

B.T.

POLYBII
HISTORIA.

III.

Karl Gruber
Buchbinder
Ried.

ΠΟΛΥΒΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ.

POLYBII
HISTORIA.

EDIDIT

LUDOVICUS DINDORFIUS.

VOL. III.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCXVII.

ARGUMENTUM LIBRI DECIMI.

- Cap. I. (Ol. 142, 3. A. Urb. 545.) Ora inferioris Italiae importuosa. Portus Tarenti eorumque opportunitas. Urbis opulentia. Hanc Fabius oppugnat.
- Cap. II. Ingenium Scipionis. Non felix solum ille, sed et prudens. Simile Scipionis et Lycurgi institutum.
- Cap. III. Laelii narratio de Scipione. Patrem servat Scipio.
- Cap. IV. Aedilitatem cum fratre petit. Somnium fingit apud matrem.
- Cap. V. Ambo fratres aediles creantur. Cum diis colloqui videtur Scipio. Blandus est, sagax et industrius.
- Cap. VI. Milites in Hispania cohortatur Scipio. M. Silanus collega Scipionis. Carthaginem Novam oppugnare cogitat.
- Cap. VII. Prudens Scipionis consilium. Tres duces Poenorum.
- Cap. VIII. Commoditates Carthaginis Novae.
- Cap. IX. Prudens Scipionis consilium perperam tribuitur fortunae. Eius epistola ad Philippum. Carthaginem Novam tendit.
- Cap. X. Situs huius urbis. Aletes metallorum argenti inventor.
- Cap. XI. Castra Scipionis ad Carthaginem Novam. Ambitus urbis. Scipio cohortatur milites.
- Cap. XII. XIII. Terra et mari oppugnatur Carthago Nova.
- Cap. XIV. Expugnatur a Romanis.
- Cap. XV. Saevus mos Romanorum in expugnatione urbis. Direptio Carthaginis Novae.
- Cap. XVI. Praeda aequaliter dividitur.
- Cap. XVII. Probandus hic mos. Captivos curat Scipio. Naves captae.
- Cap. XVIII. Mago et Senatores capti. Obsides. Uxor Mandonii et aliae captivae.
- Cap. XIX. Pecunia capta. Continentia Scipionis. Laelium Romam mittit Scipio.
- Cap. XX. Exercitia militaria. Fervent fabrorum officinae. Xenophontis dictum. Tarraconem redit Scipio.
- Cap. XXI. Euryleon praetor Achaeorum. Philopoemenis ingenium et institutio. Polybii de Philopoemene libri tres.
- Cap. XXII. Philopoemen instituitur a Cleandro. Convictu

- utitur Ecdemi et Demophanis. Eius fortitudo et moderatio. Praefectus equitum.
- Cap. XXIII. Equitum exercitatio.
- Cap. XXIV. Dux exercitus ubique adesse debet. Demetrii Phalerei dictum.
- Cap. XXV. Res Aetolorum. Fragmentum orationis adversus Romanos.
- Cap. XXVI. Nemea. Philippus Argis lascivus. Progressu aetatis in vitia incidit.
- Cap. XXVII. Mediae provinciae praestantia. Equorum ferax regio. Ecbatana. Magnificentia regiae. Anaeae templum.
- Cap. XXVIII. Adversus Arsacem per deserta pergit Antiochus. Persarum lex de aquaeductibus. Puteos corrumpit Arsaces. Hecatompylon venit Antiochus.
- Cap. XXIX. In Hyrcaniam pergit. Labum montem transit.
- Cap. XXX. Labi montis transitus.
- Cap. XXXI. In Hyrcaniam descendit Antiochus. Tambrax oppidum. Syringem, caput Hyrcaniae, capit Antiochus.
- Cap. XXXII. (Ol. 142, 4. A. Urb. 546.) Consules in insidias incidunt. Cadit Marcellus sua imprudentia. Hunc mortuum videre cupit Hannibal. In Care faciendum periculum.
- Cap. XXXIII. Hannibalis prudentia. Cataractae portarum.
- Cap. XXXIV. Edeco Romanis se tradit.
- Cap. XXXV. Indibilis et Mandonius deserunt Poenos.
- Cap. XXXVI. Difficilius est victoria recte uti quam vincere. Iisdem institutis tuenda et paranda imperia.
- Cap. XXXVII. Hasdrubal Scipionem exspectat. Laelius Roma redit. Indibilis Scipioni iungitur.
- Cap. XXXVIII. Scipio rex salutatur, Asdrubal ad Baecula. Advenit Scipio.
- Cap. XXXIX. Aggreditur Asdrubalem. Profugit hic Pyrrhaeos versus.
- Cap. XL. Victor Scipio regem se appellari vetat. Eius magnitudo animi. Tarraconem redit.
- Cap. XLI. Contra Aetolos, Romanos, et Attalum Achaei et alii populi opem petunt a Philippo. In periculis cernitur vir fortis. Socios tuetur Philippus.
- Cap. XLII. Aeniani sinus oras infestat. Demetriade hostium conatus observat. Tisacum mons.
- Cap. XLIII. Usus signorum per accensas faces. Veterum simplex ratio, parum utilis.
- Cap. XLIV. Aeneae Strategica. Eiusdem ratio signa dandi per faces.
- Cap. XLV. Incommoda huius rationis. Cleoxeni et Democleti ratio, emendata a Polybio.
- Cap. XLVI. Polybii ratio.
- Cap. XLVII. Usus magister optimus. In legendo miram vim habet. Usu pulchra omnia consequi licet.

- Cap. XLVIII. Aspasiacae nomades. Oxus fluvius. Cataracta. Flumen terram subit.
- Cap. XLIX. Tapuria. Arius amnis. Pugna Antiochi ad Arium fluvium contra Euthydemum rebellem. Antiochi virtus. Fugantur Bactriani. Euthydemus Zariaspa se recipit.

ARGUMENTUM LIBRI UNDECIMI.

- Cap. Ia. Exponit Polybius cur in hoc sequentibusque libris a praefationibus abstinerit.
- Cap. I. (Ol. 143, 1. A. Urb. 547.) Asdrubal intrat Italiam. Eius pugna cum Livio et Nerone Coss. Vincitur a Romanis.
- Cap. II. Mors et laus Asdrubalis.
- Cap. III. Victoria Romanorum et effusa laetitia.
- Cap. IV. V. VI. Legatio ad Aetolos de pace. Oratio legati Rhodii. Philippi legatorum verba.
- Cap. VII. Apollinis templum Thermi spoliat Philippus. Lamentatur quod Attalum non deprehendere potuerit.
- Cap. VIII. Imperitia ducum Achaeorum.
- Cap. IX. Philopoemen cohortatur Achaeos. Disciplinam militarem restituit.
- Cap. X. Philopoemenis morum simplicitas. Apud suos auctoritas. Achaeos exercet.
- Cap. XI. Pugna cum Machanida ad Mantineam. Philopoemenis acies.
- Cap. XII. Philopoemen hortatur suos. Machanidae acies. Committitur pugna per Tarentinos.
- Cap. XIII. Pugnae ad Mantineam initium. Mercenarii tyrannorum fortius pugnare solent.
- Cap. XIV. Fugantur mercenarii Achaeorum. Prudens constantia Philopoemenis. Machanidae imperitia.
- Cap. XV. Philopoemen reparat damnum. Phalanx Achaeorum post fossam locata. Lacedaemonii immittunt se fossae.
- Cap. XVI. Eorum caedes et fuga. Consilium Philopoemenis.
- Cap. XVII. Machanidae reditum observat Philopoemen. Machanidas a suis exclusus.
- Cap. XVIII. Occiditur a Philopoemene. Achaei capiunt Tegeam et impune praedantur Laconicam.
- Cap. XIX. (Ol. 143, 2. A. Urb. 548.) Laus Hannibalis. Imperatoria virtus, nulla unquam seditio in castris Hannibalis. Eius capitale ingenium.
- Cap. XX. Asdrubal ad Ilipam. M. Iunium mittit Scipio ad Colchantedem regulum Hispaniae. Sociis Hispanis diffidit.
- Cap. XXI. Magonem et Massinissam repellit. Velitationes.
- Cap. XXII. Stratagema Scipionis. Asdrubalem aggreditur.
- Cap. XXIII. Sollertes eius motus.
- Cap. XXIV. Pugna ad Ilipam. Asdrubal fugatur a Scipione. Aviditas militum punita.

- Cap. XXIV a. Responsum quod Scipio dedit ipsum ad quietem cohortantibus. Eiusdem cum Syphace colloquium. Hac de re Asdrubalis verbum.
- Cap. XXV. XXVI. XXVII. Seditionem sedat Scipio.
- Cap. XXVIII. XXIX. Eius oratio ad seditiosos.
- Cap. XXX. Necantur auctores defectionis. Ceteris venia datur.
- Cap. XXXI. Adversus Indibilem suos hortatur Scipio.
- Cap. XXXII. Bellum cum Indibili.
- Cap. XXXIII. Pugna prope Iberum amnem. Clades et fuga Indibilis. Victor Scipio Romam redit.
- Cap. XXXIV. Euthydemus rex Bactrianorum pacem petit. Teleas Antiochi legatus. Demetrius Euthydemii filius. Pacem inquit Antiochus. Indiam petit et Sophagasenum. Victor domum redit.
- Cap. XXXV. Varia fragmenta minora. Causarum cognitio perutilis.

ARGUMENTUM LIBRI DUODECIMI.

- Cap. I. Varia fragmenta geographica.
- Cap. II. Lotus arbor.
- Cap. III. Timaei de Africa et Corsica errores. Africae fertilitas. Animalia. Timaei levitas. Animalia Corsicae.
- Cap. IV. Tuba greges convocant in Corsica. Buccina utuntur subulci in Italia. Porcorum mira copia in ea regione. Buccina convocantur greges.
- Cap. IV a. Temere Timaeus accusat Ephorum et Theopompum.
- Cap. IV b. Puerilis eiusdem narratio de Romana consuetudine ante urbem sacrificandi equum.
- Cap. IV c. In rebus Libycis, Sardicis, ac praesertim in Italicis malus historicus. Rerum inquisitionem prorsus negligit.
- Cap. IV d. Vel eorum locorum, in quibus natus est, ignarus deprehenditur. Ridiculus eius error de Arethusae fonte.
- Cap. V. Polybius bene meritus de Locrensibus. Dissensus Aristotelis et Timaei de origine Locrensium. Centum familiae. Phialephoros.
- Cap. VI. Foedus subdolum cum Siculis. Servis olim non usos Graecos contendit Timaeus.
- Cap. VI a. Adversus hanc Timaei sententiam Aristotelis contrariam defendit Polybius.
- Cap. VI b. Huius rationes exponit, et quae causa fuerit Locrensibus demigrandi.
- Cap. VII. Partium studiosus Timaeus. Nimius in vituperando.
- Cap. VIII. Aristotelem insectatur.

- Cap. IX. Timaei rationes de Locris.
- Cap. X. Expenduntur haec rationes.
- Cap. XI. Miram diligentiam ostentat Timaeus. Monumenta publica crepat. Consulto fuse de Timaeo agit Polybius.
- Cap. XI a. Timaeus quilibet alius scriptor quam historicus habendus.
- Cap. XII. Veritas lumen historiae. Duo genera mendacii.
- Cap. XII a. Voluntario mendacio maxime obnoxius Timaeus.
- Cap. XII b. Explicatio proverbii, Locrensium promissiones.
- Cap. XII c. Timaeus sua ipse vitia in aliis historicis vituperat. Callistheni conviciatur, Demosthenem autem et ceteros eiusdem aetatis oratores laudat.
- Cap. XIII. Timaei in Democharem convicia. Hunc defendit Polybius. Archedicus comicus. Demochares perstrinxit Demetrium Phalereum. Limax in pompa. Asini in theatro.
- Cap. XIV. Decorum in omnibus observandum. Diffidendum gerroni.
- Cap. XV. Timaei in Agathoclem convicia. Defenditur Agathocles. Praeclare facta tacere non debet scriptor.
- Cap. XVI. Leges Locrensium, auctore Zaleuco. Controversia de servo. Lex Zaleuci de rei vindicatione. Cosmopolis maior magistratus Locrensium. Alia lex Zaleuci dicere laqueo de collo suspensio.
- Cap. XVII. XVIII. XIX. XX. XXI. XXII. Callisthenis imperitia rerum militarium.
- Cap. XXIII. Ephorus et Callisthenes vindicantur a Timaei conviciis. Timoleontem laudibus effert Timaeus.
- Cap. XXIV. Homerus helluo, iudice Timaeo. Aristoteles catillo. Timaei leve et morosum ingenium. Praesens abest et videns non videt.
- Cap. XXV. Phalaridis taurus Carthaginem translatus. Agrigenti fuisse illum negat Timaeus. Historici huius imperitia.
- Cap. XXV a. Qui in historia semel de industria mendax deprehenditur, nulla fide dignus est. Mos Timaei in concionibus aut legatorum orationibus tractandis. Non quod reapse dictum fuit scribit, sed quae dici debuerant.
- Cap. XXV b. Historici proprium officium est revera habitos sermones et rerum causas pernoscere. Prae his falsas argumentationes et verbosas orationes nectit Timaeus.
- Cap. XXV c. Alios accusando auctoritatem sibi comparat Timaeus. Idem Stratonem physico accidit. Alios reprehendere perfacile, culpa carere perarduum est.
- Cap. XXV d. Athenis residens Timaeus in antiquorum commentariis legendis tempus contrivit. Historiae et medicae collatio. Tres medicinae partes. Alexandriae duae medicorum sectae, Herophilii et Callimachii.

- Cap. XXVe. Tripartita similiter Historia. Ad bene scribendam historiam ex libris materiam colligere non satis est.
- Cap. XXVf. Huius rei exemplo sint Ephorus, Theopompus et praesertim Timaeus.
- Cap. XXVg. Qui rerum narratarum experientia carent historici, legentibus prorsus inutiles.
- Cap. XXVh. Timaeus, rerum inexpertus, quod ipse fatetur. Nisi omnes, praecipuas tamen artes et facultates proprio opere profiteri debent historici.
- Cap. XXVi. Apud Homerum multa rerum cognitio. Concionibus et orationibus in historia male utitur Timaeus.
- Cap. XXVk. Quomodo tractandum sit id genus dicendi, exponit Polybius.
- Cap. XXVl. Ad confirmandam sententiam exempla ex Timaei historia depromit. Verba deridet, quibus ad senatum Gellae loquentem Timaeus Hermocratem inducit. Scholastica prorsus et puerilis oratio.
- Cap. XXVla. Non minus ridicula Timoleontis apud eundem ad Graecos adhortatio.
- Cap. XXVlb. Siculos et praesertim Syracusanos supra Graecos omnesque etiam homines extollere gestit Timaeus.
- Cap. XXVlc. Tam fatuo historico idem accidit, quod in Academia eloquentiae studiosis.
- Cap. XXVld. Mirabilium rerum narratione falsam sibi admirationem Timaeus conciliat. Nimia eiusdem ostentatio et superbia de coloniarum descriptionibus.
- Cap. XXVle. In his ipsis errores eius demonstrati sunt. Studiosis nocet magis quam prodest eius commentariorum studium.
- Cap. XXVlf. Timaei pragmatica historiae pars ex omni errorum colluvie concreta.
- Cap. XXVll. Oculi certiores testes auribus Heracliti dictum. Commodius ex libris discitur, certius ex proprio usu. In hanc sententiam conveniunt Ephorus, Theopompus, Homerus.
- Cap. XXVlll. Platonis dictum applicatur historiae. Immerita Timaei fama. Laus Ephori. Ne eius libros compilare videatur Timaeus, his ceterisque obtretrat.
- Cap. XXVllla. Qui propria experientia narrat, illis longe praestat qui res ex aliorum traditione tractant.

ARGUMENTUM LIBRI TERTII DECIMI.

- Cap. I. (Ol. 143, 4. A. Urb. 550.) Aetolis oboeratis leges scribunt Dorimachus et Scopas. His resistit Alexander.
- Cap. II. Scopas Alexandriam se confert. Inexplebilis eius cupiditas. Hydropticis comparatur.
- Cap. III. Dolus rege indignus. Olim aperte, non dolo, gerebantur bella. Eius rei vestigium apud Romanos.

- Cap. IV. Heraclidem adversus Rhodios subornat Philippus. Vita et mores Heraclidis.
- Cap. V. Heraclides fallit Rhodios. Veritas triumphat de mendacio. Damocles.
- Cap. VI. Nabis succedit Machanidae. Saevit Lacedaemone.
- Cap. VII. Novum tormenti genus. Apega, Nabidis uxor.
- Cap. VIII. Nabidis latrocinia. Origo belli cum Achaeis.
- Cap. IX. Gerraenis libertatem concedit Antiochus.
- Cap. X. Fragmenta geographica. Loca Italiae, Illyrici, Cretae et Thraciae.

ARGUMENTUM LIBRI QUARTI DECIMI.

- Scholium. Auctoris prooemium. Acta annorum duodecim in hoc libro simul congescit.
- Cap. I. (Ol. 144, 1. A. Urb. 551.) Scipio in Africa. Uticam obsidet. Syphacem reconciliare sperat. Hostium explorat castra. Syphacem legationibus ludit. Castra Asdrubalis et Syphacis.
- Cap. II. Molitionem adversus Uticam simulat Scipio. Simul per legatos cum Syphace agit. Abrumpit legationes.
- Cap. III. Syphax deliberat cum Asdrubale. Dolum parat Scipio. Vespera signa concinunt apud Romanos.
- Cap. IV. Castra hostium incendit Scipio.
- Cap. V. Idem. Cum paucis effugiunt Syphax et Asdrubal.
- Cap. VI. Victor Scipio in castra redit. Consternatio Poenorum in urbe. Deliberant de rebus praesentibus. Syphax in Abbam se recipit profugosque recolligit.
- Cap. VII. Poeni reparant vires. Celtiberi opportune adveniunt. In Magnis campis castra ponunt Poeni.
- Cap. VIII. Scipio obviam it hostibus. Proelio vincit in Magnis campis. Celtiberi omnes pereunt.
- Cap. IX. Laelius et Massinissa persequuntur Syphacem. Scipio subigit oppida. Extrema Poenorum consilia.
- Cap. X. Tunetem occupat Scipio. Eius classem aggrediuntur Poeni.
- Cap. XI. Agathocles assentator Ptolemaei Philopatoris. Clino Ptolemaei Philadelphi amica; Agathoclea, Philopatoris.
- Cap. XII. Res Aegypti plurimum annorum complexus est auctor. In hoc libro narrabantur res Ptolemaei et Arsinoes.

ARGUMENTUM LIBRI QUINTI DECIMI.

- Cap. I. (Ol. 144, 2. A. Urb. 552.) Romanis Poeni annonam intercipiunt. Legati Scipionis ad Poenos.
- Cap. II. Legati violantur in reditu.
- Cap. III. Novum belli initium. Hannibal in Africa. Tychaeus Numida.

- Cap. IV. Oppida subigit Scipio. Massinissam revocat. Legati Roma redeunt. Poenorum legatos incolumes dimittit Scipio.
- Cap. V. Zamam abit Hannibal. Ei speculatores remittit Scipio. Colloqui cum Scipione cupit Hannibal. Castra ad Naragara.
- Cap. VI. VII. Colloquium Hannibalis cum Scipione. Hannibalis oratio.
- Cap. VIII. Responsum Scipionis.
- Cap. IX. Irrito colloquio proelio rem cernunt. Acies Scipionis.
- Cap. X. Hortatur suos Scipio.
- Cap. XI. Acies Hannibalis. Hortatur suos.
- Cap. XII. Pugna ad Zamam.
- Cap. XIII. XIV. Pugna Scipionis cum Hannibale. Vincit Scipio.
- Cap. XV. XVI. Hannibal victus non sua culpa.
- Cap. XVII. Legatis Poenorum respondet Scipio.
- Cap. XVIII. Leges pacis.
- Cap. XIX. Pacem suadet Hannibal. Pacis leges accipiunt Poeni.
- Cap. XX. Res Philippi. Cum Antiocho coniurat contra Ptolemaeum. In eorum caput recidit exitium.
- Cap. XXI. Molpagoras Cianorum demagogus. Cio per dolum potitur Philippus. Homines brutis incautiores.
- Cap. XXII. Perfidia odiosum se reddit Philippus.
- Cap. XXIII. Dolosa legatio ad Rhodios. Deprehenditur dolus. Aetolos nuper conciliatos denuo offendit Philippus. Prusiae gaudium in molestiam conversum.
- Cap. XXIV. Thasum in deditionem recipit Philippus.
- Cap. XXIV a. Plerique reges, dum imperium suscipiunt, libertatis nomen cunctis ostentant. Per narrandi rationem, qua utitur auctor, saepe fit ut finis prius quam initium dicatur.
- Cap. XXV. Sosibius falsus tutor Ptolemaei Epiphanis. Agathocles falsus tutor et perditus minister. Agathoclea. Tlepolemus.
- Cap. XXV a. Dinonem Dinonis filium interficit Agathocles.
- Cap. XXVI. Se et pupillum regem commendat Macedonibus. Eius oratio ad Macedones. Qui rident eum. Tlepolemus comaeatum dominus.
- Cap. XXVII. Tlepolemi socrus indigne tractata. Incertus consilii Agathocles. Moeragenes, Tlepolemi amicus, in eo est ut flagris caedatur.
- Cap. XXVIII. Miro modo evadit. Macedones concitat adversus Agathoclem.
- Cap. XXIX. Insurrectionem parant milites. Oenanthe mater Agathoclis.

- Cap. XXX. Tumultus Alexandriae. Agathocles in syringem se recipit. Mulieres et pueri noctu discurrunt cum viris.
- Cap. XXXI. Pupillum regem ab Agathocle poscunt Macedones. Animulam deprecatur Agathocles. Aristomenes, vilis adulator; dein solers regni administer. Intercedit pro Agathocle. Agathoclea ubera exserit.
- Cap. XXXII. Puer rex traditur populo. Sosibius regi et regno prospicit. Agathocles et Agathoclea rapiuntur ad supplicium.
- Cap. XXXIII. Necantur Philo, Agathocles, Nicon, Agathoclea. Oenanthe, Philammon.
- Cap. XXXIV. Nihil mirum in casu Agathoclis, qui nulla virtute fuerat insignis.
- Cap. XXXV. Accessoria disputatio narrationi subiicienda in magnorum virorum historia: quales Agathocles Siculus et Dionysius.
- Cap. XXXVI. Diutius immorari narrationi calamitatum, nec utile est nec iucundum. Res exaggerare est hominum ignorantium.
- Cap. XXXVII. Antiochus exspectatione hominum inferior.

ARGUMENTUM LIBRI SEXTI DECIMI.

- Cap. I. (Ol. 144, 3. A. Urb. 553.) Pergamenum regionem vastat Philippus. In templa et lucos deorum saevit. Zeuxis Lydiae ab Antiocho praefectus.
- Cap. I a et b. Post proelium ad Laden licuerat Philippo Alexandriam usque navigare. Plerique homines magna concupiscunt, nihil perficiunt.
- Cap. II. Philippi classem persequitur Attalus cum sociis Rhodiis. Theophiliscus dux classis Rhodiae. Pugnae signum dat Philippus.
- Cap. III. IV. V. Pugna navalis ad Chium.
- Cap. VI. Attalus victor, per Philippum interclusus a suis, aegre evadit Erythras. Philippus victus regiam victoris navem capit. Rhodii Chium redeunt.
- Cap. VII. Exitus pugnae navalis ad Chium.
- Cap. VIII. Victus Philippus victoriam sibi vindicat. Gravissima eius clades.
- Cap. IX. Laus Theophilisci Rhodii.
- Cap. X. (nunc est c. Ib)
- Cap. XI. Prinassum obsidet Philippus.
- Cap. XII. Iasi urbis situs et origo. Diana Cindyas nunquam compluitur. Theopompi levitas. In narrandis mirabilibus modus tenendus.
- Cap. XIII. Nabis, Lacedaemoniorum tyrannus, Messenen proditione capit.
- Cap. XIV et XV. Zeno et Antisthenes Rhodii, historici illustres. Dissentiunt a Polybio de pugna navali ad Laden;

- Cap. XVI et XVII. De expeditione Nabidis adversus Mes-
senen.
- Cap. XVIII et XIX. De pugna Antiochi et Scopae ad Pa-
nium (Ol. 145, 2. A. Urb. 556).
- Cap. XX. Styllum colens Zeno neglexit res. Ad Zenonem
scripsit Polybius.
- Cap. XXI. Tlepolemus administrator Aegypti. Pecuniae re-
giae prodigus. Superbia tumens.
- Cap. XXII. Sosibius Sosibii filius sigilli regii custos. Pto-
lemaeus Sosibii filius, ex aula Macedonica redux spernit
Alexandrinus. [V. cap. XL.]
- Cap. XXIII. Laetitia Romanorum finito bello Punico. Sy-
phax in triumpho ductus.
- Cap. XXIV. P. Sulpicius Cos. Philippus Bargyllis. Hiemat
in Caria. Raptu vivit luporum ritu.
- Cap. XXV. (Ol. 144, 4. A. Urb. 554.) Attalus invitatur Athe-
nas. Eodem veniunt legati Romani et Attalus. Honores
huic habiti Athenis. Tribus Attalica.
- Cap. XXVI. Concionem per epistolam alloquitur Attalus.
Eius epistola ad populum Atheniensium.
- Cap. XXVII. Philippo bellum indicunt Romani in gratiam
Attali et Graecorum. Legati Romanorum ad Antiochum
et Ptolemaeum.
- Cap. XXVIII. Bellum generose suscipit Philippus. Eiusdem
constantia.
- Cap. XXIX. Abydum petit. Huius urbis situs. Freti Her-
culei cum freto ad Abydum comparatio. Portus Abydenus.
- Cap. XXX. Abydum oppugnat Philippus. Deditionis con-
ditiones respuit.
- Cap. XXXI. Desperata consilia Abydenorum.
- Cap. XXXII. XXXIII. Phocica desperatio. Desperatio olim
Acarnanum, nunc Abydenorum.
- Cap. XXXIV. Legatus Romanorum ad Philippum. Abydo
potitur Philippus. Abydeni se ipsi interimunt.
- Cap. XXXV. Legatio Achaeorum et Romanorum ad Rhodios
de pace cum Philippo ineunda.
- Cap. XXXVI. Philopoemenis stratagema adversus Nabidem.
Litterae ad urbes Achaicas datae. Tegeam subito conve-
niunt Achaei.
- Cap. XXXVII. Successus stratagematis. Nabidis mercenarii
caesi ab Achaeis. Scotitas Pellene.
- Cap. XXXVIII. Philippus Achaeos concitat adversus Ro-
manos.
- Cap. XXXIX. Scopas dux Ptolemaei recipit Iudaeam. Victo
Scopa Antiochus potitur Palaestina (Ol. 145, 2. A. Urb.
556.) Hierosolyma.
- Cap. XL. Gazensium fides in Ptolemaeum. [V. cap. 22.]
- Cap. XLI. Fragmenta geographica.

ARGUMENTUM LIBRI SEPTIMI DECIMI [18].

- Cap. I. [Nunc 18, 1 etc.] (Ol. 145, 3. A. Urb. 557) T. Quinctius
et socii conveniunt cum Philippo ad Nicaeam. Colloquium
Titi et Philippi. Titi postulata.
- Cap. II. Postulata Attali, Rhodiorum, Achaeorum, Aeto-
lorum.
- Cap. III. Oratio Alexandri Aetoli adversus Philippum.
- Cap. IV. Cum Aetolis disceptat Philippus. Spolium de spo-
lio capiunt Aetoli.
- Cap. V. Quid sit hoc declarat Philippus. Cum Aetolis ex-
postulat.
- Cap. VI. Rhodiis et Attalo respondet; mox et Achaeis.
- Cap. VII. Scriptas condiciones petit. Titi iocus in Philip-
pum. In posterum differtur colloquium.
- Cap. VIII. Sero venit Philippus. Seorsum cum Tito collo-
quitur. Eius condiciones.
- Cap. IX. Improbantur a sociis. Colloquium ad Thronium.
Res reicitur ad senatum Romanum.
- Cap. X. Induciae dantur Philippo. Legati mittuntur Romam.
- Cap. XI. Graecorum legati ad senatum Romanum. Compe-
des Graeciae. Philippi legati.
- Cap. XII. Continuatur bellum cum Philippo. Quinctio pro-
rogatur imperium.
- Cap. XIII. Proditoris nomen non temere conferendum. Ari-
staenus non fuit proditor.
- Cap. XIV. Demosthenes multos immerito proditores nomi-
navit. Iniquus Demosthenes.
- Cap. XV. Quis vere proditor. Proditorum merces. Stoli-
dissimum animal homo.
- Cap. XVI. Attali merita in Sicyonios, honoribus repensa.
- Cap. XVII. Nabis potitur Argis. Apegae crudelitas.

ARGUMENTUM LIBRI DUODEVIGESIMI.

- Cap. I. [Nunc 18, 18 etc.] (Ol. 145, 3. A. Urb. 557.) Romani
milites vallos gestant in itinere. Praestat vallum Romano-
rum vallo Graecorum.
- Cap. II. III. Titus et Philippus in Thessalia.
- Cap. IV. Initium proelii ad Cynoscephalas.
- Cap. V. Aetoli fortiter pugnant. Cynoscephalae tumuli.
- Cap. VI. VII. VIII. Proelium ad Cynoscephalas.
- Cap. IX. Philippus victus a T. Quinctio.
- Cap. X. Fugit rex Macedonum. Eius castra spoliunt Aetoli.
Exitus proelii ad Cynoscephalas.
- Cap. XI. Comparatio militiae Macedonicae cum Romana.
Cur Romani palmam omnibus praeripiant. Hannibal qui-
bus rebus superaverit Romanos. Pyrrhi militia.

- Cap. XII. Phalanx densata. Sarisae phalangis.
 Cap. XIII. Huius aciei vis propria.
 Cap. XIV. Phalangis incommoda.
 Cap. XV. Romana acies praestat phalangi.
 Cap. XVI. In Macedoniam se recipit Philippus. Chartas regias cremari iubet. In adversa fortuna resipiscit.
 Cap. XVII. Aetolorum avaritia et iactantia. Philippo inducias concedit Quinctius. Aetolis suspecta Titi integritas.
 Cap. XVIII. Romanorum abstinentiam defendit Polybius. L. Aemilii exemplum, et P. Scipionis.
 Cap. XIX. XX. Titi et sociorum colloquium de pace Philippo danda.
 Cap. XXI. Colloquium cum Philippo ad Tempe.
 Cap. XXII. Origo belli cum Aetolis et cum Antiocho. Pacem cum Philippo maturat Quinctius.
 Cap. XXIII. Dolosi suis artibus capti. Epicharmi dictum.
 Cap. XXIV. Attali regnum virtute partum et firmatum. Rhodiorum legatio ad Antiochum.
 Cap. XXV. (Ol. 145, 4. A. U. 558.) M. Claudius Marcellus Cos. Frustra impedire conatur pacem. Cum Achaëis foedus non convenit.
 Cap. XXVI. Boeoti ingrati in Titum. Brachyllas Boeotarcha.
 Cap. XXVII. Senatusconsultum de pace cum Philippo.
 Cap. XXVIII. Aetolorum querelae. Quinctius deliberat cum decem legatis a senatu missis. Corinthus Achaëis redditur. Plures urbes retinent Romani.
 Cap. XXIX. Ludi Isthmici. Senatusconsultum de libertate Graecorum per praeconem pronuntiatur.
 Cap. XXX. Antiochi legatis respondet Quinctius. Res Graeciae ordinat.
 Cap. XXXI. Legati Romani varias in partes. Cn. Cornelius convenit Philippum et Aetolos.
 Cap. XXXII. Ephesus opportuna Antiocho. Antiochum convenit L. Cornelius.
 Cap. XXXIII. Postulata Romanorum.
 Cap. XXXIV. Antiochi responsum.
 Cap. XXXV. Smyrnesium et Lampsacenorum legati.
 Cap. XXXVI. Scopas res novas molitur. Vocatur ad regem.
 Cap. XXXVII. Condemnatur necaturque. Cruciatu necatur Dicaearchus.
 Cap. XXXVIII. Scopae rapinae. Charimortus. Anacleteri regis. Polycrates Cypri administrator. Ptolemaeus Megalopolita.

ARGUMENTUM LIBRI UNDEVIGESIMI.

- Cap. I. Cato in Hispania muros urbium diruit (Ol. 146, 1. A. Urb. 559).
 Cap. II. Ingens bello Punico captorum numerus ab Hannibale venundatorum.

ARGUMENTUM LIBRI VIGESIMI.

- Cap. I. (Ol. 146, 4. A. Urb. 562.) Apocleti Aetolorum. Cum illis consultat Antiochus.
 Cap. II. Boeotorum ad Antiochi legationem responsum.
 Cap. III. Antiochus Chalcide hibernat. Epirotarum postulata et Eleorum. Responsum regis.
 Cap. IV. Boeotorum pristina gloria minuta. Amaeocritus praetor. Boeoti cum Achaëis adversus Aetolos.
 Cap. V. Aetolis se adiungunt. Macedonibus se tradunt. Neo Boeotus demeretur Antigonus. Brachyllas Neonis filius Spartae praefectus.
 Cap. VI. Perditus status reipublicae Boeotorum. Opheltas conviviolorum sodalitates. Megarenses a Boeotis transeunt ad Achaëos. Boeoti frustra invadunt Megarenses.
 Cap. VII. Boeoti Thebis recipiunt Antiochum.
 Cap. VIII. Euboea nupta Antiocho. Victus ad Thermopylas Antiochus Asiam repetit, amisso fere toto exercitu.
 Cap. IX. Heraclea capta a Romanis. Pacem petunt Aetoli ab Acilio Cos. (Ol. 147, 1. A. Urb. 563). In fidem Romanorum sese dedunt.
 Cap. X. Leges Aetolis dictae. Catenis terrentur eorum legati. Induciae dantur Aetolis. Leges pacis reiiciunt.
 Cap. XI. Nicandri Aetoli fata.
 Cap. XII. Legatio Lacedaemoniorum ad Romanos et responsum senatus.
 Cap. XIII. Studium Philippi in Romanos. Demetrius obses, patri remittitur. Armenas, Nabidis filius.

ARGUMENTUM LIBRI VIGESIMI PRIMI.

- Cap. I. (Ol. 147, 2. A. Urb. 564.) Supplicatio Romae. Aetolorum legati.
 Cap. II. L. et P. Scipio adveniunt in Graeciam. Athenienses intercedunt pro Aetolis. Aetolorum legatio ad Scipiones irrita.
 Cap. III. Deliberant Aetoli cum legatis Atheniensium. Inducias impetrant a Scipionibus. M. Acilius de provincia decedit.
 Cap. IV. Romanum praesidium Phocaeae. Phocaeensium factiones. Eorum legatio ad Seleucum, Antiochi filium. Phocaeam petit Seleucus. Galli sacerdotes.
 Cap. V. Trullae igniferae Pausistrati classis Rhodiae praefecti. Ex eventu, non ex ratione iudicant homines.
 Cap. VI. L. Aemilius praefectus classis Romanae.
 Cap. VII. Diophanes, dux auxiliorum Achaicorum.
 Cap. VIII. Antiochus de pace agit. Aemilius consultat cum sociis. Eumenis oratio. Reiicitur pax.

- Cap. IX. Prusiam sollicitat Antiochus. Litterae Scipionum ad Prusiam. C. Livius legatus.
- Cap. X. Hellespontum traiciunt Romani. Mandata Antiochi ad Scipiones. Stativa agunt Romani ad Hellespontum. P. Scipio collegio Saliorum adscriptus.
- Cap. XI. Oratio legati Antiochi. Consulis responsum.
- Cap. XII. Mandata ad P. Scipionem. Huius responsum. Durat bellum.
- Cap. XIII. Sardibus potiuntur Romani. Legati Antiochi, Zeuxis et Antipater, pacem petunt.
- Cap. XIV. Pacis leges. Romam mittuntur legati.
- Cap. XV. Philopoemen a Lacedaemoniis corona donatus. Huius concio in curia Lacedaemoniorum.
- Cap. XVI. Idem reductis exilibus poenas a Spartanis sumit.
- Cap. XVII. Honestas cum utilitate raro conspirat. Philopoemen utriusque rei studiosus.
- Cap. XVIII. Philippi Amyntae magnanimitas post victoriam ad Chaeroneam.
- Cap. XIX. Ptolemaeus Epiphanes Lycopolin obsidet. Saevus in supplices. Aristonicus. Polyerates.
- Cap. XX. Apollonis, Eumenis mater. In eam pietas Eumenis et Attali. Pax Eumenis cum Prusia.
- Cap. XXI. Ortiagon regulus Galatarum.
- Cap. XXII. Aristonicus, eunuchus strenuus.
- Cap. XXIII. XXIV. Aetoli obsidentur ab Romanis.

ARGUMENTUM LIBRI VIGESIMI SECUNDI.

- Cap. I. (Ol. 147, 3. A. U. 565.) Populi omnes Asiae respiciunt senatum Romanum. Eumenis oratio ad senatum. Animum ei addit senatus.
- Cap. II. III. IV. Eumenis oratio.
- Cap. V. VI. Probata senatui haec oratio. Smyrnesium legati et Rhodiorum. Oratio Rhodiorum.
- Cap. VII. Confirmatur pax cum Antiocho. Decernuntur decem legati in Asiam. Rhodii petunt de Solis. Redeunt Scipiones et Regillus.
- Cap. VIII. Amynder deprecatur apud Scipiones. Aetoli subigunt Amphilochiam, Aperantiam, Dolopiam. Damoteles Romam legatus. M. Fulvius adversus Aetolos mittitur.
- Cap. IX. Cum Epirotis consultat. Ambraciam oppugnat. Aetolorum legati intercepti ab Epirotis. Alexandri Isii avaritia. Eius avaritiam fortuna iuvat. Damoteles iterum Romam missus.
- Cap. X. Legati Atheniensium, Rhodiorum in castra Romanorum veniunt. Amynder Ambraciam intrat. De pace agitur cum Aetolis. Tradit se Ambracia.

- Cap. XI. Pax Aetolis data. Ambracia, Pyrrhi olim regia. M. Fulvius ad Argos Amphilochium castra ponit.
- Cap. XII. Legati mittuntur Romam. Pacem impedire studet Philippus. Damidis Atheniensis oratio pro Aetolis.
- Cap. XIII. Confirmatur pax cum Aetolis.
- Cap. XIV. Belli Gallograeci initium.
- Cap. XV. Moagetes Cibrae tyrannus. Manlio se tradit.
- Cap. XVI. Colobatus amnis. Isiondenses legati a Cn. Manlio auxilium precantur adversus Termessi cives.
- Cap. XVII. Cyrmasa et Lysinoen capit Manlius. Sagalassi regionem infestat.
- Cap. XVIII. Eposognatus Romanorum amicus, Tolistobogii. Galli matris Idaeae. Eposognati legati Cn. Manlium conveniunt. Gordieum oppidum. Olympus Asiae. Chiomara uxor Ortiagontis. Eius magnanimitas.
- Cap. XIX. Tectosages insidiantur Romanis.
- Cap. XIXa. Causae belli Romanorum cum Perseo perperam indicatae. Plerique scriptores nesciunt quid inter praeludium intersit et causam, et rursus inter praeludium belli et principium. Horum differentia exemplo belli cum Perseo confirmata.
- Cap. XX. (Ol. 147, 4. A. U. 566.) Same capta a Fulvio consule.
- Cap. XXI. Legatis Asiaticarum civitatum respondet Manlius. Gallorum legati et Ariarathis. Manlii responsa. Pecuniam et frumentum ab Antiocho accipit.
- Cap. XXII. Praefectus praesidii Pergae urbem Manlio tradit. Roma adveniunt legati. Manlius, Lucium fratrem adversus Oroandenses mittit. Cum decem legatis confert.
- Cap. XXIII. Foedus cum Antiocho.
- Cap. XXIV. Decem legati res Asiae constituunt.

ARGUMENTUM LIBRI VIGESIMI TERTII.

- Cap. I. (Ol. 148, 2. A. U. 568.) Lacedaemonii Romae accusant Philopoemenem. M. Lepidus Cos. Ptolemaeus Epiphanes renovat societatem cum Achaeis. Laudatur Ptolemaei dexteritas.
- Cap. II. Boeotorum turbae. Zeuxippum restituere volunt Romani. Eum non recipiunt Boeoti. Frustra intercedunt Aethaei. Initium belli commode sopitum.
- Cap. III. Controversia Rhodiorum cum Lyciis.
- Cap. IV. (Ol. 148, 3 sq. A. U. 569 sq.) Varias legationes ad populum Romanum. Designatio summorum capitum earum rerum quas Polybius hoc loco persecutus est.
- Cap. V. Clitorem ubi Aethaeorum concilium habebatur, veniunt Romanorum legati.
- Cap. VI. Eumenes repetit urbes Thracias; Maronitae et alii

- accusant Philippum per legationes Romam missas. Q. Caecilius Romanorum legatus. Aeniorum dissidia.
- Cap. VII. Aristaeus praetor. Concilium Achaeorum Megalopoli. Eumenes insigne donum offert Achaeis. Legati Seleuci. Nicodemus legationem renunciat. Eumenis legati.
- Cap. VIII. Apollonidas hortatur ad spernenda dona regis. Aeginetae libertatem repetunt ab Eumene. Respuitur largitio Eumenis.
- Cap. IX. De Ptolemaei foedere oratio Lycortae. Aristaeus nudat absurditatem Philopoemenis et Lycortae. Seleuci legati.
- Cap. X. Caecilius obiurgat Achaeos. Assentiuntur ei Aristaeus et Diophanes. Caecilio respondent Philopoemen et Lycortas. Concilium negatur Caecilio. Aristaeus suspectus Achaeis.
- Cap. Xa. Philopoemenem de mutata erga Archonem ducem sententia improbat Polybius. Solertia a malitia longe discrepat.
- Cap. XI. (Ol. 148, 4. A. U. 570.) Caecilius renunciat legationem. Causa Philippi. Apollonidas legatus Achaeorum. Areus et Alcibiades Spartani.
- Cap. XII. Achaei et Spartani causam suam agunt. Appius Claudius legatus in Graeciam. Achaei disceptant cum Caecilio.
- Cap. XIII. Caedes Maroneae editur a Philippo. Caedes Maronitarum.
- Cap. XIV. Eadem. Cassandrum veneno tollit Philippus. Romanis infensus Demetrium filium Romam mittit.
- Cap. XV. Lites Gortyniorum cum Cnosiis.

ARGUMENTUM LIBRI VIGESIMI QUARTI.

- Cap. I. (Ol. 149, 1. A. U. 571.) Plurimae legationes ex Graecia, Macedonia, Asia, Romam missae. Athenaeus, frater Eumenis. Demetrius et accusatores Philippi.
- Cap. II. Demetrius causam patris agit. Responsum senatus.
- Cap. III. Eumenis legati. Demetrio invident Philippus et Perseus.
- Cap. IV. Lacedaemoniorum legati. Tres viros eligit senatus. Xenarchus Achaeorum legatus. Q. Marcius legatus in Macedoniam et Peloponnesum.
- Cap. V. Dinocrates Messenius Romam legatus. Amicus T. Quinctii. Eiusdem ingenium. Philopoemen irritum reddit Quinctii et Dinocratis consilium.
- Cap. VI. Q. Marcius legatus in Macedoniam. Romanis invidus paret Philippus. Eius expeditio in Thraciam.
- Cap. VII. Macedones favent Demetrio. Eidem invident Philippus et Perseus.

- Cap. VIII. Exitiosa consilia capit Philippus. Cives urbium maritimarum traducit in Emathiam. Aliud saevum consilium. Mutuae insidiae filiorum Philippi.
- Cap. VIII a. Fragmentum orationis Philippi ad filios discordes.
- Cap. VIII b. Idem. Macedonum Instructio.
- Cap. VIII c. Ultima expeditio Philopoemenis. Eius mors.
- Cap. IX. Laudes Philopoemenis. Invidiam civium semper effugit. Hannibalis praeclara solertia. Magnanima accusati Scipionis defensio.
- Cap. IX a. Praeclara eiusdem P. Scipionis in alia occasione agendi ratio.
- Cap. X. (Ol. 149, 2. A. U. 572.) Legationes Romam missae. Legati Eumenis et Pharnacis. Rhodiorum de calamitate Sinopensium. Q. Marcius exponit Macedoniae statum, et Peloponnesi. Legati Lacedaemoniorum et Achaeorum.
- Cap. XI. Legati Lacedaemoniorum a piratis occisi. Messene sub Lycorta invaditur.
- Cap. XII. Messenii tradunt se Achaeis. Puniuntur percussores Philopoemenis.

ARGUMENTUM LIBRI VIGESIMI QUINTI.

- Cap. I. (Ol. 149, 3. A. U. 573.) Messene per Lycortam recepta in foedus Achaeorum. Romani inconstanter respondent Achaeis. Achaei concilium Sicyone tenent. De Sparta in reipublicae societatem recipienda deliberant. Duo exsulum genera. Diophanes dissentit a Lycorta.
- Cap. II. Sparta recipitur in foedus Achaeorum. Legationes Romam missae. Eumenis, Ariarathis et Pharnacis legati. Legati exsulum Spartanorum et Achaeorum.
- Cap. III. Res exsulum Spartanorum. Achaeorum indulgentia in Messenios.
- Cap. III a. Fruges hostium corrumpere illaudatum.
- Cap. III b. In Creta magnarum rerum initia commoventur.
- Cap. IV. Pharnaces Galatiam et Cappadociam invadit. Ei occurrit Eumenes. Attalus Roma redit. Carsignatus et Gaezotoris. Ariarathes rex Cappadociae.
- Cap. V. Legati Romanorum pacem componere tentant. Renititur Pharnaces. Eumenes succurrit Rhodiis.
- Cap. VI. (Ol. 149, 4. A. U. 574.) Induciae pactae cum Pharnace. Attalus magnifice exceptus Romae.
- Cap. VII. Ptolemaeus decem naves offert Achaeis. Lycortas, Polybius, et Aratus nominantur legati Achaeorum. Legati ad Ptolemaeum. Moritur Ptolemaeus Epiphanes.
- Cap. VIII. Chaeron Spartanus plebem demeretur. Pecuniam publicam dissipat. Apollonidem occidit. In vincula conicitur.

- Cap. IX. Comparatio Aristaeni et Philopoemenis. Utriusque ingenium et natura. Institutum in republica Aristaeni. Philopoemenis institutum.
- Cap. IX a. Institutum suum in concione defendit Aristaenus, adversante Philopoemene.
- Cap. IX b. Responsum Philopoemenis. Huius consilium praeclarum. Aristaeni autem honestum. Aristaenus magis benevolus Romanis quam Philopoemen.

ARGUMENTUM LIBRI VIGESIMI SEXTI.

- Cap. I. (Ol. 150, 1. A. U. 575.) Hyperbatus praetor Achaeorum. Deliberatio de exsulis Spartanis. Romam legatos mittunt Achaeci.
- Cap. II. Callicrates Romam legatus prodit libertatem Achaeorum. Eius oratio ad senatum.
- Cap. III. Exsulum Spartanorum petitio. Callicrati morem gerit senatus. Callicrates auctor malorum Achaecis. Praetor Achaeorum creatur.
- Cap. IV. Gracchus in Hispania tercentum oppida deiicit.
- Cap. V. Initia regni Persei. Is favorem populi sibi conciliat. Laus eius. Philippi varium ingenium.
- Cap. VI. Pharnaces pacem petit ab Eumene et Ariarathe. Formula foederis. Reguli foedere comprehensi.
- Cap. VII. (Ol. 150, 3. A. U. 577.) Tiberius Gracchus et C. Claudius Coss. Lyciorum legatio Romam missa. Rhodios accusant crudelitatis. Responsum senatus Romani. Persei sponsa deducta a Rhodiis.
- Cap. VIII. Romani legati ad Rhodios. Nova legatio Rhodiorum Romam.
- Cap. IX. (Ol. 150, 4. A. U. 578.) Dardanii et Thessali legatos Romam mittunt. De Bastarnis et de Perseo queruntur. A. Postumius legatus.
- Cap. X. (Ol. 151, 1. A. U. 579.) Antiochus Epimanes potius quam Epiphanes.

ARGUMENTUM LIBRI VIGESIMI SEPTIMI.

- Cap. I. (Ol. 152, 1. A. U. 583.) Ismenias Boeotus. Q. Marcus legatus in Boeotiam. Factiones Thebis. Neon et Hippias.
- Cap. II. Legati Romani Chalcide. Thebani tradunt se Romanis. Servius Lentulus. Boeotorum respublica divulsa. Archo praetor Achaeorum.
- Cap. III. Ti. Claudius, A. Postumius. Hegesilochus prytaanis Rhodiorum. Classem Romanis offerunt Rhodii.
- Cap. IV. Rhodios ad partes suas invitat Perseus: Romanis fidem servant.
- Cap. V. Coronaei et Haliartii favent Perseo.

- Cap. VI. C. Lucretius praetor per aliptam Rhodiis mittit litteras. Dino et Polyaratus favent Perseo. Eumenes suspectus Rhodiis. Ridetur aliptes. Frustra Rhodios sollicitat Dino. Naves Romanis mittunt. Diophanes.
- Cap. VII. Solon et Hippias legati Persei. Edictum senatus.
- Cap. VIII. Perseus ex concilii sententia legatos mittit ad Licinium consulem. Romani pervicaces in rebus adversis. Nil proficit Perseus.
- Cap. VIII a. Romanis a Perseo equestri proelio victis plaudunt Graeci.
- Cap. VIII b. Clitomachi Thebani et Aristonici Aegyptii athleticum certamen. Adversario faventes Clitomachus spectatores alloquitur. Aristonicus devictus.
- Cap. VIII c. Quae his certaminibus fieri solet vulgi conversio, eadem tunc erga Perseum.
- Cap. IX. Cestrosphendone. Praesidium Romanum pene opprimitur a Perseo.
- Cap. X. Cotys Thrax, socius Persei.
- Cap. XI. Perseus captivos redimit a Rhodiis. Diophanis socii navales. Dino et Polyaratus.
- Cap. XII. Ptolemaeus, Cyprae praefectus, fidus Ptolemaeo Philometori remanet.
- Cap. XIII. (Ol. 152, 2. A. U. 584.) Charops senior Epirota. Charops iunior Romae educatus calumniatur Antinorum et Cephalum. Cephalus vir probus. Nicander et alii Aetoli Romam abducti. Sibi consulit Cephalus.
- Cap. XIV. Aul. Hostilio consuli insidiae struuntur in Epiro. Aous amnis. Nestor Cropius.
- Cap. XV. Pharnaces. Attali amor in Eumenem fratrem.
- Cap. XVI. Cydoniarum perfidia in Apolloniatas.
- Cap. XVII. Bellum Antiochi cum Ptolemaeo Philometore. Antiochus ad Pelusium.
- Cap. XVIII. Maxima in omnibus rebus vis opportunitatis. — Multi honestatis cupidi, pauci ad eam adipiscendam incumbunt.

ARGUMENTUM LIBRI DUODETRIGESIMI.

- Cap. I. (Ol. 152, 2. A. U. 585.) Bellum pro Coelesyria. Antiochi iura et Ptolemaei. Mandata utriusque ad senatum. Responsum senatus.
- Cap. II. Legati Rhodiorum frumentum petunt ex Sicilia. Excusant factionum dissidia.
- Cap. III. A. Hostilius proconsul. C. Popillius, Cn. Octavius, legati ad Thebanos et Achaecos.
- Cap. IV. V. Popillius legatus ad Aetolos, ad Acarnanes.
- Cap. VI. Archo praetor Achaeorum. Polybius magister equitum.

- Cap. VII. Archon amicus Romanorum. Attalus agit cum Achaeis de honoribus Eumenis. Polybii oratio. Restituuntur Eumeni honores.
- Cap. VIII. Genthium ad societatem invitat Perseus. Huius responsum. Denuo legatos mittit Perseus.
- Cap. IX. Tertia legatio Persei ad Genthium. Persei occaecatio saluti fuit Graecis.
- Cap. IX a. Persei obiurgationes Hippiae reprehendit Polybius.
- Cap. X. Achaeci auxilia offerunt Romanis adversus Perseum. Polybius legatus ad Q. Marcium consulem. Achaecorum legati ad Aitalum. Ptolemaei Philometoris anacletaria.
- Cap. XI. Polybius legatus ad Marcium consulem. Achaecorum auxilia non accipit Marcus. Appius Cento auxilia petit ab Achaeis, quae ei negantur opera Polybii.
- Cap. XII. Heracleum, Macedoniae oppidum, capitur a Romanis.
- Cap. XIII. Cydoniatae adversus Gortynios opem petunt ab Eumene.
- Cap. XIV. Rhodiorum legatio ad Romanos. Hegesilochus et Agepolis legati. Polybii ratio digerendi historiam synchronisticam.
- Cap. XV. Q. Marcus ad Heracleum. Benigne respondet Rhodiis, Res Coelesyriae eis commendat. Rhodum redeunt legati.
- Cap. XVI. Ad Antiochum mittuntur legationes Graecorum qui in Aegypto aderant et Ptolemaei regis.
- Cap. XVII. Legati Graecorum deprecantur pro Ptolemaeo. Eulaeus auctor belli. Antiochi iura in Coelesyriam. Alexandriam pergit.
- Cap. XVII a. Ptolemaeo victo suadet Eulaeus tutor ut in Samothracen fugiat cum thesauris.
- Cap. XVIII. Legati ab Antiocho Romam.
- Cap. XIX. Rhodiorum legati ad Antiochum. Ptolemaeum natu maiorem restituit ille.

ARGUMENTUM LIBRI UNDETRIGESIMI.

- Cap. I. (Ol. 152, 4. A. U. 586.) C. Popillius in Aegyptum legatus.
- Cap. I a. Fragmentum ex Pauli Aemilii concione ad populum Romanum.
- Cap. I b. Persei et Eumenis deliberationes arcaeae. In historia rem gravem silentio premere summae socordiae indicium est.
- Cap. I c. Multa Eumenis et Persei per legatos colloquia. Qua causa Eumenis in Romanorum suspicionem venit.
- Cap. I d. Quum adverso Marte laborantem Perseum, Roma-

- nos autem summis incommodis confictatos videret Eumenes, speravit se pacis conciliatorem fore.
- Cap. I e. Hanc spem Perseo coemendam offert per Cydam Cretensem. Reges se mutuo fallere nituntur. Callidissimus alter, alter avarissimus.
- Cap. I f. Contentionis inter illos genus. Eumenes sua calliditate non potest Persei tenacitatem expugnare, et ab incepto destitit.
- Cap. I g. Omnis improbitatis origo avaritia. Per hanc suis commodis male consulunt homines. Quod quidem Eumeni contigit.
- Cap. I h. Hoc etiam Perseo accommodandum esse demonstrat Polybius.
- Cap. II. Persei foedus cum Genthio.
- Cap. III. Eiusdem legatio ad Rhodios, ad Eumenem, ad Antiochum.
- Cap. IV. Rhodii pacem conciliaturi legatos mittunt Romam, et ad Perseum, Cretensesque.
- Cap. V. Rhodum adveniunt legati Persei et Genthii. Huius saevitia in subditos.
- Cap. VI. Scutum Ligustinum. De Scipione Nasica dissentit a Polybio Plutarchus. Defectus lunae. Phalangem Macedoniae stupet Aemilius. Princeps fugae Perseus.
- Cap. VI a. Obiter quaedam de rerum tractatione in hac historia universali. Contrarium plerisque scriptoribus Polybii institutum.
- Cap. VI b. Aemilii Pauli concio coram Perseo captivo.
- Cap. VI c. Demetrii Phalerei verba, quibus praesentem regni Macedoniae ruinam vaticinatus esse videtur.
- Cap. VI d. Galli Asiatici in Eumenis regnum incursionem faciunt.
- Cap. VII. Astuta legatio Rhodiorum explosa a senatu Romano.
- Cap. VII a. Antiochus alterum bellum infert Ptolemaeo.
- Cap. VIII. Duo fratres Ptolemaei simul regnant in Aegypto. Auxilia petunt ab Achaeis. Horum deliberatio. Dissuadet Callicrates.
- Cap. IX. Suadent Lycortas et Polybius. Dissentiunt Achaeci de auxilio Ptolemaeis mittendo.
- Cap. X. T. Numisius legatus ad Ptolemaeos et Antiochum. Legatos ad conciliandos reges mittunt Achaeci. Lycortam et Polybium duces belli petunt Ptolemaei.
- Cap. XI. Popillius Antiochum circulo circumscribit. Aegypto excedit Antiochus. Eius copias Cypro eicit Popillius. Aegyptus Ptolemaeis servata a Romanis.
- Cap. XII. Multa consilia verbotenus probabilia operis periculum non sustinent.

ARGUMENTUM LIBRI TRIGESIMI.

- Cap. I. (Ol. 153, 1. A. U. 587.) Attalus ab Eumene Romam missus. Vana spe inflatur.
- Cap. II. Stratius submissus ab Eumene Attalum admonet.
- Cap. III. Attali oratio apud senatum. Responsum senatus. Aenus et Maronea. Legatio Romanorum ad Gallograecos.
- Cap. IV. Rhodiorum legatio. Eis irati Romani. Antonius tribunus plebis. Cygneus cantus. Astymedis orationem improbat Polybius. Illius oratio ad senatum.
- Cap. V. Nova legatio Rhodiorum. Potestas nauarchi Rhodii. Rhodiorum prudentiam in contrahendis societatibus. Romanorum societatem operose ambiunt. Ab eis desciscunt Caunii. Caras et Lycios liberant Romani.
- Cap. VI. Dinonis et Polyarati inconstantia. Varia hominum studia bello Persico.
- Cap. VII. Autochiria pusilli animi indicium. Hippocritus Cous.
- Cap. VIII. Dino et Polyaratus Rhodii convicti fuisse Persico. Dinonis socordia.
- Cap. IX. Polyaratus Romanis traditus Romamque deportatus.
- Cap. X. Graecorum legationes ad Romanos in Macedonia. Eorundem legationes Romam. Caussa Achaeorum. Eos calumniatur Callierates.
- Cap. XI. Ptolemaeorum legatio Romam. Menalcidas Lacedaemonius.
- Cap. XII. Cotyis legatio.
- Cap. XIII. Genthius in triumpho ductus. Ludi Circenses. Certamen tibicinum. Saltatores. Pugiles.
- Cap. XIV. Caedes et tumultus apud Aetolos. Charops nequissimus hominum.
- Cap. XV. Aemilius Paulus civitates Graeciae obit. Suas ille statuas columnis a Perseo structis imponit. Sicyonis munitionem admiratur, Corinthique situm. Olympici Iovis statuum contemplans obstupet. Ludos in Graecia edit. Septuaginta oppida Epiri evertit Aemilius.
- Cap. XVI. (Ol. 153, 2. A. U. 588.) Prusiae turpis adulatio.
- Cap. XVII. Eumenes Romam venire prohibetur. Reges prohibentur Italia. Eumenem deprimunt Romani. Legatis datur senatus.
- Cap. XVIII. Legatio Atheniensium. Petunt de Haliarto, Delo, et Lemno. De Haliarto iniqua petitio. Delus et Lemnus eis dantur.
- Cap. XVIII a. Ex his ignominiam aut incommoda potius quam fructum aliquem reportarunt Athenienses.
- Cap. XIX. Legatio Rhodiorum. Theaetetus moritur Romae. Caunii exsules.
- Cap. XX. Callierates, proditor Achaeorum, exosus omnibus.

FRAGMENTA LIBRI X.

ὄντων γὰρ ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥηγίνων 1
 πόλεως σταδίων εἰς Τάραντα πλείονων ἢ δισχιλίων,
 εἰς τέλος ἀλλόμενον εἶναι συμβαίνει τὴν πλευρὰν τῆς
 Ἰταλίας ταύτην πλὴν τῶν ἐν Τάραντι λιμένων ἢ τέ- 2
 5 τραπται μὲν εἰς τὸ Σικελικὸν πέλαγος, νεύει δὲ πρὸς
 τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόπους, ἔχει δὲ τῶν τε βαρ-
 βάρων ἔθνων τὰ πολυανθρωπότατα καὶ τῶν Ἑλληνί-
 δων πόλεων τὰς ἐπιφανεστάτας. Βρέττιοι γὰρ καὶ 3
 Λευκανοὶ καὶ τινὰ μέρη τῶν Δαννίων, ἔτι δὲ Καλα-
 10 βροὶ καὶ πλείους ἕτεροι, τοῦτο τὸ κλίμα νέμονται τῆς
 Ἰταλίας ὁμοίως δὲ καὶ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων Ῥή- 4
 ριον καὶ Κανλωνία καὶ Λοκροὶ καὶ Κρότων, ἔτι δὲ
 Μεταπόντιον καὶ Θούριοι ταύτην ἐπέχουσι τὴν παρα-
 15 λλαν, ὥστε καὶ τοὺς ἀπὸ Σικελίας καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς 5
 Ἑλλάδος φερομένους ἐπὶ τινὰ τόπον τῶν προειρημέ-
 νων κατ' ἀνάγκην ὀρμεῖν ἐν τοῖς τῶν Ταραντίνων
 λιμέσι, καὶ τὰς ἀμείψεις καὶ τὰς οἰκονομίας πρὸς
 πάντας τοὺς κατέχοντας ταύτην τὴν πλευρὰν τῆς Ἰτα-
 20 λίας ἐν ταύτῃ ποιεῖσθαι τῇ πόλει. τεκμήριαιτο δ' ἂν 6
 τις τοῦ τόπου τὴν εὐκαιρίαν ἐκ τῆς περὶ Κροτωνιά-
 τας γενομένης εὐδαιμονίας. ἐκεῖνοι γὰρ θερμῶν

ἔχοντες ὄρμους καὶ βραχεῖάν τινα παντελῶς προσα-
 γωγήν, μεγάλην εὐδαιμονίαν δοκοῦσι περιποιήσασθαι
 δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ διὰ τὴν τῶν τόπων εὐφυίαν, ἣν
 οὐδὲ συγκρίνειν ἄξιόν ἐστι τοῖς Ταραντίνων λιμέσι
 7 καὶ τόποις. τέτακται δὲ καὶ πρὸς τοὺς κατὰ τὸν
 Ἄδριαν λιμένας εὐφυῶς καὶ νῦν μὲν, ἔτι δὲ μᾶλλον
 8 ἦν πρὸ τοῦ. ἀπὸ γὰρ ἄκρας Ἰαπυγίας ἕως εἰς Σι-
 ποῦντα πᾶς ὁ προσφερόμενος ἐκ τῶν ἀντιπέρας καὶ
 καθορμισθεὶς πρὸς τὴν Ἰταλίαν εἰς Τάραντα ἐποι-
 εῖτο τὴν ὑπερβολήν, καὶ ταύτη συνεχρῆτο τῇ πόλει
 πρὸς τὰς ἀλλαγὰς καὶ μεταθέσεις οἷον εἰ ἐμπορίῳ
 9 οὐδέπω γὰρ συνέβαινε τότε τὴν τῶν Βρεντεσίνων
 10 ἐπίσθαι πόλιν. διόπερ ὁ Φάβιος, ἐν μεγάλῳ τιθέ-
 μενος τὴν ἐπιβολήν, τᾶλλα παρεῖς πρὸς ταῖς εἰς
 τοῦτο τὸ μέρος ἦν ἐπινοίας. [Exc. ant. p. 217.]
 2 Ὅτι μέλλοντες ἱστορεῖν τὰ παραχθέντα Ποπλίῳ
 κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, συλλήβδην δὲ πᾶσι τὰς κατὰ τὸν
 βίον ἐπιτελεσθείσας αὐτῷ πράξεις, ἀναγκαῖον ἡγού-
 μεθα τὸ προεπιστῆσαι τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ τὴν αἴρε-
 2 σιν καὶ φύσιν τὰνδρός. τῷ γὰρ σχεδὸν ἐπιφανέστα-
 τον αὐτὸν γεγονέναι τῶν πρὸ τοῦ, ζητοῦσι μὲν πάν-
 τες εἰδέναι τίς ποτ' ἦν καὶ ἀπὸ ποίας φύσεως ἢ
 τριβῆς ὀρμηθεὶς τὰς τηλικαύτας καὶ τοσαύτας ἐπετε-
 3 λέσατο πράξεις, ἀγνοεῖν δὲ καὶ ψευδοδοξεῖν ἀναγκά-
 ζονται διὰ τὸ τοὺς ἐξηγουμένους ὑπὲρ αὐτοῦ παρα-
 4 πεπαικέναι τῆς ἀληθείας. ὅτι δὲ ἐστὶν ὑγιὲς τὸ νυνὶ
 λεγόμενον ὑφ' ἡμῶν δῆλον ἐστὶ διὰ τῆς ἡμετέρας
 ἐξηγήσεως τοῖς ἐπισημαίνεσθαι δυναμένοις τὰ κάλ-
 5 οῖ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες αὐτὸν ἐπιτυχῆ τινα καὶ τὸ
 πλεῖον ἀεὶ παραλόγως καὶ ταυτομάτῳ κατορθοῦντα
 6 τὰς ἐπιβολὰς παρεισάγουσι, νομίζοντες ὡς ἂν εἰ

θειοτέρους εἶναι καὶ θαυμαστοτέρους τοὺς τοιούτους
 ἄνδρας τῶν κατὰ λόγον ἐν ἐκάστοις πραττόντων,
 ἀγνοοῦντες ὅτι τὸ μὲν ἐπαινετόν, τὸ δὲ μακαριστόν
 εἶναι συμβαίνει τῶν προειρημένων, καὶ τὸ μὲν κοι- 7
 νόν ἐστι καὶ τοῖς τυχοῦσι, τὸ δ' ἐπαινετόν μόνων
 ἴδιον ὑπάρχει τῶν εὐλογίστων καὶ φρένας ἔχόντων
 ἀνδρῶν, οὓς καὶ θειοτάτους εἶναι καὶ προσφιλεστά-
 8 τούς τοῖς θεοῖς νομιστέον. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ Πόπλιος
 Λυκούργῳ τῷ τῶν Λακεδαιμονίων νομοθέτῃ παρα-
 9 πλησίαν ἐσχηκέναι φύσιν καὶ προαίρεσιν. οὔτε γὰρ
 Λυκούργου ἡγήτεον δεῖσιδαιμονοῦντα καὶ πάντα
 προσέχοντα τῇ Πυθίᾳ συστήσασθαι τὸ Λακεδαιμο-
 νίων πολίτευμα, οὔτε Πόπλιον ἐξ ἐνυπνίων ὀρμώμε-
 10 νον καὶ κληδόνων τηλικαύτην περιποιῆσαι τῇ πατρίδι
 15 δυναστείαν· ἀλλ' ὀρῶντες ἐκάτεροι τοὺς πολλοὺς τῶν
 ἀνθρώπων οὔτε τὰ παράδοξα προσδεχομένους ῥαδίως
 οὔτε τοῖς δεινοῖς τολμῶντας παραβάλλεσθαι χωρὶς
 τῆς ἐκ τῶν θεῶν ἐλπίδος, Λυκούργος μὲν ἀεὶ προσ- 11
 λαμβανόμενος ταῖς ἰδίαις ἐπιβολαῖς τὴν ἐκ τῆς Πυ-
 θίας φήμην εὐπαραδεικτοτέρας καὶ πιστοτέρας ἐποίει
 τὰς ἰδίας ἐπινοίας, Πόπλιος δὲ παραπλησίως ἐνεργα- 12
 ζόμενος ἀεὶ δόξαν τοῖς πολλοῖς ὡς μετὰ τινος θείας
 ἐπιπνοίας ποιούμενος τὰς ἐπιβολὰς, εὐθαρσεστέρους
 καὶ προθυμοτέρους κατεσκεύαζε τοὺς ὑποταττομένους
 13 πρὸς τὰ δεινὰ τῶν ἔργων. ὅτι δ' ἕκαστα μετὰ λογι-
 σμοῦ καὶ προνοίας ἔπραττε καὶ διότι πάντα κατὰ λό-
 γον ἐξέβαινε τὰ τέλη τῶν πράξεων αὐτῷ δῆλον ἐστὶ
 διὰ τῶν λέγεσθαι μελλόντων.

Ἐκεῖνος γὰρ ὅτι μὲν ἦν εὐεργετικὸς καὶ μεγαλό- 3
 ψυχος ὁμολογεῖται, διότι δ' ἀρχίλους καὶ νήπτης καὶ
 τῇ διανοίᾳ περὶ τὸ προτεθεὶν ἐντεταμένος, οὐδεὶς ἂν
 συγχωρήσειε πλὴν τῶν συμβεβιωκότων καὶ τεθεαμέ-

2 νων ὑπ' αὐγὰς αὐτοῦ τὴν φύσιν. ὧν εἷς ἦν Γάιος
Λαίλιος, ἀπὸ νέου μετεσχημῶς αὐτῷ παντὸς ἔργου
καὶ λόγου μέχρι τελευτῆς, ὁ ταύτην περὶ αὐτοῦ τὴν
δόξαν ἡμῖν ἐνεργασάμενος διὰ τὸ δοκεῖν εἰκότα λέ-
γειν καὶ σύμφωνα τοῖς ὑπ' ἐκείνου πεπραγμένοις. 5
3 ἔφη γὰρ πρώτην γεγονέναι Ποπλίου πρῶξιν ἐπίση-
μον, καθ' ὃν καιρὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὴν ἱππομαχίαν
συνεστήσατο πρὸς Ἀννίβαν περὶ τὸν Πάδον καλού-
4 μενον ποταμόν. τότε γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἑπτακαιδέκα-
τον ἔτος ἔχων καὶ πρῶτον εἰς ὑπαιθρον ἐξεληλυθώς,
συστήσαντος αὐτῷ τοῦ πατρὸς διαφερόντων ἱππέων
οὐλαμὸν ἀσφαλείας χάριν, συνθεασάμενος ἐν τῷ κιν-
δύνῳ τὸν πατέρα περιειλημμένον ὑπὸ τῶν πολεμίων
μετὰ δυοῖν ἢ τριῶν ἱππέων καὶ τετρωμένον ἐπισφα-
λῶς, τὰς μὲν ἀρχὰς ἐπεβάλετο παρακαλεῖν τοὺς μεθ' 15
5 ἑαυτοῦ βοηθῆσαι τῷ πατρί, τῶν ἄλλων ἐπὶ ποσὸν κατορ-
ρωδούντων διὰ τὸ πλῆθος τῶν περιεστώτων πολε-
μίων, αὐτὸς εἰσελάσαι παραβόλως δοκεῖ καὶ τολμη-
6 ρῶς εἰς τοὺς περικεχυμένους. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ
τῶν ἄλλων ἀναγκασθέντων ἐμβαλεῖν, οἱ μὲν πολέ-
μιοι καταπλαγέντες διέστησαν, ὁ δὲ Πόπλιος ἀνελ-
πίστως σωθεὶς πρῶτος αὐτὸς τὸν υἱὸν σωτήρα
7 προσεφώνησε πάντων ἀκούοντων. περιγενομένης δ'
αὐτῷ τῆς ἐπ' ἀνδρεία φήμης ὁμολογουμένης διὰ τὴν
προειρημένην χρείαν, λοιπὸν ἤδη σπανίως αὐτὸν ἐδί-
δου κατὰ τοὺς ὕστερον καιροὺς εἰς τοὺς κατ' ἰδίαν
κινδύνους, ὅτ' εἰς αὐτὸν ἀναρτηθεῖεν ὑπὸ τῆς πα-
τριδος αἱ τῶν ὄλων ἐλπίδες· ὅπερ ἰδίον ἐστίν οὐ τῇ
τύχῃ πιστεύοντος, ἀλλὰ νοῦν ἔχοντος ἡγεμόνος.
4 Μετὰ δὲ ταῦτα, πρεσβύτερον ἔχων ἀδελφὸν
Λεύκιον, καὶ τούτου προσπορευομένου πρὸς τὴν ἀγο-
ρανομίαν, ἦν σχεδὸν ἐπιφανεστάτην ἀρχὴν εἶναι συμ-

βαίνει τῶν νέων παρὰ Ῥωμαίοις, ἔθους δ' ὄντος δύο 2
πατρικίους καθίστασθαι, τότε δὲ καὶ πλειόνων προσ-
πορευομένων, ἐκ πολλοῦ μὲν οὐκ ἐτόλμα μεταπο-
ρευέσθαι τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τῶν ἀδελφῶν· συνεγγιζούσης 3
5 δὲ τῆς καταστάσεως, λογιζόμενος ἐκ τῆς τοῦ πλήθους
φορᾶς οὐκ εὐμαρῶς τὸν ἀδελφὸν ἐπιζόμενον τῆς ἀρ-
χῆς, τὴν δὲ πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν τοῦ δήμου θεωρῶν
μεγάλην ὑπάρχουσαν, καὶ μόνως οὕτως ὑπολαμβάνων
κάκεῖνον καθίξεσθαι τῆς προθέσεως, εἰ συμφρονή-
10 σαντες ἅμα ποιήσαιντο τὴν ἐπιβολήν, ἦλθεν ἐπὶ τινα
τοιαύτην εὐνοίαν. θεωρῶν γὰρ τὴν μητέρα περιπο- 4
ρευομένην τοὺς νεὸς καὶ θύουσαν τοῖς θεοῖς ὑπὲρ
τῶν ἀδελφῶν, καὶ καθόλου μεγάλην προσδοκίαν ἔχου-
σαν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, ἧς μόνως ἔμελεν αὐτῷ τὸν 5
15 μὲν γὰρ πατέρα τότε πλεῖν συνέβαινε εἰς Ἰβηρίαν
στρατηγὸν ἀπεσταλμένον ἐπὶ τὰς προειρημένους πρῶ-
ξεις· οὐ μὴν ἀλλ' ἔφη πρὸς αὐτὴν ὄνειρον τεθεωρη-
κέναι δις ἤδη τὸν αὐτόν. δοκεῖν γὰρ ἅμα τῶν ἀδελφῶν 6
καθεσταμένος ἀγορανόμος ἀναβαίνειν ἀπὸ τῆς ἀγο-
20 ρᾶς ὡς ἐπὶ τὴν οἰκίαν, ἐκείνην δὲ συναυτῶν αὐτοῖς
εἰς τὰς θύρας καὶ περιπτύξασαν ἀσπάσασθαι. τῆς δὲ 7
παθούσης τὸ γυναικεῖον πάθος καὶ τι προσεπιφθεγ-
ξαμένης, Εἰ γὰρ ἐμοὶ ταύτην ἰδεῖν γένοιτο τὴν ἡμέ-
ραν, Βούλει, φησί, μήτερον, πείρα λαβώμεν; τῆς δὲ 8
25 συγκатаθεμένης, ὡς οὐ τολμήσοντος αὐτοῦ, πρὸς δὲ
τὸν καιρὸν οἶονεὶ προσπαίζοντος, καὶ γὰρ ἦν κομιδῆ
νέος, ἡξίου τήβενναν αὐτῷ λαμπρὰν εὐθέως ἐτοιμάσαι·
τοῦτο γὰρ ἔθος ἐστὶ τοῖς τὰς ἀρχὰς μεταπορευομένοις. 9
καὶ τῇ μὲν οὐδ' ἐν νῶ τὸ φηθὲν ἦν, ὁ δὲ λαβὼν πρῶ- 5
30 τον λαμπρὰν ἐσθῆτα κοιμωμένης ἔτι τῆς μητρὸς πα-
ρῆν εἰς τὴν ἀγοράν. τοῦ δὲ πλήθους καὶ διὰ τὸ πα- 2
ράδοξον καὶ διὰ τὴν προὑπάρχουσαν εὐνοίαν ἐκπλη-

κτικῶς αὐτὸν ἀποδεξαμένον, καὶ μετὰ ταῦτα προελ-
 θόντος εἰς τὸν ἀποδεδειγμένον τόπον καὶ στίαν-
 3 τος παρὰ τὸν ἀδελφόν, οὐ μόνον τῷ Ποπλίῳ περιέ-
 θεσαν οἱ πολλοὶ τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ τὰδελφῶ δι'
 ἐκεῖνον, καὶ παρήσαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἀμφοτέροι, γε-
 4 ρονότες ἀγορανόμοι. τῇ δὲ μητρὶ τοῦ πράγματος
 ἄφνω προσπεσόντος, περιχαρῆς οὕσα πρὸς τὰς θυράς
 ἀπήντα καὶ μετὰ παραστάσεως ἠσπάζετο τοὺς νεανί-
 5 σκους, ὥστε τὸν Πόπλιον ἐκ τοῦ συμβαίνοντος δο-
 κεῖν πᾶσι τοῖς προακηροῦσι τῶν ἐνυπνίων μὴ μόνον 1
 κατὰ τὸν ὕπνον, ἔτι δὲ μᾶλλον ὑπαρῶ καὶ μεθ' ἡμέ-
 6 ραν διαλέγεσθαι τοῖς θεοῖς. ὧν οὐδὲν ἦν ἐνύπνιον,
 ἀλλὰ ὑπάρχων εὐεργετικὸς καὶ μεγαλόδωρος καὶ προσ-
 φιλῆς κατὰ τὴν ἀπάντησιν συνελογίσατο τὴν τοῦ πλή-
 7 θους πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν. λοιπὸν πρὸς τε τὸν τοῦ 1
 δήμου καὶ τὸν τῆς μητρὸς καιρὸν ἀρμολογίαν εὐστό-
 χως οὐ μόνον καθίκετο τῆς προθέσεως, ἀλλὰ καὶ
 8 μετὰ τινος ἐδόκει θείας ἐπιπνοίας αὐτὸ πράττειν. οἱ
 γὰρ μὴ δυνάμενοι τοὺς καιροὺς μηδὲ τὰς αἰτίας καὶ
 διαθέσεις ἐκάστων ἀκριβῶς συνθεωρεῖν ἢ διὰ φανλό-
 9 τητα φύσεως ἢ δι' ἀπειρίαν καὶ ἡθυμίαν εἰς θεοὺς
 καὶ τύχας ἀναφέρουσι τὰς αἰτίας τῶν δι' ἀγχινοίαν
 ἐκ λογισμοῦ καὶ προνοίας ἐπιτελούντων.
 9 Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι χάριν τῶν ἀκούον-
 των, ἵνα μὴ συγκαταφερόμενοι ψευδῶς τῇ καθωμίλη-
 μένῃ δόξῃ περὶ αὐτοῦ παραπέμπωσι τὰ σεμνότετα
 καὶ κάλλιστα τάνδρος, λέγω δὲ τὴν ἐπιδειξιότητα καὶ
 10 φιλοπολίαν. ἔτι δὲ μᾶλλον ἔσται τοῦτο συμφανὲς ἐπ'
 αὐτῶν τῶν πράξεων.
 6 Οὐ μὴν ἀλλὰ τότε συνηθροισμένων τῶν δυνά-
 2 μων παρεκάλει μὴ καταπεπληῆχθαι τὴν προγεγενη-
 2 μένην περιπέτειαν· οὐ γὰρ ταῖς ἀρεταῖς ἠττησθαι

Ῥωμαίους ὑπὸ Καρχηδονίων οὐδέποτε, τῇ δὲ προδο-
 σίᾳ τῇ Κελτιβήρων καὶ τῇ προπετείᾳ, διακλεισθέντων
 τῶν στρατηγῶν ἀπ' ἀλλήλων διὰ τὸ πιστεῦσαι τῇ
 3 συμμαχίᾳ τῶν εἰρημένων. ὧν ἐκάτερα νῦν ἔφη περὶ 3
 τοὺς πολεμίους ὑπάρχειν· χωρὶς γὰρ ἀπ' ἀλλήλων
 πολὺ διεσπασμένους στρατοπεδεύειν, τοῖς τε συμμα-
 χοῖς ὑβριστικῶς χρωμένους ἅπαντας ἀπηλλοτριωκένοι
 καὶ πολεμίους αὐτοῖς παρεσκευακένοι. διὸ καὶ τοὺς 4
 μὲν ἤδη διαπέμπεσθαι πρὸς σφᾶς, τοὺς δὲ λοιπούς,
 10 ὡς ἂν τάχιστα θαρρήσασιν καὶ διαβάντας ἴδωσι τὸν
 ποταμόν, ἀσμένως ἤξειν, οὐχ οὕτως εὐνοοῦντας σφίσι,
 τὸ δὲ πλεῖον ἀμύνεσθαι σπουδάζοντας τὴν Καρχηδο-
 νίων εἰς αὐτοὺς ἀσέλγειαν, τὸ δὲ μέγιστον στασιά-
 5 ζοντας πρὸς ἀλλήλους τοὺς τῶν ὑπεναυτίων ἡγεμόνας
 15 ἄθρους διαμάχεσθαι πρὸς αὐτοὺς οὐ θελήσειν, κατὰ
 μέρος δὲ κινδυνεύοντας εὐχειρώτους ὑπάρχειν. διὸ 6
 βλέποντας εἰς ταῦτα παρεκάλει περαιοῦσθαι τὸν πο-
 ταμόν εὐθαρσῶς· περὶ δὲ τῶν ἐξῆς ἀνεδέχετο μελή-
 7 σειν αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι. ταῦτα δ' εἰπὼν 7
 20 τρισχιλίους μὲν ἔχοντα πεζοὺς καὶ πεντακοσίους ἵπ-
 πεις Μάρκον ἀπέλιπε τὸν συνάρχοντα περὶ τὴν διά-
 βασιν ἐφεδρεύοντα τοῖς ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ συμμα-
 χοῖς· αὐτὸς δὲ τὴν ἄλλην ἐπεραίου δύναμιν, ἄδηλον
 8 πᾶσι ποιῶν τὴν αὐτοῦ πρόθεσιν. ἦν γὰρ αὐτῷ κειρι-
 25 μένον πράττειν ὧν μὲν εἶπε πρὸς τοὺς πολλοὺς μη-
 δέν, προύκειτο δὲ πολιορκεῖν ἐξ ἐφόδου τὴν ἐν Ἰβη-
 ρίᾳ Καρχηδόνα προσαγορευομένην. ὃ δὴ καὶ πρῶτον 9
 ἂν τις λάβοι καὶ μέγιστον σημεῖον τῆς ὑφ' ἡμῶν ἄρτι
 10 δηθείσης διαλήψεως. ἔτος γὰρ ἕβδομον ἔχων πρὸς 10
 30 τοῖς εἴκοσι πρῶτον μὲν ἐπὶ πράξεις αὐτὸν ἔδωκε τε-
 λέως παρὰ τοῖς πολλοῖς ἀπηλπισμένας διὰ τὸ μέγεθος
 τῶν προγεγονότων ἐλαττωμάτων, δεύτερον δούς αὐ- 11

τὸν τὰ μὲν κοινὰ καὶ προφαινόμενα πᾶσι παρέλιπε, τὰ δὲ μήτε παρὰ τοῖς πολεμίοις*, ταῦτ' ἐπενόει καὶ
12 προετίθετο πράττειν. ὧν οὐδὲν ἦν χωρὶς ἐκλογισμῶν τῶν ἀκριβεστάτων.

7 Ἔτι μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἰστορῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ 5 καὶ πυνθανόμενος ἐπιμελῶς τὴν τε προδοσίαν τῶν Κελτιβήρων καὶ τὸν διαζευγμὸν τῶν ἰδίῳν στρατοπέδων, καὶ συλλογιζόμενος ὅτι παρὰ τοῦτο συμβαίνει 2 τοῖς περὶ τὸν πατέρα γενέσθαι τὴν περιπέτειαν, οὐ κατεπέπληκτο τοὺς Καρχηδονίους οὐδ' ἤττητο τῇ 11 ψυχῇ, καθάπερ οἱ πολλοί. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ἐν- 3 τὸς Ἰβηρος ποταμοῦ συμμάχους ἀκούων μένειν ἐν τῇ πρὸς αὐτοὺς φιλίᾳ, τοὺς δὲ τῶν Καρχηδονίων ἡγεμόνας στασιάζειν μὲν πρὸς σφᾶς, ὑβρίζειν δὲ τοὺς ὑποτακτομένους, εὐθαρσῶς διέκειτο πρὸς τὴν ἔξοδον, 15 οὐ τῇ τύχῃ πιστεύων, ἀλλὰ τοῖς συλλογισμοῖς. παραγενόμενός γε μὴν εἰς τὴν Ἰβηρίαν, πάντας ἀνακρίνων καὶ παρ' ἐκάστου πυνθανόμενος τὰ περὶ τοὺς ἐναντίους, ἠῤῥισκε τὰς μὲν δυνάμεις τῶν Καρχηδο- 5 νίων εἰς τρία μέρη διηρημένας· ὧν Μάγωνα μὲν 20 ἐπυνθάνετο διατρίβειν ἐντὸς Ἡρακλείων στηλῶν ἐν τοῖς Κουίοις προσαγορευομένοις, Ἄσδρούβαν δὲ τὸν Γέσκωνος περὶ Τάγου ποταμοῦ στόμα κατὰ τὴν Λυσιτανίην, τὸν δ' ἕτερον Ἄσδρούβαν πολιορκεῖν τινα πόλιν ἐν τοῖς Καρχητάνοις, οὐδένα δὲ τῶν προειρη- 25 μένων ἐλάττω δέχ' ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέχειν τῆς Καινῆς πόλεως. νομίζων οὖν, εἴαν μὲν εἰς μάχην συνιέναι κρίνη τοῖς πολεμίοις, τὸ μὲν πρὸς πάντας ἅμα κινδυνεύειν [ἐπισφαλὲς εἶναι] τελέως καὶ διὰ τὸ προη- 7 τῆσθαι τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ διὰ τὸ πολλαπλασίους εἶ- 30 ναι τοὺς ὑπεναντίους, εἴαν δὲ πρὸς ἓνα συμβαλεῖν σπεύδων, κᾶπειτα τούτου φυγομαχῆσαντος, ἐπιγενο-

μένων δὲ τῶν ἄλλων δυνάμεων, συγκλεισθῆναι που, κατάφοβος ἦν μὴ ταῖς αὐταῖς Γναίῳ τῷ θείῳ καὶ Ποπλίῳ τῷ πατρὶ περιπέσῃ συμφοραῖς. διὸ τοῦτο 8 μὲν τὸ μέρος ἀπεδοκίμασε, πυνθανόμενος δὲ τὴν προειρημένην Καρχηδόνα μεγίστας μὲν χρείας παρ- 5 ἔχουσαν τοῖς ὑπεναντίοις, μέγιστα δὲ βλάπτειν καὶ κατὰ τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον αὐτόν, ἐξητάκει τὰ κατὰ μέρος ὑπὲρ αὐτῆς ἐν τῇ παραχειμασίᾳ τῶν εἰδότηων. ἀκούων δὲ πρῶτον μὲν ὅτι λιμένας ἔχει στόλῳ καὶ 2 ναυτικαῖς δυνάμεσι μόνῃ σχεδὸν τῶν κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ἅμα δὲ καὶ διότι πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς Λιβύης πλοῦν καὶ πελάγιον διάγραμμα λίαν εὐφυῶς κείται τοῖς Καρχηδονίοις, μετὰ δὲ ταῦτα διότι καὶ τὸ τῶν χρημάτων 3 πληθὺς καὶ τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατοπέδων ἀπάσας ἐν ταύτῃ τῇ πόλει συνέβαινε τοῖς Καρχηδονίοις ὑπάρχειν, ἔτι δὲ τοὺς ὁμήρους τοὺς ἐξ ὅλης τῆς Ἰβηρίας, τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι μάχιμοι μὲν ἄνδρες εἶησαν εἰς 4 χιλίους οἱ τὴν ἄκραν τηροῦντες διὰ τὸ μηδένα μηδέποτ' αὖ ὑπολαμβάνειν ὅτι κρατούντων Καρχηδο- 20 νίων σχεδὸν ἀπάσης Ἰβηρίας ἐπινοήσει τις τὸ παρα- 5 παν πολιορκῆσαι ταύτην τὴν πόλιν, τὸ δ' ἄλλο πλη- 5 θος ὅτι πολὺ μὲν εἶη διαφερόντως ἐν αὐτῇ, πᾶν δὲ δημιουργικὸν καὶ βάνανσον καὶ θαλαττοουργὸν καὶ πλείστον ἀπέχον πολεμικῆς ἐμπειρίας, ὃ κατὰ τῆς 25 πόλεως ὑπελάμβανεν εἶναι, παραδόξου γενομένης ἐπιφανείας. καὶ μὴν οὐδὲ τὴν θέσιν τῆς Καρχηδόνας 6 οὐδὲ τὴν κατασκευὴν οὐδὲ τὴν τῆς περιεχούσης αὐτὴν λίμνης διάθεσιν ἠγνόει, διὰ δὲ τινῶν ἀλιέων 7 τῶν ἐνειργασμένων τοῖς τόποις ἐξητάκει διότι καθό- 30 λου μὲν ἔστι τεναγώδης ἡ λίμνη καὶ βατὴ κατὰ τὸ πλείστον, ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ γίννεται τις τοσαύτη ἀποχώρησις καθ' ἡμέραν ἐπὶ δειλίην ὄψιαν. ἐξ ὧν 8

συλλογισάμενος ὅτι καθικόμενος μὲν τῆς ἐπιβολῆς οὐ μόνον βλάψει τοὺς ὑπεναντίους, ἀλλὰ καὶ τοῖς σφετέροις πράγμασι μεγάλην ἐπίδοσιν παρασκευάσει, 9 διαπεσῶν δὲ τῆς προθέσεως, ὅτι δύναται σώζειν τοὺς ὑποταττομένους διὰ τὸ θαλαττοκρατεῖν, ἐὰν ἅπαξ ἀσφαλίσηται τὴν στρατοπεδείαν· τοῦτο δ' ἦν εὐχερὲς διὰ τὸ μακρὰν ἀπεσπάσθαι τὰς τῶν ὑπεναντίων 10 νάμεις· οὕτως ἀφέμενος τῶν ἄλλων περὶ ταύτην ἐγένετο τὴν παρασκευὴν ἐν τῇ παραχειμασίᾳ. καὶ ταύτην ἔχων τὴν ἐπιβολὴν καὶ τὴν ἡλικίαν, ἣν ἀρτίως εἶπα, πάντας ἀπεκρῦψατο χωρὶς Γαῖου Αἰιλίου, μέχρη πάλιν αὐτὸς ἔκρινε φανερὸν ποιεῖν.

2 Τούτοις δὲ τοῖς ἐκλογισμοῖς ὁμολογοῦντες οἱ συγγραφεῖς, ὅταν ἐπὶ τὸ τέλος ἔλθωσι τῆς πράξεως, οὐκ οἶδ' ὅπως οὐκ εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τὴν τούτου πρόνοιαν, εἰς δὲ τοὺς θεοὺς καὶ τὴν τύχην ἀναφέρουσι 3 τὸ γεγονός κατόρθωμα, καὶ ταῦτα χωρὶς τῶν εἰκότων καὶ τῆς τῶν συμβεβιωκότων μαρτυρίας καὶ διὰ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς Φιλιππον αὐτοῦ τοῦ Ποπλίου σαφῶς ἐκτεθεικότος ὅτι τούτοις τοῖς ἐκλογισμοῖς χρησάμενος, οἷς ἡμεῖς ἀνώτερον ἐξελογισάμεθα, καθόλου τε τοῖς ἐν Ἰβηρίᾳ πράγμασιν ἐπιβάλοιτο καὶ 4 κατὰ μέρος τῇ τῆς Καρχηδόνης πολιορκίᾳ.

4 Πλὴν τότε γε τῷ μὲν ἐπὶ τοῦ στόλου Γαίῳ Αἰιλίῳ δι' ἀπορρήτων ἐντειλάμενος παρήγγειλε πλεῖν 5 ἐπὶ τὴν προειρημένην πόλιν, μόνος γὰρ οὗτος αὐτῷ συνήδει τὴν ἐπιβολὴν, καθάπερ ἀνώτερον εἶπον, 6 αὐτὸς δὲ τὰς πεζὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν μετὰ σπουδῆς. εἶχε δὲ τὸ μὲν τῶν πεζῶν πλῆθος εἰς διςμυρίους καὶ πεντακισχιλίους, ἵπ- 7 πεις δὲ εἰς διςχιλίους καὶ πεντακοσίους. ἀφικόμενος δὲ ἑβδομαῖος κατεστρατοπέδευσε κατὰ τὸ πρὸς ἄρ-

κτους μέρος τῆς πόλεως, καὶ περιεβάλετο κατὰ μὲν τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν τῆς στρατοπεδείας τάφρον καὶ χάρακα διπλοῦν ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὴν πόλιν ἀπλῶς οὐδέν· αὐτὴ γὰρ ἢ τοῦ 5 τόπου φύσις ἱκανὴν ἀσφάλειαν αὐτῷ παρεσκεύαζε. μέλλοντες δὲ καὶ τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς 8 πόλεως δηλοῦν, ἀναγκαῖον ἡγρούμεθ' εἶναι τὸ καὶ τοὺς παρακεκίμενους τόπους καὶ τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπὶ ποσὸν ὑποδείξαι τοῖς ἀκούουσι.

10 Κεῖται μὲν οὖν τῆς Ἰβηρίας κατὰ μέσην τὴν παραλίαν ἐν κόλπῳ, νεύοντι πρὸς ἄνεμον λίβα, οὗ τὸ μὲν βάθος ἐστὶν ὡς εἴκοσι σταδίων, τὸ δὲ πλάτος ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὡς δέκα· λαμβάνει δὲ διάθεσιν λιμένος ὁ πᾶς κόλπος διὰ τοιαύτην αἰτίαν. νῆσος ἐπὶ τοῦ 2 στόματος αὐτοῦ κεῖται βραχὺν ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους εἰσπλουν εἰς αὐτὸν ἀπολείπουσα. ταύτης ἀπο- 3 δεχομένης τὸ πελάγιον κῦμα συμβαίνει τὸν κόλπον ὅλον εὐδίαν ἴσχειν, πλὴν ἐφ' ὅσον οἱ λίβες καθ' ἑκάτερον τὸν εἰσπλουν παρεισπίπτοντες κλύδωνας ἀπο- 4 τελοῦσι. τῶν γε μὴν ἄλλων πνευμάτων ἀκλυδῶν- 5 στος ὡν τυγχάνει διὰ τὴν περιέχουσαν αὐτὸν ἡπειρον. ἐν δὲ τῷ μυχῷ τοῦ κόλπου πρόκειται χερρονησίξον 6 ὄρος, ἐφ' οὗ κείσθαι συμβαίνει τὴν πόλιν, περιεχομένην θαλάττῃ μὲν ἀπ' ἀνατολῶν καὶ μεσημβρίας, 7 ἀπὸ δὲ τῶν δύσεων λίμνη προσεπιλαμβανούσῃ καὶ τοῦ πρὸς ἄρκτον μέρους, ὥστε τὸν λοιπὸν τόπον μέ- 8 χρη τῆς ἐπὶ θάτερα θαλάττης, ὅς καὶ συνάπτει τὴν πόλιν πρὸς τὴν ἡπειρον, μὴ πλέον ὑπάρχειν ἢ δυοῖν σταδίων. ἡ δὲ πόλις αὐτῇ μεσόκοιλός ἐστι· κατὰ δὲ 9 τὴν ἀπὸ μεσημβρίας πλευρὰν ἐπίπεδον ἔχει τὴν ἀπὸ θαλάττης πρόσοδον· τὰ δὲ λοιπὰ περιέχεται λόφοις, 10 δυσι μὲν ὄρεινοῖς καὶ τραχέσιν, ἄλλοις δὲ τρισὶ πολὺ

μὲν χθαμαλωτέροις, σπιλώδεσι δὲ καὶ δυσβάτοις·
 8 ὧν ὁ μὲν μέριστος ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς αὐτῇ παράκει-
 ται, προτείνων εἰς θάλατταν, ἐφ' οὗ καθίδρυσται νεῶς
 9 Ἀσκληπιουῦ. τούτῳ δ' ὁ ἀπὸ τῆς δύσεως ἀντίκειται,
 παραπλησίαν θέσιν ἔχων, ἐφ' οὗ καὶ βασιλεία κατε-
 σκεύασται πολυτελεῶς, ἃ φασιν Ἀσδροῦβαν ποιῆσαι,
 10 μοναρχικῆς ὀρεγόμενον ἐξουσίας. αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς
 τῶν ἐλαττόνων βουνῶν ὑπεροχαὶ τὸ πρὸς ἄρκτου αὐ-
 11 τῆς μέρος περιέχουσι. καλεῖται δὲ τῶν τριῶν ὁ μὲν
 πρὸς ἀνατολὰς νεύων Ἡφαίστου, τούτῳ δ' ὁ συν-
 12 εχῆς Ἀλήτου· δοκεῖ δ' οὗτος εὐρετῆς γενόμενος τῶν
 ἀργυρείων μετάλλων ἰσοθέων τετευχέναι τιμῶν· ὁ
 12 δὲ τρίτος προσαγορεύεται Κρόνου. συμβαίνει δὲ τὴν
 λίμνην τῇ παρακειμένῃ θαλάττῃ σύρρουν γενομένην
 13 χειροποιήτως χάριν τῶν θαλαττουργῶν. κατὰ δὲ τὴν
 τοῦ διεύρογτος αὐτὰς χείλους διακοπὴν γέφυρα κα-
 τεσκεύασται πρὸς τὸ καὶ τὰ ὑποξύγια καὶ τὰς ἀμάξας
 ταύτη ποιείσθαι τὴν παρακομιδὴν τῶν ἐκ τῆς χώρας
 ἀναγκαίων.
 11 Τοιαύτης δ' ὑπαρχούσης τῆς διαθέσεως τῶν τό-
 πων, ἀσφαλίζεσθαι συνέβαινε τοῖς Ῥωμαίοις τὴν
 στρατοπεδεῖαν κατὰ τὴν ἐντὸς ἐπιφάνειαν ἀκατα-
 σκεύως ὑπὸ τε τῆς λίμνης καὶ τῆς ἐπὶ θάτερα θα-
 2 λάττης. τὸ δὲ μεταξὺ τούτων διάστημα τὸ συνάπτου
 τὴν πόλιν πρὸς τὴν ἠπειρον ἀχαράκωτον εἶασε, κατὰ
 3 μέσσην ὑπάρχον τὴν αὐτοῦ στρατοπεδεῖαν, εἴτε καὶ
 καταπλήξεως χάριν εἴτε καὶ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν ἀρ-
 μοζόμενος, ὅπως ἀνεμποδίστους ἔχη καὶ τὰς ἐξαγω-
 4 γὰς καὶ τὰς ἀναχωρήσεις εἰς τὴν παρεμβολήν. ὁ δὲ
 περιβόλος τῆς πόλεως οὐ πλεῖον εἴκοσι σταδίων
 ὑπῆρχε τὸ πρότερον· καίτοι γ' οὐκ ἄγνωσθ' ὅτι πολ-
 λοις εἴρηται τετταράκοντα· τὸ δ' ἐστὶ ψεῦδος. οὐ

γὰρ ἐξ ἀκοῆς ἡμεῖς, ἀλλ' αὐτόπται γεγυότες μετ'
 ἐπιστάσεως ἀποφαινόμεθα. νῦν δὲ καὶ μᾶλλον ἐτι
 συνήρηται.

Πλὴν ὅ γε Πόπλιος, συνάψαντος καὶ τοῦ στόλου 5
 5 πρὸς τὸν δέοντα καιρὸν, ἐπεβάλετο συναθροίσας τὰ
 πλήθη παρακαλεῖν, οὐχ ἑτέροις τισὶ χρώμενος ἀπο-
 λογισμοῖς, ἀλλ' οἷς ἐτύγγανε πεπεικῶς αὐτόν, ὑπὲρ
 ὧν ἡμεῖς τὸν κατὰ μέρος ἄρτι πεποιήμεθα λόγον.
 ἀποδείξας δὲ δυνατὴν οὖσαν τὴν ἐπιβολήν, καὶ 6
 10 συγκεφαλαιωσάμενος τὴν ἐκ τοῦ κατορθώματος ἐλάτ-
 τωσιν τῶν ὑπεναντίων, αὖξῃσιν δὲ τῶν σφετέρων
 πραγμάτων, λοιπὸν χρυσοὺς στεφάνους ἐπηγγείλατο
 τοῖς πρώτοις ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάσι καὶ τὰς εἰδισμέ-
 7 νας δωρεὰς τοῖς ἐπιφανῶς ἀνδραγαθήσασιν· τὸ δὲ 7
 15 τελευταῖον ἐξ ἀρχῆς ἔφη τὴν ἐπιβολὴν αὐτῷ ταύτην
 ὑποδεδειχέναι τὸν Ποσειδῶνα παραστάντα κατὰ τὸν
 ὕπνον, καὶ φάναι συνεργήσειν ἐπιφανῶς κατ' αὐτὸν
 τὸν τῆς πράξεως καιρὸν οὕτως ὥστε παντὶ τῷ στρα-
 8 τοπέδῳ τὴν ἐξ αὐτοῦ χρεῖαν ἐναργῆ γενέσθαι. τῶν 8
 20 δὲ κατὰ τὴν παράκλησιν λόγων ἅμα μὲν ἀπολογισμοῖς
 ἀκριβέσι μεμιγμένων, ἅμα δ' ἐπαγγελίαις χρυσῶν
 στεφάνων, ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις θεοῦ προνοίᾳ, τελέως
 μεγάλην ὀρμὴν καὶ προθυμίαν παρίστασθαι συνέβαινε
 τοῖς νεανίσκοις.

25 Τῇ δ' ἐπαύριον κατὰ μὲν τοὺς ἐκ τῆς θαλάττης 12
 τόπους περιστήσας ναῦς παντοδαποῖς βέλεσιν ἐξηρ-
 τυμένας, καὶ δούς τὴν ἐπιτροπὴν Γαῖῳ, κατὰ δὲ γῆν
 τοὺς εὐρωστοτάτους τῶν ἀνδρῶν εἰς δισχιλίους ὁμόσε
 τοῖς κλιμακοφόροις ἐπιστήσας, ἐνήρχετο τῆς πολιορ-
 30 κίας κατὰ τρίτην ὥραν. ὁ δὲ Μάργων ὁ τεταγμένος 2
 ἐπὶ τῆς πόλεως τὸ μὲν τῶν χιλίων σύνταγμα διελὼν
 τοὺς μὲν ἡμίσεις ἐπὶ τῆς ἄκρας ἀπέλιπε, τοὺς δ' ἄλ-

3 λους ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς λόφου παρενέβαλε τῶν
 δὲ πολιτῶν τοὺς εὐρωστοτάτους περὶ διςχιλίους κατε-
 σκευακῶς τοῖς ὑπάρχουσι κατὰ τὴν πόλιν ὄπλοις ἐπέ-
 στησε κατὰ τὴν πύλην τὴν φέρουσαν ἐπὶ τὸν ἰσθμὸν
 καὶ τὴν τῶν πολεμίων στρατοπεδείαν· τοῖς δὲ λοιποῖς
 παρήγγειλε βοηθεῖν κατὰ δύναμιν πρὸς πάντα τὰ
 4 μέρη τοῦ τείχους. ἅμα δὲ τῶ τὸν Πόπλιον ταῖς σάλ-
 πιξι διασημῆναι τὸν καιρὸν τῆς προσβολῆς ἐξαφίησι
 τοὺς καθωπλισμένους ὁ Μάγων διὰ τῆς πύλης, πε-
 πεισμένος ὅτι καταπλήξεται τοὺς ὑπεναντίους καὶ τὸ
 5 παράπαν ἀφελεῖται τὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν. προσπεσόν-
 των δὲ τούτων ἐρωμένως τοῖς ἐκ τοῦ στρατοπέδου
 κατὰ τὸν ἰσθμὸν παρατεταγμένοις ἐγίνετο μάχη
 λαμπρὰ καὶ παρακελευσμός ἐξ ἀμφοῖν ἐναγωνίως, τῶν
 μὲν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως τοῖς
 6 ἰδίους ἐκατέρων ἐπιβοῶντων. τῆς δὲ διὰ τῶν βοη-
 θούντων ἐπικουρίας οὐχ ὁμοίας ὑπαρχούσης διὰ τὸ
 τοῖς μὲν Καρχηδονίοις διὰ μιᾶς πύλης καὶ σχεδὸν
 ἀπὸ δυοῖν σταδίων γίνεσθαι τὴν παρουσίαν, τοῖς
 δὲ Ῥωμαίοις ἐκ χειρὸς καὶ κατὰ πολὺν τόπον, ἄνισος
 7 ἦν ἡ μάχη παρὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. ὁ γὰρ Πόπλιος
 ἐκὼν ἐπέστησε τοὺς αὐτοῦ παρ' αὐτὴν τὴν στρατοπε-
 δεῖαν χάριν τοῦ προκαλέσασθαι τοὺς πολεμίους πορ-
 ρωτάτω, σαφῶς γινώσκων, ἐὰν διαφθείρη τούτους,
 ὄντας οἷον εἰ στόμα τοῦ κατὰ τὴν πόλιν πλήθους,
 25 ὅτι διατραπήσεται τὰ ὄλα καὶ τὴν πύλην οὐκέτι τῶν
 8 ἔνδον οὐδείς ἐξιέναι θαρρήσει. οὐ μὴν ἄλλ' ἕως μὲν
 τινος ἐφάμιλλον συνέβαινε γίνεσθαι τὴν μάχην, ὡς
 ἐξ ἀμφοῖν κατ' ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν προ-
 κερκισμένων· τέλος δ' ἐξωθούμενοι τῶ βάρει διὰ τοὺς
 9 παρὰ τῶν Καρχηδονίων. καὶ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν

τῶ τῆς μάχης καιρῷ διεφθάρησαν καὶ κατὰ τὴν ἀπο-
 χύρησιν, οἱ δὲ πλείους ἐν τῶ παραπίπτειν εἰς τὴν
 πύλην ὑφ' αὐτῶν ἠλοήθησαν. οὐ συμβαίνοντος ὁ 10
 κατὰ τὴν πόλιν ὄχλος οὕτως ἐπτοήθη πᾶς ὥστε καὶ
 5 τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν φεύγειν. παρ' ὀλίγον μὲν οὖν 11
 ἦλθον οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ συνεισπεσεῖν τότε μετὰ τῶν
 φευγόντων· οὐ μὴν ἀλλὰ τὰς γε κλίμακας τῶ τείχει
 μετ' ἀσφαλείας προσήρρισαν.

Ὁ δὲ Πόπλιος ἐδίδου μὲν αὐτὸν εἰς τὸν κίνδυνον, 13
 10 ἐποίει δὲ τοῦτο κατὰ δύναμιν ἀσφαλῶς· εἶχε γὰρ μεθ' 2
 ἑαυτοῦ τρεῖς ἄνδρας θυρεοφοροῦντας, οἱ παρατιθέν-
 τες τοὺς θυρεοὺς καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπιφάνειαν
 σκεπάζοντες ἀσφάλειαν αὐτῶ παρεσκεύαζον. διὸ παρὰ 3
 τὰ πλάγια καὶ τοὺς ὑπερδεξιούς τόπους ἐπιπαριῶν
 15 μεγάλα συνεβάλλετο πρὸς τὴν χρείαν· ἅμα μὲν γὰρ 4
 ἑώρα τὸ γινόμενον, ἅμα δ' αὐτὸς ὑπὸ πάντων ὁρώ-
 μενος ἐνειργάζετο προθυμίαν τοῖς ἀγωνιζομένοις. ἐξ 5
 οὐ συνέβαινε μηδὲν ἐλλιπὲς γίνεσθαι τῶν πρὸς τὸν
 κίνδυνον, ἀλλ' ὅποτε τι αὐτῶ πρὸς τὸ προκείμενον ὁ
 20 καιρὸς ὑποδείξειε, πᾶν ἐκ χειρὸς αἰεὶ συνηργεῖτο πρὸς
 τὸ δέον.

Ὁρμησάντων δὲ ταῖς κλίμαξι περὶ τὴν ἀνάβασιν 6
 τῶν πρώτων τεθαρρηκότως, οὐχ οὕτω τὸ πλῆθος τῶν
 ἀμυνομένων ἐπικίνδυνον ἐποίει τὴν προσβολὴν ὡς
 25 τὸ μέγεθος τῶν τειχῶν. διὸ καὶ μᾶλλον ἐπερρώσθη 7
 σταν οἱ κατὰ τὰ τείχη, θεωροῦντες τὴν δυσχρηστίαν
 τῶν συμβαινόντων. ἔνιαι μὲν γὰρ συνετρίβοντο τῶν 8
 κλιμάκων, πολλῶν ἅμα διὰ τὸ μέγεθος συνεπιβαινόν-
 των· ἐφ' αἷς δ' οἱ πρώτοι προσβαίνοντες ἐσκοτοῦντο
 30 διὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν καὶ βραχείας προσδεόμενοι
 τῆς ἐκ τῶν ἀμυνομένων ἀντιπράξεως ἐρρίπτουν σφᾶς
 αὐτοὺς ἀπὸ τῶν κλιμάκων. ὅτε δὲ καὶ δοκοῦς ἢ τι 9

τοιοῦτον ἐγχειρήσαιεν ἐπιρρίπτειν οἱ ἐπὶ τῶν ἐπάλ-
 ξεων, ὁμοῦ πάντες ἀπεσύροντο καὶ κατεφέροντο πρὸς
 10 τὴν γῆν. οὐ μὴν ἀλλὰ τοιούτων ἀπανταμένων οὐ-
 δὲν ἱκανὸν ἦν πρὸς τὸ κωλύειν τὴν ἐπιφορὰν καὶ τὴν
 ὀρυμὴν τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' ἔτι καταφερομένων τῶν
 11 πρῶτων ἐπέβαινον οἱ συνεχεῖς ἐπὶ τὴν ἐκλείπουσαν
 αἰὲλ χώραν. ἤδη δὲ τῆς ἡμέρας προσβαινούσης, καὶ
 τῶν στρατιωτῶν τετρομένων ὑπὸ τῆς κακοπαθείας,
 ἀνεκαλέσατο ταῖς σάλπιγξιν ὁ στρατηγὸς τοὺς προσ-
 βάλλοντας.
 14 Οἱ μὲν οὖν ἔνδον περιχαρεῖς ἦσαν ὡς ἀποτε-
 2 τριμμένοι τὸν κίνδυνον· ὁ δὲ Πόπλιος, προσδοκῶν
 ἤδη τὸν τῆς ἀμπώτεως καιρὸν, κατὰ μὲν τὴν λίμνην
 3 ἠτοίμασε πεντακοσίους ἄνδρας μετὰ κλιμάκων, κατὰ
 δὲ τὴν πύλην καὶ τὸν ἰσθμὸν νεαλεῖς ποιήσας τοὺς
 4 στρατιώτας καὶ παρακαλέσας, προσανέδωκε κλίμακας
 πλείους τῶν πρότερον, ὥστε συνεχεῶς πλήρης γενέ-
 5 σθαι τὸ τεῖχος τῶν προσβαινόντων. ἅμα δὲ τῷ ση-
 μῆναι τὸ πολεμικὸν καὶ προσθέντας τῷ τείχει τὰς
 κλίμακας προσβαίνειν κατὰ πάντα τὰ μέρη τεθαρρη-
 6 κώτως μεγάλην συνέβαινε ταραχὴν καὶ διατροπὴν
 5 γίνεσθαι τῶν ἔνδον. νομίζοντες γὰρ ἀπολελεύσθαι
 τῆς περιστάσεως, αὐθις ἀρχὴν ἐώρων λαμβάνοντα
 6 τὸν κίνδυνον ἐξ ἄλλης ὀρυμῆς· ἅμα δὲ καὶ τῶν βελῶν
 αὐτοὺς ἤδη λειπόντων, καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἀπολα-
 7 λῶτων εἰς ἀθυμίαν ἄγοντος, δυσχερῶς μὲν ἔφερον τὸ
 γιγνόμενον, οὐ μὴν ἀλλ' ἠμύνοντο δυνατῶς. κατὰ
 8 δὲ τὴν ἀκμὴν τοῦ δια τῶν κλιμάκων ἀγῶνος ἤρχετο
 τὰ κατὰ τὴν ἀμπωτιν, καὶ τὰ μὲν ἄκρα τῆς λίμνης
 ἀπέλειπε τὸ ὕδωρ κατὰ βραχύ, διὰ δὲ τοῦ στόματος
 ὁ ῥοῦς εἰς τὴν συνεχῆ θάλατταν ἄθρους ἐφέρετο καὶ
 πολὺς, ὥστε τοῖς ἀπρονοήτως θεωμένοις ἀπιστοῦν

φαίνεσθαι τὸ γιγνόμενον. ὁ δὲ Πόπλιος ἔχων ἐτοί- 9
 μους τοὺς καθηγεμόνας ἐμβαίνειν παρεκελεύετο καὶ
 θαρρεῖν τοὺς πρὸς τὴν χρεῖαν ταύτην ἠτοιμασμένους·
 καὶ γὰρ ἦν εὖ πεφυκῶς, εἰ καὶ πρὸς ἄλλο τι, πρὸς 10
 5 τὸ θάρσος ἐμβαλεῖν καὶ συμπαθεῖς ποιῆσαι τοὺς πα-
 ρακαλουμένους. τότε δὴ πειθαρχησάντων αὐτῶν καὶ 11
 διὰ τοῦ τέλματος ἀμιλλωμένων, ἅπαν τὸ στρατόπεδον
 ὑπέλαβε μετὰ τινοσ θεοῦ προνοίας γίνεσθαι τὸ συμ-
 βαῖνον. ἐξ οὗ καὶ μνησθέντες τῶν κατὰ τὸν Ποσει- 12
 10 δῶ καὶ τῆς τοῦ Ποπλίου κατὰ τὴν παράκλησιν ἐπαγ-
 γελίας, ἐπὶ τοσοῦτον ταῖς ψυχαῖς παρωρηθήθησαν ὡς
 συμφράξαντες καὶ βιασάμενοι πρὸς τὴν πύλην ἐξω-
 θεν ἐπεχειροῦν διακόπτειν τοῖς πελέκεσι καὶ ταῖς
 13 ἀξίταις τὰς θύρας. οἱ δὲ διὰ τῶν τελεμάτων ἐγγίσαν-
 15 τες τῷ τείχει, καὶ καταλαβόντες ἐρήμους τὰς ἐπάλ-
 ξεις, οὐ μόνον προσέθεσαν ἀσφαλῶς τὰς κλίμακας,
 ἀλλὰ καὶ κατέσχον ἀναβάντες ἀμαχητὶ τὸ τεῖχος, ἅτε 14
 τῶν ἔνδον περισπωμένων μὲν περὶ τοὺς ἄλλους τό-
 πους, καὶ μάλιστα τοὺς κατὰ τὸν ἰσθμὸν καὶ τὴν
 ταύτην πύλην, οὐδέποτε δ' ἂν ἐλπιδάτων ἐγγίσει τῷ
 15 τείχει τοὺς πολεμίους κατὰ τὸν τῆς λίμνης τόπον, τὸ
 δὲ πλεῖστον, ὑπὸ τῆς ἀτάκτου κραυγῆς καὶ τῆς συμ-
 μίκτου πολυοχλίας οὐ δυναμένων οὔτ' ἀκούειν οὔτε
 συνορᾶν τῶν δεόντων οὐδέν.

Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κρατήσαντες τοῦ τείχους τὸ μὲν 15
 πρῶτον ἐπεπορεύοντο κατὰ τὴν ἐφοδείαν ἀποσύρον-
 τες τοὺς πολεμίους, μεγάλα συμβαλλομένης αὐτοῖς
 τῆς ὀπλίσεως πρὸς τοῦτο τὸ γένος τῆς χρεῖας· ἐπεὶ 2
 δ' ἀφίκοντο πρὸς τὴν πύλην, οἱ μὲν καταβάντες διέ-
 20 κοπτον τοὺς μοχλοῦς, οἱ δ' ἐξωθεν εἰσέπιπτον, οἱ δὲ
 διὰ τῶν κλιμάκων βιαζόμενοι κατὰ τὸν ἰσθμὸν, ἤδη
 κρατοῦντες τῶν ἀμυνομένων, ἐπέβαινον ἐπὶ τὰς ἐπάλ-

3 ξεις. καὶ τέλος τὰ μὲν τείχη τούτῳ τῷ τρόπῳ κατέ-
ληπτο, τὸν δὲ λόφον οἱ διὰ τῆς πύλης εἰσπορευόμε-
νοι κατελάμβανον τὸν πρὸς τὰς ἀνατολάς, τρεψάμε-
4 νοι τοὺς φυλάττοντας. ὁ δὲ Πόπλιος ἐπεὶ τοὺς
εἰσεληλυθότας ἀξιόχρεως ὑπελάμβανεν εἶναι, τοὺς
μὲν πλείστους ἐφῆκε κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος ἐπὶ
τοὺς ἐν τῇ πόλει, παραγγείλας κτείνειν τὸν παρατυ-
χόντα καὶ μηδενὸς φείδεσθαι, μηδὲ πρὸς τὰς ὠφε-
5 λείας ὀρμᾶν, μέχρι ἂν ἀποδοθῇ τὸ σύνθημα. ποιεῖν
δέ μοι δοκοῦσι τοῦτο καταπλήξεως χάριν· διὸ καὶ
πολλάκις ἰδεῖν ἔστιν ἐν ταῖς τῶν Ῥωμαίων καταλή-
ψεσι τῶν πόλεων οὐ μόνους τοὺς ἀνθρώπους πεφο-
νευμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς κύνας δεδιχτομημένους
6 καὶ τῶν ἄλλων ζώων μέλη παρακεκομμένα. τότε δὲ
καὶ τελέως πολὺ τὸ τοιοῦτον ἦν διὰ τὸ πλῆθος τῶν
7 κατελιημμένων. αὐτὸς δὲ περὶ χιλίους ἔχων ὠρμησε
πρὸς τὴν ἄκραν. ἐγγίσαντος δ' αὐτοῦ τὸ μὲν πρῶ-
τον ἐπεβάλλετο Μάγων ἀμύνεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα
συννοήσας βεβαίως ἤδη κατελιημμένην τὴν πόλιν,
διεπέμψατο περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς αὐτοῦ, καὶ παρ-
8 ἔδωκε τὴν ἄκραν. οὗ γενομένου, καὶ τοῦ συνθήμα-
τος ἀποδοθέντος, τοῦ μὲν φονεύειν ἀπέστησαν, ὠρ-
9 μησαν δὲ πρὸς τὰς ἀρπαγὰς. ἐπιγενομένης δὲ τῆς
νυκτὸς οἱ μὲν ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς ἔμεινον, οἷς ἦν
οὔτω διατεταγμένον· μετὰ δὲ τῶν χιλίων ὁ στρατη-
γὸς ἐπὶ τῆς ἄκρας ἠύλισθη, τοὺς δὲ λοιποὺς διὰ τῶν
χιλιάρχων ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐκκαλεσάμενος ἐπέταξε συν-
αθροίσαντας εἰς τὴν ἀγορὰν τὰ διηρπασμένα κατὰ
10 σημαίας ἐπὶ τούτων κοιτάζεσθαι. τοὺς δὲ γροσφομά-
χους ἐκ τῆς παρεμβολῆς καλέσας ἐπὶ τὸν λόφον
11 ἐπέστησε τὸν ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν. καὶ τῆς μὲν κατὰ

τὴν Ἴβηρίαν Καρχηδόνος τοῦτον τὸν τρόπον ἐγέ-
νοντο κύριοι Ῥωμαῖοι.

Εἰς δὲ τὴν ἐπαύριον ἀθροισθείσης εἰς τὴν ἀγο- 16
ρὰν τῆς τε τῶν στρατευομένων παρὰ τοῖς Καρχηδο-
νίοις ἀποσκευῆς καὶ τῆς τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν ἐρ-
γαστικῶν κατασκευῆς, ταῦτα μὲν ἐμέριζον οἱ χιλίαρχοι
τοῖς ἰδίοις στρατοπέδοις κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος.
ἔστι δὲ παρὰ Ῥωμαίοις τοιαύτη τις ἡ περὶ τὰς τῶν 2
πόλεων καταλήψεις οἰκονομία. ποτὲ μὲν γὰρ ἐκάστης
σημαίας πρὸς τὴν προᾶξιν ἀπομερίζονται τινες τῶν
ἀνδρῶν κατὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως, ποτὲ δὲ κατὰ
σημαίας μερίζουσιν αὐτούς. οὐδέποτε δὲ πλείους 3
ἀποτάττονται πρὸς τοῦτο τῶν ἡμίσεων· οἱ δὲ λοιποὶ
μένοντες κατὰ τὰς τάξεις ἐφειδρεύουσι, ποτὲ μὲν ἐκ-
15 τὸς τῆς πόλεως, ποτὲ δὲ πάλιν ἐντός, αἰεὶ πρὸς τὸ
δεικνύειν. τῆς δὲ δυνάμεως διηρημένης αὐτοῖς κατὰ 4
μὲν τὸ πλεῖον εἰς δύο στρατόπεδα Ῥωμαϊκὰ καὶ δύο
τῶν συμμάχων, ποτὲ δὲ καὶ σπανίως ἀθροισμένων
ὁμοῦ τῶν τετάρων, πάντες οἱ πρὸς τὴν ἀρπαγὴν
ἀπομερισθέντες ἀναφέρουσι τὰς ὠφελείας ἕκαστοι
τοῖς ἑαυτῶν στρατοπέδοις, ἔπειτα πραθέντων τού- 5
των οἱ χιλίαρχοι διανέμουσι πᾶσιν ἴσον, οὐ μόνον
τοῖς μέναισιν ἐν ταῖς ἐφειδρείαις, ἀλλὰ καὶ τοῖς τὰς
σκηναῖς φυλάττουσι τοῖς τε ἀρρωστοῦσι καὶ τοῖς ἐπί
τινα λειπονορίαν ἀπεσταλμένοις. περὶ δὲ τοῦ μηδένα 6
νοσφίζεσθαι μηδὲν τῶν ἐκ τῆς διαρπαγῆς, ἀλλὰ τη-
ρεῖν τὴν πίστιν κατὰ τὸν ὄρκον, ὃν ὁμνύουσι πάντες,
ὅταν ἀθροισθῶσι πρῶτον εἰς τὴν παρεμβολήν, ἐξίε-
7 ναι μέλλοντες εἰς τὴν πολεμίαν, ὑπὲρ τούτου δὲ τοῦ
μέρους εἰρηται πρότερον ἡμῖν διὰ πλείονων ἐν τοῖς
περὶ τῆς πολιτείας. λοιπὸν ὅταν οἱ μὲν ἡμίσεις τρά- 8
πῶνται πρὸς τὰς ἀρπαγὰς, οἱ δὲ ἡμίσεις διαφυλά-
2*

9 τουντες τὰς τάξεις ἐφεδρεύουσι τούτοις, οὐδέποτε
 κινδυνεύει Ῥωμαίοις τὰ ὅλα διὰ πλεονεξίαν. τῆς
 γὰρ ἐλπίδος τῆς κατὰ τὴν ἀφέλειαν οὐκ ἀπιστου-
 μένης ἀλλήλοις, ἀλλ' ἐπ' ἴσης ἐστηκυίας τοῖς μέ-
 νουσι κατὰ τὰς ἐφεδρείας καὶ τοῖς διαρπάξουσιν, οὐ-
 δεῖς ἀπολείπει τὰς τάξεις· ὁ μάλιστα τοὺς ἄλλους
 17 εἶωθε βλάπτειν. ἐπειδὴ γὰρ οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώ-
 πων κακοπαθοῦσι καὶ κινδυνεύουσι τοῦ κέρδους ἐνε-
 κεν, φανερόν ὡς ὅταν ὁ καιρὸς οὗτος ὑποπέσῃ, δυσ-
 χερῶς εἰκὸς ἀπέχεσθαι τοὺς ἐν ταῖς ἐφεδρείαις ἢ
 στρατοπεδείαις ἀπολειπομένους διὰ τὸ παρὰ τοῖς πλει-
 2 στοῖς πᾶν τὸ ληφθὲν εἶναι τοῦ κυριεύσαντος· καὶ
 γὰρ ἂν ὅλως μόνναρχος ἢ στρατηγὸς ἐπιμελὴς ἀναφέ-
 ρειν εἰς τὸ κοινὸν ἐπιτάξῃ τὰς ἀφελείας, ὅμως τὰ
 3 δυνατὰ κρύπτεσθαι πάντες ἴδια νομίζουσι. διὸ τῶν
 πολλῶν ὀρμώντων ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος οὐ δυνάμενοι
 4 κρατεῖν κινδυνεύουσι τοῖς ὅλοις· καὶ πολλοὶ δὴ τι-
 νες κατορθώσαντες τὰς ἐπιβολάς, καὶ ποτὲ μὲν ἐπι-
 πεσόντες ταῖς τῶν πολεμίων παρεμβολαῖς, ποτὲ δὲ
 καταλαβόμενοι πόλεις, οὐ μόνον ἐξέπεσον, ἀλλὰ καὶ
 τοῖς ὅλοις ἐσφάλησαν παρ' οὐδὲν ἢ τὴν προειρημέ-
 5 νην αἰτίαν. διὸ δεῖ περὶ μηδὲν οὕτω σπουδάζειν καὶ
 προνοεῖσθαι τοὺς ἡγουμένους ὡς περὶ τοῦτο τὸ μέ-
 ρος, ἵνα καθ' ὅσον ἐστὶ δυνατὸν ὑπάρχῃ παρὰ τοῖς
 πολλοῖς ἐλπίς ὡς ἐξ ἴσου πᾶσι τῆς ἀφελείας οὔσης,
 εἴαν τις ὑποπίπτῃ τοιοῦτος καιρὸς.

6 Πλὴν οἱ μὲν χιλιάρχοι τότε περὶ τὴν τῶν λαφύ-
 ρων ἦσαν οἰκονομίαν· ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων,
 ἐπεὶ συνήχθη τὸ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, ὃ συνέβη
 γενέσθαι μικρῶν λείπον τῶν μυρίων, συνέταξε χωρι-
 σθῆναι πρῶτον μὲν τοὺς πολιτικούς ἀνδρας τε καὶ
 γυναῖκας καὶ τὰ τούτων τέκνα, δεύτερον δὲ τοὺς χει-

7 ροτέχναις. γενομένου δὲ τούτου, τοὺς μὲν πολιτικούς
 παρακαλέσας εὐνοεῖν Ῥωμαίοις καὶ μνημονεύειν τῆς
 εὐεργεσίας ἀπέλυσε πάντας ἐπὶ τὰς ἰδίας οἰκήσεις.
 οὔτοι μὲν οὖν ἅμα δακρύοντες καὶ χαίροντες ἐπὶ τῷ
 8 παραδόξῳ τῆς σωτηρίας, προσκυνήσαντες τὸν στρα-
 τηγὸν διελύθησαν· τοῖς δὲ χειροτέχναις κατὰ τὸ πα-
 9 ρὸν εἶπε διότι δημόσιοι τῆς Ῥώμης εἰσί· παρασχομέ-
 νους δὲ τὴν εὐνοίαν καὶ προθυμίαν ἐκάστοις κατὰ τὰς
 αὐτῶν τέχναις ἐπηγγείλατο τὴν ἐλευθερίαν, κατὰ νοῦν
 10 χωρήσαντος τοῦ πρὸς τοὺς Καρχηδονίους πολέμου.
 καὶ τούτους μὲν ἀπογράφεσθαι προσέταξε πρὸς τὸν
 10 ταμίαν, συστήσας Ῥωμαϊκὸν ἐπιμελητὴν κατὰ τριά-
 κοντα· τὸ γὰρ πᾶν πλῆθος ἐγένετο τούτων περὶ δις-
 χιλίους. ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων ἐκλέξας
 11 τοὺς εὐρωστοτάτους καὶ τοῖς εἶδεσι καὶ ταῖς ἡλικίαις
 ἀκμαιοτάτους προσέμιξε τοῖς αὐτοῦ πληρώμασι, καὶ
 12 ποιήσας ἡμιολίους τοὺς πάντας ναύτας ἢ πρόσθεν
 συνεπλήρωσε καὶ τὰς αἰχμαλώτους νῆας, ὥστε τοὺς
 ἀνδρας ἐκάστῳ σκάφει βραχὺ τι λείπειν τοῦ διπλα-
 20 σίους εἶναι τοὺς ὑπάρχοντας τῶν προγενομένων· αἱ
 μὲν γὰρ αἰχμαλῶτοι νῆες ἦσαν ὀκτωκαίδεκα τὸν
 ἀριθμὸν, αἱ δ' ἐξ ἀρχῆς πέντε καὶ τριάκοντα. παρα-
 14 πλησίως δὲ καὶ τούτοις ἐπηγγείλατο τὴν ἐλευθερίαν,
 παρασχομένοις τὴν αὐτῶν εὐνοίαν καὶ προθυμίαν, ἐπει-
 25 δὴν κρατήσωσι τῷ πολέμῳ τῶν Καρχηδονίων. τοῦ-
 15 του δὲ χειρήσας τὸν τρόπον τὰ κατὰ τοὺς αἰχμαλώ-
 τούς μεγάλην μὲν εὐνοίαν καὶ πίστιν ἐνεργάσατο
 τοῖς πολιτικοῖς καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὰ κοινὰ
 πράγματα, μεγάλην δὲ προθυμίαν τοῖς χειροτέχναις
 30 διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐλευθερίας. ἡμιόλιον δὲ ποιήσας
 τὸ ναυτικὸν ἐκ τοῦ καιροῦ διὰ τὴν αὐτοῦ πρό-
 νοίαν ***

18 Μετὰ δὲ ταῦτα Μάγωνα καὶ τοὺς ἅμα τούτῳ
 Καρχηδονίους ἐχώριζε. δύο μὲν γὰρ ἦσαν κατει-
 λημμένοι τῶν ἐκ τῆς γερουσίας, πέντε δὲ καὶ δέκα
 2 τῶν ἐκ τῆς συγκλήτου. καὶ τούτους μὲν συνέστησε
 Γαῖος Λαίλιος, συντάξας τὴν ἀρμόζουσαν ἐπιμέ-
 3 λειαν ποιεῖσθαι τῶν ἀνδρῶν· ἐπὶ δὲ τούτοις τοὺς
 ὁμήρους προσεκαλέσατο, πλείους ὄντας τῶν τρια-
 κοσίων. καὶ τοὺς μὲν παῖδας καθ' ἓνα προσαγαρό-
 μενος καὶ καταψήσας θαρρεῖν ἐκέλευε, διότι μετ'
 4 ὀλίγας ἡμέρας ἐπόφονται τοὺς αὐτῶν γονεῖς· τοὺς
 δὲ λοιποὺς ὁμοῦ παρεκάλεσε πάντας θαρρεῖν καὶ
 5 γράφειν αὐτοὺς εἰς τὰς ἰδίας πόλεις πρὸς τοὺς αὐ-
 τῶν ἀναγκαίους πρῶτον μὲν ὅτι σῶζονται καὶ καλῶς
 αὐτοῖς ἐστί, δεύτερον δὲ διότι θέλουσι Ῥωμαῖοι πάν-
 τας αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν ἀποκαταστήσαι μετ' ἀσφα-
 λείας, ἐλομέναν τῶν ἀναγκαίων σφίσι τὴν πρὸς Ῥω-
 6 μαίους συμμαχίαν. ταῦτα δ' εἰπὼν, καὶ παρεσκευα-
 κῶς πρότερον ἐκ τῶν λαφύρων τὰ λυσιτελέστερα πρὸς
 τὴν ἐπίνοιαν, τότε κατὰ γένη καὶ καθ' ἡλικίαν ἐκά-
 στοις ἐδώρειτο τὰ πρόεποντα, ταῖς μὲν παισὶ κόνους
 καὶ ψέλια, τοῖς δὲ νεανίσκοις ἡμαφᾶς καὶ μαχίρας.
 7 ἐκ δὲ τῶν αἰχμαλωτίδων τῆς Μανδουίου γυναικός,
 ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἀνδοβάλου τοῦ τῶν Ἰλεργητῶν βασι-
 λέως, προσπεσούσης αὐτῷ καὶ δεομένης μετὰ δα-
 κρύων ἐπιστροφὴν ποιήσασθαι τῆς αὐτῶν εὐσχημο-
 σύνης ἀμείνω Καρχηδονίων, συμπαθῆς γενόμενος
 ἤρετο τί λείπει τῶν ἐπιτηδείων αὐταῖς· καὶ γὰρ ἦν
 ἡ γυνὴ πρεσβυτέρα καὶ τίνα προστασίαν ἀξιωματι-
 9 κὴν ἐπιφαίνουσα. τῆς δὲ κατασιωπώσης, ἐκάλει τοὺς
 πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν γυναικῶν ἀποτεταγμένους.
 10 ὧν παραγενομένων καὶ διασαφούντων ὅτι πάντα τὰ
 δέοντα δαψιλῶς αὐταῖς παρασκευάζοιεν, πάλιν ὁμοίως

ἀψαμένης αὐτοῦ τῶν γουάτων τῆς γυναικὸς καὶ τὸν
 αὐτὸν εἰπούσης λόγον, μᾶλλον ἔτι διαπορήσας ὁ Πό-
 πλιος, καὶ τίνα λαβῶν ἐννοίαν ὡς ὀλιγορούντων καὶ
 ψευδῶς πρὸς τὸ παρὸν ἀποφαινομένων τῶν πρὸς τὴν
 5 ἐπιμέλειαν ἀποτεταγμένων, θαρρεῖν ἐκέλευε τὰς γυ-
 ναϊκᾶς· αὐτὸς γὰρ ἑτέρους ἐπιστήσειν τοὺς φρον- 11
 τιούντας ἵνα μηδὲν αὐτὰς ἐλλείπη τῶν ἐπιτηδείων.
 ἢ δ' ἐπισχοῦσα μικρὸν, Οὐκ ὀρθῶς, ἔφη, στρατηγέ, 12
 τοὺς ἡμετέρους ἐκδέχει λόγους, εἰ νομίζεις ἡμᾶς ὑπὲρ
 10 τῆς γαστρὸς δεῖσθαι σου νῦν. καὶ τότε λαβῶν ὁ Πό- 13
 πλιος ἐν νῶ τὸ βούλημα τῆς γυναικός, καὶ θεωρῶν
 ὑπὸ τὴν ὄψιν τὴν ἀκμὴν τῶν Ἀνδοβάλου θυγατέρων
 καὶ πλειόνων ἄλλων δυναστῶν, ἠναγκάσθη δακρῦσαι,
 τῆς γυναικὸς ἐν ὀλίγῳ τὴν τῆς περιστάσεως ἔμφασιν
 15 ὑποδεικνυούσης. διὸ δὴ καὶ τότε φανερὸς γενόμενος 14
 ὅτι συνῆκε τὸ φηθέν, καὶ λαβόμενος τῆς δεξιᾶς, θαρ-
 ρεῖν αὐτὴν τε ταύτην ἐκέλευε καὶ τὰς ἄλλας ὁμοίως·
 ποιήσεσθαι γὰρ πρόνοιαν ὡς ἰδίων ἀδελφῶν καὶ τέ- 15
 κνων, συστήσεσθαι δὲ καὶ πρὸς τὴν τούτων ἐπιμέ-
 20 λειαν ἀκολούθως τοῖς προειρημένοις πιστοὺς ἀνδρας.

Μετὰ ταῦτα παρεδίδου τοῖς ταμίαις τὰ χρήματα, 19
 ὅσα δημόσια κατελήφθη τῶν Καρχηδονίων. ἦν δὲ 2
 ταῦτα πλείω τῶν ἑξακοσίων ταλάντων, ὥστε προσ-
 τεθέντων τούτων οἷς παρῆν αὐτὸς ἐκ Ῥώμης ἔχων
 25 τετρακοσίοις, τὴν ὅλην παράθεσιν αὐτῷ γενέσθαι
 τῆς χορηγίας πλείω τῶν χιλίων.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τούτον νεανίσκοι τινὲς τῶν 3
 Ῥωμαίων ἐπιτυχόντες παρθένῳ κατὰ τὴν ἀκμὴν καὶ
 κατὰ τὸ κάλλος διαφερούσῃ τῶν ἄλλων γυναικῶν, καὶ
 30 συνειδότες φιλογύνῃν ὄντα τὸν Πόπλιον, ἤκου αὐτὴν
 ἄγοντες, καὶ παραστήσαντες ἔφασκον αὐτῷ δωρεῖσθαι
 τὴν κόρην. ὁ δὲ καταπλαγείς καὶ θαναμάσας τὸ κάλ- 4

λος, ἰδιώτης μὲν ὢν οὐδεμίαν ἡδίων ἂν ἔφη δέξασθαι ταύτης τῆς δωρεᾶς, στρατηγὸς δ' ὑπάρχων οὐδ' ὅποیان ἦττον, ὡς μὲν ἔμοι δοκεῖ, τοῦτ' αἰνιττόμενος διὰ τῆς ἀποφάσεως διότι κατὰ μὲν τὰς ἀναπαύσεις ἐνίοτε καὶ ῥαθυμίας ἐν τῷ ζῆν ἡδείας τοῖς νέοις ἀπολαύσεις τὰ τοιαῦτα παρέχεται καὶ διατριβὰς, ἐν δὲ τοῖς τοῦ πράττειν καιροῖς μέγιστα γίνονται καὶ κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν ἐμπόδια τοῖς χρωμένοις. τοῖς μὲν οὖν νεανίσκοις ἔφη χάριν ἔχειν, τὸν δὲ τῆς παρθένου πατέρα καλέσας καὶ δούς αὐτὴν ἐκ χειρὸς ἐκέλευε συνοικίσειν ᾧ ποτ' ἂν προαιρηῖται τῶν πολιτῶν. δι' ὧν καὶ τὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τὰ τῆς μετριότητος ἐμφαίνων μεγάλην ἀποδοχὴν ἐνεοργάζετο τοῖς ὑποταττομένοις.

8 Ταῦτα δὲ διοικησάμενος, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν αἰχμαλώτων παραδοὺς τοῖς χιλιάρχοις, ἐξέπεμψε Γάϊον τὸν Λαίλιον ἐπὶ πεντήρους εἰς τὴν Ρώμην, τοὺς τε Καρχηδονίους συστήσας καὶ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων τοὺς ἐπιφανεστάτους, δηλώσοντα τοῖς ἐν τῇ πατρίδι τὰ γεγονότα. τὸ γὰρ πλεῖον αὐτῶν ἤδη τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ἀπληκικότων, σαφῶς ἦδει διότι τούτων προσαρρηλθέντων αὐθις ἀναθαρορήσαντες πολλαπλασίως συνεπιλήφοντα τῶν πραγμάτων.

20 Αὐτὸς δὲ χρόνον μὲν τινα ἐν τῇ Καρχηδόνι τὰς τε ναυτικὰς δυνάμεις ἐγύμναζε συνεχῶς καὶ τοῖς χιλιάρχοις ὑπέδειξε τοιοῦτόν τινα τρόπον τῆς τῶν πεζῶν στρατοπέδων γυμνασίας. τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν ἐκέλευσε τροχάζειν ἐπὶ τριάκοντα σταδίους ἐν τοῖς ὄπλοις, τὴν δὲ δευτέραν πάντας ἐκτρέβειν καὶ θεραπεύειν καὶ κατασκοπεῖν ἐν τῷ φανερωθῆ τὰς πανοπλίας, τῇ δ' ἑξῆς ἀναπαύεσθαι καὶ ῥαθυμεῖν, τῇ δὲ μετὰ ταύτην τοὺς μὲν μαχαιορομαχεῖν ξυλύναι

ἔδουτωμένοις μετ' ἐπισφαιρῶν μαχαίραις, τοὺς δὲ τοῖς ἐσφαιρωμένοις γρόσφοις ἀκοντίζειν, τῇ δὲ πέμπτῃ πάλιν ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς δρόμους καὶ τὴν ἀρχὴν ἐπανάγειν. ἵνα δὲ μήτε τῶν πρὸς τὰς μελέτας ὄπλων μήτε τῶν πρὸς τὴν ἀλήθειαν μηδὲν ἐλλείπη, τὴν πλείστην ἐποιεῖτο σπουδὴν πρὸς τοὺς χειροτέχνους. κατὰ μέρος μὲν οὖν ἄνδρας ἐπιμελεῖς ἐφεστάκει πρὸς ταύτην τὴν χρεῖαν, καθάπερ ἐπάνω προεῖπον· αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν ἐπεπορεύετο, καὶ δι' αὐτοῦ τὰς χορηγίας ἐκᾶστοις παρεσκεύαζε. λοιπὸν τῶν μὲν πεζῶν στρατοπέδων κατὰ τοὺς πρὸ τῆς πόλεως τόπους χρωμένων ταῖς μελέταις καὶ ταῖς γυμνασίαις, τῶν δὲ ναυτικῶν δυνάμεων κατὰ θάλατταν ταῖς ἀναπείραις καὶ ταῖς εἰρεσίαις, τῶν δὲ κατὰ τὴν πόλιν ἀκονῶν τε καὶ χαλκευόντων καὶ τεκταινομένων, καὶ συλλήβδην ἀπάντων σπουδαζόντων περὶ τὰς τῶν ὄπλων κατασκευάς, οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν εἶπε κατὰ τὸν Ξενοφῶντα τότε θεασάμενος ἐκείνην τὴν πόλιν ἐργαστήριον εἶναι πολέμου. ἐπεὶ δ' αὐτῷ πάντα καλῶς ἐδόκει καὶ δεόντως ἐξησκήσθαι τὰ πρὸς τὰς χρεῖας, μετὰ ταῦτα ταῖς τε φυλακαῖς καὶ ταῖς τῶν τειχῶν κατασκευαῖς ἀσφαλισάμενος τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἀνέξεν καὶ τῇ πεζῇ καὶ τῇ ναυτικῇ δυνάμει, καὶ προῆγε ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Ταρράκωνος, ἔχων μεθ' αὐτοῦ καὶ τοὺς ὁμήρους. [Exc. Peir. p. 37—38, et inde a 2, 5. οἱ μὲν Exc. ant. p. 217—223, et 18, 7—19, 7. Exc. Vat. p. 377 M. 30—31 H.]

Ἐπιβουλέων ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς ἄτολμος ἦν καὶ πολεμικῆς χρεῖας ἀλλότριος. τοῦ δὲ καίρου τοῦ κατὰ τὴν διήγησιν ἐφεστακότος ἡμᾶς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῶν Φιλοποίμενος πράξεων, καθήκειν ἡγοῦμεθα, καθάπερ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀξιολό-

γων ἀνδρῶν τὰς ἐκάστου ἀγωγὰς καὶ φύσεις ἐπει-
 ράθημεν ὑποδεικνύναι, καὶ περὶ τούτου ποιῆσαι τὸ
 3 παραπλήσιον. καὶ γὰρ ἄτοπον τὰς μὲν τῶν πόλεων
 κτίσεις τοὺς συγγραφέας καὶ πότε καὶ πῶς καὶ διὰ
 τίνων ἐπεκρίθησαν, ἔτι δὲ τὰς διαθέσεις καὶ περι-
 στάσεις μετ' ἀποδείξεως ἐξαγγέλλειν, τὰς δὲ τῶν τὰ
 ὅλα χειρισάντων ἀνδρῶν ἀγωγὰς καὶ ζήλους παρα-
 σιωπᾶν, καὶ ταῦτα τῆς χρείας μεγάλην ἐχούσης τὴν
 4 διαφορὰν· ὅσῳ γὰρ τις καὶ ζηλώσει καὶ μιμήσασθαι
 δυνηθεῖται μᾶλλον τοὺς ἐμψύχους ἀνδρας τῶν ἀψύχων
 κατασκευασμάτων, τοσοῦτῳ καὶ τὸν περὶ αὐτῶν λό-
 γον διαφέρειν εἰκὸς πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν ἀκούοντων.
 5 εἰ μὲν οὖν μὴ κατ' ἰδίαν ἐπεποιήμεθα τὴν περὶ αὐ-
 τοῦ σύνταξιν, ἐν ἧ' διεσαφοῦμεν καὶ τίς ἦν καὶ τίνων
 καὶ τίσιν ἀγωγαῖς ἐχρήσατο νέος ὢν, ἀναγκαῖον ἦν
 ὑπὲρ ἐκάστου τῶν προειρημένων φέρειν ἀπολογισμὸν
 6 ἐπεὶ δὲ πρότερον ἐν τρισὶ βιβλίοις ἐκτὸς ταύτης τῆς
 συντάξεως τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ πεποιήμεθα λόγον, τὴν τε
 παιδικὴν ἀγωγὴν διασαφοῦντες καὶ τὰς ἐπιφανεστά-
 7 τας πράξεις, δῆλον ὡς ἐν τῇ νῦν ἐξηγήσει πρέπον ἐ-
 εἶη τῆς μὲν νεωτερικῆς ἀγωγῆς καὶ τῶν νεωτερικῶν
 ζήλων κατὰ μέρος ἀφελεῖν, τοῖς δὲ κατὰ τὴν ἀκμὴν
 αὐτοῦ κεφαλαιωδῶς ἐκεῖ δεδηλωμένοις ἔργοις προσ-
 θεῖναι καὶ κατὰ μέρος, ἵνα τὸ πρέπον ἐκατέρω τῶν
 8 συντάξεων τηρῶμεν. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος ὁ τόπος
 ὑπάρχων ἐγκωμιαστικός, ἀπῆται τὸν κεφαλαιώδη καὶ
 μετ' ἀνξήσεως τῶν πράξεων ἀπολογισμὸν, οὕτως
 τῆς ἱστορίας, κοινὸς ὢν ἐπαίνου καὶ ψόγου, ζητεῖ
 τὸν ἀληθῆ καὶ τὸν μετ' ἀποδείξεως καὶ τῶν ἐκάστων
 παρεπομένων συλλογισμῶν.

22 Φιλοποίμην τοίνυν πρῶτον μὲν ἔφην καλῶς
 (25) ἦν γὰρ ἐξ ἀνδρῶν τῶν ἐπιφανεστάτων κατ' Ἀρκα-

δίαν, τραφεῖς δὲ καὶ παιδευθεῖς ὑπὸ Κλέανδρον τὸν
 Μαντινέα, πατρικὸν μὲν αὐτῷ ξένον ὑπάρχοντα, φυ-
 γαδεύοντα δὲ κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς, ὄντα δὲ
 Μαντινέων ἐπιφανέστατον. μετὰ δὲ ταῦτα παραγε- 2
 νόμενος εἰς ἡλικίαν ἐγένετο ζηλωτῆς Ἐκδήμου καὶ
 Δημοφάνους, οἳ τὸ μὲν γένος ἦσαν ἐκ Μεγάλης πό-
 λεως, φεύγοντες δὲ τοὺς τυράννους καὶ συμβιώσαν-
 τες Ἀρκεσίλῳ τῷ φιλοσόφῳ κατὰ τὴν φυγὴν ἤλευθε-
 ρωσαν μὲν τὴν αὐτῶν πατρίδα, συστησάμενοι κατ'
 10 Ἀριστοδήμου τοῦ τυράννου πράξιν, συνεπελάβοντο
 δὲ καὶ τῆς καταλύσεως τοῦ Σικυνωίων τυράννου Νι-
 κοκλέους, κοινωνήσαντες Ἀράτῳ τῆς ἐπιβολῆς· ἔτι
 δὲ Κυρηναίων αὐτοὺς μεταπεμψαμένων ἐπιφανῶς
 προύστησαν καὶ διεφύλαξαν αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν,
 15 οἷς κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν ἐπὶ πολὺ συμβιώσας
 διέφερε μὲν εὐθείως τῶν καθ' αὐτὸν περὶ τε τὰς ἐν
 τοῖς κυνηγίοις κακοπαθείας καὶ τόλμας περὶ τε τὰς
 ἐν τοῖς πολεμικοῖς, ἦν δὲ καὶ περὶ τὸν βίον ἐπιμε- 5
 λῆς καὶ λιτὸς κατὰ τὴν περικοπήν, παρειληφῶς παρὰ
 τῶν προειρημένων ἀνδρῶν τοιαύτας τινὰς δόξας ὡς
 οὐχ οἴον τε τῶν κοινῶν προστατεῖν καλῶς τὸν ὀλιγω-
 ροῦντα τῶν κατὰ τὸν ἴδιον βίον, οὔτε μὴν ἀποσχέ-
 σθαι τῶν τῆς πατρίδος, ὅστις πολυτελέστερον ζῆ τῆς
 κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπαρξίν χορηγίας. πλὴν κατασταθεῖς 6
 ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἰπάρχης ἐν τοῖς προειρημένοις και-
 25 ροῖς, καὶ παραλαβὼν τὰ συντάγματα τῶν ἰπέων
 παντὶ τρόπῳ κατεφθαρμένα καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀν-
 δρῶν ἠττημένης, οὐ μόνου αὐτοὺς ἑαυτῶν βελτίους, 7
 ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπεναντίων κρείττους ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
 30 κατεσκεύασε, πάντας εἰς ἀληθινὴν ἄσκησιν καὶ ζῆλον
 ἐπιτευκτικὸν ἐμβιβάσας. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων οἱ πλεῖ- 8
 στοι τῶν καθισταμένων ἐπὶ τὴν προειρημένην ἀρχήν,

οἱ μὲν διὰ τὴν ἰδίαν ἀδυναμίαν ἐν τοῖς ἱππικοῖς οὐδὲ
 τοῖς πλησίον τολμῶσιν οὐδὲν ὦν καθήκει προστάτ-
 9 τειν, οἱ δὲ τῆς στρατηγίας ὀρεγόμενοι διὰ ταύτης
 τῆς ἀρχῆς ἐξεριθεύονται τοὺς νέους καὶ παρασκευά-
 ζουσιν εὐνοὺς συναγωνιστὰς εἰς τὸ μέλλον, οὐκ ἐπι-
 10 τιμῶντες τῷ θεομένῳ, δι' οὗ τρόπου σώζεται τὰ κοινά,
 συμπεριστέλλοντες τὰς ἀμαρτίας καὶ μικρῶν χάριτι
 μεγάλα βλάπτοντες τοὺς πιστεύοντας. εἰ δέ ποτε καὶ
 γένοιτο τῶν ἀρχόντων τινὲς τῇ τε κατὰ σῶμα χρεῖα
 δυνατοὶ πρὸς τε τὸ τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι πρόθυμοι,
 11 πλείω κακὰ τῶν ὀλιγορούντων διὰ τὴν κακοζηλίαν
 ἀπεργάζονται τοὺς πεζοὺς, ἔτι δὲ μᾶλλον τοὺς ἱππεῖς.
 (Ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων.) [Exc. Peir. p. 37.
 22, 5. οὐχ—χορηγίας etiam Exc. Vat. p. 377 M. 31 H.]
 23 Ἦσαν δὲ κινήσεις, ἃς ὑπελάμβανε πρὸς πάν-
 (21)τα καιρὸν ἀρμόζειν, αἷς ἔδει συνειθίσθαι τοὺς ἱππεῖς,
 2 αὐταὶ αἱ καθ' ἵππον μὲν κλίσεις ἐφ' ἡμίαν καὶ πάλ-
 λιν ἐπὶ δόρυ, πρὸς δὲ τούτοις ἀναστροφή καὶ μετα-
 3 βολή, κατ' οὐλαμὸν δ' ἐπιστροφή καὶ περισπασμός,
 4 ἔτι δ' ἐκπερισπασμός, πρὸς δὲ τούτοις ἐξαγωγὰ κατὰ
 λόχους καὶ διλοχίας ἀφ' ἐκατέρων τῶν κεράτων μετὰ
 τάχους, ποτὲ δ' ἀπὸ τῶν μέσων, καὶ συναγωγὰ πάλ-
 λιν μετ' ἐποχῆς εἰς οὐλαμούς, εἰς ἴλας, εἰς ἱππαρχίας,
 5 ἐπὶ δὲ τούτοις ἐκτάξεις ἐφ' ἐκατέρων τῶν κεράτων ἢ
 διὰ παρεμβολῆς ἢ διὰ παραγωγῆς τῆς παρὰ τοὺς οὐ-
 6 ραγούς. τὰς μὲν γὰρ κατὰ περίκλασιν οὐ προσδεῖσθαι
 μελέτης ἔφη· σχεδὸν γὰρ ὡς ἂν εἰ πορείας ἔχειν διάθε-
 7 σιν. ἐκ δὲ τούτου τὰς ἐπαγωγὰς τὰς ἐπὶ τοὺς ἐναν-
 τίους καὶ τὰς ἀποχωρήσεις ἔδει συνειθίζειν ἐν πάσαις
 ταῖς κινήσεσιν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε δεινῶ τῷ τάχει
 προσάγειν, ἐφ' ὅσον συζυγοῦντας καὶ συστοιχοῦντας
 διαμένειν, ἅμα δὲ καὶ τὰ διαστήματα κατὰ τοὺς οὐ-

λαμούς τηρεῖν, ὡς ἱππέων λελυκότων τὴν τάξιν 8
 τὴν ἐν οὐλαμοῖς, αἰρουμένων κινδυνεύειν, οὐδὲν
 ἐπισημότερον ὑπάρχον οὐδ' ἀχρεϊότερον. ταῦτα δ' 9
 ὑποδείξας τοῖς τε πολλοῖς καὶ τοῖς ἀποτελεῖοις, αὐ-
 5 θις ἐπεπορεύετο τὰς πόλεις, ἐξετάζων πρῶτον μὲν
 εἰ συμπεριφέρονται οἱ πολλοὶ τοῖς παραγγελλομένοις,
 δεῦτερον δ' εἰ κρατοῦσιν οἱ κατὰ πόλεις ἄρχοντες
 τοῦ σαφῶς καὶ δεόντως διδόναι τὰ παραγγέλματα,
 κρινῶν πρὸς τὴν ἀλήθειαν οὐδὲν ἀναγκαιότερον εἶναι
 10 τῆς τῶν κατὰ μέρος ἡγεμόνων ἐμπειρίας. προκα- 24
 τασκευασάμενος δὲ τὰ προειρημένα τοῦτον τὸν τρό- (22)
 πον, συνῆγε τοὺς ἱππεῖς ἐκ τῶν πόλεων εἰς ἓνα τό-
 πον, καὶ δι' αὐτοῦ τὰς κινήσεις ἐπετέλει καὶ τὸν ὅλον
 χειρισμὸν αὐτὸς ἐποιεῖτο τῆς ἐξοπλισίας, οὐ προη- 2
 15 ρούμενος πάντων, ὅπερ οἱ νῦν ποιοῦσιν ἡγεμόνες,
 ὑπολαμβάνοντες ἡγεμονικὴν εἶναι τὴν πρώτην χῶ-
 ραν. τί γὰρ ἀπειρότερον, ἅμα δ' ἐπισημότερον ἄρ- 3
 χοντος, ὅς ὁράται μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ὑποτεταγμέ-
 νων, ὁρᾷ δ' οὐδένα; οὐ γὰρ στρατιωτικῆς ἐξουσίας, 4
 20 ἀλλ' ἡγεμονικῆς ἐμπειρίας, ἅμα δὲ καὶ δυνάμεως
 δεῖγμα δεῖ φέρειν τὸν ἱππάρχην ἐν ταῖς ἐξοπλισίαις,
 ποτὲ μὲν ἐν πρώτοις, ποτὲ δ' ἐν ἐσχάτοις, ποτὲ δὲ
 κατὰ μέσους γιγνόμενον. ὅπερ ὁ προειρημένος ἀνὴρ 5
 ἐποίει, παριππεύων καὶ πάντας ἐφορῶν αὐτός, καὶ
 25 προσδιασφαῶν αὐτοῖς ἀποροῦσι καὶ διορθῶν ἐν ἀρ-
 χαῖς πᾶν τὸ διαμαρτανόμενον. ἦν δὲ τὰ τοιαῦτα τε- 6
 λέως βραχέα καὶ σπάνια διὰ τὴν προγεγενημένην ἐν
 τοῖς κατὰ μέρος ἐπιμελείαν. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς 7
 ἕως λόγου τὸ τοιοῦτον ὑπέδειξε, φήσας ὅτι καθάπερ
 30 ἐν οἰκοδομίαις, εἴαν κατὰ μίαν πλίνθον θῆς καὶ
 καθ' ἓνα δόμον ἐπιμελείας τύχη τὸ παρατεθέν, οὐ-
 τως ἐν στρατοπέδῳ τὸ κατ' ἄνδρα καὶ κατὰ λόχον

ἀκριβοῦσθ' ὅλην ποιεῖ τὴν δύναμιν ἰσχυράν. [Exc. ant. p. 224.]

25 Εἶναι γὰρ τὸ νῦν γιγνόμενον ὁμοιότατον τῇ
(23) περὶ τὰς παρατάξεις οἰκονομίᾳ καὶ χειρισμῶ. καὶ
2 γὰρ ἐπ' ἐκείνων προκινδυνεύει μὲν ὡς ἐπίπαν καὶ
προαπόλλυται τὰ κοῦφα καὶ τὰ πρακτικώτατα τῆς
δυνάμεως, τὴν δ' ἐπιγραφὴν τῶν ἐκβαίνοντων ἢ φά-
3 λαγξ καὶ τὰ βαρέα λαμβάνει τῶν ὄπλων. νῦν δὲ πα-
ραπλησίως προκινδυνεύουσι μὲν Αἰτωλοὶ καὶ Πελο-
ποννησίωι οἱ τούτοις συμμαχοῦντες, ἐφεδρεύουσι δὲ
4 Ῥωμαῖοι, φάλαγγος ἔχοντες διάθεσιν. καὶ μὲν οὗτοι
πταίσαντες καταφθαρεῶσιν, ἀναστρέψαντες ἐκ τῶν
5 πραγμάτων ἀβλαβεῖς ἀπολυθήσονται Ῥωμαῖοι· νικη-
σάντων δὲ τούτων, ὃ μὴ δόξειε τοῖς θεοῖς, ἅμα τού-
τοις καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ὑφ' ἑαυτοὺς ἐκείνοι
ποιήσονται. [Exc. ant. p. 225.]

6 Πᾶσαν γὰρ δημοκρατικὴν συμμαχίαν καὶ φιλίας
πολλῆς δεῖσθαι διὰ τὰς ἐν τοῖς πλήθεσι γιγνομένας
ἀλογίας. [Margo codicis Urbinatis.]

26 Ὅτι Φίλιππος ὁ βασιλεὺς Μακεδόνων μετὰ τὸ
ἐκτελέσαι τὸν τῶν Νεμέων ἀγῶνα αὐθις εἰς Ἄργος
ἐπανῆλθε, καὶ τὸ μὲν διάδημα καὶ τὴν πορφύραν
ἀπέθετο, βουλόμενος αὐτὸν ἴσον τοῖς πολλοῖς καὶ
2 πρᾶόν τινα καὶ δημοτικὸν ὑπογράφειν. ὅσῳ δὲ τὴν
ἐσθῆτα δημοτικωτέραν περιετίθετο, τοσοῦτῳ τὴν
3 ἐξουσίαν ἐλάμβανε μείζω καὶ μοναρχικωτέραν. οὐ
γὰρ ἔτι τὰς χήρας ἐπέερα γυναικας οὐδὲ τὰς ὑπάρ-
δρους ἤρκετο μοιχεύων, ἀλλ' ἐκ προστάγματος ἦν
αὐτῷ φανείη προσπέμψας ἐκάλει, ταῖς δὲ μὴ προχέ-
ρως συνυπακουούσαις ἐνύβριζε, κώμους ποιούμενος
4 ἐπὶ τὰς οἰκίας. καὶ τῶν μὲν τοὺς υἱεῖς, τῶν δὲ τοὺς
ἄνδρας ἀνακαλούμενος ἐπὶ προφάσεσιν ἀλόγοις διέ-

σειε, καὶ πολλὴν ἀσέλγειαν ἐναπεδείκνυτο καὶ παρα-
νομίαν. διὸ καὶ χρώμενος τῇ κατὰ τὴν παρεπιδη- 5
μίαν ἐξουσίᾳ ἀνέδην πολλοὺς ἐλύπει τῶν Ἀχαιῶν,
καὶ μάλιστα τοὺς μετρίους ἄνδρας. πιεζόμενοι δὲ διὰ 6
τὸ πανταχόθεν αὐτοῖς περιεστάναι τὸν πόλεμον ἠναγ-
κάζοντο καρτερεῖν καὶ φέρειν τὰ παρὰ φύσιν. [Exc. Peir. p. 42.]

Ἵτι [Φιλίππου] οὐτ' ἀγαθὰ μείζω τις ἔσχε πρὸς 7
βασιλείαν οὐδεὶς τῶν πρότερον οὔτε κακὰ τούτου τοῦ
8 βασιλέως. καὶ μοι δοκεῖ τὰ μὲν ἀγαθὰ φύσει περὶ 8
αὐτὸν ὑπάρξει, τὰ δὲ κακὰ προβαίνοντι κατὰ τὴν
ἡλικίαν ἐπιγενέσθαι, καθάπερ ἐνίοις ἐπιγίγνεται γη-
ράσκουσι τῶν ἵππων. ἡμεῖς δ' οὐκ ἐν τοῖς προοι- 9
μίοις, ὥσπερ τῶν λοιπῶν συγγραφέων, προφερό-
15 μεθα τὰς τοιαύτας διαλήψεις, ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν τῶν
πραγμάτων ἀεὶ τὸν καθήκοντα λόγον ἀρμόζοντες
ἀποφαινόμεθα περὶ τε τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἐπιφα-
10 νῶν ἀνδρῶν, νομίζοντες ταύτην οἰκειοτέραν εἶναι καὶ
τοῖς γράφουσι καὶ τοῖς ἀναγιγνώσκουσι τὴν ἐπιση-
20 μασίαν. [Exc. Peir. p. 44.]

Ἔστι τοίνυν ἡ Μηδία κατὰ τε τὸ μέγεθος τῆς 27
χώρας ἀξιοχρεωτάτη τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν δυναστειῶν
καὶ κατὰ τὸ πλῆθος καὶ κατὰ τὰς ἀρετὰς τῶν ἀνδρῶν,
ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἵππων· τοῖς γὰρ ζώοις τούτοις 2
σχεδὸν ἅπασαν χορηγεῖ τὴν Ἀσίαν τῷ καὶ τὰ βασι-
25 λικὰ συστήματα τῶν ἵπποτροφιῶν Μηδοῖς ὑποτε-
τάχθαι διὰ τὴν εὐφυΐαν. περιοικεῖται δὲ πόλεσιν 3
Ἑλληνίσι κατὰ τὴν ὑφήγησιν τὴν Ἀλεξάνδρου, φυλα-
κῆς ἔνεκεν τῶν συγκυρούτων αὐτῇ βαρβάρων πλὴν
30 Ἐκβατάνων. αὕτη δ' ἐκτισται μὲν ἐν τοῖς πρὸς τὰς 4
ἄρκτους μέρεσι τῆς Μηδίας, ἐπίκειται δὲ τοῖς περὶ
τὴν Μαιῶτιν καὶ τὸν Εὐξείνου μέρεσι τῆς Ἀσίας, ἣν 5

δὲ βασιλείου ἐξ ἀρχῆς Μήδων, πλούτῳ δὲ καὶ τῇ τῆς
κατασκευῆς πολυτελείᾳ μέγα τι παρὰ τὰς ἄλλας δο-
6 κεῖ διευνηνοχέαι πόλεις. κείται μὲν οὖν ὑπὸ τὴν
παράρρειαν τὴν παρὰ τὸν Ὀρόντην, ἀτείχιστος οὖσα,
ἄκραν δ' ἐν αὐτῇ χειροποίητον ἔχει, θανμασίως πρὸς
7 ὀχυρότητα κατασκευασμένην. ὑπὸ δὲ ταύτην ἐστὶ
βασιλεία, περὶ ᾧ καὶ τὸ λέγειν κατὰ μέρος καὶ τὸ
8 παρασιωπᾶν ἔχει τινὰ ἀπορίαν· τοῖς μὲν γὰρ αἰρου-
μένοις τὰς ἐκπληκτικὰς τῶν διηγήσεων προφέρεσθαι
καὶ μετ' αὐξήσεως ἕνια καὶ διατάσεως εἰδιςμένοις
ἐξαγγέλλειν, καλλίστην ὑπόθεσιν ἢ προειρημένη πό-
λις ἔχει, τοῖς δ' εὐλαβῶς προσπορευόμενοις πρὸς
πάν τὸ παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν λεγόμενον ἀπορίαν
9 παρασκευάζει καὶ δυσχρηστίαν. πλὴν ἐστὶ γε τὰ βα-
σίλεια τῷ μὲν μεγέθει σχεδὸν ἑπτὰ σταδίων ἔχοντα
τὴν περιγραφὴν, τῇ δὲ τῶν κατὰ μέρος κατασκευα-
σμάτων πολυτελείᾳ μεγάλην ἐμφαίνοντα τὴν τῶν ἐξ
10 ἀρχῆς καταβαλλομένων εὐκαιρίαν. οὕσης γὰρ τῆς
ξυλείας ἀπάσης κεδρίνης καὶ κυπαριττίνης, οὐδεμίαν
αὐτῶν γερνυμῶσθαι συνέβαινε, ἀλλὰ καὶ τὰς δο-
κούς καὶ τὰ φατνώματα καὶ τοὺς κίονας τοὺς ἐν ταῖς
στοαῖς καὶ περιστύλοις, τοὺς μὲν ἀργυραῖς, τοὺς δὲ
χρυσαῖς λεπίσι περιειληφθαι, τὰς δὲ κερამίδας ἀρ-
11 γυρᾶς εἶναι πάσας. τούτων δὲ τὰ μὲν πλεῖστα συν-
έβη λειψιθῆναι κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρου καὶ Μακεδό-
νων ἔφοδον, τὰ δὲ λοιπὰ κατὰ τὴν Ἀντιόχου καὶ
12 Σελεύκου τοῦ Νικάνορος δυναστείαν. ὅμως δὲ κατὰ
τὴν Ἀντιόχου παρουσίαν ὅ τε ναὸς αὐτὸς ὁ τῆς Ἀ-
νῆς προσαγορευόμενος ἔτι τοὺς κίονας εἶχε τοὺς πέ-
ριξ κεχρυσωμένους, καὶ κερამίδες ἀργυραῖ καὶ πλεί-
ους ἐν αὐτῷ συνετέθειντο, πλίνθοι δὲ χρυσαῖ τινες
ὀλίγαι μὲν ἦσαν, ἀργυραῖ δὲ καὶ πλείους ὑπέμενον.

ἐκ δὲ πάντων τῶν προειρημένων τὸ χαραχθὲν εἰς τὸ 13
βασιλικὸν ἠθροίσθη νόμισμα μικρῷ λείπον τετρα-
μισχίλων ταλάντων.

Ἔως μὲν οὖν τούτων τῶν τόπων ἤλπισεν αὐτὸν 28
5 ἤξειν Ἀρσάκης, τὴν δ' ἔρημον τὴν τούτοις πρόσχω-
ρον οὐ τολμήσειν ἔτι δυνάμει τηλικαύτη διεκβαλεῖν,
καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἀνυδρίαν. ἐπιπολῆς μὲν γὰρ 2
οὐδὲν ἐστὶ φαινόμενον ὕδωρ ἐν τοῖς προειρημένοις
τόποις, ὑπόνομοι δὲ πλείους εἰσὶ καὶ διὰ τῆς ἐρήμου
10 φρεατίας ἔχοντες ἀγνοουμένας τοῖς ἀπείροις. περὶ δὲ 3
τούτων ἀληθῆς παραδίδοται λόγος διὰ τῶν ἐγχωρίων,
ὅτι καθ' οὓς χρόνους Πέρσαι τῆς Ἀσίας ἐπεκράτουν,
ἔδωκαν τοῖς ἐπὶ τινὰς τόπους τῶν μὴ πρότερον ἀρ-
δευομένων ἐπεισαγομένοις ὕδωρ πηγαῖον ἐπὶ πέντε
15 γενεᾶς καρπεῦσαι τὴν χώραν· ὅθεν ἔχοντος τοῦ Ταύ- 4
ρου πολλὰς καὶ μεγάλας ὑδάτων ἀπορροῦσεις, πᾶσαν
ἐπέδεχοντο δαπάνην καὶ κακοπάθειαν, ἐκ μακροῦ κα-
τασκευάζοντες τοὺς ὑπονόμους, ὥστε κατὰ τοὺς νῦν
καιροὺς μηδὲ τοὺς χρωμένους τοῖς ὕδασι γιγνώσκειν
20 τὰς ἀρχὰς τῶν ὑπονόμων πόθεν ἔχουσι τὰς ἐπιρρο-
σεις. πλὴν ὁρῶν Ἀρσάκης ἐπιβαλλόμενον αὐτὸν τῇ 5
διὰ τῆς ἐρήμου πορείᾳ, τὸ τηρικᾶδε χωνυεῖν καὶ
φθείρειν ἐνεχείρησε τὰς φρεατίας. ὁ δὲ βασιλεὺς, 6
ἐξαγγελθέντος αὐτῷ, πάλιν ἐξαπέστειλε τοὺς περὶ
25 Νικομήδην μετὰ χιλίων ἱππέων, οἳ καὶ καταλαβόν-
τες τὸν Ἀρσάκην μετὰ τῆς δυνάμεως ὑποκεχωρηκότα,
τινὰς δὲ τῶν ἱππέων φθείροντας τὰ στόματα τῶν
ὑπονόμων, τούτους μὲν ἐξ ἐφόδου τρεψάμενοι φρυεῖν
ἠνάγκασαν, αὐτοὶ δὲ πάλιν ἀνεχώρησαν ὡς τὸν Ἀν-
30 τίον. ὁ δὲ βασιλεὺς διανύσας τὴν ἔρημον ἦκε πρὸς 7
τὴν Ἐκατόμυλον προσαγορευομένην, ἣ κείται μὲν
ἐν μέσῃ τῇ Παρθυνηῇ, τῶν δ' ὁδῶν τῶν φερουσῶν

ἐπὶ πάντας τοὺς περίξ τόπους ἐνταῦθα συμπιπτοῦ-
σῶν ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος ὁ τόπος εἴληφε τὴν
προσηγορίαν.

- 29 Πλὴν αὐτοῦ διαναπαύσας τὴν δύναμιν, καὶ λο-
γισάμενος ὡς εἰ μὲν οἴος τ' ἦν Ἀρσάκης διὰ μάχης
κρίνεσθαι πρὸς σφᾶς, οὐτ' ἂν ἐξεχώρει λιπῶν τὴν
αὐτοῦ χώραν οὐτ' ἂν ἐπιτηδειότερους τόπους ἐξήτει
πρὸς ἀγῶνα ταῖς σφετέραις δυνάμεσι τῶν περὶ τὴν
2 Ἐκατόμυλον· ἐπειδὴ δ' ἐκχώρει, δῆλός ἐστι τοῖς
ὄρθῳ σκοποῦμένοις ἐπ' ἄλλης γνώμης ὢν· διόπερ
3 ἔκρινε προάγειν εἰς τὴν Ἰρκαλίαν. παραγενόμενος
δ' ἐπὶ Ταγάς, καὶ πυνθανόμενος τῶν ἐγχωρίων τὴν
τε δυσχέρειαν τῶν τόπων, οὓς ἔδει διεκβάλλειν αὐ-
τόν, ἕως εἰς τὰς ὑπερβολὰς διεξίκοιτο τοῦ Λάβου τὰς
νευούσας ἐπὶ τὴν Ἰρκαλίαν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρ-
βάρων τῶν κατὰ τόπους ἐφεστῶτων ταῖς δυσχωρίαις
4 αὐτοῦ, προέθετο διατάττειν τὸ τῶν εὐζώνων πλῆ-
θος καὶ τοὺς τούτων ἡγεμόνας μερίζειν, ὡς ἐκάστοις
δεήσει πορεύεσθαι, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς λειτουργούς,
οὓς ἔδει παραπορευομένους τὸν καταλαμβανόμενον ὑπὸ
τῶν εὐζώνων τόπον εὐβατον παρασκευάζειν τῇ τῶν
5 φελαγγιτῶν καὶ τῇ τῶν ὑποζυγίων πορείᾳ. ταῦτα δὲ
διανοηθεὶς τὴν μὲν πρώτην ἔδωκε τάξιν Διογένει,
συστήσας αὐτῷ τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ τῶν
ὄρειων τοὺς ἀκοντίξειν καὶ λιθάξειν δυναμένους, οἵ-
τινες τάξιν μὲν οὐκ ἔνεμον, ἀεὶ δὲ πρὸς τὸν παρόντα
καιρὸν καὶ τόπον κατ' ἄνδρα ποιοῦμενοι τὸν κίνδυνον
πραγματικωτάτην παρείχοντο χρεῖαν ἐν ταῖς δυσχω-
6 ρίαις. τούτοις δὲ συνεχεῖς Κρητῆτας ἀσπιδιώτας ἐπέταξε
περὶ δισχιλίους, ὧν ἦγετο Πολυξενίδας Ῥόδιος, τε-
λευταίους δὲ Θωρακίτας καὶ θυροεφόρους, ὧν εἶχον τὴν
ἡγεμονίαν Νικομήδης Κῶος καὶ Νικόλαος Αἰτωλός.

Προαρόντων δὲ τούτων εἰς τὸ πρόσθεν, πολλῶ 30
δυσχερεστέρας συνέβαινε φαίνεσθαι τὰς τῶν τόπων
τραχύτητας καὶ στενότητας τῆς τοῦ βασιλέως προσδο-
κίας. ἦν γὰρ τὸ μὲν ὄλον μῆκος τῆς ἀναβάσεως περὶ 2
5 τριακοσίους σταδίους· ταύτης δὲ τὸ πλεῖστον μέρος
ἔδει ποιεῖσθαι τῆς πορείας διὰ χαράδρας χειμάρρου
καὶ βαθείας, εἰς ἣν πολλὰ μὲν αὐτομάτως ἐκ τῶν
ὑπερκειμένων κρημνῶν πέτραι κατενηνεγμένοι καὶ
δένδρα δύσβατον ἐποίουν τὴν δι' αὐτῆς πορείαν,
10 πολλὰ δ' ὑπὸ τῶν βαρβάρων εἰς τοῦτο τὸ μέρος συν-
ηργεῖτο. καὶ γὰρ ἐκκοπὰς δένδρων ἐπεποιήντο συν- 3
ηγεῖς καὶ λίθων πλήθη μεγέθει * συνηθροοίκεσαν·
αὐτοὶ τε παρ' ὄλην τὴν φάραγγα τὰς εὐκαίρους
ὑπεροχὰς καὶ δυναμένας σφίσιν ἀσφάλειαν παρέχε-
15 σθαι κατελιηφότες ἐτήρουν, ὥστ' εἰ μὴ διήμαρτον,
ἐντελῶς ἂν ἐξαδυνατήσαντα τὸν Ἀντίοχον ἀποστῆναι
τῆς ἐπιβολῆς. ὡς γὰρ δέον τοὺς πολεμίους πάντας 4
κατ' ἀνάγκην ποιεῖσθαι δι' αὐτῆς τῆς φάραγγος τὴν
ἀνάβασιν, οὕτω παρεσκευάσαντο καὶ πρὸς τοῦτο κα-
20 τελάβοντο τοὺς τόπους. ἐκεῖνο δ' οὐκ ἔβλεψαν ὅτι 5
τὴν μὲν φάραγγα καὶ τὴν ἀποσκευὴν οὐκ ἄλλως δυ-
νατὸν ἦν, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνοι διέλαβον, ποιεῖσθαι τὴν
πορείαν· πρὸς γὰρ τὰ παρακείμενα τῶν ὄρων οὐχ
οἶόν τ' ἦν τούτοις προσβαλεῖν, ἀλλὰ τοῖς ψιλοῖς καὶ
25 τοῖς εὐζώνοις οὐκ ἀδύνατος ἦν ἢ δι' αὐτῶν τῶν λευ-
κοπέτρων ἀναβολή. ὅθεν ἅμα τῷ πρὸς τὸ πρῶτον 6
φυλακεῖον προσμίξει τοὺς περὶ τὸν Διογένην, ἔξω-
θεν τῆς χαράδρας ποιουμένους τὴν ἀνάβασιν, ἀλλοιο-
τέραν ἐλάμβανε διάθεσιν. εὐθέως γὰρ κατὰ τὴν συμ- 7
30 πλοκὴν αὐτοῦ τοῦ πράγματος διδάσκοντος, ὑπερι-
θέμενοι καὶ προσβαίνοντες πρὸς τὰ πλάγια τῶν
χωρίων οἱ περὶ τὸν Διογένην, ὑπερδέξιοι τῶν πολε-

μίων ἐρίγνοντο, καὶ χρώμενοι πυκνοῖς τοῖς ἀκοντι-
 σμασι καὶ τοῖς ἐκ χειρὸς λίθοις κακῶς διετίθεσαν
 τοὺς βαρβάρους, καὶ μάλιστα ταῖς σφενδόταις ἐκακο-
 8 ποιοῦν ἐξ ἀποστήματος βάλλουτες. ὅτε δὲ τοὺς πρώ-
 τους ἐκβιάσασθαι κατέσχοιεν τὸν τούτων τόπον,
 ἐδίδοτο τοῖς λειτουργοῖς καιρὸς εἰς τὸ πᾶν τὸ προ-
 ποδῶν ἀνακαθαίρειν καὶ λεαίνειν μετ' ἀσφαλείας.
 9 ἐρίγνυτο δὲ τοῦτο ταχέως διὰ τὴν πολυχειρίαν. οὐ
 μὴν ἀλλὰ τούτῳ τῷ τρόπῳ τῶν μὲν σφενδονητῶν
 καὶ τοξοτῶν, ἔτι δ' ἀκοντιστῶν, κατὰ τοὺς ὑπερ-
 δεξιούς τόπους πορευομένων σποράδην, ποτὲ δὲ
 συναθροισζομένων καὶ καταλαμβανομένων τοὺς ἐν-
 καιρούς τόπους, τῶν δ' ἀσπιδιωτῶν ἐφεδρευόντων,
 καὶ παρ' αὐτὴν τὴν χαράδραν παραπορευομένων
 ἐν τάξει καὶ βιάδην, οὐκ ἔμεινον οἱ βάρβαροι, πάν-
 τες δὲ λιπόντες τοὺς τόπους ἠθροίσθησαν ἐπὶ τὴν
 ὑπερβολήν.

31 Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀντίοχον ἀσφαλῶς διέβησαν τὰ
 δυσχωρίας τῷ προειρημένῳ τρόπῳ, βραδέως δὲ καὶ
 δυσχερῶς· μόλις γὰρ ὄγδοαῖοι πρὸς τὰς κατὰ τὸν
 2 Δάβον ὑπεροχὰς ἀφίκοντο. τῶν δὲ βαρβάρων συν-
 ηθροισμένων ἐκεῖ, καὶ πεπεισμένων κωλύσειν τῆς
 ὑπερβολῆς τοὺς πολεμίους, ἀγῶν συνέστη νεανικὸς
 ἐξεώσθησαν δ' οἱ βάρβαροι διὰ τοιαύτας αἰτίας.
 3 συστραφέντες γὰρ ἐμάχοντο πρὸς τοὺς φαλαγγίτας
 κατὰ πρόσωπον ἐκθύμως· τῆς δὲ νυκτὸς ἔτι τῶν ἐν-
 ζώνων ἐκπεριελθόντων ἐκ πολλοῦ, καὶ καταλαβομέ-
 νων τοὺς ὑπερδεξιούς καὶ κατὰ νότον τόπους, ἅμα
 τῷ συνιδεῖν οἱ βάρβαροι τὸ γεγονός εὐθέως ποτηθέν-
 4 τες ὄρμησαν πρὸς φυγὴν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν μὲν
 ἐπὶ πλείον ὄρημν τῶν διωκόντων παρακατέσχε μετὰ
 πολλῆς σπουδῆς, ἀνακαλεσάμενος ταῖς σάλπιγγι, διὰ

τὸ βούλεσθαι καταβαίνειν ἄθρους καὶ συντεταγμέ-
 νους εἰς τὴν Ἰρκανίαν. συστησάμενος δὲ τὴν πο- 5
 ρεῖαν ὡς ἐβούλετο, καὶ παραγενόμενος ἐπὶ Τάμβρα-
 κα, πόλιν ἀτείχιστον, ἔχουσαν δὲ βασιλεία καὶ μέγεθος,
 5 αὐτοῦ κατεσκήνωσε. τῶν δὲ πλείστων πεπονημένων 6
 τὴν ἀποχώρησιν ἐκ τε τῆς μάχης καὶ τῆς περικειμέ-
 νης χώρας εἰς τὴν προσαγορευομένην Σύριγγα πό-
 λιν, ἣν συνέβαινε κείσθαι οὐ μακρὰν τῆς Τάμβρακος,
 εἶναι δὲ τῆς Ἰρκανίας ὡς ἂν εἰ βασιλείον διὰ τε τὴν
 10 ὄχυρότητα καὶ τὴν ἄλλην εὐημερίαν, ἔκρινε ταύτην
 ἐξελεῖν μετὰ βίας. ἀναλαβὼν οὖν τὴν δύναμιν προ- 7
 ἦγε, καὶ περιστρατοπεδεύσας ἤρχετο τῆς πολιορκίας.
 ἦν δὲ τὸ πλείστον μέρος τῆς ἐπιβολῆς ἐν ταῖς χω- 8
 στρίσι χελώναις. τάφροι γὰρ ἦσαν τριτταί, πλάτος
 15 μὲν οὐκ ἔλαττον ἔχουσαι τριάκοντα πηχῶν, βάθος δὲ
 πεντεκαίδεκα· ἐπὶ δὲ τοῖς χεῖλεσιν ἐκάστης χαρακώ-
 ματα διπλᾶ ἐπέκειτο καὶ τελευταῖον προτείχισμα δυ-
 νατόν. συμπλοκαὶ μὲν οὖν ἐρίγνοντο συνεχεῖς ἐπὶ 9
 τῶν ἔργων, ἐν αἷς οὐκ ἦννον ἐκάτεροι φέροντες τοὺς
 20 νεκρούς καὶ τοὺς τραυματίας διὰ τὸ μὴ μόνον ὑπὲρ γῆς,
 ἀλλὰ καὶ κατὰ γῆς διὰ τῶν ὀρυγμάτων ἐκ χειρὸς γί-
 γνεσθαι τοὺς κινδύνους. οὐ μὴν ἀλλὰ τῷ πλήθει καὶ 10
 τῇ τοῦ βασιλέως ἐνεργείᾳ ταχέως συνέβη καὶ τὰς τά-
 φρους χωσθῆναι καὶ τὸ τεῖχος πεσεῖν διὰ τῶν ὀρυγ-
 25 μάτων. οὐ συμβάντος διατραπέντες οἱ βάρβαροι τοῖς 11
 ὄλοις, καὶ τοὺς μὲν Ἕλληνας κατασφάξαντες τοὺς ἐν τῇ
 πόλει, τὰ δ' ἐπιφανέστατα τῶν σκευῶν διαρπάσαντες,
 νυκτὸς ἀπεχώρησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς συνθησάμενος 12
 Ἰγερβάσαν ἀπέστειλε μετὰ τῶν μισθοφόρων· οὐ συμ-
 30 μίξαντος οἱ βάρβαροι θύσαντες τὰς ἀποσκευὰς αὐθις
 εἰς τὴν πόλιν ἔφυγον. τῶν δὲ πελταστῶν ἐνεργῶς 13

βιαζομένων διὰ τοῦ πτώματος, ἀπελπίσαντες σφᾶς αὐ-
τοὺς παρέδοσαν. [Exc. ant. p. 225—227.]

14 Ἀχριανή, πόλις Ἰταλικῆς. Πολύβιος δεκάτῳ.

15 Καλλιόπη, πόλις Παρθυαίων. Πολύβιος δεκάτῳ.
[Steph. Byz.]

32 Βουλόμενοι δὲ οἱ ὑπάτοι κατοπτεῦσαι σαφῶς
τὰ πρὸς τὴν τῶν ὑπεναντίων στρατοπεδείαν κεκλι-
μένα μέρη τοῦ λόφου, τοῖς μὲν ἐν τῷ χάρακι μένειν
2 κατὰ χάρακα ἐπήγγειλαν, αὐτοὶ δὲ τῶν ἰππέων ἀνα-
λαβόντες ἴλας δύο καὶ γροσφομάχους μετὰ τῶν ῥαβ-
δοφόρων εἰς τριάκοντα προῆγον, κατασκευασμένοι τοὺς
3 τόπους. τῶν δὲ Νομάδων εἰθισμένοι τινὲς τοῖς ἀκρο-
βολιζομένοις καὶ καθόλου προπορευομένοις ἐκ τοῦ
τῶν ὑπεναντίων χάρακος ἐνέδρας ποιεῖν, ὑπεστάλ-
4 κεσαν κατὰ τινα συντυχίαν ὑπὸ τὸν λόφον. οἷς τοῦ
σκοποῦ σημῆναντος ὅτι παραγίνονται τινες κατ'
ἄκρον τὸν βουνὸν ὑπερδέξιοι ἐκείνων, ἔξαναστάντες
καὶ παρὰ τὰ πλάγια ποιησάμενοι τὴν πορείαν ἀπο-
τέμνονται τοὺς στρατηγούς, καὶ διακλείουσιν ἀπὸ
5 τῆς ἰδίας παρεμβολῆς. καὶ τὸν μὲν Κλαύδιον εὐθέως
ἐν τῇ πρώτῃ συμπλοκῇ καὶ τινὰς ἑτέρους ἅμα τούτῳ
κατέβαλον, τοὺς δὲ λοιποὺς κατατραυματίσαντες διὰ
6 τῶν κρημνῶν ἠνάγκασαν ἄλλον ἄλλη φεύγειν. οἱ δ'
ἐν τῷ στρατοπέδῳ θεωροῦντες τὸ γιγνόμενον οὐ-
δαμῶς ἠδυνήθησαν ἐπικουρῆσαι τοῖς κινδυνεύουσιν
ἔτι γὰρ ἀναβοώντων καὶ πρὸς τὸ συμβαῖνον ἐκπε-
πληγμένων, καὶ τῶν μὲν χαλινούτων τοὺς ἵππους,
τῶν δὲ καθοπλιζομένων, πέρας εἶχε τὸ πρᾶγμα.
καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Κλαυδίου τραυματίαν, μόλις καὶ
παραδόξως τὸν κίνδυνον διαπεφευγόντα...

7 Μάρκος μὲν οὖν ἀκακώτερον ἢ στρατηγικώτερον
αὐτῷ χρησάμενος τοῖς δεδηλωμένοις περιέπεσε συμ-

πτώμασιν· ἐγὼ δὲ παρ' ὅλην τὴν πραγματείαν πολλάκις 8
ἀναγκάζομαι περὶ τῶν τοιούτων ὑπομιμνήσκω τοὺς
ἐντυγχάνοντας, θεωρῶν, εἰ καὶ περὶ τι τῶν τῆς στρα-
τηγίας μερῶν ἄλλο, καὶ περὶ τοῦτο διαμαρτάνοντας
5 τοὺς ἡγεμόνας, καίτοι προδήλου τῆς ἀγνοίας ὑπαρ-
χοῦσης. τί γὰρ ὄφελος ἡγεμόνος ἢ στρατηγοῦ μὴ δει- 9
ληφότης διότι τῶν κατὰ μέρος κινδύνων, οἷς μὴ συμ-
πάσχει τὰ ὅλα, πλείστον ἀπέχειν δεῖ τὸν ἡγούμενον;
τί δ' ἀγνοοῦντος ὅτι κἂν ποτε ἀναγκάξωσιν οἱ καιροὶ 10
πράττειν τι τῶν κατὰ μέρος, πολλοὺς δεῖ πρότερον
ἀποθανεῖν τῶν συνόντων πρὶν ἢ τὸ δεινὸν ἐγγίσει
τοῖς προεστῶσι τῶν ὅλων; δεῖ γὰρ ἐν Καρὶ τὴν περὶ 11
ῥαν, ὡς ἡ παροιμία φησὶν, οὐκ ἐν τῷ στρατηγῷ γίγνε-
σθαι. τὸ μὲν γὰρ λέγειν ὡς οὐκ ἂν εὐόμην, τίς γὰρ 12
ἂν ἠλπυσε τοῦτο γενέσθαι; μέγιστον εἶναί μοι δοκεῖ
σημεῖον ἀπειρίας στρατηγικῆς καὶ βραδυτήτος.

Διὸ καὶ τὸν Ἀννίβαν κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀγα- 33
θὸν ἡγεμόνα κρίνων κατὰ τοῦτο μάλιστα τις ἂν 2
ἐπισημῆναιτο, διότι πολλοὺς μὲν χρόνους ἐν τῇ πο-
λεμικῇ διατριβῇ, πολλοὺς δὲ καιροῖς καὶ ποικίλοις
χρησάμενος, ἔσφηλε μὲν τοὺς ὑπεναντίους πολλάκις
ἐν ταῖς κατὰ μέρος χρεῖαις διὰ τὴν ἰδίαν ἀγχινοίαν,
ἔσφαλῆ δ' οὐδέποτε τοσοῦτους καὶ τηλικούτους ἀγῶ-
νας χειρίσας· τοιαύτην ἐποιεῖτο τὴν πρόνοιαν, ὡς 3
ἄκεραίου μὲν γὰρ καὶ σωζομένου τοῦ προεστῶτος, κἂν 4
ποτε πέσῃ τὰ ὅλα, πολλὰς ἀφορμὰς ἢ τύχην δίδωσι
πρὸς τὸ πάλιν ἀνακτήσασθαι τὰς ἐκ τῶν περιπετειῶν
ἐλαττώσεις· πταίσαντος δέ, καθάπερ ἐν νηὶ τοῦ κυβερ- 5
νήτου, κἂν τῷ νικᾶν ἢ τύχῃ τοῖς πολλοῖς παραδιδῶ
κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν, οὐδὲν ὄφελος γίγνεται διὰ τὸ
πάσας ἐξηρηθῆσαι τὰς ἐλπίδας ἐκάστοις ἐκ τῶν

6 ἡγουμένων. ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι πρὸς τοὺς ἢ
διὰ κενοδοξίαν ἢ μειρακιώδη στάσιν περιπίπτοντας
τοῖς τοιούτοις ἀλογήμασιν ἢ δι' ἀπειρίαν ἢ διὰ κατα-
7 φρόνησιν· ἐν γὰρ δή τι τῶν προειρημένων αἰτιῶν γίγνε-
ται τῶν τοιούτων περιπετειῶν. [Exc. ant. p. 227—228.]

Οἱ δὲ καταγράπτας, οὓς εἶχον ὀλίγον ἑξωτέρω
διὰ μηχανημάτων ἀνημμένους, αἰφνίδιον καθήκαν
καὶ ἐπεβάλλοντο, καὶ τούτους κατασχόντες πρὸ τοῦ
τείχους ἀνεσκολόπισαν. [Suidas v. ἡμμένοι sine nomine.]

Ἰμερος αὐτὸν εἰσήλθε διάπυρος ἰδεῖν Μάρκελλον
νεκρόν. [Suidas v. ἴμερος sine nomine.]

34 Κατὰ δὲ τὴν Ἰβηρίαν Πόπλιος ὁ τῶν Ῥωμαίων
στρατηγός, ποιούμενος τὴν παραχειμασίαν ἐν Ταρ-
ράκωνι, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων δεδηλώκαμεν,
πρῶτον μὲν τοὺς Ἰβήρας εἰς τὴν αὐτῶν φιλίαν καὶ
πίστιν ἐνεδήσατο διὰ τῆς τῶν ὀμῶν ἐκάστοις ἀπο-
2 δόσεως, λαβὼν συναγωνιστὴν ἐκ ταυτομάτου πρὸς
τοῦτο τὸ μέρος Ἐδεκῶνα τὸν Ἐδετανῶν δυνάστην, ὃς
ἅμα τῷ προσπεσεῖν τὴν Καρχηδόνας ἄλλωσιν καὶ
γενέσθαι κύριον τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν
τὸν Πόπλιον εὐθέως συλλογισάμενος τὴν ἐσομένην
τῶν Ἰβήρων μεταβολὴν ἀρχηγὸς ἐβουλήθη * τῆς αὐ-
3 τῆς ὀρμῆς, μάλιστα πεπεισμένος οὕτω τὴν γυναικα
καὶ τὰ τέκνα κομίζεισθαι, καὶ δόξαι οὐ κατ' ἀνάγκην,
ἀλλὰ κατὰ πρόθεσιν αἰρεῖσθαι τὰ Ῥωμαίων· ἃ καὶ
4 συνέβη γενέσθαι. τῶν γὰρ δυνάμεων ἄρτι διαφει-
μένων εἰς τὴν παραχειμασίαν παρῆν εἰς τὴν Ταρ-
5 ράκωνα μετὰ τῶν οἰκείων καὶ φίλων. ἐλθὼν δ' εἰς
λόγους τῷ Ποπλίῳ ταύτην ἔφη τοῖς θεοῖς μερίστην
χάριν ἔχειν, ὅτι πρῶτος τῶν κατὰ τὴν χώραν δυνα-
6 στῶν ἦκει πρὸς αὐτόν. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους ἀκμῆν
διαπέμπεσθαι καὶ βλέπειν πρὸς Καρχηδονίους, τὰς

δὲ χεῖρας ἐκτείνειν Ῥωμαίοις· αὐτὸς δὲ παραγεγονέναι
διδούς οὐ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους καὶ
συγγενεῖς εἰς τὴν Ῥωμαίων πίστιν. διόπερ ἂν νο- 7
μισθῇ παρ' αὐτοῖς φίλος καὶ σύμμαχος, μεγάλην μὲν
5 αὐτῷ πρὸς τὸ παρὸν ἔφη, μεγάλην δ' εἰς τὸ μέλλον
παρέξεσθαι χρεῖαν. παραντίκα μὲν γὰρ θεασαμένους 8
τοὺς Ἰβήρας πρὸς τε τὴν φιλίαν αὐτὸν προσδεδεγμέ-
νου καὶ τετευχότα τῶν ἀξιουμένων πάντας ἐπὶ τὸ
παραπλήσιον ἤξειν, σπουδάζοντας κομίσασθαι τοὺς
10 ἀναγκαίους καὶ τυχεῖν τῆς Ῥωμαίων συμμαχίας· εἰς 9
δὲ τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον προκαταληφθέντας τῇ τοι-
αύτῃ τιμῇ καὶ φιλανθρωπία συναγωνιστὰς ἀπροφα-
σίστους ὑπάρξειν αὐτῷ πρὸς τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων.
διόπερ ἤξειον τὴν γυναικα καὶ τὰ τέκνα κομίσασθαι, 10
15 καὶ κριθεῖς φίλος ἐπαυελθεῖν εἰς τὴν οἰκείαν, ἕως ἂν
λαβὼν ἀφορμὴν εὐλογον ἐναποδείξῃται τὴν αὐτοῦ καὶ
τῶν φίλων εὐνοίαν κατὰ δύναμιν εἰς τε τὸν Πό-
πλιον αὐτόν καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα. Ἐδεκῶν μὲν 11
οὖν τοιαῦτα διαλεχθεῖς ἐπέσχε· ὁ δὲ Πόπλιος, καὶ 35
20 πάλαι πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἔτοιμος ὢν καὶ συλλελο-
γισμένος παραπλήσια τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἐδεκῶνος εἰρημέ-
νοις, τὴν γυναικα καὶ τὰ τέκνα παρέδωκεν αὐτῷ καὶ
τὴν φιλίαν συνέθετο. πρὸς δὲ τούτοις παρὰ τὴν 2
συνουσίαν ποικίλως ψυχαγωγήσας τὸν Ἰβήρα καὶ
25 πᾶσι τοῖς αὐτοῦ μεγάλας εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ὑπο-
γράψας, οὕτως εἰς τὴν οἰκείαν ἐξαπέστειλε. τούτου 3
τοῦ πράγματος ταχέως περιβοήτου γενομένου πάντας
συνέβη τοὺς ἐντὸς Ἰβήρος ποταμοῦ κατοικοῦντας
οἷον ἀπὸ μιᾶς ὀρμῆς ἐλέσθαι τὰ Ῥωμαίων, ὅσοι μὴ
30 πρότερον αὐτῶν ὑπήρχον φίλοι.

Ταῦτα μὲν οὖν καλῶς κατὰ νοῦν ἐχώρει τῷ 4
Ποπλίῳ· μετὰ δὲ τὸν τούτων χωρισμὸν τὰς μὲν ναυ-

5 τικὰς δυνάμεις διέλυσε, θεωρῶν οὐδὲν ἀντίπαλον
 ὑπάρχον κατὰ θάλατταν, ἐκ δὲ τῶν ναυτῶν ἐκλέξας
 τοὺς ἐπιτηδείους ἐπὶ τὰς σημαίας ἐμέρισε, καὶ συν-
 ἤρξεσε τοιοῦτῳ τρόπῳ τὰς περὶ τὰς δυνάμεις.
 6 Ἄνδοβάλης δὲ καὶ Μανδόnius, μέγιστοι μὲν ὄντες
 δυνάσται τότε τῶν κατ' Ἰβηρίαν, ἀληθινώτατοι δὲ
 Καρχηδονίων φίλοι δοξαζόμενοι, πάλαι μὲν ὑπούλωσ
 διέκειντο καὶ καιρὸν ἐπετήρουν, ἐξ ὅτου προσποιη-
 θέντες οἱ περὶ τὸν Ἀσδρούβαν ἀπιστεῖν αὐτοῖς ἤτη-
 σαν χρημάτων τε πλήθος καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰς
 θυγατέρας εἰς ὀμηρείαν, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων
 7 ἐδηλώσαμεν· τότε δὲ νομίσαντες ἔχειν εὐφυῆ καιρὸν,
 ἀναλαβόντες τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις ἐκ τῆς Καρχηδο-
 νίων παρεμβολῆς νυκτὸς ἀπεχώρησαν εἰς τινας ἐρυ-
 μνοὺς τόπους καὶ δυναμένους αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν
 8 παρασκευάζειν. οὗ γενομένου καὶ τῶν ἄλλων Ἰβή-
 ρων συνέβη τοὺς πλείστους ἀπολιπεῖν Ἀσδρούβαν,
 πάλαι μὲν βαρυνομένους ὑπὸ τῆς τῶν Καρχηδονίων
 ἀγροχωρίας, τοῦτον δὲ πρῶτον καιρὸν λαβόντας εἰς
 τὸ φανερὰν ποιῆσαι τὴν αὐτῶν προαίρεσιν.
 36 Ὅ δὲ καὶ περὶ πολλοὺς ἤδη γέρονε. μεγάλου
 γὰρ ὄντος, ὡς πλεονάκις ἡμῖν εἰρηται, τοῦ κατορ-
 θοῦν ἐν πράγμασι καὶ περιγίγνεσθαι τῶν ἐχθρῶν ἐν
 ταῖς ἐπιβολαῖς, πολλῶ μείζονος ἐμπειρίας προσδεῖται
 καὶ φυλακῆς τὸ καλῶς χρῆσασθαι τοῖς κατορθώμασι
 2 διὸ καὶ πολλαπλασίους ἂν εὗροι τις τοὺς ἐπὶ προτε-
 ρημάτων γεγονότας τῶν καλῶς τοῖς προτεροῦμασι κε-
 χρημένων. ὃ καὶ τότε περὶ τοὺς Καρχηδονίους συνέβη
 3 γενέσθαι. μετὰ γὰρ τὸ νικῆσαι μὲν τὰς Ῥωμαίων
 δυνάμεις, ἀποκτεῖναι δὲ τοὺς στρατηγούς ἀμφοτέ-
 ρους, Πόπλιον καὶ Γνάϊον, ὑπολαβόντες ἀδήριτον
 αὐτοῖς ὑπάρχειν τὴν Ἰβηρίαν, ὑπερηφάνως ἐχρῶντο

τοῖς κατὰ τὴν χώραν. τοιγαροῦν ἀντὶ συμμάχων καὶ 4
 φίλων πολεμίους ἔσχον τοὺς ὑποταττομένους. καὶ 5
 τοῦτ' εἰκότως ἔπαθον· ἄλλως μὲν γὰρ ὑπέλαβον δεῖν
 κτᾶσθαι τὰς ἀρχάς, ἄλλως δὲ τηρεῖν, οὐκ ἔμαθον δὲ
 5 διότι κάλλιστα φυλάττουσι τὰς ὑπεροχὰς οἱ μάλιστα
 διαμεινάντες ἐπὶ τῶν αὐτῶν προαιρέσεων, αἷς ἐξ ἀρ-
 χῆς κατεκτήσαντο τὰς δυναστείας, καίτοι γε προφα- 6
 νοῦς ὄντος καὶ ἐπὶ πολλῶν ἤδη τεθεωρημένου διότι
 κτῶνται μὲν ἄνθρωποι τὰς εὐκαιρίας εὖ ποιοῦντες
 10 καὶ προτεινόμενοι τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα τοῖς πέλας,
 ἐπειδὴν δὲ τῶν ἐπιθυμουμένων τυχόντες κακῶς ποι- 7
 ῶσι καὶ δεσποτικῶς ἄρχωσι τῶν ὑποτεταγμένων, εἰ-
 κότως ἅμα ταῖς τῶν προεστῶτων μεταβολαῖς συμμε-
 ταπίπτουσι καὶ τῶν ὑποταττομένων αἱ προαιρέσεις.
 15 ὃ καὶ τότε συνέβη τοῖς Καρχηδονίοις, καὶ πολλοὶ
 τούτων ἀπέστησαν.

Ἀσδρούβας μὲν οὖν ἐν τοιαύταις περιστάσεσι 37
 πολλὰς καὶ ποικίλας ἐποιεῖτο περὶ τῶν ἐπιφερομένων
 πραγμάτων ἐννοίας. ἐλύπει μὲν γὰρ αὐτὸν ἢ τῶν περὶ 2
 τὸν Ἄνδοβάλην ἀπόστασις, ἐλύπει δὲ καὶ τὰ κατὰ
 τὴν ἀντιπαραγωγὴν καὶ τὴν ἀλλοτριότητα τὴν ὑπάρ-
 χουσαν αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλους στρατηγούς· ἡγωνία
 δὲ καὶ τὴν Ποπλίου παρουσίαν. καὶ ἤδη προσδοκῶν 3
 αὐτὸν ἤξειν μετὰ τῶν δυνάμεων, θεωρῶν δ' αὐτὸν
 25 μὲν ἐγκαταλειπόμενον ὑπὸ τῶν Ἰβήρων, τοῖς δὲ Ῥω-
 μαίοις πάντας ὁμοθυμαδὸν προσχωροῦντας, ἐπὶ τι-
 νας λογισμοὺς κατήντησε τοιοῦτους. προέθετο γὰρ 4
 διότι δεῖ παρεσκευασμένον τὰ δυνατὰ συμβαλεῖν πρὸς
 μάχην τοῖς ὑπεναντίοις, κἂν μὲν ἢ τύχη δῶ τὸ νικᾶν,
 30 βουλευσασθαι μετὰ ταῦτα περὶ τῶν ἐξῆς ἀσφαλῶς·
 ἂν δ' ἀντιπίπτῃ τὰ κατὰ τὴν μάχην, ποιεῖσθαι τὴν 5
 ἀποχώρησιν μετὰ τῶν διασωζομένων ἐξ αὐτῆς εἰς Γα-

λατίαν, ἀκείθευ παραλαβόντα τῶν βαρβάρων ὡς πλείστους βοηθεῖν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ κοινωνεῖν Ἄννιβα τὰ δελφῶ τῶν αὐτῶν ἐλπίδων.

6 Ἀσδρούβας μὲν δὴ ταῦτα διανοηθεὶς πρὸς τούτοις ἦν· Πόπλιος δὲ προσδεξάμενος Γάιον τὸν Λαίλιον, καὶ διακούσας τῶν παραγγελλομένων ὑπὸ τῆς συγκλήτου, προῆγε τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τῆς παραχειμασίας, ἀπαντῶντων αὐτῷ κατὰ τὴν δίοδον τῶν Ἰβήρων, ἐτό-
7 μως καὶ προθύμως συνεζομαίνων. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄνδοβάλην πάλαι μὲν διεπέμποντο πρὸς τὸν Πόπλιον, τότε δὲ πλησιάσαντος αὐτοῦ τοῖς τόποις ἦγον ὡς αὐτὸν ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἅμα τοῖς φίλοις, καὶ συμμίζαντες ἀπελογίσαντο περὶ τῆς προγεγενημένης σφίσι φιλίας πρὸς Καρχηδονίους, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς χρείας καὶ τὴν ὅλην πίστιν ἐνεφάνιζον, ἣν ἐτύγχανον
8 ἐκείνοις παρεσχημένοι. μετὰ δὲ ταῦτα τὰς ἀδικίας ἐξηγοῦντο καὶ τὰς ὕβρεις τὰς ἐξ ἐκείνων ἀπληρημέ-
9 νας. διόπερ ἠξίουσαν τὸν Πόπλιον αὐτὸν κριτὴν γίνεσθαι τῶν λεγομένων, κἂν μὲν φανῶσιν ἀδικίας ἐγκαλοῦντες Καρχηδονίους, σαφῶς γινώσκειν αὐτὸν ὡς οὐδὲ τὴν πρὸς Ῥωμαίους δύνανται τηρεῖν πίστιν·
10 ἂν δὲ πολλὰς ἀδικίας ἀναλογιζόμενοι κατ' ἀνάγκην ἀφίστανται τῆς εὐνοίας τῆς ἐκείνων, καλὰς ἐλπίδας ἔχειν διότι νῦν ἐλόμενοι τὰ Ῥωμαίων βεβαίως τηρήσουσι τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν.

38 Καὶ πλείω πρὸς τοῦτο τὸ μέρος αὐτῶν διαλεχθέντων, ἐπεὶ κατέπαυσαν τὸν λόγον, μεταλαβὼν ὁ Πόπλιος καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων εἰρημένοις ἔφη πιστεύειν, μάλιστα δὲ γινώσκειν τὴν Καρχηδονίων ὕβριν ἐκ τε τῆς εἰς τοὺς ἄλλους Ἰβήρας καὶ μάλιστα τῆς εἰς
2 τὰς ἐκείνων γυναικας καὶ θυγατέρας ἀσελγείας, ὡς αὐτὸς παρεληφῶς νῦν οὐχ ὁμήρων ἐχούσας διάθε-

σιν, ἀλλ' αἰχμαλώτων καὶ δούλων, οὕτω τετηρημέναι τὴν πίστιν ὡς οὐδ' ἂν αὐτοὺς ἐκείνους τηρεῖσαι πατέρας ὑπάρχοντας. τῶν δ' ἀνθομολογησαμένων διότι 3 παρακολουθοῦσι καὶ προσκυνησάντων αὐτὸν καὶ προσφρονησάντων βασιλέα, οἱ μὲν παρόντες ἐπεσημήναντο τὸ ῥηθέν, ὁ δὲ Πόπλιος ἐντραπεῖς θαρρεῖν αὐτοῖς παρήνει τεύξεσθαι γὰρ ἔφη σφῶς ἀπάντων τῶν φιλανθρωπῶν ὑπὸ Ῥωμαίων. καὶ παραντίκα μὲν ἐκ 4 χειρὸς τὰς θυγατέρας ἀπέδωκε, τῇ δ' ἐπαύριον ἐποίητο τὰς συνθήκας πρὸς αὐτούς. ἦν δὲ τὸ συνέχον 5 τῶν ὁμολογηθέντων ἀκολουθεῖν τοῖς Ῥωμαίων ἀρχουσι καὶ πείθεσθαι τοῖς ὑπὸ τούτων παραγγελλομένοις. γενομένων δὲ τούτων ἀναχωρήσαντες εἰς 6 τὰς αὐτῶν παρεμβολὰς καὶ παραλαβόντες τὰς δυνάμεις, ἦγον πρὸς τὸν Πόπλιον, καὶ στρατοπεδεύσαντες ὁμοῦ τοῖς Ῥωμαίοις προῆγον ἐπὶ τὸν Ἀσδρούβαν.

Ὅ δὲ τῶν Καρχηδονίων στρατηγὸς ἐτύγχανε μὲν δια- 7 τρίβων ἐν τοῖς περὶ Καστάλινα τόποις περὶ Βαίκυλα πόλιν οὐ μακρὰν τῶν ἀργυρείων μετάλλων· πυθό- 8 μενος δὲ τὴν παρουσίαν τῶν Ῥωμαίων μετεστρατοπέδευσε, καὶ λαβὼν ἐκ μὲν τῶν ὀπισθεν ποταμῶν ἀσφαλῆ, περὶ δὲ τὴν κατὰ πρόσωπον πλευρὰν τοῦ χάρακος ἐπιπεδον τόπον, ὄφρῦν προβεβλημένον ἔχουσαν καὶ βάρους ἰκανὸν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ μῆκος πρὸς ἑκα- 25 ξιν, ἔμενευ ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων, προτιθέμενος ἐπὶ τὴν ὄφρῦν αἰεὶ τὰς ἐφεδρείας. ὁ δὲ Πόπλιος ἐγγίσας 9 προθύμως μὲν εἶχε πρὸς τὸ διακινδυνεύειν, ἀπόρως δὲ διέκειτο, θεωρῶν τοὺς τόπους εὐφρεῖς ὄντας πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἀσφάλειαν. οὐ μὴν ἀλλὰ προσα- 10 νασχῶν δύο ἡμέρας, καὶ διαγωνιάσας μὴ συνεπιγενομένων τῶν περὶ τὸν Μάργωνα καὶ τὸν τοῦ Γέσκωνος Ἀσδρούβαν πανταχόθεν αὐτὸν οἱ πολέμοι περι-

στῶσιν, ἔκρινε παραβάλλεσθαι καὶ καταπειράζειν τῶν ὑπεναντίων.

39 Τὴν μὲν οὖν ἄλλην δύναμιν ἐτοιμάσας πρὸς μάχην συνείχεν ἐν τῷ χάρακι, τοὺς δὲ γροσφομάχους καὶ τῶν πεζῶν τοὺς ἐπιλέκτους ἐξαφίεις ἐκέλευε προσβάλλειν πρὸς τὴν ὄφρυν καὶ καταπειράζειν τῆς τῶν 2 πολεμίων ἐφεδρείας. τῶν δὲ ποιοούντων τὸ παραγγελθὲν εὐψύχως, τὰς μὲν ἀρχὰς ὁ τῶν Καρχηδονίων στρατηγὸς ἐκαρᾷδόκει τὸ συμβαίνον· θεωρῶν δὲ διὰ τὴν τόλμαν τῶν Ῥωμαίων τοὺς παρ' αὐτῶν πιεζομένους καὶ κακῶς πάσχοντας, ἐξῆγε τὴν δύναμιν καὶ παρενέβαλε παρὰ τὴν ὄφρυν, πιστεύων τοῖς τόποις 3 κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ Πόπλιος τοὺς μὲν εὐζώνους ἅπαντας ἐπαφήκε, συντάξας βοηθεῖν τοῖς προκινδυνεύουσι, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐτοιμοὺς ἔχων, τοὺς μὲν ἡμίσεις αὐτὸς ἔχων, περιελθὼν τὴν ὄφρυν κατὰ τὸ λαιὸν τῶν ὑπεναντίων, προσέβαλλε τοῖς 4 Καρχηδονίοις, τοὺς δ' ἡμίσεις Δαιλίῳ δούσι ὁμοίως παρήγγειλε τὴν ἔφοδον ἐπὶ τὰ δεξιὰ μέρη τῶν πολεμίων. οὗ συμβαίνοντος ὁ μὲν Ἀσδροῦβας ἀκμὴν ἐπὶ τῆς στρατοπεδείας ἐξῆγε τὴν δύναμιν· τὸν γὰρ πρὸς τοῦτου χρόνον ἐπέμενε πιστεύων τοῖς τόποις καὶ πεπεισμένος μηδέποτε τολμήσειν τοὺς πολεμίους ἐργχεῖν αὐτοῖς· διὸ παρὰ τὴν προσδοκίαν γεγεννημένης 6 τῆς ἐπιθέσεως καθυστέρει τῆς ἐκτάξεως. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατὰ κέρας ποιούμενοι τὸν κίνδυνον οὐδέπω τῶν πολεμίων κατειληφόντων τοὺς ἐπὶ τῶν κέρατων τόπους, οὐ μόνον ἐπέβησαν ἀσφαλῶς ἐπὶ τὴν ὄφρυν, ἀλλὰ καὶ προσάγοντες ἔτι παρεμβαλλόντων καὶ κινουμένων τῶν ὑπεναντίων τοὺς μὲν αὐτῶν προσπίπτοντας ἐκ πλαγίου ἐφόνευον, τοὺς δὲ παρεμ- 7 βάλλοντας ἐξ ἐπιστροφῆς φεύγειν ἠνάγκαζον. Ἀσδρου-

βας δὲ κατὰ τοὺς ἐξ ἀρχῆς διαλογισμούς, θεωρῶν κλινούσας καὶ διατετραμμένας τὰς αὐτοῦ δυνάμεις, τὸ μὲν ψυχομαχεῖν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἐλπίδος ἀπεδοκίμαζε, λαβὼν δὲ τὰ τε χρήματα καὶ τὰ θηρία, καὶ 8 τῶν φευγόντων ὅσους ἠδύνατο πλείστους ἐπισπασάμενος, ἐποίητο τὴν ἀναχώρησιν παρὰ τὸν Τάγον ποταμὸν ὡς ἐπὶ τὰς Πυρήνης ὑπερβολὰς καὶ τοὺς ταύτη κατοικοῦντας Γαλάτας. Πόπλιος δὲ τὸ μὲν ἐκ ποδῶς 9 ἔπεσθαι τοῖς περὶ τὸν Ἀσδροῦβαν οὐχ ἠγεῖτο συμφέρον τῷ δεδιέναι τὴν τῶν ἄλλων στρατηγῶν ἔφοδον, τὸν δὲ χάρακα τῶν ὑπεναντίων ἐφῆκε τοῖς αὐτοῦ στρατιώταις διαρπάζειν.

Εἰς δὲ τὴν ἐπαύριον συναθροίσας τὸ τῶν αἰχμα- 40 λῶτων πλῆθος, ὧν ἦσαν πεζοὶ μὲν εἰς μυρίους, ἵππεῖς δὲ καὶ πλείους δισχιλίαν, ἐγίνετο περὶ τὴν τούτων οἰκονομίαν. τῶν δ' Ἰβήρων ὅσοι κατὰ τοὺς 2 προειρημένους τόπους Καρχηδονίους τότε συνεμάχουν, ἦγον ἐργχερίζοντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὴν Ῥωμαίων πίστιν, κατὰ δὲ τὰς ἐντευξείας καὶ βασιλεία προσεφώνουν τὸν Πόπλιον. πρῶτον μὲν οὖν ἐποίησε τοῦτο καὶ 3 προσεκύνησε πρῶτος Ἐδεκῶν, μετὰ δὲ τοῦτον οἱ περὶ τὸν Ἀνδοβάλην. τότε μὲν οὖν ἀνεπιστάτως αὐτὸν παρέδραμε τὸ δῆθέν· μετὰ δὲ τὴν μάχην ἀπάντων 4 βασιλεία προσφωνούντων, εἰς ἐπίστασιν ἤγαγε τὸν Πόπλιον τὸ γιγνόμενον. διὸ καὶ συναθροίσας τοὺς 5 Ἰβήρας βασιλικὸς μὲν ἔφη βούλεσθαι καὶ λέγεσθαι παρὰ πᾶσι καὶ ταῖς ἀληθείαις ὑπάρχειν, βασιλεὺς γε μὴν οὔτε θέλειν οὔτε λέγεσθαι παρ' οὐδενί. ταῦτα δ' εἰπὼν παρήγγειλε στρατηγὸν αὐτὸν προσ- 6 φωνεῖν. ἴσως μὲν οὖν καὶ τότε δικαίως ἂν τις ἐπεσημῆνατο τὴν μεγαλοφυλίαν τάνδρος, ἢ κομιδῇ νέος ὢν καὶ τῆς τύχης αὐτῷ συνεκδραμούσης ἐπὶ τοσοῦ-

τον ὥστε πάντας τοὺς ὑποταττομένους ἐξ αὐτῶν ἐπι-
 τε ταύτην κατενεχθῆναι τὴν διάληψιν καὶ τὴν ὀνο-
 μασίαν, ὅμως ἐν ἑαυτῷ διέμεινε καὶ παρηγεῖτο τὴν
 7 τοιαύτην ὀρμὴν καὶ φραντασίαν. πολὺ δὲ μᾶλλον ἄν-
 τις θαυμάσειε τὴν ὑπερβολὴν τῆς περὶ τὸν ἄνδρα
 μεγαλοψυχίας, βλέψας εἰς τοὺς ἐσχάτους τοῦ βίου
 καιροὺς, ἠνίκα πρὸς τοῖς κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ἔργοις
 κατεστρέψατο μὲν Καρχηδονίους, καὶ τὰ πλείστα καὶ
 κάλλιστα μέρη τῆς Αἰβύης ἀπὸ τῶν Φιλαίνου βα-
 μῶν ἕως Ἡρακλείου στηλῶν ὑπὸ τὴν τῆς πατρίδος
 ἐξουσίαν ἤγαγε, κατεστρέψατο δὲ τὴν Ἀσίαν καὶ
 τοὺς τῆς Συρίας βασιλεῖς, καὶ τὸ κάλλιστον καὶ μέ-
 ριστον μέρος τῆς οἰκουμένης ὑπήκοον ἐποίησε Ῥω-
 μαίοις, ἔλαβε δὲ καιροὺς εἰς τὸ περιποιήσασθαι δυ-
 ναστείαν βασιλικὴν ἐν οἷς ἐπιβάλοιτο καὶ βουλευθεῖν
 8 τόποις τῆς οἰκουμένης. ταῦτα γὰρ οὐ μόνον ἀνθρω-
 πίνην φύσιν, ἀλλὰ καὶ θειοτέραν, εἰ θέμις εἰπεῖν,
 9 ὑπερφρονεῖν ἂν ἐποίησεν. ὁ δὲ Πόπλιος τοσοῦτον
 ὑπερέθετο μεγαλοψυχία τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὥστε
 οὐ μείζον ἀγαθὸν εὐξασθαι τις τοῖς θεοῖς οὐκ ἂν
 τολμήσειε, λέγω δὲ βασιλείας, τοῦτ' ἐκεῖνος πολλά-
 κισ ὑπὸ τῆς τύχης αὐτῷ δεδομένου ἀπηξίωσε, καὶ
 περὶ πλείονος ἐποίησατο τὴν πατρίδα καὶ τὴν ταύ-
 10 στείας. πλὴν τότε γε διαλέξας ἐκ τῶν αἰχμαλώτων
 τοὺς Ἰβηρας, τούτους μὲν ἀπέλυσε χωρὶς λύτρων
 πάντας εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας, τῶν δ' ἵππων τρια-
 κοσίους κελεύσας ἐκλέξαι τοῖς περὶ τὸν Ἀνδοβάλλην
 11 τοὺς λοιποὺς διέδωκε τοῖς ἀνίπποις. καὶ τὸ λοιπὸν
 ἤδη μεταλαβὼν τὴν τῶν Καρχηδονίων στρατοπεδείαν
 διὰ τὴν τῶν τόπων εὐφυΐαν, αὐτὸς μὲν ἔμεινε καρ-
 δοκῶν τοὺς καταλειπομένους τῶν Καρχηδονίων στρα-

τηγούς, ἐπὶ δὲ τὰς ὑπερβολὰς τῶν Πυρρηναίων ὀρέων
 ἐξαπέστειλε τοὺς τηρήσοντας τὸν Ἀσδρούβαν. μετὰ 12
 δὲ ταῦτα, τῆς ὥρας ἤδη συναπτούσης, ἀνεχώρησε
 μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Ταρράκωνα, * ἐν τούτοις τοῖς
 5 τόποις ποιεῖσθαι τὴν παραχειμασίαν. [Exc. ant. p. 228
 —230, c. 36 etiam Exc. Vat. p. 377 M. 31 H.]

Οἱ μὲν Αἰτωλοὶ, προσφάτως ἐπηρμένοι ταῖς ἐλ- 41
 πίσιν ἐπὶ τῇ Ῥωμαίων καὶ τῇ τοῦ βασιλέως Ἀττάλου
 παρουσίᾳ, πάντας ἐξέπληττον, καὶ πᾶσιν ἐπέκειντο
 10 κατὰ γῆν, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀττάλον καὶ Πόπλιον κατὰ
 θάλατταν. διόπερ ἦγον Ἀχαιοὶ μὲν παρακαλοῦντες 2
 τὸν Φίλιππον βοηθεῖν· οὐ γὰρ μόνον τοὺς Αἰτωλοὺς
 ἠγωνίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν Μαχαίδαν διὰ τὸ προκαθῆ-
 σθαι μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ὄροις.
 15 Βοιωτοὶ δέ, δεδιότες τὸν στόλον τῶν ὑπεναντίων, 3
 ἠγεμόνα καὶ βοήθειαν ἤτουν. φιλοπονώτατά γε μὴν
 οἱ τὴν Εὐβοίαν κατοικοῦντες ἤξιον τιμὰ πρόνοίαν
 τῶν πολεμίων ποιεῖσθαι. παραπλήσια δὲ Ἀκαρνανες 4
 παρεκάλουν. ἦν δὲ καὶ παρ' Ἡπειρωτῶν πρεσβεία. 4
 20 προσήγγελλο δὲ καὶ Σκερδίλαιδον καὶ Πλευράτον
 ἐξάγειν τὰς δυνάμεις· ἐτι δὲ τοὺς προσοροῦντας τῇ
 Μακεδονίᾳ Θραῖκας, καὶ μάλιστα τοὺς Μαιδούς, ἐπι-
 βολὰς ἔχειν ὡς ἐμβαλοῦντας ἐπὶ Μακεδονίαν, ἐάν
 βραχὺ τι μόνον ὁ βασιλεὺς τῆς οἰκείας ἀποσπασθῇ.
 25 προκατελάμβανον δὲ καὶ τὰ περὶ Θερμοπύλας στενὰ 5
 τάφρους καὶ χάρακι καὶ φυλακαῖς βαρεῖαις Αἰτωλοὶ,
 πεπεισμένοι συγκλείσειν τὸν Φίλιππον καὶ καθόλου
 καλύσειν παραβοηθεῖν τοῖς ἐντὸς Πυλῶν συμμάχοις.
 δοκεῖ δέ μοι τὰς τοιαύτας περιστάσεις εὐλόγως ἂν τις 6
 30 ἐπισημῆνασθαι καὶ συνεφιστάνειν τοὺς ἀναγινώ-
 σκοντας, ἐν αἷς πεῖρα καὶ βάσανος ἀληθινὴ γίγνεται
 κατὰ τὰς σωματικὰς δυνάμεις τῶν ἠγεμόνων. καθά- 7

περὶ γὰρ ἐν ταῖς κνηγίαις τὰ ζῶα τότε διάδηλα
 γίνονται κατὰ τὴν ἀλκὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅταν τὸ
 δεινὸν αὐτὰ περιστῆ πανταχόθεν, τὸν αὐτὸν τρόπον
 συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἡγουμένων. ὁ δὲ τότε μάλι-
 8 στα συνιδεῖν ἦν γιγνόμενον ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· τὰς
 μὲν γὰρ πρεσβείας ἀπέλυσε πάσαις τὰ δυνατὰ ποιή-
 σαι ἐπαγγειλάμενος, τῷ δὲ πολέμῳ πανταχόθεν
 ἐπέιχε, καρδοκῶν πῆ καὶ πρὸς τίνα πρῶτον δεήσει
 42 ποιεῖσθαι τὴν ὁρμὴν. προσπεσόντος δ' αὐτῷ κατὰ
 τὸν καιρὸν τοῦτον τοὺς περὶ τὸν Ἄτταλον διάραυτας
 καὶ προσορμήσαντας τῇ Πεπαρήθῳ κατεσχηκέναι τὴν
 χώραν, τούτοις μὲν ἐξαπέστειλε τοὺς παραφυλάξον-
 2 τας τὴν πόλιν, εἰς δὲ Φωκέας καὶ τοὺς κατὰ τὴν
 Βοιωτίαν τόπους Πολυφάνταν ἐξέπεμψε μετὰ συμ-
 μέτρου δυνάμεως, εἰς δὲ Χαλκίδα καὶ τὴν ἄλλην Εὐ-
 βοϊαν Μένιππον, ἔχοντα πελταστὰς χιλίους, Ἀργιᾶ-
 3 νας πεντακοσίους. αὐτὸς δὲ προῆγε ποιούμενος τὴν
 πορείαν εἰς Σκοτούσσαν, παραπλησίως δὲ καὶ τοῖς
 Μακεδόσιν εἰς ταύτην τὴν πόλιν παρήγγειλεν ἀπαν-
 4 τῶν. πυνθόμενος δὲ τοὺς περὶ τὸν Ἄτταλον εἰς Νε-
 καιαν καταπεπλευκέναι, τῶν δ' Αἰτωλῶν τοὺς ἄρ-
 χοντας εἰς Ἡράκλειαν ἀθροίζεσθαι, χάριν τοῦ κοινο-
 λογηθῆναι πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων,
 ἀναλαβῶν τὴν δύναμιν ἐκ τῆς Σκοτούσσης ὠρμηθε-
 5 σπύδων καταταχῆσαι καὶ πτοήσας διασύραι τὴν
 σύνοδον αὐτῶν. τοῦ μὲν οὖν συλλόγου καθυστέρει,
 τὸν δὲ σίτον φθείρας καὶ παρελόμενος τῶν περὶ τὸν
 6 Αἰνιᾶνα κόλπον κατοικούντων ἐπανῆλθε. καὶ τὴν
 μὲν δύναμιν ἐν τῇ Σκοτούσσει πάλιν ἀπέλιπε, μετὰ
 δὲ τῶν εὐζώνων καὶ τῆς βασιλικῆς ἱλῆς εἰς Δημη-
 τριάδα καταλύσας ἔμεινε, καρδοκῶν τὰς τῶν ἐναν-
 7 τίων ἐπιβολάς. ἵνα δὲ μηδὲν αὐτὸν λανθάνῃ τῶν

πρατομένων, διεπέμψατο πρὸς Πεπαρηθίου καὶ
 πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς Φωκίδος, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς
 ἐπὶ τῆς Εὐβοίας, καὶ παρήγγειλε διασαφεῖν αὐτῷ
 πάντα τὰ γιγνόμενα διὰ τῶν πυρσῶν ἐπὶ τὸ Τίσαιον.
 5 τοῦτο δ' ἐστὶ τῆς Θετταλίας ὄρος, εὐφρῶς κείμενον 8
 πρὸς τὰς τῶν προειρημένων τόπων περιφάσεις. [Exc.
 ant. p. 230—231.]

Τοῦ δὲ κατὰ τὰς πυρσείας γένους, μεγίστας δὲ 43
 παρεχομένου χρείας ἐν τοῖς πολεμικοῖς, ἀνεξεργάστου
 10 πρότερον ὑπάρχοντος, χρήσιμον εἶναί μοι δοκεῖ τὸ
 μὴ παραδραμεῖν, ἀλλὰ ποιήσασθαι περὶ αὐτοῦ τὴν
 ἀμύξουσαν μνήμην. ὅτι μὲν οὖν ὁ καιρὸς ἐν πάσι 2
 μεγάλην ἔχει μερίδα πρὸς τὰς ἐπιβολάς, μεγίστην δ'
 ἐν τοῖς πολεμικοῖς, παντὶ δήλον· τῶν δὲ πρὸς τοῦτο
 15 συναγωνισμάτων πλείστην ἔχουσι δύναμιν οἱ πυρσοί.
 ἄρτι τὰ μὲν γέγονε, τινὰ δ' ἀκμὴν ἐνεργεῖται· καὶ 3
 δυνατὸν ἐστὶ γιγνώσκειν ὃ μέλει ποτὲ μὲν ἡμερῶν
 τριῶν ἢ τεττάρων ὁδὸν ἀπέχοντι, ποτὲ δὲ καὶ πλειό-
 4 νων. ὥστ' αἰετὸς τοῖς δεομένοις πράγμασιν ἐπικουρίας
 20 παράδοξον γίνεσθαι τὴν βοήθειαν διὰ τῆς τῶν πυρ-
 σῶν ἀπαγγελίας. τὸν μὲν πρὸ τούτου χρόνον ἀπλῆς 5
 γιγνομένης τῆς πυρσείας κατὰ τὸ πλείστον αὐτὴν
 ἀναφελῆ συνέβαινε γίνεσθαι τοῖς χρωμένοις. διὰ 6
 γὰρ συνθημάτων ὠρισμένων ἔδει τὴν χρεῖαν συντε-
 25 λεῖν· τῶν δὲ πραγμάτων ἀορίστων ὑπαρχόντων, τὰ
 πλείστα διέφυγε τὴν τῶν πυρσῶν χρεῖαν, οἷον ἐπ'
 αὐτῶν τῶν νῦν εἰρημένων. ὅτι μὲν οὖν εἰς Ὠρεῶν 7
 καὶ Πεπαρήθου ἢ Χαλκίδα πάρεστι στόλος δυνατὸν
 ἦν διασαφεῖν τοῖς περὶ τούτου συνθεμένοις· ὅτι δὲ 8
 30 μεταβάλλονται τινες τῶν πολιτῶν ἢ προδιδοῦσιν ἢ
 φόνος ἐν τῇ πόλει γέγονεν ἢ τι τῶν τοιούτων, ἃ δὲ
 συμβαίνει μὲν πολλάκις, πρόληψιν δὲ ἔχειν πάντων

9 ἀδύνατον· μάλιστα δὲ τὰ παραδόξως γιγνόμενα τῆς
ἐκ τοῦ καιροῦ συμβουλίας καὶ ἐπικουρίας προσδει-
10 ται· τὰ τοιαῦτα πάντα διέφυγε τὴν τῶν πυρσῶν
πυρσῶν. περὶ ὧν γὰρ οὐκ ἐνεδέχεται προνοηθῆναι,
περὶ τούτων οὐδὲ σύνθημα ποιήσασθαι δυνατόν.
44 Αἰνείας δὲ βουλευθεὶς διορθώσασθαι τὴν τοιαύ-
την ἀπορίαν, ὃ τὰ περὶ τῶν Στρατηγικῶν ὑπομνή-
ματα συντεταγμένος, βραχὺ μὲν τι προεβίβασε, τοῦ
γε μὴν δέοντος ἀκμὴν πάμπλου τὰ κατὰ τὴν ἐπίνοιαν
2 ἀπελείφθη. γνοιή δ' ἂν τις ἐκ τούτων. φησὶ γὰρ
δεῖν τοὺς μέλλοντας ἀλλήλοις διὰ τῶν πυρσῶν δη-
λοῦν τὸ κατεπεῖγον ἀγγεῖα κατασκευάσαι κεραιμῶν,
κατὰ τε τὸ πλάτος καὶ κατὰ τὸ βάθος ἰσομεγέθη πρὸς
ἀκρίβειαν· εἶναι δὲ μάλιστα τὸ μὲν βάθος τριῶν
3 πηγῶν, τὸ δὲ πλάτος πήχεος. εἶτα παρασκευάσαι
φελλοὺς βραχὺ κατὰ πλάτος ἐνδεεῖς τῶν στομάτων,
ἐν δὲ τούτοις μέσοις ἐμπεπηγῆναι [βακτηρίας διηρη-
μέναις εἰς] ἴσα μέρη τριδάκτυλα, καθ' ἕκαστον δὲ
4 μέρος εἶναι περιγραφὴν εὐσημον. ἐν ἑκάστῳ δὲ μέ-
ρει γεγράφθαι τὰ προφανέστατα καὶ καθολικώτατα
5 τῶν ἐν τοῖς πολεμικοῖς συμβαινόντων, οἷον εὐθέως
ἐν τῷ πρώτῳ, διότι "πάρεισιν ἱππεῖς εἰς τὴν χώραν,"
ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ διότι "πεζοὶ βαρεῖς," ἐν δὲ τῷ
τρίτῳ "φιλοί," τούτων δ' ἐξῆς "πεζοὶ μεθ' ἱπ-
6 πέων," εἶτα "πλοῖα," μετὰ δὲ ταῦτα "σίτος," καὶ
κατὰ τὸ συνεχές οὕτω, μέχρι ἂν ἐν πάσαις γραφαῖς
ταῖς χώραις τὰ μάλιστ' ἂν ἐκ τῶν εὐλόγων προνοίας
7 καιροῦς ἐκ τῶν πολεμικῶν. τούτων δὲ γενομένων,
ἀμφοτέρω κελεύει τρηῆσαι τὰ ἀγγεῖα πρὸς ἀκρίβειαν,
ὥστε τοὺς ἀλλίσκους ἴσους εἶναι καὶ κατ' ἴσον ἀπορ-
ρεῖν· εἶτα πληρώσαντας ὕδατος ἐπιθεῖναι τοὺς φελ-

λοὺς ἔχοντας τὰς βακτηρίας, ἅπειτα τοὺς ἀλλίσκους
ἀφείναι ρεῖν ἅμα. τούτου δὲ συμβαίνοντος δῆλον 8
ὡς ἀνάγκη πάντων ἴσων καὶ ὁμοίων ὄντων, καθ'
ἴσον ἂν ἀπορρῆ τὸ ὑγρὸν, κατὰ τοσοῦτον τοὺς φελ-
5 λοὺς καταβαίνειν καὶ τὰς βακτηρίας κρύπτεσθαι κατὰ
τῶν ἀγγείων. ὅταν δὲ τὰ προειρημένα γένηται κατὰ 9
τὸν χειρισμὸν ἰσοταχῆ καὶ σύμφωνα, τότε κομίσαν-
τας ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἑκάτεροι μέλλουσι συν-
τηρεῖν τὰς πυρσείας, ἐφ' ἑκάτερον θεῖναι τῶν ἀγ-
10 γείων. εἴτ' ἐπειδὴν ἐμπέσῃ τι τῶν ἐν τῇ βακτηρίᾳ 10
γεγραμμένων, πυρσὸν ἄραι κελεύει, καὶ μένειν, ἕως
ἂν ἀνταίρωσιν οἱ συντεταγμένοι· γενομένων δὲ φα-
νεῶν ἀμφοτέρων ἅμα τῶν πυρσῶν, καθελεῖν· εἴτ'
εὐθέως ἀφείναι τοὺς ἀλλίσκους ρεῖν. ὅταν δὲ κατα- 11
βαίνοντος τοῦ φελλοῦ καὶ τῆς βακτηρίας ἔλθῃ τῶν
γεγραμμένων ὃ βούλει δηλοῦν κατὰ τὸ χεῖλος τοῦ
τεύχους, ἄραι κελεύει τὸν πυρσόν· τοὺς δ' ἐτέρους 12
ἐπιλαβεῖν εὐθέως τὸν ἀλλίσκον, καὶ σκοπεῖν τί κατὰ
τὸ χεῖλος ἔστι τῶν ἐν τῇ βακτηρίᾳ γεγραμμένων·
20 ἔσται δὲ ταῦτο τῷ δηλουμένῳ πάντων ἰσοταχῶς παρ' 13
ἀμφοτέροις κινουμένων.

Ταῦτα δὲ βραχὺ μὲν τι τῆς διὰ τῶν συνθημάτων 45
πυρσείας ἐξηλλαχῆναι δοκεῖ, ὁμοίως δ' ἔστιν ἀόριστα.
δῆλον γὰρ ἔστιν ὡς οὔτε προῖδέσθαι τὰ μέλλοντα 2
πάντα δυνατόν οὔτε προῖδόμενον εἰς τὴν βακτηρίαν
γράφαι· λοιπὸν ὁπόταν ἐκ τῶν καιρῶν ἀνυπονόητά
τινα συμβαίῃ, φανερόν ὡς οὐ δύναται δηλοῦσθαι
κατὰ ταύτην τὴν ἐπίνοιαν. καὶ μὴν οὐδ' αὐτῶν τῶν 3
ἐν τῇ βακτηρίᾳ γεγραμμένων οὐδὲν ἔστιν ὠρισμένον.
30 πόσοι γὰρ ἤκουσιν ἱππεῖς ἢ πόσοι πεζοὶ καὶ ποῦ τῆς
χώρας καὶ πόσοι νῆες καὶ πόσος σῖτος οὐχ οἷον τε
διασαφῆσαι· περὶ γὰρ ὧν ἀδύνατόν ἐστι γινῶναι πρὶν 4

ἢ γενέσθαι, περὶ τούτων οὐδὲ συνθέσθαι πρὸ τοῦ
 5 θνυατόν. τὸ δὲ συνέχον ἐστὶ τοῦτο· πῶς γὰρ ἄν τις
 βουλευσάιτο περὶ τοῦ βοηθεῖν μὴ γιγνώσκων πόσοι
 πάροισι τῶν πολεμίων ἢ ποῦ; πῶς δὲ θαρρῆσαι πάλιν
 ἢ τούναντιον ἢ τὸ καθόλου διανοηθεῖν τι μὴ συννεῖς
 6 πόσοι νῆες ἢ πόσος σίτος ἦκει παρὰ τῶν συμμάχων;
 Ὁ δὲ τελευταῖος τρόπος, ἐπινοηθεὶς διὰ Κλεο-
 ξένου καὶ Δημοκλείτου, τυχῶν δὲ τῆς ἐξεργασίας δι'
 ἡμῶν, ἐστὶ μὲν ὠρισμένος καὶ πᾶν τὸ κατεπεῖγον
 δυνάμενος ἀκριβῶς διασαφεῖν, κατὰ δὲ τὸν χειρι-
 7 σμὸν ἐπιμελείας δεῖ καὶ παρατηρήσεως ἀκριβεστέρας.
 ἔστι δὲ τοιοῦτος. τὸ τῶν στοιχείων πλῆθος ἐξῆς
 λαμβάνοντας δεῖ διελεῖν εἰς πέντε μέρη κατὰ πέντε
 γράμματα. λείπει δὲ τὸ τελευταῖον ἐνὶ στοιχείῳ·
 8 τοῦτο δ' οὐ βλέπει πρὸς τὴν χρείαν. μετὰ δὲ ταῦτα
 πλατεῖα παρεσκευάσθαι πέντε τοὺς μέλλοντας ἀπο-
 διδόναι τὴν πυρσεῖαν ἀλλήλοις ἑκατέρους καὶ γράφαι
 9 τῶν μερῶν ἐξῆς εἰς ἕκαστον πλατεῖον, κάπειτα συν-
 θέσθαι πρὸς αὐτοὺς διότι τοὺς μὲν πρώτους ἀρεῖ
 πυρσούς ὁ μέλλων σημαίνειν ἅμα καὶ δύο καὶ μνεῖ
 10 μέχρι ἂν ὁ ἕτερος ἀνταίρη. τοῦτο δ' ἔσται χάριν τοῦ
 δια ταύτης τῆς πυρσεῖας ἑαυτοῖς ἀνθομολογήσασθαι
 11 διότι προσέχουσι. καθαιρεθέντων δὲ τούτων λοι-
 πὸν ὁ σημαίνων ἀρεῖ μὲν τοὺς πρώτους ἐκ τῶν
 εὐωνύμων, διασαφῶν τὸ πλατεῖον ποῖον δεήσει σκο-
 12 πεῖν, οἷον ἂν μὲν τὸ πρῶτον, ἕνα, ἂν δὲ τὸ δεύ-
 τερον, δύο, καὶ κατὰ λόγον οὕτω· τοὺς δὲ δευτέρους
 ἐκ τῶν δεξιῶν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ποῖον δεήσει
 γράμμα τῶν ἐκ τοῦ πλατείου γράφειν αὐτὸν ἀποδε-
 χόμενον τὴν πυρσεῖαν.
 46 Ὅταν δὲ ταῦτα συνθέμενοι χωρισθῶσιν ἑκάτεροι
 ἐπὶ τοῦ τόπου, δεήσει πρῶτον μὲν διόπτραν ἔχειν

δύ' ἀλλίσκους ἔχουσαν, ὥστε τοῦ μέλλοντος ἀντιπυρ-
 σεύειν τῷ μὲν τὸν δεξιὸν τόπον, τῷ δὲ τὸν εὐώνυ-
 μον δύνασθαι θεωρεῖν. περὶ δὲ τὴν διόπτραν ἐξῆς 2
 ὁρθὰ δεῖ τὰ πλατεῖα πεπηγῆναι, παραπεφράχθαι δὲ 3
 καὶ τὸν δεξιὸν καὶ τὸν εὐώνυμον τόπον ἐπὶ δέκα πό-
 4 δας, τὸ δὲ βᾶθος ὡς ἀνδρόμηκες, εἰς τὸ τοὺς πυρ-
 σούς αἰρομένους μὲν παρὰ ταῦτα τὴν φάσιν ἀκριβῆ
 ποιεῖν, καθαιρουμένους δὲ τὴν κούψιν. τούτων δ' 4
 ἐτοιμασθέντων παρ' ἀμφοτέροις, ὅταν βούλη δηλω-
 5 σαι λόγον χάριν διότι "τῶν στρατιωτῶν τινες εἰς
 ἑκατὸν ἀποκεχωρήκασιν πρὸς τοὺς ὑπεναντίους, πρῶ-
 6 τον δεῖ διαλέξαι τῶν λέξεων, ὅσαι δι' ἐλαχίστων
 γραμμάτων δύνανται ταῦτο δηλοῦν, οἷον ἀντὶ τοῦ 5
 προειρημένου "Κρητες ἑκατὸν ἀφ' ἡμῶν ἠϋτομόλη-
 7 σαν" νῦν γὰρ τὰ μὲν γράμματά ἐστιν ἐλάττω τῶν
 ἡμίσεων, διασαφεῖται δὲ ταῦτόν. τούτου δὲ γραφέν- 6
 8 τος εἰς πινάκιον, οὕτω δηλωθήσεται τοῖς πυρσοῖς.
 πρῶτον δ' ἐστὶ γράμμα τὸ κάππα· τοῦτο δ' ἐστὶν ἐν 7
 τῇ δευτέρᾳ μερίδι καὶ τῷ δευτέρῳ πλατεῖῳ. δεή-
 9 σαι δὲ καὶ πυρσούς ἐκ τῶν εὐωνύμων δύ' αἰρεῖν,
 ὥστε τὸν ἀποδεχόμενον γιγνώσκειν ὅτι δεῖ τὸ δεύ-
 10 τερον πλατεῖον ἐπισκοπεῖν. εἴτ' ἐκ τῶν δεξιῶν 8
 ἀρεῖ πέντε, διασαφῶν ὅτι κάππα· τοῦτο γὰρ πέμ-
 11 πτον ἐστὶ τῆς δευτέρας μερίδος, ὃ δεήσει γράφειν
 12 εἰς τὸ πινάκιον τὸν ἀποδεχόμενον τοὺς πυρσούς.
 εἶτα τέτταρας ἐκ τῶν εὐωνύμων, ἐπεὶ τὸ ρῶ τῆς 9
 τετάρτης ἐστὶ μερίδος. εἶτα δύο πάλιν ἐκ τῶν δε-
 13 ξιῶν· δεύτερον γὰρ ἐστὶ τῆς τετάρτης. ἐξ οὗ τὸ
 ρῶ γράφει ὁ δεχόμενος τοὺς πυρσούς, καὶ τὰ λοιπὰ
 14 τὸν αὐτὸν τρόπον. προδηλοῦται μὲν οὖν πᾶν τὸ 10
 προσπίπτον ὠρισμένως κατὰ ταύτην τὴν ἐπίνοιαν,
 πολλοὶ δὲ γίγνουθ' οἱ πυρσοὶ διὰ τὸ δεῖν ἰπερ 47

1 ἐκάστου γράμματος διττὰς ποιεῖσθαι τὰς πυρσείας.
 2 οὐ μὴν ἀλλ' ἐάν τις εὐτρεπῆ ποιήσῃ τὰ πρὸς τὸ
 3 πρῶγμα, δύναται γίνεσθαι τὸ δέον. καθ' ἑκατέραν
 4 δὲ τὴν ἐπίνοιαν προμελετῶν δεῖ τοὺς χειρίζοντας,
 5 ἵνα τῆς χρείας γιγνομένης ἀδιαπτώτως δύνωνται
 6 διασαφεῖν ἀλλήλοις. πηλίκην δὲ συμβάλει φαίνε-
 7 σθαι τὴν διαφορὰν ἐπὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων πρῶ-
 8 του λεγομένων καὶ πάλιν κατὰ συνήθειαν γιγνομέ-
 9 νων, ἐκ πολλῶν εὐχερῆς τῷ βουλομένῳ καταμαθεῖν.
 10 πολλὰ γὰρ οὐ μόνου τῶν δυσχερῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν
 11 ἀδυνάτων εἶναι δοκούντων κατὰ τὰς ἀρχάς, μετὰ
 12 ταῦτα χρόνου καὶ συνηθείας τυχόντα ῥᾶστα πάντων
 13 ἐπιτελεῖται. τοῦ δὲ τοιοῦτου λόγου παραδείγματα
 14 μὲν πολλὰ καὶ ἕτερα πρὸς πίστιν, ἐναργέστατον δὲ
 15 τὸ γιγνόμενον ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως. ἐπὶ γὰρ ἐκείνης,
 16 εἰ τις παραστησάμενος ἀνθρώπον ἄπειρον μὲν καὶ
 17 ἀσυνήθη γραμματικῆς, τᾶλλα δ' ἀγχείουσι, ἔπειτα
 18 παιδάριον ἔξιν ἔχον παραστήσας καὶ δοὺς βιβλίον
 19 κελεύει λέγειν τὰ γεγραμμένα, δήλον ὡς οὐκ ἂν δύ-
 20 ναιτο πιστεῦσαι διότι δεῖ πρῶτον ἐπὶ τὰς ὄψεις τὰς
 21 ἐνὸς ἐκάστου τῶν γραμμάτων ἐπιστῆσαι τὸν ἀναγ-
 22 νώσκοντα, δεύτερον ἐπὶ τὰς δυνάμεις, τρίτον ἐπὶ
 23 τὰς πρὸς ἀλλήλα συμπλοκάς, ὧν ἕκαστον ποσοῦ χρό-
 24 νου τινὸς δεῖται. διόπερ ὅταν ἀνεπιστάτως θεωρῆ
 25 τὸ παιδάριον ὑπὸ τὴν ἀναπνοὴν ἐπτά καὶ πέντε στί-
 26 χους συνείρον, οὐκ ἂν εὐχερῶς δύνατο πιστεῦσαι
 27 διότι πρότερον οὗτος οὐκ ἀνέγνωκε τὸ βιβλίον· εἰ δὲ
 28 καὶ τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὰς διαιρέσεις, ἔτι δὲ δασύτη-
 29 τας καὶ ψιλότητας δύνατο συσσωῆξιν, οὐδὲ τελέως
 30 διόπερ οὐκ ἀποστατέον οὐδενὸς τῶν χρησίμων διὰ
 31 τὰς προφαινομένας δυσχερείας, προσεκτέον δὲ τὴν
 32 ἔξιν, ἣ πάντα τὰ καλὰ γίνεταί θηρατὰ τοῖς ἀνθρώ-

1 ποῖς, ἄλλως τε καὶ περὶ τῶν τοιούτων, ἐν οἷς πολλὰ-
 2 ρις κείται τὸ συνέχον τῆς σωτηρίας.

Ταῦτα μὲν οὖν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπαγγελίαν 12
 προήχθημεν εἰπεῖν. ἔφαμεν γὰρ πάντα τὰ θεωρή-
 3 ματα καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τοσοῦτον εἰληφέναι τὰς προκο-
 4 πὰς, ὥστε τῶν πλείστων τρόπων τινὰ μεθοδικὰς εἶναι
 5 τὰς ἐπιστήμας. διὸ καὶ τοῦτο γίνεταί τῆς δεόντως 13
 ἱστορίας συντεταγμένης ἀφελιμώτατον. [Exc. ant.
 p. 231—233.]

10 Οἱ δ' Ἀπασιάκαι κατοικοῦσι μὲν ἀνὰ μέσον 48
 Ὀξου καὶ Ταναΐδος, ὧν ὁ μὲν εἰς τὴν Ἰρκανίαν ἐμ-
 βάλλει θάλατταν, ὁ δὲ Ταναΐς ἐξίησιν εἰς τὴν Μαιῶ-
 11 τιν λίμνην· εἰσὶ δ' ἑκότεροι κατὰ τὸ μέγεθος πλατοί.
 12 καὶ δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι πῶς οἱ Νομάδες περαιοῦ- 2
 13 μενοι τὸν Ὀξον εἰς τὴν Ἰρκανίαν ἔρχονται περὶ
 14 μετὰ τῶν ἵππων. εἰσὶ δὲ δύο λόγοι περὶ τούτου τοῦ 3
 15 πράγματος, ὁ μὲν ἐπιεικῆς, ὁ δ' ἕτερος παράδοξος,
 16 οὐ μὴν ἀδύνατος. ὁ γὰρ Ὀξος ἔχει μὲν ἐκ τοῦ Καν- 4
 17 κάσου τὰς πηγὰς, ἐπὶ πολὺ δ' αὐξήθη εἰς τὴν Βακτρια-
 18 νῆ, συρροόντων εἰς αὐτὸν ὑδάτων, φέρεται διὰ πε- 5
 19 διάδος χώρας πολλῶ καὶ θολερῶ ῥεύματι. παραγε- 5
 20 νόμενος δ' εἰς τὴν ἔρημον ἐπὶ τινὰς πέτρας ἀπορροῶγας
 21 ἔξωθει τὸ ῥεῦμα τῇ βίᾳ διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν κατα-
 22 φορὰν τῶν ὑπερκειμένων τόπων ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε
 23 τῆς πέτρας ἐν τοῖς κάτω μέρεσι πλεῖον ἢ στάδιον 6
 24 ἀφάλλεσθαι τὴν καταφορὰν αὐτοῦ. διὰ δὲ τούτου 6
 25 τοῦ τόπου φασὶ τοὺς Ἀπασιάκας παρ' αὐτὴν τὴν πέ-
 26 τραν ὑπὸ τὴν καταφορὰν τοῦ ποταμοῦ πεξεύειν μετὰ
 27 τῶν ἵππων εἰς τὴν Ἰρκανίαν. ὁ δ' ἕτερος λόγος 7
 28 ἐπιεικεστέρην ἔχει τοῦ πρόσθεν τὴν ἀπόφασιν. τοῦ
 29 γὰρ ὑποκειμένου τόπου μεγάλους ἔχοντος πλαταμῶ-
 30 νας, εἰς οὓς καταρράττει, τούτους φασὶ τῇ βίᾳ τοῖ

8 φεύματος ἐκκοιλαινόντα καὶ διαρρηγνύντα κατὰ βά-
 8 θος ὑπὸ γῆν φέρεσθαι τόπον οὐ πολὺν, εἴτ' ἀναφαί-
 8 νεσθαι πάλιν. τοὺς δὲ βαρβάρους διὰ τὴν ἐμπειρίαν
 κατὰ τὸν διαλείποντα τόπον ποιεῖσθαι τὴν δίοδον ἐπὶ
 τῶν ἵππων εἰς τὴν Ἰσραυλίαν. [Exc. ant. p. 233.] 5
 49 Γενομένης δὲ τῆς προσαγγελίας διότι συμβαίνει
 τὸν μὲν Εὐθύδημον μετὰ τῆς δυνάμεως εἶναι περὶ
 Ταπουρίαν, μυρίους δ' ἵππεῖς προκαθίζεσθαι φυλάτ-
 2 τοντας τὰς περὶ τὸν Ἄριον ποταμὸν διαβάσεις, ἔκρινε
 τὴν πολιορκίαν ἀπογνοὺς ἔχεσθαι τῶν προκειμένων. 10
 2 ἀπέχοντος δὲ τοῦ ποταμοῦ τριῶν ἡμερῶν ὁδόν, ἐπὶ
 μὲν ἡμέρας δύο σύμμετρον ἐποίησατο τὴν πορείαν,
 τῇ δὲ τρίτῃ μετὰ τὸ δειπνῆσαι τοῖς μὲν ἄλλοις ἅμα
 3 τῷ φωτὶ ποιεῖσθαι παρήγγειλε τὴν ἀναξυγῆν, αὐτὸς
 δ' ἀναλαβὼν τοὺς ἵππεάς καὶ τοὺς εὐζώνους, ἅμα δὲ 15
 πελταστὰς μυρίους, προῆγε νυκτός, πορεία χρώμενος
 4 ἐνεργῶ. τοὺς γὰρ ἵππεῖς ἐπυθάνετο τῶν ὑπεναν-
 τίων τὰς μὲν ἡμέρας ἐφεδρεύειν παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ
 ποταμοῦ, τὰς δὲ νύκτας ὑποχωρεῖν πρὸς τινα πόλιν
 5 οὐκ ἔλαττον εἴκοσι σταδίων διέχουσαν. διανύσας δὲ 20
 νύκτωρ τὴν καταλειπομένην ὁδόν, ἅτε τῶν πεδίων
 ἵππασίμων ὑπαρχόντων, ἐφθασε περαιώσας τὸν πο-
 ταμὸν ἅμα τῷ φωτὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς μεθ' ἑαν-
 6 τοῦ δυνάμεως. οἱ δὲ τῶν Βακτριανῶν ἵππεῖς, σημη-
 νάντων αὐτοῖς τῶν σκοπῶν τὸ γεγονός, ἐξεβοήθουν, 25
 7 καὶ κατὰ πορείαν συνέμισγον τοῖς ὑπεναντίοις. ὁ δὲ
 βασιλεὺς, θεωρῶν ὅτι δεῖ δέξασθαι τὴν πρώτην ἐπι-
 φορὰν τῶν πολεμίων, παρακαλέσας τοὺς περὶ αὐτὸν
 εἰθισμένους κινδυνεύειν τῶν ἵππέων δισχιλίου, τοῖς
 μὲν ἄλλοις παρήγγειλε κατὰ σημαίας καὶ κατ' οὐλα- 30
 8 μούς αὐτοῦ παρεμβαλεῖν καὶ λαμβάνειν ἐκάστους τὰς
 εἰθισμένας τάξεις, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν προειρημένων

ἵππέων ἀπαντήσας συνέβαλε τοῖς πρώτοις ἐπιφερο-
 μένοις τῶν Βάκτρων. δοκεῖ δὲ κατὰ τοῦτον τὸν κίν- 9
 9 δυνον Ἀντίοχος ἀγωνίσασθαι διαπρεπέστατα τῶν
 μεθ' ἑαυτοῦ. πολλοὶ μὲν οὖν ἀμφοτέρων διεφθάρη- 10
 5 σαν, ἐπεκράτησαν δὲ τῆς πρώτης ἵππαρχίας οἱ μετὰ
 τοῦ βασιλέως· τῆς δὲ δευτέρας καὶ τρίτης ἐπιφερο-
 μένης ἐπιέζοντο καὶ κακῶς ἀπήλλαττον. κατὰ δὲ 11
 τὸν καιρὸν τοῦτον, τῶν πλείστων ἵππέων ἐκτεταγμέ-
 νων ἦδη, Παναίτωλος ἐπαγαγεῖν παραγγείλας τὸν
 10 μὲν βασιλέα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ κινδυνεύοντας ἐδέ-
 ξατο, τοὺς δὲ τῶν Βακτριανῶν ἐπιφερομένους ἀτά-
 κτως ἐκ μεταβολῆς προτροπάδην ἠνάγκασε φυγεῖν.
 ἐκείνοι μὲν οὖν, τῶν περὶ τὸν Παναίτωλον αὐτοῖς 12
 ἐπικειμένων, οὐ πρότερον ἔστησαν ἕως οὗ συνέμιξαν
 15 τοῖς περὶ τὸν Εὐθύδημον, τοὺς πλείστους ἀπολωλε-
 κότες αὐτῶν· οἱ δὲ τοῦ βασιλέως ἵππεῖς, πολλοὺς 13
 μὲν φονεύσαντες, πολλοὺς δὲ ζωγρίᾳ λαβόντες, ἀνε-
 χώρουν. καὶ τότε μὲν αὐτοῦ παρὰ τὸν ποταμὸν ἠϋλί-
 14 σθησαν· ἐν δὲ τούτῳ τῷ κινδύνῳ τὸν μὲν ἵππον 14
 20 συμβαίνει ἀποθανεῖν τραυματισθέντα, αὐτὸν δὲ πλη-
 γέντα διὰ τοῦ στόματος ἀποβαλεῖν τινὰς τῶν ὁδόν-
 των, καθόλου δὲ φήμην ἐπ' ἀνδρεία περιποιήσα-
 σθαι τότε μάλιστα. γενομένης δὲ τῆς μάχης ταύ- 15
 25 τῆς δυνάμεως εἰς πόλιν Ζαρίασπα τῆς Βακτριανῆς.
 [Exc. ant. p. 233.]

FRAGMENTA LIBRI XI.

- 1^a Ἴσως δέ τινες ἐπιζητήσουσι πῶς ἡμεῖς οὐ προ-
 γραφᾶς ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ, καθάπερ οἱ πρὸ ἡμῶν,
 ἀλλὰ καὶ προεκθέσεις καθ' ἐκάστην ὀλυμπιάδα πε-
 2 ποιήκαμεν τῶν πράξεων. ἐγὼ δὲ κρίνω χρήσιμον μὲν
 εἶναι καὶ τὸ τῶν προγραφῶν γένος· καὶ γὰρ εἰς ἐπί-
 3 στασιν ἄγει τοὺς ἀναγινώσκειν θέλοντας καὶ συν-
 εκκαλεῖται καὶ παρορμᾷ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τοὺς
 ἐντυγχάνοντας, πρὸς δὲ τούτοις πᾶν τὸ ζητούμενον
 4 ἐτοίμως ἔνεστιν εὑρεῖν διὰ τούτου· θεωρῶν δὲ διὰ
 πολλὰς αἰτίας καὶ τὰς τυχούσας ὀλιγορούμενον καὶ
 5 φθειρόμενον τὸ τῶν προγραφῶν γένος, οὕτω καὶ διὰ
 ταῦτα πρὸς τοῦτο τὸ μέρος κατηνέχθη· τῆς γὰρ
 προεκθέσεως οὐ μόνον ἰσοδυναμούσης τῇ προγραφῇ,
 ἀλλὰ καὶ πλεῖον τι δυναμένης, ἅμα δὲ καὶ χεῖραν
 ἐχούσης ἀσφαλεστέραν διὰ τὸ συμπεπλέχθαι τῇ πραγ-
 6 ματείᾳ, τούτῳ μᾶλλον ἐδοκιμάσαμεν χρῆσθαι τῷ μέ-
 7 ρει παρ' ὅλην τὴν σύνταξιν πλὴν 5^{τῶν} πρώτων
 βίβλων· ἐν ἐκείναις δὲ προγραφᾶς ἐποιησάμεθα διὰ
 τὸ μὴ λίαν ἐναρμόζειν ἐν αὐταῖς τὸ τῶν προεκθέσεων
 γένος. [Exc. Vat. p. 378 M. 32 H.]
- 1 Ἄλλὰ πολὺ ῥαδιεστέραν καὶ συντομωτέραν συν-
 ἔβη γενέσθαι τὴν Ἀσδρούβου παρουσίαν εἰς Ἰταλίαν.
 [Suidas v. ῥαδιεστέραν.]
- 2 Ἀσδρούβα δὲ τούτων μὲν ἤρεσκεν οὐδέν, τῶν

δὲ πραγμάτων οὐκέτι διδόντων ἀναστροφὴν διὰ τὸ
 θεωρεῖν τοὺς πολεμίους ἐκτεταγμένους καὶ προσά-
 γοντας, ἠναγκάζετο παρατάττειν τοὺς Ἴβηρας καὶ
 τοὺς μετ' αὐτοῦ γεγονότας Γαλάτας. προθέμενος δὲ 3
 τὰ θηρία τὸν ἀριθμὸν ὄντα δέκα, καὶ τὸ βάθος ἀν-
 ξήσας τῶν τάξεων, καὶ ποιήσας ἐν βραχεῖ χώρῳ τὴν
 ὅλην δύναμιν, πρὸς δὲ τούτοις μέσον αὐτὸν θεῖς τῆς
 παρατάξεως κατὰ τὴν τῶν θηρίων προστασίαν, ἐποι-
 εῖτο τὴν ἔφοδον ἐπὶ τὰ λαῖα τῶν πολεμίων, προδιει-
 4 ληφῶς ὅτι δεῖ κατὰ τὸν παρόντα κίνδυνον νικᾶν ἢ
 θνήσκειν. ὁ μὲν οὖν Λίβιος ἀντεπήει τοῖς πολεμίους 4
 σοβαρῶς, καὶ συμβαλὼν ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσιν ἐμά-
 ρητο γενναίως· ὁ δὲ Κλαύδιος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος 5
 τεταγμένος, προάγειν μὲν εἰς τοῦμπροσθεν καὶ περι-
 6 κερᾶν τοὺς ὑπεναντίους οὐκ ἐδύνατο διὰ τὰς προ-
 κειμένας δυσχωρίας, αἷς πεπιστευκῶς Ἀσδρούβας
 ἐποίησατο τὴν ἐπὶ τὰ λαῖα τῶν πολεμίων ἔφοδον.
 ἀπόρως δὲ διακείμενος ἐπὶ τῷ μηδὲν πράττειν, ὑπ' 6
 αὐτοῦ τοῦ συμβαίνοντος ἔμαθεν ὁ δέον ἦν πράττειν.
 7 διὸ καὶ παραδεξάμενος ἀπὸ τῶν δεξιῶν τοὺς αὐτοῦ
 στρατιώτας κατὰ τὸν ὅπισθεν τόπον τῆς μάχης, καὶ
 τὸ λαῖον ὑπεράρας τῆς ἰδίας παρεμβολῆς, προσέβαλε
 8 κατὰ κέρας τοῖς Καρχηδονίοις ἐπὶ τὰ θηρία. καὶ μέ-
 9 χρι μὲν τούτων ἀμφίδοξος ἦν ἡ νίκη. οἱ τε γὰρ ἄν-
 10 δρες ἐφραμίλλως ἐκινδύνεον ἀμφοτέροι διὰ τὸ μήτε
 τοῖς Ῥωμαίοις ἐλπίδα καταλείπεσθαι σωτηρίας, εἰ
 σφαλεῖεν, μήτε τοῖς Ἴβηρσι καὶ Καρχηδονίοις· τὰ τε
 θηρία κοινῇ ἀμφοῖν παρείχοντο τὴν χρεῖαν ἐν τῇ
 9 μάχῃ· μέσα γὰρ ἀπειλημμένα καὶ συνακοντιζόμενα
 10 διετάραττε καὶ τὰς τῶν Ῥωμαίων καὶ τὰς τῶν Ἰβή-
 ρων τάξεις. ἅμα δὲ τῷ τοὺς περὶ τὸν Κλαύδιον
 προσπεσεῖν κατ' οὐρᾶν τοῖς πολεμίους ἄνισος ἦν ἡ

μάχη, τῶν μὲν κατὰ πρόσωπον, τῶν δὲ κατὰ νότου
 11 τοῖς Ἰβηρσι προσκειμένω. ἔξ οὗ καὶ συνέβη τοὺς
 πλείστους τῶν Ἰβήρων ἐν αὐτῷ τῷ τῆς μάχης καιρῷ
 12 κατακοπήναι. τῶν δὲ θηρίων τὰ μὲν ἕξ ἅμα τοῖς
 ἀνδράσιν ἔπεσε, τὰ δὲ τέτταρα διωσάμενα τὰς τάξεις
 ὕστερον ἔάλω μεμονωμένα καὶ ψιλὰ τῶν Ἰνδῶν.
 2 Ἀσδρούβας δὲ καὶ τὸν πρὸ τούτου χρόνον καὶ
 κατὰ τὸν ἔσχατον καιρὸν ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, ἐν
 χειρῶν νόμῳ κατέστρεψε τὸν βίον· ὃν οὐκ ἄξιον ἀνε-
 2 πιστήμαντον παραλιπεῖν. ὅτι μὲν ἀδελφὸς ἦν Ἀντί-
 βου κατὰ φύσιν, καὶ διότι χωριζόμενος εἰς τὴν Ἰτα-
 3 λίαν τούτῳ τὰς κατὰ τὴν Ἰβηρίαν πράξεις ἐνεχείρισε,
 ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν [πρότερον δεδήλωται]. παραπλη-
 σίως δὲ καὶ διότι πολλοῖς μὲν χρησάμενος ἀγαθῶς πρὸς
 Ῥωμαίους, πολλὰς δὲ καὶ ποικίλαις περιστάσεσι πα-
 15 λαίσας διὰ τοὺς ἐπαποστελλομένους ἐκ Καρχηδόνης
 εἰς Ἰβηρίαν στρατηγούς, ἐν πᾶσι τοῖς εἰρημένους
 καιροῖς ἀξίως μὲν τοῦ πατρὸς Βάρκα, καλῶς δὲ καὶ
 γενναίως τὰς περιπετείας καὶ τὰς ἐλαττώσεις διετέ-
 λει φέρων, καὶ ταῦτα διὰ τῶν πρὸ τοῦ συντάξεων
 4 δεδηλώκαμεν. περὶ δὲ τῶν τελευταίων ἀγώνων νῦν
 ἐροῦμεν, καθὼ μάλιστα πέφηεν ἡμῖν ἄξιος ἐπιστά-
 5 σεως εἶναι καὶ ξήλου. τοὺς γὰρ πλείστους ἰδεῖν ἔστι
 τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν βασιλέων, ἐπειδὴν συνι-
 στῶνται τοὺς ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνας, τὰ μὲν ἐκ τῶν
 κατορθωμάτων ἔνδοξα καὶ λυσιτελῆ συνεχῶς λαμβά-
 νοντας ὑπὸ τὴν ὄψιν, καὶ πολλάκις ἐφιστάνοντας καὶ
 διαλογιζομένους πῶς ἐκάστοις χρῆσονται, κατὰ λόγον
 6 σφίσι χωρησάντων τῶν πραγμάτων, τὰ δ' ἐκ τῶν
 ἀποπτωμάτων οὐκ ἐτι πρὸ ὀφθαλμῶν τιθεμένους, οὐδ'
 ἐν νῷ λαμβάνοντας πῆ καὶ τί πρακτέον ἐκάστοις ἔστι
 κατὰ τὰς περιπετείας. καίτοι τὸ μὲν ἔτοιμόν ἐστι, τὸ

δὲ πολλῆς δεῖται προνοίας. τοιγαροῦν οἱ πλείστοι 7
 διὰ τὴν αὐτῶν ἀγέννειαν καὶ τὴν ἐν τούτοις ἀβουλίαν
 αἰσχρὰς μὲν ἐποίησαν τὰς ἤττας, εὐγενῶς πολλάκις
 ἠγωνισμένων τῶν στρατιωτῶν, κατήσχυναν δὲ τὰς
 5 πρὸ τοῦ πράξεως, ἐπονειδίστον δὲ σφίσι τὸν καταλει-
 πόμενον ἐποίησαν βίον. διότι δὲ πολλοὶ τῶν ἡγου- 8
 μένων περὶ τοῦτο τὸ μέρος σφάλλονται, καὶ διότι με-
 γίστην ἐν τούτοις ἔχει διαφορὰν ἀνὴρ ἀνδρός, εὐχε-
 ρὲς τῷ βουλομένῳ καταμαθεῖν· πολλὰ γὰρ ὑποδείγ-
 10 ματα τῶν τοιούτων πεποίηκεν ὁ προγεγονὼς χρόνος.
 Ἀσδρούβας δέ, ἕως μὲν ἦν ἐλπίς ἐκ τῶν κατὰ λόγον 9
 τοῦ δύνασθαι πράττειν ἀξιόν τι τῶν προβεβιωμένων,
 οὐδενὸς μᾶλλον προενοεῖτο κατὰ τοὺς κινδύνους ὡς
 τῆς αὐτοῦ σωτηρίας· ἐπεὶ δὲ πάσας ἀφελομένη τὰς 10
 15 εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ἢ τύχη συνέκλεισε πρὸς τὸν
 ἔσχατον καιρὸν, οὐδὲν παραλιπῶν οὔτε περὶ τὴν πα-
 ρασκευὴν οὔτε κατὰ τὸν κίνδυνον πρὸς τὸ νικᾶν, οὐχ
 ἤττον πρόνοιαν εἶχε καὶ τοῦ σφαλῆαι τοῖς ὅλοις ὁμοσε
 χωρῆσαι τοῖς παροῦσι καὶ μηδὲν ὑπομεῖναι τῶν προ-
 20 βεβιωμένων ἀνάξιον.
 Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω περὶ τῶν ἐν 11
 πράγμασιν ἀναστρεφομένων, ἵνα μήτε προπετῶς
 κινδυνεύοντες σφάλλωσι τὰς τῶν πιστευσάντων ἐλ-
 πίδας μήτε φιλοξωοῦντες παρὰ τὸ δέον αἰσχρὰς καὶ
 25 ἐπονειδίστους ποιῶσι τὰς αὐτῶν περιπετείας· Ῥω-
 3 μαῖοι δὲ τῇ μάχῃ κατορθώσαντες παραντίκα μὲν
 τὸν χάρακα διήρπαζον τῶν ὑπεναντίων, καὶ πολ-
 λούς μὲν τῶν Κελτῶν ἐν ταῖς στιβάσι κοιμωμέ-
 νους διὰ τὴν μέθην κατέκοπτον ἱερῶν τρόπον·
 10 συνήγον δὲ καὶ τὴν λοιπὴν τῶν αἰχμαλώτων λείαν, 2
 ἀφ' ἧς εἰς τὸ δημόσιον ἀνήχθη πλείω τῶν τριακοσίων
 τάλαντων. ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν Καρχηδονίων κατὰ 3

τὴν μάχην σὺν τοῖς Κελτοῖς οὐκ ἐλάττους μυρίων, τῶν δὲ Ῥωμαίων περὶ δισχιλλίους. ἐάλωσαν δὲ καὶ ζωγρία τινὲς τῶν ἐνδόξων Καρχηδονίων, οἱ δὲ λοιποὶ 4 κατεφθάρησαν. τῆς δὲ φήμης ἀφικομένης εἰς τὴν Ῥώμην τὴν μὲν ἀρχὴν ἠπίσταντο τῷ λίαν βούλεσθαι 5 τοῦτο γενόμενον ἰδεῖν· ἐπειδὴ δὲ καὶ πλείους ἦκον, οὐ μόνον τὸ γεγονός, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ μέρος διασαφοῦντες, τότε δὴ χαρᾶς ὑπερβαλλούσης ἦν ἡ πόλις πλήρης, καὶ πᾶν μὲν τέμενος ἐκοσμεῖτο, πᾶς δὲ ναὸς 6 ἔργετο πελάγων καὶ θυμάτων, καθόλου δ' εἰς τοιαύτην εὐελπιστίαν παρεγένοντο καὶ θάρσος ὥστε πάντας τὸν Ἀννίβαν, ὃν μάλιστα πρότερον ἐφοβήθησαν, τότε μηδ' ἐν Ἰταλίᾳ νομίζειν παρεῖναι. [Exc. ant. p. 234—235.]

Ὁ δὲ φαντασίαν μὲν ἔχειν ἔφη τοὺς εἰρημένους λόγους, τὴν δ' ἀλήθειαν οὐ τοιαύτην εἶναι, τὸ δ' 11 ἐναντίου. [Exc. Vat. p. 378 M. 32 H.]

4 Ὅτι μὲν οὔτε Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς οὔθ' ἡ τῶν 5 Ῥοδίων πόλις οὔθ' ἡ τῶν Βυζαντίων καὶ Χίων καὶ Μυτιληναίων ἐν παρέργῳ τίθενται τὰς ὑμετέρας, ὧ 8 ἄνδρες Αἰτωλοί, διαλύσεις, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων 2 τῶν ὑπολαμβάνω τοῦτ' εἶναι συμφανές. οὐ γὰρ νῦν πρῶτον οὐδὲ δεύτερον ποιούμεθα πρὸς ὑμᾶς τοὺς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης λόγους, ἀλλ' ἐξ ὅτου τὸν πόλεμον ἐνεστήσασθε, προσεδρεύοντες καὶ πάντα καιρὸν θεωραπεύοντες οὐ διαλείπομεν ὑπὲρ τούτων ποιούμενοι 3 πρὸς ὑμᾶς μνήμην, κατὰ μὲν τὸ παρὸν τῆς ὑμετέρας καὶ Μακεδόνων στοχαζόμενοι καταφθορᾶς, πρὸς δὲ τὸ μέλλον καὶ περὶ τῶν σφετέρων πατρίδων καὶ περὶ 4 τῶν ἄλλων Ἑλλήνων προνοούμενοι. καθάπερ γὰρ ἐπὶ τοῦ πυρός, ὅταν ὑφάψῃ τις ἅπαξ τὴν ὕλην, οὐκέτι τὸ λοιπὸν ἐπὶ τῇ τούτου προαιρέσει γίννεται τὸ συμβαῖνον, ἀλλ' ἢ ποτ' ἂν τύχῃ λαμβάνει τὴν νομήν, τὸ

πλείον τοῖς ἀνέμοις κυβερνώμενον καὶ τῆ τῆς ὑποκειμένης ὕλης διαφθορᾶ, καὶ πολλὰς ἐπ' αὐτὸν τὸν ἐμπρήσαντα πρῶτον ὠρμησε παραλόγως, τὸν αὐτὸν 5 τρόπον καὶ ὁ πόλεμος ὑπὸ τινῶν ὅταν ἅπαξ ἐκκαυθῆ, ποτὲ μὲν αὐτοὺς τούτους πρῶτους ἀπόλλυσι, ποτὲ δὲ φέρεται φθείρων ἀδίκως πᾶν τὸ παραπεσόν οἱ, καινοποιούμενος καὶ προσφυσώμενος, ὥσπερ ὑπ' ἀνέμων, ὑπὸ τῆς τῶν πλησιαζόντων ἀγνοίας. διόπερ, 6 ὧ ἄνδρες Αἰτωλοί, νομίζαντες καὶ τοὺς νησιώτας πανδημῆ καὶ τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας Ἕλληνας παρόντας ὑμῶν δεῖσθαι τὸν μὲν πόλεμον ἄραι, τὴν δ' εἰρήνην ἐλέσθαι, διὰ τὸ καὶ πρὸς σφᾶς ἀνήκειν τὰ γιγνόμενα, σωφρονήσαντες ἐντροπήτε καὶ πείσθητε τοῖς παρακαλουμένοις. καὶ γὰρ εἰ κατὰ τινα τύχην 7 15 ἐπολεμεῖτε πόλεμον ἀλυσιτελῆ μὲν, ἐπειδὴ παντὶ πολέμῳ τοῦτο παρέπεται κατὰ τὸ πλείστον, ἐνδοξον δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσιν καὶ κατὰ τὴν τῶν ἀποβαινόντων ἐπιγραφὴν, ἴσως ἂν τις ὑμῖν ἔσχε συγγνώμην, φιλοτίμως διακειμένοις. εἰ δὲ πάντων αἰσ- 8 20 χιστον καὶ πολλῆς ἀδοξίας πλήρη καὶ βλασφημίας, ἄρ' οὐ μεγάλης προσδεῖται τὰ πράγματα ἐπιστάσεως; ἠθθήσεται γὰρ τὸ δοκοῦν μετὰ παρορησίας· ὑμεῖς δ', 9 ἂν εὐφρονῆτε, μεθ' ἡσυχίας ἀνέξεσθε. πολλῶ γὰρ 10 25 ἐστὶν ἄμεινον ὀνειδισθέντας ἐν καιρῷ σωθῆναι μᾶλλον ἢ πρὸς χάριν ἀκούσαντας μετ' ὀλίγον ἀπολέσθαι μὲν αὐτούς, ἀπολέσθαι δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας.

Λάβετε τοίνυν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν αὐτῶν ἀγνοίαν. 5 φατὲ μὲν γὰρ πολεμεῖν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων πρὸς Φί- 6 30 λιππον, ἵνα σωζόμενοι μὴ ποιῶσι τούτῳ τὸ προστατόμενον, πολεμεῖτε δὲ ἐπ' ἔξανδραποδισμῷ καὶ καταφθορᾷ τῆς Ἑλλάδος. ταῦτα γὰρ αἰ συνθῆκαι λέγουσιν

ὑμῶν αἱ πρὸς Ῥωμαίους, αἱ πρότερον μὲν ἐν τοῖς
 3 γράμμασιν ὑπῆρχον, νῦν δ' ἐν τοῖς πράγμασι θεω-
 ροῦνται γιγνόμεναι. καὶ τότε μὲν αὐτὰ τὰ γράμματα
 τὴν αἰσχύνην ὑμῖν ἐπέφερε, νῦν δὲ διὰ τῶν ἔργων
 4 ὑπὸ τὴν ὄψιν τοῦτο γίγνεται πᾶσι καταφανές. λοι-
 πὸν ὁ μὲν Φίλιππος ὄνομα γίγνεται καὶ πρόσχημα
 τοῦ πολέμου· πάσχει γὰρ οὐδὲν δεινόν· τούτῳ δὲ
 συμμαχίαν ὑπαρχόντων Πελοποννησίων τῶν πλεί-
 5 στων, Βοιωτῶν, Εὐβοέων, Φωκίων, Λοκρῶν, Θετ-
 τάλων, Ἠπειρωτῶν, κατὰ τούτων πεποίησθε τὰς 10
 5 συνθήκας ἐφ' ὧ τὰ μὲν σώματα καὶ τὰ ἐπιπλά Ῥω-
 μαίων ὑπάρχειν, τὰς δὲ πόλεις καὶ τὴν χώραν Αἰ-
 6 τωλῶν. καὶ κυριεύσαντες μὲν αὐτοὶ πόλεως οὐτ' ἂν
 ὑβρίζειν ὑπομείναιτε τοὺς ἐλευθέρους οὐτ' ἐμπιμπρά-
 7 ναι τὰς πόλεις, νομίζοντες ὡμὸν εἶναι τὸ τοιοῦτον 15
 7 καὶ βαρβαρικόν· συνθήκας δὲ πεποίησθε τοιαύτας,
 δι' ὧν ἅπαντας τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐκδότους δε-
 δώκατε τοῖς βαρβάροις εἰς τὰς αἰσχίστας ὑβρεις καὶ
 8 παρανομίας. καὶ ταῦτα πρότερον μὲν ἠγνοεῖτο· νυνὶ
 δὲ διὰ τῆς Ὁρειῶν καὶ τῶν ταιλαιπύρων Αἰγυπτῶν 20
 ἅπασι γέγονατε καταφανεῖς, τῆς τύχης ὥσπερ ἐπί-
 τηδες ἐπὶ τὴν ἐξώστραν ἀναβιβαζούσης τὴν ὑμετέραν
 9 ἄγνοιαν. ἢ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ πολέμου καὶ τὰ νῦν
 ἦδη συμβαίνοντα τοιαῦτ' ἐστὶ· τὸ δὲ τέλος, ἂν ὅλως
 πάντα κατὰ νοῦν ὑμῖν χωρήσῃ, ποῖόν τι δεῖ προσδο- 25
 6 κᾶν; ἄρ' οὐ κακῶν ἀρχὴν μεγάλων ἅπασι τοῖς Ἕλλη-
 6 σιν; ὅτι γὰρ, ἂν Ῥωμαῖοι τὸν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεμον
 (7) ἀποτρέψωσι, τοῦτο δ' ἐστὶν ἐν ὀλίγῳ, συγκειλε-
 μένου τῆς Βρεττίας εἰς πᾶν βραχεῖς τόπους Ἀννί-
 2 βου, λοιπὸν ὅτι πάσῃ τῇ δυνάμει τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τοὺς 30
 κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόπους ποιήσονται, λόγῳ μὲν Αἰ-
 τωλοῖς βοηθήσοντες κατὰ Φίλιππον, τῇ δ' ἀληθείᾳ

πᾶσαν ὑφ' ἑαυτοὺς ποιησόμενοι, καὶ λίαν τοῦτ' ἐστὶ
 καταφανές. εἴαν τε καλῶς πρόθωνται ποιεῖν Ῥωμαῖοι 3
 κυριεύσαντες, ἐκείνων ἔσεσθαι καὶ τὴν χάριν καὶ τὴν
 ἐπιγραφὴν, εἴαν τε κακῶς, τῶν αὐτῶν ὑπάρξειν καὶ
 5 τὰς ἀφελείας ἐκ τῶν ἀπολλυμένων καὶ τὴν ἐξουσίαν
 τῶν σωζομένων. ὑμεῖς δὲ τότε τοὺς θεοὺς ἐπικαλέ- 4
 σεσθε μάρτυρας, ὅταν μῆτε τῶν θεῶν βούληται μῆτε
 τῶν ἀνθρώπων ἔτι δύνηται βοηθεῖν ὑμῖν μηδεῖς.

Ἴσως μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἔδει πάντα προορᾶσθαι τοῦτο 5
 10 γὰρ ἦν ὑμῖν πρόπον· ἐπειδὴ δὲ πολλὰ διαφεύγει τῶν 6
 μελλόντων τὴν ἀνθρωπίνην πρόνοιαν, νῦν γε δέον
 ἂν εἴη, διὰ τούτων τῶν πραγμάτων συνεορακίᾳ τὸ
 συμβαῖνον, βέλτιον βουλευέσθαι περὶ τοῦ μέλλοντος.
 οὐ μὴν ἀλλ' ἡμεῖς γε κατὰ τὸ παρὸν οὐδὲν ἀπολε- 7
 15 λοίπαμεν τῶν ἀρμοζόντων ἢ λέγειν ἢ πράττειν τοῖς
 ἀληθινοῖς φίλοις, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος τὸ δοκοῦν
 μετὰ παρρησίας εἰρήκαμεν· ὑμᾶς δ' ἀξιούμεν καὶ πα- 8
 ρακαλοῦμεν μῆθ' αὐτοῖς φθονῆσαι μῆτε τοῖς ἄλλοις
 Ἕλλησι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς σωτηρίας.

20 Τούτου δὲ ποιήσαντος διατροπὴν τινα τοῖς πολλοῖς, 9
 ὧς ἐδόκει, μετὰ τούτου εἰσῆλθον οἱ παρὰ τοῦ Φιλίππου
 πρέσβεις, οἱ τοὺς μὲν κατὰ μέρος λόγους ὑπερέθεντο,
 δύο δ' ἔφασαν ἠκεῖν ἔχοντες ἐντολὰς, αἰρουμένων μὲν 10
 τῶν Αἰτωλῶν τὴν εἰρήνην ἐτοιμῶς δέχεσθαι· εἰ δὲ μή,
 25 τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς πρεσβευτὰς τοὺς παρόντας ἀπὸ
 τῆς Ἑλλάδος ἐπιμαρτυραμένους χωρίζεσθαι διότι τῶν
 μετὰ ταῦτα συμβησομένων τοῖς Ἕλλησιν Αἰτωλοῦς,
 ἀλλ' οὐ Φίλιππον αἴτιον δεήσει νομίζειν. [Exc. ant.
 p. 235—236. 4, 10. etiam Exc. Vat. p. 378 M. 32 H.]

30 Καὶ πολλὰ μὲν αὐτὸν κατοιμῶξας ὅτι παρὰ μικρὸν 7
 ἔλθοι τοῦ λαβεῖν Ἀτταλον ὑποχείριον. [Suidas v. κα- (4)
 τοιμῶξας.]

Ἔστι Φίλιππος πορευθεὶς ἐπὶ τὴν Τριχωνίδα λίμνην, καὶ παραγευόμενος εἰς τὸ Θέρμον, ἔνθα ἦν ἱερὸν Ἀπόλλωνος, ὅσα πρότερον ἀπέλιπε τῶν ἀναθημάτων, τότε πάλιν ἅπαντα διελωβήσατο, κακῶς μὲν πρὸ τοῦ, κακῶς δὲ τότε χρώμενος τῷ θυμῷ· τὸ γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ὀργιζόμενον εἰς τὸ θεῖον ἀσεβεῖν τῆς πάσης ἀλογιστίας ἐστὶ σημεῖον. [Exc. Peir. p. 45. τὰ δ' ἕτερα διελωβήσατο — σημεῖον etiam Exc. Vat. p. 379 M. 32 H.]

3 Ἑλλόπιον, πόλις Αἰτωλίας. Πολύβιος ἐνδεκάτῳ.
4 Φύταιον, πόλις Αἰτωλίας. Πολύβιος ἐνδεκάτῳ. [Steph. Byz.]

8 Ὅτι τριῶν ὄντων τρόπων, καθ' οὓς ἐφίενται πάντες στρατηγίας οἱ κατὰ λόγον αὐτῇ προσιόντες, πρώτου μὲν διὰ τῶν ὑπομνημάτων καὶ τῆς ἐκ τούτων κατασκευῆς, ἐτέρου δὲ τοῦ μεθοδικοῦ καὶ τῆς παρὰ τῶν ἐμπείρων ἀνδρῶν παραδόσεως, τρίτου δὲ τοῦ διὰ τῆς ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἕξεως καὶ τριβῆς, πάντων ἦσαν τούτων ἀνευνόητοι οἱ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγοὶ ἀπλῶς. [Suidas v. στρατηγία.]

4 Τοῖς γὰρ πλείστοις ὑπεργρόνει τις ζῆλος οὐκ εὐτυχῆς ἐκ τῆς τῶν ἄλλων ἀλαζονείας καὶ τῆς ἀκαιρίας· ἐσπούδαζον γὰρ τὰς ἀκολουθίας καὶ τὰς ἐσθῆτας διαφερόντως, καὶ τις ἦν περὶ τοὺς πλείστους καλλωπισμὸς, ὑπερῶς ἔχον τὴν ἐκ τοῦ βίου χορηγίαν. ὄπλων δὲ οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον ἐποιούντο λόγον. [Suidas vv. ἀλαζονεία, ζῆλος.]

7 Οἱ γὰρ πολλοὶ τὰ μὲν ἔργα τῶν εὐτυχούντων οὐδὲ πειρῶνται μιμεῖσθαι, τὰ δὲ πάρεργα ζηλοῦντες μετὰ βλάβης ἐκθεατρίζουσι τὴν ἑαυτῶν ἀκρισίαν. [Marg. codicis Urb. et Suidas vv. ἐκθεατρίζουσι, θεατρίζω.]

9 Μεγάλα μὲν γὰρ ἔφη τὴν λαμπρότητα συμβάλλεσθαι πρὸς ἐκπληξιν τῶν ὑπερευντίων, πολλὰ δὲ

συνεργεῖν τὴν ἐκ τῆς ἐπισκευῆς ἀρμογὴν τῶν ὄπλων εἰς τὴν χρείαν. γίνεσθαι δ' ἂν μάλιστα τὸ δέον, εἰ τὴν μὲν ἐπιμέλειαν, ἢ νῦν ποιοῦνται περὶ τὸν ἱματισμὸν, ταύτην ποιήσαιτο περὶ τῶν ὄπλων, τὴν δὲ πρότερον ὀλιγορίαν περὶ τῶν ὄπλων παρ' αὐτοῖς ὑπάρχουσαν, ταύτην μετενέγκαιεν ἐπὶ τὰς ἐσθῆτας· οὕτω γὰρ ἅμα τοὺς τε κατ' ἰδίαν βίους ἀφελήσεσθαι καὶ τὰ κοινὰ πράγμαθ' ὁμολογουμένως αὐτοὺς δυνήσεσθαι σώζειν. διόπερ ἔφη δεῖν τὸν εἰς ἐξοπλισίαν ἢ στρατείαν ἐμπορευόμενον, ὅτε μὲν τὰς κνημίδας περιτίθεται, σκοπεῖν ὅπως ἀραρυῖαι καὶ στίλβουσαι τῶν ὑποδεσμῶν καὶ κρηπίδων ὑπάρχουσιν αὐταὶ μᾶλλον, ὅταν δὲ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν θώρακα καὶ τὸ κράνος διαλαμβάνη, περιβλέπειν ἵνα τῆς χλαμύδος καὶ τοῦ χιτῶνος καθαριότερα ταῦθ' ὑπάρχη καὶ πολυτέλεστερα· παρ' οἷς γὰρ τὰ πρὸς ἐπιφάνειαν αἰρετώτερα ἔστι τῶν πρὸς τὴν χρείαν, παρὰ τούτοις αὐτόθεν εὐθέως προφανές εἶναι τὸ συμβησόμενον ἐν τοῖς κινδύνοις. καθόλου δ' ἡξίου διαλαμβάνειν ὡς ὁ μὲν ἐν τοῖς ἱματίοις καλλωπισμὸς γυναικίος ἐστὶ, καὶ ταύτης οὐ λίαν σάφρονος, ἢ δ' ἐν τοῖς ὄπλοις πολυτέλεια καὶ σεμνότης ἀνδρῶν ἀγαθῶν, προαιρουμένων ἑαυτοὺς καὶ τὰς πατρίδας ἐνδόξως σώζειν. πάντες δ' οἱ τῆς παρακλήσεως ἐθαύμασαν, ὡς καὶ παραχρηῖμα μὲν ἐμπορευόμενοι τὸ βουλευτήριον εὐθέως ἐνεδείκνυντο τοὺς κεκαλλωπισμένους καὶ διακλίνειν ἐνίοις ἠγάραζον τῆς ἀγορᾶς, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν ταῖς ἐξοπλισίαις καὶ στρατείαις παρετήρουν σφᾶς αὐτοὺς ἐν τοῖς προειρημένοις.

Ὅτως εἰς λόγος εὐκαιρῶς δηθεῖς ὑπ' ἀνδρὸς ἀξιοπίστου πολλάκις οὐ μόνον ἀποτρέπει τῶν χειρῶν

σταν, ἀλλὰ καὶ παρορμαῖ πρὸς τὰ κάλλιστα τοὺς ἀν-
 2 θρώπους. ὅταν δὲ καὶ τὸν ἴδιον βίον ἀκόλουθον
 εἰσφέρηται τοῖς εἰρημένοις ὁ παρακαλῶν, ἀνάγκη
 λαμβάνειν τὴν πρώτην πίστιν τὴν παραινέσειν. ὁ δὲ
 περὶ ἐκείνου τὸν ἄνδρα μάλιστ' ἂν τις ἴδοι γιγνώ-
 3 μενον. κατὰ τε γὰρ τὴν ἐσθῆτα καὶ σίτησιν ἀφελῆς
 καὶ λιτὸς ἦν, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς τοῦ σώματος
 4 καὶ ἀνεπίφθονος· περὶ γε μὴν τοῦ παρ' ὄλου τὸν
 βίον ἀληθεύειν μερίστην ἐποίησατο σπουδῆν. τοι-
 5 γάρτοι βραχέα καὶ τὰ τυχόντα ἀποφαινόμενος μεγά-
 λην ἐγκατέλειπε πίστιν τοῖς ἀκούουσι· παράδειγμα
 γὰρ ἐν πᾶσι τὸν ἴδιον βίον εἰσφερόμενος οὐ πολλῶν
 6 ἐποίει προσδεῖσθαι λόγων τοὺς ἀκούοντας. διὸ καὶ
 7 πολλάκις λόγους μακροὺς καὶ δοκοῦντας ὑπὸ τῶν ἀν-
 τιπολιτευομένων δεόντως εἰρησθαι δι' ὀλίγων ῥημά-
 των τῇ πίστει καὶ ταῖς ἐννοίαις τῶν πραγμάτων ὀλο-
 8 σχερῶς ἐξέβαλε. πλὴν τότε συντελεσθέντος τοῦ δια-
 βουλίου πάντες ἐπανῆγον ἐπὶ τὰς πόλεις, τὰ τε ῥη-
 θέντα καὶ τὸν ἄνδρα διαφερόντως ἀποδεδεγμένοι,
 9 καὶ νομίζοντες οὐδ' ἂν παθεῖν οὐδὲν δεινὸν ἐκείνου
 10 προσεστῶτος. ὁ δὲ Φιλοποίμην εὐθέως ἐπορεύετο εἰς
 τὰς πόλεις, ἐνεργῶς καὶ μετὰ σπουδῆς ποιούμενος
 11 τὴν ἔφοδον. κάπειτα συναγαγὼν τοὺς ὄχλους ἅμα
 μὲν συνέταξε, . . . καὶ τέλος οὐδ' ὄλους ὀκτῶ μηνῶν
 12 χρησάμενος τῇ τοιαύτῃ παρασκευῇ καὶ μελέτῃ συνῆγε
 τὰς δυνάμεις εἰς Μαντίνειαν, διαγωνιούμενος πρὸς
 τὸν τύραννον ὑπὲρ τῆς ἀπάγτων τῶν Πελοποννησίων
 ἐλευθερίας.

11 Ὁ δὲ Μαχανίδας κατατεθαροηκῶς, καὶ νομίζων
 ὡς ἂν εἰ κατ' εὐχὴν αὐτῷ γίγνεσθαι τὴν τῶν Ἀχαιῶν
 ὀρμὴν, ἅμα τῷ γυνῶναι διότι συνηθροισμένοι τυρχά-

νουσιν εἰς τὴν Μαντίνειαν, παρακαλέσας ἐν Τεγέα
 2 τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ πρόποτα τοῖς καιροῖς, εὐ-
 θέως εἰς τὴν ἐπιούσαν, ἄρτι τῆς ἡμέρας ἐπιφαινού-
 3 σης, προῆγεν ὡς ἐπὶ τὴν Μαντίνειαν, τῆς μὲν φάλαγ-
 4 γος καθηρούμενος τῷ δεξιῷ κέρατι, τοὺς δὲ μισθοφό-
 5 ρους ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους τῆς πρωτοπορείας
 παραλλήλους ἄγων, ἐπὶ δὲ τούτοις ζεύγη πλήθος
 ὀργάνων καὶ βελῶν κομίζοντα καταπελτικῶν. κατὰ
 6 δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Φιλοποίμην εἰς τρία μέρη διη-
 7 ρηκῶς τὴν δύναμιν ἐξῆγεν ἐκ τῆς Μαντινείας, κατὰ
 μὲν τὴν εἰς τὸ Ποσειδῶνος ἱερὸν φέρουσαν τοὺς Ἰλ-
 λυριοὺς καὶ θωρακίτας, ἅμα δὲ τὸ ξενικὸν ἅπαν καὶ
 τοὺς εὐζῶνους, κατὰ δὲ τὴν ἐξῆς ὡς πρὸς τὰς δύοσεις
 τοὺς φαλαγγίτας, ἔτι δὲ κατὰ τὴν ἐχομένην τοὺς πο-
 8 λιτικὸς ἱππεῖς. τοῖς μὲν οὖν εὐζῶνοις κατελάβετο
 9 πρῶτοις τὸν λόφον τὸν πρὸ τῆς πόλεως, ὅς ἀνατεί-
 νων ἱκανὸν ὑπὲρ τὴν ὁδὸν κείται τὴν Ξενίδα καὶ τὸ
 προειρημένον ἱερὸν· τοὺς δὲ θωρακίτας συνάπτων
 ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν κατέστησε. τούτοις δὲ συνεχεῖς
 10 τοὺς Ἰλλυριοὺς παρενέβαλε. μετὰ δὲ τούτους ἐπὶ
 τὴν αὐτὴν εὐθείαν τὴν φάλαγγα κατὰ τέλη σπειρη-
 11 δὸν ἐν διαστήμασιν ἐπέστησε παρὰ τὴν τάφρον τὴν
 φέρουσαν ἐπὶ τοῦ Ποσειδίου διὰ μέσου τοῦ τῶν Μαν-
 12 τινέων πεδίου καὶ συνάπτουσαν τοῖς ὄρεσι τοῖς συν-
 13 τεμονοῦσι τῇ τῶν Ἐλισφασίων χώρᾳ. πρὸς μὲν τού-
 14 τοις ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας ἐπέστησε τοὺς Ἀχαικοὺς ἱπ-
 15 πεῖς, ὧν Ἀρισταίνετος ἠγεῖτο Δυμαῖος· κατὰ δὲ
 τὸ λαιὸν αὐτὸς εἶχε τὸ ξενικὸν ἅπαν ἐν ἐπαλλήλοις
 τάξεσιν.

16 Ἄμα δὲ τῷ σύνοπτον ἤδη καλῶς εἶναι παραγε-
 17 νομένην τὴν τῶν ὑπεναντίων δυνάμιν ἐπιπορευόμε-
 18 νος τὰ συστήματα τῶν φαλαγγιτῶν παρεκάλει βρα-

χέως μὲν, ἐμφαντικῶς δὲ τοῦ παρόντος κινδύνου.
 2 τὰ μὲν οὖν πλείστα τῶν λεγομένων ἀσαφῆ συνέβαινε
 γίνεσθαι· διὰ γὰρ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοϊαν καὶ πί-
 στιν τῶν ὄχλων εἰς τοιαύτην ὁρμὴν καὶ προθυμίαν
 παρέστη τὸ πλῆθος ὥστε παραπλησίαν ἐνθουσια-
 5 σμῶ τὴν ἀντιπαράκλησιν γίνεσθαι τῶν δυνάμεων,
 3 ἄγειν καὶ θαρρεῖν αὐτὸν παρακελευομένου· τοῦτο
 μέντοι τὸ παράπαν ἐπιμελῶς ἐπειρᾶτο διασαφεῖν, ὅτε
 λάβοι καιρόν, ὅτι τοῖς μὲν ὑπὲρ αἰσχροῦ καὶ ἐπονει-
 δίστου δουλείας, τοῖς δὲ ὑπὲρ ἀειμνήστου καὶ λαμ-
 4 πρᾶς ἐλευθερίας συνέστηκεν ὁ παρὼν κίνδυνος.

Ὁ δὲ Μαχανίδας τὸ μὲν πρῶτον ὑπέδειξεν ὡς ὀρ-
 θία τῇ φάλαγγι προσμύξων πρὸς τὸ δεξιὸν τῶν πολε-
 μίων· ἐπεὶ δ' ἐπλησίασε, λαβὼν σύμμετρον ἀπόστημα
 περιέκλα τὴν δύναμιν ἐπὶ δόρυ, καὶ παρεκτείνας ἴσον
 5 ἐποίησε τὸ παρ' αὐτοῦ δεξιὸν τῶν Ἀχαιῶν εὐω-
 νύμφ, τοὺς δὲ καταπέλτας πρὸ πάσης ἐπέστησε τῆς
 5 δυνάμεως ἐν διαστήμασιν. ὁ δὲ Φιλοποίμην θεασά-
 μενος αὐτοῦ τὴν ἐπιβολήν, ὅτι τοῖς καταπέλταις ἐπε-
 νόει βαλῶν εἰς τὰς σπείρας τῶν φαλαγγιτῶν τραυ-
 6 ματίζειν τοὺς ἄνδρας καὶ θόρυβον ἐμποιεῖν τοῖς
 ὅλοις, οὐκέτι χρόνον ἔδωκεν οὐδ' ἀναστροφὴν, ἀλλὰ
 διὰ τῶν Ταραντίνων ἐνεργῶς ἐχρήτο τῇ καταρχῇ τοῦ
 κινδύνου κατὰ τοὺς περὶ τὸ Ποσειδίον τόπους, ὄντας
 7 ἐπιπέδους καὶ πρὸς ἰπικιῆν εὐφυεῖς χρεῖαν. ὁ δὲ
 Μαχανίδας ὄρων τὸ γιννόμενον ἠναγκάζετο ποιεῖν
 τὸ παραπλήσιον καὶ συναφεῖναι τοὺς παρ' αὐτοῦ
 Ταραντίνους.

13 Τὸ μὲν οὖν πρῶτον αὐτῶν τούτων ἀνδρώδης ἦν
 ἢ σύμπτωσις· κατὰ βραχὺ δὲ προσγιννομένων τοῖς
 πιεζομένοις τῶν εὐζώνων, ἐν πάννυ βραχεὶ χρόνῳ
 συνέβη τὸ παρ' ἐκατέρων ξενικὸν ἀναμιξ γενέσθαι

πάν. τῆς δὲ τούτων συμπλοκῆς ἀθρόως καὶ κατ' ἄν-
 2 δρα γιννομένης ἐπὶ πολὺν χρόνον πάριστος ἦν ὁ κίν-
 δυνος οὕτως ὥστε τὰς λοιπὰς δυνάμεις, καρδακοῦ-
 σας καθ' ὁποτέρων ὁ κονιορτὸς τραπήσεται, μὴ δύ-
 5 νασθαι συμβαλεῖν διὰ τὸ μένειν ἀμφοτέρους ἐπὶ πολὺ
 διακατέχοντας ἐν τῇ μάχῃ τὸν ἐξ ἀρχῆς τόπον. χρό-
 3 νου δὲ γιννομένου κατίσχυον καὶ τῷ πλήθει καὶ ταῖς
 εὐχειρίαις διὰ τὴν ἔξιν οἱ παρὰ τοῦ τυράννου μι-
 4 σθοφόροι. τοῦτο δ' εἰκότως καὶ τὸ παράπαν εἴωθε
 10 γίνεσθαι. ὅσῳ γὰρ συμβαίνει τοὺς ἐν ταῖς δημο-
 5 κρατίαις ὄχλους προθυμοτέρους ὑπάρχειν ἐν τοῖς πο-
 λεμικοῖς ἀγῶσι τῶν τοῖς τυράννοις πολιτικῶν ὑπο-
 ταττομένων, τοσοῦτω τὰ παρὰ τοῖς μονάρχουσιν ξενικὰ
 τῶν ἐν ταῖς δημοκρατίαις μισθοφορούντων εἰκόσ
 15 ὑπεράγειν καὶ διαφέρειν. ὥσπερ γὰρ ἐπ' ἐκείνων
 οἷς μὲν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐστίν, οἷς δ' ὑπὲρ δουλείας
 ὁ κίνδυνος, οὕτως ἐπὶ τῶν μισθοφόρων οἷς μὲν ὑπὲρ
 ὁμολογουμένης ἐπανορθώσεως, οἷς δ' ὑπὲρ προδή-
 7 λου βλάβης γίννεται φιλοτιμία. δημοκρατία μὲν γὰρ,
 20 ἐπανελομένη τοὺς ἐπιβουλεύσαντας, οὐκέτι μισθοφό-
 ροις τηρεῖ τὴν ἑαυτῆς ἐλευθερίαν· τυραννὶς δ' ὅσῳ
 8 μειζόνων ἐφίεται, τοσοῦτω πλείονων προσδεῖται μι-
 σθοφόρων. πλείονας γὰρ ἀδικούσα πλείονας ἔχει καὶ
 25 τοὺς ἐπιβουλεύοντας· ἢ δὲ τῶν μονάρχων ἀσφάλεια
 τὸ παράπαν ἐν τῇ τῶν ξένων εὐνοίᾳ κεῖται καὶ δυ-
 νάμει.

Διὸ δὴ καὶ τότε συνέβαινε τὸ παρὰ τῷ Μαχα-
 14 νίδᾳ ξενικὸν οὕτως ἐκθύμως ἀγωνίζεσθαι καὶ βιαίως
 ὥστε μηδὲ τοὺς ἐφεδρεύοντας τοῖς ξένοις Ἰλλυριοῦς
 20 καὶ Θωρακίτας δύνασθαι τὴν ἐφοδὸν αὐτῶν ὑπομεῖ-
 ναι, πάντας δ' ἐκπιεσθέντας φεύγειν προτροπάδην
 ὡς ἐπὶ τῆς Μαντινείας, ἀπεχούσης τῆς πόλεως ἐπτά

2 σταδίου. ἐν ᾧ δὴ καιρῷ τὸ παρ' ἐνίοις ἀπορούμε-
νον τότε παρὰ πᾶσιν ὁμολογούμενον ἐγένετο καὶ συμ-
φανές, ὅτι πλεῖστα τῶν κατὰ πόλεμον συντελουμέ-
νων παρὰ τὴν τῶν ἡγουμένων ἐμπειρίαν καὶ πάλιν
3 ἀπειρίαν ἐπιτελεῖται. μέγα μὲν γὰρ ἴσως καὶ τὸ
προτερήματος ἀρχὴν λαβόντα προσθεῖναι τὰκόλου-
θον, πολὺ δὲ μείζον τὸ σφαλέντα ταῖς πρώταις ἐπι-
βολαῖς μείναι παρ' αὐτὸν καὶ συνιδεῖν τὴν τῶν εὐ-
τυχοῦντων ἀκρισίαν καὶ συνεπιθέσθαι τοῖς τούτων
4 ἀμαρτήμασιν. ἰδεῖν γοῦν ἔστι πολλάκις τοὺς μὲν ἤδη¹⁰
δοκοῦντας πεπροτεροῦσθαι μετ' ὀλίγον τοῖς ὄλοις
ἐσφαλμένους, τοὺς δ' ἐν ἀρχαῖς δόξαντας ἐπταικέναι
πάλιν ἐκ μεταβολῆς παρὰ τὴν αὐτῶν ἀγχινοῖαν τὰ
5 ὅλα παραδόξως κατωρθωκότας. ὃ δὴ καὶ τότε προ-
φανῶς ἐδόκει περὶ τοὺς ἡγεμόνας ἀμφοτέρους γενο-
6 ῦναι. τοῦ γὰρ ξενικοῦ παντὸς ἐγκληκικότος τοῖς
Ἀχαιοῖς καὶ παραλελυμένου τοῦ λαιοῦ κέρως, ὃ μὲν
Μαχανίδας ἀφήμενος τοῦ μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκει-
μένων, καὶ τοὺς μὲν κατὰ κέρως ὑπεραίρειν, τοῖς
δὲ κατὰ πρόσωπον ἄγειν καὶ πειρᾶσθαι τῶν ὄλων,¹¹
7 τούτων μὲν οὐδὲν ἔπραξεν, ἀκρατῶς δὲ καὶ μειρα-
κιωδῶς συνεκχυθεὶς τοῖς ἑαυτοῦ μισθοφόροις ἐπέ-
κειτο τοῖς φεύγουσιν, ὥσπερ οὐκ αὐτὸν τὸν φόβον
ἱκανὸν ὄντα τοὺς ἅπαξ ἐγκλίνας ἄχρι τῶν πυλῶν
συνδιώκειν.

15 Ὅ δὲ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς ἕως μὲν τοῦ δυ-
νατοῦ διακατεῖχε τοὺς μισθοφόρους, ἐπ' ὀνόματος
2 καλῶν καὶ παροξύνων τοὺς ἡγεμόνας· ἐπεὶ δ' ἑώρα
τούτους ἐκβιαζομένους, οὐ πτοηθεὶς ἐφενγεν οὐδ'
ἀθυμήσας ἀπέστη, ἀλλ' ὑποστείλας αὐτὸν ὑπὸ τῷ
τῆς φάλαγγος κέρως, ἅμα τῷ παραπεσεῖν τοὺς διώ-
κοντας καὶ τὸν τόπον γενέσθαι ἔρημον, καθ' ὃν ὃ

κίνδυνος ἦν, παραγγείλας εὐθέως τοῖς πρώτοις τέ-
λεσι τῶν φαλαγγιτῶν ἐπ' ἀσπίδα κλίνειν, προῆγε
μετὰ δρόμου, τηρῶν τὰς τάξεις. καταλαβόμενος δὲ 3
τὸν ἐκλειφθέντα τόπον ὀξέως, ἅμα μὲν ἀπετέτυγτο τοὺς
5 διώκοντας, ἅμα δὲ ὑπερδέξιος ἐγερόνει τοῦ τῶν πο-
λεμίων κέρως. καὶ τοὺς μὲν φαλαγγίτας αὐτοῦ 4
παρεκάλει φαρρεῖν καὶ μένειν, ἕως ἂν παραγγείλη
ποιεῖσθαι τὴν ἐπαγωγὴν ἀναμίξ'. Πολυβίῳ δὲ ἐπέταξε 5
τῷ Μεγαλοπολίτῃ τοὺς περιλειπομένους καὶ τοὺς δια-
10 κληκίκοτας τὴν φυγὴν Ἰλλυριοὺς καὶ Θωρακίτας καὶ
μισθοφόρους συναθροίσαντι μετὰ σπουδῆς ἐφεδρεύ-
ειν τῷ κέρωτι τῆς φάλαγγος καὶ τηρεῖν τὴν ἐπάνοδον
τῶν ἐκ διώγματος ἀναχωρούντων. οἱ δὲ Λακεδαιμό- 6
νιοι χωρὶς παραγγέλματος, ἐπαρθέντες ταῖς διανοίαις
15 ἐπὶ τῷ τῶν εὐζώνων προτερήματι, καταβαλόντες τὰς
σαρίσας ὤρμησαν ἐπὶ τοὺς ὑπεναντίους. ὅτε δὲ κατὰ 7
τὴν ἐπαγωγὴν προάγοντες ἦκον ἐπὶ τὸ τῆς τάφρου
χεῖλος, τὰ μὲν οὐκέτι διδόντος τοῦ καιροῦ μεταμέ-
λειαν, ὥστε ἐν χερσὶν ὄντας τῶν πολεμίων ἀναστρέ-
20 φειν, τὰ δὲ καὶ τῆς τάφρου καταφρονήσαντες διὰ τὸ
τὴν κατάβασιν ἔχειν ἐκ πολλοῦ καὶ μήθ' ὕδωρ κατὰ
τὸ τέλος ἐν αὐτῇ μήτε τι' ἀγρίαν ὕλην ὑπάρχειν,
ὤρμησαν ἀνεπιστάτως διὰ ταύτης.

Ὅ δὲ Φιλοποίμην ἅμα τῷ παραπεσεῖν κατὰ τῶν 16
ὑπεναντίων τὸν ἐκ πολλοῦ χρόνου προεωραμένον ὑπ'
αὐτοῦ καιρόν, τότε πᾶσιν ἐπάγειν τοῖς φαλαγγίταις
καταβαλοῦσι τὰς σαρίσας παρήγγειλε. τῶν δ' Ἀχαιῶν 2
ὁμοθυμαδὸν καὶ μετὰ καταπληκτικῆς κραυγῆς ποιη-
σαμένων τὴν ἐφοδὸν, οἱ μὲν προδιαλελυκότες τὰς τά-
3 ξεις τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῇ τῆς τάφρου καταβά-
σει, ἀναβαίνοντες πρὸς ὑπερδέξιους τοὺς πολεμίους
ὑποδειλιάσαντες ἐτρέποντο· τὸ δὲ πολὺ πλῆθος ἐν 3

ἀντὶ τῆς τάφρου διεφθείρετο, τὸ μὲν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν,
 4 τὸ δὲ ὑπὸ τῶν ἰδίων. συνέβαινε δὲ τὸ προειρημένον
 οὐκ αὐτομάτως οὐδ' ἐν τοῦ καιροῦ, διὰ δὲ τὴν ἀγ-
 χίνουσαν τοῦ προεστῶτος. εὐθέως γὰρ προεβάλετο τὴν
 5 τάφρον ὁ Φιλοποίμην, οὐ φυγομαχῶν, ὡς τινες ὑπέ-
 λαμβανον, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀκριβῶς καὶ στρατηγικῶς
 ἕκαστα συλλογισάμενος, ὅτι παραγενόμενος ὁ Μαχα-
 νίδας, εἰ μὲν προσάξει τὴν δύναμιν οὐ προιδόμενος
 τὴν τάφρον, οὕτω συμβήσεται παθεῖν αὐτῷ τὴν φά-
 λαγγα τὸ προειρημένον νῦν, γιγνόμενον δὲ τότε ἐπὶ
 6 τῆς ἀληθείας· εἰ δὲ συλλογισάμενος τὴν δυσχρησίαν
 τῆς τάφρου, κάπειτα μεταμεληθεὶς καὶ δόξας ἀπο-
 δειλιῶν, ἐκ παρατεταγμένων ἀπολύσει καὶ μακρὰν
 αὐτὸν ἐμπειρίας διαβαλεῖ, διότι χωρὶς ὀλοσχεροῦς
 ἀγῶνος αὐτῷ μὲν τὸ νικᾶν, ἐκείνῳ δὲ τὰναντία πε-
 7 ριέσται. πολλοῖς γὰρ ἤδη τοῦτο συμβέβηκεν, οἵτινες
 παραταξάμενοι μὲν, οὐκ ἀξιόχρεως [δὲ νομίζοντες]
 σφᾶς αὐτοὺς εἶναι τοῖς ὑπεναντίοις ἀγωνίζεσθαι, τι-
 νες μὲν διὰ τόπους, οἱ δὲ διὰ πλήθος, οἱ δὲ δι' ἄλ-
 8 λας αἰτίας, μακρὰν ἑαυτοὺς δόντες ἐμπειρίας, κατὰ
 τὴν ἀπόλυσιν δι' αὐτῶν τῶν οὐραγούτων ἤλπισαν
 οἱ μὲν προτερήσειν, οἱ δ' ἀσφαλῶς ἀπολυθήσεσθαι
 9 τῶν πολεμίων. ἐν οἷς δὴ καὶ μέγιστα συμβαίνει τοὺς
 ἡγουμένους . . .

17 Πλὴν ὅ γε Φιλοποίμην οὐ διεψεύσθη τῆ προ-
 νοίᾳ τοῦ συντελεσθησομένου· τροπὴν γὰρ ἰσχυρὰν
 2 συνέβαινε γίνεσθαι τῶν Λακεδαιμονίων. συνορῶν
 δὲ τὴν φάλαγγα νικῶσαν καὶ τὰ ὅλα καλῶς αὐτῷ
 προχωροῦντα καὶ λαμπρῶς, ἐπὶ τὸ καταλειπόμενον
 ᾤρησε τῆς ὅλης ἐπιβολῆς· τοῦτο δ' ἦν τὸ μὴ δια-
 3 φυγεῖν τὸν Μαχανίδα. εἰδὼς οὖν αὐτὸν κατὰ τὴν
 τοῦ διαγματος παράπτωσιν ἀποτετημένον ἐν τοῖς

πρὸς τὴν πόλιν μέρεσι τῆς τάφρου μετὰ τῶν ἰδίων
 μισθοφόρων, ἐκαρᾷδοί τε τὴν τούτου παρουσίαν. ὁ δὲ 4
 Μαχανίδας, συνθεωρήσας κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τὴν
 ἀπὸ τοῦ διαγματος φεύγουσαν τὴν αὐτοῦ δύναμιν,
 5 καὶ συλλογισάμενος διότι προπέπτωκε καὶ διεψεύστο
 τῆς ὅλης ἐλπίδος, εὐθέως ἐπειρᾶτο συστραφεῖς μεθ'
 ἂν εἶχε περὶ αὐτὸν ξένων, ἄθρους διαπσεῖν διὰ τῶν
 ἐσκεδασμένων καὶ διακόντων. εἰς ἃ καὶ συνορῶντες 5
 ἐνιοὶ συνέμενον αὐτῷ τὰς ἀρχάς, ταύτην ἔχοντες τὴν
 10 ἔλπίδα τῆς σωτηρίας. ὡς δὲ παραγενόμενοι συνείδον 6
 τοὺς Ἀχαιοὺς τηροῦντας τὴν ἐπὶ τῆς τάφρου γέφυ-
 ραν, τότε δὴ πάντες ἐξαθυμήσαντες ἀπέρρεον ἀπ'
 αὐτοῦ, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἐπορίζετο τὴν σωτη-
 ρίαν. καθ' ὃν δὴ καιρὸν ὁ τύραννος ἀπογνοὺς τὴν 7
 15 διὰ τῆς γεφύρας ὁδὸν παρήλαυνε παρὰ τὴν τάφρον,
 ἐνεργῶς διάβασιν ζητῶν.

Ὁ δὲ Φιλοποίμην, ἐπιγνοὺς τὸν Μαχανίδα ἀπὸ 18
 τε τῆς πορφυρίδος καὶ τοῦ περὶ τὸν ἵππον κόσμου,
 τοὺς μὲν περὶ τὸν Ἀναξίδαμον ἀπολείπει, παρακαλέ-
 20 σας τηρεῖν ἐπιμελῶς τὴν δίοδον καὶ μηδενὸς φείδε-
 σθαι τῶν μισθοφόρων διὰ τὸ τούτους εἶναι τοὺς
 συναύξοντας αἰεὶ τὰς ἐν τῇ Σπάρτῃ τυραννίδας· αὐ- 2
 τὸς δὲ παραλαβὼν Πολύαινον τὸν Κυπαρισσέα καὶ
 Σμίαν, οἷς ἐχρῆτο τότε παρίπποις, ἐκ τοῦ πέραν τῆς
 25 τάφρου τὴν ἀντιπαραγωγὴν ἄπαθεν τῷ τυράννῳ καὶ
 τοῖς μετ' αὐτοῦ· δύο γὰρ ἦσαν οἱ τότε τῷ Μαχανίδα 3
 συμμίζαντες, Ἀναξίδαμος καὶ τῶν μισθοφόρων εἷς.
 ἅμα δὲ τῷ τὸν Μαχανίδα κατὰ τινὰ τόπον εὐβατον 4
 τῆς τάφρου προσθέντα τοὺς μύσπας βία τὸν ἵππον
 30 ἐπάγειν καὶ διαπερᾶν, συναγαγὼν ἐκ μεταβολῆς ὁ
 Φιλοποίμην αὐτῷ καὶ πατάξας τῷ δόρατι καιρίως,
 καὶ προσενεγκὼν τῷ σαυρωτήρι πληγὴν ἄλλην ἐκ

διαλήψεως, ἐν χειρῶν νόμῳ διέφθειρε τὸν τύραννον.
 5 τὸ δὲ παραπλήσιον ἐρίγνετο καὶ περὶ τὸν Ἀναξίδα-
 μον ὑπὸ τῶν παρίππων. ὁ δὲ τρίτος ἀπογνοῦς τὴν
 διάβασιν διέφυγε τὸν κίνδυνον κατὰ τὸν τῶν προει-
 6 ρημένων φόνον. πεσόντων δὲ ἀμφοτέρων, εὐθέως οἱ
 περὶ τὸν Σιμίαν, σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς καὶ
 συναφελόντες ἅμα τοῖς ὄπλοις τὴν τοῦ τυράννου κε-
 7 φαλήν, ἠπέιγοντο πρὸς τοὺς διώκοντας, σπεύδοντες
 ἐπιδειξάμενοι τοῖς ὄχλοις τὴν ἀπώλειαν τοῦ τῶν ὑπευαν-
 τίων ἡγεμόνος χάριν τοῦ πιστεύσαντας ἔτι μᾶλλον¹⁰
 ἀνυπόπτως καὶ τεθαρορηκότως ποιήσεσθαι τὸν ἐπι-
 διωγμὸν τῶν ὑπευαντίων ἕως τῆς Τεργεατῶν πόλεως.
 8 ὁ καὶ μεγάλη συνεβάλετο πρὸς τὴν ὄρμην τῶν ὄχλων·
 οὐ γὰρ ἤκιστα διὰ τούτων τῆς μὲν Τεργέας ἐξ ἐφόδου
 κύριοι κατέστησαν, τῆς δ' ἐχομένης παρὰ τὸν Εὐρώ-¹⁵
 ταν ἔστρατοπέδον, κρατοῦντες ἤδη τῶν ὑπαίθρων
 9 ἀναμφισβητήτως. καὶ πολλῶν χρόνων οὐ δυνάμενοι
 τοὺς πολεμίους ἐκ τῆς οἰκείας ἀπώσασθαι, τότε πᾶ-
 10 σαν ἀδεῶς ἐπόρθουν αὐτοὶ τὴν Λακωνικὴν, τῶν μὲν
 ἰδίων οὐ πολλοὺς ἀπολωλεκότες ἐν τῇ μάχῃ, τῶν δὲ²⁰
 Λακεδαιμονίων ἀπεκτακότες μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν
 τετραμισχιλίων, ζωγρία δ' εἰληφότες ἔτι πλείους τού-
 των, ὁμοίως δὲ καὶ τῆς ἀποσκευῆς κενυριενκότες
 ἀπάσης καὶ τῶν ὄπλων. [Exc. ant. p. 236—239. 10,
 1, 2. — παραίνεσιν etiam Exc. Vat. p. 379 M. 32 H.]²⁵
 18^a Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος, τί γὰρ ὄφελός ἐστι τοῖς
 ἀναγινώσκουσι διεξιέναι πολέμους καὶ μάχας καὶ
 πόλεων ξανδροποδισμὸς καὶ πολιορκίας, εἰ μὴ τὰς
 αἰτίας ἐπιγνώσονται, παρ' ἃς ἐν ἐκάστοις οἱ μὲν κα-
 τάρθωσαν, οἱ δὲ ἐσφάλησαν; τὰ γὰρ τέλη τῶν πρά-³⁰
 ξεων ψυγαγωγῆί μόνον τοὺς ἀκούοντας, αἱ δὲ πρόσθεν
 διαλήψεις τῶν ἐπιβαλομένων ἐξεταζόμεναι δεόντως

ὄφελουσι τοὺς φιλομαθοῦντας. μάλιστα δὲ πάντων ὁ
 κατὰ μέρος χειρισμὸς ἐκάστων ἐπιδεικνύμενος ἐπα-
 νορθοῖ τοὺς συνεφιστάνοντας. [Exc. Vat. p. 379 M.
 32 H.]
 5 Τίς οὐκ ἂν ἐπισημῆναιτο τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὴν 19
 ἀρετὴν καὶ τὴν δύναμιν ἐν τοῖς ὑπαίθροις τάνδρος,
 βλέψας εἰς τὸ μῆκος τούτου τοῦ χρόνου, καὶ συνεπι- 2
 στήσας αὐτὸν ἐπὶ τε τὰς καθόλου καὶ τὰς κατὰ μέρος
 μάχας καὶ πολιορκίας καὶ πόλεων μεταβολὰς καὶ πε-
 10 ριστάσεις καιρῶν, ἐπὶ τε τὴν περιοχὴν τῆς ὄλης ἐπι-
 βολῆς καὶ πράξεως, ἐν ἧ συνεχῶς Ἀννίβας ἐκαί- 3
 δεκα πολεμήσας ἔτη Ῥωμαίοις κατὰ τὴν Ἰταλίαν
 οὐδέποτε διέλυσε τὰς δυνάμεις ἐκ τῶν ὑπαίθρων,
 ἀλλὰ συνέχων ὑφ' ἑαυτὸν, ὥσπερ ἀγαθὸς κυβερνή-
 15 τής, ἀστασίαστα διετήρησε τοσαῦτα πλήθη καὶ πρὸς
 αὐτὸν καὶ πρὸς ἄλληλα, καίπερ οὐχ οἶον ὁμοεθνέσιν,
 ἀλλ' οὐδ' ὁμοφύλοις χρησάμενος στρατοπέδοις. εἶχε 4
 γὰρ Λίβυας, Ἰβηρας, Λιγυστινοὺς, Κελτούς, Φοί-
 νικας, Ἰταλοὺς, Ἑλληνας, οἷς οὐ νόμος, οὐκ ἔθος,
 20 οὐ λόγος, οὐχ ἕτερον οὐδὲν ἦν κοινὸν ἐκ φύσεως
 πρὸς ἀλλήλους. ἀλλ' ὅμως ἢ τοῦ προεστῶτος ἀγχί- 5
 νοια τὰς τηλικαύτας καὶ τοιαύτας διαφορὰς ἐνὸς
 ἐποίει προστάγματος ἀκούειν καὶ μιᾶ πείθεσθαι γνώ-
 μη, καίπερ οὐχ ἀπλῆς οὔσης τῆς περιστάσεως, ἀλλὰ
 25 καὶ ποιμίλης, καὶ πολλάκις μὲν αὐτοῖς λαμπρᾶς ἐπι-
 πνεούσης τῆς τύχης, ποτὲ δὲ τούναντίον. ἐξ ὧν εἰ- 6
 κότες ἂν τις θαυμάσειε τὴν τοῦ προεστῶτος δύνα-
 μιν ἐν τούτῳ τῷ μέρει, καὶ θαρρῶν εἴποι ὡς εἶπερ
 ποιησάμενος τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἄλλα μέρη τῆς οἰκου-
 30 μένης ἐπὶ τελευταίους ἤλθε Ῥωμαίους, οὐδὲν ἂν
 τῶν προτεθέντων αὐτὸν διέφυγε. νῦν δ', ἐφ' οὓς 7
 ἔδει τελευταίους ἐλθεῖν, ἀπὸ τούτων ἀρξάμενος, ἐν

τούτοις ἐποιήσατο καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν πράξεων καὶ τὸ τέλος.

20 Οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Ἀσδρούβαν, ἀθροίσαντες τὴν στρατείαν ἐκ τῶν πόλεων, ἐν αἷς ἐποιούντο τὴν παραχειμασίαν, προῆλθον, καὶ κατεστρατοπέδωσαν οὐ μακρὰν ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς προσαγορευομένης Ἰλίπας, βαλόμενοι τὸν χάρακα πρὸς ταῖς ὑπαρξείας, καὶ προθέμενοι πεδία πρὸς ἀγῶνα καὶ πρὸς μάχην 2 εὐφυῆ. πλῆθος δὲ πεζῶν μὲν εἶχον εἰς ἑπτὰ μυριάδας, ἱππεῖς δὲ τετρακισχιλίους, θηρία δὲ δυσὶ πλείω 3 τῶν τριάκοντα. Πόπλιος δὲ Μάρκον μὲν Ἰούνιον ἐξαπέστειλε πρὸς Κολίχαντα, παραληψόμενον τὰς ἐτοιμασθείσας αὐτῷ παρὰ τούτου δυνάμεις· αὐταὶ δ' ἦσαν πεζοὶ μὲν τρισχίλιοι, ἱππεῖς δὲ πεντακόσιοι· 4 τοὺς δὲ λοιποὺς συμμάχους αὐτὸς παρελάμβανε, προάγων καὶ ποιούμενος τὴν πορείαν ἐπὶ τὸ προκείμενον. ἐγγίσας δὲ τῷ Κασταλῶνι καὶ τοῖς περὶ Βαλκνλα τόποις, καὶ συμμίξας ἐνθάδε τῷ Μάρκῳ καὶ ταῖς παρὰ τοῦ Κολίχαντος δυνάμεσιν, εἰς πολλὴν 6 ἀπορίαν ἐνέπιπτε περὶ τῶν ἐνεστώτων. χωρὶς γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἀξιόχρεοι ἦσαν αἱ Ῥωμαϊκαὶ δυνάμεις αὐτῷ πρὸς τὸ διακινδυνεύειν· τὸ δ' ἐπὶ τοῖς συμμάχοις ἔχοντας τὰς ἐλπίδας ὑπὲρ τῶν ὄλων κινδυνεύειν ἐπισφραλῆς ἐδόκει καὶ λίαν εἶναι παράβολον. οὐ μὴν ἀλλὰ διαπορήσας, ὑπὸ δὲ τῶν πραγμάτων συγκλειόμενος, ἐπὶ τὸ συγχοῆσθαι κατηνέχθη 7 τοῖς Ἰβηρσιν οὕτως ὥστε φαντασίαν μὲν παρασκευάζειν τοῖς ὑπεναντίοις, τὸν δ' ἀγῶνα ποιεῖσθαι διὰ 8 τῶν ἰδίων στρατοπέδων. ταῦτα δὲ προθέμενος ἀνέξευξε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, ἔχων πεζοὺς μὲν εἰς τετρακισμυρίους καὶ πεντακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ περὶ 9 τρισχιλίους. ἐγγίσας δὲ τοῖς Καρχηδονίοις καὶ γε-

νόμενος σύνοπτος ἐστρατοπέδωσε περὶ τινὰς γεωλόφους κατ' ἀντικρὺ τῶν πολεμίων.

Μάγων δὲ νομίσας εὐφυῆ καιρὸν ἐπιθέσθαι καταστρατοπέδωσιν τοῖς Ῥωμαίοις, ἀναλαβὼν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἰδίων ἱππέων καὶ Μασσανάσσην μετὰ τῶν Νομάδων, ἤλαυνε πρὸς τὴν παρεμβολήν, πεπεισμένος ἀφυλακτοῦντα λήψεσθαι τὸν Πόπλιον. ὁ δὲ 2 πάλαι προορώμενος τὸ μέλλον, ὑπὸ τινὰ βουνὸν ὑπεστάλει τοὺς ἱππεῖς, ἴσους τοῖς τῶν Καρχηδονίων· ὧν 3 ἀνυπονοήτως ἐμπεσόντων πολλοὶ μὲν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀναστρέφοντες διὰ τὸ παράδοξον τῆς ἐπιφανείας ἀπὸ τῶν ἵππων ἀπέπεσον, οἱ δὲ λοιποὶ συμβάλλοντες τοῖς πολεμίοις ἐμάχοντο γενναίως. τῇ δὲ παρὰ 4 τῶν καταβαινόντων ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἱππεῦσιν εὐχρησία δυσχρηστούμενοι καὶ πολλοὺς ἀπολλύντες οἱ Καρχηδόνοι, βραχὺ προσαντισχόντες ἐνέκλιναν. καὶ 5 τὸ μὲν πρῶτον ἐν τάξει τὴν ἀναχώρησιν ἐποιούντο, τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐγκειμένῳ αὐτοῖς λύσαντες τὰς ἴλας κατέφυγον ὑπὸ τὴν αὐτῶν παρεμβολήν. οἱ μὲν 6 οὖν Ῥωμαῖοι τούτου γενομένου θαρραλεώτερον διέκειντο πρὸς τὸν κίνδυνον, οἱ δὲ Καρχηδόνοι τούναντίον. οὐ μὴν ἀλλὰ ταῖς ἐξῆς ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὰς τε 7 δυνάμεις ἐκτάξαντες ἐν τῷ μεταξὺ πεδίῳ, διὰ τῶν ἱππέων καὶ διὰ τῶν εὐζώνων ἀκροβολισμοὺς ποιησάμενοι καὶ καταπειράσαντες ἀλλήλων, ὄρησαν ἐπὶ τὸ κρίνειν τὰ ὅλα.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον δυσὶ δοκεῖ κεχοῆσθαι 22 στρατηγήμασιν ὁ Πόπλιος. θεωρῶν γὰρ τὸν Ἀσδρούβαν ὄψε ποιούμενον τὰς ἐξαγωγὰς, καὶ μέσους Λίβνας, τὰ δὲ θηρία προτιθέμενον ἐκατέρωθεν τῶν κερμάτων, αὐτὸς εἰωθὼς τῇ μὲν ὄρα προσανατείνειν, 3 τοὺς δὲ Ῥωμαίους μέσους ἀντιτάττειν τοῖς Λίβνσι.

τοὺς δ' Ἴβηρας ἐπὶ τῶν κεράτων παρεμβάλλειν, ἣ
 προέθετο κρῖναι ἡμέρα, τάναντία τοῖς προειρημέ-
 νοις ποιήσας μεγάλα συνήργησε ταῖς σφετέραις δυ-
 νάμεσι πρὸς τὸ νικᾶν, οὐκ ὀλίγα δ' ἠλάττωσε τοὺς
 4 πολεμίους. ἅμα γὰρ τῷ φωτὶ διαπεμφόμενος τοὺς 5
 ὑψηλότητας παρήγγειλε πᾶσι τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς
 στρατιώταις ἀριστοποιησαμένους καὶ καθοπλισμέ-
 5 νους ἐξάγειν πρὸ τοῦ χάρακος. γενομένου δὲ τούτου
 καὶ προθύμως πειθαρχησάντων διὰ τὴν ὑπόνοιαν
 τοῦ μέλλοντος, τοὺς μὲν ἱππεῖς καὶ τοὺς εὐζώνους 10
 προαπέστειλε, συντάξας ἐγγίξειν τῇ παρεμβολῇ τῶν
 6 ὑπεναντίων καὶ προσακροβολίζεσθαι θρασέως, αὐ-
 τὸς δὲ τοὺς πεζοὺς ἔχων ἄρτι τῆς κατὰ τὸν ἥλιον
 ἀνατολῆς ἐπιφαινομένης προῆγε, καὶ παραγευόμενος
 εἰς μέσον τὸ πεδίον παρενέβαλε, τάττων ἐναντίως ἡ 15
 πρόσθεν· μέσους μὲν γὰρ ἐτίθει τοὺς Ἴβηρας, ἐπὶ
 7 δὲ τῶν κεράτων τὰ τῶν Ῥωμαίων. τοῖς δὲ Καρχη-
 δουίοις, ἄφρα συνεγγιζόντων πρὸς τὸν χάρακα τῶν
 ἱππέων, ἅμα δὲ καὶ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐκαττομέ-
 νης ἐν ὄψει, μόλις ἐδόθη καιρὸς εἰς τὸ καθοπλίσαι- 20
 8 σθαι. διόπερ ἠναγκάσθησαν οἱ περὶ τὸν Ἀσδρούβαν
 ἔτι νήστευς ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἀπαρασκευάσας ἐν
 τοῦ καιροῦ τοὺς μὲν ἱππεῖς καὶ τοὺς εὐζώνους ἐπα-
 φιέναι τοῖς ἱππεῦσι τῶν ὑπεναντίων εἰς τὰ πεδία,
 τὰς δὲ πεζὰς δυνάμεις παρατάττειν, οὐ πολὺ τῆς 25
 πάρωρειας ἐν τοῖς ἐπιπέδοις ποιοῦμενοι τὴν ἔκταξιν,
 9 καθάπερ ἦν ἔθος αὐτοῖς. ἕως μὲν οὖν τινος ἔμενον
 οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἡσυχίαν ἔχοντες· ἐπειδὴ δὲ τὸ μὲν
 τῆς ἡμέρας προύβαινε, τῶν δ' εὐζώνων ἄκριτος ἦν
 καὶ πάρισος ἢ συμπλοκὴ διὰ τὸ τοὺς πιεζομένους 30
 καταφεύγοντας ὑπὸ τὰς ἰδίας φάλαγγας ἐκ μεταβο-
 10 λῆς κινδυνεύειν, τὸ τηρικαῦτα δὲ διαδεξάμενος ὁ

Πόπλιος διὰ τῶν διαστημάτων ἐν ταῖς σημαίαις εἶσω
 τοὺς ἀκροβολιζομένους, καὶ μερίσας ἐφ' ἐκάτερον κέ-
 ρας ὀπίσω τῶν παρατεταγμένων, πρῶτον μὲν τοὺς
 γροσφομάχους, ἐπὶ δὲ τούτοις τοὺς ἱππεῖς, τὰς μὲν
 5 ἀρχὰς ἐπιβαλεῖν μετωπηδὸν ποιοῦμενος τὴν ἔφοδον·
 ἀποσχῶν δὲ περὶ στάδιον τῶν ὑπεναντίων, τοὺς μὲν 11
 Ἴβηρας τηροῦντας τὰς τάξεις τὸν αὐτὸν τρόπον ποιῆ-
 σθαι τὴν ἐπαγωγὴν παρήγγειλε, * τῷ μὲν δεξιῷ τὰς
 σημαίας καὶ τὰς ἴλας ἐπιστρέφειν ἐπὶ δόρυ, τῷ δ' εὐω-
 10 νύμῳ τάναντία. καὶ λαβὼν αὐτὸς μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ, 23
 Λεύκιος δὲ Μάρκιος καὶ Μάρκος Ἰούνιος ἀπὸ τῶν εὐω-
 νύμων, τρεῖς ἴλας ἱππέων τὰς ἡγουμένας, καὶ πρὸ τού-
 των γροσφομάχους τοὺς εἰθισμένους καὶ τρεῖς σπείρας,
 τοῦτο δὲ καλεῖται τὸ σύνταγμα τῶν πεζῶν παρὰ Ῥω-
 15 μαίοις κοόρτις, πλὴν οἱ μὲν ἐπ' ἀσπίδα περικλάσαν- 2
 τες τούτους, οἱ δ' ἐπὶ δόρυ, προῆγον ὀρθίους ἐπὶ
 τοὺς πολεμίους, ἐνεργῆ ποιοῦμενοι τὴν ἔφοδον, αἰε-
 τῶν ἐξῆς ἐπιβαλλόντων καὶ κατὰ περικλασιν ἐπομέ-
 20 νων. ἐπεὶ δὲ τούτους μὲν οὐ πολὺ συνέβαινε τῶν 3
 πολεμίων ἀπέχειν, τοὺς δ' Ἴβηρας ἐν τῇ κατὰ πρόσ-
 ωπον πλευρᾷ τόπον ἱκανὸν ἔτι διεστάναι τῷ βάρην
 ποιῆσθαι τὴν ἐπαγωγὴν, προσέβαλλον τοῖς κέρασιν
 ἀμφοτέροις ἅμα τοῖς τῶν ὑπεναντίων ὀρθίαις ταῖς
 4 Ῥωμαϊκαῖς δυνάμεσι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν. αἱ 4
 5 δὲ μετὰ ταῦτα κινήσεις, δι' ὧν συνέβαινε τοὺς ἐπο-
 μένους, ἐπιπαρεμβάλλοντας ἐπὶ τὴν αὐτὴν εὐθειαν
 τοῖς ἡγουμένοις, συγκαθίστασθαι τοῖς πολεμίοις εἰς
 τὴν μάχην, τὴν ἐναντίαν εἶχον διάθεσιν ἀλλήλαις,
 καὶ καθόλου τὸ δεξιὸν κέρας τῷ λοιπῷ καὶ κατὰ μέ-
 5 ρος οἱ πεζοὶ τοῖς ἱππεῦσιν. οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ δε-
 6 ξιοῦ κέρως ἱππεῖς μετὰ τῶν εὐζώνων, ἐκ δόρατος
 ἐπιπαρεμβάλλοντες, ὑπερκερᾶν ἐπειρῶντο τοὺς πολε-

6 μίους, οἱ δὲ πεζοὶ τούναντιον ἐξ ἀσπίδος παρενέ-
 7 βαλλον· τῶν δὲ κατὰ τὸ λαιὸν οἱ μὲν ἐν ταῖς σπει-
 8 ραῖς ἐκ δόρατος, οἱ δ' ἱππεῖς μετὰ τῶν γροσφομάχων
 9 ἐξ ἡντίας. ἐγεγόνει μὲν οὖν ἐκ τῶν ἱππέων καὶ τῶν
 10 εὐζώνων ἀμφοτέρων τῶν κεράτων ἐκ ταύτης τῆς κί-
 11 νησεως τὸ δεξιὸν εὐάνυμον. οὐ μικρὸν λόγον θέμε-
 12 νος ὁ στρατηγὸς τοῦ μείζονος ἐποιήσατο πρόνοιαν,
 13 τοῦ κατὰ τὴν ὑπερκέρασιν, ὀρθῶς λογιζόμενος· εἰ-
 14 δέναι μὲν γὰρ δεῖ τὸ γιγνώμενον, χρῆσθαι δὲ ταῖς
 15 πρὸς τὸν καιρὸν ἀρμοξούσαις κινήσεσιν.
 16 Ἐκ δὲ τῆς τούτων συμπλοκῆς τὰ μὲν θηρία διὰ
 17 τῶν γροσφομάχων καὶ τῶν ἱππέων ἀκοντιζόμενα
 18 καὶ διαταραττόμενα πανταχόθεν ἐπασχε μὲν κακῶς,
 19 ἔβλαπτε δ' οὐδὲν ἥττον τοὺς φίλους ἢ τοὺς πολε-
 20 μίους· φερόμενα γὰρ εἰκῆ τοὺς ὑποπεσόντας ἐξ ἀμ-
 21 φοῖν ἀεὶ διέφθειρε. τῆς δὲ πεζῆς δυνάμεως τὰ μὲν
 22 κέρατα τῶν Καρχηδονίων ἐθραύετο, τὸ δὲ μέσον τὸ
 23 κατὰ τοὺς Λίβυας, ὅπερ ἦν χρησιμώτατον, εἰς τέλος
 24 ἄπρακτον ἦν· οὔτε γὰρ παραβοηθεῖν ἠδύναντο τοῖς
 25 ἐπὶ τῶν κεράτων, λιπόντες τὸν ἴδιον τόπον διὰ τὴν
 26 τῶν Ἰβήρων ἔφοδον, οὔτε μένοντες ἐπὶ τῶν ὑποκει-
 27 μένων ἐνεργεῖν τι τῶν δεόντων οἷοί τ' ἦσαν διὰ τὸ
 28 μὴ συνιέναι τοὺς κατὰ πρόσωπον πολεμίους αὐτοῖς
 29 εἰς τὰς χεῖρας. οὐ μὴν ἀλλὰ χρόνον μὲν τινα διη-
 30 ρωνίζοντο τὰ κέρατα γενναίως διὰ τὸ περὶ τῶν ὄλων
 31 ἐκατέρους συνεστάναι τὸν κίνδυνον. ἤδη δὲ τοῦ καύ-
 32 ματος ἐφροστώτος κατὰ τὴν ἀκμὴν, οἱ μὲν Καρχηδό-
 33 νιοι παρελύοντο διὰ τὸ μὴ πεποιῆσθαι τὴν ἔξοδον
 34 κατὰ τὴν ἰδίαν προαίρεσιν, κεκωλύσθαι δὲ τῆς ἀρ-
 35 μοξούσης παρασκευῆς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι καὶ τῇ δυνά-
 36 μει καὶ ταῖς εὐψυχίαις καθυπερεῖχον, καὶ μάλιστα
 37 τῷ τοῖς χρησιμωτάτοις πρὸς τοὺς ἀχρειοτάτους τῶν

1 πολεμίων συμβεβληκέναι διὰ τὴν τοῦ στρατηγοῦ πρό-
 2 νοιαν. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς οἱ περὶ τὸν Ἀσδρούβαν 7
 3 κατὰ πόδα πιεζόμενοι τὴν ἀναχώρησιν ἐποιοῦντο,
 4 μετὰ δὲ ταῦτα κλίναντες ἀθρόοι πρὸς τὴν παρώρειαν
 5 ἀπεχώρου· ἐγκειμένων δὲ τῶν Ῥωμαίων βιαίότερον
 6 ἔφυγον εἰς τὸν χάρακα προτροπάδην. εἰ μὲν οὖν 8
 7 μὴ θεὸς αὐτοῖς τις συνεπελάβετο τῆς σωτηρίας, πα-
 8 ραχρῆμα ἂν ἐξέπεσον ἐκ τῆς παρεμβολῆς. ἐπιγενομέ- 9
 10 νης δὲ κατὰ τὸν ἀέρα συστροφῆς ἐξαισίου, καὶ καταρ-
 11 ραγέντος ὄμβρου λάβρου καὶ συνεχοῦς, μόλις εἰς τὴν
 12 αὐτῶν στρατοπεδείαν ἀνεκομίσθησαν οἱ Ῥωμαῖοι.
 [Exc. ant. p. 239—241.]

Ἰλούργεια, πόλις Ἰβηρίας. Πολύβιος ἐνδεκάτη. 10
 [Steph. Byz.]:

15 Τὸ δὲ τετηκὸς καὶ συνερρουκὸς ἀργύριον καὶ 11
 12 χρυσίον ἀναζητοῦντες ὑπὸ τοῦ πυρὸς πλείστοι Ῥω-
 13 μαίων διεφθάρησαν. [Suidas v. τέτηκα.]

14 Ὅτι πάντων εὐδαιμονιζόντων τὸν Πόπλιον μετὰ 24^a
 15 τὸ τοὺς Καρχηδονίους ἐξελάσαι τῆς Ἰβηρίας, καὶ πα-
 16 ρακαλοῦντων ἀναπαύεσθαι καὶ ῥαθυμεῖν, ἐπεὶ πέρας
 17 ἐπιτέθεικε τῷ πολέμῳ, μακαρίζειν αὐτοὺς ἔφη διότι
 18 τοιαύτας ἔχουσι τὰς ἐλπίδας, αὐτὸς δὲ νῦν καὶ μά- 2
 19 λιστα βουλεύεσθαι τίνα τρόπον ἄρξεται τοῦ πρὸς
 20 Καρχηδονίους πολέμου· τὸν μὲν γὰρ πρὸ τοῦ χρό- 3
 21 νου Καρχηδονίους Ῥωμαῖοις πεπολεμηκέναι, νυνὶ δὲ
 22 τὴν τύχην παραδεδωκέναι καιρὸν εἰς τὸ Ῥωμαῖοις
 23 Καρχηδονίους ἐξενεγκεῖν πόλεμον. [Exc. Vat. p. 379
 M. 33 H. 1. πάντων — τὰς διαλήψεις Suidas v. ῥα-
 24 θυμεῖν.]

25 Ὅτι ὁ Πόπλιος διαλεχθεὶς τῷ Σύφαι, ἅτε δὴ 4
 26 πρὸς τοῦτο τὸ μέρος εὐφρῆς ὑπάρχων, οὕτω φιλαν-
 27 θρώπως ὠμίλησε καὶ ἐπιδεξίως ὥστε τὸν Ἀσδρούβαν

εἰπεῖν ταῖς ὕστερον ἡμέραις πρὸς τὸν Σύφακα διότι
 φοβερώτερος αὐτῷ Πόπλιος πέφηνε κατὰ τὴν ὁμι-
 λίαν ἢ περ ἐν τοῖς ὄπλοις. [Exc. Vat. p. 379 M. 33 H.]
 25 Ὅτι στάσεως γενομένης τινῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ
 τῷ Ῥωμαϊκῷ, ὃ Πόπλιος, καίπερ ἤδη πείραν εἰλη-
 φῶς τῶν πραγμάτων ἐφ' ἱκανόν, ὅμως οὐδέποτε μάλ-
 λον εἰς ἀπορίαν ἦκε καὶ δυσχρηστία. καὶ τοῦτ'
 2 ἔπασχε κατὰ λόγον· καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν σωμάτων
 τὰς μὲν ἐκτὸς αἰτίας τοῦ βλάπτειν, λέγω δ' οἷον ψύ-
 χους, καύματος, κόπου, τραυμάτων, καὶ πρὶν γενέ-
 σθαι φυλάξασθαι δυνατὸν καὶ γενομέναις εὐμαρῆς
 βοηθῆσαι, τὰ δ' ἐξ αὐτῶν τῶν σωμάτων γιγνόμενα
 φύματα καὶ νόσους δυσχερῆς μὲν προῖδέσθαι, δυσχε-
 3 ρῆς δὲ γενομένοις βοηθεῖν, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ
 περὶ πολιτείας καὶ περὶ στρατοπέδων διαληπτέον.
 4 πρὸς μὲν γὰρ τὰς ἔξωθεν ἐπιβουλάς καὶ πολέμους
 πρόχειρος ὁ τρόπος τῆς παρασκευῆς καὶ βοηθείας
 5 τοῖς ἐφιστάνουσι, πρὸς δὲ τὰς ἐν αὐτοῖς γενομένας
 ἀντιπολιτείας καὶ στάσεις καὶ ταραχὰς δύσχρηστος ἢ
 βοήθεια καὶ μεγάλης ἐπιδειξιότητος καὶ διαφερούσης
 6 ἀγχινοίας δεομένη, πλὴν ἐνὸς παραγγέλματος, ὃ πᾶ-
 σιν ἀρμόσει καὶ στρατοπέδοις καὶ πόλεσι καὶ σώμα-
 7 σιν, ὡς ἐμὴ δόξα. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ μηδέποτε εἶναι ἐπὶ
 πολὺ ῥαθυμεῖν καὶ σχολάζειν περὶ μηδὲν τῶν προειρη-
 μένων, ἤμιστα δ' ἐν ταῖς εὐροίαις τῶν πραγμάτων καὶ
 8 ἐν ταῖς θαψιλείαις τῶν ἐπιτηδείων. πλὴν ὅγε Πό-
 πλιος, ἄτε διαφερόντως ἐπιμελής ὢν, καθάπερ ἐξ
 ἀρχῆς εἶπον, ἔτι δ' ἀγγίλους καὶ πρακτικὸς, συνα-
 θροῖσας τοὺς χιλιάρχους τοιάνδε τινὰ τῶν ἐνεστώ-
 9 των εἰσηγεῖτο λύσιν. ἔφη γὰρ δεῖν ἀναδέξασθαι τοῖς
 στρατιώταις τὴν τῶν ὀψωνίων ἀπόδοσιν· χάριν δὲ
 τοῦ πιστεύεσθαι τὴν ἐπαγγελίαν, τὰς ἐπιτεταγμένας

εἰσφορὰς ταῖς πόλεσι πρότερον εἰς τὴν τοῦ παντὸς
 στρατοπέδου χορηγίαν ταύτας νῦν ἀθροίζειν ἐπιφα-
 νῶς καὶ μετὰ σπουδῆς, ὡς πρὸς τὴν διόρθωσιν τῶν
 ὀψωνίων γιγνομένης τῆς παρασκευῆς· τοὺς δὲ χιλιάρ-
 10 χους τοὺς αὐτοὺς πάλιν πορευθέντας ἀξιοῦν καὶ πα-
 ρακαλεῖν μετατίθεσθαι τὴν ἀγχινοίαν καὶ κομίζεσθαι
 τὰς σιταρχίας, παραγιγνομένους ὡς αὐτόν, ἂν τε
 κατὰ μέρη τοῦτο βούλωνται ποιεῖν ἂν θ' ὁμοῦ πάν-
 11 τες. γενομένου δὲ τούτου τὸ λοιπὸν ἤδη παρ' αὐ-
 10 τὸν τὸν καιρὸν ἔφη δεῖν βουλευέσθαι τί δέον ἐστὶ
 πράττειν.

Οὗτοι μὲν οὖν ταῦτα διανοηθέντες ἐγίνοντο
 26 περὶ τὴν τῶν χρημάτων ἐπιμέλειαν· τῶν δὲ χιλιάρ-
 2 χων διασαφούντων τὰ δεδομένα, γνοὺς ὃ Πόπλιος
 15 ἀνεκκοινοῦτο τῷ συνεδρίῳ τί δέον ἐστὶ ποιεῖν. ἔδοξεν
 3 οὖν αὐτοῖς ἡμέραν διασαφήσαντας εἰς ἣν δεήσει πα-
 ρεῖναι, πρὸς μὲν τὸ πλῆθος διαλύεσθαι, τοὺς δ' αἰ-
 τίους κολάζειν πικρῶς· οὗτοι δ' ἦσαν εἰς πέντε καὶ
 4 τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν. τῆς δ' ἡμέρας ἐπελθούσης,
 20 καὶ παραγενομένων τῶν ἀποστατῶν ἐπὶ τε τὰς δια-
 λύσεις καὶ τὴν κομιδὴν τῶν ὀψωνίων, τοῖς μὲν χι-
 5 λιάρχους τοῖς πρεσβεύσασιν συνέταξε δι' ἀπορρήτων
 ὃ Πόπλιος ἀπαντᾶν τοῖς ἀποστάταις καὶ διελομένους
 ἕκαστον πέντε τῶν ἀρχηγῶν τῆς στάσεως εὐθέως
 25 κατὰ τὴν ἀπάντησιν φιλανθρωπεῖν καὶ καλεῖν ὡς αὐ-
 τοὺς, μάλιστα μὲν πρὸς κατασκήνωσιν· οὐ δ' ἂν μὴ
 δύνωνται τοῦτο, πρὸς γε δεῖπνον καὶ τοιαύτην συν-
 ουσίαν. τῷ δὲ μεθ' ἑαυτοῦ στρατοπέδῳ παρήγγειλε
 6 πρὸ ἡμερῶν τριῶν ἐφόδια παρασκευάσθαι εἰς πλείω
 30 χρόνον ὡς ἐπὶ τὸν Ἄνδοβάλην αὐτόμολον Μάρκῳ
 7 πορευομένῳ. ὃ καὶ θαρραλεωτέρους αὐτοὺς ἀκούσαν-
 τας ἐποίησε τοὺς ἀποστάτας· ἐν αὐτοῖς γὰρ ὑπέλα-

βον ἔσεσθαι τὴν πλείστην ἐξουσίαν, ἐπειδὴν συμμί-
ξωσι τῷ στρατηγῷ τῶν ἄλλων στρατοπέδων κερω-
ρισμένον.

27 Συνεγγιζόντων δ' αὐτῶν τῇ πόλει, τοῖς μὲν ἄλ-
λοῖς στρατιώταις εἰς τὴν ἐπαύριον ἅμα τῷ φασί 5
2 παρήγγελλτο μετὰ τῆς παρασκευῆς ἐξάγειν, τοῖς δὲ
χιλιάρχοις καὶ τοῖς ἐπάρχοις, ὅταν ἐκπορευομένοις
μετὰ τὸ πρῶ... τὰς μὲν ἀποσκευὰς ἀποτιθέναι, τοὺς
δὲ στρατιώτας κατέχειν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐπὶ τῆς πύ-
λης, κἄπειτα διελεῖν σφᾶς ἐφ' ἐκάστην τῶν πυλῶν 10
καὶ φροντίζειν ἵνα μηδεὶς ἐκπορευῆται τῶν ἀποστα-
3 τῶν. οἱ δὲ πρὸς τὴν ἀπάντησιν ἀποτεταγμένοι, συμ-
μίζαντες τοῖς παραγιγνομένοις πρὸς αὐτούς, ἀπῆγον
μετὰ φιλανθρωπίας τοὺς ἐν ταῖς αἰτίαις κατὰ τὸ συν-
4 τεταγμένον. τούτοις μὲν οὖν ὑπ' αὐτὸν τὸν καιρὸν 15
ἐροήθη συλλαβεῖν τοὺς πέντε καὶ τριάκοντα ἄνδρας,
ἐπειδὴν δειπνήσωσι, δῆσαντάς τε τηρεῖν, μηδεὺς
ἔτι τῶν ἔνδον ἐκπορευομένου πλὴν τοῦ διασαφή-
5 σουτος τῷ στρατηγῷ παρ' ἐκάστου τὸ γεγονός. πρα-
ξάντων δὲ τῶν χιλιάρχων τὸ συνταχθέν, εἰς τὴν ἐπι- 20
οῦσαν ὁ στρατηγὸς ἅμα τῷ φασί θεωρῶν τοὺς παρα-
γιγνομένους ἠθροισμένους εἰς τὴν ἀγοράν, συνεκάλει
6 τὴν ἐκκλησίαν. πάντων δὲ συντρεχόντων κατὰ τὸν
ἔθισμὸν ἅμα τῷ σημῆναι, καὶ μετεώρων ὄντων ταῖς
διανοίαις οἷόν ποτ' ὄφονται τὸν στρατηγὸν καὶ τί ποτ' 25
7 ἀκούσονται περὶ τῶν ἐνεστώτων, πρὸς μὲν τοὺς ἐπὶ
τῶν πυλῶν χιλιάρχους ὁ Πόπλιος διεπέμψατο, κε-
λεύων αὐτοὺς ἄγειν τοὺς στρατιώτας ἐν τοῖς ὅπλοις
καὶ περιστῆναι τὴν ἐκκλησίαν, αὐτὸς δὲ προπορευ-
θεὶς ἐξέστησε ταῖς διανοίαις πάντας εὐθέως κατὰ 30
8 τὴν πρώτην φαντασίαν· ἔτι γὰρ ὑπολαμβάνοντες
αὐτὸν ἀσθενῶς ἔχειν οἱ πολλοί, κἄπειτα παρὰ τὴν

προσδοκίαν αἰφνιδίως ἐρρωμένον θεασάμενοι κατὰ
τὴν ἐπίφασιν κατεπλάγησαν.

Οὐ μὴν ἄλλ' οὕτω πως ἤρξατο τῶν λόγων. ἔφη 28
γὰρ θαυμάζειν τίνι δυσαρεστήσαντες ἢ ποίαις ἐλπί-
5 σιν ἐπαρθέντες ἐπεβάλοντο ποιεῖσθαι τὴν ἀπόστα-
σιν. τρεῖς γὰρ αἰτίας εἶναι, δι' ἃς τολμῶσι στασιά- 2
ζειν ἄνθρωποι πρὸς πατρίδα καὶ τοὺς ἡγουμένους,
ὅταν τοῖς προεστῶσι μέμφωνται τι καὶ δυσχεραίνωσιν,
ἢ τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασι δυσαρεστῶσιν, ἢ καὶ
10 ἢ Δία μειζόνων ὀρεχθῶσι καὶ καλλιόνων ἐλπίδων.
ἔρωτῶ δὲ τί τούτων ὑμῖν ὑπήρξεν; ἐμοὶ δῆλον ὅτι δυσ- 3
ηρεστήσασθε, διότι τὰς σιταρκίας ὑμῖν οὐκ ἀπεδί-
δουν· ἀλλὰ τοῦτο ἐμὸν μὲν οὐκ ἦν ἔγκλημα· κατὰ 4
γὰρ τὴν ἐμὴν ἀρχὴν οὐδὲν ὑμῖν ἐνέλιπε τῶν ὄψω-
15 νῶν· εἰ δ' ἄρα, ἐκ τῆς Ῥώμης, διότι τὰ πάλαι προσ- 5
οφειλόμενα νῦν οὐ διαρροῦτο. πότερον οὖν ἐχορῆν 6
ἀποστάτας γενομένους τῆς πατρίδος καὶ πολεμίους
τῆς θρεψάσης οὕτως ἐγκαλεῖν ἢ παριόντας λέγειν μὲν
περὶ τούτων πρὸς ἐμέ, παρακαλεῖν δὲ τοὺς φίλους
20 συνεπιλαβέσθαι καὶ βοηθεῖν ὑμῖν; δοκῶ γὰρ, ἦν
τοῦτο βέλτιον. τοῖς μὲν γὰρ μισθοῦ παρὰ τισι στρα- 7
τευομένοις ἔστιν ὅτε συγγνώμην δοτέον ἀφισταμένοις
τῶν μισθοδοτῶν, τοῖς δ' ὑπὲρ ἑαυτῶν πολεμοῦσι καὶ
γυναικῶν ἰδίων καὶ τέκνων οὐδαμῶς συγχωρητέον·
25 ἔστι γὰρ παραπλήσιον ὥς ἂν εἴ τις ὑπὸ γυνέως ἰδίου 8
φάσκων εἰς ἀργυρίου λόγον ἀδικεῖσθαι παρείη μετὰ
τῶν ὅπλων, ἀποκτενῶν τοῦτον παρ' οὗ τὸ ζῆν αὐτὸς
ἔλαβε. νῆ Δί' ἄλλ' ἐγὼ τὰς μὲν κακοπαθείας ὑμῖν 9
καὶ τοὺς κινδύνους πλείους ἢ τοῖς ἄλλοις ἐπέταττον,
30 τὰ δὲ λυσιτελή καὶ τὰς ὠφελείας ἑτέροις μᾶλλον ἐμέ-
ριζον· ἄλλ' οὔτε τολμᾶτε τοῦτο λέγειν οὔτε τολμῆ- 10
σαντες δύνασθ' ἂν ἀποθεῖξαι. τί οὖν ἔστιν, ἐφ' ᾧ 11

δυσαρκεστούμενοι κατὰ τὸ παρὸν ἡμῖν τὰς ἀποστά-
 σεις ἐποιήσασθε; τοῦτο βούλομαι πυνθέσθαι· δοκῶ
 μὲν γὰρ οὐδὲν οὐτ' ἐρεῖν οὐτ' ἐπινοήσῃν ὑμῶν οὐ-
 29 δένα. καὶ μὴν οὐδὲ τοῖς ὑποκειμένοις ἀσφάλλουντες·
 πότε γὰρ εὐροια πραγμάτων μείζων; πότε δὲ πλείω
 2 προτερότητα γέγονε τῇ Ῥώμῃ; πότε δὲ τοῖς στρα-
 τειομένοις μείζους ἐλπίδες ἢ νῦν; ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις
 τῶν ἀπληρικόντων ὅτι πλείω τὰ λυσιτελεῖ τὰ παρὰ
 τοῖς ἐχθροῖς προφαίνεται καὶ μείζους ἐλπίδες καὶ
 3 βεβαιότεραι· παρὰ τίσι δὴ τούτοις; ἢ παρ' Ἀνδο-
 βάλλῃ καὶ Μανδονίῳ; καὶ τίς ὑμῶν οὐκ οἶδε διότι
 πρότερον μὲν οὗτοι παρασπονδήσαντες Καρχηδο-
 νίους πρὸς ἡμᾶς ἀπέστησαν, νῦν δὲ πάλιν ἀθετήσαν-
 τες τοὺς ὅρκους καὶ τὴν πίστιν ἐχθροὺς ἡμῖν σφᾶς
 4 αὐτοὺς ἀναδεδείχασιν; καλὸν γε τούτοις πιστεύσαντας
 5 πολεμίους γενέσθαι τῆς ἐαυτῶν πατρίδος. οὐ μὴν
 οὐδ' ἐν αὐτοῖς εἴχετε τὰς ἐλπίδας ὡς κρατήσαντες
 τῆς Ἰβηρίας· οὐδὲ γὰρ μετ' Ἀνδοβάλλου ταχθέντες
 ἱκανοὶ πρὸς ἡμᾶς ἦτε διακινδυνεύειν, μήτι γε καθ'
 6 ἐαυτοὺς ταπτόμενοι. τί οὖν ἦν ᾧ προσείχετε; πυν-
 θέσθαι γὰρ ἂν βουλοίμην ὑμῶν. εἰ μὴ νῆ Δία ταῖς
 ἐμπειρίαις τῶν νῦν προχειρισθέντων ἡγεμόνων καὶ
 ταῖς ἀρεταῖς πιστεύοντες ἢ καὶ ταῖς χάβδοις καὶ τοῖς
 πελέκεσι τοῖς προηγουμένοις αὐτῶν· ὑπὲρ ὧν οὐδὲ
 7 λέγειν πλείω καλόν. ἀλλ' οὐκ ἔστι τούτων, ᾧ ἂν
 8 δρῆς, οὐδὲν· οὐδ' ἂν ἐχθρὸν ὑμεῖς δίκαιον οὐδὲ
 τοῦλάχιστον εἰπεῖν οὔτε πρὸς ἡμᾶς οὔτε πρὸς τὴν
 8 πατρίδα. διόπερ ἐγὼ περὶ ὑμῶν πρὸς τε τὴν Ῥώμην
 καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπολογήσομαι, τὰ παρὰ πάνσιν ἀν-
 9 θρώποις ὁμολογούμενα δίκαια προθέμενος. ταῦτα δ'
 ἐστὶ διότι πᾶς ὄχλος εὐπαραλόγιστος ὑπάρχει καὶ
 πρὸς πᾶν εὐάγωγος. ὅθεν αἰεὶ τὸ παραπλήσιον πᾶ-

θος συμβαίνει περὶ τε τοὺς ὄχλους καὶ τὴν θάλατταν.
 καθάπερ γὰρ κακείνης ἢ μὲν ἰδία φύσις ἐστὶν ἀβλα- 10
 βῆς τοῖς χρωμένοις καὶ στάσιμος, ὅταν δ' εἰς αὐτὴν
 ἐμπέσῃ τὰ πνεύματα βία, τοιαύτη φαίνεται τοῖς χρω-
 5 μένοις οἷοί τινες ἂν ὦσιν οἱ κυκλοῦντες αὐτὴν ἀνε-
 μοι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ πλήθος αἰεὶ καὶ φαίνε- 11
 ται καὶ γίννεται πρὸς τοὺς χρωμένους οἷους ἂν ἐκ
 προστάτας καὶ συμβούλους. διὸ καὶ γὰρ νῦν καὶ πάν- 12
 τες οἱ προσεστώτες τοῦ στρατοπέδου πρὸς μὲν ὑμᾶς
 10 διαλυόμεθα καὶ πίστιν δίδομεν ἐφ' ᾧ μὴ μνησικακή-
 σειν· πρὸς δὲ τοὺς αἰτίους ἀκαταλλάκτως διακείμε- 13
 θα, κολάζειν αὐτοὺς ἀξίως καὶ τῶν εἰς τὴν πατρίδα
 καὶ τῶν εἰς ἡμᾶς ἡμαρτημένων.

Ἀκμὴν δὲ ταῦτ' ἔλεγε καὶ κύκλω μὲν οἱ στρα- 30
 15 τῶν περιεστώτες ἐν τοῖς ὅπλοις ἀπὸ παραγγέμα-
 τος συνεσφύρησαν ταῖς μαχαίραις τοὺς θυρεοὺς, ἅμα
 δὲ τούτοις δεδμεμένοι γυμνοὶ οἱ τῆς στάσεως αἰτίοι
 γενοῦτες εἰσῆγοντο. τῷ δὲ πλήθει τοιοῦτον ἐπέστη 2
 20 δέος ὑπὸ τε τοῦ πέριξ φόβου καὶ τῶν κατὰ πρόσω-
 πον δεινῶν ὥστε τῶν μὲν μαστιγομένων, τῶν δὲ
 πελεκισμένων, μήτε τὴν ὄψιν ἀλλοιωῖσαι μήτε φω-
 νὴν προέσθαι μηδένα, μένειν δὲ πάντας ἀχανεῖς, ἐκ-
 3 πεπληγμένους πρὸς τὸ συμβαῖνον. οἱ μὲν οὖν ἀρχη- 3
 γοὶ τῶν κακῶν αἰκισθέντες εἴλκοντο διὰ μέσου, ἀπηλ-
 25 λαγμένοι τοῦ ζῆν· οἱ δὲ λοιποὶ παρὰ μὲν τοῦ στρα-
 τηροῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων κατὰ κοινὸν ἔλαβον
 4 τὰς πίστεις ἐφ' ᾧ μηδένα μηδενὶ μνησικακήσειν,
 αὐτοὶ δὲ καθ' ἕνα προϊόντες ὤμνον τοῖς χιλιάρ-
 30 τῶν ἀρχόντων καὶ μηδὲν ὑπεναντίον φρονήσειν τῇ
 Ῥώμῃ.

Πόπλιος μὲν οὖν, μεγάλων κινδύνων ἀρχὴν φρο- 5

μένων καλῶς διορθωσάμενος πάλιν ἀποκατέστησε τὰς οἰκείας δυνάμεις εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν. [Inde a Πόπλιος δὲ Exc. ant. p. 241—242. 25, 1. Ὅτι —7. ἐπιτηδείων etiam Exc. Vat. p. 380 M. 33—34 H.]

31 Ὁ δὲ Πόπλιος συναθροίσας εὐθέως ἐν αὐτῇ τῇ⁵ Καρχηδόνι τὰς δυνάμεις εἰς ἐκκλησίαν ἔλεγε περὶ τε τῆς Ἀνδοβάλου τόλμης καὶ τῆς εἰς αὐτοὺς ἀθε-
2 σίας καὶ πολλὰ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος προενεργάμε-
3 νος παρῶξυνε τοὺς πολλοὺς πρὸς τὴν κατὰ τῶν
3 προειρημένων δυναστῶν ὁρμήν. ἐπὶ δὲ τούτοις ἐξή-¹⁰
ριθμήσατο τοὺς προγεγενημένους αὐτοῖς ἀγῶνας πρὸς Ἴβηρας ὁμοῦ καὶ πρὸς Καρχηδονίους, στρατηγού-
4 των Καρχηδονίων, ἐν οἷς ἀεὶ νικῶντας οὐ καθή-
κειν ἔφη ννυλ διαπορεῖν μήποτε πρὸς αὐτοὺς Ἴβη-
5 ρας Ἀνδοβάλου στρατηγούτος μαχόμενοι λειψθῶσι.¹⁵
διόπερ οὐδὲ προσδέξεσθαι συναγωνιστὴν Ἴβήρων οὐ-
6 σθαι τὸν κίνδυνον, ἵνα φανερόν γένηται πᾶσιν ὡς οὐκ Ἴβηρσι Καρχηδονίους καταπολεμησάμενοι, κα-
θάρπερ ἔνιοι φασιν, ἐξεβάλομεν ἐξ Ἴβηρίας, ἀλλὰ καὶ²⁰
Καρχηδονίους καὶ Κελτίβηρας ταῖς Ῥωμαίων ἀρεταῖς
7 καὶ τῇ σφετέρῃ γενναιότητι νενικήκαμεν. ταῦτα δ' εἰπὼν ὁμοιοεῖν παρήγει καὶ θαρροῦντας, εἰ καὶ πρὸς ἄλλον τινα, καὶ πρὸς τοῦτον ἵεναι τὸν κίνδυνον.
περὶ δὲ τοῦ νικᾶν αὐτὸς ἔφη μετὰ τῶν θεῶν ποιήσε-²⁵
8 σθαι τὴν καθήκουσαν πρόνοιαν. τῷ δὲ πλήθει τοιαύτη παρέστη προθυμία καὶ θάρσος ὥστε παραπλη-
σίους εἶναι πάντας ἐκ τῆς ἀπόψεως τοῖς ὁρῶσι τοὺς
πολεμίους καὶ μέλλουσιν ὅσον οὐπω πρὸς αὐτοὺς δια-
9 κινδυνεύειν. τότε μὲν οὖν ταῦτ' εἰπὼν διαφῆκε τὴν³⁰
ἐκκλησίαν.

32 Τῇ δ' ἐπαύριον ἀναξεύξας προῆγε, καὶ παραγε-

νηθεὶς ἐπὶ τὸν Ἴβηρα ποταμὸν δεκαταῖος καὶ περαιω-
θεὶς τῇ τετάρτῃ μετὰ ταύτην προσεστρατοπέδευσε
τοῖς ὑπεναντίοις, λαβὼν ἀλῶνά τινα μεταξὺ τῆς
αὐτοῦ καὶ τῶν πολεμίων στρατοπεδείας. τῇ δ' ἐξῆς²
3 εἰς τὸν προειρημένον ἀλῶνα προσέβαλέ τινα θρέμ-
ματα τῶν παρεπομένων τῷ στρατοπέδῳ, συντάξας
ἑτοιμοὺς ἔχειν τοὺς ἵππεῖς τῷ Γαίῳ, τοὺς δὲ γροσφο-
μάχους ἐπέταξε τῶν χιλιάρχων τισὶ παρασκευάζειν.
ταχὺ δὲ τῶν Ἴβήρων ἐπιπεσόντων ἐπὶ τὰ θρέμματα³
10 ἔφηκε τῶν γροσφομάχων τινάς. γενομένης δὲ διὰ
τούτων συμπλοκῆς καὶ προσβοηθούτων ἑκατέροις
πλειόνων, συνέστη μέγας ἀκροβολισμὸς τῶν πεζῶν
περὶ τὸν ἀλῶνα. τοῦ δὲ καιροῦ παραδιδόντος εὐλό-
4 γους ἀφορμὰς πρὸς ἐπίθεσιν, ἔχων ὁ Γάιος ἐτοι-
15 μους τοὺς ἵππεῖς κατὰ τὸ συνταχθῆν ἐπεβάλετο τοῖς
ἀκροβολιζομένοις, ἀποτεμόμενος ἀπὸ τῆς παρωρείας,
ᾧστε τοὺς πλείους αὐτῶν κατὰ τὸν ἀλῶνα σκεδα-
σθέντας ὑπὸ τῶν ἵππέων διαφθαρήναι. γενομένου⁵
δὲ τούτου, παροξυνθέντες οἱ βάρβαροι, καὶ διαγα-
20 νιάσαντες μὴ διὰ τὸ προητητῆσθαι δόξωσι καταπε-
πλήχθαι τοῖς ὅλοις, ἐξῆγον ἅμα τῷ φωτὶ καὶ παρέ-
ταττον εἰς μάχην ἅπασαν τὴν δύναμιν. ὁ δὲ Πόπλιος⁶
ἑτοιμος μὲν ἦν πρὸς τὴν χρείαν, θεωρῶν δὲ τοὺς
Ἴβηρας ἀλογίστως συγκатаβαίνοντας εἰς τὸν ἀλῶνα
25 καὶ τάττοντας οὐ μόνον τοὺς ἵππεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς
πεζοὺς ἐν τοῖς ἐπιπέδοις, ἐπέμενε, βουλόμενος ὡς
πλείστους ταύτη χρήσασθαι τῇ παρεμβολῇ, πιστεύων⁷
μὲν καὶ τοῖς ἵππεῦσι τοῖς ἰδίοις, ἔτι δὲ μᾶλλον τοῖς
πεζοῖς, διὰ τὸ κατὰ τὰς ἐξ ὁμολόγου καὶ συστάδην
30 μάχας τὸν τε καθοπλισμὸν καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς
παρ' αὐτοῦ πολὺ διαφέρειν τῶν Ἴβήρων.

Ἐπεὶ δ' ἔδοξε τὸ δέον αὐτῷ γίνεσθαι, πρὸς³³

μὲν τοὺς ἐν τῇ παρωρεΐᾳ τεταγμένους τῶν πολεμίων
 ἀντέταττε, πρὸς δὲ τοὺς εἰς τὸν ἀυλῶνα καταβεβη-
 κότητας ἄθρους ἄγων ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἐπὶ τέτταρας
 κούρταις προσέβαλε τοῖς πεζοῖς τῶν ὑπεναντίων.
 2 κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον καὶ Γάιος Αἰλίος, ἔχων
 τοὺς ἱππεῖς, προῆγε διὰ τῶν λόφων τῶν ἀπὸ τῆς
 παρεμβολῆς ἐπὶ τὸν ἀυλῶνα κατατεινόντων, καὶ
 προσέβαλλε τοῖς τῶν Ἰβήρων ἱππεῦσι κατὰ νότου,
 3 καὶ συνεῖχε τούτους ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν μάχῃ. λοιπὸν
 οἱ μὲν πεζοὶ τῶν ὑπεναντίων, ἐρημωθέντες τῆς τῶν 10
 ἱππέων χρείας, οἷς πιστεύσαντες εἰς τὸν ἀυλῶνα κα-
 4 τέβησαν, ἐπέβησαν καὶ κατεβαροῦντο τῇ μάχῃ, οἱ δ'
 ἱππεῖς τὸ παραπλήσιον ἔπασχον· ἀπειλημένοι γὰρ
 ἐν στενωπῷ καὶ δυσχρηστούμενοι πλείους ὑπ' αὐτῶν
 ἢ τῶν πολεμίων διεφθείροντο, τῶν μὲν ἰδίων πεζῶν 15
 ἐκ πλαγίου προσκειμένων αὐτοῖς, τῶν δὲ πολεμίων
 τῶν πεζῶν κατὰ πρόσωπον, τῶν δ' ἱππέων κατὰ νό-
 5 του περιεστώτων. τοιαύτης δὲ γενομένης τῆς μάχης
 οἱ μὲν εἰς τὸν ἀυλῶνα καταβάντες σχεδὸν ἅπαντες
 6 διεφθάρησαν, οἱ δ' ἐν τῇ παρωρεΐᾳ διέφυγον. οὗτοι 20
 δ' ἦσαν εὐζωνοὶ, τρίτον δὲ μέρος τῆς ἀπάσης δυνά-
 μεως, μεθ' ὧν καὶ τὸν Ἀνδοβάλλην συνέβη διασω-
 θέντα φνεῖν εἰς τι χωρίον ὄχυρόν.
 7 Πόπλιος δὲ, συντέλειαν ἐπιτεθεικῶς τοῖς κατὰ
 τὴν Ἰβηρίαν ἔργοις, παρῆν εἰς τὸν Ταρράκωνα μετὰ 25
 μεγίστης χαρᾶς, κάλλιστον θρίαμβον καὶ καλλίστην
 8 νίκην τῇ πατρίδι κατάγων. σπεύδων δὲ μὴ καθυστε-
 ρεῖν τῆς ἐν τῇ Ρώμῃ καταστάσεως τῶν ὑπάτων, πάντα
 τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν διατάξας καὶ παραδοὺς τὸ στρα-
 τόπεδον τοῖς περὶ τὸν Ἰούνιον καὶ Μάρκιον, αὐτὸς 30
 ἀπέπλευσε μετὰ Γαίου καὶ τῶν ἄλλων φίλων εἰς
 τὴν Ρώμην.

Καὶ γὰρ αὐτὸς ἦν ὁ Εὐθύδημος Μάρνης, πρὸς 34
 ὃν ἀπελογίζετο φάσκων ὡς οὐ δικαίως αὐτὸν Ἀντί-
 οχος ἐκ τῆς βασιλείας ἐκβαλεῖν σπουδάξει· γερονεῖναι 2
 γὰρ οὐκ αὐτὸς ἀποστάτης τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἑτέρων
 5 ἀποστάντων ἐπανελόμενος τοὺς ἐκείνων ἐγρόνους,
 οὕτω κρατῆσαι τῆς Βακτριανῶν ἀρχῆς. καὶ πλείω 3
 δὲ πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν διαλεχθεὶς ἠξίου τὸν
 Τηλέαν μεσιτεῦσαι τὴν διάλυσιν εὐνοικῶς, παρακα-
 λέσαντα τὸν Ἀντίοχον μὴ φθονῆσαι τῆς ὀνομασίας
 10 αὐτῷ τῆς τοῦ βασιλέως καὶ προστασίας, ὡς γε εἴαν 4
 μὴ συγχωρῇ τοῖς ἀξιουμένοις, οὐδετέρῳ τῆς ἀσφα-
 λείας ὑπαρχούσης· πλήθη γὰρ οὐκ ὀλίγα παρεῖναι 5
 τῶν Νομάδων, δι' ὧν κινδυνεύειν μὲν ἀμφοτέρους,
 ἐκβαρβαρωθῆσθαι δὲ τὴν χώραν ὁμολογουμένως,
 15 εἴαν ἐκείνους προσδέχωνται. ταῦτα δ' εἰπὼν ἔξαπέ- 6
 στειλε τὸν Τηλέαν πρὸς τὸν Ἀντίοχον. ὁ δὲ βασιλεὺς, 7
 πάλα περιβλεπόμενος λύσιν τῶν πραγμάτων, πυθό-
 μενος ταῦτα παρὰ τοῦ Τηλέου, προθύμως ὑπήκουσε
 πρὸς τὰς διαλύσεις διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. τοῦ 8
 20 δὲ Τηλέου προσανακάμψαντος καὶ πολλάκις πρὸς ἀμ-
 φοτέρους, τέλος Εὐθύδημος ἐξέπεμψε Δημήτριον τὸν
 υἱὸν βεβαιώσοντα τὰς ὁμολογίας· ὃν ὁ βασιλεὺς ἀπο- 9
 δέξάμενος, καὶ νομίσας ἀξιὸν εἶναι τὸν νεανίσκον βασι-
 λείας καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν ἔντευ-
 25 ξιν καὶ προστασίαν, πρῶτον μὲν ἐπηγγείλατο δώσειν
 αὐτῷ μίαν τῶν ἑαυτοῦ θυγατέρων· δευτέρου δὲ συν-
 ἐχώρησε τῷ πατρὶ τὸ τῆς βασιλείας ὄνομα. περὶ δὲ 10
 τῶν λοιπῶν ἐγγράπτους ποιησάμενος ὁμολογίας καὶ
 συμμαχίαν ἔνορκον, ἀνέξευξε σιτομετρήσας δαψιλῶς
 30 τὴν δύναμιν, προσλαβὼν καὶ τοὺς ὑπάρχοντας ἐλέ-
 φαντας τοῖς περὶ τὸν Εὐθύδημον. ὑπερβαλὼν δὲ τὸν 11
 Καύκασον καὶ κατάρας εἰς τὴν Ἰνδικήν, τὴν τε φι-

- λίαν ἀνενεώσατο τὴν πρὸς τὸν Σοφαρασῆνον τὸν βα-
 12 σιλέα τῶν Ἰνδῶν, καὶ λαβὼν ἑλέφαντας, ὥστε γε-
 νέσθαι τοὺς ἅπαντας εἰς ἑκατὸν καὶ πεντήμιοντα, ἔτι
 δὲ σιτομετρῆσας πάλιν ἐνταῦθα τὴν δύναμιν, αὐτὸς
 μὲν ἀνέβη μετὰ τῆς στρατιᾶς, Ἀνδροσθένης δὲ τὸν 5
 Κυζικηνὸν ἐπὶ τῆς ἀνακομιδῆς ἀπέλιπε τῆς γάξης
 13 τῆς ὁμολογηθείσης αὐτῷ παρὰ τοῦ βασιλέως. διελ-
 θῶν δὲ τὴν Ἀραχωσίαν καὶ περαιωθεὶς τὸν Ἐρύ-
 μανθον ποταμὸν, ἦκε διὰ τῆς Δραγγηνῆς εἰς τὴν
 Καρμανίαν, οὗ καὶ συνάπτουτος ἤδη τοῦ χειμῶνος 10
 14 ἐποίησατο τὴν παραχειμασίαν. τὸ μὲν οὖν πέρασ τῆς
 εἰς τοὺς ἄνω τόπους στρατείας Ἀντιόχου τοιαύτην
 ἔλαβε τὴν συντέλειαν, δι' ἧς οὐ μόνον τοὺς ἄνω
 σατραπίας ὑπηκόους ἐποίησατο τῆς ἰδίας ἀρχῆς, ἀλλὰ
 καὶ τὰς ἐπιθαλαττίους πόλεις καὶ τοὺς ἐπὶ τὰδε τοῦ 15
 15 Ταύρου δυνάστας, καὶ συλλήβδην ἠσφαλίσατο τὴν
 βασιλείαν, καταπληξάμενος τῇ τόλμῃ καὶ φιλοπονίᾳ
 16 πάντας τοὺς ὑποταττομένους· διὰ γὰρ ταύτης τῆς
 στρατείας ἄξιός ἐφάνη τῆς βασιλείας οὐ μόνον τοῖς
 κατὰ τὴν Ἀσίαν, ἀλλὰ καὶ τοῖς κατὰ τὴν Εὐρώπην. 20
 [Exc. ant. p. 242—244.]

FRAGMENTA LIBRI XII.

- Πολύβιος Βυζακίδα χώραν εἶναι φησι περὶ τὰς 1
 Σύρτις ἐν δωδεκάτῳ· Σταδίων μὲν οὕσα τὴν περι-
 μετρον δισχιλίων, τῷ δὲ σχήματι περιφερῆς.
 2 Ἰππῶν, Λιβύης πόλις. Πολύβιος δωδεκάτῳ.
 3 Σίγγα, πόλις Λιβύης, ὡς Πολύβιος δωδεκάτῳ.
 4 Τάβρακα, πόλις Λιβύης. Πολύβιος δωδεκάτῳ.
 5 Χαλκεία, πόλις Λιβύης· ὁ πολυῖστωρ ἐν Λιβυ-
 κῶν τρίτῳ, ὡς Δημοσθένης· ᾧ μεμφόμενος Πολύ-
 10 βιος ἐν τῷ δωδεκάτῳ ὧδε γράφει· Ἄγνοεὶ δὲ μεγά-
 λως καὶ περὶ τῶν Χαλκειῶν· οὐδὲ γὰρ πόλις ἐστίν,
 ἀλλὰ χαλκουργεῖα. [Steph. Byz.]
 2 Τὰ παραπλήσια τοῖς περὶ τὸν Ἡρόδοτον ἱστο-
 ρεῖ περὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ καλουμένου λωτοῦ αὐτό-
 15 πτης γενόμενος ὁ Μεγαλοπολίτης Πολύβιος ἐν τῇ
 δωδεκάτῃ τῶν Ἱστοριῶν λέγων οὕτως· Ἔστι δὲ τὸ
 δένδρον ὁ λωτὸς οὐ μέγα, τραχὺ δὲ καὶ ἀκανθῶ-
 2 δες, ἔχει δὲ φύλλον γλωρὸν παραπλήσιον τῇ θά-
 μνῳ, μικρὸν βαθύτερον καὶ πλατύτερον. ὁ δὲ καρ-
 3 πὸς τὰς μὲν ἀρχὰς ὁμοίος ἐστὶ καὶ τῇ χροῇ καὶ 3
 τῷ μεγέθει ταῖς λευκαῖς μυρτίσι ταῖς τετελειωμέ-
 ναις, ἀξανάμενος δὲ τῷ μὲν χρώματι γίννεται φοι- 4

νικοῦς, τῷ δὲ μεγέθει ταῖς γογγύλαις ἐλαίαις πα-
 5 ραπλήσιος, πυρῆνα δὲ ἔχει τελέως μικρόν. ἐπὶ δὲ
 πεπανθῆ, συνάγουσι, καὶ τὸν μὲν τοῖς οἰκέταις
 μετὰ χόνδρον κόψαντες σάπτουσι εἰς ἀγγεῖα, τὸν
 δὲ τοῖς ἐλευθέροις ἐξελόντες τὸν πυρῆνα συντι-
 6 θέασιν ὡσαύτως, καὶ σιτεύονται τοῦτον. ἔστι δὲ τὸ
 βρωμα παραπλήσιον σύκῳ καὶ φοινικοβαλάνῳ, τῇ δὲ
 7 εὐωδία βέλτιον. γίνεται δὲ καὶ οἶνος ἐξ αὐτοῦ βρε-
 χομένου καὶ τριβομένου δι' ὕδατος, κατὰ μὲν τὴν
 γεῦσιν ἡδὺς καὶ ἀπολαυστικός, οἰνομέλιτι χρηστῶ¹⁰
 8 παραπλήσιος, ᾧ χρῶνται χωρὶς ὕδατος. οὐ δύναται
 δὲ πλέον δέκα μένειν ἡμερῶν· διὸ καὶ ποιοῦσι κατὰ
 βραχὺ πρὸς τὴν χρεῖαν. ποιοῦσι δὲ καὶ ὄξος ἐξ αὐτοῦ.
 [Athenaeus 15, p. 651, D—F.]

3 Τὴν μὲν τῆς χώρας ἀρετὴν πᾶς ἂν τις θαναμά-¹⁵
 2 σεις, τὸν δὲ Τίμαιον εἰποι τις ἂν οὐ μόνον ἀνιστό-
 ρητον γεγονέναι περὶ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην, ἀλλὰ
 καὶ παιδαριώδη καὶ τελέως ἀσυλλόγιστον καὶ ταῖς
 ἀρχαίαις φήμαις ἀκμὴν ἐνδεδεμένον, ἃς παρελιήφα-
 3 μεν, ὡς ἀμυώδους πάσης καὶ ξηρᾶς καὶ ἀκάροπου²⁰
 ὑπαρχούσης τῆς Λιβύης. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ
 τῶν ζώων. τό τε γὰρ τῶν ἵππων καὶ τῶν βοῶν καὶ
 προβάτων, ἅμα δὲ τούτοις αἰγῶν, πλήθος τοσοῦτόν
 ἔστι κατὰ τὴν χώραν ὅσον οὐκ οἶδ' εἰ δύναται ἂν εὐ-
 4 ρεθῆναι κατὰ τὴν λοιπὴν οἰκουμένην, διὰ τὸ πολλὰ²⁵
 τῶν κατὰ Λιβύην ἐθνῶν τοῖς μὲν ἡμέροις μὴ χρῆ-
 σθαι καρποῖς, ἀπὸ δὲ τῶν θρεμμάτων καὶ σὺν τοῖς
 5 θρεμμασιν ἔχειν τὸν βίον. καὶ μὴν τὸ τῶν ἐλεφάν-
 των καὶ λεόντων καὶ παρδάλεων πλήθος καὶ τὴν ἀλ-
 κήν, ἔτι δὲ βουβάλων κάλλος καὶ στρουθῶν μεγέθη,³⁰
 τίς οὐχ ἰστόρησεν; ὧν κατὰ μὲν τὴν Εὐρώπην τὸ
 παράπαν οὐδὲν ἔστιν, ἢ δὲ Λιβύη πλήρης ἔστι τῶν

προειρημένων. περὶ ὧν οὐδὲν ἱστορήσας Τίμαιος 6
 ὡσπερ ἐπίτηδες τὰναντία τοῖς κατ' ἀλήθειαν ὑπάρ-
 χουσιν ἐξηγεῖται. καθάπερ δὲ καὶ περὶ τῶν κατὰ 7
 Λιβύην ἀπεσχεδίακεν, οὕτω καὶ περὶ τῶν κατὰ τὴν
 5 νῆσον τὴν προσαγορευομένην Κύρου. καὶ γὰρ ὑπὲρ 8
 ἐκείνης μνημονεύων ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ φησὶν αἰ-
 γας ἀγρίας καὶ πρόβατα καὶ βοῦς ἀγρίους ὑπάρχειν
 ἐν αὐτῇ πολλούς, ἔτι δ' ἐλάφους καὶ λαγῶς καὶ λύ-
 κους καὶ τινα τῶν ἄλλων ζώων, καὶ τοὺς ἀνθρώπους
 10 περὶ ταῦτα διατρέβειν κνηρητοῦντας καὶ τὴν ὄλην
 τοῦ βίου διαγωγὴν ἐν τούτοις ἔχειν. κατὰ δὲ τὴν 9
 προειρημένην νῆσον οὐχ οἶον αἰετῶν ἢ βοῦς, ἀλλ'
 οὐδὲ λαγῶς οὐδὲ λύκος οὐδ' ἐλάφος οὐδ' ἄλλο τῶν
 τοιούτων ζώων οὐδὲν ἔστι, πλὴν ἀλωπέκων καὶ κυνί-
 15 κλων καὶ προβάτων ἀγρίων. ὁ δὲ κύνικλος πόρρω-¹⁰
 θεν μὲν ὀρώμενος εἶναι δοκεῖ λαγῶς μικρός, ὅταν δ'
 εἰς τὰς χεῖρας λάβῃ τις, μεγάλην ἔχει διαφορὰν καὶ
 κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν βρωσίν· γίνεται
 δὲ τὸ πλεῖον μέρος κατὰ γῆς. δοκεῖ γε μὴν πάντ' 4
 20 εἶναι τὰ ζῷα κατὰ τὴν νῆσον ἄγρια διὰ τοιαύτην αἰ-
 τίαν. οὐ δύναται κατὰ τὰς νομάς συνακολουθεῖν 2
 οἱ ποιμένες τοῖς θρεμμασὶ διὰ τὸ σύνδενδρον καὶ
 κρημνώδη καὶ τραχεῖαν εἶναι τὴν νῆσον· ἀλλ' ὅταν
 βούλωνται συναθροῖσαι, κατὰ τοὺς εὐκαίρους τόπους
 25 ἐπιστάμενοι τῇ σάλπιγγι συγκαλοῦσι τὰ ζῷα, καὶ
 πάντα πρὸς τὴν ἰδίαν ἀδιαπτῶτως συντρέχει σάλ-
 πιγγα. λοιπὸν ὅταν τινὲς προσπλεύσαντες πρὸς τὴν 3
 νῆσον αἰγας ἢ βοῦς θεάσωνται νεμομένας ἐρήμους,
 κἄπειτα βουληθῶσι καταλαβεῖν, οὐ προσίεται τὰ ζῷα
 30 διὰ τὴν ἀσυνήθειαν, ἀλλὰ φεύγει. ὅταν δὲ καὶ συν- 4
 δῶν ὁ ποιμὴν τοὺς ἀποβαίνοντας σαλπίσση, προτρο-
 πάδην ἅμα φέρεται καὶ συντρέχει πρὸς τὴν σάλπιγγα.

διὸ φαντασίαν ἀγρίων ποιεῖ· ὑπὲρ ὧν Τίμαιος κα-
 5 κῶς καὶ παρέργως ἱστορήσας ἐσχεδίασε. τὸ δὲ τῆ
 σάλπιγγι πειθαρχεῖν οὐκ ἔστι θανμάσιον· καὶ γὰρ
 κατὰ τὴν Ἰταλίαν οἱ τὰς ὕς τρέφοντες οὕτω χειρί-
 6 ζουσι τὰ κατὰ τὰς νομάς· οὐ γὰρ ἔπονται κατὰ πό-
 δας οἱ συνοφορβοὶ τοῖς θρέμμασιν, ὥσπερ παρὰ τοῖς
 Ἑλλήσιν, ἀλλὰ προηγοῦνται φωνοῦντες τῇ βυκάνῃ
 κατὰ διάστημα, τὰ δὲ θρέμματα κατόπιν ἀκολουθεῖ
 7 καὶ συντρέχει πρὸς τὴν φωνήν, καὶ τηλικαύτη γί-
 γνεται συνήθεια τοῖς ζῴοις πρὸς τὴν ἰδίαν βυκάνην¹⁰
 ὥστε θανμάζειν καὶ δυσπαραδέκτως ἔχειν τοὺς πρῶ-
 8 τούς ἀκούσαντας. διὰ γὰρ τὴν πολυχειρίαν καὶ τὴν
 λοιπὴν χορηγίαν μεγάλα συμβαίνει τὰ σφόδρα κατὰ
 τὴν Ἰταλίαν ὑπάρχειν, καὶ μάλιστα τὴν παραλίαν,
 παρὰ τε τοῖς Τυρρηنيκοῖς καὶ Γαλάταις, ὥστε τὴν¹⁵
 μίαν τοκάδα χιλίους ἐκτρέφειν ὕς, ποτὲ δὲ καὶ πλεί-
 9 ους. διὸ καὶ κατὰ γένη ποιοῦνται καὶ καθ' ἡλικίαν
 10 τὰς ἐκ τῶν νυκτερευμάτων ἐξαγωγάς. ὅθεν εἰς τὸν
 αὐτὸν τόπον προαγομένων καὶ πλειόνων συστημά-
 των οὐ δύνανται ταῦτα κατὰ γένη τηρεῖν, ἀλλὰ γε²⁰
 συμπίπτει κατὰ τε τὰς ἐξελασίας καὶ νομάς ἀλλήλοις,
 11 ὁμοίως δὲ κατὰ τὰς προσαγωγάς. ἕξ ὧν αὐτοῖς ἐπι-
 νενόηται πρὸς τὸ διακρίνειν, ὅταν συμπέσῃ, χωρὶς
 12 κόπου καὶ πραγματείας τὸ κατὰ βυκάνην. ἐπειδὴν
 γὰρ τῶν νεμόντων ὁ μὲν ἐπὶ τούτῳ τὸ μέρος προάγῃ²⁵
 φωνῶν, ὁ δ' ἐπὶ ἕτερον ἀποκλίνει, αὐτὰ δι' αὐτῶν
 χωρίζεται τὰ θρέμματα καὶ κατακολουθεῖ ταῖς ἰδίαις
 βυκάναις μετὰ τοιαύτης προθυμίας ὥστε μὴ δυνα-
 τὸν εἶναι βιάσασθαι μηδὲ κωλύσαι μηδενὶ τρόπῳ τὴν
 13 ὁρμὴν αὐτῶν. παρὰ δὲ τοῖς Ἑλλήσι κατὰ τοὺς δρυ-
 μούς, ἐπειδὴν ἀλλήλοις συμπέσῃ διώκοντα τὸν καρ-
 πόν, ὁ πλείονας ἔχων χειρᾶς καὶ κατευκαιρήσας πε-

ριλαβῶν τοῖς ἰδίοις θρέμμασιν ἀπάγει τὰ τοῦ πλη-
 σίου. ποτὲ δὲ κλέπτῃς ὑποκαθίσας ἀπήλασεν, οὐδ' ¹⁴
 ἐπιγινώσκοντος τοῦ περιάγοντος πῶς ἀπέβαλε, διὰ
 τὸ μακρὰν ἀποσπᾶσθαι τὰ κτήνη τῶν περιαγόντων,
 5 ἀμιλλώμενα περὶ τὸν καρπόν, ὅταν ἀμὴν ἄρχῃται θεῖν.
 πλὴν ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον. [Exc. ant. p. 244—245.]

Ὅτι διασύρας ὁ Πολύβιος τὸν Τίμαιον ἐν πολ- ^{4a}
 λοῖς ἀνθίς φησι· Τίς ἂν ἔτι δοίη συγγνώμην ἐπὶ
 τοῖς τοιοῦτοις ἀμαρτήμασιν ἄλλως τε καὶ Τιμαίῳ τῷ
 10 προσφρομένῳ τοῖς ἄλλοις πρὸς τὰς τοιαύτας παρω-
 νυχίας; ἐν αἷς Θεοπόμπου μὲν κατηγορεῖ διότι Διο- ²
 νυσίου ποιησαμένου τὴν ἀνακομιδὴν ἐκ Σικελίας εἰς
 Κόρινθον ἐν μακρᾷ νηί, Θεόπομπός φησιν ἐν στρογ- ³
 γύλῃ παραγενέσθαι τὸν Διονύσιον, Ἐφόρου δὲ πα- ³
 15 λιλλογίαν καταψεύδεται, φάσκων λέγειν αὐτὸν ὅτι
 Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος παρελάμβανε τὴν ἀρχὴν
 ἐτῶν εἴκοσι τριῶν ὑπάρχων, δυναστεύσαι δὲ τεττα-
 ράκοντα καὶ δύο, μεταλλάξει δὲ τὸν βίον προσλα- ⁴
 βῶν τοῖς ἐξήκοντα τρία· τοῦτο γὰρ οὐδ' ἂν εἰς εἶπει ⁴
 20 δήπου τοῦ συγγραφέως εἶναι τὸ διάπτωμα, τοῦ δὲ
 γραφέως ὁμολογουμένως· ἢ γὰρ δεῖ τὸν Ἐφορον ⁵
 ὑπερβεβηκέναι τῇ μωρία καὶ τὸν Κόροιβον καὶ τὸν
 Μαργίτην, εἰ μὴ δυνατός ἦν συλλογίζεσθαι διότι τὰ
 τετταράκοντα καὶ δύο προστεθέντα τοῖς εἴκοσι καὶ ⁶
 25 τρισὶν ἐξήκοντα γίνεται καὶ πέντε, ἢ τούτου μηδα- ⁶
 μῶς ἂν πιστευθέντος ὑπὲρ Ἐφόρου φανερόν ὅτι τὸ
 μὲν ἀμάρτημά ἐστι τοῦ γραφέως, τὸ δὲ Τιμαίου φι-
 λεπίτιμον καὶ φιλέγκλημον οὐδεὶς ἂν ἀποδέξαιτο.

Καὶ μὴν ἐν τοῖς περὶ Πύρρον πάλιν φησὶ τοὺς ^{4b}
 30 Ῥωμαίους ἔτι νῦν ὑπόμνημα ποιουμένους τῆς κατὰ
 τὸ Ἴλιον ἀπωλείας ἐν ἡμέρᾳ τινὶ κατακοντίζειν ἵππον
 πολεμιστὴν πρὸ τῆς πόλεως ἐν τῷ Κάμπῳ καλουμένῳ,

διὰ τὸ τῆς Τροίας τὴν ἄλωσιν διὰ τὸν ἵππον γενέ-
 2 σθαι τὸν δούριον προσαγορευόμενον, πρῶγμα πάν-
 των παιδαριωδέστατον· οὕτω μὲν γὰρ δεήσει πάντας
 τοὺς βαρβάρους λέγειν Τρώων ἀπογόνους ὑπάρχειν·
 3 σχεδὸν γὰρ πάντες, εἰ δὲ μή γε, οἱ πλείους, ὅταν ἢ 5
 πολεμεῖν μέλλωσιν ἐξ ἀρχῆς ἢ διακινδυνεύειν πρὸς
 τινὰς ὀλοσχερῶς, ἵππον προθύονται καὶ σφραγιάζον-
 ται, σημειούμενοι τὸ μέλλον ἐκ τῆς τοῦ ζώου πτώ-
 σεως.

4^ο Ὁ δὲ Τίμαιος περὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἀλογίας οὐ 10
 μόνον ἀπειρίαν, ἔτι δὲ μᾶλλον ὀψιμαθίαν δοκεῖ μοι
 πολλὴν ἐπιφαίνειν, ὅς γε, διότι θύουσιν ἵππον, εὐ-
 θέως ὑπέλαβε τοῦτο ποιεῖν αὐτοὺς διὰ τὸ τὴν Τροίαν
 ὑπὸ ἵππου δοκεῖν ἐαλωκέναι.

2 Πλὴν ὅτι γε κακῶς ἰστόρηκε καὶ τὰ περὶ τὴν Λιβύην 15
 καὶ τὰ περὶ τὴν Σαρδόνα, καὶ μάλιστα τὰ κατὰ τὴν
 3 Ἰταλίαν, ἐκ τούτων ἐστὶ συμφανές, καὶ καθόλου διότι
 τὸ περὶ τὰς ἀνακρίσεις μέρος ἐπισέστυται παρ' αὐτῶ
 4 τελέως· ὅπερ ἐστὶ κυριώτατον τῆς ἱστορίας. ἐπειδὴ γὰρ
 αἱ μὲν πράξεις ἅμα πολλαχῆ συντελοῦνται, παρεῖναι 20
 δὲ τὸν αὐτὸν ἐν πλείοσι τόποις κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν
 ἀδύνατον, ὁμοίως γε μὴν οὐδ' αὐτόπτην γενέσθαι πάν-
 των τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην τόπων καὶ τῶν ἐν τοῖς
 5 τόποις ἰδιωμάτων τὸν ἕνα δυνατόν, καταλείπεται
 πυνθάνεσθαι μὲν ὡς παρὰ πλείστων, πιστεύειν δὲ 25
 τοῖς ἀξίοις πίστεως, κριτὴν δ' εἶναι τῶν προσπιπτόν-
 των μὴ κακόν.

4^α Ἐν ᾧ γένει μεγίστην ἐπίφασιν ἔλκων Τίμαιος
 2 πλείστον ἀπολείπεσθαι μοι δοκεῖ τῆς ἀληθείας· το-
 σοῦτο γὰρ ἀπέχει τοῦ δι' ἐτέρων ἀκριβῶς τὴν ἀλή- 30
 θειαν ἐξετάζειν ὡς οὐδὲ τούτων ὧν αὐτόπτης γέ-
 γονε καὶ ἐφ' οὓς αὐτὸς ἦκει τόπους, οὐδὲ περὶ

τούτων οὐδὲν ὑγίης ἡμῖν ἐξηγεῖται. τοῦτο δ' ἔσται 2
 δῆλον, ἐὰν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν δείξωμεν αὐ-
 τὸν ἀγνοοῦντα περὶ ὧν ἀποφαίνεται· σχεδὸν γὰρ οὐ 4
 πολλῶν ἔτι προσδεήσει λόγων ὑπὲρ γε τῆς ψευδολο-
 5 γίας, ἐὰν ἐν οἷς ἔφην καὶ ἐγράφη τόποις, καὶ τούτων
 ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις, ἐν τούτοις ἀγνοῶν εὐρεθῆ
 καὶ παραπαίων τῆς ἀληθείας. φησὶ τοιγαροῦν τὴν 5
 Ἀρέθουσαν κρήνην τὴν ἐν ταῖς Συρακούσαις ἔχειν
 τὰς πηγὰς ἐκ τοῦ κατὰ Πελοπόννησον διὰ τε τῆς Ἀρ-
 10 καδίας καὶ διὰ τῆς Ὀλυμπίας ῥέοντος ποταμοῦ Ἀλ-
 φειοῦ· ἐκεῖνον γὰρ δύντα κατὰ γῆς καὶ τετρακισχι- 6
 λίους σταδίους ὑπὸ τὸ Σικελικὸν ἐνεχθέντα πέλαγος
 ἀναδύνειν ἐν ταῖς Συρακούσαις, γενέσθαι δὲ τοῦτο 7
 δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ τινα χρόνον οὐρανίων ὄμβρων φα-
 15 γέντων κατὰ τὸν τῶν Ὀλυμπίων καιρὸν καὶ τοῦ πο-
 ταμοῦ τοὺς κατὰ τὸ τέμενος ἐπικλύσαντος τόπους, ὅν- 8
 θου τε πλήθος ἀναβλύξειν τὴν Ἀρέθουσαν ἐκ τῶν
 κατὰ τὴν πανήγυριν θνυμένων βοῶν καὶ φιάλην χρυ-
 σῆν ἀναβαλεῖν, ἣν ἐπιγρόντες εἶναι τῆς ἑορτῆς ἀνεί-
 20 λοντο. [Exc. Vat. p. 380—383 M. 35—36 H.]

Ἐμοὶ δὲ συμβαίνει καὶ παραβεβληκέναι πλεονά- 5
 κς εἰς τὴν τῶν Δοκρῶν πόλιν καὶ παρεσχῆσθαι
 χρείας αὐτοῖς ἀναγκαίας· καὶ γὰρ τῆς εἰς Ἰβηρίαν 2
 στρατείας αὐτοὺς παραλυθῆναι συνέβη δι' ἐμὲ καὶ
 25 τῆς εἰς Δαλματεῖς, ἣν ὄφειλον κατὰ θάλατταν ἐκ-
 πέμπειν Ῥωμαίοις κατὰ τὰς συνθήκας. ἐξ ὧν καὶ 3
 κακοπαθείας καὶ κινδύνου καὶ δαπάνης ἱκανῆς τινος
 ἀπολυθέντες πᾶσιν ἡμᾶς ἡμεῖψαντο τοῖς τιμίοις καὶ
 φιλανθρωποῖς· διόπερ ὀφείλω καὶ μᾶλλον εὐλογεῖν
 30 Δοκρούς ἢ τοῦναντίον. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἄνησα καὶ 4
 λέγειν καὶ γράφειν ὅτι τὴν ὑπ' Ἀριστοτέλους παρα-
 δεδομένην ἱστορίαν περὶ τῆς ἀποικίας ἀληθινωτέραν

5 εἶναι συμβαίνει τῆς ὑπὸ Τιμαίου λεγομένης. σύν-
 οίδα γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ὁμολογοῦσιν ὅτι παραδό-
 σιμος αὐτοῖς ἐστὶν αὕτη περὶ τῆς ἀποικίας ἢ φήμη
 6 καὶ τούτων γε τοιαύτας ἔφερον ἀποδείξεις. πρῶτον
 μὲν ὅτι πάντα τὰ διὰ προγόνων ἐνδοξα παρ' αὐτοῖς
 ἀπὸ τῶν γυναικῶν, οὐκ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐστίν, οἷον
 7 τῶν ἑκατὸν οἰκιῶν λεγομένους· ταύτας δ' εἶναι τὰς
 ἑκατὸν οἰκίας τὰς προκριθείσας ὑπὸ τῶν Λοκρῶν
 10 πρὶν ἢ τὴν ἀποικίαν ἐξελεῖν, ἐξ ὧν ἐμελλον οἱ Λο-
 κροὶ κατὰ τὸν χρησμὸν κληροῦν τὰς ἀποσταλησομέ-
 8 νας παρθένους εἰς Ἴλιον. τούτων δὲ τινες τῶν γυ-
 ναικῶν συνεξᾶραι μετὰ τῆς ἀποικίας, ὧν τοὺς ἀπο-
 γόνους ἔτι νῦν εὐγενεῖς νομίζεσθαι καὶ καλεῖσθαι
 9 τοὺς ἀπὸ τῶν ἑκατὸν οἰκιῶν. πάλιν ὑπὲρ τῆς φια-
 ληφόρου παρ' αὐτοῖς λεγομένης τοιαύτη τις ἱστορία
 10 παρεδέδοτο, διότι καθ' ὃν καιρὸν τοὺς Σικελοὺς ἐκ-
 βάλοιεν τοὺς κατασχόντας τὸν τόπον τοῦτον τῆς Ἰτα-
 λίας, ὧν καὶ ταῖς θυσῖαις προηγεῖτο τῶν ἐνδοξοτά-
 20 των καὶ τῶν εὐγενεσιῶτων ὑπάρχων παῖς, αὐτοὶ καὶ
 πλείω τῶν Σικελικῶν ἐθνῶν παραλαβόντες διὰ τὸ μη-
 11 τοιεν ἀπ' ἐκείνων, αὐτὸ δὲ τοῦτο διορθώσαντο, τὸ
 μὴ παῖδα ποιεῖν ἐξ αὐτῶν τὸν φιαληφόρον, ἀλλὰ
 παρθένον, διὰ τὴν ἀπὸ τῶν γυναικῶν εὐγένειαν.
 6 Συνθήκαι δὲ πρὸς μὲν τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα
 Λοκροὺς οὗτ' ἦσαν οὗτ' ἐλέγοντο παρ' αὐτοῖς γεγο-
 νέναι, πρὸς μέντοι Σικελοὺς πάντες εἶχον ἐν παρα-
 2 δόσει. περὶ ὧν ἔλεγον διότι καθ' ὃν καιρὸν ἐκ τῆς
 πρώτης παρουσίας καταλάβοιεν Σικελοὺς κατέχοντας
 ταύτην τὴν χώραν, ἐν ἧ' νῦν κατοικοῦσι, καταπλα-

γέντων αὐτοὺς ἐκείνων καὶ προσδεξαμένων διὰ τὸν
 φόβον, ὁμολογίας ποιήσαντο τοιαύτας, ἢ μὴν εὐνοή- 3
 σαι αὐτοῖς καὶ κοινῇ τὴν χώραν ἔξειν, ἕως ἂν ἐπι-
 βαινῶσι τῇ γῆ ταύτῃ καὶ τὰς κεφαλὰς ἐπὶ τοῖς ἄμοις
 5 φορῶσι. τοιούτων δὲ τῶν ὄρκων γενομένων, φασὶ
 τοὺς Λοκροὺς εἰς μὲν τὰ πέσματα τῶν ὑποδημάτων
 ἐμβαλόντας γῆν, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄμους σκοροδῶν κεφα-
 λὰς ἀφανεῖς ἐπιθεμένους οὕτω ποιήσασθαι τοὺς ὄρ-
 5 κους, ἡάπειτα τὴν μὲν γῆν ἐμβαλόντας ἐκ τῶν ὑπο-
 10 δημάτων, τὰς δὲ κεφαλὰς τῶν σκοροδῶν ἀπορρίψαν-
 τας μετ' οὐ πολὺ καιροῦ παραπεσόντος ἐμβαλεῖν τοὺς
 Σικελοὺς ἐκ τῆς χώρας. ταῦτα μὲν οὖν λέγεται παρὰ 6
 Λοκροῖς. [Exc. ant. p. 245.]

Τιμαῖος δ' ὁ Ταυρομενίτης ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν Ἱστο- 7
 15 ριῶν, ἐλέγχει δ' αὐτὸν εἰς τοῦτο Πολύβιος ὁ Μεγα-
 λοπολίτης διὰ τῆς δωδεκάτης τῶν Ἱστοριῶν, οὐκ ἦν,
 φησί, πάτριον τοῖς Ἑλλήσιν ὑπὸ ἀργυρωνήτων τὸ
 παλαιὸν διακονεῖσθαι, γράφων οὕτως· Καθόλου δὲ 8
 ἠτιῶντο τὸν Ἀριστοτέλη διημαρτηκέναι τῶν Λοκρι-
 20 κῶν ἐθνῶν· οὐδὲ γὰρ κεκτῆσθαι νόμον εἶναι τοῖς Λο-
 κροῖς. [Athenaeus 6, p. 264 C—272 A.]

Ἐκ τούτων ἂν τις συλλογισόμενος Ἀριστοτέλει 6^a
 πρόσσχοι μᾶλλον ἢ Τιμαίῳ· καὶ μὴν τὸ συνεχὲς τούτῳ
 2 τελέως ἄτοπον· τὸ γὰρ ὑπολαμβάνειν, καθάπερ ἐκεῖ-
 25 νος ὑποδείκνυσιν, ὡς οὐκ εἰκὸς ἦν τοὺς οἰκέτας τῶν
 Λακεδαιμονίους συμμαχησάντων τὴν τῶν κυρίων εὐ-
 νοϊαν ἀναφέρειν πρὸς τοὺς ἐκείνων φίλους εὐηθες·
 οὐ γὰρ μόνον τὰς εὐνοίας, ἀλλὰ καὶ τὰς ξενίας καὶ 3
 τὰς συγγενείας τῶν δεσποτῶν οἱ δουλεύσαντες, ὅταν
 30 εὐτυχῆσωσι παραδόξως καὶ χρόνος ἐπιγένηται, πει-
 ρῶνται προσποιεῖσθαι καὶ συναναγεῖσθαι τῶν κατὰ
 φύσιν ἀναγκαίων μᾶλλον, αὐτῷ τούτῳ σπουδάζου- 4

6^b τες τὴν προγεγενημένην περὶ αὐτοὺς ἐλάττωσιν καὶ
 τὴν ἀδοξίαν ἐξαλείφειν, τῷ βούλεσθαι τῶν δεσπο-
 τῶν ἀπόγονοι μᾶλλον ἐπιφαίνειν ἢ περὶ ἀπελεύθε-
 2 διὸ καὶ τὴν ὀνομασίαν τῇ πόλει τὴν ἀπὸ τῶν γυναι-
 3 κῶν εἰκότως ἐπέθεσαν καὶ τὴν οἰκειότητα τὴν κατὰ
 τὰς γυναικῶν προσεποιήθησαν, ἔτι δὲ τὰς φιλίας καὶ
 τὰς συμμαχίας τὰς προγονικὰς τὰς ἀπὸ τῶν γυναικῶν
 4 ἄνευεοντο. ἢ καὶ τὸ τοὺς Ἀθηναίους ποροθῆσαι τὴν
 χῶραν αὐτῶν οὐδὲν ἔστι σημεῖον ψευδῆ λέγειν τὸν
 5 Ἀριστοτέλην· εὐλόγον γὰρ ὄντος ἐκ τῶν προειρημέ-
 νων, εἰ καὶ δεκάκις ἦσαν οἰκέται, τοῦ προσπεποιή-
 6 θαι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φιλίαν τοὺς ἐξάρανας
 ἐκ τῶν Λοκρῶν καὶ κατασχόντας εἰς τὴν Ἰταλίαν, εὐ-
 7 λογος γίννεται καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων ἀλλοτριότης πρὸς
 8 πάντας τοὺς προειρημένους, οὐκ ἐξεταζόντων τὸ γένος
 9 ὡς τὴν προαίρεσιν. νῆ Δί' ἀλλὰ πῶς αὐτοὶ μὲν ἐξα-
 πέστελλον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἀκμάζοντας εἰς τὴν
 10 πατρίδα τεκνοποιίας χάριν, τοὺς δὲ Λοκροὺς τὸ πα-
 11 ραπλήσιον οὐκ εἶων ποιεῖν; ἕκαστα δὲ τούτων οὐ
 12 μόνον κατὰ τὸ πιθανόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀλήθειαν
 13 μεγάλην ἔχει διαφορὰν· οὔτε γὰρ κωλύσειν τοὺς Λο-
 κροὺς ἔμελλον, αὐτοὶ τὸ ὅμοιον ποιοῦντες, ἄτοπον
 14 γὰρ, οὐδὲ μὴν κελευόντων αὐτῶν οἱ Λοκροὶ πάντως
 15 ποιήσειν ἐκείνοις τὸ παραπλήσιον. παρὰ μὲν γὰρ
 τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ πάτριον ἦν καὶ σύνηθες τρεῖς
 16 ἄνδρας ἔχειν τὴν γυναικᾶ καὶ τέτταρας, ποτὲ δὲ καὶ

πλείους ἀδελφοὺς ὄντας, καὶ τὰ τέκνα τούτων εἶναι
 κοινά, καὶ γεννήσαντα παῖδας ἱκανοὺς ἐκδόσθαι γυ-
 ναϊκά τινι τῶν φίλων καλὸν καὶ σύνηθες. διόπερ οἱ
 9 Λοκροὶ μῆτε ταῖς ἀραῖς ὄντες ἔνοχοι μῆτε τοῖς ὄρκοις,
 10 οἷς ᾤμωσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ πρότερον εἰς τὴν
 οἰκίαν ἐπανήξειν πρὶν ἢ τὴν Μεσσήνην κατὰ κράτος
 εἰλεῖν, τῆς μὲν κατὰ τὸ κοινὸν ἐξαποστολῆς εἰκότως
 οὐ μετέσχον, κατὰ δὲ μέρος τὰς ἐπανόδους ποιούμε-
 11 νοι καὶ σπανίως ἔδοσαν ἀναστροφὴν ταῖς γυναιξί-
 12 πρὸς οἰκέτας γενέσθαι συνήθειαν ἢ πρὸς τοὺς ἐξ ἀρ-
 γῆς ἄνδρας, ταῖς δὲ παρθένους καὶ μᾶλλον· ὃ καὶ
 τῆς ἐξαναστάσεως αἴτιον γέγονεν. [Exc. Vat. p. 383—
 385 M. 36—37 H.]

Ὅτι πολλὰ ἱστορεῖ ψευδῆ ὁ Τίμαιος, καὶ δοκεῖ τὸ
 7 παράπαν οὐκ ἄπειρος ὢν οὐδενὸς τῶν τοιούτων, ὑπὸ
 8 δὲ τῆς φιλονικίας ἐπισκοτούμενος, ὅταν ἅπαξ ἢ ψέ-
 γειν ἢ τούναντίον ἐγκωμιάξειν τινὰ πρόθηται, πάν-
 9 των ἐπιλανθάνεται καὶ πολὺ τι τοῦ καθήκοντος πα-
 10 ρεβαίνει. πλὴν ταῦτα μὲν ἡμῖν ὑπὲρ Ἀριστοτέλους
 11 εἰρησθῶ πῶς καὶ τίσι προσέχων τοιαύτην ἐποιήσατο
 12 τὴν περὶ τῶν Λοκρῶν ἐξήγησιν· τὰ δὲ λέγεσθαι μέλ-
 13 λοντα περὶ Τιμαίου καὶ τῆς ὄλης συντάξεως αὐτοῦ
 καὶ καθόλου περὶ τοῦ καθήκοντος τοῖς πραγματενο-
 14 μένοις ἱστορίαν τοιάνδε τινὰ λήψεται τὴν ἀπάντησιν.
 15 ὅτι μὲν οὖν ἀμφοτέρω κατὰ τὸν εἰκότα λόγον πεποί-
 16 ηται τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ διότι πλείους εἰσὶ πιθα-
 17 νότητες ἐν τῇ κατ' Ἀριστοτέλην ἱστορίᾳ, δοκῶ, πᾶς
 18 ἂν τις ἐκ τῶν εἰρημένων ὁμολογήσειεν· ἀληθὲς μὲν-
 19 τοι γε καὶ καθάπαξ διαστείλαι περὶ τινος οὐδὲν ἔστιν
 20 ἐν τούτοις. οὐ μὴν ἀλλ' ἔστω τὸν Τιμαίον εἰκότα λέ-
 21 γειν μᾶλλον. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν δεήσει πᾶν
 22 ὄημα καὶ πᾶσαν φωνὴν ἀκούειν καὶ μόνον οὐ θανά-

του κρίσιν ὑπέχειν τοὺς ἐν ταῖς ἱστορίαις ἦττον εἰ-
6 κότε λέγοντας; οὐ δὴ που. τοῖς μὲν γὰρ κατ' ἀγνοίαν
ψευδογραφοῦσιν ἔφαμεν δεῖν διόρθωσιν εὐμενικὴν
καὶ συγγνώμην ἐξακολουθεῖν, τοῖς δὲ κατὰ προαίρε-
σιν ἀπαραίτητον κατηγορίαν.

8 Ἡ δεικτέον οὖν τὸν Ἀριστοτέλην κατὰ τὸν ἄρτι
(9) λόγον τὰ περὶ Λοκρῶν εἰρηκότε χάριτος ἢ κέρδους
ἢ διαφορᾶς ἔνεκεν ἢ μηδὲ τολμῶντας τοῦτο λέγειν
ὁμολογητέον ἀγνοεῖν καὶ παραπαίειν τοὺς τοιαύτη
χρωμένους ἀπεχθεῖα καὶ πικρία κατὰ τῶν πέλας οἶα 10
2 κέχρηται Τιμαῖος κατὰ Ἀριστοτέλους. φησὶ γὰρ αὐ-
τὸν εἶναι θρασύν, εὐχερῆ, προπετῆ, πρὸς δὲ τού-
τοις κατατετολμηκέναι τῆς τῶν Λοκρῶν πόλεως εἰ-
3 πόντα τὴν ἀποικίαν αὐτῶν εἶναι δραπετῶν, μοι-
3 χῶν, ἀνδραποδιστῶν. καὶ ταῦτα λέγειν αὐτὸν φησιν 15
οὕτως ἀξιοπίστως ὥστε δοκεῖν ἓνα τῶν ἐστρατηγη-
κότων ὑπάρχειν καὶ τοὺς Πέρσας ἐν ταῖς Κιλικίας
πύλαις ἄρτι παρατάξει νενικηκότε διὰ τῆς αὐτοῦ δυ-
4 νάμεως, ἀλλ' οὐ σοφιστὴν ὀψιμαθῆ καὶ μισητὸν
ὑπάρχοντα καὶ τὸ πολυτίμητον ἰατρεῖον ἀρτίως ἀπο- 20
κεκλεικότε, πρὸς δὲ τούτοις εἰς πᾶσαν αὐλήν καὶ
σκηνὴν ἐμπεπηδηκότε, πρὸς δὲ γαστρίμαργον, ὄψαρ-
5 τυτῆν, ἐπὶ στόμα φερόμενον ἐν πᾶσι. δοκεῖ δὴ μοι
τὰ τοιαῦτα μόλις ἂν ἄνθρωπος ἀγύρτης καὶ προπε-
της ἐπὶ δικαστηρίου ῥιψολογῶν ἀνεκτὸς φανῆναι 25
6 μέτριος μὲν γὰρ οὐ δοκεῖ, συγγραφεὺς δὲ κοινῶν
πράξεων καὶ προστάτης ἱστορίας ἀληθινὸς οὐδ' ἂν
αὐτὸς ἐν αὐτῷ διανοηθῆναι, μὴ τι δὴ καὶ γράφειν
τολμῆσαι τοιοῦτον.

9 Σκεψόμεθα δὴ καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ Τιμαίου προ-
(10) αἴρεσιν, καὶ τὰς ἀποφάσεις συγκρίνωμεν ἐκ παρα-
θέσεως, ὡς πεποιήται περὶ τῆς αὐτῆς ἀποικίας, ἵνα

γνωῖμεν πότερος ἄξιος ἔσται τῆς τοιαύτης κατηγορίας.
φησὶ τοιγαροῦν κατὰ τὴν αὐτὴν βίβλον, οὐκέτι κατὰ 2
τὸν εἰκότε λόγον χρώμενος τοῖς ἐλέγχοις, ἀλλ' ἀλη-
θινῶς αὐτὸς ἐπιβαλὼν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα
3 Λοκρούς, ἐξετάζειν τὰ περὶ τῆς ἀποικίας. τοὺς δὲ 3
πρῶτον μὲν ἐπιδεικνύειν αὐτῷ συνθήκας ἐγγράπτους,
ἔτι καὶ νῦν διαμενούσας πρὸς τοὺς ἐξαπεσταλμένους,
αἷς ὑπογεγραφοῦσιν τὴν ἀρχὴν τοιαύτην "ὡς γονεῦσι
πρὸς τέκνα." πρὸς δὲ τούτοις εἶναι δόγματα, καθ' ἃ 4
4 πολιτείαν ὑπάρχειν ἑκατέροις παρ' ἑκατέροις. καθό-
λου δὲ ἀκούοντας τὴν Ἀριστοτέλους ἐξήγησιν περὶ
τῆς ἀποικίας θαυμάζειν τὴν ἰταμότητα τοῦ συγγρα-
φῆως. μεταβάς δὲ πάλιν ἐπὶ τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρούς 5
εὐρίσκειν ἀκολουθούς καὶ τοὺς νόμους φησὶ τοὺς παρ'
5 αὐτοῖς καὶ τοὺς ἐθισμούς οὐ τῆ τῶν οἰκετῶν ῥαδιουργ-
γία, τῆ δὲ τῶν ἐλευθέρων ἀποικία· πάντως γὰρ καὶ 6
6 τοῖς ἀνδραποδισταῖς ἐπιτίμια τετάχθαι παρ' αὐτοῖς,
ὁμοίως τοῖς μοιχοῖς, τοῖς δραπέταις· ὧν οὐδὲν ἂν
ὑπάρχειν, εἰ συνήδεσαν αὐτοῖς ἐκ τοιούτων πε-
7 φνύκοσι.

Πρῶτον δὴ διαπορήσαι τις ἂν πρὸς τίνας τῶν 10
Λοκρῶν παραγεγνημένος ἐπυνθάνετο περὶ τούτων. (11)
εἰ μὲν γὰρ συνέβαινε, καθάπερ τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ Λο- 2
κρούς, οὕτω καὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα μίαν πόλιν
ἔχειν, τάχ' ἂν οὐκ ἔδει διαπορεῖν, ἀλλ' ἦν ἂν εὐθεώ-
ρητον· ἐπεὶ δὲ δύο ἔθνη Λοκρῶν ἔστι, πρὸς ποτέ 3
3 ρους ἦλθε καὶ πρὸς ποίας πόλεις τῶν ἐτέρων, καὶ
παρὰ τίσιν εὔρε τὰς συνθήκας ἀναγεγραμμένας; οὐ-
δὲν γὰρ ἡμῖν διασφαιρεῖται τούτων. καίτοι διότι τοῦτ' 4
4 ἰδίον ἔστι Τιμαίου καὶ ταύτη παρημίλληται τοὺς ἄλ-
λους συγγραφέας καὶ καθόλου τῆ δὲ πη * τῆς ἀποδο-
γῆς, λέγω δὲ κατὰ τὴν ἐν τοῖς χρόνοις καὶ ταῖς ἀνα-

γραφαῖς ἐπίφασιν τῆς ἀκριβείας καὶ τὴν περὶ τοῦτο
 5 τὸ μέρος ἐπιμέλειαν, δοκῶ, πάντες γιννώσκουμεν. διὸ
 καὶ θαυμάζειν ἐστὶν ἄξιον πῶς οὔτε τὸ τῆς πόλεως ὄνο-
 μα, παρ' οἷς εὔρεν, οὔτε τὸν τόπον, ἐν ᾧ συμβαίνει
 τὴν συνθήκην ἀναγεγράφθαι, διεσάφησεν ἡμῖν, οὔτε 5
 τοὺς ἄρχοντας τοὺς δεῖξαντας αὐτῷ τὴν ἀναγραφὴν
 καὶ πρὸς οὓς ἐποιεῖτο τὸν λόγον, ἵνα μηδεὶν διαπο-
 ρεῖν ἐξῆ, ἀλλ' ὠρισμένον τοῦ τόπου καὶ τῆς πόλεως
 6 ἐνῆ τοῖς ἀμφισβητούσιν εὔρειν τὴν ἀκριβείαν. ὁ δὲ
 πάντα ταῦτα παραλελοιπὼς δηλὸς ἐστὶ συνειδῶς αὐ- 10
 τῷ κατὰ πρόθεσιν ἐψευσμένῳ. διότι γὰρ τῶν τοιού-
 των ἐπιλαβόμενος οὐδὲν ἂν παρέλειπε Τίμαιος, ἀλλ'
 ἀπὸξ τὸ δὴ λεγόμενον ἀμφοῖν τοῖν χροῶν ἐπέφν,
 7 προφανὲς ἐκ τούτων. ὁ γὰρ πρὸς τὴν Ἐχεκράτους
 πίστιν ἀπερσιδόμενος ἐπ' ὀνόματος, πρὸς ὃν φησι 15
 περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρῶν ποιήσασθαι τοὺς λόγους
 8 καὶ παρ' οὗ πνθῆσθαι περὶ τούτων, καὶ προσεξειγ-
 ρασμένος, ἵνα μὴ φανῆ τοῦ τυχόντος ἀκηκοῶς ὅτι
 συνέβαινε τὸν τούτου πατέρα πρεσβείας κατηξιώσθαι
 9 πρότερον ὑπὸ Διονυσίου, ἢ πού γ' ἂν οὗτος δημοσίας 20
 ἀναγραφῆς ἐπιλαβόμενος ἢ παραδοσίμου στήλης παρε-
 11 σιώπησεν. ὁ γὰρ τὰς συγκρίσεις ποιούμενος ἀνέκαθεν
 (12) τῶν ἐφόρων πρὸς τοὺς βασιλεῖς τοὺς ἐν Λακεδαίμονι
 καὶ τοὺς ἄρχοντας τοὺς Ἀθήνησι καὶ τὰς ἱερείας τὰς
 ἐν Ἄργει παραβάλλων πρὸς τοὺς ὀλυμπιονίκας, καὶ 25
 τὰς ἀμαρτίας τῶν πόλεων περὶ τὰς ἀναγραφὰς τὰς
 τούτων ἐξελέγχων, παρὰ τρίμηνον ἐχούσας τὸ διαφέ-
 2 ρον, οὗτός ἐστι. καὶ μὴν ὁ τὰς ὀπισθοδόμους στήλας
 καὶ τὰς ἐν ταῖς φλιαῖς τῶν νεῶν προξενίας ἐξευρη-
 3 κῶς Τίμαιος ἐστίν. ὃν οὐθ' ὑπάρχον τι τῶν τοιού- 30
 των ἀγνοεῖν οὐθ' εὐρόντα παραλιπεῖν πιστευτέον
 4 οὔτε ψευσαμένῳ συγγνώμην δοτέον οὐδαμῶς· πι-

κρὸς γὰρ γενοῦς καὶ ἀπαραίτητος ἐπιτιμητῆς τῶν
 πέλας εἰκότως ἂν καὶ ὑπὸ τῶν πλησίον αὐτὸς ἀπαραί- 5
 τήτου τυγχάνοι κατηγορίας. οὐ μὴν ἀλλὰ προφανῶς 5
 ἐν τούτοις ἐψευσμένος, μεταβάς ἐπὶ τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ
 5 Λοκροὺς πρῶτον μὲν φησι τὴν τε πολιτείαν καὶ τὰ
 λοιπὰ φιλάνθρωπα τοῖς Λοκροῖς ἀμφοτέροις
 Ἀριστοτέλη καὶ Θεόφραστον κατεψευῆσθαι τῆς πό- 6
 λεως. ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι καὶ ταύτη τῆς πραγ- 6
 ματείας ἀναγκασθήσομαι παρεκβαίνειν, διοριζόμε-
 10 νος καὶ διαβεβαιούμενος περὶ τούτων· οὐ μὴν ἀλλὰ 7
 διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν εἰς ἓνα τόπον ὑπερεθέμην τὸν
 περὶ Τιμαίου λόγον, ἵνα μὴ πολλάκις ἀναγκάζωμαι
 τοῦ καθήκοντος ὀλιγορεῖν. [Exc. Peir. p. 45.]
 Ὅτι Τίμαιός φησι μέγιστον ἀμάτημα περὶ τὴν 11^a
 15 ἱστορίαν εἶναι τὸ ψεῦδος· διὸ καὶ παραινέει τούτοις,
 οὓς ἂν ἐξελέγξῃ διεψευσμένους ἐν τοῖς συγγράμμα-
 σιν, ἕτερόν τι ζητεῖν ὄνομα τοῖς βιβλίοις, πάντα δὲ
 μᾶλλον ἢ καλεῖν ἱστορίαν. [Exc. Vat. p. 385 M. 37—38 H.]
 Καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν κανόνων, κἂν ἐλάττων ἢ 12
 τῷ μήκει κἂν τῷ πλάτει ταπεινότερος, μετέχη δὲ (7)
 τῆς τοῦ κανόνος ιδιότητος, κανόνα φησὶ δεῖν προσ-
 αγορεύειν, ὅταν δὲ τῆς εὐθείας καὶ τῆς πρὸς
 ταύτην οἰκειότητος ἐγγίξῃ, πάντα μᾶλλον δεῖν ἢ
 κανόνα καλεῖν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν συγγραμ- 2
 2 μάτων ὅσα μὲν ἂν ἢ κατὰ τὴν λέξιν ἢ κατὰ τὸν χει-
 ρισμὸν ἢ κατ' ἄλλο τι διαμαρτάνηται τῶν ἰδίων με-
 ρῶν, ἀντέχεται δὲ τῆς ἀληθείας, προσίεσθαι φησι τὸ
 τῆς ἱστορίας ὄνομα τὰς βίβλους, ὅταν δὲ ταύτης πα-
 ραπαίση, μηκέτι καλεῖσθαι δεῖν ἱστορίαν. ἐγὼ δὲ
 3 διότι μὲν ἠγεῖσθαι δεῖ τῶν τοιούτων συγγραμμάτων
 τὴν ἀλήθειαν ὁμολογῶ, καὶ κατὰ τὴν πραγματείαν
 αὐτὸς που κέχημαι λέγων οὕτως ὅτι καθάπερ ἐμ-

ψύχου σώματος τῶν ὄψεων ἐξαιρεθεισῶν ἀχρειοῦται τὸ ὅλον, οὕτως ἐξ ἱστορίας ἐὰν ἄρης τὴν ἀλήθειαν, τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελὲς γίννεται διήγημα.

4 δύο μέντοι τρόπους ἔφαμεν εἶναι ψεύδους, ἓνα μὲν τὸν κατ' ἄγνοιαν, ἕτερον δὲ τὸν κατὰ προαιρέσιν, 5 καὶ τούτων δεῖν τοῖς μὲν κατ' ἄγνοιαν παραπαίουςι τῆς ἀληθείας διδόναι συγγνώμην, τοῖς δὲ κατὰ προαιρέσιν ἀκατάλλακτως ἔχειν. [Exc. ant. p. 245. 1—3. etiam Exc. Vat. p. 385 M. 38 H.]

12^a Τούτων δ' ἡμῖν ὁμολογουμένων, αὐτοῦ τούτου 10 τοῦ ψεύδους μεγάλην ὑπολαμβάνω διαφορὰν εἶναι τοῦ κατ' ἄγνοιαν γιγνομένου καὶ τοῦ κατὰ προαιρέσιν, καὶ τὸ μὲν ἐπιδέχεσθαι συγγνώμην καὶ διόρθωσιν εὐμενικὴν, τὸ δὲ ἀπαραιτήτου δικαίως ἂν τυγ- 2 χάνειν κατηγορίας· ᾧ γένοι μάλιστα ἂν εὖροι τις 15 ἔνοχον αὐτὸν ὄντα τὸν Τίμαιον· διότι δ' ἐστὶ τοιοῦτος σκοπεῖν ἤδη πάρεστιν.

12^b Ἐπὶ τῶν ἀθετούντων τὰς ὁμολογίας προφερό- 2 μεθα ταύτην τὴν παροιμίαν, Λοκροὶ τὰς συνθήκας· τοῦτο δὲ τις ἐξιτόρηκεν ὅτι καὶ παρὰ τοῖς συγγρα- 20 φεῦσι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὁμολογούμε- 2 νόν ἐστι, διότι κατὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν ἔφοδον συνθεμένων τῶν Λοκρῶν τοῖς Πελοποννησίοις πολε- 2 μίους πυρσοὺς αἶρειν, ἐὰν συμβῇ τοὺς Ἡρακλείδας μὴ κατὰ τὸν Ἰσθμόν, ἀλλὰ κατὰ τὸ Ῥίον ποιῆσθαι 25 τὴν διάβασιν, χάριν τοῦ προαισθημένους φυλάξασθαι 3 τὴν ἔφοδον αὐτῶν, οὐ ποιησάντων δὲ τῶν Λοκρῶν, πᾶν δὲ τούναντιον φιλίου ἀράντων πυρσοὺς, ὅτε παρήσαν, τοὺς μὲν Ἡρακλείδας συνέβη μετ' ἀσφαλείας 30 χοῆσθαι τῇ διαβάσει, τοὺς δὲ Πελοποννησίοις κατο- 30 λιγωρήσαντας λαθεῖν παραδεξαμένους εἰς τὴν οἰκείαν τοὺς ὑπεναντίους παρασπονδηθέντας ὑπὸ τῶν Λοκρῶν.

...κατηγορεῖν καὶ θείας εὐρεῖν τῶν ὄνειρωκτόντων 12^c καὶ δαιμονίωντων ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν· ὅσοι γε μὴν αὐτοὶ πολλὴν τῆς τοιαύτης ἐμπεφόρηται φλυαρίας, τοὺς τοιοῦτους ἀγαπᾶν ἂν δεοὶ μὴ τυγχάνοντας κα- 5 τηγορίας, μὴ τι γε καὶ τῶν ἄλλων αὐτοὺς κατατρέ- 5 χειν· ὃ συμβέβηκε περὶ Τίμαιον. ἐκεῖνος γὰρ κόλακα 2 μὲν εἶναι φησὶ τὸν Καλλισθένην τοιαῦτα γράφοντα καὶ πλεῖστον ἀπέχειν φιλοσοφίας, κόραξί τε προσσχόν- 2 τα καὶ κορυβαντιώσας γυναξί· δικαίως δ' αὐτὸν ὑπ' 10 Ἀλεξάνδρου τετευχέναι τιμωρίας διεφθαρκότα τὴν ἐκείνου ψυχὴν καθ' ὅσον οἶός τ' ἦν· καὶ Δημοσθέ- 3 νην μὲν καὶ τοὺς ἄλλους δῆτορας τοὺς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀκμάσαντας ἐπαινεῖ καὶ φησὶ τῆς Ἑλλά- 2 δος ἀξίους γερονέαι, διότι ταῖς Ἀλεξάνδρου τιμαῖς 15 ταῖς ἰσοθέοις ἀντέλεγον, τὸν δὲ φιλόσοφον, αἰγίδα καὶ κεραυνὸν περιθέντα θνητῇ φύσει, δικαίως αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τετευχέναι τούτων ὧν ἔτυχε. [Exc. 20 Vat. p. 385 M. 39 H.]

Ὅτι Τίμαιός φησὶ Δημοχάρην ἠταιρηκέναι μὲν 13 τοῖς ἄνω μέρεσι τοῦ σώματος, οὐκ εἶναι δ' ἄξιον τὸ 20 ἱερὸν πῦρ φυσᾶν, ὑπερβεβηκέναι δὲ τοῖς ἐπιτηδεύ- 2 μασι τὰ Βότρουος ὑπομνήματα καὶ τὰ Φιλαινίδος καὶ τῶν ἄλλων ἀναισχυντογράφων. ταύτην δὲ τὴν λοι- 2 δορίαν καὶ τὰς ἐμφάσεις οὐκ οἶον ἂν τις διέθετο πε- 25 παιδευμένος ἀνὴρ, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἐπὶ τέλους ἀπὸ τοῦ σώματος εἰργασμένων οὐδεὶς. ὃ δ' ἵνα πιστός 3 φανῇ κατὰ τὴν αἰσχρολογίαν καὶ τὴν ὅλην ἀναισχυν- 3 τίαν, καὶ προσκατέψευστα τάνδρός, κωμικόν τινα 4 μάρτυρα προσεπισπασάμενος ἀνάωνμον. πόθεν δ' 4 ἐγὼ καταστοχάζομαι τοῦτο; πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ πεφυ- 30 κέναι καὶ τεθράφθαι καλῶς Δημοχάρην, ἀδελφιδούν ὄντα Δημοσθένους, δεύτερον ἐκ τοῦ μὴ μόνον στρα- 5

τηρίας αὐτὸν ἠξιῶσθαι παρ' Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τιμῶν, ὧν οὐδὲν ἂν αὐτῷ συνεξέδραμε 6
 τοιαύταις ἀτυχίαις παλαιόντι. διὸ καὶ δοκεῖ μοι Τί-
 μαιος οὐκ οὔτω Δημοχάρους κατηγορεῖν ὡς Ἀθη-
 ναίων, οἱ τοιοῦτον ἄνδρα προῆγον καὶ τοιοῦτῶ τὴν 5
 7 πατρίδα καὶ τοὺς ἰδίου βίους ἐνεχειρίζον. ἀλλ' οὐκ
 ἔστι τούτων οὐδέν. οὐ γὰρ ἂν Ἀρχέδικος ὁ κωμω-
 διογράφος ἔλεγε ταῦτα μόνος περὶ Δημοχάρους, ὡς
 8 Τίμαιός φησιν, ἀλλὰ πολλοὶ μὲν ἂν τῶν Ἀντιπά-
 τρου φίλων, καθ' οὗ πεπαρηγησάσθαι πολλὰ καὶ δυ- 10
 νάμενα λυπεῖν οὐ μόνον αὐτὸν Ἀντίπατρον, ἀλλὰ
 καὶ τοὺς ἐκείνου διαδόχους καὶ φίλους γεγονότας,
 πολλοὶ δὲ τῶν ἀντιπεπολιτευμένων, ὧν ἦν καὶ Δη-
 9 μήτριος ὁ Φαληρεὺς. οὐ κείνος οὐ τὴν τυχοῦσαν
 πεποιήται κατηγορεῖν ἐν ταῖς ἱστορίαις, φάσκων αὐ- 15
 τὸν τοιοῦτον γεγονέναι προστάτην τῆς πατρίδος καὶ
 ἐπὶ τούτοις σεμνύνεσθαι κατὰ τὴν πολιτείαν, ἐφ'
 10 οἷς ἂν καὶ τελώνης σεμνυνθεῖη βάνανσος. ἐπὶ γὰρ
 τῷ πολλὰ καὶ λυσιτελεῶς πωλεῖσθαι κατὰ τὴν πόλιν
 καὶ δαψιλῆ τὰ πρὸς τὸν βίον ὑπάρχειν πᾶσιν, ἐπὶ 20
 11 τούτοις φησὶ μεγαλαυχεῖν αὐτὸν, καὶ διότι κοχλίαις αὐ-
 τομάτως βαδίζων προηγείτο τῆς πομπῆς αὐτῷ, σίαλον
 ἀναπτύων, σὺν δὲ τούτοις ὄνοι διεπέμποντο διὰ τοῦ
 θεάτρου, διότι δὴ πάντων τῶν τῆς Ἑλλάδος καλῶν
 ἢ πατρὶς παρακεχωρημένα τοῖς ἄλλοις ἐποίει Κασ- 25
 12 σάνδρω τὸ προσταττόμενον, ἐπὶ τούτοις αὐτὸν οὐκ
 αἰσχύνεσθαι φησιν. ἀλλ' ὅμως οὔτε Δημήτριος οὔτ'
 14 ἄλλος οὐδεὶς εἰρήκει περὶ Δημοχάρους τοιοῦτον οὐ-
 30 μένος μαρτυρεῖν ἢ τὴν Τιμαίου πικρίαν, θαρραῶν
 ἀποφαίνομαι μηδενὶ τὸν Δημοχάρους βίον ἔνοχον
 2 εἶναι τῶν τοιούτων κατηγορημάτων. καίπερ εἰ κατ'

ἀλήθειαν ὑπῆρχέ τι τοιοῦτον ἀτύχημα περὶ Δημοχά-
 ρην, ποῖος καιρὸς ἢ ποία πράξις ἠνάγκασε Τίμαιον
 ταῦτα κατατάττειν εἰς τὴν ἱστορίαν; καθάπερ γὰρ οἱ 3
 νῦν ἔχοντες, ἐπὶ ἀμύνασθαι κρινῶσι τοὺς ἐχθρούς,
 5 οὐ τοῦτο πρῶτον σκοποῦνται τί παθεῖν ἄξιός ἐστιν
 ὁ πλησίον, ἀλλὰ τί ποιεῖν αὐτοῖς πρέπει, τοῦτο μᾶλ-
 λον, οὔτω καὶ περὶ τῶν λοιδοριῶν, οὐ τί τοῖς ἐχθροῖς 4
 ἀκούειν ἀρμόζει, τοῦτο πρῶτον ἠγγητέον, ἀλλὰ τί λέ-
 γειν ἡμῖν πρέπει, τοῦτο ἀναγκαιότατον λογιστέον.
 10 περὶ δὲ τῶν πάντα μετρούντων ταῖς ἰδίαις ὀργαῖς 5
 καὶ φιλοτιμίαις ἀνάγκη πάνθ' ὑποπτέειν ἐστὶ καὶ
 πᾶσι διαπιστεῖν πέρα τοῦ δέοντος λερομένοις. διὸ 6
 δὴ καὶ νῦν ἡμεῖς μὲν εἰκότως ἂν δόξαιμεν ἀθετεῖν
 τοῖς ὑπὸ Τιμαίου κατὰ Δημοχάρους εἰρημένους· ἐκεῖ- 7
 15 νος δ' ἂν οὐκ εἰκότως τυγχάνοι συγγνώμης οὐδὲ πί-
 στεως ὑπ' οὐδενὸς διὰ τὸ προφανῶς ἐν ταῖς λοιδο-
 ρίαις ἐκπίπτειν τοῦ καθήκοντος διὰ τὴν ἔμφυτον
 πικρίαν.

Καὶ γὰρ οὐδὲ ταῖς κατ' Ἀγαθοκλέους ἔργαγε λοι- 15
 20 δορίαις, εἰ καὶ πάντων γέρονεν ἀσεβέστατος, εὐδοκῶ.
 λέγω δ' ἐν τούτοις, ἐν οἷς ἐπὶ καταστροφῇ τῆς ὅλης 2
 ἱστορίας φησὶ γεγονέναι τὸν Ἀγαθοκλέα κατὰ τὴν
 πρῶτην ἡλικίαν κοινὸν πόρονον, ἔτοιμον τοῖς ἀκρατε-
 στάτοις, κολοιόν, τριόρχην, πάντων τῶν βουλομένων
 25 τοῖς ὀπισθεν ἔμπροσθεν γεγονότα. πρὸς δὲ τούτοις, 3
 ὅτ' ἀπέθανε, τὴν γυναῖκά φησι κατακλαομένην αὐ-
 τὸν οὔτω θρηνεῖν. Τί δ' οὐκ ἐγὼ σέ; τί δ' οὐκ
 ἐμὲ σύ; ἐν γὰρ τούτοις πάλιν οὐ μόνον ἂν τις ἐπι- 4
 φθέρξειτο τὰ καὶ περὶ Δημοχάρους, ἀλλὰ καὶ τὴν
 30 ὑπερβολὴν θαυμάσειε τῆς πικρίας. ὅτι γὰρ ἐκ φύ- 5
 σεως ἀνάγκη μεγάλα προτερόματα γεγονέναι περὶ
 τὸν Ἀγαθοκλέα, τοῦτο δῆλόν ἐστιν ἐξ αὐτῶν ὧν ὁ

6 Τίμαιος ἀποφαινεται. εἰ γὰρ εἰς τὰς Συρακούσας
 παρεγενήθη φεύγων τὸν τροχόν, τὸν καπνόν, τὸν
 7 πηλόν, τὴν τε ἡλικίαν περὶ ὀκτωκαίδεκα ἔτη γεγο-
 7 νώς, καὶ μετὰ τινα χρόνον ὀρμηθεὶς ἀπὸ ταιούτης
 ὑποθέσεως κύριος μὲν ἐγενήθη πάσης Σικελίας, με-
 8 γίστους δὲ κινδύνους περιέστησε Καρχηδονίους, τέ-
 λος ἐγγηράσας τῇ δυναστείᾳ κατέστρεψε τὸν βίον
 8 βασιλεὺς προσαγορευόμενος, ἃρ' οὐκ ἀνάγκη μέγα
 τι γερονέαι χρόμα καὶ θανάσιον τὸν Ἀγαθοκλέα
 καὶ πολλὰς ἐσχηκέναι ῥοπὰς καὶ δυνάμεις πρὸς τὸν 10
 9 πραγματικὸν τρόπον; ὑπὲρ ὧν δεῖ τὸν συγγραφεῖα
 μὴ μόνον τὰ πρὸς διαβολὴν κυροῦντα καὶ κατηγο-
 ρίαν ἐξηγεῖσθαι τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ἀλλὰ καὶ τὰ
 πρὸς ἐπαινον ἀνήκοντα περὶ τὸν ἄνδρα· τοῦτο γὰρ
 10 ἰδίον ἐστὶ τῆς ἱστορίας. ὁ δ' ἐπεσκοτισμένος ὑπὸ 15
 τῆς ἰδίας πικρίας τὰ μὲν ἐλαττώματα δυσμενικῶς καὶ
 μετ' ἀυξήσεως ἡμῖν ἐξήγγελλε, τὰ δὲ κατορθώματα
 11 συλλήβδην παραλείπειν, ἀγνοῶν ὅτι τὸ ψεῦδος οὐχ
 ἡττόν ἐστι περὶ τοὺς τὰ γεγονότα γράφοντας
 12 ἐν ταῖς ἱστορίαις. ἡμεῖς δὲ τὸ μὲν ἐπιμετροῦν τῆς 20
 ἀπεχθείας αὐτοῦ χάριν ἀφήκαμεν, τὰ δ' οἰκεία τῆς
 προθέσεως αὐτῶν οὐ παρελείψαμεν. [13. 1.—15, 11.
 Exc. Peir. p. 53—54. 14, 3. — 15, 12. Exc. ant. p. 245.]
 16 Νεανίσκων δυοῖν περὶ τινος οἰκέτου διαφορομέ-
 νων συνέβαινε παρὰ μὲν τὸν ἕτερον καὶ πλείω χρό- 25
 2 νον γεγονέναι τὸν παῖδα, τὸν δ' ἕτερον ἡμέραις
 δυσὶ πρότερον εἰς τὸν ἀγρὸν ἐλθόντα μὴ παρόντος
 τοῦ δεσπότητος μετὰ βίας εἰς οἶκον ἀπηχέναι τὸν δοῦ-
 3 λον, κάπειτα τὸν ἕτερον αἰσθόμενον ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν
 οἰκίαν, καὶ λαβόντ' ἀπάγειν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ 30
 φάναι δεῖν κύριον αὐτὸν εἶναι διδόναι τοὺς ἐγγυη-
 4 τὰς· κελεύειν γὰρ τὸν Ζαλεύκου νόμον τοῦτον δεῖν

κρατεῖν τῶν ἀμφισβητουμένων ἕως τῆς κρίσεως παρ'
 οὐ τὴν ἀγωγὴν συμβαίνει γίνεσθαι. τοῦ δ' ἑτέρου 5
 κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον παρ' αὐτοῦ φάσκοντος γεγονέ-
 ναι τὴν ἀγωγὴν· ἐκ γὰρ τῆς οἰκίας τῆς ἐκείνου τὸ
 5 σῶμα πρὸς τὴν ἀρχὴν ἦκειν ἀπαρόμενον· τοὺς προ- 6
 καθημένους ἄρχοντας διαποροῦντας ὑπὲρ τοῦ πράγ-
 ματος ἐπισπάσασθαι καὶ συμμεταδοῦναι τῷ κοσμοπό-
 λιδι. τὸν δὲ διαστείλασθαι τὸν νόμον, φήσαντα παρὰ 7
 τούτων τὴν ἀγωγὴν αἰεὶ γίνεσθαι, παρ' οἷς ἂν ἔσχα-
 10 τον ἀδῆριτον ἢ χρόνον τινὰ γεγονός τὸ διαμφισβη-
 τούμενον· ἐὰν δὲ τις ἀφελόμενος βία παρὰ τινος 8
 ἀπαγάγῃ πρὸς αὐτόν, κάπειτα παρὰ τούτου τὴν ἀγω-
 γὴν ὁ προῦπάρχων ποιῆται δεσπότης, οὐκ εἶναι ταύ-
 την κυρίαν. τοῦ δὲ νεανίσκου δεινοπαθοῦντος, καὶ 9
 15 μὴ φάσκοντος εἶναι τοῦ νομοθέτου ταύτην τὴν προ-
 αἴρεσιν, προκαλέσασθαι φησὶ τὸν κοσμοπόλιν, εἰ τι
 βούλεται λέγειν ὑπὲρ τῆς γνώμης κατὰ τὸν Ζαλεύκου
 νόμον. τοῦτο δ' ἐστὶ καθισάντων τῶν χιλίων καὶ 10
 βρόχων κρεμασθέντων λέγειν ὑπὲρ τῆς τοῦ νομοθέ-
 20 του γνώμης· ὁπότερος δ' ἂν αὐτῶν φανῇ τὴν προ- 11
 αἴρεσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκδεχόμενος, τὸν τοιοῦτον διὰ
 τῆς ἀγρόνης ἀπόλλυσθαι βλεπόντων τῶν χιλίων.
 ταῦτα προτείναντος τοῦ κοσμοπόλιδος, τὸν νεανίσκον 12
 εἰπεῖν φησὶν ἄνισον εἶναι τὴν συνθήκην· τῷ μὲν γὰρ 13
 25 ἔτη δύο ἢ τρία καταλείπεσθαι τοῦ ζῆν· συνέβαινε γὰρ
 τὸν κοσμοπόλιν εἶναι οὐ πολὺ λείπον τῶν ἐνενήκοντα
 ἔτων· αὐτῷ δὲ τοῦ βίου τὸ πλεῖον ἐκ τῶν εὐλόγων
 ἔτι μένειν. ὁ μὲν οὖν νεανίσκος οὕτως εὐτραπελευ- 14
 30 ναν τὴν ἀγωγὴν κατὰ τὴν τοῦ κοσμοπόλιδος γνώμην.
 Ἴνα δὲ μὴ δόξωμεν τῶν τηλικούτων ἀνδρῶν κα- 17
 ταξιοπιστεῖσθαι, μνησθησόμεθα μιᾶς παρατάξεως, ἣν

ἄμα μὲν ἐπιφανεστάτην εἶναι συμβέβηκεν, ἅμα δὲ
 τοῖς καιροῖς οὐ μακρὰν ἀπρητῆσθαι, τὸ δὲ μέγιστον
 2 παρατετευχέναι τὸν Καλλιθένην. λέγω δὲ περὶ τῆς
 ἐν Κιλικίᾳ γενομένης Ἀλεξάνδρῳ πρὸς Δαρεῖον, ἐν
 ἣ φησὶ μὲν Ἀλέξανδρον ἦδη διαπεπορευῆσθαι τὰ στενὰ 5
 καὶ τὰς λεγομένας ἐν τῇ Κιλικίᾳ Πύλας, Δαρεῖον δὲ
 χρησάμενον τῇ διὰ τῶν Ἀμανίδων λεγομένων Πυλῶν
 πορεία κατὰραι μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Κιλικίαν·
 3 πυθόμενον δὲ παρὰ τῶν ἐγγυρῶν προάγειν τὸν
 Ἀλέξανδρον ὡς ἐπὶ Συρίαν, ἀκολουθεῖν, καὶ συν- 10
 εγγίσαντα τοῖς στενοῖς στρατοπεδεῦσαι παρὰ τὸν
 4 Πίναρον ποταμόν. εἶναι δὲ τοῦ μὲν τόπου τὸ διάστημα
 πλείω τῶν τεττάρων καὶ δέκα σταδίων ἀπὸ θα-
 5 λάττης ἕως πρὸς τὴν παρώρειαν· διὰ δὲ τούτου φέ-
 ρεσθαι τὸν προειρημένον ποταμὸν ἐπικάρσιον, ἀπὸ 15
 μὲν τῶν ὄρων εὐθείως ἐκρήγματα [πολλὰ ποιοῦντα]
 τῶν πλευρῶν, διὰ δὲ τῶν ἐπιπέδων ἕως εἰς θάλατ-
 6 ταν ἀποτόμους ἔχοντα καὶ δυσβάτους λόφους. ταῦτα
 δ' ὑποθέμενος, ἐπεὶ συνεγγίζοιεν οἱ περὶ τὸν Ἀλέ-
 ξανδρον ἐξ ὑποστροφῆς ἐπ' αὐτοὺς ἀναχωροῦντες, 20
 κριναὶ φησὶ Δαρεῖον καὶ τοὺς ἡγεμόνας τὴν μὲν φά-
 λαγγα τάξει πᾶσαν ἐν αὐτῇ τῇ στρατοπεδείᾳ, καθά-
 περ ἐξ ἀρχῆς εἶχε, χρήσασθαι δὲ τῷ ποταμῷ προ-
 βλήματι διὰ τὸ παρ' αὐτὴν εἶναι τὴν στρατοπεδείαν.
 7 μετὰ δὲ ταῦτα φησὶ τοὺς μὲν ἱππεῖς τάξει παρὰ θά- 25
 λατταν, τοὺς δὲ μισθοφόρους ἐξῆς τούτοις παρ' αὐ-
 τὸν τὸν ποταμόν, τοὺς δὲ πελταστὰς συνάπτοντας
 18 τοῖς ὄρεσι. πῶς δὲ προέταξεν τούτους πρὸ τῆς φά-
 λαγγος, τοῦ ποταμοῦ εἴοντος παρ' αὐτὴν τὴν στρα-
 τοπεδείαν, δυσχερὲς κατανοῆσαι, καὶ ταῦτα τῷ πλή- 30
 2 θει τοσοῦτων ὑπαρχόντων. τρισμῦριοι μὲν γὰρ ἱππεῖς
 ὑπῆρχον, ὡς αὐτὸς ὁ Καλλιθένης φησὶ, τρισμῦριοι

δὲ μισθοφόροι· πόσον δ' εἶχον οὗτοι τόπου χρεῖαν
 εὐχερὲς καταμαθεῖν. πλείστον μὲν γὰρ ἱππέων τάτ- 3
 τεται βάρθος ἐπ' ὀκτὼ πρὸς ἀλληθινὴν χρεῖαν, καὶ με-
 ταξὺ τῶν ἰλῶν ἐκάστης συνυπάρχειν δεῖ διάστημα
 15 τοῖς μεταποῖς πρὸς τὸ ταῖς ἐπιστροφαῖς δύνασθαι
 καὶ τοῖς περισπασμοῖς εὐχρηστεῖν. ἐξ ὧν τὸ στάδιον 4
 ὀκτακοσίους λαμβάνει, τὰ δὲ δέκα τοὺς ὀκταμισχι-
 λίους, τὰ δὲ τέτταρα τρισχιλίους διακοσίους, ὥστ'
 ἀπὸ τῶν μυρίων χιλίων διακοσίων πεπληρωῆσθαι τὸν
 10 τῶν τεττάρων καὶ δέκα σταδίων τόπον. εἰ δὲ πάν- 5
 τας ἐκτάττη τοὺς τρισμυρίους, βραχὺν λείπει τοῦ τρι-
 φαλαγγίαν ἐπάλληλον εἶναι τῶν ἱππέων αὐτῶν. εἰς 6
 ποῖον οὖν τόπον ἐτάττετο τὸ τῶν μισθοφόρων πλῆ-
 θος; εἰ μὴ νῆ Δία κατόπιν τῶν ἱππέων. ἀλλ' οὐ
 15 φησιν, ἀλλὰ συμπεπτωκέναι τούτους τοῖς Μακεδόσι
 κατὰ τὴν ἐπαγωγὴν. ἐξ ὧν ἀνάγκη ποιεῖσθαι τὴν 7
 ἐκδοχὴν διότι τὸ μὲν ἡμῖν τοῦ τόπου τὸ παρὰ θά-
 λατταν ἢ τῶν ἱππέων ἐπέιχε τάξις, τὸ δ' ἡμῖν τὸ
 πρὸς τοῖς ὄρεσιν ἢ τῶν μισθοφόρων. ἐκ δὲ τούτων 8
 εὐσυλλόγιστον πόσον ὑπῆρχε τὸ βάθος τῶν ἱππέων
 20 καὶ ποῖον ἔδει τόπον ἀπέχειν τὸν ποταμὸν ἀπὸ τῆς
 στρατοπεδείας. μετὰ δὲ ταῦτα συνεγγιζόντων τῶν 9
 πολεμίων φησὶ τὸν Δαρεῖον αὐτόν, κατὰ μέσσην ὑπάρ-
 χοντα τὴν τάξιν, καλεῖν τοὺς μισθοφόρους ἀπὸ τοῦ
 25 κέρατος πρὸς αὐτόν. πῶς δὲ λέγεται τοῦτο διαπο- 10
 ρεῖν ἔστι· τῶν γὰρ μισθοφόρων ἀνάγκη καὶ τῶν ἱπ-
 πέων τὴν συναφὴν κατὰ μέσον ὑπάρχειν τὸν τόπον,
 ὥστ' ἐν αὐτοῖς ὧν τοῖς μισθοφόροις ὁ Δαρεῖος ποῦ
 καὶ πρὸς τί καὶ πῶς ἐκάλει τοὺς μισθοφόρους; τὸ δὲ 11
 30 τελευταῖόν φησὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἱππεῖς
 ἐπαγαγόντας ἐμβαλεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀλέξανδρον,
 τοὺς δὲ γενναίως δεξαμένους ἀντεπάγειν καὶ ποιεῖν

12 μάχην ἰσχυράν. ὅτι δὲ ποταμὸς ἦν ἐν μέσῳ, καὶ ποταμὸς οἶον ἀρτίως εἶπεν ἐπελάθετο.

19 Τούτοις δ' ἐστὶ παραπλήσια τὰ κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον. φησὶ γὰρ αὐτὸν ποιήσασθαι τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν, πεζῶν μὲν ἔχοντα τέτταρας μυριά-⁵δας, ἱππεῖς δὲ τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους, 2 μέλλοντι δ' εἰς Κιλικίαν ἐμβάλλειν ἄλλους ἔλθειν ἐκ Μακεδονίας πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους, ἱππεῖς 3 δὲ ὀκτακοσίους. ἀφ' ὧν εἴ τις ἀφέλοι τρισχιλίους μὲν πεζοὺς, τριακοσίους δ' ἱππεῖς, ἐπὶ τὸ πλείον 10 ποιῶν τὴν ἀπουσίαν πρὸς τὰς γεγενημένας χρείας, ὅμως πεζοὶ μὲν ἀπολειφθήσονται τετρακισμύριοι δις- 4 χίλιοι, [ἱππεῖς δὲ πεντακισχιλίοι.] τούτων οὖν ὑποκειμένων, φησὶ τὸν Ἀλέξανδρον πυθέσθαι τὴν Δα- ρείου παρουσίαν εἰς Κιλικίαν ἑκατὸν ἀπέχοντα στα-¹⁵δίου ἀπ' αὐτοῦ, διαπεπορευμένον ἤδη τὰ στενά 5 διόπερ ἐξ ὑποστροφῆς πάλιν ποιεῖσθαι τὴν πορείαν διὰ τῶν στενῶν, ἄροντα πρῶτον μὲν τὴν φάλαγγα, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ἱππεῖς, ἐπὶ πᾶσι τὸ σκευοφόρον. 6 ἅμα δὲ τῷ πρῶτον εἰς τὰς εὐρυχωρίας ἐκπεσεῖν,²⁰ διασκευάζεσθαι παραγγείλαντα πᾶσιν ἐπιπαρεμβαλεῖν τὴν φάλαγγα, καὶ ποιήσασθαι τὸ βάθος αὐτῆς ἐπὶ τριάκοντα καὶ δύο, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν εἰς ἑκ- καίδεκα, τὸ δὲ τελευταῖον, ἐγγίζοντα τοῖς πολεμίοις, 7 εἰς ὀκτώ. ταῦτα δ' ἐστὶ μείζω τῶν προειρημένων²⁵ ἀλογήματα. τοῦ γὰρ σταδίου λαμβάνοντος ἄνδρας ἐν τοῖς πορευτικοῖς διαστήμασιν, ὅταν εἰς ἑκκαίδεκα τὸ βάθος ᾧσι, χιλίους ἑξακοσίους, ἑκάστου τῶν ἀνδρῶν 8 ἕξ πόδας ἐπέχοντος, φανερόν ὅτι τὰ δέκα στάδια λήψεται μυρίους ἑξακισχιλίους, τὰ δὲ εἴκοσι τοὺς³⁰ 9 διπλασίους. ἐκ δὲ τούτων εὐθεώρητον ὅτι καθ' ὃν καιρὸν ἐποίησε τὴν δύναμιν Ἀλέξανδρος ἑκκαίδεκα

τὸ βάθος, ἀναγκαῖον ἦν εἴκοσι σταδίων ὑπάρχειν τὸ τοῦ τόπου διάστημα καὶ περιττεύειν ἔτι τοὺς μὲν ἱπ- πεῖς πάντας, τῶν δὲ πεζῶν μυρίους.

Μετὰ δὲ ταῦτα φησὶ μετωπηδὸν ἄγειν τὴν δύ-²⁰ναμιν, ἀπέχοντα τῶν πολεμίων περὶ τετταράκοντα σταδίου. τούτου δὲ μείζον ἀλόγημα δυσχερὲς ἐπι-²νοῆσαι· ποῦ γὰρ ἂν εὔροι τις τοιοῦτους τόπους, ἄλ- λως τε καὶ κατὰ Κιλικίαν, ὥστε ἐπὶ σταδίου εἴκοσι μὲν τὸ πλάτος, τετταράκοντα δὲ τὸ μῆκος, μετωπη-³δὸν ἄγειν φάλαγγα σαρισσοφόρον; τοσαῦτα γὰρ ἐστὶν 3 ἐμπόδια πρὸς τὴν τριαύτην τάξιν καὶ χρεῖαν, ἃ τις οὐδ' ἂν ἐξαριθμῆσαιτο ῥαδίως. ἐκ δὲ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Καλλισθένους λεγομένων ἱκανὸν ὑπάρχει πρὸς 4 πίστιν· τοὺς γὰρ ἀπὸ τῶν ὄρων χειμάρρους καταφε-⁴ρομένους τοσαῦτά φησὶ ποιεῖν ἐκρήγματα κατὰ τὸ πε-¹⁵δίον ὥστε καὶ τῶν Περσῶν κατὰ τὴν φυγὴν διαφθα- ρῆναι λέγουσι τοὺς πλείστους ἐν τοῖς τοιοῦτοις κοι- λώμασι. νῆ Δί', ἀλλ' ἔτοιμος ἐβούλετ' εἶναι πρὸς 5 τὴν τῶν πολεμίων ἐπιφάνειαν. τί δ' ἀνετοιμότερον 6 φάλαγγος ἐν μετώπῳ διαλελυμένης καὶ διεστραμμέ-²⁰νης; πόσῳ γὰρ ἐκ πορευτικῆς ἀγωγῆς ἀρμολούσης παρατάξει ῥᾶον ἢ διαλελυμένην ἐν μετώπῳ καὶ διε- σπασμένην δύναμιν ἐπὶ τὴν αὐτὴν εὐθειαν ἀναγα- ρεῖν καὶ συστήσαι πρὸς μάχην ἐν τόποις ὑλώδεσι καὶ 7 περικεκλασμένοις; διόπερ οὐδὲ παρὰ μικρὸν ἦν κρεῖτ-²⁵τον ἄγειν διφαλαγγίαν ἢ τετραφαλαγγίαν ἀρμολού- σαν, εἰ καὶ τόπον πορείας εὐρεῖν οὐκ ἀδύνα- τον, καὶ τὸ παρατάξει ταχέως ῥαδίον γε, δυνάμενον διὰ τῶν προδρομῶν ἐκ πολλοῦ γινώσκειν τὴν τῶν 8 πολεμίων παρουσίαν. ὁ δὲ χωρὶς τῶν ἄλλων οὐδὲ 8 τοὺς ἱππεῖς προέθετο, μετωπηδὸν ἄγων τὴν δύναμιν ἐν τόποις ἐπιπέδοις, ἀλλ' ἐξ ἴσου ποιεῖ τοῖς πεζοῖς.

21 Τὸ δὲ δὴ πάντων μέγιστον· ἤδη γὰρ σύνεγγυς
 2 ὄντα τοῖς πολεμίοις αὐτὸν εἰς ὀκτῶ ποιησαί φησι τὸ
 3 βᾶθος. ἐξ οὗ δὴ ἴλον ὅτι κατ' ἀνάγκην ἐπὶ τετταρά-
 4 κοντα σταδίου εἶδει γενέσθαι τὸ μῆκος τῆς φάλαγ-
 5 γος. εἰ δ' ὅλως συνήσπισαν κατὰ τὸν ποιητὴν οὗ-
 6 τως ὥστε συννερεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους, ὅμως εἴκοσι
 7 σταδίων εἶδει τὸν τόπον ὑπάρχειν. αὐτὸς δὲ φησι
 8 λείπειν τῶν τεττάρων καὶ δέκα σταδίων. καὶ τούτου
 9 μέρος μὲν τι πρὸς θαλάττη τοὺς ἡμίσεας ἐπὶ
 10 τοῦ δεξιῶ· ἔτι δὲ τὴν ὅλην τάξιν ἀπὸ τῶν ὄρῶν
 11 ἱκανὸν τόπον ἀφεστάναι πρὸς τὸ μὴ τοῖς πολεμίοις
 12 ὑποπεπτωκέναι τοῖς κατέχουσιν τὰς παρωρείας. ἴσμεν
 13 γὰρ ὃ ποιεῖ πρὸς τούτους ἐπικάμπιον. ὑπολειπόμεθα
 14 καὶ νῦν ἡμεῖς τοὺς μυρῖους πεζοὺς, πλείους ὄντας
 15 τῆς ἐκείνου προθέσεως. ὥστ' ἐκ τούτων ἔνδεκα στα-
 16 δίου ἐπὶ τὸ πλεῖον ἀπολείπεσθαι τὸ τῆς φάλαγγος
 17 μῆκος κατ' αὐτὸν τὸν Καλλισθένην, ἐν οἷς ἀνάγκη
 18 τοὺς τρισμυρῖους καὶ διςχιλίους ἐπὶ τριάκοντα τὸ
 19 βᾶθος ὑπάρχειν συνησπικότητας. ὃ δὲ φησιν εἰς ὀκτῶ
 20 τεταγμένων γενέσθαι τὴν μάχην. τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν
 21 ἀμαρτημάτων οὐδ' ἀπολογία ἐπιδέχεται· τὸ γὰρ
 22 ἀδύνατον ἐν πράγμασιν . . . αὐτόθεν ἔχει τὴν πίστιν.
 23 διόπερ ὅταν καὶ τὰ κατ' ἄνδρα διαστήματα καὶ τὸ
 24 πᾶν τοῦ τόπου μέγεθος ὀρισμένον ὑποθῶσι καὶ τὸν
 25 ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν, ἀναπολόγητον γίνεσθαι τὸ
 26 ψεῦδος.

22 Τὰ μὲν γὰρ ἅμα τούτοις ἀλογήματα μακρὸν ἂν
 2 εἶη λέγειν πάντα πλὴν τελέως ὀλίγων. φησὶ γὰρ τὸν
 3 Ἀλέξανδρον σπουδάξειν κατὰ τὴν τάξιν, ἵνα κατὰ
 4 τὸν Δαρεῖον αὐτὸν ποιήσῃ τὴν μάχην· ὁμοίως δὲ
 5 κατὰ μὲν ἀρχὰς καὶ τὸν Δαρεῖον αὐτὸν βούλεσθαι
 6 κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον, ὕστερον δὲ μετανοῆσαι. πῶς

δ' ἐπέγνωσαν ἀλλήλους οὗτοι ποῦ τῆς ἰδίας δυνά-
 1 μεως ἔχουσι τὴν τάξιν, ἢ ποῦ μετέβη πάλιν ὁ Δα-
 2 ρεῖος, ἀπλῶς οὐδὲν λέγεται. πῶς δὲ προσανέβη πρὸς 4
 3 τὴν ὄφρυν τοῦ ποταμοῦ φαλαγγιτῶν τάξις, ἀπότο-
 4 μον οὔσαν καὶ βατώδη; καὶ γὰρ τοῦτο παρὰ λόγον.
 5 Ἀλέξανδρον μὲν οὖν οὐκ ἐποιστέον τὴν τοιαύτην ἀτο- 5
 6 πῖαν, ὁμολογουμένην παραλαμβάνοντας περὶ αὐτοῦ
 7 τὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἐμπειρίαν καὶ τριβὴν ἐκ παι-
 8 δός, τῷ δὲ συγγραφεῖ μᾶλλον, ὃς διὰ τὴν ἀπειρίαν 6
 9 οὐδὲ τὸ δυνατὸν καὶ τὸ μὴ δυνατὸν ἐν τοῖς τοιούτοις
 10 δύναται διευκρινεῖν. περὶ μὲν οὖν Ἐφόρου καὶ Καλ- 7
 11 λισθένου ταῦθ' ἡμῖν εἰρήσθη. [Exc. ant. p. 245—248.]

Ἵτι κατὰ τοῦ Ἐφόρου Τίμαιος πλείστην πεποίη- 23
 24 ται καταδρομὴν, αὐτὸς ἂν δυσὶν ἀμαρτημασιν ἔνο-
 25 χος, τῷ μὲν ὅτι πικρῶς κατηγορεῖ τῶν πέλας ἐπὶ 2
 26 τούτοις οἷς ἔνοχος αὐτός ἐστι, τῷ δὲ διότι καθόλου
 27 διέφθαρται τῇ ψυχῇ, τοιαύτας ἀποφάσεις ἐκτιθέμε-
 28 νος ἐν τοῖς ὑπομνήμασι καὶ τοιαύτας ἐντίκτων δό- 3
 29 ξας τοῖς ἐντυγχάνουσι. πλὴν εἰ τὸν Καλλισθένη θε- 3
 30 τέον εἰκότως κολασθέντα μεταλλάξαι τὸν βίον, τί
 31 κρὴ πάσχειν Τίμαιον; πολὺ γὰρ ἂν δικαιότερον τού-
 32 τω νεμεσήσαι τὸ δαιμόνιον ἢ Καλλισθένει. ἐκεῖνος 4
 33 μὲν οὖν ἀποθεοῦν Ἀλέξανδρον ἐβουλήθη, Τίμαιος
 34 δὲ μείζω ποιεῖ Τιμολέοντα τῶν ἐπιφανεστάτων θεῶν,
 35 καὶ Καλλισθένης μὲν ἄνδρα τοιοῦτον, ὃν πάντες με- 5
 36 γαλοφρέστερον ἢ κατ' ἄνθρωπον γεγυῆναι τῇ ψυχῇ
 37 συγχαροῦσιν, οὗτος δὲ Τιμολέοντα τὸν οὐχ οἶον δό- 6
 38 ξαντὰ τι πεπραχέναι μεγαλείου, ἀλλ' οὐδ' ἐπιβαλό-
 39 μενον, μίαν δ' ἐν τῷ βίῳ γραμμὴν διανύσαντα, καὶ
 40 ταύτην οὐδὲ σπουδαίαν τρόπον τινα πρὸς τὸ μέγεθος
 41 τῆς οἰκουμένης, λέγω δὲ τὴν ἐκ τῆς πατρίδος εἰς
 42 Συρακούσας. ἀλλὰ μοι δοκεῖ πεισθῆναι Τίμαιος ὡς

ἂν Τιμολέων, πεφιλοδοξηκῶς ἐν αὐτῇ Σικελίᾳ, καθάπερ ἐν ὀξυβάφῳ, σύγκριτος φανῆ τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν ἡρώων, κἄν αὐτὸς ὑπὲρ Ἰταλίας μόνου καὶ Σικελίας πραγματευόμενος εἰκότως παραβολῆς ἀξιοθῆναι τοῖς ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης καὶ τῶν καθό-
 8 λον πράξεων πεποιημένοις τὰς συντάξεις. περὶ μὲν οὖν Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου καὶ Καλλισθέ-
 νους, ἔτι δ' Ἐφόρου καὶ Δημοχάρους, ἱκανὰ ταῦθ' ἡμῖν ἐστὶ πρὸς τὴν Τιμαίου καταδρομὴν, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἀφιλοτίμως πεπεισμένους ἀληθεύειν
 10 τὸν συγγραφεὰ τοῦτον.

24 Ὅτι οὐ διαπορεῖν ἐστὶ περὶ τῆς ἀφέσεως Τιμαίου. φησὶ γὰρ τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς συγγραφεὰς διὰ τῶν ὑπεράνω πλεονασμῶν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι διαφαίνειν
 2 τὰς ἑαυτῶν φύσεις, λέγων τὸν μὲν ποιητὴν ἐκ τοῦ δαι-
 τρεύειν πολλαχοῦ τῆς ποιήσεως ὡς ἂν εἰ γαστρομαρ-
 γον παρεμφαίνειν, τὸν δ' Ἀριστοτέλην, ὄψαρτύοντα
 3 πλεονάκις ἐν τοῖς συγγραμμάσιν, ὄψοφάγον εἶναι
 καὶ λίχνον. τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τοῦ Διονυσίου
 τοῦ τυράννου, κλινοκοσμοῦντος καὶ τὰς τῶν ὑφασμά-
 20 των ιδιότητος καὶ ποικιλίας ἐξεργαζομένου συνεχῶς.
 4 ἀνάγκη τὴν ἀκόλουθον ποιεῖσθαι διάληψιν.... καὶ δυσ-
 5 αρεστεῖσθαι κατὰ τὴν προαίρεσιν. οὗτος γὰρ ἐν μὲν
 ταῖς τῶν πέλας κατηγορίαις πολλὴν ἐπιφαίνει δεινό-
 τητα καὶ τόλμαν, ἐν δὲ ταῖς ἰδίαις ἀποφάσεσιν ἐνυ-
 35 πνίων καὶ τεράτων καὶ μύθων ἀπιθάνων καὶ συλ-
 λήβδην δεισιδαιμονίας ἀγεννοῦς καὶ τερατείας γυναι-
 6 κώδους ἐστὶ πλήρης. οὐ μὴν ἀλλὰ διότι γε συμβαίνει
 διὰ τὴν ἀπειρίαν καὶ κακοκρισίαν πολλοὺς ἐνίστε
 καθάπερ εἰ παρόντας τρόπον τινὰ μὴ παρεῖναι καὶ
 30 βλέποντας μὴ βλέπειν ἐκ τῶν εἰρημένων τε νῦν καὶ
 τῷ Τιμαίῳ συμβεβηκότων γέγονε φανερόν.

Ὅτι περὶ τοῦ ταύρου τοῦ χαλκοῦ τοῦ παρὰ Φα-
 25 λάριδος κατασκευασθέντος ἐν Ἀκράγαντι, εἰς ὃν ἐνεβί-
 βαζεν ἀνθρώπους, κἄπειτα πῦρ ὑποκάων ἐλάμβανε
 τιμωρίαν παρὰ τῶν ὑποταττομένων τοιαύτην ὥστε 2
 6 ἐκπυρομένου τοῦ χαλκοῦ τὸν μὲν ἀνθρώπον παντα-
 γόθεν παροπτώμενον καὶ περιφλεγόμενον διαφθείρε-
 σθαι, κατὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀλγηδόνοσ, ὁπότ'
 ἀναβοήσεις μνηθμῶ παραπλήσιον τὸν ἦχον ἐκ τοῦ
 κατασκευάσματος προσπίπτειν τοῖς ἀκούουσι. τούτου 3
 10 δὲ τοῦ ταύρου κατὰ τὴν ἐπικράτειαν Καρχηδονίων
 μετενεχθέντος ἐξ Ἀκράγαντος εἰς Καρχηδόνα, καὶ
 τῆς θυρίδος διαμενούσης περὶ τὰς συνωμίας, δι' ἧς
 συνέβαινε καθίσθαι τοὺς ἐπὶ τὴν τιμωρίαν, καὶ ἐτέ-
 ρας αἰτίας, δι' ἣν ἐν Καρχηδόνι κατεσκευάσθη τοι-
 15 οὔτος ταῦρος, οὐδαμῶς δυναμένης εὑρεθῆναι τὸ πα-
 ράπαν, ὅμως Τιμαίος ἐπεβάλετο καὶ τὴν κοινὴν 4
 φήμην ἀνασκευάζειν καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν ποιητῶν
 καὶ συγγραφεῶν ψευδοποιεῖν, φάσκων μήτ' εἶναι τὸν
 ἐν Καρχηδόνι ταῦρον ἐξ Ἀκράγαντος μήτε γερονέναι
 20 τοιοῦτον ἐν τῇ προειρημένῃ πόλει, καὶ πολλοὺς δέ 5
 τινὰς εἰς τοῦτο τὸ μέρος διατέθειται λόγους.

Κατὰ τῆς Τιμαίου τί ποτε δεῖ λέγειν ὄνομα καὶ
 ῥῆμα; πάντα γὰρ ἐπιδέχεσθαι μοι δοκεῖ τὰ πικρό-
 25 τατα τὸ γένος, οἷς ἐκεῖνος κέχρηται κατὰ τῶν πλη-
 σίων. ὅτι μὲν οὖν ἐστὶ φιλαπεχθῆς καὶ ψεύστης καὶ 6
 6 τολμηρὸς σχεδὸν ἱκανῶς ἐκ τῶν προειρημένων ὑπε-
 δείχθη· διότι δ' ἀφιλοσόφος ἐστὶ καὶ συλλήβδην
 ἀνάγωγος συγγραφεὺς ἐκ τῶν λέγεσθαι μελλόντων
 30 ἐστὶ συμφανές. ἐν γὰρ τῇ μιᾷ καὶ εἰκοστῇ βίβλῳ, 7
 καὶ ταύτης ἐπὶ τελευτῇ, λέγει κατὰ τὴν τοῦ Τιμο-
 λέοντος παράκλησιν ταῦτα, διότι τῆς γῆς τῆς ὑπὸ
 τῷ κόσμῳ κειμένης εἰς τρία μέρη διηρημένης, καὶ τῆς

μὲν Ἀσίας, τῆς δὲ Λιβύης, τῆς δ' Εὐρώπης προσα-
8 γορευομένης. ταῦτα γὰρ οὐχ οἷον Τίμαιον εἰρηκέναι
τις ἂν πιστεύσειεν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν λεγόμενον Μαρ-
9 ρίτην ἐκείνου. τίς γὰρ οὕτως ἐστὶν ἄδαής, οὐ λέγω
τῶν πρὸς ὑπομνήμασι γεγονότων [Exc. Peir. 5
p. 54—57.]

25^a [Ὅτι περὶ Τιμαίου φησὶν ὁ Πολύβιος ὁ Μεγα-
λοπολίτης.] Καθάπερ γὰρ ἐκ τῶν παρὰ Τιμαίου ἱκα-
νὸν εἶναι φασι σταλαγμὸν ἕνα τοῦ μεγίστου τεύχους
εἰς τὸ γινῶναι τὸ πᾶν ἔργημα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ 10
2 περὶ τῶν ὑποκειμένων χρηθὴ διαλαμβάνειν· ἐπειδὴν
γὰρ ἐν ἡ δεύτερον εὐρεθῆ ψεῦδος ἐν τοῖς συγγράμ-
μασι, καὶ τοῦτο γεγονός ἢ κατὰ προαίρεσιν, δῆλον
ὡς οὐδὲν ἂν ἔτι βέβαιον οὐδ' ἀσφαλὲς γένοιτο
3 τῶν ὑπὸ τοῦ τοιοῦτου συγγραφέως λεγομένων. * 15
δὴ καὶ τοὺς φιλοτιμότερον διακειμένους μεταπί-
σωμεν, ῥητέον ἂν εἴη περὶ τῆς αἰρέσεως αὐτοῦ καὶ
μᾶλλον τῆς κατὰ τὰς δημηγορίας καὶ τὰς παρακλή-
σεις, ἔτι δὲ τοὺς πρεσβευτικὸς λόγους, καὶ συλ-
λήβδην πᾶν τὸ τοιοῦτο γένος, ἃ σχεδὸν ὡς εἰ κεφα- 20
λαία τῶν πράξεων ἐστὶ καὶ συνέχει τὴν ὅλην ἱστορίαν·
4 διότι γὰρ ταῦτα παρ' ἀλήθειαν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι
κατατέταχεν Τίμαιος, καὶ τοῦτο πεποιήκε κατὰ πρό-
θεσιν, τίς οὐ παρακολουθεῖ τῶν ἀνεργωκότων; οὐ
γὰρ τὰ ῥηθέντα γέγραφε, οὐδ' ὡς ἐροῖται κατ' ἀλή- 25
θειαν, ἀλλὰ προθέμενος ὡς δεῖ ῥηθῆναι, πάντας
ἐξαριθμεῖται τοὺς ῥηθέντας λόγους καὶ τὰ παρεπό-
μενα τοῖς πράγμασιν οὕτως ὡς ἂν εἴ τις ἐν διατριβῇ
πρὸς ὑπόθεσιν ἐπιχειροῖ, ὥσπερ ἀπόδειξιν τῆς ἐαν-
τοῦ δυνάμεως ποιούμενος, ἀλλ' οὐκ ἐξηγήσιν τῶν 30
κατ' ἀλήθειαν εἰρημένων.

25^b Ὅτι τῆς ἱστορίας ἰδίωμα τοῦτ' ἐστὶ τὸ πρῶτον

μὲν αὐτοὺς τοὺς κατ' ἀλήθειαν εἰρημένους, οἷοί ποτ'
ἂν ὦσι, γινῶναι λόγους, δεύτερον τὴν αἰτίαν πυνθά-
νεσθαι, παρ' ἣν ἢ διέπεσεν ἢ κατωρθώθη τὸ πρα-
χθὲν ἢ ῥηθέν· ἐπεὶ φιλοῦς λεγόμενον αὐτὸ τὸ γεγονός 2
5 ψυχαγωγεῖ μὲν, ὠφελεῖ δ' οὐδέν· προστεθείσης δὲ
τῆς αἰτίας ἔγκαρπος ἢ τῆς ἱστορίας γίνυται χρῆσις.
ἐκ γὰρ τῶν ὁμοίων ἐπὶ τοὺς οἰκείους μεταφερομένων 3
καιροὺς ἀφορμαὶ γίνονται καὶ προλήψεις εἰς τὸ προῖ-
δέσθαι τὸ μέλλον, καὶ ποτὲ μὲν εὐλαβηθῆναι, ποτὲ
10 δὲ μιμούμενον τὰ προγεγονότα θαρραλεώτερον ἐργει-
ρεῖν τοῖς ἐπιφερομένοις· ὁ δὲ καὶ τοὺς ῥηθέντας λό- 4
γους καὶ τὴν αἰτίαν παρασιωπῶν, ψευδῆ δὲ ἀντὶ
τούτων ἐπιχειρήματα καὶ διεξοδικὸς λέγων λόγους,
ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἱστορίας ἴδιον· ὁ μάλιστα ποιεῖ Τι-
15 μαιος· καὶ διότι τούτου τοῦ γένους ἐστὶ πλήρη τὰ
βιβλία παρ' αὐτῶ πάντες γινώσκωμεν.

Ἰσως δ' οὐκ ἂν τις ἐπαπορήσειε πῶς τοιοῦτος 25^c
ἂν οἷον ἡμεῖς ὑποδείκνυμεν τοσαύτης παρ' ἐνίοις
ἀποδοχῆς τέτευχε καὶ πίστεως. τούτου δ' ἐστὶν αἰ- 2
τιον διότι πλεοναξούσης αὐτῶ κατὰ τὴν πραγματείαν
τῆς κατὰ τῶν ἄλλων ἐπιτιμῆσεως καὶ λοιδορίας οὐκ
ἐκ τῆς αὐτοῦ θεωρεῖται πραγματείας οὐδ' ἐκ τῶν
ἰδίων ἀποφάσεων, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν πέλας κατηγορίας,
πρὸς ὃ γένος καὶ πολυπραγμοσύνην δοκεῖ μοι καὶ
25 φύσιν προσενέγκασθαι διαφέρουσαν· παραπλήσιον 3
γὰρ δὴ τι τοιοῦτο συμβέβηκε καὶ Στράτωνι τῶ φυ-
σικῶ· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ὅταν ἐργειρήσῃ τὰς τῶν ἄλλων
δόξας διαστέλλεσθαι καὶ ψευδοποιεῖν, θαυμάσιός
ἐστὶν· ὅταν δ' ἐξ αὐτοῦ τι προφέρηται καὶ τι τῶν
ἰδίων ἐπινοημάτων ἐξηγήται, παρὰ πολὺ φαίνεται
30 τοῖς ἐπιστήμοσιν εὐηθέστερος αὐτοῦ καὶ νωθρότερος.
καὶ μοι δοκεῖ παντάπασι ὁμοίον τι γίνεσθαι περὶ 4

τοὺς γράφοντας τῷ περὶ τὸν ὄλον ἡμῶν βίον συμβαίνοντι· καὶ γὰρ ἐν τούτῳ τὸ μὲν ἐπιτιμῆσαι τοῖς πέλας ἐστὶ ῥάδιον, τὸ δ' αὐτὸν ἀναμάρτητον παρέχασθαι χαλεπὸν, καὶ σχεδὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἴδιοι τις ἂν τοὺς προχειρότατα τοῖς πέλας ἐπιτιμῶντας πλεί-
στα περὶ τὸν ἴδιον βίον ἀμαρτάνοντας.

25^a Τῷ δὲ Τιμαίῳ καὶ ἕτερόν τι χωρὶς τῶν προγεγραμμένων συμβέβηκεν· ἀποκαθίσας γὰρ Ἀθήνησι σχεδὸν ἕτη πεντήκοντα καὶ πρὸς τοῖς τῶν προγεγονότων ὑπομνήμασι γενόμενος ὑπέλαβε τὰς μερίστας 10 ἀφορμὰς ἔχειν πρὸς τὴν ἱστορίαν, ἀγνοῶν, ὡς γ' ἐμοὶ 2 δοκεῖ. ἐχούσης γὰρ τι παραπλήσιον τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἱατρικῆς διὰ τὸ κατὰ τὰς ὀλοσχερεῖς διαφορὰς ἑκατέραν αὐτῶν ὑπάρχειν τριμερῆ, παραπλησίους εἶναι συμβαίνει καὶ τὰς τῶν ἐπιβαλλομένων ἐπ' αὐ- 15 τὰς διαθέσεις, οἷον εὐθέως τῆς ἱατρικῆς, ἐνὸς μὲν μέρους αὐτῆς ὑπάρχοντος λογικοῦ, τοῦ δ' ἕξῃς διαιτητικοῦ, τοῦ δὲ τρίτου χειρουργικοῦ καὶ φαρμακευτικοῦ γένους, ὀλοσχερῶς. ε. . . . μαι τῷ καταψεύδε- 4 σθαι τοῦ ἐπιτηδεύματος. τὸ δὲ λογικόν, ὃ δὴ πλείστον 20 ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἄρχεται παρὰ τῶν Ἡροφιλείων καὶ Καλλιμαχείων ἐκεῖ προσαγορευομένων, τοῦτο μέρος μὲν τι κατέχει τῆς ἱατρικῆς, κατὰ δὲ τὴν ἐπίφασιν καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τοιαύτην ἐφέλκεται φαντασίαν ὥστε δοκεῖν μηδένα τῶν ἄλλων κρατεῖν τοῦ 25 πρῶτου· οὓς ὅταν ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν ἀπαγαγῶν ἄρρωστον ἐγχειρίσῃς, τοσοῦτον ἀπέχοντες εὐρίσκονται τῆς χρείας ὅσον καὶ οἱ μηδὲν ἀνεγνωκότες ἀπλῶς ἱατρικὸν ὑπόμνημα· οἷς ἤδη τινὲς τῶν ἄρρωστων ἐπιτρέψαντες αὐτοὺς διὰ τὴν ἐν λόγῳ δύναμιν οὐδὲν 30 ἔχοντες δευνὸν τοῖς ὄλοις πολλάκις ἐκινδύνευσαν. 6 εἰσὶ γὰρ ἀληθῶς ὅμοιοι τοῖς ἐκ βιβλίου κυβερνῶσιν·

ἀλλ' ὅμως οὗτοι μετὰ φαντασίας ἐπιπορευόμενοι τὰς πόλεις, ἐπειδὴν ἀθροίσωσι τοὺς λόγους ἐπ' ὄνοματος, τοὺς ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἀληθινὴν πείραν δεδωκότας αὐτῶν εἰς τὴν ἐσχάτην ἄρουσιν ἀπορίαν καὶ καταφρόνησιν παρὰ τοῖς ἀκούουσι, τῆς τοῦ λόγου πιθανότητος καταγανυζομένης πολλάκις τὴν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων δοκιμασίαν. τὸ δὲ τρίτον, τὸ τὴν ἀληθι- 7 νὴν προσφερόμενον ἕξιν ἐν ἐκάστοις τῶν ἐπιτηδεύματων, οὐ μόνον ὑπάρχει σπάνιον, ἀλλὰ καὶ πολλά- 10 κισ ὑπὸ τῆς σταμυλίας καὶ τόλμης ἐπισκοτεῖται διὰ τὴν τῶν πολλῶν ἀκρισίαν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ 25^e τῆς πραγματικῆς ἱστορίας ὑπαρχούσης τριμεροῦς, τῶν δὲ μερῶν αὐτῆς ἐνὸς μὲν ὄντος τοῦ περὶ τὴν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι πολυπραγμοσύνην καὶ τὴν παράθε- 15 σιν τῆς ἐκ τούτων ὕλης, ἑτέρου δὲ τοῦ περὶ τὴν θείαν τῶν πόλεων καὶ τῶν τόπων περὶ τε ποταμῶν καὶ λιμένων καὶ καθόλου τῶν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἰδιωμάτων καὶ διαστημάτων, τρίτου δὲ τοῦ περὶ τὰς πράξεις τὰς πολιτικὰς, παραπλησίως ἐφίενται μὲν 20 ταύτης πολλοὶ διὰ τὴν προγεγενημένην περὶ αὐτῆς δόξαν, προσφέρονται δὲ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν οἱ μὲν πλείστοι τῶν γράφοντων ἀπλῶς δίκαιον οὐδὲν πλὴν εὐχέρειαν καὶ τόλμαν καὶ ῥαδιουργίαν, παραπλήσιον 3 τοῖς φαρμακοπώλαις δοξοκοποῦντες καὶ πρὸς χάριν 25 βλέποντες ἀεὶ τὰ πρὸς τοὺς καιροὺς ἔνεκα τοῦ πορίζειν τὸν βίον διὰ τούτων· περὶ ὧν οὐκ ἄξιον πλείω ποιεῖσθαι λόγον. ἔτι οἱ δὲ τῶν δοκούντων εὐλόγως προσάγειν πρὸς τὴν ἱστορίαν, καθάπερ οἱ λογικοὶ τῶν ἱατρῶν ἐνδιατρίψαντες ταῖς βιβλιοθήκαις καὶ 30 καθόλου τὴν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων περιποιησάμενοι πολυπειρίαν πείθουσιν αὐτοὺς ὡς ὄντες ἱκανοὶ πρὸς [τὴν ὄλην] ἐπιβολὴν, καὶ τοῖς ἐκτὸς ἀρκούντως δο-

κοῦσι προσφέρεσθαι, [εἰ νῆ Δία εὐρίσκονται ἐν μό-
νον παρέχοντες] μέρος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ πρὸς τὴν
2 [πραγματικὴν] ἱστορίαν· τὸ γὰρ ἐποπτεῦσαι τὰ [τῶν]
προγε[γονότων ὑπομνήματα] πρὸς [μὲν τὸ γυνῶναι]
τὰς τῶν ἀρχαίων διαλήψεις καὶ τὰς ἐννοίας ἃς εἶχον
ὑπὲρ ἐνίων τόπων, ἐθνῶν, πολιτειῶν, πράξεων, [ἔτι
δὲ] πρὸς τὸ [συνεῖναι] τὰς ἐκάστων περιστάσεις καὶ
τύχας, αἷς κέχρηται κατὰ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους,
εὐχρηστόν ἐστι· συνεφίστησι γὰρ τὰ προγεγονότα
πρὸς τὸ μέλλον ἡμᾶς οικείως, εἴαν τις ὑπὲρ ἐκάστων
3 ἀληθινῶς ἱστορῇ τὰ παρεληλυθότα· τό γε μὴν ἀπ'
αὐτῆς ταύτης τῆς δυνάμεως ὁμηθέντα πεπεισθαι γρά-
φειν τὰς ἐπιγινόμενας πράξεις καλῶς, ὃ πέπειστα
Τίμαιος, τελέως εὐήθης καὶ παραπλήσιον ὡς ἂν εἴ-
τις τὰ τῶν ἀρχαίων ζωγράφων ἔργα θεασάμενος ἰκα-
25[†] ἴηλον ἔσται τὸ λεγόμενον ἔτι μᾶλλον ἐκ τῶν
ἐπιφερομένων, οἷον εὐθέως ἐκ τῶν συμβεβηκότων
Ἐφόρω κατὰ τόπους τινὰς τῆς ἱστορίας. ἐκεῖνος γὰρ
ἐν τοῖς πολεμικοῖς τῶν μὲν κατὰ θάλατταν ἔργων
ἐπὶ ποσὸν ὑπόνοιαν ἐσχημέναι μοι δοκεῖ, τῶν δὲ
2 κατὰ γῆν ἀγώνων ἄπειρος εἶναι τελέως. τοιγαροῦν
ὅταν μὲν πρὸς τὰς περὶ Κύπρον ναυμαχίας καὶ τὰς
περὶ Κνίδου ἀτενίσῃ τις, αἷς ἐχρήσαντο οἱ βασιλέως
στρατηγοὶ πρὸς Εὐαγόραν τὸν Σαλαμίνιον καὶ πᾶ-
25 λιν πρὸς Λακεδαιμονίους, θαυμάζειν... τὸν συγγραφέα
καὶ κατὰ τὴν δύναμιν καὶ κατὰ τὴν ἐμπειρίαν καὶ
πολὺ τῶν χρησίμων ἀπενέγκασθαι πρὸς τὰς ὁμοίας
3 περιστάσεις· ὅταν δὲ τὴν περὶ Λεῦκτρα μάχην ἐξη-
γῆται Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων ἢ τὴν ἐν Μαντι-
νεῖα πάλιν τῶν αὐτῶν τούτων, ἐν ἧ καὶ μετήλλαξε
τὸν βίον Ἐπαμεινώνδας, ἐν τούτοις εἴαν ἐπὶ τὰ κατὰ

μέρος ἐπιστήσας τις θεωρῇ τὰς ἐκτάξεις καὶ μετατά-
ξεις τὰς κατ' αὐτοὺς τοὺς κινδύνους, γελοῖος φαίνε-
ται καὶ παντελῶς ἄπειρος καὶ ἀόρατος τῶν τοιούτων
ἄν. ὁ μὲν οὖν ἐν τοῖς Λεῦκτροῖς κίνδυνος ἀπλοῦς 4
5 γεγωναὶς καὶ καθ' ἐν τι μέρος τῆς δυνάμεως οὐ λίαν
ἐκφανῆ ποιεῖ τὴν τοῦ συγγραφέως ἀπειρίαν· ὁ δὲ
περὶ τὴν Μαντινεῖαν τὴν μὲν ἐμφασιν ἔχει ποικίλην
καὶ στρατηγικὴν, ἔστι δ' ἀνυπόστατος καὶ τελέως
ἀδιανόητος τῷ συγγραφεῖ. τοῦτο δ' ἔσται δήλον, εἴαν
10 τις τοὺς τόπους ὑποθέμενος ἀληθινῶς ἐπιμετρῇ τὰς
κινήσεις τὰς ὑπ' αὐτοῦ δηλουμένας. τὸ δ' αὐτὸ συμ-
βαίνει καὶ Θεοπόμπῳ καὶ μάλιστα Τιμαίῳ, περὶ οὗ
νῦν ὁ λόγος· οὐ μὲν γὰρ ἂν ὑπὲρ τῶν τοιούτων κε-
φαλαιώδη ποιήσονται τὴν ὑπόθεσιν, διαλανθάνου-
15 σιν, οὐ δ' ἂν βουληθῶσι διαθέσθαι καὶ συνυποδεί-
ξαι τι τῶν κατὰ μέρος, τοιοῦτοι φαίνονται καὶ πάντως
οἷος Ἐφορος.

Ἵτι οὔτε περὶ τῶν κατὰ πόλεμον συμβαινόντων 25[§]
δυνατὸν ἔστι γράφαι καλῶς τὸν μηδεμίαν ἐμπειρίαν
20 ἔχοντα τῶν πολεμικῶν ἔργων οὔτε περὶ τῶν ἐν ταῖς
πολιτείαις τὸν μὴ πεπειραμένον τῶν τοιούτων πρά-
ξεων καὶ περιστάσεων. λοιπὸν οὔτε ἐμπείρως ὑπὸ 2
τῶν βιβλιακῶν οὔτ' ἐμφαντικῶς οὐδενὸς γραφομένου
συμβαίνει τὴν πραγματείαν ἄπρακτον γίνεσθαι τοῖς
25 ἐντυγχάνουσιν· εἰ γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας ἐξέλῃ τις τὸ
δυνάμενον ὠφελεῖν ἡμᾶς, τὸ λοιπὸν αὐτῆς ἄζηλον 3
καὶ ἀνωφελὲς γίνεται παντελῶς· ἔτι δὲ περὶ τῶν
πόλεων καὶ τόπων ὅταν ἐπιβάλλονται γράφειν τὰ
κατὰ μέρος, ὄντες ἀτριβεῖς τῆς τοιαύτης ἐμπει-
30 ρίας, δήλον ὡς ἀνάγκη συμβαίνειν τὸ παραπλή-
σιον, καὶ πολλὰ μὲν ἀξιόλογα παραλείπειν, περὶ
πολλῶν δὲ ποιεῖσθαι πολὺν λόγον οὐκ ἀξίων ὄν-

των· ὁ δὲ συμβαίνει μάλιστα Τιμαίῳ διὰ τὴν ἄορασίαν.

25^h Ὅτι Τιμαίος φησιν ἐν τῇ τριακοστῇ καὶ τετάρτῃ βίβλῳ ὅτι πεντήκοντα συνεχῶς ἔτη διατρέψας Ἀθη-
νησι ξενιτεύων καὶ πάσης ὁμολογουμένως ἄπειρος ἔ-
γένετο πολεμικῆς χρείας, ἔτι δὲ καὶ τῆς τῶν τόπων
2 θέας. λοιπὸν ὅταν εἷς τι τῶν μερῶν τούτων ἐμπέσῃ
κατὰ τὴν ἱστορίαν, πολλὰ μὲν ἀγνοεῖ καὶ ψεύδεται·
κἂν ποτε δὲ τῆς ἀληθείας ἐπιψάσῃ, παραπλήσιός
ἔστι τοῖς ζωγράφοις τοῖς ἀπὸ τῶν ἀνασεσασμένων
3 θυλάκων ποιουμένοις τὰς ὑπογραφάς· καὶ γὰρ ἐπὶ
ἐκείνων ἢ μὲν ἐκτὸς ἐνίοτε γραμμῇ σῶζεται, τὸ δὲ
τῆς ἐμφάσεως καὶ τῆς ἐναργείας τῶν ἀληθινῶν ζῶων
ἄπεστιν, ὅπερ ἴδιον ὑπάρχει τῆς ζωγραφικῆς τέχνης.
τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ περὶ Τιμαίον καὶ καθόλου
15 τοὺς ἀπὸ ταύτης τῆς βιβλιακῆς ἕξεως ὀρωμένους·
ἢ γὰρ ἔμφασις τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ἄπεστι διὰ τὸ
μόνον ἐκ τῆς αὐτοπαθείας τοῦτο γίνεσθαι τῆς τῶν
4 συγγραφέων· ὅθεν οὐκ ἐντίκτουςιν ἀληθινούς ζή-
λους τοῖς ἀκούουσιν οἱ μὴ δι' αὐτῶν πεπορευμένοι
20 τῶν πραγμάτων, ἐπεὶ καὶ τοιαύτας ᾤοντο δεῖν ἐν
τοῖς ὑπομνήμασιν ὑπάρχειν ἐμφάσεις οἱ πρὸ ἡμῶν
ᾤσθ' ὅτε μὲν ὑπὲρ πολιτικῶν ὁ λόγος εἶη πραγμά-
των, ἐπιφθέργεσθαι διότι κατ' ἀνάγκην ὁ γράφων
πεπολίτευται καὶ πείραν ἔσχκε τῶν ἐν τούτῳ τῶ
5 μέρει συμβαινόντων, ὅτε δὲ περὶ πολεμικῶν, ὅτι πάλιν
ἔστράτευκε καὶ κενιδύνευκε, καὶ μὴν ὅτε περὶ
βιωτικῶν, ὅτι τέτροφε τέκνα καὶ μετὰ γυναικὸς ἔζηκε.
τὸ δὲ παραπλήσιον καὶ περὶ τῶν ἄλλων τοῦ βίου με-
6 ρῶν· ὁ παρὰ μόνους εἰκὸς εὐρίσκεισθαι τῶν συγγρα-
φέων τοῖς δι' αὐτῶν πεπορευμένοις τῶν πραγμάτων
καὶ τοῦτο τὸ μέρος περιπεποιημένοις τῆς ἱστορίας.

πάντων μὲν οὖν οἷον αὐτουργὸν γενέσθαι καὶ δράσ-
την δυσχερὲς ἴσως, τῶν μὲντοι μεγίστων καὶ κοινο-
τάτων ἀναγκαῖον. ὅτι δὲ τὸ λεγόμενον οὐκ ἀδύνατον
25ⁱ ἱκανὸν ὑπόδειγμα πρὸς πίστιν ὁ ποιητής, παρ' ᾧ
πολὸν τὸ τῆς τοιαύτης ἐμφάσεως ἴδοι τις ἂν ὑπάρ-
χον. ἔξ ὧν πᾶς ἂν εἰκότως συγκατάθοιτο τρίτον εἶ-
ναι μέρος τῆς ἱστορίας καὶ τρίτην ἔχειν τάξιν τὴν ἐκ
τῶν ὑπομνημάτων πολυπραγμοσύνην. ὡς δὲ ἀληθές
2 ἔστι τὸ νυνὶ λεγόμενον καὶ ἐφανέστατον γένοιτ' ἂν
ἐπὶ τε τῶν συμβουλευτικῶν καὶ παρακλητικῶν, ἔτι
δὲ πρεσβευτικῶν λόγων, οἷς κέχρηται Τιμαίος. λο-
γικοὶ μὲν γὰρ καιροὶ πάντας ἐπιδέχονται διαθέσθαι
τοὺς ἐνόοντας λόγους, οἱ δὲ πολιτικοὶ βραχεῖς καὶ τι-
νας τῶν ὑπόντων, καὶ τούτων τινὰς μὲν οἱ νῦν, ἄλ-
15 λους δὲ οἱ προγεγονότες, καὶ τινὰς μὲν Αἰτωλοὶ
προσίενται, τινὰς δὲ Πελοποννήσιοι, τινὰς δὲ Ἀθη-
ναῖοι, . . . περὶ Ἀθηναῖοι. ἀκαίρως δὲ καὶ πρὸς
3 πάντα πάντας διεξιέναι τοὺς ἐνόοντας λόγους, ὁ ποιεῖ
Τιμαίος πρὸς πᾶσαν ὑπόθεσιν εὐρησιλογῶν, τελέως
20 ἀνάληθες καὶ μειρακιῶδες καὶ διατριβικὸν ἅμα καὶ
πολλοῖς ἀποτυχίας αἴτιον ἤδη τοῦτο γέγονε καὶ κατα-
φρονήσεως· τὸ δὲ τοὺς ἀρμόζοντας καὶ καιρίους ἀεὶ
λαμβάνειν, τοῦτ' ἀναγκαῖον. ἀστάτου δὲ τῆς χρείας οὐ-
σης καὶ πόσοις καὶ ποίοις τῶν ἐνόωντων χρηστέον, ἄλ-
25 λιοτέρου τινὸς δεῖ ζήλον καὶ παραγγέλματος, εἰ μέλλο-
μεν μὴ βλάπτειν, ἀλλ' ὠφελεῖν τοὺς ἀναγινώσκοντας.
ἔστι μὲν οὖν ὁ καιρὸς ἐν πᾶσι δυσπαράγγελτος, οὐ
4 μὴν ἀδύνατος εἰς ὑπόνοιαν ἀναχθῆναι διὰ τῶν ἐκ τῆς
αὐτοπαθείας καὶ τριβῆς θεωρημάτων· ἐπὶ δὲ τοῦ
30 παρόντος μάλιστ' ἂν ὑπονοηθεῖν τὸ λεγόμενον ἐκ
τούτων. εἰ γὰρ οἱ συγγραφεῖς ὑποδείξαντες τοὺς
5 καιροὺς καὶ τὰς ὁρμὰς καὶ διαθέσεις τῶν βουλευο-

μένων, κάπειτα τοὺς κατ' ἀλήθειαν ῥηθέντας λόγους ἐκθέντες, διασαφήσαιεν ἡμῖν τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἡ κατευστοχῆσαι συνέβη τοὺς εἰπόντας ἢ διαπεσεῖν, γένοιτ' ἂν τις ἔννοια τοῦ πράγματος ἀληθινή, καὶ δυναίμεθ' ἂν ἅμα μὲν διακρίνοντες, ἅμα δὲ με- 5 ταφέρουτες ἐπὶ τὰ παραπλήσια κατευστοχεῖν αἰετῶν προκειμένων. ἀλλ' ἔστιν οἶμαι τὸ μὲν αἰτιολογεῖν δυσχερές, τὸ δὲ ῥησικοπεῖν ἐν τοῖς βιβλίοις ῥᾴδιον, καὶ τὸ μὲν ὀλίγα καιρῶς εἰπεῖν καὶ τούτου παραγγέλλαν εὖρεῖν ὀλίγοις ἐφικτόν, τὸ δὲ πολλὰ δια- 10 θέσθαι καὶ ματαίως τῶν ἐν μέσῳ κειμένων καὶ κοινόν.

25^k Ἴνα δὲ καὶ περὶ ταῦτα βεβαιωσώμεθα τὴν ἀπόφασιν τὴν ὑπὲρ Τιμαίου, καθάπερ καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀγνοίας, ἔτι δὲ τῆς ἐκουσίου ψευδογραφίας, βραχέα 15 προοισώμεθα τῶν ὁμολογουμένων αὐτοῦ λόγων ἐπ' ὀνόματος. — ὅτι τῶν δεδυναστευκότων ἐν Σικελίᾳ μετὰ Γέλωνα τὸν ἀρχαῖον πραγματικωτάτους ἀνδρας παρειλήφραμεν Ἐρμοκράτην, Τιμολέοντα, Πύρρον τὸν Ἡπειρώτην, οἷς ἦμιστ' ἂν δεοὶ περιάπτειν μειρακίω- 20 δεις καὶ διατριβικοὺς λόγους. ὁ δὲ φησιν ἐν τῇ μιᾷ καὶ εἰκοστῇ βίβλῳ, καθ' ὃν καιρὸν Εὐρυμέδων παραγενόμενος εἰς Σικελίαν παρεκάλεε τὰς πόλεις εἰς τὸν κατὰ τῶν Συρακοσίων πόλεμον, τότε τοὺς Γελῶνους κάμνοντας τῷ πολέμῳ διαπέμψασθαι πρὸς 25 τοὺς Καμαριναίους ὑπὲρ ἀνοχῶν· τῶν δὲ προθύμως δεξαμένων, μετὰ ταῦτα πρεσβεύειν ἐκατέρους πρὸς τοὺς ἑαυτῶν συμμάχους καὶ παρακαλεῖν ἀνδρας ἐκπέμψαι πιστούς, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Γέλαν βουλεύονται περὶ διαλύσεως καὶ τῶν κοινῇ συμφερόν- 30 των παραγενομένων δὲ τῶν συνέδρων, καὶ διαβουλίῳ προτεθέντος τοιούτοις τισὶ χρώμενον εἰσάγει λό-

γοὺς τὸν Ἐρμοκράτην. ἐπαινέσας γὰρ ὁ προειρημένος ἀνὴρ τοὺς Γελῶνους καὶ τοὺς Καμαριναίους, πρῶτον μὲν ὡς αὐτῶν ποιησάντων τὰς ἀνοχάς, δεύτερον ὅτι τοῦ περὶ διαλύσεως γενέσθαι λόγους αἴτιοι καθεστῆ- 5 κασι, τρίτον ὅτι προνοηθεῖεν τοῦ μὴ βουλευέσθαι τὰ πλήθη περὶ τῶν διαλύσεων, ἀλλὰ τοὺς προεστῶτας τῶν πολιτευμάτων, σαφῶς εἰδόντας τίνα διαφορὰν ἔχει ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης, μετὰ δὲ ταῦτα δύο ἢ 5 τρία λαβῶν ἐπιχειρήματα πραγματικά, λοιπὸν οἶεται αὐτοὺς ἐπιστήσαντας μαθεῖν ἡλίκην ὁ πόλεμος διαφορὰν ἔχει τῆς εἰρήνης, μικρῶ πρότερον εἰρηκῶς ὅτι κατ' αὐτὸ τοῦτο χάριον ἔχει τοῖς Γελῶσι τὸ μὴ γίνεσθαι τοὺς λόγους ἐ ἐν συνεδρίῳ καλῶς γινώσκοντι τὰς τοιαύτας περιπετειάς. ἐξ ὧν ὁ Τιμαίος 6 οὐ μόνον τῆς πραγματικῆς ἀν' δόξειεν ἀπολείπεσθαι δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ταῖς διατριβαῖς ἐπι ἐλαχίστων· πάντες γὰρ δήπουθεν οἴου- 7 ται δεῖν τὰς ἀποδείξεις φέρειν τῶν ἀγνοουμένων καὶ τῶν ἀπιστουμένων παρὰ τοῖς ἀκροαταῖς, περὶ δὲ 8 τῶν ἤδη γινωσκόμενων ματαιότατον εἶναι, ἅμα δὲ καὶ παιδαριωδέστατον τὸ καθευρησιλογεῖν 9 μενον ἢ τὸ γινωσκόμενον. ὁ δὲ χωρὶς τῆς ὅλης παραπτώσεως τοῦ διατεθεῖσθαι τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ λόγου πρὸς τὰ καθάπαξ μὴ προσδεόμε- 10 να λόγον καὶ λήμμασι κέχρηται τοιούτοις, οἷς τὸν μὲν Ἐρμοκράτην τίς ἂν κεχρησθαι πιστεύσειε, τὸν συναγωνισάμενον μὲν Λακεδαιμονίοις τὴν ἐν Αἰγῶς ποταμοῖς ναυμαχίαν, αὐτανδρὶ δὲ χειρωσάμενον τὰς Ἀθηναίων δυνάμεις καὶ τοὺς στρατηγούς 11 κατὰ Σικελίαν, ἀλλ' οὐδὲ μειράκιον τὸ τυχόν; ὅς γε πρῶτον μὲν οἶεται δεῖν ἀναμνησθῆναι τοὺς 12 συνέδρους διότι κοιμωμένους τὸν ὄρθρον ἐν μὲν

τῷ πολέμῳ διεγείρουσιν αἱ σάλπιγγες, κατὰ δὲ τὴν
 2 εἰρήνην οἱ ὄρνιθες. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Ἡρακλέα
 φησὶ τῶν μὲν Ὀλυμπίων τὸν ἀγῶνα θεῖναι καὶ τὴν
 ἐκχειρίαν δαίμα ποιούμενον τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως,
 ὅσοις δ' ἐπολέμησε, τούτους πάντας βεβλαφέναι κατὰ 5
 τὴν ἀνάγκην καὶ κατ' ἐπιταγὴν, ἐκουσίως δὲ παραί-
 3 τιον κακοῦ οὐδενὶ γερονέναι τῶν ἀνθρώπων. ἐξῆς
 δὲ τούτοις παρὰ μὲν τῷ ποιητῇ τὸν Δία παρεισάγε-
 σθαι δυσαρεστούμενον τῷ Ἄρει καὶ λέγοντα,

ἔχθιστος δέ μοι ἐσσι θεῶν, οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν· 10
 αἰεὶ γὰρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.

4 ὁμοίως δὲ καὶ τὸν φρονιμώτατον τῶν ἡρώων λέγειν,

ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος
 ὅς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου ὀκρυόεντος.

5 ὁμογνωμονεῖν δὲ τῷ ποιητῇ καὶ τὸν Εὐριπίδην, ἐν 15
 οἷς φησιν,

εἰρήνα βαθύπλουτε,
 καλλίστα μακάρων θεῶν,
 ζῆλός μοι σέθεν, ὡς χρονίζεις.
 δέδοικα δὲ μὴ πρὶν ὑπερβάλλῃ με γῆρας, 20
 πρὶν σὰν χαρίεσσαν προσιδεῖν ὄραν
 καὶ καλλιχόρους αἰοιδὰς
 φιλοστεφάνους τε κάμους.

6 ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ὁμοιότατον εἶναι φησὶ τὸν μὲν
 πόλεμον τῇ νόσῳ, τὴν δ' εἰρήνην τῇ ὑγείᾳ· τὴν 25
 μὲν γὰρ καὶ τοὺς κάμνοντας ἀναλαμβάνειν, ἐν ᾧ δὲ
 7 καὶ τοὺς ὑγιαίνοντας ἀπόλλυσθαι. καὶ κατὰ μὲν τὴν
 εἰρήνην τοὺς πρεσβυτέρους ὑπὸ τῶν νέων θάπτεσθαι
 8 κατὰ φύσιν, ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τὰναντία, τὸ δὲ μέ-
 ριστον ἐν μὲν τῷ πολέμῳ μὴδ' ἄχρι τῶν τειχῶν εἶναι 30

τὴν ἀσφάλειαν, κατὰ δὲ τὴν εἰρήνην μέγρι τῶν τῆς
 χώρας ὄραν, καὶ τούτοις ἕτερα παραπλήσια. θαν- 9
 μάξω δὲ τίσι ποτ' ἂν ἄλλοις ἐχρήσατο λόγοις ἢ προ-
 φοραῖς μερικάκιον ἄρτι γενόμενον περὶ διατριβὰς καὶ
 5 τῶν ὑπομνημάτων πολυπραγμοσύνας καὶ βουλόμενον
 παραγγελματικῶς ἐκ τῶν παρεπομένων τοῖς προσώ-
 ποις ποιεῖσθαι τὴν ἐπιχείρησιν· δοκεῖ ἀλλὰ
 τούτοις οἷς Τίμαιος Ἐρμοκράτην κερῆσθαι φησὶ.

Τὶ δὲ πάλιν ὅταν ὁ Τιμολέων ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ 26^a
 10 παρακαλῶν τοὺς Ἕλληνας πρὸς τὸν ἐπὶ τοὺς Καρχη-
 δουίους κίνδυνον, καὶ μόνον οὐκ ἤδη μελλόντων
 συνάγειν εἰς τὰς χεῖρας τοῖς ἐχθροῖς πολλαπλασίους
 οὔσι, πρῶτον μὲν ἀξιοῖ μὴ βλέπειν αὐτοὺς πρὸς τὸ
 πλῆθος τῶν ὑπεναντίων, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀνανδρίαν;
 15 καὶ γὰρ τῆς Αἰβύης ἀπάσης συνεχῶς οἰκουμένης καὶ 2
 πληθυνούσης ἀνθρώπων, ὅμως ἐν ταῖς παροιμίαις,
 ὅταν περὶ ἐρημίας ἐμφασιν βουλώμεθα ποιῆσαι, λέ-
 γειν ἡμᾶς ἐρημότερα τῆς Αἰβύης, οὐκ ἐπὶ τὴν ἐρη-
 μίαν φέροντας τὸν λόγον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἀνανδρίαν
 20 τῶν κατοικούντων. καθόλου δέ, φησὶ, τίς ἂν φο- 3
 βηθεῖη τοὺς ἄνδρας, οἵτινες τῆς φύσεως τοῦτο τοῖς
 ἀνθρώποις δεδωκυίας ἴδιον παρὰ τὰ λοιπὰ τῶν ζώων,
 λέγω δὲ τὰς χεῖρας, ταύτας παρ' ὄλον τὸν βίον ἐντὸς
 τῶν χιτώνων ἔχοντες ἀπράκτους περιφέρουσι; τὸ δὲ
 25 μέγιστον ὅτι καὶ ὑπὸ τοῖς χιτωνίσκοις, φησὶ, περι-
 ζώματα φοροῦσιν, ἵνα μὴδ' ὅταν ἀποθάνωσιν ἐν ταῖς
 μάχαις φανεροὶ γένωνται τοῖς ὑπεναντίοις . . .

Ὅτι Γέλωνος ἐπαγγελιομένου τοῖς Ἕλλησι δις-26^b
 μυρίοις πεζοῖς, διακοσίαις δὲ ναυσὶ καταφράκτοις
 30 βοηθήσειν, ἐὰν αὐτῷ τῆς ἡγεμονίας ἢ τῆς κατὰ γῆν
 ἢ τῆς κατὰ θάλατταν παραχωρήσωσι, φασὶ τοὺς προ-
 καθημένους ἐν Κορίνθῳ τῶν Ἑλλήνων πραγματικῶ-

τατον ἀπόκριμα δοῦναι τοῖς παρὰ τοῦ Γέλωνος πρε-
 2 σβευταῖς· ἐκέλευον γὰρ ὡς ἐπίκουρον ἔρχεσθαι τὸν
 Γέλωνα μετὰ τῶν δυνάμεων, τὴν δ' ἡγεμονίαν ἀνάγκη
 τὰ πράγματα περιδήσειν τοῖς ἀρίστοις τῶν ἀν-
 3 δρῶν· τοῦτο δ' ἐστὶ τῶν οὐ καταφευγόντων ἐπὶ τὰς
 Συρακοσίων ἐλπίδας, ἀλλὰ πιστευόντων αὐτοῖς καὶ
 προκαλουμένων τὸν βουλούμενον ἐπὶ τὸν τῆς ἀνδρείας
 3 ἀγῶνα καὶ τὸν περὶ τῆς ἀρετῆς στέφανον. ἀλλ' ὅμως
 Τίμαιος εἰς ἕκαστα τῶν προειρημένων τοσοῦτους ἐκ-
 τείνει λόγους καὶ τοιαύτην ποιεῖται σπουδὴν περὶ 10
 τοῦ τὴν μὲν Σικελίαν μεγαλομερεστέραν ποιῆσαι τῆς
 συμπάσης Ἑλλάδος, τὰς δ' ἐν αὐτῇ πράξεις ἐπιφα-
 νεστέρας καὶ καλλίους τῶν κατὰ τὴν ἄλλην οἰκουμέ-
 νην, τῶν δ' ἀνδρῶν τῶν μὲν σοφία διευνηροχόταν
 σοφωτάτους τοὺς ἐν Σικελίᾳ, τῶν δὲ πραγματικῶν 15
 ἡγεμονικωτάτους καὶ θειοτάτους τοὺς ἐκ Συρακου-
 4 σῶν, ὥστε μὴ καταλιπεῖν ὑπερβολὴν τοῖς μειρακίοις
 τοῖς ἐν ταῖς διατριβαῖς καὶ τοῖς πότοις πρὸς τὰς πα-
 ραδόξους ἐπιχειρήσεις, ὅταν ἢ Θερσίτου λέγειν ἐγκώ-
 μιον ἢ Πηνελόπης πρόθωνται φόρον ἢ τινος ἐτέρου 20
 τῶν τοιούτων.

26^c Λοιπὸν ἐκ τούτων διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρα-
 δοξολογίας οὐκ εἰς σύγκρισιν, ἀλλ' εἰς καταμώκησιν
 ἄγει καὶ τοὺς ἀνδρας καὶ τὰς πράξεις ὧν βούλεται
 προῖστασθαι, καὶ σχεδὸν εἰς τὸ παραπλήσιον ἐμπί- 25
 πτει τοῖς περὶ τοὺς ἐν Ἀκαδημαίᾳ λόγους τὸν προ-
 2 χειρότατον λόγον ἡσκηκόσι. καὶ γὰρ ἐκεῖνων τινὲς
 βουλούμενοι περὶ τε τῶν προφανῶς καταληπτῶν εἶναι
 δοκούντων καὶ περὶ τῶν ἀκαταλήπτων εἰς ἀπορίαν
 ἄγειν τοὺς προσδιαλεγομένους τοιαύταις χρῶνται 30
 παραδοξολογίαις καὶ τοιαύτας εὐποροῦσι πιθανότη-
 τας ὥστε διαπορεῖν εἰ δυνατόν ἐστὶ τοὺς ἐν Ἀθή-

ναις ὄντας ὀσφραίνεσθαι τῶν ἐφομένων ὧν ἐν Ἐφέ-
 σω καὶ διστάζειν μήπως, καθ' ὃν καιρὸν ἐν Ἀκαδη-
 5 μείᾳ διαλέγονται περὶ τούτων, οὐχ ὑπὲρ ἄλλων ἄρ'
 ἐν οἴκῳ κατακείμενοι τούτους διατίθενται τοὺς λό-
 5 γους. ἐξ ὧν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παραδοξολογίας 3
 εἰς διαβολὴν ἤχασι τὴν ὅλην αἴρεσιν, ὥστε καὶ τὰ
 καλῶς ἀπορούμενα παρὰ τοῖς ἀνθρώποις εἰς ἀπιστίαν
 ἤχθαι. καὶ χωρὶς τῆς ἰδίας ἀστοχίας καὶ τοῖς νέοις
 τοιοῦτον ἐντετόκασι ζῆλον, εἰς τὸ τῶν μὲν ἡθικῶν καὶ
 10 πραγματικῶν λόγων μηδὲ τὴν τυχοῦσαν ἐπίνοιαν ποι-
 εῖσθαι, δι' ὧν ὄνησις τοῖς φιλοσοφοῦσι, περὶ δὲ τὰς
 ἀνωφελεῖς καὶ παραδόξους εὐρησιλογίας κενοδοξούν-
 τες κατατρίβουσι τοὺς βίους.

Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Τιμαίῳ συμβέβηκε περὶ τὴν ἱστο- 26^d
 15 ρίαν καὶ τοῖς τούτου ζηλωταῖς· παραδοξολόγος γὰρ
 ὧν καὶ φιλόνομος περὶ τὸ προτεθὲν τοὺς μὲν πολλοὺς
 καταπέπληκται ἀλόγως, ἠνάγκασε δ' αὐτῷ * διὰ τὴν
 ἐπίφασιν τῆς ἀληθινολογίας, τινὰς δὲ καὶ προσκέ-
 κληται καὶ μετ' ἀποδείξεως δοκεῖ πείσειν. καὶ μάλι-
 20 στα ταύτην γ' ἐνεύργασται τὴν δόξαν ἐκ τῶν περὶ
 τὰς ἀποικίας καὶ κτίσεις καὶ συγγενείας ἀποφάσεων·
 ἐν γὰρ τούτοις τηλικαύτην ἐπίφασιν ποιεῖ διὰ τῆς 2
 ἀκριβολογίας καὶ τῆς πικρίας τῆς ἐπὶ τῶν ἐλέγχων,
 οἷς χρῆται κατὰ τῶν πέλας, ὥστε δοκεῖν τοὺς
 25 ἄλλους συγγραφέας ἅπαντας συγκεκοιμησθαι τοῖς
 πράγμασι καὶ κατεσχεδιακέναι τῆς οἰκουμένης, αὐ-
 τὸν δὲ μόνον ἐξητακέναι τὴν ἀκριβείαν καὶ διευκρι-
 νημέναι τὰς ἐν ἑκάστοις ἱστορίας, ἐν οἷς πολλὰ μὲν
 ὑγιῶς λέγεται, πολλὰ δὲ καὶ ψευδῶς.

30 Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ πλείω χρόνον συντραφέντες αὐ-26^e
 τοῖς πρώτοις ὑπομνήμασιν, ἐν οἷς αἱ περὶ τῶν
 προειρημένων εἰσὶ συντάξεις, ὅταν ἅπασαν συνταξα-

μένω τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπαγγελίας ἀποπιστεύσωσι, κἄπειτ' αἱ τὶς αὐτοῖς ἀποδεικνύη τὸν Τίμαιον, ἐν οἷς πικρότατός ἐστι κατὰ τῶν πέλας, αὐτὸν ἔνοχον ὄντα, καθάπερ ἡμεῖς ἀρτίως ἐπὶ τῶν Λοκρῶν καὶ τῶν 2 ἐξῆς παραπαίοντα συνεστῆσαμεν, δυσέριδες γίγνον-
ται καὶ φιλόνηκοι καὶ δυσμετάθετοι, καὶ σχεδὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν οἱ φιλοπονώτατα προσεδρεύσαντες τοῖς ὑπομνημασιν αὐτοῦ τοῦτ' ἀποφέρονται τὸ λυσιτελὲς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως. οἳ γε μὴν ταῖς δημηγορίαις προσσχόντες αὐτοῦ καὶ καθόλου τοῖς διεξοδικοῖς λό- 10 γοις μερικιαῶδεις καὶ διατριβικοὶ καὶ τελείως ἀναλή-
θεις γίγνονται διὰ τὰς ἀρτι ῥηθείσας αἰτίας.
26^ε Λοιπὸν δὲ τὸ πραγματικὸν αὐτῶ μέρος τῆς ἱστο-
ρίας ἐκ πάντων σύγκειται τῶν ἀμαρτημάτων, ὧν τὰ πλεῖστα διεληλύθαμεν· τὴν δ' αἰτίαν τῆς ἀμαρτίας 15 νῦν ἐροῦμεν, ἥτις οὐκ ἔνδοξος μὲν φανεῖται τοῖς πλείστοις, ἀληθινωτάτη δ' εὐρεθήσεται τῶν Τιμαίου
2 κατηγορημάτων. δοκεῖ μὲν γὰρ καὶ τὴν ἐμπειρικὴν περὶ ἕκαστα δύναμιν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς πολυπραγμο-
σύνης ἕξιν παρεσκευάσθαι καὶ συλλήβδην φιλοπό- 20 νως προσεληλυθέναι πρὸς τὸ γράφειν τὴν ἱστορίαν,
3 ἐν ἐνίοις δ' οὐδεὶς οὔτ' ἀπειρότερος οὔτ' ἀφιλοπο-
νώτερος φαίνεται γεγονέναι τῶν ἐπ' ἰσχύος συγγρα-
27 φέων. δῆλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον ἐκ τούτων. δυοῖν γὰρ ὄντων κατὰ φύσιν ὡς ἂν εἴ τινων ὀργάνων ἡμῖν, 25 οἷς πάντα πυθανόμεθα καὶ πολυπραγμονοῦμεν, ἀκοῆς καὶ ὀράσεως, ἀληθινωτέρας δ' οὐσίας οὐ μικρῶ τῆς ὀράσεως κατὰ τὸν Ἡράκλειτον· ὀφθαλμοὶ γὰρ τῶν
2 ὄτων ἀκριβέστεροι μάρτυρες· τούτων Τίμαιος τὴν ἡδῶ μὲν, ἥττω δὲ τῶν ὀδῶν ὠρμησε πρὸς τὸ πολυ- 30
3 πραγματοποιεῖν. τῆς μὲν γὰρ διὰ τῆς ὀράσεως εἰς τέλος ἀπέστη, τῆς δὲ διὰ τῆς ἀκοῆς ἀντεποιήσατο. καὶ

ταύτης μὲν οὐσίας τινός, τοῦ μὲν διὰ τῶν ὑπομνημάτων, τοῦ δὲ δι' ἀνακρίσεως, περὶ τὰς ἀνακρίσεις ῥαθύ-
μως ἀνεστράφη, καθάπερ ἐν τοῖς ἀνώτερον ἡμῖν δε-
δήλωται. δι' ἣν δ' αἰτίαν ταύτην ἔσχε τὴν αἴρεσιν 4
5 εὐχερὲς καταμαθεῖν, ὅτι τὰ μὲν ἐκ τῶν βιβλίων δύ-
ναται πολυπραγμονεῖσθαι χωρὶς κινδύνου καὶ κακο-
παθείας, ἐὰν τις αὐτὸ τοῦτο προνοηθῇ μόνου ὥστε λαβεῖν ἢ πόλιν ἔχουσαν ὑπομνημάτων πλήθος ἢ βι-
βλιοθήκην που γειτυῶσαν. λοιπὸν κατακείμενον 5
10 ἐρευνᾶν δεῖ τὸ ζητούμενον καὶ συγκρίνειν τὰς τῶν προγεγονότων συγγραφέων ἀγνοίας ἄνευ πάσης κα-
κοπαθείας. ἢ δὲ πολυπραγμοσύνη πολλῆς μὲν προσ- 6
δεῖται ταιλαπωρίας καὶ δαπάνης, μέγα δὲ τι συμ-
βάλλεται καὶ μέγιστόν ἐστι μέρος τῆς ἱστορίας. δῆλον 7
15 δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἐξ αὐτῶν τῶν τὰς συντάξεις πραγμα-
τευομένων. ὁ μὲν γὰρ Ἐφορός φησιν, εἰ δυνατόν ἦν αὐτοὺς παρεῖναι πᾶσι τοῖς πράγμασι, ταύτην ἂν δια-
φέρειν πολὺ τῶν ἐμπειριῶν· ὁ δὲ Θεόπομπος τοῦτον 8
μὲν ἄριστον ἐν τοῖς πολεμικοῖς τὸν πλείστοις κινδύ-
20 νοις παρατετευχότα, τοῦτον δὲ δυνατώτατον ἐν λόγῳ τὸν πλείστου μετεσχηκότα πολιτικῶν ἀγώνων. τὸν 9
αὐτὸν δὲ τρόπον συμβαίνειν ἐπὶ ἰατρικῆς καὶ κυβερ-
νητικῆς. ἔτι δὲ τούτων ἐμφαντικώτερον ὁ ποιητῆς 10
εἶρηκε περὶ τούτου τοῦ μέρους. ἐκεῖνος γὰρ βουλό-
25 μενος ὑποδεικνύειν ἡμῖν οἷον δεῖ τὸν ἄνδρα τὸν πραγ-
ματικὸν εἶναι, προθέμενος τὸ τοῦ Ὀδυσσεὺς πρόσω-
πον λέγει πως οὕτως·
ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη,
30 καὶ προβάς,
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἶδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,
πολλὰ δ' ὄγ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν,

καὶ ἔτι,
 ἀνδρῶν τε πολέμους ἀλεγρινά τε κύματα πείρων.
 28^a Δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τῆς ἱστορίας πρόσχημα τοι-
 2 οὔτων ἀνδρα ζητεῖν. ὁ μὲν οὖν Πλάτων φησὶ τότε
 τὰνθρώπεια καλῶς ἔξειν, ὅταν ἢ οἱ φιλόσοφοι βασι-
 3 λεύσωσιν ἢ οἱ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσι· κἀγὼ δ' ἂν
 εἴποιμι διότι τὰ τῆς ἱστορίας ἔξει τότε καλῶς, ὅταν
 ἢ οἱ πραγματικοὶ τῶν ἀνδρῶν γράφειν ἐπιχειρήσωσι
 4 τὰς ἱστορίας, μὴ καθάπερ νῦν παρεργως, νομί-
 σαιτες δὲ καὶ τοῦτ' εἶναι σφίσι τῶν ἀναγκαιοτάτων¹⁰
 καὶ καλλίστων, ἀπερισπάστως παράσχονται πρὸς
 5 τοῦτο τὸ μέρος τὰ κατὰ τὸν βίον, ἢ οἱ γράφειν ἐπι-
 βαλλόμενοι τὴν ἕξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἕξιν ἀναγκαι-
 6 αῖαν ἠγήσονται πρὸς τὴν ἱστορίαν. πρότερον δ'
 οὐκ ἔσται παῦλα τῆς τῶν ἱστοριογράφων ἀγνοίας.¹⁵
 ὦν ὁ Τίμαιος οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην πρόνοιαν θέμενος,
 ἀλλὰ καταβιώσας ἐν ἐνὶ τόπῳ ξενιτεύων, καὶ σχεδὸν
 ὡς ἂν εἰ κατὰ πρόθεσιν ἀπειπάμενος καὶ τὴν ἐνεργη-
 7 τικὴν τὴν περὶ τὰς πολεμικὰς καὶ πολιτικὰς πρά-
 ξεις καὶ τὴν ἐν τῆς πλάνης καὶ θείας αὐτοπάθειαν,²⁰
 οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκφέρεται δόξαν ὡς ἔλκων τὴν τοῦ
 8 συγγραφέως προστασίαν. καὶ διότι τοιοῦτός ἐστιν
 αὐτὸν ἀνθομολογούμενον εὐχερὲς παραστήσαι τὸν
 9 Τίμαιον. κατὰ γὰρ τὸ προοίμιον τῆς ἕκτης βίβλου
 φησὶ τινὰς ὑπολαμβάνειν διότι τινὸς μείζονος δεῖται²⁵
 φύσεως καὶ φιλοπονίας καὶ παρασκευῆς τὸ τῶν ἐπι-
 δεικτικῶν λόγων γένος ἢ τὸ τῆς ἱστορίας· ταύτας δὲ
 τὰς δόξας πρότερον μὲν Ἐφόρῳ φησὶ προσπεσεῖν,
 9 οὐ δυνηθέντος δ' ἰκανῶς ἐκείνου πρὸς τοὺς ταῦτα
 λέγοντας ἀπαντῆσαι, πειρᾶται συγκρίνειν αὐτὸς ἐκ³⁰
 10 παραβολῆς τὴν ἱστορίαν τοῖς ἐπιδεικτικοῖς λόγοις,
 10 πρῶτα ποιῶν πάντων ἀτοπώτατον, πρῶτον μὲν τὸ

καταψεύσασθαι τοῦ συγγραφέως. ὁ γὰρ Ἐφορος παρ'
 ὅλην τὴν πραγματείαν θαυμάσιος ὦν καὶ κατὰ τὴν
 φράσιν καὶ κατὰ τὸν χειρισμὸν καὶ κατὰ τὴν ἐπίνοιαν
 τῶν λημμάτων, δεινότατός ἐστιν ἐν ταῖς παρεκβάσεσι
 5 καὶ ταῖς ἀφ' αὐτοῦ γνωμολογίαις, καὶ συλλήβδην
 ὅταν πού τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον διατίθεται, κατὰ 11
 δὲ τινα συντυχίαν εὐχαριστότατα καὶ πιθανώτατα
 περὶ τῆς συγκρίσεως εἴρηκε τῆς τῶν ἱστοριογράφων
 καὶ λογογράφων. ὁ δ' ἵνα μὴ δόξη κατακολουθεῖν
 10 Ἐφόρῳ, πρὸς τῷ καταψεύσθαι ἐκείνου καὶ τῶν λοι-
 πῶν·ν | κατεγν... ἄλλων δεόντως κεχειρισμέ-
 να μακρῶς καὶ ἀσαφῶς καὶ τῷ παντὶ χεῖρον ἐξηγου-
 15 μενος οὐδένα τῶν ζώντων ὑπέλαβε τοῦτο παρατηρή-
 σαι. οὐ μὴν ἀλλὰ βουλόμενος αὔξειν τὴν ἱστορίαν^{28^a}
 15 πρῶτον μὲν τηλικαύτην εἶναι φησὶ διαφορὰν τῆς
 ἱστορίας πρὸς τοὺς ἐπιδεικτικούς λόγους ἠλίκην ἔχει
 τὰ κατ' ἀλήθειαν ἠκοδομημένα καὶ κατεσκευασμένα
 τῶν ἐν ταῖς σκηνογραφίαις φαινομένων τόπων καὶ
 20 διαθέσεων· δεύτερον αὐτὸ τὸ συναθροῖσθαι φησὶ τὴν 2
 παρασκευὴν τὴν πρὸς τὴν ἱστορίαν μείζον ἔργον εἶναι
 τῆς ὅλης πραγματείας τῆς περὶ τοὺς ἐπιδεικτικούς λό-
 3 γους· αὐτὸς γοῦν τηλικαύτην ὑπομεμενημέναι διαπά-
 νην καὶ κακοπάθειαν τοῦ συναγαγεῖν τὰ παρ' ἀστυρίων
 ὑπομνήματα καὶ πολυπραγμονῆσαι τὰ Αἰγύων ἔθη
 25 καὶ Κελτῶν, ἅμα δὲ τούτοις Ἰβήρων, ὥστε μὴτ' ἂν
 αὐτὸς ἐλπῖσαι μὴτ' ἂν ἕτερος ἐξηγούμενος πιστευθῆ-
 ναι περὶ τούτων. ἠδέως δὲ τις ἂν ἔροιτο τὸν συγ- 4
 γραφέα πότερον ὑπολαμβάνει μείζονος δεῖσθαι δια-
 πάνης καὶ κακοπαθείας τὸ καθήμενον ἐν ἄστει συν-
 30 ἀγειν ὑπομνήματα καὶ πολυπραγμονεῖν τὰ Αἰγύων
 ἔθη καὶ Κελτῶν ἢ τὸ πειραθῆναι τῶν πλείστων
 ἔθνων καὶ τούτων αὐτόπτην γενέσθαι. τί δ' αὖ τὸ

πυρθάνεσθαι τὰς παρατάξεις καὶ πολιορκίας, ἔτι δὲ
 ναυμαχίας, τῶν παρατετυχηκότων τοῖς κινδύνοις, ἢ
 τὸ πείραν λαβεῖν τῶν δεινῶν καὶ τῶν ἅμα τούτοις
 5 συμβαινόντων ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων; ἐγὼ μὲν γὰρ
 οὐκ οἶομαι τηλικαύτην διαφορὰν ἔχειν τὰ κατ' ἀλή-
 5 θειαν οἰκοδομήματα τῶν ἐν ταῖς σκηνογραφίαις τό-
 πων, οὐδὲ τὴν ἱστορίαν τῶν ἐπιδεικτικῶν λόγων,
 ἠλίγκην ἐπὶ πασῶν τῶν συντάξεων τὴν ἐξ αὐτοργίας
 καὶ τὴν ἐξ αὐτοπαθείας ἀπόφασιν τῶν ἐξ ἀκοῆς καὶ
 6 διηγήματος γραφομένων· ἥς εἰς τέλος ἄπειρος ὢν
 εἰκότως ὑπέλαβε τὸ πάντων ἐλάχιστον καὶ ῥᾶστον
 εἶναι τοῖς πραγματευομένοις ἱστορίαν, λέγω δὲ τὸ
 συνάγειν ὑπομνήματα καὶ πυρθάνεσθαι παρὰ τῶν
 7 εἰδόντων ἕκαστα τῶν πραγμάτων. καίτοι γε περὶ
 τὸ τοιοῦτο μέρος ἀνάγκη μεγάλα διαψεύδεσθαι τοὺς
 15 ἀπείρους· πῶς γὰρ οἶόν τε καλῶς ἀνακρίναι περὶ
 παρατάξεως ἢ πολιορκίας ἢ ναυμαχίας; πῶς δὲ συν-
 εἶναι τῶν ἐξηγουμένων τὰ κατὰ μέρος ἀνευνόητον
 ὄντα τῶν προειρημένων; οὐ γὰρ ἔλαττον ὁ πυρθα-
 νόμενος τῶν ἀπαγγελλόντων συμβάλλεται πρὸς τὴν
 20 ἐξήγησιν· ἢ γὰρ τῶν παρεπομένων τοῖς πράγμασιν
 ὑπόμνησις αὐτῇ χειραγωγεῖ τὸν ἐξηγούμενον ἐφ'
 ἕκαστα τῶν συμβεβηκότων· ὑπὲρ ὧν ὁ μὲν ἄπειρος
 οὔτε ἀνακρίναι τοὺς παραγεγονότας ἱκανός ἐστιν
 οὔτε συμπαραὼν γινῶναι τὸ γενόμενον, ἀλλὰ καὶ
 25 παρῆ, τρόπον τινὰ μὴ παρών... [Exc. Vat. p. 387
 —404 M. 39—53 H. 27, 1.—28, 9. etiam Exc. ant.
 p. 248—249.]

FRAGMENTA LIBRI XIII.

Ἵτι Αἰτωλοὶ διὰ τε τὴν συνέχειαν τῶν πολέμων 1
 καὶ διὰ τὴν πολυτέλειαν τῶν βίων ἔλαθον οὐ μόνον
 ἄλλους, ἀλλὰ καὶ σφᾶς αὐτοὺς κατάχρησι γνηθέν-
 2 τες. διόπερ οἰκείως διακείμενοι πρὸς καινοτομίαν
 2 τῆς οἰκείας πολιτείας εἴλοντο νομογράφους Δωρί-
 3 μαχον καὶ Σκόπαν, θεωροῦντες τοὺτους κατὰ τε τὰς
 3 προαιρέσεις κινήτικους ὑπάρχοντας καὶ κατὰ τὰς
 οὐσίας ἐνδεδεμένους εἰς πολλὰ τῶν βιωτικῶν συναλ-
 λαγμάτων. οὐ καὶ παραλαβόντες τὴν ἐξουσίαν ταύ-
 4 τῃν ἔγραψαν νόμους. [Exc. Peir. p. 58.]
 10 Ἵτι Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλὸς νομοθετοῦντος Δω-
 1 α ριμάχου καὶ Σκόπα ἀντέλεγε τοῖς γραφομένοις, ἐκ
 πολλῶν ἐπιδεικνύμενος ὅτι παρ' οἷς ἔφν τὸ φυτὸν
 τοῦτο, οὐδέποτε κατέληξε πρότερον ἢ μεγάλοις κα-
 2 κοῖς περιβαλεῖν τοὺς ἄπαξ αὐτῷ χρησαμένους· διό-
 2 περ ἠξίου μὴ μόνον πρὸς τὸ παρὸν ἀποβλέπειν, εἰ
 15 κουφισθῆσονται τῶν ἐνεστῶτων συναλλαγμάτων, ἀλλὰ
 καὶ πρὸς τὸ μέλλον· ἄτοπον γὰρ εἶναι πολεμοῦντας
 μὲν καὶ τὸ πνεῦμα προῖεσθαι χάριν τῆς τῶν τέκνων
 ἀσφαλείας, βουλευομένους δὲ μηδὲνα ποιεῖσθαι λό-
 20 γον τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου. [Exc. Vat. p. 404 M. 53 H.]
 Ἵτι Σκόπας Αἰτωλῶν στρατηγὸς ἀποτυχῶν τῆς 2
 ἀρχῆς, ἥς χάριν ἐτόλμα γράφειν τοὺς νόμους, μετέωρος
 ἦν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ταῖς ἐκεῖθεν ἐλπίσι πεπει-

σμένους ἀναπληρώσειν τὰ λείποντα τοῦ βίου καὶ τὴν τῆς
 2 ψυχῆς πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμίαν, οὐκ εἰδὼς ὅτι καθά-
 περ ἐπὶ τῶν ὑδροπικῶν οὐδέποτε ποιεῖ παῦλαν οὐδὲ
 κόρον τῆς ἐπιθυμίας ἢ τῶν ἐξωθεν ὑγρῶν παραθέσεις,
 3 εἰ μὴ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ σώματι διάθεσιν ὑγιάση τις, 5
 τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ τὴν πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυ-
 μίαν οἷόν τε κορέσαι μὴ οὐ τὴν ἐν τῇ ψυχῇ κακίαν
 λόγῳ τιμῆ διορθωσάμενον. ἐμφανέστατον δὲ τοῦτο
 3 συνέβη γενέσθαι περὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὑπὲρ οὗ
 3 νῦν ὁ λόγος. τούτῳ γὰρ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀφικομέ- 10
 νῳ πρὸς ταῖς ἐκ τῶν ὑπαίθρων ὠφελείαις, ὧν ἦν
 αὐτὸς κύριος διὰ τὸ πιστεύεσθαι περὶ τῶν ὄλων, καὶ
 τῆς ἡμέρας ἐκάστης ὀψώνιον ἐξέθηκεν ὁ βασιλεὺς
 αὐτῷ μὲν δεκαμναῖον, τοῖς δὲ ἐπὶ τινος ἡγεμονίας
 4 μετ' αὐτὸν τεταγμένοις μναῖαιον. ἀλλ' ὅμως οὐκ 15
 ἤρκειτο τούτοις, ὥς τὸ πρότερον προσκαρτερῶν τῷ
 5 πλείου διετέλεσε, μέχρι διὰ τὴν ἀπληστίαν καὶ παρ'
 αὐτοῖς τοῖς διδοῦσι φθονηθεῖς τὸ πνεῦμα προσαπέ-
 5 θηκε τῷ χρυσίῳ. [Exc. Peir. p. 61, quae ἀλλ' ἀκόρεστος
 ἦν pro 2. οὐκ εἰδὼς—λόγος. Exc. Vat. p. 405 M. 53.—54 H. 20
 2, 2. καθάπερ—διορθωσάμενον etiam Exc. ant. p. 249.]
 3 Ἐγένετο περὶ τὴν τοιαύτην κακοπραγμοσύνην
 ἦν δὴ βασιλικὴν μὲν οὐδαμῶς οὐδεὶς ἂν εἶναι φή-
 σειεν, ἀναγκαίαν δὲ βούλονται λέγειν εἶναι πρὸς τὸν
 πραγματικὸν τρόπον διὰ τὴν νῦν ἐπιπολάζουσαν κα- 25
 κοπραγμοσύνην. οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι πολὺ τι τοῦ
 τοιοῦτου μέρους ἐκτὸς ἦσαν· τοσοῦτον γὰρ ἀπηλλο-
 τρίωντο τοῦ κακομηχανεῖν περὶ τοὺς φίλους χάριν
 τοῦ τῷ τοιοῦτῳ συναύξειν τὰς σφετέρας δυναστείας,
 ὥστ' οὐδὲ τοὺς πολεμίους ἤρουντο δι' ἀπάτης νικᾶν, 30
 3 ὑπολαμβάνοντες οὐδὲν οὔτε λαμπρὸν οὐδὲ μὴν βέ-
 βαιον εἶναι τῶν κατορθωμάτων, εἰ μὴ τις ἐκ τοῦ

προφανοῦς μαχόμενος ἠττήσῃ ταῖς ψυχαῖς τοὺς ἀντι-
 τατομένους. διὸ καὶ συνετίθεντο πρὸς σφᾶς μήτε 4
 ἀδήλοισ βέλεσι μήθ' ἐκηβόλοις χρήσασθαι κατ' ἀλλή-
 λων, μόνην δὲ τὴν ἐκ χειρὸς καὶ συστάδην γιγνομέ-
 5 νην μάχην ἀληθινὴν ὑπελάμβανον εἶναι κρίσειν πραγ-
 μάτων. ἢ καὶ τοὺς πολέμους ἀλλήλοισ προῦλεγον καὶ 5
 τὰς μάχας, ὅτε πρόθουτο διακινδυνεύειν καὶ τοὺς
 τόπους, εἰς οὓς μέλλοιεν ἐξιέναι παραταξόμενοι. νῦν 6
 δὲ καὶ φάυλον φασὶν εἶναι στρατηγοῦ τὸ προφανῶς
 10 τι πράττειν τῶν πολεμικῶν. βραχὺ δὲ τι λείπεται 7
 παρὰ Ῥωμαίους ἔχνος ἔτι τῆς ἀρχαίας αἰρέσεως περὶ
 τὰ πολεμικά· καὶ γὰρ προλέγουσι τοὺς πολέμους καὶ
 ταῖς ἐνέδραις σπανίως χρῶνται καὶ τὴν μάχην ἐκ
 χειρὸς ποιοῦνται καὶ συστάδην. ταῦτα μὲν οὖν εἰρή- 8
 15 σθῶ πρὸς τὸν ἐπιπολάζοντα νῦν ὑπὲρ τὸ δέον ἐν τῇ
 κακοπραγμοσύνῃ ζῆλον περὶ τοὺς ἡγουμένους ἐν τε
 ταῖς πολιτικαῖς καὶ πολεμικαῖς οἰκονομίαις.

Ὁ δὲ Φίλιππος Ἡρακλείδῃ μὲν καθάπερ ὑπόθε- 4
 σιν δοὺς ἐπέταξε φροντίζειν πῶς ἂν κακοποιήσαι καὶ
 20 διαφθεῖραι τὰς τῶν Ῥοδίων νῆας, εἰς δὲ τὴν Κορή- 2
 την πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλε τοὺς ἐρεθιοῦντας καὶ
 παρορμήσοντας ἐπὶ τὸν κατὰ τῶν Ῥοδίων πόλεμον.
 ὁ δ' Ἡρακλείδης, ἄνθρωπος εὖ πεφυκῶς πρὸς τὸ κα- 3
 κόν, ἔρμαιον ἠγησάμενος τὴν ἐπιταγὴν, καὶ διανοη-
 25 θεὶς ἅττα δήποτ' οὖν παρ' αὐτῷ, μετὰ τινα χρόνον
 ὄρμησε καὶ παρῆν καταπλέων εἰς τὴν Ῥόδον. συν- 4
 ἔβαινε δὲ τὸν Ἡρακλείδην τοῦτον τὸ μὲν γένος ἀνέ-
 κθεν εἶναι Ταραντῖνον, πεφυκέναι δὲ ἐκ βαυαύσων
 καὶ χειροτεχνῶν ἀνθρώπων, μεγάλα δ' ἐσχηκέναι
 30 προτερήματα πρὸς ἀπόνοιαν καὶ ῥαδιουργίαν· πρῶ- 5
 τον μὲν γὰρ ἀναφανδὸν τῷ σώματι παρεκέχρητο κατὰ
 τὴν πρῶτην ἡλικίαν, εἴτ' ἀγχίνους ὑπῆρχε καὶ μνή-

μων, καὶ πρὸς μὲν τοὺς ταπεινοτέρους καταπληκτι-
 κώτατος καὶ τολμηρότατος, πρὸς δὲ τοὺς ὑπερέχοντας
 6 κολακικώτατος. οὗτος ἀρχῆθεν μὲν ἐκ τῆς πατρίδος
 ἐξέπεσε δόξας τὸν Τάραντα πράττειν Ῥωμαίοις, οὐ
 πολιτικὴν ἔχων δύναμιν, ἀλλ' ἀρχιτέκτων ὑπάρχων 5
 καὶ διὰ τινὰς ἐπισκευὰς τῶν τειχῶν κύριος γενόμε-
 νος τῶν κλειδῶν τῆς πύλης τῆς ἐπὶ τὸ μεσόγειον φε-
 7 ρούσης· καταφυγὼν δὲ πρὸς Ῥωμαίους, καὶ πάλιν
 ἐκεῖθεν γράφων καὶ διαπεμπόμενος εἰς τὸν Τάραντα
 καὶ πρὸς Ἀννίβαν, ἐπεὶ καταφανῆς ἐγένετο, προαι- 10
 σθόμενος τὸ μέλλον αὐτῶν ἐφυγε πρὸς τὸν Φίλιππον.
 8 παρ' ᾧ τοιαύτην περιποιήσατο πίστιν καὶ δύναμιν
 ὥστε τοῦ καταστραφῆναι τὴν τηλικαύτην βασιλείαν
 σχεδὸν αἰτιώτατος γεγονέναι. [Exc. ant. p. 249—250.]
 5 Διαπιστοῦντες δὲ οἱ πρυτάνεις ἤδη τῷ Φιλίππῳ 15
 διὰ τὴν περὶ τὰ Κρητικὰ νακοπραγμοσύνην, καὶ τὸν
 Ἡρακλείδην ὑπώπτευον ἐγκάθετον εἶναι. [Suidas v.
 πρυτάνεις.]
 2 Ὁ δὲ εἰσελθὼν ἀπελογίζετο τὰς αἰτίας, δι' αἷς
 πεφευγὼς εἶη τὸν Φίλιππον. [Suidas v. ἀπελογίζετο.] 20
 3 Πᾶν γὰρ βουλευθῆναι τὸν Φίλιππον ἀναδέξασθαι
 ἢ καταφανῆ γενέσθαι Ῥοδίους τὴν ἐν τούτοις αὐτοῦ
 προαίρεσιν. ἢ καὶ τὸν Ἡρακλείδην ἀπέλυσε τῆς ὑπο-
 φίας. [Suidas vv. ἀναδέξασθαι, ἀπέλυσε.]
 4 Καί μοι δοκεῖ μερίστην θεὸν τοῖς ἀνθρώποις ἢ 25
 φύσιν ἀποδειξαι τὴν ἀλήθειαν καὶ μερίστην αὐτῇ
 5 προσθεῖναι δύναμιν. πάντων γοῦν αὐτὴν καταγα-
 νιζομένων, ἐνίοτε καὶ πασῶν τῶν πιθανοτήτων
 μετὰ τοῦ ψεύδους ταττομένων, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτῇ
 δι' αὐτῆς εἰς τὰς ψυχὰς εἰσδύεται τῶν ἀνθρώπων,
 6 καὶ ποτὲ μὲν παραχρηῖμα δείκνυσι τὴν αὐτῆς δύνα- 30
 μιν, ποτὲ δὲ καὶ πολὺν χρόνον ἐπισκοτισθεῖσα, τέλος

αὐτῇ δι' ἑαυτῆς ἐπικρατεῖ καὶ καταγωνίζεται τὸ ψευ-
 δος, ὡς συνέβη γενέσθαι περὶ τὸν Ἡρακλείδην τὸν
 παρὰ τοῦ Φιλίππου τοῦ βασιλέως εἰς Ῥόδον ἀφικό-
 μενον. [Exc. Vat. p. 405 M. 54 H. Praeter 6. ὡς συνέβη
 5 etiam Exc. ant. p. 250.]

Ὅτι Λαμοικῆς ὁ μετὰ Πυθίωνος πεμφθεὶς κατὰ 7
 σκοπος πρὸς Ῥωμαίους ὑπηρετικὸν ἦν σκευὸς εὐφυνὲς
 καὶ πολλὰς ἔχων ἀφορμὰς εἰς πραγμάτων οἰκονομίαν.
 [Exc. Peir. p. 61.]

10 Ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων τύραννος Νάβις, ἔτος 6
 ἤδη τρίτον ἔχων τὴν ἀρχήν, ὀλοσχερὲς μὲν οὐδὲν
 ἐπεβάλλετο πράττειν οὐδὲ τολμᾶν διὰ τὸ πρόσφατον
 εἶναι τὴν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἦτταν τοῦ Μαχανίδου,
 καταβολὴν δ' ἐποιεῖτο καὶ θεμέλιον ὑπεβάλλετο πο- 2
 15 λυχρονίου καὶ βαρείας τυραννίδος. διέφθειρε γὰρ 3
 τοὺς λοιποὺς ἄρδην ἐκ τῆς Σπάρτης, ἐφυγάδευσε δὲ
 τοὺς κατὰ πλεόν πλούτῳ διαφέροντας ἢ δόξῃ προγο-
 νικῆ, τὰς δὲ τούτων οὐσίας καὶ γυναῖκας διεδίδου
 τῶν ἄλλων τοῖς ἐπιφανεστάτοις καὶ τοῖς μισθοφόροις.
 20 οὔτοι δ' ἦσαν ἀνδροφόνοι καὶ παρασχίσται, λωπο- 4
 δῦται, τοιχωρῆχοι. καθόλου γὰρ τοῦτο τὸ γένος
 ἠθροίζετο πρὸς αὐτὸν ἐπιμελῶς ἐκ τῆς οἰκουμένης,
 οἷς ἄβατος ἦν ἢ θρέψασα δι' ἀσέβειαν καὶ παρανο-
 5 μίαν. ὧν προστάτην καὶ βασιλέα αὐτὸν ἀναδείξας, 5
 25 καὶ χρώμενος δορυφόροις καὶ σωματοφύλαξι τούτοις,
 δῆλον ὅτι ἐμελλε πολυχρόνιον ἔχειν τὴν ἐπ' ἀσεβείᾳ
 φημὴν καὶ δυναστείαν. ὅς γε χωρὶς τῶν προειρημέ- 6
 νων οὐκ ἐξηρκεῖτο φυγαδεύων τοὺς πολίτας, ἀλλ'
 οὐδὲ τοῖς φεύγουσιν οὐδεὶς τόπος ἦν ἀσφαλῆς οὐδὲ
 30 καταφυγὴ βέβαιος. τοὺς μὲν γὰρ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπα- 7
 ποστέλλων ἀνήρει, τοὺς δ' ἐκ τῶν τόπων ἐπαναγα-
 ρόντας ἐφόνευε. τὸ δὲ τελευταῖον ἐν ταῖς πόλεσι

8 τὰς σύνεργους οἰκίας, ὅπου τις τυγχάνοι κατοικῶν τῶν
 φυγάδων, μισθούμενος δι' ἀνυποουήτων ἀνθρώπων
 εἰς ταύτας εἰσέπεμπε Κρητὰς, οἵτινες ῥήγματα ποι-
 οῦντες ἐν τοῖς τοίχοις καὶ διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν θυ-
 ρίδων τοξεύοντες τοὺς μὲν ἐστῶτας τῶν φυγάδων, 5
 τοὺς δ' ἀνακειμένους ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις διέφθειρον,
 9 ὥστε μήτε τόπον εἶναι μηδένα φύξιμον μήτε καιρὸν
 10 ἀσφαλῆ τοῖς τάλαιπύροις Λακεδαιμονίοις. καὶ δὴ τῷ
 τοιούτῳ τρόπῳ τοὺς μὲν πλείστους αὐτῶν ἠφάνισε.
 7 κατεσκευάσατο δὲ καὶ τινα μηχανὴν, εἰ μηχανὴν 10
 2 ταύτην χρῆ λέρειν. ἦν γὰρ εἰδῶλον γυναικεῖον, πο-
 λυτελέσιον ἱματίοις ἡμφιεσμένον, κατὰ δὲ τὴν μορ-
 φὴν εἰς ὁμοιότητα τῇ τοῦ Νάβιδος γυναικὶ διαφό-
 3 ρως ἀπειρασμένον. ὁπότε δὲ τινὰς τῶν πολιτι-
 κῶν ἀνακαλέσασθαι, βουλόμενος εἰσπράξει χορήματα, 15
 τὰς μὲν ἀρχὰς διετίθετο λόγους πλείους καὶ φιλαν-
 4 θρώπους, ὑποδεικνύων μὲν τὸν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν
 ἐπικρουμένον τῇ χώρᾳ καὶ τῇ πόλει φόβον, διασα-
 φῶν δὲ τὸ πλῆθος τῶν μισθοφόρων τὸ τρεφόμενον
 τῆς ἐκείνων ἀσφαλείας χάριν, ἔτι δὲ τὰς εἰς τοὺς 20
 5 θεοὺς καὶ τὰς κοινὰς τῆς πόλεως δαπάνας. εἰ μὲν
 οὖν ἐντρέποντο διὰ τῶν τοιούτων λόγων, εἶχεν ἀπο-
 6 χρώντως αὐτῷ πρὸς τὸ προκείμενον· εἰ δὲ τινες
 ἐξαφνούμενοι διωθοῦντο τὴν ἐπιταγὴν, ἐπεφθέργετο
 λόγον τοιοῦτον· ἴσως ἐγὼ μὲν οὐ δύναμαι σε πεί- 25
 θειν, Ἀπῆραν μὲντοι ταύτην δοκῶ σε πείσειν· τοῦτο
 7 δ' ἦν ὄνομα τῇ γυναικὶ τοῦ Νάβιδος. καὶ τοῦτ'
 ἔλεγε, καὶ παρῆν ὁ μικρῶ πρότερον ἔλεγον εἰδῶ-
 8 λον. καὶ δεξιωσάμενος, ἐπειδὴ ἐκ τῆς καθέδρας
 ἀνέστησε τὴν γυναῖκα καὶ περιέπτυξε ταῖς χερσὶ, 30
 9 προσήγετο κατὰ βραχὺ πρὸς τὰ στέρα. τοὺς δὲ πῆ-
 χεις εἶχε καὶ τὰς χεῖρας πλήρεις σιδηρῶν γόμφων

ὑπὸ τοῖς ἱματίοις, ὁμοίως καὶ κατὰ τοὺς μαστοὺς.
 ὅτ' οὖν προσήρσειε ταῖς χερσὶ πρὸς τὰ νῶτα τῆς γυ- 10
 ναικός, κάπειτα διὰ τῶν ὀργάνων ἐλκόμενον ἐπέ-
 τευε καὶ προσήγε πρὸς τοὺς μαστοὺς κατ' ἐλάχιστον,
 5 πᾶσαν ἠνάγκαζε φωνὴν προῖεσθαι τὸν πιεζόμενον,
 καὶ πολλοὺς δὴ τινὰς τῷ τοιούτῳ τρόπῳ διέφθειρε 11
 τῶν ἐξαφνούμενων. [Exc. ant. p. 250. Exc. Peir. p. 61.]

Καὶ τὰ λοιπὰ δ' ἦν τούτοις ὅμοια καὶ σύστοιχα 8
 κατὰ τὴν ἀρχὴν. ἐκοινῶναι μὲν γὰρ τοῖς Κρησὶ τῶν 2
 10 κατὰ θάλατταν ληστειῶν· εἶχε δὲ καθ' ὅλην τὴν Πε-
 λοπόννησον ἱεροσύλους, ὀδοιδόκους, φονεάς, οἷς με-
 ρίτης γενόμενος τῶν ἐκ τῆς ῥαδιουργίας λυσιτελῶν
 ὀρμητήριον καὶ καταφυγὴν παρέιχετο τούτοις τὴν
 Σπάρτην. πλὴν κατὰ γε τοὺς καιροὺς τούτους ξένοι 3
 15 τῶν ἀπὸ τῆς Βοιωτίας εἰς τὴν Λακεδαίμονα παρεπι-
 δημήσαντες ἐψυχαγωγῆσαν τινα τῶν τοῦ Νάβιδος
 ἱπποκόμων ὥστε συναποχωρῆσαι μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντα
 λευκὸν ἵππον, ὃς ἐδόκει γενναϊότατος εἶναι τῶν ἐκ
 τῆς τυραννικῆς ἱπποστάσεως. τούτου δὲ πεισθέντος 4
 20 καὶ πράξαντος τὸ προεῖρημένον, καταδιώξαντες οἱ
 παρὰ τοῦ Νάβιδος εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν καὶ κατα-
 λαβόντες τὸν μὲν ἵππον εὐθύς ἀπήγον καὶ τὸν ἱπ-
 ποκόμον, οὐδενὸς ἀντιποιομένου, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ
 τοῖς ξένοις ἐπέβαλον τὰς χεῖρας. οἱ δὲ Βοιωτοὶ τὸ 5
 25 μὲν πρῶτον ἠξίουσαν ἄγειν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν· οὐ-
 δενὸς δὲ προσέχοντος, ἀνεβόα τις τῶν ξένων, βοή-
 θεια. συνδραμόντων δὲ τῶν ἐγχωρίων καὶ μαρτυ- 6
 ρομένων τοὺς ἀνδρας ἐπανάγειν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, ἠναγ-
 κάσθησαν προέμενοι τοὺς ἀνθρώπους οἱ παρὰ τοῦ
 30 Νάβιδος ἀπελθεῖν. ὁ δὲ πάλαι ζητῶν ἀφορμὰς ἐγ- 7
 κλημάτων καὶ πρόφασιν εὐλογον διαφορᾶς, τότε λα-
 βόμενος ταύτης εὐθέως ἤλαυνε τὰ Προαγόρου θρέμ-

ματα καὶ τινων ἐτέρων. ἐξ ὧν ἐγένετο ἀρχὴ τοῦ πολέμου. [Exc. Peir. p. 61.]

9. Λάβαι, ὡς Σάβαι, Χαττηνίας πόλις. Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ. τὸ ἐθνικὸν Λαβαῖος, ὡς Σαβαῖος. τῆς αὐτῆς χώρας ἀμφοτέραι· ἡ γὰρ Χαττηνία σ τῶν Γερραίων ἐστὶ χώρα.

3 Χαττηνία, χώρα τρίτη Γερραίων. Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ· ἐστὶ δ' ἡ Χαττηνία τᾶλλα μὲν λυπρά, κώμαις δὲ καὶ πύργοις διεσκευάσται διὰ τὴν εὐκαιρίαν τῶν Γερραίων· οὗτοι γὰρ αὐτὴν νέμονται. 10 ἐστὶ δὲ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. οἱ πολῖται Χαττηνοί, ὡς αὐτός· τούτοις μὲν γὰρ παρήγγειλε φεῖδῆσθαι τῆς τῶν Χαττηνῶν χώρας. [Steph. Byz.]

4 Οἱ δὲ Γερραῖοι ἀξιούσι τὸν βασιλέα μὴ καταλύσαι τὰ παρὰ τῶν θεῶν αὐτοῖς δεδομένα, τοῦτ' 15 ἐστὶν ἀττιον εἰρήνην καὶ ἐλευθερίαν. ὁ δὲ ἐρμηρευθείσης οἱ τῆς ἐπιστολῆς ἔφη συγχωρεῖν τοῖς ἀξιουμένοις. [Suidas v. ἀξιουμένου.]

5 Κυρωθείσης δὲ τῆς ἐλευθερίας τοῖς Γερραίοις, ἐστεφάνωσαν παραχοῆμα τὸν Ἀντίοχον τὸν βασιλέα 20 πεντακοσίοις ἀργυρίου ταλάντοις, χιλίοις δὲ λιβανοτοῦ καὶ διακοσίοις τῆς λεγομένης στακτῆς. καὶ ἐποίει τὸν πλοῦν ὡς ἐπὶ Τύλον τὴν νῆσον καὶ [ἐποίει] τὸν ἀπόπλουν ἐπὶ Σελευκείας. ἦσαν δὲ τὰ ἀρώματα 25 ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ. [Suidas v. στακτῆ.]

10 Ἀδράνη, πόλις Θρακική. Πολύβιος δὲ διὰ τοῦ ἡ τὴν μέσην λέγει ἐν τρισκαιδεκάτῳ Ἀδρήνη.

2 Ἀλλαρία, πόλις τῆς Κρήτης. Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ.

3 Ἄρειον πεδῖον. ἐστὶ καὶ Θρακῆς ἔρημον πεδῖον, 30 χαμαιαιετῆ δένδρα ἔχον, ὡς Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ.

Βάδιζα, πόλις τῆς Βρεττίας. Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ. 4

Δίγρηοι, ἔθνος Θρακίον. Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ. 5

Ἰλαττία, πόλις Κρήτης. Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ. 6

5 Καβύλλη, πόλις Θρακῆς, οὐ πόρρω τῆς τῶν Ἀστῶν 7 χώρας. Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ.

Λαμπέτεια, πόλις Βρεττίας. Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ. 8

Μελιτοῦσσα, πόλις Ἰλλυρίας. Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ. 9

10 Σίβυρτος, πόλις Κρήτης. τὸ ἐθνικὸν Σιβύρτιος, 10 ὡς Πολύβιος ἐν τρισκαιδεκάτῳ.

Ἔστι καὶ Ταμέση πόλις τῆς Ἰταλίας καὶ ποταμός.

Πολύβιος δ' ἐν τῷ πρώτῳ (γ' Schweigh.) Τεμεσίαν

15 τὴν πόλιν καλεῖ. [Steph. Byz.]

FRAGMENTA LIBRI XIV.

Σχολ. Ἰστέον ὅτι τὸ προοίμιον μόνον διεσάφει τοῦ τεσσα-
ρισκαιδεκάτου λόγου· τὰ δ' ἐφεξῆς πάντα ἐνέλειπεν μέχρι λ'
φύλλων.

1^a Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος περὶ ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῆς
τῶν βίβλων ὑποθετικῆς ἐξηγήσεως· Ἴσως μὲν οὖν 5
ἐπὶ πάσαις ταῖς ὀλυμπιάσιν αἱ προεκθέσεις τῶν πρά-
ξεων εἰς ἐπίστασιν ἄγουσι τοὺς ἐντυγχάνοντας καὶ
διὰ τὸ πλήθος καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων,
ὡς ἂν ὑπὸ μίαν σύνοψιν ἀγομένων τῶν ἐξ ὅλης τῆς
2 οἰκουμένης ἔργων· οὐ μὴν ἀλλὰ τὰ κατὰ ταύτην τὴν
ὀλυμπιάδα μάλιστα νομίζω συνεπιστήσειν τοὺς ἀνα-
γιννώσκοντας διὰ τὸ πρῶτον μὲν τοὺς κατὰ τὴν
Ἰταλίαν καὶ Λιβύην πολέμους ἐν τούτοις τοῖς χρό-
νοῖς εἰληφέναι τὴν συντέλειαν· ὑπὲρ ὧν τίς οὐκ ἂν
ἱστορήσαι βουληθείη ποῖα τις ἢ καταστροφή καὶ τί 15
3 τὸ τέλος αὐτῶν ἐγένετο; φύσει γὰρ πάντες ἄνθρω-
ποι, κἂν ὀλοσχερῶς παραδέχονται τὰ κατὰ μέρος
ἔργα καὶ λόγους, ὅμως ἐκάστων τὸ τέλος ἰμείρουσι
μαθεῖν· πρὸς δὲ τούτοις συμβαίνει καὶ τὰς προαιρέ-
σεις τῶν βασιλέων ἐφανερστάτας γεγυῆναι κατὰ 20
τοὺς αὐτοὺς χρόνους· ἃ γὰρ πρότερον ἐλέγετο περὶ
αὐτῶν, τότε σαφῶς ἐπεγνώσθη πάντα παρὰ πᾶσι καὶ
4 τοῖς μηδὲν ἔθελουσι πολυπραγμονεῖν. διὸ καὶ βου-

λόμενοι κατ' ἀξίαν τῶν ἔργων ποιήσασθαι τὴν ἐξη-
γησιν, οὐ τὰς ἐν κτῶν θυεῖν ἐτῶν πράξεις κατατε-
τάχαμεν εἰς μίαν βίβλον, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τού-
των ἀποδεδώκαμεν. [Exc. Vat. p. 406 M. 54 H.]

5 Οἱ μὲν οὖν ὕπατοι περὶ ταύτας ἐγίνοντο τὰς 1^b
πράξεις, ὁ δὲ Πόπλιος ἐν τῇ Λιβύῃ κατὰ τὴν παρα- 2
χειμασίαν πνυθανόμενος ἐξαρτύειν στόλον τοὺς Καρ-
χηδονίους, ἐγίνετο μὲν καὶ περὶ ταύτην τὴν παρα-
σκευὴν, οὐχ ἦττον δὲ καὶ περὶ τὴν τῆς Ἰτύκης πο-
10 λιορκίαν. οὐ μὴν οὐδὲ τῆς κατὰ τὸν Σόφακα τελέως 3
ἐλπίδος ἀφίστατο, διεπέμπετο δὲ συνεχῶς διὰ τὸ
μὴ πολὺ ἀφεστάναι τὰς δυνάμεις ἀλλήλων, πεπεισμέ-
νος μετακαλέσειν αὐτὸν ἀπὸ τῆς τῶν Καρχηδονίων
συμμαχίας· οὐ γὰρ ἀπερίγνωσκε καὶ τῆς παιδείκης 4
15 αὐτὸν ἤδη κόρον ἔχειν, δι' ἣν εἴλετο τὰ Καρχηδο-
νίων, καὶ καθόλου τῆς πρὸς τοὺς Φοίνικας φιλίας
διὰ τε τὴν φυσικὴν τῶν Νομάδων ἀψικορίαν καὶ διὰ
τὴν πρὸς τε τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀθεσίαν.
ἂν δὲ περὶ πολλὰ τῇ διανοίᾳ καὶ ποιικίλᾳ ἔχων ἐλ- 5
20 πίδας ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος διὰ τὸ κατορθοθεῖν τὸν
ἔξω κίνδυνον τῶν πολλαπλασίων εἶναι τοὺς ὑπεναν-
τίους, ἐπελάβετό τινος ἀφορμῆς τοιαύτης. τῶν γὰρ 6
διαπεμπομένων πρὸς τὸν Σόφακα τινες ἀνήγγειλαν
αὐτῷ διότι συμβαίνει τοὺς μὲν Καρχηδονίους ἐκ παν-
25 τοδαπῶν ξύλων καὶ φυλλάδος ἄνευ γῆς ἐν τῇ παρα-
χειμασίᾳ κατεσκευακέναι τὰς σκηνάς, τῶν δὲ Νομά- 7
δων τοὺς μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐκ καλάμων, τοὺς δ' ἐπισυνα-
γομένους ἐκ τῶν πόλεων κατὰ τὸ παρὸν ἐξ αὐτῆς τῆς
φυλλάδος σκηνοποιεῖσθαι, τοὺς μὲν ἐντός, τοὺς δὲ
30 πλείους αὐτῶν ἐκτὸς τῆς τάφρου καὶ τοῦ χάρακος. 8
νομίσας οὖν ὁ Πόπλιος παραδοξοτάτην μὲν τοῖς πο-
λεμίοις, πραγματικωτάτην δὲ σφίσιν εἶναι τὴν διὰ

τοῦ πυρός ἐπιβολήν, ἐγένετο περὶ ταύτην τὴν κατα-
 9 σκευήν. ὁ δὲ Σόφαξ ἐν ταῖς πρὸς τὸν Πόπλιον δια-
 ποστολαῖς ἀεί πως ἐπὶ ταύτην κατήντα τὴν γνώμην
 ὅτι θεοὶ Καρχηδονίους μὲν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπαλλάτ-
 τεσθαι, Ῥωμαίους δὲ παραπλησίως ἐκ τῆς Λιβύης,⁵
 τὰ δὲ μεταξὺ τούτων ἔχειν ἀμφοτέρους ὡς τότε κα-
 10 τεῖχον. ὦν ὁ Πόπλιος ἀκούων ἐν τοῖς πρὸ τοῦ χρό-
 νοῦ οὐδαμῶς ἠνείχετο· τότε δὲ τῷ Νομάδι βραχεῖαν
 ἔμφρασιν ἐποίησατο διὰ τῶν ἀποστελλομένων ὡς οὐκ
 11 ἀδυνάτου τῆς ἐπιβολῆς οὕσης, ἧς ἐπιβάλλεται. δι' 10
 οὗ συνέβη τὸν Σόφακα κουφισθέντα πολλαπλασίως
 12 ἐπιρρωσθῆναι πρὸς τὴν ἐπιπλοκήν. οὗ γιγνομένου
 πλείους ἦσαν οἱ διαπεμπόμενοι καὶ πλεονάκεις· ἔστι
 δ' ὅτε καὶ τινες ἡμέρας ἔμενον παρ' ἀλλήλοις ἀπα-
 13 ρατηρήτως. ἐν αἷς ὁ Πόπλιος ἀεί τινες μὲν τῶν¹⁵
 πραγματικῶν, οὓς δὲ καὶ στρατιωτικῶν, ὄψωντας
 καὶ ταπεινούς εἰς δουλικὰς ἐσθῆτας διασκευάζων,
 μετὰ τῶν ἀποστελλομένων ἐξέπεμπε χάριν τοῦ τὰς
 προσόδους καὶ τὰς εἰσόδους τὰς εἰς ἑκατέραν τὴν
 παρεμβολὴν ἀσφαλῶς ἐξεργυνῆσαι καὶ κατοπτεῦσαι.²⁰
 14 δύο γὰρ ἦσαν στρατοπεδεῖαι, μία μὲν ἦν Ἀσδρού-
 βας εἶχε μετὰ πεζῶν τρισμυρίων καὶ τρισχιλίων ἱπ-
 πέων, ἄλλη δὲ περὶ δέκα σταδίους ἀφιστάσα ταύ-
 τῆς, ἢ τῶν Νομάδων, ἱππεῖς μὲν εἰς μυρίους ἔχουσα,
 15 πεζοὺς δὲ περὶ πεντακισμυρίους. ἢ δὴ καὶ μᾶλλον²⁵
 εὐέφοδος ἦν καὶ τὰς σκηναῖς εἶχε τελέως εὐφυεῖς
 πρὸς ἐμπυρισμὸν διὰ τὸ τοὺς Νομάδας, ὡς ἄρτι εἶ-
 πον, μὴ διὰ ξύλων μηδὲ διὰ γῆς, ἀπλῶς δὲ κίνναις
 καὶ καλάμοις χρῆσθαι πρὸς σκηνοποιίας.
 2 Ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν τῆς ἐαρινῆς ὥρας ὑπέφαινε³⁰
 ἤδη, τῷ δὲ Σικιπίωνι πάντα διηρέυνητο πρὸς τὴν
 προειρημένην ἐπιβολήν τὰ κατὰ τοὺς ὑπεναντίους,

τὰς μὲν νῆας καθείλεκε καὶ μηχανὰς κατεσκεύαζε ταύ-
 2 ταις, ὡς πολιορκήσων ἐκ θαλάττης τὴν Ἰτύκην, τοῖς³
 δὲ πεζοῖς, οὓσιν ὡς δισχιλίους, κατελάβετο πάλιν
 τὸν ὑπὲρ τὴν πόλιν κείμενον λόφον, καὶ τοῦτον ὄχυ-
 5 ροῦτο καὶ διετάφρυνε πολυτελῶς, τοῖς μὲν ὑπεναν-⁴
 τίοις ποιῶν φαντασίαν ὡς τοῦτο πρᾶττων τῆς πολιορ-
 κίας ἔνεκα, τῇ δ' ἀλήθειά βουλόμενος ἐφειδρύνειν τοῖς
 κατὰ τὸν τῆς πράξεως καιρὸν, ἵνα μὴ τῶν στρατο-
 πέδων ἐκ τῆς παρεμβολῆς χωρισθέντων οἱ τὴν Ἰτύ-
 10 κην παραφυλάττοντες στρατιῶται τολμήσαιεν ἐξελ-
 θόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐγχειρεῖν τῷ χάρακι διὰ τὸ
 σύνεργος εἶναι καὶ πολιορκεῖν τοὺς φυλάττοντας.
 ταῦτα δὲ παρασκευαζόμενος ἅμα διεπέμπετο πρὸς⁵
 τὸν Σόφακα, πνθανόμενος, ἂν συγχωρῇ τοῖς παρα-
 15 καλουμένοις, εἰ καὶ Καρχηδονίοις ἔσται ταῦτα κατὰ
 νοῦν καὶ μὴ πάλιν ἐκείνοι φήσουσι βουλευέσθαι
 περὶ τῶν συγχωρουμένων. ἅμα δὲ τούτοις προσενε-⁶
 τείλατο τοῖς πρεσβευταῖς μὴ πρότερον ὡς αὐτὸν ἀπιέ-
 ναι πρὶν ἢ λαβεῖν ἀπόκρισιν ὑπὲρ τούτων. ὦν ἀφι-⁷
 20 κομένων διακούσας ὁ Νομάς ἐπέισθη διότι πρὸς τῷ
 συντελεῖν ἔστι τὰς διαλύσεις ὁ Σικιπίων, ἐκ τε τοῦ
 φάναι τοὺς πρέσβεις μὴ πρότερον ἀπαλλαγῆσεσθαι
 πρὶν ἢ λαβεῖν παρ' αὐτοῦ τὰς ἀποκρίσεις, ἐκ τε τοῦ
 διευλαβεῖσθαι τὴν τῶν Καρχηδονίων συγκατάθεσιν.
 25 διὸ καὶ πρὸς μὲν τὸν Ἀσδρούβαν ἐξ αὐτῆς ἔπεμπε,⁸
 διασαφῶν τὰ γιγνόμενα καὶ παρακαλῶν δέχεσθαι
 τὴν εἰρήνην, αὐτὸς δὲ ὁραθῦμως διῆγε, καὶ τοὺς
 ἐπισυναγομένους Νομάδας ἐκτός εἶα τῆς παρεμβολῆς
 αὐτοῦ κατασηνοῦν. ὁ δὲ Πόπλιος κατὰ μὲν τὴν ἐπί-⁹
 30 φασιν ἐποίει τὸ παραπλήσιον, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν
 ἐν τοῖς μάλιστα περὶ τὰς παρασκευὰς ἦν. ἐπειδὴ δὲ¹⁰
 παρὰ μὲν τῶν Καρχηδονίων τῷ Σόφακι διεσαφήθη,

συντελεῖν τὰ κατὰ τὰς συνθήκας, ὁ δὲ Νομάς περι-
 χαρῆς ὧν εἶπε τοῖς πρεσβευταῖς ὑπὲρ τούτων, εὐ-
 θέως οἱ πρέσβεις ἀπήσαν εἰς τὴν ἰδίαν παρεμβο-
 λήν, μνηύοντες τῷ Ποπλίῳ τὰ πραχθέντα παρὰ τοῦ
 11 βασιλέως. ὧν ἀκούσας ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς
 αὐτίθις ἐκ ποδὸς ἐπεμπε πρέσβεις, δηλώσοντας τῷ
 Σόφακι διότι συμβαίνει τὸν μὲν Πόπλιον εὐδοκεῖν
 καὶ σπουδάζειν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, τοὺς δ' ἐν τῷ
 12 συνεδρίῳ διαφέρεσθαι καὶ φάναι διαμένειν ἐπὶ τῶν
 ὑποκειμένων· οἱ καὶ παραγερόμενοι διεσάφησαν.¹⁰
 ταῦτα τῷ Νομάδι. τὴν δὲ ἀποστολὴν ταύτην ὁ Σκι-
 πίων ἐποίησατο χάριν τοῦ μὴ δόξαι παρασπονδεῖν,
 ἔαν ἔτι μενούσης τῆς ὑπὲρ τῶν διαλύσεων ἐπικηρυ-
 κείας πρὸς ἀλλήλους πράξῃ τι τῶν πολεμικῶν ἐρ-
 14 γων. γενομένης δὲ τῆς ἀπορρήσεως ταύτης ἅπαν τὸ
 γιγνόμενον ἀνεπίληπτον ἔξεν ὑπέλαβε τὴν προαί-
 ρεσιν.

3 Ὁ δὲ Σόφαξ ταῦτα διακούσας ἔφερε μὲν δυσ-
 χερῶς διὰ τὸ προκατηλιπικῆναι περὶ τῶν διαλύσεων,
 συνηίει δὲ πρὸς τὸν Ἀσδρούβαν εἰς λόγους, καὶ διε-
 20 σάφει τὰ παρὰ τῶν Ῥωμαίων αὐτῷ προσαγγελόμενα.
 2 περὶ ὧν πολλὰ διαπορήσαντες ἐβουλεύοντο πῶς σφίσι
 καθήκει χρῆσθαι τοῖς ἐξῆς πράγμασι, πλείστον ἀπέ-
 χοντες ταῖς ἐννοαῖς καὶ ταῖς ἐπιβολαῖς τοῦ μέλλον-
 3 τος· περὶ φυλακῆς μὲν γὰρ ἢ τοῦ πείσεσθαι τι δει-
 25 νὸν οὐδ' ἠντινοῦν εἶχον πρόληψιν, περὶ δὲ τοῦ
 δρᾶσαι τι καὶ προκαλέσασθαι τοὺς πολεμίους εἰς
 ὀμαλὸν τόπον πολλή τις ἦν αὐτῶν ὀρμὴ καὶ προθυ-
 4 μία. Πόπλιος δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τούτου τοῖς μὲν
 πολλοῖς ὑπεδείκνυε διὰ τε τῆς παρασκευῆς καὶ τῶν
 30 παραγγελμάτων ὡς κατὰ τῆς Ἰτύκης ἔχων πράξιν,
 5 τῶν δὲ χιλιάρχων τοὺς ἐπιτηδειοτάτους καὶ πιστοτά-

τους καλέσας περὶ μέσον ἡμέρας ἐξέθηκε τὴν ἐπιβο-
 λήν, καὶ παρήγγειλε δειπνοποιησαμένους καθ' ὄραν
 ἐξάγειν τὰ στρατόπεδα πρὸ τοῦ χάρακος, ἐπειδὴν
 κατὰ τὸν ἔθισμόν οἱ σαλπικταὶ σημήνωσιν ἅμα πάν-
 5 τες· ἔστι γὰρ ἔθος Ῥωμαίοις κατὰ τὸν τοῦ δείπνου
 6 καιρὸν τοὺς βυκανητὰς καὶ σαλπικτὰς πάντας σημαί-
 νειν παρὰ τὴν τοῦ στρατηγοῦ σκηνὴν, χάριν τοῦ τὰς
 νυκτερινὰς φυλακὰς κατὰ τὸν καιρὸν τούτου ἴστασθαι
 κατὰ τοὺς ἰδίους τόπους. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς κατα-
 7
 10 σκόπους ἀνακαλεσάμενος, οὓς ἐτύγγανε διαπεμπόμε-
 νος εἰς τὰ τῶν πολεμίων στρατόπεδα, συνέκρινε καὶ
 διηρεῖνα τὰ λεγόμενα περὶ τε τῶν προσβάσεων καὶ
 τῶν εἰσόδων τῶν εἰς τὰς παρεμβολὰς, χρώμενος ἐπι-
 κριτῇ τῶν λεγομένων καὶ συμβούλῳ τῷ Μασσανάσῃ
 15 διὰ τὴν τῶν τόπων ἐμπειρίαν.

Ἐπειδὴ δὲ πάντ' ἦν εὐτρεπῆ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν 4
 αὐτῷ τὴν ἐνεστῶσαν, ἀπολιπὼν τοὺς ἱκανοὺς καὶ
 τοὺς ἐπιτηδείους ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς, ἀναλαβὼν τὰς
 δυνάμεις προῆγεν ἄρτι ληγούσης τῆς πρώτης φυλα-
 20 κῆς· περὶ γὰρ ἐξήκοντα σταδίου ἀπέιχον οἱ πολέ-
 μοι. συνεγγίσας δὲ τοῖς πολεμίοις περὶ τὴν τρίτην 2
 φυλακὴν λήγονσαν, Γαῖῳ μὲν Αἰλίῳ καὶ Μασσα-
 νάσῃ τοὺς ἡμίσεις ἀπονείμας τῶν στρατιωτῶν καὶ
 πάντας τοὺς Νομάδας ἐπέταξε ποιεῖσθαι τὴν προσ-
 25 βολὴν πρὸς τὸν τοῦ Σόφακος χάρακα, παρακαλέσας 3
 ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι καὶ μηδὲν εἰκῆ πράττειν,
 σαφῶς εἰδότες ὅτι καθ' ὅσον ἐμποδίζει καὶ κωλύει
 τὰ τῆς ὀράσεως τὸ σκότος, κατὰ τοσοῦτον δεῖ συνεκ-
 πληροῦν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ τόλμῃ τὰς νυκτερινὰς
 30 ἐπιβολὰς· αὐτὸς δὲ τὴν λοιπὴν στρατιάν ἀναλαβὼν 4
 ἐποιεῖτο τὴν ὀρμὴν ἐπὶ τὸν Ἀσδρούβαν. ἦν δὲ αὐτῷ
 συλλελογισμένον μὴ πρότερον ἐγχειρεῖν, ἕως ἂν οἱ

περὶ τὸν Λαίλιον πρῶτοι τὸ πῦρ ἐμβάλλωσι τοῖς πο-
 5 λεμίοις. οὗτος μὲν τοιαύτας ἔχων ἐπινοίας βάρην
 ἐποιεῖτο τὴν πορείαν· οἱ δὲ περὶ τὸν Λαίλιον εἰς
 δύο μέρη σφᾶς αὐτοὺς διελόντες ἅμα προσέβαλλον
 6 τοῖς πολεμίοις. τῆς δὲ τῶν σκηναῶν διαθέσεως οἷον 5
 ἐπίτηδες πρὸς ἐμπυρισμὸν κατεσκευασμένης, καθά-
 περ ἀνώτερον εἶπον, ὡς οἱ προηγούμενοι τὸ πῦρ
 ἐνέβαλλον, κατανεμηθὲν εἰς τὰς πρώτας σκηναῖς εὐ-
 θέως ἀβοήθητον ἐποίει τὸ καιρὸν διὰ τε τὴν συν-
 7 ἔχειαν τῶν σκηναῶν καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὑποκειμέ- 10
 νης ὕλης. ὁ μὲν οὖν Λαίλιος ἔχων ἐφεδρείας τάξιν
 ἔμενεν· ὁ δὲ Μασσανάσσης εἰδὼς τοὺς τόπους, καθ'
 οὓς ἔμελλον οἱ φεύγοντες τὸ πῦρ ποιήσεσθαι τὴν
 ἀποχώρησιν, ἐν τούτοις ἐπέστησε τοὺς αὐτοῦ στρα-
 8 τιώτας. τῶν δὲ Νομάδων οὐδεὶς ἀπλῶς συννυπώ- 15
 πτευσε τὸ γιγνόμενον, οὐδ' αὐτὸς ὁ Σόφαξ, ἀλλ'
 ὡς αὐτομάτως ἐμπερημένου τοῦ χάρακος, ταύτην
 9 ἔσχον τὴν διάληψιν. ὅθεν ἀνυπονοήτως οἱ μὲν ἐκ
 τῶν ὕπνων, οἱ δ' ἀκμὴν ἔτι μεθυσκόμενοι καὶ πί-
 10 νοντες ἐξεπήδων ἐκ τῶν σκηναῶν. καὶ πολλοὶ μὲν 20
 ὑφ' αὐτῶν περὶ τὰς τοῦ χάρακος ἐξόδους συνεπατή-
 θησαν, πολλοὶ δὲ περικαταληφθέντες ὑπὸ τῆς φλο-
 γῆς κατεπρήσθησαν· οἱ δὲ καὶ διαφυγόντες τὴν
 φλόγα, πάντες εἰς τοὺς πολεμίους ἐπίπτοντες, οὐθ'
 ὁ πάσχουσιν οὐθ' ὁ ποιοῦσι γινώσκοντες διεφθεί- 25
 ροντο.

5 Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ Καρχηδόνιοι, θεω-
 ροῦντες τὸ πλῆθος τοῦ πυρός καὶ τὸ μέγεθος τῆς
 ἐξαίρουμένης φλογός, ὑπολαβόντες αὐτομάτως ἀνή-
 φθαι τὸν τῶν Νομάδων χάρακα, τινὲς μὲν ἐβοήθουν 30
 ἐξ αὐτῆς, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐκτρέχοντες ἐκ τῆς
 παρεμβολῆς ἄνοπλοι συνίσταντο πρὸ τῆς ἰδίας στρα-

τοπεδείας, ἐκπλαγεῖς ὄντες ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις. ὁ 3
 δὲ Σκιπίων, τῶν πραγμάτων ὡς ἂν εἰ κατ' εὐχὴν
 αὐτῷ προχωρησάντων, ἐπιπεσὼν τοῖς ἐξεληλυθόσι,
 οὓς μὲν ἐφόνευεν, οὓς δὲ καταδιώκων ἅμα τὸ πῦρ
 5 ἐνέβαλλε ταῖς σκηναῖς. οὐ γενομένου παραπλήσια 4
 συνέβαινε πάσχειν τοὺς Φοίνικας ὑπὸ τοῦ πυρός καὶ
 τῆς ὅλης περιστάσεως τοῖς ἄρτι φηθεῖσι περὶ τῶν Νο-
 μάδων. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀσδρούβαν τοῦ μὲν τῷ πυρὶ 5
 βοηθεῖν αὐτόθεν εὐθέως ἀπέστησαν, γνόντες ἐκ τοῦ
 10 συμβαίνοντος ὅτι καὶ περὶ τοὺς Νομάδας οὐκ αὐτο-
 μάτως, καθάπερ ὑπέλαβον, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν πολε-
 μίων ἐπιβολῆς καὶ τόλμης ἐγεγόνει τὸ δεινόν· ἐγί- 6
 γνοντο δὲ περὶ τὸ σῶξεν ἑαυτούς, βραχείας σφίσι
 καὶ περὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐλπίδος ἔτι καταλειπομένης.
 15 τό τε γὰρ πῦρ ταχέως ἐπενέμετο καὶ περιελάμβανε 7
 πάντας τοὺς τόπους, αἳ τε δίοδοι πλήρεις ἦσαν ἵπ-
 πων, ὑποξυγίων, ἀνδρῶν, τῶν μὲν ἡμιθνήτων καὶ
 διεφθαμένων ὑπὸ τοῦ πυρός, τῶν δὲ ἐξεπτοημέ-
 20 νων καὶ παρεστῶτων ταῖς διανοίαις, ὥστε καὶ τοῖς 8
 ἀνδραγαθεῖν προαιρουμένοις ἐμπόδια ταῦτα γίννε-
 σθαι, καὶ διὰ τὴν ταραχὴν καὶ σύγχυσιν ἀνέλπιστον
 εἶναι τὴν σωτηρίαν. παραπλήσια δὲ τούτοις ἦν καὶ τὰ 9
 περὶ τὸν Σόφακα καὶ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας. πλὴν
 οὗτοι μὲν ἀμφοτέροι μετ' ὀλίγων ἱππέων ἐξέσωσαν
 25 αὐτούς· αἱ δὲ λοιπαὶ μυριάδες ἀνδρῶν, ἵππων, ὑπο- 10
 ξυγίων, ἀτυχῶς μὲν καὶ ἐλεεινῶς ὑπὸ τοῦ πυρός
 ἀπώλλυντο, αἰσχρῶς δὲ καὶ ἐπονειδίστως ἐνιοι τῶν 11
 ἀνδρῶν, τὴν τοῦ πυρός βίαν φεύγοντες, ὑπὸ τῶν
 πολεμίων διεφθείροντο, χωρὶς οὐ μόνον τῶν ὀπλων,
 30 ἀλλὰ καὶ τῶν ἱματίων, γυμνοὶ φονευόμενοι. καθό-
 λου δὲ πᾶς ἦν ὁ τόπος οἰμωγῆς, βοῆς ἀτάκτου, φό- 12
 βου, ψόφου παρηλλαγμένου, σὺν δὲ τούτοις πυρός

13 ενεργοῦ καὶ φλογός ὑπερβαλλούσης πλήρης· ὦν ἐν
 14 ἱκανὸν [ὄν] ἐκπλήξει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, μηδ'
 καὶ τὸ γεγονός οὐδὲ καθ' ὑπερβολὴν εἰκάσαι δυνα-
 τὸν οὐδενὶ τῶν ὄντων ἐστίν· οὕτως ὑπερεπεπαίκει 5
 15 τῇ δεινότητι πάσας τὰς προειρημένας πράξεις. ἢ καὶ
 πολλῶν καὶ καλῶν διεργασμένων Σικιπίωνι κάλλι-
 στον εἶναι μοι δοκεῖ τοῦτο τοῦργον καὶ παραβολώτα-
 τον τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων
 6 Οὐ μὴν ἀλλὰ τῆς ἡμέρας ἐπιγενομένης, καὶ τῶν 10
 πολεμίων τῶν μὲν ἀπολωλότων, τῶν δὲ προτροπά-
 δην πεφευγόντων, παρακαλέσας τοὺς χιλιάρχους ἐκ
 2 ποδὸς ἐπηκολούθει. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς ὁ Καρχηδό-
 νιος ὑπέμενε, καίπερ αὐτῷ προσαγγελίας γενομένης·
 3 τοῦτο δ' ἐποίει πιστεύων τῇ τῆς πόλεως ὀχυρότητι. 15
 μετὰ δὲ ταῦτα συνθεωρήσας τοὺς ἐγχωρίους στασιάζ-
 οντας, καταπλαγείς τὴν ἔφοδον τοῦ Σικιπίωνος,
 ἔφυγε μετὰ τῶν διασεσασμένων· οὗτοι δ' ἦσαν ἱππεῖς
 μὲν οὐκ ἐλάττους πεντακοσίων, πεζοὶ δὲ περὶ δις-
 4 χιλίους. οἱ δ' ἐγχώριοι συμφρονήσαντες ἐπέτρεψαν 20
 5 περὶ σφῶν αὐτῶν τοῖς Ῥωμαίοις. ὁ δὲ Πόπλιος τού-
 των μὲν ἐφείσατο, δύο δὲ τὰς παρακειμένας πόλεις
 ἐφῆκε τοῖς στρατοπέδοις διαρπάζειν, καὶ ταῦτα δια-
 6 πραξάμενος αὐθις ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπανήκει πα-
 7 ρεμβολὴν. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, παλιντρόπου τῆς ἐλ- 25
 πίδος αὐτοῖς ἀποβαινούσης πρὸς τὰς ἐξ ἀρχῆς ἐπι-
 7 βολάς, βαρέως ἔφερον τὸ γεγονός· ἐλπίσαντες γὰρ
 πολιορκήσειν τοὺς Ῥωμαίους συγκλείσαντες εἰς τὴν
 ἄκραν τὴν προσοῦσαν τῆς Ἰτύκης, ἐν ἣ τὴν πα-
 8 ραχειμασίαν ἐποιούντο, κατὰ γῆν μὲν τοῖς πεζοῖς 30
 στρατεύμασι, κατὰ θάλατταν δὲ ταῖς ναυτικαῖς δυ-
 νάμεσι, καὶ πρὸς τοῦτο πάσας ἠτοιμακότες τὰς πα-

ρασκευάς, ἅμα τῷ μὴ μόνον τῶν ὑπαίθρων οὕτως 8
 ἀλόγως καὶ παραδόξως ἐκχωρῆσαι τοῖς ὑπεναντίοις,
 ἀλλὰ καὶ τὸν περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τῆς πατρίδος
 ὅσον οὐκ ἤδη προσδοκᾶν κίνδυνον, τελέως ἐκπλαγείς
 5 ἦσαν καὶ περίφοβοι ταῖς ψυχαῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν 9
 πραγμάτων ἀναγκαζόντων ποιεῖσθαι πρόνοιαν καὶ
 βουλὴν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, ἦν τὸ συνέδριον ἀπορίας
 καὶ ποικίλων καὶ τεταραγμένων ἐπινοημάτων πλήρες.
 οἱ μὲν γὰρ ἔφασαν δεῖν πέμπειν ἐπὶ τὸν Ἀννίβαν 10
 καὶ καλεῖν ἐκ τῆς Ἰταλίας, ὡς μιᾶς ἔτι καταλειπομέ-
 νης ἐλπίδος τῆς ἐν ἐκείνῳ τῷ στρατηγῷ καὶ ταῖς
 μετ' ἐκείνου δυνάμεσιν, οἱ δὲ διαπρεσβεύεσθαι πρὸς 11
 τὸν Πόπλιον ὑπὲρ ἀνοχῶν καὶ λαλεῖν ὑπὲρ διαλύ-
 σεων καὶ συνθηκῶν, ἕτεροι δὲ θαρρεῖν καὶ συνάγειν
 15 τὰς δυνάμεις καὶ διαπέμπεσθαι πρὸς τὸν Σόφακα· καὶ
 γὰρ πλησίον αὐτὸν εἰς τὴν Ἀββαν ἀποκεχωρημένοι, 12
 συναθροίζειν δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ κινδύνου διαφυγόντας.
 καὶ δὴ καὶ τέλος αὕτη τῶν γνώμων ἐπεκράτησεν.
 Οὗτοι μὲν οὖν τὰς τε δυνάμεις ἤθροισον, ἐκ- 13
 20 πέμψαντες τὸν Ἀσδρούβαν, καὶ διεπέμψαντο πρὸς
 τὸν Σόφακα, δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν καὶ μένειν
 ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθε-
 σιν, ὡς αὐτίκα μάλα τοῦ στρατηγοῦ μετὰ τῶν δυνά-
 25 μεων πρὸς αὐτὸν συνάψουτος· ὁ δὲ τῶν Ῥωμαίων 7
 στρατηγὸς ἐγίνετο μὲν καὶ περὶ τὴν τῆς Ἰτύκης πο-
 λιορκίαν, τὸ δὲ πλεῖον, ἀκούων ἐπιμένειν τὸν Σό-
 φακα καὶ τοὺς Καρχηδονίους πάλιν ἀθροίζειν στρα-
 30 τιάν, ἐξῆγε τὰς δυνάμεις καὶ παρενέβαλε πρὸ τῆς
 Ἰτύκης. ἅμα δὲ καὶ νεῖμας τὰ τῶν λαφύρων, τοὺς μὲν 2
 ἐμπόρους ἐξαπέστειλε λυσιτελεῶς· καλῆς γὰρ τῆς ὑπὲρ 3
 τῶν ὅλων ἐλπίδος ὑπογραφομένης ἐκ τοῦ γεγονότος
 εὐτυχήματος, ἐτοίμως τὴν παρούσαν ἀφέλειαν οἱ

στρατιῶται παρ' οὐδέν ποιούμενοι διετίθεντο τοῖς
 4 ἐμπόροις. τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν Νομάδων καὶ τοῖς φί-
 5 οῖς τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει κατὰ τὸ συνεχές εἰς τὴν
 οἰκίαν ποιείσθαι τὴν ἀναχώρησιν· τῶν δὲ Κελτι-
 βήρων αὐτοῖς ἀπαντησάντων περὶ τὴν Ἀββαν, οἷτι-
 5 νες ἐτύγγανον ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων ἐξενολογημένοι,
 πλείους ὄντες τῶν τετρακισχιλίων, πιστεύοντες ταῖς
 6 χερσὶ ταύταις οὕτως ἐπέστησαν καὶ βραχύ τι ταῖς
 6 ψυχαῖς ἐθάρασαν. σὺν δὲ τούτοις ἅμα καὶ τῆς παι-
 δίσκης, ἣτις ἦν θυγάτηρ μὲν Ἀσδρούβου τοῦ στρα-
 10 τηγοῦ, γυνὴ δὲ τοῦ Σόφακος, καθάπερ ἐπάνω προ-
 εἶπον, δεομένης καὶ λιπαρούσης μένειν καὶ μὴ
 καταλιπεῖν ἐν τοιούτοις καιροῖς τοὺς Καρχηδονίους,
 ἐπέισθη καὶ προσέσχε τοῖς παρακαλουμένοις ὁ Νο-
 7 μάς. οὐ μικρὰ δὲ καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐλπίζειν¹⁵
 παρεσκευάσαν οἱ Κελτίβηρες· ἀντὶ μὲν γὰρ τῶν τε-
 τρακισχιλίων μυρίους αὐτοὺς ἀπήγγελλον εἶναι, κατὰ
 δὲ τοὺς κινδύνους ἀνυποστάτους ὑπάρχειν καὶ ταῖς
 8 ψυχαῖς καὶ τοῖς καθοπλισμοῖς. ἐκ δὲ ταύτης τῆς φή-
 μης καὶ τῆς χυδαίου καὶ πανδήμου λαλιᾶς μετεωρι-
 20 σθέντες οἱ Καρχηδόνοι διπλασίως ἐπερρώσθησαν
 9 πρὸς τὸ πάλιν ἀντιποιήσασθαι τῶν ὑπαίθρων. καὶ
 τέλος ἐν ἡμέραις τριάκοντα περὶ τὰ Μεγάλα πεδία
 καλούμενα βαλόμενοι χάρακα συνεστρατοπέδενον
 ὁμοῦ τοῖς Νομάσι καὶ τοῖς Κελτίβηρσιν, ὄντες οὐκ²⁵
 ἐλάττους οἱ πάντες τρισμυρίων.
 8 Ὡν διασαφηθέντων εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρα-
 τόπεδον εὐθέως ὁ Πόπλιος ἐγίνετο περὶ τὴν ἐξο-
 δον, καὶ συντάξας τοῖς πολιορκουσί τὴν Ἰτύκην ἄ-
 30 δέον ἦν πράττειν καὶ τοῖς κατὰ θάλατταν ἐξώρμησε,³⁰
 2 τὸ στρατεύμα πᾶν ἔχων εὗζωνον. ἀφικόμενος δὲ
 πεμπταῖος ἐπὶ τὰ Μεγάλα πεδία, καὶ συνεγγίσας

τοῖς πολεμίοις, τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν ἐπὶ τινος
 λόφου κατεστρατοπέδενσε, περὶ τριάκοντα σταδίους
 ἀποσχὼν τῶν πολεμίων, τῇ δ' ἐξῆς καταβάς εἰς τὰ 3
 πεδία καὶ προθέμενος τοὺς ἰππέας ἐν ἑπτὰ σταδίοις
 5 παρενέβαλε. δύο δὲ τὰς κατὰ πόδας ἡμέρας μέιναν- 4
 4 τες, καὶ βραχέα διὰ τῶν ἀκροβολισμῶν καταπειράσαν-
 4 τες ἀλλήλων, τῇ τετάρτῃ κατὰ πρόθεσιν ἐξήγον ἀμ-
 φότεροι καὶ παρενέβαλλον τὰς δυνάμεις. ὁ μὲν οὖν 5
 5 Πόπλιος ἀπλῶς κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος ἔθηκε πρῶ-
 10 του μὲν τὰς τῶν ἀστάτων σημαίας, ἐπὶ δὲ ταύταις
 τὰς τῶν πριγκίπων, τελευταίας δ' ἐπέστησε κατόπιν
 τὰς τῶν τριαρίων· τῶν δ' ἰππέων τοὺς μὲν Ἰταλι- 6
 6 κούς ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἔθηκε, τοὺς δὲ Νομάδας καὶ Μασ-
 σανάσσην ἐπὶ τὸ λαίον. οἱ δὲ περὶ τὸν Σόφακα καὶ 7
 15 τὸν Ἀσδρούβαν τοὺς μὲν Κελτίβηρας μέσους ἔταξαν
 ἀντίους ταῖς τῶν Ῥωμαίων σπείραις, τοὺς δὲ Νομά-
 8 δας ἐξ εὐωνύμου, τοὺς δὲ Καρχηδονίους ἐκ τῶν δε-
 8 ξιῶν. ἅμα δὲ τῷ γενέσθαι τὴν πρώτην ἔφοδον εὐ- 8
 8 θέως οἱ Νομάδες ἐξέκλιναν τοὺς Ἰταλικούς ἰππεῖς,
 20 οἳ τε Καρχηδόνοι τοὺς περὶ τὸν Μασσανάσσην, ἅτε
 πλεονάκεις ἤδη προητημένοι ταῖς ψυχαῖς. οἱ δὲ Κελ- 9
 9 τίβηρες ἐμάχοντο γενναίως, συστάντες τοῖς Ῥωμαίοις.
 οὔτε γὰρ φεύγοντες ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον διὰ τὴν
 ἀπειρίαν τῶν τόπων οὔτε ζωγρία κρατηθέντες διὰ τὴν
 25 ἀθεσίαν τὴν εἰς τὸν Πόπλιον· οὐδὲν γὰρ πολέμιον 10
 10 πεπονητότερον ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐν Ἰβηρίᾳ πράξεις
 ἀδίκως ἐφαίνοντο καὶ παρασπόνδως ἦκειν κατὰ Ῥω-
 11 μαίων συμμαχῆσοντας τοῖς Καρχηδονίοις. οὐ μὲν 11
 11 ἀλλ' ἅμα τῷ κλίνειν τοὺς ἀπὸ τῶν κεράτων ταχέως
 30 κυκλωθέντες ὑπὸ τῶν πριγκίπων καὶ τριαρίων αὐ-
 12 τοῦ κατεκόπησαν πάντες πλὴν τελέως ὀλίγων. οἱ 12
 μὲν οὖν Κελτίβηρες τοῦτον τὸν τρόπον ἀπώλοντο,

μεγάλην [παρ' ὄλην] παρασχόμενοι χρεΐαν τοῖς Καρχη-
 δουίοις οὐ μόνον κατὰ τὴν μάχην, ἀλλὰ καὶ κατὰ
 τὴν φυγὴν. εἰ μὴ γὰρ τοῦτ' ἐμπόδιον ἐγένετο τοῖς
 Ῥωμαίοις, ἀλλ' εὐθέως ἐκ ποδὸς ἠκολούθησαν τοῖς
 φεύγουσι, παντελῶς ἂν ὀλίγοι διέφυγον τῶν ὑπεναν-
 14 τίων. νῦν δὲ περὶ τούτους γενομένης ἐπιστάσεως
 οἱ τε περὶ τὸν Σόφακα μετὰ τῶν ἱππέων ἀσφαλῶς
 ἐποιήσαντο τὴν ἀποχώρησιν εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ τε
 περὶ τὸν Ἀσδροῦβαν μετὰ τῶν διασωζομένων εἰς τὴν
 Καρχηδόνα. 10

9 Ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων, ἐπεὶ τὰ σκῦλα
 καὶ τοὺς αἰχμαλώτους εὐτρεπεῖς ἔθετο, συγκαλέσας
 τὸ συνέδριον ἐβουλεύετο περὶ τῶν ἐξῆς τί δέου ἦν
 2 ποιεῖν. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς τὸν μὲν στρατηγὸν Πό-
 πλιον καὶ μέρος τι τῆς δυνάμεως μένειν ἐπιπορευό-
 15 μενον τὰς πόλεις, τὸν δὲ Αἰλίον καὶ τὸν Μασσανάσ-
 σην, λαβόντας τοὺς τε Νομάδας καὶ μέρος τῶν Ῥω-
 μαϊκῶν στρατοπέδων, ἔπεσθαι τοῖς περὶ τὸν Σόφακα
 καὶ μὴ δοῦναι χρόνον εἰς ἐπίστασιν καὶ παρασκευήν.
 3 οὔτοι μὲν ταῦτα βουλευσάμενοι διεχωρίσθησαν, οἱ 20
 μὲν ἐπὶ τὸν Σόφακα μετὰ τῶν προειρημένων στρα-
 4 τιωτῶν, ὁ δὲ στρατηγὸς ἐπὶ τὰς πόλεις. ἂν αἱ μὲν
 ἐθέλοντι προσετίθεντο τοῖς Ῥωμαίοις διὰ τὸν φόβον,
 5 ἄς δὲ πολιορκῶν ἐξ ἐφόδου κατὰ κράτος ἦρει. πάντα
 δ' ἦν οἰκεία μεταβολῆς τὰ κατὰ τὴν χώραν, ἅτε 25
 συνεχῶς τε ἐγκείμενα ταῖς κακοπαθείαις καὶ ταῖς
 εἰσφοραῖς διὰ τὸ πολυχρονίους γεγυῆναι τοὺς κατὰ
 τὴν Ἰβηρίαν πολέμους.

6 Ἐν δὲ τῇ Καρχηδόνι μεγάλης καὶ πρότερον ὑπαρ-
 χούσης ἀκαταστασίας, ἔτι μείζω τότε συνέβαινε γί- 30
 γνεσθαι τὴν ταραχὴν, ὡς ἂν ἐκ δευτέρου τηλικαύτη
 πληγῇ περιπεπωκότων ἤδη καὶ ἀπειπόντων τὰς ἐν

αὐτοῖς ἐλπίδας. οὐ μὴν ἀλλ' οἱ μὲν ἀνδρωδέστατοι 7
 δοκοῦντες εἶναι τῶν συμβούλων ταῖς μὲν ναυσὶν ἐκέ-
 λευον ἤδη πλεῖν ἐπὶ τοὺς τὴν Ἰτύκην πολιορκοῦν-
 5 τας, καὶ τὴν τε πολιορκίαν πειραῶσθαι λύειν καὶ ναυ-
 μαχεῖν τοῖς ὑπεναντίοις, ἀπαρασκευάσι οὔσι πρὸς
 τοῦτο τὸ μέρος· ἐπὶ δὲ τὸν Ἀννίβαν πέμπειν ἠξιούν 8
 καὶ μηδεμίαν ὑπερβολὴν ποιησαμένους ἐξελέγχειν καὶ
 ταύτην τὴν ἐλπίδα· μεγάλας γὰρ ἀμφοτέραις εἶναι
 ταῖς ἐπιβολαῖς ἐκ τῶν κατὰ λόγον ἀφορμὰς πρὸς σω-
 10 τηρίαν. τινὲς δὲ ταύτας μὲν ἔφασαν μηκέτι φέρειν 9
 τοὺς καιροὺς, τὴν δὲ πόλιν ὀχυροῦν καὶ παρασκευά-
 ζεσθαι πρὸς πολιορκίαν· πολλὰς γὰρ δώσειν ἀφορ-
 μὰς ταυτόματου, ἂν ὁμονοῶσιν. ἅμα δὲ βουλεύεσθαι 10
 περὶ διαλύσεως καὶ συνθηκῶν παρήνουν, ἐπὶ τίσι
 15 καὶ πῶς ἂν λύσιν ποιήσαιντο τῶν ἐνεστῶτων κακῶν.
 γενομένων δὲ καὶ πλειόνων λόγων περὶ ταῦτα, πάσας 11
 ἐκύρωσαν ἅμα τὰς γνώμας. κριθέντων δὲ τούτων 10
 οἱ μὲν εἰς τὴν Ἰταλίαν μέλλοντες πλεῖν εὐθέως ἐκ
 τοῦ βουλευτηρίου προῆγον ἐπὶ θάλατταν, ὁ δὲ ναύ-
 20 αρχος ἐπὶ τὰς ναῦς· οἱ δὲ λοιποὶ περὶ τε τῆς κατὰ
 τὴν πόλιν ἀσφαλείας προενοοῦντο καὶ περὶ τῶν κατὰ
 μέρος ἐβουλεύοντο συνεχῶς.

Καὶ ὁ Πόπλιος, καταγέμοντος ἤδη τοῦ στρατοπέδου 2
 τῆς λείας διὰ τὸ μηδένα ἀντιπράττειν, ἀλλὰ πάντας
 25 εἴκειν ταῖς ἐπιβολαῖς, ἔκρινε τὸ μὲν τῶν λαφύρων
 πλεῖον εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς παραπέμψαι παρεμβολήν, αὐ- 3
 τὸς δὲ τὴν στρατείαν ἀναλαβῶν εὐζωνον καταλαβέ-
 σθαι τὸν ἐπὶ Τύννηι χάρακα καὶ στρατοπεδεῦσαι τοῖς
 Καρχηδουίοις ἐν συνόψει· μάλιστα γὰρ οὕτως ἐκφοβή-
 30 σεν ὑπελάμβανε καὶ καταπλήξειν αὐτούς. οἱ μὲν οὖν 4
 Καρχηδόνοι μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὰ τε πληρώματα
 καὶ τὰς σιταρκίας ἐτοίμας ἔχοντες ἐν ταῖς ναυσὶν

ἐρίγνοντο πρὸς ἀναγωγῇ καὶ τοῖς προκειμένοις· ὁ δὲ Πόπλιος ἦκε πρὸς τὸν Τύνητα, καὶ φυγόντων τὴν ἐφοδὸν αὐτοῦ τῶν παραφυλαττόντων κατέλαβε τὸν τόπον. ὁ δὲ Τύνης ἀπέχει μὲν τῆς Καρχηδόνας ὡς ἑκατὸν εἴκοσι σταδίου, ἔστι δὲ σύνοπτος σχῆ-
 5 δὸν ἐξ ὅλης τῆς πόλεως, διαφέρει δ' ὀχυρότητι καὶ φυσικῇ καὶ χειροποιήτῳ, καθάπερ καὶ πρότερον ἡμῖν εἰρηται. τῶν δὲ Ῥωμαίων ἄρτι κατεστρατοπε-
 6 δευκότων ἀνήγοντο ταῖς ναυσὶν οἱ Καρχηδόνοι, 7 ποιοῦμενοι τὸν πλοῦν εἰς τὴν Ἰτύκην. ὁ δὲ Πό-
 8 πλιος ὄρων τὸν ἀνάπλου τῶν ὑπεναντίων, καὶ δεδιὼς μή τι περὶ τὸ σφέτερον αὐτῶν ναυτικὸν συμβῆ, διαταράττετο πάντων ἀνυπονοήτως διακει-
 9 μένων καὶ ἀπαρασκευάστων πρὸς τὸ μέλλον. αὐτίς δ' ἐκ μεταβολῆς ἀναστρατοπεδεύσας ἠπέιργετο βοηθῆ-
 10 σων τοῖς ἰδίοις πράγμασι. καταλαβὼν δὲ τὰς καταφράκτους ναῦς πρὸς μὲν τὰς ἐξαιρέσεις καὶ προσα-
 11 γωγὰς τῶν ὄργάνων καὶ καθόλου πρὸς πολιορκίαν εὖ καὶ δεόντως ἐξηρτυμένας, πρὸς δὲ τῶν ναυμαχίαν ἡμιστὰ παρεσκευασμένας, τὸν δὲ τῶν ὑπεναντίων
 12 στόλον ἐξ ὅλου τοῦ χειμῶνος πρὸς αὐτὸ τοῦτο κα-
 13 τηρισμένον, τὸ μὲν ἀντανάγεσθαι καὶ ναυμαχεῖν ἀπογνοῦς, συνορμίσας δὲ τὰς καταφράκτους νῆας περιέστησε ταύταις τὰς φορητοὺς ἐπὶ τρεῖς καὶ
 14 τέτταρας τὸ βῆθος, κάπειτα καθελόμενος τοὺς ἰστοὺς
 15 καὶ τὰς κεραίας ἐξευξε τούτοις βιαίως πρὸς ἀλλήλας, βραχὺ διάστημα ποιῶν, ὥστε ὑπηρετικοῖς ἐκπλεῖν δύ-
 16 νασθαι καὶ διαπλεῖν. [I^b—10, 11. κάπειτα Exc. ant. p. 250—254. 11. καθελόμενος—ἀλλήλας et 12. βραχὺ—διαπλεῖν Suidas vv. κεραία et ὑπηρετικοῖς.]
 17 Πολύβιος ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ φησὶν Ἀγα-
 18 θοκλέους τοῦ Οἰνάνθης υἱοῦ, ἑταίρου δὲ τοῦ Φιλο-

πάτορος βασιλέως, κόλακα γενέσθαι Φίλωνα. [Athen. 6, p. 251, E.]

Πολύβιος ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τῶν Ἰστο-
 2 ριῶν Κλεινοῦς φησὶ τῆς οἰνοχοοσύης αὐτῶ [Πτολε-
 3 μαίῳ τῷ Φιλαδέλφῳ] εἰκόνας πολλὰς ἀνακεῖσθαι κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν μονοχίτωνας καὶ φυτὸν ἐχού-
 4 σας ἐν ταῖς χερσίν. αἱ δὲ κάλλιστα τῶν οἰκιῶν, 3 φησὶν, οὐ Μυρτίου καὶ Μνησίδος καὶ Ποθεινῆς προσαγορεύονται; καίτοι Μνησις μὲν ἦν αὐλητρίς 4
 10 καὶ Ποθεινῆ, Μύρτιον δὲ μία τῶν ἀποδεδειγμένων καὶ κοινῶν δεικτηριάδων. τοῦ δὲ Φιλοπάτορος βασι- 5
 6 λέως Πτολεμαίου οὐκ Ἀγαθόκλεια ἢ ἑταίρα ἐκράτει ἢ καὶ πᾶσαν ἀνατρέψασα τὴν βασιλείαν; [Athen. 13, p. 576, F.]

15 Ἴσως δὲ τινες ἐπαπορήσουσι πῶς ἡμεῖς τὰς ἄλ-
 16 λας πράξεις ἀπάσας κατ' ἐνιαυτὸν γράφοντες τὰς καταλλήλους περὶ μόνων τῶν κατ' Αἴγυπτον ἐν και-
 17 ρῷ τῷ νῦν ἐκ πλείονος χρόνου πεποιήμεθα τὴν ἐξη-
 18 γησιν. ἡμεῖς δὲ τοῦτο πεποιήκαμεν διὰ τινος τοι- 2
 19 ἀτας αἰτίας. Πτολεμαῖος ὁ βασιλεύς, περὶ οὗ νῦν 3
 20 ὁ λόγος, ὁ Φιλοπάτωρ, μετὰ τὸ συντελεσθῆναι τὸν περὶ Κολήην Συρίαν πόλεμον ἀποστὰς πάντων τῶν
 21 καλῶν ἐτράπη πρὸς βίον ἄσωτον καὶ τοιοῦτον οἶον ἀρτίως διεληλύθαμεν. ὅψὲ δὲ ποτε βιασθεῖς ὑπὸ 4
 22 τῶν πραγμάτων ἐνέπεσεν εἰς τὸν νῦν δεδηλωμένον πόλεμον, ὃς χωρὶς τῆς εἰς ἀλλήλους ὁμότητος καὶ
 23 παρανομίας οὔτε παράταξιν οὔτε ναυμαχίαν οὔτε πολιορκίαν οὔθ' ἕτερον οὐδὲν ἔσχε μνήμης ἄξιον. διόπερ ὑπέδραμεν οὕτω κάμοι τῷ γράφοντι ὅα- 5
 24 διάν ἔσεσθαι καὶ τοῖς ἀναγινώσκουσιν εὐμαθε-
 25 στέραν τὴν διήγησιν, εἰ μὴ κατ' ἐνιαυτὸν ἐπιψαύων μικρῶν καὶ οὐκ ἀξίων ἐπιστάσεως πραγμάτων ἀπο-

διδόειν τὸν λόγον, ἀλλ' εἰσάπαξ οἶον εἰ σωματοειδῆ ποιήσας τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν ἀπαγγέλλαιμι περὶ αὐτῆς.

Ζήτην ἐνέλειπε γὰρ φύλλα μὴ, ἐν οἷς περὶ τοῦ Πτολεμαίου ἐνεφέρετο καὶ Ἀρσινόης. [Exc. Peir. p. 62.]

FRAGMENTA LIBRI XV.

Ὅτι τῶν Καρχηδονίων λαβόντων αἰχμαλώτους 1
 τὰς φορτηγούς νῆας τῶν Ῥωμαίων καὶ χορηγίας πλη-
 θος ἐξαίσιον ὁ Πόπλιος βαρέως μὲν ἔφερεν ἐπὶ τῷ
 μὴ μόνον σφίσι παρηγήσθαι τὴν χορηγίαν, ἀλλὰ καὶ
 5 τοῖς ἐχθροῖς παρεσκευάσθαι θαψίλειαν τῶν ἀναγκαί-
 ων, ἔτι δὲ βαρύτερον ἐπὶ τῷ παραβεβηκέναι τοὺς ὄρ- 2
 κους καὶ τὰς συνθήκας τοὺς Καρχηδονίους καὶ πάλιν
 ἐξ ἄλλης ἀρχῆς ἐγείρεσθαι τὸν πόλεμον. διὸ καὶ 3
 παραντίκα προχειρισάμενος πρεσβευτὰς Λεύκιον Σέρ-
 10 γιον καὶ Λεύκιον Βαίβιον καὶ Λεύκιον Φάβιον ἐξ-
 απέστειλε διαλεξομένους τοῖς Καρχηδονίοις ὑπὲρ τῶν
 γεγονότων, ἅμα δὲ καὶ δηλώσοντας ὅτι κεκύρωκε τὰς
 συνθήκας ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων· ἄρτι γὰρ ἦκε τῷ 4
 Ποπλίῳ γράμματα διασαφούντα περὶ τῶν προειρημέ-
 15 νων. οἱ δὲ παραγενηθέντες εἰς τὴν Καρχηδόνα τὸ
 μὲν πρῶτον εἰς τὴν σύγκλητον, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν
 ἐπὶ τοὺς πολλοὺς παραχθέντες, ἔλεγον ὑπὲρ τῶν
 ἐνεστῶτων μετὰ παρηγίας, πρῶτον μὲν ἀναμιμνή- 6
 σκοντες ὡς οἱ παρ' ἐκείνων πρεσβευταί, παραγενη-
 20 θέντες εἰς Τύννητα πρὸς σφᾶς καὶ παρελθόντες εἰς τὸ
 συνέδριον, οὐ μόνον τοὺς θεοὺς ἀσπάσαιτο καὶ τὴν
 γῆν προσκυνήσαιεν, καθάπερ ἔστιν ἔθος τοῖς ἄλλοις
 ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ πεσόντες ἐπὶ τὴν γῆν ἀγεννώς 7

τοὺς πόδας καταφιλοῦεν τῶν ἐν τῷ συνεδρίῳ, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἀναστάντες κατηγοροῦσιν αὐτῶν αὐτῶν, διότι καὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς γενομένας συνθήκας 8 Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις ἀθετήσαιεν αὐτοί. διόπερ ἔφασαν οὐκ ἄγνοεῖν ὅτι πᾶν εἰκότως ἂν πάθοιεν ὑπὸ Ῥωμαίων, ἀλλὰ τῆς τύχης ἕνεκα τῶν ἀνθρώπων ἐδέοντο μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον· ἔσεσθαι γὰρ τὴν σφετέρην ἀβουλίαν ἀπόδειξιν τῆς Ῥωμαίων καλοκἀ- 9 γαθίας. ὡν μνημονεύοντα τὸν στρατηγὸν ἔφασαν τὸν αὐτὸν οἱ πρόςβεις καὶ τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ τότε 10 γεγυότας ἐκπλήττεσθαι, τίνι ποτὲ πιστεύοντες ἐπελανθάνοντο μὲν τῶν τότε ῥηθέντων, ἀθετεῖν δὲ τολμῶσι τοὺς ὄρκους καὶ τὰς συνθήκας. σχεδὸν δὲ τοῦτ' εἶναι δήλου ὡς Ἀννίβα πεποιθότες καὶ ταῖς μετὰ τούτου παρούσαις δυνάμεσι ταῦτα τολμῶσι ποιεῖν, 11 κακῶς φρονοῦντες· σαφῶς γὰρ εἰδέναι πάντας ὅτι ἐκεῖνοι δεύτερον ἔτος ἤδη φεύγοντες ἐκ πάσης Ἰταλίας εἰς τοὺς περὶ Λακίνιον τόπους, κακεῖ συγκεκλειμένοι καὶ μόνον οὐ πολιορκούμενοι, μόλις ἐάν- 12 τοὺς ἐκσεσωκότες ἦκουσι νῦν. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ νενικηκότες τοὺς ἐκεῖ παρήσαν, καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐμελλον διακινδυνεύειν τοὺς δυσὶ μάχαις ἐξῆς ὑμᾶς ἤδη νενικηκότες, ὅμως ἀμφιδόξους ἔχειν ἔδει τὰς ἐλπίδας ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, καὶ μὴ μόνον τοῦ νικᾶν ἔννοιαν λαμβάνειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ σφαλῆναι πάλιν. 13 οὐ συμβάντος ποίους ἐπικαλέσεσθε, ἔφη, θεοὺς; ποίοις δὲ χρώμενοι λόγοις τὸν ἐκ τῶν κρατούντων 14 ἔλεον ἐπισπάσεσθε πρὸς τὰς ἑαυτῶν συμφοράς; πάσης εἰκὸς ὑμᾶς ἐλπίδος ἀποκλεισθήσεσθαι καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων διὰ τὴν ἀθεσίαν καὶ τὴν ἀβουλίαν. 2

Οἱ μὲν οὖν πρόςβεις τοιαῦτα διαλεχθέντες ἀνε-

χώρησαν· τῶν δὲ Καρχηδονίων ὀλίγοι μὲν ἦσαν οἱ 2 συναινουῦντες μὴ παραβαίνειν τὰς ὁμολογίας, οἱ δὲ πλείους καὶ τῶν πολιτευομένων καὶ τῶν βουλευομένων βαρέως μὲν ἔφερον τὰς ἐν ταῖς συνθήκαις ἐπι- 5 ταγὰς, δυσχερῶς δ' ἠνείχοντο τὴν τῶν πρεσβευτῶν παρρησίαν, πρὸς δὲ τούτοις οὐχ οἰοί τ' ἦσαν προσέσθαι τὰ κατηγμένα πλοῖα καὶ τὰς ἐκ τούτων χορηγίας. τὸ δὲ συνέχον οὐ μικρὰς, ἀλλὰ μεγάλας εἶχον 3 ἐλπίδας νικήσειν διὰ τῶν περὶ τὸν Ἀννίβαν. τοῖς 4 μὲν οὖν πολλοῖς ἔδοξε τοὺς πρόςβεις ἀναποκρίτους ἐξαποστέλλειν· τῶν δὲ πολιτευομένων οἷς ἦν προκείμενον ἐκ παντὸς τρόπου συγγέαι πάλιν τὸν πόλεμον, οὔτοι συνεδρεύσαντες μηχανῶνται τι τοιοῦτον. ἔφα- 5 σαν δεῖν πρόνοιαν ποιήσασθαι τῶν πρεσβευτῶν, ἵνα μετ' ἀσφαλείας ἀνακομισθῶσιν εἰς τὴν ἰδίαν παρεμβολήν. καὶ παραντίκα τούτοις μὲν ἠτοίμαζον δύο 6 τριήρεις παραπόμπους, πρὸς δὲ τὸν ναύαρχον Ἀσδρούβαν διεπέμψαντο παρακαλοῦντες ἐτοιμάσαι πλοῖα μὴ μακρὰν τῆς τῶν Ῥωμαίων παρεμβολῆς, ἵν' ἐπει- 7 δὴν αἱ παραπέμπουσαι νῆες ἀπολίπωσι τοὺς Ῥωμαίους, ἐπαναχθέντα ταῦτα καταποντίσῃ τοὺς πρεσβευτάς· ἐφώρμει γὰρ αὐτοῖς τὸ ναυτικὸν κατὰ τὸς πρὸ 8 τῆς Ἰτύκης ἐγκειμένους τόπους. οὔτοι μὲν οὖν ταῦτα διαταξάμενοι πρὸς τὸν Ἀσδρούβαν ἐξέπεμπον τοὺς 9 Ῥωμαίους, ἐντειλάμενοι τοῖς ἐπὶ τῶν τριήρων, [ὡς] ἐὰν παραλλάξωσι τὸν Μακάραν ποταμόν, αὐθις ἀπολιπόντας ἀποπλεῖν ἐν τῷ ὄρῳ τοὺς πρεσβευτάς· καὶ γὰρ 10 ἦν ἐκ τούτων τῶν τόπων συνορεῖν ἤδη τὴν τῶν ὑπεναυτίαν παρεμβολήν· οἱ δὲ παραπέμποντες, ἐπεὶ κατὰ 11 τὸ συνταχθέν παρήλλαξαν τὸν ποταμόν, ἀσπασάμενοι τοὺς Ῥωμαίους αὐθις ἐπανέπλεον. οἱ δὲ περὶ τὸν Λεύκιον ἄλλο μὲν οὐδὲν ὑφειρωῶντο δεινόν, νομί-

σαντες δὲ τοὺς παραπέμποντας δι' ὀλιγωρίαν αὐτοὺς
 12 προαπολιπεῖν ἐπὶ ποσὸν ἔδυσχεραίνον. ἅμα δὲ τῷ
 μονωθέντας αὐτοὺς πλεῖν ἐπανάγονται τρισὶ τριή-
 ρεσιν ἐξ ὑποβολῆς οἱ Καρχηδόνιοι, καὶ παραβαλόν-
 13 τες τῇ Ῥωμαϊκῇ πεντήρῃ τρωῶσαι μὲν οὐχ οἰοί τ' ἦσαν,
 ὑποχωρούσης τῆς νεῶς, οὐδὲ τοῦ καταστρώ-
 ματος ἐπιβῆναι διὰ τὸ γενναίως ἀμύνεσθαι τοὺς ἄν-
 13 θρας· ἐκ παραβολῆς δὲ καὶ πέριξ προσμαχόμενοι κα-
 τετίτρωσκον τοὺς ἐπιβάτας καὶ διεφθειρον πολλοὺς
 14 αὐτῶν, ἕως οὗ κατιδόντες οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς προνο-
 μεύοντας τὴν παραλίαν ἀπὸ τῆς ἰδίας στρατοπεδείας
 παραβοηθοῦντας ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἐξέβαλον τὴν ναῦν
 15 εἰς τὴν γῆν. τῶν μὲν οὖν ἐπιβατῶν οἱ πλείστοι
 διεφθάρησαν, οἱ δὲ πρεσβευταὶ παραδόξως ἐξεσώ-
 15 θησαν.

3 Γενομένων δὲ τούτων αὐτίς ὁ πόλεμος ἄλλην
 ἀρχὴν εἴληφε βαρύτεραν τῆς πρόσθεν καὶ δυσμενι-
 2 κωτέραν οἷ τε γὰρ Ῥωμαῖοι δοκοῦντες παρεσπον-
 δῆσθαι, φιλοτίμως διέκειντο πρὸς τὸ περιγενέσθαι
 τῶν Καρχηδονίων, οἷ τε Καρχηδόνιοι συνειδότες²⁰
 σφίσι τὰ πεπραγμένα πρὸς πᾶν ἐτοιμῶς εἶχον πρὸς
 3 τὸ μὴ τοῖς ἐχθροῖς ὑποχείριοι γενηθῆναι. τοιαύτης
 δὲ τῆς ἐξ ἀμφοῖν παραστάσεως ὑπαρχούσης προφα-
 νὲς ἦν ὅτι δεήσει μάχῃ κρίνεσθαι περὶ τῶν ἐνεστῶ-
 4 των. ἐξ οὗ συνέβαινε μὴ μόνον τοὺς κατὰ τὴν Ἰτα-²⁵
 λίαν καὶ Λιβύην πάντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατὰ τὴν
 Ἰβηρίαν καὶ Σικελίαν καὶ Σαρδόνια μετεώρους εἶναι
 5 συμβησόμενον. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Ἀννίβας,
 ἐλλείπων τοῖς Ἰππικοῖς, διέπεμπε πρὸς τινὰ Νομάδα³⁰
 Τυχαῖον, ὃς ἦν μὲν οἰκεῖος Σόφακος, Ἰππεὶς δὲ μα-
 χιμωτάτους ἔχειν ἐδόκει τῶν κατὰ τὴν Λιβύην,

παρακαλῶν αὐτὸν βοηθεῖν καὶ συνεπιλαμβάνεσθαι⁶
 τοῦ καιροῦ, σαφῶς γινώσκοντα διότι Καρχηδονίων
 κρατησάντων δύναται διαφυλάττειν τὴν ἀρχήν, Ῥω-
 μαίων δ' ἐκνικησάντων καὶ τῷ βίῳ κινδυνεύσει διὰ
 5 τὴν Μασσανάσσου φιλαρχίαν. οὗτος οὖν πεισθεὶς⁷
 τοῖς παρακαλουμένοις ἦκε μετὰ δισχιλίων ἱππέων
 πρὸς τὸν Ἀννίβαν.

Πόπλιος δὲ, τὰ περὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν ἀσφα-⁴
 λισάμενος καὶ καταλιπὼν Βαίβιον ἀντιστράτηγον,
 10 αὐτὸς μὲν ἐπεπορεύετο τὰς πόλεις, οὐκέτι παραλαμ-²
 βάνων εἰς τὴν πίστιν τοὺς ἐθελοντὶ σφᾶς ἐγγχειρίζον-
 τας, ἀλλὰ μετὰ βίας ἀνδραποδιζόμενος καὶ φανερὰν
 ποιῶν τὴν ὄργην, ἣν εἶχε πρὸς τοὺς πολεμίους διὰ
 τὴν Καρχηδονίων παρασπόνθησιν· πρὸς δὲ Μασσα-³
 15 νάσσην διεπέμπετο συνεχῶς, ἀποδηλῶν αὐτῷ τίνα
 τρόπον παραβεβηκότες εἶεν οἱ Φοίνικες τὰς σπουδὰς,
 καὶ παρακαλῶν ἀθροίζειν ὡς πλείστην δύναμιν καὶ
 συνάπτειν αὐτῷ κατὰ σπουδὴν. ὁ γὰρ Μασσανάσ-⁴
 σης ἅμα τῷ γενέσθαι τὰς συνθήκας, καθάπερ εἰρη-
 20 ται πρότερον, εὐθέως ἀφώρμησε μετὰ τῆς ἰδίας δυ-
 νάμεως, προσλαβὼν δέκα σημαίας Ῥωμαϊκὰς ἱππέων
 καὶ πεζῶν καὶ πρεσβευτὰς παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, χά-
 ριν τοῦ μὴ μόνον τὴν πατρῶαν ἀρχὴν ἀπολαβεῖν,
 ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ Σόφακος προσκατακτήσασθαι διὰ
 25 τῆς Ῥωμαίων ἐπικουρίας· ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι.

Συνέτυχε δὲ καὶ τοὺς ἐκ Ῥώμης πρεσβευτὰς περὶ⁵
 τοὺς αὐτοὺς καιροὺς εἰς τὸν ναυτικὸν χάρακα τὸν
 τῶν Ῥωμαίων καταπλεῦσαι. τοὺς μὲν οὖν παρ' αὐ-⁶
 τῶν ὁ Βαίβιος παραχρῆμα πρὸς τὸν Πόπλιον ἐξέπεμ-
 30 πτε, τοὺς δὲ τῶν Καρχηδονίων παρακατεῖχε, τὰ τε
 λοιπὰ δυσθύμως διακειμένους καὶ νομίζοντας ἐν
 τοῖς μερίστοις εἶναι κινδύνους· πυνθόμενοι γὰρ τὴν⁷

γεγεννημένην ἐκ τῶν Καρχηδονίων ἀσέβειαν πρὸς
 τοὺς τῶν Ῥωμαίων πρέσβεις, πρόδηλον ἐδόκουν εἶ-
 8 ναι σφίσι τὴν ἐκ τούτων τιμωρίαν. ὁ δὲ Πόπλιος,
 διακούσας τῶν παραγεγονότων ὅτι προθύμως ἢ τε
 σύγκλητος ὁ τε δῆμος ἀποδέξαιτο τὰς γενομένας δι' 5
 αὐτοῦ συνθήκας πρὸς τοὺς Καρχηδονίους καὶ διότι
 πρὸς πᾶν τὸ παρακαλούμενον ἐτοιμῶς ἔχοιεν, ἐπὶ μὲν
 9 τούτοις ἔχαιρε μεγάλως, τοὺς δὲ τῶν Καρχηδονίων
 προσέταξε τῷ Βαιβίῳ μετὰ πάσης φιλανθρωπίας ἀπο-
 πέμπειν εἰς τὴν οἰκίαν, πᾶνυ καλῶς βουλευσάμε- 10
 νος, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ φρονίμως. θεωρῶν γὰρ
 τὴν σφετέρην πατρίδα περὶ πλείστου ποιουμένην
 τὴν περὶ τοὺς πρεσβευτὰς πίστιν, ἐσκοπεῖτο παρ'
 αὐτῷ συλλογιζόμενος οὐχ οὕτω τί δέον παθεῖν Καρ-
 11 χηδονίους, ὡς τί δέον ἦν πράξαι Ῥωμαίους. διὸ πα- 15
 ρακατασχὼν τὸν ἴδιον θυμὸν καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς γεγο-
 νόσι πικρίαν, ἐπειράθη διαφυλάξαι, κατὰ τὴν παροι-
 12 μίαν, πατέρων εὖ κείμενα ἔργα. τοιγαροῦν καὶ τοὺς
 ἐν τῇ Καρχηδόνι πάντας ἤτησε ταῖς ψυχαῖς καὶ τὸν
 Ἀννίβαν αὐτόν, ὑπερθέμενος τῇ καλοκἀγαθίᾳ τὴν 20
 ἐκείνων ἄνοιαν.

5 Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι θεωροῦντες τὰς πόλεις ἐκ-
 πορθουμένας, ἐπεμπον πρὸς τὸν Ἀννίβαν, δεόμενοι
 μὴ μέλλειν, ἀλλὰ προσπελάζειν τοῖς πολεμίοις καὶ
 2 κρίνειν τὰ πράγματα διὰ μάχης. ὁ δὲ διακούσας 25
 τοῖς μὲν παροῦσιν ἀπεκρίθη τᾶλλα σκοπεῖν, περὶ δὲ
 τούτου ὀφθαλμῶν διαλήψεσθαι γὰρ τὸν καιρὸν αὐτός.
 3 μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ἀναξεύξας ἐκ τῶν παρὰ τὸν
 Ἀδρύμητα τόπων προῆλθε καὶ κατεστρατοπέδευσε
 περὶ Ζάμαν· αὕτη δ' ἐστὶ πόλις ἀπέχουσα Καρχη- 30
 4 δόνος ὡς πρὸς τὰς δύο μίλια ὁδὸν ἡμερῶν πέντε. κἀ-
 κείθεν ἐξέπεμψε τρεῖς κατασκόπους, βουλόμενος ἐπι-

γνῶναι ποῦ στρατοπεδεύουσι καὶ πῶς χειρίζει τὰ
 κατὰ τὰς παρεμβολὰς ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός. Πό- 5
 πλιος δὲ, ἐπαναχθέντων ὡς αὐτὸν τῶν κατασκόπων,
 τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ κολάζειν τοὺς ἐαλωκότας, καθά-
 5 περ ἔθος ἐστὶ τοῖς ἄλλοις, ὡς τούναντίον συστήσας
 αὐτοῖς χιλιαρχόν, ἐπέταξε πάντα καθαρῶς ὑποδεῖξαι
 τὰ κατὰ τὴν παρεμβολήν. γενομένου δὲ τούτου 6
 προσεπέθηκε τῶν ἀνθρώπων εἰ πάντα φιλοτίμως
 αὐτοῖς ὑποδέδειχεν ὁ συσταθεὶς· τῶν δὲ φησάντων, 7
 10 δούς ἐφόδια καὶ παραπομπὴν ἐξαπέστειλε προστάξας
 ἐπιμελῶς Ἀννίβᾳ διασφαεῖν περὶ τῶν ἀπηνημένων
 αὐτοῖς. ὧν παραγενηθέντων θαυμάσας ὁ Ἀννίβας 8
 τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ τόλμαν τάνδρος οὐκ οἶδ' ὅπως
 εἰς ὄρημν ἐπέσε τοῦ βούλεσθαι συνελθεῖν εἰς λόγους
 15 τῷ Ποπλίῳ. κρῖνας δὲ τοῦτο διεπέμψατο κήρυκα, 9
 φάσκων βούλεσθαι κοινολογηθῆναι πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ
 τῶν ὄλων. ὁ δὲ Πόπλιος ἀκούσας ταῦτα τοῦ κήρυ- 10
 κος συγκατετίθετο τοῖς παρακαλουμένοις, ἔφη δὲ
 πέμψειν πρὸς αὐτὸν διασφαῶν, ἐπειδὴν μέλλῃ συμ- 20
 πορευέσθαι, τὸν τόπον καὶ τὸν καιρὸν. ταῦτα μὲν 11
 οὖν ἀκούσας ὁ κήρυξ ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν
 παρεμβολήν· τῇ δ' ἐπ' αὐτὸν ἦκε Μασσανάσσης, ἔχων 12
 πεζοὺς μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, ἵππεις δὲ περὶ τετρα-
 13 κισχιλίους. ὃν ἀποδεξάμενος ὁ Πόπλιος φιλανθρω- 25
 πως, καὶ συγκαρτεῖς ἐπὶ τῷ πάντας ὑπηκόους πεποιθ-
 εῖν τοὺς πρότερον Σόφακι πειθόμενους, ἀνέξευξε,
 καὶ παραγενηθεὶς πρὸς πόλιν Ναράγαρα κατεστρα- 4
 τοπέδευσε, πρὸς τε τᾶλλα τόπον εὐφρῆ καταλαβόμενος
 καὶ τὴν ὑδρείαν ἐντὸς βέλους ποιησάμενος. κἀντεῦ- 6
 30 θεν ἐξέπεμψε πρὸς τὸν τῶν Καρχηδονίων στρατηγόν,
 φάσκων ἐτοιμὸς εἶναι συμπορευέσθαι πρὸς αὐτὸν εἰς
 λόγους. ὧν ἀκούσας Ἀννίβας ἀνέξευξε, καὶ συνεγ- 2

γίσας, ὥστε μὴ πλεῖον ἀπέχειν τριάκοντα σταδίων, κατεστρατοπέδευσε πρὸς τινα λόφον, ὃς τὰ μὲν λοιπὰ πρὸς τὸν παρόντα καιρὸν ὀρθῶς ἔχειν ἐδόκει, τὴν δ' ὑδροεῖαν ἀπατέρω μικρὸν εἶχε· καὶ πολλὴν ταλαιπωρίαν ὑπέμενον οἱ στρατιῶται περὶ τοῦτο τὸ μέρος.⁵
³ κατὰ δὲ τὴν ἑξῆς ἡμέραν προῆλθον ἀπὸ τῆς ἰδίας παρεμβολῆς ἀμφοτέροι μετ' ὀλίγων ἰππέων, κάπειτα χωρισθέντες ἀπὸ τούτων αὐτοὶ συνῆλθον εἰς τὸ μέ-
⁴ σον, ἔχοντες ἐρμηγέα μεθ' ἑαυτῶν. δεξιωσάμενος δὲ πρῶτος Ἀννίβας ἤρξατο λέγειν ὡς ἐβούλετο μὲν ¹⁰
 ἂν μήτε Ῥωμαίους ἐπιθυμῆσαι μηδέποτε μηδεὸς τῶν ἐκτὸς Ἰταλίας μήτε Καρχηδονίους τῶν ἐκτὸς Λι-
⁵ βύης· ἀμφοτέροις γὰρ εἶναι ταύτας καὶ καλλίστας δυναστείας καὶ συλλήβδην ὡς ἂν εἰ περιορισμένας
⁶ ὑπὸ τῆς φύσεως. ἐπεὶ δὲ πρῶτον μὲν ὑπὲρ τῶν κατὰ ¹⁵
 Σικελίαν ἀμφισβητήσαντες ἐξεπολεμώσαμεν ἀλλή-
 λους, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὑπὲρ τῶν κατ' Ἰβηρίαν, τὸ δὲ τέλος ὑπὸ τῆς τύχης οὐπω νουθετούμενοι μέχρι
 τούτου προβεβήκαμεν ὥστε καὶ περὶ τοῦ τῆς πατρί-
⁷δος ἐδάφους ὑμᾶς κενιδυνευμέναι, τοὺς δ' ἀκμήν ²⁰
 ἔτι καὶ νῦν κινδυνεύειν, λοιπὸν ἔστιν, εἴ πως δυνα-
⁸ μεθα δι' αὐτῶν παραιτησάμενοι τοὺς θεοὺς διαλύ-
 σασθαι τὴν ἐνεστῶσαν φιλοτιμίαν. ἐγὼ μὲν οὖν
 ἔτοιμός εἰμι τῷ πείρασι εἰληφέναι δι' αὐτῶν τῶν
 πραγμάτων ὡς εὐμετάθετός ἐστιν ἡ τύχη καὶ παρὰ ²⁵
⁷ μικρὸν εἰς ἑκάτερα ποιεῖ μεγάλας φοπίας, καθάπερ εἰ
 ὑψηλοῖς παισὶ χρωμένῃ· σὲ δ' ἀγωνιστῶν Πόπλιε, [λίαν,]
 ἔφη, καὶ διὰ τὸ νέον εἶναι κομιδῆ καὶ διὰ τὸ πάντα
 σοὶ κατὰ λόγον κερωρημέναι καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν
 καὶ τὰ κατὰ τὴν Λιβύην καὶ μηδέπω μέχρι γε τοῦ ³⁰
 νῦν εἰς τὴν τῆς τύχης ἐμπεπτωκέναι παλιουμένην,
 μήποτε οὐ πεισθῆς διὰ ταῦτα τοῖς ἐμοῖς λόγοις, καί-

περ οὐσί πιστοῖς. σκόπει δ' ἀφ' ἐνὸς τῶν λόγων τὰ ²
 πράγματα, μὴ τὰ τῶν προγεγονότων, ἀλλὰ τὰ καθ'
 ἡμᾶς αὐτούς. εἰμὶ τοιγαροῦν Ἀννίβας ἐκεῖνος, ὃς ³
 μετὰ τὴν ἐν Κάνναις μάχην σχεδὸν ἀπάσης Ἰταλίας
⁵ ἐγκρατῆς γενόμενος μετὰ τινα χρόνου ἦγον πρὸς αὐ-
 τὴν τὴν Ῥώμην, καὶ στρατοπεδεύσας ἐν τετραράκοντα
 σταδίοις ἐβουλευόμην ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τοῦ τῆς ὑμετέ-
 ρας πατρίδος ἐδάφους πῶς ἐστὶ μοι χρηστέον, ὃς νῦν ⁴
 ἐν Λιβύῃ πάρεμι πρὸς σὲ Ῥωμαῖον ὄντα περὶ τῆς
¹⁰ ἔμμαντοῦ καὶ τῶν Καρχηδονίαν σωτηρίας κοινολογη-
 σόμενος. εἰς ἃ βλέποντα παρακαλῶ σε μὴ μέγα φρο- ⁵
 νεῖν, ἀλλ' ἀνθρωπίνως βουλευέσθαι περὶ τῶν ἐνε-
 στῶτων· τοῦτο δ' ἐστὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀεὶ τὸ μέγι-
 στον, τῶν δὲ κακῶν τοῦλάχιστον αἰρεῖσθαι. τίς οὖν ⁶
¹⁵ ἂν ἔλοιτο νοῦν ἔχων πρὸς τοιοῦτον ὀρμῶν κίνδυνου
 οἷος σοὶ νῦν ἐνέστηκεν; ἐν ᾧ νικήσας μὲν οὔτε τῆ
 σαντοῦ δόξῃ μέγα τι προσθήσεις οὔτε τῆ τῆς πα-
 τρίδος, ἠττηθεὶς δὲ πάντα τὰ πρὸ τοῦ σεμνὰ καὶ
 καλὰ δι' αὐτὸν ἄρδην ἀναιρήσεις. τί οὖν ἔστιν ὃ ⁷
²⁰ προτίθεμαι τέλος τῶν νῦν λόγων; πάντα περὶ ᾧν ⁸
 πρότερον ἠμφισβητήσαμεν, Ῥωμαίων ὑπάρχειν ταῦτα
 δ' ἦν Σικελία, Σαρδιά, τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν· καὶ
 μηδέποτε Καρχηδονίους Ῥωμαίοις ὑπὲρ τούτων ἀν-
 τάραι πόλεμον· ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας νήσους, ὅσαι
²⁵ μεταξὺ κεῖνται τῆς Ἰταλίας καὶ Λιβύης, Ῥωμαίων
 ὑπάρχειν. ταύτας γὰρ πέπεισμαι τὰς συνθήκας καὶ ⁹
 πρὸς τὸ μέλλον ἀσφαλεστάτας μὲν εἶναι Καρχηδονί-
 οισ, ἐνδοξοτάτας δὲ σοὶ καὶ πᾶσι Ῥωμαίοις.

Ἀννίβας μὲν οὖν ταῦτ' εἶπεν. ὁ δὲ Πόπλιος ⁸
³⁰ ὑπολαβὼν οὔτε τοῦ περὶ Σικελίας ἔφη πολέμου Ῥω-
 μαίους οὔτε τοῦ περὶ τῆς Ἰβηρίας αἰτίους γερουέναι,
 Καρχηδονίους δὲ προφανῶς ὑπὲρ ᾧν κάλλιστα γι-

γνώσκων αὐτὸν τὸν Ἀννίβαν. μάρτυρας δὲ καὶ τοὺς
θεοὺς γεγυῖναι τούτων, περιθέντας τὸ κράτος οὐ
τοῖς ἄρχουσι χειρῶν ἀδίκων, ἀλλὰ τοῖς ἀμυνομένοις.
3 βλέπειν δὲ καὶ τὰ τῆς τύχης οὐδενὸς ἦν καὶ τῶν
4 ἀνθρωπίνων στοχάζεσθαι κατὰ δύναμιν. ἀλλ' εἰ μὲν 5
πρὸ τοῦ τοὺς Ῥωμαίους διαβαίνειν εἰς Λιβύην αὐτὸς
ἐξ Ἰταλίας ἐκχωρήσας προύτεινες τὰς διαλύσεις ταύ-
τας, οὐκ ἂν οἴομαι σε διαψευσθῆναι τῆς ἐλπίδος.
5 ἐπεὶ δὲ σὺ μὲν ἄκων ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπηλλάγης,
ἡμεῖς δὲ διαβάντες εἰς τὴν Λιβύην τῶν ὑπαίθρων 10
ἐκρατήσαμεν, δήλου ὡς μεγάλην εἴληφε τὰ πράγ-
6 ματα παραλλαγὴν. τὸ δὲ δὴ μέγιστον ἦλθομεν ἐπὶ
7 τί πέρας; ἠττηθέντων καὶ δεηθέντων τῶν παρὰ σοῦ
πολιτῶν ἐθέμεθα συνθήκας ἐγγράπτους, ἐν αἷς ἦν
πρὸς τοῖς ὑπὸ σοῦ νῦν προτεινομένοις τοὺς αἰχμαλώ- 15
τους ἀποδοῦναι χωρὶς λύτρων Καρχηδονίους, τῶν
πλοίων παραχωρήσαι τῶν καταφράκτων, πενταμισχι-
λια τάλαντα προσενεγκεῖν, ὄμηρα δοῦναι περὶ τού-
8 των. ταῦτα ἦν ἂν συνεθέμεθα πρὸς ἀλλήλους· ὑπὲρ
τούτων ἐπρεσβεύσαμεν ἀμφοτέροι πρὸς τε τὴν σύγ- 20
κλητον τὴν ἡμετέραν καὶ πρὸς τὸν δῆμον, ἡμεῖς μὲν
μὲν ὁμολογοῦντες εὐδοκεῖν τοῖς γεγραμμένοις, Καρ-
9 κηδόνιοι δὲ δεόμενοι τούτων τυχεῖν. ἐπείσθη τὸ
συνέδριον τούτοις, ὃ δὲ δῆμος συγκατήνεσε. τυχόν-
τες ὧν ἠξίουν ἠθέτησαν ταῦτα Καρχηδόνιοι, παρα- 25
10 σπονδήσαντες ἡμᾶς. τί λείπεται ποιεῖν; σὺ τὴν ἐμὴν
11 χώραν μεταλαβὼν εἶπον. ἀφελεῖν τὰ βαρύτερα τῶν
ὑποκειμένων ἐπιταγμάτων; ἵνα δὴ λαβόντες ἄθλα
τῆς παρανομίας διδαχθῶσι τοὺς εὖ ποιοῦντας εἰς τὸ
λοιπὸν παρασπονδεῖν· ἀλλ' ἵνα τυχόντες ὧν ἀξιοῦσι 30
12 χάριν ὀφείλωσιν ἡμῖν; ἀλλὰ νυνὶ μεθ' ἱκετηρίας
τυχόντες ὧν παρεκάλουν, ὅτι βραχείας ἐλπίδος ἐπε-

λάβουτο τῆς κατὰ σέ, παρὰ πόδας ὡς ἐχθροῖς ἡμῖν
κέχρηται καὶ πολεμίους. ἐν οἷς βαρυτέρου μὲν τινος 13
προσεπιταχθέντος δυνατὸν ἀνενεγκεῖν τῷ δήμῳ περὶ
διαλύσεως, ὑφαίρεσιν δὲ ποιουμένοις τῶν ὑποκειμέ-
5 νων οὐδὲ ἀναφορὰν ἔχει τὸ διαβουλίον. τί πέρας οὖν 14
πάλιν τῶν ἡμετέρων λόγων; ἢ τὴν ἐπιτροπὴν ἡμᾶς δι-
δόναι περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τῆς πατρίδος ἢ μαχομένους
νικᾶν. ταῦτα μὲν οὖν διαλεχθέντες αὐτοῖς Ἀννίβας καὶ 9
Πόπλιος ἐχωρήσθησαν, ἀσύμβατον ποιησάμενοι τὴν
10 κοινολογίαν. [Exc. ant. p. 255—258. Inde ab 6, 1. etiam
Exc. Vat. p. 55—57 H.]

Εἰς δὲ τὴν ἐπαύριον ἅμα τῷ φωτὶ τὰς δυνά- 2
μεις ἐξήγον ἀμφοτέροι, καὶ συνίσταντο τὸν ἀγῶ-
να Καρχηδόνιοι μὲν ὑπὲρ τῆς σφετέρας σωτηρίας
15 καὶ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην πραγμάτων, Ῥωμαῖοι δὲ
περὶ τῆς τῶν ὄλων ἀρχῆς καὶ δυναστείας. ἐφ' ἃ τίς 3
οὐκ ἂν ἐπιστήσας συμπαθῆς γένοιτο κατὰ τὴν ἐξήγη-
σιν; οὔτε γὰρ δυνάμεις πολεμικώτερας οὔθ' ἠγεμό- 4
νας ἐπιτυχεστέρους τούτων καὶ μᾶλλον ἀθλητὰς γε-
20 γονότας τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων εὖροι τις ἂν ἐτέ-
ρους, οὐδὲ μὴν ἄθλα μείζω τὴν τύχην ἐκτεθεικυῖαν
τοῖς ἀγωνιζομένοις τῶν τότε προκειμένων· οὐ γὰρ 5
τῆς Λιβύης αὐτῆς οὐδὲ τῆς Εὐρώπης ἔμελλον κυρι-
εῦεν οἱ τῇ μάχῃ κρατήσαντες, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων
25 μερῶν τῆς οἰκουμένης, ὅσα νῦν πέπτωκεν ὑπὸ τὴν
ἱστορίαν. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι μετ' ὀλίγον. πλὴν 6
ὃ μὲν Πόπλιος ἔθηκε τὰς τάξεις τῶν ἰδίων δυνάμεων
τὸν τρόπον τούτου. πρώτου μὲν τοὺς ἀστάτους καὶ 7
τὰς τούτων σημαίας ἐν διαστήμασιν, ἐπὶ δὲ τούτοις
30 τοὺς πρόγκιπας, τιθεὶς τὰς σπείρας οὐ κατὰ τὸ τῶν
πρώτων σημαίων διάστημα, καθάπερ ἔθος ἐστὶ τοῖς
Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καταλλήλους ἐν ἀποστάσει διὰ τὸ

πλήθος τῶν παρὰ τοῖς ἐναντίοις ἐλεφάντων· τελευ-
 8 ταιούς δ' ἐπέστησε τοὺς τριαρίους. ἐπὶ δὲ τῶν κε-
 ράτων ἔταξε κατὰ μὲν τὸ λαῖον Γάιον Αἰλίον, ἔχοντα
 τοὺς Ἰταλικούς ἱππέας· κατὰ δὲ τὸ δεξιὸν μέρος
 Μασσανάσσην μετὰ πάντων τῶν ὑφ' ἑαυτὸν ταίτο- 5
 9 μένων Νομάδων. τὰ δὲ διαστήματα τῶν πρώτων
 σημαῖων ἀνεπλήρωσε ταῖς τῶν γροσφομάχων σπεί-
 10 ραῖς, παραγγείλας τούτοις προκινδυνεύειν, ἐὰν δὲ
 ἐκβιάζωνται κατὰ τὴν τῶν θηρίων ἐφοδον, ἀπο-
 χωρεῖν, τοὺς μὲν καταταχοῦντας διὰ τῶν ἐπ' εὐ- 10
 θείας διαστημάτων εἰς τοὔπισω τῆς ὅλης δυνάμεως,
 τοὺς δὲ περικαταλαμβανομένους εἰς τὰ πλάγια παρί-
 στασθαι διαστήματα κατὰ τὰς σημαίας.
 10 Ταῦτα δ' ἐτοιμασάμενος ἐπεπορεύετο παρακα-
 λῶν τὰς δυνάμεις βραχέως μὲν, οἰκείως δὲ τῆς ὑπο- 15
 2 κειμένης περιστάσεως. ἤξιον γὰρ μνημονεύοντας τῶν
 προγεγονότων ἀγώνων ἀνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι,
 σφῶν καὶ τῆς πατρίδος ἀξιόους, καὶ λαμβάνειν πρὸ
 ὀφθαλμῶν ὅτι κρατήσαντες μὲν τῶν ἐχθρῶν οὐ
 μόνον τῶν ἐν Λιβύῃ πραγμάτων ἔσονται κύριοι βε- 20
 βαίως, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης οἰκουμένης τὴν ἡγεμονίαν
 καὶ δυναστείαν ἀδύριτον αὐτοῖς τε καὶ τῇ πατρίδι
 3 περιποιήσουσιν· ἐὰν δ' ὡς ἄλλως ἐκβῆ τὰ κατὰ
 τὸν κίνδυνον, οἱ μὲν ἀποθανόντες εὐγενῶς ἐν τῇ
 μάχῃ κάλλιστον ἐντάφιον ἔξουσι τὸν ὑπὲρ τῆς πατρί- 25
 4 δος θάνατον, οἱ δὲ διαφυγόντες αἰσχιστον καὶ ἐλε-
 εινότατον τὸν ἐπίλοιπον βίον. ἀσφάλειαν γὰρ τοῖς
 φυγοῦσιν οὐδεὶς ἱκανὸς περιποιῆσαι τόπος τῶν ἐν
 τῇ Λιβύῃ πεσοῦσι δ' ὑπὸ τὰς τῶν Καρχηδονίων
 χεῖρας οὐκ ἄδηλα [εἶναι] τὰ συμβησόμενα τοῖς ὀρθῶς 30
 5 λογιζομένοις· ὧν, ἔφη, μηδενὶ γένοιτο πείραν ὑμῶν
 λαβεῖν. τῆς δ' οὖν τύχης ἡμῖν τὰ μέγιστα τῶν

ἄθλων εἰς ἑκάτερον τὸ μέρος ἐκτεθεικυίας, πῶς οὐκ
 ἂν εἴημεν ἀγεννέστατοι καὶ συλλήβδην ἀφρονέστατοι
 πάντων, εἰ παρέντες τὰ κάλλιστα τῶν ἀγαθῶν ἐλοί-
 μεθα τὰ μέγιστα τῶν κακῶν διὰ φιλοζωίαν; διόπερ 6
 5 ἤξιον δύο προθεμένους, ταῦτα δ' ἐστὶν ἢ νικᾶν ἢ
 θνήσκειν, ὁμοίως χωρεῖν εἰς τοὺς πολεμίους. τοὺς 7
 γὰρ τοιαύτας ἔχοντας διαλήψεις κατ' ἀνάγκην αἰ-
 κρατεῖν τῶν ἀντιταττομένων, ἐπειδὴν ἀπελπίσαντες
 τοῦ ζῆν ἴωσιν εἰς τὴν μάχην. ὁ μὲν οὖν Πόπλιος
 10 τοιαύτην ἐποίησατο τὴν παραίνεσιν.

Ὁ δ' Ἀννίβας τὰ μὲν θηρία πρὸ πάσης τῆς δυ- 11
 νάμεως, ὄντα πλείω τῶν ὀρδοήκοντα, μετὰ δὲ ταῦτα
 τοὺς μισθοφόρους ἐπέστησε, περὶ μυρίους ὄντας καὶ
 δισχίλιους τὸν ἀριθμὸν. οὗτοι δ' ἦσαν Αἰγυπτῖνοι,
 15 Κελτοί, Βαλιαρεῖς, Μαυρούσιοι. τούτων δὲ κατόπιν 2
 παρενέβαλε τοὺς ἐγχωρίους Λίβυας καὶ Καρχηδονί-
 οους, ἐπὶ δὲ πᾶσι τοὺς ἐξ Ἰταλίας ἦκοντας μεθ' ἑαν-
 τοῦ, πλείον ἢ στάδιον ἀποστήσας τῶν προτεταγμέ-
 νων. τὰ δὲ κέρατα διὰ τῶν ἱππέων ἠσφαλίσατο, 3
 20 θείας ἐπὶ μὲν τὸ λαῖον τοὺς συμμάχους Νομάδας, ἐπὶ
 δὲ τὸ δεξιὸν τοὺς τῶν Καρχηδονίων ἱππεῖς. παρήγ- 4
 γειλε δὲ τοὺς ἰδίους στρατιώτας ἕκαστον παρακαλεῖν,
 ἀναφέροντας τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἐφ' ἑαυτὸν καὶ
 τὰς μεθ' ἑαυτοῦ παραγεγενημένας δυνάμεις· τοῖς δὲ 5
 25 Καρχηδονίοις ἐκέλευσε τοὺς ἠγουμένους τὰ συμβησό-
 μενα περὶ τέκνων καὶ γυναικῶν ἐξαριθμεῖσθαι καὶ
 τιθέναι πρὸ ὀφθαλμῶν, ἐὰν ἄλλως πως ἐκβῆ τὰ τῆς
 μάχης. οὗτοι μὲν οὖν οὕτως ἐποίουν τὸ παραγγελ-
 θέν. Ἀννίβας δὲ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ παραγεγονότας 6
 30 ἐπιπορευόμενος ἤξιον καὶ παρεκάλει διὰ πλειόνων
 μνησθῆναι μὲν τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐπτακαίδεκαέτους
 συνηθείας, μνησθῆναι δὲ τοῦ πλήθους τῶν προγε-

7 γρονότων αὐτοῖς πρὸς Ῥωμαίους ἀγώνων· ἐν οἷς ἀπ-
 τήτους γεγονότας οὐδ' ἐλπίδα τοῦ νικᾶν οὐδέποτε
 8 ἔφη Ῥωμαῖοις αὐτοὺς ἀπολελοιπέναί. τὸ δὲ μέγιστον
 ἤξιόν λαμβάνειν πρὸ ὀφθαλμῶν χωρὶς τῶν κατὰ μέ-
 ρος κινδύνων καὶ τῶν ἀναριθμητῶν προτερημάτων 5
 τὴν τε περὶ τὸν Τρεβίαν ποταμὸν μάχην πρὸς τὸν
 πατέρα τοῦ νῦν ἡγουμένου Ῥωμαίων, ὁμοίως τὴν ἐν
 Τυρρηνίᾳ πρὸς Φλαμίνιον μάχην, ἔτι δὲ τὴν περὶ
 9 Κάννας γενομένην πρὸς Αἰμίλιον, ἃς οὔτε κατὰ πλη-
 θος τῶν ἀνδρῶν οὔτε κατὰ τὰς ἀρετὰς ἀξίας εἶναι 10
 συγκρίσεως πρὸς τὸν νῦν ἐπιφερόμενον κίνδυνον.
 10 καὶ ταῦτα λέγων ἀναβλέπειν αὐτοὺς ἐκέλευε καὶ
 τὴν τῶν ὑπεναντίων κατοπτεῦειν τάξιν· οὐ γὰρ οἶον
 ἐλάττους, ἀλλ' οὐδὲ πολλοστὸν μέρος εἶναι τῶν τότε
 πρὸς αὐτοὺς ἀγωνισαμένων, ταῖς γε μὴν ἀρεταῖς οὐδὲ 15
 11 σύγκρισιν ἔχειν. ἐκείνους μὲν γὰρ ἀπτήτους ὄντας
 ἐξ ἀκεραίου διηγωνίσθαι πρὸς σφᾶς, τούτων δὲ τοὺς
 μὲν ἐκρόνους εἶναι, τοὺς δὲ λείψανα τῶν ἠττημένων
 12 ἐν Ἰταλίᾳ καὶ πεφενυρότων αὐτὸν πλεονάκεις. διόπερ
 [ᾄετο] δεῖν μὴ καταλῦσαι μήτε τὴν σφῶν αὐτῶν μήτε 20
 τὴν τοῦ προσεστώτος δόξαν καὶ προσηγορίαν, ἀλλ'
 ἀγωνισαμένους εὐψύχως βεβαιῶσαι τὴν διαδεδομέ-
 13 νην περὶ αὐτῶν φήμην, ὡς ὄντων ἀπτήτων. ταῦτα
 μὲν οὖν καὶ τοιαῦτα παρεκάλεσαν ἀμφοτέρω.
 12 Ἐπειδὴ δ' ἐκατέρωθεν ἦν εὐτρεπὴ τὰ πρὸς τὸν 25
 κίνδυνον, πάλαι τῶν Νομαδικῶν ἰππέων πρὸς ἀλ-
 λήλους ἀκροβολιζομένων, τότε παρήγγειλε τοῖς ἐπὶ
 τῶν ἐλεφάντων Ἀννίβας ποιῆσθαι τὴν ἔφοδον ἐπὶ
 2 τοὺς ὑπεναντίους. ἅμα δὲ τῷ πανταχόθεν τὰς σάλ-
 πιγγας καὶ τὰς βυκίνας ἀναβοῆσαι τινὰ μὲν δια- 30
 ταραχθέντα τῶν θηρίων ἐξ αὐτῆς ᾤρησε παλίσ-
 συτα κατὰ τῶν βεβοηθηκότων τοῖς Καρχηδουίοις

Νομάδων· * διὰ τῶν περὶ τὸν Μασσανάσσην τα-
 χέως ἐψιλώθη τὸ λαιὸν κέρας τῶν Καρχηδονίων. τὰ 3
 δὲ λοιπὰ συμπεσόντα τοῖς τῶν Ῥωμαίων γροσφομά-
 χους ἐν τῷ μεταξὺ χωρίῳ τῶν παρατάξεων πολλὰ
 5 μὲν ἔπασχε κακά, πολλὰ δ' ἐποίηε τοὺς ὑπεναντίους,
 ἕως ὅτου πεφοβημένα τὰ μὲν διὰ τῶν διαστημάτων 4
 ἐξέπεσε, δεξαμένων αὐτὰ τῶν Ῥωμαίων ἀσφαλῶς
 κατὰ τὴν τοῦ στρατηγοῦ πρόνοιαν, τὰ δ' ἐπὶ τὸ δε-
 ξιὸν μέρος παραφυρόντα διὰ τῶν ἰππέων συνακοντι-
 10 ζόμενα τέλος εἰς τὸν ἕξω τόπον τῶν στρατοπέδων ἐξέ-
 πεσεν, ὅτε δὴ καὶ Αἰίλιος ἅμα τῇ περὶ τοὺς ἐλέ- 5
 φαντας ταραχῇ ἐμβάλων ἠνάγκασε φυγεῖν τοὺς τῶν
 Καρχηδονίων ἰππεῖς προτροπάδην. οὗτος μὲν οὖν 6
 ἐπέκειτο τοῖς φεύγουσιν ἐκθύμως· τὸ δ' ὁμοίον ἐποίηε
 15 καὶ Μασσανάσσης. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον αἱ 7
 φάλαγγες ἀμφοτέρω βίβην ἀλλήλαις καὶ σοβαρῶς
 ἐπῆσαν, πλὴν τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας μετ' Ἀννίβου
 παραγεγονότων· οὗτοι δ' ἔμενον ἐπέχοντες τὸν ἐξ
 ἀρχῆς τόπον. ἐπειδὴ δ' ἐγγὺς ἦσαν ἀλλήλων, οἱ μὲν 8
 20 Ῥωμαῖοι κατὰ τὰ πάτρια συναλαλάξαντες καὶ συμ-
 ψοφήσαντες τοῖς ξίφεσι τοὺς θυρεοὺς προσέβαλον
 τοῖς ὑπεναντίοις, οἱ δὲ μισθοφόροι τῶν Καρχηδο- 9
 νίων ἀδιάκριτον ἐποιοῦν τὴν φωνὴν καὶ παρηλλαγ-
 μένην· οὐ γὰρ πάντων ἦν κατὰ τὸν ποιητὴν ὁ αὐτὸς
 25 θυρῶς οὐδ' ἰα γῆρος,
 ἄλλη δ' ἄλλων γλώσσα, πολὺκλήτοι δ' ἔσαν ἄνδρες,
 καθάπερ ἀρτίως ἐξηριθμησάμην.

Πάσης δ' οὔσης ἐκ χειρὸς καὶ κατ' ἄνδρα τῆς 13
 μάχης διὰ τὸ μὴ δόρασι μηδὲ ξίφεσι χρῆσθαι τοὺς
 30 ἀγωνιζομένους, τῇ μὲν εὐχειρίᾳ καὶ τόλμῃ προεῖχον
 οἱ μισθοφόροι τὰς ἀρχάς, καὶ πολλοὺς κατετραυμά-
 τιζον τῶν Ῥωμαίων, τῷ δὲ τῆς συντάξεως ἀκριβεῖ 2

καὶ τῷ καθοπλισμῷ πιστεύοντες οἱ Ῥωμαῖοι μᾶλλον
 3 ἐπέβαινον εἰς τὸ πρόσθεν. ἅμα δὲ τοῖς μὲν Ῥωμαί-
 οῖς ἐπομένων καὶ παρακαλούντων τῶν κατοπίων, τοῖς
 δὲ μισθοφόροις τῶν Καρχηδονίων οὐ συνεγγιζόντων
 οὐδὲ παραβηθούτων, ἀλλ' ἀποδειλιώντων ταῖς ψυ- 5
 4 χαῖς, πέρας ἐνέκλιναν οἱ βάρβαροι, καὶ δοξάντες
 ἐγκαταλείπεσθαι προφανῶς ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἐπιπε-
 5 ἔκτεινον τούτους. ὃ καὶ πολλοὺς ἠνάγκασε τῶν Καρ-
 χηδονίων ἀνδρωδῶς ἀποθανεῖν· φρονεούμενοι γὰρ 10
 ὑπὸ τῶν μισθοφόρων ἐμάχοντο παρὰ τὴν αὐτῶν
 προαίρεσιν ἅμα πρὸς τε τοὺς ἰδίους καὶ πρὸς τοὺς
 6 Ῥωμαίους. ποιούμενοι δὲ τὸν κίνδυνον ἐκστατικῶς
 καὶ παρηλλαγμένως οὐκ ὀλίγους διέφθειραν καὶ τῶν
 7 ἰδίων καὶ τῶν ὑπεναντίων. καὶ δὴ τῷ τοιούτῳ τρό- 15
 πῳ συνέχεαν ἐπιπεσόντες τὰς τῶν ἀστάτων σημαίας·
 οἱ μὲν γὰρ τῶν προικίπων ἠγεμόνες συνθεασάμενοι τὸ
 8 γεγονός ἐπέστησαν τὰς αὐτῶν τάξεις. τῶν δὲ μι-
 σθοφόρων καὶ τῶν Καρχηδονίων τὸ πλεῖστον μέρος
 τὸ μὲν ὑφ' αὐτῶν, τὸ δ' ὑπὸ τῶν ἀστάτων αὐτοῦ 20
 9 κατεκόπη. τοὺς δὲ διασωζομένους καὶ φεύγοντας
 οὐκ εἶασε καταμιγῆναι ταῖς δυνάμεσιν Ἀννίβας,
 ἀλλὰ προβαλέσθαι παραγγείλας τοῖς ἐπιστάταις ἐκώ-
 10 λυσε μὴ παραδέξασθαι τοὺς ἐγγίζοντας. ὅθεν ἠναγκά-
 σθησαν οὕτω μὲν ποιείσθαι τὴν ἀποχώρησιν ἐπὶ 25
 14 τὰ κέρατα καὶ τὰς ἐκ τούτων εὐρυχωρίας, γενομέ-
 νου δὲ τοῦ μεταξὺ τόπου τῶν καταλειπομένων στρα-
 τοπέδων πλήρους αἵματος, φόνου, νεκρῶν, πολλὴν
 ἀπορίαν παρεῖχε τῷ τῶν Ῥωμαίων στρατηγῷ τὸ τῆς
 2 τροπῆς ἐμπόδιον· ὃ τε γὰρ τῶν νεκρῶν ὄλισθος, ὡς 30
 ἂν αἰμοφύρτων καὶ σωρηδὸν πεπτωκότων, ἧ τε τῶν
 χύδην ἐρομιμένων ὄπλων ὁμοῦ τοῖς πτώμασιν ἀλογία

δυσερεῖ τὴν δίοδον ἐμελλε ποιήσειν τοῖς ἐν τάξει
 διαπορευομένοις. οὐ μὴν ἀλλὰ τοὺς μὲν τραυματίας 3
 εἰς τοὔπίσω τῆς παρατάξεως κομισσόμενος, τοὺς δ'
 ἐπιδιώκοντας τῶν ἀστάτων ἀνακαλεσάμενος διὰ τῆς
 5 σάλπιγγος, τοὺς μὲν αὐτοῦ πρὸ τῆς μάχης κατὰ μέ-
 σους τοὺς πολεμίους ἐπέστησε, τοὺς δὲ προίγκιπας 4
 καὶ τριαρίους πυκνώσας ἐφ' ἐκάτερον τὸ κέρας προά-
 γειν παρήγγειλε διὰ τῶν νεκρῶν. ἐπειδὴ δ' ὑπερ- 5
 βάντες ἕξ ἴσου τοῖς ἀστάτοις ἐγένοντο, συνέβαλλον
 10 αἱ φάλαγγες ἀλλήλαις μετὰ τῆς μερίστης ὀρμῆς καὶ
 προθυμίας. ὄντων δὲ καὶ τῷ πλήθει καὶ τοῖς φρο- 6
 νήμασι καὶ ταῖς ἀρεταῖς καὶ τοῖς καθοπλισμοῖς πα-
 ραπλησίων ἀμφοτέρων, ἄκριτον ἐπὶ πολὺ συνέβαινε
 γίνεσθαι τὴν μάχην, ἐν αὐταῖς ταῖς χώραις ἐνα- 5
 15 ποθνησκόντων τῶν ἀνδρῶν διὰ φιλοτιμίαν, ἕως οἱ 7
 περὶ τὸν Μασσανάσσην καὶ Αἰλίον ἀπὸ τοῦ διώγμα-
 τος τῶν ἰππέων ἀνακάμπτοντες καὶ δαιμονίως εἰς
 8 δέοντα καιρὸν συνῆψαν. ὧν προσπεσόντων τοῖς περὶ 8
 τὸν Ἀννίβαν κατοπίων οἱ μὲν πλεῖστοι κατεκόπησαν
 20 ἐν τῇ τάξει, τῶν δὲ πρὸς φυγὴν ὀρμησάντων ὀλίγοι
 παντελῶς διέφυγον, ἅτε τῶν ἰππέων ἐν χερσὶν ὄν-
 των καὶ τῶν τόπων ἐπιπέδων ὑπαρχόντων. ἔπεσον 9
 δὲ τῶν μὲν Ῥωμαίων ὑπὲρ τοὺς χιλίους πεντακοσί-
 οους, τῶν δὲ Καρχηδονίων ὑπὲρ διςμυρίους, αἰχμιά-
 25 λωτοι δ' ἐάλωσαν οὐ πολὺ τούτων ἐλάττους.

Ἡ μὲν οὖν ἐπὶ πᾶσι γενομένη μάχη καὶ τὰ ὅλα 15
 κρίνασα Ῥωμαίοις διὰ τῶν προειρημένων ἠγεμόνων
 τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος· μετὰ δὲ τὴν μάχην Πόπλιος 2
 μὲν ἐπακολουθήσας καὶ διασπάσας τὸν χάρακα τῶν
 30 Καρχηδονίων αὐθις ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἰδίαν πα-
 ρεμβολήν. Ἀννίβας δὲ μετ' ὀλίγων ἰππέων κατὰ τὸ 3
 συνεχὲς ποιούμενος τὴν ἀναχώρησιν εἰς Ἀδρῦμητα

διεσώθη, πάντα τὰ δυνατὰ ποιήσας κατὰ τὸν κίνδυνον, ὅσα τὸν ἀγαθὸν ἔδει στρατηγὸν καὶ πολλῶν ἤδη 4
 πραγμάτων πείραν εἰληφότα. πρῶτον μὲν γὰρ εἰς λόγους συνελθὼν ἐπειράθη δι' αὐτοῦ λύσειν ποιήσασθαι τῶν ἐνεστώτων· τοῦτο δ' ἐστὶ τοῦ προειδότης 5
 τὰ κατορθώματα, ἀλλ' ἀπιστοῦντος τῇ τύχῃ καὶ προορωμένου τὰ περὶ τὰς μάχας ἐκβαίνοντα παρά-
 6 λογα. μετὰ δὲ ταῦτα συγκαταστὰς εἰς τὸν κίνδυνον οὕτως ἐχρήσατο τοῖς πράγμασιν ὥστε μὴ δυνατὸν εἶναι βέλτιον πρὸς Ῥωμαίους ἀγῶνα συστήσασθαι, 10
 παραπλησίῳ καθοπλισμῷ χρῶμενον, οὗ τότε συνεστή-
 7 σατο Ἀννίβας. οὔσης γὰρ δυσδιασπάστου τῆς Ῥωμαίων τάξεως καὶ δυνάμεως, τὸν ἀνδρα συνέβη καὶ καθόλου καὶ κατὰ μέρη μάχεσθαι πρὸς πάσας τὰς ἐπιφανείας διὰ τῆς μιᾶς ἐκτάξεως, ἀεὶ τῶν ἔγγιστα 15
 τῷ δεῖνῳ σημαιῶν συνεπιστρεφουσῶν πρὸς τὸ δεύ-
 8 μενον. ἔτι δὲ τοῦ καθοπλισμοῦ σκέπην καὶ θράσος παρασκευάζοντος καὶ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ θυρεοῦ καὶ τὴν τῆς μαχαίρας ὑπομονὴν τῶν πληγῶν, δύσμαχοι γίνονται καὶ δυσκαταγώνιστοι διὰ τὰς προειρη- 20
 16 μένας αἰτίας. ἀλλ' ὅμως πρὸς ἕκαστα τούτων οὕτως ἐνδεχομένως Ἀννίβας ἐκ τῶν κατὰ λόγον ἡρόσατο παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ὥσθ' ὑπερβολὴν μὴ καταλι-
 2 πείν. τὸ μὲν γὰρ τῶν ἐλεφάντων πλῆθος ἐξ αὐτῆς παρεσκευάσατο καὶ τότε προεβάλετο χάριν τοῦ συν- 25
 3 ταράξαι καὶ διασπάσαι τὰς τάξεις τῶν ὑπεναντίων·
 τοὺς δὲ μισθοφόρους προέταξε καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἔθηκε μετὰ τούτους ἕνεκα τοῦ προεκλῦσαι μὲν τῷ κόπῳ τὰ σώματα τῶν πολεμίων, ἀχρειῶσαι δὲ τὰς ἀκμὰς τῶν ὀπλων διὰ τὸ πλῆθος τῶν φονευομένων, 30
 ἀναγκάσαι δὲ τοὺς Καρχηδονίους μέσους ὄντας μένειν καὶ μάχεσθαι κατὰ τὸν ποιητὴν

ὄφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίῃ πολεμίζοι.

τοὺς δὲ μαχιμωτάτους καὶ στασιμωτάτους τῶν ἀν- 4
 δρῶν ἐν ἀποστάσει παρενέβαλε χάριν τοῦ προορωμέ-
 νους ἐκ πολλοῦ τὸ συμβαῖνον καὶ διαμένοντας ἀκε-
 5 ραίους τοῖς τε σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς σὺν καιρῷ
 χρῆσασθαι ταῖς σφετέραις ἀρεταῖς. εἰ δὲ πάντα τὰ 5
 δυνατὰ ποιήσας πρὸς τὸ νικᾶν ἐσφάλη τὸν πρὸ τοῦ
 χρόνου ἀήττητος ᾖν, συγγνώμην δοτέον· ἔστι μὲν 6
 γὰρ ὅτε καὶ ταυτόματον ἀντέπραξε ταῖς ἐπιβολαῖς
 10 τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἔστι δ' ὅτε πάλιν κατὰ τὴν
 παροιμίαν

ἐσθλὸς ἐὼν ἄλλου κρείττονος ἀντέτυχεν·

ὃ δὴ καὶ τότε γεγονέναι περὶ ἐκεῖνον φήσειεν ἂν τις.

Τὰ γὰρ ὑπεραίροντα τὴν κοινὴν συνήθειαν τῶν 17
 15 παρ' ἐνίοις ἐθισμῶν, ὅταν μὲν αὐτοπαθῶς δόξῃ γί-
 γνεσθαι διὰ τὸ μέγεθος τῶν συμπτωμάτων, ἔλεον ἐκ-
 καλεῖται παρὰ τοῖς ὀρθῶσι καὶ τοῖς ἀκούουσι, καὶ συγ-
 κινεῖ πως ἕκαστον ἡμῶν ὁ ξενισμός· ἐπὶ δὲ φαίνη- 2
 20 ται γοητείας χάριν καὶ καθ' ὑπόκρισιν γίνεσθαι τὸ
 τοιοῦτον, οὐκ ἔλεον, ἀλλ' ὀργὴν ἐξεργάζεται καὶ μῖ-
 σος. ὃ καὶ τότε συνέβη γενέσθαι περὶ τοὺς πρεσβευ-
 τὰς τῶν Καρχηδονίων. ὃ δὲ Πόπλιος διὰ βραχέων 3
 ἤρξατο λέγειν πρὸς αὐτούς, ὡς ἐκείνων μὲν χάριν
 οὐδὲν ὀφείλουσι ποιεῖν φιλόανθρωπον, ὁμολογούντων
 25 αὐτῶν διότι καὶ τὸν πόλεμον ἐξ ἀρχῆς ἐπενέγκαιεν
 Ῥωμαίοις, παρὰ τὰς συνθήκας ἕξανδραποδισάμενοι
 τὴν Ζακανθαίων πόλιν, καὶ πρῶην παρασπονδήσαιεν,
 ἀθετήσαντες τοὺς ὄρκους καὶ τὰς ἐγγράπτους ὁμολο-
 γίας· αὐτῶν δὲ χάριν ἔφησε καὶ τῆς τύχης καὶ τῶν 4
 30 ἀνθρωπίνων κερκίσθαι σφίσι πρῶως χρῆσθαι καὶ
 μεγαλοψύχως τοῖς πράγμασι. φανήσεσθαι δὲ τοῦτο 5

κακείνοις ἐφησεν, ἐὰν ὀρθῶς διαλαμβάνωσι περὶ τῶν ἐνεστῶτων· οὐ γὰρ εἴ τι πάσχειν ἢ ποιεῖν ἢ διδόναι σφίσι ἐπιταχθήσεται, τοῦτο δεῖν νομίζειν δεινόν, ἀλλ' εἴ τι συγχωρηθήσεται φιλάνθρωπον, τοῦτο μᾶλλον ἡγρεῖσθαι παράδοξον, ἐπεὶ περ ἢ τύχη παρε-⁵λομένη τῶν ἔλεον αὐτῶν καὶ τὴν συγγνώμην διὰ τὴν σφετέρην ἀδικίαν ὑποχειρίους πεποίηκε τοῖς ἐχθροῖς.

7 ταῦτα δ' εἰπὼν ἔλεγε τὰ φιλάνθρωπα τὰ διδόμενα, καὶ πάλιν ἂ δέον ἦν ὑπομένειν αὐτούς.

18 Ἦν δὲ τὰ κεφάλαια τῶν προτεινομένων ταῦτα.¹⁰ πόλεις ἔχειν κατὰ Λιβύην ἄς καὶ πρότερον εἶχον ἢ τὸν τελευταῖον πόλεμον ἐξενεγκεῖν Ῥωμαίοις, καὶ χώραν ἦν καὶ τὸ παλαιὸν εἶχον, κτήνη καὶ σώματα² καὶ τὴν ἄλλην ὑπαρξιν, ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἄσινοις Καρχηδονίους ὑπάρχειν, ἔθρεσι καὶ νόμοις¹⁵ χρῆσθαι τοῖς ἰδίους, ἀφρουρήτους ὄντας. ταῦτα μὲν οὖν ἦν τὰ φιλάνθρωπα, τὰ δ' ἐναντία τούτοις πάλιν τὰ κατὰ τὰς ἀνοχὰς ἀδικήματα γενόμενα πάντα Καρχηδονίους ἀποκαταστήσαι Ῥωμαίοις, τοὺς αἰχμαλώτους καὶ δραπέτας ἐκ παντὸς ἀποδοῦναι τοῦ²⁰ χρόνου, τὰ μακρὰ πλοῖα παραδοῦναι πάντα πλὴν ἄλλα τριήρων, ὁμοίως καὶ περὶ τοὺς ἐλέφαντας, πόλεμον μηδενὶ τῶν ἔξω τῆς Λιβύης ἐπιφέρειν καθόλου μηδὲ τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ χωρὶς τῆς Ῥωμαίων⁵ γνώμης· οἰκίας καὶ χώραν καὶ πόλεις, καὶ εἴ τι ἔτερον ἔστι Μασσανάσσου τοῦ βασιλέως ἢ τῶν προγόνων ἐντὸς τῶν ἀποδειχθησομένων ὄρων αὐτοῖς πάντα⁶ ἀποδοῦναι Μασσανάσση· σιτομετρησάει τε τὴν δύναμιν τριμήνου καὶ μισθοδοτῆσαι μέχρι ἂν ἐκ Ῥώ-⁷μης ἀντιφωνηθῇ τι κατὰ τὰς συνθήκας· ἐξενεγκεῖν³⁰ ἀργυρίου τάλαντα μύρια Καρχηδονίους ἐν ἔτεσι πενήτηκοντα, φέροντας καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν Εὐβοϊκὰ

τάλαντα διακόσια· ὁμήρους δοῦναι πίστεως χάριν⁸ ἑκατὸν οὖς ἂν προγράψῃ τῶν νέων ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων, μὴ νεωτέρους τεττάρων καὶ δέκα ἐτῶν μηδὲ πρεσβυτέρους τριάκοντα.”

5 Ταῦτα μὲν οὖν ὁ στρατηγὸς εἶπε τῶν Ῥωμαίων¹⁹ τοῖς πρεσβευταῖς· οἱ δ' ἀκούσαντες ἠπείροντο καὶ διεσάφουν τοῖς ἐν τῇ πατρίδι. καθ' ὃν δὴ καιρὸν² λέγεται, μέλλοντός τινος τῶν ἐκ τῆς γερουσίας ἀντιλέγειν τοῖς προτεινομένοις καὶ καταρχομένον, προελθόντα τὸν Ἀννίβαν κατασπάσαι τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ βήματος. τῶν δὲ λοιπῶν ἐξοργισθέντων διὰ τὸ³ παρὰ τὴν συνθήκειαν αὐτὸν τοῦτο πράξει, πάλιν τὸν Ἀννίβαν ἀναστάντα φασὶν* ἀγνοεῖν καὶ συγγνώμην ἔχειν, εἴ τι παρὰ τοὺς ἐθισμοὺς πράττει, γιγνώσκον-¹⁵τας ὅτι τὴν μὲν ἔξοδον ἐκ τῆς πατρίδος ἐνναέτης ὦν ποιήσαιο, πλείω δὲ τῶν πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν ἔχων εἰς αὐτὴν ἐπανήκει. διόπερ ἤξιον μὴ⁴ τοῦτο σκοπεῖν, εἴ τι παραπέπαιε τῆς συνηθείας, πολὺ δὲ μᾶλλον, εἴ τοῖς τῆς πατρίδος πράγμασιν ἀληθινῶς συμπάσχει· διὰ γὰρ ταῦτα καὶ νῦν εἰς τὴν ἄλογίαν ἐμπεπτωκέναι ταύτην. θαυμαστὸν γὰρ αὐτῶ⁵ φανῆναι καὶ τελέως ἐξηλλαγμένον, εἴ τις ὑπάρχων Καρχηδόνιος καὶ συνειδὼς τὰ βεβουλευμένα καὶ κοινῇ τῇ πατρίδι καὶ κατ' ἰδίαν ἑκάστοις ἡμῶν κατὰ²⁵ Ῥωμαίων οὐ προσκυνεῖ τὴν τύχην, εἰ γεροντῶς ὑποχείριος τοιούτων τυγχάνει φιλανθρωπῶν· οὖς εἴ τις⁶ ὀλίγαις πρότερον ἡμέραις ἤρετο τί ποτ' ἐλπίζουσι πείσεσθαι τὴν πατρίδα κρατησάντων Ῥωμαίων, οὐδ' ἂν εἰπεῖν οἴοι τ' ἦσαν διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ὑπερ-³⁰βολὴν τῶν προφαινομένων αὐτοῖς κακῶν. διόπερ⁷ ἤξιον καὶ νῦν μηδ' ἐπὶ λόγον ἄρειν, ἀλλ' ὁμοθυμαδὸν δεξαμένους τὰ προτεινόμενα θύειν τοῖς θεοῖς,

καὶ πάντας εὐχεσθαι βεβαιῶσαι ταῦτα τὸν δῆμον τῶν
 8 Ῥωμαίων. φανέντος δὲ φρονίμως αὐτοῦ καὶ τοῖς και-
 9 ροῖς οἰκείως συμβουλευεῖν, ἔδοξε ποιεῖσθαι τὰς συν-
 9 θήκας ἐπὶ τοῖς προειρημένοις. καὶ τὸ μὲν συνέδριον
 παραντίκα προσβεντὰς ἐξέπεμπε τοὺς ἀνθομολογη- 5
 5 σομένους περὶ τούτων. [Exc. ant. p. 258—261.]
 20 Τοῦτο δὲ τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε, πῶς ὅτε μὲν
 αὐτὸς ὁ Πτολεμαῖος ζῶν οὐ προσεδεῖτο τῆς τούτων
 2 ἐπικουρίας, ἔτοιμοι βοηθεῖν ἦσαν, ὅτε δ' ἐκεῖνος
 μετέλλαξε καταλιπὼν παιδίον νήπιον, ᾧ κατὰ φύ- 10
 10 σιν ἀμφοῖν ἐπέβαλλε συσώζειν τὴν βασιλείαν, τότε
 παρακαλέσαντες ἀλλήλους ᾤρησαν ἐπὶ τὸ διελόμε-
 3 νον τὴν τοῦ παιδὸς ἀρχὴν ἐπανελέσθαι τὸν ἀπολε-
 3 λειμμένον, οὐδ' οὖν, καθάπερ οἱ τύραννοι, βρα-
 χεῖαν δὴ τινα προβαλλόμενοι τῆς αἰσχύνης πρόφα- 15
 15 σιν, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς ἀνέδην καὶ θηριωδῶς οὕτως
 ᾧστε προσοφλεῖν τὸν λεγόμενον τῶν ἰχθύων βίον,
 ἐν οἷς φασιν ὁμοφύλοις οὐσι τὴν τοῦ μεῖονος ἀπώ- 4
 4 λειαν τῷ μείζονι τροφὴν γίνεσθαι καὶ βίον. ἐξ ὧν
 τίς οὐκ ἂν ἐμβλέψας οἶον εἰς ἀτοπτρον εἰς τὴν συν- 20
 20 θήκην ταύτην αὐτόπτης δόξειε γίνεσθαι τῆς πρὸς
 τοὺς θεοὺς ἀσεβείας καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους
 ὁμότητος, ἔτι δὲ τῆς ὑπερβαλλούσης πλεονεξίας τῶν
 5 προειρημένων βασιλέων; οὐ μὴν ἀλλὰ τίς οὐκ ἂν εἰ-
 κότως τῇ τύχῃ μεμφάμενος ἐπὶ τῶν ἀνθρωπειῶν 25
 25 πραγμάτων ἐν τούτοις ἀντικαταλλαγεῖν, διότι ἐκεῖ-
 νοὶς μὲν ἐπέθηκε μετὰ ταῦτα τὴν ἀρμόζουσαν δίκην,
 τοῖς δ' ἐπιγενομένοις ἐξέθηκε κάλλιστον ὑπόδειγμα
 πρὸς ἐπανόρθωσιν τὸν τῶν προειρημένων βασιλέων
 6 παραδειγματισμόν; ἔτι γὰρ αὐτῶν παρασπονδούντων 30
 30 μὲν ἀλλήλους, διασπωμένων δὲ τὴν τοῦ παιδὸς ἀρ-
 χήν, ἐπιστήσασα Ῥωμαίους, ἃ ἐκεῖνοι κατὰ τῶν πέλας

ἐβουλεύσαντο παρανόμως, ταῦτα κατ' ἐκείνων δικαίως
 ἐκύρωσε καὶ καθηκόντως. παραντίκα γὰρ ἐκότεροι 7
 7 διὰ τῶν ὄπλων ἠττηθέντες οὐ μόνον ἐκωλύθησαν
 τῆς τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας, ἀλλὰ καὶ συγκλεισθέν- 5
 5 τες εἰς φόρους ὑπέμειναν Ῥωμαίοις τὸ προσταττόμε-
 8 νον ποιεῖν. τὸ τελευταῖον ἐν πάννυ βραχεῖ χρόνῳ 8
 8 τὴν μὲν Πτολεμαίου βασιλείαν ἢ τύχῃ διώρθωσε, τὰς
 δὲ τούτων δυναστείας καὶ τοὺς διαδόχους τοὺς μὲν
 ἀρδην ἀναστάτους ἐποίησε καὶ πανωλέθρους, τοὺς δὲ
 10 μικροῦ δεῖν τοῖς αὐτοῖς περιέβαλε συμπτώμασι. [Exc.
 ant. p. 261.]

Ὅτι Μολπαγόρας τις ἦν παρὰ τοῖς Κιανοῖς, ἀνὴρ 21
 21 καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἱκανός, κατὰ δὲ τὴν αἴρεσιν
 δημαγωγικὸς καὶ πλεονέκτης. ὅς πρὸς χάριν ὁμιλῶν 2
 2 τῷ πλήθει καὶ τοὺς εὐκαιροῦντας τοῖς βίοις ὑποβάλ-
 15 λων τοῖς ὄχλοις, καὶ τινὰς μὲν εἰς τέλος ἀναιρῶν,
 15 τινὰς δὲ φυγαδεύων καὶ τὰς οὐσίας τὰς τούτων δη-
 μεύων καὶ διαδιδόνς τοῖς πολλοῖς, ταχέως τῷ τοιοῦτῳ
 τρόπῳ περιεποιήσατο μοναρχικὴν ἐξουσίαν. [Exc. Peir.
 20 p. 65. ἀνηρέθη παρὰ τινων addit Suidas v. δημαγωγικός.]

Κιανοὶ μὲν οὖν περιέπεσον τηλικαύταις συμφο-
 3 ραῖς οὐχ οὕτω διὰ τὴν τύχην οὐδὲ διὰ τὴν τῶν πέλας 3
 3 ἀδικίαν, τὸ δὲ πλεῖον διὰ τὴν αὐτῶν ἀβουλίαν καὶ
 κακοπολιτείαν, προάγοντες αἰεὶ τοὺς χειρίστους καὶ 4
 4 κολάζοντες τοὺς ἐναντιούμενους τούτοις, ἵνα διαι-
 5 ρῶνται τὰς ἀλλήλων οὐσίας, εἰς ταύτας οἶον ἐθελον- 5
 5 τὴν ἐπέπεσον τὰς ἀτυχίας, εἰς ἃς οὐκ οἶδ' ὅπως πάν-
 6 τες ἀνθρώποι προφανῶς ἐπιπίπτοντες οὐ δύνανται
 λῆξαι τῆς ἀνοίας, ἀλλ' οὐδὲ βραχὺ διαπιστῆσαι [ῥά-
 30 διον], καθάπερ ἕνα τῶν ἀλόγων ζῴων. ἐκεῖνα γὰρ 6
 6 οὐ μόνον ἐὰν αὐτὰ που δυσχρηστῆσῃ περὶ τὰ δε-
 λέατα καὶ τὰς ἀρκυς, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἴδη κινδυ-

νεῦνον, οὐκ ἂν ἔτι ἑαδίως αὐτὰ προσαγάγοις πρὸς οὐδὲν τῶν τοιούτων, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ὑποπτεύει 7 καὶ παντὶ τῷ φαινομένῳ διαπιστεῖ. οἱ δ' ἄνθρωποι τὰς μὲν ἀκούοντες ἀπολλυμένας πόλεις ἄρδην τῷ προειρημένῳ τρόπῳ, τὰς δ' ἀκμὴν ὀρῶντες, ὅμως 5 ὅταν τις χρησάμενος τῷ πρὸς χάριν λόγῳ προτείνη τὴν ἐλπίδα τῆς ἐξ ἀλλήλων ἐπανορθώσεως, προσίασι 8 πρὸς τὸ δέλεαρ ἀνεπιστάτως, σαφῶς εἰδότες ὅτι τῶν τὰ τοιαῦτα δελέατα καταπιόντων οὐδεὶς οὐδέποτε σέσσωται, πᾶσι δ' ὁμολογουμένως ὄλεθρον ἐπήνεγκαν 10 αἱ τοιαῦται πολιτεῖαι. [Exc. ant. p. 261. Inde a 5, 2. etiam Exc. Vat. p. 407 M. 57 H.]

22 Ὁ δὲ Φίλιππος κύριος γενόμενος τῆς πόλεως περιχαρῆς ἦν, ὡς καλὴν τινα καὶ σεμνὴν προᾶξιν ἐπι- 15 τέτελεσμένος καὶ βεβοηθηκῶς μὲν προθύμως τῷ κη- δεστῇ, καταπεπληγμένος δὲ πάντας τοὺς ἀλλοτριάζοντας, σωμαίων δὲ καὶ χρημάτων εὐπορίαν ἐκ τοῦ 2 δικαίου περιπεποιημένος. τὰ δ' ἐναντία τούτοις οὐ καθεώρα, καίπερ ὄντα προφανῆ, πρῶτον μὲν ὡς οὐκ ἀδικουμένῳ, παρασπονδούντι δὲ τῷ κηδεστῇ 20 τοὺς πέλας ἐβοήθει, δεύτερον ὅτι πόλιν Ἑλληνίδα περιβαλὼν τοῖς μεγίστοις ἀτυχήμασιν ἀδίκως ἔμελλε κυρῶσειν τὴν περὶ αὐτοῦ διαδεδομένην φήμην ὑπὲρ τῆς εἰς τοὺς φίλους ἀμότητος, ἐξ ἀμφοῖν δὲ δικαίως καὶ κληρονομήσειν παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλησι τὴν ἐπ' 25 4 ἀσβεβείᾳ δόξαν, τρίτον ὡς ἐνυβρίκει τοῖς ἀπὸ τῶν προειρημένων πόλεων πρεσβευταῖς, οἱ παρῆσαν ἐξε- λούμενοι τοὺς Κιανοὺς ἐκ τῶν περιεστώτων κακῶν, ὑπὸ δ' ἐκείνου παρακαλούμενοι καὶ διαγελάμενοι καθ' ἡμέραν αὐτόπται γενέσθαι τούτων, ὧν ἥμιστα ἂν 30 5 ἐβουλήθησαν, πρὸς δὲ τούτοις ὅτι τοὺς Ῥοδίους οὕτως ἀπετεθηριώκει τότε πρὸς αὐτὸν ὥστε μηδένα λόγον

ἔτι προσέσθαι περὶ Φιλίππου. καὶ γὰρ ἡ τύχη πρὸς 23 γε τοῦτο τὸ μέρος αὐτῷ συνήργησε προφανῶς. ὅτε γὰρ 2 ὁ πρεσβευτῆς ἐν τῷ θεάτρῳ τὸν ἀπολογισμὸν ἐποιεῖτο πρὸς τοὺς Ῥοδίους, ἐφανίζων τὴν τοῦ Φιλίππου με- 5 γαλοφυλίαν, καὶ διότι τρόπον τινα κρατῶν ἤδη τῆς πόλεως δίδωσι τῷ δήμῳ τὴν χάριν ταύτην, ποιεῖ δὲ τοῦτο βουλόμενος ἐλέγξει μὲν τὰς τῶν ἀντιπραττόν- των αὐτῷ διαβολάς, φανεράν δὲ τῇ πόλει καταστήσει τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν· καὶ παρῆν τις ἐκ κατάπλου 3 πρὸς τὸ πρυτανεῖον ἀναγγέλλων τὸν ἐξανδραποδι- σμὸν τῶν Κιανῶν καὶ τὴν ἀμότητα τοῦ Φιλίππου τὴν ἐν τούτοις γεγενημένην, ὥστε τοὺς Ῥοδίους, ἔτι μεταξὺ 4 τοῦ πρεσβευτοῦ τὰ προειρημένα λέγοντος, ἐπεὶ προ- ελθὼν ὁ πρύτανις διεσάφει τὰ προσηγγελέμενα, μὴ 15 δύνασθαι πιστεῦσαι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀθεσίας. Φίλιππος μὲν οὖν, παρασπονδήσας οὐχ οὕτω Κια- 5 νοὺς ὡς ἑαυτὸν, εἰς τοιαύτην ἀγνοίαν ἤ καὶ παρά- πτωσιν τοῦ καθήκοντος ἤκεν ὥστ' ἐφ' οἷς ἐχοῖν αἰσ- χύνεσθαι καθ' ὑπερβολὴν, ἐπὶ τούτοις ὡς καλοῖς 20 σεμνύνεσθαι καὶ μεγαλαυχεῖν· ὁ δὲ τῶν Ῥοδίων δη- 6 μος ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ὡς περὶ πολεμίου διελάμ- βανε τοῦ Φιλίππου, καὶ πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν ἐποιεῖτο τὰς παρασκευάς. παραπλήσιον δὲ καὶ τοῖς 7 Αἰτωλοῖς μῖσος ἐκ ταύτης τῆς πράξεως ἐνειργάσατο 25 πρὸς αὐτόν· ἄρτι γὰρ διαλελυμένος καὶ τὰς χεῖρας 8 ἐκτείνων πρὸς τὸ ἔθνος, οὐδεμιᾶς προφάσεως ἐγγι- γνομένης, φίλων ὑπαρχόντων καὶ συμμάχων Αἰτω- λῶν, Λυσιμαχέων, Καλχηδονίων καὶ Κιανῶν, βραχεῖ 9 χρόνῳ πρότερον, πρῶτον μὲν προσηγάγετο τὴν Λυσι- 30 μαχέων πόλιν, ἀποσπάσας ἀπὸ τῆς τῶν Αἰτωλῶν συμμαχίας, δευτέραν δὲ τὴν Καλχηδονίων, τρίτην δὲ τὴν Κιανῶν ἐξηνδραποδίσατο, στρατηγοῦ παρ' Αἰτω-

λῶν ἐν αὐτῇ διατρίβοντος καὶ προεστῶτος τῶν κοι-
 10 νῶν. Προυσίας δέ, καθὸ μὲν ἢ πρόθεσις αὐτοῦ συν-
 τελείας ἔτυχε, περιχαρῆς ἦν, καθὸ δὲ τὰ μὲν ἄθλα
 τῆς ἐπιβολῆς ἕτερος ἀπέφερεν, αὐτὸς δὲ πόλεως οἰκό-
 πεδον ἔρημον ἐκλήρουόμεναι, δυσχερῶς διέκειτο, ποιεῖν⁵
 δ' οὐδὲν οἶός τε ἦν. [Exc. ant. p. 261. Exc. Peir. p. 65.]
 24 Φίλιππος κατὰ τὸν ἀνάπλουον ἕτερον ἐφ' ἑτέρῳ
 παρασπόνδημα μεταχειριζόμενος προσέσχε περὶ μέσον
 ἡμέρας πρὸς τὴν τῶν Θασίων πόλιν, καὶ ταύτην φι-
 λίαν οὖσαν ἐξηνδραποδίσατο. [Exc. Peir. p. 65.]¹⁰
 2 Θάσιοι εἶπον πρὸς Μητρούδωρον τὸν Φιλίππου
 στρατηγὸν παραδοῦναι τὴν πόλιν, εἰ διατηρήσοι αὐ-
 τοὺς ἀφρουρήτους, ἀφορολογήτους, ἀνεπισταθμεύ-
 τους, νόμοις χρῆσθαι τοῖς ἰδίοις. [Suidas v. ἀφρου-
 ρήτους.]¹⁵
 3 Συγχωρεῖν τὸν βασιλέα Θασίους ἀφρουρήτους,
 ἀφορολογήτους, ἀνεπισταθμεύτους, νόμοις χρῆσθαι
 4 τοῖς ἰδίοις. ἐπισημηναμένων δὲ μετὰ κραυγῆς πάντων
 τὰ δηθέντα παρήγαγον τὸν Φίλιππον εἰς τὴν πό-
 λιν. [Suidas vv. ἀνεπισταθμεύτους, ἀσταθμεύτους.]²⁰
 24^a Ἴσως μὲν γὰρ πάντες οἱ βασιλεῖς κατὰ τὰς πρώ-
 τας ἀρχὰς [τοῖς] προτείνουσι τὸ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα
 καὶ φίλους προσαγορεύουσι καὶ συμμάχους τοὺς κοι-
 νωνήσαντας σφίσι τῶν αὐτῶν ἐλπίδων, καθικόμενοι
 δὲ τῶν πράξεων παρὰ πόδας οὐ συμμαχικῶς, ἀλλὰ²⁵
 2 δεσποτικῶς χρῶνται τοῖς πιστεύουσι· διὸ καὶ τοῦ
 μὲν καλοῦ διαφεύδονται, τοῦ δὲ παραυτίκα συμφέ-
 ροντος ὡς ἐπίπαν οὐκ ἀποτυγχάνουσι· τὸ δ' ἐπιβαλλό-
 μενον τοῖς μεγίστοις καὶ περιλαμβάνοντα ταῖς ἐλπίσι
 τὴν οἰκουμένην καὶ πάσας ἀκμὴν ἀνεραλοὺς ἔχοντα³⁰
 τὰς ἐπιβολὰς εὐθέως ἐν τοῖς ἐλαχίστοις καὶ πρώτοις
 τῶν ὑποπιπτόντων ἐπικηρύττειν ἅπασιν τὴν ἀθεσίαν

αὐτοῦ καὶ τὴν ἀβεβαιότητα πῶς οὐκ ἂν δόξειεν ἀλό-
 γιστον εἶναι καὶ μανικόν;

Ὅτι ἐπεὶ πάσας καθ' ἕναστον ἔτος τὰς κατάλληλα⁴
 πράξεις γενομένας κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐξηγοῦμεθα,
 5 δῆλον ὡς ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ τέλος ἐπ' ἐνίων πρότε-
 ρον ἐμφέρειν τῆς ἀρχῆς, ἐπειδὴν πρότερος ὁ τόπος
 ὑποπέση κατὰ τὸν τῆς ὅλης ὑποθέσεως μερισμὸν καὶ
 κατὰ τὴν τῆς διηγέσεως ἔφοδον ὁ τὴν συντέλειαν τῆς
 πράξεως ἔχων τοῦ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐπιβολὴν περι-
 10 ἔχοντος. [Exc. Vat. p. 407—408 M. 57—58 H.]

Ὅτι Σωσίβιος ὁ ψευδεπίτροπος Πτολεμαίου ἐδό-²⁵
 κει γερονταὶ σκευὸς ἀγγίχου καὶ πολυχρόνιου, ἔτι
 δὲ κακοποιὸν ἐν βασιλείᾳ, καὶ πρώτῳ μὲν ἀρτύσαι²
 φόνου Ἀνσιμάχῳ, ὃς ἦν υἱὸς Ἀρσινόης τῆς Ἀνσιμά-
 15 χου καὶ Πτολεμαίου, δευτέρῳ δὲ Μάγᾳ τῷ Πτολε-
 μαίου καὶ Βερενίκης τῆς Μάγᾳ, τρίτῃ δὲ Βερενίκη
 τῇ Πτολεμαίου μητρὶ τοῦ Φιλοπάτορος, τετάρτῳ
 Κλεομένει τῷ Σπαρτιάτῃ, πέμπτῃ θυγατρὶ Βερενί-
 κης Ἀρσινόῃ. [Exc. Peir. p. 65.]

20 Μετὰ δὲ τρεῖς ἢ τέτταρας ἡμέρας ἐν τῷ μεγίστῳ²⁵
 περιστύλῳ τῆς αὐλῆς οἰκοδομήσαντες βῆμα συνεκά-
 λεσαν τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τὴν θεραπείαν, ἅμα δὲ
 τούτοις τοὺς πεζῶν καὶ τοὺς ἰππέων ἡγεμόνας.
 ἀθροισθέντων δὲ τούτων ἀναβὰς Ἀγαθοκλῆς καὶ²
 25 Σωσίβιος ἐπὶ τὸ βῆμα πρῶτον μὲν τὸν τοῦ βασιλέως
 καὶ τὸν τῆς βασιλείσεως θάνατον ἀνθωμολογήσαντο
 καὶ τὸ πένθος ἀνέφηναν τοῖς πολλοῖς κατὰ τὸ παρ'
 αὐτῶν ἔθος. μετὰ δὲ ταῦτα διάδημα τῷ παιδί περι-
 θέντες ἀνέδειξαν βασιλέα, καὶ διαθήκην τινα παρα-
 30 νέγνωσαν πεπλασμένην, ἐν ἣ γεγραμμένον ἦν ὅτι κα-
 ταλείπει τοῦ παιδὸς ἐπιτρόπους ὁ βασιλεὺς Ἀγαθο-
 κλέα καὶ Σωσίβιον· καὶ παρεκάλουν τοὺς ἡγεμόνας³

εὐνοεῖν καὶ διαφυλάττειν τῷ παιδί τὴν ἀρχήν· ἐπὶ
 δὲ τούτοις δύο κάλπιδας ἀργυρᾶς εἰσήνεγκαν, ὡς τῆς
 μὲν μιᾶς ἐχούσης τὰ τοῦ βασιλέως ὄστιά, τῆς δ' ἑτέ-
 4 ρας τὰ τῆς Ἀρσινόης· εἶχε δὲ ἡ μὲν μία κατ' ἀλή-
 θειαν τὰ τοῦ βασιλέως, ἡ δ' ἑτέρα πλήρης ἦν ἀρω- 5
 μάτων. ταῦτα δὲ ποιήσαντες εὐθέως ἐπετέλουν τὴν
 ἐκφοράν. ἐν ᾧ καιρῷ πᾶσι τὰ κατὰ τὴν Ἀρσινόην
 5 συνέβη γενέσθαι δῆλα. τοῦ γὰρ θανάτου φωτισθέν-
 τος ὁ τρόπος ἐπεξητεῖτο τῆς ἀπωλείας· οὐκ οὔσης δὲ
 προφάσεως ἄλλης οὐδεμιᾶς, τῆς ἀληθινῆς φήμης 10
 προσπεπτακυίας, ἀκμὴν δ' ἀμφισβητουμένης, τὸ κατ'
 ἀλήθειαν γεγονὸς ἐν ταῖς ἐκάστων γνώμαις ἐπεσφρα-
 γίσθη. διὸ καὶ συνέβη μεγάλην γενέσθαι τὴν σύγ-
 6 χυσιον τῶν ὄχλων. τοῦ μὲν γὰρ βασιλέως οὐδεὶς οὐ-
 θένα λόγον ἐποιεῖτο, περὶ δὲ τῆς Ἀρσινόης, ἀνανε- 15
 ούμενοι τινὲς μὲν τὴν ὄρφανίαν αὐτῆς, ἔνιοι δὲ τὴν
 ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ ξῆν ὕβριν, ἣν ὑπέμεινε, καὶ τὴν αἰ-
 κίαν, σὺν δὲ τούτοις τὸ περὶ τὴν τελευταίαν ἀτύχημα,
 εἰς τοσαύτην παράστασιν ἐνέπιπτον καὶ δυσθυμίαν
 ὥστε πλήρη γενέσθαι τὴν πόλιν στεναγμοῦ, δακρύων, 20
 7 οἰμωγῆς ἀκαταπαύστου. ταῦτα δ' ἦν τοῖς ὀρθῶς λο-
 γιζομένοις οὐχ οὕτω τῆς πρὸς Ἀρσινόην εὐνοίας τεκμή-
 ρια, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῦ πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀγαθο-
 8 κλέα μίσους· ὁ δὲ προειρημένος, ἐπειδὴ τὰς ὑδρίας εἰς
 τοὺς βασιλικοὺς οἴκους ἔθηκε, παραγγείλας ἀποθέ- 25
 σθαι τὰ φαιά, πρῶτον μὲν διμήνου τὰς δυνάμεις
 ὠψονίασε, πεπεισμένος τὸ παρὰ τοῖς πολλοῖς μῖσος
 ἀμβλυνεῖν διὰ τῆς πρὸς τὸ λυσιτελεῖς ὁρμῆς αὐτῶν,
 εἴτ' ἐξώρισε τὸν ὄρκον ὃν ἦσαν ὀμνύειν εἰθι-
 9 σμένοι κατὰ τὰς ἀναδείξεις τῶν βασιλέων. ἐξαπέ- 30
 στείλε δὲ καὶ Φιλάμμωνα τὸν ἐπιστάντα τῷ τῆς Ἀρ-
 σινόης φόνῳ, ποιήσας αὐτὸν Διβυάρχην τῶν κατὰ

Κυρήνην τόπων, τὸ δὲ παιδίον ἐνεχείρισε ταῖς περὶ
 τὴν Οἰνάνθη καὶ Ἀγαθόκλειαν. μετὰ δὲ ταῦτα Πέ- 10
 λοπα μὲν ἐξέπεμψε τὸν Πέλοπος εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς
 Ἀντίοχον τὸν βασιλέα, παρακαλέσοντα συντηρεῖν τὴν
 5 φιλίαν καὶ μὴ παραβαίνειν τὰς πρὸς τὸν τοῦ παιδὸς
 πατέρα συνθήκας, Πτολεμαῖον δὲ τὸν Σωσιβίου
 πρὸς Φίλιππον τὰ τε περὶ τῆς ἐπιγαμίας συνθησόμε-
 νον καὶ παρακαλέσοντα βοηθεῖν, ἐὰν ὀλοσχερότερον
 αὐτοὺς Ἀντίοχος ἐπιβάληται παρασπονδεῖν. προεχει-
 10 ρίσατο δὲ καὶ Πτολεμαῖον τὸν Ἀγησάρχου πρεσβευ-
 τὴν πρὸς Ῥωμαίους, οὐχ ὡς ἐπισπεύσοντα τὴν πρεσ-
 βειαν, ἀλλ' ὡς ἂν ἄφηται τῆς Ἑλλάδος καὶ συμμῆξη
 τοῖς ἐκεῖ φίλοις καὶ συγγενέσιν, αὐτοῦ καταμενοῦν-
 11 τα. προσέκειτο γὰρ αὐτῷ πάντας τοὺς ἐπιφανεῖς ἄν-
 15 δρας ἐμποδῶν ποιῆσαι. ἐξαπέστειλε δὲ καὶ Σκόπαν
 τὸν Αἰτωλὸν ἐπὶ ξενολογίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, πλη-
 θος χρυσίου συνθεῖς εἰς τὰ προδόματα. δύο γὰρ
 ἔσχε προθέσεις ὑπὲρ ταύτης τῆς ἐπιβολῆς, μίαν μὲν
 ἀποχορῆσθαι τοῖς ξενολογηθεῖσιν εἰς τὸν πρὸς Ἀντί-
 20 οχον πόλεμον, ἄλλην δὲ τοὺς ἀρχαίους καὶ προῦ-
 πάρχοντας ξένους ἐπὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν φρούρια
 καὶ τὰς κατοικίας ἀποστεῖλαι, τοῖς δὲ παραγενομέ-
 νους ἀναπληρῶσαι καὶ καινοποιῆσαι τὴν θεραπείαν
 καὶ τὰ περὶ τὴν αὐλὴν φυλακεία, παραπλησίως δὲ
 25 καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πόλιν, νομίζων τοὺς δι' αὐτοῦ
 ξενολογηθέντας καὶ μισθοδοτούμενους τῶν μὲν προ-
 γεγονότων μηδεὶ συμπαθήσοντας διὰ τὸ μηδὲν γι-
 γνώσκειν, ἐν αὐτῷ δὲ τὰς ἐλπίδας ἔχοντας καὶ τῆς
 σωτηρίας καὶ τῆς ἐπανορθώσεως, ἐτοίμους ἔξειν συν-
 30 αγωνιστὰς καὶ συνεργοὺς πρὸς τὸ παραγγελλόμενον.
 ταῦτα δ' ἐγενήθη πρότερα τοῦ παρὰ Φιλίππῳ δια- 12
 βουλίῳ, ὡς ἐδηλώσαμεν· ἀλλ' ἐκείνων κατὰ τὴν τῆς

διηγήσεως τάξιν προτέρων λαμβανομένων ἀναγκαῖον ἦν οὕτω ταῦτα χειρίζειν ὥστε πρότερον ἐξηγεῖσθαι τὰς ἐντεύξεις καὶ τοὺς χρηματισμοὺς τῶν πρεσβευ-
 13 τῶν καὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῆς ἐξαποστολῆς. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς [ὁ ψευδεπίτροπος Πτολεμαίου] ἐπεὶ τοὺς 5 ἐπιφανεστάτους τῶν ἀνδρῶν ἐκποδῶν ἐποίησε, καὶ τὸ πολὺ τῆς τοῦ πλήθους ὀργῆς παρακατέσχε τῆ τῶν ὀψωνίων ἀποδόσει, παρὰ πόδας εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς
 14 συνήθειαν ἐπανῆλθε. καὶ [τὰς μὲν τῶν φίλων χώρας ἀνεπλήρωσε, παρῆσαγαγὼν ἐκ τῆς διακουίας καὶ τῆς 10 ἄλλης ὑπηρεσίας τοὺς εἰκαιοτάτους καὶ θρασυτάτους· αὐτὸς δὲ τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ἐν μέθῃ διέτριβε καὶ ταῖς τῆ μέθῃ παρεπομέναις ἀκρασίαις, οὐ φειδόμενος οὔτ' ἀκμαζούσης γυναικὸς οὔτε νύμφης οὔτε παρθένου, καὶ πάντα ταῦτα ἐπραττε μετὰ 15 τῆς ἐπαχθεστάτης φαντασίας. ὅθεν πολλῆς μὲν καὶ παντοδαπῆς γιγνομένης δυσαρρεστήσεως, οὐδεμιᾶς δὲ θεραπείας οὐδὲ βοθηρίας προσαγομένης, τὸ δ' ἐναντίον αἰεὶ προσεπαγομένης ὕβρεως, ὑπερηφανίας, ὄα-
 17 θυμίας,] ἀνεθυμιάτο πάλιν ἐν τοῖς πολλοῖς τὸ προῦ- 20 πάρχον μῖσος καὶ πάντες ἀνενεοῦντο τὰ προγεγενημένα περὶ τὴν βασιλείαν [ἀτυχήματα] διὰ τοὺς
 18 ἀνθρώπους τούτους. [τῷ δὲ μηδὲν ἔχειν πρόσωπον ἀξιοχρεῶν τὸ προστησόμενον, καὶ δι' οὗ τὴν ὀργὴν εἰς τὸν Ἀγαθοκλέα καὶ τὴν Ἀγαθόκλειαν ἀπερσεύον- 25 ται, τὴν ἡσυχίαν ἦγον,] ἔτι μίαν ἐλπίδα (ἔχοντες καὶ) καραδοκοῦντες τὴν κατὰ τὸν Τληπόλεμον καὶ
 19 ταύτῃ προσανέχοντες. ὁ δὲ Τληπόλεμος, ἕως μὲν ὁ βασιλεὺς ἔζη, τὰ καθ' αὐτὸν ἐπραττεν· ἅμα δὲ τῷ μεταλλάξαι ἐκείνου ταχέως ἐξομαλίσας τὰ πλήθη 30 στρατηγὸς πάλιν ἐγενήθη τῶν κατὰ Πηλούσιον τόπων· καὶ τὰς μὲν ἀρχὰς ἐποιεῖτο τὴν ἀναφορὰν τῶν

πραττομένων ἐπὶ τὸ τοῦ βασιλέως συμφέρον, πεπει-
 σμένος ὑπάρξειεν τι συνέδριον ὃ τὴν τε τοῦ παιδὸς ἐπιτροπείαν ἔξει καὶ τὴν τῶν ὅλων προστασίαν. ὡς 20
 δ' ἑώρα τοὺς μὲν ἀξίους ἐπιτροπῆς ἄνδρας ἐκποδῶν
 5 γεγονότας, τῆς δὲ τῶν ὅλων ἀρχῆς κατατολιμῶντα τὸν Ἀγαθοκλέα, ταχέως ἐφ' ἑτέρας ἐγένετο γνώμης, ὑφορώμενος τὸν προεστῶτα κίνδυνον διὰ τὴν ὑπο-
 κειμένην αὐτοῖς ἐχθρὰν, καὶ τὰς τε δυνάμεις περὶ αὐτὸν ἤθροιξε καὶ περὶ πόρον ἐγένετο χρημάτων,
 10 ἵνα μηδενὶ τῶν ἐχθρῶν εὐχέριωτος ἦ. ἅμα δὲ καὶ 21 τὴν τοῦ παιδὸς ἐπιτροπείαν καὶ τὴν τῶν ὅλων προστασίαν εἰς ἑαυτὸν ἔλξειν οὐκ ἀπήλπικε, νομίζων καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν μὲν κρίσιν αὐτὸς ἀξιοχρεώτερος ὑπάρχειν Ἀγαθοκλέους πρὸς πᾶν ἔτι μᾶλλον, πυνθανόμε-
 15 νος δὲ καὶ τὰς ὑφ' ἑαυτὸν ταττομένας δυνάμεις καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐπ' ἐκείνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν τοῦ καταλύειν τὴν Ἀγαθοκλέους ὕβριν. οὔσης 22 δὲ περὶ αὐτὸν οἴας εἰρηκα διαλήψεως, ταχέως τὰ τῆς διαφορᾶς αὐξήσιν ἔλαβε συνεργούντων ἀμφοτέρων
 20 πρὸς τὴν τριαύτην ὑπόθεσιν. ὁ μὲν γὰρ Τληπόλε- 23 μος, ἐξειδιάζεσθαι σπεύδων τοὺς ἡγεμόνας καὶ ταξιαρχούς καὶ τοὺς ἐπὶ τούτων ταττομένους, συνῆγε πότους ἐπιμελῶς, καὶ παρὰ τὰς συνοσίας τὰ μὲν ὑπὸ τῶν πρὸς χάριν λεγόντων αἰκαλλόμενος, τὰ δὲ ὑπὸ τῆς
 25 ἰδίας ὀργῆς, ἄτε νέος ὢν καὶ παρὰ τὸν οἶνον γενομένης τῆς ὀμιλίας, ἐρρίπτει λόγους κατὰ τῆς συγγενείας τῆς τῶν περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα, τὰς μὲν ἀρχὰς αἰνιγματώδεις, εἴτ' ἀμφιβόλους, τὸ δὲ τελευταῖον ἐκφανεῖς καὶ τὴν πικροτάτην ἔχοντας λοιδορίαν. ἐπεχεῖτο 24
 30 γὰρ τοῦ θραυνογράφου καὶ τῆς σαμβυκιστρίας καὶ τῆς κουρίδος, ἔτι δὲ τοῦ παιδαρίου τοῦ πάντα πεποιηκότος καὶ πεπονθότος παρὰ τοὺς πότους, ὅτ' ἐφνοχέει

25 τῷ βασιλεῖ παῖς ὦν. ἐπὶ δὲ τούτοις αἰ τῶν συμ-
 παρόντων γελώντων καὶ συμβαλλομένων τι πρὸς τὸν
 χλευασμὸν, ταχέως εἰς τοὺς περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα τὸ
 26 πρᾶγμα παρεγενήθη. γενουμένης δ' ἔχθρας ὁμολο-
 γουμένης εὐθιῶς ὁ Ἀγαθοκλῆς διαβολὴν εἰσήγγε κατὰ
 τοῦ Τληπολέμου, φάσκων αὐτὸν ἀλλοτριάζειν τοῦ
 βασιλείως καὶ καλεῖν Ἀντίοχον ἐπὶ τὰ πράγματα. καὶ
 πολλὰς εἰς τοῦτο τὸ μέρος εὐπόρει πιθανότητος, τὰς
 μὲν ἐκ τῶν συμβαινόντων παρεκδεχόμενος καὶ δια-
 στρέφων, τὰς δὲ ἐκ καταβολῆς πλάττων καὶ δια-
 27 σκευάζων. ταῦτα δ' ἐποίει βουλόμενος τὰ πλήθη
 παροξύνειν κατὰ τοῦ Τληπολέμου· συνέβαινε δὲ
 τὸνναντίον. πάλαι γὰρ ἐπὶ τῷ προειρημένῳ τὰς ἐλ-
 πίδας ἔχοντες οἱ πολλοὶ καὶ λίαν ἠδέως ἑώρων ἐκ-
 28 καομένην τὴν διαφορὰν. ἐγένετο δ' ἡ καταρχὴ τοῦ
 περὶ τὰ πλήθη κινήματος διὰ τινὰς τοιαύτας αἰτίας.
 Νίκων ὁ συγγενὴς τῶν περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα ζῶντος
 ἔτι τοῦ βασιλείως καθεσταμένος ἦν ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ
 τότε δὲ τῶν *** [Exc. Escor. p. 1—8 ed. Feder., p. 27—
 30 ed. Müller. 13. ὅτι Ἀγαθοκλῆς—18. etiam Exc. Peir. 20
 p. 65—66. Unde quae inserta sunt, uncis inclusa sunt
 rectis, rotundis quae in illis desunt et accesserunt ex Esc.
 Initio ἡμέρας ex coniectura insertum.]

25^b Ὅτι Δεῖνωνα τὸν Δεῖνωνος ἐπανείλετο Ἀγαθο-
 κλῆς, καὶ τοῦτο ἔπραξε τῶν ἀδίκων ἔργων, ὡς ἡ²⁵
 παροιμία φησί, δικαιοτάτου καθ' ὃν μὲν γὰρ καιρὸν,
 τῶν γραμμάτων αὐτῷ προσπεσόντων ὑπὲρ τῆς ἀναι-
 ρέσεως τῆς Ἀρσινόης, ἐξουσίαν ἔσχε μηνῦσαι τὴν
 πρᾶξιν καὶ σῶσαι τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν, τότε δὲ
 συνεργήσας τοῖς περὶ τὸν Φιλάμμωνα, πάντων ἐγέ-³⁰
 2 νετο τῶν ἐπιγενομένων κακῶν αἴτιος, μετὰ δὲ τὸ
 συντελεσθῆναι τὸν φόνον ἀνανεούμενος καὶ πρὸς

πολλοὺς οἰκτιζόμενος καὶ μεταμελόμενος ἐπὶ τῷ τοι-
 οῦτον καιρὸν παραλιπεῖν δῆλος ἐγένετο τοῖς περὶ τὸν
 Ἀγαθοκλέα· διὸ καὶ παραυτίκα τυχῶν τῆς ἀρμοζού-
 σης τιμωρίας μετήλλαξε τὸν βίον. [Exc. Vat. p. 408
 5 M. 58 H.]

Πρώτους δὲ συναθροίσας τοὺς Μακεδόνας, εἰς 26
 τούτους εἰσήλθε μετὰ τοῦ βασιλείως καὶ τῆς Ἀγαθο-
 κλείας. καὶ τὰς μὲν ἀρχὰς ὑπεκρίνετο τὸν οὐ δυνά- 2
 μενον εἰπεῖν ἂ βούλεται διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιφερο-
 10 μένων δακρύνων· ἐπεὶ δὲ πλεονάκεις ἀποματτόμενος 3
 τῇ χλαμύδι κατεκράτησε τῆς ἐπιφορᾶς, βαστάσας τὸ
 παιδίον, Ἀάβετε, ἔφη, τοῦτον, ὃν ὁ πατήρ ἀποθνή-
 σκων εἰς μὲν τὰς ἀγκάλας ἔδωκε ταύτη, δείξας τὴν
 ἀδελφὴν, παρακατέθετο δ' εἰς τὴν ὑμετέραν, ὧ ἄν-
 15 δρες Μακεδόνες, πίστιν. ἡ μὲν οὖν [καὶ] ταύτης εὔ- 4
 νοια βραχεῖάν τινα ῥοπήν ἔχει πρὸς τὴν τούτου σω-
 τηρίαν, ἐν ὑμῖν δὲ κείται καὶ ταῖς ὑμετέραις χερσὶ
 τὰ τούτου νυνὶ πράγματα. Τληπόλεμος γὰρ πάλαι 5
 μὲν ἦν δῆλος τοῖς ὀρθῶς σκοποῦμένοις μειζούων ἐφιέ-
 20 μενος ἢ καθ' ἑαυτὸν πραγμάτων, νῦν δὲ καὶ τὴν
 ἡμέραν καὶ τὸν καιρὸν ὠρικεν, ἐν ἧ ἡ μέλλει τὸ διά- 6
 δημα ἀναλαμβάνειν. καὶ περὶ τούτων οὐχ αὐτῷ πι-
 στεύειν ἐκέλευεν, ἀλλὰ τοῖς εἰδόσι τὴν ἀλήθειαν καὶ
 παροῦσι νῦν ἔξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων. καὶ τοῦτ' 7
 25 εἰπὼν εἰσήγγε τὸν Κριτόλαον, ὃς ἔφη καὶ τοὺς βωμοὺς
 αὐτὸς ἐορακέναι κατασκευαζομένους καὶ τὰ θύματα
 παρὰ τοῖς πλήθεσιν ἐτοιμαζόμενα πρὸς τὴν τοῦ δια-
 δήματος ἀνάδειξιν. ὦν οἱ Μακεδόνες ἀκούοντες οὐχ 8
 οἶον ἠλέουν αὐτόν, ἀλλὰ πρὸς οὐδὲν προσεῖχον τῶν
 30 λεγομένων, μυχθίζοντες δὲ καὶ διαψιθυρίζοντες ἐξε-
 λήρησαν οὕτως ὥστε μηδ' αὐτὸν εἰδέναι μήτε * πῶς
 τὸ παράπαν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀπελύθη. παραπλήσια 9

δὲ τούτοις ἐρίγνετο καὶ περὶ τὰ λοιπὰ συστήματα
 10 καὶ τοὺς λοιποὺς ἐκκλησιασμούς. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ
 πολὺς ἦν ὁ καταπλέων ἐκ τῶν ἄνω στρατοπέδων, καὶ
 παρεκάλουν οἱ μὲν συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλους, βοηθεῖν
 τοῖς ὑποκειμένοις, καὶ μὴ περιιδεῖν σφᾶς ἀνέδην ὑφ' 5
 11 οὕτως ἀναξίων ὑβριζομένους. μάλιστα δὲ παρῴζυνε
 τοὺς πολλοὺς πρὸς τὴν κατὰ τῶν προεστῶτων τιμω-
 ρίαν τὸ γιγνώσκειν ὅτι τὸ μέλλειν καθ' αὐτῶν ἔστι
 διὰ τὸ πάντων τῶν παρακομιζομένων ἐπιτηδεῖων εἰς
 τὴν Ἀλεξάνδρειαν κρατεῖν τοὺς περὶ τὸν Τληπόλεμον.¹⁰
 27 ἐγένετο δὲ τι καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν περὶ τὸν Ἀγαθο-
 κλέα συνέργημα πρὸς τὸ τὴν ὄργην ἐπιτεῖναι τὴν
 2 τε τῶν πολλῶν καὶ τὴν τοῦ Τληπολέμου· τὴν γὰρ
 Δανάην, ἣτις ἦν πενθερὰ τοῦ προειρημένου, λαβόν-
 3 τες ἐκ τοῦ τῆς Δήμητρος ἱεροῦ καὶ διὰ μέσου τῆς¹⁵
 πόλεως ἐλύσαντες ἀκατακάλυπτον εἰς φυλακὴν ἀπέ-
 θεντο, βουλόμενοι φανερὰν ποιεῖν τὴν πρὸς τὸν Τλη-
 3 πόλεμον διαφορὰν. ἐφ' οἷς τὸ πλῆθος ἀγανακτοῦν
 οὐκέτι κατ' ἰδίαν οὐδὲ δι' ἀπορρήτων ἐποιεῖτο τοὺς
 λόγους, ἀλλ' οἱ μὲν τὰς νύκτας εἰς πάντα τόπον ἐπέ-²⁰
 γραφον, οἱ δὲ τὰς ἡμέρας συστρεφόμενοι κατὰ μέρη
 φανερωῶς ἐξέφερον ἤδη τὸ μῖσος εἰς τοὺς προεστῶτας.
 4 Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα βλέποντες τὰ συμβαίνον-
 τα, καὶ μοχθηρὰς ἐλπίδας ἔχοντες περὶ αὐτῶν, τότε
 μὲν ἐρίγνοντο περὶ δρασμὸν, οὐδενὸς δ' αὐτοῖς ἦτοι-²⁵
 μασμένον πρὸς τοῦτο τὸ μέρος διὰ τὴν σφετέραν
 5 ἀβουλίαν ἀφίσταντο τῆς ἐπιβολῆς· τότε δὲ συνω-
 μότας κατέγραφον καὶ κοινωνοὺς τῆς τόλμης, ὡς αὐ-
 τῖκα μάλα τῶν ἐχθρῶν τοὺς μὲν κατασφάζοντες, τοὺς
 δὲ συλληψόμενοι, μετὰ δὲ ταῦτα τυραννικὴν ἐξου-³⁰
 6 σίαν περιποιησόμενοι. ταῦτα δ' αὐτῶν διανοουμέ-
 νων προσέπεσε διαβολὴ κατὰ τινος Μοιραγένου,

ἐνὸς τῶν σωματοφυλάκων, διότι μηνῶι πάντα τῷ
 Τληπολέμῳ καὶ συνεργοίη διὰ τὴν πρὸς Ἀδαῖον οἰ-
 κειότητα τὸν ἐπὶ τῆς Βουβαστοῦ τότε καθεσταμένον.
 ὁ δ' Ἀγαθοκλῆς εὐθέως συνέταξε Νικοστράτῳ τῷ 7
 5 πρὸς τοῖς γραμμασι τεταγμένῳ συλλαβόντι τὸν Μοι-
 ραγένῃ φιλοτίμως ἐξετάσαι, πᾶσαν προτιθέντα βάσα-
 νον. οὗτος μὲν οὖν παραχρῆμα συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ 8
 Νικοστράτου, καὶ παραχθεὶς εἰς τινα μέρη τῆς αὐλῆς
 ἀπονεχωρηκότα, τὸ μὲν πρῶτον ἐξ ὀρθῆς ἀνεκρίνετο
 10 περὶ τῶν προσπεπτωκότων, πρὸς οὐδὲν δὲ τῶν λεγο- 9
 μένων ἀνδομολογούμενος ἐξεδύθη· καὶ τινὲς μὲν τὰ
 πρὸς τὰς βασάνους ὄργανα διεσκεύαζον, οἱ δὲ τὰς
 μάστιγας ἔχοντες μετὰ χειρὸς ἀπεδύοντο τὰς χλαμύ-
 15 δας. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον προστρέχει τις τῶν 10
 ὑπηρετῶν πρὸς τὸν Νικόστρατον, καὶ ψιθυρίσας πρὸς
 τὴν ἀκοὴν ἅττα δήποτ' οὖν ἀπηλλάττετο μετὰ σπου-
 11 δῆς. ὁ δὲ Νικόστρατος ἐκ ποδὸς ἐπηκολούθει τούτῳ,
 λέγων μὲν οὐδὲν, τύπτων δὲ συνεχῶς τὸν μηρόν.
 28 περὶ δὲ τὸν Μοιραγένῃν ἄφατον ἦν καὶ παράλογον
 20 τὸ συμβαῖνον. οἱ μὲν γὰρ μόνον οὐ διατεταμένοι τὰς 2
 μάστιγας παρέστασαν, οἱ δὲ πρὸ ποδῶν αὐτοῦ τὰ
 πρὸς ἀνάγκας ὄργανα διεσκεύαζον· τοῦ δὲ Νικοστρά- 3
 του παραχωρήσαντος ἔστασαν ἀχανεῖς πάντες, ἐμβλέ-
 25 ποντες ἀλλήλοις, προσδοκῶντες αἰεὶ ποτε τὸν προει- 4
 ρημένον ἀνακάμψειν. χρόνου δὲ γιγνομένου κατὰ 4
 βραχὺ διέρρεον οἱ παρεστῶτες, τέλος δὲ ὁ Μοιραγέ-
 νης ἀπελείφθη. καὶ μετὰ ταῦτα διελθὼν τὴν αὐλὴν
 ἀνεπίστως παρέπεσε γυμνὸς εἰς τινα σκηνὴν τῶν
 5 Μακεδόνων, σύνεγγυς κειμένην τῆς αὐλῆς. καταλα- 5
 30 βῶν δὲ κατὰ τύχην ἀριστῶντας καὶ συνηθροισμένους,
 ἔλεγε τὰ περὶ αὐτὸν συμβεβηκότα καὶ τὸ παράλογον
 τῆς σωτηρίας. οἱ δὲ τὰ μὲν ἠπίστουν, τὰ δὲ πάλιν 6

7 ὁρῶντες αὐτὸν γυμνὸν ἠναγκάζοντο πιστεύειν. ἐκ
 δὲ ταύτης τῆς περιπετείας ὃ τε Μοιραγένης μετὰ δα-
 κρύων ἐδείτο τῶν Μακεδόνων μὴ μόνον τῆς αὐτοῦ
 8 συννεπιλαβέσθαι σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ βασι-
 λέως, καὶ μάλιστα τῆς σφῶν αὐτῶν· πρόδηλον γὰρ 5
 εἶναι πᾶσι τὸν ὄλεθρον, ἐὰν μὴ συνάψωνται τοῦ και-
 ροῦ, καθ' ὃν ἀκμάζει τὸ τῶν πολλῶν μῖσος καὶ πᾶς
 9 ἄκμάζειν δὲ νῦν μάλιστα ἔφη καὶ προσδεῖσθαι τῶν
 29 καταρξομένων. οἱ δὲ Μακεδόνες ἀκούσαντες τούτων 10
 παροξύνονται, καὶ πέρας ἐπέσθησαν τῷ Μοιραγένει,
 καὶ πρώτας μὲν εὐθέως ἐπῆσαν τὰς τῶν Μακεδό-
 νων σκηνάς, μετὰ δὲ ταῦτα τὰς τῶν ἄλλων στρατιω-
 2 τῶν· εἰσὶ δ' αὐταὶ συνεχεῖς, πρὸς ἕν μέρος ἀπουε-
 3 νευκῦται τῆς πόλεως. οὕσης δὲ τῆς μὲν ὀρμῆς πάλαι 15
 προχείρου τῆς τῶν πολλῶν, προσδεομένης δὲ τοῦ
 προκαλεσομένου μόνον καὶ τολμήσοντος, ἅμα τῷ λα-
 βεῖν ἄρχῆν τὸ πρᾶγμα ταχέως οἷον εἰ πῦρ ἐξέλαμ-
 4 ψεν. οὐ γὰρ ἐγενήθησαν ὦραι τέτταρες καὶ πάντα
 τὰ γένη συνεπεφωνήκει καὶ τὰ στρατιωτικὰ καὶ τὰ 20
 5 πολιτικὰ πρὸς τὴν ἐπίθεσιν. συνήργησε γὰρ μεγάλα
 καὶ ταυτόματου ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ πρὸς τὴν συντέ-
 6 λειαν. ὃ μὲν γὰρ Ἀγαθοκλῆς, ἀνενεχθείσης πρὸς αὐ-
 τὸν ἐπιστολῆς καὶ κατασκόπων ἐπαναχθέντων, καὶ
 τῆς μὲν ἐπιστολῆς γεγραμμένης πρὸς τὰς δυνάμεις 25
 παρὰ τοῦ Τληπολέμου καὶ δηλούσης ὅτι παρῆσται
 ταχέως, τῶν δὲ κατασκόπων διασαφούντων ὅτι πά-
 7 ρεστιν, οὕτως ἐξέστη τῶν φρενῶν ὥστ' ἀφήμενος
 τοῦ πράττειν τι καὶ διανοεῖσθαι περὶ τῶν προσπε-
 πτωκότων ἀπῆλθε κατὰ τὸν εἰθισμένον καιρὸν εἰς 30
 τὸν πότον, ἀκκεῖ κατὰ τὴν εἰθισμένην ἀγωγὴν ἐπε-
 8 τέλει τὴν συνουσίαν. ἣ δὲ Οἰνάνθη περικακοῦσα

παρῆν εἰς τὸ Θεσμοφορεῖον, ἀνερωγμένον τοῦ νεῶ διὰ
 τινα θυσίαν ἐπέτειον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐλιπάρει 9
 γονυπετοῦσα καὶ μαγγανεύουσα πρὸς τὰς θεάς, μετὰ
 δὲ ταῦτα καθίσασα πρὸς τὸν βωμὸν εἶχε τὴν ἥσυχίαν.
 5 αἱ μὲν οὖν πολλαὶ τῶν γυναικῶν, ἠδέως ὁρῶσαι τὴν 10
 δυσθυμίαν καὶ περικάκησιν αὐτῆς, ἀπεσιώπων· αἱ δὲ
 τοῦ Πολυκράτους συγγενεῖς καὶ τινες ἕτεραι τῶν ἐν-
 δόξων, ἀδήλου τῆς περιστάσεως αὐταῖς ἀκμὴν ὑπαρ-
 χούσης, προσελθοῦσαι παρεμυθοῦντο τὴν Οἰνάνθη.
 10 ἣ δ' ἀναβοήσασα μεγάλη τῇ φωνῇ, Μῆ μοι πρόσιτε, 11
 φησί, θηρία· καλῶς γὰρ ὑμᾶς γιννώσκω, διότι καὶ
 φρονεῖθ' ἡμῖν ἐναντία καὶ ταῖς θεαῖς εὐχέσθε τὰ
 δυσχερέστατα καθ' ἡμῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ ἔτι πέποιθα 12
 τῶν θεῶν βουλομένων γεύσειν ὑμᾶς τῶν ἰδίων τέ-
 15 κνων. καὶ ταῦτ' εἰποῦσα ταῖς ῥαβδούχοις ἀνείργειν 13
 προσέταξε καὶ παίειν τὰς μὴ πειθαρχούσας. αἱ δ' 14
 ἐπιλαβόμεναι τῆς προφάσεως ταύτης ἀπηλλάττοντο
 πᾶσαι, τοῖς θεοῖς ἀνίσχουσαι τὰς χεῖρας καὶ καταρῶ-
 μεναι λαβεῖν αὐτὴν ἐκείνην πείραν τούτων, ἃ κατὰ
 20 τῶν πέλας ἐπαντείνετο πράξειν.

Ἦδη δὲ κεκριμένου τοῦ καινοτομεῖν τοῖς ἀνδρά- 30
 σιν, ἐπιγενομένης καθ' ἐκάστην οἰκίαν καὶ τῆς ἐκ
 τῶν γυναικῶν ὀργῆς διπλάσιον ἐξεκαύθη τὸ μῖσος.
 ἅμα δὲ τῷ καταλαβεῖν τὸ τῆς νυκτὸς πᾶσα πλήρης 2
 25 ἦν ἡ πόλις θορύβου καὶ φάτων καὶ διαδρομῆς· οἱ 3
 μὲν γὰρ εἰς τὸ στάδιον ἠθροίζοντο μετὰ κραυγῆς, οἱ
 δὲ παρεκάλουν ἀλλήλους, οἱ δὲ κατεδύοντο διαδιδρά-
 σκοντες εἰς ἀνυπονοήτους οἰκίας καὶ τόπους. ἦδη δὲ 4
 τῶν περὶ τὴν αὐλὴν εὐρουχωριῶν καὶ τοῦ σταδίου καὶ
 30 τῆς πλατείας πλήρους ὑπαρχούσης ὄχλου παντοδα-
 ποῦ καὶ τῆς περὶ τὸ Διουσιακὸν θέατρον προστα-
 σίας, πυθόμενος τὸ συμβαῖνον Ἀγαθοκλῆς ἐξηγέρθη 5

μεθύων, ἄρτι καταλελυκῶς τὸν πότον, καὶ παραλαβῶν τοὺς συγγενεῖς πάντας πλὴν Φιλάμμονος ἤκε πρὸς 6 τὸν βασιλέα. καὶ βραχέα πρὸς τοῦτον οἰκτισάμενος, καὶ λαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρὸς, ἀνέβαινε εἰς τὴν σύριγγα τὴν μεταξύ τοῦ Μαιάνδρου καὶ τῆς παλαίστρας κειμένην καὶ φέρουσαν ἐπὶ τὴν τοῦ θεάτρου 7 πάροδον. μετὰ δὲ ταῦτα, δύο θύρας ἀσφαλίσάμενος τὰς πρώτας, εἰς τὴν τρίτην ἀνεχώρησε μετὰ δυοῖν ἢ τριῶν σωματοφυλάκων καὶ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς αὐτοῦ συγγενείας. συνέβαινε δὲ τὰς θύρας εἶναι δι- 8 κτυωτάς, ἀποκλειομένας δὲ διττοῖς μοχλοῖς. κατὰ δὲ τὸν κερὸν τοῦτον ἠθροισμένου τοῦ πλήθους ἐξ ἀπάσης τῆς πόλεως, ὥστε μὴ μόνον τοὺς ἐπιπέδους τόπους, ἀλλὰ καὶ τὰ βάρη καὶ τὰ τέγη καταγέμειν ἀνθρώπων, ἐγίνετο βοή καὶ κραυγὴ σύμμικτος, ὡς 15 ἂν γυναικῶν ὁμοῦ καὶ παιδῶν ἀνδράσιν ἀναμειγμένων· οὐ γὰρ ἐλάττω ποιεῖ τὰ παιδάρια τῶν ἀνδρῶν περὶ τὰς τοιαύτας ταραχὰς ἔν τε τῇ Καρχηδονίῳ πόλει καὶ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

31 Ἦδη δὲ τῆς ἡμέρας ὑποφαινούσης ἦν μὲν ἄκρι- 20 τος ἢ κραυγὴ, μάλιστα δ' ἐξ αὐτῆς ἐξέλαμψε τὸ καλεῖν τὸν βασιλέα. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἱ Μακεδόνες ἐξαναστάντες κατελάβοντο τὸν χρηματιστικὸν πυλῶνα τῶν βασιλείων· μετὰ δὲ τινα χρόνον ἐπιγνόντες ποῦ τῆς αὐλῆς ἦν ὁ βασιλεύς, περιελθόντες 25 τὰς μὲν πρώτας τῆς σύριγγος ἐξέβαλον θύρας, ἐγγίσαντες δὲ τῆς δευτέρας ἠτοῦντο τὸν παῖδα μετὰ 4 κραυγῆς. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα, βλέποντες ἤδη τὰ καθ' αὐτούς, ἐδέοντο τῶν σωματοφυλάκων προσβεῦσαι περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς Μακεδόνας, δηλοῦντας 30 ὅτι τῆς ἐπιτροπείας ἐκχωροῦσι καὶ τῆς ἄλλης ἐξουσίας καὶ τῶν τιμῶν, ἔτι δὲ τῶν χορηγίων ὧν ἔχουσι

πάντων, αὐτὸ δὲ τὸ πνευματίον δέονται συγχωρηθῆ- 5 ναι σφίσι μετὰ τῆς ἀναγκαιᾶς τροφῆς, ἵνα χωρήσαντες εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν μηδὲ βουλευθέντες ἔτι δύνονται λυπεῖν μηδένα. τῶν μὲν οὖν ἄλλων σωματοφυλάκων οὐδεὶς ὑπήκουσεν, Ἀριστομένης δὲ μόνος ὑπέστη τὴν χρεῖαν ταύτην ὁ μετὰ τινα χρόνον ἐπὶ τῶν πραγμάτων γενόμενος. ὁ δ' ἀνὴρ οὗτος τὸ μὲν γένος ἦν Ἀκαρναν, καθ' ὅσον δὲ προβαίνων κατὰ τὴν ἡλικίαν, γενόμενος κύριος τῶν ὄλων πραγμάτων, 10 κάλλιστα καὶ σεμνότατα δοκεῖ προστῆναι τοῦ τε βασιλέως καὶ τῆς βασιλείας, κατὰ τοσοῦτον κεκολακηνεῖναι τὴν Ἀγαθοκλέους εὐκαιρίαν. πρῶτος μὲν γὰρ 8 ὡς ἑαυτὸν ἐπὶ δεῖπνον καλέσας τὸν Ἀγαθοκλέα χρυσοῦν στέφανον ἀνέδωκε μόνῳ τῶν παρόντων, ὁ τοῖς 15 βασιλευσιν αὐτοῖς ἔθος ἐστὶ μόνους συγχωρεῖσθαι, πρῶτος δὲ τὴν εἰκόνα τοῦ προειρημένου φέρειν ἐτόλμησεν ἐν τῷ δακτυλίῳ· γενομένης δὲ θυγατρὸς αὐτῷ ταύτην Ἀγαθοκλείαν προσηγόρευσεν. ἀλλ' ἴσως 10 ὑπὲρ μὲν τούτων ἐξαρκεῖ καὶ τὰ νῦν εἰρημένα· λαβῶν δὲ τὰς προειρημένας ἐντολὰς καὶ διὰ τινος δι- 20 νοπύλης ἐξελθὼν, ἤκε πρὸς τοὺς Μακεδόνας. βραχέα δ' αὐτοῦ διαλεχθέντος καὶ δηλώσαντος τὴν προαίρεσιν, ἐπεβάλοντο μὲν οἱ Μακεδόνες παραχοῆμα συγκεντῆσαι, ταχὺ δὲ τινῶν ὑπερχόντων αὐτοῦ 25 τὰς χεῖρας καὶ παραιτησαμένων τοὺς πολλοὺς, ἐπανῆλθε λαβῶν ἐντολὴν ἢ τὸν βασιλέα πρὸς αὐτοὺς ἄγοντα ἤκειν ἢ μηδ' αὐτὸν ἐξιέναι. τὸν μὲν οὖν 12 Ἀριστομένην ταῦτ' εἰπόντες οἱ Μακεδόνες ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ ταῖς δευτέραις θύραις ἐγγίσαντες 30 ἐξέωσαν καὶ ταύτας. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα θεωροῦντες τὴν τῶν Μακεδόνων βίαν διὰ τε τῶν ἐνεργουμένων καὶ διὰ τῆς ἀποκρίσεως, τὸ μὲν πρῶτον

ἐπεβάλλοντο διὰ τῆς θύρας προτείναντες τὰς χεῖρας,
 ἢ δ' Ἀγαθόκλεια καὶ τοὺς μαστούς, οἷς ἔφη θροῦναι
 τὸν βασιλέα, δεῖσθαι τῶν Μακεδόνων, πᾶσαν προέ-
 32 μόνου· ἐπεὶ δὲ πολλὰ κατολοφυρόμενοι τὴν αὐτῶν
 5 τύχην οὐδὲν ἤνουν, τέλος ἐξέπεμψαν τὸν παῖδα μετὰ
 2 τῶν σωματοφυλάκων. οἱ δὲ Μακεδόνες, παραλαβόν-
 3 τες, ἤγρον εἰς τὸ στάδιον. ἅμα δὲ τῷ φανῆναι μεγά-
 λης κραυγῆς καὶ κρότου γενηθέντος, ἐπιστήσαντες
 4 τὸν ἵππον καθείλουν τὸν παῖδα, καὶ προαγαγόντες
 ἐκάθισαν εἰς τὴν βασιλικὴν θέαν. περὶ δὲ τοὺς
 ὄχλους ἐγένετό τις ἅμα χαρὰ καὶ λύπη· τὰ μὲν γὰρ
 ἦσαν περιχαρεῖς ἐπὶ τῷ κεκομίσθαι τὸν παῖδα, τὰ δὲ
 5 πάλιν δυσηρέστου τῷ μὴ συνειληφθαι τοὺς αἰτίους
 15 μὴδὲ τυγχάνειν τῆς ἀρμοζούσης τιμωρίας. διὸ καὶ
 συνεχῶς ἐβίων, ἄγειν κελεύοντες καὶ παραδειγματί-
 6 ζειν τοὺς πάντων τῶν κακῶν αἰτίους. ἤδη δὲ τῆς
 ἡμέρας προβαινούσης, καὶ τοῦ πλήθους ἐπ' οὐδὲν
 δυναμένου πέρας ἀπερείσασθαι τὴν ὄργην, Σωσίβιος,
 20 ὃς ἦν μὲν υἱὸς Σωσίβιου, τότε δὲ σωματοφύλαξ ὑπάρ-
 χων μάλιστα τὸν νοῦν προσεῖχε τῷ τε βασιλεῖ καὶ
 7 τοῖς πράγμασι, θεωρῶν τὴν τε τοῦ πλήθους ὄργην
 ἀμετάθετον οὖσαν καὶ τὸ παιδίον δυσχρηστούμενον
 διὰ τε τὴν τῶν παρεστῶτων ἀσυνήθειαν καὶ διὰ τὴν
 25 περὶ τὸν ὄχλον ταραχὴν, ἐπύθετο τοῦ βασιλέως εἰ
 παραδώσει τοῖς πολλοῖς τοὺς εἰς αὐτὸν ἢ τὴν μητέρα
 8 τι πεπλημμεληκότας. τοῦ δὲ κατανεύσαντος, τῶν
 μὲν σωματοφυλάκων τισὶν εἶπε δηλῶσαι τὴν τοῦ
 βασιλέως γνώμην, τὸ δὲ παιδίον ἀναστήσας ἀπήγε
 30 πρὸς τὴν θεραπείαν εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν, σύνεγγυς
 9 οὖσαν. τῶν δὲ διασαφούντων τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως,

κατεροήγνυτο πᾶς ὁ τόπος ὑπὸ τοῦ κρότου καὶ τῆς
 κραυγῆς. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα καὶ τὴν Ἀγαθό- 10
 κλειαν ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ διεχωρίσθησαν ἀλλήλων
 εἰς τὰς ἰδίας καταλύσεις. ταχὺ δὲ τῶν στρατιωτῶν 11
 5 τινες, οἱ μὲν ἐθέλοντῆν, οἱ δ' ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐξω-
 θούμενοι, ὄρμησαν ἐπὶ τὸ ζητεῖν τοὺς προειρημένους.

Τοῦ δὲ ποιεῖν αἷμα καὶ φόνους ἐγένετό τις ἐκ 33
 ταῦτομάτου καταρχὴ τοιαύτη. τῶν γὰρ Ἀγαθοκλέους 2
 ὑπηρετῶν καὶ κολάκων τις ὄνομα Φίλων ἐξῆλθε
 10 κραιπαλῶν εἰς τὸ στάδιον. οὗτος θεωρῶν τὴν ὄργην 3
 τῶν ὄχλων εἶπε πρὸς τοὺς παρεστῶτας ὅτι πάλιν αὐ-
 τοῖς, καθάπερ καὶ πρόην, ἐὰν Ἀγαθοκλῆς ἐξέλθῃ,
 μεταμελήσει. τῶν δ' ἀκουσάντων οἱ μὲν ἐπελοιδό- 4
 ρουν αὐτόν, οἱ δὲ προεώθουν. ἐπιβαλομένου δ' ἀμύ-
 15 νεσθὰ ταχέως οἱ μὲν τὴν χλαμύδα περιέρορηξαν, οἱ
 δὲ τὰς λόγχας προσερείσαντες ἐξεκέντησαν. ἅμα δὲ 5
 τῷ τούτου εἰς τὸ μέσον ἐλκυσθῆναι μεθ' ὕβρεως ἔτι
 σπαίροντα, καὶ γεύσασθαι τὰ πλήθη φόνου, πάντες
 ἐκαραδόκουν τὴν τῶν ἄλλων παρουσίαν. μετ' οὐ 6
 20 πολὺ δὲ παρῆν ἀγόμενος πρῶτος Ἀγαθοκλῆς δέσμιος·
 ὃν εὐθέως εἰσιόντα προσδραμόντες τινὲς ἄφνω συνε-
 κέντησαν, ἔργον ποιοῦντες οὐκ ἐχθρῶν, ἀλλ' εὐνο-
 ούντων· αἰτιοὶ γὰρ ἐγένοντο τοῦ μὴ τυχεῖν αὐτὸν
 τῆς ἀρμοζούσης καταστροφῆς. μετὰ δὲ τούτου ἤχθη 7
 25 Νίκων, εἶτα Ἀγαθόκλεια γυμνὴ σὺν ταῖς ἀδελφαῖς,
 ἐξῆς δὲ τούτοις πάντες οἱ συγγενεῖς. ἐπὶ πᾶσιν ἐκ
 τοῦ Θεσμοφορείου τὴν Οἰνάνθην ἀποσπάσαντες 8
 ἤκον εἰς τὸ στάδιον, ἄγοντες γυμνὴν ἐφ' ἵππου.
 παραδοθέντων δὲ πάντων ὁμοῦ τοῖς ὄχλοις, οἱ μὲν 9
 30 ἔδακνον, οἱ δὲ ἐκέντουν, οἱ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξέ-
 κοπτον· αἰεὶ δὲ τοῦ πεσόντος τὰ μέλη διέσπων, ἕως
 ὅτου κατελώβησαν πάντας αὐτούς· δεινὴ γὰρ τις ἢ 10

11 παρὰ τοὺς θυμοὺς ὁμότης γίνεται τῶν κατὰ τὴν
 Αἴγυπτον ἀνθρώπων. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ-
 του σύντροφοι τῆς Ἀρσινόης γεγενημένοι τινὲς παι-
 δίσκαι, πυθόμενοι παραγεγονέναι τὸν Φιλάμμωνα
 12 τριταῖον ἀπὸ Κυρήνης τὸν ἐπιστάντα τῷ φόρῳ τῆς
 βασιλίσσης, ὤρησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ
 βιασάμενοι τὸν μὲν Φιλάμμωνα τύπτουσαι τοῖς λίθοις
 καὶ τοῖς ξύλοις ἀπέκτειναν, τὸν δὲ υἱὸν ἀπέπνιξαν,
 ἀντίπαιδα τὴν ἡλικίαν ὄντα, σὺν δὲ τούτοις τὴν γυ-
 ναῖκα τοῦ Φιλάμμωνος γυμνὴν εἰς τὴν πλατεῖαν 10
 13 ἐξέλκουσαι διέφθειραν. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν Ἀγα-
 θεοκλέα καὶ τὴν Ἀγαθοκλείαν καὶ τοὺς τούτων συγ-
 γενεῖς τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος.
 34 Ἐγὼ δ' οὐκ ἄγνοῶ μὲν τὰς τερατείας καὶ δια-
 σκευάς, αἷς κέχρηται πρὸς ἐκπληξιν τῶν ἀκου- 15
 ῶντων ἔνοι τῶν γεγραφότων τὰς πράξεις ταύτας,
 πλείω τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον διατιθέμενοι τοῦ συν-
 2 ἔχοντος τὰ πράγματα καὶ κυρίου, τινὲς μὲν ἐπὶ τὴν
 τύχην ἀναφέροντες τὰ γεγονότα, καὶ τιθέντες ὑπὸ
 τὴν ὄψιν τὸ ταύτης ἀβέβαιον καὶ δυσφύλακτον, οἱ δὲ 20
 τὸ παράδοξον τῶν συμβεβηκότων ὑπὸ λόγον ἄγοντες,
 πειρώμενοι τοῖς γεγυρόσιν αἰτίας καὶ πιθανότητος
 3 ὑποτάττειν. οὐ μὴν ἔγωγε προεθέμην τούτῳ χρή-
 σασθαι τῷ χειρισμῷ περὶ τῶν προειρημένων διὰ τὸ
 μήτε πολεμικὴν τόλμαν καὶ δύναμιν ἐπίσημον γεγο- 25
 νέναι περὶ τὸν Ἀγαθεοκλέα μήτε χειρισμὸν πραγμά-
 4 των ἐπιτυχῆ καὶ ζηλωτὸν μήτε τὸ τελευταῖον τὴν
 αὐλικὴν ἀγχίνουσαν καὶ κακοπραγμοσύνην διαφέρου-
 σαν, ἐν ἧ Σωσίβιος καὶ πλείους ἕτεροι κατεβίωσαν,
 βασιλεῖς ἐκ βασιλέων μεταχειριζόμενοι, τὰ δ' ἐναντία 30
 τούτοις συμβεβηκέναι περὶ τὸν προειρημένον ἄνδρα.
 5 προκαρωγῆς μὲν γὰρ ἔτυχε παραδόξου διὰ τὴν τοῦ

Φιλοπάτορος ἀδυναμίαν τοῦ βασιλεύειν· τυχῶν δὲ 6
 ταύτης, καὶ παραλαβὼν εὐφρέστατον καιρὸν μετὰ τὸν
 ἐκείνου θάνατον πρὸς τὸ συντηρῆσαι τὴν ἐξουσίαν,
 ἅμα τὰ πράγματα καὶ τὸ ζῆν ἀπέβαλε διὰ τὴν ἰδίαν
 5 ἀνανδρίαν καὶ ἄσθυμίαν, ἐν πάννυ βραχεὶ χρόνῳ κα-
 ταγρωσθεῖς.
 Διόπερ οὐ καὶ τοῖς τοιοῦτοις προσάπτειν τὸν 35
 ἐπιμετροῦντα λόγον, καθάπερ, εἰποῖτις ἄν, Ἀγαθοκλεῖ
 καὶ Διονυσίῳ τοῖς Σικελιώταις καὶ τισιν ἑτέροις τῶν
 10 ἐν πράγμασιν ἐπ' ὀνόματος γεγυρότων. ἐκείνων γὰρ 2
 ὁ μὲν ἕτερος ἐκ δημοτικῆς καὶ ταπεινῆς ὑποθέσεως
 ὀρηθηθεῖς, ὁ δ' Ἀγαθοκλῆς, ὡς ὁ Τίμαιος ἐπισκώ-
 πτων φησί, κεραμεὺς ὑπάρχων, καὶ καταλιπὼν τὸν
 τροχόν, τὸν πηλὸν καὶ τὸν καπνόν, ἦκε νέος ὢν εἰς
 15 τὰς Συρακούσας. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐγενηθήσαν 3
 ἀμφοτέρω κατὰ τοὺς ἰδίους καιροὺς τύραννοι Συρα-
 κουσῶν, πόλεως τῆς μέγιστον ἀξίωμα τότε καὶ μέγι-
 στον πλοῦτον περιποιησαμένης, μετὰ δὲ ταῦτα βασι- 4
 λεῖς ἀπάσης Σικελίας νομισθέντες καὶ τινων καὶ τῆς
 20 Ἰταλίας μερῶν κυριεύσαντες. Ἀγαθοκλῆς δ' οὐ μόνον 5
 καὶ τῶν τῆς Λιβύης ἐπέειρασεν, ἀλλὰ καὶ τέλος
 ἐναπέθανε ταῖς ὑπεροχαῖς ταύταις. διὸ καὶ Πόπλιον 6
 Σικελιῶνά φασι τὸν πρῶτον καταπολεμήσαντα Καρ-
 χηδονίους ἐρωτηθέντα τίνας ὑπολαμβάνει πραγματι-
 25 κωτάτους ἄνδρας γεγονέναι καὶ σὺν νῶ τολμηροτά-
 τους, εἰπεῖν τοὺς περὶ Ἀγαθοκλέα καὶ Διονύσιον
 τοὺς Σικελιώτας. καὶ περὶ μὲν τῶν τοιοῦτων ἀνδρῶν 7
 εἰς ἐπίστασιν ἄγειν τοὺς ἀναγιννώσκοντας, καὶ που
 καὶ τῆς τύχης ποιήσασθαι μνήμην, ἔτι δὲ τῶν ἀν-
 30 θρωπέων πραγμάτων, καὶ καθόλου προστιθέναι τὸν
 ἐπεκιδιδάσκοντα λόγον, ἐπὶ δὲ τῶν προειρημένων ἀν-
 δρῶν οὐδαμῶς ἀρμόζει.

36 Διὰ δὴ ταύτας τὰς αἰτίας τὸν μετ' ἀξήσεως
 2 λόγον ἀπεδοκιμάσαμεν ὑπὲρ Ἀγαθοκλέους, οὐχ ἡμι-
 στα δὲ καὶ διὰ τὸ πάσας τὰς ἐκπληκτικὰς περιπε-
 3 τείας μίαν ἔχειν φαντασίαν τὴν πρώτην ἀξίαν ἐπι-
 στάσεως, τὸ δὲ λοιπὸν οὐ μόνον ἀνωφελῆ γίνεσθαι
 τὴν ἀκρόασιν καὶ θῆαν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τινος
 ὀχλήσεως ἐπιτελεῖσθαι τὴν ἐνάργειαν τῶν τοιούτων.
 3 Δυνεῖν γὰρ ὑπαρχόντων τελεῶν, ὠφελείας καὶ τέρψεως,
 πρὸς ἃ δεῖ τὴν ἀναφορὰν ποιεῖσθαι τοὺς διὰ τῆς
 ἀκοῆς ἢ διὰ τῆς ὁράσεως βουλομένους τι πολυπραγ-
 10 μονεῖν, καὶ μάλιστα τῷ τῆς ἱστορίας γένει τούτου
 καθήκοντος, ἀμφοτέρων τούτων ὁ πλεονασμὸς ὑπὲρ
 4 τῶν ἐκπληκτικῶν συμπτωμάτων ἐκτὸς πίπτει. Ζη-
 λῶν μὲν γὰρ τίς ἂν βουληθείη τὰς παραλόγους πε-
 5 ριπετείας; οὐδὲ μὴν θεώμενος οὐδ' ἀκούων ἤδεται
 15 συνεχῶς οὐδεὶς τῶν παρὰ φύσιν γενομένων πραγ-
 μάτων καὶ παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν τῶν ἀνθρώπων.
 5 ἀλλ' εἰσάπαξ μὲν καὶ πρῶτον σπουδάζομεν ἃ μὲν
 ἰδεῖν, ἃ δὲ ἀκοῦσαι, χάριν τοῦ γινῶναι τὸ μὴ δοκοῦν
 6 δυνατὸν εἶναι διότι δυνατόν ἐστιν· ὅταν δὲ πιστεύ-
 20 ωμεν, οὐδεὶς τοῖς παρὰ φύσιν ἐγχρονίζων εὐδοκεῖ·
 τῷ δ' αὐτῷ πλεονάμῳ ἐγκυρεῖν οὐδ' ὅλως ἂν βουλη-
 7 θείη. διόπερ ἢ ζηλωτὸν εἶναι δεῖ τὸ λεγόμενον ἢ
 τερπνόν· ὁ δὲ τῆς ἐκτὸς τούτων συμφορᾶς πλεονα-
 8 σμὸς οἰκειότερόν ἐστι τραγωδίας ἢ περὶ ἱστορίας. ἀλλ'
 25 ἴσως ἀναγκαῖόν ἐστι συγγνώμην ἔχειν τοῖς μὴ συνε-
 φιστάνουσι μήτ' ἐπὶ τὰ τῆς φύσεως μήτ' ἐπὶ τὰ κα-
 9 θόλου [κατὰ] τῆς οἰκουμένης πράγματα· δοκεῖ γὰρ
 αὐτοῖς ταῦτ' εἶναι μέγιστα καὶ θαυμαστότατα τῶν
 προγεγονότων οἷς ἂν αὐτοὶ παρατυχόντες ἐγκυρη-
 30 σωσιν ἢ πυθόμενοι παρὰ τινων πρὸς αὐτὰ ταῦτα
 10 προσέχωσι τὸν νοῦν. διὸ καὶ λανθάνουσι πλείω τοῦ

καθήκοντος διατιθέμενοι λόγον ὑπὲρ τῶν μήτε και-
 νῶν ὄντων διὰ τὸ καὶ ἑτέροις πρότερον εἰρησθαι
 μήτ' ὠφελεῖν μηδὲ τέρπειν δυναμένων. περὶ μὲν 11
 οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν εἰρησθῶ. [Exc. ant.
 5 p. 262—265. Inde ab 34, 1. etiam et inde ab 36, 11.
 sola Exc. Vat. p. 409 M. 59—60 H.]

Ἵτι Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς ἐδόκει κατὰ μὲν τὰς ἀρ- 37
 χὰς γερονέται μεγαλεπίβολος καὶ τολμηρὸς καὶ τοῦ
 προτεθέντος ἐξεργαστικὸς, προβαίνων δὲ κατὰ τὴν 2
 10 ἡλικίαν ἐφάνη πολὺ καταδέεστερος αὐτοῦ καὶ τῆς
 τῶν ἐκτὸς προσδοκίας. [Exc. Peir. p. 66.]

FRAGMENTA LIBRI XVI.

1 Ὅτι Φίλιππος ὁ βασιλεὺς παραγενόμενος εἰς τὸ
 Πέργαμον καὶ νομίζων οἶον αὐτόχειρ Ἀττάλου γενέ-
 2 σθαι, πᾶσαν αἰκίαν ἐναπεδείκνυτο. χαριζόμενος γὰρ
 οἶον εἰ λυτῶντι τῷ θυμῷ, τὸ πλεῖον τῆς ὀργῆς οὐκ
 εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' εἰς τοὺς θεοὺς διειτίθετο.⁵
 3 κατὰ μὲν γὰρ τοὺς ἀκροβολισμοὺς εὐχερῶς αὐτὸν
 ἀπήρουν διὰ τὰς τῶν τόπων ὀχυρότητας οἱ τὸ Πέρ-
 γαμον παραφυλάττοντες· ἀπὸ δὲ τῆς χώρας οὐδὲν
 ἄφελεῖτο, τῷ προνενοῆσθαι τὸν Ἀττάλον ὑπὲρ τοῦ-
 4 των ἐπιμελῶς. λοιπὸν εἰς τὰ τῶν θεῶν ἔδη καὶ τε-¹⁰
 μένη διειτίθετο τὴν ὀργήν, ὑβρίζων οὐκ Ἀττάλον, ὡς
 5 γ' ἐμοὶ δοκεῖ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἑαυτόν. οὐ γὰρ μό-
 νον ἐνεπίμπρα καὶ κατασπῶν ἐρρίπτει τοὺς νεῶς καὶ
 τοὺς βωμούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς λίθους ἔθραυε πρὸς τὸ
 μηδὲ πάλιν ἀνασταθῆναι μηδὲν τῶν κατεφθαρμένων.¹⁵
 6 ἐπεὶ δὲ τὸ Νικηφόριον ἐλυμήνατο, τὸ μὲν ἄλσος ἐκτε-
 μῶν, τὸν δὲ περίβολον διαρρίψας, τοὺς τε ναοὺς ἐκ
 θεμελίων ἀνέσκαψε, πολλοὺς καὶ πολυτελεῖς ὑπάρ-
 7 χοντας, ὥρμησε τὰς μὲν ἀρχὰς ἐπὶ Θυατείρων· ἐκεί-
 θεν δὲ ποιησάμενος τὴν ἀναξυγῆν εἰς τὸ Θήβης πε-²⁰
 δίου εἰσέβαλε, νομίζων εὐπορήσειν λείας μάλιστα
 8 περὶ τούτους τοὺς τόπους. ἀποπεσῶν δὲ καὶ ταύτης
 τῆς ἐλπίδος, καὶ παραγενόμενος εἰς Ἱερὰν κόμην,

διεπέμπετο πρὸς Ζεῦξιν, παρακαλῶν αὐτὸν σῆτον
 χορηγῆσαι καὶ τὰ λοιπὰ συμπράττειν κατὰ τὰς συν-
 θήκας. ὁ δὲ Ζεῦξις ὑπεκρίνετο μὲν ποιεῖν τὰ κατὰ ὁ
 τὰς συνθήκας, οὐκ ἐβούλετο δὲ ἀληθινῶς σωματο-
 5 ποιεῖν τὸν Φίλιππον. [Exc. Peir. p. 66. 9. Suidas v. σωμα.]

Ἵτι μετὰ τὸ συντελεσθῆναι τὴν περὶ τὴν Λάδην^{1a}
 ναυμαχίαν καὶ τοὺς μὲν Ῥοδίους ἐκποδῶν γενέσθαι,
 τὸν δὲ Ἀττάλον μηδέπω συμμειχέναι, δῆλον ὡς ἐξῆν
 γε τελεῖν τῷ Φιλίππῳ τὸν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν
 10 πλοῦν. ἐξ οὗ δὴ καὶ μάλιστα ἄν τις καταμάθοι τὸ
 μανιώδη γενόμενον Φίλιππον τοῦτο πράξαι. [Exc. Vat.
 p. 409 M. 60 H.]

Τί οὖν ἦν τὸ τῆς ὀργῆς ἐπιλαβόμενον; οὐδὲν^{1b}
 ἕτερον ἀλλ' ἡ φύσις τῶν πραγμάτων. ἐκ πολλοῦ μὲν⁽¹⁰⁾
 15 γὰρ ἐνίοτε πολλοὶ τῶν ἀδυνάτων ἐφίενται διὰ τὸ μέ-
 γεθος τῶν προφαινομένων ἐλπίδων, κρατούσης τῆς
 ἐπιθυμίας τῶν ἐκάστου λογισμῶν· ὅταν δ' ἐγγίωσι²
 3 τοῖς ἔργοις, οὐδενὶ λόγῳ πάλιν ἀφίστανται τῶν προ-
 θέσεων, ἐπισκοτούμενοι καὶ παραλογιζόμενοι τοῖς λο-
 20 γισμοῖς διὰ τὴν ἀμνηχανίαν καὶ τὴν δυσχρηστίαν τῶν
 ἀπαντωμένων. [Exc. ant. p. 268. Exc. Vat. p. 409 M.
 60 H., duabus vel quattuor v. 17 post τῶν paginis defecta.]

Ὁ δὲ Φίλιππος, τῶν μὲν κατὰ τὴν πολιορκίαν²
 ἀντιπιπτόντων αὐτῷ, τῶν δὲ πολεμίων ἐφορμούντων
 25 πλείοσι καταφράκτοις ναυσίν, ἠπορεῖτο καὶ δυσχρή-
 στως διέκειτο περὶ τοῦ μέλλοντος. οὐκ ἐπιδεχομέ-
 2 νων δὲ τῶν παρόντων αἴρεσιν, ἀνήχθη παρὰ τὴν τῶν
 πολεμίων προσδοκίαν· ἔτι γὰρ αὐτὸν ἠλπίζον οἱ περὶ³
 3 τὸν Ἀττάλον προσκαρτερήσειν τῇ τῶν μετάλλων κα-
 30 τασκευῇ. μάλιστα δ' ἐσπούδαζε ποιήσασθαι τὸν ἀνά-⁴
 4 πλοὺν αἰφνίδιον, πεπεισμένος καταταχῆσειν καὶ τὸ
 λοιπὸν ἀσφαλῶς ἤδη κομισθῆσεσθαι παρὰ τὴν γῆν

5 εἰς τὴν Σάμον. διεψεύσθη δὲ παρὰ πολὺ τοῖς λο-
 γισμοῖς· οἱ γὰρ περὶ τὸν Ἄτταλον καὶ Θεοφιλίσκον,
 ἅμα τῷ συνιδεῖν αὐτὸν ἀναγόμενον, εἶχοντο τῶν προ-
 6 κειμένων εὐθιῶς. συνέβη δὲ τὸν ἀνάπλου αὐτῶν
 γενέσθαι διαλελυμένον, ἅτε πεπεισμένων τὸν Φί-
 7 λιππον, καθάπερ εἶπον, ἔτι μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκει-
 μένων. οὐ μὴν ἀλλὰ χρῆσάμενοι ταῖς εἰρεσίαις
 ἐνεργῶς προσέβαλλον, Ἄτταλος μὲν τῷ δεξιῷ καὶ
 8 καθηγουμένῳ τῶν πολεμίων, Θεοφιλίσκος δὲ τοῖς
 εὐαγύμοις. Φίλιππος δὲ περικαταλαμβανόμενος τοῖς
 καιροῖς, δούς τὸ σύνθημα τοῖς ἐπὶ τοῦ δεξιῷ καὶ
 παραγγελίας ἀντιπροφῶρους ποιεῖν τὰς ναῦς καὶ συμ-
 πλέεσθαι τοῖς πολεμίοις ἐρρωμένως, αὐτὸς ὑπὸ τὰς
 νησίδας ἀναχωρήσας μετὰ τινῶν λέμβων, τὰς μεταξὺ
 τοῦ πόρου κειμένας, ἀπεκαρᾶδοκει τὸν κίνδυνον.
 9 ἦν δὲ τῶν μὲν τοῦ Φιλίππου νεῶν τὸ πλῆθος τὸ
 συγκαταστὰν εἰς τὸν ἀγῶνα κατάφρακτοι τρεῖς καὶ
 πεντήκοντα, σὺν δὲ τούτοις ἄφρακτα, λέμβοι δὲ σὺν
 ταῖς πρίστειν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα· τὰς γὰρ ἐν
 10 τῇ Σάμῳ ναῦς οὐκ ἠδυνήθη καταρτίσαι πάσας. τὰ
 δὲ τῶν πολεμίων σκάφη κατάφρακτα μὲν ἦν ἑξήκοντα
 καὶ πέντε σὺν τοῖς τῶν Βυζαντίων, μετὰ δὲ τούτων
 ἑννέα τριημιολίαι καὶ τριήρεις τρεῖς ὑπῆρχον.
 3 Λαβούσης δὲ τὴν καταρχὴν τῆς ναυμαχίας ἐκ
 τῆς Ἄτταλου νεῆς, εὐθιῶς πάντες οἱ σύνεγγυς ἀπα-
 2 ραγγέλτως συνέβαλον ἀλλήλοις. Ἄτταλος μὲν οὖν
 συμπεσὼν ὀκτῆρει, καὶ προεμβαλὼν ταύτῃ καιρίαν
 καὶ ὕφαλον πληγὴν, ἐπὶ πολὺ τῶν ἐπὶ τοῦ καταστρώ-
 3 ματος ἀγωνισαμένων τέλος ἐβύθισε τὴν ναῦν. ἡ δὲ
 τοῦ Φιλίππου δεκῆρης, ναυαρχὸς οὖσα, παραλόγως
 4 ἐγένετο τοῖς ἐχθροῖς ὑποχείριος. ὑποπεσούσης γὰρ
 αὐτῇ τριημιολίας, ταύτῃ δοῦσα πληγὴν βιαίαν κατὰ

μέσον τὸ κύτος ὑπὸ τὸν θρανίτην σκαλιὸν ἐδέθη,
 τοῦ κυβερνήτου τὴν ὀρμὴν τῆς νεῆς οὐκέτι δυνηθέν-
 5 τος ἀναλαβεῖν· διὸ καὶ προσκρεμαμένον τοῦ πλοίου
 τοῖς ὄλοις ἐδυσχορηστεῖτο καὶ δυσκίνητος ἦν πρὸς πᾶν.
 6 ἐν τῷ καιρῷ δύο πεντήρεις προσπεσοῦσαι, καὶ τρώ-
 σασαι τὴν ναῦν ἐξ ἀμοιβῶν τοῖν μεροῖν, καὶ τὸ σκά-
 φος καὶ τοὺς ἐπιβάτας τοὺς ἐν αὐτῷ διεφθειραν, ἐν
 οἷς ἦν καὶ Δημοκράτης ὁ τοῦ Φιλίππου ναύαρχος.
 7 κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Διονυσόδωρος καὶ Δεινο-
 8 κράτης, ὄντες ἀδελφοὶ καὶ ναυαρχοῦντες παρ' Ἄτ-
 τάλῳ, συμπεσόντες ὁ μὲν ἐπτήρει τῶν πολεμίων,
 ὁ δ' ὀκτῆρει, παραβόλως ἐχρήσαντο τῇ ναυμαχίᾳ.
 Δεινοκράτης μὲν πρὸς ὀκτῆρη συμπεσὼν αὐτὸς μὲν
 9 ἔξαλον ἔλαβε τὴν πληγὴν, ἀναστείρου τῆς νεῆς οὐ-
 10 σης, τὴν δὲ τῶν πολεμίων τρώσας ναῦν ὑπὸ τὰ
 * βίαχα τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἐδύνατο χωρισθῆναι, καί-
 περ πολλάκις ἐπιβαλόμενος πρῦμναν κρούειν· διὸ
 9 καὶ τῶν Μακεδόνων εὐψύχως ἀγωνιζομένων εἰς τὸν
 ἔσχατον παρεγένετο κίνδυνον. Ἄτταλου δὲ ἐπιβοη-
 10 θήσαντος αὐτῷ, καὶ διὰ τῆς εἰς τὴν πολεμίαν ναῦν
 ἐμβολῆς λύσαντος τὴν συμπλοκὴν τῶν σκαφῶν, ὁ μὲν
 11 Δεινοκράτης ἀπελύθη παραδόξως, οἱ δὲ τῆς πολε-
 μίας νεῆς ἐπιβάται πάντες εὐψύχως διαγωνισάμενοι
 διεφθάρησαν, τὸ δὲ σκάφος ἔρημον ἀπολειφθὲν ὑπο-
 12 χείριον ἐγένετο τοῖς περὶ τὸν Ἄτταλον. ὁ δὲ Διο-
 νυσόδωρος μετὰ βίας ἐπιφερόμενος εἰς ἐμβολὴν αὐ-
 τὸς μὲν ἤμαρτε τοῦ τρώσαι, παραπεσὼν δὲ τοῖς
 13 πολεμίοις ἀπέβαλε τὸν δεξιὸν ταρσὸν τῆς νεῆς, ὁμοῦ
 συρραγέντων καὶ τῶν πυργούχων· οὗ γενομένου
 14 περιέστησαν αὐτὸν πανταχόθεν οἱ πολέμιοι. κραυ-
 γῆς δὲ καὶ θορύβου γενομένου τὸ μὲν λοιπὸν πλῆ-
 15 θος τῶν ἐπιβατῶν ἅμα τῷ σκάφει διεφθάρη, τρίτος

δ' αὐτὸς ὁ Διονυσόδωρος ἀπενήξατο πρὸς τὴν ἐπιβοηθοῦσαν αὐτῷ τριημιολίαν.

4 Τῶν δὲ λοιπῶν νεῶν τοῦ πλήθους ὁ κίνδυνος
2 ἐφάμιλλος ἦν· καθ' ὅσον γὰρ ἐπλεόναζον οἱ παρὰ
τοῦ Φιλίππου λέμβοι, κατὰ τοσοῦτον διέφερον οἱ 5
περὶ τὸν Ἄτταλον τῶ τῶν καταφράκτων νεῶν πλή-
3 θει. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ Φιλίππου
τοιαύτην εἶχε τὴν διάθεσιν ὥστ' ἀκμὴν ἄκριτα μέ-
νειν τὰ ὅλα, πολὺ δὲ τοὺς περὶ τὸν Ἄτταλον ἐπικυ-
4 δεστέρας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. οἱ δὲ Ῥόδιοι κατὰ μὲν 10
τὰς ἀρχὰς εὐθιῶς ἐκ τῆς ἀναγωγῆς ἀπεσπασθήσαν
τῶν πολεμίων, καθάπερ ἀρτίως εἶπα, τῶ δὲ ταχυ-
ναυτεῖν παρὰ πολὺ διαφέροντες τῶν ἐναντίων συν-
5 ἦψαν τοῖς ἐπὶ τῆς οὐραγίας Μακεδόσι. καὶ τὸ μὲν
πρῶτον ὑποχωροῦσι τοῖς σκάφεσι κατὰ πρύμναν ἐπι- 15
6 φερόμενοι τοὺς ταρσοὺς παρέλκον· ὡς δ' οἱ μὲν πα-
ρὰ τοῦ Φιλίππου συνεπιστρέφειν ἤρξαντο παραβοη-
θοῦντες τοῖς κινδυνεύουσι, τῶν δὲ Ῥοδίων οἱ καθυ-
στεροῦντες ἐκ τῆς ἀναγωγῆς συνῆψαν τοῖς περὶ τὸν
7 Θεοφιλίσκον, τότε κατὰ πρόσωπον ἀντιπρόρους τά- 20
ξαντες τὰς ναῦς ἀμφοτέροι συνέβαλον εὐψύχως,
ὁμοῦ ταῖς σάλπιγγι καὶ τῇ κρानγῇ παρακαλοῦντες
8 ἀλλήλους· εἰ μὲν οὖν μὴ μεταξὺ τῶν καταφράκτων
νεῶν ἑταῶσαν οἱ Μακεδόνες τοὺς λέμβους, θαδίαν ἂν
καὶ σύντομον ἔλαβε κρίσιν ἢ ναυμαχία· νῦν δὲ ταῦτ' 25
ἐμπόδια πρὸς τὴν χρεῖαν τοῖς Ῥοδίοις ἐγίνετο κατὰ
9 πολλοὺς τρόπους. μετὰ γὰρ τὸ κινηθῆναι τὴν ἐξ ἀρ-
χῆς τάξιν ἐκ τῆς πρώτης συμβολῆς πάντες ἦσαν ἀνα-
10 μιξ ἀλλήλοις, ὅθεν οὔτε διεκπλεῖν εὐχερῶς οὔτε
στρέφειν ἐδύνατο τὰς ναῦς οὔτε καθόλου χρῆσθαι 30
τοῖς ἰδίοις προτερήμασιν, ἐπιπιπτόντων αὐτοῖς τῶν
λέμβων ποτὲ μὲν εἰς τοὺς ταρσοὺς, ὥστε δυσχρηστεῖν

ταῖς εἰρεσίαις, ποτὲ δὲ πάλιν εἰς τὰς πρῶρας, ἔστι
δ' ὅτε κατὰ πρύμναν, ὥστε παραποδίξεσθαι καὶ τὴν
τῶν κυβερνητῶν καὶ τὴν τῶν ἑρετῶν χρεῖαν. κατὰ 11
δὲ τὰς ἀντιπρόρους συμπτώσεις ἐποιοῦν τι τεχνικόν·
5 αὐτοὶ μὲν γὰρ ἔμπροσθα τὰ σκάφη ποιοῦντες ἐξάλους 12
ἐλάμβανον τὰς πληγὰς, τοῖς δὲ πολεμίοις ὕφαλα τὰ
τραύματα διδόντες ἀβοηθήτους ἐσκεύαζον τὰς πλη-
γὰς. σπανίως δ' εἰς τοῦτο συγκατέβαινον· καθόλου 13
γὰρ ἐξέκλινον τὰς συμπλοκάς διὰ τὸ γενναίως ἀμύ-
10 νεσθαι τοὺς Μακεδόνας ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων ἐν
ταῖς συστάδην γιγνομέναις μάχαις. τὸ δὲ πολὺ κατὰ 14
μὲν τοὺς διέκπλους παρασύροντες τῶν πολεμίων νεῶν
τοὺς ταρσοὺς ἠχρεῖον· μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἐκπερι-
πλέοντες, καὶ τοῖς μὲν κατὰ πρύμναν ἐμβάλλοντες,
15 τοῖς δὲ πλαγίοις καὶ στρεφομένοις ἀκμὴν προσπίπτου-
τες οὓς μὲν ἐτίτρωσκον, οἷς δὲ παρέλκον ἀεὶ τι τῶν
πρὸς τὴν χρεῖαν ἀναγκαίων. καὶ δὴ τῶ τοιούτῳ τρό- 15
πῳ μαχόμενοι παμπληθεῖς τῶν πολεμίων ναῦς διέ-
φθειραν.

20 Ἐπιφανέστατα δ' ἐκινδύνευσαν τρεῖς πεντήρεις 5
τῶν Ῥοδίων, ἢ τε ναυαρχίς, ἐφ' ἧς ἐπλεῖ Θεοφιλί-
σκος, μετὰ δὲ ταύτην ἧς ἐτριηράρχει Φιλόστρατος,
τρίτη δὲ ἦν ἐκυβέρονα μὲν Αὐτόλυκος, ἐπέπλεῖ δὲ
Νικόστρατος. ταύτης γὰρ ἐμβαλοῦσης εἰς πολεμίαν 2
25 ναῦν καὶ καταλιπούσης ἐν τῷ σκάφει τὸν ἔμβολον,
συνέβη δὴ τὴν μὲν πληγεῖσαν αὐτανδρον καταδύναι,
τοὺς δὲ περὶ τὸν Αὐτόλυκον, εἰσρεούσης εἰς τὴν
ναῦν τῆς θαλάττης διὰ τῆς πρῶρας, κυλιωθέντας
ὑπὸ τῶν πολεμίων τὰς μὲν ἀγωνίζεσθαι γεν- 3
30 ναίως, τέλος δὲ τὸν μὲν Αὐτόλυκον ἐκπεσεῖν τρω-
θέντα μετὰ τῶν ὀπλων εἰς τὴν θάλατταν, τοὺς δὲ
λοιποὺς ἐπιβάτας ἀποθανεῖν μαχομένους γενναίως.

4 ἐν ᾧ καιρῷ Θεοφιλόσκιος, βοηθήσας μετὰ τριῶν πεν-
 τήρων, τὴν μὲν ναῦν οὐκ ἠδυνήθη σῶσαι διὰ τὸ
 πλήρη θαλάττης εἶναι, δύο δὲ ναῦς πολεμίας τρα-
 5 σας τοὺς ἐπιβάτας ἐξέβαλε. ταχὺ δὲ περιχυθέντων
 αὐτῷ λέμβων πλειόνων καὶ καταφράκτων νεῶν, τοὺς 5
 μὲν πλείστους ἀπέβαλε τῶν ἐπιβατῶν ἐπιφανῶς
 6 ἀγωνισαμένους, αὐτὸς δὲ τρία τραύματα λαβὼν καὶ
 παραβόλως τῇ τόλμῃ κινδυνεύσας μόλις ἐξέσωσε
 τὴν ἰδίαν ναῦν, ἐπιβοηθήσαντος αὐτῷ Φιλοστράτου
 καὶ συναναδεξαμένου τὸν ἐνεστῶτα κίνδυνον εὐψύ- 10
 7 χως. συνάψας δὲ τοῖς αὐτοῦ σκάφεσι πάλιν ἐξ ἄλ-
 λης ὁρμῆς συνεπλέκετο τοῖς πολεμίοις, τῇ μὲν σωμα-
 τικῇ δυνάμει παραλυόμενος ὑπὸ τῶν τραυμάτων, τῇ
 δὲ τῆς ψυχῆς γενναϊότητι λαμπρότερος ἂν καὶ παρα-
 8 στατικώτερος ἢ πρόσθεν. συνέβη δὲ δύο γενέσθαι 15
 ναυμαχίας πολὺ διεστῶσας ἀλλήλων· τὸ μὲν γὰρ
 δεξιὸν κέρασ τοῦ Φιλίππου κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρό-
 θεσιν ἀεὶ τῆς γῆς ὀρεγόμενον οὐ μακρὰν ἀπέειχε τῆς
 9 Ἀσίας, τὸ δ' εὐάνυμον διὰ τὸ παραβοηθήσαι τοῖς
 ἐπὶ τῆς οὐραγίας ἐξ ὑποστροφῆς οὐ πολὺ τῆς Χίας 20
 ἀπέχον ἐναυμάχει τοῖς Ῥοδίοις.
 6 Οὐ μὴν ἀλλὰ παρὰ πολὺ τοῦ δεξιοῦ κέρατος κα-
 τακρατούντων τῶν περὶ τὸν Ἄτταλον, καὶ συνεγγι-
 ζόντων ἤδη πρὸς τὰς νησίδας ὑφ' αἷς ὁ Φίλιππος
 2 ὄρμει καραδοκῶν τὸ συμβησόμενον, συνιδῶν Ἄττα- 25
 λος μίαν πεντήρη τῶν ἰδίων ἐκτὸς τοῦ κινδύνου τε-
 τραμένην καὶ βαπτίζομένην ὑπὸ νεῶς πολεμίας, ὄρ-
 3 μησε παραβοηθήσων ταύτῃ μετὰ δύο τετρήρων. τοῦ
 δὲ πολεμίου σκάφους ἐγκλίναντος καὶ ποιουμένου
 τὴν ἀποχώρησιν ὡς πρὸς τὴν γῆν, ἐπέκειτο φιλοτι- 30
 μότερον, ἐγκρατῆς γενέσθαι σπουδάζων τῆς νεῶς.
 4 ὁ δὲ Φίλιππος, συνθεασάμενος ἀπεσπασμένον πολὺ

τὸν Ἄτταλον ἀπὸ τῶν ἰδίων, παραλαβὼν τέτταρας
 πεντήρεις καὶ τρεῖς ἡμιολίας, ἔτι δὲ τῶν λέμβων τοὺς
 ἐγγυὺς ὄντας, ὄρμησε, καὶ διακλείσας τὸν Ἄτταλον
 ἀπὸ τῶν οἰκείων νεῶν ἠνάγκασε μετὰ μεγάλης ἀγω- 5
 5 νίας εἰς τὴν γῆν ἐκβαλεῖν τὰ σκάφη. τούτου δὲ συμ- 5
 βάντος αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν πληρωμά-
 των εἰς τὰς Ἐρυθρὰς ἀπεχώρησε, τῶν δὲ πλοίων
 καὶ τῆς βασιλικῆς κατασκευῆς ἐγκρατῆς ὁ Φίλιππος
 ἐγένετο. καὶ γὰρ ἐποίησάν τι τεχνικὸν ἐν τούτοις 6
 10 τοῖς καιροῖς οἱ περὶ τὸν Ἄτταλον· τὰ γὰρ ἐπιφανέ-
 στατα τῆς βασιλικῆς κατασκευῆς ἐπὶ τὸ κατάστρωμα
 τῆς νεῶς ἐξέβαλον. ὅθεν οἱ πρῶτοι τῶν Μακεδόνων, 7
 συνάψαντες ἐν τοῖς λέμβοις, συνθεασάμενοι ποτη-
 ρίων πλήθος καὶ πορφυρῶν ἱματίων καὶ τῶν τούτοις
 15 παρεπομένων σκευῶν, ἀφόμενοι τοῦ διώκειν ἀπένευ-
 σαν ἐπὶ τὴν τούτων ἀρπαγὴν. διὸ συνέβη τὸν Ἄττα- 8
 τον ἀσφαλῆ ποιήσασθαι τὴν ἀποχώρησιν εἰς τὰς Ἐρυ-
 θρὰς. Φίλιππος δὲ τοῖς μὲν ὅλοις ἠλαττωμένος παρὰ
 πολὺ τὴν ναυμαχίαν, τῇ δὲ περιπετεῖα τῇ κατὰ τὸν
 20 Ἄτταλον ἐπαρθεῖς, ἐπανεπλεῖ, καὶ πολὺς ἦν συνα-
 θροῖζων τὰς σφετέρους ναῦς καὶ παρακαλῶν τοὺς ἄν-
 θρας εὐθαρσεῖς εἶναι, διότι νικῶσι τῇ ναυμαχίᾳ· καὶ 10
 γὰρ ὑπέδραμέ τις ἔννοια καὶ πιθανότης τοῖς ἀνθρώ-
 πους ὡς ἀπολωλότες τοῦ Ἄττάλου διὰ τὸ κατάργειν
 25 τοὺς περὶ τὸν Φίλιππον ἀναδεδεμένους τὴν βασιλι-
 κὴν ναῦν. ὁ δὲ Διονυσόδωρος ὑπονοήσας τὸ περὶ 11
 τὸν αὐτοῦ βασιλεῖα γεγονός, ἠθροίξε τὰς οἰκείας ναῦς
 ἐξαιρῶν σύνθημα· ταχὺ δὲ συλλεχθεισῶν πρὸς αὐ-
 τὸν ἀπέπλει μετ' ἀσφαλείας εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν
 30 ὄρμους. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν οἱ πρὸς τοὺς Ῥο-
 δίους ἀγωνιζόμενοι τῶν Μακεδόνων, πάλαι κακῶς
 πάσχοντες, ἐξέλυον αὐτοὺς ἐκ τοῦ κινδύνου μετὰ

προφάσεως κατὰ μέρη ποιούμενοι τὴν ἀποχώρησιν,
13 ὡς ταῖς οἰκείαις σπεύδοντες ἐπικουρῆσαι ναυσίν. οἱ
δὲ Ῥόδιοι, τὰς μὲν ἀναδησάμενοι τῶν νεῶν, τὰς δὲ
προδιαφθείραντες ταῖς ἐμβολαῖς, ἀπέπλευσαν εἰς
τὴν Χίον.

7 Ἐφθάρησαν δὲ τοῦ μὲν Φιλίππου ναῦς ἐν μὲν
τῇ πρὸς Ἄτταλον ναυμαχίᾳ, δεκῆρης, ἐννήρης, ἐπτή-
ρης, ἐξήρης, τῶν δὲ λοιπῶν κατάφρακτοι μὲν δέκα,
καὶ τριημιολία τρεῖς, λέμβοι δὲ πέντε καὶ εἴκοσι καὶ
2 τὰ τούτων πληρώματα· ἐν δὲ τῇ πρὸς Ῥοδίου διε- 10
φθάρησαν κατάφρακτοι μὲν δέκα, λέμβοι δὲ περὶ
τετταράκοντα τὸν ἀριθμὸν· ἤλωσαν δὲ δύο τετρή-
3 ρεις καὶ λέμβοι σὺν τοῖς πληρώμασιν ἐπτά. τῶν δὲ
παρ' Ἄτταλου κατέδυσαν μὲν τριημιολία μία καὶ δύο
4 πεντήρεις καὶ τὸ τοῦ βασιλέως σκάφος. τῶν δὲ Ῥο- 15
δίω διεφθάρησαν μὲν δύο πεντήρεις καὶ τριήρης,
5 ἤλω δ' οὐδέν. ἄνδρες δὲ τῶν μὲν Ῥοδίων ἀπέθα-
νον εἰς ἐξήκοντα, τῶν δὲ παρ' Ἄτταλου πρὸς ἑβδομή-
κοντα, τῶν δὲ τοῦ Φιλίππου Μακεδόνες μὲν εἰς
τρισχιλίους, τῶν δὲ πληρωμάτων εἰς ἑξακισχιλίους. 20
6 ἔάλωσαν δὲ ζωογία τῶν μὲν συμμαχῶν καὶ Μακεδό-
νων εἰς δισχιλίους, τῶν δ' ὑπεναντίων εἰς ἑπτακοσίους.
8 Καὶ τὸ μὲν τέλος τῆς περὶ Χίον ναυμαχίας τοι-
2 οὔτο συνέβη γενέσθαι, τῆς δὲ νίκης ὁ Φίλιππος ἀν-
τεποιεῖτο κατὰ δύο προφάσεις, κατὰ μίαν μὲν, ἣ τὸν 25
Ἄτταλον εἰς τὴν γῆν ἐκβαλὼν ἐγκρατῆς τῆς νεῶς
ἐργόνοι, καθ' ἑτέραν δέ, ἣ καθορισθεῖς ἐπὶ τὸ κα-
λούμενον Ἄργεννον ἐδόκει πεποιῆσθαι τὸν ὄρμον
3 ἐπὶ τῶν ναυαγίων. ἀκόλουθα δὲ τούτοις ἔπραττε
καὶ κατὰ τὴν ἐξῆς ἡμέραν συνάγων τὰ ναύαγια καὶ 30
τῶν νεκρῶν ποιούμενος ἀναίρεσιν τῶν ἐπιγινωσκο-
μένου, χάριν τοῦ συναύξειν τὴν προειρημένην φαν-

τασίαν. ὅτι γὰρ οὐδ' αὐτὸς ἐπέπειστο νικᾶν ἐξήλεξεν 4
αὐτὸν οἱ τε Ῥόδιοι καὶ Διονυσόδωρος μετ' ὀλίγον·
κατὰ γὰρ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἔτι περὶ ταῦτα γενο- 5
μένου τοῦ βασιλέως διαπεμψάμενοι πρὸς ἀλλήλους
5 ἐπέπλευσαν αὐτῷ, καὶ στήσαντες ἐν μετώπῳ τὰς
ναῦς, οὐδενὸς ἐπ' αὐτοὺς ἀνταναγομένου πάλιν
ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Χίον. ὁ δὲ Φίλιππος, οὐδέποτε 6
τοσοῦτους ἄνδρας ἀπολωλεκῶς οὔτε κατὰ γῆν οὔτε
κατὰ θάλατταν ἐνὶ καιρῷ, βαρέως μὲν ἔφερε τὸ γε-
10 γονὸς καὶ τὸ πολὺ τῆς ὀρμῆς αὐτοῦ παρήρητο, πρὸς 7
μέντοι γε τοὺς ἐκτὸς ἐπειρᾶτο κατὰ πάντα τρόπον
ἐπικρύπτεσθαι τὴν αὐτοῦ διάληψιν, καίπερ οὐκ ἐάν-
των αὐτῶν τῶν πραγμάτων. χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων 8
καὶ τὰ μετὰ τὴν μάχην συμβαίνοντα πάντας ἐξέπληττε 9
15 τοὺς θεωμένους· γενομένης γὰρ τοσαύτης φθορᾶς
ἀνθρώπων, παρ' αὐτὸν μὲν τὸν καιρὸν πᾶς ὁ πόρος
ἐπληρώθη νεκρῶν, αἱματος, ὄπλων, ναυαγίων, ταῖς
δ' ἐξῆς ἡμέραις τοὺς αἰγιαλοὺς ἦν ἰδεῖν φύρδην σε-
σφρευμένους ἀναμιξ πάντων τῶν προειρημένων. ἐξ 10
20 ὧν οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Μακεδόνες
εἰς διατροπὴν ἐνέπιπτον οὐ τὴν τυχοῦσαν.

Θεοφιλίσκος δὲ μίαν ἡμέραν ἐπιβιώσας, καὶ τῇθ
πατρίδι γράψας ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν ναυμαχίαν, καὶ
Κλεωναῖον ἡγεμόνα συστήσας ἀνθ' ἑαυτοῦ ταῖς δυ- 25
νάμεσι, μετήλλαξε τὸν βίον ἐκ τῶν τραυμάτων, ἀνῆρ 2
καὶ κατὰ τὸν κίνδυνον ἀγαθὸς γενόμενος καὶ κατὰ
τὴν προαίρεσιν μνήμης ἄξιος. μὴ γὰρ ἐκείνου τολ- 3
μήσαντος προεπιβαλεῖν τῷ Φιλίππῳ τὰς χεῖρας πάν-
τες ἂν καταπροεῖντο τοὺς καιροὺς, δεδιότες τὴν τοῦ
30 Φιλίππου τόλμαν. νῦν δ' ἐκεῖνος ἀρχὴν πολέμου 4
ποιήσας ἠνάγκασε μὲν τὴν αὐτοῦ πατρίδα συνεξανα-
στῆναι τοῖς καιροῖς, ἠνάγκασε δὲ τὸν Ἄτταλον μὴ

μέλλειν καὶ παρασκευάζεσθαι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον,
5 ἀλλὰ πολεμεῖν ἐρωμένως καὶ κινδυνεύειν. τοιγα-
οῦν εἰκότως αὐτὸν οἱ Ῥόδιοι καὶ μεταλλάξαντα τοι-
αύταις ἐτίμησαν τιμαῖς δι' ὧν οὐ μόνον τοὺς ζῶν-
τας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιγενομένους ἐξεκαλέσαντο πρὸς 5
τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος καιρούς.

11 Μετὰ ταῦτα δὲ ποιησάμενος ὁ Φίλιππος τινας
ἀπράκτους προσβολὰς διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ πολί-
σματος αὐτῆς ἀπεχώρει, πορθῶν τὰ φρούρια καὶ
2 τὰς κατὰ τὴν χώραν συνοικίας. ὄθεν ἀπαλλαττόμε-
νος προσεστρατοπέδευσε τῇ Πρινασῶν. ταχὺ δὲ
γέγραφα καὶ τὴν τοιαύτην ἐτοιμάσας παρασκευὴν ἤρ-
3 ξατο πολιορκεῖν διὰ τῶν μετάλλων. οὔσης δ' ἀπρά-
κτου τῆς ἐπιβολῆς αὐτῶν διὰ τὸ πετρώδη τὸν τόπον
4 ὑπάρχειν ἐπινοεῖ τι τοιοῦτον. τὰς μὲν ἡμέρας ψό-
15 φον ἐποίει κατὰ γῆς, ὡς ἐνεργουμένων τῶν μετάλ-
λων, τὰς δὲ νύκτας ἔξωθεν ἔφερε χοῦν καὶ παρῆβαλλε
παρὰ τὰ στόμια τῶν ὀρυγμάτων, ὥστε διὰ τοῦ πλή-
θους τῆς σωρευομένης γῆς στοχαζομένους καταπλα-
5 γεῖς γενέσθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς 20
ὑπέμενον οἱ Πρινασσεῖς εὐγενῶς· ἐπεὶ δὲ προσπέμ-
ψας ὁ Φίλιππος ἐνεφάνιζε διότι πρὸς δύο πλέθρα
τοῦ τείχους αὐτοῖς ἐξερήρυσται, καὶ προσεπυθιά-
νετο πόττερα βούλονται λαβόντες τὴν ἀσφάλειαν ἐκ-
χωρεῖν ἢ μετὰ τῆς πόλεως συναπολέσθαι πανδημεί,
6 τῶν ἐρεισμάτων ἐμπρησθέντων, τηνικάδε πιστεύ-
σαντες τοῖς λεγομένοις παρέδοσαν τὴν πόλιν.

12 Ἡ δὲ τῶν Ἰασέων πόλις κεῖται μὲν ἐπὶ τῆς
Ἀσίας ἐν τῷ κόλπῳ τῷ μεταξύ κειμένῳ τοῦ τῆς Μι-
λησίας Ποσειδίου καὶ τῆς Μυνδίων πόλεως, προσα-
30 ρορευομένη*, παρὰ δὲ τοῖς πλείστοις Βαργυλιτικῶν
συνωνύμως ταῖς περὶ τὸν μυχὸν αὐτοῦ πόλεσιν ἐπι-

σμέναις. εὔχονται δὲ τὸ μὲν ἀνέκαθεν Ἀργείων 2
ἄποικοι γερονέται, μετὰ δὲ ταῦτα Μιλησίων, ἐπαγα-
ρομένῳ τῶν προγόνων τὸν Νηλέως υἱὸν τοῦ κτίσαν-
τος Μίλητον διὰ τὴν ἐν τῷ Καρικῷ πολέμῳ γενομέ-
5 νην φθορὰν αὐτῶν. τὸ δὲ μέγεθος τῆς πόλεως ἐστὶ
δέκα στάδια. καταπεσθήμισται δὲ καὶ πεπίστευται 3
παρὰ μὲν τοῖς Βαργυλιήταις διότι τὸ τῆς Κινδυάδος
Ἀρτέμιδος ἄγαλμα, καίπερ ὄν ὑπαίθριον, οὔτε νίφε-
ται τὸ παράπαν οὔτε βρέχεται, παρὰ δὲ τοῖς Ἰασεῦσι 4
10 τὸ τῆς Ἀστιάδος· καὶ ταυτὰ τινες εἰρήκασι καὶ τῶν
συγγραφέων. ἐγὼ δὲ πρὸς τὰς τοιαύτας ἀποφάσεις 5
τῶν ἱστοριογράφων οὐκ οἶδ' ὅπως παρ' ὄλην τὴν
πραγματείαν ἐναντιούμενος καὶ δυσανασχετῶν δια-
τελῶ. δοκεῖ γάρ μοι τὰ τοιαῦτα παντάπασι παιδικῆς 6
15 εἶναι τῆς* ὅσα μὴ μόνον τῆς τῶν εὐλόγων ἐκτὸς πί-
πτει θεωρίας, ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ δυνατοῦ. τὸ γὰρ 7
φάσκειν ἕνα τῶν σωμάτων ἐν φωτὶ τιθέμενα μὴ
ποιεῖν σκιὰν ἀπηληγηκίας ἐστὶ ψυχῆς· ὃ πεποίηκε
Θεόπομπος, φήσας τοὺς εἰς τὸ τοῦ Λιδῶς ἄβατον ἐμ-
20 βάντας κατ' Ἀρκαδίαν ἀσκίους γίνεσθαι. τούτῳ δὲ 8
παραπλήσιόν ἐστι καὶ τὸ νῦν λεγόμενον. ὅσα μὲν 9
οὖν συντείνει πρὸς τὸ διασώζειν τὴν τοῦ πλήθους
εὐσέβειαν πρὸς τὸ θεῖον, δοτέον ἐστὶ συγγνώμην
ἐνίοις τῶν συγγραφέων τερατευομένοις καὶ λογοποι-
25 οῦσι περὶ τὰ τοιαῦτα· τὸ δ' ὑπεραῖρον οὐ συγχωρη-
τέον. τάχα μὲν οὖν ἐν παντὶ δυσπαράγραφός ἐστιν
ἢ ποσότης, οὐ μὴν ἀπαράγραφός γε. διὸ καὶ παρὰ 11
βραχὺ μὲν [εἰ καὶ] ἀγνοεῖν καὶ ψευδοδοξεῖν δεδόσθω
συγγνώμη, τὸ δ' ὑπεραῖρον ἀθετεῖσθω κατὰ γε τὴν
30 ἐμὴν δόξαν. [Exc. ant. p. 266—268.]

Ὅτι κατὰ τὴν Πελοπόννησον τίνα μὲν ἐξ ἀρχῆς 13
προαίρεσιν ἐνεστήσατο Νάβις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων

τύραννος, καὶ πῶς ἐκβαλὼν τοὺς πολίτας ἤλευθέρωσε
 τοὺς δούλους καὶ συνώμιζε ταῖς τῶν δεσποτῶν γυ-
 2 ναιξὶ καὶ θυγατρᾶσιν, ὁμοίως δὲ καὶ τίνα τρόπον
 ἀναδειξας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν οἷον ἄστυλον ἱερὸν
 τοῖς ἢ δι' ἀσέβειαν ἢ πονηρίαν φεύγουσι τὰς ἑαυ-
 3 τῶν πατριδας ἤθροισε πλήθος ἀνθρώπων ἀνοσίων
 εἰς τὴν Σπάρτην, ἐν τοῖς πρὸ τούτων δεδηλωκάμεν.
 3 πῶς δὲ καὶ τίνα τρόπον κατὰ τοὺς προειρημένους
 καιροὺς σύμμαχος ὑπάρχων Αἰτωλοῖς, Ἡλείοις, Μεσ-
 σσηνίοις, καὶ πᾶσι τούτοις ὀφείλων καὶ κατὰ τοὺς 10
 ὅρκους καὶ κατὰ τὰς συνθήκας βοηθεῖν, εἰ τις ἐπ'
 αὐτοὺς ἴοι, παρ' οὐδὲν ποιησάμενος τὰς προειρημέ-
 νας πίστει ἐπεβάλετο παρασπονδῆσαι τὴν τῶν Μεσ-
 σσηνίων πόλιν, νῦν ἐροῦμεν.
 14 [Ὅτι φησὶ Πολύβιος] ἐπεὶ δὲ τινες τῶν τὰς κατὰ 15
 μέρος γραφόντων πράξεις γεγράφασι καὶ περὶ τούτων
 τῶν καιρῶν, ἐν οἷς τὰ τε κατὰ Μεσσηνίους καὶ τὰ κατὰ
 τὰς προειρημένας ναυμαχίας συνετελέσθη, βούλομαι
 2 βραχέα περὶ αὐτῶν διαλεχθῆναι. ποιήσομαι δὲ * οὐ
 πρὸς ἅπαντας, ἀλλ' ὅσους ὑπολαμβάνω μνήμης ἀξίους 20
 εἶναι καὶ διαστολῆς· εἰσὶ δ' οὗτοι Ζήνων καὶ Ἀντι-
 3 σθένης οἱ Ῥόδιοι. τούτους δὲ ἀξίους εἶναι κρίνω διὰ
 πλείους αἰτίας. καὶ γὰρ κατὰ τοὺς καιροὺς γερόνασι
 καὶ περὶ περὶ * πεπολίτευνται καὶ καθόλου πεποιήνται
 τὴν πραγματείαν οὐκ ὀφειλέας χάριν, ἀλλὰ δόξης 25
 4 καὶ τοῦ καθήκοντος ἀνδράσι πολιτικοῖς. τῷ δὲ τὰς
 αὐτὰς γράφειν ἡμῖν πράξεις ἀναγκαῖον ἐστὶ μὴ πα-
 ρασιωπᾶν, ἵνα μὴ τῷ τῆς πατρίδος ὀνόματι καὶ τῷ
 δοκεῖν οἰκειοτάτας εἶναι Ῥοδίοις τὰς κατὰ θάλατταν
 πράξεις, ἡμῶν ἀντιδοξούντων πρὸς αὐτούς, ἔτι 30
 5 μᾶλλον ἐπακολουθήσωσιν ἐκείνοις ἢ περὶ ἡμῶν οἱ φι-
 λομαθοῦντες. οὗτοι τοιγαροῦν ἀμφοτέρω προῶτον

μὲν τὴν περὶ Λάδην ναυμαχίαν οὐχ ἤττω τῆς περὶ
 Χίου, ἀλλ' ἐνεργεστέρην καὶ παραβολωτέραν ἀποφαί-
 νουσι καὶ τῇ κατὰ μέρος τοῦ κινδύνου χρεῖα καὶ συν-
 τελεία καὶ καθόλου φασὶ τὸ νίκημα γεγονέναι κατὰ
 5 τοὺς Ῥοδίου. ἐγὼ δὲ διότι μὲν δεῖ ῥοπὰς διδόναι 6
 ταῖς αὐτῶν πατρίσι τοὺς συγγραφέας συγχωρήσαιμ'
 ἄν, οὐ μὴν τὰς ἐναντίας τοῖς συμβεβηκόσιν ἀποφά-
 σεις ποιεῖσθαι περὶ αὐτῶν. ἱκανὰ γὰρ τὰ κατ' ἄγνοι- 7
 αν γινόμενα τοῖς γράφουσιν, ἃ διαφυγεῖν ἀνθρώπου
 10 δυσχερές· εἰάν δὲ κατὰ προαίρεσιν ψευδογραφῶμεν 8
 ἢ πατρίδος ἔνεκεν ἢ φίλων ἢ χάριτος, τί διοίσομεν
 τῶν ἀπὸ τούτου τὸν βίον ποριζομένων; ὥσπερ γὰρ 9
 ἐκείνοι τῷ λυσιτελεῖ * μετροῦντες ἀδοκίμους ποιοῦσι
 τὰς αὐτῶν συντάξεις, οὕτως οἱ πολιτικοὶ τῷ μισεῖν
 15 ἢ τῷ φιλεῖν ἐλκόμενοι πολλάκις εἰς τὸ αὐτὸ τέλος
 ἐπίπτουσι τοῖς προειρημένοις. διὸ δεῖ καὶ τοῦτο 10
 τὸ μέρος ἐπιμελῶς τοὺς μὲν ἀναγινώσκοντας παρα-
 τηρεῖν, τοὺς δὲ γράφοντας αὐτοὺς παραφυλάττεσθαι.
 Ἀἴλιον δ' ἔστι τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν ἐνεστῶτων. 15
 20 ὁμολογοῦντες γὰρ οἱ προειρημένοι διὰ τῶν κατὰ μέ-
 ρος ἐν τῇ περὶ Λάδην ναυμαχίᾳ δύο μὲν ἀνάνδρους
 πεντήρεις τῶν Ῥοδίων ὑποχειρίους γενέσθαι τοῖς πο-
 λεμίοις, ἐκ δὲ τοῦ κινδύνου μιᾶς νηὸς ἐπαραμένης
 τὸν δόλωνα διὰ τὸ τετραωμένην αὐτὴν θαλαττοῦσθαι
 25 πολλοὺς καὶ τῶν ἐγγύς τὸ παραπλήσιον ποιοῦντας
 ἀποχωρεῖν πρὸς τὸ πέλαγος, τέλος δὲ μετ' ὀλίγων 3
 καταλειφθέντα τὸν ναύαρχον ἀναγκασθῆναι ταῦτο
 τοῖς προειρημένοις πράττειν, καὶ τότε μὲν εἰς τὴν 4
 Μυνδίαν ἀπουρώσαντας καθορμισθῆναι, τῇ δ' ἐπαύ-
 30 ριον ἀναχθέντας εἰς Κῶν διαῖραι, τοὺς δὲ πολεμίους
 τὰς πεντήρεις ἐνάψασθαι καὶ καθορμισθέντας ἐπὶ
 τὴν Λάδην ἐπὶ τῇ κείων στρατοπεδείᾳ ποιήσασθαι

6 τὴν ἔπαυλιν, ἔτι δὲ τοὺς Μιλησίους, καταπλαγέν-
 τας τὸ γεγονός, οὐ μόνον τὸν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ
 7 τὸν Ἡρακλείδην στεφανῶσαι διὰ τὴν ἔφοδον, ταῦτα
 δ' εἰρηκότες ἂ προφανῶς ἐστὶν ἴδια τῶν ἠττημένων,
 ὅμως καὶ διὰ τῶν κατὰ μέρος καὶ διὰ τῆς καθολικῆς
 8 ἀποφάσεως νικῶντας ἀποφαίνουσι τοὺς Ῥοδίους, καὶ
 ταῦτα τῆς ἐπιστολῆς ἔτι μενούσης ἐν τῷ πρυτανείῳ
 τῆς ὑπ' αὐτοὺς τοὺς καιροὺς ὑπὸ τοῦ ναυάρχου πεμ-
 φθείσης περὶ τούτων τῇ τε βουλῇ καὶ τοῖς πρυτάνε-
 σιν, οὐ ταῖς Ἀντισθένους καὶ Ζήνωνος ἀποφάσεσιν*, 10
 ἀλλὰ ταῖς ἡμετέροις.

16 Ἐξῆς δὲ τοῖς προειρημένοις γράφουσι περὶ τοῦ
 2 κατὰ Μεσσηνίους παρασπονδήματος. ἐν ᾧ φησὶν ὁ
 Ζήνων ὀρμήσαντα τὸν Νάβιν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος
 καὶ διαβάντα τὸν Εὐρώταν ποταμὸν παρὰ τὸν Ὀπλί- 15
 τὴν προσαγορευόμενον πορεύεσθαι διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς
 στενῆς παρὰ τὸ Πολιάσιον, ἕως ἐπὶ τοὺς κατὰ Σελ-
 3 λασίαν ἀφίκετο τόπους· ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ Θαλάμας
 ἐπιβαλόντα κατὰ Φαρὰς παραγενέσθαι πρὸς τὸν Πά-
 4 μισον ποταμὸν. ὑπὲρ ὧν οὐκ οἶδα πῶς χρὴ λέγειν· 20
 τοιαύτην γὰρ φύσιν ἔχει τὰ προειρημένα πάντα συλ-
 λήβδην ὥστε μηδὲν διαφέρειν τοῦ λέγειν ὅτι ποιη-
 σάμενός τις ἐκ Κορίνθου τὴν ὁρμὴν καὶ διαπορευ-
 θείς τὸν Ἴσθμόν καὶ συνάψας ταῖς Σκειρωσίσι ἐν-
 5 θέως ἐπὶ τὴν Κοντοπορίαν ἐπέβαλε καὶ παρὰ τὰς 25
 Μυκήνας ἐποιεῖτο τὴν πορείαν εἰς Ἄργος. ταῦτα
 γὰρ οὐχ οἶον παρὰ μικρὸν ἐστὶν, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν
 διάθεσιν ἔχει πρὸς ἄλληλα, καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν
 Ἴσθμόν ἐστὶ καὶ τὰς Σκιράδας πρὸς ἀνατολὰς τοῦ
 Κορίνθου, τὰ δὲ κατὰ τὴν Κοντοπορίαν καὶ Μυκή- 30
 6 νας ἔγγιστα πρὸς δύοσις χειμερινάς, ὥστ' εἶναι τε-
 λέως ἀδύνατον ἀπὸ τῶν προηγουμένων ἐπιβαλεῖν

τοῖς προειρημένοις τόποις. τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τοὺς 7
 κατὰ τὴν Λακεδαιμόνα συμβέβηκεν· ὁ μὲν γὰρ Εὐ- 8
 ρώτας καὶ τὰ περὶ τὴν Σελλασίαν κείται τῆς Σπάρ-
 τῆς ὡς πρὸς τὰς θερινὰς ἀνατολὰς, τὰ δὲ κατὰ Θα-
 5 λάμας καὶ Φαρὰς καὶ Πάμισον ὡς πρὸς τὰς χειμερι-
 νὰς δύσεις, ὅθεν οὐχ οἶον ἐπὶ τὴν Σελλασίαν, ἀλλ' 9
 οὐδὲ τὸν Εὐρώταν δεῖον ἐστὶ διαβαίνειν τὸν προτι-
 θέμενον παρὰ Θαλάμας ποιέσθαι τὴν πορείαν εἰς
 τὴν Μεσσηνίαν.

10 Πρὸς δὲ τούτοις φησὶ τὴν ἐπάνοδον ἐκ τῆς Μεσ- 17
 σήνης πεποιῆσθαι τὸν Νάβιν κατὰ τὴν πύλην τὴν
 φέρουσαν ἐπὶ Τερέαν. τοῦτο δ' ἐστὶν ἄλογον· πρό- 2
 κεται γὰρ τῆς Τερέας ἡ Μεγάλη πόλις ὡς πρὸς τὴν
 Μεσσηνήν, ὥστ' ἀδύνατον εἶναι καλεῖσθαι τινα πύ-
 15 λην παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις ἐπὶ Τερέαν. ἀλλ' ἐστὶ 3
 παρ' αὐτοῖς πύλη Τερεᾶτις προσαγορευομένη, καθ'
 ἣν ἐποίησε τὴν ἐπάνοδον Νάβις· ᾧ πλανηθεὶς ἔγ-
 ριον ὑπέλαβε τὴν Τερέαν εἶναι Μεσσηνίαν. τὸ δ' 4
 ἐστὶν οὐ τοιοῦτον, ἀλλ' ἡ Λακωνικὴ καὶ ἡ Μεγαλο-
 20 πολιτικὴ χώρα μεταξὺ κείται τῆς Μεσσηνίας καὶ Τε-
 ρεᾶτιδος. τὸ δὲ τελευταῖον· φησὶ γὰρ τὸν Ἀλφειὸν 5
 ἐκ τῆς πηγῆς εὐθέως κρυφθέντα καὶ πολὺν ἐνεχθέντα
 τόπον ὑπὸ γῆς ἐκβάλλειν περὶ Λυκόαν τῆς Ἀρκαδίας.
 ὁ δὲ ποταμὸς οὐ πολὺν τόπον ἀποσχῶν τῆς πηγῆς, 6
 25 καὶ κρυφθεὶς ἐπὶ δέκα στάδια, πάλιν ἐκπίπτει, καὶ 7
 τὸ λοιπὸν φερόμενος διὰ τῆς Μεγαλοπολίτιδος τὰς
 μὲν ἀρχὰς ἐλαφρός, εἶτα λαμβάνων αὐξήσιν καὶ δια-
 νύσας ἐπιφανῶς πᾶσαν τὴν προειρημένην χώραν ἐπὶ
 διακοσίους σταδίους γίγνεται πρὸς Λυκόαν, ἥδη
 30 προσειληφώς καὶ τὸ τοῦ Λουσίου ῥεῦμα καὶ παντε-
 λῶς ἄβατος ὧν καὶ βαθύς. [Ζήτει· ὀλίγα διέλειπε,
 addit eclogarius.]

8 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάντα μοι δοκεῖ τὰ προειρη-
 μένα διαπτώματα μὲν εἶναι, πρόφασιν δὲ ἐπιδέχε-
 σθαι καὶ παραίτησιν· τὰ μὲν γὰρ δι' ἄγνοιαν γέγονε,
 9 τὸ δὲ περὶ τὴν ναυμαχίαν διὰ τὴν πρὸς τὴν πατρί-
 5 δα φιλοστοργίαν. τίς οὖν εἰκότως ἂν Ζήνωνι μὲμ-
 ψαιτο, διότι τὸ πλεῖον οὐ περὶ τὴν τῶν πραγμάτων
 ζήτησιν οὐδὲ περὶ τὸν χειρισμὸν τῆς ὑποθέσεως,
 ἀλλὰ περὶ τὴν τῆς λέξεως κατασκευὴν ἐσπούδακε,
 καὶ δηλὸς ἐστὶ πολλάκις ἐπὶ τούτῳ σεμννόμενος,
 καθάπερ καὶ πλείους ἕτεροι τῶν ἐπιφανῶν συγγρα-
 10 φέων; ἐγὼ δὲ φημὶ μὲν δεῖν πρόνοιαν ποιεῖσθαι
 καὶ σπουδάζειν ὑπὲρ τοῦ δεόντως ἐξαγγέλλειν τὰς
 πράξεις· δηλὸν γὰρ ὡς οὐ μικρά, μεγάλα δὲ συμβάλ-
 λεται τοῦτο πρὸς τὴν ἱστορίαν· οὐ μὴν ἡγεμονικώ-
 15 τατόν γε καὶ πρῶτον αὐτὸ παρὰ τοῖς μετρίοις ἄν-
 11 θράσι τίθεσθαι· πολλοῦ γε δεῖ· ἄλλα γὰρ ἂν εἴη
 καλλίω μέρη τῆς ἱστορίας, ἐφ' οἷς ἂν μᾶλλον σεμ-
 νυνθεῖη πολιτικὸς ἀνὴρ.
 18 Ὅ δὲ λέγειν βούλομαι, γένοιτ' ἂν οὕτω μάλιστα
 2 καταφανές. ἐξηγούμενος γὰρ ὁ προειρημένος συγ-
 γραφεὺς τὴν τε Γάζης πολιορκίαν καὶ τὴν γενομέ-
 νην παράταξιν Ἀντιόχου πρὸς Σκόπαν ἐν Κοίλῃ Συ-
 ρία περὶ τὸ Πάνιον, περὶ μὲν τὴν τῆς λέξεως κατα-
 3 σκευὴν δηλὸς ἐστὶν ἐπὶ τοσοῦτον ἐσπουδακῶς ὡς
 ὑπερβολὴν τερατείας μὴ καταλιπεῖν τοῖς τὰς ἐπιδει-
 25 κτικῶς καὶ πρὸς ἐκπληξιν τῶν πολλῶν συντάξεις
 3 ποιουμένοις, τῶν γε μὴν πραγμάτων ἐπὶ τοσοῦτον
 ὀλιγόρηκεν ὥστε πάλιν ἀνυπέρβλητον εἶναι τὴν
 4 εὐχέρειαν καὶ τὴν ἀπειρίαν τοῦ συγγραφέως. προ-
 θέμενος γὰρ πρώτην διασαφεῖν τὴν τῶν περὶ τὸν
 30 Σκόπαν ἐκταξιν, τῷ μὲν δεξιῷ κέρατι φησι τῆς ὑπα-
 ρείας ἔχασθαι τὴν φάλαγγα μετ' ὀλίγων ἰππέων, τὸ

δ' εὐώνυμον αὐτῆς καὶ τοὺς ἰππεῖς πάντας τοὺς ἐπὶ
 5 τούτου τεταγμένους ἐν τοῖς ἐπιπέδοις κείσθαι. τὸν
 δ' Ἀντιόχον ἔτι μὲν τῆς ἐσθιυῆς ἐκπέμψαι φησὶ τὸν
 πρεσβύτερον υἱὸν Ἀντιόχου ἔχοντα μέρος τι τῆς δυ-
 5 νάμεως, ἵνα προκαταλάβηται τῆς ὄρεινῆς τοὺς ὑπερ-
 κειμένους τῶν πολεμίων τόπους, τὴν δὲ λοιπὴν δύ-
 6 ναμιν ἅμα τῷ φωτὶ διαβιβάσαντα τὸν ποταμὸν μεταξὺ
 τῶν στρατοπέδων ἐν τοῖς ἐπιπέδοις ἐκτάττειν, τιθέντα
 τοὺς μὲν φαλαγγίτας ἐπὶ μίαν εὐθείαν κατὰ μέσην
 10 τὴν τῶν πολεμίων τάξιν, τῶν δ' ἰππέων τοὺς μὲν
 ἐπὶ τὸ λαιὸν κέρας τῆς φάλαγγος, τοὺς δ' ἐπὶ τὸ δε-
 ξιόν, ἐν οἷς εἶναι καὶ τὴν κατάφρακτον ἵππον, ἧς
 ἤγειτο πάσης ὁ νεώτερος Ἀντιόχος τῶν υἱῶν. μετὰ 7
 δὲ ταῦτά φησι τὰ θηρία προτάξαι τῆς φάλαγγος ἐν
 15 διαστήματι καὶ τοὺς μετ' Ἀντιπάτρου Ταραντίνοους,
 τὰ δὲ μεταξὺ τῶν θηρίων πληρῶσαι τοῖς τοξόταις καὶ
 σφενδονήταις, αὐτὸν δὲ μετὰ τῆς ἐταιρικῆς ἵππου
 καὶ τῶν ὑπασπιστῶν κατόπιν ἐπιστῆναι τοῖς θηρίοις.
 ταῦτα δὲ ὑποθέμενος, τὸν μὲν νεώτερον Ἀντιόχον 8
 20 φησιν, ὃν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις ἔθηκε κατὰ τὸ λαιὸν τῶν
 πολεμίων ἔχοντα τὴν κατάφρακτον ἵππον, τοῦτου ἐκ
 τῆς ὄρεινῆς ἐπενεχθέντα τρέψασθαι τοὺς ἰππέας τοὺς
 περὶ τὸν Πτολεμαῖον τὸν Ἀερόπου καὶ καταδιώκειν,
 25 ὃς ἐτύγγανε τοῖς Αἰτωλοῖς ἐπιτεταγμένος ἐν τοῖς ἐπι-
 πέδοις ἐπὶ τῶν εὐωνύμων, τὰς δὲ φάλαγγας, ἐπεὶ 9
 συνέβαλον ἀλλήλαις, μάχην ποιεῖν ἰσχυράν. ὅτι δὲ 10
 συμβαλεῖν ἀδύνατον ἦν τῶν θηρίων καὶ τῶν ἰπ-
 πέων καὶ τῶν εὐζώνων προτεταγμένων, τοῦτο οὐκέτι
 συνορᾷ.
 30 Μετὰ δὲ ταῦτά φησι καταπροτερουμένην τὴν 19
 φάλαγγα ταῖς εὐχειρίαις καὶ πιεζομένην ὑπὸ τῶν
 Αἰτωλῶν ἀναχωρεῖν ἐπὶ πόδα, τὰ δὲ θηρία τοὺς ἐγ-

κλίνοντας ἐκδεχόμενα καὶ συμπίπτοντα τοῖς πολε-
 2 μίοις μεγάλην παρέχεσθαι χρείαν. πῶς δὲ ταῦτα
 γέγονεν ὀπίσω τῆς φάλαγγος οὐ φάδιον καταμαθεῖν,
 3 ἢ πῶς γενόμενα παρέχετο χρείαν μεγάλην· ὅτε γὰρ
 ἅπαξ αἱ φάλαγγες συνέπεσον ἀλλήλαις, οὐκέτι δυ- 5
 νατὸν ἦν κρῖναι τὰ θηρία τίς τῶν ὑποπιπτόντων φί-
 4 λιος ἢ πολέμιός ἐστι. πρὸς δὲ τούτοις φησὶ τοὺς Αἰ-
 τωλῶν ἱππέας δυσχρηστεῖσθαι κατὰ τὸν κίνδυνον διὰ
 5 τὴν ἀσυνήθειαν τῆς τῶν θηρίων φαντασίας. ἀλλ'
 οἱ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ταχθέντες ἐξ ἀρχῆς ἀκέραιοι 10
 διέμενον, ὡς αὐτὸς φησὶ· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τῶν
 ἱππέων τὸ μερισθὲν ἐπὶ τὸ λαιὸν ἐπεφύγει πᾶν ὑπὸ
 6 τῶν περὶ τὸν Ἀντίλοχον ἠττημένον. ποῖου οὖν μέρος
 τῶν ἱππέων ἦν κατὰ μέσσην τὴν φάλαγγα τὸ τοῦς
 7 ἐλέφαντας ἐκπλητόμενον; ποῦ δὲ ὁ βασιλεὺς γέ- 15
 γονε, καὶ τίνα παρέσχηται χρείαν ἐν τῇ μάχῃ, τὸ
 κάλλιστον σύστημα περὶ αὐτὸν ἐσχηκὼς καὶ τῶν πε-
 ζῶν καὶ τῶν ἱππέων; ἀπλῶς γὰρ οὐδὲν εἴρηται περὶ
 8 τούτων. ποῦ δὲ ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν Ἀντίλοχος
 ὁ μετὰ μέρος τινὸς τῆς δυνάμεως προκαταλαβόμε- 20
 9 νος τοὺς ὑπερδεξιούς τόπους; οὗτος μὲν γὰρ οὐδὲ
 εἰς τὴν στρατοπεδείαν ἀνακεχώρηκεν αὐτῷ μετὰ τὴν
 μάχην. εἰκότως· δύο γὰρ Ἀντιόχους ὑπέθετο τοῦ
 βασιλέως υἱούς, ὄντος ἑνὸς τοῦ τότε συνεστρατευμέ-
 10 νου. πῶς δὲ ὁ Σκόπας ἅμα μὲν αὐτῷ πρῶτος, ἅμα 25
 δ' ἔσχατος ἀναλέλυκεν ἐκ τοῦ κινδύνου; φησὶ γὰρ
 αὐτὸν ἰδόντα τοὺς περὶ τὸν νεώτερον Ἀντίλοχον ἐκ
 τοῦ διώγματος ἐπιφαινομένους κατὰ νότου τοῖς φα-
 λαγγίταις, καὶ διὰ τοῦτο τὰς τοῦ νικῶν ἐλπίδας ἀπο-
 11 γνόντα, ποιεῖσθαι τὴν ἀποχώρησιν, μετὰ δὲ ταῦτα 30
 συστήναι τὸν μέγιστον κίνδυνον, κυκλωθείσης τῆς
 φάλαγγος ὑπὸ τε τῶν θηρίων καὶ τῶν ἱππέων, καὶ

τελευταίου ἀποχωρῆσαι τὸν Σκόπαν ἀπὸ τοῦ κιν-
 δύνου.

Ταῦτα δὲ μοι δοκεῖ, καὶ καθόλου τὰ τοιαῦτα 20
 τῶν ἀλογημάτων, πολλὴν ἐπιφέρειν αἰσχύνην τοῖς
 5 συγγραφεῦσι. διὸ δεῖ μάλιστα μὲν πειραῖσθαι πάν- 2
 των κρατεῖν τῶν τῆς ἱστορίας μερῶν· καλὸν γάρ· εἰ
 δὲ μὴ τοῦτο δυνατόν, τῶν ἀναγκαιοτάτων καὶ τῶν
 μερίστων ἐν αὐτῇ πλείστην ποιεῖσθαι πρόνοιαν.

Ταῦτα μὲν οὖν προήχθη ἐπεῖν, θεωρῶν νῦν, 3
 10 καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιτηδευμά-
 των, τὸ μὲν ἀληθινὸν καὶ πρὸς τὴν χρείαν ἀνήκον
 ἐν ἐκάστοις, ἐπισεσυρμένον, τὸ δὲ πρὸς ἀλαζονείαν 4
 καὶ φαντασίαν, ἐπαινούμενον καὶ ζηλούμενον, ὡς
 μέγα τι καὶ θαυμάσιον, ὃ καὶ τὴν κατασκευὴν ἔχει
 15 ῥαδιεστέραν καὶ τὴν εὐδόκησιν ὀλιγοδεστέραν, κα-
 θάπερ αἱ λοιπαὶ τῶν γραφῶν. περὶ δὲ τῆς τῶν τό- 5
 πων ἀγνοίας τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν διὰ τὸ μεγά-
 λην εἶναι τὴν παράπτωσιν οὐκ ὠκνησα γράψαι καὶ
 πρὸς αὐτὸν Ζήνωνα, κρίνων καλὸν εἶναι τὸ μὴ τὰς 6
 20 τῶν πέλας ἀμαρτίας ἴδια προτερήματα νομίζειν, κα-
 θάπερ ἔνιοι ποιεῖν εἰώθασιν, ἀλλὰ μὴ μόνον τῶν
 ἰδίων ὑπομνημάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλοτριῶν, καθ'
 ὅσον οἷοί τ' ἔσμεν, ποιεῖσθαι πρόνοιαν καὶ διόρθωσιν
 χάριν τῆς κοινῆς ὠφελείας. ὁ δὲ λαβὼν τὴν ἐπιστο- 7
 25 λήν, καὶ γνοὺς ἀδύνατον οὔσαν τὴν μετάθεσιν διὰ
 τὸ προεκδεδωκέναι τὰς συντάξεις, ἐλυπήθη μὲν ὡς
 ἐνὶ μάλιστα, ποιεῖν δ' οὐδὲν εἶχε, τὴν γε μὴν ἡμε-
 8 τέραν αἴρεσιν ἀπεδέξατο φιλοφρόνως. ὃ δὴ κἂν ἐγὼ 8
 παρακαλέσαιμι περὶ αὐτοῦ τοὺς καθ' ἡμᾶς καὶ τοὺς
 30 ἐπιγιννομένους, ἐὰν μὲν κατὰ πρόθεσιν εὐρισκώμεθά
 που κατὰ τὴν πραγματείαν διαψευδόμενοι καὶ παρο-
 ρῶντες τὴν ἀλήθειαν, ἀπαραιτήτως ἐπιτιμᾶν, ἐὰν δὲ 9

κατ' ἄγνοιάν, συγγνώμην ἔχειν, καὶ μάλιστα πάντων ἡμῖν διὰ τὸ μέγεθος τῆς συντάξεως καὶ διὰ τὴν καθόλου περιβολὴν τῶν πραγμάτων.

- 21 Ὅτι ὁ Πληπόλεμος ὁ τὰ τῆς βασιλείας τῶν Αἰγυπτιῶν πράγματα μεταχειριζόμενος ἦν μὲν κατὰ τὴν ἡλικίαν νέος καὶ κατὰ τὸ συνεχὲς ἐν στρατιωτικῷ βίῳ διεργόνοι μετὰ φαντασίας, ἦν δὲ καὶ τῇ φύσει μετέωρος καὶ φιλόδοξος, καὶ καθόλου πολλὰ μὲν εἰς πραγμάτων λόγον ἀγαθὰ προσεφέρετο, πολλὰ δὲ καὶ κακά. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἐν τοῖς ὑπαίθεροις καὶ χειρὶς 10 ρίξειν πολεμικὰς πράξεις δυνατὸς ἦν, καὶ ἀνδρώδης ὑπῆρχε τῇ φύσει, καὶ πρὸς τὰς στρατιωτικὰς ὁμιλίαις 4 εὐφυνῶς διέκειτο· πρὸς δὲ ποιικίλων πραγμάτων χειρισμὸν, δεόμενον ἐπιστάσεως καὶ νήψεως, καὶ πρὸς φυλακὴν χρημάτων καὶ καθόλου τὴν περὶ τὸ λυσι- 15 τελὲς οἰκονομίαν, ἀφνέστατος ὑπῆρχε πάντων. ἦ καὶ ταχέως οὐ μόνον * ἔσφηλεν, ἀλλὰ καὶ τὴν βασιλείαν 6 ἠλάττωσε. παραλαβὼν γὰρ τὴν τῶν χρημάτων ἐξουσίαν, τὸ μὲν πλεῖστον μέρος τῆς ἡμέρας κατέτριβε σφαιρομαχῶν καὶ πρὸς τὰ μειράκια διαμιλλώμενος 20 7 ἐν τοῖς ὄπλοις, ἀπὸ δὲ τούτων γιγνόμενος εὐθέως πότους συνῆγε καὶ τὸ πλεῖον μέρος τοῦ βίου περὶ 8 ταῦτα καὶ σὺν τούτοις εἶχε τὴν διατριβήν. ὃν δὲ ποτε χρόνον τῆς ἡμέρας ἀπεμέριξε πρὸς ἐντεύξεις, ἐν τούτῳ διεδίδου, μᾶλλον δὲ, εἰ δεῖ τὸ φαινόμενον εἰ- 25 πέν, διερρίπτει τὰ βασιλικὰ χρήματα τοῖς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος παραγεγονόσι πρεσβευταῖς καὶ τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίταις, μάλιστα δὲ τοῖς περὶ τὴν 9 αὐτὴν ἡγεμόσι καὶ στρατιώταις. καθόλου γὰρ ἀνανεύειν οὐκ ἤδει, τῷ δὲ πρὸς χάριν ὁμιλήσαντι πᾶν 30 10 ἔξ ἐτοίμου τὸ φανέν ἐδίδου. τὸ λοιπὸν ἠὔξανε τὸ 11 κακόν, ἔξ αὐτοῦ λαμβάνου τὴν ἐπίδοσιν. πᾶς γὰρ ὁ

παθῶν εὖ παρὰ τὴν προσδοκίαν καὶ τοῦ γεγονότος χάριν καὶ τοῦ μέλλοντος ὑπερεβάλλετο ταῖς τῶν λόγων εὐχαριστίαις· ὁ δὲ πυνθανόμενος τὸν γιγνόμε- 12 νον ἐκ πάντων ἔπαινον ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὰς ἐν τοῖς 5 πότοις ἐπιχύσεις, ἔτι δὲ τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰ διὰ τῶν ἀκροαμάτων εἰς αὐτὸν ἀδόμενα παίγνια κατὰ τὴν πόλιν, εἰς τέλος ἔχανουτο καὶ μᾶλλον αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἐξετυφουτο, καὶ προχειρότερος ἐγίνετο πρὸς τὰς ξενικὰς καὶ στρατιωτικὰς χάριτας. ἐφ' οἷς οἱ 22 10 περὶ τὴν αὐτὴν ἀσχάλλοντες πάντα παρεσημαίνοντο καὶ βαρέως αὐτοῦ τὴν αὐθάδειαν ὑπέφερον, τὸν δὲ Σωσίβιον ἐκ παραθέσεως ἐθαύμαζον. ἐδόκει γὰρ οὗτος τοῦ τε βασιλέως προεστάναι φρο- 2 νιμώτερον ἢ κατὰ τὴν ἡλικίαν, τὴν τε πρὸς τοὺς 15 ἐκτὸς ἀπάντησιν ἀξίαν ποιῆσθαι τῆς ἐγκεχειρισμένης αὐτῷ πίστεως· αὕτη δ' ἦν ἡ σφραγὶς καὶ τὸ τοῦ βασιλέως σῶμα. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀνακομιζό- 3 μενος ἦκει παρὰ τοῦ Φιλίππου Πτολεμαῖος ὁ Σωσίβιον. καὶ πρὶν μὲν οὖν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκπλεῦ- 4 20 σαι πλήρης ἦν τύφου διὰ τε τὴν ἰδίαν φύσιν καὶ διὰ τὴν προσγεγνημένην ἐκ τοῦ πατρὸς εὐκαιρίαν· ὡς δὲ καταπλεύσας εἰς τὴν Μακεδονίαν συνέμιξε τοῖς 25 περὶ τὴν αὐτὴν νεανίσκοις, ὑπολαβὼν εἶναι τὴν Μακεδόνων ἀνδρείαν ἐν τῇ τῆς ὑποδέσεως καὶ τῇ τῆς 25 ἐσθῆτος διαφορᾷ, παρῆν ταῦτα πάντα ἐξηλωκῶς καὶ πεπεισμένος αὐτὸν μὲν ἄνδρα γεγονέναι διὰ τὴν ἐκδημίαν καὶ διὰ τὸ Μακεδόσιν ὁμιλημέναι, τοὺς δὲ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρείαν ἀνδράποδα καὶ βλάκας δια- 6 30 πρὸς τὸν Πληπόλεμον. πάντων δ' αὐτῷ συγκατατιθεμένων τῶν περὶ τὴν αὐτὴν διὰ τὸ τὸν Πληπόλεμον καὶ τὰ πράγματα καὶ τὰ χρήματα μὴ ὡς ἐπίτρο-

πον, ἀλλ' ὡς κληρονόμον χειρίζειν, ταχέως ἠυξήθη
 8 τὰ τῆς διαφορᾶς. καθ' ὃν καιρὸν ὁ Τληπόλεμος,
 προσπιπτόντων αὐτῷ λόγων δυσμενικῶν ἐκ τῆς τῶν
 αὐλικῶν παρατηρήσεως καὶ κακοπραγμοσύνης, τὰς
 μὲν ἀρχὰς παρήκουσε καὶ κατεφρόνει τῶν λεγομένων 5
 9 ὡς δέ ποτε καὶ κοινηὴ συνεδρεύσαντες ἐτόλμησαν ἐν
 τῷ μέσῳ καταμέμψασθαι τὸν Τληπόλεμον, ὡς κακῶς
 χειρίζοντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν οὐ παρόντος αὐτοῦ,
 10 τότε δὴ παροξυνθεὶς συνῆγε τὸ συνέδριον καὶ πα-
 ρελεθῶν ἐκείνους μὲν ἔφη λάθρα καὶ κατ' ἰδίαν ποι-
 εῖσθαι κατ' αὐτοῦ τὰς διαβολάς, αὐτὸς δ' ἔκρινε κοινή
 καὶ κατὰ πρόσωπον αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν κατηγο-
 ρίαν. [Ζήτει ἐν τῷ περὶ δημηγοριῶν, addit eclogarius.]
 11 Ὅτι μετὰ τὴν δημηγορίαν ἔλαβε καὶ τὴν σφρα-
 γίδα παρὰ Σωσιβίου, καὶ ταύτην παρεληφώς ὁ Τλη-
 15 πόλεμος λοιπὸν ἤδη πάντα τὰ πράγματα κατὰ τὴν
 αὐτοῦ προαίρεσιν ἔπραττεν. [Exc. Peir. p. 69—86.]
 23 Πόπλιος δὲ Σκιπίων ἦκεν ἐκ Λιβύης οὐ πολὺ
 2 κατόπιν τῶν προειρημένων καιρῶν. οὔσης δὲ τῆς
 προσδοκίας τῶν πολλῶν ἀκολουθοῦν τῷ μεγέθει τῶν 20
 πράξεων, μεγάλην εἶναι συνέβαινε καὶ τὴν φαντα-
 σίαν περὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν τοῦ πλήθους εὐνοίαν
 3 πρὸς αὐτόν. καὶ τοῦτο εἰκότως ἐκ τῶν κατὰ λόγον
 4 ἐγίνετο καὶ καθηκόντως· οὐδέποτε γὰρ ἂν ἐλπίσαν-
 τες Ἀννίβαν ἐμβαλεῖν ἐξ Ἰταλίας οὐδ' ἀποτρίψασθαι 25
 τὸν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν ἀναγκαίων κίνδυνον, τότε
 δοκοῦντες ἤδη βεβαίως οὐ μόνον ἐκτὸς γερονένοι
 παντὸς φόβου καὶ πάσης περιστάσεως, ἀλλὰ καὶ κρα-
 τεῖν τῶν ἐχθρῶν, ὑπερβολὴν οὐ κατέλιπον χαρᾶς.
 5 ὡς δὲ καὶ τὸν θριάμβον εἰσήγε, τότε καὶ μᾶλλον ἔτι 30
 διὰ τῆς τῶν εἰσαγομένων ἐναργείας μιμνησκόμενοι
 τῶν προγεγονότων κινδύνων ἐκπαθεῖς ἐγίνοντο

κατὰ τὴν πρὸς θεοὺς εὐχαριστίαν καὶ κατὰ τὴν
 πρὸς τὸν αἰτίον τῆς τηλικαύτης μεταβολῆς εὐνοίαν.
 καὶ γὰρ ὁ Σύφαξ ὁ τῶν Μασαισυλίων βασιλεὺς ἤχθη 6
 τότε διὰ τῆς πόλεως ἐν τῷ θριάμβῳ μετὰ τῶν αἰχμα-
 5 λῶτων· ὅς καὶ μετὰ τινα χρόνον ἐν τῇ φυλακῇ τὸν
 βίον μετήλλαξε. τούτων δὲ συντελεσθέντων, οἱ μὲν 7
 ἐν τῇ Ῥώμῃ κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀγῶ-
 νας ἤγον καὶ πανηγύρεις ἐπιφανῶς, χορηγὸν ἔχοντες
 εἰς ταῦτα τὴν Σκιπίωνος μεγαλοψυχίαν. [Exc. ant.
 10 p. 269.]

Ὅτι Φίλιππος ὁ βασιλεὺς τοῦ χειμῶνος ἤδη κα- 24
 ταρχομένου, καθ' ὃν Πόπλιος Σολπίκιος ὕπατος κα-
 τεστάθη ἐν Ῥώμῃ, ποιούμενος τὴν διατριβὴν ἐν τοῖς
 Βαργυλλίοις, θεωρῶν καὶ τοὺς Ῥοδίους καὶ τὸν Ἄττα-
 15 λον οὐχ οἷον διαλύοντας τὸ ναυτικόν, ἀλλὰ καὶ προσ-
 πληροῦντας ναῦς καὶ φιλοτιμότερον προσκειμένους
 ταῖς φυλακαῖς, δυσχρόστως διέκειτο καὶ πολλὰς καὶ
 ποικίλας εἶχε περὶ τοῦ μέλλοντος ἐπινοίας. ἅμα μὲν 2
 γὰρ ἠγωνία τὸν ἐκ τῶν Βαργυλλίων ἐκπλουν καὶ
 20 προεωρᾶτο τὸν κατὰ θάλατταν κίνδυνον, ἅμα δὲ τοῖς
 κατὰ τὴν Μακεδονίαν πράγμασι διαπιστῶν οὐδαμῶς
 ἐβούλετο παραχειμάζειν κατὰ τὴν Ἀσίαν, φοβούμενος 3
 μὲν οὖν καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ τοὺς Ῥωμαίους· καὶ
 γὰρ οὐδ' ἠγνόει τὰς ἐξαποστελλομένας κατ' αὐτοῦ
 25 πρεσβείας εἰς Ῥώμην, * διόπερ πέρας ἔχει τὰ κατὰ τὴν
 Λιβύην. ἐξ ὧν ἐδυσχρηστεῖτο μὲν ὑπερβαλλόντως, 4
 ἠναγκάζετο δὲ κατὰ τὸ παρὸν ἐπιμένων αὐτοῦ τὸ δὴ
 λεγόμενον λύκον βιον ζῆν. παρ' ὧν μὲν γὰρ ἀρχαί- 5
 ζων καὶ κλέπτων, τοὺς δὲ ἀποβιαζόμενος, ἐνίους δὲ
 30 παρὰ φύσιν αἰκάλων διὰ τὸ λιμώττειν αὐτῷ τὸ στρα-
 τευμα, ποτὲ μὲν ἐσιτεῖτο κρέα, ποτὲ δὲ σῦκα, ποτὲ δὲ
 σιτάρια βραχέα παντελῶς· ὧν τινα μὲν αὐτῷ Ζεῦξις

ἐχορήγει, τὰ δὲ Μυλασεῖς καὶ Ἀλαβανδεῖς καὶ Μάγνητες, οὓς ὁπότε μὲν τι δοῖεν, ἔδαινευ, ὅτε δὲ μὴ 7 δοῖεν, ὑλάκτει καὶ ἐπεβούλευεν αὐτοῖς. τέλος ἐπὶ τὴν Μυλασεῶν πόλιν πράξεις συνεστήσατο διὰ Φιλοκλέους, ἐσφάλη δὲ διὰ τὴν ἀλογίαν τῆς ἐπιβολῆς. 5 8 τὴν δ' Ἀλαβανδέων χώραν ὡς πολεμίαν κατέφθειρε, φήσας ἀναγκαῖον εἶναι πορίζειν τῷ στρατεύματι τὰ 9 πρὸς τὴν τροφήν. [Exc. Peir. p. 86.]

Πολύβιος δ' ὁ Μεγαλοπολίτης ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τῶν Ἱστοριῶν, Φίλιππος, φησὶν, ὁ Περσέως πατήρ, ὅτε τὴν 10 Ἀσίαν κατέτρεχευ, ἀπορῶν τροφῶν τοῖς στρατιώταις παρὰ Μαγνήτων, ἐπεὶ σίτον οὐκ εἶχον, σῦκα ἔλαβε. διὸ καὶ Μυοῦντος κυριεύσας τοῖς Μάγνησιν ἔχαρί- 25 σατο τὸ χωρίον ἀντὶ τῶν σῦκων. [Athen. 3, p. 78, E.]

Ἐπιπέωντος δ' ὁ πρὸς τὸν ἄρχοντα Περσέως ἀπορῶν τροφῶν τοῖς στρατιώταις παρὰ Μαγνήτων, ἐπεὶ σίτον οὐκ εἶχον, σῦκα ἔλαβε. διὸ καὶ Μυοῦντος κυριεύσας τοῖς Μάγνησιν ἔχαρί- 25 σατο τὸ χωρίον ἀντὶ τῶν σῦκων. [Athen. 3, p. 78, E.]

25 Ὅτι ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἐξέπεμπε πρεσβευ- 15 τὰς πρὸς Ἀτταλοῦ τὸν βασιλέα τοὺς ἅμα μὲν εὐχαριστήσοντας ἐπὶ τοῖς γερονόσιν, ἅμα δὲ παρακαλέσοντας αὐτὸν ἐλθεῖν Ἀθήναζε χάριν τοῦ συνδιαλαβεῖν 2 περὶ τῶν ἐνεστῶτων. ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τινας ἡμέρας πνθόμενος καταπεπλευκέναι Ῥωμαίων πρεσβευ- 20 τὰς εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ νομίζων ἀναγκαῖον εἶναι τὸ συμμίξει τούτοις, ἀνήχθη κατὰ σπουδὴν. ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων δῆμος γνοὺς τὴν παρουσίαν αὐτοῦ μεγαλομερῶς ἐψηφίσατο περὶ τῆς ἀπαντήσεως καὶ 4 τῆς ὄλης ἀποδοχῆς τοῦ βασιλέως. Ἀτταλος δὲ κατα- 25 πλεύσας εἰς τὸν Πειραιᾶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν ἐχορημάτισε τοῖς ἐκ τῆς Ῥώμης πρεσβευταῖς, θεωρῶν δ' αὐτοὺς καὶ τῆς προγεγενημένης κοινοπραγίας μνημονεύοντας καὶ πρὸς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλε- 5 μου ἐτοίμους ὄντας περιχαρῆς ἦν. τῇ δ' ἐπαύριον 30 ἅμα τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τοῖς τῶν Ἀθηναίων ἄρχουσιν ἀνέβαινευ εἰς ἄστν μετὰ μεγάλης προστασίας· οὐ

γὰρ μόνον οἱ τὰς ἀρχὰς ἔχοντες μετὰ τῶν ἱππέων, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ πολῖται μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἀπήντων αὐτοῖς. ὡς δὲ συνέμιξαν, τοιαύτη παρὰ 6 τῶν πολλῶν ἐγένετο κατὰ τὴν ἀπάντησιν φιλανθρωπία πρὸς τε Ῥωμαίους καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς τὸν Ἀτταλοῦ ὡσθ' ὑπερβολὴν μὴ καταλιπεῖν. ἐπεὶ δ' εἰσῆει 7 κατὰ τὸ Δίπυλον, ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους παρέστησαν τὰς ἱερείας καὶ τοὺς ἱερεῖς. μετὰ δὲ ταῦτα πάντας μὲν τοὺς ναοὺς ἀνέβησαν, ἐπὶ δὲ πᾶσι θύματα 10 τοῖς βωμοῖς παραστήσαντες ἠξίωσαν αὐτὸν θύσαι. τὸ δὲ τελευταῖον ἐψηφίσαντο τιμὰς τηλικαύτας ἡλί- 8 κας οὐδενὶ ταχέως τῶν πρότερον εἰς αὐτοὺς εὐεργετῶν γερονότων· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ φυλὴν 9 ἐπάωνυμον ἐποίησαν Ἀττάλω, καὶ κατένειμαν αὐτὸν 15 εἰς τοὺς ἐπαωνύμους τῶν ἰορχηγετῶν.

Μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγόντες ἐκκλησίαν ἐκάλουν 26 τὸν προειρημένον. παραιτουμένου δὲ καὶ φάσκοντος 2 εἶναι φορτικὸν τὸ κατὰ πρόσωπον εἰσελθόντα διαπορεύεσθαι τὰς εὐεργεσίας τὰς αὐτοῦ τοῖς εὐπεπονθόσι, 20 τῆς μὲν εἰσόδου παρήκαν, γράψαντα δ' αὐτὸν ἠξίουσιν 3 ἐκδοῦναι περὶ ὧν ὑπολαμβάνει συμφέρειν πρὸς τοὺς ἐνεστῶτας καιροῦς. τοῦ δὲ πεισθέντος καὶ γράψαν- 4 τος εἰσήνεγκαν τὴν ἐπιστολὴν οἱ προεστῶτες. ἦν δὲ 5 τὰ κεφάλαια τῶν γεγραμμένων ἀνάμνησις τῶν πρό- 25 τερον ἐξ αὐτοῦ γερονότων εὐεργετημάτων εἰς τὸν δῆμον, ἐξαρίθμησις τῶν πεπραγμένων αὐτῷ πρὸς Φίλιππον κατὰ τοὺς ἐνεστῶτας καιροῦς, τελευταία δὲ 6 παράκλησις εἰς τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, καὶ διορκισμός, ὡς εἴαν μὴ νῦν ἔλονται συνεμβάλλειν εὐ- 30 γενῶς εἰς τὴν ἀπέχθειαν ἅμα Ῥοδίους καὶ Ῥωμαίους καὶ αὐτῷ, μετὰ δὲ ταῦτα παρέντες τοὺς καιροῦς κοινωεῖν βούλονται τῆς εἰρήνης, ἄλλων αὐτὴν κατερ-

7 γασαμένων, ἀστοχῆσειν αὐτοὺς τοῦ τῆ πατρίδι συμ-
 φέροντος. τῆς δὲ ἐπιστολῆς ταύτης ἀναγνωσθείσης
 ἔτοιμον ἦν τὸ πλήθος ψηφίζεσθαι τὸν πόλεμον καὶ
 8 διὰ τὰ λεγόμενα καὶ διὰ τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς τὸν
 Ἄτταλον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν Ῥοδίων ἐπεισελθόν- 5
 των καὶ πολλοὺς πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν διαθεμέ-
 νων λόγους, ἔδοξε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκφέρειν τῷ Φι-
 9 λίππῳ τὸν πόλεμον. ἀπεδέξαντο δὲ καὶ τοὺς Ῥοδίους
 μεγαλομερῶς καὶ τὸν τε δῆμον ἐστεφάνωσαν ἀρι-
 10 στείων στεφάνῳ καὶ πᾶσι Ῥοδίοις ἰσοπολιτεῖαν ἐψη-
 φίσαντο διὰ τὸ κἀκείνους αὐτοῖς χωρὶς τῶν ἄλλων
 τὰς τε ναῦς ἀποκαταστήσαι τὰς αἰχμαλώτους γενο-
 10 μένας καὶ τοὺς ἀνδρας. οἱ μὲν οὖν πρέσβεις οἱ παρὰ
 τῶν Ῥοδίων ταῦτα διαπραχάντες ἀνήχθησαν εἰς τὴν
 Κέων ἐπὶ τὰς νῆσους μετὰ τοῦ στόλου. 15
 27 Ὅτι καδ' ὄν χρόνον οἱ τῶν Ῥωμαίων πρέσβεις
 ἐν ταῖς Ἀθήναις ἐποιούντο τὴν διατριβήν, Νικάνο-
 ρος τοῦ παρὰ Φιλίππου κατατρέχοντος τὴν Ἀττικὴν
 ἕως τῆς Ἀκαδημείας, προδιαπεψάμενοι πρὸς αὐτὸν
 2 οἱ Ῥωμαῖοι κήρυκα συνέμιξαν αὐτῷ καὶ παρεκά-
 λεσαν ἀναγγεῖλαι τῷ Φιλίππῳ διότι Ῥωμαῖοι παρα-
 καλοῦσι τὸν βασιλέα τῶν μὲν Ἑλλήνων μηδενὶ πο-
 λεμῆν, τῶν δὲ γενομένων εἰς Ἄτταλον ἀδικημάτων
 δίκας ὑπέχειν ἐν ἴσῳ κριτηρίῳ, καὶ διότι πράξαντι
 μὲν ταῦτα τὴν εἰρήνην ἄγειν ἔξεστι πρὸς Ῥωμαίους, 25
 μὴ βουλομένῳ δὲ πείθεσθαι τἀναντία συνεξακολου-
 θήσειν ἔφασαν. ὁ μὲν οὖν Νικάνωρ ταῦτα ἀκούσας
 4 ἀπηλλάγη· τὸν αὐτὸν δὲ λόγον τοῦτον οἱ Ῥωμαῖοι
 καὶ πρὸς Ἠπειρώτας εἶπαν περὶ Φιλίππου παραπλέ-
 οντες ἐν Φοινίκῃ καὶ πρὸς Ἀμύνανδρον ἀναβάντες 30
 εἰς Ἀθαμανίαν· παραπλησίως καὶ πρὸς Αἰτωλοὺς
 5 ἐν Ναυπάκτῳ καὶ πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ἐν Αἰγίῳ. τότε

δὲ διὰ τοῦ Νικάνωρος τῷ Φιλίππῳ ταῦτα δηλώσαν-
 τες αὐτοὶ μὲν ἀπέπλευσαν ὡς Ἀντίοχον καὶ Πτολε-
 μαῖον ἐπὶ τὰς διαλύσεις. [Exc. de legat. p. 6—9.]

Ἄλλ' ἐμοὶ δοκεῖ τὸ μὲν ἄρξασθαι καλῶς καὶ 28
 5 συνακμάσαι ταῖς ὁρμαῖς πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων
 αὐξήσιν ἐπὶ πολλῶν ἤδη γεγενημένων, τὸ δ' ἐπὶ τέλος 2
 ἀγαγεῖν τὸ προτεθὲν καὶ πού καὶ τῆς τύχης ἀντιπι-
 πτούσης συνεκπληρῶσαι τῷ λογισμῷ τὸ τῆς προθυ-
 μίας ἑλλιπὲς ἐπ' ὀλίγων γίνεσθαι. διὸ καὶ τότε δι- 3
 10 καίως ἂν τις τὴν μὲν Ἄτταλου καὶ Ῥοδίων ὀλιγοπο-
 υλίαν καταμέμψαιτο, τὸ δὲ Φιλίππου βασιλικὴν καὶ
 μεγαλόψυχον καὶ τὸ τῆς προθέσεως ἐπίμονον ἀποδέ-
 ξαιτο, οὐχ ὡς καθόλου τὸν τρόπον ἐπαινωῶν, ἀλλ' ὡς
 τὴν πρὸς τὸ παρὸν ὁρμὴν ἐπισημαινόμενος. ποιού- 4
 15 μαι δὲ τὴν τοιαύτην διαστολήν, ἵνα μὴ τις ἡμᾶς ὑπο-
 λάβῃ μαχόμενα λέγειν ἑαυτοῖς, ἄρτι μὲν ἐπαινοῦντας
 Ἄτταλον καὶ Ῥοδίους, Φιλίππον δὲ καταμεμφομένους,
 νῦν δὲ τούναντίον. τούτου γὰρ χάριν ἐν ἀρχαῖς τῆς 5
 20 πραγματείας διεστειλάμην, φήσας ἀναγκαῖον εἶναι
 ποτὲ μὲν εὐλογεῖν, ποτὲ δὲ ψέγειν τοὺς αὐτούς, ἐπει- 6
 δὴ πολλάκις μὲν αἱ πρὸς τὸ χεῖρον τῶν πραγμάτων
 ῥοπαὶ καὶ περιστάσεις ἀλλοιοῦσι τὰς προαιρέσεις τῶν
 ἀνθρώπων, πολλάκις δὲ αἱ πρὸς τὸ βέλτιον, ἔστι δ' 7
 25 ὅτε κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἄνθρωποι ποτὲ μὲν ἐπὶ τὸ
 δέον ὁρμῶσι, ποτὲ δ' ἐπὶ τούναντίον. ὧν ἐν τί μοι
 δοκεῖ καὶ τότε γεγενημέναι περὶ τὸν Φίλιππον· ἀσχάλ- 8
 λων γὰρ ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἐλαττώμασι, καὶ τὸ πλεῖον
 ὀργῇ καὶ θυμῷ χρώμενος, παρυστατικῶς καὶ δαιμο-
 νίως ἐνήρμοσεν εἰς τοὺς ἐνεστῶτας καιροὺς, καὶ τού-
 30 τῳ τῷ τρόπῳ κατανέστη τῶν Ῥοδίων καὶ τοῦ βασι-
 λέως Ἄτταλου, καὶ καθίκετο τῶν ἐξῆς πράξεων.
 ταῦτα μὲν οὖν προήχθη εἰπεῖν διὰ τὸ τινας μὲν 9

πρὸς τῷ τέρατι, καθάπερ οἱ κακοὶ τῶν σταδίων,
 ἐγκαταλιπεῖν τὰς ἑαυτῶν προθέσεις, τινὰς δ' ἐν τού-
 τῳ μάλιστα νικᾶν τοὺς ἀντιπάλους. [Exc. ant. p. 269.]
 29 Ὁ δὲ Φίλιππος ἐβούλετο παρελθεῖναι Ῥωμαίων
 τὰς ἐν τούτοις τοῖς τόποις ἀφορμὰς καὶ τὰς ἐπιβά- 5
 2 θρας. — ἵνα ἐὰν πρόθῃται διαβαίνειν αὐτίς εἰς τὴν
 Ἀσίαν, ἐπιβάθραν ἔχοι τὴν Ἄβυδον. [Suidas vv. ἐπι-
 βάθρας et ἐπιβάθρα.]
 3 Τὴν δὲ τῆς Ἄβυδου καὶ Σηστοῦ θέσει καὶ τὴν
 εὐκαιρίαν τῶν πόλεων τὸ μὲν διὰ πλειόνων ἐξαριθ- 10
 μεῖσθαι μάταιον εἶναι μοι δοκεῖ διὰ τὸ πάντας, ὧν
 καὶ μικρὸν ὄφελος, ἰστορηκεῖναι διὰ τὴν ιδιότητα
 4 τῶν τόπων· κεφαλαιωδῶς γε μὴν ὑπομνήσαι τοὺς
 ἀναγιννώσκοντας ἐπιστάσεως χάριν οὐκ ἄχρηστον εἶ-
 5 ναι νομίζω πρὸς τὸ παρόν. γνοίη δ' ἂν τις τὰ περὶ 15
 τὰς προειρημένας πόλεις οὐχ οὕτως ἐξ αὐτῶν τῶν
 ὑποκειμένων τόπων ὡς ἐκ τῆς παραθέσεως καὶ συγ-
 6 κρίσεως τῶν λέγεσθαι μελλόντων. καθάπερ γὰρ οὐδ'
 ἐκ τοῦ παρὰ μὲν τισιν Ὠκεανοῦ προσαγορευομένου,
 παρὰ δὲ τισιν Ἀτλαντικοῦ πελάγους, δυνατὸν εἰς 20
 τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν εἰσπλευσαι μὴ οὐχὶ διὰ
 τοῦ καθ' Ἡρακλείους στήλας περαιωθέντα στόμα-
 7 τος, οὕτως οὐδ' ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς εἰς τὴν Προπον-
 τίδα καὶ τὸν Πόντον ἀφικέσθαι μὴ οὐχὶ διὰ τοῦ με-
 ταξὺ Σηστοῦ καὶ Ἄβυδου διαστήματος ποιησάμενον 25
 8 τὸν εἰσπλου. ὥσπερ δὲ πρὸς τινα λόγον τῆς τύχης
 ποιουμένης τὴν κατασκευὴν ἀμφοτέρων τῶν πορθμῶν,
 πολλαπλάσιον εἶναι συμβαίνει τὸν καθ' Ἡρακλείους
 9 στήλας πόρον τοῦ κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον· ὁ μὲν γὰρ
 ἐστὶν ἐξήκοντα σταδίων, ὁ δὲ κατὰ τὴν Ἄβυδον δυοῖν, 30
 ὡς ἂν εἴ τινος τεκμαιρομένου διὰ τὸ πολλαπλάσιον εἶ-
 10 ναι τὴν ἕξω θάλατταν τῆς καθ' ἡμᾶς. εὐκαιρότερον

μέντοι γε τοῦ καθ' Ἡρακλείους στήλας στόματός
 ἐστὶ τὸ κατὰ τὴν Ἄβυδον. τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀμφοῖν ὑπ' 11
 ἀνθρώπων οἰκούμενον πύλης ἔχει διάθεσιν διὰ τὴν
 πρὸς ἀλλήλους ἐπιμίξιν, ποτὲ μὲν γαυρούμενον
 5 ὑπὸ τῶν πεζεύειν ἐπ' ἀμφοτέρως τὰς ἡπείρους προ-
 αιρουμένων, ποτὲ δὲ πλατευόμενον συνεχῶς· τὸ δὲ 12
 καθ' Ἡρακλείους στήλας σπάνιον ἔχει τὴν χρῆσιν καὶ
 σπανίους διὰ τὴν ἀνεπιμίξιν τῶν ἔθνων τῶν πρὸς
 τοὺς πέραςι κατοικούντων τῆς Αἰβύης καὶ τῆς Εὐρώ-
 10 πης καὶ διὰ τὴν ἀγνωσίαν τῆς ἐκτὸς θαλάττης. αὐτὴ 13
 δ' ἢ τῶν Ἀβυδητῶν πόλις περιέχεται μὲν ἐξ ἀμφοῖν
 τοῖν μεροῖν ὑπὸ τῶν τῆς Εὐρώπης ἀκρωτηρίων, ἔχει
 δὲ λιμένα δυνάμενον σκέπειν ἀπὸ παντὸς ἀνέμου
 τοὺς ἐνορμοῦντας. ἐκτὸς δὲ τῆς εἰς τὸν λιμένα κατα- 14
 15 γαγῆς οὐδαμῶς οὐδαμῆ δυνατὸν ἐστὶν ὀρμησαι πρὸς
 τὴν πόλιν διὰ τὴν ὀξύτητα καὶ βίαν τοῦ ῥοῦ τοῦ
 κατὰ τὸν πόρον.

Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ γε Φίλιππος τὰ μὲν ἀποσταυρώ- 30
 σας, τὰ δὲ περιχαρᾶς τοὺς Ἀβυδηνοὺς, ἐπολιόρ-
 20 κει κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. ἢ δὲ πρῶ- 2
 ξις αὐτὴ κατὰ μὲν τὸ μέγεθος τῆς παρασκευῆς καὶ
 τὴν ποικιλίαν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις ἐπινοημάτων, δι'
 ὧν οἱ πολιορκοῦντες καὶ οἱ πολιορκούμενοι πρὸς ἀλ-
 λήλους εἰσάθασιν ἀντιμηχανᾶσθαι καὶ φιλοτεχνεῖν, οὐ
 25 γέγονε θαυμασίος, κατὰ δὲ τὴν γενναιότητα τῶν πο- 3
 λιορκουμένων καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐψυχίας, εἰ
 καὶ τις ἄλλη, μνήμης ἀξία καὶ παραδόσεως. τὰς μὲν 4
 γὰρ ἀρχὰς πιστεύοντες αὐτοῖς οἱ τὴν Ἄβυδον κατοι-
 κοῦντες ὑπέμενον ἐρρωμένως τὰς τοῦ Φιλίππου πα-
 30 ρασκευὰς, καὶ τῶν τε κατὰ θάλατταν προσαχθέντων
 μηχανημάτων τὰ μὲν τοῖς πετροβόλοις τύπτοντες διε-
 σάλευσαν, τὰ δὲ τῷ πυρὶ διεφθειραν, οὕτως ὥστε καὶ

τὰς ναῦς μόλις ἀνασπᾶσαι τοὺς πολεμίους ἐκ τοῦ
 5 κινδύνου. τοῖς δὲ κατὰ γῆν ἔργοις ἕως μὲν τινος
 προσαντεῖχον εὐψύχως, οὐκ ἀπελπίζοντες κατακρα-
 6 τήσειν τῶν πολεμίων. ἐπειδὴ δὲ τὸ μὲν ἐκτὸς τοῦ
 τεύχους ἔπεσε διὰ τῶν ὀρυγματῶν, μετὰ δὲ ταῦτα διὰ 5
 τῶν μετάλλων ἤγγιζον οἱ Μακεδόνες τῷ κατὰ τὸ πε-
 7 πτωκὸς ὑπὸ τῶν ἔνδοθεν ἀντροκοδομημένῳ τείχει, τὸ
 τηρικᾶδε πέμψαντες πρεσβευτὰς Ἰφιάδην καὶ Παν-
 τάρχωντον ἐκέλευον παραλαμβάνειν τὸν Φίλιππον τὴν
 πόλιν, τοὺς μὲν στρατιώτας ὑποσπόνδους ἀφέντα 10
 τοὺς παρὰ Ῥοδίων καὶ παρ' Ἀττάλου, τὰ δ' ἐλεύ-
 θερα τῶν σωμάτων ἐάσαντα σώζεσθαι κατὰ δύναμιν
 οὐ ποτ' ἂν ἕκαστος προαιρηθῆται μετὰ τῆς ἐσθῆτος τῆς
 8 περὶ τὸ σῶμα. τοῦ δὲ Φιλίππου προστάτητος περὶ
 πάντων ἐπιτρέπειν ἢ μάχεσθαι γενναίως, οὗτοι μὲν 15
 ἐπανήλθον.

31 Οἱ δ' Ἄβυθνοὶ πυνθόμενοι τὰ λεγόμενα, συνελ-
 θόντες εἰς ἐκκλησίαν ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ἐνεστώ-
 2 των ἀπονοηθέντες ταῖς γνώμασι. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς
 πρῶτον μὲν τοὺς δούλους ἐλευθεροῦν, ἵνα συναγα- 20
 νιστὰς ἔχοιεν ἀπροφασίστους, ἔπειτα συναθροῖσαι
 τὰς μὲν γυναικας εἰς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν ἀπά-
 σασ, τὰ δὲ τέκνα σὺν ταῖς τροφοῖς εἰς τὸ γυμνάσιον,
 3 ἕξῃς δὲ τούτοις τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν εἰς τὴν
 ἀγορὰν συναγαγεῖν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἱματισμὸν τὸν 25
 ἀξιόλογον εἰς τὴν τετρήρη τὴν τῶν Ῥοδίων καὶ τὴν
 4 τριήρη τὴν τῶν Κυζικηνῶν. ταῦτα δὲ προθέμενοι καὶ
 πράξαντες ὁμοθυμαδὸν κατὰ τὸ δόγμα πάλιν συνη-
 θροίσθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πεντήκοντα προε-
 χειρίσαντο τῶν πρεσβυτέρων ἀνδρῶν καὶ μάλιστα 30
 πιστευομένων, ἔτι δὲ τὴν σωματικὴν δύναμιν ἔχόν-
 5 των πρὸς τὸ δύνασθαι τὸ κριθὲν ἐπιτελεῖν, καὶ τού-

τοὺς ἐξώρμισαν ἐναντίου ἀπάντων τῶν πολιτῶν ἢ
 μὴν, ἐὰν ἴδωσι τὸ διατείχισμα καταλαμβανόμενον
 ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, κατασφάξειν μὲν τὰ τέκνα καὶ τὰς
 γυναικας, ἐμπρήσειν δὲ τὰς προειρημένας ναῦς, ῥί-
 5 φειν δὲ κατὰ τὰς ἀρὰς τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν
 εἰς τὴν θάλατταν. μετὰ δὲ ταῦτα παραστησάμενοι 6
 τοὺς ἱερέας ὠμνυον πάντες ἢ κρατήσειν τῶν ἐχθρῶν
 ἢ τελευτήσειν μαχόμενοι περὶ τῆς πατρίδος. ἐπὶ δὲ 7
 πᾶσι σφραγισάμενοι κατάρας ἠνάγκασαν ἐπὶ τῶν ἐμ-
 10 πύρων ποιεῖσθαι τοὺς ἱερέας καὶ τὰς ἱερείας περὶ
 τῶν προειρημένων. ταῦτα δ' ἐπικυρώσαντες τοῦ μὲν 8
 ἀντιμεταλλεύειν τοῖς πολεμίοις ἀπέστησαν, ἐπὶ δὲ
 τοιαύτην γνώμην κατέστησαν ὥστ' ἐπειδὴν πέση τὸ
 διατείχισμα, τότε ἐπὶ τοῦ πτώματος διαμάχεσθαι καὶ
 15 διαποθνήσκειν πρὸς τοὺς βιαζομένους.

Ἐξ ὧν εἶποι τις ἂν καὶ τὴν λεγομένην Φωκικὴν 32
 ἀπόνοιαν καὶ τὴν Ἀκαρνανῶν εὐψυχίαν ὑπερηρέκειναι
 τὴν τῶν Ἄβυθνῶν τόλμαν. Φωκεῖς τε γὰρ δοκοῦσι 2
 τὰ παραπλήσια βουλεύεσθαι περὶ τῶν ἀναγκάων,
 20 οὐκ εἰς τέλος ἀπηλπισμένας ἔχοντες τὰς τοῦ νικᾶν
 ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλειν ποιεῖσθαι τὸν κίνδυνον πρὸς
 τοὺς Θετταλοὺς ἐν τοῖς ὑπαίθεροις ἐκ παρατάξεως·
 ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῶν Ἀκαρνανῶν ἔθνος, ὅτε προεῖ- 3
 3 δον μόνον τὴν Αἰτωλῶν ἔφοδον, ἐβουλεύσαντο παρα-
 25 πλήσια περὶ τῶν ἐνεστώτων· ὑπὲρ ὧν τὰ κατὰ μέρος
 ἡμεῖς ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἱστορήκαμεν. Ἄβυθνοὶ δέ, 4
 συγκεκλειμένοι καὶ σχεδὸν ἀπηλπικότες τὴν σωτηρίαν,
 πανδημεὶ προείλοντο τῆς εἰμαρμένης τυχεῖν μετὰ τῶν
 τέκνων καὶ τῶν γυναικῶν μᾶλλον ἢ ζῶντες ἔτι πρό-
 30 ληψιν ἔχειν τοῦ πεσεῖσθαι τὰ σφέτερα τέκνα καὶ τὰς
 γυναικας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἔξουσίαν. διὸ καὶ 5
 μάλιστ' ἂν τις ἐπὶ τῆς Ἄβυθνῶν περιπετείας μέμ-

ψαιτο τῇ τύχῃ, διότι τὰς μὲν τῶν προειρημένων συμ-
φορὰς οἶον ἐλεήσασα παραντίκα διωρθώσατο, περι-
θείσα τὴν νίκην ἅμα καὶ τὴν σωτηρίαν τοῖς ἀπηλ-
πισμένοις, περὶ δὲ Ἀβυδηνῶν τὴν ἐναντίαν εἶχε
6 διάληψιν. οἱ μὲν γὰρ ἄνδρες ἀπέθανον, ἡ δὲ πόλις 5
ἔάλω, τὰ δὲ τέκνα σὺν αὐταῖς μητράσιν ἐγένετο τοῖς
ἐχθροῖς ὑποχείρια.

33 Πεσόντος γὰρ τοῦ διατειχίσματος, ἐπιβάντες ἐπὶ
τὸ πτώμα κατὰ τοὺς ὄρκους διεμάχοντο τοῖς πολε-
μίοις οὕτω τετολημηκότως ὥστε τὸν Φίλιππον καί- 10
περ ἐκ διαδοχῆς προβαλόντα τοὺς Μακεδόνας ἕως
νυκτὸς τέλος ἀποσιῆσαι τῆς μάχης, δυσελπιστήσαντα
2 καὶ περὶ τῆς ὅλης ἐπιβολῆς. οὐ γὰρ μόνον ἐπὶ τοὺς
θυήσκοντας τῶν πολεμίων ἐπιβαίνοντες ἠγωνίζοντο
μετὰ πάραστάσεως οἱ προκινδυνεύοντες τῶν Ἀβυδη- 15
νῶν, οὐδὲ τοῖς ξίφεσι καὶ τοῖς δόρασιν αὐτοῖς ἐμά-
3 χοντο παραβόλως, ἀλλ' ὅτε τι τούτων ἀχρειαθὲν
ἀδυνατήσκειν ἢ μετὰ βίας προοῖντο ἐκ τῶν χειρῶν,
συμπλεκόμενοι τοῖς Μακεδόσιν οὓς μὲν ἀνέτρεπον
ὁμοῦ τοῖς ὅπλοις, ὧν δὲ συντριβόντες τὰς σαρίσας 20
αὐτοῖς τοῖς ἐκείνων κλάσμασιν ἐκ διαλήψεως τύπτον-
τες αὐτῶν ταῖς ἐπιδορατίσι τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς
4 γυμνοὺς τόπους εἰς ὄλοσχερῇ διατροπῇ ἤγον. ἐπι-
γενομένης δὲ τῆς νυκτὸς καὶ διαλυθείσης τῆς μάχης,
τῶν μὲν πλείστων τεθνεώτων ἐπὶ τοῦ πτώματος, τῶν 25
δὲ λοιπῶν ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τῶν τραυμάτων ἀδυ-
νατούντων, συναγαγόντες ὀλίγους τινὰς τῶν πρεσ-
βυτέρων Γλανκίδης καὶ Θεόγνητος κατέβαλον τὸ σε-
μνὸν καὶ θανμάσιον τῆς τῶν πολιτῶν προαιρέσεως
5 διὰ τὰς ἰδίας ἐλπίδας· ἐβουλεύσαντο γὰρ τὰ μὲν 30
τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ζωρθεῖν, ἅμα δὲ τῷ φωτὶ
τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰς ἱερείας ἐκπέμπειν μετὰ στεμμά-

των πρὸς τὸν Φίλιππον, δεησομένους καὶ παραδιδόν-
τας αὐτῷ τὴν πόλιν.

Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους Ἄτταλος ὁ βασι- 34
λεὺς ἀκούσας πολιορκεῖσθαι τοὺς Ἀβυδηνοὺς, δι'
5 Αἰγαίου ποιησάμενος τὸν πλοῦν εἰς Τένεδον, ὁμοίως
δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων Μάρκος Αἰμίλιος ὁ νεώτατος
ἦκε καταπλέων εἰς αὐτὴν τὴν Ἀβυδον. οἱ γὰρ Ῥω- 2
μαῖοι τὸ σαφὲς ἀκούσαντες ἐν τῇ Ῥόδῳ περὶ τῆς τῶν
Ἀβυδηνῶν πολιορκίας, καὶ βουλόμενοι πρὸς αὐτὸν τὸν
10 Φίλιππον ποιήσασθαι τοὺς λόγους κατὰ τὰς ἐντολάς,
ἐπιστήσαντες τὴν πρὸς τοὺς βασιλέας ὁρμὴν ἐξέπεμ-
ψαν τὸν προειρημένον, ὃς καὶ συμμίξας περὶ τὴν 3
Ἀβυδον διεσάφει τῷ βασιλεῖ διότι δέδοκται τῇ συγ-
κλήτῳ παρακαλεῖν αὐτὸν μῆτε τῶν Ἑλλήνων μηδενὶ
15 πολεμεῖν, μῆτε τοῖς Πτολεμαίου πράγμασιν ἐπιβάλ-
λειν τὰς χεῖρας, περὶ δὲ τῶν εἰς Ἄτταλον καὶ Ῥοδί-
ους ἀδικημάτων δίκας ὑποσχεῖν, καὶ διότι ταῦτα μὲν 4
οὕτω πράττοντι τὴν εἰρήνην ἄγειν ἐξέσται, μὴ βου-
λομένῳ δὲ πειθαρχεῖν ἐτοίμως ὑπάρξειν τὸν πρὸς
20 Ῥωμαίους πόλεμον. τοῦ δὲ Φιλίππου βουλομένου 5
διδάσκειν ὅτι Ῥόδιοι τὰς χεῖρας ἐπιβάλοιεν αὐτῷ,
μεσολαβήσας ὁ Μάρκος ἤρετο, Τί δ' Ἀθηναῖοι; τί δὲ
Κιανοί; τί δὲ νῦν Ἀβυδηνοί; καὶ τούτων τις, ἔφη,
6 σοὶ πρότερος ἐπέβαλε τὰς χεῖρας; ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξα- 6
25 πορήσας κατὰ τρεῖς τρόπους ἔφησεν αὐτῷ συγγνώ-
μην ἔχειν ὑπερηφάνως ὁμιλοῦντι, πρῶτον μὲν ὅτι
νέος ἐστὶ καὶ πραγμάτων ἄπειρος, δεύτερον ὅτι κάλ-
λιστος ὑπάρχει τῶν καθ' αὐτόν· καὶ γὰρ ἦν τοῦτο
κατ' ἀλήθειαν· μάλιστα δὲ ὅτι Ῥωμαῖος. ἐγὼ δὲ μάλι- 7
30 στα μὲν ἀξιώ Ῥωμαίους, ἔφη, μὴ παραβαίνειν τὰς συν-
θήκας μηδὲ πολεμεῖν ἡμῖν· ἐὰν δὲ καὶ τοῦτο ποιῶσιν,
ἀμνυόμεθα γενναίως, παρακαλέσαντες τοὺς θεούς.

Οἷτοι μὲν οὖν ταῦτα εἰπόντες διεχωρίσθησαν
 8 ἀπ' ἀλλήλων· ὁ δὲ Φίλιππος κυριεύσας τῆς πό-
 λεως, τὴν ὑπαρξίν ἅπασαν καταλαβὼν συνηθροί-
 σμένην ὑπὸ τῶν Ἀβυθηνῶν ἐξ ἐτοίμου παρέλαβε.
 9 θεωρῶν δὲ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ὀρμὴν τῶν σφᾶς αὐ-
 τῶν καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἀποσφαττόντων,
 κατακαόντων, ἀπαγχόντων, εἰς τὰ φρέατα ῥιπτούν-
 των, κατακορημιζόντων ἀπὸ τῶν τεγῶν, ἐκπλαγῆς
 10 ἦν, καὶ διαलगῶν ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις παρήγγειλε
 διότι τρεῖς ἡμέρας ἀναστροφὴν δίδωσι τοῖς βουλο- 10
 11 μένοις ἀπάγχεσθαι καὶ σφάττειν αὐτούς. οἱ δ' Ἀβυ-
 θηνοί, προδιειληφότες ὑπὲρ αὐτῶν κατὰ τὴν ἐξ ἀρ-
 χῆς στάσιν, καὶ νομίζοντες οἷον εἰ προδότηι γίνεσθαι
 τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡγωνισμένων καὶ τεθυεώτων,
 οὐδαμῶς ὑπέμενον τὸ ζῆν, ὅσοι μὴ δεσμοῖς ἢ τοιαύ- 15
 12 ταις ἀνάγκαις προκατελήφθησαν· οἱ δὲ λοιποὶ πάν-
 τες ὄρωρον ἀμελλήτως κατὰ συγγενείας ἐπὶ τὸν θά-
 νατον. [Exc. ant. p. 269—271.]
 35 Ὅτι παρήσαν μετὰ τὴν ἄλωσιν Ἀβύδου παρὰ τοῦ
 τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος εἰς τὴν Ρόδον πρεσβευταί, πα- 20
 ρακαλοῦντες τὸν δῆμον εἰς τὰς πρὸς τὸν Φίλιππον
 2 διαλύσεις. οἷς ἐπελθόντων τῶν ἐκ τῆς Πρώμης πρε-
 σβευτῶν καὶ διαλεγομένων ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιείσθαι
 διαλύσεις πρὸς Φίλιππον ἄνευ Ῥωμαίων, ἔδοξε προσ-
 ἔχειν τῷ δήμῳ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ στοχάζεσθαι τῆς 25
 τούτων φιλίας. [Exc. de legat. p. 9.]
 36 Ὁ δὲ Φιλοποίμην ἐξελογίσατο τὰ διαστήματα
 τῶν Ἀχαιῶν πόλεων ἅπασῶν καὶ ποῖα δύνανται
 κατὰ τὰς αὐτὰς ὁδοὺς εἰς τὴν Τεγέαν παραγίνεσθαι.
 2 λοιπὸν ἐπιστολὰς ἔγραψε πρὸς πάσας τὰς πόλεις, καὶ 30
 ταύτας διέδωκε ταῖς πορρωτάτω πόλεσι, μερισσας οὐ-
 τως ὥστε καθ' ἐκάστην ἔχειν μὴ μόνον τὰς ἑαυτῆς,

ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἄλλων πόλεων, ὅσαι κατὰ τὴν αὐ-
 τὴν ὁδὸν ἐπιπτον. ἐγγράπτο δ' ἐν ταῖς πρώταις τοῖς 3
 ἀποτελεῖοις τοιαῦτα. ὅταν κομίσησθε τὴν ἐπιστολήν,
 παραχρῆμα ποιήσασθε τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις ἔχοντας
 5 τὰ ὄπλα καὶ πένθ' ἡμερῶν ἐφόδια καὶ πέντ' ἀργύ-
 ριον, ἀθροίζεσθαι παραντία πάντας εἰς τὴν ἀγοράν.
 ἐπειδὴν δὲ συλλεχθῶσιν οἱ παρόντες, ἀναλαβόντες 4
 αὐτοὺς ἄγετε εἰς τὴν ἐξῆς πόλιν· ὅταν δ' ἐκεῖ παρα-
 γνήσθε, τὴν ἐπιστολήν ἀπόδοτε τὴν ἐπιγεγραμμένην
 10 τῷ παρ' ἐκείνων Ἀποτελεῖω καὶ πειθαρχεῖτε τοῖς
 ἐγγεγραμμένοις. ἐγγράπτο δ' ἐν ταύτῃ ταῦτα τοῖς 5
 πρὸςθεν, πλὴν διότι τὸ τῆς ἐξῆς κειμένης ὄνομα πό-
 λεως οὐ ταῦτόν εἶχεν, εἰς ἣν ἔδει προάγειν. τοιού- 6
 του δὲ τοῦ χειρισμοῦ γενομένου κατὰ τὸ συνεχές,
 15 πρῶτον μὲν οὐδεὶς ἐγίνωσκε πρὸς τίνα πρᾶξιν ἢ
 πρὸς ποῖαν ἐπιβολὴν ἔστιν ἢ παρασκευή, εἶτα ποῦ
 πορεύεται, πλὴν τῆς ἐξῆς πόλεως οὐδεὶς ἀπλῶς ἤδει,
 πάντες δὲ διαποροῦντες καὶ παραλαμβάνοντες ἀλλή- 7
 λους προῆγον εἰς τοῦμπροσθεν. τῷ δὲ μὴ τὸ ἴσον 8
 20 ἀπέχειν τῆς Τεγέας τὰς πορρωτάτω κειμένας πόλεις
 οὐχ ἅμα πάσαις ἀπεδόθη τὰ γράμματα ταύταις, ἀλλὰ
 κατὰ λόγον ἐκάσταις. ἐξ ὧν συνέβη, μήτε τῶν Τε- 9
 γεατῶν εἰδότεων τὸ μέλλον μήτε τῶν παραγιννομένων,
 ἅμα πάντας τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ κατὰ πάσας τὰς πύλας
 25 εἰς τὴν Τεγέαν εἰσπορεύεσθαι σὺν τοῖς ὅπλοις. ταῦτα δὲ 37
 διεστρατήγει καὶ περιεβάλλετο τῇ διανοίᾳ διὰ τὸ πλῆ-
 θος τῶν ὠτακονστῶν καὶ κατασκόπων τοῦ τυράννου.
 Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν, ἐν ἣ ἡ συναθροίζεσθαι 2
 τὸ πλῆθος ἔμελλε τῶν Ἀχαιῶν εἰς Τεγέαν, ἔξαπέ-
 30 στείλε τοὺς ἐπιλέκτους, ὥστε νυκτερεύσαντας περὶ
 Σελλασίαν ἅμα τῷ φωτὶ κατὰ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν
 ἐπιτρέχειν τὴν Λακωνικὴν. ἐὰν δ' οἱ μισθοφόροι 8

- βοηθήσαντες παρενοχλῶσιν αὐτούς, συνέταξε ποιῆσθαι τὴν ἀποχώρησιν ἐπὶ τὸν Σκοτίταν καὶ τὰ λοιπὰ πειθαρχεῖν Διδασκαλῶνδα τῷ Κρητί· τούτῳ γὰρ ἐπεπιστεύηκε καὶ διετέτακτο περὶ τῆς ὅλης ἐπιβολῆς.
- 4 οὗτοι μὲν οὖν προῆγον εὐθαρσῶς ἐπὶ τὸ συντεταγμένον· ὁ δὲ Φιλοποίμην ἐν ὥρᾳ παραγγελίας δειπνοποιεῖσθαι τοῖς Ἀχαιοῖς ἐξῆγε τὴν δύναμιν ἐκ τῆς Τεργέας, καὶ νυκτοπορήσας ἐνεργῶς περὶ τὴν ἐωθινὴν ἐνεκάτισε τὴν στρατιάν ἐν τοῖς περὶ τὸν Σκοτίταν προσαγορευομένοις τόποις, ὅς ἐστι μεταξὺ τῆς Τεργέας καὶ τῆς Λακεδαιμόνος. οἱ δ' ἐν τῇ Πελλάγη μισθοφόροι κατὰ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἅμα τῷ σημῆναι τοὺς σκοποὺς τὴν καταδρομὴν τῶν πολεμίων ἐκ χειρὸς ἐβόηθουν, καθάπερ ἔθος ἦν αὐτοῖς, καὶ
- 6 προσέειπεν τοῖς ὑπεναντίοις. τῶν δ' Ἀχαιῶν κατὰ τὸ συνταχθέν ὑποχωρούντων εἶποντο κατόπιν ἐπικείμενοι θρασείως καὶ τετολημκότως. ἅμα δὲ τῷ παραβάλλειν εἰς τοὺς κατὰ τὴν ἐνέδραν τόπους διαναστάτων τῶν Ἀχαιῶν, οἱ μὲν κατεκόπησαν, οἱ δ' ἐάλωσαν αὐτῶν. [Exc. ant. p. 271.]
- 38 Ὁ δὲ Φίλιππος ὄρων τοὺς Ἀχαιοὺς εὐλαβῶς διακειμένους πρὸς τὸν κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον, ἐσπούδαξε κατὰ πάντα τρόπον ἐμβιβάσαι αὐτοὺς εἰς ἀπέχθειαν. [Suidas v. εὐλαβῶς sine nomine.]
- 39 Ὁ δὲ τοῦ Πτολεμαίου στρατηγὸς Σκόπας ὁρμήσας εἰς τοὺς ἄνω τόπους κατεστρέψατο ἐν τῷ χειμῶνι τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος. [Ioseph. Antiq. Iud. XII. 3, 3.]
- 2 Τῆς δὲ πολιορκίας ἑμβώδους γενομένης ὁ μὲν Σκόπας ἠδόξει καὶ διεβέβλητο νεανικῶς. [Suidas vv. ἑμβώδης et Σκόπας sine nomine.]
- 3 Τοῦ Σκόπα νικηθέντος ὑπὸ Ἀντιόχου τὴν μὲν

- Βαταναίαν καὶ Σαμάρειαν καὶ Ἄβιλα καὶ Γάδαρα παρέλαβεν Ἀντίοχος· μετ' ὀλίγον δὲ προσεχώρησαν αὐτῷ καὶ τῶν Ἰουδαίων οἱ περὶ τὸ ἱερὸν τὸ προσαγορευόμενον Ἱεροσόλυμα κατοικοῦντες. ὑπὲρ οὗ καὶ
- 5 πλείω λέγειν ἔχοντες, καὶ μάλιστα περὶ τῆς γενομένης περὶ τὸ ἱερὸν ἐπιφανείας, εἰς ὕστερον καιρὸν ὑπερθεσόμεθα τὴν διήγησιν. [Ioseph. Antiq. Iud. XII. 3, 3.]
- ["Ὅτι Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως τὴν τῶν Γαζαίων πόλιν πορθήσαντος φησὶν ὁ Πολύβιος"] ἔμοι δὲ καὶ δίκαιον ἅμα καὶ πρέπον εἶναι δοκεῖ τὸ τοῖς Γαζαίοις ἀποδοῦναι τὴν καθήκουσαν μαρτυρίαν. οὐδὲν γὰρ διαφέροντες ἀνδρεία τῶν κατὰ Κοίλην Συρίαν πρὸς τὰς πολεμικὰς πράξεις ἐν κοινωνίᾳ πραγμάτων καὶ τῷ τηρεῖν τὴν πίστιν πολὺ διαφέρουσι καὶ συλλήβδην ἀνυπόστατον
- 15 ἔχουσι τὴν τόλμαν. κατὰ γὰρ τὴν Περσῶν ἐφοδὸν ἐκπλαγέντων τῶν ἄλλων διὰ τὸ μέγεθος τῆς δυναστείας, καὶ πάντων ἐργχειρισάντων σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς πατρίδας Μήδοις, μόνοι τὸ δεινὸν ὑπέμειναν πάντες, τὴν πολιορκίαν ἀναδεξάμενοι. κατὰ δὲ τὴν
- 20 Ἀλεξάνδρου παρουσίαν, οὐ μόνον τῶν ἄλλων παραδεδωκότων αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ Τυρίων ἐξηνδραποδισμένων μετὰ βίας, καὶ σχεδὸν ἀνελπίστου τῆς σωτηρίας ὑπαρχούσης τοῖς ἐναντιομένοις πρὸς τὴν ὁρμὴν καὶ βίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, μόνοι τῶν κατὰ Συρίαν ὑπέστησαν καὶ πάσας ἐξήλεξαν τὰς ἐλπίδας. τὸ δὲ παραπλήσιον ἐποίησαν καὶ κατὰ τοὺς ἐνεστῶτας καιροὺς· οὐδὲν γὰρ ἀπέλειπον τῶν ἐνδεχομένων, σπουδάζοντες διαφυλάξει τὴν πρὸς τὸν Πτολεμαίου πίστιν. διὸ καθάπερ καὶ κατ' ἰδίαν ἐπισημαινόμεθα τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐν τοῖς ὑπομνήμασι, τὸν αὐτὸν τρόπον χρῆ καὶ κοινῇ τῶν πόλεων τὴν ἐπ' ἀγαθῷ ποιήσασθαι μνήμην, ὅσαι τι τῶν καλῶν ἐκ παραδό-

σεώς τε καὶ προθέσεως πρᾶττειν εἰάθασιν. [Exc. Peir. p. 86, ante fr. 23, quo haec sunt transferenda..]

- 41 Βαβρόντιον, τόπος περὶ Χίου. Πολύβιος ἐκκαιδεκάτῳ.
 2 Γίττα, πόλις Παλαιστίνης. Πολύβιος ἐκκαιδεκάτῳ.
 3 Ἑλλά, χωρίον Ἀσίας, Ἀττάλου βασιλέως ἐμπορίων. Πολύβιος ἐκκαιδεκάτῳ.
 4 Ἰνσοβροί, ἔθνος Ἰταλικόν. Πολύβιος ἐκκαιδεκάτῳ.
 5 Κάνδασα, φρούριον Καρίας. Πολύβιος ἐκκαιδεκάτῳ.
 6 Καρχαία, μία τῆς ἐν Κέφ τετραπόλεως. οἱ οἰκούντες Καρχαεῖς. Πολύβιος ἐκκαιδεκάτῳ.
 7 Μάντνα, πόλις Ῥωμαίων. τὸ ἐθνικὸν Μαντναῖος. Πολύβιος ἐκκαιδεκάτῳ. [Steph. Byz.]

FRAGMENTA LIBRI XVIII.

Ἐπελθόντος δὲ τοῦ τεταγμένου καιροῦ παρῆν ὁ ¹
 μὲν Φίλιππος ἐκ Δημητριάδος ἀναχθεὶς εἰς τὸν Μη-^(17,1)
 λιέα κόλπον, πέντε λέμβους ἔχων καὶ μίαν πρίστιν,
 ἐφ' ἧς αὐτὸς ἐπέπλει. συνῆσαν δ' αὐτῷ Μακεδόνες ²
 5 μὲν Ἀπολλόδωρος καὶ Δημοσθένης οἱ γραμματεῖς, ἐκ
 Βοιωτίας Βραχύλλης, Ἀχαιοὶ δὲ Κυκλιάδας, ἐκπε-
 πτωκῶς ἐκ Πελοποννήσου διὰ τὰς πρότερον ὑφ' ἡμῶν
 εἰρημένους αἰτίας. μετὰ δὲ τοῦ Τίτου παρῆν ὁ τε βα- ³
 σιλεὺς Ἀμύνανδρος καὶ παρ' Ἀττάλου Διονυσόδα-
 10 ρος, ἀπὸ δὲ τῶν ἐθνῶν καὶ πόλεων τῶν μὲν Ἀχαιῶν ⁴
 Ἀρίσταινος καὶ Ξενοφῶν, παρὰ δὲ Ῥοδίων Ἀκασίμ-
 βροτος ὁ ναύαρχος, παρὰ δὲ τῶν Αἰτωλῶν Φαινέας
 ὁ στρατηγός, καὶ πλείους δ' ἕτεροι τῶν πολιτενομέ-
 5 νων. συνεγγίσαντες δὲ κατὰ Νίκαιαν πρὸς τὴν θά-
 15 λατταν, οἱ μὲν περὶ τὸν Τίτον ἐπέστησαν παρ' αὐτὸν
 τὸν αἰγιαλόν, ὁ δὲ Φίλιππος ἐγγίσας τῇ γῇ μετέω-
 ρος ἔμεινε. τοῦ δὲ Τίτου κελεύοντος αὐτὸν ἀποβαί- ⁶
 νειν, διαναστάς ἐκ τῆς νεῶς οὐκ ἔφησεν ἀποβῆσε-
 σθαι. τοῦ δὲ πάλιν ἐρομένου τίνα φοβεῖται, φοβεῖ- ⁷
 20 σθαι μὲν ἔφησεν ὁ Φίλιππος οὐδένα πλὴν τοὺς θεούς,
 ἀπιστεῖν δὲ τοῖς πλείστοις τῶν παρόντων, μάλιστα δ'
 Αἰτωλοῖς. τοῦ δὲ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοῦ θαυμά- ⁸
 σαντος, καὶ φήσαντος ἴσον εἶναι πᾶσι τὸν κίνδυνον

καὶ κοινὸν τὸν καιρὸν, μεταλαβὼν ὁ Φίλιππος οὐκ
 9 ἔφησεν αὐτὸν ὀρθῶς λέγειν· Φαινέου μὲν γὰρ πά-
 θόντος τι πολλοὺς εἶναι τοὺς στρατηγήσοντας Αἰτω-
 λῶν, Φιλίππου δ' ἀπολομένου κατὰ τὸ παρὸν οὐκ
 εἶναι τὸν βασιλεύοντα Μακεδόνων. ἐδόκει μὲν οὖν 5
 10 πᾶσι φορτικῶς κατάρχεσθαι τῆς ὁμιλίας· ὅμως δὲ
 λέγειν αὐτὸν ἐκέλευεν ὁ Τίτος ὑπὲρ ὧν πάρεστιν.
 11 ὁ δὲ Φίλιππος οὐκ ἔφη τὸν λόγον αὐτῷ καθήκειν,
 ἀλλ' ἐκείνῳ· διόπερ ἤξιόν διασαφεῖν τὸν Τίτον τί
 12 δεῖ ποιήσαντα τὴν εἰρήνην ἔργειν. ὁ δὲ τῶν Ῥω- 10
 μαίων στρατηγὸς αὐτῷ μὲν ἀπλοῦν τινα λόγον ἔφη
 13 καθήκειν καὶ φαινόμενον. κελεύειν γὰρ αὐτὸν ἐκ
 μὲν τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης ἐκχωρεῖν, ἀποδόντα τοὺς
 αἰχμαλώτους καὶ τοὺς αὐτομόλους ἐκάστοις οὓς ἔχει,
 14 τοὺς δὲ κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα τόπους παραδοῦναι Ῥω- 15
 μαίοις, ὧν γέγονε κύριος μετὰ τὰς ἐν Ἠπείρῳ δια-
 λύσεις· ὁμοίως δὲ καὶ Πτολεμαίῳ τὰς πόλεις ἀπο-
 καταστήσαι πάσας, ἃς παρήρηται μετὰ τὸν Πτολε-
 μαίου τοῦ Φιλοπάτορος θάνατον.
 2 Ταῦτα δ' εἰπὼν ὁ Τίτος αὐτὸς μὲν ἐπέσχε, πρὸς 20
 (17, 2) δὲ τοὺς ἄλλους ἐπιστραφεὶς ἐκέλευε λέγειν ἅπερ
 ἐκάστοις αὐτῶν οἱ πέμψαντες εἶησαν ἐντεταλμένοι.
 2 πρῶτος δὲ Διονυσόδωρος ὁ παρ' Ἀττάλου μεταλα-
 βὼν τὸν λόγον τὰς τε ναῦς ἔφη δεῖν αὐτὸν ἀποδοῦ-
 ναι τὰς τοῦ βασιλέως τὰς γενομένας αἰχμαλώτους ἐν 25
 τῇ περὶ Χίον ναυμαχίᾳ καὶ τοὺς ἅμα ταύταις ἄνδρας,
 ἀποκαταστήσαι δὲ καὶ τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἱερὸν ἀκέ-
 3 ραιον καὶ τὸ Νικηφόριον, ἃ κατέφθειρε. μετὰ δὲ
 τοῦτον ὁ τῶν Ῥοδίων ναύαρχος Ἀκισίμβροτος τῆς
 μὲν Περαίας ἐκέλευεν ἐκχωρεῖν τὸν Φίλιππον, ἧς 30
 αὐτῶν παρήρηται, τὰς δὲ φρουράς ἐξάγειν ἐξ Ἰασοῦ
 4 καὶ Βαργυλίων καὶ τῆς Εὐρωμέων πόλεως, ἀποκατα-

στήσαι δὲ καὶ Περινθίους εἰς τὴν Βυζαντίων συμπο-
 λιτείαν, παραχωρεῖν δὲ καὶ Σηστοῦ καὶ Ἀβύδου καὶ
 τῶν ἐμπορίων καὶ λιμένων τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν
 ἀπάντων. ἐπὶ δὲ τοῖς Ῥοδίοις Ἀχαιοὶ Κόρινθον ἀπή- 5
 5 τουν καὶ τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν ἀβλαβῆ. μετὰ δὲ 6
 τούτους Αἰτωλοὶ πρῶτον μὲν τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης
 ἐκέλευον ἐξίστασθαι, καθάπερ καὶ Ῥωμαῖοι, δευτέρου
 αὐτοῖς ἀποκαθιστάναι τὰς πόλεις ἀβλαβεῖς τὰς πρό-
 10 τερον μετασχούσας τῆς τῶν Αἰτωλῶν συμπολιτείας.
 Ταῦτα δ' εἰπόντος τοῦ Φαινέου τοῦ τῶν Αἰτω- 3
 λῶν στρατηγῶ, μεταλαβὼν Ἀλέξανδρος ὁ προσαγο- (17, 3)
 ρεόμενος Ἴσιος, ἀνὴρ δοκῶν πραγματικὸς εἶναι καὶ
 λέγειν ἱκανός, οὔτε διαλύεσθαι νῦν ἔφησεν τὸν Φί- 2
 λιππον ἀληθινῶς οὔτε πολεμεῖν γενναίως, ὅταν δέη
 15 τοῦτο πράττειν, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς συλλόγοις καὶ ταῖς
 ὁμιλίαις ἐνεδρεῦειν καὶ παρατηρεῖν καὶ ποιεῖν τὰ τοῦ
 πολεμοῦντος ἔργα, κατ' αὐτὸν δὲ τὸν πόλεμον ἀδί-
 3 κως ἴστασθαι καὶ λίαν ἀγεννῶς· ἀφέντα γὰρ τοῦ κατὰ 3
 πρόσωπον ἀπαντᾶν τοῖς πολεμίοις, φεύγοντα τὰ πό-
 20 λεις ἐμπιμπράναι καὶ διαρπάξαι καὶ διὰ ταύτης τῆς
 προαιρέσεως ἠττώμενον τὰ τῶν νικάντων ἄθλα λυ-
 4 μαίνεσθαι. καίτοι γε τοὺς πρότερον Μακεδόνων βε-
 βασιλευκότας οὐ ταύτην ἐσχηκέναι τὴν πρόθεσιν,
 ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν· μάχεσθαι μὲν γὰρ πρὸς ἀλλή-
 25 λους συνεχῶς ἐν τοῖς ὑπαίθεροις, τὰς δὲ πόλεις σπα-
 νίως ἀνααιρεῖν καὶ καταφθεῖρειν. τοῦτο δ' εἶναι πᾶσι 5
 φανερόν ἐκ τε τοῦ πολέμου τοῦ περὶ τὴν Ἀσίαν, ὃν
 Ἀλέξανδρος ἐπολέμησε πρὸς Δαρεῖον, ἐκ τε τῆς τῶν
 διαδεξαμένων ἀμφισβητήσεως, καθ' ἣν ἐπολέμησαν
 30 πάντες πρὸς Ἀντίγονου ὑπὲρ τῆς Ἀσίας. παραπλη- 6
 σίως δὲ καὶ τοὺς τούτους διαδεξαμένους μέχρι Πύρ-
 ρου κεχρησθαι τῇ προαιρέσει ταύτῃ· διακινδυνεύειν 7
 POLYB. HIST. III. 17

μὲν γὰρ πρὸς αὐτοὺς ἐν τοῖς ὑπαίθροις προχείρως
 καὶ πάντα ποιεῖν εἰς τὸ καταγωνίσασθαι διὰ τῶν
 ὀπλων ἀλλήλους, τῶν δὲ πόλεων φείδεσθαι χάριν
 τοῦ τοὺς νικήσαντας ἠγείσθαι τούτων καὶ τιμᾶσθαι
 8 παρὰ τοῖς ὑποτακτομένοις. τὸ δ' ἀναιροῦντα περὶ 5
 ὧν ὁ πόλεμος ἐστὶ τὸν πόλεμον αὐτὸν καταλιπεῖν
 μανίας ἔργον εἶναι, καὶ ταύτης ἐρωμένης, ὃ νῦν ποι-
 9 εῖν τὸν Φίλιππον· τοσαύτας γὰρ διεφθαρκένοι πό-
 λεις ἐν Θετταλίᾳ, φίλον ὄντα καὶ σύμμαχον, καθ' ὃν
 καιρὸν ἐκ τῶν ἐν Ἠπειρῷ στενωῶν ἐποιεῖτο τὴν σπου- 10
 δὴν, ὅσας οὐδεὶς ποτε τῶν Θετταλοῖς πεπολεμηκότων
 11 διέφθειρε. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα πρὸς ταύτην τὴν ὑπό-
 θεσιν διαλεχθεὶς τελευταίοις ἐχρήσατο τούτοις. ἦρετο
 γὰρ τὸν Φίλιππον διὰ τί Λυσιμάχειαν μετ' Αἰτωλῶν
 ταπτομένην καὶ στρατηγὸν ἔχουσαν παρ' αὐτῶν ἐκ- 12
 βαλὼν τοῦτου κατὰσχοι φρουρᾶ τὴν πόλιν· διὰ τί
 δὲ Κιανούς, παραπλησίως μετ' Αἰτωλῶν συμπολι-
 τενομένους, ἐξανδραποδίσαιτο, φίλος ὑπάρχων Αἰ-
 τωλοῖς· τί δὲ λέγων κατέχει νῦν Ἐχίνον καὶ Θήβας
 13 τὰς Φθίας καὶ Φάρσαλον καὶ Λάρισαν. ὁ μὲν οὖν 20
 Ἀλέξανδρος ταῦτ' εἰπὼν ἀπεσιώπησεν.
 4 Ὁ δὲ Φίλιππος ἐγγίσας τῇ γῆ μᾶλλον ἢ πρόσθεν
 (17,4) καὶ διαναστάς ἐπὶ τῆς νεῶς Αἰτωλικὸν ἔφη καὶ θεα-
 2 τρικὸν διατεθεῖσθαι τὸν Ἀλέξανδρον λόγον. σαφῶς
 γὰρ πάντας γιννώσκειν ὅτι τοὺς ἰδίους συμμάχους 25
 ἐκῶν μὲν οὐδεὶς διαφθείρει, κατὰ δὲ τὰς τῶν και-
 ρῶν περιστάσεις πολλὰ ποιεῖν ἀναγκάζεσθαι τοὺς
 3 ἠγρομένους παρὰ τὰς ἑαυτῶν προαιρέσεις. ἔτι δὲ
 ταῦτα λέγοντος τοῦ βασιλέως ὁ Φαινέας, ἡλαττωμέ-
 νος τοῖς ὄμμασιν ἐπὶ πλείον, ὑπέκρουε τὸν Φίλιπ- 30
 πον, φάσκων αὐτὸν ληθεῖν· δεῖν γὰρ ἢ μαχόμενον
 4 νικᾶν ἢ ποιεῖν τοῖς κρείττοσι τὸ προσταττόμενον. ὁ

δὲ Φίλιππος, καίπερ ἐν κακοῖς ὦν, ὅμως οὐκ ἀπέσ-
 χετο τοῦ καθ' αὐτὸν ἰδιώματος, ἀλλ' ἐπιστραφεῖς,
 Τοῦτο μὲν, ἔφησεν, ὦ Φαινέα, καὶ τυφλῷ δῆλον. ἦν
 γὰρ εὐδίκτος καὶ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος εὖ πεφνκῶς.
 5 αὐθις δὲ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιστρέψας, Ἐρωτᾶς 5
 με, φησίν, Ἀλέξανδρε, διὰ τί Λυσιμάχειαν προσέλα-
 βον; ἵνα μὴ διὰ τὴν ὑμετέραν ὀλιγωρίαν ἀνάστατος 6
 ὑπὸ Θρακῶν γένηται, καθάπερ νῦν γέρονεν, ἡμῶν
 ἀπαγαρόντων τοὺς στρατιώτας διὰ τοῦτου τὸν πόλε- 7
 10 μον, οὐ τοὺς φρουροῦντας αὐτήν, ὡς σὺ φῆς, ἀλλὰ
 τοὺς παραφυλάττοντας. Κιανοῖς δ' ἐγὼ μὲν οὐκ ἐπο- 7
 λέμησα, Προυσίου δὲ πολεμοῦντος βοηθῶν ἐκείνω
 συνεξέειλον αὐτούς, ὑμῶν αἰτίων γενομένων· πολλὰ 8
 15 κίς γὰρ κάμου καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων διαπρεσβενο-
 μένων πρὸς ὑμᾶς, ἵνα τὸν νόμον ἄρῃτε τὸν διδόντα
 τὴν ἐξουσίαν ὑμῖν ἄγειν λάφυρον ἀπὸ λαφύρου, πρό-
 τερον ἔφατε τὴν Αἰτωλίαν ἐκ τῆς Αἰτωλίας ἀρεῖν ἢ
 τοῦτον τὸν νόμον.

Τοῦ δὲ Τίτου θαναμάσαντος τί τοῦτό ἐστιν, ὁ βα- 5
 20 σιλεύς ἐπειρᾶτο διασαφεῖν αὐτῷ, λέγων ὅτι τοῖς Αἰ- (17,5)
 τωλοῖς ἔθος ὑπάρχει μὴ μόνον πρὸς οὓς ἂν αὐτοὶ πο-
 λεμῶσι, τούτους αὐτοὺς ἄγειν καὶ τὴν τούτων χώραν,
 ἀλλὰ καὶ ἕτεροί τινες πολεμῶσι πρὸς ἀλλήλους, ὅν- 2
 25 τες Αἰτωλῶν φίλοι καὶ σύμμαχοι, μηδὲν ἦττον ἐξεῖ-
 ναι τοῖς Αἰτωλοῖς ἄνευ κοινοῦ δόγματος καὶ παρ'
 ἀμφοτέροις τοῖς πολεμοῦσι καὶ τὴν χώραν ἄγειν
 τὴν ἀμφοτέρων, ὥστε παρὰ μὲν τοῖς Αἰτωλοῖς μήτε 3
 3 φιλίας ὄρους ὑπάρχειν μήτ' ἐχθρας, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς
 ἀμφισβητοῦσι περὶ τίνος ἐτοιμοὺς ἐχθροὺς εἶναι τού- 4
 30 τους καὶ πολεμίους. πόθεν οὖν ἔξεστι τούτοις ἐγκα-
 4 λεῖν νῦν, εἰ φίλος ὑπάρχων Αἰτωλοῖς ἐγώ, Προυσίου
 δὲ σύμμαχος, ἔπραξά τι κατὰ Κιανῶν, βοηθῶν τοῖς

5 αὐτοῦ συμμαχοῖς; τὸ δὲ δὴ πάντων δεινότατον, οἱ
 ποιοῦντες ἑαυτοὺς ἐφραμίλλους Ῥωμαίους καὶ κελεύ-
 οντες ἐκχωρεῖν Μακεδόνας ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος·
 6 τοῦτο γὰρ ἀναφθέγγασθαι καὶ καθόλου μὲν ἔστιν
 ὑπερήφανον, οὐ μὴν ἀλλὰ Ῥωμαίων μὲν λεγόντων
 7 ἀνεκτόν, Αἰτωλῶν δ' οὐκ ἀνεκτόν· ποίας δὲ κελεύετε
 με, φησὶν, ἐκχωρεῖν Ἑλλάδος καὶ πῶς ἀφορίζετε ταύ-
 8 την; αὐτῶν γὰρ Αἰτωλῶν οὐκ εἰσὶν Ἕλληνες οἱ πλεί-
 ουσ· τὸ γὰρ τῶν Ἀργαίων ἔθνος καὶ τὸ τῶν Ἀποδω-
 9 τῶν, ἔτι δὲ τῶν Ἀμφιλόχαν, οὐκ ἔστιν Ἑλλάς. ἢ 10
 τούτων μὲν παραχωρεῖτέ μοι;
 6 Τοῦ δὲ Τίτου γελῶσαντος, Ἀλλὰ δὴ πρὸς μὲν
 (17, 6) Αἰτωλοὺς ἀρκεῖτω μοι ταῦτ', ἔφη· πρὸς δὲ Ῥοδίους
 καὶ πρὸς Ἀττάλου ἐν μὲν Ἰσφ κριτῇ δικαιοτέρου ἢ
 νομισθεῖν τούτους ἡμῖν ἀποδιδόναι τὰς αἰχμαλώτους 15
 2 ναῦς καὶ τοὺς ἄνδρας ἠπερ ἡμᾶς τούτοις· οὐ γὰρ
 ἡμεῖς Ἀττάλῳ πρότεροι καὶ Ῥοδίους τὰς χεῖρας ἐπε-
 3 βάλομεν, οὗτοι δ' ἡμῖν ὁμολογουμένως. οὐ μὴν ἀλλὰ
 σοῦ κελεύοντος Ῥοδίους μὲν ἀποδίδωμι τὴν Πε-
 ραίαν, Ἀττάλῳ δὲ τὰς ναῦς καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς 20
 4 διασωζομένους. τὴν δὲ τοῦ Νικηφορίου καταφθορὰν
 καὶ τοῦ τῆς Ἀφροδίτης τεμένους ἄλλως μὲν οὐκ εἰμι
 δυνατὸς ἀποκαταστήσαι, φυτὰ δὲ καὶ κηπουροὺς
 πέμψω τοὺς φροντιοῦντας θεραπείας τοῦ τόπου καὶ
 5 τῆς ἀυξήσεως τῶν ἐκκοπέντων δένδρων. πάλιν δὲ 25
 τοῦ Τίτου γελῶσαντος ἐπὶ τῷ χλευασμῷ, μεταβάς ὁ
 Φίλιππος ἐπὶ τοὺς Ἀχαιοὺς πρῶτον μὲν τὰς εὐεργε-
 σίας ἐξηριθιμήσατο τὰς ἐξ Ἀντιγόνου γεγενημένας εἰς
 6 αὐτούς, εἶτα τὰς ἰδίας· ἐξῆς δὲ τούτοις προηέγγατο
 τὸ μέγεθος τῶν τιμῶν τῶν ἀπηντημένων αὐτοῖς παρὰ 30
 7 τῶν Ἀχαιῶν. τελευταῖον δ' ἀνέγνω τὸ περὶ τῆς ἀπο-
 στάσεως ψήφισμα καὶ τῆς πρὸς Ῥωμαίους μεταθέσεως,

ἢ χρησάμενος ἀφορμῇ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀχαιῶν εἰς
 ἀθεσίαν εἶπε καὶ ἀχαριστίαν. ὅμως δ' ἔφη τὸ μὲν 8
 Ἄργος ἀποδώσειν, περὶ δὲ τοῦ Κορίνθου βουλευσε-
 σθαι μετὰ τοῦ Τίτου.
 5 Ταῦτα δὲ διαλεχθεὶς πρὸς τοὺς ἄλλους ἤρето 7
 τὸν Τίτον, φήσας πρὸς ἐκεῖνον αὐτῷ τὸν λόγον εἶ- (17, 7)
 ναι καὶ πρὸς Ῥωμαίους, πότερον οἶεται δεῖν ἐκχω-
 ρεῖν ἢ ἐπέκτεται πόλεων καὶ τόπων ἐν τοῖς Ἕλλη-
 σιν, ἢ καὶ τούτων ὅσα παρὰ τῶν γονέων παρείληφε.
 10 τοῦ δ' ἀποσιωπήσαντος ἐκ χειρὸς ἀπαντῶν οἰοί τ' 2
 ἦσαν ὁ μὲν Ἀρίσταινος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν, ὁ δὲ Φαι-
 νέας ὑπὲρ τῶν Αἰτωλῶν. ἤδη δὲ τῆς ὥρας συγκλει- 3
 ούσης ὁ μὲν τούτων λόγος ἐκωλύθη διὰ τὸν καιρὸν,
 ὁ δὲ Φίλιππος ἠξίου γράψαντας αὐτῷ δοῦναι πάν-
 15 τας ἐφ' οἷς δεήσει γίνεσθαι τὴν εἰρήνην· μόνος 4
 γὰρ ὢν οὐκ ἔχειν μεθ' ὧν βουλευῆται· διὸ θέλειν
 αὐτῷ λόγον δοῦναι περὶ τῶν ἐπιπαττομένων. ὁ δὲ 5
 Τίτος οὐκ ἀηδῶς μὲν ἤκουε τοῦ Φιλίππου χλευάζον-
 τος· μὴ βουλόμενος δὲ τοῖς ἄλλοις δοκεῖν, ἀντεπέ-
 20 σκωψε τὸν Φίλιππου εἰπὼν οὕτως· Εἰκότως, ἔφη, 6
 Φίλιππε, μόνος εἶ νῦν· τοὺς γὰρ φίλους τοὺς τὰ
 κράτιστά σοι συμβουλεύουσας ἀπώλεσας ἅπαντας.
 ὁ δὲ Μακεδῶν ὑπομειδιάσας σαροδάνιον ἀπεσιώπησε.
 Καὶ τότε μὲν ἅπαντες, ἐγγράπτους δόντες τῷ Φι- 7
 25 λίπῳ τὰς ἑαυτῶν προαιρέσεις ἀκολούθως τοῖς προει-
 ρημένοις, ἐχωρίσθησαν, ταξάμενοι κατὰ τὴν ἐπιούσαν
 εἰς Νίκαιαν πάλιν ἀπαντήσιν· τῇ δ' αὖριον οἱ μὲν 8
 περὶ τὸν Τίτον ἦγον ἐπὶ τὸν ταχθέντα τόπον, ἐν ᾧ
 πάντες ἦσαν, ὁ δὲ Φίλιππος οὐ παρεγίγνωτο.
 30 Τῆς δ' ἡμέρας ἤδη προαρουσίας ἐπὶ πολὺ καὶ 8
 σχεδὸν ἀπεγνωκότων τῶν περὶ τὸν Τίτον, παρῆν ὁ (17, 8)
 Φίλιππος δειλῆς ὀψίας ἐπιφαινώμενος μεθ' ὧν καὶ

2 πρότερον, κατατετριφώς τὴν ἡμέραν, ὡς μὲν αὐτὸς
 ἔφη, διὰ τὴν ἀπορίαν καὶ δυσχρηστίαν τῶν ἐπιτα-
 3 τομένων, ὡς δὲ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει, βουλόμενος ἐκ-
 κλεῖσαι τῷ καιρῷ τὴν τε τῶν Ἀχαιῶν καὶ τὴν τῶν
 4 Αἰτωλῶν κατηγορίαν· ἑώρα γὰρ τῇ πρόσθεν ἀπαλ-
 λαττόμενος ἀμφοτέρους τούτους ἐτοιμούς ὄντας πρὸς
 5 τὸ συμπλέεσθαι καὶ μεμψιμοιεῖν αὐτῷ. διὸ καὶ
 τότε συνεγγίσας ἡξίου τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸν
 ἰδίᾳ πρὸς αὐτὸν διαλεχθῆναι περὶ τῶν ἐνεστώτων,
 ἵνα μὴ λόγοι γένωνται μόνον ἐξ ἀμφοτέρων ἀψιμα-
 6 χούτων, ἀλλὰ καὶ τέλος τι τοῖς ἀμφισβητούμενοις
 7 ἐπιτεθῆ. πλεονάκεις δ' αὐτοῦ παρακαλοῦντος καὶ
 προσαξιούοντος, ἤρετο τοὺς συμπαρόντας ὁ Τίτος τί
 8 δεῖν εἶη ποιεῖν. τῶν δὲ κελεύοντων συνελθεῖν καὶ
 διακοῦσαι τῶν λεγομένων, παραλαβὼν ὁ Τίτος Ἄπ-
 9 πιου Κλαύδιον χιλίαρχον ὄντα τότε, τοῖς μὲν ἄλλοις
 μικρὸν ἀπὸ τῆς θαλάττης ἀναχωρήσασιν εἶπεν αὐ-
 10 τόθι μένειν, αὐτὸς δὲ τὸν Φίλιππον ἐκέλευσεν ἐκ-
 βαίνειν. ὁ δὲ βασιλεὺς παραλαβὼν Ἀπολλόδωρον
 καὶ Δημοσθένην ἀπέβη, συμμίξας δὲ τῷ Τίτῳ διε-
 11 λέγετο καὶ πλείω χρόνον. τίνα μὲν οὖν ἦν τὰ τότε
 ᾄθεντα παρ' ἑκατέρου δυσχερὲς εἶπεν· ἔφη δ' οὖν
 ὁ Τίτος μετὰ τὸ χωρισθῆναι τὸν Φίλιππον, διασα-
 12 φῶν τοῖς ἄλλοις τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως, Αἰτωλοῖς
 μὲν ἀποδοῦναι Φάρσαλον καὶ Λάρισαν, Θήβας δ' οὐκ
 13 ἀποδιδόναι, Ῥοδίους δὲ τῆς μὲν Περαίας παραχω-
 ρεῖν, Ἰασοῦ δὲ καὶ Βαργυλλίων οὐκ ἐκχωρεῖν· Ἀχαι-
 14 οῖς δὲ παραδιδόναι τὸν Κόρινθον καὶ τὴν τῶν Ἀρ-
 15 γείων πόλιν. Ῥωμαίοις δὲ τὰ κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα
 φάναι παραδώσειν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους πάντας,
 16 Ἀττάλῳ δὲ τὰς τε ναῦς ἀποκαταστήσειν καὶ τῶν ἀν-
 17 δρῶν τῶν ἐν ταῖς ναυμαχίαις ἀλόντων ὅσοι περὶεῖσι.

Πάντων δὲ τῶν παρόντων δυσαρεστουμένων τῇ 9
 διαλύσει καὶ φασκόντων δεῖν τὸ κοινὸν ἐπίταγμα^(17, 2)
 πρῶτον ποιεῖν, τοῦτο δ' ἦν ἀπάσης ἐκχωρεῖν τῆς
 Ἑλλάδος· εἰ δὲ μὴ, διότι τὰ κατὰ μέρος μάταια γί-
 5 γνεται καὶ πρὸς οὐδέν, θεωρῶν ὁ Φίλιππος τὴν ἐν 2
 αὐτοῖς ἀμφισβήτησιν καὶ δεδιὼς ἅμα τὰς κατηγορίας,
 ἡξίου τὸν Τίτον ὑπερθέσθαι τὴν σύνοδον εἰς τὴν
 αὔριον διὰ τὸ καὶ τὴν ὥραν εἰς ὄψε συγκλείειν· ἢ
 γὰρ πείσειν ἢ πεισθῆσεσθαι τοῖς παρακαλουμένοις.
 10 τοῦ δὲ συγχωρήσαντος, ταξάμενοι συμπορεύεσθαι 3
 πρὸς τὸν κατὰ Θρόνιον αἰγιαλόν, τότε μὲν ἐχωρίσθη-
 σαν, τῇ δ' ὑστεραία πάντες ἦγον ἐπὶ τὸν ταχθέντα
 τόπον ἐν ὥρᾳ. καὶ βραχέα διαλεχθεὶς ὁ Φίλιππος 4
 ἡξίου πάντας, μάλιστα δὲ τὸν Τίτον, μὴ διακόψαι
 15 τὴν διάλυσιν, τῶν γε δὴ πλείστων εἰς συμβατικὴν
 διάθεσιν ἠγμένων, ἀλλ' εἰ μὲν ἐνδέχεται δι' αὐτῶν 5
 συμφώνους γενέσθαι περὶ τῶν ἀντιλεγόμενων· εἰ δὲ
 μὴ, πρεσβεύσειν ἔφη πρὸς τὴν σύγκλητον, κἀκείνην
 πείσειν περὶ τῶν ἀμφισβητούμενων, ἢ ποιήσειν ὅ,τι
 20 ποτ' ἂν ἐπιτάτῃ. ταῦτα δ' αὐτοῦ προτείνοντος, οἱ 6
 μὲν ἄλλοι πάντες ἔφασαν δεῖν πράττειν τὰ τοῦ πο-
 λέμου καὶ μὴ προσέχειν τοῖς ἀξιουμένοις. ὁ δὲ τῶν 7
 Ῥωμαίων στρατηγὸς οὐκ ἀγνοεῖν μὲν οὐδ' αὐτὸς ἔφη
 διότι τὸν Φίλιππον οὐκ εἰκὸς ἐστὶ ποιῆσαι τῶν πα-
 25 ρακαλουμένων οὐδέν· τῷ δ' ἀπλῶς μηδὲν ἐμποδί- 8
 ζειν τὰς σφετέρως πράξεις τὴν αἰτουμένην χάριν ὑπὸ
 τοῦ βασιλέως ἐκποιεῖν ἔφη χαρίζεσθαι. κυρωθῆναι 9
 μὲν γὰρ οὐδ' ὡς εἶναι δυνατόν οὐδὲν τῶν νῦν λεγο-
 30 μένων ἀνευ τῆς συγκλήτου, πρὸς δὲ τὸ λαβεῖν περὶ
 31 ραν τῆς ἐκείνων γνώμης εὐφυῶς ἔχειν τὸν ἐπιφερό-
 μενον καιρὸν· τῶν γὰρ στρατοπέδων οὐδ' ὡς δυνα-
 32 μένων οὐδὲν πράττειν διὰ τὸν χειμῶνα, τοῦτου

ἀποθέσθαι τὸν χρόνον εἰς τὸ προσανευγεῖν τῇ συγκλήτῳ περὶ τῶν προσπιπτόντων, οὐκ ἔθετον, ἀλλ' οἰκείου εἶναι πᾶσι.

10 Ταχὺ δὲ συγκатаθεμένων ἀπάντων διὰ τὸ θεω-
 (17,10) ρεῖν τὸν Τίτον οὐκ ἀλλότριον ὄντα τῆς ἐπὶ τὴν σύγ- 5
 2 κλητον ἀναφορᾶς, ἔδοξε συγχαρεῖν τῷ Φιλίππῳ πρεσ-
 βεύειν εἰς τὴν Ῥώμην, ὁμοίως δὲ καὶ παρ' αὐτῶν
 πέμπειν ἐκαστους πρεσβευτὰς τοὺς διαλεχθησομένους
 τῇ συγκλήτῳ καὶ κατηγορήσοντας τοῦ Φιλίππου.
 3 τοῦ δὲ πράγματος τῷ Τίτῳ τοῦ κατὰ τὸν σύλλογον 10
 κατὰ νοῦν καὶ κατὰ τοὺς ἐξ ἀρχῆς διαλογισμοὺς προ-
 κειρημένος, παραντία τὸ συνεχὲς τῆς ἐπιβολῆς
 ἐξύφαινε, τὰ τε καθ' αὐτὸν ἀσφαλιζόμενος ἐπιμελῶς
 4 καὶ πρόλημα τῷ Φιλίππῳ ποιοῦν οὐδέν. δοὺς γὰρ
 ἀνοχὰς διμήνους αὐτῷ τὴν μὲν πρεσβείαν τὴν εἰς 15
 τὴν Ῥώμην ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ συντελεῖν ἐπέταξε,
 τὰς δὲ φρουρὰς ἐξαγεῖν παραχορήμα τὰς ἐκ τῆς Φω-
 5 κίδος καὶ Λοκρίδος ἐκέλευσε. διετάξατο δὲ καὶ περὶ
 τῶν ἰδίων συμμάχων φιλοτίμως, ἵνα κατὰ μηδέν 10
 τρόπον μηδὲν εἰς αὐτοὺς ἀδίκημα γίνηται κατὰ τοῦ- 20
 6 του τὸν χρόνον ὑπὸ Μακεδόνων. ταῦτα δὲ ποιήσας
 πρὸς τὸν Φίλιππον ἔγραπτα, λοιπὸν αὐτὸς ἤδη δι'
 7 αὐτοῦ τὸ προκείμενον ἐπετέλει. καὶ τὸν μὲν Ἀμύ-
 νανδρον εἰς τὴν Ῥώμην ἐξέπεμπε παραχορήμα, γινώ-
 8 σκων αὐτὸν εὐάγωγον μὲν ὄντα καὶ θαδίως ἐξακο- 25
 λουθήσονται τοῖς ἐκεῖ φίλοις, ἐφ' ὁπότερα ἂν ἄγω-
 σιν αὐτόν, φαντασίαν δὲ ποιήσονται καὶ προσδοκίαν
 8 διὰ τὸ τῆς βασιλείας ὄνομα. μετὰ δὲ τοῦτον ἐξέ-
 πεμπε τοὺς παρ' αὐτοῦ πρέσβεις, Κόιντόν τε τὸν
 Φάβιον, ὃς ἦν αὐτῷ τῆς γυναικὸς ἀδελφιδοῦς, καὶ 30
 Κόιντον Φολοῦιον, σὺν δὲ τούτοις Ἀππιον Κλαύδιον
 9 ἐπιμαλούμενον Νέρωνα. παρὰ δὲ τῶν Αἰτωλῶν ἐπρέ-

σβεον Ἀλέξανδρος Ἴσιος, Λαμόκριτος Καλυδάνιος,
 Δικαίταρχος Τριχωνιεύς, Πολέμαρχος Ἀρσινοεύς, Λά-
 μιος Ἀμβρακιάτης, Νικόμαχος Ἀκαρνᾶν τῶν ἐκ Θυ- 10
 ρίου πεφηνότων, κατοικούντων δ' ἐν Ἀμβρακίᾳ, Θεό-
 5 δотος Φεραῖος, φηγὰς ἐκ Θετταλίας, κατοικῶν δ' ἐν
 Στρατῷ, παρὰ δὲ τῶν Ἀχαιῶν Ξενοφῶν Αἰγυεύς,
 παρὰ δὲ τοῦ βασιλέως Ἀττάλου μόνος Ἀλέξανδρος,
 παρὰ δὲ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων οἱ περὶ Κηφισό-
 δαρον.

10 Οὗτοι δὲ παρεγνήθησαν εἰς τὴν Ῥώμην πρὸ 11
 τοῦ τὴν σύγκλητον διαλαβεῖν ὑπὲρ τῶν εἰς τοῦτον (17,11)
 τὸν ἐνιαυτὸν καθεσταμένων ὑπάτων, πότερον ἀμ-
 φοτέρους εἰς τὴν Γαλατίαν ἢ τὸν ἕτερον αὐτῶν
 δεήσει πέμπειν ἐπὶ Φίλιππον. πεπεισμένων δὲ τῶν 2
 15 Τίτου φίλων μένειν τοὺς ὑπάτους ἀμφοτέρους κατὰ
 τὴν Ἰταλίαν διὰ τὸν ἀπὸ τῶν Κελτῶν φόβον, εἰσελ-
 θόντες εἰς τὴν σύγκλητον πάντες κατηγοροῦν ἀποτό-
 μως τοῦ Φιλίππου. τὰ μὲν οὖν ἄλλα παραπλήσια 3
 τοῖς καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν βασιλέα πρότερον εἰρημένοις
 20 ἦν· τοῦτο δ' ἐπιμελῶς ἐντίκτειν ἐπειρῶντο τῇ συγ- 4
 κλήτῳ πάντες, διότι τῆς Χαλκίδος καὶ τοῦ Κορίνθου
 καὶ τῆς Δημητριάδος ὑπὸ τῷ Μακεδόνι ταπτομένων
 οὐχ οἶον τε τοὺς Ἕλληνας ἐννοίαν λαβεῖν ἐλευθερίας.
 ὃ γὰρ αὐτὸς Φίλιππος εἶπε, τοῦτο καὶ λίαν ἀληθὲς 5
 25 ἔφασαν ὑπάρχειν· ὃς ἔφη τοὺς προειρημένους τόπους
 εἶναι πέδας Ἑλληνικὰς, ὀρθῶς ἀποφαινόμενος. οὔτε 6
 γὰρ Πελοποννησίους ἀναπνεῦσαι δυνατὸν ἐν Κορίν-
 θῳ βασιλικῆς φρουρᾶς ἐγκαθημένης, οὔτε Λοκροὺς
 καὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας θαρροῦσαι Φιλίππου Χαλ-
 30 κίδα κατέχοντος καὶ τὴν ἄλλην Εὐβοίαν, οὐδὲ μὴν 7
 Θετταλοὺς οὐδὲ Μάγνητας δυνατὸν ἐναύσασθαι τῆς
 ἐλευθερίας οὐδέποτε, Δημητριάδα Φιλίππου κατέχον-

8 τος καὶ Μακεδόνων. διὸ καὶ τὸ παραχωρεῖν τῶν
 ἄλλων τόπων τὸν Φίλιππον φαντασίαν εἶναι χάριον
 τοῦ τὸν παρόντα καιρὸν ἐκφυγεῖν· ἢ δ' ἂν ἡμέρα
 βουλευθῆ, ῥαδίως πάλιν ὑφ' αὐτὸν ποιήσεσθαι τοὺς
 9 Ἕλληνας, ἐὰν κρατῆ τῶν προειρημένων τόπων. διό- 5
 περ ἠξίουσαν τὴν σύγκλητον ἢ τούτων τῶν πόλεων
 ἀναγκάσαι τὸν Φίλιππον ἐκχωρεῖν ἢ μένειν ἐπὶ τῶν
 ὑποκειμένων καὶ πολεμεῖν ἐρωμένως πρὸς αὐτόν.
 10 καὶ γὰρ ἠνύσθαι τὰ μέγιστα τοῦ πολέμου, τῶν τε
 Μακεδόνων προητημένων δις ἤδη καὶ κατὰ γῆν 10
 11 πλείστων αὐτοῖς χορηγιῶν ἐκδεδαπανημένον. ταῦτα
 δ' εἰπόντες παρεκάλουν μῆτε τοὺς Ἕλληνας ψεῦσαι
 τῶν περὶ τῆς ἐλευθερίας ἐλπίδων μῆθ' ἑαυτοὺς ἀπο-
 12 στερεῆσαι τῆς καλλίστης ἐπιγραφῆς. οἱ μὲν οὖν παρὰ
 τῶν Ἑλλήνων πρόσβεις ταῦτα καὶ τούτους παραπλή- 15
 σια διελέχθησαν, οἱ δὲ παρὰ τοῦ Φιλίππου παρε-
 σκευάσαντο μὲν ὡς ἐπὶ πλείον ποιησόμενοι τοὺς λό-
 13 γους, ἐν ἀρχαῖς δ' εὐθέως ἐκωλύθησαν· ἐρωτηθέν-
 τες γὰρ εἰ παραχωροῦσι Χαλκίδος καὶ Κορίνθου καὶ
 14 Δημητριάδος, ἀπεῖπαν μηδεμίαν ἔχειν περὶ τούτων
 ἐντολήν. οὗτοι μὲν οὖν ἐπιτιμηθέντες οὕτω κατέ-
 παυσαν τὸν λόγον.
 12 Ἡ δὲ σύγκλητος τοὺς μὲν ὑπάτους ἀμοτέρους
 17, 11 εἰς Γαλατίαν ἐξαπέστειλε, καθάπερ ἐπάνω προεῖπα,
 τὸν δὲ πρὸς τὸν Φίλιππον πόλεμον ἐψηφίσατο κατὰ- 25
 μόνου εἶναι, δοῦσα τῷ Τίτῳ τὴν ἐπιτροπὴν ὑπὲρ τῶν
 2 Ἑλληνικῶν. ταχὺ δὲ τούτων εἰς τὴν Ἑλλάδα διασα-
 φηθέντων ἐγεγόνει τῷ Τίτῳ πάντα κατὰ νοῦν, ἐπὶ
 βραχὺ μὲν καὶ ταῦτομάτου συνεργήσαντος, τὸ δὲ
 πολὺ διὰ τῆς αὐτοῦ προνοίας ἀπάντων χειρισμέ- 30
 3 νων. πάνν γὰρ ἀγγίλους, εἰ καὶ τις ἕτερος Ῥωμαίων,
 4 καὶ ὁ προειρημένος ἀνὴρ γέγονεν· οὕτω γὰρ εὐστό-

χος ἐχείριζε καὶ νουνεχῶς οὐ μόνον τὰς κοινὰς ἐπι-
 βολὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς κατ' ἰδίαν ἐντεύξεις, ὥσθ' ὑπερ-
 βολὴν μὴ καταλιπεῖν. καίτοι γε νέος ἦν κομιδῆ· πλείω 5
 γὰρ τῶν τριάκοντα ἐτῶν οὐκ εἶχε· καὶ πρῶτος εἰς
 5 τὴν Ἑλλάδα διεβεβήκει μετὰ στρατοπέδων. [Exc. ant.
 p. 272—275.]

Ἐμοιγε πολλάκις μὲν καὶ ἐπὶ πολλοῖς θαυμάζειν 13
 ἐπέρχεται τῶν ἀνθρωπείων ἀμαρτημάτων, μάλιστα δ' ^(17, 13)
 ἐπὶ τῷ κατὰ τοὺς προδότας. διὸ καὶ βούλομαι τὰ 2
 10 πρῆποντα τοῖς καιροῖς διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν. καί- 3
 τοι γε οὐκ ἀγνοῶ θιότι δυσθεώρητον ὁ τόπος ἔχει τι
 καὶ δυσπαράγραφον· τίνα γὰρ ὡς ἀληθῶς προδότην
 δεῖ νομίζειν οὐ ῥᾶδιον ἀποφῆνασθαι. δῆλον γὰρ ὡς 4
 οὔτε τοὺς ἐξ ἀκεραίου συντιθεμένους τῶν ἀνδρῶν
 15 πρὸς τινὰς βασιλεῖς ἢ θυνάστας κοινωνίαν πραγμά-
 των εὐθέως προδότας νομιστέον, οὔτε τοὺς κατὰ τὰς 5
 περιστάσεις μετατιθέντας τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀπὸ
 τῶν ὑποκειμένων πρὸς ἑτέρας φιλίας καὶ συμμαχίας,
 οὐδὲ τούτους. πολλοῦ γε δεῖ· ἐπείτοι γε πολλάκις οἱ 6
 20 τοιοῦτοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν γερόνασιν αἴτιοι ταῖς
 ἰδίαις πατρίσιν. ἵνα δὲ μὴ πόρρωθεν τὰ παραδείγ- 7
 ματα φέρωμεν, ἐξ αὐτῶν τῶν ἐνεστῶτων ῥαδίως
 ἔσται τὸ λεγόμενον κατανοεῖν. εἰ γὰρ μὴ σὺν καιρῷ 8
 τότε μετέροιψε τοὺς Ἀχαιοὺς Ἀρίσταινος ἀπὸ τῆς Φι-
 25 λίππου συμμαχίας πρὸς τὴν Ῥωμαίων, φανερῶς ἄρ-
 δην ἀπωλώλει τὸ ἔθνος. νῦν δὲ χωρὶς τῆς παρ' αὐ- 9
 τὸν τὸν καιρὸν ἀσφαλείας ἐκάστοις περιγενομένης
 αὐξήσεως τῶν Ἀχαιῶν ὁμολογουμένως ὁ προειρημέ-
 νος ἀνὴρ ἀκείνῳ τὸ διαβούλιον αἴτιος ἐδόκει γεγο- 10
 30 νέναι· διὸ καὶ πάντες αὐτὸν οὐχ ὡς προδότην, ἀλλ'
 ὡς εὐεργέτην καὶ σωτήρα τῆς χώρας ἐτίμων. ὁ δ' 11
 αὐτὸς ἂν εἴη λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι κατὰ

τὰς τῶν καιρῶν περιστάσεις τὰ παραπλήσια τούτοις πολιτεύονται καὶ πράττουσιν.

14 Ἡ καὶ Δημοσθένην κατὰ πολλά τις ἂν ἐπαινέ-
 (17,14) σαις ἐν τούτῳ μέμψαιτο, διότι πικρότατον ὄνειδος
 τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν Ἑλλήνων εἰκὴ καὶ ἀκρίτως 5
 2 προσέτριψε, φήσας ἐν μὲν Ἀρκαδία τοὺς περὶ Κερ-
 κιδῶν καὶ Ἰερώνυμον καὶ Εὐκαμπίδαυ προδότας γε-
 3 νέσθαι τῆς Ἑλλάδος, ἐν δὲ Μεσσήνῃ τοὺς Φιλιάδου
 παῖδας Νέωνα καὶ Θρασύλοχον, ἐν Ἄργει δὲ τοὺς
 4 περὶ Μύρτιν καὶ Τελέδαμον καὶ Μνασίαν, παραπλη- 10
 σίως ἐν Θετταλίᾳ μὲν τοὺς περὶ Δάοχον καὶ Κινέαν,
 παρὰ δὲ Βοιωτοῖς τοὺς περὶ Θεοργεῖτονα καὶ Τιμόλαν·
 5 σὺν δὲ τούτοις καὶ πλείους ἑτέρους ἐξηριθμῆται,
 κατὰ πόλιν ὀνομάζων, καίτοι γε πάντων μὲν τῶν
 προειρημένων ἀνδρῶν πολὺν ἔχοντων λόγον καὶ φαι- 15
 νόμενον ὑπὲρ τῶν καθ' αὐτοὺς δικαίων, πλείστον δὲ
 6 τῶν ἐξ Ἀρκαδίας καὶ Μεσσήνης. οὗτοι γὰρ ἐπισπα-
 σάμενοι Φίλιππον εἰς Πελοπόννησον καὶ ταπεινώ-
 σαντες Λακεδαιμονίους πρῶτον μὲν ἐποίησαν ἀνα-
 πνεῦσαι καὶ λαβεῖν ἐλευθερίας ἔννοϊαν πάντας τοὺς 20
 7 τὴν Πελοπόννησον κατοικοῦντας, ἔπειτα δὲ τὴν χώ-
 ραν ἀνακομισάμενοι καὶ τὰς πόλεις, ἃς παρήρηστο
 Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν εὐκαιρίαν Μεσσηνίων, Με-
 8 γαλοπολιτῶν, Τεγεατῶν, Ἀργείων, ἠΰξησαν τὰς ἐαν-
 ὄφειλον Φιλίππῳ καὶ Μακεδόσιν, ἀλλὰ πάντα κατὰ
 δύναμιν ἐνεργεῖν ὅσα πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν ἀνήκεν.
 9 εἰ μὲν οὖν ταῦτ' ἐπραττον ἢ φρουρὰν παρὰ Φιλίπ-
 που δεχόμενοι ταῖς πατρίσιν ἢ καταλύοντες τοὺς νό-
 μους ἀφηροῦντο τὴν ἐλευθερίαν καὶ παρηγήσαν τῶν 30
 πολιτῶν χάριν τῆς ἰδίας πλεονεξίας ἢ δυναστείας,
 10 ἄξιοι τῆς προσηγορίας ἦσαν ταύτης· εἰ δὲ τηροῦντες

τὰ πρὸς τὰς πατρίδας δίκαια κρίσει πραγμάτων διε-
 φέροντο, νομίζοντες οὐ ταῦτό συμφέρον Ἀθηναίους
 εἶναι καὶ ταῖς ἐαυτῶν πόλεσιν, οὐ δὴπου διὰ τοῦτο
 καλεῖσθαι προδότας ἐχρῆν αὐτοὺς ὑπὸ Δημοσθένους.
 5 ὁ δὲ πάντα μετρῶν πρὸς τὸ τῆς ἰδίας πατρίδος συμ- 11
 φέρον, καὶ πάντας ἡγούμενος δεῖν τοὺς Ἑλληνας ἀπο-
 βλέπειν πρὸς Ἀθηναίους, εἰ δὲ μή, προδότας ἀποκα-
 λῶν, ἀγνοεῖν μοι δοκεῖ καὶ πολὺ παραπαίειν τῆς
 ἀληθείας, ἄλλως τε δὴ καὶ τῶν συμβάντων τότε 12
 10 τοῖς Ἑλλήσιν οὐ Δημοσθένει μεμαρτυρηκότων ὅτι
 καλῶς προνοήθη τοῦ μέλλοντος, ἀλλ' Εὐκαμπίδαυ
 καὶ Ἰερωνύμῳ καὶ Κερκιδῶ καὶ τοῖς Φιλιάδου παισίν.
 Ἀθηναίους μὲν γὰρ τῆς πρὸς Φίλιππον ἀντιπαραγα- 13
 γῆς τὸ τέλος ἀπέβη τὸ πείραν λαβεῖν τῶν μεγίστων
 15 συμπτωμάτων πταίσασι τῇ μάχῃ τῇ περὶ Χαιρώνειαν·
 εἰ δὲ μή διὰ τὴν τοῦ βασιλέως μεγαλοψυχίαν καὶ φι- 14
 λοδοξίαν, καὶ πορρωτέρω τὰ τῆς ἀτυχίας ἂν αὐτοῖς
 προύβη διὰ τὴν Δημοσθένους πολιτείαν. διὰ δὲ τοὺς 15
 προειρημένους ἀνδρας κοινῇ μὲν Ἀρκάσι καὶ Μεσ-
 20 σηνίοις ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἀσφάλεια καὶ ἑσθιάνῃ
 παρεσκευάσθη, κατ' ἰδίαν δὲ ταῖς αὐτῶν πατρίδι
 πολλὰ καὶ λυσιτελῆ συνεξηκολούθησε.

Τίσιν οὖν εἰκότως ἂν ἐπιφέρῃ τις τὴν ὀνομα- 15
 σίαν ταύτην ἔστι μὲν δυσπαράγραφον· μάλιστα δ' (17,15)
 25 ἂν προστρέχοι πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τοιοῦτους
 φέρων, ὅσοι τῶν ἀνδρῶν κατὰ τὰς ὀλοσχερεῖς περι-
 στάσεις ἢ τῆς ἰδίας ἀσφαλείας καὶ λυσιτελείας χάριν
 ἢ τῆς πρὸς τοὺς ἀντιπολιτευομένους διαφορᾶς ἐγχει-
 ρίζουσι τοῖς ἐχθροῖς τὰς πόλεις, ἢ καὶ νῆ Δία πάλιν 3
 30 ὅσοι φρουρὰν εἰσδεχόμενοι καὶ συγχρῶμενοι ταῖς
 ἔξωθεν ἐπικουρίαις πρὸς τὰς ἰδίας ὀρμάς καὶ προθέ-
 σεις ὑποβάλλουσι τὰς πατρίδας ὑπὸ τὴν τῶν πλείων

4 δυναμένων ἐξουσίαν. τοὺς τοιούτους ὑπὸ τὸ τῆς
 προδοσίας ὄνομα μετρίως ἂν τις ὑποτάττοι πάντας.
 5 οἷς λυσιτελεῖς μὲν ἀληθῶς ἢ καλὸν οὐδὲν οὐδέποτε
 συνεξηκολούθησε, τὰ δ' ἐναντία πᾶσιν ὁμολογουμέ-
 6 νως. ἢ καὶ θαναμάζειν ἔστι πρὸς τὸν ἐξ ἀρχῆς λόγον 5
 πρὸς τί ποτε βλέποντες ἢ τίσι χρώμενοι διαλογισμοῖς
 7 ὀρμῶσι πρὸς τὴν τοιαύτην ἀτυχίαν. οὔτε γὰρ ἔλαθε
 πώποτε προδοῦς οὐδεὶς πόλιν ἢ στρατόπεδον ἢ φρού-
 ριον, ἀλλὰ κἂν παρ' αὐτὸν τὸν τῆς πράξεως καιρὸν
 ἀγνοηθῆ τις, ὃ γε ἐπιγιννόμενος χρόνος ἐποίησε φα- 10
 8 νεροῦς ἅπαντας· οὐδὲ μὴν γνωσθεὶς οὐδεὶς οὐδέποτε
 μακάριον ἔσχε βίον, ἀλλ' ὡς μὲν ἐπίπαν ὑπ' αὐτῶν
 τούτων οἷς χαρίζονται τυγχάνουσι τῆς ἀμοξοσύνης
 9 τιμωρίας. χρωῖνται μὲν γὰρ τοῖς προδόταις οἱ στρα-
 τηγοὶ καὶ δυνάσται πολλάκις διὰ τὸ συμφέρον· ὅταν 15
 γε μὴν ἀποκρήσωνται, χρωῖνται λοιπὸν ὡς προδόταις,
 10 κατὰ τὸν Δημοσθένην, μάλ' εἰκότως ἠγούμενοι τὸν
 ἐγκειρίσαντα τοῖς ἐχθροῖς τὴν πατρίδα καὶ τοὺς ἐξ
 ἀρχῆς φίλους μηδέποτε ἂν εὖνουν σφίσι γενέσθαι
 11 μηδὲ διαφυλάξαι τὴν πρὸς αὐτοὺς πίστιν. οὐ μὴν 20
 ἀλλ' ἐὰν καὶ τὰς τούτων διαφύγῃσι χεῖρας, τὰς γε
 δὴ τῶν παρασπονδηθέντων οὐ φραδίως ἐκφυγγάνου-
 12 σιν. ἐὰν δέ ποτε καὶ τὰς ἀμφοτέρων τούτων ἐπιβου-
 λὰς διολίσθωσιν, ἢ γε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις
 φήμη τιμωρὸς αὐτοῖς ἔπεται παρ' ὅλον τὸν βίον, 25
 πολλοὺς μὲν φόβους ψευθεῖς, πολλοὺς δὲ ἀληθεῖς
 παριστάνουσα καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, πᾶσι δὲ
 συννεργοῦσα καὶ συνυποδεικνύουσα τοῖς κακόν τι κατ'
 13 ἐκείνων βουλευομένοις, τὸ δὲ τελευταῖον οὐδὲ κατὰ
 τοὺς ὑπνοὺς ἐῶσα λήθην αὐτοὺς ἔχειν τῶν ἡμαρτη- 30
 μένων, ἀλλ' ὄνειρώττειν ἀναγκάζουσα πᾶν γένος ἐπι-
 βουλῆς καὶ περιπετειᾶς, ἅτε συνειδότας ἑαυτοῖς τὴν

ὑπάρχουσαν ἐκ πάντων ἀλλοτριότητα πρὸς σφᾶς καὶ
 τὸ κοινὸν μῖσος. ἀλλ' ὅμως τούτων οὕτως ἐχόντων 14
 οὐδεὶς οὐδέποτε δεηθεὶς ἠπόρησε προδότου πλὴν τε-
 λέως ὀλίγων τινῶν. ἐξ ὧν εἰκότως εἶποι τις ἂν ὅτι 15
 5 τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, δοκοῦν πανουργότατον εἶ-
 ναι τῶν ζῴων, πολὺν ἔχει λόγον τοῦ φανλότατον
 ὑπάρχειν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ζῶα, ταῖς τοῦ σώματος 16
 ἐπιθυμίαις αὐταῖς δουλεύοντα, διὰ μόνας ταύτας
 σφάλλεται· τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ πρὸς δε-
 10 δοξοποιημένον, οὐχ ἦττον διὰ τὴν ἀλογιστίαν ἢ διὰ
 τὴν φύσιν ἀμαρτάνει. καὶ ταῦτα μὲν ἡμῖν ἐπὶ το- 17
 σοῦτον εἰρήσθω.

"Ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἄτταλος ἐτιμᾶτο μὲν καὶ πρότερον 16
 ὑπὸ τῆς τῶν Σικωνίων πόλεως διαφερόντως; ἐξ οὗ^(17,16)
 15 τὴν ἱερὰν χώραν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐλυτρώσατο χρημά-
 των αὐτοῖς οὐκ ὀλίγων, ἀνθ' ὧν καὶ τὸν κολοττόν 2
 αὐτοῦ τὸν δεκάπηχυν ἔστησαν παρὰ τὸν Ἀπόλλωνα
 τὸν περὶ τὴν ἀγοράν. τότε δὲ πάλιν αὐτοῦ δέκα τά- 3
 λαντα δόντος καὶ μυρίους μεδίμνους πυρῶν, πολλα-
 20 πλασίως ἐπιταθέντες ταῖς εὐνοίαις εἰκόνα τε χρυ-
 σῆν ἐψηφίσαντο καὶ θυσίαν αὐτῷ συντελεῖν κατ' ἔτος
 ἐνομοθέτησαν. Ἄτταλος μὲν οὖν τυχῶν τῶν τιμῶν 4
 τούτων ἀπῆρεν εἰς Κεγχρεάς.

"Ὅτι Νάβις ὁ τύραννος ἀπολιπὼν ἐπὶ τῆς τῶν Ἄρ- 17
 25 γείων πόλεως Τιμοκράτην τὸν Πελληνέα διὰ τὸ μά-^(17,17)
 λιστα τούτῳ πιστεύειν καὶ χρῆσθαι πρὸς τὰς ἐπιφα-
 νεστάτας πράξεις, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ 2
 μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐξέπεμψε τὴν γυναῖκα, δούς ἐν-
 30 τολὰς παραγενομένην εἰς Ἄργος περὶ πόρον γίννε-
 σθαι χρημάτων. ἢ δὲ ἀφικομένη πολὺ κατὰ τὴν 3
 ὁμότητα Νάβιν ὑπερέθετο· ἀνακαλεσαμένη γὰρ 4
 τῶν γυναικῶν τινὰς μὲν κατ' ἰδίαν, τινὰς δὲ κατὰ

συγγένειαν, πᾶν γένος αἰκίας καὶ βίας προσέφερε, 5
μέχρι σχεδὸν ἀπασῶν οὐ μόνον τὸν χρυσοῦν ἀφεί-
λετο κόσμον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἱματισμὸν τὸν πολυτελέ-
στατον. [Exc. Peir. p. 89—97. Inde a 15, 15—17 etiam
Exc. ant. p. 275.]

18 Ὁ δὲ Τίτος οὐ δυνάμενος ἐπιγνῶναι τοὺς πολε-
(1) μίους ἢ στρατοπεδεύουσι, τοῦτο δὲ σαφῶς εἰδὼς ὅτι
πάρεισιν εἰς Θετταλίαν, προσέταξε κόπτειν χάρακα
πᾶσιν ἕνεκα τοῦ παρακομίζειν μεθ' ἑαυτῶν πρὸς τὰς
2 ἐκ τοῦ καιροῦ χρείας. τοῦτο δὲ κατὰ μὲν τὴν Ἑλλη- 10
νικὴν ἀγωγὴν ἀδύνατον εἶναι δοκεῖ, κατὰ δὲ τὴν
3 τῶν Ῥωμαίων εὐκοπον. οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες μόλις
αὐτῶν κρατοῦσι τῶν σαρισῶν ἐν ταῖς πορείαις καὶ
4 μόλις ὑπομένουσι τὸν ἀπὸ τούτων κόπον, Ῥωμαῖοι
δὲ τοὺς μὲν θυροὺς τοῖς ὀχεῦσι τοῖς σκνυτίνοις ἐκ 15
τῶν ὤμων ἐξηρηκότες, ταῖς δὲ χερσὶν αὐτοὺς τοὺς
γαίλους φέροντες ἐπιδέχονται τὴν παρακομιδὴν τοῦ
5 χάρακος. ἅμα δὲ καὶ μεγάλην εἶναι συμβαίνει τὴν
6 διαφορὰν τούτων· οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες τοῦτον ἡροῦν-
ται χάρακα βέλτιστον, ὃς ἂν ἔχη πλείστας ἐκφύσεις 20
7 καὶ μεγίστας πέριξ τοῦ πρέμνου, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις
δύο κεραίας ἢ τρεῖς ἔχουσιν οἱ χάρακες, ὁ δὲ πλεί-
στας τέτταρας, καὶ ταύτας ἔχοντες λαμβάνονται οὐκ
8 ἐναλλάξ. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει τὴν τε κομιδὴν
εὐχερῆ γίνεσθαι τελέως, ὁ γὰρ εἰς ἀνὴρ φέρει τρεῖς 25
καὶ τέτταρας, συνθεῖς ἐπ' ἀλλήλους, τὴν τε χρεῖαν
9 ἀσφαλῆ διαφερόντως. ὁ μὲν γὰρ τῶν Ἑλλήνων ὅταν
τεθῆ ἢ πρὸ τῆς παρεμβολῆς, πρῶτον μὲν ἐστὶν εὐδιά-
10 σπαστος· ὅταν γὰρ τὸ μὲν κρατοῦν καὶ πιεζόμενον
ὑπὸ τῆς γῆς ἐν ὑπάρχει μόνου, αἱ δ' ἀποφύσεις ἐκ 30
τούτου πολλαὶ καὶ μεγάλαι, κἄπειτα δύο παραστάν-
τες ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ἀποφύσεων ἐπισπᾶσονται τὸν

αὐτὸν χάρακα, ῥαδίως ἐκσπᾶται. τούτου δὲ συμβαί- 11
νοντος εὐθέως πύλη γίνεταί διὰ τὸ μέγεθος καὶ
τὰ παρακείμενα λέλνται, τῷ βραχείας τὰς εἰς ἀλλή-
λους ἐμπλοκὰς καὶ τὰς ἐπαλλάξεις γίνεσθαι τοῦ τοι- 12
ούτου χάρακος. παρὰ δὲ Ῥωμαίοις συμβαίνει τούταν-
τίον. τιθέασιν γὰρ εὐθέως ἐμπλέκοντες εἰς ἀλλήλους
οὕτως ὥστε μήτε τὰς κεραίας εὐχερῶς ἐπιγνῶναι,
ποίας εἰσὶν ἐκφύσεις τῶν ἐν τῇ γῇ καταρρυγμένων,
μήτε τὰς ἐκφύσεις, ποίων κεραιῶν. λοιπὸν οὐτ' ἐπι- 13
λαβέσθαι παρείραντα τὴν χεῖρα δυνατὸν, ἅτε πυκνῶν
οὐσῶν καὶ προσπιπτουσῶν αὐταῖς, ἐτι δὲ φιλοπόνως
ἀπωξυμμένων τῶν κεραιῶν, οὐτ' ἐπιλαβόμενον ἐκ- 14
σπάσαι ῥάδιον διὰ τὸ πρῶτον μὲν πάσας τὰς προσ-
βολὰς σχεδὸν αὐτοκράτορα τὴν ἐκ τῆς γῆς δύναμιν
15 ἔχειν, δεύτερον δὲ τῷ τὸν μίαν ἐπισπῶμενον κε-
ραίαν πολλοὺς ἀναγκάζεσθαι πειθομένους ἅμα βαστά-
ζειν διὰ τὴν εἰς ἀλλήλους ἐμπλοκὴν· δύο δὲ καὶ
τρεῖς ἐπιλαβέσθαι ταύτου χάρακος οὐδ' ὄλωσ' εἰκόσ.
ἐὰν δέ ποτε καὶ κατακρατήσας ἐκσπάσῃ τις ἕνα καὶ 16
20 δεύτερον, ἀνεπιγνώστως γίνεταί τὸ διάστημα. διὸ 17
καὶ μεγάλης οὔσης διαφορᾶς τῷ καὶ τὴν εὐρεσιν
ἐτοιμὴν εἶναι τοῦ τοιοῦτου χάρακος καὶ τὴν κομιδὴν
εὐχερῆ καὶ τὴν χρεῖαν ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον, φανε- 18
ρὸν ὡς εἰ καὶ τι τῶν ἄλλων πολεμικῶν ἔργων ἄξιον
25 ζήλου καὶ μιμήσεως ὑπάρχει παρὰ Ῥωμαίοις, καὶ
τοῦτο, κατὰ γε τὴν ἐμὴν γνώμην.

Πλὴν ὅ γε Τίτος ἐτοιμασάμενος ταῦτα πρὸς τὰς 19
ἐκ τοῦ καιροῦ χρείας, προῆγε παντὶ τῷ στρατεύματι (2)
βάδην, ἀποσχῶν δὲ περὶ πεντήκοντα στάδια τῆς τῶν
30 Φεραιῶν πόλεως αὐτοῦ παρενέβαλε. κατὰ δὲ τὴν 2
ἐπιούσαν ὑπὸ τὴν ἐωθινὴν ἐξέπεμπε τοὺς κατοπτεύ-
σοντας καὶ διερευνησομένους, εἰ τίνα δυνηθεῖεν λα-

βεῖν ἀφορμὴν εἰς τὸ γυνῶναι ποῦ ποτέ εἰσι καὶ τί
 3 πρῶττον οἱ πολέμιοι. Φίλιππος δὲ κατὰ τὸν
 αὐτὸν αἰκρὸν πυνθανόμενος τοὺς Ῥωμαίους στρατο-
 πεδεύειν περὶ τὰς Θήβας, ἐξάρας ἀπὸ τῆς Λαρίσης
 παντὶ τῷ στρατεύματι προῆγε, ποιούμενος τὴν πο- 5
 4 ρεῖαν ὡς ἐπὶ τὰς Φερὰς. ἀποσχὼν δὲ περὶ τριάκοντα
 στάδια, τότε μὲν αὐτοῦ καταστρατοπεδεύσας ἐν ὄρῳ
 παρήγγειλε πᾶσι γίνεσθαι περὶ τὴν τοῦ σώματος
 5 θεραπείαν, ὑπὸ δὲ τὴν ἐωθινὴν ἐξεγείρας τὴν δύ-
 ναμιν τοὺς μὲν εἰθισμένους προπορεύεσθαι τῆς δυ- 10
 νάμεως προεξαπέστειλε, συντάξας ἐπιβάλλειν ταῖς
 ὑπὲρ τὰς Φερὰς ἀκρολοφίαις, αὐτὸς δὲ τῆς ἡμέρας
 διαφανούσης ἐκίνει τὴν δύναμιν ἐκ τοῦ χάρακος.
 6 παρ' ὀλίγον μὲν οὖν ἦλθον ἀμφοτέρων οἱ προεξαπε-
 σταλμένοι τοῦ συμπεσεῖν ἀλλήλοις περὶ τὰς ὑπερβο- 15
 7 λὰς· προῖδόμενοι γὰρ σφᾶς αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ὄρφνην
 ἐκ πάνυ βραχέος διαστήματος ἐπέστησαν, καὶ τα-
 χέως ἐπεμπον, ἀποδηλοῦντες ἀμφοτέροι τοῖς ἡγεμόσι
 τὸ γεγονός καὶ πυνθανόμενοι τί δέον εἴη ποιεῖν.
 8 *** ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων στρατοπεδειῶν ἀκείνους 20
 9 ἀνακαλεῖσθαι. τῇ δ' ἐπαύριον ἐξέπεμψαν ἀμφοτέροι
 κατασκοπῆς ἕνεκα τῶν ἰσπέων καὶ τῶν εὐξώνων περὶ
 τριακοσίους ἑκατέρων, ἐν οἷς ὁ Τίτος καὶ τῶν Αἰτω-
 10 λῶν δύο οὐλαμοὺς ἐξαπέστειλε διὰ τὴν ἐμπειρίαν
 τῶν τόπων· οἱ καὶ συμμίζαντες ἀλλήλοις ἐπὶ τὰδε 25
 τῶν Φερῶν ὡς πρὸς Λάρισαν συνέβαλον ἐκθύ-
 11 μως. τῶν δὲ περὶ τὸν Εὐπόλεμον τὸν Αἰτωλὸν εὐ-
 ρώστως κινδυνευόντων καὶ συνεκκαλουμένων τοὺς
 Ἴταλικούς πρὸς τὴν χρεῖαν, θλίβεσθαι συνέβαινε τοὺς
 Μακεδόνας. καὶ τότε μὲν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀκρο- 30
 βολισάμενοι διεχωρίσθησαν εἰς τὰς αὐτῶν παρεμ-
 βολίας.

Κατὰ δὲ τὴν ἐπιούσαν ἀμφοτέροι δυσαρεστούμε- 20
 νοι τοῖς περὶ τὰς Φερὰς τόποις διὰ τὸ καταφύτους⁽³⁾
 εἶναι καὶ πλήρεις αἱμασιῶν καὶ κηπειῶν ἀνέξενον.
 ὁ μὲν οὖν Φίλιππος ἐποιεῖτο τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ τὴν 2
 5 Σκοτούσσαν, σπεύδων ἐκ ταύτης τῆς πόλεως ἐφοδιά-
 σασθαι, μετὰ δὲ ταῦτα γενόμενος εὐτρεπῆς λαβεῖν
 τόπους ἀρμόζοντας ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσιν· ὁ δὲ Τί- 3
 τος ὑποπεύσας τὸ μέλλον ἐκίνει τὴν δύναμιν ἅμα
 τῷ Φίλιππῳ, σπεύδων προκαταφθεῖραι τὸν ἐν τῇ
 10 Σκοτουσσαίᾳ σῖτον. τῆς δ' ἑκατέρων πορείας μεταξὺ 4
 κειμένων ὄχθων ὑψηλῶν, οὐθ' οἱ Ῥωμαῖοι συνεώρων
 τοὺς Μακεδόνας, ποῖ ποιοῦνται τὴν πορείαν, οὐθ' οἱ
 Μακεδόνες τοὺς Ῥωμαίους. ταύτην μὲν οὖν τὴν 5
 ἡμέραν ἑκάτεροι διανύσαντες, ὁ μὲν Τίτος ἐπὶ τὴν
 15 προσαγορευομένην Ἐρέτριαν τῆς Φθιώτιδος, ὁ δὲ
 Φίλιππος ἐπὶ τὸν Ὀρχηστὸν ποταμόν, αὐτοῦ κατέξεν-
 ξαν, ἀγνοοῦντες ἀμφοτέροι τὰς ἀλλήλων παρεμβολάς·
 τῇ δ' ὑστεραία προελθόντες ἐστρατοπέδευσαν, Φί- 6
 λιππος μὲν ἐπὶ τὸ Μελάμβιον προσαγορευόμενον τῆς
 20 Σκοτουσσαίας, Τίτος δὲ περὶ τὸ Θετίδειον τῆς Φαρ-
 σαλλίας, ἀκμὴν ἀγνοοῦντες ἀλλήλους. ἐπιγενομένου 7
 δὲ ὄμβρου καὶ βρουτῶν ἐξαισίῳν, πάντα συνέβη τὸν
 ἀέρα τὸν ἐκ τῶν νεφῶν κατὰ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ὑπὸ
 τὴν ἐωθινὴν πεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ὥστε διὰ τὸν ἐφε-
 25 στῶτα ζόφον μηδὲ τοὺς ἐν ποσὶ δύνασθαι βλέπειν.
 οὐ μὴν ἀλλ' ὅ γε Φίλιππος κατανύσαι σπεύδων ἐπὶ 8
 τὸ προκείμενον, ἀναξεύξας προῆει μετὰ πάσης τῆς
 στρατιᾶς. δυσχρηστούμενος δὲ κατὰ τὴν πορείαν διὰ ἧ
 τὴν ομίχλην, βραχὺν τόπον διανύσας τὴν μὲν δύνα-
 30 μιν εἰς χάρακα παρενέβαλε, τὴν δ' ἐφεδρείαν ἀπέ-
 στειλε, συντάξας ἐπὶ τοὺς ἄκρους ἐπιβαλεῖν τῶν με-
 ταξὺ κειμένων βουνῶν.

21 Ὁ δὲ Τίτος στρατοπεδεύων περὶ τὸ Θετίδειον,
 (4) καὶ διαπορούμενος ὑπὲρ τῶν πολεμίων ποῦ ποτ'
 εἰσί, δέκα προθήμενος οὐλαμοὺς καὶ τῶν εὐζώνων
 εἰς χιλίους ἐξαπέστειλε, παρακαλέσας εὐλαβῶς ἐξε-
 2 ρευνωμένους ἐπιπορεύεσθαι τὴν χώραν· οἱ καὶ προά-
 γοντες ὡς ἐπὶ τὰς ὑπερβολὰς ἔλαθον ἐμπεσόντες εἰς
 τὴν τῶν Μακεδόνων ἐφεδρείαν διὰ τὸ δύσοπτον τῆς
 3 ἡμέρας. οὗτοι μὲν οὖν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐπὶ βραχὺ
 διαταραχθέντες ἀμφοτέροι μετ' ὀλίγον ἤρξαντο κα-
 ταπειράζειν ἀλλήλων, διεπέμψαντο δὲ καὶ πρὸς τοὺς 10
 4 γεγυῖας· ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν συμπλοκὴν οἱ Ῥωμαῖοι
 κατεβαροῦντο καὶ κακῶς ἔπασχον ὑπὸ τῆς τῶν Μα-
 κεδόνων ἐφεδρείας, πέμποντες εἰς τὴν ἑαυτῶν πα-
 5 ρεμβολὴν ἐδέοντο σφίσι βοηθεῖν. ὁ δὲ Τίτος, παρα-
 καλέσας τοὺς περὶ τὸν Ἀρχέδαμον καὶ τὸν Εὐπόλε-
 μον Αἰτωλοὺς καὶ δύο τῶν παρ' αὐτοῦ χιλιάρχων,
 ἐξέπεμψε μετὰ πεντακοσίων ἰππέων καὶ δισχιλίω
 6 πεζῶν. ὧν προσγενομένων τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀκροβολι-
 ζομένοις, παραντία τὴν ἐναντίαν ἔσχε διάθεσιν ὁ 20
 7 κίνδυνος· οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαῖοι, προσλαβόντες τὴν ἐκ
 τῆς βοηθείας ἐλπίδα διπλασίας ἐπερρώσθησαν πρὸς
 8 τὴν χρεῖαν, οἱ δὲ Μακεδόνες ἡμύνοντο μὲν γεν-
 ναίως, πιεζόμενοι δὲ πάλιν οὗτοι καὶ καταβαροῦμε-
 νοι τοῖς ὄλοις προσέφυγον πρὸς τοὺς ἄκρους καὶ 25
 διεπέμποντο πρὸς τὸν βασιλέα περὶ βοηθείας.

22 Ὁ δὲ Φίλιππος οὐδέποτ' ἂν ἐλπίσας κατ' ἐκεί-
 (5) νην τὴν ἡμέραν ὀλοσχερῆ γενέσθαι κίνδυνον διὰ τὰς
 προειρημένας αἰτίας, ἀφεικῶς ἔτυχε καὶ πλείους ἐκ
 2 τῆς παρεμβολῆς ἐπὶ χορτολογία. τότε δὲ πυνθανό-
 μενος τὰ συμβαίνοντα παρὰ τῶν διαποστελλομένων,
 καὶ τῆς ὀμίχλης ἤδη διαφαινούσης, παρακαλέσας

Ἡρακλείδην τε τὸν Γυρτώνιον, ὃς ἠγεῖτο τῆς Θετα-
 λικῆς ἵππου, καὶ Λέοντα τὸν τῶν Μακεδόνων ἰππάρ-
 χην ἐξέπεμψε, σὺν δὲ τούτοις Ἀθηναγόραν ἔχοντα
 3 πάντας τοὺς μισθοφόρους πλὴν τῶν Θρακῶν. συνα-
 5 ψάντων δὲ τούτων τοῖς ἐν ταῖς ἐφεδρείαις, καὶ προσ-
 γενομένης τοῖς Μακεδόσι βαρείας χειρὸς, ἐνέκειντο
 τοῖς πολεμίοις· καὶ πάλιν οὗτοι τοὺς Ῥωμαίους ἤλαν-
 νον ἐκ μεταβολῆς ἀπὸ τῶν ἄκρων. μέγιστον δ' αὐ- 4
 τοῖς ἐμπόδιον ἦν τὸ μὴ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους
 10 ὀλοσχερῶς ἢ τῶν Αἰτωλικῶν ἰππέων φιλοτιμία· πάν-
 γὰρ ἐκθύμως οὗτοι καὶ παραβόλως ἐκινδύνευον. Αἰ- 5
 τωλοὶ γὰρ, καθ' ὅσον ἐν τοῖς πεζικοῖς ἔλλιπεις εἰσι
 καὶ τῶ καθοπλισμῶ καὶ τῆ συντάξει πρὸς τοὺς ὀλο-
 σχερεῖς ἀγῶνας, κατὰ τοσοῦτον τοῖς ἰππικοῖς διαφέ-
 15 ρουσι πρὸς τὸ βέλτιον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν τοῖς
 κατὰ μέρος καὶ κατ' ἰδίαν κινδύνοις. διὸ καὶ τότε 6
 τούτων παρακατασχόντων τὴν ἐπιφορὰν τῶν πολε-
 μίων, οὐκέτι συνηλάθησαν ἕως εἰς τοὺς ἐπιπέδους
 τόπους, βραχὺ δ' ἀποσχόντες ἐκ μεταβολῆς ἔστησαν.
 20 ὁ δὲ Τίτος, θεωρῶν οὐ μόνον τοὺς εὐζώνους καὶ 7
 τοὺς ἰππέας ἐγκεκλιότας, ἀλλὰ διὰ τούτους καὶ τὴν
 ὄλην δύναμιν ἐπτοημένην, ἐξῆγε τὸ στράτευμα πᾶν
 καὶ παρενέβαλε πρὸς τοῖς βουνοῖς. κατὰ δὲ τὸν αὐ- 8
 τὸν καιρὸν ἔτερος ἐφ' ἑτέρῳ τῶν ἐκ τῆς ἐφεδρείας
 25 Μακεδόνων ἔθει πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀναβοῶν, Βα-
 σιλεῦ, φεύγουσιν οἱ πολέμιοι· μὴ παρῆς τὸν καιρὸν·
 οὐ μενοῦσιν ἡμᾶς οἱ βάρβαροι· σὴ νῦν ἔστιν ἡμέρα,
 σὸς ὁ καιρὸς. ὥστε τὸν Φίλιππον, καίπερ οὐκ εὐδο- 9
 κούμενον τοῖς τόποις, ὅμως ἐκκληθῆναι πρὸς τὸν κίν-
 30 δυνον. οἱ γὰρ προειρημένοι λόφοι καλοῦνται μὲν
 Κυνὸς Κεφαλαί, τραχεῖς δ' εἰσὶ καὶ περικεκλασμέ-
 νοι καὶ πρὸς ὕψος ἱκανὸν ἀνατείνοντες. διὸ καὶ 10

προορώμενος ὁ Φίλιππος τὴν δυσχωρησίαν τῶν τόπων, ἐξ ἀρχῆς μὲν οὐδαμῶς ἠρμόζετο πρὸς ἀγῶνα· τότε δὲ παρορηθεὶς διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐελπιστίας τῶν ἀγγελλόντων ἔλκειν παρήγγειλε τὴν δύναμιν ἐκ τοῦ χάρακος.

23 Ὁ δὲ Τίτος παρεμβαλὼν τὴν αὐτοῦ στρατιάν
 (6) ἐξῆς ἄπασαν, ἅμα μὲν ἐφήδηρεν τοῖς προκινδυνεύουσιν, ἅμα δὲ παρεκάλει τὰς τάξεις ἐπιπορευόμενος.
 2 ἢ δὲ παράκλησις ἦν αὐτοῦ βραχεῖα μὲν, ἐμφαντικὴ δὲ καὶ γνώριμος τοῖς ἀκούουσιν. ἐναργῶς γὰρ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐνδεικνύμενος ἔλεγε τοῖς αὐτοῦ στρατιώταις, Οὐχ οὗτοι Μακεδόνες εἰσίν, ὡς ἄνδρες, οὐς ὑμεῖς προκατέχοντες ἐν Μακεδονίᾳ τὰς εἰς τὴν Ἑορδαίαν ὑπερβολὰς ἐκ τοῦ προφανοῦς μετὰ Σολπικίου βιασάμενοι πρὸς τόπους ὑπερδεξίους ἐξεβάλετε, πολλοὺς 15 αὐτῶν ἀποκτείναντες; οὐχ οὗτοι Μακεδόνες εἰσίν, οὐς ὑμεῖς προκατέχοντες τὰς ἀπηλιπισμένας ἐν Ἠπείρῳ δυσχωρίας ἐμβιασάμενοι ταῖς ἐαυτῶν ἀρεταῖς φεύγειν ἠναγκάσατε ῥίψαντας τὰ ὄπλα, ἕως εἰς Μακεδονίαν ἀνεκομίσθησαν; πῶς οὖν ὑμᾶς εὐλαβεῖσθαι 20 καθήκει, μέλλοντας ἐξ ἴσου ποιεῖσθαι τὸν κίνδυνον πρὸς τοὺς αὐτούς; τί δὲ προορᾶσθαι τῶν προγεγονότων, ἀλλ' οὐ τάναντία δι' ἐκεῖνα καὶ νῦν θαρρεῖν; 6 διόπερ, ὡς ἄνδρες, παρακαλέσαντες σφᾶς αὐτοὺς ὀρμαῖσθε πρὸς τὸν κίνδυνον ἐρρωμένως· θεῶν γὰρ 25 βουλομένων ταχέως πέπεισμαι ταῦτ' ἔλεος ἀποβήσεσθαι τῆς παρουσίας μάχης τοῖς προγεγονόσι κινδύνοις. οὗτος μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν τὸ μὲν δεξιὸν μέρος ἐκέλευε μένειν κατὰ χώραν καὶ τὰ θηρία πρὸς τούτων, τῷ δ' εὐωνύμῳ μετὰ τῶν εὐζώνων ἐπήγει 30 8 σοβαρῶς τοῖς πολεμίοις· οἱ δὲ προκινδυνεύοντες τῶν Ῥωμαίων, προσλαβόντες τὴν τῶν πεζῶν στρα-

τοπέδων ἐφεδρείαν, ἐκ μεταβολῆς ἐνέκειντο τοῖς ὑπεναντίοις.

Φίλιππος δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἐπειδὴ τὸ 24 πλεόν μέρος ἤδη τῆς ἐαυτοῦ δυνάμεως ἑώρα παρεμ- (7)
 5 βεβληκὸς πρὸ τοῦ χάρακος, αὐτὸς μὲν ἀναλαβὼν τοὺς πελαστὰς καὶ τὸ δεξιὸν τῆς φάλαγγος προήγε, σύντομον ποιούμενος τὴν πρὸς τοὺς λόφους ἀνάβασιν, τοῖς δὲ περὶ τὸν Νικάνορα τὸν ἐπικαλούμενον ἐλέ- 2 φαντα συνέταξε φρουτίζειν ἵνα τὸ λοιπὸν μέρος τῆς 10 δυνάμεως ἐκ ποδὸς ἐπηται. ἅμα δὲ τῷ τοὺς πρώτους ἄψασθαι τῆς ὑπερβολῆς εὐθέως ἐξ ἀσπίδος παρενέβαλε καὶ προκατελάμβανε τοὺς ὑπερδεξιούς· τῶν γὰρ προκινδυνεύοντων Μακεδόνων ἐπὶ πολὺ τεθλιφόντων τοὺς Ῥωμαίους ἐπὶ θάτερα μέρη τῶν λό- 15 φων, ἐρήμους κατέλαβε τοὺς ἄκρους. ἔτι δὲ παρεμ- 4 βάλλοντος αὐτοῦ τὰ δεξιὰ μέρη τῆς στρατιᾶς, παρήσαν οἱ μισθοφόροι, πιεζόμενοι κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν 5 πολεμίων· προσγενομένων γὰρ τοῖς τῶν Ῥωμαίων εὐζώνοις τῶν ἐν τοῖς βαρέσειν ὄπλοις ἀνδρῶν, καθά- 20 περ ἀρτίως εἶπα, καὶ συνεργούντων κατὰ τὴν μάχην, προσλαβόντες οἷον εἰ σήκωμα τὴν τούτων χρεῖαν βαρέως ἐπέκειντο τοῖς πολεμίοις καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἔκτεινον. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν μὲν ταῖς ἀρχαῖς, ὅτε 6 παρερίγνετο, θεωρῶν οὐ μακρὰν τῆς τῶν πολεμίων 25 παρεμβολῆς συνεστῶτα τὸν τῶν εὐζώνων κίνδυνον περιχαρῆς ἦν· ὡς δὲ πάλιν ἐκ μεταβολῆς ἑώρα κλί- 7 νοντας τοὺς ἰδίους καὶ προσδεομένους ἐπικουρίας, ἠναγκάζετο βοηθεῖν καὶ κρίνειν ἐκ τοῦ καιροῦ τὰ ὅλα, καίπερ ἔτι τῶν πλείστων μερῶν τῆς φάλαγγος 30 κατὰ πορείαν ὄντων καὶ προσβαινόντων πρὸς τοὺς βουνούς. προσδεξάμενος δὲ τοὺς ἀγωνιζομένους, 8 τούτους μὲν ἤθροξε πάντας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ

τοὺς πεζοὺς καὶ τοὺς ἰππέας, τοῖς δὲ πελτασταῖς καὶ τοῖς φαλαγγίταις παρήγγειλε διπλασιάζειν τὸ βάθος 9 καὶ πυκνοῦν ἐπὶ τὸ δεξιόν. γενομένου δὲ τούτου, καὶ τῶν πολεμίων ἐν χερσὶν ὄντων, τοῖς μὲν φαλαγγίταις ἐδόθη παράγγελμα καταβαλοῦσι τὰς σαφίσας 5 ἐπάγειν, τοῖς δ' εὐζώνοις κερᾶν. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Τίτος, δεξιόμενος εἰς τὰ διαστήματα τῶν σημαίων τοὺς προκινδυνεύοντας, προσέβαλε τοῖς πολεμίοις.

25 Γενομένης δὲ τῆς ἐξ ἀμφοῖν συμπτώσεως μετὰ 10 (9) βίας καὶ κραυγῆς ὑπερβαλλούσης, ὡς ἂν ἀμφοτέρων ὁμοῦ συναλαζόντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν ἐκτὸς τῆς μάχης ἐπιβοώτων τοῖς ἀγωνιζομένοις, ἦν τὸ γιγνώ- 2 μειον ἐκπληκτικὸν καὶ παραστατικὸν ἀγωνίας. τὸ μὲν οὖν δεξιὸν τοῦ Φιλίππου λαμπρῶς ἀπήλλαττε 15 κατὰ τὸν κίνδυνον, ἅτε καὶ τὴν ἔφοδον ἐξ ὑπερδεξιῦ ποιούμενον καὶ τῷ βάρει τῆς συντάξεως ὑπερέχον καὶ τῇ διαφορᾷ τοῦ καθοπλισμοῦ πρὸς τὴν 3 ἐνεστῶσαν χρεῖαν πολὺ παραλλάττον· τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τῆς δυνάμεως αὐτῷ τὰ μὲν ἐχόμενα τῶν κινδυνεύοντων ἐν ἀποστάσει τῶν πολεμίων ἦν, τὰ δ' ἐπὶ τῶν εὐωνύμων ἄρτι διηρηκότες τὰς ὑπερβολὰς ἐπε- 4 φαίνετο τοῖς ἄκροις. ὁ δὲ Τίτος, θεωρῶν οὐ δυναμένους τοὺς παρ' αὐτοῦ στέγειν τὴν τῆς φάλαγγος ἔφοδον, ἀλλ' ἐκπιεζομένους τοὺς ἐπὶ τῶν εὐωνύμων, 25 καὶ τοὺς μὲν ἀπολωλότας ἤδη, τοὺς δ' ἐπὶ πόδα ποιούμενους τὴν ἀναχώρησιν, ἐν δὲ τοῖς δεξιοῖς μέρεσι 5 καταλειπομένης τῆς σωτηρίας τὰς ἐλπίδας, ταχέως ἀφορηήσας πρὸς τούτους, καὶ συνθεασάμενος τῆς τῶν πολεμίων* τὰ μὲν συνεχῆ τοῖς διαγωνιζομένοις*, 30 τὰ δ' ἐκ τῶν ἄκρων ἀκμὴν ἐπικαταβαίνοντα, τὰ δ' ἔτι τοῖς ἄκροις ἐφεστῶτα, προθέμενος τὰ θηρία

προσῆγε τὰς σημαίας τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ Μακεδό- 6 νες, οὔτε τὸν παραγγελοῦντα ἔχοντες οὔτε συστῆναι δυνάμενοι καὶ λαβεῖν τὸ τῆς φάλαγγος ἴδιον σχῆμα διὰ τε τὰς τῶν τόπων δυσχερείας καὶ διὰ τὸ τοῖς 5 ἀγωνιζομένοις ἐπόμενοι πορείας ἔχειν διάθεσιν καὶ μὴ παρατάξεως, οὐδὲ προσεδέξαντο τοὺς Ῥωμαίους 7 εἰς τὰς χεῖρας ἔτι, δι' αὐτῶν δὲ τῶν θηρίων πτοηθέντες καὶ διασπασθέντες ἐνέκλιναν.

Οἱ μὲν οὖν πλείους τῶν Ῥωμαίων ἐπόμενοι τοῦ- 26 10 τος ἔκτεινον· εἰς δὲ τῶν χιλιάρχων τῶν ἅμα τοῦ-⁽⁹⁾ 2 τοις, σημαίας ἔχων οὐ πλείους εἴκοσι, καὶ παρ' αὐτὸν τὸν τῆς χρεῖας καιρὸν συμφρονήσας ὁ δέον εἶη ποιεῖν, μεγάλα συνεβάλετο πρὸς τὴν τῶν ὅλων κατόρθωσιν. θεωρῶν γὰρ τοὺς περὶ τὸν Φίλιππον ἐπὶ 3 15 πολὺ προπεπτωκότας τῶν ἄλλων καὶ πιέζοντας τῷ βάρει τὸ σφέτερον εὐώνυμον, ἀπολιπὼν τοὺς ἐπὶ τοῦ δεξιῦ νικῶντας ἤδη καταφανῶς, ἐπιστρέψας ἐπὶ τοὺς ἀγωνιζομένους καὶ κατόπιον ἐπιγενόμενος προσέβαλλε κατὰ νώτου τοῖς Μακεδόσι. τῆς δὲ τῶν φαλαγγιτῶν 4 20 χρεῖας ἀδυνάτου καθεστῶσης ἐκ μεταβολῆς καὶ κατ' ἄνδρα κινδυνεύειν, οὗτος μὲν ἐπέκειτο κτείνων τοὺς ἐν ποσί, οὐ δυναμένους αὐτοῖς βοηθεῖν, ἕως οὗ ῥίψαντες τὰ ὄπλα φεύγειν ἠναγκάσθησαν οἱ Μακεδό- 5 νες, συνεπιθεμένων αὐτοῖς ἐκ μεταβολῆς καὶ τῶν 25 κατὰ πρόσωπον ἐγκεκλικότων. ὁ δὲ Φίλιππος ἐν μὲν 6 ταῖς ἀρχαῖς, καθάπερ εἶπα, τεκμαιρόμενος ἐκ τοῦ καθ' αὐτὸν μέρους ἐπέπειστο τελέως νικᾶν· τότε δὲ 7 συνθεασάμενος ἄφνω ῥιπτοῦντας τὰ ὄπλα τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς πολεμίους κατὰ νώτου προσβεβλη- 30 κότες, βραχὺ γενόμενος ἐκ τοῦ κινδύνου μετ' ὀλίγων ἰππέων καὶ πεζῶν συνεθεώρει τὰ ὄλα. κατανοήσας 8 δὲ τοὺς Ῥωμαίους κατὰ τὸ δίωγμα τοῦ λαιοῦ κέρως

τοῖς ἄκροις ἤδη προσπελάζοντας, ἐρίγγετο * πλεί-
 9 στους ἐκ τοῦ καιροῦ συναθροίσας τῶν Θρακῶν
 και Μακεδόνων. Τίτος δὲ τοῖς φεύγουσιν ἐπό-
 10 μενος, και καταλαβὼν ἐν ταῖς ὑπερβολαῖς ἄρτι
 τοῖς ἄκροις ἐπιβαλλούσας τὰς εὐνούμους τάξεις 5
 τῶν Μακεδόνων, τὰς μὲν ἀρχὰς ἐπέστη, τῶν πο-
 11 λεμίων ὀρθὰς ἀνασχόντων τὰς σαρίσας, ὅπερ ἔθος
 ἐστὶ ποιεῖν τοῖς Μακεδόσιν, ὅταν ἢ παραδιδῶσιν
 αὐτοὺς ἢ μεταβάλλωνται πρὸς τοὺς ὑπευαντίους·
 12 μετὰ δὲ ταῦτα πυθόμενος τὴν αἰτίαν τοῦ συμ-
 βαίνοντος παρακατεῖχε τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ, φείσα-
 13 σθαι κρίνων τῶν ἀποδεδειλιακῶτων. ἀκμὴν δὲ τοῦ
 Τίτου ταῦτα διανοομένου τῶν προηγουμένων τινὲς
 ἐπιπεσόντες αὐτοῖς ἐξ ὑπερδεξίου προσέφερον τὰς
 χεῖρας, και τοὺς μὲν πλείους διέφθειρον, ὀλίγοι δὲ 15
 τινες διέφυγον ζῆψαντες τὰ ὄπλα.

27 Πανταχόθεν δὲ τοῦ κινδύνου συντέλειαν εἰλη-
 10 φότος και κρατούντων τῶν Ῥωμαίων, ὁ μὲν Φίλιπ-
 2 πος ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν ὡς ἐπὶ τὰ Τέμπη. και
 τῇ μὲν πρώτῃ περὶ τὸν Ἀλεξάνδρου καλούμενον 20
 πύργον ἠύλισθη, τῇ δ' ὕστεραία προελθὼν εἰς
 Γόννους ἐπὶ τὴν εἰσβολὴν τῶν Τεμπῶν ἐπέμεινε,
 3 βουλόμενος ἀναδέξασθαι τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς ἀνασω-
 ζομένους. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, μέχρι μὲν τινος ἐπακο-
 4 λουθήσαντες τοῖς φεύγουσιν, οἱ μὲν ἐσκύλευον τοὺς 25
 τεθνεῶτας, οἱ δὲ τοὺς αἰχμαλώτους ἤθροιζον, οἱ δὲ
 πλείους ὤρμησαν ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν τοῦ τῶν πολε-
 4 μίων χάρακος· ἐνθα δὴ καταλαβόντες τοὺς Αἰτω-
 λούς προεμπεπτωκίτας, και δόξαντες στέρεσθαι τῆς
 σφίσι καθηκούσης ὠφελείας, ἤρξαντο καταμέμφεσθαι 30
 τοὺς Αἰτωλοὺς και λέγειν πρὸς τὸν στρατηγὸν ὅτι
 τοὺς μὲν κινδύνους αὐτοῖς ἐπιτάττει, τῆς δ' ὠφε-

λειὰς ἄλλοις παρακεχώρηκε. και τότε μὲν ἐπανελθόν- 5
 6 τες εἰς τὴν ἑαυτῶν στρατοπεδείαν ἠύλισθησαν, εἰς
 δὲ τὴν ἐπαύριον ἅμα μὲν ἤθροιζον τοὺς αἰχμαλώτους
 και τὰ λειπόμενα τῶν σκύλων, ἅμα δὲ προῆγον ποι-
 5 ούμενοι τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Λαρίσης. ἔπεσον δὲ τῶν 6
 Ῥωμαίων πρὸς τοὺς ἑπτακοσίους· τῶν δὲ Μακεδόνων
 ἀπέθανον μὲν οἱ πάντες εἰς ὀκτακισχιλίους, ζωγρία
 δ' ἐάλωσαν οὐκ ἐλάττους πεντακισχιλίων. και τῆς 7
 μὲν ἐν Θετταλίᾳ γενομένης περὶ Κυνὸς Κεφαλᾶς
 10 Ῥωμαίων και Φιλίππου μάχης τοιοῦτον ἀπέβη τὸ
 τέλος.

Ἐγὼ δὲ κατὰ μὲν τὴν ἔκτην βίβλον ἐν ἐπαγγελίᾳ 28
 καταλιπὼν ὅτι λαβὼν τὸν ἀρμόζοντα καιρὸν σύγκρι-⁽¹¹⁾
 11 σιν ποιήσομαι τοῦ καθοπλισμοῦ Ῥωμαίων και Μακε-
 15 δόνων, ὁμοίως δὲ και τῆς συντάξεως τῆς ἐκατέρων.
 τί διαφέρουσιν ἀλλήλων πρὸς τὸ χεῖρον και τί πρὸς
 τὸ βέλτιον, νῦν ἐπ' αὐτῶν τῶν πράξεων πειράσομαι
 τὴν ἐπαγγελίαν ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν. ἐπεὶ γὰρ ἢ μὲν 2
 Μακεδόνων σύνταξις ἐν τοῖς πρὸ τοῦ χρόνου, δι' αὐ-
 20 τῶν τῶν ἔργων διδοῦσα τὴν πείραν, ἐκράτει τῶν τε
 κατὰ τὴν Ἀσίαν και τῶν Ἑλληνικῶν συντάξεων, ἢ δὲ
 Ῥωμαίων τῶν τε κατὰ τὴν Λιβύην και τῶν κατὰ
 τὴν Εὐρώπην προσεσπερίων ἐθνῶν ἀπάντων, ἐν δὲ 3
 τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ και πλεονά-
 25 κισ γέρονε τούτων τῶν τάξεων και τῶν ἀνδρῶν πρὸς
 ἀλλήλους διάκρισις, χρήσιμον και καλὸν ἂν εἴη τὸ 4
 τὴν διαφορὰν ἐρευνῆσαι, και παρὰ τί συμβαίνει Ῥω-
 30 μαίους ἐπικρατεῖν και τὸ πρωτεῖον ἐκφέρεσθαι τῶν
 κατὰ πόλεμον ἀγώνων, ἵνα μὴ τύχην λέγοντες μό-
 νον μακαρίζωμεν τοὺς κρατοῦντας ἀλόγως, καθά-
 περ οἱ μάταιοι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' εἰδότες τὰς ἀλη-
 θεῖς αἰτίας ἐπαινώμεν και θαυμάζωμεν κατὰ λόγον

6 τούς ἡγουμένους. περὶ μὲν οὖν τῶν πρὸς Ἀννίβαν
ἀγώνων γεγυότων Ῥωμαίοις καὶ τῶν ἐν τούτοις
ἐλαττωμάτων οὐδὲν ἂν δεῖοι πλείω λέγειν· οὐ γὰρ
παρὰ τὸν καθοπλισμὸν οὐδὲ παρὰ τὴν σύνταξιν,
ἀλλὰ παρὰ τὴν ἐπιδεξιότητα τὴν Ἀννίβου καὶ τὴν
7 ἀρχίνουαν περιέπιπτον τοῖς ἐλαττώμασι. δῆλον δὲ
τοῦτο πεποιήκαμεν ἡμεῖς ἐπ' αὐτῶν ὑποδεικνύντες
8 τῶν ἀγώνων. μαρτυρεῖ δὲ τοῖς ἡμετέροις λόγοις
πρωτον μὲν τὸ τέλος τοῦ πολέμου· προσγενομένου
γὰρ στρατηγοῦ τοῖς Ῥωμαίοις παραπλησίαν δύναμιν
10 ἔχοντος Ἀννίβα, ταχέως καὶ τὸ νικᾶν συνεξηγο-
9 λούθησε τοῖς προειρημένοις· εἶτα καὶ τὸς Ἀννίβας
ἀποδοκιμάσας τὸν ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς ὑπάρχοντα καθο-
πλισμὸν, ἅμα τῷ νικῆσαι τῇ πρώτῃ μάχῃ παραχρησά-
15 τοις Ῥωμαίων ὅπλοις καθοπλίσας τὰς οἰκείας δυνά-
μεις, τούτοις διετελέσε χρώμενος τὸν ἐξῆς χρόνον.
10 Πύρρος γε μὴν οὐ μόνον ὅπλοις, ἀλλὰ καὶ δυνάμεσιν
Ἰταλικαῖς συγκέχρηται, τιθεὶς ἐναλλάξ σημαίαν καὶ
σπεῖραν φαλαγγιτικὴν ἐν τοῖς πρὸς Ῥωμαίους ἀγῶ-
11 σιν. ἀλλ' ὅμως οὐδ' οὕτως ἐδύνατο νικᾶν, ἀλλ' αἰεὶ
20 πως ἀμφίδοξα τὰ τέλη τῶν κινδύνων αὐτοῖς ἀπέβαινε.
12 Περὶ μὲν οὖν τούτων ἀναγκαῖον ἦν προειπεῖν
χάριν τοῦ μηδὲν ἀντεμφαίνειν ταῖς ἡμετέραις ἀπο-
φάσεσιν· ἐπάνειμι δ' ἐπὶ τὴν προκειμένην σύγ-
κρισιν. 25

29 Ὅτι μὲν ἐχούσης τῆς φάλαγγος τὴν αὐτῆς ιδιό-
(12) τητα καὶ δύναμιν οὐδὲν ἂν ὑποσταίη κατὰ πρόσω-
πον οὐδὲ μείναι τὴν ἐφοδὸν αὐτῆς, εὐχερὲς καταμα-
2 θεῖν ἐκ πολλῶν. ἐπεὶ γὰρ ὁ μὲν ἀνὴρ ἴσταται σὺν
τοῖς ὅπλοις ἐν τρισὶ ποσὶ κατὰ τὰς ἐναγωνίους πυ-
3 κνώσεις, τὸ δὲ τῶν σαρισῶν μέγεθός ἐστι κατὰ μὲν
τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσιν ἐκκαίδεκα πηγῶν, κατὰ δὲ

τὴν ἄρομογὴν τὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τεττάρων καὶ 3
δέκα, τούτων δὲ τοὺς τέτταρας ἀφαιρεῖ τὸ μεταξὺ
τοῦν χεροῦν διάστημα καὶ τὸ κατόπιον σήκωμα τῆς προ-
βολῆς, φανερόν ὅτι τοὺς δέκα πήχεις προπίπτειν 4
5 ἀνάγκη τὴν σάρισαν πρὸ τῶν σωμάτων ἐκάστου τῶν
ὀπλιτῶν, ὅταν ἦ δι' ἀμφοῖν τοῦν χεροῦν προβαλλόμε-
νος ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει τὰς 5
μὲν τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου καὶ τετάρτου πλεῖον, τὰς
δὲ τοῦ πέμπτου ξυροῦ σαρίσας δύο προπίπτειν πῆ-
10 χεις πρὸ τῶν πρωτοστατῶν, ἐχούσης τῆς φάλαγγος
τὴν αὐτῆς ιδιότητα καὶ πύκνωσιν κατ' ἐπιστάτην
καὶ κατὰ παραστάτην, ὡς Ὅμηρος ὑποδεικνύσει ἐν 6
τούτοις·

ἄσπις ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ'
15 ἀνήρ·

ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
νευόντων· ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισι.
τούτων δ' ἀληθινῶς καὶ καλῶς λεγομένων, δῆλον 7
ὡς ἀνάγκη καθ' ἕκαστον τῶν πρωτοστατῶν σαρίσας
20 προπίπτειν πέντε, δυσεὶ πήχεσι διαφερούσας ἀλλήλων
κατὰ μῆκος.

Ἐκ δὲ τούτου ῥᾶδιον ὑπὸ τὴν ὄψιν λαβεῖν τὴν 30
τῆς ὀλης φάλαγγος ἐφοδὸν καὶ προβολήν, ποίαν τινὰ
εἰκὸς εἶναι καὶ τίνα δύναμιν ἔχειν, ἐφ' ἐκκαίδεκα τὸ
25 βάθος οὖσαν. ὧν ὅσοι τὸ πέμπτου ξυροῦ ὑπεραίρου-
σι, ταῖς μὲν σαρίσαις οὐδὲν οἰοῖ τ' εἰσὶ συμβαλέσθαι
πρὸς τὸν κίνδυνον· διόπερ οὐδὲ ποιοῦνται κατ' ἀν-
δρα τὴν προβολήν, παρὰ δὲ τοὺς ἄμους τῶν προη- 3
γουμένων ἀνανευενουκίας φέρουσι χάριν τοῦ τὸν κατὰ
30 κορυφὴν τόπον ἀσφαλίζειν τῆς ἐκτάξεως, εἰργουσῶν
τῇ πυκνώσει τῶν σαρισῶν ὅσα τῶν βελῶν ὑπερπετῇ
τῶν πρωτοστατῶν φερόμενα δύναται προσπίπτειν

4 πρὸς τοὺς ἐφεστῶτας. αὐτῷ γε μὴν τῷ τοῦ σώματος
 βάρει κατὰ τὴν ἐπαγωγὴν πιέζοντες οὗτοι τοὺς προη-
 γουμένους βιαίαν μὲν ποιοῦσι τὴν ἐφοδον, ἀδύνατον
 δὲ τοῖς πρωτοστάταις τὴν εἰς τοῦπισθεν μεταβολήν.
 5 Τοιαύτης περὶ τὴν φάλαγγα διαθέσεως καὶ 5
 καθόλου καὶ κατὰ μέρος οὔσης, ζητέον ἂν εἴη καὶ
 τοῦ Ῥωμαίων καθοπλισμοῦ καὶ τῆς ὅλης συντάξεως
 6 τὰς ιδιότητας καὶ διαφορὰς ἐκ παραθέσεως. Ἰσταν-
 ται μὲν οὖν ἐν τρισὶ ποσὶ μετὰ τῶν ὄπλων καὶ Ῥω-
 7 μαῖοι· τῆς μάχης δ' αὐτοῖς κατ' ἄνδρα τὴν κίνησιν 10
 λαμβανούσης διὰ τὸ τῷ μὲν θυρεῷ σκέπειν τὸ σῶ-
 μα, συμμετατιθημένους ἀεὶ πρὸς τὸν τῆς πληγῆς και-
 ρόν, τῇ μαχαίρᾳ δ' ἐκ καταφορᾶς καὶ διαιρέσεως
 8 ποιείσθαι τὴν μάχην, προφανὲς ὅτι χάλασμα καὶ διά-
 στασιν ἀλλήλων ἔχειν δεήσει τοὺς ἄνδρας ἐλάχιστον 15
 τρεῖς πόδας κατ' ἐπιστάτην καὶ κατὰ παραστάτην, εἰ
 9 μέλλουσιν εὐχρηστεῖν πρὸς τὸ δέον. ἐκ δὲ τούτου
 συμβήσεται τὸν ἕνα Ῥωμαῖον ἴστασθαι κατὰ δύο
 πρωτοστάτας τῶν φαλαγγιτῶν, ὥστε πρὸς δέκα σα-
 10 ρίσας αὐτῷ γίνεσθαι τὴν ἀπάντησιν καὶ τὴν μάχην, 20
 ἃς οὔτε κόπτοντα τὸν ἕνα καταταγῆσαι δυνατόν, ὅταν
 ἀπαξ συνάψωσιν εἰς τὰς χεῖρας, οὔτε βιάσασθαι ῥά-
 διον, μηδὲν γε τῶν ἐφεστῶτων δυναμένων συμβάλ-
 λεσθαι τοῖς πρωτοστάταις μήτε πρὸς τὴν βίαν μήτε
 11 πρὸς τὴν τῶν μαχαιρῶν ἐνέργειαν. ἔξ ὧν εὐκατα- 25
 νόητον ὡς οὐχ οἶόν τε μείναι κατὰ πρόσωπον τὴν
 τῆς φάλαγγος ἐφοδον οὐδένα, τηρούσης τὴν αὐτῆς
 ιδιότητα καὶ δύναμιν, ὡς ἐν ἀρχαῖς εἶπα.
 31 Τίς οὖν αἰτία τοῦ νικᾶν Ῥωμαίους καὶ τί τὸ
 (14) 2 σφάλλον ἐστὶ τοὺς ταῖς φάλαγγι χρωμένους; ὅτι συμ- 30
 βαίνει τὸν μὲν πόλεμον ἀορίστους ἔχειν καὶ τοὺς και-
 ροὺς καὶ τοὺς τόπους τοὺς πρὸς τὴν χρεῖαν, τῆς δὲ

φάλαγγος ἕνα καιρὸν εἶναι καὶ τόπων ἐν γένος, ἐν
 οἷς δύναται τὴν αὐτῆς χρεῖαν ἐπιτελεῖν. εἰ μὲν οὖν 3
 τις ἦν ἀνάγκη τοῖς ἀντιπάλοις εἰς τοὺς τῆς φάλαγγος
 καιροὺς καὶ τόπους συγκαταβαίνειν, ὅτε μέλλοιεν κρι-
 5 νεσθαι περὶ τῶν ὄλων, εἰκὸς ἦν κατὰ τὸν ἄρτι λόγον
 ἀεὶ φέρεσθαι τὸ πρωτεῖον τοὺς ταῖς φάλαγγι χρωμέ-
 νους· εἰ δὲ δυνατόν ἐκκλίνειν καὶ τοῦτο ποιεῖν ῥα- 4
 δίας, πῶς ἂν ἔτι φοβερόν εἴη τὸ προειρημένον σύν-
 ταγμα; καὶ μὴν ὅτι χρεῖαν ἔχει τόπων ἐπιπέδων καὶ 5
 10 ψιλῶν ἢ φάλαγγι, πρὸς δὲ τούτοις μηδὲν ἐμπόδιον
 ἔχοντων, λέγω δ' οἶον τάφρους, ἐκρήγματα, συναγ-
 κείας, ὄφρυς, ρεῖθρα ποταμῶν, ὁμολογούμενόν ἐστι.
 πάντα γὰρ τὰ προειρημένα παραποδίζειν καὶ λύειν 6
 τὴν τοιαύτην τάξιν ἱκανὰ γίνονται. διότι δ' εὐρεῖν 7
 15 τόπους ποτὲ μὲν ἐπὶ σταδίου εἴκοσι, ποτὲ δὲ καὶ
 πλείους, ἐν οἷς μηδὲν τι τοιοῦτον ὑπάρχει, σχεδόν,
 ὡς εἰπεῖν, ἀδύνατόν ἐστιν, εἰ δὲ μή γε, τελέως σπά-
 νιον, καὶ τοῦτο πᾶς ἂν τις ὁμολογήσειεν. οὐ μὴν 8
 ἀλλ' ἔστω τόπους εὐρησθαι τοιούτους. ἐὰν οὖν οἱ
 20 πολεμοῦντες εἰς μὲν τούτους μὴ συγκαταβαίνωσι,
 περιπορευόμενοι δὲ πορθῶσι τὰς πόλεις καὶ τὴν χώ-
 ραν τὴν τῶν συμμάχων, τί τῆς τοιαύτης ὄφελος ἐστὶ
 συντάξεως; μένουσα μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἐπιτηδείοις 9
 αὐτῇ τόποις οὐχ οἶον ἀφελεῖν δύναται ἂν τοὺς φρί-
 25 λους, ἀλλ' οὐδ' αὐτὴν σώζειν· αἱ γὰρ τῶν ἐπιτη- 10
 δείων παρακομιδαὶ κωλυθήσονται ῥαδίως ὑπὸ τῶν
 πολεμίων, ὅταν ἀκουτὶ κρατῶσι τῶν ὑπαίθρων·
 ἐὰν δ' ἀπολιποῦσα τοὺς οἰκείους τόπους βούληται τι 11
 πράττειν, εὐχείρωτος ἐστὶ τοῖς πολεμίοις. οὐ μὴν 12
 30 ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐπιπέδους συγκαταβάς τις τόπους
 μὴ πᾶν ἅμα τὸ σφέτερον στρατόπεδον ὑπὸ τὴν ἐπα-
 γωγὴν τῆς φάλαγγος καὶ τὸν ἕνα καιρὸν ὑποβάλλη,

βραχεία δὲ φυγομαχίῃ κατ' αὐτὸν τὸν τοῦ κιν-
 δύνου καιρὸν, εὐθραύρητον γίνεταί τὸ συμβησό-
 32 μενον ἐξ ὧν ποιοῦσι Ῥωμαῖοι νῦν. οὐκέτι γὰρ
 (15) ἐκ τοῦ λόγου δεῖ τεκμαίρεσθαι τὸ νυνὶ λεγόμενον
 2 ὑφ' ἡμῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἤδη γεγυότων. οὐ γὰρ 5
 ἐξισώσαντες τὴν παράταξιν πᾶσιν ἅμα συμβάλ-
 λουσι τοῖς στρατοπέδοις μετωπηδὸν πρὸς τὰς φά-
 λαγγας, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐφεδρεύει τῶν μερῶν ἀν-
 3 τοῖς, τὰ δὲ συμμίσγει τοῖς πολεμίοις. λοιπόν, ἂν
 τ' ἐκπιέσωσιν οἱ φαλαγγῖται τοὺς καθ' αὐτοὺς προσ- 10
 βάλλοντας ἂν τ' ἐκπιεσθῶσιν ὑπὸ τούτων, λέλνται
 4 τὸ τῆς φάλαγγος ἴδιον· ἢ γὰρ ἐπόμενοι τοῖς ὑποχω-
 ροῦσιν ἢ φεύγοντες τοὺς προσκειμένους ἀπολείπουσι
 5 τὰ λοιπὰ μέρη τῆς οἰκείας δυνάμεως, οὗ γενομένου
 δέδοται τοῖς ἐφεδρεύουσι τῶν πολεμίων διάστημα 15
 καὶ τόπος, ὃν οὗτοι κατεῖχον, πρὸς τὸ μηκέτι κατὰ
 πρόσωπον ὀρμαῖν, ἀλλὰ παρεισπεύοντες πλαγίους
 6 παρίστασθαι καὶ κατὰ νότον τοῖς φαλαγγῖταις. ὅταν
 δὲ τοὺς μὲν τῆς φάλαγγος καιροὺς καὶ τὰ προτεροῦ-
 ματα θάδιον ἢ φυλάξασθαι, τοὺς δὲ κατὰ τῆς φάλαγ- 20
 γος ἀδύνατον, πῶς οὐ μεγάλην εἰκὸς εἶναι τὴν δια-
 7 φορὰν ἐπὶ τῆς ἀληθείας τῶν προειρημένων; καὶ μὴν
 πορευθῆναι διὰ τόπων παντοδαπῶν ἀναγκαῖον τοὺς
 χρωμένους φάλαγγι καὶ καταστρατοπεδεῦσαι, ἔτι δὲ
 τόπους εὐκαιροὺς προκαταλαβέσθαι καὶ πολιορκῆσαι 25
 τινὰς καὶ πολιορκηθῆναι καὶ παραδόξοις ἐπιφανείαις
 8 περιπεσεῖν· ἅπαντα γὰρ ταῦτά ἐστι πολέμου μέρη,
 καὶ ῥοπὰς ποιεῖ πρὸς τὸ νικᾶν, ποτὲ μὲν ὀλοσχερεῖς,
 9 ποτὲ δὲ μεγάλας. ἐν οἷς πᾶσιν ἢ μὲν Μακεδόνων
 ἐστὶ σύνταξις δύσχρηστος, ποτὲ δ' ἄχρηστος, διὰ τὸ 30
 μὴ δύνασθαι τὸν φαλαγγίτην μήτε κατὰ τάγμα μήτε
 κατ' ἄνδρα παρέχεσθαι χρεῖαν, ἢ δὲ Ῥωμαίων εὐ-

χρηστος· πᾶς γὰρ Ῥωμαῖος, ὅταν ἅπαξ καθοπλισθεῖς 10
 ὀρμήῃ πρὸς τὴν χρεῖαν, ὁμοίως ἤρμυσται πρὸς πάν-
 τα τόπον καὶ καιρὸν καὶ πρὸς πᾶσαν ἐπιφάνειαν. καὶ 11
 μὴν ἔτοιμός ἐστι καὶ τὴν αὐτὴν ἔχει διάθεσιν, ἂν τε
 5 μετὰ πάντων δέῃ κινδυνεύειν ἂν τε μετὰ μέρους ἂν
 τε κατὰ σημαίαν ἂν τε καὶ κατὰ ἄνδρα. διὸ καὶ παρὰ 12
 πολὺ τῆς κατὰ μέρος εὐχρηστίας διαφερούσης παρὰ
 πολὺ καὶ τὰ τέλη συνεχροκοῦται ταῖς Ῥωμαίων προθέ-
 σεσι μᾶλλον ἢ ταῖς τῶν ἄλλων. περὶ μὲν οὖν τούτων 13
 10 ἀναγκαῖον ἡγησάμην εἶναι τὸ διὰ πλείονων ποιήσα-
 σθαι μνήμην διὰ τὸ καὶ παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν πολ-
 λούς τῶν Ἑλλήνων διαλαμβάνειν, ὅτε Μακεδόνες ἠτ-
 τήθησαν, ἀπίστω τὸ γεγυότος εἰκέναι, καὶ μετὰ ταῦτα
 πολλοὺς διαπορήσειν διὰ τί καὶ πῶς λείπεται τὸ σύν-
 15 ταγμα τῆς φάλαγγος ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίων καθοπλισμοῦ.

Φίλιππος δέ, τὰ δυνατὰ πεποικηκώς πρὸς τὸν 33
 ἀγῶνα, τοῖς δ' ὅλοις πράγμασιν ἐσφαλμένος, ἀναδε-
 ξάμενος ὅσους ἐδύνατο πλείστους τῶν ἐκ τῆς μάχης
 ἀνασωζομένων, αὐτὸς μὲν ὄρμησε διὰ τῶν Τεμπῶν
 20 εἰς Μακεδονίαν. εἰς δὲ τὴν Λάρισαν ἔτι τῆ προτέ- 2
 ρα νυκτὶ διεπέμψατό τινα τῶν ὑπασπιστῶν, ἐντει-
 λόμενος ἀφανίσαι καὶ κατακαῦσαι τὰ βασιλικὰ γράμ-
 ματα, ποιῶν πρᾶγμα βασιλικὸν τὸ μὴδ' ἐν τοῖς δει-
 νοῖς λήθην ποιείσθαι τοῦ καθήκοντος· σαφῶς γὰρ 3
 25 ἦδει διότι πολλὰς ἀφορμὰς δώσει τοῖς ἐχθροῖς καὶ
 καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατὰ τῶν φίλων, ἐὰν κρατήσῃσι
 Ῥωμαῖοι τῶν ὑπομνημάτων. ἴσως μὲν οὖν καὶ ἐτέ- 4
 ροις ἤδη τοῦτο συμβέβηκε, τὸ τὰς μὲν ἐν ταῖς ἐπιτυ-
 χίαις ἐξουσίας μὴ δύνασθαι φέρειν ἀνθρωπίνως, ἐν
 30 δὲ ταῖς περιπετείαις εὐλαβῶς ἴστασθαι καὶ νουνεχῶς·
 ἐν δὲ τοῖς μάλιστα καὶ περὶ Φίλιππον τοῦτο γέρονε. 5
 δῆλον δ' ἔσται τοῦτο διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομέ-

6 νων· καθάπερ γὰρ καὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς ὁρμὰς ἐπὶ τὸ
 δέον αὐτοῦ σαφῶς ἐδηλώσαμεν, καὶ πάλιν τὴν ἐπὶ τὸ
 χειρὸν μεταβολήν, καὶ πότε καὶ διὰ τί καὶ πῶς ἐγέ-
 νετο, καὶ τὰς ἐν ταύτῃ πράξεις μετ' ἀποδείξεως
 7 ἐξηγησάμεθα, τὸν αὐτὸν τρόπον χρῆ καὶ τὴν μετὰ-
 5 νοιαν αὐτοῦ δηλῶσαι καὶ τὴν εὐστοχίαν, καθ' ἣν
 μεταθέμενος τοῖς ἐκ τῆς τύχης ἐλαττώμασιν εὐλογι-
 8 στότατα δοκεῖ κεχρησθῆαι τοῖς καθ' αὐτὸν καιροῖς. Τί-
 τος δὲ μετὰ τὴν μάχην ποιησάμενος τὴν καθήκουσαν
 πρόνοιαν περὶ τε τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν ἄλλων
 λαφύρων, ἦει πρὸς Ἀρίσταν. [Exc. ant. p. 275—280.]
 34 Καθόλου τῇ περὶ τὰ λάφυρα πλεουεξία τῶν Αἰ-
 (17) τωλῶν *· εἴτ' οὐκ ἐβούλετο Φίλιππον ἐμβαλὼν ἐκ
 τῆς ἀρχῆς Αἰτωλοῦς καταλιπεῖν δεσπότας τῶν Ἑλλή-
 2 νων. δυσχερῶς δ' ἔφερε καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, 15
 θεωρῶν ἀντεπιγραφομένους ἐπὶ τὸ νίκημα καὶ πλη-
 3 ροῦντας τὴν Ἑλλάδα τῆς αὐτῶν ἀνδραγαθίας. διὸ
 καὶ κατὰ τε τὰς ἐντεύξεις ἀγερωχότερον αὐτοῖς ἀπήν-
 4 τα καὶ περὶ τῶν κοινῶν ἀπεσιώπα, τὰ δὲ προκείμενα
 αὐτῆς δὲ οὔσης δυσχορηστίας ἐν ἀμφοτέροις, ἦκον
 20 πρῆβευται μετὰ τινος ἡμέρας παρὰ τοῦ Φιλίππου
 5 Δημοσθένους καὶ Κυκλιάδας καὶ Αἰμναῖος. πρὸς οὓς
 κοινολογηθεὶς ὁ Τίτος ἐπὶ πλείον μετὰ τῶν χιλιάρ-
 25 χων πεντεκαιδεκαήμερους ἀνοχὰς ἐποιήσατο παρα-
 χρῆμα, συνετάξατο δὲ καὶ συμπορεύεσθαι τῷ Φι-
 λίπῳ κοινολογησόμενος ὑπὲρ τῶν καθεστῶτων ἐν
 6 ταύταις. γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἐντεύξεως φιλαν-
 θρώπου, διπλασίως ἐξεκάετο τὰ τῆς ὑποψίας κατὰ τοῦ
 7 Τίτου· ἦδη γὰρ κατὰ τὴν Ἑλλάδα τῆς δωροδοκίας 30
 ἐπιπολαζούσης καὶ τοῦ μηδένα μηδὲν δωρεὰν πράτ-
 τειν, καὶ τοῦ χαρακτηῖρος τούτου νομιστευομένου

παρὰ τοῖς Αἰτωλοῖς, οὐκ ἐδύναντο πιστεῦειν διότι
 χωρὶς δῶρων ἢ τηλικαύτη μεταβολὴ γέγονε τοῦ Τί-
 του πρὸς τὸν Φίλιππον, οὐκ εἰδότες τὰ Ῥωμαίων ἔθνη
 καὶ νόμιμα περὶ τοῦτο τὸ μέρος, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τε-
 8 κμαιρόμενοι καὶ συλλογιζόμενοι διότι τὸν μὲν Φίλιπ-
 5 πον εἰκὸς ἦν προτείνειν πλῆθος χρημάτων διὰ τὸν
 καιρὸν, τὸν δὲ Τίτον μὴ δύνασθαι τούτοις ἀντοφθαλ-
 μεῖν.

Ἐγὼ δὲ κατὰ μὲν τοὺς ἀνωτέρω χρόνους καὶ κοι-
 10 νὴν ἂν ποιούμενος ἀπόφασιν ἐθάρορσα περὶ πάν-
 των Ῥωμαίων εἰπεῖν ὡς οὐδὲν ἂν πράξαιεν τοιοῦτον,
 λέγω δὲ πρότερον ἢ τοῖς διαποντίοις αὐτοῖς ἐγχειρή-
 σαι πολέμοις, ἕως ἐπὶ τῶν ἰδίων ἐθνῶν καὶ νομίμων
 ἔμενον. ἐν δὲ τοῖς νῦν καιροῖς περὶ πάντων μὲν οὐκ 2
 15 ἂν τολμήσαιμι τοῦτ' εἰπεῖν· κατ' ἰδίαν μέντοι γε περὶ
 πλείονων ἀνδρῶν ἐν Ῥώμῃ θαρρήσαιμι ἂν ἀποφῆνα-
 σθαι διότι δύνανται τὴν πίστιν ἐν τούτῳ τῷ μέρει
 διαφυλάττειν. μαρτυρίας δὲ χάριν ὁμολογούμενα δύο 3
 ὀνόματα * τοῦ μὴ δοκεῖν ἀδύνατα λέγειν. Λεύκιος 4
 20 μὲν γὰρ Αἰμίλιος ὁ Περσέα νικήσας, κύριος γενόμε-
 νος τῆς Μακεδόνων βασιλείας, ἐν ἣ τῆς ἄλλης χωρὶς
 κατασκευῆς καὶ χορηγίας ἐν αὐτοῖς εὐρέθη τοῖς θη-
 σαυροῖς ἀργυρίου καὶ χρυσίου πλείω τῶν ἑξακισχι-
 5 λίων τάλαντων, οὐχ οἷον ἐπεθύμησε τούτων τινός, 5
 25 ἀλλ' οὐδ' ἀντόπτῃς ἐβουλήθη γενέσθαι, δι' ἑτέρων
 δὲ τὸν χειρισμὸν ἐποιήσατο τῶν προειρημένων, καί-
 τοι κατὰ τὸν ἴδιον βίον οὐ περικτεῦσάν τῇ χορηγίᾳ,
 τὸ δ' ἐναντίον ἐλλείπων μᾶλλον. μεταλλάξαντος 6
 30 βουληθέντες οἱ κατὰ φύσιν υἱοὶ Πόπλιος Σκιπίων
 καὶ Κόιντος Μάξιμος ἀποδοῦναι τῇ γυναικὶ τὴν
 φερνήν, εἰκοσι τάλαντα καὶ πέντε, ἐπὶ τοσοῦτον

ἐδυσχορηστήθησαν ὡς οὐδ' εἰς τέλος ἐδυνήθησαν,
 εἰ μὴ τὴν ἐνδοχίαν ἀπέδοντο καὶ τὰ σώματα καὶ
 7 σὺν τούτοις ἐτι τινὰς τῶν κτήσεων. εἰ δέ τιςιν
 ἀπίστω τὸ λεγόμενον εἰκέναι δόξει, ῥάδιον ὑπὲρ
 8 τούτου λαβεῖν πίστιν· πολλῶν γὰρ ἀμφισβητομέ-
 νων παρὰ Ῥωμαίοις καὶ μάλιστα περὶ τοῦτο τὸ μέρος
 διὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους ἀντιπαρῶγας, ὅμως τὸ νῦν
 εἰρημένου ὑφ' ἡμῶν ὁμολογούμενον εὐρήσει παρὰ
 9 πᾶσιν ὁ ζητῶν. καὶ μὴν Πόπλιος Σικπίων, ὁ τού-
 του μὲν κατὰ φύσιν υἱός, Ποπλίου δὲ τοῦ μεγάλου¹⁰
 κληθέντος κατὰ θέσιν υἱανός, κύριος γενόμενος τῆς
 Καρχηδόνας, ἣτις ἐδόκει πολυχρημονεστάτη τῶν κατὰ
 τὴν οἰκουμένην εἶναι πόλεων, ἀπλῶς τῶν ἐξ ἐκεί-
 νης οὐδὲν εἰς τὸν ἴδιον βίον μετήγαγεν, οὔτ' ὠνη-
 10 σάμενος οὔτ' ἄλλω τρόπῳ κτησάμενος οὐδέν, καίπερ¹⁵
 οὐχ ὅλως εὐπορούμενος κατὰ τὸν βίον, ἀλλὰ μέτριος
 11 ὢν κατὰ τὴν ὑπαρξίαν, ὡς Ῥωμαῖος. οὐχ οἶον δὲ τῶν
 ἐξ αὐτῆς τῆς Καρχηδόνας ἀπέσχετο μόνον, ἀλλὰ καὶ
 καθόλου τῶν ἐκ τῆς Αἰβύης οὐδὲν ἐπιμιχθῆναι πρὸς
 12 τὸν ἴδιον εἶασε βίον. περὶ δὲ τούτου πάλιν τάνδρος²⁰
 ὁ ζητῶν ἀληθινῶς ἀναμφισβήτητον εὐρήσει παρὰ
 13 Ῥωμαίοις τὴν περὶ τοῦτο τὸ μέρος δόξαν. ἀλλὰ γὰρ
 ὑπὲρ μὲν τούτων οἰκειότερον λαβόντες καιρὸν ποιη-
 σόμεθα τὴν ἐπὶ πλείον διαστολήν.
 36 Ὁ δὲ Τίτος ταξάμενος ἡμέραν πρὸς τὸν Φίλιπ-²⁵
⁽¹⁹⁾ πον τοῖς μὲν συμμάχοις ἔγραψε παραχρημα, διασα-
 φῶν πότε δεήσει παρεῖναι πρὸς τὸν σύλλογον, αὐ-
 τὸς δὲ μετὰ τινος ἡμέρας ἦκε πρὸς τὴν εἰσβολὴν τῶν
 2 Τεμπῶν εἰς τὸν ταχθέντα χρόνον. ἀθροισθέντων δὲ
 τῶν συμμάχων καὶ τοῦ συνεδρίου συναχθέντος ἐξ³⁰
 αὐτῶν τούτων, ἀναστάς ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς
 ἐκέλευε λέγειν ἕκαστον ἐφ' οἷς δεῖ ποιεῖσθαι τὰς

πρὸς τὸν Φίλιππον διαλύσεις. Ἀμύνανδρος μὲν οὖν³
 ὁ βασιλεὺς βραχεία διαλεχθεὶς καὶ μέτρια κατέπαυσε
 τὸν λόγον· ἤξιον γὰρ πρόνοιαν αὐτοῦ ποιήσασθαι⁴
 πάντας, ἵνα μὴ χωρισθέντων Ῥωμαίων ἐκ τῆς Ἑλλά-
 5 δος εἰς ἐκείνον ἀπερειδῆται τὴν ὄργην ὁ Φίλιππος·
 εἶναι γὰρ εὐχειρώτους Ἀθαμᾶνας αἰεὶ Μακεδόσι διὰ
 τε τὴν ἀσθένειαν καὶ γειτνίασιν τῆς χώρας. μετὰ δὲ⁵
 τοῦτον Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλὸς ἀναστάς, καθότι μὲν
 ἤθροικε τοὺς συμμάχους ἐπὶ τὸ περὶ τῶν διαλύσεων
 10 διαβούλιον καὶ καθόλου νῦν ἕκαστους ἀξιοὶ λέγειν
 τὸ φαινόμενον, ἐπήνεσε τὸν Τίτον, τοῖς δ' ὅλοις⁶
 πράγμασιν ἀγροεῖν ἔφη καὶ παραπίπτειν αὐτόν, εἰ
 πέπεισται διαλύσεις ποιησάμενος πρὸς Φίλιππον ἢ
 Ῥωμαίοις τὴν εἰρήνην ἢ τοῖς Ἑλλήσι τὴν ἐλευθερίαν
 15 βέβαιον ἀπολείψειν· οὐδέτερον γὰρ εἶναι τούτων
 δυνατόν, ἀλλ' εἰ βούλεται καὶ τὴν τῆς πατρίδος⁷
 πρόθεσιν ἐπιτελεῖ ποιεῖν καὶ τὰς ἰδίας ὑποσχέσεις,
 ἃς ὑπέσχεται πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι, μίαν ὑπάρχειν ἔφη
 διάλυσιν πρὸς Μακεδόνας τὸ Φίλιππον ἐκβάλλειν
 20 ἐκ τῆς ἀρχῆς. τοῦτο δ' εἶναι καὶ λίαν εὐχερές, εἰάν⁸
 μὴ παρῆ τὸν ἐνεστῶτα καιρὸν. πλείω δὲ πρὸς ταύ-⁹
 τὴν τὴν ὑπόθεσιν διαλεχθεὶς κατέπαυσε τὸν λόγον.
 Ὁ δὲ Τίτος ἀναδεξάμενος ἀστοχεῖν αὐτὸν ἔφησεν³⁷
 οὐ μόνον τῆς Ῥωμαίων προαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς⁽²⁰⁾
 25 αὐτοῦ προθέσεως καὶ μάλιστα τοῦ τῶν Ἑλλήνων
 συμφέροντος. οὔτε γὰρ Ῥωμαίους οὐδέσι τὸ πρῶτον²
 πολεμήσαντας εὐθέως ἀναστάτους ποιεῖν τούτους·
 πίστιν δ' ἔχειν τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν κατ' Ἀντι-³
 βαν καὶ Καρχηδονίους, ὑφ' ὧν τὰ δεινότερα παθόν-
 30 τας Ῥωμαίους, καὶ μετὰ ταῦτα γενομένους κυρίους ὁ
 βουλευθεῖεν πράξει κατ' αὐτῶν ἀπλῶς, οὐδὲν ἀνήμε-
 στον βουλευσασθαι περὶ Καρχηδονίων· καὶ μὴν οὐδ' ⁴

αὐτὸς οὐδέποτε ταύτην ἐσχημέναι τὴν αἴρεσιν, ὅτι
 δεῖ πολεμεῖν πρὸς τὸν Φίλιππον ἀδιαλύτως· ἀλλ'
 εἴπερ ἐβουλήθη ποιεῖν τὰ παρακαλούμενα πρὸ τῆς
 5 μάχης, ἐτοίμως ἂν διαλελύσθαι πρὸς αὐτόν. διὸ καὶ
 θανμάζειν ἔφη πῶς μετέχοντες τότε τοῦ περὶ τῆς 5
 διαλύσεως συλλόγου ἅπαντες νῦν ἀκαταλλάκτως ἔχου-
 6 σιν. ἢ δῆλον ὅτι νενικήκαμεν; ἀλλὰ τοῦτό γε ἐστὶ
 7 πάντων ἀγνωμονέστατον· πολεμοῦντας γὰρ δεῖ τοὺς
 ἀγαθοὺς ἀνδρας βαρεῖς εἶναι καὶ θυμικούς, ἡττω-
 μένους δὲ γενναίους καὶ μεγαλόφρονας, νικῶντάς γε 10
 μὴν μετρίους καὶ πραεῖς καὶ φιλανθρώπους. ὑμεῖς
 8 δὲ τάναντία παρακαλεῖτε νῦν. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῖς
 Ἕλλησι ταπεινωθῆναι μὲν ἐπὶ πολὺ συμφέρει τὴν
 9 Μακεδόνων ἀρχήν, ἀρθῆναι γέ μὴν οὐδαμῶς. τάχα
 γὰρ αὐτοὺς πείραν λήψεσθαι τῆς Θρακῶν καὶ Γαλα- 15
 τῶν παρανομίας· τοῦτο γὰρ ἤδη καὶ πλεονάκις γε-
 10 γονέναι. καθόλου δ' αὐτὸς μὲν ἔφη καὶ τοὺς παρόν-
 τας Ῥωμαίων κρίνειν, ἔαν Φίλιππος ὑπομένη πάντα
 ποιεῖν τὰ πρότερον ὑπὸ τῶν συμμάχων ἐπιταττόμενα,
 διδόναι τὴν εἰρήνην αὐτῷ, προσλαβόντας καὶ τὴν 20
 τῆς συγκλήτου γνώμην· Αἰτωλοὺς δὲ κυρίους εἶναι
 11 βουλευομένους ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν. τοῦ δὲ Φαινεύου
 μετὰ ταῦτα βουλομένου λέγειν ὅτι μάταια πάντα τὰ
 πρὸ τοῦ γέροντος· τὸν γὰρ Φίλιππον, ἔαν διολίσθη
 τὸν παρόντα καιρὸν, ἤδη πάλιν ἀρχὴν ἄλλην ποιή- 25
 12 σεσθαι πραγμάτων· ὁ Τίτος αὐτόθεν ἐξ ἔδρας καὶ
 θυμικῶς, Παῦσαι, φησί, Φαινεά, ληρῶν· ἐγὼ γὰρ
 οὕτω χειριῶ τὰς διαλύσεις ὥστε μὴδὲ βουληθέντα
 13 τὸν Φίλιππον ἀδικεῖν δύνασθαι τοὺς Ἕλληνας. καὶ
 τότε μὲν ἐπὶ τούτοις ἐχωρίσθησαν. 30

38 Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ παραγενομένου τοῦ βασιλέως,
 (21) καὶ τῇ τρίτῃ πάντων εἰς τὸν σύλλογον ἀθροισθέντων,

εἰσελθὼν ὁ Φίλιππος εὐστόχως καὶ συνετιῶς ὑπετέ-
 μετο τὰς πάντων ὁρμὰς· ἔφη γὰρ τὰ μὲν πρότερον 2
 ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων ἐπιταττόμενα πάν-
 τα συγχωρεῖν καὶ ποιήσκειν, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν δι-
 5 δόναι τῇ συγκλήτῳ τὴν ἐπιτροπήν. τούτων δὲ ῥη- 3
 θέντων οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀπεσιώπησαν, ὁ δὲ τῶν
 Αἰτωλῶν Φαινεάς, Τί οὖν ἡμῖν οὐκ ἀποδίδως, Φί-
 4 λιππε, ἔφη, Λάρισαν τὴν Κρημαστήν, Φάρσαλον,
 Θήβας τὰς Φθίας, Ἐχῖνον; ὁ μὲν οὖν Φίλιππος ἐκέ- 4
 10 λευε παραλαμβάνειν αὐτούς, ὁ δὲ Τίτος τῶν μὲν
 ἄλλων οὐκ ἔφη δεῖν οὐδεμίαν, Θήβας δὲ μόνον τὰς
 Φθίας· Θηβαίους γὰρ ἐγγρίσαντος αὐτοῦ μετὰ τῆς 5
 δυνάμεως καὶ παρακαλοῦντος σφᾶς εἰς τὴν Ῥωμαίων
 πίστιν οὐ βουληθῆναι· διὸ νῦν, κατὰ πόλεμον ὑπο-
 15 χειρίων ὄντων, ἔχειν ἐξουσίαν ἔφη βουλευέσθαι περὶ
 αὐτῶν ὡς ἂν προαιρηῖται. τῶν δὲ περὶ τὸν Φαινεά 6
 ἀγανακτούντων, καὶ λεγόντων ὅτι δέον αὐτοὺς εἶναι
 πρῶτον μὲν, καθότι συνεπολέμησαν νῦν, κομίζεσθαι
 τὰς πόλεις τὰς πρότερον μεθ' αὐτῶν συμπολιτευομέ-
 20 νας, ἔπειτα κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς συμμαχίαν, καθ' ἣν 7
 ἔδει τῶν κατὰ πόλεμον ἀλόντων τὰ μὲν ἐπιπλα Ῥω-
 μαίων εἶναι, τὰς δὲ πόλεις Αἰτωλῶν, ὁ Τίτος ἀγνο-
 εῖν αὐτοὺς ἔφη κατ' ἀμφοτέρα. τὴν τε γὰρ συμμα- 8
 χίαν λελύσθαι, καθ' ὃν καιρὸν τὰς διαλύσεις ἐποιή-
 25 σαντο πρὸς Φίλιππον ἐγκαταλείποντες Ῥωμαίους, εἴ 9
 τε καὶ μένειν ἔτι τὴν συμμαχίαν, δεῖν αὐτοὺς κομί-
 ζεσθαι καὶ παραλαμβάνειν, οὐκ εἴ τινας ἐθελοντὴν
 σφᾶς εἰς τὴν Ῥωμαίων πίστιν ἐνεχείρισαν, ὅπερ αἱ
 κατὰ Θετταλίαν πόλεις ἅπασαι πεποιήμασι νῦν, ἀλλ'
 30 εἴ τινας κατὰ κράτος ἐάλωσαν.

Τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ὁ Τίτος ἤρεσκε ταῦτα λέ- 39
 γων, οἱ δ' Αἰτωλοὶ βαρέως ἤκουον καὶ τις οἶον ἀρχὴ (22)

2 κακῶν ἐγευνᾶτο μεγάλων· ἐκ γὰρ ταύτης τῆς διαφο-
 ρᾶς καὶ τούτου τοῦ σπινθηρός μετ' ὀλίγον ὃ τε πρὸς
 3 Αἰτωλοὺς ὃ τε πρὸς Ἀντίοχον ἐξεκαύθη πόλεμος.
 τὸ δὲ συνέχον ἦν τῆς ὁρμῆς τῆς τοῦ Τίτου πρὸς τὰς
 διαλύσεις, ἐπνυθάνετο τὸν Ἀντίοχον ἀπὸ Συρίας 5
 ἤχθαι μετὰ δυνάμεως, ποιούμενον τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὴν
 4 Εὐρώπην. διόπερ ἠγωνία μὴ ταύτης ὁ Φίλιππος τῆς
 ἐλπίδος ἀντιλαμβάνομενος ἐπὶ τὸ πολιοφυλακεῖν ὁρ-
 μήσῃ καὶ τρίβειν τὸν πόλεμον, εἶτα ἑτέρου παραγε-
 νηθέντος ὑπάτου τὸ κεφάλαιον τῶν πράξεων εἰς 10
 5 ἐκεῖνον ἀνακλασθῆ. διὸ ἀννεχωρήθη τῷ βασιλεῖ,
 καθάπερ ἤξιόν, λαβόντα τετραμήνους ἀνοχὰς παρα-
 χρημα μὲν δοῦναι τῷ Τίτῳ τὰ διακόσια τάλαντα καὶ
 Δημήτριον τὸν υἱὸν εἰς ὁμηρείαν καὶ τινὰς ἑτέρους
 τῶν φίλων, περὶ δὲ τῶν ὄλων πέμπειν εἰς τὴν Ῥώ- 15
 6 μιν καὶ διδοῦναι τῇ συγκλήτῳ τὴν ἐπιτροπήν. καὶ
 τότε μὲν ἐχωρίσθησαν πιστωσάμενοι περὶ τῶν ὄλων
 πρὸς ἀλλήλους, ἐφ' ᾧ Τίτου, εἴαν μὴ συντελεῖται τὰ
 κατὰ τὰς διαλύσεις, ἀποδοῦναι Φιλίππῳ τὰ διακό-
 7 σια τάλαντα καὶ τοὺς ὁμήρους· μετὰ δὲ ταῦτα πάν- 20
 τες ἐπεμπον εἰς τὴν Ῥώμην, οἳ μὲν συνεργοῦντες, οἳ
 δ' ἀντιπράττοντες τῇ διαλύσει. [34, 1—8. Exc. de
 legat. p. 9—10. 34, 7. etiam et 35, 1—13. sola Exc. Peir.
 p. 98—101. 36, 1. — 39, 7. Exc. de legat. p. 10—14.]
 40 Τί δή ποτ' ἐστὶν ὅτι τοῖς αὐτοῖς καὶ διὰ τῶν αὐτῶν 25
 (23) ἀπατῶμενοι πάντες οὐ δυνάμεθα λῆξαι τῆς ἀνοίας;
 2 τοῦτο γὰρ τὸ γένος τῆς ῥαδιουργίας πολλάκις ὑπὸ
 πολλῶν ἤδη γέγονε· καὶ τὸ μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις
 3 διαχωρεῖν ἴσως οὐ θαυμαστόν, τὸ δέ, παρ' οἷς ἡ
 4 πηγὴ τῆς τοιαύτης ὑπάρχει κακοπραμοσύνης, ἀλλ' 30
 ἐστὶν αἰτιον τὸ μὴ πρόχειρον ὑπάρχειν τὸ παρ' Ἐπι-
 χάρῳ καλῶς εἰρημένον,

ναῖφε καὶ μέμασ' ἀπιστεῖν· ἄρθρα ταῦτα τῶν
 φρενῶν.

[Exc. ant. p. 280 et 1—3. Suidas v. ῥαδιουργός.]

Μεθίων, πόλις πρὸς τὴν Αἰτωλίαν. Πολύβιος ὀκτω- 5
 5 καιδεκάτῳ. [Steph. Byz.]

[Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος ἐν τῷ ιβ' (ιη') λόγῳ] Ὅτι 41
 Ἀτταλος ἐτελεύτησε τὸν βίον· ὑπὲρ οὗ δίκαιόν ἐστι, (24)
 καθάπερ περὶ τῶν ἄλλων εἰθίσιμεθα ποιεῖν, καὶ περὶ
 τούτου νῦν ἐπιφθέρξασθαι τὸν ἀρμόζοντα λόγον.
 10 ἐκεῖνον μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐφόδιον 2
 ὑπῆρξε πρὸς βασιλείαν τῶν ἐκτός, πλοῦτος δὲ μόνον,
 ὃς μετὰ νοῦ μὲν καὶ τόλμης χειριζόμενος ὡς ἀληθῶς 3
 μεγάλην παρέχεται χρεῖαν πρὸς πᾶσαν ἐπιβολήν,
 ἀνευ δὲ τῶν προειρημένων τοῖς πλείστοις κακῶν πα- 15
 15 ραίτιος πέφυκε γίνεσθαι καὶ συλλήβδην ἀπωλείας.
 καὶ γὰρ φθόνους γενναῖ καὶ ἐπιβουλὰς καὶ πρὸς δια- 4
 φθορὰν σώματος καὶ ψυχῆς μεγίστας ἔχει ῥοπὰς.
 ὀλίγοι δὲ τινὲς εἰσι ψυχὰι παντάπασιν αἱ ταῦτα δυ-
 νάμεναι διωθεῖσθαι τῇ τοῦ πλοῦτου δυνάμει. διὸ 5
 20 καὶ τοῦ προειρημένου ἀξίον ἀγασθῆναι τὴν μεγαλο-
 ψυχίαν, ὅτι πρὸς οὐδὲν τῶν ἄλλων ἐπεβάλετο χρῆ-
 σθαι τοῖς χορηγίοις ἀλλὰ πρὸς βασιλείας κατὰκτη-
 σιν, οὗ μείζον ἢ κάλλιον οὐδὲν οἷόν τ' ἐστὶν οὐδ'
 εἰπεῖν· ὃς τὴν ἀρχὴν ἐνεστήσατο τῆς προειρημένης 6
 25 ἐπιβολῆς οὐ μόνον διὰ τῆς εἰς τοὺς φίλους εὐεργε-
 σίας καὶ χάριτος, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν κατὰ πόλεμον
 ἔργων. νικήσας γὰρ μάχῃ Γαλάτας, ὃ βαρύτερον καὶ 7
 μαχμώτατον ἔθνος ἦν τότε κατὰ τὴν Ἀσίαν, ταύτην
 ἀρχὴν ἐποίησατο καὶ τότε πρῶτον αὐτὸν ἔδειξε βασι- 8
 30 λέα. τυχῶν δὲ τῆς τιμῆς ταύτης καὶ βιώσας ἔτη δύο 8
 πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα, τούτων δὲ βασιλεύσας τετ-
 ταράκοντα καὶ τέτταρα, σωφρονέστατα μὲν ἐβίωσε

9 καὶ σεμνότατα πρὸς γυναῖκα καὶ τέκνα, διεφύλαξε δὲ
τὴν πρὸς πάντας τοὺς συμμάχους καὶ φίλους πίστιν,
ἐναπέθανε δὲ ἐν αὐτοῖς τοῖς καλλίστοις ἔργοις, ἀγ-
10 νιζόμενος ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας. τὸ δὲ
μέγιστον, τέτταρας υἱοὺς ἐν ἡλικίᾳ καταλιπὼν οὕτως 5
ἠρόμοσατο τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν ὥστε παισὶ παιδῶν ἀστα-
σίαστον παραδοθῆναι τὴν βασιλείαν. [Exc. P. p. 101.]

Ὁ δὲ Ἄτταλος περιβαλλόμενος πλείω λόγον,
ὑπεμίμησεν αὐτοὺς τῆς ἀνέκαθεν τῶν προγόνων
ἀρετῆς. [Suidas v. περιβαλλόμενος.]

11 * * * κωλύειν δὲ τὸν Ἀντίοχον παραπλεῖν, οὐκ ἀπε-
χθείας χάριν, ἀλλ' ὑφορώμενοι μὴ Φιλίππῳ συνε-
πισχύσας ἐμπόδιον γένηται τῇ τῶν Ἑλλήνων ἐλευ-
θερίᾳ. [Suidas v. συνεπισχύσας.]

42 Ὅτι ἐπὶ Μαρκέλλου Κλαυδίου παρειληφότος 15
(25) τὴν ὑπατον ἀρχὴν ἦκον εἰς τὴν Ῥώμην οἱ τε παρὰ
τοῦ Φιλίππου πρέσβεις οἱ τε παρὰ τοῦ Τίτου καὶ
τῶν συμμάχων ὑπὲρ τῶν πρὸς Φιλίππου συνθηκῶν.
2 λόγων δὲ πλείονων γενομένων ἐν τῇ συγκλήτῳ, ταύ-
3 τη μὲν ἐδόκει βεβαιοῦν τὰς ὁμολογίας· εἰς δὲ τὸν 20
δῆμον εἰσενεχθέντος τοῦ διαβουλίου Μάρκος, αὐτὸς
ἐπιθυμῶν τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα διαβάσεως, ἀντέλεγε
καὶ πολλὴν ἐποιεῖτο σπουδὴν εἰς τὸ διακόψαι τὰς
4 συνθήκας. οὐ μὴν ἀλλ' ὃ γε δῆμος κατὰ τὴν τοῦ
5 Τίτου προαίρεσιν ἐπεκύρωσε τὰς διαλύσεις. ἃν 25
ἐπιτελεσθεῖσάν εὐθέως ἢ συγκλητὸς ἄνδρας δέκα
καταστήσασα τῶν ἐπιφανῶν ἐξέπεμπε τοὺς χειριούν-
τας τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τοῦ Τίτου καὶ βεβαιώ-
6 σοντας τοῖς Ἑλλησι τὴν ἐλευθερίαν. ἐποιήσαντο δὲ
λόγους ἐν τῇ συγκλήτῳ καὶ περὶ τῆς συμμαχίας οἱ 30
παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρέσβεις, οἱ περὶ Δαμόξενον τὸν
7 Αἰγίεα· γενομένης δ' ἀντιρρήσεως κατὰ τὸ παρὸν

διὰ τὸ κατὰ πρόσωπον Ἡλείους μὲν ἀμφισβητεῖν τοῖς
Ἀχαιοῖς ὑπὲρ τῆς Τριφυλίας, Μεσσηνίους δ' ὑπὲρ
Ἀσίνης καὶ Πύλου, συμμάχους τότε Ῥωμαίων ὑπάρ-
χοντας, Αἰτωλοὺς δὲ περὶ τῆς Ἡραιῶν πόλεως, ὑπέρ-
5 θεσιν ἔλαβε τὸ διαβούλιον ἐπὶ τοὺς δέκα. καὶ τὰ μὲν
κατὰ τὴν σύγκλητον ἐπὶ τούτοις ἦν.

Ὅτι κατὰ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν μάχην Τίτου πα- 43
ραχειμάζοντας ἐν Ἐλατεῖα Βοιωτοί, σπουδάζοντες ἀνα- (26)
κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας τοὺς παρ' αὐτῶν στρατευ-
σαμένους παρὰ τῷ Φιλίππῳ, διεπρεσβεύοντο περὶ
τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν πρὸς Τίτον. ὁ δὲ βουλόμενος 2
ἐκκαλεῖσθαι τοὺς Βοιωτοὺς πρὸς τὴν σφετέραν εὐ-
νοϊαν διὰ τὸ προορᾶσθαι τὸν Ἀντίοχον, ἐτοίμως
συνεχώρησεν. ταχὺ δὲ πάντων ἀνακομισθέντων ἐκ 3
15 τῆς Μακεδονίας, ἐν οἷς ἦν καὶ Βραχύλλης, τοῦτου
μὲν εὐθέως βοιωτάρχην κατέστησαν, παραπλησίως
δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς δοκοῦντας εἶναι φίλους τῆς
Μακεδόνων οἰκίας ἐτίμων καὶ προῆγον οὐχ ἥττον ἢ
πρότερον. ἐπεμψαν δὲ καὶ πρεσβείαν πρὸς τὸν Φί- 4
20 λιππον τὴν εὐχαριστήσουσαν ἐπὶ τῇ τῶν νεανίσκων
ἐπανόδῳ, λυμαινόμενοι τὴν τοῦ Τίτου χάριν. ἃ 5
συννορῶντες οἱ περὶ τὸν Ζεύξιππον καὶ Πεισίστρα-
τον, καὶ πάντες οἱ δοκοῦντες εἶναι Ῥωμαίων φίλοι
δυσχερῶς ἔφερον, προορῶμενοι τὸ μέλλον καὶ δεδιό- 6
25 τες περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀναγκαίων· σαφῶς 6
γὰρ ἤδεσαν [ὡς], ἐὰν μὲν οἱ Ῥωμαῖοι χωρισθῶσιν ἐκ
τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ Φίλιππος μένη παρὰ πλευράν,
συνεπισχύων ἀεὶ τοῖς πρὸς σφῶς ἀντιπολιτευομένοις,
οὐδαμῶς ἀσφαλῆ σφίσι ἐσομένην τὴν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ
7 πολιτείαν. διὸ καὶ συμφρονήσαντες ἐπρέσβευον πρὸς 7
30 Τίτον εἰς τὴν Ἐλατεῖαν. συμμίξαντες δὲ τῷ προει- 8
ρημένῳ πολλοὺς καὶ ποικίλους εἰς τοῦτο τὸ μέρος διε-

τίθεντο λόγους, ὑποδεικνύντες τὴν ὁρμὴν τοῦ πλή-
 θους τὴν οὖσαν ἤδη νῦν καθ' αὐτῶν καὶ τὴν ἀχα-
 ριστίαν τῶν ὄχλων. καὶ τέλος ἐθάρρησαν εἰπεῖν ὡς
 ἐὰν μὴ τὸν Βραχύλλην ἐπανελομένοι καταπλήξωνται
 τοὺς πολλοὺς, οὐκ ἔστιν ἀσφάλεια τοῖς Ῥωμαίων φί-
 λους χωρισθέντων τῶν στρατοπέδων. ὁ δὲ Τίτος
 ταῦτα διακούσας αὐτὸς μὲν οὐκ ἔφη κοινῶν τῆς
 πράξεως ταύτης, τοὺς δὲ βουλομένους πράττειν οὐ
 καλύειν· καθόλου δὲ λαλεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε περὶ
 τούτων Ἀλεξάμενον τῷ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγῷ. τῶν
 δὲ περὶ τὸν Ζεύξιππον πειθαρχησάντων καὶ διαλε-
 γομένων, ταχέως ὁ προειρημένος πεισθεὶς καὶ συγ-
 καταθέμενος τοῖς λεγομένοις τρεῖς μὲν τῶν Αἰτω-
 λικῶν συνέστησε, τρεῖς δὲ τῶν Ἰταλικῶν νεανίσκων,
 τοὺς προσοίσοντας τὰς χεῖρας τῷ Βραχύλλῃ. [Exc. de
 legat. p. 14—17.]

13 Οὐδείς γὰρ οὕτως οὔτε μάστις ἐστὶ φοβερός
 οὔτε κατήγορος δεινός ὡς ἡ σύνεσις ἢ ἐγκατοικοῦσα
 ταῖς ἐκάστων ψυχαῖς. [Margo codicis Urbinatis.]

44 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τούτου ἦγον ἐκ τῆς Ῥώμης οἱ
 (27) δέκα, δι' ὧν ἔμελλε χειρίζεσθαι τὰ κατὰ τοὺς Ἑλλη-
 νας, κομίζοντες τὸ τῆς συγκλήτου δόγμα τὸ περὶ τῆς
 2 πρὸς Φίλιππον εἰρήνης. ἦν δὲ τὰ συνέχοντα τοῦ
 δόγματος ταῦτα, τοὺς μὲν ἄλλους Ἑλληνας πάντας
 τοὺς τε κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ κατὰ τὴν Εὐρώπην ἔλευ-
 3 θέρους ὑπάρχειν καὶ νόμοις χρῆσθαι τοῖς ἰδίους·
 τὰς δὲ ταττομένους ὑπὸ Φίλιππου καὶ τὰς πόλεις
 τὰς ἐμφρούρους παραδοῦναι Φίλιππου Ῥωμαίοις πρὸ
 4 τῆς τῶν Ἰσθμίων πανηγύρεως, Εὐρωμον δὲ καὶ Πή-
 δασα καὶ Βαργύλια καὶ τὴν Ἰασέων πόλιν, ὁμοίως
 Ἄβυδον, Θάσον, Μύριναν, Πέριοντον, ἐλευθέρους ἀφεί-
 5 ναι, τὰς φρουρὰς ἐξ αὐτῶν μεταστησάμενον· περὶ δὲ

τῆς τῶν Κιανῶν ἐλευθερώσεως Τίτον γράψαι πρὸς
 Προουσίαν κατὰ τὸ δόγμα τῆς συγκλήτου· τὰ δ' αἰχ-
 6 μάλα καὶ τοὺς αὐτομόλους ἅπαντας ἀποκαταστήσαι
 Φίλιππον Ῥωμαίοις ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις, ὁμοίως
 5 δὲ καὶ τὰς καταφράκτους νῦν πλήν πέντε σκαφῶν
 καὶ τῆς ἐκκαιδεκίηρους· δοῦναι δὲ καὶ χίλια τάλαντα,
 τούτων τὰ μὲν ἡμίση παραντίκα, τὰ δ' ἡμίση κατὰ
 φόρους, ἐν ἔτεσι δέκα.

Τούτου δὲ τοῦ δόγματος διαδοθέντος εἰς τοὺς 45
 10 Ἑλληνας οἱ μὲν ἄλλοι πάντες εὐθαρσεῖς ἦσαν καὶ (28)
 περιχαρεῖς, μόνοι δὲ Αἰτωλοὶ, δυσχεραίνοντες ἐπὶ
 τῷ μὴ τυγχάνειν ὧν ἠέλπιζον, κατελάουσι τὸ δόγμα,
 φάσκοντες οὐ πραγμάτων, ἀλλὰ γραμμάτων μόνον
 ἔχειν αὐτὸ διάθεσιν. καὶ τινες ἐλάμβανον πιθανό- 2
 15 τητας ἐξ αὐτῶν τῶν ἐγγράπτων πρὸς τὸ διασεῖν
 τοὺς ἀκούοντας τοιαύτας. ἔφασκον γὰρ εἶναι δύο 3
 γνώμας ἐν τῷ δόγματι περὶ τῶν ὑπὸ Φιλίππου φρου-
 ρομένων πόλεων, τὴν μὲν μίαν ἐπιτάττουσαν ἐξά-
 ργειν τὰς φρουρὰς τὸν Φίλιππον, τὰς δὲ πόλεις παρα-
 20 διδοῦναι Ῥωμαίοις, τὴν δ' ἐτέραν ἐξάγοντα τὰς φρουρὰς
 ἐλευθεροῦν τὰς πόλεις. τὰς μὲν οὖν ἐλευθερουμένας 4
 ἐπ' ὀνόματος δηλοῦσθαι, ταύτας δ' εἶναι τὰς κατὰ τὴν
 Ἀσίαν, τὰς δὲ παραδιδόμενας Ῥωμαίοις φανερόν ὅτι
 τὰς κατὰ τὴν Εὐρώπην· εἶναι δὲ ταύτας Ὠρεόν, Ἐρέτρι- 5
 25 αν, Χαλκίδα, Δημητριάδα, Κόρινθον. ἐκ δὲ τούτων εὐ- 6
 θεώρητον ὑπάρχειν πᾶσιν ὅτι μεταλαμβάνουσι τὰς Ἑλ-
 ληνικὰς πέδας παρὰ Φιλίππου Ῥωμαῖοι, καὶ γίνονται
 μεθάρμοσις δεσποτῶν, οὐκ ἐλευθέρωσις τῶν Ἑλλή-
 νων. ταῦτα μὲν οὖν ὑπὸ Αἰτωλῶν ἐλέγετο κατακόρως.
 30 Ὁ δὲ Τίτος ὁρμήσας ἐκ τῆς Ἐλατείας μετὰ 7
 τῶν δέκα, καὶ κατάρας εἰς τὴν Ἀντικύραν, πα-
 ραντίκα διέπλευσεν εἰς τὸν Κόρινθον, κακεῖ πα-

ραγενόμενος συνήδρευε μετὰ τούτων καὶ διελάμ-
 8 βανε περὶ τῶν ὄλων. πλεοναξούσης δὲ τῆς τῶν Αἰ-
 τωλῶν διαβολῆς καὶ πιστευομένης παρ' ἐνίοις, πολ-
 9 λούς καὶ ποικίλους ἠναγκάζετο ποιεῖσθαι λόγους ὁ
 Τίτος ἐν τῷ συνεδρίῳ, διδάσκων ὡς εἶπερ βού- 5
 λονται καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων εὐκλειαν ὀλόκληρον
 περιποιήσασθαι, καὶ καθόλου πιστευθῆναι παρὰ
 πᾶσι διότι καὶ τὴν ἐξ ἄρχῆς ἐποιήσαντο διάβασιν οὐ
 τοῦ συμφέροντος ἕνεκεν, ἀλλὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων
 ἐλευθερίας, ἐκχωρητέον εἴη πάντων τῶν τόπων καὶ 10
 πάσας ἐλευθερωτέον τὰς πόλεις τὰς νῦν ὑπὸ Φιλίπ-
 10 που φρουρουμένας. ταύτην δὲ συνέβαινε γίνεσθαι
 τὴν ἀπορίαν ἐν τῷ συνεδρίῳ διὰ τὸ περὶ μὲν τῶν
 ἄλλων ἐν τῇ Ῥώμῃ προδιειληφθαι καὶ ῥητὰς ἔχειν
 τοὺς δέκα παρὰ τῆς συγκλήτου τὰς ἐντολάς, περὶ δὲ 15
 Χαλκίδος καὶ Κορίνθου καὶ Δημητριάδος ἐπιτροπὴν
 αὐτοῖς δεδόσθαι διὰ τὸν Ἀντίοχον, ἵνα βλέποντες
 πρὸς τοὺς καιροὺς βουλευώνται περὶ τῶν προειρη-
 11 μένων πόλεων κατὰ τὰς αὐτῶν προαιρέσεις· ὁ γὰρ
 προειρημένος βασιλεὺς δῆλος ἦν ἐπέχων πάλαι τοῖς 20
 12 κατὰ τὴν Εὐρώπην πράγμασιν. οὐ μὴν ἀλλὰ τὸν
 μὲν Κόρινθον ὁ Τίτος ἔπεισε τὸ συνέδριον ἐλευθε-
 ροῦν παραχρῆμα καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς ἐγγειρίζειν διὰ
 τὰς ἐξ ἄρχῆς ὁμολογίας, τὸν δ' Ἀχροκόρινθον καὶ
 Δημητριάδα καὶ Χαλκίδα παρακατέσχεν. 25
 46 Δοξάντων δὲ τούτων, καὶ τῆς Ἰσθμίων πανηγύ-
 (29) ρεως ἐπελθούσης, καὶ σχεδὸν ἀπὸ πάσης τῆς οἴκου-
 μένης τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν συνεληλυθότων
 διὰ τὴν προσδοκίαν τῶν ἀποβησομένων, πολλοὶ καὶ
 2 ποικίλοι καθ' ὅλην τὴν πανήγυριν ἐνέπιπτον λόγοι, 30
 τῶν μὲν ἀδύνατον εἶναι φασκόντων Ῥωμαίους ἐνίαν
 ἀποστῆναι τόπων καὶ πόλεων, τῶν δὲ διοριζομένων

ὅτι τῶν μὲν ἐπιφανῶν εἶναι δοκούντων τόπων ἀπο-
 στήσονται, τοὺς δὲ φαντασίαν μὲν ἔχοντας ἐλάττω,
 χρεῖαν δὲ τὴν αὐτὴν παρέχεσθαι δυναμένους καθέ- 3
 ξουσι. καὶ τούτους εὐθέως ἐπεδείκνυσαν αὐτοὶ καθ' 3
 5 αὐτῶν διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους εὐρησιλογίας. τοιαύ- 4
 της δ' οὐσης ἐν τοῖς ἀνθρώποις τῆς ἀπορίας, ἀθροί-
 σθέντος τοῦ πλήθους εἰς τὸ στάδιον ἐπὶ τὸν ἀγῶνα,
 προελθὼν ὁ κῆρυξ καὶ κατασιωπησάμενος τὰ πλήθη
 διὰ τοῦ σαλπικτοῦ τόδε τὸ κήρυγμα ἀνηγόρευσεν· Ἡ 5
 10 σύγκλητος ἡ Ῥωμαίων καὶ Τίτος Κοῦντιος στρατηγὸς
 ὑπάτος, καταπολεμήσαντες βασιλεῖα Φίλιππον καὶ
 Μακεδόνας, ἀφιασιν ἐλευθέρους, ἀφρουρήτους, ἀφο-
 ρολογήτους, νόμοις χρωμένους τοῖς πατρίοις, Κοριν-
 θίους, Φωκέας, Λοκρούς, Εὐβοεῖς, Ἀχαιοὺς τοὺς 6
 15 Φθιώτας, Μάγνητας, Θετταλοὺς, Περγαίβους. κρό- 6
 του δ' ἐν ἀρχαῖς εὐθέως ἐξαίσιον γενομένου τινὲς
 μὲν οὐδ' ἤκουσαν τοῦ κηρύγματος, τινὲς δὲ πάλιν
 ἀκούειν ἐβούλοντο. τὸ δὲ πολὺ μέρος τῶν ἀνθρώ- 7
 7 πων διαπιστούμενον καὶ δοκοῦν ὡς ἂν εἰ καθ'
 20 ὕπνου ἀκούειν τῶν λεγομένων διὰ τὸ παράδοξον τοῦ
 συμβαίνοντος, πᾶς τις ἐξ ἄλλης ὁρμῆς ἐβόα προά- 8
 γειν τὸν κήρυκα καὶ τὸν σαλπικτὴν εἰς μέσον τὸ
 στάδιον καὶ λέγειν πάλιν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν, ὡς μὲν
 ἐμοὶ δοκεῖ, βουλομένων τῶν ἀνθρώπων μὴ μόνον
 25 ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ βλέπειν τὸν λέγοντα διὰ τὴν ἀπι- 9
 9 στίαν τῶν ἀναγορευομένων. ὡς δὲ πάλιν ὁ κῆρυξ 9
 προελθὼν εἰς τὸ μέσον καὶ κατασιωπησάμενος διὰ
 τοῦ σαλπικτοῦ τὸν θόρυβον ἀνηγόρευσε ταῦτα καὶ
 ὡσαύτως τοῖς πρόσθεν, τηλικούτου συνέβη καταρρα-
 30 γῆναι τὸν κρότον ὥστε καὶ μὴ φραδίως ἂν ὑπὸ τὴν
 10 ἔννοιαν ἀγαγεῖν τοῖς νῦν ἀκούουσι τὸ γεγονός. ὡς
 δὲ ποτε καὶ κατέληξεν ὁ κρότος, τῶν μὲν ἀθλητῶν

ἀπλῶς οὐδείς οὐδένα λόγον εἶχεν ἔτι, πάντες δὲ δια-
 λαλοῦντες, οἱ μὲν ἀλλήλοις, οἱ δὲ πρὸς σφᾶς αὐτούς,
 11 οἷον εἰ παραστατικοὶ τὰς διανοίας ἦσαν. οἱ καὶ μετὰ
 τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς χαρᾶς μικροῦ
 12 διέφθειραν τὸν Τίτον εὐχαριστοῦντες· οἱ μὲν γὰρ
 ἀντοφθαλιῆσαι κατὰ πρόσωπον καὶ σωτήρα προσφω-
 νῆσαι βουλόμενοι, τινὲς δὲ τῆς δεξιᾶς ἄψασθαι σπου-
 δάζοντες, οἱ δὲ πολλοὶ στεφάνους ἐπιρριπτοῦντες καὶ
 λημνίσκους, παρ' ὀλίγον διέλυσαν τὸν ἄνθρωπον.
 13 δοκούσης δὲ τῆς εὐχαριστίας ὑπερβολικῆς γενέσθαι,
 14 θαρσῶν ἄν τις εἶπε διότι πολὺ καταδεεστέραν εἶναι
 τῆς πρᾶξεως μεγέθους. θαυμαστὸν
 γὰρ ἦν καὶ τὸ Ῥωμαίους ἐπὶ ταύτης γενέσθαι τῆς
 προαιρέσεως καὶ τὸν ἡγούμενον αὐτῶν Τίτον, ὥστε
 πᾶσαν ὑπομεῖναι δαπάνην καὶ πάντα κίνδυνον χάριν
 15 τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας· μέγα δὲ καὶ τὸ δύνα-
 μιν ἀκόλουθον τῇ προαιρέσει προσενέγκασθαι· τού-
 των δὲ μείζον ἔτι τὸ μηδὲν ἐκ τῆς τύχης ἀντιπαί-
 σαι πρὸς τὴν ἐπιβολήν, ἀλλ' ἀπλῶς ἅπαντα πρὸς
 ἓνα καιρὸν ἐκδραμεῖν, ὥστε διὰ κηρύγματος ἑνὸς
 20 ἅπαντας καὶ τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας Ἑλληνας
 καὶ τοὺς τὴν Εὐρώπην ἐλευθέρους, ἀφροσυρήτους,
 ἀφορολογήτους γενέσθαι, νόμοις χωμένους τοῖς
 ἰδίοις.
 47 Διελθούσης δὲ τῆς πανηγύρεως πρώτοις μὲν
 (30) ἐχορημάτισαν τοῖς παρ' Ἀντιόχου πρεσβευταῖς, δια-
 κελευόμενοι τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας πόλεων τῶν μὲν αὐ-
 τουόμων ἀπέχεσθαι καὶ μηδένα πολεμεῖν, ὅσας δὲ
 νῦν παρέλιπε τῶν ὑπὸ Πτολεμαίου καὶ Φίλιππου
 2 ταττομένων, ἐκχωρεῖν. σὺν δὲ τούτοις προηγόρευον
 μὴ διαβαίνειν εἰς τὴν Εὐρώπην μετὰ δυνάμεως· οὐ-
 δένα γὰρ ἔτι τῶν Ἑλλήνων οὔτε πολεμεῖσθαι νῦν

ὑπ' οὐδενὸς οὔτε δουλεύειν οὐδενί. καθόλου δὲ καὶ 3
 ἐξ αὐτῶν τινὰς ἔφασαν ἤξειν πρὸς τὸν Ἀντιόχον.
 ταύτας μὲν οὖν οἱ περὶ τὸν Ἡγησιάνακτα καὶ Ἀν- 4
 σίαν λαβόντες τὰς ἀποκρίσεις ἐπανήλθον· μετὰ δὲ 5
 5 τούτους εἰσεκαλοῦντο πάντας τοὺς ἀπὸ τῶν ἔθνων
 καὶ πόλεων παραγεγονότας, καὶ τὰ δόξαντα τῷ συνε-
 δρίῳ διεσάφουν. Μακεδόνων μὲν οὖν τοὺς Ὁρέστας 6
 καλουμένους διὰ τὸ προσχωρῆσαι σφίσι κατὰ τὸν
 πόλεμον αὐτονόμους ἀφείσαν, ἠλευθέρωσαν δὲ Περ-
 10 ραίβους καὶ Δόλοπας καὶ Μάγνητας. Θετταλοῖς δὲ 7
 μετὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς Φθιώτας
 προσένειμαν, ἀφελόμενοι Θήβας τὰς Φθίας καὶ Φάρ-
 8 σαλον· οἱ γὰρ Αἰτωλοὶ περὶ τε τῆς Φαρσάλου μεγά-
 λην ἐποιοῦντο φιλοτιμίαν, φάσκοντες αὐτῶν δεῖν
 15 ὑπάρχειν κατὰ τὰς ἐξ ἀρχῆς συνθήκας, ὁμοίως δὲ
 καὶ περὶ Λευκάδος. οἱ δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ περὶ μὲν 9
 τούτων τῶν πόλεων ὑπερέθεντο τοῖς Αἰτωλοῖς τὸ δια-
 βούλιον πάλιν ἐπὶ τὴν σύγκλητον, τοὺς δὲ Φωκέας
 καὶ τοὺς Λοκροὺς συνεχώρησαν αὐτοῖς ἔχειν, καθά-
 20 20 περ εἶχον καὶ πρότερον, ἐν τῇ συμπολιτείᾳ. Κόριν- 10
 θον δὲ καὶ τὴν Τριφυλίαν καὶ τὴν Ἡραιέων πόλιν
 Ἀχαιοῖς ἀπέδωκαν. Ὄρεθον δὲ, ἔτι δὲ τὴν Ἐρετριέων
 πόλιν, ἐδόκει μὲν τοῖς πλείοσιν Εὐμένει δοῦναι· Τί- 11
 του δὲ πρὸς τὸ συνέδριον διαστειλαντος οὐκ ἐκνρώ-
 25 25 τη τὸ διαβούλιον· διὸ καὶ μετὰ τινα χρόνον ἠλευθε-
 ρώθησαν αἱ πόλεις αὗται διὰ τῆς συγκλήτου καὶ σὺν
 ταύταις Κάρυστος. ἔδωκαν δὲ καὶ Πλευράτω Ἀν- 12
 χρίδα καὶ Πάρθον, οὐσας μὲν Ἰλλυριδας, ὑπὸ Φίλιπ-
 πον δὲ ταττομένας. Ἀμυνάνδρῳ δὲ συνεχώρησαν, 13
 30 30 ὅσα παρεσπάσατο κατὰ τὸν πόλεμον ἐργάματα τοῦ Φι-
 λίππου, κρατεῖν τούτων.

Ταῦτα δὲ διοικήσαντες ἐμέρισαν σφᾶς αὐτούς, 48
 (31)

2 καὶ Πόπλιος μὲν Λέντλος εἰς Βαργύλια πλεύσας
 ἤλευθέρωσε τούτους, Λεύκιος δὲ Στεφάνιος εἰς
 3 Ἠφαιστίαν καὶ Θάσον ἀφικόμενος καὶ τὰς ἐπὶ Θρά-
 κης πόλεις ἐποίησε τὸ παραπλήσιον. πρὸς δὲ τὸν
 Ἀντίοχον ὄρωμψαν Πόπλιος Οὐίλλιος καὶ Λεύκιος 5
 Τερέντιος, οἱ δὲ περὶ Γνάιον τὸν Κορνήλιον πρὸς
 4 τὸν βασιλέα Φίλιππον. ᾧ καὶ συμμίζαντες πρὸς τοῖς
 Τέμπεσι περὶ τε τῶν ἄλλων διελέχθησαν ὑπὲρ ὧν
 εἶχον τὰς ἐντολάς, καὶ συνεβούλευον αὐτῷ πρεσβε-
 τὰς πέμπειν εἰς τὴν Ῥώμην ὑπὲρ συμμαχίας, ἵνα μὴ 10
 δοκῇ τοῖς καιροῖς ἐφεδρεύων ἀποκαρδοκεῖν τὴν Ἀν-
 5 τίοχου παρουσίαν. τοῦ δὲ βασιλέως συγκραταθήμενου
 τοῖς ὑποδεικνυμένοις, εὐθὺς ἀπ' ἐκείνου χωρισθέν-
 6 τες ἦγον ἐπὶ τὴν τῶν Θερμικῶν σύνοδον, καὶ πα-
 ρελθόντες εἰς τὰ πλήθη παρεκάλουν τοὺς Αἰτωλοὺς 15
 διὰ πλειόνων μεῦναι ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς αἰρέσεως καὶ
 7 διαφυλάττειν τὴν πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίαν. πολλῶν
 δὲ παρισταμένων, καὶ τῶν μὲν πρῶτος καὶ πολιτικῶς
 μεμψιμοιρούντων αὐτοῖς ἐπὶ τῷ μὴ κοινωνικῶς χρῆ-
 8 σθαι τοῖς εὐτυχήμασι μηδὲ τηρεῖν τὰς ἐξ ἀρχῆς συν-
 9 νικήσαι Φίλιππον, εἰ μὴ δι' ἑαυτούς, τὸ μὲν ἀπολο-
 γεῖσθαι πρὸς ἕκαστα τούτων οἱ περὶ τὸν Γνάιον
 ἀπεδοκίμασαν, παρεκάλουν δ' αὐτοὺς πρεσβεύειν 25
 εἰς τὴν Ῥώμην, διότι πάντων παρὰ τῆς συγκλήτου
 τεύξονται τῶν δικαίων· ὃ καὶ πεισθέντες ἐποίησαν.
 10 καὶ τὸ μὲν τέλος τοῦ πρὸς Φίλιππον πολέμου τοιαύ-
 την ἔσχε διάθεσιν. [Exc. de legat. p. 17—23.]
 49 Ὅτι Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς πάνυ ὠρέγεται τῆς Ἐφέσου 30
 (32) διὰ τὴν εὐκαιρίαν τῷ δοκεῖν μὲν κατὰ τῆς Ἰωνίας καὶ
 τῶν ἐφ' Ἑλλησπόντου πόλεων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ

θάλατταν ἀκροπόλεως ἔχειν θέσιν, κατὰ δὲ τῆς Εὐ-
 ρώπης ἀμυντήριον ὑπάρχειν ἀεὶ τοῖς Ἀσίας βασιλεῦ-
 σιν εὐκαιρότατον. [Suidas v. εὐκαιρία.]

Ὅτι προχωρούσης κατὰ νοῦν τῆς ἐπιβολῆς πα- 3
 5 ρόντι ἐν Θράκῃ τῷ Ἀντίοχῳ κατέπλευσαν εἰς Ση-
 λυβρίαν οἱ περὶ Λεύκιον Κορνήλιον. οὗτοι δ' ἦσαν 4
 παρὰ τῆς συγκλήτου πρέσβεις ἐπὶ τὰς διαλύσεις ἐξα-
 πεσταλμένοι τὰς Ἀντίοχου καὶ Πτολεμαίου. [Exc. de
 legat. p. 23.]
 10 Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἦγον καὶ τῶν δέκα 50
 Πόπλιος μὲν Λέντλος ἐκ Βαργυλίων, Λεύκιος δὲ Τε- (33)
 ρέντιος καὶ Πόπλιος Οὐίλλιος ἐκ Θάσου. ταχὺ δὲ τῷ 2
 βασιλεῖ διασαφηθείσης τῆς τούτων παρουσίας, πάν-
 τες ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἠθροίσθησαν εἰς τὴν Ἀσυμά-
 15 χειαν. συνεκύρησαν δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Ἠγησιάνου 3
 κτα καὶ Ἀσίαν οἱ πρὸς τὸν Τίτον ἀποσταλέντες εἰς
 τὸν καιρὸν τοῦτον. αἱ μὲν οὖν κατ' ἰδίαν ἐντεύξεις 4
 τοῦ τε βασιλέως καὶ τῶν Ῥωμαίων τελέως ἦσαν ἀφε-
 λεῖς καὶ φιλάνθρωποι· μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης
 20 συνεδρείας κοινῆς ὑπὲρ τῶν ὄλων ἀλλοιοτέραν ἔλαβε
 τὰ πράγματα διάθεσιν. ὃ γὰρ Λεύκιος ὁ Κορνήλιος 5
 ἠξίου μὲν καὶ τῶν ὑπὸ Πτολεμαίου ταπτομένων πό-
 λεων, ὅσας νῦν εἴληφε κατὰ τὴν Ἀσίαν, παραχωρεῖν
 τὸν Ἀντίοχον, τῶν δ' ὑπὸ Φίλιππον διεμαρτύρητο
 25 φιλοτίμως ἐξίστασθαι· γελοῖον γὰρ εἶναι τὰ Ῥωμαί- 6
 ῶν ἄθλα τοῦ γεγονότος αὐτοῖς πολέμου πρὸς Φίλιπ-
 πον Ἀντίοχον ἐπελθόντα παραλαμβάνειν. παρήγει 7
 δὲ καὶ τῶν αὐτονόμων ἀπέχεσθαι πόλεων. καθόλου 8
 δ' ἔφη θαυμάζειν τίνι λόγῳ τισάνταις μὲν πεζαῖς,
 30 τισάνταις δὲ ναυτικαῖς δυνάμεσι πεποίηται τὴν εἰς 9
 τὴν Εὐρώπην διάβασιν· πλὴν γὰρ τοῦ προτίθεσθαι 9
 Ῥωμαίοις ἐγχειρεῖν αὐτὸν οὐδ' ἐννοίαν ἐτέρα κατα-
 20*

λείπεσθαι παρὰ τοῖς ὀρθῶς λογιζομένοις. οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι ταῦτ' εἰπόντες ἀπεσιώπησαν.

51 Ὁ δὲ βασιλεὺς πρῶτον μὲν διαπορεῖν ἔφη κατὰ
(34) τῆνα λόγον ἀμφισβητοῦσι πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν ἐπὶ
τῆς Ἀσίας πόλεων· πᾶσι γὰρ μᾶλλον ἐπιβάλλειν τοῦτο 5
2 ποιεῖν ἢ Ῥωμαίοις. δευτέρου δ' ἡξίου μηδὲν αὐτοὺς
πολυπραγμανεῖν καθόλου τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν· οὐδὲ
3 γὰρ αὐτὸς περιεργάζεσθαι τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν
ἀπλῶς οὐδέν. εἰς δὲ τὴν Εὐρώπην ἔφη διαβεβηκέ-
4 ναι μετὰ τῶν δυνάμεων ἀνακτησόμενος τὰ κατὰ τὴν
Χερσόνησον καὶ τὰς ἐπὶ Θράκης πόλεις· τὴν γὰρ
τῶν τόπων τούτων ἀρχὴν μάλιστα πάντων αὐτῷ κα-
5 θήκειν. εἶναι μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τὴν δυναστείαν ταύ-
την Αὑσιμάχου, Σελεύκου δὲ πολεμήσαντος πρὸς
αὐτὸν καὶ κρατήσαντος τῷ πολέμῳ πᾶσαν τὴν Αὑ-
6 σιμάχου βασιλείαν δορικτήτου γενέσθαι Σελεύκου.
7 κατὰ δὲ τοὺς τῶν αὐτοῦ προγόνων περισπασμοὺς ἐν
τοῖς ἐξῆς χρόνοις πρῶτον μὲν Πτολεμαῖον παρασπα-
8 σάμενον σφετερίσασθαι τοὺς τόπους τούτους, δευτέ-
9 ρον δὲ Φίλιππον. αὐτὸς δὲ νῦν οὐ κτᾶσθαι τοῖς 20
Φιλίππου καιροῖς συνεπιτιθέμενος, ἀλλ' ἀνακτᾶσθαι
7 τοῖς ἰδίῳις δικαίοις συγχρώμενος. Αὑσιμαχεῖς δὲ,
παραλόγως ἀναστάτους γερονότας ὑπὸ Θρακῶν, οὐκ
8 ἀδικεῖν Ῥωμαίους κατὰ γων καὶ συνοικίζων· ποιεῖν
γὰρ τοῦτ' ἔφη βουλόμενος οὐ Ῥωμαίοις τὰς χεῖρας 25
9 ἐπιβαλεῖν, Σελεύκῳ δ' οἰκητήριον ἐτοιμάζειν. τὰς δ'
αὐτονομίους τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεων οὐ διὰ τῆς
Ῥωμαίων ἐπιταγῆς δέον εἶναι τυγχάνειν τῆς ἐλευθε-
10 ρίας, ἀλλὰ διὰ τῆς αὐτοῦ χάριτος. τὰ δὲ πρὸς Πτο-
λεμαῖον αὐτὸς ἔφη διεξάξειν εὐδοκουμένως ἐκείνῳ 30
κρίνειν γὰρ οὐ φιλίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς φι-
λίας ἀναγκαιότητα συντίθεσθαι πρὸς αὐτόν.

Τῶν δὲ περὶ τὸν Λεύκιον οἰομένων δεῖν καλεῖ- 52
σθαι τοὺς Λαμψακηνοὺς καὶ τοὺς Συμυρναίους καὶ (35)
δοῦναι λόγον αὐτοῖς, ἐγένετο τοῦτο. παρήσαν δὲ 2
παρὰ μὲν Λαμψακηναῶν οἱ περὶ Παρμενίωνα καὶ Πυ-
5 θόδαρον, παρὰ δὲ Συμυρναίων οἱ περὶ Κοίρανον. ὧν 3
μετὰ παρρησίας διαλεγόμενων, δυσχεράνας ὁ βασι-
λεὺς ἐπὶ τῷ δοκεῖν λόγον ὑπέχειν ἐπὶ Ῥωμαίων τοῖς
πρὸς αὐτὸν ἀμφισβητοῦσι, μεσολαβήσας τὸν Παρμε-
νίωνα, Παῦσαι, φησί, τῶν πολλῶν· οὐ γὰρ ἐπὶ Ῥω- 4
μαίων, ἀλλ' ἐπὶ Ῥοδίων ὑμῖν εὐδοκῶ διακριθῆναι
10 περὶ τῶν ἀντιλεγόμενων. καὶ τότε μὲν ἐπὶ τούτοις 5
διέλυσαν τὸν σύλλογον, οὐδαμῶς εὐδοκήσαντες ἀλλή-
λους. [Exc. ant. p. 280—281.]

Ἐάν τὸ δὴ λεγόμενον τρέχωσι τὴν ἐσχάτην, ἐπὶ 6
15 τοὺς Ῥωμαίους καταφεύξονται καὶ τούτοις ἐγγχει-
οῦσι σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν. [Margo cod. Urbina-
tis et Suidas v. τρέχειν.]

Τῶν γὰρ παραβόλων καὶ καλῶν ἔργων ἐφίενται 53
μὲν πολλοί, τολμᾶσι δ' ὀλίγοι ψαύειν. καίτοι πολὺ 2
20 καλλίους ἀφορμὰς εἶχε Σκόπας Κλεομένους πρὸς τὸ
παραβάλλεσθαι καὶ τολμᾶν. ἐκεῖνος μὲν γὰρ προκα- 3
ταληφθεὶς εἰς αὐτὰς συνεκλείσθη τὰς ἐν τοῖς ἰδίῳις
οἰκέταις καὶ φίλοις ἐλπίδας· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ταύτας
ἐγκατέλιπεν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἦν δυνατὸς ἐξήλεγε, τὸ
25 καλῶς ἀποθανεῖν τοῦ ζῆν αἰσχυρῶς περὶ πλείονος
ποιησάμενος. Σκόπας δὲ, καὶ χεῖρα βαρεῖαν ἔχων 4
συνεργὸν καὶ καιρὸν, ἄτε τοῦ βασιλέως ἔτι παιδὸς
ἔντος, μέλλων καὶ βουλευόμενος προκατελήφθη. γνόν- 5
τες γὰρ αὐτὸν οἱ περὶ τὸν Ἀριστομένην συναθροίζου-
30 τα τοὺς φίλους εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν καὶ συνεδρεύ-
οντα μετὰ τούτων, πέμψαντες τινας τῶν ὑπασπιστῶν
ἐκάλουν εἰς τὸ συνέδριον. ὁ δ' οὕτω παρεστήκει τῶν 6

φρενῶν ὡς οὔτε πράττειν ἐτόλμα τῶν ἐξῆς οὐδὲν
 οὔτε καλούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως οἴος τ' ἦν πει-
 7 θαρχεῖν, ὃ πάντων ἐστὶν ἔσχατον, ἕως οἱ περὶ τὸν
 Ἀριστομένην γνόντες αὐτοῦ τὴν ἀλογίαν τοὺς μὲν
 στρατιώτας καὶ τὰ θηρία περιέστησαν περὶ τὴν οἰ-
 8 κίαν, Πτολεμαῖον δὲ τὸν Εὐμένους πέμψαντες μετὰ
 νεανίσκων ἄγειν αὐτὸν ἐκέλευον, ἐὰν μὲν ἐκὼν βού-
 9 ληται πειθαρχεῖν· εἰ δὲ μή, μετὰ βίας. τοῦ δὲ Πτο-
 λεμαίου παρεiselθόντος εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ δηλοῦν-
 τος ὅτι καλεῖ Σκόπαν ὁ βασιλεὺς, τὰς μὲν ἀρχὰς οὐ
 προσεῖχε τοῖς λεγομένοις, ἀλλὰ καὶ βλέπων εἰς τὸν
 Πτολεμαῖον ἀτενὲς ἔμεινε καὶ πλείω χρόνον ὡς ἂν εἰ
 προσανατεινόμενος αὐτῷ καὶ θαναμάζων τὴν τόλμαν.
 10 ὡς δ' ἐπελθὼν ὁ Πτολεμαῖος θρασέως ἐπελάβετο
 τῆς γλαμύδος αὐτοῦ, τότε βοηθεῖν ἤξιον τοὺς πα-
 11 ρόντας. ὄντων δὲ καὶ τῶν εἰσελθόντων νεανίσκων
 πλειόνων καὶ τὴν ἕξω περιστασιν διασαφήσαντός τι-
 νος, συνείξας τοῖς παροῦσιν ἠκολούθει μετὰ τῶν
 φίλων.

54 Ἄμα δὲ τῷ παρελθεῖν εἰς τὸ συνέδριον βραχέα 20
 (37) μὲν ὁ βασιλεὺς κατηγορήσῃ, μετὰ δὲ τοῦτον Πολυ-
 κράτης, ἄρτι παραγεγονώς ἀπὸ Κύπρου, τελευταῖος
 2 δ' Ἀριστομένης. ἦν δὲ τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσιος ἢ
 κατηγορία πάντων τοῖς ἄρτι ρηθείσι, προσετέθη δὲ
 τοῖς προειρημένοις ἢ μετὰ τῶν φίλων συνεδρεία καὶ 25
 τὸ μὴ πειθαρχῆσαι καλούμενον ὑπὸ τοῦ βασιλέως.
 3 ἐφ' οἷς οὐ μόνον οἱ τοῦ συνεδρίου κατερίγνωσκον
 αὐτοῦ πάντες, ἀλλὰ καὶ τῶν ἕξωθεν τῶν πρεσβευ-
 4 τῶν οἱ συμπαρόντες. ὁ δ' Ἀριστομένης, ὅτε κατη-
 γορεῖν ἔμελλε, πολλοὺς μὲν καὶ ἑτέρους παρέλαβε 30
 τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοὺς
 παρὰ τῶν Αἰτωλῶν δὲ πρεσβεύοντας ἐπὶ τὰς διαλύ-

σεις, ἐν οἷς ἦν καὶ Δωρόμαχος ὁ Νικοστράτου. ῥη- 5
 θέντων δὲ τούτων μεταλαβὼν ὁ Σκόπας ἐπειράτο
 μὲν φέρειν τινὰς ἀπολογισμούς, οὐδενὸς δὲ προσ-
 ἔχοντος αὐτῷ διὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀλογίαν, εὐ-
 5 θέως οὗτος μὲν εἰς φυλακὴν ἀπήγετο μετὰ τῶν φί-
 λων· ὁ δ' Ἀριστομένης ἐπιγενομένης τῆς νυκτὸς 6
 τὸν μὲν Σκόπαν καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ φί-
 λους πάντας διέφθειρε φαρμάκῳ, Δικαιάρχῳ δὲ καὶ 7
 στρέβλας καὶ μάλιστα προσαγαγὼν οὕτως αὐτὸν
 10 ἐπανείλετο, λαβὼν παρ' αὐτοῦ δίκην καθήκουσαν
 καὶ κοινὴν ὑπὲρ πάντων τῶν Ἑλλήνων. ὁ γὰρ Δι- 8
 καιάρχος οὗτος ἦν, ὃν Φίλιππος, ὅτε προέθετο πα-
 ρασπουδεῖν τὰς Κυκλάδας νήσους καὶ τὰς ἐφ' Ἑλλησ-
 πόντου πόλεις, ἀπέδειξε τοῦ στόλου παντὸς ἡγεμόνα
 15 καὶ τῆς ὅλης πράξεως προστάτην. ὃς ἐπὶ πρόδηλον 9
 ἀσέβειαν ἐκπεμπόμενος οὐχ οἶον ἄτοπόν τι πράττειν
 ἐνόμιζεν, ἀλλὰ τῇ τῆς ἀπουσίας ὑπερβολῇ καὶ τοὺς
 θεοὺς ὑπέλαβε καταπλήξεσθαι καὶ τοὺς ἀνθρώπους·
 οὐ γὰρ ὀρμίσσειε τὰς ναῦς, δύο κατεσκεύαζε βωμούς, 11
 20 τὸν μὲν Ἀσεβείας, τὸν δὲ Παρανομίας, καὶ ἐπὶ τού-
 τοις ἔθυε καὶ τούτους προσεκύνει καθάπερ ἂν εἰ
 δαίμονας. διὸ καὶ δοκεῖ μοι τυχεῖν τῆς ἀρμοζούσης 11
 δίκης καὶ παρὰ θεῶν καὶ ἀνθρώπων· παρὰ φύσιν
 γὰρ ἐνστησάμενος τὸν αὐτοῦ βίον εἰκότως παρὰ φύ-
 25 σιν καὶ τῆς εἰμαρμένης ἔτυχε. τῶν δὲ λοιπῶν Αἰτω- 12
 λῶν τοὺς βουλομένους εἰς τὴν οἰκίαν ἀπαλλάττεσθαι
 πάντας ἀπέλυσεν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν ὑπαρχόντων.
 Σκόπα δὲ καὶ ζῶντος μὲν ἐπίσημος ἦν ἢ φιλαργυ- 55
 ρία, πολὺ γὰρ δὴ τι τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὑπερ- (38)
 30 ἔθετο κατὰ τὴν πλεονεξίαν, ἀποθανόντος δὲ καὶ
 μᾶλλον ἐρευνήθη διὰ τοῦ πλῆθους τοῦ χρυσίου καὶ
 τῆς κατασκευῆς τῆς εὐρημένης παρ' αὐτῷ. λαβὼν 2

γὰρ συνεργὸν τὴν ἀγριότητα τὴν Χαριμόρτου καὶ τὴν μέθην, ἄρδην ἐξετοιχωρῶν ἤσθη τὴν βασιλείαν.

3 Ἐπειδὴ δὲ τὰ κατὰ τοὺς Αἰτωλοὺς ἔθεντο καλῶς οἱ περὶ τὴν αὐλήν, εὐθέως ἐγίνοντο περὶ τὸ ποιεῖν Ἀνακλητήρια τοῦ βασιλέως, οὐδέπω μὲν τῆς ἡλικίας 5 κατεπειγούσης, νομίζοντες δὲ λήψεσθαι τινα τὰ πράγματα κατάστασιν καὶ πάλιν ἀρχὴν τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον προκοπῆς, δόξαντος ἀντοκράτορος ἤδη γεγενῆσθαι τοῦ 4 βασιλέως. χρησάμενοι δὲ ταῖς παρασκευαῖς μεγαλομερῶς, ἐπιτέλουν τὴν πράξιν ἀξίως τοῦ τῆς βασι- 10 λείας προσήματος, πλείστα Πολυκράτους δοκοῦντος εἰς τὴν ἐπιβολὴν ταύτην αὐτοῖς συνηργηκέναι. ὁ γὰρ προειρημένος ἀνὴρ καὶ κατὰ τὸν πατέρα μὲν ἔτι νέος ὢν οὐδενὸς ἐδόκει τῶν περὶ τὴν αὐλήν δευτερεύειν οὔτε κατὰ τὴν πίστιν οὔτε κατὰ τὰς πράξεις, 15 ὁμοίως δὲ κατὰ τὸν ἐνεστῶτα βασιλέα. πιστευθεὶς γὰρ τῆς Κύπρου καὶ τῶν ἐν ταύτῃ προσόδων ἐν καιροῖς ἐπισφαλῆσαι καὶ ποικίλοις, οὐ μόνον διεφύλαξε τῷ παιδί τὴν νῆσον, ἀλλὰ καὶ πλήθος ἱκανὸν ἤθροισε χρημάτων, ἃ τότε παρεγεγόνει κομίζων τῷ βασι- 20 λεῖ, παραδεδωκὼς τὴν ἀρχὴν τῆς Κύπρου Πτολεμαίῳ τῷ Μεγαλοπολίτῃ. τυχὼν δὲ διὰ ταῦτα μεγάλης ἀποδοχῆς καὶ περιουσίας ἐν τοῖς ἑξῆς χρόνοις, μετὰ ταῦτα προβαινούσης τῆς ἡλικίας ὀλοσχερῶς εἰς 8 ἀσέλγειαν ἐξώκειλε καὶ βίον ἄσφογῆ. παραπλησίαν 25 δὲ τινα τούτῳ φήμην ἐκκληρονόμησεν ἐπὶ γῆρας καὶ 9 Πτολεμαῖος ὁ Ἀγησάρχου. περὶ ὧν, ὅταν ἐπὶ τοὺς καιροὺς ἔλθωμεν, οὐκ ὀκνήσομεν διασαφεῖν τὰ παρακολουθήσαντα ταῖς ἐξουσίαις αὐτῶν ἀπρεπῆ. [Exc. ant. p. 281—282.] 30

FRAGMENTA LIBRI XIX.

Πολύβιος φησι τῶν ἐντὸς Βαίτιος ποταμοῦ πόλεων ἡμέρα μὲν τὰ τεῖχη κελεύσαντος τοῦ Κάτωνος περαιοθεῖναι. πάμπολλαι δ' ἦσαν αὐταί, γέμουσαι μαχίμων ἀνδρῶν. [Plut. Cat. mai. c. 10.]

5 Ingens numerus erat bello Punico captorum, quos Hannibal, quum a suis non redimerentur, venumderat. Multitudinis eorum argumentum sit quod Polybius scribit centum talentis eam rem Achaeis stetisse, quum quingenos denarios pretium in capita, quod reddetur dominis, statuissent. [Livius 34, 50.]

FRAGMENTA LIBRI XX.

Τριάκοντα τῶν ἀποκλήτων προεχειρίσαντο τοὺς 1 συνεδρεύοντας μετὰ τοῦ βασιλέως. — ὁ δὲ συνῆγε τοὺς ἀποκλήτους καὶ διαβούλιον ἀνεδίδου περὶ τῶν ἐνεστῶτων. [Suidas v. ἀπόκλητοι.]

5 Ὅτι Ἀντιόχου πρεσβεύσαντος πρὸς Βοιωτοὺς οἱ 2 Βοιωτοὶ ἀπεκρίθησαν τοῖς πρεσβευταῖς διότι παρα-

γενομένου τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτούς, τότε βουλευ-
σονται περὶ τῶν παρακαλουμένων.

3 Ὅτι Ἀντιόχου διατρίβοντος ἐν τῇ Χαλικίδι καὶ
τοῦ χειμῶνος καταρχομένου παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν
πρεσβευταὶ παρὰ μὲν τοῦ τῶν Ἑπειρωτῶν ἔθνους 5
οἱ περὶ Χάροπα, παρὰ δὲ τῆς τῶν Ἠλείων πόλεως
2 οἱ περὶ Καλλίστρατον. οἱ μὲν οὖν Ἑπειρωτῶται παρε-
κάλουν αὐτὸν μὴ προεμβιβάξιν σφᾶς εἰς τὸν πρὸς
Ῥωμαίους πόλεμον, θεωροῦντα διότι πρόκεινται πά-
3 σης τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἰταλίαν· ἀλλ' εἰ μὲν αὐ- 10
τὸς δύναται προκαθίσας τῆς Ἠπειροῦ παρασκευάζειν
σφίσι τὴν ἀσφάλειαν, ἔφασαν αὐτὸν δέξεσθαι καὶ
4 ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς λιμέσιν· εἰ δὲ μὴ κρίνει τοῦτο
πράττειν κατὰ τὸ παρὸν, συγγνώμην ἔχειν ἡξίου
5 αὐτοῖς δεδιόσι τὸν ἀπὸ Ῥωμαίων πόλεμον. οἱ δὲ 15
Ἠλεῖοι παρεκάλουν πέμπειν τῇ πόλει βοήθειαν·
ἐψηφισμένων γὰρ τῶν Ἀχαιῶν τὸν πόλεμον εὐλα-
6 βείσθαι τὴν τούτων ἔφοδον. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς μὲν
Ἑπειρωταῖς ἀπεκρίθη διότι πέμπει πρεσβευτὰς τοὺς
διαλεχθησομένους αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόν- 20
7 των, τοῖς δ' Ἠλειοῖς ἐξαπέστειλε χιλίους πεζοὺς,
ἡγεμόνα συστήσας Εὐφάνη τὸν Κρήτα. [Exc. de
legat. p. 24.]

4 Ὅτι Βοιωτοὶ ἐκ πολλῶν ἤδη χρόνων καχεκτοῦντες
ἦσαν καὶ μεγάλην εἶχον διαφορὰν πρὸς τὴν γεγενη- 25
2 μένην εὐεξίαν καὶ δόξαν αὐτῶν τῆς πολιτείας. οὐ-
τοι γὰρ μεγάλην περιποιησάμενοι καὶ δόξαν καὶ δύ-
ναμιν ἐν τοῖς Αὐεντρικοῖς καιροῖς, οὐκ οἶδ' ὅπως κατὰ
τὸ συνεχὲς ἐν τοῖς ἐξῆς [καιροῖς] ἀφήρουν ἀμφοτέ-
ρων ἀεὶ τῶν προειρημένων, ἔχοντες στρατηγὸν Ἀμαιο- 30
3 κριτον. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν καιρῶν οὐ μόνον ἀφή-
ρουν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς τἀνακτιὰ τραπέντες καὶ τὴν

πρὸ τοῦ δόξαν ἐφ' ὅσον οἱοί τ' ἦσαν ἡμαύρωσαν.
Ἀχαιῶν γὰρ αὐτοὺς πρὸς Αἰτωλοὺς ἐκπολεμωσάντων, 4
μετασχόντες τούτοις τῆς αὐτῆς αἰρέσεως καὶ ποιησά-
μενοι συμμαχίαν, μετὰ ταῦτα κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπο- 5
5 λέμουν πρὸς Αἰτωλοὺς. ἐμβαλόντων δὲ μετὰ δυνά- 5
μεως εἰς τὴν Βοιωτίαν τῶν Αἰτωλῶν ἐκστρατεύσαντες
πανδημίαι, καὶ τῶν Ἀχαιῶν ἠθροισμένων καὶ μελλόν-
των παραβοηθεῖν οὐκ ἐκδεξάμενοι τὴν τούτων πα-
ρουσίαν συνέβαλον τοῖς Αἰτωλοῖς, ἠττηθέντες δὲ 6
10 κατὰ τὸν κίνδυνον οὕτως ἀνέπεσον ταῖς ψυχαῖς
ὥστ' ἀπ' ἐκείνης τῆς χρείας ἀπλῶς οὐδενὸς ἐτι τῶν
κάλων ἀμφισβητεῖν ἐτόλμησαν, οὐδ' ἐκοινώνησαν
οὔτε πράξεως οὔτ' ἀγῶνος οὐδενὸς ἐτι τοῖς Ἑλλησι
μετὰ κοινοῦ δόγματος, ἀλλ' ὁμήσαντες πρὸς εὐ- 7
15 ωχίαν καὶ μέθας οὐ μόνον τοῖς σώμασιν ἐξελεύθη-
σαν, ἀλλὰ καὶ ταῖς ψυχαῖς.

Τὰ δὲ κεφάλαια τῆς κατὰ μέρος ἀνοίας ἐχειρίσθη 5
παρ' αὐτοῖς τὸν τρόπον τοῦτον. μετὰ γὰρ τὴν προ- 2
ειρημένην ἤτταν εὐθέως ἐγκαταλιπόντες τοὺς Ἀχαι-
20 οὺς προσένειμαν Αἰτωλοῖς τὸ ἔθνος. ἀνελομένων δὲ 3
καὶ τούτων πόλεμον μετὰ τινα χρόνου πρὸς Δημή-
τριον τὸν Φιλίππου πατέρα, πάλιν ἐγκαταλιπόντες
τούτους, καὶ παραγενομένου Δημητρίου μετὰ δυνά-
μεως εἰς τὴν Βοιωτίαν οὐδενὸς πείραν λαβόντες τῶν 25
δαινῶν, ὑπέταξαν σφᾶς αὐτοὺς ὀλοσχερῶς Μακεδόσι.
βραχέος δὲ αἰθύγατος ἐγκαταλειπομένου τῆς προ- 4
ρουκῆς δόξης, ἦσαν τινες οἱ δυσαρεστοῦντες τῇ πα-
ρούσῃ καταστάσει καὶ τῶ πάντα πείθεσθαι Μακε-
δόσι. διὸ καὶ μεγάλην ἀντιπολιτείαν εἶναι συνέβαινε 5
30 τούτοις πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀσκῶνδαν καὶ Νέωνα,
τοὺς Βραχύλλου προγόνους· οὗτοι γὰρ ἦσαν οἱ μά-
6 λιστα τότε μακεδονίζοντες. οὐ μὴν ἀλλὰ τέλος κα-

τίσχυσαν οἱ περὶ τὸν Ἀσιώνδαν γενομένης τινὸς
 7 περιπετειᾶς τοιαύτης. Ἀντίγονος μετὰ τὸν Δημη-
 τρίου θάνατον ἐπιτροπέυσας Φιλίππου, πλέων ἐπὶ
 τινὰς πράξεις πρὸς τὰ ἔσχατα τῆς Βοιωτίας, πρὸς
 8 Λάρυμναν παραδόξου γενομένης ἀμπατέως ἐκάδι-
 σαν πρὸς τὸ ξηρὸν αἱ νῆες αὐτοῦ. κατὰ δὲ τὸν και-
 ρὸν τούτου προσπεπτικυίας τῆς φήμης ὅτι μέλλει
 κατατρέχειν τὴν χώραν Ἀντίγονος, Νέων, ἰππαρχῶν
 τότε καὶ πάντας τοὺς Βοιωτῶν ἰππεῖς μεθ' αὐτοῦ
 περιηγόμενος χάριν τοῦ παραφυλάττειν τὴν χώραν,
 9 ἐπεγένετο τοῖς περὶ τὸν Ἀντίγονου ἀπορομένοις
 καὶ δυσχρηστομένοις διὰ τὸ συμβεβηκός, καὶ δυ-
 νάμενος μεγάλα βλάψαι τοὺς Μακεδόνας ἔδοξε φεί-
 10 σασθαι παρὰ τὴν προσδοκίαν αὐτῶν. τοῖς μὲν οὖν
 ἄλλοις Βοιωτοῖς ἤρσεκε τοῦτο πράξας, τοῖς δὲ Θη-
 11 βαίοις οὐχ ὅλως εὐδόκει τὸ γεγονός. ὁ δ' Ἀντίγο-
 νος, ἐπελθούσης μετ' ὀλίγον τῆς πλήμης καὶ κου-
 φισθεισῶν τῶν νεῶν, τῷ μὲν Νέωνι μεγάλην εἶχε
 χάριν ἐπὶ τῷ μὴ συνεπιτεθεῖσθαι σφίσι κατὰ τὴν
 12 περιπέτειαν, αὐτὸς δὲ τὸν προκείμενον ἐτέλει πλοῦν
 εἰς τὴν Ἀσίαν. διὸ καὶ μετὰ ταῦτα, νικήσας Κλεο-
 μένη τὸν Σπαρτιάτην καὶ κύριος γενόμενος τῆς Λα-
 κεδαιμόνος, ἐπιστάτην ἀπέλιπε τῆς πόλεως Βραχύλ-
 λην, ταύτην αὐτῷ χάριν ἀποδιδούς τῆς τοῦ πατρὸς
 13 Νέωνος εὐεργεσίας· ἐξ ὧν οὐδὲ κατὰ μικρὸν συνέβη
 τὴν οἰκίαν ἐπανορθωθῆναι τὴν περὶ τὸν Βραχύλ-
 λην. οὐ μόνον δὲ ταύτην αὐτῶν ἔσχε τὴν πρόνοιαν, ἀλλὰ
 καὶ κατὰ τὸ συνεχές, ὅτε μὲν αὐτός, ὅτε δὲ Φίλιπ-
 14 ππος, χορηγοῦντες καὶ συνεπισχύοντες αἰεὶ, ταχέως
 κατηγωνίσαντο τοὺς ἐν ταῖς Θήβαις αὐτοῖς ἀντιπο-
 λιτευομένους, καὶ πάντας ἠνάγκασαν μακεδονίζειν
 πλὴν τελέως ὀλίγων τινῶν. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν

οἰκίαν τὴν Νέωνος τοιαύτην ἔλαβε τὴν ἀρχὴν καὶ
 τῆς πρὸς Μακεδόνας συστάσεως καὶ τῆς κατὰ τὴν
 οὐσίαν ἐπιδόσεως.

Τὰ δὲ κοινὰ τῶν Βοιωτῶν εἰς τοσαύτην παρεγε- 6
 5 γόνει καχεξίαν ὥστε σχεδὸν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν τὸ
 δίκαιον μὴ διεξῆχθαι παρ' αὐτοῖς μήτε περὶ τῶν
 ἰδιωτικῶν συμβολαίων μήτε περὶ τῶν κοινῶν ἐγκλη-
 μάτων, ἀλλ' οἱ μὲν φρουρὰς παραγγέλλοντες τῶν 2
 ἀρχόντων, οἱ δὲ στρατείας κοινὰς, ἐξέκοπτον αἰεὶ τὴν
 10 δικαιοδοσίαν· ἔνιοι δὲ τῶν στρατηγῶν καὶ μισθοδο-
 σίας ἐποιοῦν ἐκ τῶν κοινῶν τοῖς ἀπόροις τῶν ἀνθρώ-
 πων. ἐξ ὧν ἐδιδάχθη τὰ πλήθη τούτοις προσέχειν 3
 καὶ τούτοις περιποιεῖν τὰς ἀρχάς, δι' ὧν ἔμελλε τῶν
 μὲν ἀδικημάτων καὶ τῶν ὀφειλημάτων οὐχ ὑφέξειν
 15 δίκας, προσλήψεσθαι δὲ τῶν κοινῶν αἰεὶ τι διὰ τὴν
 τῶν ἀρχόντων χάριν. πλείστα δὲ συνεβάλετο πρὸς 4
 τὴν τοιαύτην * Ὀφέλτας, αἰεὶ τι προσεπινοῶν ὃ κατὰ
 τὸ παρὸν ἐδόκει τοὺς πολλοὺς ὀφελεῖν, μετὰ δὲ ταῦτα
 πάντας ἀπολεῖν ἔμελλεν ὁμολογουμένως. τούτοις δ' 5
 20 ἠκολούθησε καὶ ἕτερος ζῆλος οὐκ εὐτυχής. οἱ μὲν
 γὰρ ἄτεκνοι τὰς οὐσίας οὐ τοῖς κατὰ γένος ἐπιγενο-
 μένοις τελευτῶντες ἀπέλειπον, ὅπερ ἦν ἔθος παρ'
 αὐτοῖς πρότερον, ἀλλ' εἰς εὐωχίας καὶ μέθας διετί-
 25 θεντο καὶ κοινὰς τοῖς φίλοις ἐποιοῦν· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν 6
 ἐχόντων γενεὰς ἀπεμέριζον τοῖς συσσιτίοις τὸ πλεῖον
 μέρος τῆς οὐσίας, ὥστε πολλοὺς εἶναι Βοιωτῶν οἷς
 ὑπῆρχε δεῖπνα τοῦ μηνὸς πλείω τῶν εἰς τὸν μῆνα
 διατεταγμένων ἡμερῶν. διὸ καὶ Μεγαρεῖς, μισήσαν- 7
 30 τες μὲν τὴν τοιαύτην κατάστασιν, μνησθέντες δὲ τῆς
 προγεγενημένης αὐτοῖς μετὰ τῶν Ἀχαιῶν συμπολι-
 30 τείας, αὐτίς ἀπένευσαν πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τὴν
 ἐκείνων αἴρεσιν. Μεγαρεῖς γὰρ ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐπολι- 8

τεύοντο μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἀπὸ τῶν κατ' Ἀντίγονου
 τὸν Γουατῶν χρόνων· ὅτε δὲ Κλεομένης εἰς τὸν
 Ἰσθμὸν προεκάθισε, διακλεισθέντες προσέθεντο τοῖς
 9 Βοιωτοῖς μετὰ τῆς τῶν Ἀχαιῶν γνάμης. βραχὺ δὲ
 πρὸ τῶν νῦν λεγομένων καιρῶν δυσαρεστήσαντες τῇ
 πολιτεία τῶν Βοιωτῶν αὐθις ἀπένευσαν πρὸς Ἀχα-
 10 ούς. οἱ δὲ Βοιωτοὶ διοργισθέντες ἐπὶ τῷ καταφρο-
 νεῖσθαι δοκεῖν ἐξῆλθον ἐπὶ τοὺς Μεγαρεῖς πανδη-
 11 μεί σὺν τοῖς ὄπλοις. οὐδένα δὲ ποιουμένων λόγον
 τῶν Μεγαρέων τῆς παρουσίας αὐτῶν, οὕτω θυμω-
 12 θέντες πολιορκεῖν ἐπεβάλοντο καὶ προσβολὰς ποιεῖ-
 σθαι τῇ πόλει. πανικοῦ δ' ἐμπεισόντος αὐτοῖς καὶ
 φήμης ὅτι πάρεστι Φιλοποίμην τοὺς Ἀχαιοὺς ἔχων,
 ἀπολιπόντες πρὸς τῷ τείχει τὰς κλίμακας ἔφυγον
 προτροπάδην εἰς τὴν οἰκίαν.

7 Τοιαύτην δ' ἔχοντες οἱ Βοιωτοὶ τὴν διάθεσιν
 τῆς πολιτείας, εὐτυχῶς πῶς διώλισθον καὶ τοὺς κατὰ
 2 Φίλιππον καὶ τοὺς κατ' Ἀντίονον καιρούς. ἐν γε
 μὴν τοῖς ἐξῆς οὐ διέφυγον, ἀλλ' ὥσπερ ἐπίτηδες
 ἀνταπόδοσιν ἢ τύχῃ ποιουμένη βαρέως ἔδοξεν αὐτοῖς
 30 ἐπεμβαίνειν· ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς ἐν τοῖς ἐξῆς ποιησό-
 μεθα μνήμην.

3 Ὅτι οἱ πολλοὶ πρόφασιν μὲν εἶχον τῆς πρὸς Ῥω-
 μαίους ἀλλοτριότητος τὴν ἐπαναίρεσιν τὴν Βραχύλλου
 καὶ τὴν στρατείαν, ἣν ἐποιήσατο Τίτος ἐπὶ Κορῶ-
 25 νειαν διὰ τοὺς ἐπιγιγνομένους φόνους ἐν ταῖς ὁδοῖς
 4 τῶν Ῥωμαίων, τῇ δ' ἀληθείᾳ καχεκτοῦντες ταῖς
 5 ψυχαῖς διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. καὶ γὰρ τοῦ
 βασιλέως συνεγγίζοντος ἐξῆσαν ἐπὶ τὴν ἀπάντησιν
 οἱ τῶν Βοιωτῶν ἄρξαντες· συμμίζαντες δὲ καὶ φι-
 30 λανθρώπως ὁμιλήσαντες ἤγον αὐτὸν εἰς τὰς Θήβας.
 [Exc. Peir. p. 102—110.]

Ἀντίοχος ὁ μέγας ἐπικαλούμενος, ὡς ἱστορεῖ 8
 Πολύβιος ἐν τῇ εἰκοστῇ, παρελθὼν εἰς Χαλκίδα τῆς
 Εὐβοίας συντελεῖ γάμους, πευτήκοντα μὲν ἔτη γε-
 5 γονῶς καὶ δύο τὰ μέγιστα τῶν ἔργων ἀνειληφώς, τῇ
 τε τῶν Ἑλλήνων ἐλευθέρωσιν, ὡς αὐτὸς ἐπηγγέλλετο,
 καὶ τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον. ἐρασθεῖς γοῦν 2
 παρθένου Χαλκιδικῆς κατὰ τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν
 ἐφιλοτιμήσατο γῆμαι αὐτήν, οἰνοπότης ὦν καὶ μέθαις
 χαίρων. ἦν δ' αὕτη Κλεοπτολέμου μὲν θυγάτηρ, ἐνὸς 3
 10 τῶν ἐπιφανῶν, κάλλι δὲ πάσας ὑπερβάλλουσα. καὶ 4
 τοὺς γάμους συντελῶν ἐν τῇ Χαλκίδι αὐτόθι διέ-
 τριψε τὸν χειμῶνα, τῶν ἐνεστώτων οὐδ' ἠντινοῦν ποι-
 ούμενος πρόνοιαν. ἔθετο δὲ καὶ τῇ παιδί ὄνομα Εὐ-
 βοίαν. ἠττηθεῖς οὖν τῷ πολέμῳ ἔφυγεν εἰς Ἐφεσον 5
 15 μετὰ τῆς νεογάμου. [Athen. 10, p. 439, E.]

Nec praeter quingentos, qui circa regem fuerunt, ex
 toto exercitu quisquam effugit, etiam ex decem millibus
 militum, quos Polybio auctore traiecisit secum regem
 in Graeciam scripsimus, exiguus numerus. [Livy 36, 19.]

20 Ὅτι οἱ περὶ τὸν Φαινέαν τὸν τῶν Αἰτωλῶν στρατη- 9
 γὸν μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν Ἡράκλειαν ὑποχείριον τοῖς
 Ῥωμαίοις, ὁρῶντες τὸν περιεστῶτα καιρὸν τὴν Αἰτω-
 λίαν καὶ λαμβάνοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ συμβησό-
 25 μενα ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, ἔκριναν διαπέμπεσθαι
 πρὸς τὸν Μάνιον ὑπὲρ ἀνοχῶν καὶ διαλύσεως. ταῦτα 2
 δὲ διαλαβόντες ἐξαπέστειλαν Ἀρχέδαμον καὶ Παν-
 30 ταλέοντα καὶ Χάλησον· οἱ συμμίζαντες τῷ στρατη- 3
 γῷ τῶν Ῥωμαίων προέθεντο μὲν καὶ πλείους ποιεῖ-
 σθαι λόγους, μεσολαβηθέντες δὲ κατὰ τὴν εὐτενξιν
 4 ἐκωλύθησαν. ὁ γὰρ Μάνιος κατὰ μὲν τὸ παρὸν οὐκ 4
 ἔφασκεν εὐκαιρεῖν, περισπώμενος ὑπὸ τῆς τῶν ἐκ
 τῆς Ἡρακλείας λαφύρων οἰκονομίας· δεχημέρους δὲ 5

ποιησάμενος ἀνοχὰς ἐκπέμψειν ἔφη μετ' αὐτῶν Λεύ-
 κιον, πρὸς ὃν ἐκέλευε λέγειν ὑπὲρ ὧν δέονται.
 6 γενομένων δὲ τῶν ἀνοχῶν, καὶ τοῦ Λευκίου συνελ-
 θόντος εἰς τὴν Ἰπάταν, ἐγένοντο λόγοι καὶ πλείους
 7 ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων. οἱ μὲν οὖν Αἰτωλοὶ συνίσταν-
 το τὴν δικαιολογίαν ἀνέκαθεν προφερόμενοι τὰ προ-
 γεγονότα σφίσι φιλάνθρωπα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους·
 8 ὁ δὲ Λεύκιος ἐπιτεμῶν αὐτῶν τὴν ὁρμὴν οὐκ ἔφη
 τοῖς παροῦσι καιροῖς ἀρμόζειν τοῦτο τὸ γένος τῆς
 δικαιολογίας· λελυμένων γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς φιλαν-
 10 θρώπων δι' ἐκείνους, καὶ τῆς ἐνεστώσης ἐχθρας δι'
 Αἰτωλοὺς γεγενημένης, οὐδὲν ἔτι συμβάλλεσθαι τὰ
 9 τότε φιλάνθρωπα πρὸς τοὺς νῦν καιροῦς. διόπερ
 ἀφεμένους τοῦ δικαιολογεῖσθαι συνεβούλευε τρέ-
 πεσθαι πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν λόγον, καὶ δεῖσθαι τοῦ
 15 στρατηγοῦ συγγνώμης τυχεῖν ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις.
 10 οἱ δ' Αἰτωλοὶ καὶ πλείω λόγον ποιησάμενοι περὶ
 τῶν ὑποπιπτόντων ἐκρίναν ἐπιτρέπειν τὰ ὅλα Μα-
 11 νίῳ, δόντες αὐτοὺς εἰς τὴν Ῥωμαίων πίστιν, οὐκ εἰ-
 δότες τίνα δύναμιν ἔχει τοῦτο, τῷ δὲ τῆς πίστεως
 20 ὀνόματι πλαυηθέντες, ὡς ἂν διὰ τοῦτο λειοτέρου σφί-
 12 σιν ἐλέου ὑπάρξοντος. παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ἰσοδυνα-
 μεῖ τό τε εἰς τὴν πίστιν αὐτὸν ἐγκειρίσαι καὶ τὸ τὴν
 ἐπιτροπὴν δοῦναι περὶ αὐτοῦ τῷ κρατοῦντι.
 10 Πλὴν ταῦτα κρίναντες ἐξέπεμψαν ἅμα τῷ Λευ-
 κίῳ τοὺς περὶ Φαινέαν διασαφῆσοντας τὰ δεδογμένα
 2 τῷ Μανίῳ κατὰ σπουδὴν· οἱ καὶ συμμίξαντες τῷ
 στρατηγῷ, καὶ πάλιν ὁμοίως δικαιολογηθέντες ὑπὲρ
 αὐτῶν, ἐπὶ καταστροφῆς εἶπαν διότι κέκριται τοῖς
 Αἰτωλοῖς σφᾶς αὐτοὺς ἐγκειρίσειν εἰς τὴν Ῥωμαίων
 3 πίστιν. ὁ δὲ Μάνιος μεταλαβὼν, Οὐκοῦν οὕτως
 4 ἔχει ταῦτα, φησί, ὦ ἄνδρες Αἰτωλοί; τῶν δὲ κατα-

νευσάντων, Τοιγαροῦν πρῶτον μὲν δεήσει μηδένα
 διαβαίνειν ὑμῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, μήτε κατ' ἰδίαν
 μήτε μετὰ κοινοῦ δόγματος, δεύτερον Δικαίαρχον 5
 ἐκδοτον δοῦναι καὶ Μενέστρατον τὸν Ἠπειρώτην, ὃς
 5 ἐτύγγανε τότε παραβεβηθηκῶς εἰς Ναύπακτον, σὺν
 δὲ τούτοις Ἀμύνανδρον τὸν βασιλέα καὶ τῶν Ἀθα-
 μάνων τοὺς ἅμα τούτῳ συναποχωρήσαντας πρὸς αὐ-
 6 τοὺς. ὁ δὲ Φαινέας μεσολαβήσας, Ἄλλ' οὔτε δίκαιον,
 ἔφησεν, οὔθ' Ἑλληνικόν ἐστίν, ὦ στρατηγέ, τὸ παρα-
 10 καλούμενον. ὁ δὲ Μάνιος οὐκ οὕτως ὀργισθεὶς ὡς 7
 βουλόμενος εἰς ἔννοιαν αὐτὸν ἀγαγεῖν τῆς περιστά-
 σεως καὶ καταπλήξασθαι τοῖς ὅλοις, Ἔτι γὰρ ὑμεῖς
 ἑλληνοκοπέετε, φησί, καὶ περὶ τοῦ πρόποντος καὶ κα-
 15 θήκοντος ποιεῖσθε λόγον, δεδωκότες ἑαυτοὺς εἰς τὴν
 15 πίστιν; οὗς ἐγὼ δήσας εἰς τὴν ἄλυσιν ἀπάξω πάν-
 τας, ἂν τοῦτο ἐμοὶ δόξῃ. ταῦτα λέγων φέρειν ἄλυ- 8
 σιν ἐκέλευε καὶ σκύλακα σιδηροῦν ἐκάστῳ περιθεῖ-
 ναι περὶ τὸν τράχηλον. οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Φαι- 9
 νέαν ἐκθαμβοὶ γεγονότες ἔστασαν ἄφωνοι πάντες,
 20 οἷον εἰ παραλελυμένοι καὶ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυ-
 χαῖς διὰ τὸ παράδοξον τῶν ἀπαντωμένων· ὁ δὲ 10
 Λεύκιος καὶ τινες ἕτεροι τῶν συμπαρόντων χιλιάρ-
 χων ἐδέοντο τοῦ Μανίου μηδὲν βουλευσασθαι δυσ-
 χερὲς ὑπὲρ τῶν παρόντων ἀνδρῶν, ἐπεὶ τυγχάνουσιν
 25 ὄντες πρεσβευταί. τοῦ δὲ συγχαρήσαντος ἤρξατο 11
 λέγειν ὁ Φαινέας· ἔφη γὰρ αὐτὸν καὶ τοὺς ἀποκλή-
 τους ποιήσειν τὰ προσταττόμενα, προσδεῖσθαι δὲ καὶ
 τῶν πολλῶν, εἰ μέλλει κυρωθῆναι τὰ παραγγελλό-
 12 μενα. τοῦ δὲ Μανίου φήσαντος αὐτὸν ὀρθῶς λέ-
 30 γειν, ἤξιον πάλιν ἀνοχὰς αὐτοῖς δοθῆναι δεχημέ-
 ρους. συγχαρηθέντος δὲ καὶ τούτου, τότε μὲν ἐπὶ
 τούτους ἐχωρίσθησαν, παραγερόμενοι δ' εἰς τὴν 13

Ἐπάταν διεσάφουν τοῖς ἀποκλήτοις τὰ γεγονότα καὶ τοὺς ῥηθέντας λόγους. ὧν ἀκούσαντες τότε πρῶτον ἔννοιαν ἔλαβον Αἰτωλοὶ τῆς αὐτῶν ἀγνοίας καὶ τῆς ἐπιφερομένης αὐτοῖς ἀνάγκης. διὸ γράφειν ἔδοξεν εἰς τὰς πόλεις καὶ συγκαλεῖν τοὺς Αἰτωλοὺς χάριν τοῦ βουλευσασθαι περὶ τῶν προσταττομένων. διαδοθείσης δὲ τῆς φήμης ὑπὲρ τῶν ἀπνητημένων τοῖς περὶ τὸν Φαινέα, οὕτως ἀπεδηριώθη τὸ πλῆθος ὥστ' οὐδ' ἀπαντῶν οὐδεὶς ἐπεβάλετο πρὸς τὸ διαβούλιον. τοῦ δ' ἀδυνάτου κωλύσαντος βουλευσασθαι περὶ τῶν ἐπιταττομένων, ἅμα δὲ καὶ τοῦ Νικάνδρου κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον καταπλεύσαντος ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὰ Φάλαρα τοῦ κόλπου τοῦ Μηλιέως, ὅθεν καὶ τὴν ὁρμὴν ἐποίησατο, καὶ διασαφούντος τὴν τοῦ βασιλέως εἰς αὐτὸν προθυμίαν καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐπαγγελίας, ἔτι μᾶλλον ὀλιγώρησαν, τοῦ μὴδὲν γενέσθαι πέρας ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. ὅθεν ἅμα τῷ διελθεῖν τὰς ἐν ταῖς ἀνοχαῖς ἡμέρας κατάμονος αὐθις ὁ πόλεμος ἐγγιγνέται τοῖς Αἰτωλοῖς.

11 Περὶ δὲ τῆς συμβάσεως τῷ Νικάνδρῳ περιπε-
2 τείας οὐκ ἄξιον παρασιωπῆσαι. παρεγενήθη μὲν γὰρ ἐκ τῆς Ἐφέσου δωδεκαταῖος εἰς τὰ Φάλαρα πάλιν,
3 ἀφ' ἧς ὠρμήθη ἡμέρας· καταλαβὼν δὲ τοὺς Ῥωμαίους ἔτι περὶ τὴν Ἡράκλειαν, τοὺς δὲ Μακεδόνας ἀφελθῶντας μὲν ἀπὸ τῆς Λαμίας, οὐ μακρὰν δὲ στρα-
4 τοπεδεύοντας τῆς πόλεως, τὰ μὲν χρήματα εἰς τὴν Λάμιαν διεκόμισε παραδόξως, αὐτὸς δὲ τῆς νυκτὸς ἐπεβάλετο κατὰ τὸν μεταξὺ τόπον τῶν στρατοπέδων
5 διαπεσεῖν εἰς τὴν Ἐπάταν. ἐμπесῶν δ' εἰς τοὺς προκοίτους τῶν Μακεδόνων ἀνήγετο πρὸς τὸν Φίλιππον ἔτι τῆς συνουσίας ἀκμαζούσης, προσδοκῶν ἢ πείσεσθαι τι δεινὸν πεσῶν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸν

θυμὸν ἢ παραδοθήσεσθαι τοῖς Ῥωμαίοις. τοῦ δὲ 6 πράγματος ἀγγελθέντος τῷ βασιλεῖ, ταχέως ἐκέλευσε τοὺς ἐπὶ τούτων ὄντας θεραπεῦσαι τὸν Νικάνδρον καὶ τὴν λοιπὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ ποιήσασθαι φιλάνθρωπον. μετὰ δὲ τινα χρόνου αὐτὸς ἐξαναστὰς συνέ-
7 μιξε τῷ Νικάνδρῳ, καὶ πολλὰ καταμεμψάμενος τὴν κοινὴν τῶν Αἰτωλῶν ἀγνοίαν, ἐξ ἀρχῆς μὲν, ὅτι Ῥωμαίους ἐπαγάγοιεν τοῖς Ἕλλησι, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν Ἀντίοχον, ὅμως ἔτι καὶ νῦν παρεκάλει λήθην
8 ποιησαμένους τῶν προγεγονότων ἀντέχεσθαι τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας καὶ μὴ θελήσαι συνεπεμβαίνειν τοῖς κατ' ἀλλήλων καιροῖς. ταῦτα μὲν οὖν παρήγει
9 τοῖς προσεστῶσι τῶν Αἰτωλῶν ἀναγγέλλειν· αὐτὸν δὲ τὸν Νικάνδρον παρακαλέσας μνημονεῖν τῆς εἰς αὐτὸν γεγενημένης εὐεργεσίας ἐξέπεμπε μετὰ προπομπῆς ἰκανῆς, παραγγείλας τοῖς ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοις ἀσφαλῶς εἰς τὴν Ἐπάταν αὐτὸν ἀποκαταστήσαι. ὁ
10 δὲ Νικάνδρος, τελέως ἀνεπίστου καὶ παραδόξου φανείσης αὐτῷ τῆς ἀπαντήσεως, τότε μὲν ἀνεκομίσθη πρὸς τοὺς οἰκίους, κατὰ δὲ τὸν ἐξῆς χρόνον ἀπὸ ταύτης τῆς συστάσεως εὐνοὺς ὧν διετέλει τῇ Μακεδόνων οἰκίᾳ. διὸ καὶ μετὰ ταῦτα κατὰ τοὺς Περσι-
11 κούς καιροὺς ἐνδεδεμένος τῇ προειρημένῃ χάριτι, καὶ δυσχερῶς ἀντιπράττων ταῖς τοῦ Περσέως ἐπιβολαῖς, εἰς ὑποψίαν καὶ διαβολὰς ἐμπесῶν καὶ τέλος ἀνακληθεὶς εἰς Ῥώμην ἐκεῖ μετήλλαξε τὸν βίον.
[Exc. de legat. p. 24—26.]

Κόραξ, ὄρος μεταξὺ Καλλιπόλεως καὶ Ναυ-
πάντου. Πολύβιος εἰκοστῷ.

Ἀπεράντεια, πόλις Θεσσαλίας. Πολύβιος εἰκο-
στῷ. [Steph. Byz.]

Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον συνέβη καὶ τὴν ἐκ τῆς 12

Ῥώμης πρεσβείαν, ἣν ἀπέστειλαν οἱ Λακεδαιμόνιοι,
 2 παραγενέσθαι διεψευσμένην τῶν ἐλπίδων. ἐπρέ-
 σβευον μὲν γὰρ περὶ τῶν ὁμηρῶν καὶ τῶν κωμῶν·
 3 ἢ δὲ σύγκλητος περὶ μὲν τῶν κωμῶν ἔφησεν ἐντο-
 λὰς δῶσειν τοῖς παρ' αὐτῶν ἀποστελλομένοις πρέ-
 σβεσι, περὶ δὲ τῶν ὁμηρῶν ἔτι βουλευσασθαι θέ-
 4 λειν. περὶ δὲ τῶν φυγάδων τῶν ἀρχαίων θαυμάζειν
 ἔφησαν, πῶς οὐ κατάγουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν
 ἡλευθερωμένης τῆς Σπάρτης.

13 Ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἢ σύγκλητος ἐχρη-
 2 μάτισε τοῖς παρὰ Φιλίππου πρεσβευταῖς ἦμον γὰρ
 παρ' αὐτοῦ πρέσβεις ἀπολογιζόμενοι τὴν εὐνοίαν
 καὶ προθυμίαν, ἣν παρέσχε τοῖς Ῥωμαίοις ὁ βασι-
 3 λεὺς ἐν τῷ πρὸς Ἀντίοχον πολέμῳ. ὧν διακούσασα
 τὸν μὲν υἱὸν Δημήτριον ἀπέλυσε τῆς ὁμηρείας πα-
 4 ραχρήμα, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν φόρων ἐπηγγείλατο πα-
 ραλύσειν, διαφυλάξαντος αὐτοῦ τὴν πίστιν ἐν τοῖς
 4 ἐνεστῶσι καιροῖς. παρακλησίως δὲ καὶ τοὺς τῶν
 Λακεδαιμονίων ὁμηροὺς ἀφῆκε πλὴν Ἀρμένια τοῦ
 Νάβιδος υἱοῦ· τοῦτον δὲ μετὰ ταῦτα συνέβη νόσφ'
 μεταλλάξαι τὸν βίον. [Exc. de legat. p. 29—30.]

FRAGMENTA LIBRI XXI.

Ὅτι Ῥωμαίοις τῆς κατὰ τὴν ναυμαχίαν νίκης 1
 ἄρτι προσηγγελημένης, πρῶτον μὲν τῷ δήμῳ παρήγ-
 ρειλαν ἐλινύας ἄρειν ἡμέρας ἐννέα· τοῦτο δ' ἔστι 2
 σχολάζειν πανδημεὶ καὶ θύειν τοῖς θεοῖς χαριστήρια
 5 τῶν εὐτυχημάτων· μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς παρὰ τῶν 3
 Αἰτωλῶν πρέσβεις καὶ τοὺς παρὰ τοῦ Μανίου προσ-
 ἦγον τῇ συγκλήτῳ. γενομένων δὲ πλειόνων παρ' ἀμ- 4
 φῶν λόγων, ἔδοξε τῷ συνεδρίῳ δύο προτείνειν γνώ-
 10 μασ τοῖς Αἰτωλοῖς, ἢ διδόναι τὴν ἐπιτροπὴν περὶ
 αὐτῶν καθ' αὐτοὺς ἢ χίλια τάλαντα παραχρή-
 μα καὶ τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζειν Ῥω-
 15 μαίοις. τῶν δ' Αἰτωλῶν ἀξιούντων διασαφῆσαι 5
 ἐπιτῶς ἐπὶ τίσι δεῖ διδόναι τὴν ἐπιτροπὴν, οὐ προσ-
 δέχεται τὴν διαστολὴν ἢ σύγκλητος. διὸ καὶ τούτοις 6
 15 γέγονε κατάμονος ὁ πόλεμος.

Ὅτι πολιορκουμένων τῶν Ἀμφισσέων ἰπὸ Μανίου 2
 τοῦ Ῥωμαίων στρατηγοῦ, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ
 τῶν Ἀθηναίων δῆμος, πυνθανόμενος τὴν τε τῶν
 Ἀμφισσέων ταλαιπωρίαν καὶ τὴν τοῦ Ποπλίου παρ-
 20 ουσίαν, ἐξαπέστειλε πρεσβευτὰς τοὺς περὶ τὸν Ἐχέ-
 δημον, ἐντειλάμενος ἅμα μὲν ἀσπάσασθαι τοὺς περὶ 2
 τὸν Δεύκιον καὶ Πόπλιον, ἅμα δὲ καταπειράζειν τῆς
 πρὸς Αἰτωλοὺς διαλύσεως. ὧν παραγενομένων ἀσμέ- 3

νως ἀποδεξάμενος ὁ Πόπλιος ἐφιλανθρώπει τοὺς ἄν-
 4 δρας, θεωρῶν ὅτι παρεξόνται χρεῖαν αὐτῷ πρὸς τὰς
 προκειμένας ἐπιβολάς. ὁ γὰρ προειρημένος ἀνήρ
 ἐβούλετο θέσθαι μὲν καλῶς τὰ κατὰ τοὺς Αἰτωλοὺς·
 5 εἰ δὲ μὴ συνυπακούοιεν, πάντως διειλήφει παραλι-
 πῶν ταῦτα διαβαίνειν εἰς τὴν Ἀσίαν, σαφῶς γινώ-
 σκων διότι τὸ τέλος ἐστὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ὅλης
 ἐπιβολῆς οὐκ ἐν τῷ χειρώσασθαι τὸ τῶν Αἰτωλῶν
 6 ἔθνος, ἀλλ' ἐν τῷ νικῆσαντας τὸν Ἀντίοχον κρατῆ-
 ρσαι τῆς Ἀσίας. διόπερ ἅμα τῷ μνησθῆναι τοὺς Ἀθη-
 10 ναίους ὑπὲρ τῆς διαλύσεως, ἐτοίμως προσδεξάμενος
 τοὺς λόγους ἐκέλευσε παραπλησίως πειράζειν αὐτοὺς
 7 καὶ τῶν Αἰτωλῶν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐχέδημον, προ-
 διαπεμφάμενοι καὶ μετὰ ταῦτα πορευθέντες εἰς τὴν
 Ἰπάταν αὐτοί, διελέγοντο περὶ τῆς διαλύσεως τοῖς
 8 ἄρχουσι τῶν Αἰτωλῶν. ἐτοίμως δὲ κἀκείνων συνυ-
 πακούοντων κατεστάθησαν οἱ συμμίζοντες τοῖς Ῥω-
 9 μαίοις· οὐ καὶ παραγενόμενοι πρὸς τοὺς περὶ τὸν
 Πόπλιον, καταλαβόντες αὐτοὺς στρατοπεδεύοντας ἐν
 10 ἐξήκοντα σταδίοις ἀπὸ τῆς Ἀμφίσσης, πολλοὺς διετί-
 θευτο λόγους, ἀναμιμνήσκοντες τῶν γερονότων σφί-
 11 σι φιλανθρώπων πρὸς Ῥωμαίους· ἔτι δὲ πρῶτον
 καὶ φιλανθρωπότερον ὁμιλήσαντος τοῦ Ποπλίου, καὶ
 12 προφερομένου τὰς τε κατὰ τὴν Ἰβηρίαν καὶ τὴν Λι-
 βύην πράξεις, καὶ διασαφῶντος τίνα τρόπον κέρρη-
 25 ται τοῖς κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους αὐτῷ πιστεύσασι,
 καὶ τέλος οἰόμενον δεῖν ἐγγειρίζειν σφᾶς αὐτῷ καὶ
 11 πιστεύειν, τὰς μὲν ἀρχὰς ἅπαντες οἱ παρόντες εὐ-
 ἐλπίδες ἐγενήθησαν, ὡς αὐτίκα μάλα τελεσιουργη-
 12 θησομένης τῆς διαλύσεως· ἐπεὶ δέ, πυθομένων τῶν
 Αἰτωλῶν ἐπὶ τίσι δεῖ ποιείσθαι τὴν εἰρήνην, ὁ Λεύ-
 κιος διεσάφησε διότι δυοῖν προκειμένων αὐτοῖς

αἴρεσις ὑπάρχει· δεῖν γὰρ ἢ τὴν ἐπιτροπὴν διδόναι 13
 περὶ πάντων τῶν καθ' αὐτοὺς ἢ χίλια τάλαντα πα-
 ραχορῆμα καὶ τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν αἰρεῖσθαι καὶ φίλον
 Ῥωμαίοις· ἐδυσχρήστησαν μὲν οἱ παρόντες τῶν 14
 5 Αἰτωλῶν ὡς ἐν μάλιστα διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι τὴν
 ἀπόφασιν ἀκόλουθον τῇ προγενομένῃ λαλιᾷ, πλὴν
 ἐπανοίσειν ἔφασκαν ὑπὲρ τῶν ἐπιταττομένων τοῖς Αἰ-
 τωλοῖς.

Οὗτοι μὲν οὖν ἐπανῆσαν βουλευσόμενοι περὶ 3
 10 τῶν προειρημένων· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐχέδημον συμ-
 μίζαντες τοῖς ἀποκλήτοις ἐβουλεύοντο περὶ τῶν
 προειρημένων. ἦν δὲ τῶν ἐπιταττομένων τὸ μὲν 3
 ἀδύνατον διὰ τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων, τὸ δὲ φο-
 βερὸν διὰ τὸ πρότερον αὐτοὺς ἀπατηθῆναι, καθ' ὃν
 15 καιρὸν ἐπινεύσαντες ὑπὲρ τῆς ἐπιτροπῆς παρὰ μι-
 κρὸν εἰς τὴν ἄλυσιν ἐνέπεσον. διόπερ ἀπορούμενοι 4
 καὶ δυσχρηστούμενοι περὶ ταῦτα ἄλιν ἐξέπεμπον τοὺς
 αὐτοὺς δεησομένους ἢ τῶν χρημάτων ἀφελεῖν, ἵνα
 20 δύνωνται τελεῖν, ἢ τῆς ἐπιτροπῆς ἐκτός ποιῆσαι τοὺς
 πολιτικοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας. οἱ καὶ συμμί- 5
 ξαντες τοῖς περὶ τὸν Πόπλιον διεσάφουν τὰ δεδομέ-
 6 να. τοῦ δὲ Λευκίου φήσαντος ἐπὶ τούτοις ἔχειν παρὰ
 τῆς συγκλήτου τὴν ἐξουσίαν ἐφ' οἷς ἀρτίως εἶπεν,
 οὗτοι μὲν αὐθις ἐπανήλθον, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐχέδη- 7
 25 μον ἐπακολουθήσαντες εἰς τὴν Ἰπάταν συνεβούλευ-
 σαν τοῖς Αἰτωλοῖς, ἐπεὶ τὰ τῆς διαλύσεως ἐμποδί-
 ζοιτο κατὰ τὸ παρόν, ἀνοχὰς αἰτησαμένους καὶ τῶν
 ἐνεστώτων κακῶν ὑπέρθεσιν ποιησαμένους πρᾶξεν
 8 πρὸς τὴν σύγκλητον, κἂν μὲν ἐπιτυγχάνωσι περὶ
 30 τῶν ἀξιουμένων· εἰ δὲ μὴ, τοῖς καιροῖς ἐφειδρεύειν.
 χεῖρω μὲν γὰρ ἀδύνατον γενέσθαι τῶν ὑποκειμένων 9
 τὰ περὶ σφᾶς, βελτίω γε μὴν οὐκ ἀδύνατον διὰ πολ-

10 λὰς αἰτίας. φανέντων δὲ καλῶς λέγειν τῶν περὶ τὸν
 Ἐχέδημον, ἔδοξε πρεσβεύειν τοῖς Αἰτωλοῖς ὑπὲρ τῶν
 11 ἀνοχῶν. ἀφικόμενοι δὲ πρὸς τὸν Λεύκιον ἐδέοντο
 συγχωρηθῆναι σφίσι κατὰ τὸ παρὸν ἑξαμήνους ἀνο-
 12 χῆς, ἵνα πρεσβεύσωσι πρὸς τὴν σύγκλητον. ὁ δὲ 5
 Πόπλιος, πάλαι πρὸς τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πράξεις
 παρωρωμημένος, ταχέως ἔπεισε τὸν ἀδελφὸν ὑπακοῦ-
 13 σαι τοῖς ἀξιουμένοις. γραφεισῶν δὲ τῶν ὁμολογιῶν,
 ὁ μὲν Μάνιος, λύσας τὴν πολιορκίαν καὶ παραδόνς
 ἅπαν τὸ στράτευμα καὶ τὰς χορηγίας τοῖς περὶ τὸν 10
 Λεύκιον, εὐθέως ἀπηλλάττετο μετὰ τῶν χιλιάρχων
 εἰς τὴν Ρώμην. [Exc. de legat. p. 30—33.]

4 Οἱ δὲ Φωκαεῖς, τὰ μὲν ὑπὸ τῶν ἀπολειφθέντων
 Ῥωμαίων ἐν ταῖς ναυσὶν ἐπισταθμευόμενοι, τὰ δὲ
 τὰς ἐπιταγὰς δυσχερῶς φέροντες, ἐστασίαζον. [Sui-
 das v. ἐπισταθμευόμενοι.]

2 Ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους οἱ τῶν Φωκαίεων
 ἄρχοντες, δεδιότες τὰς τε τῶν πολλῶν ὀρμὰς διὰ τὴν
 σιτοδείαν καὶ τὴν τῶν ἀντιοχιστῶν φιλοτιμίαν, ἐξέ-
 3 πεμψαν πρεσβευτὰς πρὸς Σέλευκον, ὄντα πρὸς τοῖς 20
 ὄροις τῆς χώρας αὐτῶν, ἀξιοῦντες μὴ πελάξειν τῆς
 πόλεως, ὅτι πρόκειται σφίσι τὴν ἡσυχίαν ἄγειν καὶ
 παραδοκεῖν τὴν τῶν ὄλων κρίσιν, μετὰ δὲ ταῦτα πει-
 4 θαρχεῖν τοῖς εἰρημένοις. ἦσαν δὲ τῶν πρεσβευτῶν
 ἴδιοι μὲν τοῦ Σελεύκου καὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως 25
 Ἀρίσταρχος καὶ Κάσσανδρος καὶ Ῥόδων, ἐναντίοι
 δὲ καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἀπουρευνέστες Ἡγίας καὶ Γε-
 5 λίας. ὧν συμμιζάντων ὁ Σέλευκος εὐθέως τοὺς μὲν
 περὶ τὸν Ἀρίσταρχον ἀνὰ χεῖρας εἶχε, τοὺς δὲ περὶ
 6 τὸν Ἡγίαν παρεώρα. πυθόμενος δὲ τὴν ὀρμὴν τῶν 30
 πολλῶν καὶ τὴν σπάνιν τοῦ σίτου, παρῆς τὸν χρη-

ματισμὸν καὶ τὴν ἔντευξιν τῶν παραγερονότων προ-
 ἦγε πρὸς τὴν πόλιν. [Exc. de legat. p. 33—34.]

Ἐξελθόντες μὲν Γάλλοι δύο μετὰ τύπων καὶ προ-
 στηθιδίων ἐδέοντο μηδὲν ἀνήκεστον βουλευέσθαι
 5 περὶ τῆς πόλεως. [Suidas v. προσστηθιδιον.]
 Πυρφόρος, ᾧ ἐχρήσατο Πανσίστρατος ὁ τῶν Ῥοδί- 5
 ῶν ναύαρχος. ἦν δὲ κημὸς· ἐξ ἑκατέρου δὲ τοῦ μέρους 2
 τῆς πρώτης ἄγκυραι δύο παρέκειντο παρὰ τὴν ἐντὸς
 ἐπιφάνειαν τῶν τοίχων, εἰς ἃς ἐνηρμόζοντο κοντοὶ
 10 προτεινόντες τοῖς κέρασιν εἰς θάλατταν. ἐπὶ δὲ τὸ 3
 τούτων ἄκρου ὁ κημὸς ἀλύσει σιδηρᾷ προσήρητο
 πλήρης πυρός, ὥστε κατὰ τὰς ἐμβολὰς καὶ παρεμ- 4
 βολὰς εἰς μὲν τὴν πολεμίαν ναῦν ἐπαράττεσθαι πῦρ,
 ἀπὸ δὲ τῆς οἰκείας πολὺν ἀφεστάναι τόπον διὰ τὴν
 15 ἔγκλισιν. [Suidas v. πυρφόρος.]

Ὅτι Παμφιλίδας ὁ τῶν Ῥοδίων ναύαρχος ἐδόκει 5
 πρὸς πάντας τοὺς καιροὺς εὐαρμοστότερος εἶναι τοῦ
 Πανσιστράτου διὰ τὸ βαθύτερος τῇ φύσει καὶ στα-
 σιμώτερος μᾶλλον ἢ τολμηρότερος ὑπάρχειν. ἀγαθοὶ 6
 20 γὰρ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἐκ τῶν κατὰ λό-
 γον, ἀλλ' ἐκ τῶν συμβαινόντων ποιεῖσθαι τὰς δια-
 λήψεις. ἄρτι γὰρ δι' αὐτὸ τοῦτο προκεχειρισμένοι 7
 τὸν Πανσίστρατον, διὰ τὸ πρᾶξιν ἔχειν τινὰ καὶ τόλ-
 μαν, παραχρημα μετέπιπτον εἰς ἀναντία ταῖς γνώ-
 25 μαις διὰ τὴν περιπέτειαν. [Exc. Peir. p. 110.]

Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς τὴν Σάμον προσ- 6
 ἔπεσε γράμματα τοῖς περὶ τὸν Λεύκιον καὶ τὸν Εὐ-
 μένην παρὰ τε Λευκίου τοῦ τὴν ὑπατον ἀρχὴν ἔχοντος
 καὶ παρὰ Ποπλίου Σκιπίωνος, δηλοῦντα τὰς πρὸς 2
 30 τοὺς Αἰτωλοὺς γεγενημένας συνθήκας ὑπὲρ τῶν
 ἀνοχῶν καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον πορείαν τῶν
 πεζῶν στρατοπέδων. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς περὶ τὸν 3

Ἀντίοχον καὶ Σέλευκον ταῦτα διεσαφεῖτο παρὰ τῶν Αἰτωλῶν.

- 7 Ὅτι καὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, πρεσβείας παραγενομένης εἰς Ἀχαΐαν παρ' Εὐμένους τοῦ βασιλέως ὑπὲρ 2
 2 συμμαχίας, ἄθροισθέντες εἰς ἐκκλησίαν οἱ πολλοὶ τῶν 5
 Ἀχαιῶν τὴν τε συμμαχίαν ἐπεκύρωσαν καὶ νεανίσκους ἑξαπέστειλαν, πεζοὺς μὲν χιλίους, ἵππεις δὲ ἑκατόν, ὧν ἠγήετο Διοφάνης ὁ Μεγαλοπολίτης. [Exc. del. p. 34.]
- 3 Ὅτι Διοφάνης ὁ Μεγαλοπολίτης μεγάλην ἔξιν εἶχεν ἐν τοῖς πολεμικοῖς διὰ τὸ πολυχρονίου γερονό- 10
 4 τος τοῦ πρὸς Νάβιν πόλεμον τοῖς Μεγαλοπολίταις ἀστυγείτονος πάντα συνεχῶς τὸν χρόνον ὑπὸ τὸν Φιλοποίμενα τεταγμένος τριβὴν ἐσχηκέναι τῶν κατὰ 4
 πόλεμον ἔργων ἀληθινῆν. χωρὶς τε τούτων κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν σωματικὴν χρείαν ἦν 15
 ὁ προειρημένος ἀνὴρ δυνατὸς καὶ καταπληκτικὸς. τὸ δὲ κυριώτατον πρὸς πόλεμον ὑπῆρχεν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ τοῖς ὅπλοις ἐχρήτο διαφερόντως. [Exc. P. p. 110.]
- 8 Ὅτι Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν Πέοργαμον ἐμβαλῶν, πυθόμενος δὲ τὴν παρουσίαν Εὐμένους τοῦ 20
 βασιλέως, καὶ θεωρῶν οὐ μόνον τὰς ναυτικάς, ἀλλὰ καὶ τὰς πεζὰς δυνάμεις ἐπ' αὐτὸν παραγινομένης, ἐβουλεύετο λόγους ποιήσασθαι περὶ διαλύσεως ὁμοῦ πρὸς τε Ῥωμαίους καὶ τὸν Εὐμένην καὶ τοὺς Ῥοδίους. 2
 2 ἔξάρτας οὖν ἅπαντι τῷ στρατεύματι παρῆν πρὸς τὴν 25
 Ἐλαίαν, καὶ λαβὼν λόφον τινὰ κατ' ἀντικρὺ τῆς πόλεως τὸ μὲν πεζὸν ἐπὶ τούτου κατέστησε, τοὺς δ' ἵππεις παρ' αὐτὴν τὴν πόλιν παρενέβαλε, πλείους 3
 ὄντας ἑξακισχιλίων. αὐτὸς δὲ μεταξὺ τούτων γενόμενος διεπέμπετο πρὸς τοὺς περὶ τὸν Λεύκιον εἰς τὴν 30
 4 πόλιν ὑπὲρ διαλύσεων. ὁ δὲ στρατηγὸς ὁ τῶν Ῥωμαίων συναραγῶν τοὺς τε Ῥοδίους καὶ τὸν Εὐμένην

ἠξίου λέγειν περὶ τῶν ἐνεστῶτων τὸ φαινόμενον. οἱ 5
 μὲν οὖν περὶ τὸν Εὐδήμον καὶ Παμφιλίδαν οὐκ ἀλλότριον τῆς διαλύσεως ἦσαν· ὁ δὲ βασιλεὺς οὐτ' εὐσχήμονα τὴν διάλυσιν οὔτε δυνατὴν ἔφησε κατὰ τὸ 5
 παρὸν εἶναι. εὐσχήμονα γάρ, ἔφη, πῶς οἶόν τε γίνε- 6
 σθαι τὴν ἔκβασιν, ἐὰν τειχῆρεις ὄντες ποιώμεθα τὰς διαλύσεις; καὶ μὴν οὐδὲ δυνατὴν ἔφησε κατὰ τὸ 7
 παρὸν· πῶς γὰρ ἐνδέχεται μὴ προσδεξαμένους ὕπατον ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης βεβαιῶσαι τὰς ὁμολο- 10
 10 γηθείσας συνθήκας; χωρὶς τε τούτων, ἐὰν ὅπως γέ- 8
 νηταί τι σημεῖον ὁμολογίας πρὸς τὸν Ἀντίοχον, οὔτε τὰς ναυτικάς δυνάμεις δυνατὸν ἐπανελθεῖν δῆπου- 15
 θεν εἰς τὴν ἰδίαν οὔτε τὰς πεζὰς, ἐὰν μὴ πρότερον ὁ τε δῆμος ἢ τε σύγκλητος ἐπικυρώσῃ τὰ δοχθέντα. 9
 15 λείπεται δὲ καρδοκοῦντας τὴν ἐκείνων ἀπόφασιν 9
 παραχειμάζειν ἐνθάδε καὶ πράττειν μὲν μηδέν, ἐκδ- 10
 πανῶν δὲ τὰς τῶν ἰδίων συμμαχῶν χορηγίας καὶ πα- 10
 ρασκευὰς· ἔπειτ' ἂν μὴ σφίσι παρῆ τῇ συγκλήτῳ 10
 20 διαλύεσθαι, καινοποιεῖν πάλιν ἀπ' ἀρχῆς τὸν πόλε- 20
 20 μον, παρέντας τοὺς ἐνεστῶτας καιροὺς, ἐν οἷς δυνά- 11
 μεθα θεῶν βουλομένων πέρας ἐπιθεῖναι τοῖς ὅλοις. ὁ μὲν οὖν Εὐμένης ταῦτα εἶπεν, ὁ δὲ Λεύκιος ἀπο- 11
 11 δεξάμενος τὴν συμβουλίαν, ἀπεκρίθη τοῖς περὶ τὸν Ἀντίοχον ὅτι πρὸ τοῦ τὸν ἀνθύπατον ἐλθεῖν οὐκ ἐν- 25
 25 δέχεται γενέσθαι τὰς διαλύσεις. ὧν ἀκούσαντες οἱ 12
 περὶ τὸν Ἀντίοχον παραντίκα μὲν ἐδήουν τὴν τῶν Ἐλαϊτῶν χώραν· ἐξῆς δὲ τούτοις Σέλευκος μὲν ἐπὶ 13
 13 τούτων ἔμεινε τῶν τόπων, Ἀντίοχος δὲ κατὰ τὸ 13
 συνεχὲς ἐπιπορευόμενος ἐνέβαλεν εἰς τὸ Θήβης κα- 30
 30 λούμενον πεδλίον, καὶ παραβεβληκῶς εἰς χώραν εὐ- 30
 δαίμονα καὶ γέμουσαν ἀγαθῶν ἐπλήρου τὴν στρατιᾶν παντοδαπῆς λείας.

9 Ὅτι Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς παραγεγόμενος εἰς τὰς
Σάρδεϊς ἀπὸ τῆς προρηθείσης στρατείας διεπέμ-
πετο συνεχῶς πρὸς Προυσίαν, παρακαλῶν αὐτὸν εἰς
2 τὴν σφετέρην συμμαχίαν. ὁ δὲ Προυσίας κατὰ μὲν
τοὺς ἀνώτερον χρόνους οὐκ ἀλλότριος ἦν τοῦ κοινω-
νεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀντίοχον· πάνυ γὰρ ἐδεδίδει τοὺς
Ῥωμαίους, μὴ ποιῶνται εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν ἐπὶ
3 καταλύσει πάντων τῶν δυναστῶν. παραγεγόμενης δ'
ἐπιστολῆς αὐτῷ παρὰ τε Λευκίου καὶ Ποπλίου τῶν
ἀδελφῶν, κομισάμενος ταύτην καὶ διαναγνοὺς ἐπὶ
4 ποσὸν ἔστη τῇ διανοίᾳ καὶ προείδετο τὸ μέλλον ἐνδε-
χομένως, ἅτε τῶν περὶ τὸν Πόπλιον ἐναργέσι κερρη-
μένων καὶ πολλοῖς μαρτυροῖσι πρὸς πίστιν διὰ τῶν
5 ἐγγράπτων. οὐ γὰρ μόνον ὑπὲρ τῆς ἰδίας προαιρέ-
σεως ἔφερον ἀπολογισμούς, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς κοι-
6 νῆς ἀπάντων Ῥωμαίων, δι' ὧν παρεδείκνυον οὐχ
οἷον ἀφηρημένοι τινὸς τῶν ἐξ ἀρχῆς βασιλέων τὰς
δυναστείας, ἀλλὰ τινὰς μὲν καὶ προσκατεσκευακότες
αὐτοὶ δυνάστας, ἐπίους δ' ἠϋξηκότες καὶ πολλαπλα-
7 σίους αὐτῶν τὰς ἀρχὰς πεποιηκότες. ὧν κατὰ μὲν
τὴν Ἰβηρίαν Ἀνδοβάλλην καὶ Κολίχαντα προεφέροντο,
κατὰ δὲ τὴν Λιβύην Μασσανάσσην, ἐν δὲ τοῖς κατὰ
8 τὴν Ἰλλυρίδα τόποις Πλευράτον· οὓς ἅπαντας ἔφα-
σαν ἐξ ἐλαφρῶν καὶ τῶν τυχόντων δυναστῶν πεποιη-
9 κέναι βασιλεῖς ὁμολογουμένως. ὁμοίως κατὰ τὴν
Ἑλλάδα Φίλιππον καὶ Νάβιν, ὧν Φίλιππον μὲν
καταπολεμήσαντες καὶ συγκλείσαντες εἰς ὄμηρα καὶ
φόρους, βραχείαν αὐτοῦ νῦν λαβόντες ἀπόδειξιν εὐ-
νοίας ἀποκαθεστακέναι μὲν αὐτῷ τὸν υἱὸν καὶ τοὺς
ἅμα τούτῳ συνομηρεύοντας νεανίσκους, ἀπολελυκέ-
10 κέναι τῶν φόρων, πολλὰς δὲ τῶν πόλεων ἀποδεθε-

θέντες ἄρδην ἐπανελέσθαι, τοῦτο μὲν οὐ ποιῆσαι,
φείσασθαι δ' αὐτοῦ, καίπερ ὄντος τυράννου, λαβόν-
τες πίστις τὰς εἰθισμένας. εἰς ἃ βλέποντα παρεκιά-
11 λουν τὸν Προυσίαν διὰ τῆς ἐπιστολῆς μὴ δεδιέναι
περὶ τῆς ἀρχῆς, θαρροῦντα δὲ αἰρεῖσθαι τὰ Ῥω-
μαίων· ἔσεσθαι γὰρ ἀμεταμέλητον αὐτῷ τὴν τοιαύ-
την προαίρεσιν. ὧν ὁ Προυσίας διακούσας ἐπ' ἄλ-
12 λης ἐγένετο γνώμης. ὥς δὲ καὶ παρεγενήθησαν πρὸς
αὐτὸν πρέσβεις οἱ περὶ τὸν Γάιον Αἰβιον, τελέως
13 ἀπέστη τῶν κατὰ τὸν Ἀντίοχον ἐλπίδων, συμμίζας
τοῖς προειρημένοις ἀνδράσιν. Ἀντίοχος δὲ ταύτης
ἀποπεσῶν τῆς ἐλπίδος παρῆν εἰς Ἐφεσον, καὶ συλλο-
γισόμενος ὅτι μόνως ἂν οὕτω δύναιτο κωλύειν τὴν
τῶν πεζῶν στρατοπέδων διάβασιν καὶ καθόλου τὸν
15 πόλεμον ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἀποτρέβεσθαι, εἰ βεβαίως
κρατοίῃ τῆς θαλάττης, προέθετο ναυμαχεῖν καὶ κρι-
νειν τὰ πράγματα διὰ τῶν κατὰ θάλατταν κινδύνων.

Ὅτι ὁ Ἀντίοχος μετὰ τὴν κατὰ τὴν ναυμαχίαν 10
γενομένην ἦτταν ἐν ταῖς Σάρδεσι παριῖς τοὺς και-
20 ροὺς καὶ καταμέλλων [ἐν] τοῖς ὄλοις, ἅμα τῷ πυθέ-
σθαι τῶν πολεμίων τὴν διάβασιν συντριβεῖς τῇ δια-
νοίᾳ καὶ δυσελπιστήσας ἔκρινε διαπέμπεσθαι πρὸς
τοὺς περὶ τὸν Λεύκιον καὶ Πόπλιον ὑπὲρ διαλύσεων.
προχειρισάμενος οὖν Ἡρακλείδην τὸν Βυζάντιον 3
25 ἐξέπεμψε, δούς ἐντολὰς ὅτι παραχωρεῖ τῆς τε τῶν
Λαμφακηνῶν καὶ Συμωναίων, ἔτι δὲ τῆς Ἀλεξαν-
δρέων πόλεως, ἐξ ὧν ὁ πόλεμος ἔλαβε τὰς ἀρχὰς·
ὁμοίως δὲ κἄν τινὰς ἐτέρας ὑφαιρεῖσθαι βούλωνται
τῶν κατὰ τὴν Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν, ὅσαι τᾶκε-
30 νων ἦσθηται κατὰ τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον. πρὸς δὲ 5
τούτοις ὅτι τὴν ἡμίσειαν δώσει τῆς γεγεννημένης σφίσι
δαπάνης εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν διαφοράν. ταύτας μὲν 6

οὖν ὁ πεμπόμενος εἶχε τὰς ἐντολάς πρὸς τὴν κατὰ κοινὸν ἔντευξιν, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸν Πόπλιον ἑτέρας, ὑπὲρ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς ἐξῆς δηλώσομεν.

7 ἀφικόμενος δὲ εἰς τὸν Ἑλλησποντον ὁ προειρηγμένος πρεσβευτής, καὶ καταλαβὼν τοὺς Ῥωμαίους μένοντας⁵ ἐπὶ τῆς στρατοπεδείας, οὗ πρῶτον κατεσκήνωσαν⁸ ἀπὸ τῆς διαβάσεως, τὰς μὲν ἀρχὰς ἤσθη, νομίζων αὐτῷ συνεργὸν εἶναι πρὸς τὴν ἔντευξιν τὸ μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων καὶ πρὸς μηδὲν ὄρηκέναι τῶν⁹ ἐξῆς τοὺς ὑπεναντίους, πυθόμενος δὲ τὸν Πόπλιον¹⁰ ἔτι μένειν ἐν τῷ πέραν ἐδυσχρήστησε διὰ τὸ τὴν πλείστην ῥοπήν κείσθαι τῶν πραγμάτων ἐν τῇ ἐκείνου προαιρέσει. αἰτίον δ' ἦν καὶ τοῦ μένειν τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τῆς πρώτης παρεμβολῆς καὶ τοῦ κερχωρίσθαι τὸν Πόπλιον ἀπὸ τῶν δυνάμεων τὸ σά-¹⁵λιον εἶναι τὸν προειρηγμένον ἄνδρα. τοῦτο δ' ἔστι, καθάπερ ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ τῆς πολιτείας εἴρηται, τῶν τριῶν ἐν σύστημα, δι' ὧν συμβαίνει τὰς ἐπιφανεστάτας θυσίας ἐν τῇ Ῥώμῃ συντελεῖσθαι τοῖς θε-¹²οῖς * τριακονθήμερον μὴ μεταβαίνειν κατὰ τὸν και-²⁰ρὸν τῆς θυσίας, ἐν ἧ ἂν χώρα καταληφθῶσιν οἱ σάλιοι οὗτοι. ὁ καὶ τότε συνέβη γενέσθαι Ποπλίῳ τῆς γὰρ δυνάμεως μελλούσης περαιουῖσθαι κατέλαβεν αὐτὸν οὗτος ὁ χρόνος, ὥστε μὴ δύνασθαι μετα-¹⁴βαλεῖν τὴν χώραν. διὸ συνέβη τὸν τε Σικπίανα²⁵ χωρισθῆναι τῶν στρατοπέδων καὶ μένειν κατὰ τὴν Εὐρώπην, τὰς δὲ δυνάμεις περαιωθεῖσας μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων καὶ μὴ δύνασθαι πράττειν τῶν ἐξῆς μηδὲν, προσαναδεχομένης τὸν προειρηγμένον ἄνδρα.³⁰

11 Ὁ δὲ Ἡρακλείδης, μετὰ τινος ἡμέρας παραγενομένου τοῦ Ποπλίου, κληθεὶς πρὸς τὸ συνέδριον

εἰς ἔντευξιν διελέγετο περὶ ὧν εἶχε τὰς ἐντολάς, 2 φάσκων τῆς τε τῶν Λαμψακηνῶν καὶ Συμυραίων, ἔτι δὲ τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων πόλεως ἐκχωρεῖν τὸν Ἀντίοχον, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κατὰ τὴν Αἰολίδα καὶ⁵ τὴν Ἰωνίαν, ὅσαι τυγχάνουσιν ἠρημέναι τὰ Ῥωμαίων πρὸς δὲ τοῦτοις τὴν ἡμίσειαν ἀναδέχεσθαι τῆς γεγε-³νημένης αὐτοῖς δαπάνης εἰς τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν διε-⁴λέθη, παρακαλῶν τοὺς Ῥωμαίους μήτε τὴν τύχην¹⁰ ἴλιαν ἐξελέγχειν ἀνθρώπους ὑπάρχοντας μήτε τὸ μέγεθος τῆς αὐτῶν ἐξουσίας ἀόριστον ποιεῖν, ἀλλὰ περιγράψαι μάλιστα μὲν τοῖς τῆς Εὐρώπης ὄροις· καὶ⁵ γὰρ ταύτην μεγάλην ὑπάρχειν καὶ παράδοξον διὰ τὸ μηδένα καθιχθῆναι τῶν προγεγονότων αὐτῆς· εἰ δὲ⁶ πάντως καὶ τῆς Ἀσίας βούλουται τινα προσεπιδράτ-¹⁵τεσθαι, διορίσαι ταῦτα· πρὸς πᾶν γὰρ τὸ δυνατόν προσελεύσεσθαι τὸν βασιλέα. ζηθέντων δὲ τούτων, 7 ἔδοξε τῷ συνεδρίῳ τὸν στρατηγὸν ἀποκριθῆναι διότι τῆς μὲν δαπάνης οὐ τὴν ἡμίσειαν, ἀλλὰ πᾶσαν δι-²⁰καιὸν ἔστιν Ἀντίοχον ἀποδοῦναι· φῦναι γὰρ τὸν πόλεμον ἐξ ἀρχῆς οὐ δι' αὐτούς, ἀλλὰ δι' ἐκείνον· τῶν⁸ δὲ πόλεων μὴ τὰς κατὰ τὴν Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν μόνον ἐλευθεροῦν, ἀλλὰ πάσης τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου δυναστείας ἐκχωρεῖν. ὁ μὲν οὖν πρεσβευ-⁹τῆς ταῦτα ἀκούσας παρὰ τοῦ συνεδρίου, διὰ τὸ πολὺ τῶν ἀξιουμένων τὰς ἐπιταγὰς ὑπεραίρειν οὐδένα λόγον ποιησάμενος, τῆς μὲν κοινῆς ἔντευξεως ἀπέστη, τὸν δὲ Πόπλιον ἐθεράπευσε φιλοτίμως.

Λαβὼν δὲ καιρὸν ἀρμόζοντα διελέγετο περὶ ὧν¹² εἶχε τὰς ἐντολάς. αὐταὶ δ' ἦσαν διότι πρῶτον μὲν² χωρὶς λύτρων ὁ βασιλεὺς αὐτῷ τὸν υἱὸν ἀποδώσει· συνέβαινε γὰρ ἐν ἀρχαῖς τοῦ πολέμου τὸν υἱὸν τὸν 3

τοῦ Σικπίωνος γεγυέναι τοῖς περὶ Ἀντίοχον ὑπο-
 4 χείριον· δεύτερον δὲ διότι καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτοι-
 μός ἐστιν ὁ βασιλεὺς ὅσον ἂν ἀποδείξῃ διδόναι
 πλῆθος χρημάτων καὶ μετὰ ταῦτα κοινὴν ποιεῖν τὴν
 ἐκ τῆς βασιλείας χορηγίαν, εἰν συνεργήσῃ ταῖς ὑπὸ 5
 5 τοῦ βασιλέως προτεινομέναις διαλύσεσιν. ὁ δὲ Πό-
 πλιος τὴν μὲν κατὰ τὸν νόον ἐπαγγελίαν ἔφη δέχε-
 σθαι, καὶ μεγάλην χάριν ἔξειν ἐπὶ τούτοις, εἰν βε-
 6 βαιώσῃ τὴν ὑπόσχεσιν· περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀγνοεῖν
 αὐτὸν ἔφη καὶ παραπαίειν ὀλοσχερῶς τοῦ σφετέρου 10
 συμφέροντος οὐ μόνον κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔντευ-
 7 ξιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν πρὸς τὸ συνέδριον. εἰ μὲν
 γὰρ ἔτι Ἀσυμαχείας καὶ τῆς εἰς τὴν Χερρόνησον εἰσ-
 ὁδοῦ κύριος ὑπάρχων ταῦτα προύτεινε, ταχέως ἂν
 8 αὐτὸν ἐπιτυχεῖν. ὁμοίως, εἰ καὶ τούτων ἐκχωρήσας 15
 παρεγγόνει πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον μετὰ τῆς δυνά-
 μεως καὶ δήλος ὦν ὅτι κωλύσει τὴν διάβασιν ἡμῶν
 ἐπρέσβευε περὶ τῶν αὐτῶν τούτων, ἦν ἂν οὕτως αὐ-
 9 τὸν ἐφικέσθαι τῶν ἀξιουμένων. ὅτε δ' ἑάσας ἐπι-
 βῆναι τῆς Ἀσίας τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, καὶ προσ- 20
 δεξάμενος οὐ μόνον τὸν χαλινόν, ἀλλὰ καὶ τὸν
 ἀναβάτην, παραγίγνεται πρεσβεύων περὶ διαλύ-
 σεων ἴσων, εἰκότως ἂν ἀποτυγχάνειν καὶ διαφεύδε-
 10 σθαι τῶν ἐλπίδων. διόπερ αὐτῷ παρήνει βέλτιον
 βουλεύεσθαι περὶ τῶν ἐνεστώτων καὶ βλέπειν τοὺς 25
 11 καιροὺς ἀληθινῶς. ἀντὶ δὲ τῆς κατὰ τὸν νόον ἐπαγ-
 γελίας ὑπισχεῖτο δώσειν αὐτῷ συμβουλίαν ἀξίαν
 τῆς προτεινομένης χάριτος· παρεκάλει γὰρ αὐτὸν
 εἰς πᾶν συγκαταβαίνειν, μάχεσθαι δὲ κατὰ μηδένα
 12 τρόπον Ῥωμαίοις. ὁ μὲν οὖν Ἡρακλείδης ταῦτα 30
 ἀκούσας ἐπανῆλθε καὶ συμμίζας διεσάφει τῷ βασι-
 13 λεί τὰ κατὰ μέρος· Ἀντίοχος δὲ νομίσας οὐδὲν ἂν

βαρύτερον αὐτῷ γενέσθαι πρόσταγμα τῶν νῦν ἐπι-
 τατομένων, εἰ λειφθεῖη μαχόμενος, τῆς μὲν περὶ τὰς
 διαλύσεις ἀσχολίας ἀπέστη, τὰ δὲ πρὸς ἀγῶνα πάντα
 καὶ πανταχόθεν ἠτοίμαζεν. [Exc. de legat. p. 36—41.]
 5 Οἱ δὲ πειραταὶ θεασάμενοι τὸν ἐπίπλου τῶν 12^a
 Ῥωμαϊκῶν πλοίων ἐκ μεταβολῆς ἐποιοῦντο τὴν ἀνα-
 χώρησιν. [Suidas v. καταβολή. Vertit Livius 37, 27, 5.]
 Ὅτι μετὰ τὴν νίκην οἱ Ῥωμαῖοι τὴν αὐτῶν πρὸς 13
 Ἀντίοχον παρεληφότες καὶ τὰς Σάρδεις καὶ τὰς
 10 ἀκροπόλεις ἄρτι, ἦκε Μουσαῖος ἐπικηρυκευόμενος
 παρ' Ἀντίοχου. τῶν δὲ περὶ τὸν Πόπλιον φιλανθρω- 2
 πως προσδεξαμένων αὐτόν, ἔφη βούλεσθαι τὸν Ἀν-
 τίοχον ἐξαποσταλῆναι πρεσβευτὰς τοὺς διαλεχθησο-
 μένους ὑπὲρ τῶν ὄλων. διόπερ ἀσφάλειαν ἡξίου 3
 15 δοθῆναι τοῖς παραγιννομένοις. τῶν δὲ συγχωρησάν-
 των οὗτος μὲν ἐπανῆλθε, μετὰ δὲ τινος ἡμέρας ἦκον 4
 πρέσβεις παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀντίοχου Ζεῦξις ὁ πρό-
 τερον ὑπάρχων Ἀνδίας σατράπης καὶ Ἀντίπατρος
 ἀδελφιδούς. οὗτοι δὲ πρῶτον μὲν ἔσπευδον ἐντυ- 5
 20 χεῖν Ἐνμένει τῷ βασιλεῖ, διευλαβούμενοι μὴ διὰ τὴν
 προγεγενημένην παρατριβὴν φιλοτιμότερος ἢ πρὸς
 τὸ βλάπτειν αὐτούς. εὐρόντες δὲ παρὰ τὴν προσδο- 6
 κίαν μέτριον αὐτὸν καὶ πρῶτον, εὐθέως ἐγγίνοντο
 περὶ τὴν κοινὴν ἔντευξιν. κληθέντες δ' εἰς τὸ συνέ- 7
 25 δριον πολλὰ μὲν καὶ ἕτερα διελέχθησαν, παρακα-
 λούντες πρῶτος χρήσασθαι καὶ μεγαλοψύχως τοῖς
 εὐτυχήμασι, φάσκοντες οὐχ οὕτως Ἀντίοχῳ τοῦτο 8
 συμφέρειν ὡς αὐτοῖς Ῥωμαίοις, ἐπείπερ ἡ τύχη
 παρέδωκεν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἀρχὴν καὶ δυ-
 30 ναστείαν· τὸ δὲ συνέχον ἡρώτων τί δεῖ ποιήσαντας 9
 τυχεῖν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλίας τῆς πρὸς Ῥωμαί-
 ουσ. οἱ δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ πρότερον ἤδη συνηδρευ- 10

κότες καὶ βεβουλευμένοι περὶ τούτων, τότε ἐκέλευον διασαφεῖν τὰ δεδογμένα τὸν Πόπλιον.

14 Ὁ δὲ προειρημένος ἀνὴρ οὔτε νικήσαντας ἔφη
2 Ῥωμαίους οὐδέποτε γενέσθαι βαρύτερους, . . . διὸ
καὶ νῦν αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν δοθήσεσθαι 5
παρὰ Ῥωμαίων, ἣν καὶ πρότερον ἔλαβον, ὅτε πρὸ τῆς
3 μάχης παρεγενήθησαν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. δεῖν
γὰρ αὐτοὺς ἐκ τε τῆς Εὐρώπης ἐκχωρεῖν καὶ τῆς
4 Ἀσίας τῆς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ταύρου πάσης. πρὸς δὲ
τούτοις Εὐβοϊκὰ τάλαντα ἐπιδοῦναι μύρια καὶ πεν- 10
τακισχίλια Ῥωμαίοις ἀντὶ τῆς εἰς τὸν πόλεμον θα-
5 πάνης. τούτων δὲ πεντακόσια μὲν παραχρῆμα, δις-
χίλια δὲ καὶ πεντακόσια πάλιν, ἐπειδὴν ὁ δῆμος
κυρώσῃ τὰς διαλύσεις, τὰ δὲ λοιπὰ τελεῖν ἐν ἔτεσι
6 ἀποδοῦναι δὲ καὶ Εὐμένει τετρακόσια τάλαντα τὰ
προσοφειλόμενα καὶ τὸν ἑλλείποντα σίτον κατὰ τὰς
7 πρὸς τὸν πατέρα συνθήκας. σὺν δὲ τούτοις Ἀννίβαν
ἐκδοῦναι τὸν Καρχηδόσιον καὶ Θόαντα τὸν Αἰτωλὸν
καὶ Μνασίλοχον Ἀκαρῶνα καὶ Φίλωνα καὶ Εὐβου- 20
8 λίδην τοὺς Χαλμιδέας. πίστιν δὲ τούτων ὁμήρους
εἴκοσι δοῦναι παραχρῆμα τὸν Ἀντίοχον τοὺς παρα-
9 γραφέντας. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Πόπλιος ἀπεφώνηκε
ὑπὲρ παντὸς τοῦ συνεδρίου. συγκαταθεμένων δὲ
τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον καὶ Ζεῦξιν, ἔδοξε πᾶσιν 25
ἐξαποστειλεῖν πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥώμην τοὺς παρα-
καλέσοντας τὴν σύγκλητον καὶ τὸν δῆμον ἐπικυρῶ-
10 σαι τὰς συνθήκας. καὶ τότε μὲν ἐπὶ τούτοις ἐχωρί-
σθησαν, ταῖς δ' ἐξῆς ἡμέραις οἱ Ῥωμαῖοι διεῖλον τὰς
11 δυνάμεις. μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας παραγενομένων τῶν 30
ὁμήρων εἰς τὴν Ἐφεσον, εὐθέως ἐρίγγοντο περὶ τὸ
πλεῖν εἰς τὴν Ῥώμην ὅ τ' Εὐμένης οἱ τε παρ' Ἀν-

τιόχου πρεσβευταί, παραπλησίως δὲ καὶ παρὰ Ῥο- 1:
δίων καὶ παρὰ Συμωναίων καὶ σχεδὸν τῶν ἐπὶ τὰδε
τοῦ Ταύρου πάντων τῶν κατοικούντων ἐθνῶν καὶ
πολιτευμάτων ἐπρεσβευον εἰς τὴν Ῥώμην. [Exc. de
5 legat. p. 41—43.]

. . . ἐξ αὐτῶν τὸν ἐροῦντα περὶ τούτων πρὸς 15
αὐτόν· ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν πλείστων ἐργολαβοῦσι
πολλοὶ προσφέρουσι τὰς τοιαύτας χάριτας καὶ ταύτην
ἀρχὴν ποιοῦνται φιλίας καὶ συστάσεως, οὕτως ἐπὶ
10 Φιλοποίμενος ὁ προσοίσων ταύτην τὴν χάριν ἔλθων
οὐκ εὐρίσκειτο τὸ παράπαν, ἕως ἔξαπορήσαντες ψήφῳ 2
προεχειρίσαντο Τιμόλαον, ὃς ὑπάρχων καὶ ξένος πα-
τρικὸς καὶ συνήθης ἐπὶ πολὺ τῷ Φιλοποίμενι, δις
εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν ἐκδημήσας αὐτοῦ τούτου χά-
15 ριν οὐκ ἐτόλμησε φθέρξασθαι περὶ τούτων οὐδέν,
μέχρι ὅτε μωπαπίσας ἑαυτὸν καὶ τρίτον ἔλθων ἐθάρο- 3
ρησε μνησθῆναι τῆς δωρεᾶς. τοῦ δὲ Φιλοποίμενος
παραδόξως αὐτὸν ἐπὶ τούτοις ἀποδεξαμένου καὶ φι-
λανθρωπῶπως, ὁ μὲν Τιμόλαος περιχαρῆς ἦν, ὑπολα-
20 βῶν καθίχθαι τῆς ἐπιβολῆς, ὁ δὲ Φιλοποίμενι ἤξειν 4
ἔφη μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν Λακεδαιμόνα· θέλειν
γὰρ εὐχαριστήσασθαι πᾶσι τοῖς ἄρχουσι περὶ τούτων.
ἔλθων δὲ μετὰ ταῦτα καὶ κληθεὶς εἰς τὸ συνέδριον 5
πάλαι μὲν ἔφη γινώσκειν τὴν τῶν Λακεδαιμονίων
25 πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν, μάλιστα δ' ἐκ τοῦ νῦν προτει-
νομένου στεφάνου καὶ τῆς τοιαύτης τιμῆς. τὴν μὲν 6
οὖν προαίρεσιν αὐτῶν ἔφησεν ἀποδέχεσθαι, τῷ δὲ
χειρισμῷ δυσωπεῖσθαι· δεῖν γὰρ οὐ τοῖς φίλοις δι-
δοσθαι τὰς τοιαύτας τιμὰς καὶ τοὺς στεφάνους, ἐξ
30 ὧν ὁ περιθήμενος οὐδέποτε μὴ τὸν ἰὸν ἐκνίψηται,
πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς ἐχθροῖς, ἵνα οἱ μὲν φίλοι τη- 7
ροῦντες τὴν παρορησίαν πιστεύωνται παρὰ τοῖς Ἀχαι-

οἷς, ἐπὶ ἀνὰ πρόθεσιν τῆ πόλει βοηθεῖν, οἱ δὲ ἐχθροὶ καταπιόντες τὸ δέλεαρ ἢ συνηγορεῖν αὐτοῖς ἀναγκά-
ζονται ἢ σιωπῶντες μηδὲν δύνονται βλάπτειν.

8 Ὅτι οὐχ ὅμοιον ἔστιν ἐξ ἀκοῆς περὶ πραγμάτων διαλαμβάνειν καὶ γενόμενον αὐτόπτην, ἀλλὰ καὶ μέγα διαφέρει, πολὺ δέ τι συμβάλλεσθαι πέφυκεν ἐκάστοις ἢ κατὰ τὴν ἐνάργειαν πίστις. [Exc. Vat. p. 409—411 M. 61 H.]

16 Ἐγκαλέσας τι τοῖς Λακεδαιμονίοις στρατηγῶν ὁ ⁽²²⁾ ₍₂₃₎ Φιλοποίμην, τὰς μὲν φυγὰς κατήγαγεν εἰς τὴν πόλιν, ὀρθοῦντα δὲ Σπαρτιάτας ἀπέκτεινε, ὡς Πολύβιος φησὶν. [Plut. Philop. c. 16.]

17 Ὅτι τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον σπανίως εἴωθε συντρέχειν καὶ σπάνιοι τῶν ἀνδρῶν εἰσιν οἱ δυνάμενοι ταῦτα συνάγειν καὶ συναρμύζειν πρὸς ἄλληλα· κατὰ μὲν γὰρ τὸ πολὺ πάντες ἴσμεν διότι τό τε καλὸν φεύγει τὴν τοῦ παρανότου λυσιτελοῦς φύσιν καὶ τὸ λυσιτελεῖν τὴν τοῦ καλοῦ· πλὴν ὁ Φιλοποίμην προέθετο ταῦτα, καὶ καθίκετο τῆς ἐπιβολῆς. καλὸν μὲν γὰρ τὸ κατάγειν τοὺς αἰχμαλώτους φυγάδας εἰς τὴν Σπάρτην, συμφέρον δὲ τὸ ταπεινώσαι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πόλιν· τοὺς δεοδορφορηκότας τῆ τῶν θεωρῶν δὴ τι πάσης βασιλείας ἐν μακροτέρῳ τὰ χρήματα ἢ καὶ τῆ φύσει νουνεχῆς ὢν καὶ στρατηγικός, περιεβ· καὶ ποτε γένοιτο κοιμῆ τῶν ἐξω πο[ρευο]μένων χρημάτων, ἐμ[πεσοῦσης] ἔτι τῆς πράξεως τῆς περὶ τὸν Ἀριαράθην εἰς τὴν παροιμίαν. ἔχοντες γὰρ ἐπὶ... δια... οἱ τοῖς πολεμίοις ἐγένοντο. Ὅτι τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὴν ἐπάνοδον παρὰ τῶν Θρακῶν πολλοῦ δεῖν... ἀναγκαίους Ῥωμαίων

... οὐκ ἂν φήσεις κακῶς... εὐμαρῆς φυλακῆν... ἅμα... δυσχερῆς... γὰρ μόνον ἐφ' ἧς ἂν περὶ τοὺς ἰδιωτικούς ἀνθρώπους τοῦτο συμβαῖνον... αἷς πολλαπλασίους ἔστιν εὐρεῖν... ἡσαμέ-
5 νους... ἐὰν τῶν φ... καὶ τὰς πράξεις... εὐλογίας

10

βασιλέα καὶ θεῶν αἷμα τοῦτον λέγοντες καταχ[ρω]με-
νοι τεύξεσθαι τινος ἐλέου καὶ συγγνώμης ἐπὶ τη...

15 ... σασθαι τὸν βασιλέα. πρότερος... εὐλο-
γεῖται· καλλίων γε μὴν καὶ βασιλικώτερος... ἀθετηθῆναι γὰρ ὑφ' ἐτέρων κρεῖττον ἢ ἢ πρότερον αὐτὸν ἀθετεῖν τὰς πίστις, καὶ μὴν ἀδικεῖσθαι μάλ-
λον ἢ πρότερος ἀδικεῖν τοὺς πέλας· ἐπεὶ γε τὸν...

20 ... καὶ θεῖος φασὶ σύμπασαν

[φιλοτι]μού[μενον] μὲν ἔγγιστα τῆς θείας φύσεως γενέσθαι, ... ἐκεί-
νους τυγχάνειν τιμῶν, ἢ... μίαν

25 θεὸς γὰρ οὐδεὶς πρότερος κακῶς ποιεῖ τοὺς κακῶς... διὰ τὸ δεῖν τοῦ μάλιστα μετα...

θαυμάζουσι μὲν πάντες Φί[λιππον]... μεγα[λο-
ψυχία], ὅτι κακῶς οὐ μόνον ἀκούων, ἀλλὰ καὶ 18

πάσχων ὑπ' Ἀθηναίων, νικήσας αὐτοὺς τὴν περὶ
30 Χαιρώνειαν μάχην τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ χρησασθαι τῷ καιρῷ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν βλάβην ὥστε

τοὺς μὲν τεθνεώτας τῶν Ἀθηναίων ἐκέλευσε θάψαι, τοὺς δ' αἰχμαλώτους χωρὶς λύτρων προσαμφιέσας 2 ἔξαπέστειε τοῖς ἀναγκαίοις· μιμοῦνται δ' ἥμιστα τὴν τοιαύτην προαίρεσιν, ἀμιλλῶνται δὲ τοῖς θυμοῖς καὶ ταῖς τιμωρίαις πρὸς τούτους, οὓς πολεμοῦσι τούτων αὐτῶν ἕνεκα. [Exc. Vat. p. 411—412 M. 61—63 H.]

19 Ὅτι Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου ὅτε τὴν ^(23, 16) Ἀνάκην πόλιν ἐπολιόρκησε, καταπλαγέντες τὸ γεγονός οἱ δυνάσται τῶν Αἰγυπτίων ἔδωκαν σφᾶς αὐτοὺς εἰς 2 τὴν τοῦ βασιλέως πίστιν. οἷς κακῶς ἐχρήσατο καὶ 10 3 εἰς κινδύνους πολλοὺς ἐνέπεσεν. παραπλήσιον δέ τι συνέβη. καὶ κατὰ τοὺς καιροὺς, ἥνικα Πολυκράτης 4 τοὺς ἀποστάτας ἐχειρώσατο. οἱ γὰρ περὶ τὸν Ἀθίνην καὶ Πανσίραν καὶ Χέσουφον καὶ τὸν Ἰρόβαστον, οἵπερ ἦσαν ἔτι διασωζόμενοι τῶν δυναστῶν, εἷξαντες 15 5 εἰς τὴν τοῦ βασιλέως ἐγκειρίζοντες πίστιν· ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἀθετήσας τὰς πίστεις καὶ δήσας τοὺς ἀνθρώπους γυμνοὺς ταῖς ἀμάξαις εἴλκε, καὶ μετὰ 6 ταῦτα τιμωρησάμενος ἀπέκτεινε. καὶ παραγενόμενος 20 7 εἰς τὴν Ναύκρατιν μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ παραστήσαντος αὐτῷ τοὺς ἐξενολογημένους ἄνδρας ἐκ τῆς Ἑλλάδος Ἀριστονίκου, προσδεξάμενος τούτους ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τῶν μὲν τοῦ πολέμου πράξεων οὐδεμιᾶς κεκοινωνηγῶς διὰ τὴν Πολυκράτους ἀδικοδοξίαν, καίπερ ἔχων ἔτη πέντε καὶ εἰκοσιν.

20 Ὅτι Ἀπολλωνίς ἡ Ἀττάλου τοῦ πατρὸς Εὐμέρους ^(23, 8) τοῦ βασιλέως γαμετὴ Κυζικηνὴ ἦν, γυνὴ διὰ πλείους 2 αἰτίας ἀξία μνήμης καὶ παρασημασίας. καὶ γὰρ ὅτι 30 2 δημότις ὑπάρχουσα βασίλισσα ἐγεγόνει, καὶ ταύτην διεφύλαξε τὴν ὑπεροχὴν μέχρι τῆς τελευταίας, οὐχ

ἔταιρικὴν προσφερομένη πιθανότητα, σωφρονικὴν δὲ καὶ πολιτικὴν σεμνότητα καὶ καλοκάγαθίαν, δικαία τυγχάνειν τῆς ἐπ' ἀγαθῷ μνήμης ἐστίν· καὶ καθόλου, ὅτι τέτταρας υἱοὺς γεννήσασα πρὸς πάντας τούτους ἀνυπέβλητον διεφύλαξε τὴν εὐνοίαν καὶ φιλοστοργίαν μέχρι τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς, καίτοι χρόνον οὐκ ὀλίγον ὑπερβιώσασα τάνδρος. πλὴν οἷ 4 5 γε περὶ τὸν Ἀττάλου ἐν τῇ παρεπιδημίᾳ καλὴν περιποιήσαντο φήμην, ἀποδιδόντες τῇ μητρὶ τὴν καθήκουσαν χάριτα καὶ τιμὴν· ἄγοντες γὰρ ἐξ ἀμφοῖν 5 6 τοῖν χειροῖν μέσῃν αὐτῶν τὴν μητέρα περιῆσαν τὰ θ' ἱερὰ καὶ τὴν πόλιν μετὰ τῆς θεραπείας. ἐφ' οἷς οἱ 6 7 θεώμενοι μεγάλως τοὺς νεανίσκους ἀπεδέχοντο καὶ κατηξίουν, καὶ μνημονεύοντες τῶν περὶ τὸν Κλέοβιν 7 15 καὶ Βίτωνα συνέκρινον τὰς αἰρέσεις αὐτῶν, καὶ τὸ τῆς προθυμίας τῆς ἐκείνων λαμπρὸν τῷ τῆς ὑπεροχῆς τῶν βασιλέων ἀξιώματι συναναπληροῦντες. ταῦτα δ' ἐτελέσθη ἐν Κυζίκῳ μετὰ τὴν διάλυσιν τὴν πρὸς Προυσίαν τὸν βασιλέα.

20 Ὅτι Ὀρτιάγων ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ Γαλατῶν ἐπεβάλετο τὴν ἀπάντων τῶν Γαλατῶν δυναστείαν εἰς αὐτὸν μεταστήσαι, καὶ πολλὰ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἐφόδια προσεφέρετο καὶ φύσει καὶ τριβῇ. καὶ 2 3 γὰρ εὐεργητικὸς ἦν καὶ μεγαλόψυχος καὶ κατὰ τὰς 25 4 ἐντεύξεις εὐχαρὶς καὶ συνετός· τὸ δὲ συνέχον παρὰ 4 5 Γαλάταις ἀνδρώδης ἦν καὶ δυναμικὸς πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας.

Ὅτι Ἀριστόνικος ὁ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως 22 Αἰγύπτου εὐνοῦχος μὲν ἦν, ἐκ παιδίου δ' ἐγεγόνει ^(23, 17) 2 30 σύντροφος τῷ βασιλεῖ. τῆς δ' ἡλικίας προβαινούσης 2 3 ἀνδρωδεστέραν εἶχεν ἢ κατ' εὐνοῦχον τόλμαν καὶ προαίρεσιν· καὶ γὰρ φύσει στρατιωτικὸς ἦν καὶ τὴν πλεί-

στην ἐποιεῖτο διατριβὴν ἐν τούτοις καὶ περὶ ταῦτα.
 4 παραπλησίως δὲ καὶ κατὰ τὰς ἐντεύξεις Ἰκανὸς ὑπῆρ-
 5 χε καὶ τὸν κοινὸν νοῦν εἶχε, ὃ σπάνιον ἔστι. πρὸς
 δὲ τούτοις πρὸς εὐεργεσίαν ἀνθρώπων ἐπεφύκει κα-
 λῶς. [Exc. Peir. p. 113—114.]
 23 Αἰτωλοὶ ὑπὸ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ὑπάτου Μάρκου
 πολιορκούμενοι τῇ προσβολῇ τῶν μηχανημάτων καὶ
 2 τῶν κριῶν γενναίως ἀντιπαρετάξαντο. οὗτος γὰρ
 ἀσφαλίσάμενος τὰ κατὰ τὰς στρατοπεδείας συνίστατο
 μεγαλομερῶς τὴν πολιορκίαν καὶ τρία μὲν ἔργα κατὰ
 10 τὸ Πύρρειον προσῆγε διὰ τῶν ἐπιπέδων τόπων,
 διεστῶτα μὲν ἀπ' ἀλλήλων, παράλληλα δέ· τέταρτον
 δὲ κατὰ τὸ Ἀσιληπιεῖον, πέμπτον δὲ κατὰ τὴν ἀκρό-
 3 πολιν. γιγνομένης δὲ τῆς προσαγωγῆς ἐνεργοῦ κατὰ
 πάντας ἅμα τοὺς τόπους ἐκπληκτικὴν συνέβαινε γί-
 15 γνεσθαι τοῖς ἔνδον τὴν τοῦ μέλλοντος προσδοκίαν.
 4 τῶν δὲ κριῶν τυπτόντων ἐνεργῶς τὰ τεῖχη, καὶ τῶν
 δορυδρεπάνων ἀποσυρόντων τὰς ἐπάλλξεις, ἐπειρῶντο
 μὲν οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἀντιμηχανᾶσθαι πρὸς ταῦτα,
 τοῖς μὲν κριοῖς διὰ κεραιῶν ἐπιέντες σηκώματα μο-
 5 λύβδινα καὶ λίθους καὶ στύπη θρύινα· τοῖς δὲ δρε-
 πάνοις σιδηρᾶς περιτιθέντες ἀγκύρας, καὶ κατασπῶν-
 τες ταῦτα εἰς τὸ τεῖχος, ὥστε ἐπὶ τὴν ἑπαλξιν
 συντριβέντος τοῦ δόρατος ἐγκρατεῖς γίγνεσθαι τῶν
 6 δρεπάνων. τὸ δὲ πλεῖον ἐπεξιόντες ἐμάχοντο γεν-
 25 ναίως, ποτὲ μὲν ἐπιτιθέμενοι νύκτωρ τοῖς ἐπικου-
 τοῦσιν ἐπὶ τῶν ἔργων, ποτὲ δὲ τοῖς ἐφημερεύουσι
 μεθ' ἡμέραν προφανῶς ἐγκειροῦντες, καὶ τριβὴν
 ἐνεποίουν τῇ πολιορκίᾳ. [Hero Poliorc. p. 324, et
 1—6. ἐγκειροῦντες—Πολιορκίαι διαφόρων πόλεων
 post Iosephum ed. Didot. vol. 2, p. 16—17.]
 7 Τοῦ γὰρ Νικάνδρου ἐκτὸς ἀναστρεφόμενου, καὶ

πέμφαντος πεντακοσίους ἵππεις εἰς τὴν πόλιν, οἳ καὶ
 παραβιασάμενοι τὸν μεταξὺ χάρακα τῶν πολεμίων
 εἰσέφερσαν εἰς τὴν πόλιν, * παραγγείλας, καθ' ἣν 8
 ἐτάξαντο ἡμέραν, αὐτοὺς μὲν ἐξελθόντας * ποιήσα-
 5 σθαι, συνεπιλαβέσθαι δὲ αὐτὸν τούτοις τοῦ κινδύ-
 νου. καὶ αὐτῶν μὲν εὐψύχως τῆς πόλεως ἐξορησάν- 9
 των, καὶ γενναίως ἀγωνισαμένων, τοῦ δὲ Νικάνδρου
 καθυστερήσαντος, εἴτε καταπλεγέντος τὸν κίνδυνον
 εἴτε καὶ ἀναγκαῖα νομίσαντος ἐν οἷς διέτριβε πράγμα-
 10 σιν, ἠττήθησαν τῆς ἐπιβολῆς. [Hero ib. p. 321—322.]
 Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι συνεχῶς ἐνεργοῦντες τοῖς κριοῖς 24
 αἰεὶ τι παρέλκον τῶν τειχῶν· οὐ μὴν εἰς γε τὴν πό- 2
 3 λιν ἐδύναντο βιάσασθαι διὰ τῶν πτωμάτων, τῷ καὶ
 τὴν ἀντοικοδομίαν ὑπὸ τῶν ἔνδον ἐνεργόν εἶναι καὶ
 15 μάχεσθαι γενναίως ἐπὶ τοῦ πίπτοντος μέρους τοὺς
 Αἰτωλοὺς. διόπερ ἀπορούμενοι κατήντησαν ἐπὶ τὸ 4
 μεταλλεύειν καὶ χρῆσθαι τοῖς ὀρύγμασιν ὑπὸ γῆς. ἀλλὰ 5
 καὶ ταύτης τῆς μηχανῆς ἀπεκρούσθησαν, στρατηγι-
 κώτερον τῶν ἔνδον ἀντιπαραταξαμένων, ὡς προῖων
 20 ὁ λόγος δηλώσει, καὶ αἰσθομένων τὸ τούτων εὖρημα.
 ἀσφαλίσάμενοι δὲ τὸ μέσον ἔργον τῶν τριῶν τῶν 6
 προῦπαρχόντων, καὶ σκεπάσαντες ἐπιμελῶς τὴν σύ-
 ριγγα τοῖς γέροισι, προεβάλοντο στοᾶν παράλληλον τῷ
 7 τείχει σχεδὸν ἐπὶ δύο πλέθρα. καὶ λαβόντες ἀρχὴν
 25 ἐκ ταύτης ἄρτυτον ἀδιαπαύστως καὶ τὴν νύκτα καὶ
 τὴν ἡμέραν ἐκ διαδοχῆς. ἐφ' Ἰκανὰς μὲν οὖν ἡμέρας 8
 ἐλάνθανον τοὺς ἔνδον φέροντες ἔξω τὸν χοῦν διὰ τῆς

12. Ante τῶν Hero: πολλὰ γὰρ πόλεις καὶ μετὰ τὴν τῶν
 τειχῶν καταστροφὴν περιεγένοντο τῶν ἐναντίων, ὥσπερ καὶ
 Αὐβρακία. τῶν γὰρ Ῥωμαίων σ. βιαζομένων τ. κ. τὸ τεῖχος
 αἰεὶ τι. — 16. διόπερ — 17. ὑπὸ γῆς] ὅθεν καὶ ἀπελίπισαν-
 τες τοῦ διὰ τῆς βίας ἐλεῖν τὴν πόλιν πρὸς τὸ ὑπορύττειν
 ὤρησαν Hero. — 17. ἀλλὰ — 20. εὖρημα om. Πολιορκίαι.

9 σύριγγος. ὡς δὲ μέγας ὁ σωρὸς ἐγένετο τῆς ἐκφερο-
 μένης γῆς καὶ σύνοπτος τοῖς ἐκ τῆς πόλεως, οἱ προε-
 στῶτες τῶν πολιορκουμένων ἄρτυτον τάφρον ἔσωθεν
 10 ἐνεργῶς παράλληλον τῷ τείχει καὶ τῇ στοᾷ τῇ πρὸ
 τῶν πύργων. ἐπειδὴ δὲ βράθος ἔσχευεν ἱκανόν, ἐξῆς
 11 ἔθηκον παρὰ τὸν ἕνα τοῖχον τῆς τάφρου τὸν ἐγγυὲς
 τῷ τείχει χαλκῶματα συνεχῆ, λεπτότατα ταῖς κατα-
 12 σκευαῖς, οἷον λεκάνας καὶ ἕτερα ὅμοια τούτοις· καὶ
 παρὰ ταῦτα διὰ τῆς τάφρου παριόντες ἠκροῶντο τοῦ
 13 ψόφου τῶν ὀρυττόντων ἔξωθεν. ἐπεὶ δὲ ἐσημειώ-
 σαντο τὸν τόπον, καθ' ὃν ἐδήλου τινὰ τῶν χαλκα-
 μάτων διὰ τῆς συμπαθείας, ἀντήχουν γὰρ πρὸς τὸν
 14 ἐκτὸς ψόφον, ἄρτυτον ἔσωθεν ἐπικαρσίαν πρὸς τῇ
 ὑπαρχούσῃ ἄλλην κατὰ γῆς τάφρου ὑπὸ τὸ τεῖχος,
 15 στοχαζόμενοι τοῦ συμπεσεῖν ἐναντίοι τοῖς πολεμίοις.
 16 ταχὺ δὲ τούτου γενομένου, διὰ τὸ τοὺς Ῥωμαίους μὴ
 μόνον ἀφίχθαι πρὸς τὸ τεῖχος ὑπὸ γῆς, ἀλλὰ καὶ
 διεστυλωκέναι τόπον ἱκανὸν τοῦ τείχους ἐφ' ἐκάτε-
 17 ρον τὸ μέρος τοῦ μετάλλου, συνέπεσον ἀλλήλοις. καὶ
 τὸ μὲν πρῶτον ἐμάχοντο ταῖς σαρίσαις ὑπὸ γῆν· ἐπεὶ
 18 δ' οὐδὲν ἠδύνατο μέγα ποιεῖν διὰ τὸ προβάλλεσθαι
 θυρεοὺς καὶ γέρεα πρὸς αὐτῶν ἀμφοτέρους, τὸ τηρι-
 κάδε ὑπέθετό τις τοῖς πολιορκουμένοις πίθου προ-
 19 θεμένους ἀρμοστὸν κατὰ τὸ πλάτος τῷ μετάλλῳ τρυ-
 πῆσαι τὸν πυθμένα καὶ διώσαντας ἀλλίσκου σιδη-
 20 ροῦν ἴσον τῷ τεύχει πληῖσαι τὸν πίθον [τῷ] πτίλῳ
 λεπτῷ καὶ πυρὸς παντελῶς μικρὸν ἐμβαλεῖν ὑπ'
 21 αὐτὸ τὸ τοῦ πίθου περιστόμιον· κἄπειτα σιδηροῦν
 πῶμα τρημάτων πλήρες τῷ στόματι περιθέντας ἀσφα-
 22 λῶς εἰσάγειν διὰ τοῦ μετάλλου, νεύοντι τῷ στόματι
 23 πρὸς τοὺς ὑπεναντίους· ὁπότε δὲ ἐγγίσειεν τοῖς πο-
 λεμίοις, περισάξαντας τὰ χεῖλη τοῦ πίθου πανταχό-

θεν τρημάτα δύο καταλιπεῖν ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους,
 δι' ὧν διωθοῦντες τὰς σαρίσας οὐκ ἐάσουσι προσιέ-
 18 ναι τῷ πίθῳ τοὺς ὑπεναντίους· μετὰ δὲ ταῦτα λα-
 βόντας ἀσκόν, οἷς οἱ χαλκεῖς χρῶνται, καὶ προσαρμό-
 19 σαντας πρὸς τὸν αὐλὸν τὸν σιδηροῦν φρεσῶν ἐνεργ-
 ῶς τὸ πρὸς τῷ στόματι πῦρ ἐν τοῖς πτίλοις ἐγκείμε-
 20 νον, κατὰ τοσοῦτον ἐπαγομένους ἀεὶ τὸν αὐλὸν ἐκτός,
 καθ' ὅσον ἂν ἐκκίηται τὰ πτίλα. γενομένων δὲ πάντων
 21 καθάπερ προείρηται, τό τε πλήθος τοῦ καπνοῦ συνέ-
 22 βαινε πολὺ γίγνεσθαι καὶ τῇ δριμύτητι διαφέρειν διὰ
 τὴν φύσιν τῶν πτίλων, φέρεσθαι τε πᾶν εἰς τὸ τῶν
 πολεμίων μέταλλον. ὥστε καὶ λίαν κακοπαθεῖν καὶ
 23 δυσχρηστεῖσθαι τοὺς Ῥωμαίους, οὔτε κωλύειν οὔτε
 ὑπομένειν δυναμένους ἐν τοῖς ὀρύγμασι τὸν καπνόν.
 24 τιαυτήν δὲ λαμβανούσης τριβὴν τῆς πολιορκίας ὁ
 στρατηγὸς τῶν Αἰτωλῶν πρεσβεύειν ἔγνω πρὸς τὸν
 στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων. [Hiero ib. p. 325 et inde a
 24, 1. Πολιορκία p. 17—18.]

FRAGMENTA LIBRI XXII.

1 Ὅτι ἤδη τῆς θερείας ἐνισταμένης μετὰ τὴν νίκην
 τῶν Ῥωμαίων τὴν πρὸς Ἀντιόχου παρῆν ὁ τε βασι-
 λεὺς Εὐμένης οἱ τε παρ' Ἀντιόχου πρέσβεις, οἱ τε
 παρὰ τῶν Ῥοδίων, ὁμοίως δὲ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων
 2 σχεδὸν γὰρ ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν εὐθέως μετὰ
 τὸ γενέσθαι τὴν μάχην ἐπεμπον πρεσβευτὰς εἰς τὴν
 Ῥώμην, διὰ τὸ πᾶσι τότε καὶ πάσας τὰς ὑπὲρ τοῦ
 3 μέλλοντος ἐλπίδας ἐν τῇ συγκλήτῳ κείσθαι. ἅπαν-
 τας μὲν οὖν τοὺς παραγενομένους ἀπεδέχετο φιλαν-
 θρώπως ἢ σύγκλητος, μεγαλομερέστατα δὲ καὶ κατὰ
 τὴν ἀπάντησιν καὶ τὰς τῶν ξενίων παροχὰς Εὐμένη
 4 τὸν βασιλέα, μετὰ δὲ τοῦτον τοὺς Ῥοδίους. ἐπειδὴ
 δ' ὁ τῆς ἐντεύξεως καιρὸς ἦλθεν, εἰσεκαλέσαντο πρῶ-
 5 τον τὸν βασιλέα, καὶ λέγειν ἤξιον μετὰ παρρησίας
 ὧν βούλεται τυχεῖν παρὰ τῆς συγκλήτου. τοῦ δ'
 Εὐμένους φήσαντος διότι εἰ καὶ παρ' ἐτέρων τυχεῖν
 τινος ἐβούλετο φιλανθρώπου, Ῥωμαίοις ἂν ἐχρήσατο
 συμβούλοις πρὸς τὸ μὴτ' ἐπιθυμεῖν μηδενὸς παρὰ
 τὸ δέον μὴτ' ἀξιοῦν μηδὲν πέρα τοῦ καθήκοντος
 6 ὁπότε δ' αὐτῶν πάρεστι δεόμενος Ῥωμαίων, ἄριστον
 εἶναι νομίζει τὸ διδόναι τὴν ἐπιτροπὴν ἐκείνοις καὶ
 7 περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν δὲ πρεσβυ-
 τέρων τινὸς ἀναστάντος, καὶ κελεύοντος μὴ κατορ-
 ρωθεῖν, ἀλλὰ λέγειν τὸ φαινόμενον, διότι πρόκειται

τῇ συγκλήτῳ πᾶν αὐτῷ χαρίζεσθαι τὸ δυνατόν, ξμει-
 νεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς γνώμης. χρόνου δ' ἐγγιγνομένου 8
 ὁ μὲν βασιλεὺς ἐξεχώρησεν, ἡ δὲ ἐντὸς ἐβουλεύετο
 τί δεῖ ποιεῖν. ἔδοξεν οὖν τὸν Εὐμένη παρακαλεῖν 9
 αὐτὸν ὑποδεικνύναι θαρροῦντα περὶ ὧν πάρεστιν
 καὶ γὰρ εἰδέναι τὰ διαφέροντα τοῖς ἰδίοις πράγμασιν
 ἐκείνου ἀκριβέστερον καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν. δοξάν- 10
 των δὲ τούτων εἰσεκλήθη, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τι-
 νὸς ἀποδειξάντος τὰ δεδογμένα, λέγειν ἠναγκάσθη
 10 περὶ τῶν προκειμένων. ἔφασκεν οὖν ἄλλο μὲν οὐδὲν 2
 ἂν εἰπεῖν περὶ τῶν καθ' αὐτόν, ἀλλὰ μέναι ἐπὶ τῆς
 αὐτῆς γνώμης, τελέως διδοὺς ἐκείνοις τὴν ἐξουσίαν
 ἕνα δὲ τόπου ἀγωνιᾶν τὸν κατὰ τοὺς Ῥοδίους διὸ 2
 καὶ προῆχθαι νῦν εἰς τὸ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐνεστῶτων.
 15 ἐκείνους γὰρ παρεῖναι μὲν οὐδὲν ἦττον ὑπὲρ τοῦ τῆς 3
 σφετέρως πατρίδος συμφέροντος σπουδάζοντας ἤπερ
 αὐτὸς ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἀρχῆς φιλοτιμείσθαι κατὰ τὸ
 παρόν· τοὺς δὲ λόγους αὐτῶν τὴν ἐναντίαν ἔμφασιν 4
 ἔχειν τῇ προθέσει τῇ κατὰ τὴν ἀλήθειαν. τοῦτο δ'
 20 εἶναι ῥάδιον καταμαθεῖν. ἐρεῖν μὲν γὰρ αὐτούς, 5
 ἐπειδὴν εἰσπορευθῶσι, διότι πάρεστιν οὔτε παρ'
 ὑμῶν αἰτούμενοι τὸ παράπαν οὐδὲν οὔθ' ἡμᾶς βλά-
 πτειν θέλοντες κατ' οὐδένα τρόπον, πρεσβεύονται δὲ
 περὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων
 25 Ἑλλήνων. τοῦτο δ' οὐχ οὕτως αὐτοῖς εἶναι κεχαρι- 6
 σμένον φήσουσιν ὡς ὑμῖν καθήκον καὶ τοῖς γερονό-
 σιν ἐργοῖς ἀκόλουθον. ἡ μὲν οὖν διὰ τῶν λόγων 7
 φαντασία τοιαύτη τις αὐτῶν ἔσται· τὰ δὲ κατὰ τὴν
 ἀλήθειαν τὴν ἐναντίαν ἔχοντα τούτοις εὐρεθήσεται
 30 διάθεσιν. τῶν γὰρ πόλεων ἐλευθερωθεισῶν ὡς αὐ- 8
 τοὶ παρακαλοῦσι, τὴν μὲν τούτων συμβήσεται δύνα-
 μιν ἀνέξηθῆναι πολλαπλασίως, τὴν δὲ ἡμετέραν τρό-

9 πον τινὰ καταλυθῆναι. τὸ γὰρ τῆς ἐλευθερίας ὄνο-
μα καὶ τῆς αὐτονομίας ἡμῖν μὲν ἄρδην ἀποσπάσει
πάντας. οὐ μόνον τοὺς νῦν ἐλευθερωθησομένους,
ἀλλὰ καὶ τοὺς πρότερον ἡμῖν ὑποταττομένους, ἐπει-
δὼν ὑμεῖς ἐπὶ ταύτης ὄντες φανεροὶ γένησθε τῆς
10 προαιρέσεως, τοῦτοις δὲ προσθήσει πάντας. τὰ γὰρ
πράγματα φύσιν ἔχει τοιαύτην· δόξαντες γὰρ ἡλευ-
θερωῖσθαι διὰ τοῦτους ὀνόματι μὲν ἔσονται σύμμαχοι
τούτων, τῇ δ' ἀληθείᾳ πᾶν ποιήσουσι τὸ κελεύομε-
νον ἐτοιμῶς, τῇ μεγίστῃ χάριτι γεγρονότες ὑπόχροιοι.
11 διόπερ, ὦ ἄνδρες, ἀξιούμεν ὑμᾶς τοῦτον τὸν τόπον
ὑπιδέσθαι, μὴ λάθητε τοὺς μὲν παρὰ τὸ δέον αὔξου-
12 τες, τοὺς δὲ ἐλαττοῦντες τῶν φίλων ἀλόγως, ἅμα δὲ
τούτοις τοὺς μὲν πολεμίους γεγρονότας εὐεργετοῦντες,
τοὺς δ' ἀληθινοὺς φίλους παρορῶντες καὶ κατολιγω-
13 ροῦντες τούτων. ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τῶν ἄλλων, ὅτου
δέοι, παντὸς ἂν παραχωρήσαιμι τοῖς πέλας ἀφιλονί-
κως, περὶ δὲ τῆς ἡμετέρας φιλίας καὶ τῆς εἰς ὑμᾶς
εὐνοίας ἀπλῶς οὐδέποτε ἂν οὐδενὶ τῶν ὄντων ἐκχω-
2 ρήσαιμι κατὰ δύναμιν. δοκῶ δὲ καὶ τὸν πατέρα τὸν
ἡμέτερον, εἴπερ ἔζη, τὴν αὐτὴν ἂν προσέσθαι φωνὴν
3 ἔμοι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος, πρῶτος μετασχὼν τῆς ὑμετέ-
ρας φιλίας καὶ συμμαχίας σχεδὸν πάντων τῶν κατὰ
τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα βασιλευόντων, εὐγενέστα-
τα διεφύλαξε ταύτην ἕως τῆς τελευταίας ἡμέρας, οὐ
4 μόνου κατὰ τὴν προαίρεσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς πρά-
ξεις. πάντων γὰρ ὑμῖν ἐκοινώνησε τῶν κατὰ τὴν
Ἑλλάδα πολέμων, καὶ πλείστας μὲν εἰς τούτους καὶ
πεξᾶς καὶ ναυτικὰς δυνάμεις παρέσχετο τῶν ἄλλων
συμμάχων, πλείστην δὲ συνέβάλετο χορηγίαν καὶ
5 μεγίστους ὑπέμεινε κινδύνους· τέλος δ' εἰπεῖν κα-
τέστρεψε τὸν βίον ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις κατὰ τὸν

Φιλιππικὸν πόλεμον, παρακαλῶν Βοιωτοὺς εἰς τὴν
ὑμετέραν φιλίαν καὶ συμμαχίαν. ἐγὼ δὲ διαδεξάμε- 6
νος τὴν ἀρχὴν τὴν μὲν προαίρεσιν τὴν τοῦ πατρὸς
διεφύλαξα, ταύτην γὰρ οὐχ οἶδον τ' ἢν ὑπερθέσθαι,
5 τοῖς δὲ πράγμασιν ὑπερεθέμην. οἱ γὰρ καιροὶ τὴν 7
ἐκ πυρὸς βάσανον ἐμοὶ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσήγον.
Ἀντίοχου γὰρ σπουδάζοντος ἡμῖν θυρατέρα δοῦναι 8
καὶ συνοικειωθῆναι τοῖς ὅλοις, διδόντος δὲ παραχορή-
μα μὲν τὰς πρότερον ἀπηλλοτριωμένας ἀφ' ἡμῶν πό-
10 λεις, μετὰ δὲ ταῦτα πᾶν ὑπισχνουμένου ποιήσειν, εἰ
μετάσχοιμεν τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου, τοσοῦτον ἀπέ- 9
σχοιμεν τοῦ προσδέξασθαι τι τούτων, ὥς πλείσταις
μὲν καὶ πεξᾶς καὶ ναυτικαῖς δυνάμεσι τῶν ἄλλων
συμμάχων ἠγωνίσμεθα μεθ' ὑμῶν πρὸς Ἀντίοχον,
15 πλείστας δὲ χορηγίας συμβεβλήμεθα πρὸς τὰς ὑμετέ-
ρας χρείας ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις καιροῖς, εἰς πάν-
τας δὲ τοὺς κινδύνους δεδώκαμεν αὐτοὺς ἀπροφασί-
στας μετὰ γε τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων. τὸ δὲ τε- 10
λευταίου ὑπεμείναμεν συγκλεισθέντες εἰς αὐτὸν τὸν
20 Πέργαμον πολιορκεῖσθαι καὶ κινδυνεύειν ἅμα περὶ
τοῦ βίου καὶ τῆς ἀρχῆς διὰ τὴν πρὸς τὸν ὑμέτερον
δῆμον εὐνοίαν. ὣσθ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, πολ- 4
λοὺς μὲν γεγρονότας αὐτόπτας, πάντας δὲ γιννώσκου-
τας διότι λέγομεν ἀληθῆ, δίκαιόν ἐστι τὴν ἀρομόζου-
25 σαν πρόνοιαν ποιήσασθαι περὶ ἡμῶν. καὶ γὰρ ἂν 2
πάντων γένοιτο δεινότατον, εἰ Μασσανάσσην μὲν τὸν
οὐ μόνον ὑπάρξαντα πολέμου ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ
τελευταῖον καταφυρόντα πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἱππέων,
τοῦτου, ὅτι καθ' ἓνα πόλεμον τὸν πρὸς Καρχηδονί-
30 οὺς ἐτήρησε τὴν πίστιν, βασιλέα τῶν πλείστων με-
ρῶν τῆς Διβύης πεποιήκατε, Πλεύρατον δὲ, πράξαντα 3
μὲν ἀπλῶς οὐδέν, διαφυλάξαντα δὲ μόνον τὴν πίστιν,

μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα δυναστῶν ἀναδε-
 4 δείξατε, ἡμᾶς δὲ τοὺς διὰ προγόνων τὰ μέγιστα καὶ
 κάλλιστα τῶν ἔργων ὑμῖν συγκατειργασμένους παρ'
 5 οὐδὲν ποιήσεσθε. τί οὖν ἐστὶν ὃ παρακαλῶ, καὶ τί-
 6 νος φημι δεῖν ἡμᾶς τυγχάνειν παρ' ὑμῶν; ἐρῶ μετὰ
 7 παρησίας, ἐπεὶ περὶ ἡμᾶς ἐξεκαλέσασθε πρὸς τὸ λέ-
 8 γειν ὑμῖν τὸ φαινόμενον. εἰ μὲν αὐτοὶ κρίνετέ τινας
 τόπους διακατέχειν τῆς Ἀσίας τῶν ὄντων μὲν ἐπὶ
 9 τάδε τοῦ Ταύρου, ταττομένω δὲ πρότερον ὑπ' Ἀν-
 10 τίοχου, τοῦτο καὶ μάλιστα βουλοίμεθ' ἂν ἰδεῖν γενό-
 8 μενον· καὶ γὰρ ἀσφαλέστατα βασιλεύσειν ὑμῖν γει-
 9 τειῶντες ὑπολαμβάνομεν καὶ μάλιστα μετέχοντες τῆς
 9 ὑμετέρας ἐξουσίας. εἰ δὲ τοῦτο μὴ κρίνετε ποιεῖν,
 ἀλλ' ἐκχωρεῖν τῆς Ἀσίας ὀλοσχερῶς, οὐδενὶ φαιμεν
 10 δικαιοτέρον εἶναι παραχωρεῖν ὑμᾶς τῶν ἐκ τοῦ πο-
 11 λέμου γερονότων ἄθλων ἢ περὶ ἡμῖν. νῆ Δία κα-
 λὸν ἐστὶ τοὺς δουλεύοντας ἐλευθεροῦν, εἴγε μὴ
 11 μετ' Ἀντίοχου πολεμεῖν ὑμῖν ἐτόλμησαν. ἐπεὶ δὲ
 τοῦθ' ὑπέμειναν, πολλῶ κάλλιον τὸ τοῖς ἀληθινοῖς
 φίλοις τὰς ἀρμοζούσας χάριτας ἀποδιδόναι μᾶλλον ἢ
 20 τοὺς πολεμίους γερονότους εὐεργετεῖν.
 5 Ὁ μὲν οὖν Εὐμένης ἱκανῶς εἰπὼν ἀπηλλάγη, τὸ
 δὲ συνέδριον αὐτὸν τε τὸν βασιλέα καὶ τὰ δηθέντα
 φιλοφρόνως ἀπεδέχετο, καὶ πᾶν τὸ δυνατὸν προθύ-
 2 μως εἶχεν αὐτῷ χαρίζεσθαι. μετὰ δὲ τοῦτον ἐβού-
 λοντο μὲν εἰσάγειν Ῥοδίους. ἀφυστεροῦντος δὲ τινος
 τῶν πρεσβευτῶν εἰσεκαλέσαντο τοὺς Συμυρναίους.
 3 οὗτοι δὲ πολλοὺς μὲν ἀπολογισμοὺς εἰσήνεγκαν περὶ
 τῆς αὐτῶν εὐνοίας καὶ προθυμίας, ἣν παρέσχηνται
 4 Ῥωμαίοις κατὰ τὸν ἐνεστώτα πόλεμον· οὕσης δὲ τῆς
 20 περὶ αὐτῶν δόξης ὁμολογουμένης, διότι γερόνασι
 πάντων ἐκτενέστατοι τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας αὐτονομου-

μένων, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγοῦμεθα εἶναι τοὺς κατὰ μέ-
 ρος ἐκτίθεσθαι λόγους. ἐπὶ δὲ τούτοις εἰσῆλθον οἱ 5
 Ῥόδιοι, καὶ βραχέα προενηγάμενοι περὶ τῶν κατ'
 ἰδίαν σφίσι πεπραγμένων εἰς Ῥωμαίους, ταχέως εἰς
 5 τὸν περὶ τῆς πατρίδος ἐπανῆλθον λόγον. ἐν ᾧ μέγι- 6
 στον αὐτοῖς ἔφασαν γερονέται σύμπτωμα κατὰ τὴν
 πρεσβείαν, πρὸς ὃν οἰκειότατα διάκεινται βασιλέα
 καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν, πρὸς τοῦτον αὐτοῖς ἀντι-
 πεπτωκίναται τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. τῇ μὲν γὰρ 7
 10 αὐτῶν πατρίδι δοκεῖν τοῦτο κάλλιστον εἶναι καὶ μά-
 λιστα πρέπον Ῥωμαίοις, τὸ τοὺς ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἑλλη-
 νας ἐλευθερωθῆναι καὶ τυχεῖν τῆς αὐτονομίας τῆς
 ἄπασιν ἀνθρώποις προσφιλεστάτης, Εὐμένει δὲ καὶ
 τοῖς ἀδελφοῖς ἥμισυ τοῦτο συμφέρειν· φύσει γὰρ 8
 15 πᾶσαν μοναρχίαν τὸ μὲν ἴσον ἐχθαίρειν, ζητεῖν δὲ
 πάντας, εἰ δὲ μὴ γ', ὡς πλείστους, ὑπηκόους εἶναι
 σφίσι καὶ πειθαρχεῖν. ἀλλὰ καίπερ τοιούτων ὄντων 9
 τῶν πραγμάτων, ὅμως ἔφασαν πεπεισθαι διότι καθί-
 ζονται τῆς προθέσεως, οὐ τῷ πλείον Εὐμένους δύνα-
 20 σθαι παρὰ Ῥωμαίοις, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρῳ φαίνεσθαι
 λέγοντες καὶ συμφορώτερον πᾶσιν ὁμολογουμένως.
 εἰ μὲν γὰρ μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως Εὐμένει χάριν ἀπο- 10
 δοῦναι Ῥωμαίους, εἰ μὴ παραδοῖεν αὐτῷ τὰς αὐτονο-
 μουμένας πόλεις, ἀπορεῖν εἰκὸς ἦν περὶ τῶν ἐνεστώ-
 25 τῶν· ἢ γὰρ φίλον ἀληθινὸν ἔδει παριδεῖν ἢ τοῦ κα- 11
 λῶ καὶ καθήκοντος αὐτοῖς ὀλιγορῆσαι καὶ τὸ τέλος
 τῶν ἰδίων πράξεων ἀμαυρῶσαι καὶ καταβαλεῖν. εἰ 12
 δ' ἀμφοτέρων τούτων ἱκανῶς ἔξεστι προνοηθῆναι,
 τίς ἂν ἔτι περὶ τούτου διαπορήσειε; καὶ μὴν ὥσπερ 13
 30 ἐν δαίπνῳ πολυτελεῖ, πάντα ἐνεστὶν ἱκανὰ πᾶσι καὶ 14
 τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντου καὶ τὴν Πισιδιῆν, πρὸς δὲ

ταύταις Χερρόνησον καὶ τὰ προσοροῦντα ταύτη τῆς
 Εὐρώπης ἔξεστιν ὑμῖν, οἷς ἂν βούλησθε προστιθέ-
 15 ναι· ὧν ἓν τι προστεθὲν πρὸς τὴν Εὐμένους βασι-
 λείαν δεκαπλασίαν αὐτὴν δύναται ποιεῖν τῆς νῦν
 ὑπαρχούσης· πάντων δὲ τούτων ἢ τῶν πλείστων 5
 αὐτῇ προσμερισθέντων, οὐδεμιᾶς ἂν γένοιτο τῶν
 6 ἄλλων δυναστειῶν καταδεστέρα. ἔξεστιν οὖν, ὧ
 ἄνδρες Ῥωμαῖοι, καὶ τοὺς φίλους μεγαλομερῶς σω-
 ματοποιῆσαι καὶ τὸ τῆς ἰδίας ὑποθέσεως λαμπρὸν
 2 μὴ καταβαλεῖν. οὐ γὰρ ἔστιν ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις 10
 ἀνθρώποις ταῦτ' ἔσθ' ἔργων, ἀλλ' ἕτερον.
 3 οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ὀρμῶσι πρὸς τὰς πράξεις
 ὀρεγόμενοι τοῦ καταστρέψασθαι καὶ προσλαβεῖν πό-
 4 λεις, χορηγίας, ναῦς· ὑμᾶς δὲ πάντων τούτων ἀπροσ-
 δεήτους οἱ θεοὶ πεποιήκασιν, πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰ- 15
 5 κουμενήν τεθεικότες ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ἐξουσίαν. τί-
 νος οὖν ἔτι προσδεῖσθε, καὶ τίνος ἂν ἔτι δέοι πρό-
 6 νοιαν ὑμᾶς ποιεῖσθαι τὴν ὀχυρωτάτην; δῆλον ὡς
 ἐπαίνου καὶ δόξης παρ' ἀνθρώποις, ἃ καὶ κτήσα-
 7 σθαι μὲν ἔστι δυσχερές, δυσχερέστερον δὲ κτησαμέ- 20
 νους διαφυλάξει. γινώητε δ' ἂν τὸ λεγόμενον οὕτως.
 ἐπολεμήσατε πρὸς Φίλιππον καὶ πᾶν ὑπεμείνατε χά-
 ριν τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας· τοῦτο γὰρ προέ-
 8 θεσθε, καὶ τοῦθ' ὑμῖν ἄθλον ἐξ ἐκείνου τοῦ πολέ- 25
 μου περιγέγονεν, ἕτερον δ' ἀπλῶς οὐδέν. ἀλλ' ὅμως
 9 ἠὲδοκεῖτε τούτῳ μᾶλλον ἢ τοῖς παρὰ Καρχηδονίων
 φόροις· καὶ μάλα δικαίως· τὸ μὲν γὰρ ἀργυρίου ἔστι
 κοινόν τι πάντων ἀνθρώπων κτήμα, τὸ δὲ καλὸν καὶ
 πρὸς ἔπαινον καὶ τιμὴν ἀνήκον θεῶν καὶ τῶν ἔργι- 30
 10 στα τούτοις πεφυκότων ἀνδρῶν ἔστι. τοιγαροῦν
 σεμνότατον τῶν ὑμετέρων ἔργων ἢ τῶν Ἑλλήνων
 ἐλευθέρωσις. τούτῳ νῦν ἂν μὲν προσθῆτε τὰκόλου-

θον, τελειωθήσεται τὰ τῆς ὑμετέρας δόξης· ἂν δὲ
 παρῆδητε, καὶ ἢ πρὶν ἐλαττωθήσεται φανερῶς. ἡμεῖς 11
 μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες, καὶ τῆς προαιρέσεως γεγυνοῦτες
 αἰρετισταὶ καὶ τῶν μεγίστων ἀγώνων καὶ κινδύνων
 5 ἀληθινῶν ὑμῖν μετεσχηκότες, καὶ νῦν οὐκ ἐγκαταλεί-
 πομεν τὴν τῶν φίλων τάξιν, ἀλλ' ἃ γε νομίζομεν 12
 ὑμῖν καὶ πρόπειν καὶ συμφέρειν, οὐκ ἀκνήσαμεν
 ὑπομῆσαι μετὰ παρρησίας, οὐδενὸς στοχασάμενοι
 τῶν ἄλλων οὐδὲ περὶ πλείονος οὐδὲν ποιησάμενοι τοῦ
 10 καθήκοντος αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν Ῥόδιοι ταῦτα εἰπόν- 13
 11 τες πᾶσιν ἐδόκουν μετριῶς καὶ καλῶς διειλέχθαι περὶ
 τῶν προκειμένων.

Ἐπὶ δὲ τούτοις εἰσήγαγον τοὺς παρ' Ἀντιόχου 7
 πρεσβευτὰς Ἀντίπατρον καὶ Ζεῦξιν. ὧν μετ' ἀξιώ- 2
 12 σεως καὶ παρακλήσεως ποιησαμένων τοὺς λόγους,
 εὐδόκησαν ταῖς γεγενημέναις ὁμολογίαις πρὸς τοὺς
 περὶ τὸν Σικιπίανα κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ μετὰ τινας 3
 ἡμέρας τοῦ δήμου συνεπικυρώσαντος ἕτεμον ὄρκια
 περὶ τούτων πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀντίπατρον. μετὰ 4
 20 δὲ ταῦτα καὶ τοὺς ἄλλους εἰσήγον, ὅσοι παρήσαν ἀπὸ
 τῆς Ἀσίας πρεσβεύοντες· ὧν ἐπὶ βραχὺ μὲν διήκου-
 σαν, ἅπασιν δὲ τὴν αὐτὴν ἔδωκαν ἀπόκρισιν. αὕτη δ' 5
 ἦν ὅτι δέκα πρεσβεύοντας ἐξαποστελοῦσι τοὺς ὑπὲρ
 ἀπάντων τῶν ἀμφισβητουμένων ταῖς πόλεσι διαγνώ-
 25 σομένους. δόντες δὲ ταύτας τὰς ἀποκρίσεις μετὰ 6
 ταῦτα κατέστησαν δέκα πρεσβευτὰς, οἷς περὶ μὲν τῶν
 κατὰ μέρος ἔδωκαν τὴν ἐπιτροπήν, περὶ δὲ τῶν ὅλων 7
 αὐτοὶ διέλαβον ὅτι δεῖ τῶν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου
 κατοικούντων, ὅσοι μὲν ὑπ' Ἀντιόχου ἐτάττοντο, τού- 8
 30 τοὺς Εὐμένει δοθῆναι πλὴν Λυκίας καὶ Καρίας τὰ
 μέχρι τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ, ταῦτα δὲ Ῥοδίων
 ὑπάρχειν, τῶν δὲ πόλεων τῶν Ἑλληνίδων ὅσαι μὲν 8

Ἀτάλῳ φόρον ὑπετέλουν, ταύτας τὸν αὐτὸν Εὐμένει
 τελεῖν, ὅσαι δὲ Ἀντιόχῳ, μόνον ταύταις ἀφείσθαι
 9 τὸν φόρον. δόντες δὲ τοὺς τύπους τούτους ὑπὲρ τῆς
 ὅλης διοικήσεως, ἐξέπεμπον τοὺς δέκα πρὸς Γνάιον
 10 τὸν ὕπατον εἰς τὴν Ἀσίαν. ἤδη δὲ τούτων διωκημέ-
 νων, προσῆλθον αὐτῷ οἱ Ῥόδιοι πρὸς τὴν σύγκλη-
 τον, ἀξιούντες περὶ Σόλων τῶν Κιλικίων· διὰ γὰρ
 τὴν συγγένειαν ἔφασαν καθήκειν αὐτοῖς προνοεῖσθαι
 11 τῆς πόλεως ταύτης. εἶναι γὰρ Ἀργείων ἀποίκους
 Σολεῖς, καθάπερ καὶ Ῥοδίου· ἐξ ὧν ἀδελφικὴν οὐ-
 12 σαν ἀπεδείκνυον τὴν συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους. ὧν
 ἕνεκα δίκαιον ἔφασαν εἶναι τυχεῖν αὐτοὺς τῆς ἔλευ-
 13 θερίας ὑπὸ Ῥωμαίων διὰ τῆς Ῥοδίων χάριτος. ἡ δὲ
 σύγκλητος διακούσασα περὶ τούτων εἰσεκαλέσατο
 τοὺς παρ' Ἀντιόχου πρεσβευτάς, καὶ τὸ μὲν πρῶτον
 14 ἐπέταττε πάσης Κιλικίας ἐκχωρεῖν τὸν Ἀντιόχον· οὐ
 προσδεχομένων δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον διὰ τὸ
 παρὰ τὰς συνθήκας εἶναι, πάλιν ὑπὲρ αὐτῶν τῶν
 14 Σόλων ἐποιούντο τὸν λόγον. φιλοτίμως δὲ πρὸς
 τοῦτο διερειδομένων τῶν πρεσβευτῶν, τούτους μὲν
 ἀπέλυσαν, τοὺς δὲ Ῥοδίους εἰσεκαλεσάμενοι διεσά-
 φουν τὰ συναντάμενα παρὰ τῶν περὶ τὸν Ἀντίπα-
 15 τρον, καὶ προσεπέλεγον ὅτι πᾶν ὑπομενοῦσιν, εἰ
 πάντως τοῦτο κέρριται Ῥοδίοις. τῶν δὲ πρεσβευτῶν
 εὐδοκουμένων τῇ φιλοτιμίᾳ τῆς συγκλήτου καὶ φα-
 16 σκόντων οὐδὲν ἔτι πέρα ζητεῖν, τὰυτα μὲν ἐπὶ τῶν
 ὑποκειμένων ἔμεινεν.
 16 Ἦδη δὲ πρὸς ἀναζυγὴν τῶν δέκα καὶ τῶν ἄλ-
 λων πρεσβευτῶν ὄντων κατέπλευσαν τῆς Ἰταλίας εἰς
 Βρεντέσιον οἱ τε περὶ τὸν Σικπιῶνα καὶ Λεύμιον οἱ τῆ
 17 ναυμαχία νικήσαντες τὸν Ἀντιόχον· οἱ καὶ μετὰ τινος
 ἡμέρας εἰσελθόντες εἰς τὴν Ῥώμην ἦγον θριάμβους.

Ὅτι Ἀμύνανδρος ὁ τῶν Ἀθαμάνων βασιλεὺς, δο- 8
 κῶν ἤδη τὴν ἀρχὴν ἀνειληφέναι βεβαίως, εἰς Ῥώμην
 ἐξέπεμπε πρεσβευτάς καὶ πρὸς τοὺς Σικπιῶνας εἰς
 τὴν Ἀσίαν, ἔτι γὰρ ἦσαν περὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἐφε-
 5 σον τόπους, τὰ μὲν ἀπολογούμενος τῷ δοκεῖν δι' 2
 Αἰτωλῶν πεποιῆσθαι τὴν κἀθοδον, τὰ δὲ κατηγορῶν
 τοῦ Φιλίππου, τὸ δὲ πολὺ παρακαλῶν προσδέξασθαι
 πάλιν αὐτὸν εἰς τὴν συμμαχίαν. οἱ δ' Αἰτωλοὶ νο- 3
 μίσαντες ἔχειν εὐφυῆ καιρὸν πρὸς τὸ τὴν Ἀμφιλο-
 10 χίαν καὶ τὴν Ἀπεραντίαν ἀνακτῆσασθαι, προέθεντο
 στρατεύειν εἰς τοὺς προειρημένους τόπους. ἀθροί- 4
 σαντος δὲ Νικάνδρου τοῦ στρατηγοῦ πάνδημον στρα-
 τιάν, ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἀμφιλοχίαν. τῶν δὲ πλείστων 5
 αὐτοῖς ἐθελοντὴν προσχωρησάντων μετῆλθον εἰς τὴν
 15 Ἀπεραντίαν. καὶ τούτων δὲ προσθεμένων ἔκουσίως
 ἐστράτευσαν εἰς τὴν Δολοπίαν. οὗτοι δὲ βραχὺν μὲν 6
 τινα χρόνον ὑπέδειξαν ὡς ἀντιποιησόμενοι, τηρήσαν-
 τες τὴν πρὸς Φίλιππον πίστιν· λαβόντες δὲ πρὸ
 ὀφθαλμῶν τὰ περὶ τοὺς Ἀθαμᾶνας καὶ τὴν τοῦ Φι-
 20 λίππου φρυγὴν, ταχέως μετενόησαν καὶ προσέθεντο
 πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς. γενομένης δὲ τῆς τῶν πραγμά- 7
 των εὐροίας τοιαύτης ἀπήγαγε τὴν στρατιάν ὁ Νί-
 κανδρος εἰς τὴν οἰκίαν, δοκῶν ἠσφαλισθαι τὰ κατὰ
 τὴν Αἰτωλίαν τοῖς προειρημένοις ἔθνεσι καὶ τόποις
 25 τοῦ μηδένα δύνασθαι κακοποιεῖν τὴν χώραν αὐτῶν.
 ἄρτι δὲ τούτων συμβεβηκότων καὶ τῶν Αἰτωλῶν 8
 ἐπὶ τοῖς γεγονόσι φρονηματιζομένων, προσέπεσε φή-
 μη περὶ τῆς κατὰ τὴν Ἀσίαν μάχης, ἐν ἣ γνόντες ἡτ-
 τημένον ὀλοσχερῶς τὸν Ἀντιόχον αὐτῶν ἀνετράπησαν
 30 ταῖς ψυχαῖς. ὡς δὲ παραγενηθεὶς ἐκ τῆς Ῥώμης ὁ 9
 Δαμοτέλης τὸν τε πόλεμον ἀνήγγειλε διότι μένει
 καταμόνος καὶ τὴν τοῦ Μάρκου καὶ τῶν δυνάμεων

διάβασιν ἐπ' αὐτούς, τότε δὴ παντελῶς εἰς ἀμηχανίαν ἐνέπιπτον, καὶ διηπόρουσι πῶς δεῖ χρῆσασθαι τοῖς ἐπιφερομένοις πράγμασιν. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς πρὸς τε Ῥοδίους πέμπειν καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ἀξιούοντας καὶ παρακαλοῦντας πρὸς βεῦσαι περὶ αὐτῶν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ παραιτησαμένους τὴν ὄρηγν τῶν Ῥωμαίων ποιήσασθαι τινα λύσιν τῶν περιεστώτων κακῶν τὴν Αἰτωλίαν. ὁμοίως δὲ καὶ παρ' αὐτῶν ἐξέπεμψαν πάλιν πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥώμην, Ἀλέξανδρον τὸν Ἴσιον ἐπικαλούμενον καὶ Φαινέα, σὺν δὲ τούτοις * τὸν Ἀμβρακιώτην καὶ Λύκωπον.

9 Ὅτι παραγενομένων πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων ἐξ Ἠπείρου πρεσβευτῶν, ἐκινολογεῖτο 2 τούτοις περὶ τῆς ἐπὶ τοὺς Αἰτωλοὺς στρατείας. τῶν δὲ πρεσβευτῶν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Ἀμβρακίαν συμβουλευόντων, συνέβαινε γὰρ τότε πολιτεύεσθαι τοὺς 3 Ἀμβρακιώτας μετὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ φερόντων ἀπολογισμοὺς διότι καὶ πρὸς τὸ μάχεσθαι τοῖς στρατοπέδοις, ἐὰν εἰς τοῦτο βούλωνται συγκαταβαίνειν Αἰτωλοί, καλλίστους εἶναι τόπους συμβαίνει περὶ τὴν 4 προειρημένην πόλιν, κἂν ἀποδειλιῶσιν, εὐφυῶς αὐτὴν κείσθαι πρὸς πολιορκίαν· καὶ γὰρ ἄφθονον ἔχει τὴν χώραν εὐκαιρίαν πρὸς τὰς τῶν ἔργων παρασκευάς, καὶ τὸν Ἄραττον ποταμὸν ῥέοντα παρὰ τὴν πόλιν συνεοργήσειν πρὸς τε τὰς τοῦ στρατοπέδου 5 χρείας, ἅτε θέρους ὄντος καὶ πρὸς τὴν τῶν ἔργων ἀσφάλειαν· δοξάντων δὲ τῶν πρεσβευτῶν καλῶς συμβουλευεῖν, ἀναξεύξας ὁ στρατηγὸς ἦγε διὰ τῆς 6 Ἠπείρου τὸν στρατὸν ἐπὶ τὴν Ἀμβρακίαν. ἀφικόμενος δέ, καὶ τῶν Αἰτωλῶν οὐ τολμώντων ἀπαντᾶν, περιήει κατοπτρεύων τὴν πόλιν καὶ ἐνήργει τὰ τῆς 7 πολιορκίας φιλοτίμως. καὶ οἱ εἰς τὴν Ῥώμην ἀπο-

σταλέντες πρέσβεις, παρατηρηθέντες ὑπὸ Σιβύρου τοῦ Πετραίου περὶ τὴν Κεφαλληνίαν, κατήχθησαν 8 εἰς Χάραδρον. τοῖς δὲ Ἠπειρώταις ἔδοξε τὰς μὲν ἀρχὰς εἰς Βούχeton ἀποθέσθαι καὶ φυλάττειν ἐπιμελῶς τοὺς ἄνδρας· μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ἀπήτουν αὐτοὺς λύτρα διὰ τὸ πόλεμον ὑπάρχειν σφίσι πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς. συνέβαινε δὲ τὸν μὲν Ἀλέξανδρον πλουσιώτατον εἶναι πάντων τῶν Ἑλλήνων, τοὺς δὲ λοιποὺς καθυστερεῖν τοῖς βίοις, πολὺ δὲ λείπεσθαι τοῦ προειρημένου ταῖς οὐσίαις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκέλευον ἕκαστον ἀποδοῦναι πέντε τάλαντα. τοῦτο δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις οὐδ' ὅλως ἀπήρεσκεν, ἀλλ' ἐβούλοτο, περὶ πλείστον ποιούμενοι τὴν σφῶν αὐτῶν σωτηρίαν· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος οὐκ ἂν ἔφη συγχωρη- 11 σαι, πολὺ γὰρ εἶναι τὰργύριον, καὶ τὰς νύκτας διαγρυπνῶν διωλοφύροτο πρὸς αὐτόν, εἰ δεήσει πέντε τάλαντα καταβάλλειν. οἱ δ' Ἠπειρώται προορώμενοι τὸ μέλλον, καὶ διαγωνιῶντες μὴ γνόντες οἱ Ῥωμαῖοι διότι πρὸς αὐτοὺς κατεσχίμασι, 12 κἄπειτα γράψαντες παρακαλῶσι καὶ κελεύωσιν ἀπολύειν τοὺς ἄνδρας, συγκαταβάντες τρία τάλαντα πάλιν ἀπήτουν ἕκαστον. ἀσμένως δὲ τῶν ἄλλων προσδεξαμένων, οὗτοι μὲν διεγγυηθέντες ἐπανῆλθον, ὁ δ' Ἀλέξανδρος οὐκ ἂν ἔφη δοῦναι πλεῖον ταλάντου· καὶ 13 γὰρ τοῦτ' εἶναι πολὺ. καὶ τέλος ἀπογνοὺς αὐτὸν 14 ἔμεινεν ἐν τῇ φυλακῇ, πρεσβύτερος ἄνθρωπος, πλειόνων ἢ διακοσίων ταλάντων ἔχων οὐσίαν· καὶ μοι δοκεῖ κἂν ἐκλιπεῖν τὸν βίον ἐφ' ᾧ μὴ δοῦναι τὰ τρία τάλαντα. τοσαύτη τις ἐνίοις πρὸς τὸ πλεῖον ὄρημν 15 παρίσταται καὶ προθυμία. τότε δ' ἐκείνῳ καὶ ταῦτόματον 16 συνήργησε πρὸς τὴν φιλαργυρίαν, ὥστε παρὰ πᾶσιν ἐπαίνου καὶ συγκαταθέσεως τυχεῖν τὴν

17 ἀλογιστίαν αὐτοῦ διὰ τὴν περιπέτειαν· μετὰ γὰρ
ὀλίγας ἡμέρας γραμμάτων παραγεννηθέντων ἐκ τῆς
Ῥώμης περὶ τῆς ἀφέσεως, αὐτὸς μόνος ἀπελύθη χω-
18 ρὶς λύτρων. οἱ δ' Αἰτωλοί, γνόντες τὴν αὐτοῦ πε-
ριπέτειαν, Δαμοτέλη προεχειρίσαντο πάλιν εἰς τὴν
19 Ῥώμην πρεσβευτήν. ὃς ἐκπλεύσας μέχρι Λευκάδος
καὶ γνούς προάγοντα διὰ τῆς Ἡπείρου μετὰ τῶν δυ-
νάμεων Μάρκου ἐπὶ τὴν Ἀμβρακίαν, ἀπογνοὺς τὴν
πρεσβείαν αὐθις ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Αἰτωλίαν.
[Exc. de legat. p. 43—56.]

10 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ παρὰ τῶν Ἀθη-
(12) ναίων καὶ τῶν Ῥοδίων πρέσβεις ἦκον ἐπὶ τὸ στρα-
τόπεδον τῶν Ῥωμαίων, συνεπιληψόμενοι τῶν διαλύ-
2 σεων. ὃ τε βασιλεὺς τῶν Ἀθαμάνων Ἀμύνανδρος
παρεγένετο σπουδάζων ἐξελεῖσθαι τοὺς Ἀμβρακιώ- 15
τας ἐκ τῶν περιεστῶτων κακῶν, δοθείσης αὐτῷ τῆς
3 ἀσφαλείας ὑπὸ τοῦ Μάρκου διὰ τὸν καιρὸν· πάν-
ν γὰρ οἰκείως εἶχε πρὸς τοὺς Ἀμβρακιώτας διὰ τὸ καὶ
πλείω χρόνον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διατετριφέναι κατὰ
4 φρυγῆν. ἦκον δὲ καὶ παρὰ τῶν Ἀκαρνανῶν μετ' 20
ὀλίγας ἡμέρας ἄγοντές τινες τοὺς περὶ Δαμοτέλη·
ὁ γὰρ Μάρκος πνυθόμενος τὴν περιπέτειαν αὐτῶν
ἔγραψε τοῖς Θουριεῦσιν ἀνακομίζειν τοὺς ἄνδρας ὡς
5 αὐτόν. πάντων δὲ τούτων ἠθροισμένων ἐνηργεῖτο
6 φιλοτιμῶς τὰ πρὸς τὰς διαλύσεις. ὁ μὲν οὖν Ἀμύ- 25
νανδρος κατὰ τὴν αὐτοῦ πρόθεσιν εἶχετο τῶν Ἀμ-
βρακιωτῶν, παρακαλῶν σώζειν σφᾶς αὐτούς· εἶναι
δὲ τοῦτο οὐ μακρὰν, ἐὰν βουλευσῶνται βέλτιον περὶ
7 αὐτῶν. πλεονάκις δὲ προσπελάζοντος αὐτοῦ τῷ τεί-
χει καὶ διαλεγομένου περὶ τούτων, ἔδοξε τοῖς Ἀμ- 30
βρακιώταις εἰσκαλέσασθαι τὸν Ἀμύνανδρον εἰς τὴν
8 πόλιν. τοῦ δὲ στρατηγοῦ συγχωρήσαντος τῷ βασιλεῖ

τὴν εἴσοδον, οὗτος μὲν εἰσελθὼν διελέγετο τοῖς
Ἀμβρακιώταις περὶ τῶν ἐνεστῶτων, οἱ δὲ παρὰ τῶν 9
Ἀθηναίων καὶ τῶν Ῥοδίων πρέσβεις, λαμβάνοντες
εἰς τὰς χεῖρας τὸν στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων καὶ ποι-
5 κίλως ὁμιλοῦντες πραῦνειν ἐπειρῶντο τὴν ὀργὴν
αὐτοῦ. τοῖς δὲ περὶ τὸν Δαμοτέλη καὶ Φαινέαν ὑπέ- 10
θετό τις ἔχεσθαι καὶ θεραπεύειν τὸν Γάιον Οὐαλέ-
ριον· οὗτος δ' ἦν Μάρκου μὲν υἱὸς τοῦ πρώτου 11
συνθεμένου πρὸς Αἰτωλοὺς τὴν συμμαχίαν, Μάρκου
10 δὲ τοῦ τότε στρατηγοῦντος ἀδελφὸς ἐκ μητρὸς, ἄλ-
λως δὲ προᾶξιν ἔχων νεανικὴν ἢν μάλιστα παρὰ τῷ
στρατηγῷ πιστευόμενος. ὃς παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν 12
περὶ τὸν Δαμοτέλη, καὶ νομίσας ἴδιον εἶναι τὸ
πρᾶγμα καὶ καθήκειν αὐτῷ τὸ προστατῆσαι τῶν
15 Αἰτωλῶν, πᾶσαν εἰσεφέρειτο σπουδὴν καὶ φιλοτιμίαν,
ἐξελεῖσθαι σπουδάζων τὸ ἔθνος ἐκ τῶν περιεστῶτων
κακῶν. ἐνεργῶς δὲ πανταχόθεν προσάγομένης τῆς 13
φιλοτιμίας ἔλαβε τὸ πρᾶγμα συντέλειαν. οἱ μὲν γὰρ 14
Ἀμβρακιῶται πεισθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐπέτρε-
20 ψαν τὰ καθ' αὐτοὺς τῷ στρατηγῷ τῶν Ῥωμαίων, καὶ
παρέδωκαν τὴν πόλιν ἐφ' ᾧ τοὺς Αἰτωλοὺς ὑποσπόν-
δους ἀπελθεῖν· τοῦτο γὰρ ὑφείλοντο πρῶτον, τη- 15
ροῦντες τὴν πρὸς τοὺς συμμαχοὺς πίστιν. ὁ δὲ Μάρ- 11
κος συγκατέθετο τοῖς Αἰτωλοῖς ἐπὶ τούτῳ ποιήσασθαι (13)
25 τὰς διαλύσεις, ὥστε διακόσια μὲν Εὐβοικὰ τάλαντα 2
παραχορῆμα λαβεῖν, τριακόσια δ' ἐν ἔτεσιν ἕξ, πεντή-
κοντα καθ' ἕναστος ἔτος· ἀποκατασταθῆναι δὲ καὶ 3
τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τοὺς αὐτομόλους Ῥωμαίοις
ἅπαντας τοὺς παρ' αὐτοῖς ὄντας ἐν ἕξ μηνὶ χωρὶς
30 λύτρων· πόλιν δὲ μηδεμίαν ἔχειν ἐν τῇ συμπολιτείᾳ, 4
μηδὲ μετὰ ταῦτα προσλαβέσθαι, τούτων ὅσαι μετὰ τὴν
Λευκίου Κορνηλίου διάβασιν ἐάλωσαν ὑπὸ Ῥωμαίων

5 ἢ φιλίαν ἐποίησαντο πρὸς Ῥωμαίους· Κεφαλληνίους
 δὲ πάντας ἐκσπόνδους εἶναι τούτων τῶν συνθηκῶν.
 6 Ταῦτα μὲν οὖν ὑπετυπώθη τότε κεφαλαιωδῶς
 περὶ τῶν διαλύσεων· ἔδει δὲ τούτοις πρῶτον μὲν
 εὐδοκῆσαι τοὺς Αἰτωλοὺς, μετὰ δὲ ταῦτα γίνεσθαι
 7 τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ Ῥωμαίους. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι
 καὶ Ῥόδιοι παρέμενον αὐτοῦ, καταδοκῶντες τὴν τῶν
 Αἰτωλῶν ἀπόφασιν· οἱ δὲ περὶ τὸν Δαμοτέλη ἐπα-
 8 νελθόντες διεσάφουν τοῖς Αἰτωλοῖς περὶ τῶν συγκε-
 χωρημένων. τοῖς μὲν οὖν ὄλοις εὐδόκουν· καὶ γὰρ
 9 ἦν αὐτοῖς ἅπαντα παρὰ τὴν προσδοκίαν· περὶ δὲ
 τῶν πόλεων τῶν πρότερον συμπολιτευομένων αὐτοῖς
 διαπορήσαντες ἐπὶ ποσὸν τέλος συγκατέθεντο τοῖς
 10 προτεινομένοις. ὁ δὲ Μάρκος παραλαβὼν τὴν Ἀμ-
 βρακίαν τοὺς μὲν Αἰτωλοὺς ἀφῆκεν ὑποσπόνδους,
 11 τὰ δ' ἀγάλματα καὶ τοὺς ἀνδριάντας καὶ τὰς γραφὰς
 ἀπήγαγεν ἐκ τῆς πόλεως, ὄντα καὶ πλείω διὰ τὸ γε-
 12 γονεῖναι βασιλείου Πύρρου τὴν Ἀμβρακίαν. ἐδόθη
 δ' αὐτῷ καὶ στέφανος ἀπὸ ταλάντων πεντήκοντα καὶ
 13 ἑκατόν. ταῦτα δὲ διοικησάμενος ἐποιεῖτο τὴν πο-
 ρεῖαν εἰς τὴν μεσόγειον τῆς Αἰτωλίας, θανυμάζων
 ἐπὶ τῷ μηδὲν αὐτῷ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν ἀπαντᾶ-
 12 σθαι. παραγενόμενος δὲ πρὸς Ἄργος τὸ καλούμενον
 Ἀμφιλοχικὸν κατεστρατοπέδευσεν, ὅπερ ἀπέχει τῆς
 13 Ἀμβρακίας ἑκατὸν ὄγδοήκοντα στάδια. ἐκεῖ δὲ συμ-
 μιξάντων αὐτῷ τῶν περὶ τὸν Δαμοτέλη, καὶ δια-
 σαφούντων ὅτι δέδοκται τοῖς Αἰτωλοῖς βεβαιοῦν τὰς
 δι' ἑαυτῶν γεγενημένας ὁμολογίας, διεχωρίσθησαν,
 Αἰτωλοὶ μὲν εἰς τὴν οἰκίαν, Μάρκος δὲ εἰς τὴν
 14 Ἀμβρακίαν. κάκεισε παραγενόμενος οὗτος μὲν ἐγί-
 γνετο περὶ τὸ περαιοῦν τὴν δύναμιν εἰς τὴν Κεφαλ-
 ληνίαν, οἱ δ' Αἰτωλοὶ προχειρισάμενοι Φαινέαν καὶ

Νίκανδρον πρεσβευτὰς ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ῥώμην
 περὶ τῆς εἰρήνης· ἀπλῶς γὰρ οὐδὲν ἦν κύριον τῶν
 16 προειρημένων, εἰ μὴ καὶ τῷ δήμῳ δοῦναι τῷ τῶν Ῥω-
 μαίων.
 5 Οὔτοι μὲν οὖν παραλαβόντες τοὺς τε Ῥοδίους 12
 καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἔπλεον ἐπὶ τὸ προκείμενον·⁽¹⁴⁾
 παραπλησίως δὲ καὶ Μάρκος ἐξαπέστειλε Γάιον τὸν 2
 Οὐαλέριον καὶ τινὰς ἑτέρους τῶν φίλων πράξοντας
 τὰ περὶ τῆς εἰρήνης. ἀφικομένων δ' εἰς τὴν Ῥώμην, 3
 10 πάλιν ἐκαινοποιήθη τὰ τῆς ὀργῆς πρὸς Αἰτωλοὺς διὰ
 Φιλίππου τοῦ βασιλέως· ἐκεῖνος γὰρ δοκῶν ἀδίκως 4
 ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν ἀφηρηθῆαι τὴν Ἀθαμανίαν καὶ
 τὴν Δολοπίαν διεπέμψατο πρὸς τοὺς φίλους, ἀξίων
 αὐτοὺς συνοργισθῆναι καὶ μὴ προσδέξασθαι τὰς δια-
 15 λύσεις. διὸ καὶ τῶν μὲν Αἰτωλῶν εἰσπορευθέντων 5
 παρήκουεν ἢ σύγκλητος, τῶν δὲ Ῥοδίων καὶ τῶν
 Ἀθηναίων ἀξιούντων ἐνεγράφη καὶ προσέσχε τὸν
 νοῦν. καὶ γὰρ ἐδόκει Ἀἴμις ὁ κηρησίω ἀλλὰ τε κα- 6
 λῶς εἰπεῖν καὶ παραδείγματι πρὸς τὸ παρὸν οἰκείῳ
 20 χρῆσασθαι κατὰ τὸν λόγον. ἔφη γὰρ ὀργίξεσθαι μὲν 7
 εἰκότως τοῖς Αἰτωλοῖς· πολλὰ γὰρ εὖ πεπονθότας
 τοὺς Αἰτωλοὺς ὑπὸ Ῥωμαίων οὐ χάριν ἀποδεδωκέναι
 τούτων, ἀλλ' εἰς μέγαν ἀγροχένην κίνδυνον τὴν Ῥω-
 25 μαίων ἡγεμονίαν ἐκκαύσαντας τὸν πρὸς Ἀντίοχον 8
 πόλεμον· ἐν τούτῳ δὲ διαμαρτάνειν τὴν σύγκλητον, 8
 ἐν ᾧ τὴν ὀργὴν φέρειν ἐπὶ τοὺς πολλοὺς. εἶναι γὰρ 9
 τὸ συμβαῖνον ἐν ταῖς πολιτείαις περὶ τὰ πλήθη πα-
 10 ραπλήσιον τῷ γιγνομένῳ περὶ τὴν θάλατταν. καὶ 10
 γὰρ ἐκείνην κατὰ μὲν τὴν αὐτῆς φύσιν αἰεὶ ποτ' εἰ-
 30 ναι γαληνὴν καὶ καθεστηκυῖαν καὶ συλλήβδην τοι-
 αύτην ὥστε μηδέποτε ἂν ἐνοχλῆσαι μηδένα τῶν
 προσπελαζόντων αὐτῇ καὶ χρωμένων· ἐπειδὴν δ' 11

ἐμπεσόντες εἰς αὐτὴν ἄνεμοι βίαιοι ταράξωσι καὶ
 παρὰ φύσιν ἀναγκάσωσι κινεῖσθαι, τότε μηδὲν ἔτι
 12 δεινότερον εἶναι μηδὲ φοβερώτερον θαλάττης· ὃ καὶ
 νῦν τοῖς κατὰ τὴν Αἰτωλίαν συμπεσεῖν. ἕως μὲν
 γὰρ ἦσαν ἀκέραιοι, πάντων τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρχον
 13 ὑμῖν εὐνούστατοι καὶ βεβαιοτάτοι συνεργοὶ πρὸς τὰς
 πράξεις· ἐπεὶ δ' ἀπὸ μὲν τῆς Ἀσίας πνεύσαντες
 Θόας καὶ Δικαίαρχος, ἀπὸ δὲ τῆς Εὐρώπης Μενέ-
 14 στας καὶ Δαμόκριτος συνετάραξαν τοὺς ὄχλους καὶ
 παρὰ φύσιν ἠνάγκασαν πᾶν καὶ λέγειν καὶ πρᾶτ-
 15 τειν, τότε δὴ κακῶς φρουοῦντες ἐβουλήθησαν μὲν
 ὑμῖν, ἐγείνοντο δ' αὐτοῖς αἴτιοι κακῶν. * καὶ πρὸς
 ἐκείνους ἔχειν ἀπαραιτήτως, ἐλεεῖν δὲ τοὺς πολ-
 16 λούς καὶ διαλύεσθαι πρὸς αὐτούς, εἰδότας ὅτι γενό-
 μενοι πάλιν ἀκέραιοι καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔτι νῦν
 ὑπ' ὑμῶν σωθέντες εὐνοῦστατοι πάλιν ἔσονται πάν-
 17 των Ἑλλήνων. ὁ μὲν οὖν Ἀθηναῖος ταῦτα εἰπὼν
 ἔπεισε τὴν σύγκλητον διαλύεσθαι πρὸς τοὺς Αἰ-
 τωλοὺς.
 13 Δόξαντος δὲ τῷ συνεδρίῳ καὶ τοῦ δήμου συν-
 18 (15) ἐπιψηφίσαντος, ἐκυρώθη τὰ κατὰ τὰς διαλύσεις. τὰ
 2 δὲ κατὰ μέρος ἦν τῶν συνθηκῶν ταῦτα. ὁ δῆμος ὁ
 τῶν Αἰτωλῶν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν δυναστείαν τοῦ
 3 δήμου τῶν Ῥωμαίων ἀδόλως τηρεῖτω. πολεμίους μὴ
 4 διεύω διὰ τῆς χώρας καὶ τῶν πόλεων ἐπὶ Ῥωμαί-
 5 ουσ ἢ τοὺς συμμάχους καὶ φίλους αὐτῶν, μηδὲ χορη-
 6 γείτω μηδὲν δημοσίᾳ βουλῇ. [ἐχθροὺς τοὺς αὐτοὺς
 ἐχέτω Ῥωμαίοις,] καὶ ἐὰν πολεμῶσι πρὸς τινὰς Ῥω-
 7 μαῖοι, πολεμείτω πρὸς αὐτοὺς ὁ δῆμος ὁ τῶν Αἰτω-
 8 λῶν. τοὺς δὲ [αὐτομόλους, τοὺς] δραπέτας, τοὺς αἰχμα-
 9 λώτους πάντας τοὺς Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων ἀπο-
 10 δότωσαν Αἰτωλοὶ χωρὶς τῶν ὅσοι κατὰ πόλεμον

ἀλόντες εἰς τὴν ἰδίαν ἀπήλθον καὶ πάλιν ἐάλωσαν
 καὶ χωρὶς τῶν ὅσοι πολέμιοι Ῥωμαίων ἐγείνοντο, καθ'
 ὃν καιρὸν Αἰτωλοὶ μετὰ Ῥωμαίων συνεπολέμουν, ἐν
 5 ἡμέραις ἑκατὸν ἀφ' ἧς ἂν τὰ ὄρκια τελεσθῇ τῷ ἄρ-
 6 χοντι τῷ ἐν Κερκύρα· ἐὰν δὲ μὴ εὐρεθῶσί τινες ἐν 7
 τῷ χρόνῳ τούτῳ, ὅταν ἐμφανεῖς γένωνται, τότε ἀπο-
 8 δότωσαν χωρὶς δόλου· καὶ τούτοις μετὰ τὰ ὄρκια μὴ
 9 ἔστω ἐπάνοδος εἰς τὴν Αἰτωλίαν. δότωσαν δὲ Αἰ-
 10 τωλοὶ ἀργυρίου μὴ χειρόνος Ἀττικῷ παραχρημᾷ μὲν
 Ἑλλάδι, ἀντὶ τρίτου μέρους τοῦ ἀργυρίου χρυσίου,
 11 ἐὰν βούλωνται, διδόντες, τῶν δέκα μυῶν ἀργυρίου
 12 χρυσίου μυῶν διδόντες, ἀφ' ἧς δ' ἂν ἡμέρας τὰ ὄρ-
 13 κια τηρηθῇ ἐν ἔτεσι τοῖς πρώτοις ἕξ κατὰ ἔτος ἑκα-
 14 στοντάλαντα πεντήκοντα, καὶ τὰ χρήματα καθιστά-
 15 τωσαν εἰς Ῥώμην. δότωσαν Αἰτωλοὶ ὀμήρους τῷ 10
 στρατηγῷ τετταράκοντα, μὴ νεωτέρους ἑτῶν δώδεκα
 16 μηδὲ πρεσβυτέρους τετταράκοντα, εἰς ἔτη ἕξ, οὓς ἂν
 17 Ῥωμαῖοι προκρίνωσι, χωρὶς στρατηγοῦ καὶ ἱππάρχου
 18 καὶ δημοσίου γραμματέως καὶ τῶν ὀμηρευόντων ἐν
 19 Ῥώμῃ. καὶ τὰ ὀμηρα καθιστάτωσαν εἰς Ῥώμην· ἐὰν 11
 20 δὲ τις ἀποθάνῃ τῶν ὀμηρων, ἄλλον ἀντικαθιστάτω-
 21 σαν. περὶ δὲ Κεφαλληνίας μὴ ἔστω ἐν ταῖς συνθή-
 22 καις. ὅσοι χωῖραι καὶ πόλεις καὶ ἄνδρες, οἷς οὗτοι 13
 23 ἐχρῶντο, ἐπὶ Λευκίου Κοῦντίου καὶ Γναίου Δομετίου
 24 στρατηγῶν ἢ ὕστερον ἐάλωσαν ἢ εἰς φίλιαν ἤλθον
 25 Ῥωμαίοις, τούτων τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐν ταύταις
 26 μηδένα προσλαβέτωσαν Αἰτωλοὶ. ἢ δὲ πόλις καὶ ἢ 14
 27 χώρα ἢ τῶν Οἰνιαδῶν Ἀκαρνανῶν ἔστω. τηρηθέντων 15
 28 δὲ τῶν ὀρκίων ἐπὶ τούτοις συνετετέλεστο τὰ τῆς εἰ-
 29 ρήνης. καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ καθόλου
 30 τοὺς Ἑλληνας τοιαύτην ἔσχε τὴν ἐπιστροφὴν.

- 14 Ὅτι καθ' ὃν καιρὸν ἐν τῇ Ῥίμῃ τὰ περὶ τὰς συν-
 (16) θήκας τὰς πρὸς Ἀντίοχον καὶ καθόλου περὶ τῆς
 Ἀσίας αἱ πρεσβεῖαι διεπράττοντο, κατὰ δὲ τὴν Ἑλ-
 λάδα τὸ τῶν Αἰτωλῶν ἔθνος ἐπολεμεῖτο, κατὰ τοῦ-
 του συνέβη τὸν περὶ τὴν Ἀσίαν πρὸς τοὺς Γαλάτας 5
 πόλεμον ἐπιτελεσθῆναι, ὑπὲρ οὗ νῦν ἐνιστάμεθα τὴν
 διήγησιν. [Exc. de legat. p. 57—63.]
- 15 Ὅτι Μοαγέτης ὁ τῆς Κιβύρας τύραννος ἄμους ἦν
 (17) καὶ δόλιος, καὶ οὐκ ἄξιός ἐστιν ἐκ παραδρομῆς, ἀλλὰ
 2 μετ' ἐπιστάσεως τυχεῖν τῆς ἀρμοζούσης μνήμης. [Exc. 10
 Peir. p. 113. 1. Μοαγέτης—δόλιος Exc. de legat. p. 63.]
- 3 Πλὴν συνεγγίζοντος Γναίου [ὑπάτου Ῥωμαίων τῇ
 Κιβύρα] καὶ τοῦ Ἐλουίου πεμφθέντος εἰς ἀπόπειραν
 ἐπὶ τίνος ἐστὶ γνώμης, πρεσβευτὰς ἐξέπεμψε, παρα-
 καλῶν μὴ φθεῖραι τὴν χώραν, ὅτι φίλος ὑπάρχει 13
 4 Ῥωμαίων καὶ πᾶν ποιήσει τὸ παραγγελλόμενον. καὶ
 ταῦτα λέγων ἅμα προὔτεινε στέφανον ἀπὸ πεντεκαί-
 5 δεκα τάλαντων. ὧν ἀκούσας αὐτὸς μὲν ἀφῆξασθαι
 τῆς χώρας ἔφη, πρὸς δὲ τὸν στρατηγὸν ἐκέλευσε
 πρεσβεύειν ὑπὲρ τῶν ὄλων· ἔπεσθαι γὰρ αὐτὸν μετὰ 20
 6 τῆς στρατείας κατὰ πόδας. γενομένου δὲ τούτου,
 καὶ πέμψαντος τοῦ Μοαγέτου μετὰ τῶν πρεσβευτῶν
 καὶ τὸν ἀδελφόν, ἀπαντήσας κατὰ πορείαν ὁ Γνάιος,
 ἀνατατικῶς καὶ πικρῶς ἀμίλησε τοῖς πρεσβευταῖς,
 7 φάσκων οὐ μόνον ἀλλοτριώτατον γεγονέναι Ῥωμαίων 25
 τὸν Μοαγέτην πάντων τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν δυνα-
 στῶν, ἀλλὰ καὶ κατατείνειν τὴν χώραν ὅλην εἰς κα-
 θαίρεσιν τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐπιστροφῆς εἶναι καὶ κολά-
 8 σεως [ἄξιον μᾶλλον ἢ φιλίας]. οἱ δὲ πρεσβευταὶ
 καταπλαγέντες τὴν ἐπίφασιν τῆς ὀργῆς τῶν μὲν 30
 ἄλλων ἐντολῶν ἀπέστησαν, ἡξίου δ' αὐτὸν εἰς λό-
 9 γους ἐλθεῖν. συγχωρήσαντος δὲ τότε μὲν ἐπανήλ-

θον εἰς τὴν Κιβύραν, εἰς δὲ τὴν ἐπαύριον ἐξ- 10
 ἦλθε μετὰ τῶν φίλων ὁ τύραννος κατὰ τε τὴν
 ἐσθῆτα καὶ τὴν ἄλλην προστασίαν λιτὸς καὶ τα-
 πεινός, ἐν τε τοῖς ἀπολογισμοῖς κατολοφυρόμενος
 5 τὴν ἀδυναμίαν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσθένειαν ὧν
 ἐπῆρχε πόλεων, καὶ ἡξίου προσδέξασθαι τὰ πέντε
 τάλαντα τὸν Γνάιον· ἐκράτει δὲ τῆς Κιβύρας καὶ 11
 Συλείου καὶ τῆς Ἐντέμνη πόλεως. ὁ δὲ Γνάιος κα- 12
 ταπλαγείς τὴν ἀπόνοιαν ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶπε πρὸς
 10 αὐτόν, ἐὰν δὲ μὴ διδῶ πεντακόσια τάλαντα μετὰ
 μεγάλης χάριτος, οὐ τὴν χώραν ἔφη φθερεῖν, ἀλλὰ
 τὴν πόλιν αὐτὴν πολιορκήσειν καὶ διαρπάσειν. ὅθεν 13
 ὁ Μοαγέτης κατορθώσας τὸ μέλλον ἐδεῖτο μηδὲν
 ποιῆσαι τοιοῦτον, καὶ προσετίθει κατὰ βραχὺ τῶν
 15 χρημάτων, καὶ τέλος ἔπεισε τὸν Γνάιον ἑκατὸν τάλ-
 λαντα καὶ μυρίους μεδίμνους λαβόντα πυρῶν προσ-
 δέξασθαι πρὸς τὴν φιλίαν αὐτόν.

Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν ἠνίκα Γνάιος διήει τὸν 16
 Κολοβάτον προσαγορευόμενον ποταμόν, ἦλθον πρὸς (18)
 20 αὐτὸν πρέσβεις ἐκ τῆς Ἰσιόνης προσαγορευομένης
 πόλεως, δεόμενοι σφίσι βοηθῆσαι· τοὺς γὰρ Τερ- 2
 μησεῖς, ἐπισπασαμένους Φιλόμηλου, τὴν τε χώραν
 ἔφασαν αὐτῶν ἀνάστατον πεποιημέναι καὶ τὴν πόλιν
 διηρακέναι, νῦν τε πολιορκεῖν τὴν ἄκραν, συμπε-
 25 φευγόντων εἰς αὐτὴν πάντων τῶν πολιτῶν ὁμοῦ γυ-
 ναιξὶ καὶ τέκνοις. ὧν διακούσας ὁ Γνάιος ἐκείνοις 3
 μὲν ὑπέσχετο βοηθήσειν μετὰ μεγάλης χάριτος, αὐ-
 τὸς δὲ νομίσας ἔρμαιον εἶναι τὸ προσπεπτικὸς ἐποι-
 εῖτο τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ τῆς Παμφυλίας.
 30 Ὁ δὲ Γνάιος συνεγγίσας τῇ Τερμησσῶ, πρὸς 4
 μὲν τούτους συνέθετο φιλίαν, λαβὼν πεντήκοντα
 τάλαντα, παραπλησίως δὲ καὶ πρὸς Ἀσπενδίους.

5 ἀποδεξάμενος δὲ καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἄλλων πόλεων
προσβευτὰς κατὰ τὴν Παμφυλίαν, καὶ τὴν προειρη-
μένην δόξαν ἐνεργασάμενος ἐκάστοις κατὰ τὰς ἐν-
τεύξεις, ἅμα δὲ καὶ τοὺς Ἴσιονδεῖς ἐξελόμενος ἐκ
τῆς πολιορκίας, αὐτοῖς ἐποιεῖτο τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ 5
τοὺς Γαλάτας.

17 Ὅτι Κύρμασα πόλιν λαβὼν ὁ Γνάιος καὶ λείαν
(19) ἄφθονον ἀνέξευξε. προαρόντων δὲ αὐτῶν παρὰ τὴν
2 λίμνην, παρεγένοντο πρόσβεις ἐκ Λυσιονῆς διδόν-
3 τες αὐτοὺς εἰς τὴν πίστιν. οὓς προσδεξάμενος ἐνέ- 10
βαλεν εἰς τὴν τῶν Σαγαλασσέων γῆν, καὶ πολὺ πλῆ-
θος ἐξελασάμενος λείας ἀπεκαρᾶδοκει τοὺς ἐκ τῆς
4 πόλεως ἐπὶ τίνος ἔσονται γνώμης. παραγενομένων
δὲ προσβευτῶν ὡς αὐτόν, ἀποδεξάμενος τοὺς ἄνδρας
καὶ λαβὼν πεντήκοντα ταλάντων στέφανον καὶ δις- 15
μυρίους κριθῶν μεδίμνους καὶ διςμυρίους πυρῶν,
προσεδέξατο τούτους εἰς τὴν φιλίαν.

18 Ὅτι Γνάιος ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων πρόσβεις
(20) ἔξαπέστειλε πρὸς τὸν Ἐποσόγνατον τὸν Γαλάτην,
ὅπως προσβεύσῃ πρὸς τοὺς τῶν Γαλατῶν βασιλεῖς. 20
2 καὶ Ἐποσόγνατος ἐπέμψε πρὸς Γνάιον πρόσβεις,
καὶ παρεκάλει τὸν Γνάιον τὸν τῶν Ῥωμαίων στρα-
τηγὸν μὴ προεξαναστῆναι μηδ' ἐπιβαλεῖν χεῖρας τοῖς
3 Τολιστοβογίοις Γαλάταις, καὶ διότι προσβεύσει πρὸς
τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν Ἐποσόγνατος καὶ ποιήσεται λό- 25
γους ὑπὲρ τῆς φιλίας, καὶ πεπεισθαι πρὸς πᾶν αὐ-
τοὺς παραστήσεσθαι τὸ καλῶς ἔχον. [Exc. de legat.
p. 63—66.]

4 Γνάιος ὁ ὕπατος Ῥωμαίων διερχόμενος ἐγεφύ-
ρωσε τὸν Σαγγάριον ποταμόν, τελέως κοῖλον ὄντα 30
5 καὶ δύσβατον. καὶ παρ' αὐτόν τὸν ποταμόν στρατο-
πεδευσάμενον παραγίγνονται Γάλλοι παρὰ Ἄτιδος

καὶ Βαττάκου τῶν ἐκ Πεσσινοῦντος ἱερέων τῆς Μη-
τρὸς τῶν θεῶν, ἔχοντες προστηθίδια καὶ τύπους, 6
φάσκοντες προαγγέλλειν τὴν θεὸν νίκην καὶ κράτος.
οὓς ὁ Γνάιος φιλανθρωπῶπως ὑπεδέξατο. [Suidas v.
5 Γάλλοι.]

Ὅντος δὲ τοῦ Γναίου πρὸς τὸ πολισμάτιον τὸ κα- 8
λούμενον Γορδίειον, ἦκον παρ' Ἐποσογνάτου πρό-
σβεις ἀποδηλοῦντες ὅτι πορευθεῖς διαλεχθεῖν τοῖς
τῶν Γαλατῶν βασιλεῦσιν, οἱ δ' ἀπλῶς εἰς οὐδὲν 9
10 συγκαταβαίνοιεν φιλάνθρωπον, ἀλλ' ἠθροικότες ὁμοῦ
τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην κτῆσιν ἅπασαν
εἰς τὸ καλούμενον ὄρος Ὀλυμπον ἔτοιμοι πρὸς μά-
χην εἰσίν. [Exc. de legat. p. 66.]

Χιομάραν δὲ συνέβη τὴν Ὀρτιάγοντος αἰχμᾶ- 9
15 λωτον γενέσθαι μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν, ὅτε Ῥω-
μαῖοι καὶ Γνάιος ἐνίκησαν μάχῃ τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Γα-
λάτας. ὁ δὲ λαβὼν αὐτὴν ταξίαρχος ἐχρήσατο τῇ 10
τύχῃ στρατιωτικῶς καὶ κατήσχυεν. ἦν δὲ ἄρα καὶ 11
πρὸς ἠδονὴν καὶ ἀργύριον ἀμειβῆς καὶ ἀκρατῆς ἄν-
20 θρωπος, ἠττήθη δὲ ὅμως ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας, καὶ 12
χρυσίου συκνοῦ διομολογηθέντος ὑπὲρ τῆς γυναικὸς
ἦγεν αὐτὴν ἀπολυτρώσαν, ποταμοῦ τινος ἐν μέσῳ
διείργοντος. ὡς δὲ διαβάντες οἱ Γαλάται τὸ χρυσίου 13
ἔδωκαν αὐτῷ καὶ παρελάμβανον τὴν Χιομάραν, ἣ
25 μὲν ἀπὸ νεύματος προσέταξεν ἐνὶ παισὶ τὸν Ῥω-
μαῖον ἀσπαζόμενον αὐτὴν καὶ φιλοφρονούμενον, ἐκεῖ- 14
νου δὲ πεισθέντος καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκόψαντος,
ἀραμένη καὶ περιστείλασα τοῖς κόλποις ἀπήλανθεν
ὡς δὲ ἦλθε πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ 15
30 προύβαλεν, ἐκείνου θαναμάσαντος καὶ εἰπόντος, ὦ
γύναι, καλὸν ἢ πίστις, Ναί, εἶπεν, ἀλλὰ κάλλιον ἔνα
μόνον ζῆν ἐμοὶ συγγεγεννημένον. ταύτῃ μὲν ὁ Πολύ- 16

βιός φησι διὰ λόγων ἐν Σάρδεσι γενόμενος θαυμάσαι τό τε φρόνημα καὶ τὴν σύνεσιν. [Plat. Mor. p. 259, A.]

19 Ὅτι τῶν Ῥωμαίων μετὰ τὴν τῶν Γαλατῶν νίκη⁽²²⁾
 2 κην στρατοπεδευόντων περὶ τὴν Ἄγκυραν πόλιν, καὶ 5
 τοῦ Γναίου τοῦ στρατηγοῦ προάγειν εἰς τοῦμπροσθεν
 3 μέλλοντος, παραγίγνεται πρέσβεις παρὰ τῶν Τεκτο-
 σάγων, ἀξιοῦντες τὸν Γνάιον τὰς μὲν δυνάμεις εἶσαι
 κατὰ χώραν, αὐτὸν δὲ κατὰ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν
 προσελθεῖν εἰς τὸν μεταξὺ τόπον τῶν στρατοπέδων· 10
 ἤξειν δὲ καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν βασιλεῖς κοινολογη-
 3 σομένους ὑπὲρ τῶν διαλύσεων. τοῦ δὲ Γναίου συγ-
 καταθεμένου καὶ παραγεννηθέντος κατὰ τὸ συνταχθέν
 μετὰ πεντακοσίων ἱππέων, τότε μὲν οὐκ ἦλθον οἱ
 4 βασιλεῖς· ἀνακχωρηκός τις δὲ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἰδίαν 15
 παρεμβολήν, αὐτίς ἦγον οἱ πρέσβεις ὑπὲρ μὲν τῶν
 βασιλέων σκήψεις τινὰς λέγοντες, ἀξιοῦντες δὲ πάλιν
 ἐλθεῖν αὐτόν, ὅτι τοὺς πρώτους ἄνδρας ἐκπέμ-
 5 ψουσι κοινολογησομένους ὑπὲρ τῶν ὄλων. ὁ δὲ
 Γνάιος κατανέυσας ἤξειν αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τῆς 20
 ἰδίας στρατοπεδείας, Ἄτταλον δὲ καὶ τῶν χιλιάρ-
 χων τινὰς ἐξάπέστειλε μετὰ τριακοσίων ἱππέων. οἱ δὲ
 6 τῶν Γαλατῶν πρέσβεις ἦλθον μὲν κατὰ τὸ συνταχθέν
 καὶ λόγους ἐποίησαντο περὶ τῶν πραγμάτων, τέλος
 δ' ἐπιθεῖναι τοῖς προειρημένοις ἢ κυρῶσαι τι τῶν 25
 7 δοξάντων οὐκ ἔφασαν εἶναι δυνατόν· τοὺς δὲ βασι-
 λεῖς τῆ κατὰ πόδας ἤξειν διωρίζοντο, συνθησομένους
 καὶ πέρας ἐπιθήσοντας, εἰ καὶ Γνάιος ὁ στρατηγὸς
 8 ἔλθοι πρὸς αὐτούς. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἄτταλον ἐπαγ-
 γειλαμένων ἤξειν τὸν Γνάιον, τότε μὲν ἐπὶ τούτοις 30
 9 διελύθησαν. ἐποιοῦντο δὲ τὰς ὑπερθέσεις ταύτας οἱ
 Γαλάται καὶ διεστρατήγουν τοὺς Ῥωμαίους βουλόμενοι

τῶν τε σωμάτων τινὰ τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν χρη-
 μάτων ὑπερθέσθαι πέραν Ἄλως ποταμοῦ, μάλι-
 στα δὲ τὸν στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων, εἰ δυνηθεῖεν,
 λαβεῖν ὑποχείριον· εἰ δὲ μή γε, πάντως ἀποκτεῖναι.
 5 ταῦτα δὲ προθέμενοι κατὰ τὴν ἐπιούσαν ἐκαραδό- 10
 κουν τὴν παρουσίαν τῶν Ῥωμαίων, ἐτοίμους ἔχοντες
 ἱππεῖς εἰς χιλίους. ὁ δὲ Γνάιος διακούσας τῶν περὶ 11
 τὸν Ἄτταλον, καὶ πεισθεὶς ἤξειν τοὺς βασιλεῖς, ἐξῆλ-
 θε, καθάπερ εἰώθει, μετὰ πεντακοσίων ἱππέων. συνέ- 12
 10 βη δὲ ταῖς πρότερον ἡμέραις τοὺς ἐπὶ τὰς ξυλείας
 καὶ χοροτολίας ἐμπορευομένους ἐκ τοῦ τῶν Ῥωμαίων
 χάρακος ἐπὶ ταῦτα τὰ μέρη πεποιῆσθαι τὴν ἐξοδον,
 ἐφεδρεῖα χρωμένους τοῖς ἐπὶ τὸν σύλλογον πορευο-
 μένοις ἱππεῦσιν. οὗ καὶ τότε γενομένου καὶ πολλῶν 13
 15 ἐξεληλυθόντων, συνέταξαν οἱ χιλίαρχοι καὶ τοὺς εἰθι-
 σμένους ἐφεδρεύειν τοῖς προνομούουσιν ἱππεῖς ἐπὶ
 ταῦτα τὰ μέρη ποιήσασθαι τὴν ἐξοδον. ὧν ἐμπορευ- 14
 θέντων αὐτομάτως τὸ δέον ἐγενήθη πρὸς τὴν ἐπι-
 φερομένην χρεῖαν. [Exc. de legat. p. 66—67.]
 20 [Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος ἐν τῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ] 19^a
 περὶ δὲ τὴν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλέων οἰκίαν ἤδη^(22a)
 τις ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἐφύετο κακῶν ἀνηκέστων
 ἀρχή. καίτοι γε οὐκ ἄγνοῶ διότι τινὲς τῶν συγγρα-
 φόντων περὶ τοῦ ... Ῥωμαίους πολέμου πρὸς Περσέα,
 25 βουλόμενοι τὰς αἰτίας ἡμῶν ἐπιδεικνύναι τῆς διαφο-
 ρᾶς, πρώτον μὲν ἀποφαινουσι τὴν Ἀβρουπόλιος ἐκ-
 πτωσιν ἐκ τῆς ἰδίας δυναστείας, ὡς καταδραμόντος
 αὐτοῦ τὰ παρὰ τὸ Πάγγαιον μέταλλα μετὰ τὸν τοῦ
 Φιλίππου θάνατον· Περσεὺς δὲ παραβοηθήσας καὶ 3
 30 τρεψάμενος ὀλοσχερῶς ἐξέβαλε τὸν προειρημένον ἐκ
 τῆς ἰδίας ἀρχῆς· ἐξῆς δὲ ταύτῃ τὴν εἰς Δολοπίαν 4
 εἰσβολὴν καὶ τὴν εἰς Δελφούς παρουσίαν Περσεῶς,

5 ἔτι δὲ τὴν περὶ Εὐμένους τοῦ βασιλέως ἐπιβουλήν
γενομένην ἐν Δελφοῖς καὶ τὴν τῶν ἐκ Βοιωτίας
προσβευτῶν ἐπαναίρεσιν, ἐξ ὧν ἐνιοὶ φασι φῦναι
Περσεὶ τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον. ἐγὼ δὲ φημι
κυριώτατον μὲν εἶναι καὶ τοῖς συγγράφουσι καὶ τοῖς 5
φιλομαθοῦσι τὸ γινώσκειν τὰς αἰτίας, ἐξ ὧν ἕκαστα
γεννᾶται καὶ φύεται τῶν πραγμάτων· συγκέχρται δὲ
ταῦτα παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν συγγραφέων διὰ τὸ
μὴ κρατεῖν τίνι διαφέρει πρόφασιν αἰτίας καὶ πάλιν
6 προφάσεως ἀρχὴν πολέμου. καὶ νῦν δὲ τῶν πραγμά- 10
των αὐτῶν προσυπομιμνησκόντων ἠνάγκασμαι πάλιν
7 ἀναμειβάσθαι τὸν αὐτὸν λόγον. τῶν γὰρ ἄρτι ῥηθέν-
των πραγμάτων τὰ μὲν πρῶτα προφάσεις εἰσὶ, τὰ δὲ
τελευταία τὰ περὶ τὴν κατὰ τοῦ βασιλέως Εὐμένους
ἐπιβουλήν καὶ τὰ περὶ τὴν τῶν προσβευτῶν ἀναίρε- 15
σιν καὶ τούτοις ἕτερα παραπλήσια τῶν κατὰ τοὺς
αὐτοὺς καιροὺς γεγονότων ἀρχαὶ πρόδηλοι τοῦ συ-
στάντος Ῥωμαίοις καὶ Περσεὶ πολέμου καὶ τοῦ κατα-
λυθῆναι τὴν Μακεδόνων ἀρχήν· αἰτία δὲ τούτων
ἀπλῶς ἐστὶν οὐδεμία. δῆλον δὲ τοῦτ' εἶσται διὰ τῶν 20
8 ἐξῆς ῥηθησομένων. καθάπερ γὰρ εἶπομεν Φίλιππον
τὸν Ἀμύντου διανοηθῆναι καὶ προθέσθαι συντελεῖν
τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον, Ἀλέξανδρον δὲ τοῖς
ὑπ' ἐκείνου κεκριμένοις χρῆσθαι τῶν πράξεων, οὕτω
καὶ νῦν Φίλιππον μὲν τὸν Δημητρίου φημὲν διανοη- 25
θῆναι πρότερον πολεμεῖν Ῥωμαίοις τὸν τελευταῖον
πόλεμον καὶ τὰς παρασκευὰς ἐτοίμους πάσας πρὸς
ταύτην ἔχειν τὴν ἐπιβολήν, ἐκείνου δ' ἐκχωρήσαν-
9 τος Περσέα γενέσθαι χειριστὴν τῶν πράξεων· εἰ δὲ
τοῦτ' ἀληθές, καὶ ἐκεῖνο σαφές· οὐ γὰρ οἶόν τε τὰς 30
αἰτίας ὕστερον γενέσθαι τῆς τελευταίας τοῦ κρίναντος
καὶ προθεμένου πολεμεῖν· ὃ συμβαίνει τοῖς ὑπὸ τῶν

ἄλλων συγγραφέων εἰρημένοις· πάντα γὰρ ἐστὶ τὰ
λεγόμενα παρ' αὐτοῖς ὕστερα τῆς Φιλίππου τελευταίας.
[Exc. Vat. p. 412 M. 63—64 H.]

Ὁ δὲ Φούλβιος πραξικοπήσας νυκτὸς κατέλαβε 20
τὸ μέρος τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοὺς Ῥωμαίους εἰσή-⁽²³⁾
γαγε. [Suidas v. πραξικοπήσας.]

Ὅτι κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους κατὰ τὴν Ἀσίαν 21
Γναῖον τοῦ τῶν Ῥωμαίων στρατηγῶν παραχειμάζου-⁽²⁴⁾
τος ἐν Ἐφέσῳ, κατὰ τὸν τελευταῖον ἐνιαυτὸν τῆς
10 ὑποκειμένης Ὀλυμπιάδος, παρεγένοντο προσβεῖται πα-
ρά τε τῶν Ἑλληνίδων πόλεων τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας καὶ
παρ' ἑτέρων πλειόνων, συμφεροῦσαι στεφάνους τῷ
Γναῖῳ διὰ τὸ νευικηκέναι τοὺς Γαλάτας. ἅπαντες 2
γὰρ οἱ τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου κατοικοῦντες οὐχ
15 οὕτως ἐχώρησαν Ἀντιόχου λειψθέντος ἐπὶ τῷ δοκεῖν
ἀπολεύσθαι τινὲς μὲν φόρον, οἱ δὲ φρουρὰς, καθό-
λου δὲ πάντες βασιλικῶν προσταγμάτων, ὡς ἐπὶ τῷ
τὸν ἀπὸ τῶν βαρβάρων αὐτοῖς φόβον ἀφηρηθῆσθαι καὶ
δοκεῖν ἀπηλλάχθαι τῆς τούτων ὕβρεως καὶ παρανο-
20 μίας. ἦλθε δὲ καὶ παρ' Ἀντιόχου Μουσαῖος καὶ 3
παρὰ τῶν Γαλατῶν προσβευταί, βουλόμενοι μαθεῖν
ἐπὶ τίσιν αὐτοὺς δεῖ ποιεῖσθαι τὴν φιλίαν. ὁμοίως 4
δὲ καὶ παρὰ Ἀριαράθου τοῦ τῶν Καππαδοκῶν βασι-
λέως· καὶ γὰρ οὗτος, μετασχὼν Ἀντιόχῳ τῶν αὐτῶν
25 ἐλπίδων καὶ κοινωνήσας τῆς πρὸς Ῥωμαίους μάχης,
ἔδεδίει καὶ διηπορεῖτο περὶ τῶν καθ' αὐτόν. διὸ καὶ 5
πλεονάκις πέμπων προσβευτὰς ἐβούλετο μαθεῖν τί
δοὺς ἢ τί πράξας δύναται ἂν παραιτήσασθαι τὴν
σφετέραν ἄγνοιαν. ὁ δὲ στρατηγὸς τὰς μὲν παρὰ 6
30 τῶν πόλεων προσβείας πάσας ἐπαινέσας καὶ φιλαν-
θρώπως ἀποδεξάμενος ἐξαπέστειλε, τοῖς δὲ Γαλά- 7
ταις ἀπεκρίθη διότι προσδεξάμενος Εὐμένην τὸν βα-

σιλέα τότε ποιήσεται τὰς πρὸς αὐτοὺς συνθήκας.
 τοῖς δὲ παρὰ Ἀριαράθου εἶπεν ἑξακόσια τάλαντα
 8 δόντας τὴν εἰρήνην ἔχειν. πρὸς δὲ τὸν Ἀντίοχον
 πρεσβευτὴν συνετάξατο μετὰ τῆς δυνάμεως ἥξειν
 ἐπὶ τοὺς τῆς Παμφυλίας ὄρους, τὰ τε δισχίλια τάλαντα
 5 καὶ πεντακόσια κομιούμενος καὶ τὸν σῖτον ὃν
 ἔδει δοῦναι τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ πρὸ τῶν συνθη-
 9 κῶν κατὰ τὰς πρὸς Λεύκιον ὁμολογίας. μετὰ δὲ
 ταῦτα καθαρόν ποιησάμενος τῆς δυνάμεως, καὶ τῆς
 ὄρας παραδιδούσης, παραλαβὼν Ἀτταλὸν ἀνέξενξε,¹⁰
 καὶ παραγενόμενος εἰς Ἀπάμειαν ὄγδοατος ἐπέμεινε
 τρεῖς ἡμέρας, κατὰ δὲ τὴν τετάρτην ἀναξεύξας προ-
 10 ἦγε, χρώμενος ἐνεργοῖς ταῖς πορείαις. ἀφικόμενος δὲ
 τριταῖος εἰς τὸν συνταχθέντα τόπον τοῖς περὶ Ἀν-
 11 τίοχον, αὐτοῦ κατεστρατοπέδενσε. συμμιξάντων δὲ¹⁵
 τῶν περὶ τὸν Μουσαῖον καὶ παρακαλούντων αὐτὸν
 ἐπιμεῖναι, διότι καθυστεροῦσιν αἱ θ' ἄμαξαι καὶ τὰ
 κτήνη τὰ παρακομίζοντα τὸν σῖτον καὶ τὰ χρήματα,
 12 πεισθεῖς τούτοις ἐπέμεινε τρεῖς ἡμέρας. τῆς δὲ χο-
 ρηγίας ἐλθούσης τὸν μὲν σῖτον ἐμέτρησε ταῖς δυνά-²⁰
 μεσι, τὰ δὲ χρήματα παραδούς τινι τῶν χιλιάρχων
 συνέταξε παρακομίζειν εἰς Ἀπάμειαν.
 22 Αὐτὸς δὲ πυνθάνομενος τὸν ἐπὶ τῆς Πέργης καθε-
 (25) σταμένον ὑπ' Ἀντίοχου φρούραρχον οὔτε τὴν φρου-
 ρὰν ἐξάγειν οὔτ' αὐτὸν ἐκχωρεῖν ἐκ τῆς πόλεως, ὥρ-²⁵
 2 μησε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὴν Πέργην. ἐγγίζον-
 τος δ' αὐτοῦ τῆ πόλει, παρῆν ἀπ' αὐτῆς ὁ τεταγμένος
 ἐπὶ τῆς φρουρᾶς, ἀξιῶν καὶ δεόμενος μὴ προκατα-
 γινώσκειν αὐτοῦ· ποιεῖν γὰρ ἔν τι τῶν καθηκόντων·
 3 παραλαβὼν γὰρ ἐν πίστει παρ' Ἀντίοχου τὴν πόλιν³⁰
 τηρεῖν ἔφη ταύτην, ἕως ἂν διασαφηθῇ πάλιν παρὰ
 τοῦ πιστεύσαντος τί δεῖ ποιεῖν· μέχρι δὲ τοῦ νῦν

ἀπλῶς οὐδὲν αὐτῷ παρ' οὐδενὸς ἀποδεδηλωσθαι.
 διόπερ ἤξιον τριάκονθ' ἡμέρας χάριν τοῦ διαπεμφά- 4
 μενος ἐρέσθαι τὸν βασιλέα τί δεῖ πράττειν. ὁ δὲ 5
 Γνάιος, θεωρῶν τὸν Ἀντίοχον ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις
 5 εὐσυνθετοῦντα, συνεχώρησε πέμπειν καὶ πυνθάνε-
 σθαι τοῦ βασιλέως· καὶ μετὰ τινας ἡμέρας πυνθόμε-
 νος παρέδωκε τὴν πόλιν.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τούτου οἱ δέκα πρεσβευταὶ 6
 καὶ ὁ βασιλεὺς Εὐμένης εἰς Ἔφεσον κατέπλευσαν,
 10 ἥδη τῆς θερείας ἐναρχομένης· καὶ δύο ἡμέρας ἐκ τοῦ
 πλοῦ προσαναλαβόντες αὐτοὺς ἀνέβαινον εἰς τὴν
 Ἀπάμειαν. ὁ δὲ Γνάιος, προσπεσοῦσης αὐτῷ τῆς 7
 τούτων παρουσίας, Λεύκιον μὲν τὸν ἀδελφὸν μετὰ
 15 τετρακισχιλίων ἐξαπέστειλε πρὸς τοὺς Ὀροανδεῖς,
 πειθανάγκης ἔχοντας διάθεσιν χάριν τοῦ κομίσασθαι
 τὰ προσοφειλόμενα τῶν ὁμολογηθέντων χρημάτων,
 αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναξεύξας ἠπείγετο, 8
 σπεύδων συνάψαι τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη. παραγενό- 9
 20 μενος δὲ εἰς τὴν Ἀπάμειαν, καὶ καταλαβὼν τὸν τε
 βασιλέα καὶ τοὺς δέκα, συνήδρευε περὶ τῶν πραγμά-
 των. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς κυρῶσαι πρῶτον τὰ πρὸς 10
 Ἀντίοχον ὄρκια καὶ τὰς συνθήκας, ὑπὲρ ὧν οὐδὲν
 ἂν δέοι πλείω διατίθεσθαι λόγον, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν
 ἐγγράπτων ποιεῖσθαι τὰς διαλήψεις.

25 Ἦν δὲ τοιαύτη τις ἡ τῶν κατὰ μέρος διατάξεις· 23
 φίλιαν ὑπάρχειν Ἀντίοχῳ καὶ Ῥωμαίοις εἰς ἅπαντα (26)
 τὸν χρόνον ποιοῦντι τὰ κατὰ τὰς συνθήκας. μὴ διέ- 2
 ναι βασιλέα Ἀντίοχον καὶ τοὺς ὑποταττομένους διὰ
 τῆς αὐτῶν χώρας ἐπὶ Ῥωμαίους καὶ τοὺς συμμάχους
 30 πολεμίους μηδὲ χορηγεῖν αὐτοῖς μηδέν· ὁμοίως δὲ 3
 καὶ Ῥωμαίους καὶ τοὺς συμμάχους ἐπ' Ἀντίοχον καὶ
 τοὺς ὑπ' ἐκεῖνον ταττομένους. μὴ πολεμῆσαι δὲ Ἀν- 4

56 τίοχον τοῖς ἐπὶ ταῖς νήσοις μηδὲ τοῖς κατὰ τὴν Εὐ-
 7 ρώπην. ἐκχωρεῖτω δὲ πόλεων καὶ χώρας * * *. μὴ
 8 ἔξαγαγέτω μηδὲν πλὴν τῶν ὀπλων ὧν φέρουσιν οἱ
 9 στρατιῶται· εἰ δέ τι τυγχάνουσιν ἀπενηνεγμένοι,
 10 ἡδιστάτωσαν πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς πόλεις. μηδ' 5
 11 ὑποδεχέσθωσαν τῶν ἐκ τῆς Εὐμένους τοῦ βασιλέως
 12 μῆτε στρατιώτας μῆτ' ἄλλον μηδένα. εἰ δέ τινες
 13 ἔξ ὧν ἀπολαμβάνουσιν οἱ Ῥωμαῖοι πόλεων, μετὰ
 14 δυνάμειός εἰσιν Ἀντίοχου, τούτους εἰς Ἀπάμειαν
 15 ἀποκαταστήσάτωσαν. τοῖς δὲ Ῥωμαίοις καὶ τοῖς 10
 16 συμμάχοις εἰ τινες εἴεν * *, εἶναι τὴν ἔξουσίαν
 17 καὶ μένειν, εἰ βούλονται, καὶ ἀποτρέχειν. τοὺς
 18 δὲ δούλους Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων ἀποδότω
 19 Ἀντίοχος καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ταττόμενοι καὶ τοὺς
 20 ἀλόυτας καὶ τοὺς αὐτομολήσαντας, καὶ εἰ τινα αἰχ-
 21 μάλωτόν ποθεν εἰλήφασιν. ἀποδότω δὲ Ἀντίοχος,
 22 ἐὰν ἦ δυνατὸν αὐτῷ, καὶ Ἀννίβαν Ἀμίλκου Καρχη-
 23 δόνιον καὶ Μνασίλοχον Ἀκαρνᾶνα καὶ Θόαντα Αἰ-
 24 τωλόν, Εὐβουλίδαν καὶ Φίλωνα Χαλκιδεῖς, καὶ τῶν
 25 Αἰτωλῶν ὅσοι κοινὰς εἰλήφασιν ἀρχάς, καὶ τοὺς 20
 26 ἐλέφαντας τοὺς ἐν Ἀπαμείᾳ πάντας, καὶ μηκέτι ἄλ-
 27 λους ἐχέτω. ἀποδότω δὲ καὶ τὰς ναῦς τὰς μακρὰς
 28 καὶ τὰ ἐκ τούτων ἄρμενα καὶ τὰ σκευή, καὶ μηκέτι
 29 ἐχέτω πλὴν δέκα καταφράκτων· μηδὲ τριακοντάκω-
 30 που ἐχέτω ἐλαννόμενον, μηδὲ πολέμου ἔνεκεν, οὐ αὐ-
 31 τὸς κατάρχει. μηδὲ πλείτωσαν ἐπὶ τὰδε τοῦ Κα-
 32 λυκάδνου ἀκρωτηρίου, εἰ μὴ φόρους ἢ πρέσβεις ἢ
 33 ὁμήρους ἄραιοιεν. μὴ ἐξέστω δὲ Ἀντίοχῳ μηδὲ ξενο-
 34 λογεῖν ἐκ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους ταττομένης, μηδ' ὑπο-
 35 δεχέσθω τοὺς φεύγοντας. ὅσαι δὲ οἰκίαι Ῥοδίων ἢ 30
 36 τῶν συμμάχων ἦσαν ἐν τῇ ὑπὸ βασιλεῖα Ἀντίοχου
 37 ταττομένη, ταύτας εἶναι Ῥοδίων, ὡς καὶ πρὸ τ' αὐτῶν,

38 πόλεμον ἐξευεγεῖν. καὶ εἰ τι χρῆμα ἀφείλετ' αὐ- 17
 39 τοῖς, ὁμοίως ἔσται πράξιμον· καὶ εἰ τι ἀπελείφθη ὑπ'
 40 αὐτῶν, ἀναζητηθὲν ἀποδοθήτω. ἀτελῆ δὲ ὁμοίως ὡς
 41 καὶ πρὸ τοῦ πολέμου τὰ πρὸς τοὺς Ῥοδίους ὑπαρ-
 42 χέτω. εἰ δέ τινες τῶν πόλεων, ὡς ἀποδοῦναι δεῖ 18
 43 Ἀντίοχον, ἑτέροις δέδωκεν Ἀντίοχος, ἔξαγέτω καὶ ἐκ
 44 τούτων τὰς φρουράς καὶ τοὺς ἄνδρας. ἐὰν δέ τινες
 45 ὕστερον ἀποτρέχειν βούλονται, μὴ προσδεχέσθω. ἀρ-
 46 γυρίου δὲ δότω Ἀντίοχος Ἀττικῷ Ῥωμαίοις ἀρίστου
 47 τάλαντα μύρια δισχίλια ἐν ἔτεσι δώδεκα, διδούς καθ'
 48 ἕκαστον ἔτος χίλια· μὴ ἔλαττον δ' ἐλκέτω τὸ τάλαντον
 49 λιτρῶν Ῥωμαϊκῶν ὀγδοήκοντα· καὶ τοῦ σίτου φ
 50 καὶ μ [μεδίμνους. δότω δὲ Εὐμένει τάλαντα] δια- 20
 51 κῶσια πεντήκοντα, ἐν ἔτεσι τοῖς πρώτοις πέντε, ἐβδο-
 52 μῆκοντα κατὰ τὸ ἔτος, τῷ ἐπιβαλλομένῳ καιρῷ, ὃ
 53 καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἀποδίδωσι, καὶ τοῦ σίτου, καθὼς 21
 54 ἐτίμησεν ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, τάλαντα ἑκατὸν εἰ-
 55 κοσίων ἑπτὰ καὶ δραχμὰς χιλίας διακοσίας ὀκτώ-
 56 ἃ συνεχώρησεν Εὐμένης λαβεῖν, γάζαν εὐαρεστοῦ-
 57 μένην ἑαυτῷ. ὁμήρους δὲ εἴκοσι διδότην Ἀντίοχος, δι' 22
 58 ἑτῶν τριῶν ἄλλους ἀνταποστέλλων, μὴ νεωτέρους
 59 ἑτῶν ὀκτωκαίδεκα μηδὲ πρεσβυτέρους τετταράκοντα
 60 πέντε. ἐὰν δέ τι διαφανήσῃ τῶν ἀποδιδομένων χρη- 23
 61 μάτων, τῷ ἐχομένῳ ἔτει ἀποδότωσαν. ἂν δέ τινες 24
 62 τῶν πόλεων ἢ τῶν ἔθνων, πρὸς ἃ γέγραπται μὴ πο-
 63 λεμεῖν Ἀντίοχον, πρότεροι ἐκφέρωσι πόλεμον, ἐξέστω
 64 πολεμεῖν Ἀντίοχῳ. τῶν δὲ ἔθνων καὶ πόλεων τού- 35
 65 των μὴ ἐχέτω τὴν κυρίαν αὐτὸς μηδ' εἰς φιλίαν προσ-
 66 ἀγέσθω. περὶ δὲ τῶν ἀδικημάτων τῶν πρὸς ἀλλή- 26
 67 λους γιγνομένων εἰς κρίσιν προκαλείσθωσαν. ἐὰν δέ 27
 68 τι θίλωσι πρὸς τὰς συνθήκας ἀμφοτέροι κοινῷ δόγ-
 69 ματι προστεθῆναι ἢ ἀφαιρεθῆναι ἀπ' αὐτῶν, ἐξέστω.

28 Τμηθέντων δὲ τῶν ὀρκίων ἐπὶ τούτοις, εὐ-
 θέως ὁ στρατηγὸς Κόιντον Μινούκιον Θέρμιον καὶ
 Δεύκιον τὸν ἀδελφόν, ἄρτι κεκομικότας τὰ χρήματα
 29 παρὰ τῶν Ὀροανδέων, εἰς Συρίαν ἐξαπέστειλε, συν-
 τάξας κομίζεσθαι τοὺς ὄρκους παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ
 διαβεβαιώσασθαι τὰ κατὰ μέρος ὑπὲρ τῶν συνθη-
 30 κῶν. πρὸς δὲ Κόιντον Φάβιον τὸν ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ
 στρατηγὸν ἐξέπεμψε γραμματοφόρους, κελεύων [πά-
 λιν] πλεῖν αὐτὸν εἰς Πάταρα καὶ παραλαβόντα τὰς
 ὑπαρχούσας αὐτόθι ναῦς διαπορῆσαι.
 24 Ὅτι κατὰ τὴν Ἀπάμειαν οἱ τε δέκα καὶ Γυνίους
 (27) ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων, διακούσαντες πάντων
 τῶν ἀπληρητότων, τοῖς μὲν περὶ χώρας ἢ χρημάτων
 ἢ τινος ἑτέρου διαφερομένοις πόλεις ἀπέδωκαν ὁμο-
 λογουμένας ἀμφοτέροις, ἐν αἷς διακριθήσονται περὶ
 τῶν ἀμφισβητουμένων· τὴν δὲ περὶ τῶν ὄλων ἐποιή-
 2 σαντο διάληψιν τοιαύτην. ὅσαι μὲν τῶν αὐτονόμων
 πόλεων πρότερον ὑπετέλουν Ἀντιόχῳ φόρον, τότε δὲ
 διεφύλαξαν τὴν πρὸς Ῥωμαίους πίστιν, ταύτας μὲν
 ἀπέλυσαν τῶν φόρων· ὅσαι δ' Ἀττάλῳ σύνταξιν ἐτέ-
 λουν, ταύταις ἐπέταξαν τὸν αὐτὸν Εὐμένει διδόναι
 3 φόρον. εἰ δὲ τινες ἀπόστασαι τῆς Ῥωμαίων φιλίας
 Ἀντιόχῳ συνεπολέμου, ταύτας ἐκέλευσαν Εὐμένει
 4 διδόναι τοὺς Ἀντιόχῳ διατεταγμένους φόρους. Κολο-
 φωνίους δὲ τοὺς τὸ Νότιον οἰκοῦντας καὶ Κυμαίους
 5 καὶ Μυλασεῖς ἀφορολογήτους ἀφήκαν, Κλαζομενίους
 δὲ καὶ δωρεὰν προσέθηκαν τὴν Δρυμοῦσαν καλου-
 μένην νῆσον, Μιλησίους δὲ τὴν Ἰερὰν χώραν ἀποκα-
 τέστησαν, ἧς διὰ τοὺς πολέμους πρότερον ἐξεχώρη-
 6 σαν. * Χίους δὲ καὶ Σμυρναίους, ἔτι δ' Ἐρυνθραίους,
 ἔν τε τοῖς ἄλλοις προῆγον καὶ χώραν προσένειμαν,
 ἧς ἕκαστοι κατὰ τὸ παρὸν ἐπεθύμουν καὶ σφίσι κα-

θήκειν ὑπελάμβανον, ἐντροπέμενοι τὴν εὐνοίαν καὶ
 σπουδὴν, ἣν παρέσχηντο κατὰ τὸν πόλεμον αὐτοῖς.
 ἀπέδωκαν δὲ καὶ Φωκαιεῦσι τὸ πάτριον πολίτευμα 7
 καὶ τὴν χώραν, ἣν καὶ πρότερον εἶχον. μετὰ δὲ ταῦ- 8
 5 τα Ῥοδίοις ἐχρημάτισαν, διδόντες Ἀνκίαν καὶ Καρίας
 τὰ μέχρι Μαιάνδρου ποταμοῦ πλὴν Τελμισσοῦ. περὶ 9
 δὲ τοῦ βασιλέως Εὐμένους καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐν τε
 ταῖς πρὸς Ἀντιόχου συνθήκαις τὴν ἐνδεχομένην πρό-
 νοίαν ἐποίησαντο καὶ τότε τῆς μὲν Εὐρώπης αὐτῶ
 10 προσέθηκαν Χερρόνησον καὶ Λυσιμάχειαν καὶ τὰ
 προσοροῦντα τούτοις ἐρύματα καὶ χώραν, ἧς Ἀντι-
 οχος ἐπήρχε· τῆς δ' Ἀσίας Φρυγίαν τὴν ἐφ' Ἑλλησ- 10
 πόντου, Φρυγίαν τὴν μεγάλην, Μυσοῦς, οὓς πρό-
 τερον αὐτὸς παρεσκευάσατο, Λυκαονίαν, Μιλυάδα,
 15 Ἀνδρίαν, Τράλλεις, Ἐφεσον, Τελμισσόν. ταύτας μὲν 11
 οὖν ἔδωκεν Εὐμένει τὰς δωρεάς· περὶ δὲ τῆς Παμ-
 φυλίας, Εὐμένους μὲν εἶναι φάσκοντος αὐτὴν ἐπὶ
 τάδε τοῦ Ταύρου, τῶν δὲ παρ' Ἀντιόχου πρεσβευ-
 τῶν ἐπέκεινα, διαπορήσαντες ἀνέθεντο περὶ τούτων
 20 εἰς τὴν σύγκλητον. σχεδὸν δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων 12
 καὶ πλείστων αὐτοῖς διωκημένων, ἀναξεύξαντες προῆ-
 γον ἐφ' Ἑλλήσποντον, βουλόμενοι κατὰ τὴν πάροδον
 ἔτι τὰ πρὸς τοὺς Γαλάτας ἀσφαλίσασθαι. [Exc. de
 legat. p. 67—74.]
 25 Μάλλιος ὁ ἀνθύπατος τριακόσια τάλαντα προξά-
 μενος παρὰ Ἀριαράθου φίλον αὐτὸν ἐποίησατο Ῥω-
 μαίων. [Suidas v. προξάμενος.]

FRAGMENTA LIBRI XXIII.

1 Ὅτι μετὰ τὴν ἐν τῷ Κομμασίῳ τῶν ἀνθρώπων
ἐπαναίρεσιν δυσαρεστήσαντες τινες τῶν ἐν τῇ Λα-
κεδαίμονι τοῖς γεγενομένοις, καὶ νομίσαντες ὑπὸ τοῦ Φι-
λοποίμενος ἅμα τὴν δύναμιν καὶ τὴν προστασίαν
καταλελύσθαι τὴν Ῥωμαίων, ἐλθόντες εἰς Ῥώμην
κατηγορίαν ἐποίησαντο τῶν διωκημένων καὶ τοῦ Φι-
2 λοποίμενος. καὶ τέλος ἐξεπορίσαντο γράμματα πρὸς
τοὺς Ἀχαιοὺς παρὰ Μάρκου Λεπίδου τοῦ μετὰ ταῦτα
γεννηθέντος ἀρχιερέως, τότε δὲ τὴν ὑπατον ἀρχὴν παρ-
3 ειληφότος ὃς ἔγραφε τοῖς Ἀχαιοῖς, φάσκων οὐκ ὀρ-
θῶς αὐτοὺς κεχειρικέαι τὰ κατὰ τοὺς Λακεδαιμο-
4 νίους. ὧν πρεσβευόντων, εὐθέως ὁ Φιλοποίμην
πρεσβευτὰς καταστήσας τοὺς περὶ τὸν Νικόδημον
5 τὸν Ἡλείου ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Ῥώμην.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἦκε καὶ παρὰ Πτολεμαίου
πρεσβευτῆς Δημήτριος Ἀθηναῖος, ἀνανεωσόμενος τὴν
προϋπάρχουσαν συμμαχίαν τῷ βασιλεῖ πρὸς τὸ ἔθνος
6 τῶν Ἀχαιῶν. ὧν προθύμως ἀναδεξαμένων τὴν ἀνανεώ-
σιν, κατεστάθησαν πρεσβευταὶ πρὸς Πτολεμαῖον Λυ-
κόρτας ὁ παρ' ἡμῶν πατήρ καὶ Θεοδωρίδας καὶ Σω-
7 σιτέλης Σικυῶνιοι χάριν τοῦ δοῦναι τοὺς ὄρκους
ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν καὶ λαβεῖν παρὰ τοῦ βασιλέως.
ἐγενήθη δὲ τι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον πάρεργον μὲν

ἰσως, ἄξιον δὲ μνήμης. μετὰ γὰρ τὸ συντελεσθῆναι
τὴν ἀνανεώσιν τῆς συμμαχίας ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ὑπε-
δέξατο τὸν πρεσβευτὴν ὁ Φιλοποίμην γενομένης δὲ 8
παρὰ τὴν συνουσίαν μνήμης τοῦ βασιλέως, ἐπιβαλὼν
ὁ πρεσβευτῆς πολλοὺς τινας διετίθετο λόγους ἐγκω-
μιάζων τὸν Πτολεμαῖον καὶ τινας ἀποδείξεις προε-
φέρετο τῆς τε περὶ τὰς κνηρίας εὐχειρίας καὶ τόλ-
μης, ἐξῆς τε τῆς περὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὄπλα
δυνάμειος καὶ τῆς ἐν τούτοις ἀσκήσεως. τελευταίῳ 9
10 δ' ἐρηγήσατο μαρτυροῦν πρὸς πίστιν τῶν εἰρημένων·
ἔφη γὰρ αὐτὸν κνηρηγετοῦντα ταύρου βαλεῖν ἀφ' ἵπ-
που μεσαγκύλω. (Ζήτει ἐν τοῖς περὶ κνηρίας.)

Ὅτι κατὰ τὴν Βοιωτίαν μετὰ τὸ συντελεσθῆναι τὰς 2
πρὸς Ἀντίοχον Ῥωμαίοις συνθήκας ἀποκοπεισῶν τῶν
15 ἐλπίδων πᾶσι τοῖς καινοτομεῖν ἐπιβαλλομένοις, ἄλλην
ἀρχὴν καὶ διάθεσιν ἐλάμβανον αἱ πολιτεῖαι. διὸ καὶ 2
τῆς δικαιοδοσίας ἐλκομένης παρ' αὐτοῖς σχεδὸν ἐξ
εἰκοσι καὶ πέντε ἐτῶν, τότε λόγοι διεδίδοντο κατὰ
τὰς πόλεις, φασκόντων τινῶν διότι δεῖ γίνεσθαι
20 διέξοδον καὶ συντέλειαν τῶν πρὸς ἀλλήλους. πολλῆς 3
δὲ περὶ τούτων ἀμφισβητήσεως ὑπαρχούσης διὰ τὸ
πλείους εἶναι τοὺς καχέκτας τῶν εὐπόρων, ἐγένετό
τι συνέργημα τοῖς τὰ βέλτεστα αἰρουμένοις ἐκ ταῦτο-
μάτου τοιοῦτον. ὁ γὰρ Τίτος ἐν τῇ Ῥώμῃ πάλαι μὲν 4
25 ἐσπούδαζε περὶ τὸ καταπορευθῆναι τὸν Ζεύξιππον
εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἅτε κεκορημένος αὐτῷ συνεργῶ πρὸς
πολλὰ κατὰ τοὺς Ἀντιοχικοὺς καὶ Φιλιππικοὺς και-
ρούς. κατὰ δὲ τοὺς τότε χρόνους ἐξείργαστο γράψαι 5
τὴν σύγκλητον τοῖς Βοιωτοῖς διότι δεῖ κατάγειν Ζεύ-
30 ξίππον καὶ τοὺς ἅμ' αὐτῷ φυγόντας εἰς τὴν οἰκίαν.
ὧν προσπεσόντων, δείσαντες οἱ Βοιωτοὶ μὴ κατελ- 6
δόντων τῶν προειρημένων ἀποσπασθῶσιν ἀπὸ τῆς

Μακεδόνων εὐνοίας, βουλόμενοι κατακηρυχθῆναι τὰς κτήσεις τὰς κατὰ τῶν περὶ τὸν Ζεύξιππον, ἃς ἦσαν 7 πρότερον αὐτοῖς ἔτι ὑπογεγραμμένοι, . . . καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τῶν δικῶν μίαν μὲν αὐτῶν κατεδίκασαν ἱεροσυλίας, διότι λεπίσαιεν τὴν τοῦ Διὸς τράπεζαν ἄρτυραν οὖσαν, μίαν δὲ θανάτου διὰ τὸν Βραχύλ- 8 λου φόνον. ταῦτα δὲ διοικήσαντες οὐκέτι προσεῖχον τοῖς γραφομένοις, ἀλλ' ἔπεμπον πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥώμην τοὺς περὶ Καλλίκριτον, φάσκοντες οὐ δύνασθαι τὰ κατὰ τοὺς νόμους ἠκονομημένα παρ' αὐτοῖς 9 ἄκυρα ποιεῖν. ἐν δὲ τοῖς καιροῖς τούτοις πρεσβεύσαντος αὐτοῦ τοῦ Ζεύξιππου πρὸς τὴν σύγκλητον, οἱ Ῥωμαῖοι τὴν τῶν Βοιωτῶν προαίρεσιν ἔγραψαν πρὸς 10 τε τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ πρὸς Ἀχαιοὺς, κελεύοντες κατάγειν Ζεύξιππον εἰς τὴν οἰκίαν. οἱ δὲ Ἀχαιοὶ τοῦ μὲν διὰ στρατοπέδων ποιεῖσθαι τὴν ἔφοδον ἀπέσ- 11 χον, πρεσβευτὰς δὲ προεχειρίσαντο πέμπειν τοὺς παρακαλέσοντας τοὺς Βοιωτοὺς τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πειθαρχεῖν, καὶ τὴν δικαιοδοσίαν, κα- 12 θάπερ καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς, οὕτω καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν. συνέβαινε γὰρ καὶ τὰ πρὸς τού- 13 τους συναλλάγματα παρέλκεσθαι πολὺν ἤδη χρόνον. ὧν διακούσαντες οἱ Βοιωτοί, στρατηγοῦντος Ἰππίου παρ' αὐτοῖς, παραχορήμα μὲν ὑπέσχοντο ποιήσειν τὰ 14 παράκαλούμενα, μετ' ὀλίγον δὲ πάντων ὀλιγώρησαν. 15 διόπερ ὁ Φιλοποίμην, Ἰππίου μὲν ἀποτεθειμένου τὴν ἀρχὴν, Ἀλκέτου δὲ παρειληφότος, ἀπέδωκε τοῖς αἰ- 16 τουμένοις τὰ ῥύσια κατὰ τῶν Βοιωτῶν. ἐξ ὧν ἐγγυετο καταρχὴ διαφορᾶς τοῖς ἔθνεσιν οὐκ εὐκατα- 17 φρόνητος. παραντία γὰρ ἔλαχε . . . τῶν Μυρίχου 18 θρημμάτων καὶ τοῦ Σίμωνος· καὶ περὶ ταῦτα γενο- 19 μένης συμπλοκῆς, οὐκέτι πολιτικῆς διαφορᾶς, ἀλλὰ

πολεμικῆς ἔχθρας ἐγένετο καταρχὴ καὶ προοίμιον. εἰ 16 μὲν οὖν ἡ σύγκλητος προσέθηκε τὰκόλουθον περὶ τῆς καθόδου τῶν περὶ τὸν Ζεύξιππον, ταχέως ἂν ἑκαυτῇ πόλεμος· νῦν δὲ ἐκείνη τε παρεσιώπησεν, 17 οἱ τε Μεγαρεῖς ἐπέσχον τὰ ῥύσια, διαπρεσβευσάμε- 18 νων . . . τοῖς συναλλάγμασιν.

Ὅτι ἐγένετο Λυκίοις διαφορὰ πρὸς Ῥοδίους διὰ 3 τοιαύτας αἰτίας. καθ' οὓς καιροὺς οἱ δέκα δῖκον 2 τὰ περὶ τὴν Ἀσίαν, τότε παρεγενήθησαν πρεσβεις, 10 παρὰ μὲν Ῥοδίων Θεαίτητος καὶ Φιλόφρων, ἀξιοῦν- 11 τες αὐτοῖς δοθῆναι τὰ κατὰ Λυκίαν καὶ Καρίαν χά- 12 ριν τῆς εὐνοίας καὶ προθυμίας, ἣν παρέσχηται σφισι κατὰ τὸν Ἀντιοχικὸν πόλεμον· παρὰ δὲ τῶν 3 Ἰλιέων ἦκον Ἰππαρχος καὶ Σάτυρος, ἀξιοῦντες διὰ 15 τὴν πρὸς αὐτοὺς οἰκειότητα συγγνώμην δοθῆναι Λυ- 16 κίοις τῶν ἡμαρτημένων. ὧν οἱ δέκα διακούσαντες 4 ἐπειράθησαν ἑκατέρων στοχάσασθαι κατὰ τὸ δυνα- 17 τόν. διὰ μὲν γὰρ τοὺς Ἰλιεῖς οὐδὲν ἐβουλεύσαντο 18 περὶ αὐτῶν ἀνήκεστον, τοῖς δὲ Ῥοδίοις χαριζόμενοι 19 προσέειμαν ἐν δωρεᾷ τοὺς Λυκίους. ἐκ ταύτης τῆς 5 διαλήψεως ἐγενήθη στάσις καὶ διαφορὰ τοῖς Λυκίοις 6 πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ῥοδίους οὐκ εὐκαταφρόνητος. οἱ 6 μὲν γὰρ Ἰλιεῖς ἐπιπορευόμενοι τὰς πόλεις αὐτῶν 7 ἀπήγγελλον ὅτι παρήτηνται τὴν ὄργην τῶν Ῥωμαίων 25 καὶ παραιτίοι γεγόνασιν αὐτοῖς τῆς ἐλευθερίας· οἱ 7 δὲ περὶ τὸν Θεαίτητον ἐποίησαν τὴν ἀγγελίαν ἐν 8 τῇ πατρίδι, φάσκοντες Λυκίαν καὶ Καρίαν τὰ μέχρι 9 τοῦ Μαιάνδρου δεδόσθαι Ῥοδίοις ὑπὸ Ῥωμαίων ἐν 10 δωρεᾷ. λοιπὸν οἱ μὲν Λυκιοὶ πρεσβεύοντες ἦκον εἰς 8 11 τὴν Ῥόδον ὑπὲρ συμμαχίας, οἱ δὲ Ῥόδιοι προχειρι- 12 σάμενοι τινὰς τῶν πολιτῶν, ἑξαπέστελλον τοὺς δια- 13 τάζοντας ταῖς κατὰ Λυκίαν καὶ Καρίαν πόλεσιν ὡς

9 ἕκαστα δεῖ γενέσθαι. μεγάλης δ' οὔσης τῆς παρα-
λαγῆς περὶ τὰς ἑκατέρων ὑπολήψεις, ἕως μὲν τινος
οὐ πᾶσιν ἔκδηλος ἦν ἡ διαφορὰ τῶν προειρημένων
10 ὡς δ' εἰσελθόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ Λύκιοι διε-
λέγοντο περὶ συμμαχίας, καὶ μετὰ τούτους Ποθίων
ὁ πρῦτανις τῶν Ῥοδίων ἀναστὰς ἐφώτισε τὴν ἑκατέ-
ρων αἴρεσιν καὶ προσεπέτιμῆσε τοῖς Λυκίοις· πᾶν
γὰρ ὑπομενεῖν ἔφασαν μᾶλλον ἢ ποιήσειν Ῥοδίοις τὸ
προσταττόμενον. [Exc. de legat. p. 74—79.]

4 Ὅτι κατὰ τὴν ὀγδόην καὶ τετρακοστὴν ὀλυμ-
πιάδα πρὸς ταῖς ἑκατὸν πρεσβειῶν παρουσίαι ἐγέν-
οντο πρὸς Ῥωμαίους παρὰ Φιλίππου καὶ τῶν προσ-
ορούτων τῇ Μακεδονίᾳ. τὰ δόξαντα τῇ συγκλήτῳ
περὶ τῶν πρέσβεων.

2 Ὅτι κατὰ τὴν Ἑλλάδα Φιλίππου διαφορὰ πρὸς
Θετταλοὺς καὶ Περραιβοὺς περὶ τῶν πόλεων ὧν κα-
τεῖχε Φίλιππος ἐκ τῶν Ἀντιοχικῶν καιρῶν τῆς Θετ-
3 ταλίας καὶ Περραιβίας. — ἡ γενομένη δικαιολογία
περὶ τούτων ἐπὶ Κοῖντου Καικιλίου περὶ τὰ Τέμπη.
— τὰ κριθέντα διὰ τοῦ Καικιλίου.

4 Καὶ διαφορὰ ἄλλη περὶ τῶν ἐπὶ Θράκης πόλεων
Φιλίππου πρὸς τοὺς παρ' Εὐμένους πρεσβευτὰς καὶ
τοὺς ἐκ Μαρωνείας φυγάδας, καὶ τὰ ρηθέντα περὶ
τούτων ἐν Θετταλονίῃ καὶ τὰ δόξαντα τοῖς περὶ τὸν
Καικίλιον.

5 Κατὰ τὴν Πελοπόννησον πρεσβευτῶν παρουσία
παρὰ τε Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως καὶ παρὰ Εὐμέ-
6 νους καὶ παρὰ Σελεύκου. καὶ τὰ δόξαντα τοῖς Ἀχαι-
οῖς ὑπὲρ τε τῆς πρὸς Πτολεμαίου συμμαχίας καὶ τῶν
δωρεῶν τῶν προτεινομένων αὐτοῖς ὑπὸ τῶν προει-
7 ρημένων βασιλέων. παρουσία Κοῖντου Καικιλίου καὶ
μέμφις ὑπὲρ τῶν κατὰ Λακεδαίμονα διφρημένων.

Ἦς Ἀρεὺς καὶ Ἀλκιβιάδης, ὄντες τῶν ἀρχαίων 8
φυγάδων ἐκ Λακεδαίμονος, ἐπρέσβευσαν εἰς τὴν Ῥώ-
μην καὶ κατηγορίαν ἐποίησαντο Φιλοποίμενος καὶ
τῶν Ἀχαιῶν.

5 Ἡ γενομένη σφαγὴ διὰ Φιλίππου τοῦ βασιλέως 9
ἐν Μαρωνείᾳ. παρουσία πρεσβευτῶν ἐκ Ῥώμης καὶ
τὰ προσταχθέντα διὰ τούτων. αἰτίαι δι' ἃς ἐγένετο
Ῥωμαίοις πρὸς Περσέα πόλεμος. [Codex Monacensis.]

Ἅτι κατὰ τὴν ὀγδόην καὶ τετρακοστὴν ὀλυμ- 5
10 πιάδα πρὸς ταῖς ἑκατὸν παρουσία ἐγένετο πρεσβευ-
τῶν Ῥωμαίων εἰς Κλείτορα καὶ σύνοδος τῶν Ἀχαιῶν.
καὶ οἱ ρηθέντες ὑπ' ἀμφοτέρων λόγοι περὶ τῶν κατὰ 2
Λακεδαίμονα πραγμάτων καὶ τὰ δόξαντα τοῖς Ἀχαι-
οῖς. ταῦτα κεφαλαιωδῶς. [Exc. de legat. p. 88 et cod.
15 Monacensis alter.]

Ἅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἤκου εἰς τὴν Ῥώ- 6
μην παρὰ τε τοῦ βασιλέως Εὐμένους πρεσβευταὶ
διασαφούντες τὸν ἐξιδιασμόν τοῦ Φιλίππου τῶν ἐπὶ
Θράκης πόλεων καὶ παρὰ Μαρωνειτῶν οἱ φυγάδες 2

κατηγοροῦντες καὶ τὴν αἰτίαν ἀναφέροντες τῆς αὐ- 3
τῶν ἐκπτώσεως ἐπὶ τὸν Φίλιππον, ἅμα δὲ τούτοις 3
Ἀθαμᾶνες, Περραιβοί, Θετταλοί, φάσκοντες κομίζε-
σθαι δεῖν αὐτοὺς τὰς πόλεις, ἃς παρείλετο Φίλιπ-
πος αὐτῶν κατὰ τὸν Ἀντιοχικὸν πόλεμον. ἤκου δὲ 4

25 καὶ παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις πρὸς ἅπαντας τοὺς
κατηγορήσαντας ἀπολογησόμενοι. γενομένων δὲ πλειό- 5
νων λόγων πᾶσι τοῖς προειρημένοις πρὸς τοὺς παρὰ
τοῦ Φιλίππου πρεσβευτὰς, ἔδοξε τῇ συγκλήτῳ πα-
ραυτίκα καταστήσαι πρεσβείαν τὴν ἐπισκεψομένην τὰ

30 κατὰ τὸν Φίλιππον καὶ παρέξουσιν ἀσφάλειαν τοῖς
βουλομένοις κατὰ πρόσωπον λέγειν τὸ φαινόμενον
καὶ κατηγορεῖν τοῦ βασιλέως. καὶ κατεστάθησαν οἱ 6

περὶ τὸν Κόιντον Καικίλιον καὶ Μάρκον Βαίβιον καὶ
Τιβέριον Κλαύδιον. [Exc. de legat. p. 79.]

7 Συνέβαινε δὲ τοὺς Αἰνίους πάλαι μὲν στασιά-
ζειν, προσφάτως δὲ ἀπουεῦεν τοὺς μὲν πρὸς Εὐμέ-
νη, τοὺς δὲ πρὸς Μακεδονίαν. [Suidas vv. Αἰνίοι, 5
ἀπουεῦεν.]

7 Ὅτι κατὰ τὴν Πελοπόννησον, ὡς μὲν ἔτι Φιλο-
ποίμενος στρατηγοῦντος εἰς τε τὴν Ῥώμην ἐξαπέ-
στειλε πρεσβευτὰς τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος ὑπὲρ τῆς
Λακεδαιμονίων πόλεως, πρὸς τε τὸν βασιλέα Πτολε-
μαίον τοὺς ἀνανεωσομένους τὴν προὔπαρχουσαν αὐτῷ
2 συμμαχίαν, ἐδηλώσαμεν, φησὶν ὁ Πολύβιος. κατὰ δὲ
τὸν ἐνεστῶτα χρόνον Ἀρισταίνου στρατηγοῦντος οἱ τε
παρὰ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως [πρέσβεις ἦλθον], ἐν
Μεγάλῃ πόλει τῆς συνόδου τῶν Ἀχαιῶν ὑπαρχούσης 15
3 ἐξαπεστάλκει δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Εὐμένης πρεσβευτὰς,
ἐπαγγελόμενος ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τάλαντα δώσειν
τοῖς Ἀχαιοῖς, ἐφ' ᾧ δανειζομένων τούτων ἐκ τῶν
τόκων μισθοδοτεῖσθαι τὴν βουλὴν τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ
4 ταῖς κοιναῖς συνόδοις. ἦκου δὲ καὶ παρὰ Σελεύκου
τοῦ βασιλέως πρεσβευταί, τὴν τε φιλίαν ἀνανεωσό-
μενοι καὶ δεκαναῖαν μακρῶν πλοίων ἐπαγγελόμενοι
5 δώσειν τοῖς Ἀχαιοῖς. ἐχούσης δὲ τῆς συνόδου πραγ-
ματικῶς, πρῶτοι παρῆλθον οἱ περὶ Νικόδημον τὸν
Ἡλείου, καὶ τοὺς τε φηθέντας ἐν τῇ συγκλήτῳ λό-
γους ὑφ' αὐτῶν ὑπὲρ τῆς τῶν Λακεδαιμονίων πό-
λεως διῆλθον τοῖς Ἀχαιοῖς καὶ τὰς ἀποκρισεις ἀνέ-
6 γνωσαν, ἐξ ὧν ἦν λαμβάνειν ἐκδοχὴν ὅτι δυσαρε-
στοῦνται μὲν καὶ τῇ τῶν τειχῶν συντελεσει καὶ τῇ
καταλύσει τῶν ἐν τῷ Κομπασίῳ διαφθαρέντων, οὐ
7 μὴν ἄκυρόν τι ποιεῖν. οὐδενὸς δ' οὐτ' ἀντειπόντος
οὔτε συνηγορήσαντος, οὕτω πως παρεπέμφθη.

Μετὰ δὲ τούτους εἰσῆλθον οἱ παρ' Εὐμένους 8
πρέσβεις, καὶ τὴν τε συμμαχίαν τὴν πατρικὴν ἀνε-
νεώσαντο καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν χρημάτων ἐπαγγελίαν
διεσάφησαν τοῖς πολλοῖς. καὶ πλείω δὲ πρὸς ταύτας 9
5 τὰς ὑποθέσεις διαλεχθέντες, καὶ μεγάλην εὐνοίαν καὶ
φιλανθρωπίαν τοῦ βασιλέως ἐμφήναντες πρὸς τὸ
ἔθνος, κατέπαυσαν τὸν λόγον. μεθ' οὗς Ἀπολλωνί- 8
δας ὁ Σικυώνιος ἀναστὰς κατὰ μὲν τὸ πλῆθος τῶν
διδομένων χρημάτων ἀξίαν ἔφη τὴν δωρεάν τῶν
10 Ἀχαιῶν, κατὰ δὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ διδόντος καὶ 2
τὴν χρείαν, εἰς ἣν δίδεται, πασῶν αἰσχίστην καὶ
παρανομωτάτην. τῶν γὰρ νόμων καλυόντων μηδένα 3
μήτε ἰδιωτῶν μήτε τῶν ἀρχόντων παρὰ βασιλέως
δῶρα λαμβάνειν κατὰ μηδ' ὁποῖαν πρόφασιν, πάντας
15 ἅμα δωροδοκεῖσθαι προφανῶς προσδεξαμένους τὰ
χρήματα, πάντων εἶναι παρανομώτατον, πρὸς δὲ τού-
τοις αἰσχιστον ὁμολογουμένως. τὸ γὰρ ὀψωνιάζεσθαι 4
τὴν βουλὴν ὑπ' Εὐμένους καθ' ἕκαστον ἔτος καὶ βου-
λεύεσθαι περὶ τῶν κοινῶν καταπεπωκότας οἶον εἰ δέ-
20 λεαρ, πρόδηλον ἔχειν τὴν αἰσχύνην καὶ τὴν βλάβην.
νῦν μὲν γὰρ Εὐμένη διδόναι χρήματα, μετὰ δὲ ταῦτα 5
Προυσίαν δώσειν, καὶ πάλιν Σέλευκον. τῶν δὲ πραγ- 6
μάτων ἐναντίαν φύσιν ἔχοντων τοῖς βασιλεῦσι καὶ
ταῖς δημοκρατίαις, καὶ τῶν πλείστων καὶ μεγίστων
25 διαβουλίαν ἀεὶ γιγνομένων περὶ τῶν πρὸς τοὺς βα-
σιλεῖς ἡμῖν διαφερόντων, φανερῶς ἀνάγκη δυοῖν 7
θάτερον ἢ τὸ τῶν βασιλέων λυσιτελὲς ἐπίπροσθεν
γίνεσθαι τοῦ ἰδία συμφέροντος ἢ τούτου μὴ συμ-
βαίνοντος ἀχαρίστους φαίνεσθαι πᾶσιν, ἀντιπράττον- 8
30 τας τοῖς αὐτῶν μισθοδόταις. διὸ μὴ μόνον ἀπίπα-
σθαι παρεκάλει τοὺς Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ μισεῖν τὸν
Εὐμένη διὰ τὴν ἐπίνοιαν τῆς δόσεως.

9 Μετὰ δε τοῦτου ἀναστὰς Κέσσανδρος Αἰγινή-
της ἀνέμνησε τοὺς Ἀχαιοὺς τῆς Αἰγινήτων ἀκλη-
ρίας, ἣ περιέπεσον διὰ τὸ μετὰ τῶν Ἀχαιῶν συμπο-
λιτεύεσθαι, ὅτε Πόπλιος Σολπίμιος ἐπιπλεύσας τῷ
στόλῳ πάντας ἐξηνδραποδίσατο τοὺς ταλαιπώρους 5
10 Αἰγινήτας· ὑπὲρ ὧν διεσαφῆσαμεν τίνα τρόπον Αἰ-
τωλοί, κύριοι γενόμενοι τῆς πόλεως κατὰ τὰς πρὸς
Ῥωμαίους συνθήκας, Ἀττάλῳ παραδοῦεν, τριάκοντα
11 τάλαντα παρ' αὐτοῦ λαβόντες. ταῦτ' οὖν τιθεὶς τοῖς
Ἀχαιοῖς πρὸ ὀφθαλμῶν ἡξίου τὸν Εὐμένη μὴ διὰ 10
φορα προτείνοντα θηρεύειν τὴν τῶν Ἀχαιῶν εὐνοίαν,
ἀλλὰ τὴν πόλιν ἀποδιδόντα τυγχάνειν πάντων τῶν
12 φιλανθρώπων ἀναντιρρήτως. τοὺς δὲ Ἀχαιοὺς παρε-
κάλει μὴ δέχεσθαι τοιαύτας δωρεάς, δι' ὧν φανή-
σονται καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ἀφαιρούμενοι 15
τῆς Αἰγινήτων σωτηρίας.

13 Τοιούτων δὲ γενομένων λόγων, ἐπὶ τοσοῦτον
παρέστη τὸ πλῆθος ὥστε μὴ τολμῆσαι μηδένα συν-
επεῖν τῷ βασιλεῖ, πάντας δὲ μετὰ κραυγῆς ἐκβαλεῖν
τὴν προτεινομένην δωρεάν, καίτοι δοκούσης αὐτῆς 20
ἔχειν τι δυσαντοφθάλητον διὰ τὸ πλῆθος τῶν προ-
τεινομένων χρημάτων.

9 Ἐπὶ δὲ τοῖς προειρημένοις εἰσῆχθη τὸ περὶ τοῦ
2 Πτολεμαίου διαβούλιον· ἐν ᾧ προκληθέντων τῶν
ἀποσταλέντων πρεσβευτῶν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν πρὸς 25
Πτολεμαῖον, προελθὼν Ἀνκόρτας μετὰ τῶν πρε-
σβευτῶν ἀπελογίσατο πρῶτον μὲν τίνα τρόπον καὶ
δοῦεν καὶ λάβοιεν τοὺς ὄρκους ὑπὲρ τῆς συμμαχίας,
3 εἶτα ὅτι κομίζοιεν δωρεάν κοινῇ τοῖς Ἀχαιοῖς ἐξακισχί-
λια μὲν ὄπλα χαλκῶ πελταστικά, διακόσια δὲ τάλαντα 30
4 νομίσματος ἐπισήμου χαλκοῦ· πρὸς δὲ τούτοις ἐπή-

νεσε τὸν βασιλέα, καὶ βραχέα περὶ τῆς εὐνοίας αὐ-
τοῦ καὶ προθυμίας τῆς εἰς τὸ ἔθνος εἰπὼν κατέστρεψε
τὸν λόγον. ἐφ' οἷς ἀναστὰς ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατη- 5
γὸς Ἀρίσταινος ἤρετο τὸν τε παρὰ τοῦ Πτολεμαίου
πρεσβευτὴν καὶ τοὺς ἐξαπεσταλμένους ὑπὸ τῶν
Ἀχαιῶν ἐπὶ τὴν ἀνανέωσιν ποίαν ἦκε συμμαχίαν
ἀνανεωσάμενος. οὐδενὸς δ' ἀποκριναμένου, πάντων 6
δὲ διαλαλούντων πρὸς ἀλλήλους, πλήρες ἦν τὸ βου-
λευτήριον ἀπορίας. ἦν δὲ τὸ ποιῶν τὴν ἀλογίαν τοιοῦ- 7
10 του. οὐσῶν καὶ πλειόνων συμμαχιῶν τοῖς Ἀχαιοῖς πρὸς
τὴν Πτολεμαίου βασιλείαν, καὶ τούτων ἔχουσῶν με-
γάλας διαφορὰς κατὰ τὰς τῶν καιρῶν περιστάσεις,
οὐθ' ὁ παρὰ τοῦ Πτολεμαίου πρεσβευτῆς οὐδεμίαν 8
ἐποιήσατο διαστολήν, ὅτ' ἀνευεῦθε, καθολικῶς δὲ
15 περὶ τοῦ πράγματος ἐλάλησεν, οὐθ' οἱ πεμφθέντες
πρέσβεις, ἀλλ' ὡς μιᾶς ὑπαρχούσης αὐτοῖ τε τοὺς 9
ὄρκους ἔδοσαν καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ἔλαβον. ὅθεν 10
προφερομένου τοῦ στρατηγοῦ πάσας τὰς συμμαχίας,
καὶ κατὰ μέρος ἐν ἐκάστη διαστελλομένου, μεγάλης
20 οὔσης διαφορᾶς, ἐξήτει τὸ πλῆθος εἰδέναι ποίαν ἀνα-
νεῖτο συμμαχίαν. οὐ δυναμένου δὲ λόγον ὑποσχεῖν 11
οὔτε τοῦ Φιλοποίμενος, ὃς ἐποιήσατο στρατηγῶν τὴν
ἀνανέωσιν, οὔτε τῶν περὶ τὸν Ἀνκόρταν τῶν πρε-
σβευσάντων εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, οὗτοι μὲν ἔσχε- 12
25 διακότες ἐφαίνοντο τοῖς κοινοῖς πράγμασιν, ὁ δ' Ἀρί-
σταινος μεγάλην ἐφείλκετο φαντασίαν ὡς μόνος
εἰδὼς τί λέγει, καὶ τέλος οὐκ εἶασε κυρωθῆναι τὸ
διαβούλιον, ἀλλ' εἰς ὑπέροθρα ἤγαγε διὰ τὴν προει-
ρημένην ἀλογίαν. τῶν δὲ παρὰ τοῦ Σελεύκου πρέ- 13
30 σβων εἰσελθόντων, ἔδοξε τοῖς Ἀχαιοῖς τὴν μὲν
φιλίαν ἀνανεώσασθαι πρὸς τὸν Σέλευκον, τὴν δὲ
τῶν πλοίων δωρεάν κατὰ τὸ παρὸν ἀπείπασθαι. καὶ 14

τότε μὲν περὶ τούτων βουλευσάμενοι διελύθησαν εἰς τὰς ἰδίας ἕκαστοι πόλεις.

- 10 Μετὰ δὲ ταῦτα, τῆς πανηγύρεως ἀκμαζούσης, ἦλθε Κόντος Καικίλιος ἐκ Μακεδονίας, ἀνακείμενος ἀπὸ τῆς πρεσβείας ἧς ἐπρέσβευσε πρὸς Φίλιππον. 5
2 καὶ συναγαγόντος Ἀρισταίνου τοῦ στρατηγοῦ τὰς ἀρχὰς εἰς τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν, εἰσελθὼν ὁ Κόντος ἐμέμφετο, φάσκων αὐτοὺς βαρύτερον καὶ πικρότερον τοῦ δέοντος κευρήσθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ παρεκάλει διὰ πλείονων διορθώσασθαι τὴν προ- 10
3 γεγενημένην ἄγνοιαν. ὁ μὲν οὖν Ἀρισταῖνος εἶχε τὴν ἡσυχίαν, δῆλος ὢν ἔξ αὐτοῦ τοῦ σιωπᾶν ὅτι δυσ-αρσετεῖται τοῖς φηκουμημένοις καὶ συνευδοκεῖ τοῖς 4
4 ὑπὸ Καικίλιου λεγομένοις, ὁ δὲ Διοφάνης ὁ Μεγαλοπολίτης, ἄνθρωπος στρατιωτικώτερος ἢ πολιτικώτερος, ἀναστὰς οὐχ οἷον ἀπελογήθη τι περὶ τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλὰ καὶ προσυπέδειξε τῷ Καικίλιῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν Φιλοποίμενα παρατριβὴν ἕτερον ἔγκλημα κατὰ 5
5 τῶν Ἀχαιῶν. ἔφη γὰρ ὁ μόνον τὰ κατὰ Λακεδαίμονα κευρήσθαι κακῶς, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ Μεσση- 20
6 νην· ἦσαν δὲ περὶ τῶν φυγαδικῶν τοῖς Μεσσηνίοις ἀντιρρήσεις τινὲς πρὸς ἀλλήλους περὶ τὸ τοῦ Τίτου διάγραμμα καὶ τὴν τοῦ Φιλοποίμενος διορθῶσιν. 7
7 ὅθεν ὁ Καικίλιος, δοκῶν ἔχειν καὶ τῶν Ἀχαιῶν αὐτῶν τινὰς ὁμογνώμονας, μᾶλλον ἠγανάκτει τῷ μὴ 25
8 κατακολουθεῖν ἐτοιμῶς τοῖς ὑπ' αὐτοῦ παρακαλου- μένοις τοὺς συνεληλυθότας. τοῦ δὲ Φιλοποίμενος καὶ Λυκόρτα, σὺν δὲ τούτοις Ἀρχωνος, πολλοὺς καὶ ποικίλους διαθεμένων λόγους ὑπὲρ τοῦ καλῶς μὲν διωκῆσθαι τὰ κατὰ τὴν Σπάρτην καὶ συμφερόντως 30
αὐτοῖς μάλιστα τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀδύνατον δ' εἶναι τὸ κινήσαι τι τῶν ὑποκειμένων ἄνευ τοῦ παρα-

βῆναι καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δίκαια καὶ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ὅσια, μένειν ἔδοξε τοῖς παροῦσιν 9
ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων καὶ ταύτην δοῦναι τῷ πρεσβευτῇ τὴν ἀπόκρισιν. ὁ δὲ Καικίλιος ὁρῶν τὴν 10
5 τούτων προαίρεσιν, ἠέλιου τοὺς πολλοὺς αὐτῷ συναγαγεῖν εἰς ἐκκλησίαν. οἱ δὲ τῶν Ἀχαιῶν ἄρχοντες 11
ἐκέλευον αὐτὸν δεῖξαι τὰς ἐντολάς, ἃς εἶχε παρὰ τῆς συγκλήτου περὶ τούτων. τοῦ δὲ παρασιωπῶντος, οὐκ ἔφασαν αὐτῷ συνάξειν τὴν ἐκκλησίαν· τοὺς γὰρ νό- 12
10 μους οὐκ ἔάν, ἐὰν μὴ φέρῃ τις ἔγγραπτα παρὰ τῆς συγκλήτου, περὶ ὧν οἴεται δεῖν συνάγειν. ὁ δὲ Κα- 13
13 κίλιος ἐπὶ τοσοῦτον ὠργίσθη διὰ τὸ μηδὲν αὐτῷ συγχωρεῖσθαι τῶν ἀξιουμένων ὥστ' οὐδὲ τὴν ἀπόκρισιν ἠβουλήθη δέξασθαι παρὰ τῶν ἀρχόντων, ἀλλ' 15
15 ἀναπόκριτος ἀπῆλθεν. οἱ δ' Ἀχαιοὶ τὴν αἰτίαν ἀνέ- 14
φερουν καὶ τῆς πρότερον παρουσίας τῆς Μάρκου τοῦ Φολουίου καὶ τῆς τότε τῶν περὶ τὸν Καικίλιον ἐπὶ τὸν Ἀρισταῖνον καὶ τὸν Διοφάνην, ὡς τούτους ἀντισπασαμένους διὰ τὴν ἀντιπολιτείαν τὴν πρὸς τὸν Φι- 20
20 λοποίμενα· καὶ τις ἦν ὑποψία τῶν πολλῶν πρὸς τοὺς 15
προειρημένους ἄνδρας. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πελοπόννησον ἐν τούτοις ἦν. [Exc. de legat. p. 80—85.]

Ὅτι Φιλοποίμην πρὸς Ἀρχωνα τὸν στρατηγὸν 10^a
λόγοις τισὶ διεφέρετο. ὁ μὲν οὖν Φιλοποίμην εὐδο- 25
25 κῆσας ἐκ τοῦ καιροῦ τοῖς λεγομένοις καὶ μεταγνοὺς ἐπήγει τὸν Ἀρχωνα φιλοφρόνως, ὡς ἐντροχῶς καὶ πανούργως τῷ καιρῷ κευρημένον. ἔμοιγε μὴν, φη- 2
σὶν ὁ Πολύβιος, οὔτε τότε παρόντι τὸ ῥηθὲν εὐηρέστησεν, ὥστ' ἐπαινοῦντά τινα κακῶς ἅμα ποιεῖν, 30
30 οὔτε μετὰ ταῦτα τῆς ἡλικίας προβαϊνούσης· πολὺ 3
γὰρ δὴ τι μοι δοκεῖ κευρήσθαι κατὰ τὴν αἴρεσιν ὁ πραγματικῶς ἀνὴρ τοῦ κακοπράγμονος καὶ παραπλη-

σίαν ἔχειν διαφορὰν τῷ κακεντρεχεῖ πρὸς τὸν ἐν-
 τρεχῆ· ἃ μὲν γὰρ ἐστὶ κάλλιστα τῶν ὄντων ὡς ἔπος
 εἶπεν, ἃ δὲ τούναντίον· ἀλλὰ διὰ τὴν νῦν ἐπιπολά-
 ζουσαν ἀκρισίαν βραχείας ἔχοντα κοινότητος τὰ προ-
 ειρημένα τῆς αὐτῆς ἐπισημασίας καὶ ζήλου τυγχάνει 5
 παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. [Exc. Vat. p. 414 M. 64 H.]

- 11 Ὅτι τῶν περὶ τὸν Καικίλιον ἀνακεχωρηκότων ἐκ
 τῆς Ἑλλάδος καὶ διασεσαφηκότων τῇ συγκλήτῳ περὶ
 τε τῶν κατὰ Μακεδονίαν καὶ τῶν κατὰ Πελοπόννη-
 σον, εἰσῆγον εἰς τὴν σύγκλητον τοὺς περὶ τούτων 10
 2 παραγεγονότας πρεσβευτάς. εἰσελθόντων δὲ πρώτου
 τῶν παρὰ τοῦ Φιλίππου καὶ παρ' Εὐμένους, ἔτι δὲ
 τῶν ἐξ Αἴνου καὶ Μαρωνείας φυγάδων, καὶ ποιησα-
 μένων τοὺς λόγους ἀκολουθῶς τοῖς ἐν Θεσσαλονίῃ
 3 ῥηθείσιν ἐπὶ τῶν περὶ τὸν Καικίλιον, ἔδοξε τῇ συγ- 15
 κλήτῳ πέμπειν πάλιν ἄλλους πρεσβευτάς πρὸς τὸν
 Φίλιππον τοὺς ἐπισκεψομένους πρῶτον μὲν εἰ πα-
 ρακεχώρηκε τῶν ἐν Περραιβίᾳ πόλεων κατὰ τὴν τῶν
 4 περὶ τὸν Καικίλιον ἀπόκρισιν, εἶτα ἐπιτάξοντας αὐτῷ
 τὰς φρουράς ἐξάγειν ἐξ Αἴνου καὶ Μαρωνείας, καὶ 20
 συλλήβδην ἀποβαίνειν ἀπὸ τῶν παραθαλαττίων τῆς
 5 Θράκης ἐρυμάτων καὶ τόπων καὶ πόλεων. μετὰ δὲ
 τούτους εἰσῆγον τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου παραγεγονό-
 6 τας. οἳ τε γὰρ Ἀχαιοὶ πρεσβευτάς ἀπεστάλκεσαν
 τοὺς περὶ Ἀπολλωνίδα τὸν Σικυώνιον δικαιολογη- 25
 σομένους πρὸς τὸν Καικίλιον ὑπὲρ τοῦ μὴ λαβεῖν
 αὐτὸν ἀπόκρισιν καὶ καθόλου διδάξοντας ὑπὲρ τῶν
 7 κατὰ Λακεδαιμόνα πραγμάτων, ἐκ τε τῆς Σπάρτης
 Ἀρεὺς καὶ Ἀλκιβιάδης ἐπρέσβευσαν· οὗτοι δὲ ἦσαν
 τῶν ἀρχαίων φυγάδων τῶν ὑπὸ τοῦ Φιλοποίμενος 30
 καὶ τῶν Ἀχαιῶν νεωστὶ κατηγμένων εἰς τὴν οἰκίαν.
 8 ὃ καὶ μάλιστα τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς ὄργην ἤγε τῷ δο-

κεῖν, μεγάλης οὔσης καὶ προσφάτου τῆς εἰς τοὺς φυ-
 γάδας εὐεργεσίας, ἐξ αὐτῆς ἐπὶ τοσοῦτον ἀχαριστεῖ-
 σθαι παρ' αὐτοῖς ὥστε καὶ καταπρεσβεύειν καὶ
 κατηγορίαν ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς κρατούντας τῶν
 5 ἀνεπίστως αὐτοὺς σωσάντων καὶ καταγαρόντων
 εἰς τὴν πατρίδα. ποιησαμένων δὲ καὶ τούτων πρὸς 12
 ἀλλήλους ἐκ συγκαταθέσεως τὴν δικαιολογίαν, καὶ
 διδασκόντων τὴν σύγκλητον τῶν μὲν περὶ τὸν Ἀπολ-
 λωνίδα τὸν Σικυώνιον ὡς ἀδύνατον εἶη τὸ παρά-
 10 παν ἄμεινον χειρισθῆναι τὰ κατὰ τὴν Σπάρτην ἢ
 νῦν κειρίσται διὰ τῶν Ἀχαιῶν καὶ διὰ Φιλοποί-
 μενος, τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀρεῖα τάναντία πειρωμένων 2
 λέγειν, καὶ φασκόντων πρώτου μὲν καταλελύσθαι
 τὴν τῆς πόλεως δύναμιν ἐξηγμένου τοῦ πλήθους μετὰ
 15 βίας, εἴτ' ἐν αὐτοῖς ἐπισφαλῆ καὶ ἀπαρρησίαστον
 καταλείπεσθαι τὴν πολιτείαν, ἐπισφαλῆ μὲν ὀλίγοις 3
 οὔσι, καὶ τούτοις τῶν τειχῶν περιηρημένων, ἀπαρ-
 ρησίαστον δὲ διὰ τὸ μὴ μόνον τοῖς κοινοῖς δόγμασι
 τῶν Ἀχαιῶν πειθαρχεῖν, ἀλλὰ καὶ κατ' ἰδίαν ὑπηρε- 4
 20 τεῖν τοῖς ἀεὶ καθισταμένοις ἄρχουσι, διακούσασα καὶ 4
 τούτων ἢ σύγκλητος ἔκρινε τοῖς αὐτοῖς πρεσβευταῖς
 δοῦναι καὶ περὶ τούτων ἐντολάς, καὶ κατέστησε πρε-
 σβευτάς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τοὺς περὶ Ἄππιον Κλαύδιον.
 Ἀπελογήθησαν δὲ καὶ πρὸς τὸν Καικίλιον ὑπὲρ 5
 25 τῶν ἀρχόντων οἱ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρέσβεις ἐν τῇ
 συγκλήτῳ, φάσκοντες οὐδὲν ἀδικεῖν αὐτοὺς οὐδ'
 ἀξιῶς ἐγκλήματος ὑπάρχειν ἐπὶ τῷ μὴ συνάγειν
 τὴν ἐκκλησίαν· νόμον γὰρ εἶναι παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς 6
 μὴ συγκαλεῖν τοὺς πολλούς, εἰ μὴ περὶ συμμαχίας ἢ
 30 πολέμου δεῖ γίνεσθαι διαβούλιον ἢ παρὰ τῆς συγκλή-
 του τις ἐνέγκῃ γράμματα. διὸ καὶ δικαίως τότε βου- 7
 λεύσασθαι μὲν τοὺς ἄρχοντας συγκαλεῖν τοὺς Ἀχαι-

οὺς εἰς ἐκκλησίαν, κωλύεσθαι δ' ὑπὸ τῶν νόμων διὰ
τὸ μήτε γράμματα φέρειν αὐτὸν παρὰ τῆς συγκλήτου
μήτε τὰς ἐντολὰς ἐγγράπτους ἐθέλειν δοῦναι τοῖς
8 ἄρχουσιν. ὧν δηθέντων ἀναστὰς Καικίλιος τῶν τε
περὶ τὸν Φιλοπολίμενα καὶ Λυκόρταν κατηγορήσῃ καὶ 5
καθόλου τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῆς οἰκονομίας, ἧ̄ περὶ τῆς
9 τῶν Λακεδαιμονίων ἐκέχρητο πόλεως. ἡ δὲ σύγκλη-
τος διακούσασα τῶν λεγομένων ἔδωκε τοῖς Ἀχαιοῖς
ἀπόκρισιν ὅτι περὶ μὲν τῶν κατὰ Λακεδαίμονα πέμ-
10 ψει τοὺς ἐπισκεψομένους, τοῖς δὲ πρεσβευταῖς τοῖς 10
ἀεὶ παρ' ἑαυτῶν ἐκπεμπομένοις παρήνει προσέχειν
τὸν νοῦν καὶ καταδοχῆν ποιεῖσθαι τὴν ἀρμοζούσαν,
καθάπερ καὶ Ῥωμαῖοι ποιοῦνται τῶν παραγινομένων
πρὸς αὐτοὺς πρεσβευτῶν.

13 Ὅτι Φίλιππος ὁ βασιλεύς, διαπεμψαμένων πρὸς 15
αὐτὸν ἐκ τῆς Ῥώμης τῶν ἰδίων πρεσβευτῶν καὶ δη-
λούντων ὅτι δεήσει κατ' ἀνάγκην ἀποβαίνειν ἀπὸ τῶν
2 ἐπὶ Θράκης πόλεων, πνθόμενος ταῦτα καὶ βαρέως
φέρων ἐπὶ τῷ δοκεῖν πανταχόθεν αὐτοῦ περιτέμνε-
σθαι τὴν ἀρχήν, ἐναπηρέισατο τὴν ὄργην εἰς τοὺς 20
3 ταλαιπώρους Μαρωνεῖτας. μεταπεμψάμενος γὰρ Ὀνό-
μαστον τὸν ἐπὶ Θράκης τεταγμένον ἐκοινολογήθη
4 τούτῳ περὶ τῆς πράξεως. ὁ δ' Ὀνόμαστος ἀναχωρή-
σας εἰσαπέστειλε Κάσσανδρον εἰς Μαρωνεῖαν, συν-
ῆθη τοῖς πολλοῖς ὑπάρχοντα διὰ τὸ ποιεῖσθαι τὸν 25
5 πλείονα χρόνον ἐκεῖ τὴν διατριβήν, ἅτε τοῦ Φιλίπ-
που πάλαι τοὺς ἀυλικοὺς ἐγκαθεικότος εἰς τὰς πό-
λεις ταύτας καὶ συνήθεις πεποικηκότος τοὺς ἐγγωρί-
6 οὺς ταῖς τούτων παρεπιδημίαις. μετὰ δὲ τινὰς
ἡμέρας ἐτοιμασθέντων τῶν Θράκων, καὶ τούτων 30
ἐπεισελθόντων διὰ τοῦ Κασσάνδρου νυκτός, ἐγένετο
μεγάλῃ σφραγῇ καὶ πολλοὶ τῶν Μαρωνειτῶν ἀπέθι-
-

νον. κολασάμενος δὲ τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ τοὺς ἀντι- 7
πράττοντας ὁ Φίλιππος, καὶ πληρώσας τὸν ἴδιον θυ-
μόν, ἐκαραδόκει τὴν τῶν πρεσβευτῶν παρουσίαν
[πεπεισμένος μηδένα τολμήσειν κατηγορήσειν αὐτοῦ
5 διὰ τὸν φόβον.] μετὰ δὲ τινὰ χρόνον παραγενομέ- 8
ων τῶν περὶ τὸν Ἄππιον, καὶ ταχέως πνθομένων
τὰ γερονότα κατὰ τὴν Μαρωνεῖαν καὶ πικρῶς τῷ
Φιλίππῳ μεμψιμοιρούντων ἐπὶ τούτοις, ἐβούλετο μὲν 9
ἀπολογεῖσθαι, φάσκων μὴ κεκοινωνηκέναι τῆς πα- 9
10 ρανομίας, ἀλλ' αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς στασιάζοντας Μαρω-
νεῖτας, καὶ τοὺς μὲν ἀποκλίνοντας πρὸς Εὐμένη κατὰ
τὴν εὐνοίαν, τοὺς δὲ πρὸς ἑαυτόν, εἰς ταύτην ἐμπε-
πτικέναι τὴν ἀτυχίαν. καλεῖν δ' ἐκέλευε κατὰ πρόσ- 10
11 ωπον, εἴ τις αὐτοῦ κατηγορεῖ. τούτο δ' ἐποίησε πε-
15 πεισμένος μηδένα τολμήσειν διὰ τὸν φόβον, τῷ δοκεῖν
τὴν μὲν ἐκ Φιλίππου τιμωρίαν ἐκ χειρὸς ἔσεσθαι τοῖς
ἀντιπράξασιν, τὴν δὲ Ῥωμαίων ἐπικουρίαν μακρὰν
ἀφεστάναι. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἄππιον οὐ φασκόντων 12
προσδεῖσθαι δικαιολογίας, σαφῶς γὰρ εἰδέναι τὰ γε-
20 γονότα καὶ τὸν αἴτιον τούτων, εἰς ἀπορίαν ἐνέπι-
πτεν ὁ Φίλιππος. καὶ τὴν μὲν πρώτην ἐντευξίν
ἄχρι τούτου προβάντες ἔλυσαν· κατὰ δὲ τὴν ἐπι- 14
14 οῦσαν ἡμέραν οἱ περὶ τὸν Ἄππιον πέμψειν ἐπέτατ-
τον τῷ Φιλίππῳ τὸν Ὀνόμαστον καὶ τὸν Κάσσαν-
25 δρον ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν Ῥώμην, ἵνα πύθῃται περὶ
τῶν γερονότων. ὁ δὲ βασιλεύς, διατραπεῖς ὡς ἐν 2
μάλιστα καὶ ἀπορήσας ἐπὶ πολὺν χρόνον, τὸν μὲν
Κάσσανδρον ἔφη πέμψειν, τὸν ἀυθέντην γερονότα
τῆς πράξεως, ὡς ἐκεῖνοί φασιν, ἵνα πύθῃται παρὰ
30 τούτου τὰς ἀληθείας ἢ σύγκλητος. τὸν δ' Ὀνόμα- 3
στον ἐξηρεῖτο καὶ παρ' αὐτὰ καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς
πρεσβευταῖς ἐντυγχάνων, ἀφορμῇ μὲν χρώμενος τῷ

μὴ οἶον ἐν τῇ Μαρωνεΐᾳ παραγεγονέναι τὸν Ὀνόμα-
 στον κατὰ τὸν τῆς σφαγῆς καιρὸν, ἀλλὰ μὴδ' ἐπὶ
 4 τῶν σύγγενων τόπων γεγονέναι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ δε-
 διῶς μὴ παραγενηθεὶς εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ πολλῶν
 ἔργων αὐτῷ κεκοινωνηκῶς τοιούτων, οὐ μόνον τὰ
 5 κατὰ τοὺς Μαρωνεΐτας, ἀλλὰ καὶ τὰλλα πάντα δια-
 σαφήσῃ τοῖς Ῥωμαίοις. καὶ τέλος τὸν μὲν Ὀνόμαστον
 ἐξείλετο, τὸν δὲ Κάσσανδρον μετὰ τὸ τοὺς πρεσβευ-
 τὰς ἀπελθεῖν ἀποστείλας καὶ παραπέμψας ἕως Ἡπει-
 6 ρου φαρμάκῳ διέφθειρεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄππιον,¹⁰
 κατεργαστικότες τοῦ Φιλίππου καὶ περὶ τῆς εἰς τοὺς Μα-
 ρωνεΐτας παρανομίας, καὶ περὶ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἀλ-
 λοτριότητος, τοιαύτας ἔχοντες διαλήψεις ἐχωρίσθησαν.
 7 Ὁ δὲ βασιλεὺς γενόμενος καθ' ἑαυτὸν, καὶ συμ-
 μεταδοὺς τῶν φίλων Ἀπελλῆ καὶ Φιλοκλεῖ περὶ τῶν¹⁵
 ἐνεστώτων, ἔγνω σαφῶς ἐπὶ πολὺ προβεβηκυῖαν
 αὐτοῦ τὴν πρὸς Ῥωμαίους διαφορὰν, καὶ ταύτην οὐ-
 κέτι λανθάνουσαν, ἀλλὰ καταφανῆ τοῖς πλείστοις οὐ-
 8 σαν. καθόλου μὲν οὖν πρόθυμος ἦν εἰς τὸ κατὰ
 πάντα τρόπον ἀμύνεσθαι καὶ μετελθεῖν αὐτούς.²⁰
 πρὸς ἕνια δὲ τῶν ἐπινοουμένων ἀπόχειρος ὦν ἐπε-
 βάλετο πῶς ἂν ἔτι γένοιτό τις ἀναστροφὴ καὶ λάβοι
 9 χρόνον πρὸς τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς. ἔδοξεν
 οὖν αὐτῷ τὸν νεώτατον υἱὸν Δημήτριον πέμπειν εἰς
 τὴν Ῥώμην, τὰ μὲν ἀπολογησόμενον ὑπὲρ τῶν ἐγκα-²⁵
 λουμένων, τὰ δὲ καὶ παραιτησόμενον, εἰ καὶ τις
 10 ἄγνοια ἐγερόναι περὶ αὐτόν. πάνν γὰρ ἐπέπειστο
 διὰ τούτου πᾶν τὸ προτεθεὲν ἀνύσεσθαι παρὰ τῆς
 συγκλήτου διὰ τὴν ὑπεροχὴν τὴν γεγενημένην τοῦ
 11 νεανίσκου κατὰ τὴν ὁμηρεΐαν. ταῦτα δὲ διανοηθεὶς³⁰
 ἅμα μὲν ἐγίνετο περὶ τὴν ἐκπομπὴν τούτου καὶ τῶν
 12 ἅμα τούτῳ συνεξαποσταλησομένων φίλων, ἅμα δὲ

τοῖς Βυζαντίοις ὑπέσχετο βοηθήσειν, οὐχ οὕτως ἐκεί-
 νων στοχαζόμενος ὡς ἐπὶ τῇ ἐκείνων προφάσει βου-
 λόμενος καταπλήξασθαι τοὺς τῶν Θρακῶν δυνάστας
 τῶν ὑπὲρ τὴν Προποντίδα κατοικούντων χάριν τῆς
 5 προκειμένης ἐπιβολῆς.

Ὅτι κατὰ τὴν Κρήτην, κοσμοῦντος ἐν Γόρτυνι¹⁵
 Κύδα τοῦ Ἀντάλκου, κατὰ πάντα τρόπον ἐλατιού-
 μενοι Γορτύνιοι τοὺς Κυωσίους, ἀποτεμόμενοι τῆς
 χώρας αὐτῶν τὸ μὲν καλούμενον Λυκάστιον προσένει-
 10 μαν Ῥαυκίοις, τὸ δὲ Διατόνιον Λυκίοις. κατὰ δὲ²
 τὸν καιρὸν τούτου παραγενομένων πρεσβευτῶν ἐκ
 τῆς Ῥώμης εἰς τὴν Κρήτην τῶν περὶ τὸν Ἄππιον
 χάριν τοῦ διαλυῖσαι τὰς ἐνεστώσας αὐτοῖς πρὸς
 ἀλλήλους διαφοράς, καὶ ποιησαμένων λόγους ὑπὲρ
 15 τούτων ἐν Κυωσῶ καὶ Γόρτυνι, πεισθέντες οἱ
 Κρηταεῖς ἐπέτρεψαν τὰ καθ' αὐτοὺς τοῖς περὶ τὸν
 Ἄππιον. οἱ δὲ Κυωσίοις μὲν ἀποκατέστησαν τὴν³
 χώραν, Κυθωνιάταις δὲ προσέταξαν τοὺς μὲν ὁμήρους
 ἀπολαβεῖν, οὓς ἐγκατέλιπον δόντες τοῖς περὶ Χασμιά-
 20 να πρότερον, τὴν δὲ Φαλάσαρναν ἀφεῖναι μὴδὲν ἐξ
 αὐτῆς νοσφισαμένους. περὶ δὲ τῶν κατὰ κοινοδίκιον⁴
 συνεχώρησαν αὐτοῖς βουλομένοις μὲν ἐξεῖναι μετέχειν,
 μὴ βουλομένοις δὲ καὶ τοῦτ' ἐξεῖναι, πάσης ἀπεχομέ-⁵
 νοις τῆς ἄλλης Κρητῆς αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἐκ Φάλα-⁶
 25 σάρνης φυγάσιν. * ἀπέκτειναν τοὺς περὶ Μενοίτιον,
 ἐπιφανεστάτους ὄντας τῶν πολιτῶν. [Exc. de legat.
 p. 85—92.]

FRAGMENTA LIBRI XXIV.

1 Ὅτι κατὰ τὴν ἐνάτην καὶ τετρακοστὴν Ὀλυμπιάδα
 πρὸς ταῖς ἑκατὸν εἰς τὴν Ῥώμην ἠθροίσθησαν πρε-
 σβειῶν πλήθος ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ὅσον οὐ ταχέως πρό-
 2 τερον. τοῦ γὰρ Φιλίππου συγκληισθέντος εἰς τὴν κατὰ
 τὸ σύμβολον δικαιοδοσίαν πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας, καὶ 5
 τῶν Ῥωμαίων γνωσθέντων ὅτι προσδέχονται τὰς κατὰ
 Φιλίππου κατηγορίας καὶ πρόνοιαν ποιοῦνται τῆς
 3 ἀσφαλείας τῶν πρὸς αὐτὸν ἀμφισβητούντων, ἅπαν-
 τες οἱ παρακείμενοι τῇ Μακεδονίᾳ παρήσαν, οἱ μὲν
 κατ' ἰδίαν, οἱ δὲ κατὰ πόλιν, οἱ δὲ κατὰ τὰς ἐθνικὰς 11
 4 συστάσεις, ἐγκαλοῦντες τῷ Φιλίππῳ. σὺν δὲ τούτοις
 οἱ παρ' Εὐμένους ἦγον ἅμ' Ἀθηναίῳ τῷ τοῦ βασι-
 λέως ἀδελφῷ, κατηγορήσοντες αὐτοῦ περὶ τε τῶν
 ἐπὶ Θράκης πόλεων καὶ περὶ τῆς ἀποσταλείσης Πρου-
 5 σία βοηθείας. ἦκε δὲ καὶ Δημήτριος ὁ τοῦ Φιλίπ- 15
 που πρὸς πάντας τούτους ἀπολογησόμενος, ἔχων
 Ἀπελλῆν καὶ Φιλοκλῆ μεθ' αὐτοῦ, τοὺς τότε δο-
 6 κοῦντας εἶναι πρώτους φίλους τοῦ βασιλέως. παρή-
 σαν δὲ καὶ παρὰ Λακεδαιμονίων πρέσβεις, ἀφ' ἑκά-
 7 στου γένους τῶν ἐν τῇ πόλει. πρώτον μὲν οὖν ἡ 20
 σύγκλητος εἰσεκαλέσατο τὸν Ἀθήναιον, καὶ δεξαμένη
 τὸν στέφανον, ὃν ἐκόμιζεν ἀπὸ μυριάων καὶ πεντακισ-
 χιλίων χρυσῶν, ἐπήνεσέ τε μεγαλομερῶς τὸν Εὐμέ-

νη καὶ τοὺς ἀδελφοὺς διὰ τῆς ἀποκρίσεως, καὶ παρε-
 κάλεσε μένειν ἐπὶ τῆς αὐτῆς αἰρέσεως. ἐπὶ δὲ τούτῳ 8
 τὸν Δημήτριον εἰσαγαγόντες οἱ στρατηγοὶ παρεκαλέ-
 σαντο τοὺς κατηγοροῦντας τοῦ Φιλίππου πάντας, καὶ
 5 παρήγον κατὰ μίαν πρεσβείαν. οὐσῶν δὲ τῶν πρε- 9
 σβειῶν πολλῶν, καὶ τῆς εἰσόδου τούτων γενομένης
 ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, εἰς ἀπορίαν ἐνέπιπτεν ἡ σύγκλητος
 περὶ τοῦ πῶς δεῖ χειρισθῆναι τὰ κατὰ μέρος. παρὰ 10
 τε γὰρ Θετταλῶν καὶ κατὰ κοινὸν ἦγον καὶ κατ' ἰδίαν
 10 ἀφ' ἑκάστης πόλεως πρεσβευταί, παρὰ τε Περγαι-
 βῶν, ὁμοίως δὲ καὶ παρ' Ἀθαμάνων καὶ παρ' Ἡπει-
 ρωτῶν καὶ παρ' Ἰλλυριῶν, ὧν οἱ μὲν περὶ χώρας, οἱ δὲ 11
 περὶ σωμάτων, οἱ δὲ περὶ θρημμάτων ἦγον ἀμφισβη-
 τούντες, ἔνιοι δὲ περὶ συμβολαίων καὶ τῶν εἰς αὐ-
 15 τοὺς ἀδικημάτων, τινὲς μὲν οὐ φάσκοντες δύνασθαι 12
 τυχεῖν τοῦ δικαίου κατὰ τὸ σύμβολον διὰ τὸ τὸν Φί-
 λιππον ἐκκόπτειν τὴν δικαιοδοσίαν, τινὲς δ' ἐγκαλοῦν-
 τες τοῖς κρίμασιν ὡς παραβεβραβευμένοις, διαφθεί-
 ραντος τοῦ Φιλίππου τοὺς δικαστάς. καθόλου δὲ 13
 20 ποικίλη τις ἦν ἀκρισία καὶ δυσχώρητος ἐκ τῶν κατη-
 γορουμένων.

Ὅθεν ἡ σύγκλητος, οὐτ' αὐτῇ δυναμένη διευ- 2
 κρινεῖν οὔτε τὸν Δημήτριον κρινουσα. δεῖν ἑκάστοις
 τούτων λόγον ὑπέχειν, ἅτε καὶ φιλανθρωπῶς πρὸς 2
 25 αὐτὸν διακειμένη, καὶ θεωροῦσα νέον ὄντα κομιδῇ
 καὶ πολὺ τῆς τοιαύτης συστροφίας καὶ ποικιλίας ἀπο-
 λειπόμενον, μάλιστα δὲ βουλομένη μὴ τῶν Δημητρίου 3
 λόγων ἀκούειν, ἀλλὰ τῆς Φιλίππου γνώμης ἀληθινὴν
 λαβεῖν πείρα, αὐτὸν μὲν Δημήτριον παρέλυσε τῆς 4
 30 δικαιολογίας, ἤρετο δὲ τὸν νεανίσκον καὶ τοὺς σὺν
 αὐτῷ φίλους εἰ τινα περὶ τούτων ὑπομνηματισμὸν
 ἔχουσι παρὰ τοῦ βασιλέως. τοῦ δὲ Δημητρίου φή- 5

σαντος ἔχειν, καὶ προτείναντός τι βιβλίδιον οὐ μέγα, λέγειν αὐτὸν ἐκέλευσεν ἥνπερ τὰ ὑπομνήματα περιεῖχε πρὸς ἕκαστον τῶν κατηγορουμένων ἀποφασιν 6 κεφαλαιώδη. ὁ δὲ τὸ μὲν πεποιηκέναι τὸ προσταχθῆν ὑπὸ Ῥωμαίων ἔφασκεν ἢ τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ πεποῦχθαι 7 τοῖς ἐγκαλοῦσιν ἀντιτίθει. προσέκειτο δὲ πρὸς ταῖς πλείσταις ἀποφάσεις, καίτοι οὐκ ἴσως χρησαμένων ἡμῖν τῶν πρεσβευτῶν τῶν περὶ Καίλιον ἐν τούτοις, καὶ πάλιν, καίτοι γε οὐ δικαίως ἡμῶν ταῦτα πασ- 8 χόντων. τοιαύτης δ' οὔσης τῆς Φιλίππου γνώμης ἐν πάσαις ταῖς ἀποφάσεσι, διακούσασα τῶν παραγε- 9 γονότων ἢ σύγκλητος μίαν ἐποίησατο περὶ πάντων διάληψιν. ἀποδεξαμένη γὰρ τὸν Δημήτριον μεγαλο- 10 μερῶς καὶ φιλανθρωπῶς διὰ τοῦ στρατηγοῦ, πολλοὺς καὶ παρακλητικούς πρὸς αὐτὸν διαθεμένη λόγους, ἀπόκρισιν ἔδωκε διότι περὶ πάντων καὶ τῶν εἰρη- 11 μένων ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνεγνωσμένων Δημητρίῳ πιστεύει διότι τὰ μὲν γέγονε, τὰ δὲ ἔσται, καθάπερ 12 δίκαιόν ἐστι γίνεσθαι. ἵνα δὲ καὶ Φίλιππος εἰδῆ διότι τὴν χάριν ταύτην ἢ σύγκλητος Δημητρίῳ δίδω- 13 σιν, ἔξαποστελεῖν ἔφη πρεσβευτὰς ἐποψομένους εἰ γίνεται πάντα κατὰ τὴν τῆς συγκλήτου βούλησιν, ἅμα δὲ διασαφήσουντας τῷ βασιλεῖ διότι τῆς συμπερι- 14 φορᾶς τυγχάνει ταύτης διὰ Δημήτριον. καὶ ταῦτα μὲν τοιαύτης ἔτυχε διεξαγωγῆς.

3 Μετὰ δὲ τούτους εἰσηλθόν οἱ παρ' Εὐμένους πρέσβεις περὶ τε τῆς βοηθείας τῆς ἀποσταλείσης ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τῷ Προυσίᾳ κατηγορησῆαι καὶ περὶ τῶν ἐπὶ Θράκης τόπων, φάσκοντες οὐδ' ἔτι καὶ νῦν 2 αὐτὸν ἐξαγοχέναι τὰς φρουρὰς ἐκ τῶν πόλεων. τοῦ δὲ Φιλοκλέους ὑπὲρ τούτων βουλευθέντος ἀπολογεῖσθαι διὰ τὸ καὶ πρὸς τὸν Προυσίαν πεπρεσβευκέναι

καὶ τότε περὶ τούτων ἐξαπεστάλθαι πρὸς τὴν σύγκλη- 3 τον ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, βραχύν τινα χρόνον ἢ σύγ- κλητος ἐπιδεξαμένη τοὺς λόγους ἔδωκεν ἀπόκρισιν 4 διότι τῶν ἐπὶ Θράκης τόπων, ἐὰν μὴ καταλάβωσιν οἱ πρεσβευταὶ πάντα διωκημένα κατὰ τὴν τῆς συγκλή- 5 του γνώμην καὶ πάσας τὰς πόλεις εἰς τὴν Εὐμένους πίστιν ἐγκειρισμένας, οὐκέτι δυνήσεται φέρειν οὐδὲ καρτερεῖν παρακουομένη περὶ τούτων.

Καὶ τῆς μὲν Φιλίππου καὶ Ῥωμαίων παρατριβῆς 4 ἐπὶ πολὺ προβαινούσης ἐπίστασις ἐγενήθη κατὰ τὸ 10 παρὸν διὰ τὴν τοῦ Δημητρίου παρουσίαν πρὸς μέν- 5 τοι γε τὴν καθόλου τῆς οἰκίας ἀτυχίαν οὐ μικρὰ συνέβη τὴν εἰς τὴν Ῥώμην τοῦ νεανίσκου πρεσβείαν 6 συμβάλλεσθαι. ἢ τε γὰρ σύγκλητος ἀπερειαμένη 15 τὴν χάριν ἐπὶ τὸν Δημήτριον ἐμετεώρισε μὲν τὸ μει- ράκιον, ἐλύπησε δὲ καὶ τὸν Περσέα καὶ τὸν Φίλιπ- 16 πον ἰσχυρῶς τῷ δοκεῖν μὴ δι' αὐτούς, ἀλλὰ διὰ Δη- 17 μήτριον τυγχάνειν τῆς παρὰ Ῥωμαίων φιλανθρωπίας. 18 ὁ τε Τίτος ἐγκαλεσάμενος τὸ μειράκιον, καὶ προβιβά- 7 σας εἰς λόγους ἀπορρήτους, οὐκ ὀλίγα συνεβάλλετο 20 πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. τὸν τε γὰρ νεανίσκου 8 ἐψυχαγῶγησεν, ὡς αὐτίκα μάλα συγκατασκευασόν- 19 των αὐτῷ Ῥωμαίων τὴν βασιλείαν, τοὺς τε περὶ τὸν Φίλιππον ἠρέθισε, γράψας ἕξ αὐτῆς τὸν Δημήτριον 25 ἀποστέλλειν πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τῶν φίλων ὡς πλείστων καὶ χρησιμωτάτων. ταύταις γὰρ ταῖς ἀφορ- 9 μαῖς χρησάμενος ὁ Περσεὺς μετ' ὀλίγον ἔπεισε τὸν 10 πατέρα συγκαταθέσθαι τῷ Δημητρίῳ θανάτῳ. περὶ 11 μὲν οὖν τούτων ὡς ἐχειρίσθη τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς 12 ἐξῆς δηλώσομεν. ἐπὶ δὲ τούτοις εἰσεκλήθησαν οἱ 4 παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις. τούτων δ' ἦσαν 2 13 διαφοραὶ τέτταρες. οἱ μὲν γὰρ περὶ Λύσιν ἤκουτες *

τῶν ἀρχαίων φυγάδων ἐπρέσβευον, φάσκοντες δεῖν
 3 ἔχειν αὐτοὺς πάσας τὰς κτήσεις, ἀφ' ὧν ἕξ ἀρχῆς
 4 ἔφυγον· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀρέα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην,
 5 ἐφ' ᾧ ταλαντιαίαν λαβόντες κτήσιν ἐκ τῶν ἰδίων τὰ
 6 λοιπὰ διαδοῦναι τοῖς ἀξίοις τῆς πολιτείας. Σήριππος
 7 δὲ ἐπρέσβευε περὶ τοῦ μένειν τὴν ὑποκειμένην κατά-
 8 στασιν, ἣν ἔχοντές ποτε συνεπολιτεύοντο μετὰ τῶν
 9 Ἀχαιῶν. ἀπὸ δὲ τῶν τεθνατωμένων καὶ τῶν ἐκ-
 10 πεπτωκότων κατὰ τὰ τῶν Ἀχαιῶν δόγματα παρήσαν
 11 οἱ περὶ Χαίρωνα, καθόδον αὐτοῖς ἀξιοῦντες συγγω-
 12 ρηθῆναι καὶ τὴν πολιτείαν ἀποκατασταθῆναι τοιαύ-
 13 την, * *. ἐποιοῦντο δὲ πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς οἰκείους
 14 ταῖς ἰδίαις ὑποθέσεσι λόγους. οὐ δυναμένη δὲ διευ-
 15 κρινεῖν ἢ σύγκλητος τὰς κατὰ μέρος διαφοράς, προ-
 16 χειρίσατο τρεῖς ἄνδρας τοὺς καὶ πρότερον ἤδη πε-
 17 8 οὔτοι δ' ἦσαν Τίτος, Καικίλιος, . . . ἐφ' οἷς γενο-
 18 μένων λόγων πλειόνων, ὑπὲρ μὲν τοῦ καταπορεύε-
 19 σθαι τοὺς πεφευγότας καὶ τεθνατωμένους καὶ περὶ
 20 τοῦ μένειν τὴν πόλιν μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐγένετο
 21 9 πᾶσι σύμφωνον, περὶ δὲ τῶν κτήσεων, ὀπίτερον δεῖ
 22 τὸ τάλαντον εἰς ἐκάστους φυγάδας ἐκ τῶν ἰδίων ἐκ-
 23 λέξασθαι, περὶ τούτων διημφισβήτητον πρὸς ἀλλή-
 24 10 λους. ἵνα δὲ μὴ πάλιν ἕξ ἀκεραίου περὶ πάντων
 25 ἀντιλέγοιεν, ἔγγραπτον ὑπὲρ τῶν ὁμολογουμένων
 26 * *, ἐφ' ᾧ πάντες ἐπέβαλον τὰς ἰδίας σφραγι-
 27 11 δας. οἱ δὲ περὶ τὸν Τίτον βουλόμενοι καὶ τοὺς
 28 Ἀχαιοὺς εἰς τὴν ὁμολογίαν ἐκπλήξαι, προσεκαλέ-
 29 12 σαντο τοὺς περὶ Ξέναρχον. οὔτοι γὰρ ἐπρέσβευον
 30 τότε παρὰ τῶν Ἀχαιῶν, ἅμα μὲν ἀνανεοῦμενοι τὴν
 31 συμμαχίαν, ἅμα δὲ τῇ τῶν Λακεδαιμονίων διαφορᾷ
 32 13 προσεδρεύοντες. καὶ παρὰ τὴν προσδοκίαν ἐρωτώ-

μενοι περὶ τῶν γραφομένων, εἰ συνευδοκοῦσιν, οὐκ
 οἶδ' ὅπως εἰς ἀπορίαν ἐνέπεσον. δυσηρεστοῦντο 14
 μὲν γὰρ τῇ καθόδῳ τῶν φυγάδων καὶ τῶν τεθνατω-
 15 τωμένων διὰ τὸ γίνεσθαι παρὰ τὰ τῶν Ἀχαιῶν δόγ-
 16 ματα καὶ παρὰ τὴν στήλην, εὐδοκοῦντο δὲ τοῖς
 17 ὄλοις τῷ γράφεσθαι διότι δεῖ τὴν πόλιν τῶν Λακε-
 18 δαιμονίων πολιτεύειν μετὰ τῶν Ἀχαιῶν. καὶ πέρας 15
 τὰ μὲν ἀπορούμενοι, τὰ δὲ καταπληττόμενοι τοὺς ἄν-
 19 δρας, ἐπέβαλον τὴν σφραγίδα. ἡ δὲ σύγκλητος 16
 20 προχειρισαμένη Κόιντου Μάρκιον προεβευτήν ἐξα-
 21 πέστειλεν ἐπὶ τε τὰ κατὰ Μακεδονίαν καὶ τὰ κατὰ
 22 Πελοπόννησον.

Ἵτι Λεινοκράτης ὁ Μεσσήνιος παραγενόμενος εἰς 5
 τὴν Ῥώμην προεβευτής, καὶ καταλαβὼν τὸν Τίτον
 15 προεβευτήν καθεσταμένον ὑπὸ τῆς συγκλήτου πρὸς
 16 τε Προυσίαν καὶ τὸν Σέλευκον, περιχαρῆς ἐγενήθη·
 17 νομίζων τὸν Τίτον διὰ τε τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν, 2
 18 ἐργόνει γὰρ αὐτῷ συνήθης κατὰ τὸν Λακωνικὸν πό-
 19 λεμον, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν Φιλοποίμενα διαφορὰν
 20 παραγενόμενον εἰς τὴν Ἑλλάδα χειριεῖν τὰ κατὰ τὴν
 21 Μεσσήνην πάντα κατὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν. διὸ 3
 22 καὶ παρὲς τᾶλλα προσεκαρτέρει τῷ Τίτῳ, καὶ πάσας
 23 εἰς τοῦτον ἀπηρείσατο τὰς ἐλπίδας. [Exc. de legat.
 24 p. 92—97.]

Ἵτι Λεινοκράτης ὁ Μεσσήνιος οὐ μόνον κατὰ τὴν 4
 25 τριβὴν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν φύσιν ἀνλικὸς καὶ στρα-
 26 τιωτικὸς ἄνθρωπος. τὸν δὲ πραγματικὸν τρόπον ὑπ- 5
 27 ἔφαινε μὲν τέλειον, ἦν δὲ ψευδεπίγραφος καὶ ὄψι-
 28 κός. ἐν τε γὰρ τοῖς πολεμικοῖς κατὰ μὲν τὴν εὐχέρειαν 6
 29 20 καὶ τὴν τόλμαν πολὺ διέφερε τῶν ἄλλων καὶ λαμπρὸς
 30 ἦν ἐν τοῖς κατ' ἰδίαν κινδύνοις. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ 7
 τὴν ἄλλην διάθεσιν ἐν μὲν ταῖς ὁμιλίαις εὐχαρῆς καὶ

8 πρόχειρος ἦν, παρά τε τὰς συνουσίας εὐτράπελος καὶ
 πολιτικός, ἅμα δὲ τούτοις φιλέραστος· περὶ δὲ κοι-
 νῶν ἢ πολιτικῶν πραγμάτων ἀτενίσαι καὶ προιδέ-
 σθαι τὸ μέλλον ἀσφαλῶς, ἔτι δὲ παρασκευάσασθαι
 καὶ διαλεχθῆναι πρὸς πλῆθος, εἰς τέλος ἀδύνατος. 5
 9 καὶ τότε κεννηκῶς ἀρχὴν μεγάλων κακῶν τῇ πα-
 τρίδι, τελέως οὐδὲν ᾤετο ποιεῖν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν
 ἀγωγὴν ἤγε τοῦ βίου, προορώμενος οὐδὲν τῶν μελ-
 λόντων, ἐρῶν δὲ καὶ κωθωνιζόμενος ἀφ' ἡμέρας καὶ
 10 τοῖς ἀκροάμασι τὰς ἀκοὰς ἀνατεθεικῶς. βραχειαν δὲ 10
 τινα τῆς περιστάσεως ἔμφρασιν ὁ Τίτος αὐτὸν ἠνάγ-
 11 κασε λαβεῖν. ἰδὼν γὰρ αὐτὸν παρὰ πότον ἐν μακροῖς
 ἱματίοις ὀρχοῦμενον, παρ' αὐτὰ μὲν ἐσιώπησε, τῇ δ'
 αὖριον ἐντυγχάνοντος αὐτοῦ καὶ τι περὶ τῆς πατρίδος
 12 ἀξιοῦντος, Ἐγὼ μὲν, ὦ Δεινοκράτη, πᾶν, ἔφη, ποιή- 15
 σω τὸ δυνατὸν· ἐπὶ δὲ σοῦ θαυμάζω πῶς δύνῃ παρὰ
 πότον ὀρχεῖσθαι, τηλικούτων πραγμάτων ἀρχὴν κε-
 13 κνηκῶς ἐν τοῖς Ἑλλησι. δοκεῖ δὲ τότε βραχὺ τι συ-
 σταλῆναι καὶ μαθεῖν ὡς ἀνοίκειον ὑπόθεσιν τῆς ἰδίας
 14 αἰρέσεως καὶ φύσεως ἀποδέδωκε. πλὴν τότε παρῆν 20
 εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τοῦ Τίτου πεπεισμένος ἐξ ἐφό-
 δου τὰ κατὰ τὴν Μεσσηνίην χειρισθῆσεσθαι κατὰ τὴν
 15 αὐτοῦ βούλησιν. οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλοποίμενα, σα-
 φῶς ἐπεγνωκότες ὅτι περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ὁ Τίτος
 οὐδέμιαν ἐντολὴν ἔχει παρὰ τῆς συγκλήτου, τὴν ἡσυ- 25
 χίαν εἶχον, παραδοκοῦντες αὐτοῦ τὴν παρουσίαν.
 16 ἐπεὶ δὲ καταπλεύσας εἰς Ναύπακτον ἔγραψε τῷ στρα-
 τηγῶ καὶ τοῖς δημιουργοῖς τῶν Ἀχαιῶν, κελεύων
 17 συνάγειν τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς ἐκκλησίαν, ἀντέγραψαν
 αὐτῷ διότι ποιήσουσιν, ἂν γράψῃ περὶ τίνων βού- 30
 λεται διαλεχθῆναι τοῖς Ἀχαιοῖς· τοὺς γὰρ νόμους
 18 ταῦτα τοῖς ἄρχουσι ἐπιτάττειν. τοῦ δὲ μὴ τολμῶν-

5 τος γράφειν, αἱ μὲν τοῦ Δεινοκράτους ἐλπίδες καὶ
 τῶν ἀρχαίων λεγομένων φυγάδων, τότε δὲ προσφά-
 τως ἐκ τῆς Λακεδαιμόνου ἐκπεπωκότων, καὶ συλ-
 λήβδην ἢ τοῦ Τίτου παρουσία καὶ προσδοκία τοῦτον
 5 τὸν τρόπον διέπεσεν. [5, 4—15. Exc. Peir. p. 114. 14.
 καὶ ὁ Δεινοκράτης παρῆν — βούλησιν etiam, et 15—
 18. sola Exc. de legat. p. 98.]

Ὅτι τῶν περὶ τὸν Κόιντον τὸν Μάρκιον πρεσβευ- 6
 σάντων εἰς Μακεδονίαν, ἀπέβη μὲν ἀπὸ τῶν ἐπὶ
 10 Θράκης Ἑλληνίδων πόλεων ὀλοσχερῶς ὁ Φίλιππος,
 καὶ τὰς φρουρὰς ἐξήγαγεν, ἀπέβη δὲ βαρυνόμενος
 καὶ στένων. διωρθώσατο δὲ καὶ τᾶλλα πάντα, περὶ 2
 ὧν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπέταττον, βουλόμενος ἐκείνοις μὲν
 μηδεμίαν ἔμφρασιν ποιεῖν ἀλλοτριότητος, λαμβάνειν
 15 δὲ ἀναστροφὴν πρὸς τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς.
 τηρῶν δὲ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, ἐξῆγε στρατιὰν 3
 ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. διελθὼν δὲ διὰ μέσης τῆς Θρά- 4
 κης ἐνέβαλεν εἰς Ὀδρύσας, Βέσσους, καὶ Λευθηλή-
 5 τούς. παραγενόμενος δὲ ἐπὶ τὴν προσαγορευομένην 5
 20 Φιλίππου πόλιν, φηγόντων τῶν ἐνοικούντων εἰς τὰς
 ἀκρωρείας, ἐξ ἐφόδου κατέσχε τὴν πόλιν. μετὰ δὲ 6
 ταῦτα πᾶν τὸ πεδῖον ἐπιδραμῶν, καὶ τοὺς μὲν ἐκ-
 πορθήσας, παρ' ὧν δὲ πίστεις λαβῶν, ἐπανήλθε,
 φρουρὰν καταλιπὼν ἐν τῇ Φιλίππου πόλει. ταύτην 7
 25 δὲ συνέβη μετὰ τινα χρόνον ἐκπεσεῖν ὑπὸ τῶν Ὀδρυ-
 σῶν, ἀθροισάντων τὰς πρὸς τὸν βασιλέα πίστεις.

Ὅτι τοῦ Δημητρίου παραγεννηθέντος ἐκ τῆς Ῥώ- 7
 μης εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ κομίζοντος τὰς ἀποκρί-
 σεις, ἐν αἷς οἱ Ῥωμαῖοι πᾶσαν τὴν ἐξ αὐτῶν χάριν
 30 καὶ πίστιν εἰς τὸν Δημήτριον ἀπηρείδοντο, καὶ διὰ
 τοῦτον ἔφρασαν πάντα πεποιημένα καὶ ποιήσειν, οἱ 2
 μὲν Μακεδόνες ἀπεδέχοντο τὸν Δημήτριον, μεγάλων

ὑπολαμβάνοντες ἀπολελύσθαι φόβων καὶ κινδύνων.
 3 προσεδόκων γὰρ ὅσον οὐπω τὸν ἀπὸ Ῥωμαίων πόλε-
 μων ἐπ' αὐτοὺς ἦξιεν διὰ τὰς τοῦ Φιλίππου παρατρι-
 4 βάς. ὁ δὲ Φίλιππος καὶ Περσεύς οὐχ ἠδέως ἐώρων
 τὸ γιγνόμενον οὐδ' ἠρσεεν αὐτοῖς, τῷ δοκεῖν τοὺς 5
 Ῥωμαίους αὐτῶν μὲν μηδένα λόγον ποιεῖσθαι, τῷ δὲ
 Δημητρίῳ πᾶσαν ἀνατιθέναι τὴν ἐξ αὐτῶν χάριν.
 5 οὐ μὴν ἄλλ' ὁ μὲν Φίλιππος ἐπεκρύπτετο τὴν ἐπὶ
 τούτοις δυσαρέστησιν, ὁ δὲ Περσεύς, οὐ μόνον ἐν τῇ
 πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίᾳ παρὰ πολὺ τὰδελεφου̅ λειπό- 10
 μενος, ἀλλὰ καὶ περὶ τᾶλλα πάντα καθυστερῶν καὶ
 6 τῇ φύσει καὶ τῇ κατασκευῇ, δυσχερῶς ἔφερε· τὸ δὲ
 συνέχον, ἐδεδίει περὶ τῆς ἀρχῆς, μὴ προεσβύτερος ὢν
 7 ἐξωσθῆ διὰ τὰς προειρημένους αἰτίας. διὸ τοὺς τε
 φίλους ἔφθειρε τοὺς τοῦ Δημητρίου * * * [Exc. de le- 15
 gat. p. 98—100.]
 8 Ὅτι τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ καὶ τῇ συμπᾶσῃ Μα-
 κεδονίᾳ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν δεινὴ τις ἀρχὴ κα-
 κῶν ἐνέπεσε καὶ πολλῆς ἐπιστάσεως καὶ μνήμης ἀξία.
 2 καθάπερ γὰρ ἂν εἰ δίκην ἢ τύχην βουλομένη λαβεῖν 20
 ἐν καιρῷ παρ' αὐτοῦ πάντων τῶν ἀσεβημάτων καὶ
 παρανομημάτων ὢν εἰργάσατο κατὰ τὸν βίον, τότε
 παρέστησεν αὐτῷ τινὰς ἐρινῶς καὶ ποινας καὶ προσ-
 3 τροπαίους τῶν δι' ἐκεῖνον ἠτυχηκότων· οἱ συνόν-
 τες αὐτῷ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τοιαύτας ἔλα- 25
 βον παρ' αὐτοῦ τιμωρίας, ἕως οὗ τὸ ζῆν ἐξέλιπεν,
 ὡς καὶ πάντας ἀνθρώπους ὁμολογῆσαι διότι κατὰ τὴν
 παροιμίαν ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ἧς μηδέποτε δεῖ
 4 καταφρονεῖν ἀνθρώπους ὑπάρχοντας. πρῶτον μὲν
 γὰρ αὐτῷ ταύτην παρεστήσαντο τὴν ἔννοιαν ὅτι δεῖ 30
 μέλλοντα πολεμεῖν πρὸς Ῥωμαίους ἐκ τῶν ἐπιφανε-
 στάτων καὶ παραθαλαττίων πόλεων τοὺς μὲν πολιτι-

κούς ἀνδρας μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἀναστάτους
 ποιήσαντα μεταγαγεῖν εἰς τὴν νῦν μὲν Ἡμαθίαν, τὸ
 δὲ παλαιὸν Παιονίαν προσαγορευομένην, πληρῶσαι 5
 δὲ καὶ Θρακῶν καὶ βαρβάρων τὰς πόλεις, ὡς βεβαι-
 5 τέρας αὐτῷ τῆς ἐκ τούτων πίστεως ὑπαρξούσης κατὰ
 τὰς περιστάσεις. οὗ συντελουμένου, καὶ τῶν ἀνθρώ- 6
 πων ἀνασπάστων γιγνομένου, τηλικούτο συνέβη γε-
 νέσθαι πένθος καὶ τηλικούτον θόρυβον ὥστε δοριά-
 λωτον δοκεῖν ἅπασαν γίνεσθαι. ἐξ ὧν κατάραι καὶ 7
 10 θεοκλυτήσεις ἐρίγνοντο κατὰ τοῦ βασιλέως, οὐκέτι
 λάθρα μόνον, ἀλλὰ καὶ φανερώς. μετὰ δὲ ταῦτα 8
 βουληθεῖς μηδὲν ἀλλότριον ὑποκαθέσθαι μηδὲ δυσ-
 μενὲς μηδὲν ἀπολιπεῖν τῇ βασιλείᾳ, ἔγραψε τοῖς ἐπὶ
 τῶν πόλεων διατεταγμένοις ἀναζητῆσαι τοὺς υἱοὺς
 15 καὶ τὰς θυγατέρας τῶν ὑπ' αὐτοῦ Μακεδόνων ἀνη-
 ρημένων, εἰς φυλακὴν ἀποθέσθαι, μάλιστα μὲν φέ- 9
 ρων ἐπὶ τοὺς περὶ Ἄδμητον καὶ Πύρριχον καὶ Σά-
 μον καὶ τοὺς μετὰ τούτων ἀπολομένους· ἅμα δὲ τού- 10
 τοις συμπεριέλαβε καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, ὅσοι
 20 κατὰ βασιλικὸν πρόσταγμα τοῦ ζῆν ἐστερήθησαν,
 ἐπιφθεργάμενος, ὡς φασί, τὸν στίχον τοῦτον·
 νήπιος ὃς πατέρα κτείνας υἱοὺς καταλείπει.
 ὄντων δὲ τῶν πλείστων ἐπιφανῶν διὰ τὰς τῶν πατέ- 11
 ρων προαγωγάς, ἐπιφανῆ καὶ τὴν τούτων ἀτυχίαν
 25 συνέβαινε γίνεσθαι καὶ παρὰ πᾶσιν ἐλεεινήν. τρί- 12
 τον δ' ἢ τύχην δράμα κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπεισ-
 ἤγαγε τὸ κατὰ τοὺς υἱοὺς, ἐν ᾧ τῶν μὲν νεανίσκων
 ἀλλήλοις ἐπιβουλεύοντων, τῆς δ' ἀναφορᾶς περὶ τού-
 των ἐπ' αὐτὸν γιγνομένης, καὶ δεῖον διαλαμβάνειν
 30 ποτέρου δεῖ γίνεσθαι τῶν υἱῶν φουέα καὶ πότε-
 ρον αὐτῶν δεδιέναι μᾶλλον κατὰ τὸν ἐξῆς βίον, μὴ
 γηράσκων αὐτὸς πάθῃ τὸ παραπλήσιον, ἐστροβεῖτο

νύκτωρ και μεθ' ἡμέραν περὶ τούτων διανοούμενος.
 14 ἐν τοιαύταις δ' οὔσης ἀτυχίαις και ταραχαῖς τῆς αὐ-
 τοῦ ψυχῆς, τίς οὐκ ἂν εἰκότως ὑπολάβοι θεῶν τινων
 αὐτῷ μῆνιν εἰς τὸ γῆρας κατασκῆψαι διὰ τὰς ἐν τῷ
 15 προγεγονότι βίῳ παρανομίας; τοῦτο δ' ἔτι μᾶλλον 5
 ἔσται δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς ῥηθησομένων. [Exc. Peir.
 p. 117—121, ubi post ῥηθησομένων additum Ζῆται ἐν
 τῷ περὶ παραδόξων. 8, 3. etiam Exc. Vat. p. 415 M. 64 H.]

8^a Ὅτι Φίλιππος ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς πολλοὺς
 τῶν Μακεδόνων ἀνελὼν και τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐπα- 10
 νεῖλεν, ὡς φασι, τὸν στίχον τοῦτον εἰπῶν·

νήπιος ὃς πατέρα κτείνας υἱοὺς καταλείπει.

και διὰ ταῦτα τῆς ψυχῆς οἶον εἰ λυττώσης αὐτοῦ και
 τὸ κατὰ τοὺς υἱοὺς νεῖκος ἅμα τοῖς προειρημένοις
 ἐξεκαύθη, τῆς τύχης ὥσπερ ἐπίτηδες ἀναβιβαζούσης 15
 ἐπὶ σκηπὴν ἐν ἐνὶ καιρῷ τὰς τούτων συμφορὰς.

Ὅτι δεῖ μὴ μόνον ἀναγιννώσκειν τὰς τραγωδίας
 και τοὺς μύθους και τὰς ἱστορίας, ἀλλὰ και γιννώσκειν
 και συνεφιστάνειν ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος, ἐν οἷς ἅπασιν
 2 ἔσται ὁρᾶν ὅσοι μὲν τῶν ἀδελφῶν εἰς τὴν πρὸς ἀλ- 20
 λήλους ὀργὴν και φιλονικίαν ἐμπεσόντες ἐπὶ πολὺ
 προύβησαν, ἅπαστας τοὺς τοιοῦτους οὐ μόνον σφᾶς
 ἀπολωλεκότας, ἀλλὰ και βίον και τέκνα και πόλεις
 3 ἄρδην κατεστραφότας, ὅσοι δὲ μετρίως ἐξήλωσαν τὸ
 στέργειν αὐτοὺς και φέρειν τὰς ἀλλήλων ἀγνοίας, 25
 τούτους ἅπαστας σωτήρας γεγυότας ὧν ἀρτίως εἶ-
 πον και μετὰ τῆς καλλίστης φήμης και δόξης βεβιω-
 κότας.

8^b Καὶ μὴν ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ Λακεδαιμόνι βασιλεῖς
 πολλάκις ὑμᾶς ἐπέστησα, λέγων ὅτι τοσοῦτον χρόνον 30
 διετήρησαν τῇ πατρίδι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν
 ὅσον παιδαρχοῦντες ὥσπερ γονεῦσι τοῖς ἐφόροις ἡμεί-

χοιτο συμβασιλεύοντες ἀλλήλοις· ὅτε δὲ φονεύσαν- 2
 τες εἰς μοναρχίαν τὰ πράγματα μετέστησαν, τότε
 πάντων ἅμα τῶν κακῶν πειραν ἐποίησαν λαβεῖν τὴν
 Σπάρτην· τὸ δὲ τελευταῖον ὡς ἂν εἰ κατ' ἐνδειξιν 3
 5 ὑμῶν λέγων και τιθεὶς ἐναργῶς ὑπὸ τὴν ὄψιν διετέ-
 λουν τούτους τοὺς περὶ τὸν Εὐμένη και τὸν Ἄτταλον,
 ὅτι παραλαβόντες οὗτοι μικρὰν ἀρχὴν και τὴν τυχοῦ-
 σαν ἠξήκασιν ταύτην, ὥστε μηδεμιᾶς εἶναι καταδε-
 εστέραν, δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς
 10 ὁμόνοιαν και συμφωνίαν και τὸ δύνασθαι κατ' ἀξίαν
 ἐν ἀλλήλοις διαφυλάττειν· ὧν ὑμεῖς ἀκούοντες οὐχ 4
 οἶον εἰς νοῦν ἐλαμβάνετε, τὸ δ' ἐναντίον ἠκουᾶτε,
 ἐμοὶ δοκεῖν, τοὺς κατ' ἀλλήλων θυμούς. [Exc. Vat.
 p. 415—416 M. 64—65 H.]

15 Ἐναγίζουσιν οὖν τῷ Ξανθῷ Μακεδόνες και κα- 8^c
 θαρμὸν ποιοῦσι σὺν ἵπποις ὀπλισμένοις. [Suidas v.
 ἐναγίζων.]

Ὁ δὲ ἐξαναστάς προῆγε, τὰ μὲν ὑπὸ τῆς ἀρρω- 8^d
 στίας, τὰ δὲ ὑπὸ τῆς ἡλικίας βαρυνόμενος· εἶχε γὰρ
 20 ἑβδομηκοστὸν ἔτος. διαβιασάμενος δὲ τὴν ἀσθένειαν
 τῇ συνηθείᾳ τῇ πρὸ τοῦ παρῆν ἐξ Ἄργους εἰς Μεγά-
 λην πόλιν ἀνθημερόν. [Suidas vv. βαρυνόμενος, δια-
 βιασάμενος.]

[Οὐ μὴν ἀλλὰ κομίσαντες αὐτὸν εἰς τὸν καλούμε- 8^e
 25 νον θησαυρόν, οἶκημα κατάγειον οὔτε πνεῦμα λαμβά-
 νον οὔτε φῶς ἐξωθεν οὔτε θύρας ἔχον, ἀλλὰ μεγάλῳ
 λίθῳ περιαγομένῳ κατακλειόμενον, ἐνταῦθα κατέ-
 θεντο, και τὸν λίθον ἐπιρράξαντες, ἄνδρας ἐνόπλους
 κύκλῳ περιέστησαν. — Φιλοποίμην δεξάμενος τὸ
 30 φάρμακον ἠρώτησεν εἰ τι περὶ τῶν ἱππέων, και
 μάλιστα Ἀνκόρτα, πεπυσμένος ἐστίν, κ. τ. λ. [Plutar-

chus Philopoem. c. 19, 20. Quae ex Polybio esse ducta prodit Livius 39, 50.]

- 9 Ὅτι Φιλοποίμην ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς συλ-
ληφθεὶς ὑπὸ Μεσσηνίων ἀνηρέθη φαρμάκῳ, ἀνὴρ
γενόμενος οὐδενὸς τῶν πρὸ αὐτοῦ κατ' ἀρετὴν δεύ-
τερος, τῆς τύχης μέντοι γ' ἦντων, καίτοι δόξας ἐν
παντὶ τῷ πρὸ τοῦ βίῳ συνεργὸν ἐσχηκέναι ταύτην.
2 ἀλλὰ μοι δοκεῖ κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν εὐτυχη-
σαι μὲν ἀνθρώπων ὄντα δυνατὸν, διευτυχῆσαι γέ μὴν
ἀδύνατον· διὸ καὶ μακαριστέον τῶν προγεγονότων 10
οὐχ ὡς διευτυχηκότας τινάς· τίς γὰρ ἀνάγκη ψευδεὶ
λόγῳ χρωμένους ματαίως προσκυνεῖν τὴν τύχην; ἀλλὰ
τοὺς ὡς πλείστον χρόνον ἐν τῷ ζῆν ἵλεων ἔχοντας
ταύτην, κἂν ποτε μετανοῆ, μετρίαις περιπεσόντας
συμφοραῖς. [Exc. Vat. p. 417 M. 65—66 H.] 15
- 3 Ὅτι Φιλοποίμην τετραράκοντα ἔτη συνεχῶς φιλο-
δοξήσας ἐν δημοκρατικῷ καὶ πολυειδεὶ πολιτεύματι,
4 πάντῃ πάντως διέφυγε τὸν τῶν πολλῶν φθόνον, τὸ
πλείον οὐ πρὸς χάριν, ἀλλὰ μετὰ παροησίας πολι-
τευόμενος· ὃ σπανίως εὖροι τις ἂν γερονός. 20
- 5 Ὅτι Ἀννίβας ἑπτακαίδεκα ἔτη μέντας ἐν τοῖς
ὑπαίθροις καὶ πλείστοις ἀλλοφύλοις καὶ ἑτερογλώτ-
τοις ἀνδράσι χρησάμενος πρὸς ἀπηλιπισμένας καὶ
παραδόξους ἐλπίδας, ὑπ' οὐδενὸς οὔτ' ἐπεβουλεύ-
θη τὸ παράπαν οὔτ' ἐγκατελείφθη τῶν συστρατευο-
μένων. 25
- 6 Ὅτι Πόπλιος φιλοδοξήσας ἐν ἀριστοκρατικῷ πο-
λιτεύματι τηλικαύτην περιεποιήσατο παρὰ μὲν τοῖς
ὄχλοις εὐνοίαν, παρὰ δὲ τῷ συνεδρίῳ πίστιν, ὥστ'
ἐν μὲν τῷ δήμῳ κρῖνειν τινὸς ἐπιβαλομένου κατὰ τὰ 30
Ῥωμαίων ἔθνη, καὶ πολλὰ κατηγορήσαντος καὶ πι-
7 κρῶς, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶπε προελθῶν, οὐκ ἔφη δὲ

πρέπον εἶναι τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων οὐδενὸς ἀκού-
ειν κατηγοροῦντος Ποπλίου Κορνηλίου Σκιπίωνος,
δι' ὃν αὐτὴν τὴν τοῦ λέγειν ἐξουσίαν ἔχουσιν οἱ κα-
τηγοροῦντες. ὧν ἀκούσαντες οἱ πολλοὶ παραχρῆμα 8
διελύθησαν πάντες ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ἀπολιπόντες
τὸν κατηγοροῦντα μόνον. [Exc. Peir. p. 121.]

Ὅτι Πόπλιος ἐν τῷ συνεδρίῳ χρείας ποτὲ χρη- 9^a
μάτων οὐσίας εἰς τινα κατεπεύρουσαν οἰκονομίαν, τοῦ
δὲ ταμίου διὰ τινα νόμον οὐ φάσκοντος ἀνοίξειν τὸ
10 ταμιεῖον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, αὐτὸς ἔφη λαβῶν
τὰς κλεῖς ἀνοίξειν· αὐτὸς γὰρ αἴτιος γερονέαι καὶ
τοῦ κλειέσθαι τὸ ταμιεῖον. πάλιν δὲ ποτε λόγον 2
ἀπαιτοῦντός τινος ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν χρημάτων
ἦν ἔλαβε παρ' Ἀντιόχου πρὸ τῶν συνθηκῶν εἰς τὴν
15 τοῦ στρατοπέδου μισθοδοσίαν, ἔχειν μὲν ἔφη τὸν
λόγον, οὐ δεῖν δ' αὐτὸν ὑποσχεῖν οὐδενὶ λόγον·
τοῦ δ' ἐπικειμένου καὶ κελεύοντος φέρειν ἠξίωσε
τὸν ἀδελφὸν ἐνεργεῖν· κομισθέντος δὲ τοῦ βιβλίου, 3
προτείνας αὐτὸ καὶ κατασπαράξας πάντων ὀρώντων
20 τὸν μὲν ἀπαιτοῦντα τὸν λόγον ἐκ τούτων ζητεῖν ἐκέ-
λευσε, τοὺς δ' ἄλλους ἤρετο πῶς τῶν μὲν τρισχιλίων
ταλάντων τὸν λόγον ἐπιζητοῦσι πῶς ἔδαπανήθη καὶ
διὰ τίνων, τῶν δὲ μυρίων καθόλου καὶ πεντακισχι-
λίων ἂν παρ' Ἀντιόχου λαμβάνουσιν, οὐκέτι ζη-
25 τοῦσι πῶς εἰσπορεύεται καὶ διὰ τίνων, οὐδὲ πῶς τῆς
Ἀσίας καὶ τῆς Αἰβύης, ἔτι δὲ τῆς Ἰβηρίας, κεκυριεύ-
κασιν. ὥστε μὴ μόνον καταπλαγῆναι πάντας, ἀλλὰ 4
καὶ τὸν ζητήσαντα τὸν λόγον ἀποσιωπῆσαι. ταῦτα 5
μὲν οὖν ἡμῖν εἰρησθῶ τῆς τε τῶν μετηλλαχότων ἀν-
30 θρῶν εὐκλείας ἕνεκεν καὶ τῆς τῶν ἐπιγιννομένων
παρορημῆσεως πρὸς τὰ καλὰ τῶν ἔργων. [Exc. Vat.
p. 417—418 M. 66 H.]

10 Ὅτι κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος ἡ σύγκλητος, παρα-
 γενομένων πρέσβων παρὰ Εὐμένους καὶ Φαρνάκου
 καὶ παρὰ τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνους, ἔτι δὲ παρὰ τῶν
 ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος ἐκπεπτωκότων καὶ παρὰ τῶν
 2 κατεχόντων τὴν πόλιν, ἐχορημάτισε τούτοις. ἦνον δὲ 5
 καὶ Ῥόδιοι πρεσβεύοντες ὑπὲρ τῆς Σινωπέων ἀτυ-
 3 χίας. τούτοις μὲν οὖν καὶ τοῖς παρ' Εὐμένους καὶ
 Φαρνάκου πρεσβεύουσιν ἡ σύγκλητος ἀπεκρίθη διότι
 πέμψει πρεσβευτὰς τοὺς ἐπισκεψομένους περὶ τε Σι-
 4 νωπέων καὶ περὶ τῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἀμφισβητου-
 5 μένων. τοῦ δὲ Κοῦντου Μαρκίου προσφάτως ἐκ τῆς
 Ἑλλάδος παραγενοτός, καὶ περὶ τε τῶν ἐν Μακε-
 δονίᾳ καὶ περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ διασεσαφηκό-
 5 τος, οὐκέτι πολλῶν προσεδέθη λόγων ἡ σύγκλητος,
 ἀλλ' εἰσκαλεσαμένη καὶ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ 15
 Μακεδονίας πρεσβεύοντας διήκουσε μὲν τῶν λόγων,
 τὰς γε μὴν ἀποκρίσεις ἔδωκε καὶ τὴν διάληψιν ἐποιή-
 σατο τῶν πραγμάτων οὐ πρὸς τοὺς τῶν πρεσβευτῶν
 λόγους, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀποπρεσβείαν ἀρμοσαμένη
 6 τοῦ Μαρκίου. ὃς ὑπὲρ μὲν τοῦ Φιλίππου τοῦ βασι-
 7 λέως ἀπηγγέλει διότι πεποίηκε μὲν τὰ προσταττό-
 μενα, πεποίηκε δὲ τὰ πάντα βαρυνόμενος, καὶ ὅτι
 7 λαβῶν καιρὸν πᾶν τι ποιήσει κατὰ Ῥωμαίων. διὸ καὶ
 τοῖς μὲν παρὰ τοῦ Φιλίππου πρεσβευταῖς τοιαύτην
 ἔδωκε τὴν ἀπόκρισιν, δι' ἧς ἐπὶ μὲν τοῖς γεγενομέ-
 8 σιν ἐπὶ τὸν Φίλιππον, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ᾤετο
 δεῖν προσέχειν αὐτὸν ἵνα μηδὲν ὑπεναντίον φαίνη-
 8 ται πράττων Ῥωμαίοις. περὶ δὲ τῶν κατὰ Πελοπόν-
 νησον ὁ Μάρκιος τοιαύτην ἐπεποίητο τὴν ἀπαγγελίαν
 διότι τῶν Ἀχαιῶν οὐ βουλομένων ἀναφέρειν οὐδὲν 20
 ἐπὶ τὴν σύγκλητον, ἀλλὰ φρονηματιζομένων καὶ
 9 πάντα δι' ἑαυτῶν πράττειν ἐπιβαλλομένων, ἐὰν πα-

ρακούσῃ μόνον αὐτῶν κατὰ τὸ παρὸν καὶ βραχεῖαν
 ἔμφασιν ποιήσῃ δυσαρεστήσεως, ταχέως ἡ Λακε-
 10 δαίμων τῇ Μεσσήνῃ συμφρονήσει. τούτου δὲ γενο-
 μένου μετὰ μεγάλης χάριτος ἤξειν τοὺς Ἀχαιοὺς ἔφη,
 5 καταπεφρογῶτας ἐπὶ Ῥωμαίους. διὸ τοῖς μὲν ἐκ τῆς 11
 Λακεδαιμόνος ἀπεκρίθησαν τοῖς περὶ Σήριππον, βου-
 λόμενοι μετέωρον ἔᾶσαι τὴν πόλιν, διότι πάντα πε-
 ποιήκασιν αὐτοῖς τὰ δυνατὰ, κατὰ δὲ τὸ παρὸν οὐ
 νομίζουσιν εἶναι τοῦτο τὸ πρᾶγμα πρὸς αὐτούς. τῶν 12
 10 δὲ Ἀχαιῶν παρακαλούντων, εἰ μὲν δυνατόν ἐστί,
 βοήθειαν αὐτοῖς πέμψαι κατὰ τὴν συμμαχίαν ἐπὶ
 τοὺς Μεσσηνίους, εἰ δὲ μή, προνοηθῆναι ἵνα μηδεὶς
 τῶν ἐξ Ἰταλίας μὴθ' ὄπλα μῆτε σίτον εἰς τὴν Μεσ-
 σήνην εἰσαγάγῃ, τούτων μὲν οὐδενὶ προσεῖχον, ἀπε- 13
 15 κρίθησαν δὲ διότι οὐδ' ἂν ὁ Λακεδαιμονίων ἢ Κο-
 ρινθίων ἢ Ἀργείων ἀφίστηται δῆμος, οὐ δεήσει τοὺς
 Ἀχαιοὺς θανατῶσαι ἐὰν μὴ πρὸς αὐτοὺς ἤρῳνται.
 ταύτην δὲ τὴν ἀπόκρισιν ἐκθέμενοι, κηρύγματος 14
 ἔχουσαν διάθεσιν τοῖς βουλομένοις ἕνεκεν Ῥωμαίων
 20 ἀφίστασθαι τῆς τῶν Ἀχαιῶν πολιτείας, λοιπὸν τοὺς
 πρεσβευτὰς παρακατεῖχον, καταδοκούντες τὰ κατὰ
 τὴν Μεσσήνην, πῶς προχωρήσει τοῖς Ἀχαιοῖς. καὶ 15
 τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν τούτοις ἦν. [Exc. de le-
 gat. p. 100—102.]
 25 Ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἐξαπεστάλησαν 11
 ὑπὸ τῶν ἐκ Λακεδαιμόνος φηγάδων πρέσβεις εἰς τὴν
 Ῥώμην, ἐν οἷς ἦν Ἀρκεσίλαος καὶ Ἀρησίπολις, ὃς
 2 ἔτι παῖς ὢν ἐρηνήθη βασιλεὺς ἐν τῇ Σπάρτῃ. τού-
 3 τος μὲν οὖν ληστὰί τινες περιπεσόντες ἐν τῷ πε-
 30 λάγῃ διέφθειραν, οἱ δὲ μετὰ τούτων κατασταθέν-
 3 τες ἐκομίσθησαν εἰς τὴν Ῥώμην. [Exc. de legat. p. 99.]
 [Οἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ μετὰ τῶν προβούλων συνελθόν-

τες εἰς Μεγάλην πόλιν οὐδ' ἠντινοῦν ἀναβολὴν ἐποιήσαντο τῆς τιμωρίας, ἀλλ' ἐλόμενοι στρατηγὸν Λυκόρταν εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐπέβαλον κ. τ. λ. [Plutarchus Philopoem. c. 21. Vertit Livius 39, 50.]

12 Ὅτι ὁ Λυκόρτας ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς τοὺς 5
2 Μεσσηνίους καταπληξάμενος τῷ πολέμῳ. πάλαι μὲν οἱ Μεσσηνιοὶ καταπεπληγμένοι τὸν πρὸ τοῦ χρόνου τοὺς προσετώτας τότε μόλις ἐθάρρησάν τινες αὐτῶν φωνὴν ἀφιέναι, πιστεύσαντες τῇ τῶν πολεμίων ἐφειδρεία, καὶ λέγειν ὅτι δεῖ πρὸς βεβύειν ὑπὲρ διαλύ- 10
3 σεως. οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Δεινοκράτην, οὐκέτι δυνάμενοι πρὸς τὸ πλήθος ἀντοφθαλμεῖν διὰ τὸ περιέχεσθαι, τοῖς πράγμασιν εἰζάντες ἀνεχώρησαν
4 εἰς τὰς ἰδίας οἰκήσεις. οἱ δὲ πολλοὶ παρακληθέντες ὑπὸ τε τῶν πρὸς βεβύτων καὶ μάλιστα τῶν ἐκ Βοιω- 15
5 τίας πρὸς βεβύτων, οὐ πρότερον ἤδη παραγεγονότες ἐπὶ τὰς διαλύσεις, Ἐπαίνετος καὶ Ἀπολλόδαρος, εὐκαίρως τότε παρέτυχον ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ, ταχέως ἐπακολουθήσαντες ἐπὶ τὰς διαλύσεις οἱ Μεσσηνιοὶ κατέστησαν πρὸς βεβύτας καὶ τούτους ἐξέπεμψαν, δεό- 20
6 μνοι τυχεῖν συγγνώμης ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις. ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν παραλαβὼν τοὺς συνάροχοντας καὶ διακούσας τῶν παραγεγονότων, μίαν ἔφη
7 Μεσσηνίοις πρὸς τὸ ἔθνος εἶναι διάλυσιν, εἴαν τοὺς μὲν αἰτίους τῆς ἀποστάσεως καὶ τῆς Φιλοποίμενος 25
ἀναιρέσεως ἤδη παραδώσιν αὐτῷ, περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπιτροπήν δῶσι τοῖς Ἀχαιοῖς, εἰς δὲ
8 τὴν ἄκραν εἰσδέξωνται παραχορῆμα φυλακῆν. ἀναγελθέντων δὲ τούτων εἰς τοὺς ὄχλους, οἱ μὲν πάλαι πικρῶς διακείμενοι πρὸς τοὺς αἰτίους τοῦ πολέμου 30
πρόθυμοι τούτους ἦσαν ἐκδιδόναι καὶ συλλαμβάνειν, οἱ δὲ πεπεισμένοι μηδὲν πείσεσθαι δεινὸν ὑπὸ τῶν

Ἀχαιῶν ἐτοίμως συγκατέβαινον εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν ὄλων ἐπιτροπήν. τὸ δὲ συνέχον οὐκ ἔχοντες αἴρεσιν 9
περὶ τῶν παρόντων ἰσοθυμαδὸν ἐδέξαντο τὰ προ-
τεινόμενα. τὴν μὲν οὖν ἄκραν εὐθέως παραλαβὼν ὁ 10
5 στρατηγὸς τοὺς πελταστὰς εἰς αὐτὴν παρήγαγε, μετὰ 11
δὲ ταῦτα προσλαβὼν τοὺς ἐπιτηδείους ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρήλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ συναγαγὼν τοὺς ὄχλους παρεκάλεσε τὰ πρόποντα τοῖς ἐνεστῶσι καιροῖς, ἐπαγγελλόμενος ἀμεταμέλητον αὐτοῖς ἔσεσθαι τὴν πί- 12
10 σιν. τῆς μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν ὄλων διαλήψεως τὴν 12
ἀναφορὰν ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐποιήσατο· καὶ γὰρ ὥσπερ ἐπιτηδες συνέβαινε τότε πάλιν συνάγεσθαι τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς Μεγάλην πόλιν ἐπὶ τὴν δευτέραν σύν-
15 παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ἐπανελέσθαι τὸν Φιλοποίμενα, 13
τούτοις ἐπέταξε παραχορῆμα πάντας αὐτοὺς ἐξάγειν ἐκ τοῦ ζῆν. [Exc. de legat. p. 102—103.]

FRAGMENTA LIBRI XXV.

1 Ὅτι οἱ Μεσσήνιοι διὰ τὴν αὐτῶν ἄγνοιαν εἰς τὴν
 ἐσχάτην παραγενόμενοι διάθεσιν, ἀποκατέστησαν εἰς
 τὴν ἐξ ἀρχῆς κατάστασιν τῆς συμπολιτείας διὰ τὴν
 2 Λυκόρτα καὶ τῶν Ἀχαιῶν μεγαλοψυχίαν. ἡ δ' Ἀβία
 καὶ Θουρία καὶ Φαραὶ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀπὸ 5
 μὲν τῆς Μεσσήνης ἐχωρίσθησαν, ἰδίᾳ δὲ θήμεναι
 στήλην ἐκάστη μετείχε τῆς κοινῆς συμπολιτείας.
 3 Ῥωμαῖοι δὲ πυθόμενοι κατὰ λόγον κευρωθέναι τοῖς
 Ἀχαιοῖς τὰ κατὰ τὴν Μεσσήνην, οὐδένα λόγον ποιη-
 σάμενοι τῆς πρότερον ἀποφάσεως ἄλλην ἔδωκαν τοῖς 10
 αὐτοῖς πρεσβευταῖς ἀπόκρισιν, διασαφοῦντες ὅτι πρό-
 νοιαν πεποιήνται τοῦ μηδένα τῶν ἐξ Ἰταλίας μῆθ'
 4 ὄπλα μήτε σίτον εἰσάγειν εἰς τὴν Μεσσήνην. ἐξ οὗ
 καταφανεῖς ἅπασιν ἐγενήθησαν ὅτι τοσοῦτον ἀπέ-
 χουσι τοῦ τὰ μὴ λίαν ἀναγκαῖα τῶν ἐκτὸς πραγμά- 15
 των ἀποτρίβεσθαι καὶ παρορᾶν, ὡς τούναντίον καὶ
 δυσχεραίνουσιν ἐπὶ τῷ μὴ πάντων τὴν ἀναφορὰν ἐφ'
 ἑαυτοὺς γίνεσθαι καὶ πάντα πράττεσθαι μετὰ τῆς
 5 αὐτῶν γνώμης. εἰς δὲ τὴν Λακεδαιμόνα παραγενο-
 μένων τῶν πρεσβευτῶν ἐκ τῆς Ῥώμης, καὶ κοιμιζόν- 20
 των τὴν ἀπόκρισιν, εὐθέως ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν,
 μετὰ τὸ συντελέσαι τὰ κατὰ τὴν Μεσσήνην συνῆγε
 6 τοὺς πολλοὺς εἰς τὴν τῶν Σικωνίων πόλιν. ἄθροι-

σθέντων δὲ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεδίδου διαβούλιον ὑπὲρ
 τοῦ προσλαβέσθαι τὴν Σπάρτην εἰς τὴν συμπολι-
 τείαν, φάσκων Ῥωμαίους μὲν ἀποτρίβεσθαι τὴν πρό- 7
 τερον αὐτοῖς δοθεῖσαν ἐπιτροπὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως
 8 ταύτης· ἀποικειρίσθαι γὰρ αὐτοὺς νῦν μηδὲν εἶναι
 τῶν κατὰ Λακεδαίμονα πραγμάτων πρὸς αὐτούς·
 τοὺς δὲ κυριεύοντας τῆς Σπάρτης κατὰ τὸ παρὸν 8
 βούλεσθαι σφίσι μετέχειν τῆς συμπολιτείας. διὸ πα- 9
 ρεκάλει προσδέχεσθαι τὴν πόλιν· εἶναι γὰρ τοῦτο
 10 κατὰ δύο τρόπους συμφέρον, καθ' ἓνα μὲν, ὅτι τού-
 τους [μέλλουσι] προσλήψεσθαι τοὺς διατετηρηκότας
 τὴν πρὸς τὸ ἔθνος πίστιν, καθ' ἕτερον δέ, διότι τῶν 10
 ἀρχαίων φυγάδων τοὺς ἀχαρίστως καὶ ἀσεβῶς ἀνε-
 στραμμένους εἰς αὐτοὺς οὐχ ἔξουσι κοινωνοὺς τῆς
 15 πολιτείας, ἀλλ' ἑτέρων αὐτοὺς ἐκκεκλεικότων τῆς πό-
 λεως, βεβαιώσαντες τὰς ἐκείνων προαιρέσεις ἅμα τὴν
 ἀρμόζουσαν αὐτοῖς χάριν ἀποδώσουσι μετὰ τῆς τῶν
 θεῶν προνοίας. ὁ μὲν οὖν Λυκόρτας ταῦτα καὶ τὰ 11
 τοιαῦτα λέγων παρεκάλει τοὺς Ἀχαιοὺς προσδέξασθαι
 20 τὴν πόλιν· ὁ δὲ Διοφάνης καὶ τινες ἕτεροι βοηθεῖν 12
 ἐπειρῶντο τοῖς φυγάσι, καὶ παρεκάλουν τοὺς Ἀχαιοὺς
 μὴ συνεπιθέσθαι τοῖς ἐκπεπτωκόσι, μηδὲ δι' ὀλί-
 γους ἀνθρώπους συνεπισχῶσαι τοῖς ἀσεβῶς καὶ πα-
 ρανόμως αὐτοὺς ἐκ τῆς πατρίδος ἐκβεβληκόσι. τοι- 13
 25 αῦτα μὲν οὖν ἦν τὰ ρηθέντα παρ' ἑκατέρων. οἱ 2
 δ' Ἀχαιοὶ διακούσαντες ἀμφοτέρων ἐκριναν προσ-
 λαβέσθαι τὴν πόλιν, καὶ μετὰ ταῦτα στήλης προγρα-
 φείσης συνεπολιτεύετο μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἡ Σπάρ-
 τη, προσδεξαμένων τῶν ἐν τῇ πόλει τούτους τῶν 2
 30 ἀρχαίων φυγάδων, ὅσοι μηδὲν ἐδόκουν ἀγνωμόμως
 πεποιηκέναι κατὰ τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἔθρους. 3

Οἱ δ' Ἀχαιοὶ ταῦτα κηρώσαντες πρεσβευτὰς ἀπέ-
 POLYB. HIST. III.

στειλαν εἰς τὴν Ῥώμην τοὺς περὶ Βίππον τὸν Ἀργεῖον,
 4 διασαφίσοντας τῇ συγκλήτῳ περὶ πάντων. ὁμοίως δὲ
 καὶ Λακεδαιμόνιοι τοὺς περὶ Χαίρωνα κατέστησαν.
 5 ἔξαπέστειλαν δὲ καὶ οἱ φυγάδες τοὺς περὶ Κλήτιν
 Διακτόριον τοὺς καταστησομένους ἐν τῇ συγκλήτῳ
 6 πρὸς τοὺς παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρεσβευτάς. εἰς δὲ τὴν
 Ῥώμην παραγεγονότων τῶν πρεσβευτῶν παρὰ τε τῶν
 ἐκ Λακεδαιμόνος φυγάδων καὶ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν,
 ἅμα δὲ καὶ τῶν παρ' Εὐμένους καὶ παρ' Ἀριαράθου
 τοῦ βασιλέως ἡκόντων καὶ τῶν παρὰ Φαρνάκου,
 7 τούτοις πρῶτον ἐχρημάτισεν ἡ σύγκλητος. βραχεῖ
 δὲ χρόνῳ πρότερον ἀνηγγελοῦσιν τῶν περὶ τὸν Μάρ-
 κων πρεσβευτῶν, οὓς ἀπεστάλκεσαν ἐπὶ τὸν Εὐμέ-
 νει καὶ Φαρνάκει συνεστηκότα πόλεμον, καὶ διασε-
 σαφηκότων περὶ τε τῆς Εὐμένους μετριότητος ἐν
 8 πᾶσι καὶ περὶ τῆς Φαρνάκου πλεονεξίας καὶ καθόλου
 τῆς ὑπερηφανίας, οὐκέτι πολλῶν προσεδεήθη λόγων
 ἢ σύγκλητος, διακούσασα τῶν παραγεγονότων, ἀπε-
 κρίθη δὲ διότι πάλιν πέμψει πρεσβευτάς τοὺς φιλο-
 τιμότερον ἐπισκεψομένους ὑπὲρ τῶν διαφερόντων
 9 τοῖς προειρημένοις. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἐκ τῆς Λα-
 κεδαιμόνος φυγάδων εἰσπορευθέντων, καὶ τῶν ἐκ
 τῆς πόλεως ἅμα τούτοις, ἐπὶ πολὺ διακούσασα, τοῖς
 μὲν ἐκ τῆς πόλεως οὐδὲν ἐπετίμησε περὶ τῶν γεγο-
 10 νότων, τοῖς δὲ φυγάσιν ἐπηγγείλατο γράψειν πρὸς
 τοὺς Ἀχαιοὺς περὶ τοῦ κατελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰ-
 11 κείαν. μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας εἰσπορευθέντων τῶν
 περὶ Βίππον τὸν Ἀργεῖον, οὓς ἀπεστάλκει τὸ τῶν
 Ἀχαιῶν ἔθνος, καὶ διασαφούντων περὶ τῆς Μεσση-
 νίων ἀποκαταστάσεως, οὐδενὶ δυσαρεστήσασα περὶ
 12 τῶν οἰκονομουμένων ἢ σύγκλητος ἀπεδέξατο φιλα-
 θρώπως τοὺς πρεσβευτάς.

Ἔτι κατὰ τὴν Πελοπόννησον παραγενομένων ἐκ
 Ῥώμης τῶν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος φυγάδων, καὶ κοι-
 ζόντων παρὰ τῆς συγκλήτου γράμματα τοῖς Ἀχαιοῖς
 ὑπὲρ τοῦ προνοηθῆναι ὑπὲρ τῆς αὐτῶν καθόδου καὶ
 5 σωτηρίας εἰς τὴν οἰκείαν, ἔδοξε τοῖς Ἀχαιοῖς ὑπερ-
 2 θέσθαι τὸ διαβούλιον, ἕως ἂν οἱ παρ' αὐτῶν ἔλθωσι
 πρεσβευταί. ταῦτα δὲ τοῖς φυγάσιν ἀποκριθέντες
 3 συνέθεντο τὴν πρὸς Μεσσηνίους στήλην, συγχωρή-
 σαντες αὐτοῖς πρὸς τοῖς ἄλλοις φιλανθρώποις καὶ
 10 τριῶν ἐτῶν ἀτέλειαν, ὥστε τὴν τῆς χώρας καταφθο-
 ρὰν μηδὲν ἦττον βλάψαι τοὺς Ἀχαιοὺς ἢ Μεσσηνί-
 οὺς. τῶν δὲ περὶ τὸν Βίππον παραγενομένων ἐκ τῆς
 4 Ῥώμης, καὶ διασαφούντων γραφῆναι τὰ γράμματα
 περὶ τῶν φυγάδων, οὐ διὰ τὴν τῆς συγκλήτου σπου-
 15 δὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν φυγάδων φιλοτιμίαν, ἔδοξε
 5 τοῖς Ἀχαιοῖς μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων. [Exc. de
 legat. p. 103—107.]

[Ἔτι οὐ καλὸν τὸ φθεῖρειν τοὺς καρπούς τῶν
 3^a ὑπεναντίων· φησὶ γὰρ ὁ Πολύβιος]· οὐδέποτε δὲ ἐγὼ
 20 συντίθεμαι τὴν γνώμην τοῖς ἐπὶ τοσοῦτον διατιθε-
 μένοις τὴν ὄργην εἰς τοὺς ὁμοφύλους ὥστε μὴ μόνον
 τοὺς ἐπετείους καρπούς παραιρεῖσθαι τῶν πολεμίων,
 ἀλλὰ καὶ τὰ δένδρα καὶ τὰ κατεσκευασμένα διαφθεί-
 2 ρειν, μηδὲ μεταμελείας καταλιπόντας τόπον, ἀλλὰ
 25 μοι δοκοῦσι μεγαλείως ἀγνοεῖν οἱ ταῦτα πράττοντες·
 καθ' ὅσον γὰρ ὑπολαμβάνουσι καταπλήττεσθαι τοὺς
 πολεμίους λυμαίνόμενοι τὴν χώραν καὶ παραιρούμε-
 νοι πάσας, οὐ μόνον τὰς κατὰ τὸ παρὸν, ἀλλὰ καὶ
 τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας τῶν πρὸς τὸν βίον ἀναγ-
 30 καίων, κατὰ τοσοῦτον ἀποθηριούντες τοὺς ἀνθρώ-
 πους ἀμετάθετον ποιοῦσι τὴν πρὸς αὐτοὺς ὄργην τῶν
 ἀπᾶς ἑξαμαρτόντων.

3^b Κατὰ δὲ τὴν Κρήτην ἀρχὴ πραγμάτων ἐκινεῖτο
 2 1 μεγαλῶν, εἰ γὰρ λέγειν ἀρχὴν πραγμάτων ἐν Κρήτῃ
 2 διὰ γὰρ τὴν συνέχειαν τῶν ἐμφυλίων πολέμων καὶ
 τὴν ὑπερβολὴν τῆς εἰς ἀλλήλους ἀμότιτος ταύτων
 ἀρχὴ καὶ τέλος ἐστὶν ἐν Κρήτῃ, καὶ τὸ δοκοῦν παρα- 5
 5 δόξως τισὶν εἰρηθεῖν τοῦτο ἐκεῖ θεωρεῖται συνεχῶς
 γιγνόμενον. [Exc. Vat. p. 418—419 M. 66—67 H.]
 4 Ὅτι κατὰ τὴν Ἀσίαν Φαρνάκης ὁ βασιλεὺς, πάλ-
 4 λιν ὀλιγορήσας τῆς γεγενημένης ἐπὶ Ῥωμαίους ἀνα-
 φορᾶς, Λεώκριτον μὲν ἔτι κατὰ χειμῶνα μετὰ μυριάων 10
 στρατιωτῶν ἐξαπέστειλε πορθήσοντα τὴν Γαλατίαν,
 2 αὐτὸς δὲ τῆς ἔαρινῆς ὥρας ὑποφαινούσης ἤθροισε
 3 τὰς δυνάμεις, ὡς ἐμβαλῶν εἰς τὴν Καππαδοκίαν. ἃ
 πυνθανόμενος Εὐμένης δυσχερῶς μὲν ἔφερε τὸ συμ-
 5 βαῖνον διὰ τὸ πάντας τοὺς τῆς πίστεως ὄρους ὑπερ- 15
 βαίνειν τὸν Φαρνάκην, ἠναγκάζετο δὲ τὸ παραπλή-
 4 σιον ποιεῖν. ἤδη δ' αὐτοῦ συνηθροικίτος τὰς δυνά-
 5 μεις κατέπλευσαν ἐκ τῆς Ῥώμης οἱ περὶ τὸν Ἄτταλον.
 6 ὁμοῦ δὲ γενόμενοι καὶ κοινολογηθέντες ἀλλήλοις 20
 6 ἀνέξευξαν παραχορῆμα μετὰ τῆς στρατιᾶς. ἀφικόμε-
 νοι δὲ εἰς τὴν Γαλατίαν τὸν μὲν Λεώκριτον οὐκέτι
 κατέλαβον· τοῦ δὲ Καρσιγνάτου καὶ τοῦ Γαιζοτόριος
 διαπεμπομένων πρὸς αὐτοὺς ὑπὲρ ἀσφαλείας, οἵτινες
 ἐτύγγανον ἔτι πρότερον ἠρημένοι τὰ Φαρνάκου, καὶ
 7 πᾶν ὑπίσχνουμένων ποιήσῃν τὸ προσταττόμενον, 25
 7 ἀπειπάμενοι τούτους διὰ τὴν προγεγενημένην ἀθε-
 σίαν, ἐξάραντες παντὶ τῷ στρατεύματι προῆγον ἐπὶ
 8 τὸν Φαρνάκην. παραγενομένοι δ' ἐκ Καλπίτου πεμ-
 9 πταῖοι πρὸς τὸν Ἄλυν ποταμὸν, ἐκταῖοι πάλιν ἀνέ- 30
 9 ζευξαν εἰς Παρνασσόν. ἐνθα καὶ Ἀριαράθης ὁ τῶν
 Καππαδοκῶν βασιλεὺς συνέμιξεν αὐτοῖς μετὰ τῆς
 οἰκείας δυνάμεως, καὶ ἦλθον εἰς τὴν Μωκισσέων

χώραν. ἄρτι δὲ κατεστρατοπεδευκότεων αὐτῶν προσ- 10
 10 ἔπεσε παραγενέσθαι τοὺς ἐκ τῆς Ῥώμης πρεσβευτὰς
 ἐπὶ τὰς διαλύσεις. ὧν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Εὐμένης 11
 11 Ἄτταλον μὲν ἐξαπέστειλε τούτους ἐκδεξόμενον, αὐτὸς
 5 δὲ τὰς δυνάμεις ἐδιπλασίαζε καὶ διεκόσμηι φιλοτίμως,
 ἅμα μὲν ἀρμοζόμενος πρὸς τὰς ἀληθινὰς χρείας, ἅμα
 δὲ βουλούμενος ἐνδείκνυσθαι τοῖς Ῥωμαίοις ὅτι δι' 5
 αὐτοῦ δυνατός ἐστι τὸν Φαρνάκην ἀμύνασθαι καὶ
 καταπολεμεῖν. παραγενομένων δὲ τῶν πρέσβων 5
 5 καὶ παρακαλούντων λύειν τὸν πόλεμον, ἔφασκον μὲν
 οἱ περὶ τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἀριαράθην ἔτοιμοι πρὸς
 πᾶν εἶναι τὸ παρακαλούμενον, ἠξίου δὲ τοὺς Ῥω- 2
 2 μαίους, εἰ μὲν ἐστὶ δυνατόν, εἰς σύλλογον αὐτοὺς
 συναγαγεῖν πρὸς τὸν Φαρνάκην, ἵνα κατὰ πρόσωπον
 15 λεγομένων τῶν λόγων ἴδωσι τὴν ἀθεσίαν αὐτοῦ καὶ
 τὴν ἀμότιτητα διὰ πλείονων· εἰ δὲ μὴ τοῦτ' εἴη δυνα- 3
 3 τόν, αὐτοὺς γενέσθαι κριτὰς τῶν πραγμάτων ἴσους
 καὶ δικαίους. τῶν δὲ πρεσβευτῶν ἀναδεχομένων 4
 4 πάντα τὰ δυνατὰ καὶ καλῶς ἔχοντα ποιήσῃν, ἀξιούν-
 20 των δὲ τὴν στρατιὰν ἀπάγειν ἐκ τῆς χώρας· ἄτοπον 5
 5 γὰρ εἶναι παρόντων αὐτῶν καὶ λόγους ποιουμένων
 ὑπὲρ διαλύσεων ἅμα παρεῖναι τὰ τοῦ πολέμου καὶ
 6 κακοποιεῖν ἀλλήλους· συνεχώρησαν οἱ περὶ τὸν Εὐ- 6
 6 μένη, καὶ τῇ κατὰ πόδας εὐθέως ἀναξεύξαντες οὔτοι
 25 προῆγον ὡς ἐπὶ Γαλατίας. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πρὸς τὸν 7
 7 Φαρνάκην συμμίζαντες πρῶτον μὲν ἠξίου αὐτὸν
 εἰς λόγους ἔλθειν τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη· μάλιστα
 γὰρ ἂν οὕτω τυχεῖν τὰ πράγματα διεξαγωγῆς. τοῦ 8
 8 δὲ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἀντιβαίνοντος καὶ τέλος
 30 ἀπειπαμένου, δῆλον μὲν εὐθέως ἦν τοῦτο καὶ Ῥω-
 30 μαίοις ὅτι καταγιγνώσκει προφανῶς ἑαυτοῦ καὶ δια-
 πιστεῖ τοῖς σφετέροις πράγμασι· πάντη δὲ πάντως ὁ

βουλόμενοι λύσαι τὸν πόλεμον, προσεκαρτέρουν ἕως οὐ συνεχώρησε πέμψειν αὐτοκράτορας ἐπὶ θάλατταν τοὺς συνθησομένους τὴν εἰρήνην, ἐφ' οἷς ἂν οἱ πρεσβεῖται κελεύσωσιν. ἀφικομένων δὲ τῶν πρέσβεων, καὶ συνελθόντων ὁμοῦ τῶν τε Ῥωμαίων καὶ τῶν περὶ 5 Εὐμένη, καὶ τούτων μὲν εἰς ἅπαν ἐτοίμως συγκαταβαίνοντων χάριν τοῦ συντελεσθῆναι τὴν εἰρήνην, 11 τῶν δὲ παρὰ τοῦ Φαρνάκου πρὸς πᾶν διαφερομένων καὶ τοῖς ὁμολογηθεῖσιν οὐκ ἐμμενόντων, ἀλλ' αἰεὶ τι προσεπιζητούντων καὶ μεταμελομένων, ταχέως τοῖς 10 Ῥωμαίοις ἐγένετο δῆλον ὅτι ματαιοπονοῦσιν. οὐ γὰρ οἷος ἦν συγκαταβαίνειν ὁ Φαρνάκης εἰς τὰς διαλύσεις. ὄθεν ἀπράκτου γενομένης τῆς κοινολογίας, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπαλλαγέντων ἐκ τοῦ Περγάμου, καὶ τῶν παρὰ τοῦ Φαρνάκου πρέσβεων ἀπολυθέντων εἰς 15 τὴν οἰκίαν, ὁ μὲν πόλεμος ἐγεγένητο κατάμονος, οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐμένη πάλιν ἐρίγγοντο περὶ τὰς εἰς τούτου παρασκευάς. ἐν ᾧ καιρῷ τῶν Ῥοδίων ἐπισπασαμένων τὸν Εὐμένη καὶ φιλοτίμως, οὗτος μὲν ἐξώρμησε μετὰ πολλῆς σπουδῆς, πράξων τὰ κατὰ 20 τοὺς Ἀνκίους.

6 Ὅτι γενομένων συνθηκῶν πρὸς ἀλλήλους Φαρνάκου καὶ Ἀττάλου καὶ τῶν λοιπῶν, ἅπαντες μετὰ τῶν οἰκείων δυνάμεων ἀνεχώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν. 2 Εὐμένης δὲ, κατὰ τὸν καιρὸν τούτου ἀπολελυμένος 25 τῆς ἀρρωστίας καὶ διατρίβων ἐν Περγάμῳ, παραγενομένου τἀδελφοῦ καὶ διασαφοῦντος περὶ τῶν ὀνομαζομένων, εὐδοκήσας τοῖς γεγονόσι προέθετο πέμπειν τοὺς ἀδελφοὺς ἅπαντας εἰς τὴν Ῥώμην, ἅμα μὲν 3 ἐλπίζων πέρας ἐπιθήσειν τῷ πρὸς τὸν Φαρνάκην πολέμῳ διὰ τῆς τούτων πρεσβείας, ἅμα δὲ συστήσαι σπουδάζων τοὺς ἀδελφοὺς τοῖς τε ἰδίᾳ φίλοις καὶ

ξένοις ὑπάρχουσιν αὐτῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ τῇ συγκλήτῳ κατὰ κοινόν. προθύμων δὲ καὶ τῶν περὶ τὸν 4 Ἀττάλου ὑπαρχόντων, ἐγένοντο περὶ τὴν ἐκδημίαν. καὶ τούτων παραγενομένων εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ κατ' 5 ἰδίαν μὲν πάντες ἀπεδέχοντο τοὺς νεανίσκους φιλανθρώπως, ἅτε συνήθειαν ἐσχηκότες ἐν ταῖς περὶ τὴν Ἀσίαν στρατείαις, ἔτι δὲ μεγαλομερέστερον ἢ σύγκλητος ἀπεδέξατο τὴν παρουσίαν αὐτῶν· καὶ γὰρ ξένια 6 καὶ παροχὰς τὰς μεγίστας ἐξέδηκεν αὐτοῖς καὶ πρὸς τὴν ἔντευξιν καλῶς ἀπήντησεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀτ- 7 τάλου εἰσελθόντες εἰς τὴν σύγκλητον τὰ τε προὔπαρχοντα φιλάνθρωπα διὰ πλειόνων λόγων ἀνενεώσαντο καὶ τοῦ Φαρνάκου κατηγορήσαντες παρεκάλουν ἐπιστροφὴν τινα ποιήσασθαι, δι' ἧς τεύξεται τῆς ἀρμο- 15 ζούσης δίκης. ἡ δὲ σύγκλητος διακούσασα φιλανθρώπως ἀπεκρίθη διότι πέμψει πρεσβευτὰς τοὺς κατὰ πάντα τρόπον λύσοντας τὸν πόλεμον. καὶ τὰ 9 μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν οὕτως εἶχεν.

Ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Πτολεμαῖος ὁ βα- 7. 20 σιλεύς, βουλόμενος ἐμπλέκεσθαι τῷ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνῃ, διεπέμψατο πρεσβευτήν, ἐπαγγελόμενος δεκαναῖαν δώσειν ἐντελῆ πεντηκοντηρικῶν πλοίων. οἱ 2 δ' Ἀχαιοὶ καὶ διὰ τὸ δοκεῖν τὴν δωρεάν ἀξίαν εἶναι χάριτος ἀσμένως ἀπεδέξαντο τὴν ἐπαγγελίαν. δοκεῖ 25 γὰρ ἡ δαπάνη οὐ πολὺν λείπειν τῶν δέκα ταλάντων. ταῦτα δὲ βουλευσάμενοι προεχειρίσαντο πρεσβευτὰς 3 Ἀνκόρταν καὶ Πολύβιον καὶ σὺν τούτοις Ἄρατον, υἱὸν Ἀράτου τοῦ Σικυωνίου, τοὺς ἅμα μὲν εὐχαριστήσοντας τῷ βασιλεῖ περὶ τε τῶν ὀπλων ὧν πρότε- 30 ρον ἀπέστειλε καὶ τοῦ νομίσματος, ἅμα δὲ παραληφόμενους τὰ πλοῖα καὶ πρόνοιαν ποιησομένους περὶ τῆς ἀποκομιδῆς αὐτῶν. κατέστησαν δὲ τὸν μὲν Ἀν- 4

κόρταν διὰ τὸ κατὰ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἐποιεῖτο τὴν ἀνανεώσιν τῆς συμμαχίας ὁ Πτολεμαῖος, στρατη-
 5 γούντα τότε συννεργῆσαι φιλοτίμως αὐτῷ, τὸν δὲ Πολύβιον, νεώτερον ὄντα τῆς κατὰ τοὺς νόμους ἡλικίας, διὰ τὸ τὴν τε συμμαχίαν αὐτοῦ τὸν πατέρα πρεσβεύ-
 6 σαντα πρὸς Πτολεμαῖον ἀνανεώσασθαι καὶ τὴν δωρεὰν τῶν ὄπλων καὶ τοῦ νομίσματος ἀγαγεῖν τοῖς
 7 Ἀχαιοῖς, παρακλησίως δὲ καὶ τὸν Ἄρατον διὰ τὰς προγονικὰς συστάσεις πρὸς τὴν βασιλείαν. οὐ μὴν συνέβη γε τὴν πρεσβείαν ταύτην ἐξελεῖν διὰ τὸ
 μεταλλάξαι τὸν Πτολεμαῖον περὶ τοὺς καιροὺς τούτους. [Exc. de legat. p. 107—111.]

8 Ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἦν τις ἐν Λακεδαιμόνῃ Χαίρων, ὃς ἐτύγχανε τῷ πρότερον ἔτει πε-
 πρεσβευκῶς εἰς τὴν Ῥώμην, ἀνθρώπος ἀγχίνους μὲν 15 καὶ πρακτικὸς, νέος δὲ καὶ ταπεινὸς καὶ δημοτικῆς ἀγωγῆς τετευχῶς. οὗτος ὀχλαγωγῶν καὶ κινήσας ὁ μὴδεις ἕτερος ἐθάραρει, ταχέως περιεποιήσατο φαντα-
 2 σίαν παρὰ τοῖς πολλοῖς. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀφελόμενος τὴν χώραν, ἣν οἱ τύραννοι συνεχώρησαν ταῖς 20 ὑπολειφθεῖσαις τῶν φυγάδων ἀδελφαῖς καὶ γυναιξὶ καὶ μητρᾷσι καὶ τέκνοις, ταύτην διέδωκε τοῖς λεπτοῖς
 4 εἰκῆ καὶ ἀνίσως κατὰ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν· μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς κοινοῖς ὡς ἰδίους χρώμενός ἐξεδαπάνη τὰς προσόδους, οὐ νόμου στοχαζόμενος, οὐ κοινοῦ 25 ὄργματος, οὐκ ἄρχουτος. ἐφ' οἷς τινες ἀγανακτήσαντες ἐσπούδαζον κατασταθῆναι δοκιμαστήρας τῶν κοι-
 6 νῶν κατὰ τοὺς νόμους. ὁ δὲ Χαίρων, θεωρῶν τὸ γιγνόμενον καὶ συνειδὼς αὐτῷ κακῶς κειρικότητι τὰ τῆς πόλεως, τὸν ἐπιφανέστατον τῶν δοκιμαστήρων 30 Ἀπολλωνίδην, καὶ μάλιστα θυνάμενον ἐρευνῆσαι τὴν πλεουεξίαν αὐτοῦ, τοῦτον ἀποπορευόμενον ἡμέρας ἐκ

βαλανείου προσπέμψας τινὰς ἐξεκέντησεν. ὧν προσ- 7
 πεδόνταν τοῖς Ἀχαιοῖς, καὶ τοῦ πλήθους ἀγανακτή-
 σαντος ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ἐξ αὐτῆς ὁ στρατηγὸς ὀρ-
 μήσας καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Λακεδαίμονα τὸν
 5 τε Χαίρωνα παρήγαγεν εἰς κρίσιν ὑπὲρ τοῦ φόνου τοῦ κατὰ τὸν Ἀπολλωνίδην καὶ κατακρίνας ἐποίησε
 δέσμιον, τοὺς τε λοιποὺς δοκιμαστήρας παρώξυνε 8
 πρὸς τὸ ποιεῖσθαι τὴν ζήτησιν τῶν δημοσίων ἀληθι-
 νῆν, φροντίσαι δὲ καὶ περὶ τοῦ κομίσασθαι τὰς οὐ-
 10 σίας τοὺς τῶν φυγάδων ἀναγκαίους πάλιν, ἃς ὁ Χαίρων αὐτῶν ἀφείλετο βραχεῖ χρόνῳ πρότερον.

Ὅτι Φιλοποίμενα καὶ Ἀρίστεινον τοὺς Ἀχαιοὺς 9
 συνέβη οὔτε τὴν φύσιν ὁμοίαν σχεῖν οὔτε τὴν αἴρεσιν
 τῆς πολιτείας. ἦν γὰρ ὁ Φιλοποίμην εὐ πεφυκῶς 2
 15 πρὸς τὰς πολεμικὰς χρεῖας καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, ὁ δ' ἕτερος πρὸς τὰ πολιτικὰ καὶ
 λογικὰ τῶν διαβουλίων. τῆ δ' αἰρέσει κατὰ τὴν πο- 3
 λιτείαν τοῦτο διέφερον ἀλλήλοις. τῆς γὰρ Ῥωμαίων
 ὑπεροχῆς ἤδη τοῖς Ἑλληνικοῖς πράγμασιν ἐμπλεκο-
 20 μένης ὀλοσχερῶς κατὰ τε τοὺς Φιλιππικὸς καὶ τοὺς Ἀντιοχικὸς καιροὺς, ὁ μὲν Ἀρίστεινος ἤγε τὴν ἀγω- 4
 γὴν τῆς πολιτείας οὕτως ὥστε πᾶν τὸ πρόσφορον Ῥωμαίοις ἐξ ἐτοίμου ποιεῖν, ἔνια δὲ καὶ πρὶν ἢ προσ-
 5 τάξαι ἐκείνους· ἐπειρᾶτο μέντοι γε τῶν νόμων ἔχε-
 25 σθαι δοκεῖν, καὶ τὴν τοιαύτην ἐφείλκετο φαντασίαν, εἰκῶν, ὅποτε τούτων ἀντιπίπτει τις προδήλως τοῖς
 ὑπὸ Ῥωμαίων γραφομένοις. ὁ δὲ Φιλοποίμην, ὅσα 6
 μὲν εἶη τῶν παρακαλουμένων ἀκόλουθα τοῖς νόμοις καὶ τῇ συμμαχίᾳ, πάντα συγκατῆνει καὶ συνέπρα-
 30 τεν ἀπροφασίστως, ὅσα δὲ τούτων ἐκτὸς ἐπιτάττειεν, 7
 οὐχ οἷός τ' ἦν ἐθελουτῆς συνυπακούειν, ἀλλὰ τὰς μὲν ἀρχὰς ἔφη δεῖν δικαιολογεῖσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν

8 ἀξιοῦν· εἰ δὲ μὴδ' οὕτω πείθοιεν, τέλος οἶον ἐπιμαρτυρομένους εἴκειν, καὶ τότε ποιεῖν τὸ παραγγελλόμενον. [Exc. Peir. p. 121—125 et Suidas vv. Χαίρων, Ἀρίσταινος.]

- 9^a Ὅτι τοιούτοις ἀπολογισμοῖς Ἀρίσταινος ἐχρήσθη πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς περὶ τῆς ἰδίας ἀφρέσεως· ἔφη γὰρ οὐκ εἶναι δυνατὸν καὶ τὸ δόρυ καὶ τὸ κηρύκειον ἅμα προτεινομένους συνέχειν τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν· ἀλλ' εἰ μὲν οἷοί τ' ἔσμεν ἀντοφθαλμεῖν καὶ δυνάμεθα τοῦτο ποιεῖν ὁ Φιλοποίμην εἰπεῖν τοῦτο τολμᾶ, 10
- 2 . . . καιροῖς ἓνα Ῥωμαίοις, διὰ τί ἀδυνάτων ὀρεγόμενοι τὰ δυνατὰ παρίεμεν; δύο γὰρ ἔφη σκοποὺς εἶναι πάσης πολιτείας, τὸ τε καλὸν καὶ τὸ συμφέρον. οἷς μὲν οὖν ἐφικτός ἐστιν ἡ τοῦ καλοῦ κτήσις, ταύτης ἀντέχεσθαι δεῖν τοὺς ὀρθῶς πολιτευομένους· οἷς 15 δ' ἀδύνατος, ἐπὶ τὴν τοῦ συμφέροντος μερίδα καταφρεύειν· τὸ δ' ἑκατέρων ἀποτυγχάνειν μέγιστον εἶναι τεκμήριον ἀβουλίας. πάσχειν δὲ τοῦτο προφανῶς τοὺς ἀχαρίστως ὀμιλοῦντας μὲν πᾶν τὸ παραγγελλόμενον, ἀκουσίως δὲ τοῦτο πράττοντας καὶ μετὰ 20 προσκοπῆς· διόπερ ἡ τοῦτ' εἶναι δεικτέον, ὡς ἔσμεν ἱκανοὶ πρὸς τὸ μὴ πειθαρχεῖν, ἢ μὴδὲ λέγειν τοῦτο τολμῶντας ὑπακουστέον ἐτοιμῶς εἶναι πᾶσι τοῖς παραγγελλομένοις.
- 9^b Ὁ δὲ Φιλοποίμην οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον ἔφη δεῖν 25 ἀμαθίαν αὐτοῦ καταγινώσκειν ὥστε μὴ δύνασθαι μετρεῖν μήτε τὴν διαφορὰν τοῦ πολιτεύματος τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Ἀχαιῶν μήτε τὴν ὑπερβολὴν τῆς 2 δυνάμεως, ἀλλὰ πάσης ὑπεροχῆς φύσιν ἐχούσης αἰετὸν βαρύτερον χρῆσθαι τοῖς ὑποταττομένοις, πότερον, 30 ἔφη, συμφέρει συννεργεῖν ταῖς ὀρμαῖς ταῖς τῶν κρατούντων καὶ μὴδὲν ἐμποδῶν ποιεῖν, ἢ ὡς τάχιστα

πείραν λάβωμεν τῶν βαρυτάτων ἐπιταγμάτων ἢ τοῦναντίον, καθ' ὅσον οἷοί τ' ἔσμεν, συμπαλαίοντας προσαντέχειν ἐπὶ τοσοῦτον, ἔφ' ὅσον μέλλομεν τελέως καὶ ἐπιτάττωσιν καὶ τούτων 3

5 ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὺς ἐπιλαμβανόμεθα τῆς ὀρμῆς, παρακαθέξομεν ἐπὶ ποσὸν τὸ πικρὸν αὐτῶν τῆς ἐξουσίας, ἄλλως τε δὴ καὶ περὶ πλείονος ποιουμένων Ῥωμαίων ἕως γε τοῦ νῦν, ὡς αὐτὸς φησὶ, Ἀρίσταινε, τὸ τηρεῖν τοὺς ὄρκους καὶ τὰς συνθήκας καὶ τὴν πρὸς 10 τοὺς συμμάχους πίστιν. ἐὰν δ' αὐτοὶ καταγρόντες 4 τῶν ἰδίων δικαίων αὐτόθεν εὐθέως καθάπερ οἱ δοριάλωτοι πρὸς πᾶν τὸ κελευόμενον ἐτοιμοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς παρασκευάζωμεν, τί διοίσει τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος Σικελιωτῶν καὶ Καπυανῶν τῶν ὁμολογουμέ- 15 νως καὶ πάλαι δουλευόντων; διόπερ ἔφη δεῖν ἢ τοῦτο 5 συγχερεῖν ὡς οὐδὲν ἰσχύει δίκαιον παρὰ Ῥωμαίοις ἢ μὴδὲ τολμῶντας τοῦτο λέγειν χρῆσθαι τοῖς δικαίοις, καὶ μὴ προῖσθαι σφᾶς, ἐχοντάς γε δὴ μερίστας καὶ καλλίστας ἀφορμὰς πρὸς Ῥωμαίους. ὅτι μὲν γὰρ ἦξει 6 20 ποτὲ τοῖς Ἕλλησιν ὁ καιρὸς οὗτος, ἐν ᾧ δεήσει ποιεῖν κατ' ἀνάγκην πᾶν τὸ παραγγελλόμενον, σαφῶς ἔφη γινώσκειν· ἀλλὰ πότερα τοῦτον ὡς τάχιστα τις ἂν ἰδεῖν βουλευθεῖη ἢ τοῦναντίον ὡς βραδύτατα; δοκῶ μὲν γὰρ ὡς βραδύτατα. διὸ καὶ τούτῳ διαφέ- 7 25 ρειν ἔφη τὴν Ἀρισταίνου πολιτείαν τῆς ἑαυτοῦ· ἐκεῖνον μὲν γὰρ σπουδάζειν ὡς τάχιστα τὸ χρεῶν ἰδεῖν γενόμενον καὶ συννεργεῖν τούτῳ κατὰ δύναμιν· αὐτὸς δὲ πρὸς τοῦτ' ἀντερεῖδειν καὶ διωθεῖσθαι, καθ' ὅσον ἐστὶ δυνατός. οὐ μὴν ἀλλ' ἐκ τῶν προειρημέ- 8 30 νων δῆλον ὡς συνέβαινε γίνεσθαι τοῦ μὲν καλήν, τοῦ δ' εὐσχήμονα τὴν πολιτείαν, ἀμφοτέρως γε μὴν ἀσφαλῆς· τοιγαροῦν μερίστων καιρῶν τότε περιστάν- 9

των καὶ τοὺς Ῥωμαίους καὶ τοὺς Ἕλληνας τῶν τε
κατὰ Φίλιππον καὶ κατ' Ἀντίοχον, ὅμως ἀμφοτέροι
διετήρησαν ἀκέραια τὰ δίκαια τοῖς Ἀχαιοῖς πρὸς
10 Ῥωμαίους· φήμη δὲ τις ἐνέτροχεν ὡς Ἀρισταίνου
Ῥωμαίους εὐνουστέρου μᾶλλον ἢ Φιλοποίμενος ὑπάρ-
χουτος. [Exc. Vat. p. 419 M. 67—68 H.]

FRAGMENTA LIBRI XXVI.

Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀναδόντος Ἰπερβά- 1
του τοῦ στρατηγοῦ διαβούλιον ὑπὲρ τῶν γραφομέ-
νων παρὰ Ῥωμαίων ὑπὲρ τῆς τῶν ἐν Λακεδαιμόνος
φυγάδων καθόδου τί δεῖ ποιεῖν, οἱ μὲν περὶ τὸν Λυ- 2
κόρταν παρεκάλουν μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων,
5 διότι Ῥωμαῖοι ποιούσι μὲν τὸ καθήκον αὐτοῖς, συνυ-
πακούοντες τοῖς ἀκληρεῖν δοκοῦσιν εἰς τὰ μέτρια τῶν
ἀξιουμένων· ὅταν μέντοι γε διδάξῃ τις αὐτοὺς ὅτι 3
τῶν παρακαλουμένων τὰ μὲν ἐστὶν ἀδύνατα, τὰ δὲ
10 μεγάλην αἰσχύνην ἐπιφέροντα καὶ βλάβην τοῖς φί-
λοις, οὔτε φιλονικεῖν εἰώθασιν οὔτε παραβιάζεσθαι
περὶ τῶν τοιούτων. διὸ καὶ νῦν, εἴαν τις αὐτοὺς δι- 4
δάξῃ ὅτι συμβήσεται τοῖς Ἀχαιοῖς, ἂν πειθαρχήσωσι
τοῖς γραφομένοις, παραβῆναι τοὺς ὄρκους, τοὺς νό-
15 μους, τὰς στήλας, ἃ συνέχει τὴν κοινὴν συμπολι-
τείαν ἡμῶν, ἀναχωρήσουσι καὶ συγκαταθήσονται 5
διότι καλῶς ἐπέχομεν καὶ παραιτούμεθα περὶ τῶν
γραφομένων. ταῦτα μὲν οὖν οἱ περὶ τὸν Λυκόρταν
ἔλεγον. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰπερβατον καὶ Καλλικράτην 6
20 πειθαρχεῖν τοῖς γραφομένοις παρήνουν, καὶ μήτε νό-
μον μήτε στήλην μήτ' ἄλλο μηδὲν τούτου νομίζειν
ἀναγκαϊότερον. τοιαύτης δ' οὔσης τῆς ἀντιλογίας 7
ἔδοξε τοῖς Ἀχαιοῖς πρᾶσβεντὰς ἐξαποστεῖλαι πρὸς τὴν

8 σύγκλητον τοὺς διδάξοντας ἃ *Λυκόφτας λέγει.* καὶ
 παραντίκα κατέστησαν πρεσβευτὰς *Καλλικράτην Λε-*
ουτησίον, Ανδιάδαν Μεγαλοπολίτην, Ἄρατον Σικυνώ-
 9 *μιον, καὶ δόντες ἐντολὰς ἀκολούθους τοῖς προειρη-*
μένους ἐξαπέστειλαν. ὧν καὶ παραγενομένων εἰς τὴν 5
 Ῥώμην, εἰσελθὼν ὁ *Καλλικράτης* εἰς τὴν σύγκλητον
 τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ ταῖς ἐντολαῖς ἀκολούθως διδά-
 σκειν τὸ συνέδριον ὥστε τούναντίον ἐκ καταβολῆς
 ἐπεχείρησεν οὐ μόνον τῶν ἀντιπολιτευομένων κατη-
 10 γορεῖν θρασέως, ἀλλὰ καὶ τὴν σύγκλητον νουθετεῖν.
 2 ἔφη γὰρ αὐτοὺς τοὺς Ῥωμαίους αἰτίους εἶναι τοῦ μὴ
 πειθαρχεῖν αὐτοῖς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ παρακούειν
 2 καὶ τῶν γραφομένων καὶ τῶν παραγγελλομένων. δυ-
 οῖν γὰρ οὐσῶν αἰρέσεων κατὰ τὸ παρὸν ἐν πάσαις
 ταῖς δημοκρατικαῖς πολιτείαις, καὶ τῶν μὲν φασκόν- 15
 των δεῖν ἀκολουθεῖν τοῖς γραφομένοις ὑπὸ Ῥωμαίων
 καὶ μήτε νόμον μήτε στήλην μήτ' ἄλλο μηδὲν προου-
 3 ριαίτερον νομίζειν τῆς Ῥωμαίων προαιρέσεως, τῶν
 δὲ τοὺς νόμους προφερομένων καὶ τοὺς ὄρκους καὶ
 τὰς στήλας, καὶ παρακαλούντων τὰ πλήθη μὴ ὀαδίας 20
 4 ταῦτα παραβαίνειν, ἀχαῖκωτέραν εἶναι παρὰ πολὺ
 ταύτην τὴν ὑπόθεσιν καὶ νικητικωτέραν ἐν τοῖς πολ-
 5 λοῖς. ἔξ οὗ τοῖς μὲν αἰρουμένοις τὰ Ῥωμαίων ἀδο-
 ξίαν συνεξακολουθεῖν παρὰ τοῖς ὄχλοις καὶ διαβολήν,
 6 τοῖς δ' ἀντιπράττουσι τάναντία. εἴαν μὲν οὖν ὑπὸ 25
 τῆς συγκλήτου γίννηται τις ἐπισημασία, ταχέως καὶ
 τοὺς πολιτευομένους μεταδήσεσθαι πρὸς τὴν Ῥω-
 μαίων αἴρεσιν, καὶ τοὺς πολλοὺς τούτοις ἐπακολου-
 7 θήσειν διὰ τὸν φόβον. εἴαν δὲ παρορᾶται τοῦτο τὸ
 μέρος, ἅπαντας ἀπονεύσειν ἐπ' ἐκείνην τὴν ὑπόθε- 30
 σιν ἐνδοξοτέραν γὰρ εἶναι καὶ καλλίω παρὰ τοῖς
 8 ὄχλοις. διὸ καὶ νῦν ἤδη τιμὰς οὐδὲν ἕτερον προσ-

φερομένους δίκαιον πρὸς φιλοδοξίαν δι' αὐτὸ τοῦτο
 τῶν μερίστων τυγχάνειν τιμῶν παρὰ τοῖς ἰδίους πο-
 λιτεύμασι, διὰ τὸ δοκεῖν ἀντιλέγειν τοῖς ὑφ' ἑμῶν
 γραφομένοις, χάριν τοῦ διαμένειν τοὺς νόμους ἰσχυ-
 5 ροὺς καὶ τὰ δόγματα τὰ γιννόμενα παρ' αὐτοῖς. εἰ 9
 μὲν οὖν ἀδιαφόρος ἔχουσιν ὑπὲρ τοῦ πειθαρχεῖν αὐ-
 τοῖς τοὺς Ἕλληνας καὶ συνυπακούειν τοῖς γραφομέ-
 νοις, ἄγειν αὐτοὺς ἐκέλευε τὴν ἀγωγὴν, ἣν καὶ νῦν
 ἄρουσιν· εἰ δὲ βούλονται γίννεσθαι σφισι τὰ παραγ- 10
 10 γελλόμενα καὶ μηδένα καταφρονεῖν τῶν γραφομένων,
 ἐπιστροφὴν ποιήσασθαι παρεκάλει τοῦ μέρους τού-
 του τὴν ἐνδεχομένην. εἰ δὲ μή, σαφῶς εἰδέναι διότι 11
 τάναντία συμβήσεται ταῖς ἐπινοαῖς αὐτῶν· ὃ καὶ νῦν
 ἤκει γενόμενον. πρῶτη μὲν γὰρ ἐν τοῖς Μεσσηνια- 12
 15 κοῖς πολλὰ ποιήσαντος Κοῦντου Μαρκίου πρὸς τὸ μη-
 δὲν τοὺς Ἀχαιοὺς βουλευσασθαι περὶ Μεσσηνίων
 ἄνευ τῆς Ῥωμαίων προαιρέσεως, παρακούσαντας καὶ 13
 ψηφισαμένους αὐτοὺς τὸν πόλεμον, οὐ μόνον τὴν χώ-
 ραν αὐτῶν καταφθεῖραι πᾶσαν ἀδίκως, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 20 ἐπιφανεστάτους τῶν πολιτῶν, οὓς μὲν φυγαδεῦσαι,
 τιμὰς δ' αὐτῶν ἐκδότους λαβόντας αἰκισαμένους πᾶ-
 σαν αἰκίαν ἀποκτείνειν, διότι προεκαλοῦντο περὶ τῶν
 ἀμφισβητουμένων ἐπὶ Ῥωμαίους. νῦν δὲ πάλιν ἐκ 14
 25 πλείονος χρόνου γραφόντων αὐτῶν ὑπὲρ τῆς καθό-
 δου τῶν ἐκ Λακεδαιμόνος φυγάδων, τοσοῦτον ἀπέ-
 χεῖν τοῦ πειθαρχεῖν ὡς καὶ στήλην τεθεῖσθαι καὶ
 πεποιῆσθαι πρὸς τοὺς κατέχοντας τὴν πόλιν ὄρκους
 ὑπὲρ τοῦ μηδέποτε κατελεύσεσθαι τοὺς φυγάδας. εἰς 15
 ἃ βλέποντας αὐτοὺς ἠξίον προνοίαν ποιεῖσθαι τοῦ
 30 μέλλοντος.

Ὁ μὲν οὖν *Καλλικράτης* ταῦτα καὶ τοιαῦτα εἰ- 3
 πῶν ἀπῆλθεν. οἱ φυγάδες δ' ἐπεισελθόντες, καὶ 2

βραχεία περὶ αὐτῶν διδάξαντες, καὶ τινα τῶν πρὸς
 3 τὸν κοινὸν ἔλεον εἰπόντες, ἀνεχώρησαν. ἡ δὲ σύγ-
 κλητος, δόξασα τὸν Καλλικράτην λέγειν τι τῶν αὐτῆ
 συμφερόντων, καὶ διδαχθεῖσα διότι δεῖ τοὺς μὲν τοῖς
 αὐτῆς δόγμασι συνηγοροῦντας αὔξειν, τοὺς δ' ἀντι-
 4 λέγοντας ταπεινοῦν, οὕτω καὶ τότε πρῶτον ἐπεβά-
 λετο τοὺς μὲν κατὰ τὸ βέλτιστον ἱσταμένους ἐν τοῖς
 ἰδίους πολιτευμασιν ἐλαττοῦν, τοὺς δὲ καὶ δικαίως
 5 κἀδίκως προστρέχοντας αὐτῆ σωματοποιεῖν. ἐξ ὧν
 αὐτῆ συνέβη κατὰ βραχύ, τοῦ χρόνου προβαίνοντος, 10
 κολάκων μὲν εὐπορεῖν, φίλων δὲ σπανίζειν ἀληθι-
 6 νῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ τότε περὶ μὲν τῆς καθόδου τῶν
 φυγάδων οὐ μόνον τοῖς Ἀχαιοῖς ἔγραψε, παρακαλοῦ-
 σα συνεπισχύνειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ τοῖς
 Ἑπειρώταις, σὺν δὲ τούτοις Ἀθηναίοις, Βοιωτοῖς, 15
 Ἀκαρναῖσι, πάντας ὡς ἂν εἰ προδιαμαρτυρομένη,
 7 χάριν τοῦ συντρέψαι τοὺς Ἀχαιοὺς. περὶ δὲ τοῦ
 Καλλικράτους αὐτοῦ κατ' ἰδίαν παρασιωπήσασα τοὺς
 συμπρεσβευτὰς κατέταξεν εἰς τὴν ἀπόκρισιν διότι δεῖ
 τοιοῦτους ὑπάρχειν ἐν τοῖς πολιτευμασιν ἀνδρας οἷός 20
 8 ἔστι Καλλικράτης. ὁ δὲ προειρημένος, ἔχων τὰς ἀπο-
 κρίσεις ταύτας, παρῆν εἰς τὴν Ἑλλάδα περιχαρῆς,
 οὐκ εἰδὼς ὅτι μεγάλων κακῶν ἀρχηγὸς γέγονε πᾶσι
 9 μὲν τοῖς Ἑλλήσι, μάλιστα δὲ τοῖς Ἀχαιοῖς. ἔτι γὰρ
 τούτοις ἐξῆν καὶ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους κατὰ 25
 ποσὸν ἰσολογίαν ἔχειν πρὸς Ῥωμαίους διὰ τὸ τετη-
 ρηκέναι τὴν πίστιν ἐν τοῖς ἐπισφαλεστάτοις καιροῖς,
 ἐξ οὗ τὰ Ῥωμαίων εἴλοντο, λέγω δὲ τοῖς κατὰ Φί-
 10 λιππον καὶ Ἀντίοχον τοῦ δὲ τῶν Ἀχαιῶν
 ἔθρους ἠῤῥημένον καὶ προκοπὴν εἰληφότος κατὰ τὸ 30
 βέλτιστον ἀφ' ὧν ἡμεῖς ἱστοροῦμεν χρόνων, αὕτη
 πάλιν ἀρχὴ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐγένετο μεταβολῆς, τὸ

Καλλικράτους θράσος Ῥωμαῖοι, ὄντες ἀνδρω- 11
 ποι καὶ ψυχῇ χρώμενοι λαμπρᾷ καὶ προαιρέσει καλῇ,
 πάντας μὲν ἔλεοῦσι τοὺς ἐπταικίους καὶ πᾶσι πειρωῦν-
 12 ται χαρίζεσθαι τοῖς καταφεύγουσιν ὡς αὐτούς· ὅταν 12
 5 μέντοι γέ τις ὑπομνήσῃ τῶν δικαίων, τετηρηκῶς τὴν
 πίστιν, ἀνατρέχουσι καὶ διορθοῦνται σφᾶς αὐτοὺς
 κατὰ δύναμιν ἐν τοῖς πλείστοις. ὁ δὲ Καλλικράτης, 13
 πρεσβεύσας κατὰ τοὺς ἐνεστῶτας καιροὺς εἰς τὴν
 Ῥώμην χάριν τοῦ λέγειν τὰ δίκαια περὶ τῶν Ἀχαιῶν,
 10 χρησάμενος κατὰ τὸν ναυτικὸν τοῖς πράγμασι, καὶ
 συνεπισπασάμενος τὰ κατὰ Μεσσηνίους, ὑπὲρ ὧν οὐδ'
 ἐνεκάλουν οἱ Ῥωμαῖοι, παρῆν εἰς Ἀχαΐαν προσανα-
 14 τεινόμενος τὸν ἀπὸ Ῥωμαίων φόβον· καὶ διὰ τὴν 14
 ἀποπρεβείαν καταπληξάμενος καὶ συντρέψας τοὺς
 15 ὄχλους διὰ τὸ μηδὲν εἰδέναί τῶν ὑπ' αὐτοῦ κατ'
 ἀλήθειαν εἰρημένων ἐν τῇ συγκλήτῳ τοὺς πολλούς,
 πρῶτον μὲν ἠρέθη στρατηγός, πρὸς τοῖς ἄλλοις κα-
 15 κοῖς καὶ δωροδοκηθεῖς, ἐξῆς δὲ τούτοις παραλαβὼν 15
 τὴν ἀρχὴν κατήγε τοὺς ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος καὶ τοὺς
 20 ἐκ τῆς Μεσσηνῆς φυγάδας. [Exc. de legat. p. 111
 —116.]

Πολυβίου δ' εἰπόντος τριακοσίας αὐτῶν [τῶν 4
 Κελτιβήρων] καταλῦσαι πόλεις Τιβέριον Γράκχον,
 καμψῶν φησι Ποσειδώνιος τοῦτο τῷ Γράκχῳ χαρί-
 25 σασθαι τὸν ἄνδρα, τοὺς πύργους καλοῦντα πόλεις,
 ὥσπερ ἐν ταῖς θριαμβικαῖς πομπαῖς. καὶ ἴσως οὐκ 2
 ἄπιστον τοῦτο λέγει· καὶ γὰρ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ
 συγγραφεῖς ῥαδίως ἐπὶ τοῦτο φέρονται τὸ ψεῦσμα,
 καλλωπίζοντες τὰς πράξεις. [Strabo 3, p. 163.]

30 Ὅτι Περσεὺς ἀνανεωσάμενος τὴν φιλίαν τὴν πρὸς 5
 Ῥωμαίους εὐθέως ἐλληνοκοπεῖν ἐπεβάλετο, κατακα-
 λῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τοὺς τὰ χρεᾶ φεύγου-

τας καὶ τοὺς πρὸς καταδίκας ἐκπεπτωκότας καὶ τοὺς
 2 ἐπὶ βασιλικοῖς ἐγκλήμασι παρακεχωρηκότας. καὶ τού-
 των ἐξετίθει προγραφὰς εἰς τε Δῆλον καὶ Δελφοὺς
 καὶ τὸ τῆς Ἰτωνίας Ἀθηνᾶς ἱερῶν, διδοὺς οὐ μόνον
 τὴν ἀσφάλειαν τοῖς καταπορευομένοις, ἀλλὰ καὶ τῶν
 3 ὑπαρχόντων κομιδὴν, ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔφυγε. παρέ-
 λυσε δὲ καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ Μακεδονίᾳ τῶν βασι-
 λικῶν ὀφειλημάτων, ἀφῆκε δὲ καὶ τοὺς ἐν ταῖς φυ-
 4 λακαῖς ἐγκεκλειμένους ἐπὶ βασιλικαῖς αἰτίαις. ταῦτα
 δὲ ποιήσας πολλοὺς ἐμετεώρισε, δοκῶν καλὰς ἐλπί-
 5 δας ὑποδεικνύναι πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐν αὐτῷ. ἐπέ-
 φαινε δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐν τῷ λοιπῷ βίῳ προστασίαν
 6 τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα. κατὰ τε γὰρ τὴν ἐπιφά-
 νειαν ἦν ἱκανὸς καὶ πρὸς πᾶσαν σωματικὴν χρεῖαν
 τὴν διατείνουσαν εἰς τὸν πραγματικὸν τρόπον εὖθε-
 7 ξιν οὐκ ἀνοίκειον τῆς ἡλικίας. ἐπεφεύγει δὲ καὶ τὴν
 πατρικὴν ἀσέλγειαν τὴν τε περὶ τὰς γυναῖκας καὶ
 τὴν περὶ τοὺς πότους, καὶ οὐ μόνον αὐτὸς μέτριον
 8 ἔπινε δειπνῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ συνόντες αὐτῷ φίλοι. καὶ
 τὰ μὲν προοίμια τῆς Περσέως ἀρχῆς τοιαύτην εἶχε
 διάθεσιν.

9 Ὅτι Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, ὅτε μὲν ἠϋξήθη καὶ
 τὴν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐξουσίαν ἔλαβε, πάντων ἦν
 ἀπιστότατος καὶ παρανομώτατος, ὅτε δὲ πάλιν τὰ
 10 τῆς τύχης ἀντέπνευσε, πάντων μετριώτατος. ἐπεὶ δὲ
 τοῖς ὅλοις πράγμασιν ἔπεισε, πρὸς πᾶν τὸ μέλλον
 ἀμοξόμενος ἐπειρᾶτο κατὰ πάντα τρόπον σωματο-
 ποιεῖν τὴν αὐτοῦ βασιλείαν. [Exe. Peir. p. 125—126 et
 Suidas v. Περσεύς. 7. καὶ—φίλοι addit Athen. 10, p. 445, D.]
 5^a Ἐξοῖνοι γερονότες καὶ κατὰ τὰς σικηρὰς ἐρριμμέ-
 νοι πάντες οὔτε παραγγέλματος ἀπλῶς ἤκουον οὔτε

τοῦ μέλλοντος ἐλάμβανον οὐδ' ἠντινοῦν πρόνοιαν.
 [Suidas v. ἔξοῖνοι. Vertere videtur Livius 41, 2 fin.]

Ὅτι ὁ Φαρνάκης, ἐξαπιναίου καὶ βαρείας αὐτῷ τῆς 6
 ἐφόδου γενομένης, ἔτοιμος ἦν πρὸς πᾶν τὸ προτεινό-
 5 μενον· πρέσβεις γὰρ ἐξαπέστειλε πρὸς Εὐμένη καὶ
 Ἀριαράθην. τῶν δὲ περὶ Εὐμένη καὶ Ἀριαράθην 2
 προσδεξαμένων τοὺς λόγους, καὶ παραχρῆμα συνεξα-
 ποστειλάντων πρεσβευτὰς παρ' αὐτῶν πρὸς τὸν Φαρ-
 νάκην, καὶ τούτου γενομένου πλεονάκεις παρ' ἑκατέ-
 10 ρων, ἐκυρώθησαν αἱ διαλύσεις ἐπὶ τούτοις· εἰρήνην 3
 ὑπάρχειν Εὐμένει καὶ Προυσίᾳ καὶ Ἀριαράθῃ πρὸς
 Φαρνάκην καὶ Μιθριδάτην εἰς τὸν πάντα χρόνον.
 Γαλατίας μὴ ἐπιβαίνειν Φαρνάκην κατὰ μηδένα τρό- 4
 που. ὅσαι γερόνασι πρότερον συνθήκαι Φαρνάκη
 15 πρὸς Γαλάτας, ἀκύρους ὑπάρχειν. ὁμοίως Παφλα- 5
 γονίας ἐκχωρεῖν, ἀποκαταστήσαντα τοὺς οἰκήτορας,
 οὓς πρότερον ἐξαργόχει, σὺν δὲ τούτοις ὅπλα καὶ 6
 βέλη καὶ τὰς ἄλλας παρασκευάς. ἀποδοῦναι δὲ καὶ 6
 Ἀριαράθῃ τῶν τε χωρίων ὅσα παρήρητο μετὰ τῆς
 20 προὔπαρχούσης παρασκευῆς καὶ τοὺς ὀμήρους. ἀπο- 7
 δοῦναι δὲ καὶ Τίειον παρὰ τὸν Πόντον, ὃ μετὰ τινα
 χρόνον Εὐμένης ἔδωκε Προυσίᾳ πεισθεὶς μετὰ μεγά- 8
 λης χάριτος. ἐγράφη δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπο- 8
 καταστῆσαι Φαρνάκην χωρὶς λύτρων καὶ τοὺς αὐτο-
 25 μόλους ἅπαντας· πρὸς δὲ τούτοις τῶν χρημάτων καὶ 9
 τῆς γάξης ἧς ἀπήνεγκε παρὰ Μορζίου καὶ Ἀριαρά-
 θου, ἀποδοῦναι τοῖς προειρημένοις βασιλεῦσιν ἑνα-
 κόσια τάλαντα, καὶ τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη τριακόσια 10
 προσθεῖναι, τὴν εἰς τὸν πόλεμον δαπάνην. ἐπεγρά- 11
 30 φη δὲ καὶ Μιθριδάτῃ τῷ τῆς Ἀρμενίας σατράπῃ
 τριακόσια τάλαντα, διότι παραβὰς τὰς πρὸς Εὐμένη 12
 συνθήκας ἐπολέμησεν Ἀριαράθῃ. περιελήφθησαν δὲ

ταῖς συνθήκαις τῶν μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν δυναστῶν
 Ἀρταξίας ὁ τῆς πλείστης Ἀρμενίας ἄρχων καὶ Ἀκου-
 13 σίλοχος, τῶν δὲ κατὰ τὴν Εὐρώπην Γάταλος ὁ Σαρ-
 μάτης, τῶν δ' αὐτονομουμένων Ἡρακλεῶται, Μεσημ-
 βριανοί, Χερρονησίται, σὺν δὲ τούτοις Κυζικηνοί. 5
 14 περὶ δὲ τῶν ὁμηρῶν τελευταῖον ἐγράφη πόσους δεή-
 σει καὶ τίνας δοῦναι τὸν Φαρνάκην ὧν καὶ παρα-
 15 γρηθέντων ἐξ αὐτῆς ἀνέξεναι αἱ δυνάμεις. καὶ
 τοῦ μὲν Εὐμένει καὶ Ἀριαράθῃ πρὸς Φαρνάκην συ-
 στάντων πολέμου τοιοῦτον ἀπέβη τὸ τέλος. 10

7 Ὅτι μετὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν ὑπάτων Τιβερίου καὶ
 Κλαυδίου τὴν πρὸς Ἴστρους καὶ Ἀγρίους ἢ σύγκλη-
 2 τος ἐχορήγησε τοῖς παρὰ τῶν Λυκίων ἤκουσι πρε-
 σβευταῖς, ἥδη τῆς θερείας ληγούσης, οἵτινες παρε-
 3 γέροντο μὲν εἰς τὴν Ῥώμην ἥδη καταπεπολεμημένων 15
 τῶν Λυκίων, ἐξαπεστάλησαν δὲ χρόνοις ἰκανοῖς ἀνώ-
 3 τερον. οἱ γὰρ Ξάνθιοι, καθ' ὃν καιρὸν ἐμελλον εἰς
 τὸν πόλεμον ἐμβαίνειν, ἐξέπεμψαν πρεσβευτὰς εἰς τε
 τὴν Ἀχαΐαν καὶ τὴν Ῥώμην τοὺς περὶ Νικόστρατον.
 4 οἱ τότε παραγρηθέντες εἰς τὴν Ῥώμην πολλοὺς εἰς 20
 ἔλεον ἐξεκαλέσαντο τῶν ἐν τῷ συνεδρίῳ, τιθέντες
 ὑπὸ τὴν ὄψιν τὴν τε Ῥοδίων βαρύτητα καὶ τὴν αὐ-
 5 τῶν περίστασιν. καὶ τέλος εἰς τοῦτο ἤγαγον τὴν
 σύγκλητον, ὥστε πέμψαι πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥόδον
 6 τοὺς διασαφῆσοντας ὅτι τῶν ὑπομνηματισμῶν ἀνα- 25
 ληφθέντων ὧν οἱ δέκα πρέσβεις ἐποίησαντο κατὰ
 τὴν Ἀσίαν, ὅτε τὰ πρὸς Ἀντίοχον ἐχείριζον, εὐρηνη-
 ται Λυκίοι δεδομένοι Ῥοδίοις, οὐκ ἐν δωρεᾷ, τὸ δὲ
 7 πλεῖον ὡς φίλοι καὶ σύμμαχοι. τοιαύτης δὲ γενομέ-
 νης διαλύσεως, οὐδ' ὄλως ἤρθεσκε πολλοῖς τὸ γεγονός. 30
 7 ἐδόκουν γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὰ κατὰ τοὺς Ῥοδίους καὶ
 Λυκίους διαγωνοθετεῖν, θέλοντες ἐκδαπανᾶσθαι τὰς

παραθέσεις τῶν Ῥοδίων καὶ τοὺς θησαυρούς· ἀκη- 8
 κοότες τὴν τε νυμφαγωγίαν τὴν νεωστὶ τῷ Περσεῖ
 γεγεννημένην ὑπ' αὐτῶν καὶ τὴν ἀνάπειραν τῶν
 πλοίων. συνέβαινε γὰρ βραχεὶ χρόνῳ πρότερον ἐπι- 9
 5 φανῶς καὶ μεγαλομερῶς ταῖς παρασκευαῖς ἀναπεπει-
 ρᾶσθαι τοὺς Ῥοδίους ἅπασιν τοῖς σκιάφεσι τοῖς ὑπάρ-
 χουσιν αὐτοῖς. καὶ γὰρ ξύλον πλήθος εἰς ναυπηγίαν 10
 ἐδίδοτο παρὰ τοῦ Περσεῶς τοῖς Ῥοδίοις, καὶ σπλεγγίδα
 χρυσῆν ἐκάστω τῶν θρανιῶν ἐδεδώρητο τῶν νεωστὶ
 10 νυμφαγωγηκῶν αὐτῷ τὴν Λαοδίην.

Ὅτι εἰς τὴν Ῥόδον παραγενομένων τῶν ἐκ τῆς 8
 Ῥώμης πρεσβευτῶν, καὶ διασαφούντων τὰ δεδομένα
 τῇ συγκλήτῳ, θόρυβος ἦν ἐν τῇ Ῥόδῳ καὶ πολλὴ τα-
 2 ραχὴ περὶ τοὺς πολιτευομένους, ἀγανακτούντων ἐπὶ
 15 τῷ μὴ φάσκεν ἐν δωρεᾷ δεδῶσθαι τοὺς Λυκίους αὐ-
 τοῖς, ἀλλὰ κατὰ συμμαχίαν. ἄρτι γὰρ δοκοῦντες κα- 2
 λῶς τεθεῖσθαι τὰ κατὰ Λυκίους, αὐθις ἄλλην ἀρχὴν
 ἐώρων φυομένην πραγμάτων· εὐθέως γὰρ οἱ Λυκίοι, 3
 τῶν Ῥωμαίων παραγενομένων καὶ διασαφούντων
 20 ταῦτα τοῖς Ῥοδίοις, πάλιν ἐστασίαζον καὶ πᾶν ὑπο-
 μένουν οἰοί τ' ἦσαν ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς
 ἐλευθερίας. οὐ μὴν ἄλλ' οἱ γε Ῥοδίοι, ἀκούσαντες 4
 τῶν πρεσβευτῶν, καὶ νομίσαντες ἐξηπατησθαι τοὺς
 Ῥωμαίους ὑπὸ τῶν Λυκίων, παραχρῆμα κατέστησαν
 25 τοὺς περὶ Λυκόφρονα πρεσβευτὰς, διδάζοντας τὴν
 σύγκλητον περὶ τῶν προειρημένων. καὶ ταῦτα μὲν 5
 ἐπὶ τούτων ἦν, ὅσον οὐπω δοκούντων πάλιν ἐπανα-
 στήσεσθαι τῶν Λυκίων.

Ὅτι ἡ σύγκλητος, παραγενομένων τῶν ἐκ τῆς Ῥό- 9
 30 δου πρεσβευτῶν, διακούσασα τῶν λόγων ὑπερέθετο
 τὴν ἀπόκρισιν. ἤκόντων δὲ τῶν Λαοδαιῶν καὶ περὶ 2

τοῦ πλήθους τῶν Βασταρῶν καὶ περὶ τοῦ μερέθους
 τῶν ἀνδρῶν καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις τόλμης ἐξη-
 3 γουμένω, καὶ διασαφούντων περὶ τῆς Περσέως κοι-
 νοπραγίας καὶ τῶν Γαλατῶν, καὶ φασκόντων τοῦτου
 ἀγωνιᾶν μᾶλλον ἢ τοὺς Βαστάρους, καὶ διὰ ταῦτα 5
 4 δεομένω σφίσι βοηθεῖν, παρόντων δὲ καὶ Θετταλῶν
 καὶ συνεπιμαρτυροῦντων τοῖς Δαρδανίοις καὶ παρα-
 5 καλούντων καὶ τούτων ἐπὶ τὴν βοήθειαν, ἔδοξε τῇ
 συγκλήτῳ πέμψαι τινὰς τοὺς αὐτόπτας ἐσομένους τῶν
 6 προσαγγελλομένων. καὶ παραντίκα καταστήσαντες 10
 Ἀῦλον Ποστούμιον ἐξαπέστειλαν καὶ σὺν τούτῳ τι-
 νὰς τῶν νέων. [Exc. de legat. p. 116—119.]

10 Πολύβιος ἐν τῇ ἔκτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν Ἱστοριῶν
 καλεῖ αὐτὸν [τὸν Ἀντίοχον] Ἐπιμανῆ καὶ οὐκ Ἐπι-
 2 φανῆ διὰ τὰς πράξεις. οὐ μόνον γὰρ κατὰ δημο- 15
 τῶν ἀνθρώπων κατέβαινε εἰς ὀμιλίαις, ἀλλὰ καὶ
 μετὰ τῶν παρεπιδημούντων ξένων καὶ τῶν εὐτελε-
 στάτων συνέπιεν. εἰ δὲ καὶ τῶν νεωτέρων, φησί,
 συναισθητοῦ τινὰς εὐωχομένους ὅπου δήποτε, παρῆν
 μετὰ κεραμίου καὶ συμφωνίας, ὥστε τοὺς πολλοὺς 20
 διὰ τὸ παράδοξον ἀνισταμένους φεύγειν. πολλάκις δὲ
 καὶ τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα ἀποβαλὼν τήβενναν ἀναλα-
 βῶν περιήει τὴν ἀγορὰν. [Athen. 10, p. 439, A.]

3 Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανῆς μὲν κληθεῖς, Ἐπιμανῆς δ'
 ἐκ τῶν πράξεων κληθεῖς, περὶ οὗ φησι Πολύβιος τάδε, 25
 ὡς ἀποδιδράσκων ἐκ τῆς αὐλῆς ἐνίοτε τοὺς θεράπον-
 τας οὗ τύχοι τῆς πόλεως ἀλύων ἐφαίνετο δεύτερος
 καὶ τρίτος. μάλιστα δὲ πρὸς τοῖς ἀργυροκοπέοις εὐ-
 ρίσκετο καὶ χρυσοχοείοις, εὐρησιλογῶν καὶ φιλοτεχ-
 νῶν πρὸς τοὺς τορευτὰς καὶ τοὺς ἄλλους τεχνίτας. 30
 4 ἔπειτα καὶ μετὰ δημοτῶν ἀνθρώπων συγκυαβαίνων

ὀμίλει ᾧ τύχοι, καὶ μετὰ τῶν παρεπιδημούντων ξέ-
 νων συνέπιεν τῶν εὐτελεστάτων. ὅτε δὲ τῶν νεω- 5
 τέρων αἰσθητοῦ τινὰς συνευωχομένους ὅπου δήποτε,
 οὐδεμίαν ἔμφρασιν ποιήσας παρῆν ἐπικωμάζων μετὰ
 5 κερατίου καὶ συμφωνίας, ὥστε τοὺς πολλοὺς διὰ τὸ
 παράδοξον ἀνισταμένους φεύγειν. πολλάκις δὲ καὶ 6
 τὴν βασιλικὴν ἀποθέμενος ἐσθῆτα τήβενναν ἀναλα-
 βῶν περιήει κατὰ τὴν ἀγορὰν ἀρχαιοσεσιάζων, καὶ
 τοὺς μὲν δεξιούμενος, τοὺς δὲ καὶ περιπτύσσων πα-
 10 ρεκάλει φέρειν αὐτῷ τὴν ψῆφον, ποτὲ μὲν ὡς ἀγορα-
 νόμος γένηται, ποτὲ δὲ καὶ ὡς δήμαρχος. τυχῶν δὲ 7
 τῆς ἀρχῆς καὶ καθίσας ἐπὶ τὸν ἐλεφάντινον δίφρον
 κατὰ τὸ παρὰ Ῥωμαίοις ἔθος, διήκουε τῶν κατὰ τὴν
 ἀγορὰν γιγνομένων συναλλαγμάτων καὶ διέκρινε μετὰ
 15 πολλῆς σπουδῆς καὶ προθυμίας. ἐξ ὧν εἰς ἀπορίαν 8
 ἦγε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπεικεῖς· οἱ μὲν γὰρ ἀφελῆ
 τίνα αὐτὸν εἶναι ὑπελάμβανον, οἱ δὲ μαινόμενον.
 καὶ γὰρ περὶ τὰς δωρεὰς ἦν παραπλήσιος· ἐδίδου 9
 γὰρ τοῖς μὲν ἀστραγάλους δορκαδεῖους, τοῖς δὲ φοι-
 20 νικοβαλάνους, ἄλλοις δὲ χρυσίον. καὶ ἐξ ἀπαντή 10
 σεως δὲ τισὶν ἐντυγχάνων, οὓς μὴ ἐοράκει ποτέ, ἐδί-
 δου δωρεὰς ἀπροσδοκῆτους. ἐν δὲ ταῖς πρὸς τὰς πό- 11
 λεις θυσίαις καὶ ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς τιμαῖς πάντα
 ὑπερέβαλε τοὺς βεβασιλευκότας. τοῦτο δ' ἂν τις τε- 12
 25 κμήραιο ἐκ τε τοῦ παρ' Ἀθηναίοις Ὀλυμπιείου καὶ
 τῶν περὶ τὸν ἐν Ἀήλῳ βωμὸν ἀνδριάντων. ἐλοῦτο 13
 δὲ καὶ τοῖς δημοσίοις βαλανείοις, ὅτε δημοτῶν ἦν τὰ
 βαλανεῖα πεπληρωμένα, κεραμίων εἰσφερομένων αὐ-
 τῷ μύρων τῶν πολυτελεστάτων. ὅτε καὶ τινος εἰπόν- 14
 30 τος, Μακάριοι ἔστε ὑμεῖς οἱ βασιλεῖς οἱ καὶ τοιοῦτοις
 χρώμενοι καὶ ὀδωδότες ἡδύ, καὶ μηδὲν τὸν ἀνθρω- 15
 πον προσεῖπών, ὅπου κείνος τῇ ἐξῆς ἐλοῦτο, ἐπεισ-

ελθῶν ἐποίησεν αὐτοῦ καταχυθῆναι τῆς κεφαλῆς
 μέγιστον κεράμιον πολυτελεστάτου μύρου, τῆς στα-
 16 κτῆς καλουμένης, ὡς πάντας ἀναστάντας κυλίεσθαι
 λουμένους τῷ μύρῳ, καὶ διὰ τὴν γλισχρότητα κατα-
 πίπτοντας γέλωτα παρέχειν, καθάπερ καὶ αὐτὸν τὸν
 βασιλέα. [Athen. 5, p. 193, D.]

FRAGMENTA LIBRI XXVII.

Ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ παρεγένοντο πρόσβεις παρὰ 1
 μὲν Θεσπιέων οἱ περὶ Λασῆν καὶ Καλλέαν, παρὰ δὲ
 Νέωνος Ἰσμηνίας, οἱ μὲν περὶ Λασῆν ἐγκειρίζοντες 2
 τὴν ἑαυτῶν πατρίδα Ῥωμαίοις, ὁ δὲ Ἰσμηνίας κατὰ
 5 κοινὸν πάσας τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ πόλεις διδοὺς εἰς
 τὴν τῶν πρεσβευτῶν πίστιν. ἦν δὲ τοῦτο μὲν ἕναν- 3
 τιάτατον τοῖς περὶ τὸν Μάρκιον, τὸ δὲ κατὰ πόλιν
 διελεῖν τοὺς Βοιωτοὺς οἰκειότατον. διὸ τοὺς μὲν 4
 περὶ τὸν Λασῆν καὶ τοὺς Χαιρωνεῖς καὶ τοὺς Λεβα-
 10 δεῖς καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι παρήσαν ἀπὸ τῶν πόλεων,
 ἀσμένως ἀπεδέχοντο καὶ κατέψων, τὸν δὲ Ἰσμηνίαν 5
 παρεδειγματίζου, ἀποτριβόμενοι καὶ παρορῶντες. ὅτε 6
 καὶ συνεπιθήμενοὶ τινες τῶν φυγάδων μικροῦ κατέ-
 λευσαν τὸν Ἰσμηνίαν, εἰ μὴ κατέφυγεν ὑπὸ τὰ δί-
 15 θυρα τῶν Ῥωμαίων. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν 7
 ταῖς Θήβαις συνέβαινε ταραχὰς εἶναι καὶ στάσεις. οἱ 8
 μὲν γὰρ ἔφασαν δεῖν διδόναι τὴν πόλιν εἰς τὴν Ῥω-
 μαίων πίστιν, οἱ δὲ Κορωνεῖς καὶ Ἀλιάρτιοι, συνδε-
 δραμηκότες εἰς τὰς Θήβας, ἀκμὴν ἀντεποιοῦντο τῶν
 20 πραγμάτων, καὶ μένειν ἔφασαν δεῖν ἐν τῇ πρὸς τὸν
 Περσέα συμμαχίᾳ. καὶ μέχρι μὲν τινος ἐφάμιλλος ἦν 9
 ἡ διάθεσις τῶν στασιαζόντων. Ὀλυμπίχου δὲ τοῦ
 Κορωνέως πρώτου μεταθεμένου, καὶ φάσκοντος δεῖν

ἀντέχεσθαι Ῥωμαίων, ἐγένετο ὀλοσχερῆς ῥοπή καὶ με-
 10 τάπτωσις τοῦ πλήθους. καὶ πρῶτον μὲν τὸν Δικέταν
 ἠνάγκασαν πρεσβεύειν πρὸς τοὺς περὶ τὸν Μάρκιον,
 ἀπολογησόμενον ὑπὲρ τῆς πρὸς τὸν Περσέα συμμαχίας.
 11 μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς περὶ τὸν Νέωνα καὶ τὸν Ἰππίαν
 ἐξέβαλλον, συντρέχοντες ἐπὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ
 κελεύοντες αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογεῖσθαι περὶ
 τῶν διωκονομημένων· οὗτοι γὰρ ἦσαν οἱ τὰ περὶ τὴν
 12 συμμαχίαν οἰκονομήσαντες. τούτων δὲ παραχωρη-
 σάντων, ἐξ αὐτῆς ἀθροισθέντες εἰς ἐκκλησίαν, πρῶ-
 10 του μὲν τιμὰς ἐψηφίσαντο καὶ [δωρεάς] τοῖς Ῥωμαίοις,
 εἶτα ἐνεργεῖν ἐπέταξαν τοῖς ἄρχουσι τὴν συμμαχίαν,
 13 ἐπὶ δὲ πᾶσι πρεσβευτὰς κατέστησαν τοὺς ἐγκειριού-
 ντας τὴν πόλιν Ῥωμαίοις καὶ κατὰξοντας τοὺς παρ'
 αὐτῶν φυγάδας.
 15 2 Τούτων δὲ συντελουμένων ἐν ταῖς Θήβαις οἱ
 φυγάδες ἐν τῇ Χαλκίδι προστησάμενοι Πομπίδην
 κατηγορίαν ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὸν Ἰσμηνίαν καὶ
 2 Νέωνα καὶ Δικέταν. προδήλου δὲ τῆς ἀγνοίας οὐ-
 σης τῶν προειρημένων, καὶ τῶν Ῥωμαίων συνεπισ-
 20 χυόντων τοῖς φυγάσιν, εἰς τὴν ἐσχάτην διάθεσιν
 ἤκου οἱ περὶ τὸν Ἰππίαν, ὥστε καὶ τῷ βίῳ κινδυνεύ-
 σαι παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ὑπὸ τῆς ὀρμῆς τοῦ πλή-
 θους, ἕως οὗ βραχὺ τι τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν προ-
 νοήθησαν οἱ Ῥωμαῖοι, παρακατασχόντες τὴν ἐπιφο-
 25 ρὰν τῶν ὄχλων. τῶν δὲ Θηβαίων παραγενομένων
 καὶ κομιζόντων τὰ προειρημένα δόγματα καὶ τὰς τι-
 μὰς, ταχεῖαν ἕκαστα τῶν πραγμάτων ἐλάμβανε τὴν
 ἀνταπόδοσιν, ἅτε τῶν πόλεων παρακειμένων ἀλλή-
 5 λαις ἐν πάνυ βραχεῖ διαστήματι. πλὴν ἀποδεξάμενοι
 τοὺς Θηβαίους οἱ περὶ τὸν Μάρκιον τὴν τε πόλιν
 ἐπήνεσαν καὶ τοὺς φυγάδας συνεβούλευσαν κατα-

γαρεῖν εἰς τὴν οἰκίαν. εὐθύς τε παρήγγειλαν πρὸς 6
 σβεύειν πᾶσι τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων εἰς τὴν Ῥώ-
 μην, διδόντων αὐτοὺς εἰς τὴν πίστιν κατ' ἰδίαν
 ἐκάστους. πάντων δὲ κατὰ τὴν πρόθεσιν αὐτοῖς 7
 5 χωρούντων· ταῦτα δ' ἦν τὸ διαλύσαι τῶν Βοιω-
 τῶν τὸ ἔθνος καὶ λυμήνασθαι τὴν τῶν πολλῶν εὐ-
 νοίαν πρὸς τὴν Μακεδόνων οἰκίαν· οὗτοι μὲν με- 8
 ταπεμφάμενοι Σερούιου ἐξ Ἄργου καὶ καταλιπόντες
 ἐπὶ τῆς Χαλκίδος προῆγον ἐπὶ Πελοπόννησον, Νέων
 10 δὲ μετὰ τινας ἡμέρας ἀνεχώρησεν εἰς Μακεδονίαν.
 οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰσμηνίαν καὶ Δικέταν τότε μὲν ἀπή- 9
 γθησαν εἰς φυλακὴν, μετὰ δὲ τινα χρόνον ἀπήλλα-
 ξαν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ζῆν. τὸ δὲ τῶν Βοιωτῶν ἔθνος, 10
 ἐπὶ πολὺν χρόνον συντηρητικὸς τὴν κοινὴν συμπο-
 15 λιτείαν καὶ πολλοὺς καὶ ποικίλους καιροὺς διαπε-
 φεργὸς παραδόξως, τότε προπετῶς καὶ ἀλογίστως
 ἐλόμενον τὰ παρὰ Περσέως, εἰκῆ καὶ παιδαριωδῶς
 πτοηθὲν κατελύθη καὶ διεσκορπίσθη κατὰ πόλεις.
 Οἱ δὲ περὶ τὸν Αὔλον καὶ Μάρκιον, παραγενηθέντες 11
 20 εἰς τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν ἐρημάτισαν ταῖς συν-
 αρχαῖαις ταῖς τῶν Ἀχαιῶν, καὶ παρεκάλεσαν Ἄρχωνα
 τὸν στρατηγὸν χιλίους ἐκπέμψαι στρατιώτας εἰς Χαλ-
 κίδα, παραφυλάξοντας τὴν πόλιν μέχρι τῆς Ῥωμαίων
 διαβάσεως. τοῦ δὲ Ἄρχωνος ἐτοίμως συνυπακούσαν- 12
 25 τος, οὗτοι μὲν ταῦτα διαπράξαντες ἐν τοῖς Ἑλλησι
 κατὰ χειμῶνα, καὶ τῷ Ποπλίῳ συμμίζαντες ἀπέπλεον
 εἰς τὴν Ῥώμην.
 Ὅτι οἱ περὶ τὸν Τιβέριον καὶ Ποστούμιον κατὰ 3
 τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, ἐπιπορευόμενοι τὰς νήσους καὶ
 30 τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις πλείστον δ' ἐν 2
 τῇ Ῥόδῳ, καίπερ οὐ προσδεομένων τῶν Ῥοδίων κατὰ
 τοὺς τότε χρόνους. Ἀγησίλοχος γάρ, τότε πρυτα- 3

νεύων, ἀνὴρ τῶν εὐδοκιμούντων, ὃ καὶ μετὰ ταῦτα
 πρεσβεύσας εἰς τὴν Ῥώμην, ἔτι πρότερον, ἅμα τῷ
 φανερόν γενέσθαι διότι μέλλουσι πολεμεῖν Ῥωμαῖοι
 τῷ Περσεῖ, τᾶλλα τε παρεκεκλήκει τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ
 τοῦ κοινωνεῖν τῶν αὐτῶν ἐλπίδων καὶ τετταράκοντα
 4 ναῦς συμβουλευσας τοῖς Ῥοδίοις ὑποζωννύειν, ἵνα
 εἰάν τις ἐκ τῶν καιρῶν γένηται χρεῖα, μὴ τότε παρα-
 σκευάζωνται πρὸς τὸ παρακαλούμενον, ἀλλ' ἐτοιμῶς
 5 διακείμενοι πράττωσι τὸ κριθὲν ἐξ αὐτῆς. ἂ τότε
 προφερόμενος τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ δεικνὺς ὑπὸ τὴν 10
 ὄψιν τὰς παρασκευάς, εὐδοκουμενούς τῇ πόλει τοὺς
 πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Τιβέριον,
 ἀποδεδεγμένοι τὴν τῶν Ῥοδίων εὐνοίαν, ἐκομίζοντο
 εἰς τὴν Ῥώμην.

4 Ὅτι Περσεὺς μὲν μετὰ τὸν σύλλογον τὸν πρὸς 15
 τοὺς Ῥωμαίους, . . . τῶν Ἑλλήνων, πάντα τὰ δίκαια
 κατέταττεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν καὶ τοὺς ὑφ' ἐκατέρων
 2 ῥηθέντας λόγους, ἅμα μὲν ὑπολαμβάνων ὑπερδέξιος
 φανήσεσθαι τοῖς δικαίοις, ἅμα δὲ βουλόμενος ἀπό-
 3 πειραν λαμβάνειν τῆς ἐκάστων προαιρέσεως. πρὸς 20
 μὲν οὖν τοὺς ἄλλους δι' αὐτῶν τῶν γραμματοφόρων
 ἔπεμπε τὰς ἐπιστολάς, εἰς δὲ τὴν Ῥόδον καὶ πρεσβευ-
 4 τὰς συναπέστειλεν Ἀντήνορα καὶ Φίλιππον. οὗ καὶ
 παραγεννηθέντες τὰ γεγραμμένα τοῖς ἄρχουσιν ἀπέ-
 δωκαν, καὶ μετὰ τινος ἡμέρας ἐπελθόντες ἐπὶ τὴν 25
 βουλὴν παρεκάλουν τοὺς Ῥοδίους κατὰ μὲν τὸ παρὸν
 5 ἡσυχίαν ἔχειν, ἀποθεωροῦντας τὸ μιννόμενον· εἰάν δὲ
 Ῥωμαῖοι παρὰ τὰς συνθήκας ἐργειρῶσι τὰς χεῖρας
 ἐπιβάλλειν τῷ Περσεῖ καὶ Μακεδόσι, πειρᾶσθαι
 6 διαλύειν. τοῦτο γὰρ πᾶσι μὲν συμφέρειν, πρόπειν δὲ 30
 7 μάλιστα Ῥοδίοις. ὅσῳ γὰρ πλείον ὀρέγονται τῆς ἰση-
 γορίας καὶ παρορησίας, καὶ διατελοῦσι προστατοῦντες

οὐ μόνον τῆς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλή-
 νων ἐλευθερίας, τοσοῦτον καὶ τὴν ἐναντίαν προαίρε-
 σιν μάλιστα δεῖν αὐτοὺς προορᾶσθαι καὶ φυλάττε-
 σθαι κατὰ δύναμιν. ταῦτα καὶ πλείω τούτοις παρα- 8
 5 πλῆσια διαλεγθέντων τῶν πρέσβεων, ἤρεσκε μὲν
 ἅπασιν τὰ λεγόμενα· προκατεχόμενοι δὲ τῇ πρὸς Ῥω- 9
 μαίους εὐνοίᾳ, καὶ νικῶντος αὐτοῖς τοῦ βελτίονος,
 τᾶλλα μὲν ἀπεδέξαντο φιλανθρωπῶς τοὺς πρεσβευ-
 τὰς, ἠξίουον δὲ τὸν Περσέα διὰ τῆς ἀποκρίσεως εἰς
 10 μὴδὲν αὐτοὺς παρακαλεῖν τοιοῦτον ἐξ οὗ φανήσου-
 ναι πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἀντιπράττοντες βούλησιν.
 οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀντήνορα τὴν μὲν ἀπόκρισιν οὐκ ἔλα- 10
 βον, τὴν δὲ λοιπὴν φιλανθρωπίαν ἀποδεξάμενοι τὴν
 Ῥοδίων ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Μακεδονίαν.

15 Ὅτι Περσεὺς πυνθανόμενος ἔτι τινὰς τῶν ἐν τῇ 5
 Βοιωτίᾳ πόλεων ἀντέχεσθαι τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας,
 Ἀντίγονον ἐξαπέστειλε τὸν Ἀλεξάνδρου πρεσβευτήν.
 ὃς καὶ παραγενομένος εἰς Βοιωτοὺς τὰς μὲν ἄλλας 2
 πόλεις παρήκε διὰ τὸ μηδεμίαν ἀφορμὴν λαμβάνειν
 20 ἐπιπλοκῆς, εἰς δὲ Κορώνειαν καὶ Θήβας, ἔτι δ' 3
 Ἀλιάρτον εἰσελθὼν παρεκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους ἀν-
 τέχεσθαι τῆς πρὸς Μακεδόνας εὐνοίας. τῶν δὲ προ- 4
 θύμως ἀποδεχομένων τὰ λεγόμενα, καὶ πρεσβευτὰς
 ψηφισαμένων πέμπειν εἰς Μακεδονίαν, οὗτος μὲν
 25 ἀπέπλευσε, καὶ συμμίζας τῷ βασιλεῖ διεσάφει τὰ
 κατὰ τὴν Βοιωτίαν. παραγενομένων δὲ καὶ τῶν 5
 πρεσβευτῶν μετ' ὀλίγον, καὶ παρακαλούντων βοή-
 θειαν ἐκπέμψαι ταῖς πόλεσι ταῖς αἰρουμέναις τὰ Μα-
 κεδόνων· τοὺς γὰρ Θεβαίους βαρεῖς ὄντας ἐπιπέ- 6
 30 σθαι καὶ παρενοχλεῖν αὐτοὺς διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι
 συμφρονεῖν σφίσι μὴδ' αἰρεῖσθαι τὰ Ῥωμαίων· ἅπερ 7
 ὁ Περσεὺς διακούσας, βοήθειαν μὲν οὐδαμῶς ἔφη

8 δύνασθαι πέμπειν οὐδενὶ διὰ τὰς ἀνοχάς· καθόλου δ' αὐτοὺς παρεκάλει Θηβαίους μὲν ἀμύνασθαι κατὰ δύναμιν, Ῥωμαίους δὲ μὴ πολεμεῖν, ἀλλὰ τὴν ἡσυχίαν ἔχειν.

6 Ὅτι Γάιος ἔτι περὶ τὴν Κεφαλληνίαν ὁρμῶν ἐξέπεμψε τοῖς Ῥοδίοις γράμματα περὶ πλοίων ἐξαποστο- 5 λῆς, συνθεὶς τὴν ἐπιστολὴν ἀλείπτῃ τιπὶ Σωκράτει.

2 παραγενομένων δὲ τῶν γραμμάτων εἰς τὴν Ῥόδον, Στρατοκλέους πρυτανεύοντος τὴν δευτέραν ἔκμηνον,

3 καὶ τοῦ διαβουλλίου προτεθέντος, τοῖς μὲν περὶ τὸν Ἀγαθάργητον καὶ Ῥοδοφῶντα καὶ Ἀστυμήδην καὶ ἑτέ- 10 ροις πλείοσιν ἐδόκει πέμπειν τὰς ναῦς, καὶ συναπτεσθαι τῆς ἀρχῆς εὐθέως τοῦ πολέμου, μηδεμίαν πρό- 4 φασιν ποιουμένους. οἱ δὲ περὶ τὸν Δεῖνωνα καὶ Πολυάρατον, δυσαρεστοῦντες μὲν καὶ τοῖς ἤδη γεγ- 15 νοσὶ φιλανθρώποις πρὸς Ῥωμαίους, τότε δὲ προθέ- 5 λυμαίνεσθαι τὴν τῶν πολλῶν προαίρεσιν. ὑπαρχούσης γὰρ τοῖς Ῥοδίοις ὑποψίας καὶ διαφορᾶς πρὸς τὸν Εὐμένη, πάλαι μὲν ἐκ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Φαρνά- 20 κην, ὅτε τοῦ βασιλέως Εὐμένους ἐφορμῶντος ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸν Ἑλλάσποντον στόματος χάριν τοῦ κωλύειν τοὺς πλέοντας εἰς τὸν Πόντον ἐπελάβοντο τῆς 6 ὁμίης αὐτοῦ καὶ διεκώλυσαν Ῥόδιοι, μικροῖς δ' ἀνώτερον χρόνοις ἐκ τῶν Ἀσκιακῶν ἀναξαινομένης τῆς 25 διαφορᾶς ἐκ τινῶν ἐρυσμάτων καὶ χώρας, ἦν συνέβαινε κείσθαι μὲν ἐπὶ τῆς ἐσχατιᾶς τῆς τῶν Ῥοδίων Πε- 7 ραίας, κακοποιεῖσθαι δὲ συνεχῶς διὰ τῶν ὑπ' Εὐμέ- 7 νει ταττομένων· ἐκ πάντων δὲ τούτων εὐηκόως διέ- κειντο πρὸς πᾶν τὸ λεγόμενον κατὰ τοῦ βασιλέως.

8 διὸ ταύτης ἐπιλαβόμενοι τῆς ἀφορμῆς οἱ περὶ τὸν 30 Δεῖνωνα διέσυρον τὴν ἐπιστολὴν, φάσκοντες οὐ παρὰ Ῥωμαίων αὐτὴν ἦκειν, ἀλλὰ παρ' Εὐμένους, θέλου-

τος αὐτοῦ ἐκείνους κατὰ πάντα τρόπον ἐμβιβάζειν εἰς τὸν πόλεμον καὶ προσάπτειν τῷ δήμῳ δαπάνας καὶ κακοπαθείας οὐκ ἀναγκαίας. καὶ μαρτύριον 9 ἐποιοῦντο τῆς ἑαυτῶν ἀποφάσεως τὸ παραγερονέαι 5 φέροντα τὴν ἐπιστολὴν ἀλείπτῃ τινὰ καὶ τοιοῦτον ἀνθρώπου, οὐκ εἰωθότων τοῦτο ποιεῖν Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ λίαν μετὰ πολλῆς σπουδῆς καὶ προστασίας 10 διαπεμπομένων ὑπὲρ τῶν τοιούτων. ἔλεγον δὲ ταῦτα, 10 καλῶς μὲν εἰδότες ὅτι συμβαίνει γεγράφθαι τὴν ἐπι- 10 στολὴν ὑπὸ τοῦ Λουκρητίου, βουλόμενοι δὲ τοὺς πολλοὺς διδάσκειν μηδὲν ἐξ ἐτοίμου ποιεῖν Ῥωμαί- 11 οισ, ἀλλ' ἐν πᾶσι δυσχρηστεῖν καὶ διδόναι προσκο- 11 πῆς καὶ δυσαρεστῆσεως ἀφορμᾶς. ἦν γὰρ τὸ προ- 11 κείμενον αὐτοῖς ἀπὸ μὲν τῆς πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίας 15 ἀλλοτριοῦν τὸν δῆμον, εἰς δὲ τὴν τοῦ Περσέως φι- 15 λίαν ἐμπλέκειν, καθ' ὅσον οἰοί τ' ἦσαν. συνέβαινε 12 δὲ τοὺς προειρημένους οἰκειοὺς ὑπάρχειν, διὰ τὸ τὸν μὲν Πολυάρατον, ἀλαζονικώτερον ὄντα καὶ κενόδοξον, 20 ὑπόχρεων πεπονημέναι τὴν οὐσίαν, τὸν δὲ Δεῖνωνα, 20 φιλάργυρον ὄντα καὶ θρασύν, ἐξ ἀρχῆς οἰκειῶν εἶναι τῆς ἐκ τῶν δυναστῶν καὶ βασιλέων ἐπανορθώσεως. 13 ἐφ' οἷς Στρατοκλῆς ὁ πρύτανις ἐπαναστίας, καὶ πολλὰ 13 μὲν κατὰ τοῦ Περσέως εἰπῶν, πολλὰ δὲ περὶ Ῥω- 25 μαιῶν ἐπ' ἀγαθῷ, παρώρησε τοὺς πολλοὺς εἰς τὸ 25 κυρῶσαι τὸ ψήφισμα τὸ περὶ τῆς ἐξαποστολῆς τῶν πλοίων. καὶ παραντίκα καταρτίσαντες τετρήρεις 14 14 πέντε μὲν ἐξαπέστειλαν ἐπὶ Χαλκίδος, ἡγεμόνα συ- 14 στήσαντες ἐπ' αὐτῶν Τιμαγόραν, τὴν δὲ μίαν εἰς 15 Τένεδον, ἐφ' ἧς ἄρχων ἐπέπλει Τιμαγόρας. ὅς καὶ 15 15 καταλαβὼν ἐν Τενέδῳ Διοφάνην, ἀπεσταλμένον ὑπὸ τοῦ Περσέως πρὸς Ἀντίοχον, αὐτοῦ μὲν οὐκ ἐγενήθη 16 16 κύριος, τοῦ δὲ πληρώματος. ὁ δὲ Λουκρητίος, πάντας

ἀποδεξάμενος φιλανθρώπως τοὺς κατὰ θάλατταν παραγερονότας συμμάχους, ἀπέλυσε τῆς χρείας, φήσας οὐ προσδεῖσθαι τὰ πράγματα τῆς κατὰ θάλατταν βοηθείας.

7 Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας παραγερονό-
των πρεσβευτῶν διακούσαντες, τὰ τε κατὰ τὴν Ῥό-
δον καὶ τὰ κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις, προσεκαλέσαντο
2 τοὺς παρὰ τοῦ Περσέως πρεσβευτάς. οἱ δὲ περὶ τὸν
Σόλωνα καὶ τὸν Ἰππίαν ἐπειρῶντο μὲν καὶ περὶ τῶν
ὄλων λέγειν τι καὶ παραιτεῖσθαι τὴν σύγκλητον· τὸ
δὲ πλέον ἀπελογοῦντο περὶ τῆς ἐπιβουλῆς τῆς κατὰ
3 τὸν Εὐμένη. ληξάντων δὲ τῆς δικαιολογίας αὐτῶν,
πάλαι προδιειληφότες ὑπὲρ τοῦ πολεμεῖν, προσέτα-
ξαν αὐτοῖς ἐκ μὲν τῆς Ῥώμης εὐθέως ἀπαλλάττεσθαι
καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν Μακεδόσιν, ὅσοι παρεπιδη-
15 μούντες ἔτυχον, ἐκ δὲ τῆς Ἰταλίας ἐν τριάκονθ' ἡμέ-
ραις ἐκχωρεῖν. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ὑπάτους ἀνακα-
λεσάμενοι παρῶρων ἔχεσθαι τοῦ καιροῦ καὶ μὴ κα-
δυστερεῖν.

8 Ὅτι μετὰ τὴν νίκην τῶν Μακεδόνων, συνεδρίου²⁰
παρὰ τῷ Περσεῖ συναχθέντος, ὑπέδειξαν τινες τῶν
φίλων διότι δεῖ πρεσβείαν πέμψαι τὸν βασιλεῖα πρὸς
2 τὸν στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων, ἐπιδεχόμενον ἔτι καὶ
νῦν ὅτι καὶ φόρους δώσει Ῥωμαίοις ὅσους πρότερον
ὑπέσχετο ὁ πατὴρ καταπολεμηθεὶς καὶ τόπων ἐκχω-
3 ρήσει τῶν αὐτῶν. ἐάν τε γὰρ δέξωνται τὰς διαλύσεις,
καλὴν ἔφασαν ἔσεσθαι τῷ βασιλεῖ τὴν ἔξαργωγὴν τοῦ
πολέμου, πεπρωτοτεροκίτι διὰ τῶν ὑπαίθρων, καὶ κα-
θόλου πρὸς τὸ μέλλον εὐλαβεστέρους ὑπάρξουσιν τοὺς
Ῥωμαίους, πείραν εἰληφότες τῆς Μακεδόνων ἀν-
30 δρείας, εἰς τὸ μηδὲν ἄδικον μηδὲ βαρὺν προστάττειν
4 Μακεδόσιν· ἐάν τε μὴ δέξωνται, θυμομαχοῦντες ἐπὶ

τοῖς γερονόσιν, ἐκείνοις μὲν δικαίως νεμεσήσειν τὸ
δαιμόνιον, αὐτῷ δὲ διὰ τὴν μετριότητα συναγωνι-
στάς ὑπάρξειν τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ταῦ- 5
τα μὲν οὖν ἐδόκει τοῖς πλείοσι τῶν φίλων. συγκατα-
5 θεμένου δὲ τοῦ Περσέως ἐπέμποντο παραχορῆμα
πρεσβευταὶ Πάνταυχος Βαλάκρου καὶ Μίδων Βεροί-
εύς. ὧν παραγενομένων πρὸς τὸν Λικίνιον εὐθέως 6
ὁ στρατηγὸς συνῆγε συνέδριον. τῶν δὲ πρέσβεων
διασαφησάντων τὰ κατὰ τὰς ἐντολάς, μεταστησάμενοι
10 τοὺς περὶ τὸν Πάνταυχον ἐβουλεύοντο περὶ τῶν
προσπεπτωκότων. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ὁμοθυμαδὸν ὡς 7
βαρυτάτην δοῦναι τὴν ἀπόκρισιν. ἴδιον γὰρ τοῦτο 8
πάντη παρὰ Ῥωμαίοις ἔθος καὶ πάτριόν ἐστι τὸ κατὰ
μὲν τὰς ἐλαττώσεις ἀνθαδεστάτους καὶ βαρυτάτους
15 φαίνεσθαι, κατὰ δὲ τὰς ἐπιτυχίας ὡς μετριωτάτους.
τοῦτο δὲ διότι καλὸν πᾶς ἂν τις ὁμολογήσειεν· εἰ δὲ 9
καὶ δυνατὸν ἐν ἐνίοις καιροῖς, εἰκότως ἂν τις ἐπα-
πορήσειε. πλὴν τότε γε τοιαύτην ἔδωκαν τὴν ἀπό- 10
κρισιν· ἐκέλευον γὰρ ἐπιτρέπειν τὸν Περσέα τὰ καθ'
20 αὐτόν, καὶ καθόλου διδόναι τῇ συγκλήτῳ τὴν ἐξου-
σίαν ὡς ἂν αὐτῇ δοκῆ βουλευέσθαι περὶ τῶν κατὰ
τὴν Μακεδονίαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Πάνταυχον ταῦτα
ἀκούσαντες ἐπανήλθον καὶ διεσάφουν τῷ Περσεῖ καὶ
τοῖς φίλοις. ὧν τινες ἐκπληττόμενοι τὴν ὑπερηφα- 12
25 νίαν παρωξύνοντο, καὶ συνεβούλευον τῷ Περσεῖ
μῆτε διαπρεσβεύεσθαι μηκέτι μῆτε διαπέμπεσθαι
περὶ μηδενός. οὐ μὴν ὁ Περσεὺς τοιοῦτος ἦν, ἀλλὰ 13
προσιτιεὶς καὶ τὸ πλῆθος αὐξῶν τῶν χρημάτων διε-
πέμπετο πλεονάκεις πρὸς τὸν Λικίνιον. προκόπτων 14
30 δ' οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τῶν πλείστων φίλων ἐπιτιμώντων
αὐτῷ καὶ φασκόντων ὅτι νικῶν ποιεῖ τὰ τοῦ λειπο-
μένου καὶ τοῖς ὄλοις ἐπταικότος, οὕτως ἠναγκάσθη 15

τὰς διαπρεσβείας ἀπογνούς μεταστρατοπεδεῦσαι πάλιν ἐπὶ τὸ Συνύριον. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τούτων ἦν. [Exc. de legat. p. 119—129.]

8^a Ὅτι τῆς κατὰ τὴν ἵππομαχίαν φήμης μετὰ τὴν νίκην τῶν Μακεδόνων εἰς τὴν Ἑλλάδα διαγγελθείσης ἐξέλαμψε καθάπερ εἰ πῦρ ἢ τῶν πολλῶν πρὸς τὸν Περσέα διάθεσις, τὸν πρὸ τοῦ χρόνου ἐπικρουπτο-
2 μένων τῶν πλείστων. ἦν δὲ περὶ αὐτοὺς τοιαύτη τις, ἐμοὶ δοκεῖν, διάθεσις· παραπλήσιον ἦν τὸ γιγνόμενον
3 τῷ συμβαίνοντι περὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις ὅταν πρὸς ἐπιφανῆ καὶ ἀήτητον ἀθλητὴν εἶναι δοκοῦντα συγκαταστή ταπεινὸς καὶ πολὺ καταδεέστερος ἀνταγωνιστής, εὐθέως ἀπομερίζει τὰ πλήθη τὴν εὐνοίαν τῷ καταδεεστέρω καὶ θαρ-
4 ρεῖν παρακαλεῖ καὶ συνεξανίσταται τούτῳ ταῖς ὁρ-
5 μαῖς· ἐὰν δὲ καὶ ψαύσῃ τοῦ προσώπου καὶ ποιήσῃ τι σημεῖον τῆς πληγῆς, παραντίκα πάλιν ἐφ' ἀπάντων ἀγῶν μικρὸς γίγνεται· ποτὲ δὲ καὶ χλευάζειν ἐπιχει-
6 ροῦσι τὸν ἕτερον, οὐ μισοῦντες οὐδὲ καταγιννώσκοντες, ἀλλὰ παραδόξως ἔε συμπαθεῖς γιγνόμενοι καὶ
7 τῷ καταδεεστέρω φύσει προσμερίζοντες τὴν ἑαυτῶν εὐνοίαν· οὗς ἐὰν ἐπιστήσῃ τις ἐν καιρῷ, ταχέως μετατίθενται, καὶ παρὰ πόδας ἐπιλαμβάνονται τῆς ἑαυ-
8 τῶν ἀγνοίας.

8^b Ὅ φασὶ ποιῆσαι Κλειτόμαχον· ἐκείνου γὰρ ἀνυ-
9 ποστάτου δοκοῦντος εἶναι κατὰ τὴν ἀθλησιν, καὶ τῆς αὐτοῦ δόξης ἐπιπολαξούσης κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, Πτολεμαῖον φασὶ τὸν βασιλέα φιλοδοξήσαντα πρὸς τὸ καταλῦσαι τὴν δόξαν αὐτοῦ, παρα-
10 σκευάσαντα μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας Ἀριστόνικον τὸν πύκτην ἐξαποστεῖλαι, δοκοῦντα φύσει ἔχειν ὑπερ-
11 ἔχουσιν ἐπὶ ταύτην τὴν χρεῖαν· παραγενομένου δὲ

εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ προειρημένου καὶ συγκαταστάν-
12 τος Ὀλυμπίασι πρὸς τὸν Κλειτόμαχον, ἐξ αὐτῆς, ὡς εἰκεν, ἀπένευσαν πολλοὶ πρὸς τὸν Ἀριστόνικον καὶ παρεκάλουν, χαίροντες ἐπὶ τῷ βραχὺ τι τετολμηκέναι
13 τινὰ συγκαταστήναι πρὸς τὸν Κλειτόμαχον· ὡς δὲ γε
14 προβαίνων ἐφάμιλλος ἐφαίνετο κατὰ τὸν ἀγῶνα καὶ πονοῦν καὶ τραῦμα καίριον ἐποίησε, κρότος ἐγίγνετο καὶ συνεξέπιπτον οἱ πολλοὶ ταῖς ὁρμαῖς, θαρρεῖν παρακαλοῦντες τὸν Ἀριστόνικον. ἐν ᾧ καιρῷ φασὶ τὸν
15 Κλειτόμαχον ἀποστάντα καὶ διαπνεύσαντα βραχὺν χρόνον, ἐπιστρέψαντα πρὸς τὰ πλήθη πυνθάνεσθαι τί βουλόμενοι παρακαλοῦσι τὸν Ἀριστόνικον καὶ συναγωνίζονται ἐκείνῳ καθ' ὅσον εἰσὶ δυνατοί, πό-
16 τερον οὐ συνοῖδασιν αὐτῷ ποιοῦντι τὰ δίκαια κατὰ τὴν ἀθλησιν ἢ τοῦτο ἀγνοοῦσι διότι Κλειτόμαχος μὲν
17 ἀγωνίζεται νῦν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων δόξης, Ἀριστόνικος δὲ περὶ τῆς Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως. πό-
18 τερον ἂν οὐ βουληθεῖεν τὸν Ὀλυμπίασι στέφανον Αἰγύπτιον ἀποφέρειν ἄνθρωπον νικήσαντα τοὺς Ἑλ-
19 ληνας ἢ Θηβαῖον καὶ Βοιωτίον κηρύττεσθαι νικῶντα τῇ πυγμῇ τοὺς ἄνδρας; ταῦτα δ' εἰπόντος τοῦ Κλει-
20 τομάχου τηλικαύτην φασὶ γενέσθαι τὴν μετάπτωσιν τῶν πολλῶν ὥστε πάλιν ἐκ μεταβολῆς μᾶλλον ἀπὸ τοῦ πλήθους ἢ τοῦ Κλειτομάχου καταγωνισθῆναι τὸν
21 Ἀριστόνικον.

Τούτῳ δὲ παραπλήσιον ἦν καὶ τὸ κατὰ τὸν Περ-
22 σέα συμβαίνον περὶ τοὺς ὄχλους· εἰ γὰρ τις ἐπιστή-
23 σας αὐτοὺς ἤφροτο μετὰ παρρησίας εἰ βούλοιντ' ἂν εἰς ἓνα πεσεῖν τὴν τηλικαύτην ὑπεροχὴν καὶ λαβεῖν
24 μοναρχικῆς πείραν ἐξουσίας ἀνυπευθύνου κατὰ πάν-
25 τα τρόπον, ταχέως ἂν αὐτοὺς ὑπολαμβάνω.....
26 παλινοφθίαν ποιῆσαι καὶ μεταπεσεῖν εἰς τούναντίον· 2

εἰ δὲ καὶ βραχέα τις ὑπέμνησε τῶν γεγυμένων ἐκ μὲν τῆς Μακεδόνων οἰκίας δυσκόλων τοῖς Ἑλλησιν, ἐκ δὲ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς συμφερόντων, καὶ λίαν ἂν παρὰ πόδας αὐτοὺς ὑπολαμβάνω μεταμεληθῆναι. πλὴν τότε γὰρ κατὰ τὴν ἀνεπίστατον καὶ πρώτην ὁρμὴν ἐκφα-⁵ νῆς ἦν ἢ τῶν πολλῶν εὐδόκησις τοῖς προσαγγελλομένοις, ἀσμενιζόντων διὰ τὸ παράδοξον, εἰ καθόλου πέφηνε τις ἰκανὸς ἀνταγωνιστῆς Ῥωμαίους. περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτου προήχθη εἰπεῖν, ἵνα μὴ τις ἀκρίτως εἰς ἀχαριστίαν ὀνειδίξῃ τοῖς Ἑλλησι¹⁰ τὴν τότε διάθεσιν, ἀγνοῶν τὰ φύσει παρεπόμενα τοῖς ἀνθρώποις. [Exc. Vat. p. 421 M. 69—70 H.]

9 Κέστρος. ξένον ἦν τοῦτο τὸ εὖρημα κατὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον. τὸ δὲ βέλος τοιοῦτον· διπάλαι-² στον ἦν, ἴσον ἔχον τὸν ἀλίσκον τῇ προβολῇ. τούτῳ³ ξύλου ἐνήροστο τῷ μὲν μήκει σπιθαμιαῖον, τῷ δὲ⁴ πάχει δακτυλιαῖον ἔχον τὴν διάμετρον. εἰς δὲ τούτου τὸ μέσον ἐσφηνώτο πτερόγρια τρία ξύλινα, βρα-⁵ χέα παντελῶς. τοῦτο, δυοῖν κώλων ἀνίσων ὑπαρχόντων τῆς σφενδόνης, εἰς τὸ μέσον ἐνηγκυλίετο¹⁰ τῶν κώλων εὐλύτως. λοιπὸν ἐν μὲν τῇ περιαγωγῇ τεταμένον τούτων ἔμενεν· ὅτε δὲ παραλυθεῖν θάτερον τῶν κώλων κατὰ τὴν ἄφασιν, ἐκπίπτον ἐκ τῆς ἀγκύλης καθάπερ εἰ μολυβδὶς ἐκ τῆς σφενδόνης ἐφέ-⁷ ρετο, καὶ προσπίπτον μετὰ βιαίας πληγῆς κακῶς διε-²⁵ τίθει τοὺς συγκυρήσαντας. [Suidas v. κέστρος.]

10 Ὅτι ὁ Κότυς ἦν ἀνὴρ καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἀξιόλογος καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς χρεῖας διαφέρων,² ἔτι δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν πάντα μᾶλλον ἢ Θραξ· καὶ³ γὰρ νήπιος ὑπῆρχε καὶ πρᾶξις καὶ βάρδος ὑπέ-³⁰ φαινευ ἐλευθέρου. [Exc. Peir. p. 126.]

11 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν [ἦν] Περσεὺς ἐκ τοῦ πο-

λέμου τοῦ πρὸς Ῥωμαίους ἀπελύθη,] Ἀντήνορος πα-
ραγενομένου παρὰ τοῦ Περσέως περὶ τῆς τῶν αἰχμα-
λώτων διαλυτρώσεως τῶν μετὰ Διοφάνους πλεόντων,
ἐπέπεσε μεγάλη τοῖς πολιτευομένοις ἀπορία περὶ τοῦ
τί δέον εἶναι ποιεῖν. τοῖς μὲν γὰρ περὶ τὸν Φιλόφρονα²
καὶ Θεαίτητον οὐδαμῶς ἤρεσκε προσδέχεσθαι τὴν
τοιαύτην ἐπιπλοκὴν, τοῖς δὲ περὶ τὸν Δεῖωνα καὶ
Πολύρατον ἤρεσκε. καὶ τέλος ἐποίησαντο διάταξιν³
πρὸς τὸν Περσέα περὶ τῆς τῶν αἰχμαλώτων διαλυ-
10 τρώσεως. [Exc. de legat. p. 129.]

Ὅτι Πτολεμαῖος ὁ στρατηγὸς ὁ κατὰ Κύπρον οὐ¹²
δαμῶς Αἰγυπτιακὸς γέγονεν, ἀλλὰ νουνεχῆς καὶ πρα-
κτικὸς. παραλαβὼν γὰρ τὴν νῆσον ἔτι νηπίου τοῦ²
βασιλέως ὄντος ἐγίνετο μὲν ἐπιμελῶς περὶ συναγω-
15 γῆν χρημάτων, ἐδίδον δ' ἀπλῶς οὐδὲν οὐδενί, καί-
περ αἰτούμενος πολλάκις ὑπὸ τῶν βασιλικῶν διοικη-
τῶν καὶ καταλαλούμενος πικρῶς ἐπὶ τῷ μηδὲν προῖε-
σθαι. τοῦ δὲ βασιλέως εἰς ἡλικίαν παραγεγονότος³
συνθεῖς πλῆθος ἰκανὸν χρημάτων ἐξαπέστειλεν,⁴
20 καὶ τὸν Πτολεμαῖον αὐτὸν καὶ τοὺς περὶ τὴν αὐλήν
εὐδοκῆσαι τῇ πρότερον αὐτοῦ συστολῇ καὶ τῷ μηδὲν
προῖεσθαι.

Ὅτι Κέφαλος ἦκεν ἐξ Ἠπείρου, ἔχων μὲν καὶ¹³
πρότερον ἤδη σύστασιν πρὸς τὴν Μακεδόνων οἰκίαν,
25 τότε δὲ διὰ τῶν πραγμάτων ἠναγκασμένος αἰρεῖσθαι
τὰ τοῦ Περσέως. ἢ δ' αἰτία τοῦ συμβαινόντος ἐγέ-
νετο τοιαύτη. Χάροψ ἦν Ἠπειρώτης, ἀνὴρ τᾶλλα μὲν²
καλὸς κάραθός καὶ φίλος Ῥωμαίων, ὃς Φιλίππου τὰ
κατὰ τὴν Ἠπειρον στενὰ κατασχόντος αἰτιος ἐγένετο
30 τοῦ Φιλίππου μὲν ἐκπεσεῖν ἐκ τῆς Ἠπείρου, Τίτον
δὲ καὶ τῆς Ἠπείρου κρατῆσαι καὶ τῶν Μακεδό-
νων. οὗτος οὖν ἔσχε Μαχάταν, οὐ Χάροψ ἐγένετο.³

4 τοῦτον ἀντίπαιδα κατὰ τὴν ἡλικίαν ὄντα τοῦ πατρὸς
 μεταλλάξαντος ὁ Χάροψ μετὰ τῆς καθηκούσης προ-
 στασίας εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέστειλε χάριν τοῦ καὶ τὴν
 5 διὰλεκτον καὶ τὰ γράμματα τὰ Ῥωμαϊκὰ μαθεῖν. τοῦτο
 τὸ μειράκιον, πολλοῖς σύνηθες γερονός, ἐπανῆλθε 5
 6 μετὰ τινα χρόνον εἰς τὴν οἰκίαν. ὁ μὲν οὖν προ-
 σβύτερος Χάροψ μετήλλαξε τὸν βίον. τὸ δὲ μειρά-
 κιον, μετέωρον ὃν τῇ φύσει καὶ πάσης πονηρίας ἐμ-
 πλεων, ἐκορωνία καὶ παρετρίβετο πρὸς τοὺς ἐπιφα-
 7 νεῖς ἄνδρας. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς οὐδεὶς ἦν αὐτοῦ 10
 λόγος, ἀλλ' οἱ προκατέχοντες καὶ ταῖς ἡλικίαις καὶ
 ταῖς δόξαις, οἱ περὶ τὸν Ἀντίνοον, ἐχείριζον τὰ κοινὰ
 8 κατὰ τὰς αὐτῶν γνώμας. τοῦ δὲ πολέμου τοῦ Περ-
 σικοῦ συστάντος, εὐθέως διέβαλλε τὸ μειράκιον τοὺς
 προειρημένους ἄνδρας πρὸς Ῥωμαίους, ἀφορμῇ μὲν 15
 *χρώμενον τῇ προγεγενημένῃ συστάσει τῶν ἀνδρῶν
 9 πρὸς τὴν Μακεδόνων οἰκίαν, κατὰ δὲ τὸ παρὸν πάν-
 τα παρατηροῦν καὶ πᾶν τὸ λεγόμενον ἢ πραττόμενον
 ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκδεχόμενον, καὶ τὰ μὲν
 ἀφαιροῦν, τὰ δὲ προστιθέν, ἐλάμβανε πιθανότητας 20
 10 κατὰ τῶν ἀνθρώπων. ὁ δὲ Κέφαλος, τᾶλλα τε φρό-
 νιμος καὶ σιάσιμος ἄνθρωπος καὶ κατὰ τοὺς καιροὺς
 11 τούτους ἐπὶ τῆς ἀρίστης ὑπῆρχε γνώμης. εὐχόμενος
 γὰρ ἠΰξατο τοῖς θεοῖς μὴ συστήναι τὸν πόλεμον μηδὲ
 12 κριθῆναι τὰ πράγματα· πραττομένον δὲ τοῦ πολέ- 25
 μου τὰ κατὰ τὴν συμμαχίαν ἐβούλετο δίκαια ποιεῖν
 Ῥωμαίους, πέρα δὲ τούτου μήτε προστρέχειν ἀρενωῶς
 13 μήθ' ὑπηρετεῖν μηδὲν παρὰ τὸ δέον. τοῦ δὲ Χάρο-
 πος ἐνεργῶς χρωμένου ταῖς κατ' αὐτοῦ διαβολαῖς,
 καὶ πᾶν τὸ παρὰ τὴν Ῥωμαίων βούλησιν γιγνόμενον 30
 εἰς ἐθελουσίακῃσιν ἄγοντος, τὸ μὲν πρῶτον οἱ προει-
 ρημένοι κατεφρόνουσιν, οὐδὲν αὐτοῖς συνειδότες ἀλλό-

τριον βουλευομένοις Ῥωμαίων. ὥς δὲ τοὺς περὶ τὸν 14
 Ἴππόλοχον καὶ Νικάνδρον καὶ Λόχαγον εἶδον τοὺς
 Αἰτωλοὺς ἀναγομένους εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ τῆς ἱππο-
 μαχίας ἀλόγως, καὶ τὰς διαβολὰς τὰς ἐκ τῶν περὶ
 5 Ἀνκίσκον πεπιστευμένας κατ' αὐτῶν, οἵτινες κατὰ
 τὴν Αἰτωλίαν τὴν αὐτὴν αἴρεσιν ἤγον τῷ Χάροπι, τὸ
 τηρικᾶδε προῖδόμενοι τὸ μέλλον ἐβουλεύοντο περὶ
 αὐτῶν. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς παντὸς πείραν λαμβάνειν, 15
 ἐφ' ᾧ μὴ προσέσθαι σφᾶς αὐτοὺς ἀκρίτως εἰς τὴν Ῥώ-
 10 μην ἐπανάγεσθαι διὰ τὰς Χάροπος διαβολὰς. οὕτω 16
 μὲν οὖν οἱ περὶ τὸν Κέφαλον ἠναγκάσθησαν παρὰ
 τὰς αὐτῶν προαιρέσεις ἐλέσθαι τὰ τοῦ Περσέως.

Ἵτι οἱ περὶ Θεόδοτον καὶ Φιλόστρατον ἐποίησαν 14
 ἄσεβες πρᾶγμα καὶ παράσπονδον ὁμολογουμένως.
 15 πυνθόμενοι γὰρ τὸν ὕπατον τῶν Ῥωμαίων Αὐλον 2
 Ὀστίλιον παραγίγνεσθαι κομιζόμενον εἰς Θετταλίαν
 ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ νομίζοντες, εἰ παραδοῖεν τὸν
 Αὐλον τῷ Περσεί, μεγίστην μὲν ἂν πίστιν προσενέγ-
 κασθαι, μέγιστα δ' ἂν βλάβαι κατὰ τὸ παρὸν Ῥω-
 20 μαίους, ἔγραψον τῷ Περσεί συνεχῶς ἐπισπεύδειν. ὁ 3
 δὲ βασιλεὺς ἐβούλετο μὲν ἐξ αὐτῆς προάγειν καὶ συν-
 ἄπτειν, τῶν δὲ Μολοττῶν κατὰ τὸν Ἄσπον ποταμὸν
 τὴν γέφυραν κατειληφότων ἐκωλύετο τῆς ὀρμῆς καὶ
 πρῶτον ἠναγκάζετο διαμάχεσθαι πρὸς τούτους. συν- 4
 25 ἔβη δὲ τὸν Αὐλον εἰς τοὺς Φανοτεῖς παραγενόμενον
 καταλῦσαι παρὰ Νέστορι τῷ Κρωπίῳ καὶ παραδοῦ-
 ναι καθ' αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς καιρὸν ὁμολογούμενον·
 ὃν εἰ μὴ τύχη τις ἐβράβευσε πρὸς τὸ βέλτιον, οὐκ
 ἂν μοι δοκεῖ διαφυγεῖν. νῦν δὲ δαιμονίως πως ὁ 5
 30 Νέστωρ τὸ μέλλον ὀπτευσάμενος, ἐξ αὐτῆς ἠνάγκασε
 μετελθεῖν εἰς γείτονος τῆς νυκτός. καὶ ἀπογνοὺς 6
 τὴν διὰ τῆς Ἠπείρου πορείαν ἀνήχθη, καὶ πλεύσας

εἰς Ἀντικύραν ἐκείθεν ἐποιήσατο τὴν ὁρμὴν εἰς
Θετταλίαν.

15 Ὅτι Φαρνάκης πάντων τῶν πρὸ τοῦ βασιλέων
ἐγένετο παρανομώτατος.

2 Ὅτι Ἀτταλος, χειμάζων ἐν Ἐλατεία, καὶ σαφῶς εἰ-
δὼς τὸν ἀδελφὸν Εὐμένην λυπούμενον μὲν ὡς ἐνι μά-
λιστα καὶ βαρυνόμενον ἐπὶ τῷ τὰς ἐπιφανεστάτας
αὐτοῦ τιμὰς ἠθετήσθαι ὑπὸ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ
διὰ κοινοῦ δόγματος, ἐπικρουπτόμενον δὲ πρὸς πάν-
3 τας τὴν περὶ αὐτὸν ὑπάρχουσιν διάθεσιν, ἐπεβάλετο 10
διαπέμπεσθαι πρὸς τινὰς τῶν ἐν Ἀχαΐᾳ, σπουδάζων
ἀποκατασταθῆναι τὰ δελφῶν αὐτοῦ μὴ μόνον τὰς ἀνα-
4 θηματικὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐγγράπτους τιμὰς. τοῦτο δ'
ἐποίει πεπεισμένος μερίστην μὲν ἂν ἐκείνῳ ταύτην
χάριν προσενέγκασθαι, μάλιστα δ' ἂν τὸ φιλάδελ-
15 φον καὶ γενναῖον τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως ἐναποδεί-
ξασθαι τοῖς Ἕλλησι διὰ ταύτης τῆς πράξεως.

16 Ὅτι οἱ Κυθωνιάται κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον
ἐποίησαν πρᾶγμα δεινὸν καὶ παράσπονδον ὁμο-
2 λογουμένως. καίπερ πολλῶν τοιούτων γενομένων 20
κατὰ τὴν Κρήτην, ὅμως ἔδοξεν ὑπεραίρειν τὴν συν-
3 ἠθειαν τὸ τότε γενόμενον. ὑπαρχούσης γὰρ αὐτοῖς
οὐ μόνον φιλίας, ἀλλὰ συμπολιτείας πρὸς Ἀπολλω-
νιάτας καὶ καθόλου κοινωνίας πάντων τῶν ἐν ἀν-
θρώποις νομιζομένων δικαίων, καὶ περὶ τούτων κει-
25 μένης ἐνόρκου συνθήκης παρὰ τὸν Δία τὸν Ἰδαῖον,
4 παρασπονδήσαντες τοὺς Ἀπολλωνιάτας κατελάβοντο
τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας κατέσφαξαν, τὰ δὲ
ὑπάρχοντα διήρπασαν, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα
καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν διανεμιάμενοι κατεῖχον. 30
[Exc. Peir. p. 126—133.]

17 Ὅτι Ἀντίοχος, ὁρῶν ἐκφανῶς ἤδη τοὺς κατὰ τὴν

Ἀλεξάνδρειαν παρασκευαζομένους εἰς τὸν περὶ Κοί-
λης Συρίας πόλεμον, εἰς μὲν τὴν Ῥώμην ἔπεμψε προ-
σβευτὰς τοὺς περὶ Μελέαρον, ἐντειλάμενος λέγειν 2
τῇ συγκλήτῳ καὶ διαμαρτύρασθαι διότι παρὰ πάντα
5 τὰ δίκαια Πτολεμαῖος αὐτῷ τὰς χεῖρας ἐπιβάλλει.

[Exc. de legat. p. 129—130.]

Ἴσως μὲν οὖν ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπίοις τῷ και- 18
ρῷ δεῖ μετρεῖν ἕκαστα τῶν ἐνεργουμένων· μερίστην
γὰρ οὗτος ἔχει δύνναμιν· μάλιστα δ' ἐν τοῖς πολεμι-
10 κοῖς ὀξύταται γὰρ περὶ τούτων εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη
γίννονται ῥοπαί· τὸ δ' ἀστοχεῖν τούτων μέγιστόν
ἔστι τῶν ἀμαρτημάτων.

Ὅτι δοκοῦσι πολλοὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐπιθυ- 2
μεῖν τῶν καλῶν, ὀλίγοι δὲ τολμᾶν ἐγχειρεῖν αὐτοῖς,
15 σπάνιοι δὲ τῶν ἐγχειρησάντων ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν τὰ
πρὸς τὸ καθῆκον ἐν ἑκάστοις πρῆξιμι. [Exc. Vat. p. 424
M. 70 H.]

FRAGMENTA LIBRI XXVIII.

1 Ὅτι τοῦ πολέμου τοῦ περὶ Κοίλης Συρίας καταρ-
 χὴν λαβόντος Ἀντίοχῳ καὶ Πτολεμαίῳ τοῖς βασιλεῦ-
 σιν ἦκον πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην παρὰ μὲν Ἀντιό-
 χου Μελέαργος καὶ Σωσιφάνης καὶ Ἡρακλείδης, παρὰ
 2 δὲ Πτολεμαίου Τιμόθεος καὶ Δάμων. συνέβαινε δὲ 5
 κρατεῖν τὸν Ἀντίοχον τῶν κατὰ Κοίλην Συρίαν καὶ
 3 Φοινίκην πραγμάτων. ἔξ οὗ γὰρ Ἀντίοχος ὁ πατήρ
 τοῦ νῦν λεγομένου βασιλέως ἐνίκησε τῇ περὶ τὸ Πά-
 νιον μάχῃ τοὺς Πτολεμαίου στρατηγούς, ἀπ' ἐκεί-
 νων τῶν χρόνων ἐπέιδοντο πάντες οἱ προειρημένοι 10
 4 τόποι τοῖς ἐν Συρίᾳ βασιλεῦσι. διόπερ ὁ μὲν Ἀν-
 τίοχος, ἡγούμενος τὴν κατὰ πόλεμον ἰσχυροτάτην καὶ
 καλλίστην εἶναι κτῆσιν, ὡς ὑπὲρ ἰδίων ἐποιεῖτο τὴν
 5 σπουδὴν· ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ἀδίκως ὑπολαμβάνων
 τὸν πρότερον Ἀντίοχον συνεπιθέμενον τῇ τοῦ πα- 15
 τρός ὀρφανία παρηγοῖσθαι τὰς κατὰ Κοίλην Συρίαν
 πόλεις αὐτῶν, οὐχ οἷός τ' ἦν ἐκείνῳ παραχωρεῖν τῶν
 6 τόπων τούτων. διόπερ οἱ περὶ τὸν Μελέαργον ἦκον,
 ἐντολὰς ἔχοντες μαρτύρεσθαι τὴν σύγκλητον διότι
 Πτολεμαῖος αὐτῷ παρὰ πάντα τὰ δίκαια τὰς χεῖρας 20
 7 ἐπιβάλλει πρότερος, οἱ δὲ περὶ τὸν Τιμόθεον περὶ τε
 τῆς τῶν φιλανθρώπων ἀνανεώσεως καὶ τοῦ διαλύειν
 τὸν πρὸς Περσέα πόλεμον, μάλιστα δὲ παρατηρεῖν

τὰς τῶν περὶ τὸν Μελέαργον ἐντεύξεις. περὶ μὲν οὖν 8
 τῆς διαλύσεως οὐκ ἐθάρορσαν εἰπεῖν, Μάρκου συμ-
 βουλευσάντος αὐτοῖς Αἰμιλίου· περὶ δὲ τῶν φιλαν-
 θρώπων ἀνανεωσάμενοι, καὶ λαβόντες ἀποκρίσεις
 5 ἀκολούθους τοῖς ἀξιουμένοις, ἐπανῆλθον εἰς τὴν
 Ἀλεξάνδρειαν. τοῖς δὲ περὶ τὸν Μελέαργον ἡ σύγ- 9
 κλητος ἀπεκρίθη διότι Κοῖντῳ Μαρκίῳ δώσει τὴν
 ἐπιτροπὴν γράψαι περὶ τούτων πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς
 αὐτῷ δοκεῖ συμφέρειν ἐκ τῆς ἰδίας πίστεως. καὶ
 10 ταῦτα μὲν οὕτως ἐχειρίσθη κατὰ τὸ παρόν.

Ἅτι κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους ἦλθον καὶ παρὰ 2
 Ῥοδίων πρέσβεις, ἥδη τῆς θερείας ληγούσης, Ἀγησί-
 λογος καὶ Νικαγόρας καὶ Νίκανδρος, τὴν τε φιλίαν 2
 ἀνανεωσόμενοι καὶ σίτου θέλοντες ἐξαγωγὴν λαβεῖν,
 15 ἅμα δὲ καὶ περὶ τῶν διαβολῶν ἀπολογησόμενοι τῶν
 λεγομένων κατὰ τῆς πόλεως. ἐκφανέστατα γὰρ ἐδό- 3
 κουν στασιάζειν [ἐν τῇ Ῥόδῳ] οἱ μὲν περὶ τὸν Ἀγαθά-
 γητον καὶ Φιλόφρονα καὶ Ῥοδοφῶντα καὶ Θεαίτητον,
 ἀπεριεθόμενοι πάσας τὰς ἐλπίδας ἐπὶ Ῥωμαίους, οἱ
 20 δὲ περὶ τὸν Δεῖνωνα καὶ Πολυάρατον ἐπὶ Περσέα
 καὶ Μακεδόνας. ἔξ ὧν πλεονάκις ἐν τοῖς ἐκείνων 4
 πράγμασιν ἀντιρρήσεως γενομένης, καὶ διεσκομένων
 τῶν διαβουλίων, ἐλάμβανον ἀφορμὰς οἱ βουλόμενοι
 λογοποιεῖν κατὰ τῆς πόλεως. οὐ μὴν ἦ γε σύγκλητος 5
 25 τότε προσεποιήθη τούτων οὐδέν, καίπερ σαφῶς εἰ-
 δυῖα τὰ γενόμενα παρ' αὐτοῖς· σίτου δὲ δέκα μυριά-
 δας μεδίμνων ἐξάγειν ἐκ Σικελίας [ἐφῆκαν]. ταῦτα 6
 μὲν οὖν ἡ σύγκλητος ἐρημάτισεν ἰδίᾳ τοῖς Ῥοδίων
 πρεσβευταῖς, ἀκολούθως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν 7
 30 ἀπήντησε τοῖς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος παραγεγονόσι, τη-
 ροῦσι τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰτα- 8
 λίαν ἐν τούτοις ἦν.

3 Ὅτι Ἀύλος κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἀντιστράτη-
 γος ἦν καὶ παραχειμάζων ἐν Θετταλίᾳ μετὰ τῶν δυ-
 νάμεων, ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς εἰς τοὺς κατὰ τὴν
 Ἑλλάδα τόπους Γάιον Ποπίλιον καὶ Γνάιον Ὀκτα-
 2 ούιον· οἱ πρῶτον μὲν εἰς Θήβας ἐλθόντες ἐπήνεσαν
 καὶ παρεκάλεσαν τοὺς Θεβαίους διαφυλάττειν τὴν
 3 πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίαν. ἐξῆς δὲ τούτοις ἐπιπορευό-
 μενοι τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπιδεικνύειν ἐπει-
 ρῶντο τοῖς ἀνθρώποις τὴν τῆς συγκλήτου προνόμη-
 καὶ φιλανθρωπίαν, προφερόμενοι τὰ δόγματα τὰ μι-
 4 κρῶ πρότερον ῥηθέντα, ἅμα δὲ διὰ τῶν λόγων παρε-
 νέφαινον ὡς εἰδότες τοὺς ἐν ἐκάστη τῶν πόλεων
 παρὰ τὸ δέον ἀναχωροῦντας, ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς
 5 προπίπτοντας. καὶ δῆλοι πᾶσιν ἦσαν δυσαρεστού-
 μενοι τοῖς ἀναχωροῦσιν οὐχ ἥττον ἢ τοῖς ἐκφανῶς
 6 ἀντιπράττουσιν. ἐξ ἧν τοὺς πολλοὺς εἰς ἐπίστασιν
 καὶ διαπόρησιν ἤγον ὑπὲρ τοῦ τί ποτ' ἂν ἢ λέγον-
 τες ἢ πράττοντες εὐστοχοῖεν τῶν παρεστῶτων και-
 7 ρῶν. οἱ δὲ περὶ τὸν Γάιον, συναχθείσης τῆς τῶν
 Ἀχαιῶν ἐκκλησίας, ἐλέγοντο μὲν βεβουλεῦσθαι κατη-
 20 γορήσειν τῶν περὶ τὸν Λυκόρταν καὶ τὸν Ἄρχωνα
 8 καὶ Πολύβιον καὶ παραδείξειν ἄλλοτριούς ὑπάρχον-
 τας τῆς τῶν Ῥωμαίων αἰρέσεως καὶ τὴν ἡσυχίαν
 ἄγοντας κατὰ τὸ παρὸν, οὐ φύσει τοιοῦτους ὄντας,
 ἀλλὰ παρατηροῦντας τὰ συμβαίνοντα καὶ τοῖς και-
 25 ροῖς ἐφεδρεῦοντας. οὐ μὴν ἐθάρορσαν τοῦτο ποιῆ-
 σαι διὰ τὸ μηδεμίαν εὐλογον ἀφορμὴν ἔχειν κατὰ
 10 τῶν προειρημένων ἀνδρῶν. διὸ συναχθείσης αὐτοῖς
 τῆς βουλῆς εἰς Αἴγιον, ἀσπαστικὴν τε καὶ παρακλη-
 τικὴν ποιησάμενοι τὴν πρὸς Ἀχαιοὺς ἐντευξιν ἀπέ-
 30 πλευσαν εἰς τὴν Αἰτωλίαν.

4 Καὶ πάλιν ἐκεῖ συναχθείσης αὐτοῖς τῆς ἐκκλη-

σίας εἰς Θέρμιον, παρελθόντες εἰς τοὺς πολλοὺς παρα-
 κλητικούς καὶ φιλανθρώπους διετίθεντο λόγους. τὸ 2
 δὲ συνέχον αὐτοῖς τῆς ἐκκλησίας ὁμήρους ἔφασαν
 δεῖν δοθῆναι σφίσι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν. τούτων δὲ 3
 5 καταβάντων, Πρόανδρος ἐπαναστὰς ἐβουλετό τινὰς
 εὐχρηστίας πρὸς αὐτοῦ γεγενημένας εἰς τοὺς Ῥωμαί-
 οὺς προφέρεισθαι καὶ κατηγορεῖν τῶν διαβαλλόντων
 αὐτόν· ἐφ' ὃν Γάιος πάλιν ἐπαναστὰς, καὶ καλῶς εἰ- 4
 δῶς ἄλλοτριον αὐτόν ὄντα Ῥωμαίων, ὅμως ἐπήνεσε,
 10 καὶ πᾶσι τοῖς εἰρημένους ἀνθρωπολογήσατο. μετὰ δὲ 5
 τοῦτον προελθὼν Λυκίσκος ἐπ' ὀνόματος μὲν οὐδε-
 νὸς ἐποίησατο κατηγορίαν, καθ' ὑπόνοιαν δὲ πολλῶν.
 ἔφη γὰρ περὶ μὲν τῶν κορυφαίων καλῶς βεβουλεῦ- 6
 σθαι Ῥωμαίους, ἀπαγαρόντας αὐτοὺς εἰς τὴν Ῥώμην,
 15 λέγων τοὺς περὶ τὸν Εὐπόλεμον καὶ Νίκανδρον, τοὺς 7
 δὲ συναρῶνιστὰς καὶ τοὺς παραστάτας τοὺς ἐκείνων
 ἔτι μένειν κατὰ τὴν Αἰτωλίαν, οὓς δεῖν ἅπαντας τῆς
 αὐτῆς τυχεῖν ἐκείνοις ἐπιστροφῆς, ἂν μὴ πρόωνται
 τὰ τέκνα Ῥωμαίοις εἰς ὀμηρείαν. μάλιστα δὲ κατ' 8
 20 Ἀρχιδάμου καὶ Πανταλέοντος ἐποίει τὰς ἐμφάσεις.
 τούτου δὲ παραχωρήσαντος, Πανταλέων ἀναστὰς τὸν 9
 μὲν Λυκίσκον διὰ βραχέων ἐλοιδόρησε, φήσας αὐτόν
 ἀναισχύντως καὶ ἀνελευθέρως κολακεύειν τοὺς ὑπερ-
 10 ἔχοντας, ἐπὶ δὲ τὸν Θόαντα μετέβη, τοῦτον ὑπολαμ-
 25 βάνων εἶναι τὸν ἀξιοπίστως ἐνιέντα τὰς κατ' αὐτῶν
 διαβολάς, τῷ δοκεῖν μηδεμίαν ὑπάρχειν αὐτοῖς πρὸς
 τούτου διαφορὰν. καὶ τὰ μὲν ὑπομνήσας τῶν κατ' 11
 Ἀντίοχον καιρῶν, τὰ δὲ ὄνειδίσας εἰς ἀχαριστίαν αὐ-
 τῷ, διότι δοθεὶς ἔκδοτος Ῥωμαίοις, πρεσβεύσαντος
 30 αὐτοῦ καὶ Νικάνδρου, τύχοι τῆς σωτηρίας ἀνεπί-
 στως, ταχέως ἐξεκαλέσατο τοὺς Αἰτωλοὺς εἰς τὸ μὴ 12
 μόνον θοροβεῖν τὸν Θόαντα, ὅτε βουληθείη τι λέγειν,

13 ἀλλὰ καὶ βάλλειν ὁμοθυμαδόν. γενομένων δὲ τού-
των, βραχέα καταμειψάμενος ὁ Γάιος τοὺς Αἰτωλοὺς
ἐπὶ τῷ βάλλειν τὸν Θόαντα, οὗτος μὲν εὐθέως μετὰ
τοῦ συμπρεσβευτοῦ ἀπῆρεν εἰς Ἀκαρνανίαν, ἐκσιω-
πηθεὶς περὶ τῶν ὁμήρων· τὰ δὲ κατὰ τὴν Αἰτωλίαν 5
ἐν ὑποψίαις ἦν πρὸς ἀλλήλους καὶ ταραχαῖς ὀλο-
σχερέσει. [Exc. de legat. p. 130—134.]

5 Ὅτι κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν συναχθείσης τῆς ἐκ-
κλησίας εἰς Θούριον, Αἰσχρίων μὲν καὶ Γλαῦκος καὶ
Χρέμης ὄντες Ῥωμαίων [φίλοι], παρεκάλουν τοὺς περὶ 10
2 τὸν Γάιον ἔμφρουρον ποιῆσαι τὴν Ἀκαρνανίαν· εἶ-
ναι γὰρ παρ' αὐτοῖς τοὺς ἀποφέροντας τὰ πράγματα
3 πρὸς Περσέα καὶ Μακεδόνας. Διογένης δὲ τὴν ἐναν-
τίαν ἐποίησατο τούτοις συμβουλίαν. οὐ γὰρ ἔφη δεῖν
φρουρὰν εἰσάγειν εἰς οὐδεμίαν πόλιν· ταῦτα γὰρ 15
4 ὑπάρχειν τοῖς πολεμίοις γεγενημένοις καὶ καταπολε-
μηθεῖσιν ὑπὸ Ῥωμαίων· οὐδὲν δὲ πεποιηκότας Ἀκαρ-
νανίας οὐκ ἀξίους εἶναι φρουρὰν εἰσδέχεσθαι κατ'
5 οὐδένα τρόπον. τοὺς δὲ περὶ Χρέμην καὶ Γλαῦκον,
ἰδίαν ἐθέλοντας κατασκευάζεσθαι δυναστείαν, δια- 20
βάλλειν τοὺς ἀντιπολιτευομένους καὶ θέλειν ἐπισπᾶ-
σθαι φρουρὰν τὴν συνεπισχύουσαν ταῖς αὐτῶν πλεο-
6 νεξίαις. φηθέντων δὲ τούτων, οἱ περὶ τὸν Γάιον,
θεωροῦντες τοὺς ὄχλους δυσαρεστουμένους ταῖς φρου-
ραῖς, καὶ βουλόμενοι στοιχεῖν τῇ τῆς συγκλήτου προ- 25
θέσει, συγκαταθέμενοι τῇ τοῦ Διογένης γνώμῃ καὶ
συνεπαινέσαντες ἀπῆραν ἐπὶ Ααρίσσης πρὸς τὸν ἀν-
θύπατον. [Exc. de legat. p. 137—138.]

6 Ὅτι ἔδοξε τοῖς Ἑλλησι περὶ τῆς πρεσβείας ἐπιστά-
2 σεως χρείαν ἔχειν τὸ γιγνόμενον. παραλαβόντες οὖν 30
τοὺς κατὰ τὴν ἄλλην πολιτείαν ὁμογνωμονοῦντας,
οὔτοι δ' ἦσαν Ἀρκεσίλαος, Ἀρίστων Μεγαλοπολίται,

Στρατίος Τριταεὺς, Ξένων Πατρεὺς, Ἀπολλωνίδης
Σικυνώσιος, ἐβουλευοντο περὶ τῶν ἐνεστῶτων. ὁ μὲν 3
οὖν Ἀνκόρτας ἔμεινεν ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς προθέσεως,
κρίνων μήτε Περσεῖ μήτε Ῥωμαίοις συνεργεῖν μηδέν,
5 ὁμοίως μὴδ' ἀντιπράττειν μηδετέροις. τὸ μὲν γὰρ 4
συνεργεῖν ἀλυσιτελεῖς ἐνόμιζεν εἶναι πᾶσι τοῖς Ἑλλησι,
προσφώμενος τὸ μέγεθος τῆς ἐσομένης ἐξουσίας περὶ
τοὺς κρατήσαντας, τὸ δ' ἀντιπράττειν ἐπισφαλές διὰ 5
τὸ πολλοῖς καὶ τοῖς ἐπιφανεστάτοις Ῥωμαίων ἀντω-
10 φθαλμηκῆναι περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων κατὰ τοὺς
ἀνώτερον καιροῦς. ὁ δ' Ἀπολλωνίδης καὶ Στρατίος
ἀντιπράττειν μὲν ἐπίτηδες Ῥωμαίοις οὐκ ᾔφοντο δεῖν 6
τοὺς δ' ὑπερκυβιστῶντας καὶ διὰ τῶν κοινῶν πραγ-
μάτων ἰδίαν χάριν ἀποτιθεμένους παρὰ Ῥωμαίοις,
15 καὶ τοῦτο πράττοντας παρὰ τοὺς νόμους καὶ παρὰ τὸ
κοινῇ συμφέρον, τούτους ἔφασαν δεῖν κωλύειν, καὶ
πρὸς τούτους ἀντοφθαλμεῖν εὐγενῶς. ὁ δ' Ἀρχων 7
ἀκολουθεῖν ἔφη δεῖν τοῖς καιροῖς, καὶ μὴ διδόναι τοῖς
ἐχθροῖς ἀφορμὴν εἰς διαβολὴν μηδὲ προσέσθαι σφᾶς
20 αὐτοὺς εἰς τὴν αὐτὴν ἔλθειν διάθεσιν τοῖς περὶ Νί-
κανδρον, οἵτινες πρὶν ἢ λαβεῖν πείραν τῆς τούτων
ἐξουσίας, ἐν ταῖς μεγίσταις εἰσὶ ταιλαιπωρίαις. ταύ- 8
της δὲ τῆς γνώμης μετέσχον Πολύαινος, Ἀρκεσίλαος,
Ἀρίστων, Ξένων. διὸ καὶ τὸν μὲν Ἀρχωνα πρὸς τὴν
25 στρατηγίαν ἔδοξεν αὐτοῖς εὐθέως προπορεύεσθαι, τὸν
δὲ Πολύβιον πρὸς τὴν ἱππαρχίαν.

Τούτων δὲ νεωστὶ γεγονότων καὶ προδιειληφό- 7
των τῶν περὶ τὸν Ἀρχωνα διότι δεῖ συμπράττειν
Ῥωμαίοις καὶ τοῖς τούτων φίλοις, τυχικῶς πως συν-
30 ἔβη τὸν Ἀτταλον πρὸς ἐτοίμους ὄντας ποιήσασθαι
τοὺς λόγους. διὸ καὶ προθύμως αὐτῷ κατανεύσαντες 2
ὑπέσχοντο συμπράξειν ὑπὲρ τῶν παρακαλουμένων.

3 τοῦ δ' Ἀττάλου πέμψαντος πρεσβευτάς, καὶ παραγε-
 νομένων τούτων εἰς τὴν πρώτην ἀγορᾶν, καὶ διαλε-
 γομένων τοῖς Ἀχαιοῖς περὶ τοῦ τὰς τιμᾶς ἀποκατα-
 σταθῆναι τῷ βασιλεῖ, καὶ παρακαλοῦντων ποιῆσαι
 4 τοῦτο διὰ τῆς Ἀττάλου χάριτος, ὁ μὲν ὄχλος ἄδελφος
 ἦν ἐπὶ τίνος ὑπάρχει γνώμης, πρὸς δὲ τὴν ἀντιλο-
 5 γίαν ἀνίσταντο πολλοὶ καὶ διὰ πολλὰς αἰτίας. οἱ μὲν
 γὰρ ἐξ ἀρχῆς αἴτιοι γενόμενοι τῆς ἀναιρέσεως τῶν
 τιμῶν βεβαιοῦν ἐβούλοντο τὴν αὐτῶν γνώμην· οἱ δὲ
 ἐκ τῶν κατ' ἰδίαν ἐγκλημάτων ὑπέλαβον καιρὸν ἔχειν
 10 ἀμύνεσθαι τὸν βασιλέα· τινὲς δὲ διὰ τὸν πρὸς τοὺς
 συμπράττοντας φθόνον ἐφιλοτιμοῦντο μὴ ζρατῆσαι
 6 τὸν Ἀτταλον τῆς ἐπιβολῆς. ὁ δ' Ἄρχων ἀνέστη μὲν
 βοηθήσων τοῖς πρεσβευταῖς· ἐκάλει γὰρ τὰ πράγματα
 7 τὴν τοῦ στρατηγοῦ γνώμην. βραχέα δ' εἰπὼν ἀνε-
 15 χώρησε, διευλαβηθεὶς μὴ δόξη κέρδους τινοῦ ἔνεκεν
 συμβουλεύειν διὰ τὸ πλῆθος ἰκανὸν χρημάτων εἰς
 8 τὴν ἀρχὴν δεδαπανημένοι. πολλῆς δ' οὔσης ἀπο-
 ρίας ὁ Πολύβιος ἀναστὰς ἐποίησατο μὲν καὶ πλείο-
 νας λόγους, μάλιστα δὲ προσέειπε πρὸς τὴν τῶν
 20 πολλῶν γνώμην, ὑποδείξας τὸ γεγονός ἐξ ἀρχῆς ψή-
 φισμα τῶν Ἀχαιῶν ὑπὲρ τῶν τιμῶν, ἐν ᾧ γεγραμ-
 μένον ἦν ὅτι δεῖ τὰς ἀπρεπεῖς ἀρθῆναι τιμὰς καὶ τὰς
 9 παρανόμους οὐ μὰ Δί' ἀπάσας. τοὺς δὲ περὶ Σωσι-
 γένη καὶ Διοπίειθι Ῥοδίους, δικαστὰς ὑπάρχοντας
 25 κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, καὶ διαφερομένους ἐκ τινῶν
 ἰδίων πρὸς τὸν Εὐμένη, λαβομένους ἔφη τῆς ἀφορ-
 μῆς ταύτης πάσας ἀνατετροφέναι τὰς τιμὰς τοῦ βα-
 10 σιλέως· καὶ τοῦτο πεποιηκέναι παρὰ τὸ τῶν Ἀχαιῶν
 δόγμα καὶ παρὰ τὴν δοθειῶσαν αὐτοῖς ἐξουσίαν καὶ τὸ
 11 μέγιστον παρὰ τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλῶς ἔχον. οὐ γὰρ ὡς
 ἡδικημένους τι τοὺς Ἀχαιοὺς βουλευσάσθαι τὰς τιμὰς

αἰρεῖν τὰς Εὐμένους, ἀλλὰ μείζους αὐτοῦ ζητοῦντος
 τῶν εὐεργεσιῶν, τούτῳ προσκόψαντας ψηφίσασθαι τὸ
 πλεονάζον παρελεῖν. διόπερ ἔφη δεῖν, καθάπερ οἱ
 12 δικασταὶ τὴν ἰδίαν ἔχθραν ἐπίπροσθεν ποιήσαντες
 τοῦ τῶν Ἀχαιῶν εὐσχήμονος ἀνέτρεψαν πάσας τὰς
 5 τιμὰς, οὕτω τοὺς Ἀχαιοὺς, κυριώτατον ἡγησαμένους
 τὸ σφίσι καθῆκον καὶ πρέπον, διορθώσασθαι τὴν τῶν
 δικαστῶν ἀμαρτίαν καὶ καθ' ἑαυτὸν τὴν πρὸς τὸν Εὐ-
 μένη γεγενημένην ἀλογίαν, ἄλλως τε καὶ μέλλοντας
 13 μὴ μόνου ἐπ' αὐτὸν τὸν βασιλέα τὴν χάριν ἀπρερίδει-
 σθαι ταύτην, ἔτι δὲ μᾶλλον εἰς τὸν ἀδελφὸν Ἀττα-
 λον. τοῦ δὲ πλῆθους εὐδοκήσαντος τοῖς λεγομένοις,
 14 ἐργάφῃ δόγμα προστάττον τοῖς ἄρχουσι πάσας ἀπο-
 καταστήσαι τὰς Εὐμένους τοῦ βασιλέως τιμὰς, πλὴν
 15 εἴ τινας ἀπρεπὲς τι περιέχουσι τῷ κοινῷ τῶν Ἀχαιῶν
 ἢ παράνομον. τοῦτον μὲν δὴ τὸν τρόπον καὶ κατὰ
 15 τοῦτον τὸν καιρὸν Ἀτταλος διορθώσατο τὴν γενομέ-
 νην ἀλογίαν περὶ τὰς ὑπαρχούσας Εὐμένει τὰδελφῷ
 τιμὰς κατὰ τὴν Πελοπόννησον. [Exc. de legat. p. 134
 20 —137.]

Ἔτι Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς ἦν καὶ πρακτικὸς καὶ με-
 16 γαλεπίβολος καὶ τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος ἄξιος,
 πλὴν τῶν κατὰ τὸ Πηλούσιον στρατηγημάτων. [Exc.
 Peir. p. 133.]

Ἔτι Περσενὺς πρὸς Γένθιον τὸν βασιλέα ἀπέ-
 25 στείλε πρεσβευτὰς Πλεύρατόν τε τὸν Ἰλλυριόν, οὗτα
 φνγάδα παρ' αὐτῷ, καὶ τὸν Βεροιαῖον Ἀδαῖον, δούς
 2 ἐντολὰς διασαφεῖν τὰ πεπραγμένα κατὰ τὸν πόλεμον
 πρὸς τε Ῥωμαίους αὐτῷ καὶ πρὸς Λαρδανίους, ἔτι δὲ
 30 καὶ πρὸς Ἡπειρώτας καὶ πρὸς Ἰλλυριοὺς κατὰ τὸ πα-
 ρόν, καὶ παρακαλεῖν αὐτὸν πρὸς τὴν τούτου καὶ Μα-
 κεδόνων φιλίαν καὶ συμμαχίαν. οἱ καὶ ποιησάμενοι 3

τὴν πορείαν ὑπὲρ τὸ Σκάρδον ὄρος διὰ τῆς Ἐρήμου
καλουμένης Ἰλλυρίδος, ἣν οὐ πολλοῖς χρόνοις ἀνωτέ-
ρον ἀνάστατον ἐποίησαν Μακεδόνες διὰ τὸ δυσέργους
ποιῆσαι τοὺς Δαρδανεῦσι τὰς εἰς τὴν Ἰλλυρίδα [καὶ Μα-
4 κεδονίαν] εἰσβολάς· πλὴν οἳ γε περὶ τὸν Ἀδαῖον διὰ 5
τούτων τῶν τόπων μετὰ πολλῆς κακοπαθείας ἤλθον εἰς
Σκόδραν, καὶ πυθόμενοι τὸν Γένθιον ἐν Δισσῶ διατρι-
5 βειν διεπέμψαντο πρὸς αὐτόν. τοῦ δὲ ταχέως αὐτοῦς
μεταπεμψαμένου, συμμίζαντες διελέγοντο περὶ ὧν
6 εἶχον τὰς ἐντολάς. ὁ δὲ Γένθιος οὐκ ἐδόκει μὲν ἄλ-
λότριος εἶναι τῆς πρὸς τὸν Περσέα φιλίας, ἐσκήπτετο
δὲ τοῦ μὴ παραχορῆμα συγκατατίθεσθαι τοῖς ἀξιου-
7 μένοις τὴν ἀχορηγίαν καὶ μὴ δύνασθαι χωρὶς χορη-
μάτων ἀναδέξασθαι τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον. οἳ
μὲν οὖν περὶ τὸν Ἀδαῖον ταύτας λαβόντες τὰς ἀπο-
8 κρίσεις ἐπανῆγον. ὁ δὲ Περσεὺς παραγενόμενος εἰς
Στύβερρον τὴν τε λείαν ἐλαφυροπώλησε καὶ τὴν δύ-
ναμιν ἀνέπαυσε, προσδεχόμενος τοὺς περὶ τὸν Πλεύ-
9 ρατον παραγενομένων δ' αὐτῶν, ἀκούσας τὰ παρὰ
τοῦ Γενθίου, πάλιν ἐξ αὐτῆς ἔπεμπε τὸν Ἀδαῖον καὶ 20
σὺν τούτῳ τὸν Γλανκίαν, ἕνα τῶν σωματοφυλάκων,
καὶ τρίτον τὸν Ἰλλυρίον, διὰ τὸ τὴν διάλεκτον εἰδέ-
10 ναι τὴν Ἰλλυρίδα, δούς ἐντολάς τὰς αὐτάς, ὥσπερ οὐ
κυρίως τοῦ Γενθίου διασεσαφημότος τίνος προσδεῖ-
11 ται καὶ τίνος γενομένου δύναται συγκαταβῆναι εἰς 25
τὰ παρακαλούμενα. τούτων δ' ἀφορησάντων, ἀνα-
ξεύξας αὐτὸς μετὰ τῆς δυνάμεως ἐποιεῖτο τὴν πο-
ρείαν ἐφ' Ἑσκανα.

9 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τούτου ἦκον οἳ πρὸς τὸν
Γένθιον ἀποσταλέντες πρόξενους οὐτ' ἑκονομηγότες 30
2 πλείον οὐδὲν τῶν πρότερον οὐτ' ἀναγγέλλοντες, διὰ
τὸ τὸν Γένθιον μένειν ἐπὶ τῆς αὐτῆς αἰρέσεως, ὅνα

μὲν ἔτοιμον τῷ Περσέϊ κοινωνεῖν τῶν αὐτῶν πραγ-
μάτων, χρημάτων δὲ φάσκοντα χρεῖαν ἔχειν. ὧν ὁ 3
Περσεὺς παρακούσας πάλιν ἔπεμπε τοὺς περὶ τὸν
Ἰππίαν βεβαιωσομένους ὑπὲρ τῶν ὁμολογιῶν, τὸ
5 συνέχον παραλιπών, φάσκων ἐξηγμένον εὐνοοῦντα
ποιήσκειν τὸν Γένθιον, ὥστε διαπορεῖν πότερα δεῖ λέ- 4
γειν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀλογιστίαν ἢ δαιμονοβλά-
βειαν. δοκῶ μὲν ὅτι δαιμονοβλάβειαν, οἵτινες ἐφίεν-
ται μὲν τοῦ μεγάλα τολμᾶν καὶ παραβάλλονται τῇ
10 ψυχῇ, παριᾶσι δὲ τὸ συνέχον ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς, βλέ-
πουντες αὐτὸ καὶ δυνάμενοι πράττειν. ὅτι γάρ, εἰ 5
Περσεὺς κατ' ἐκείνου τὸν καιρὸν ἠβουλήθη προέσθαι
χρημάτων καὶ κοινῇ τοῖς πολιτεύμασι καὶ κατ' ἰδίαν
τοῖς βασιλευσὶ καὶ τοῖς πολιτευομένοις, οὐ λέγω με-
15 γαλομερῶς, καθάπερ ἐξῆν αὐτῷ χορηγιῶν ἕνεκεν,
ἀλλὰ μετρίως μόνον, πάντας ἂν συνέβη καὶ τοὺς Ἑλ- 6
ληνας καὶ τοὺς βασιλεῖς, εἰ δὲ μὴ γε, τοὺς πλείστους
ἐξελεγχθῆναι, δοκῶ μηδένα τῶν νοῦν ἐχόντων πρὸς
με διαμφισβητῆσαι περὶ τούτων. νῦν δὲ καλῶς ποι- 7
ῶν οὐκ ἦλθε ταύτην τὴν ὁδὸν δι' ἧς ἢ κρατήσας τῶν
ὄλων ἐξουσίαν ἂν ὑπερήφανου ἔσχευ ἢ σφαλῆς πολ-
λοὺς ἂν ἐποίησε τῆς αὐτῆς τύχης πεῖραν αὐτῷ λα-
βεῖν, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν, δι' ἧς ὀλίγοι τελέως ἠλογή- 8
θησαν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν τῆς πράξεως καιρὸν.
25 [Exc. de legat. p. 138—140.]

Ἅτι ὁ Περσεὺς ἐπταικῶς τοῖς ὄλοις ἐπὶ τῷ εἰσελ- 9^a
θεῖν Ῥωμαίους εἰς Μακεδονίαν τῷ Ἰππίᾳ ἐπέτιμα.
ἀλλὰ μοι δοκεῖ τὸ μὲν ἐπιτιμῆσαι τοῖς ἄλλοις εἶναι
ῥάδιον καὶ συνιδεῖν τὰς τῶν πέλας ἀμαρτίας, τὸ δ'
30 αὐτὸν πράττειν τὰ δυνατὰ καὶ γινῶναι τὰ καθ' αὐ-
τὸν πάντων δυσχερέστατον· ὃ καὶ περὶ τὸν Περσέα
συνέβη γενέσθαι. [Exc. Vat. p. 424 M. 70 H.]

10 Ὅτι τοῦ Περσέως βουλομένου ἤξειν μετὰ δυνά-
 μεως εἰς Θετταλίαν, καὶ λήψεσθαι τὰ ὅλα κρῖσιν
 ἐν τῶν κατὰ λόγον, ἔδοξε τοῖς περὶ τὸν Ἄρχωνα
 δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀπολογεῖσθαι πάλιν πρὸς
 2 τὰς ἰκονοίας καὶ διαβολάς. εἰσήνεγκαν οὖν εἰς τοὺς 5
 Ἀχαιοὺς δόγμα διότι δεῖ πανδημεὶ ποιησαμένους τὴν
 ἔξοδον εἰς Θετταλίαν κοινωῆσαι τῶν πραγμάτων
 3 ὀλοσχερῶς τοῖς Ῥωμαίοις. καὶ τούτου κυρωθέντος
 ἔδοξε τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν Ἄρχωνα γίνεσθαι περὶ τὴν
 συναγωγὴν τοῦ στρατεύματος καὶ περὶ τὰς εἰς τὴν 10
 ἔξοδον παρασκευάς, πρὸς δὲ τὸν ὑπατον πρεσβευτὰς
 πέμπειν εἰς Θετταλίαν τοὺς τὰ δεδογμένα τοῖς Ἀχαι-
 οῖς διασαφῆσοντας καὶ πειθομένους πότε καὶ ποῦ
 4 δεῖ συμμιγνύειν αὐτῷ τὸ στρατόπεδον. καὶ κατέ-
 στησαν πρεσβευτὰς παραχρῆμα Πολύβιον καὶ ἄλλους, 15
 καὶ ἐνετείλαντο τῷ Πολυβίῳ φιλοτίμως, εἴαν ὁ στρα-
 τηγὸς εὐδοκῇ τῇ παρουσίᾳ τοῦ στρατοπέδου, τοὺς
 μὲν πρεσβευτὰς ἔξ' αὐτῆς πέμπειν διασαφῆσοντας,
 5 ἵνα μὴ καθυστερῶσι τῶν καιρῶν, αὐτὸν δὲ φροντί-
 ζειν ἵνα τὸ στρατεύμα πᾶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀγορᾶς 20
 ἔχη, δι' ὧν ἂν πορεύηται, καὶ μηδὲν ἐλλείπη τῶν
 6 ἐπιτηδείων τοὺς στρατιώτας. ταύτας μὲν οὖν ἔχον-
 7 τες οἱ προειρημένοι τὰς ἐντολάς ἐξώρμησαν· κατέ-
 στησαν δὲ καὶ πρεσβευτὰς πρὸς Ἄτταλον τοὺς περὶ 25
 Τηλόκριτον, ἀποκομίζοντας τὸ δόγμα τὸ περὶ τῆς
 8 ἀποκαταστάσεως τῶν Εὐμένων τιμῶν. καὶ κατὰ τὸν
 αὐτὸν καιρὸν καὶ περὶ τοῦ βασιλέως Πτολεμαίου
 προσπεσόντος τοῖς Ἀχαιοῖς διότι γέγονεν αὐτῷ τὰ
 νομιζόμενα γίνεσθαι τοῖς βασιλεῦσιν, ὅταν εἰς ἡλι-
 9 κίαν ἔλθωσιν, ἀνακλητήρια, νομίσαντες σφίσι κα- 30
 θῆκειν ἐπισημῆνασθαι τὸ γεγονός, ἐψηφίσαντο πέμ-
 πειν πρεσβευτὰς ἀνανεωσομένους τὰ προὔπαρχοντα

τῷ ἔθνει φιλάνθρωπα πρὸς τὴν βασιλείαν, καὶ πα-
 ραυτικά κατέστησαν Ἄλκιθον καὶ Πασιάδαν.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Πολύβιον καταλαβόντες τοὺς 11
 Ῥωμαίους ἐκ μὲν τῆς Θετταλίας κεινηκότες, τῆς δὲ
 5 Περραιβίας στρατοπεδεύοντας Ἀζωρίου μεταξὺ καὶ
 Δολίχης, τὴν μὲν ἐντευξιν ὑπερέθεντο διὰ τοὺς πε- 2
 ριστώτας καιροὺς, τῶν δὲ κατὰ τὴν εἴσοδον τὴν εἰς
 Μακεδονίαν κινδύνων μετεῖχον. ἐπεὶ δὲ τοῦ στρα- 3
 τεύματος κατάραντος ἐπὶ τοὺς καθ' Ἡράκλειον τό-
 10 πους ἔδοξε καιρὸς εἶναι πρὸς ἐντευξιν, ἅτε τοῦ στρα-
 τηγοῦ δοκούντος ἠνύσθαι τὸ μέγιστον τῶν προκειμέ-
 νων, τότε λαβόντες καιρὸν τὸ ψήφισμα τῷ Μαρκίῳ 4
 προσήνεγκαν, καὶ διεσάφουν τὴν τῶν Ἀχαιῶν προαί-
 ρεσιν, διότι βουληθεῖεν αὐτῷ πανδημεὶ τῶν αὐτῶν
 15 μετασχεῖν ἀγῶνων καὶ κινδύνων, καὶ πρὸς τοῦτοις
 ὑπέδειξαν διότι πᾶν τὸ γραφὲν ἢ παραγγελθὲν τοῖς
 Ἀχαιοῖς ὑπὸ Ῥωμαίων κατὰ τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον
 ἀναντίρρητον γέγονε. τοῦ δὲ Μαρκίου τὴν μὲν προ- 5
 αἴρεσιν ἀποδεχομένου τῶν Ἀχαιῶν μεγαλωστί, τῆς
 20 δὲ κακοπαθείας αὐτοῦ καὶ τῆς δαπάνης παραλύου-
 τος, διὰ τὸ μηκέτι χρεῖαν ἔχειν τοὺς καιροὺς τῆς τῶν
 συμμαχῶν βοηθείας, οἱ μὲν ἄλλοι πρέσβεις ἐπανήλ- 6
 θον εἰς τὴν Ἀχαΐαν, ὁ δὲ Πολύβιος αὐτοῦ μείνας
 μετεῖχε τῶν ἐνεστῶτων πραγμάτων, ἕως ὃ Μάρκιος, 7
 25 ἀκούσας Ἄππιον τὸν Κέντωνα πεντακισχιλίους στρα-
 τιώτας αἰτεῖσθαι παρὰ τῶν Ἀχαιῶν εἰς Ἡπειρον,
 ἕξαπέστειλε τὸν προειρημένον, παρακαλέσας φρον-
 τίσειν ἵνα μὴ δοθῶσιν οἱ στρατιῶται μηδὲ τηλικού-
 του δαπάνημα μάταιον γένηται τοῖς Ἀχαιοῖς· πρὸς
 30 οὐδένα γὰρ λόγον αἰτεῖν τοὺς στρατιώτας τὸν Ἄπ-
 πιον. πότῃρα δὲ τοῦτ' ἐποίει κηδόμενος τῶν Ἀχαιῶν 8
 ἢ τὸν Ἄππιον ἀπαραγεῖν βουλόμενος χαλεπὸν εἶπειν.

- 9 πλὴν ὃ γε Πολύβιος ἀναχωρήσας εἰς τὴν Πελοπόν-
νησον, ἤδη τῶν γραμμάτων ἐκ τῆς Ἠπείρου προσ-
πεπτωκότων καὶ μετ' οὐ πολὺ συναχθέντων εἰς
Σικυώνα τῶν Ἀχαιῶν, εἰς πρόβλημα παμμέγεθες
10 ἐνέπεσε. τοῦ γὰρ διαβουλίου προτεθέντος ὑπὲρ ὧν 5
ὁ Κέντων ἦται στρατιωτῶν, ἃ μὲν ὁ Μάρμιος αὐτῷ
φροντίζειν κατ' ἰδίαν ἐνετείλατο, ταῦτα φροντίζειν
οὐδαμῶς ἔκρινε· τὸ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης* φα-
νερῶς ἀντιλέγειν τῇ βοήθειᾳ τελέως ἢ ἐπισηφάλης.
11 δυσχρήστου δὲ καὶ ποικίλης οὔσης τῆς ὑποθέσεως, 10
ἐχρήσατο βοηθήματι πρὸς τὸ παρὸν τῷ τῆς συγκλή-
του δόγματι τῷ κελύοντι μηδένα προσέχειν τοῖς ὑπὸ
τῶν στρατηγῶν γραφομένοις, ἐὰν μὴ τοῦτο ποιῶσι
12 κατὰ τὸ δόγμα τῆς συγκλήτου. τοῦτο δ' οὐκ ἦν προσ-
13 κείμενον τοῖς γράμμασι. διὸ καὶ κατεκράτησε τοῦ 15
τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τὸν ὕπατον γενέσθαι καὶ δι' ἐκεῖ-
νου παραλυθῆναι τῆς δαπάνης τὸ ἔθνος, οὔσης ὑπὲρ
14 ἑκατὸν εἴκοσι τάλαντα μεγάλα. τοῖς γε μὴν βουλο-
μένοις διαβάλλειν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἄππιον μεγάλας
ἀφορμὰς ἔδωκεν, ὅτι διακόψαι τὴν ἐπιβολὴν αὐτοῦ 20
τὴν περὶ τῆς βοήθειας. [Exc. de legat. p. 140—143.]
12 Τὸ Ἡράκλειον ἦλθε ἰδίαν τινα ἄλωσιν. ἐχού-
2 σης τῆς πόλεως ἐφ' ἐνὸς μέρους ἐπ' ὀλίγον τόπον
ταπεινὸν τεῖχος, οἱ Ῥωμαῖοι τρεῖς σημαίας προεχει-
3 ρίσαντο. καὶ τῇ μὲν πρώτῃ τοὺς θυρεοὺς ὑπὲρ τῆς 25
κεφαλῆς ποιήσαντες συνέφραξαν, ὥστε τῇ τῶν ὅπλων
πυκνότητι κεραιωτῶ καταρρῦτῳ γίνεσθαι παραπλή-
4 σιον. ἐφεξῆς δὲ ἕτεροι δύο . . .
5 Κεραιωτὸν τακτικὴν διάταξιν· ὅπερ ἐποίουν Ῥω-
μαῖοι ἐν παιδιᾷ μέρει. [Suidas vv. σημαία, κεραι- 30
ωτῶν.]
13 Ὅτι κατὰ τὴν Κρήτην δεδιότες Κυδωνιάται τοὺς

- Γορτυνίους διὰ τὸ καὶ τῷ πρότερον ἔτει παρ' ὀλίγον
κεκινδυνευκέναι τῇ πόλει τῶν περὶ Νοθοκράτην ἐπι-
βαλομένων αὐτὴν κατασχεῖν, ἐξέπεμψαν πρέσβεις
πρὸς Εὐμένην, βοήθειαν αἰτούμενοι κατὰ τὴν συμμα-
5 χίαν. ὁ δὲ βασιλεὺς προχειρισάμενος Λέοντα καὶ 2
στρατιώτας σὺν τούτῳ τριακοσίους ἐξαπέστειλε κατὰ
σπουδῆν. ὧν παραγενομένων οἱ Κυδωνιάται τὰς τε 3
κλιεῖς τῶν πυλῶν τῷ Λέοντι παρέδωκαν καὶ καθόλου
τὴν πόλιν ἐνεχείρισαν.
10 Ὅτι ἐν τῇ Ῥόδῳ τὰ τῆς ἀντιπολιτείας ἀεὶ μᾶλλον 14
ἐπέτεινε. προσπεσόντος γὰρ αὐτοῖς τοῦ τῆς συγκλή- 2
του δόγματος, ἐν ᾧ διεσάφει μηκέτι προσέχειν τοῖς
τῶν στρατηγῶν ἐπιτάγμασι, ἀλλὰ τοῖς αὐτῆς δόγ-
μασι, καὶ τῶν πολλῶν ἀποδεχομένων τὴν τῆς συγ-
15 κλήτου πρόνοιαν, οἱ περὶ τὸν Φιλόφρονα καὶ Θεαί- 3
τητον ἐπιλαβόμενοι τῆς ἀφορμῆς ταύτης ἐξειργάζοντο
τάκλουθα, φάσκοντες δεῖν ἐκπέμπειν πρεσβευτὰς
πρὸς τὴν σύγκλητον καὶ τὸν Κόιντον Μάρμιον τὸν
ὕπατον καὶ πρὸς Γάιον τὸν ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ. τότε 4
20 γὰρ ἤδη γνώριμον ἦν ἅπασιν οἷτινες τῶν καθεστα-
μένων ἀρχόντων ἐν τῇ Ῥώμῃ παραγίγνεσθαι μέλλου-
σιν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόπους. κροτηθείσης 5
δὲ τῆς ὑποθέσεως, καίπερ ἀντιρρήσεως γενομένης,
ἀπεστάλησαν εἰς μὲν τὴν Ῥώμην ἀρχομένης θερείας
25 Ἀγησίλοχος Ἡγησίου, Νικαγόρας, Νικάνδρος, πρὸς 6
δὲ τὸν ὕπατον καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγὸν
Ἀγέπολις, Ἀρίστων, Παγκράτης, ἐντολὰς ἔχοντες 7
ἀνανεοῦσθαι τὰ φιλάνθρωπα πρὸς Ῥωμαίους καὶ
πρὸς τὰς διαβολὰς ἀπολογεῖσθαι τὰς λεγομένας ὑπό-
30 τινων κατὰ τῆς πόλεως, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγησίλοχον 8
ἅμα τοῖς προειρημένους καὶ περὶ σιτικῆς ἐξαγωγῆς
ποιησόμενοι λόγους. τὰ μὲν οὖν ὑπὸ τούτων ῥηθέντα 9

πρὸς τὴν σύγκλητον καὶ τὰς δοθείσας αὐτοῖς ἀπο-
κρίσεις ὑπὸ τῆς συγκλήτου καὶ διότι πάντων τῶν
φιλανθρωπῶν τυχόντες ἐπανήλθον ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς
10 εἶπομεν. περὶ δὲ τούτου τοῦ μέρους χρησίμῳ ἐστὶ
πλευνάκις ὑπομνήσκειν, ὃ δὴ καὶ πειρωμένα ποι-
5 εῖν, διότι πολλάκις ἀναγκαζόμεθα τὰς ἐντεύξεις τῶν
πρεσβειῶν καὶ τοὺς χρηματισμοὺς προτέρους ἐξαγ-
11 γέλλειν τῆς καταστάσεως καὶ τῆς ἐξαποστολῆς. ἐπεὶ
γὰρ καθ' ἕκαστον ἔτος τὰς καταλλήλους πράξεις γρά-
φοντες πειρωμένα ἐν ἐνὶ καιρῷ συγκεφαλαιοῦσθαι 10
τὰς παρ' ἑκάστοις πράξεις, δῆλον ὡς ἀναγκαῖον ἐστὶ
τοῦτο συμβαίνειν περὶ τὴν γραφήν.

15 Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγέπολιν, ἀφικόμενοι πρὸς
τὸν Κόιντον, καταλαβόντες αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ
πρὸς Ἡράκλειον στρατοπεδεύοντα, διελέγοντο περὶ 15
2 ὧν εἶχον τὰς ἐντολάς. ὃ δὲ διακούσας οὐχ οἶον αὐ-
τὸς ἔφη προσέχειν ταῖς διαβολαῖς, ἀλλὰ κἀκείνους
παρακάλει μηδενὸς ἀνέχεσθαι τῶν λέγειν τι τολμών-
των κατὰ Ῥωμαίων καὶ πολλὰ καθόλου τῶν εἰς φι-
3 λανθρωπίαν ἀνηκόντων ἐπεμέτρησεν. ἔγραψε δὲ 20
4 ταῦτα καὶ πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ῥοδίων. τοῦ δ' Ἀγε-
πόλιδος ἐψυχαγωγημένου κατὰ τὴν ὅλην ἀπάντησιν
ἰσχυρῶς, λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν εἰς τὰς χεῖρας ὁ
Κόιντος θαυμάζειν ἔφη πῶς οὐ πειρωῖνται διαλύειν
οἱ Ῥόδιοι τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον, μάλιστα τοῦ πράγ- 25
5 ματος ἐκείνοις καθήκοντος. πότερα δὲ τοῦτ' ἐποίει
τὸν Ἀντίοχον ὑποπτέυον μήποτε κρατήσας τῆς Ἀλε-
ξανδρείας βαρῦς ἐφεδρος αὐτοῖς γένηται, τοῦ πρὸς
6 τὸν Περσέα πολέμου χρόνον λαμβάνοντος· ἥδη γὰρ
τότε συνέβαινε συγκεχύσθαι τὸν περὶ Κοίλης Συ- 30
7 ρίας πόλεμον· ἢ θεωρῶν ὅσον οὐπὼ κριθησόμενα τὰ
κατὰ τὸν Περσέα, τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων ἐν

Μακεδονίᾳ παραβληκώτων, καὶ καλὰς ἐλπίδας ἔχων
ὑπὲρ τῶν ἀποβησομένων, ἐβούλετο τοὺς Ῥοδίους προ- 8
νύξας μεσίτας ἀποδείξει, καὶ τοῦτο πράξαντας δοῦ-
ναι τοῖς Ῥωμαίοις ἀφορμὰς εὐλόγους εἰς τὸ βουλευέ-
5 σθαι περὶ αὐτῶν ὡς ἂν αὐτοῖς φαίνηται, τὸ μὲν ἀκριβὲς 9
οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν, δοκῶ δὲ μᾶλλον τὸ τελευταῖον εἰ-
ρημένον, ἐξ ὧν ἐμαρτύρησε τὰ μετ' ὀλίγον συμβάντα
τοῖς Ῥοδίοις. οἱ γὰρ μὴν περὶ τὸν Ἀγέπολιν, ἐξ αὐ- 10
τῆς βαδίσαντες πρὸς τὸν Γάϊον, καὶ πάντων τυχόν-
10 τες τῶν φιλανθρωπῶν ὑπερβολικώτερον ἢ παρὰ τῷ
Μαρκίῳ, ταχέως εἰς τὴν Ῥόδον ἀνεχώρησαν. γιγνο- 11
μένης δὲ τῆς ἀποπρεσβείας, καὶ τῆς τε διὰ τῶν λόγων
φιλανθρωπίας καὶ τῆς διὰ τῶν ἀποκρίσεων εὐνοίας
ἐκατέρων τῶν στρατηγῶν ἐφαμίλλου γενομένης, ὁρ-
15 θοὶ καὶ μετέωροι ταῖς διανοίαις ἐγενήθησαν οἱ Ῥό-
διοι, οὐ μὴν πάντες ὡσαύτως. οἱ μὲν γὰρ ὑγιαίνον- 12
τες περιχαρεῖς ἦσαν ἐπὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ τῶν Ῥω-
μαίων, οἱ δὲ κινηταὶ καὶ καχέκται συνελογίζοντο παρ'
αὐτοῖς σημεῖον εἶναι τὴν ὑπερβολὴν τῆς φιλανθρω-
20 πίας τοῦ δεδιέναι τὴν περίστασιν τοὺς Ῥωμαίους καὶ
μὴ χωρεῖν αὐτοῖς τὰ πράγματα κατὰ λόγον. ὅτε δὲ 13
καὶ τὸν Ἀγέπολιν συνέβη παραφθέρχασθαι πρὸς τι-
νας τῶν φίλων, ὅτι παρὰ τοῦ Μαρκίου κατ' ἰδίαν
ἐντολὰς εἴληφε, μνημονεύειν πρὸς τὴν βουλὴν ὑπὲρ
25 τοῦ διαλύειν τὸν πόλεμον, τότε δὴ τελέως οἱ περὶ 14
τὸν Δεῖωνα συνέθεσαν ἐν καιοῖς μεγάλοις εἶναι
τοὺς Ῥωμαίους· ἀπέστειλαν δὲ καὶ πρεσβευτὰς εἰς 15
τὴν Ἀλεξάνδρειαν τοὺς διαλύοντας τὸν ἐνεστῶτα
πόλεμον Ἀντιόχῳ καὶ Πτολεμαίῳ.

30 Ὅτι μετὰ τὸ παραλαβεῖν Ἀντιόχον τὰ κατὰ τὴν 16
Αἴγυπτον ἔδοξε τοῖς περὶ τὸν Κομανὸν καὶ Κινέαν
συνεδρεύουσι μετὰ τοῦ βασιλέως κοινοβούλιον κατα-

γράφειν ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων ἡγεμόνων τὸ βουλευ-
 2 σόμενον περὶ τῶν ἐνεστώτων. πρῶτον οὖν ἔδοξε τῷ
 συνεδρίῳ τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος παρεπιδημήσαντας
 πέμπειν πρεσβευτάς ὡς τὸν Ἀντίοχον κοινολογησο-
 3 μένους ὑπὲρ διαλύσεως. ἦσαν δὲ τότε παρὰ μὲν τοῦ
 κοινοῦ τῶν Ἀχαιῶν πρεσβεῖαι διτταί, μία μὲν ὑπὲρ
 τῆς τῶν φιλανθρωπῶν ἀνανεώσεως, ἣν ἐπρέσβευον
 Ἄλκιθος Ξενοφῶντος Αἰγυιεύς καὶ Πασιάδας, ἄλλη δὲ
 4 περὶ τοῦ τῶν Ἀντιγονείων ἀγῶνος. ἦν δὲ καὶ παρὰ
 Ἀθηναίων πρεσβεῖα περὶ δωρεᾶς, ἣς ἡγεῖτο Δημά-
 10 ρατος, καὶ θεωρία διτταί, μία μὲν ὑπὲρ τῶν Πανα-
 θηναίων, ἣς προειστήκει Καλλίας ὁ παγκρατιαστής,
 ἡ δ' ἄλλη περὶ μυστηρίων, ὑπὲρ ἣς Κλεόστρατος
 5 ἐποιεῖτο τὸν χρηματισμὸν καὶ τοὺς λόγους. ἐκ δὲ
 Μιλήτου παρήσαν Εὐδήμος καὶ Ἰκέσιος, ἐκ δὲ Κλα-
 15 ζομενῶν Ἀπολλωνίδης καὶ Ἀπολλώνιος. ἐξαπέστειλε
 δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Τληπόλεμον καὶ Πτολεμαῖον τὸν
 7 ῥήτορα πρεσβευτάς. οὗτοι μὲν οὖν ἐπλεον ἀνὰ τὸν
 ποταμὸν εἰς τὴν ἀπάντησιν.
 17 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν, ὅτε Ἀντίοχος τὴν Αἴγυ-
 20 πτον παρέλαβε, συνήψαν τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος πρε-
 σβευτῶν οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τὰς διαλύσεις. ἀποδε-
 ξάμενος δὲ τοὺς ἀνδρας φιλανθρωπῶς, τὴν μὲν πρῶ-
 2 τὴν ὑποδοχὴν αὐτῶν ἐποιήσατο μεγαλομερῆ, κατὰ
 δὲ τὴν ἐξῆς ἔδωκεν ἔντευξιν καὶ λέγειν ἐκέλευσε
 25 περὶ ὧν ἔχουσι τὰς ἐντολάς. πρῶτοι μὲν οὖν οἱ παρὰ
 τῶν Ἀχαιῶν ἐποιήσαντο λόγους, τούτοις δ' ἐξῆς Δη-
 μάρατος ὁ παρὰ τῶν Ἀθηναίων, μετὰ δὲ τούτων
 4 Εὐδήμος ὁ Μιλήσιος. πάντων δὲ πρὸς τὸν αὐτὸν
 καιρὸν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν διαλεγομένων, πα-
 30 ραπλησίους εἶναι συνέβαινε καὶ τοὺς κατὰ μέρος αὐ-
 5 τῶν λόγους. τὴν μὲν γὰρ αἰτίαν τῶν συμβεβηκότων

πάντες ἀνέφερον ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Εὐλαῖον, τὴν δὲ
 συγγένειαν καὶ τὴν ἡλικίαν τὴν τοῦ Πτολεμαίου προ-
 φερόμενοι παρηγοῦντο τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως. Ἀν- 6
 τίοχος δὲ, πᾶσι τούτοις ἀνθομολογησάμενος, καὶ
 5 προσαυξήσας τὴν ἐκείνων ὑπόθεσιν, ἠρξάτο λέγειν
 ὑπὲρ τῶν ἐξ ἀρχῆς δικαίων, δι' ὧν ἐπειράτο συνι-
 στάνειν τῶν ἐν Συρίᾳ βασιλέων ὑπάρχουσιν τὴν
 κτήσιν τῶν κατὰ Κοίλην Συρίαν τόπων, ἰσχυροποι- 7
 ὧν μὲν τὰς ἐπικρατείας τὰς Ἀντιγόνου τοῦ πρώτου
 10 κατασχόντος τὴν ἐν Συρίᾳ βασιλείαν, προφερόμενος
 δὲ τὰ συγχωρήματα τὰ γενόμενα Σελεύκῳ διὰ τῶν
 ἀπὸ Μακεδονίας βασιλέων μετὰ τὸν Ἀντιγόνου θά-
 νατον· ἐξῆς δὲ τούτοις ἀπερειδόμενος ἐπὶ τὴν τελευ- 8
 ταιαν κατὰ πόλεμον Ἀντιόχου τοῦ πατρὸς ἐκείνου
 15 κτήσιν, ἐπὶ δὲ πᾶσιν ἐξαρονόμενος τὴν ὁμολογίαν,
 ἣν ἔφασαν οἱ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν γενέσθαι Πτο-
 λεμαίῳ τῷ νεωστὶ μετηλλαχότι πρὸς Ἀντίοχον τὸν
 ἐκείνου πατέρα, ὅτι δεῖ λαβεῖν αὐτὸν ἐν φερνῇ Κοί-
 λην Συρίαν, ὅτ' ἐλάμβανε Κλεοπάτραν τὴν τοῦ νῦν
 20 βασιλεύοντος μητέρα. πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν
 10 διαλεχθεῖς, καὶ πείσας οὐ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ
 τοὺς ἀπηνηκότας, ὡς δίκαια λέγει, τότε μὲν διέπλευ-
 σεν εἰς τὴν Ναύκρατιν. χρησάμενος δὲ καὶ τούτοις 11
 φιλανθρωπῶς, καὶ δοὺς ἐκάστῳ τῶν Ἑλλήνων τῶν κα-
 25 τοικούντων χρυσοῦν, προῆγεν ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας.
 τοῖς δὲ πρεσβευταῖς τὴν ἀπόκρισιν ὑπέσχετο δάσειν, 12
 ὅταν οἱ περὶ τὸν Ἀριστείδην καὶ Θῆριν ἀνακάμψω-
 σιν ὡς αὐτόν. ἐξαπεσταλκέναι γὰρ ἐκείνους ἔφη πρὸς
 τὸν Πτολεμαῖον, βούλεσθαι δὲ πάντων συνίστορας
 30 εἶναι καὶ μάρτυρας τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος πρεσβευ-
 τὰς. [Exc. de legat. p. 143—148.]

Ὅτι Εὐλαῖος ὁ εὐνοῦχος ἐπέισε Πτολεμαῖον ἀνα- 17^a

λαβόντα μὲν τὰ χρήματα, τὴν δὲ βασιλείαν προέμε-
 νον τοῖς ἐχθροῖς, ὑποχωρεῖν εἰς Σαμοθράκην· ἐφ' ἃ
 τίς οὐκ ἂν ἐπιστήσας ὁμολογήσειεν ὅτι μέγιστα κακὰ
 2 ποιοῦσιν αἱ κακαὶ συντροφίαι τοὺς ἀνθρώπους; τὸ
 γὰρ μὴδ' ἐκτὸς γενόμενον τῶν δεινῶν καὶ τοσοῦτον
 5 τόπον ἀποστάντα τῶν ἐχθρῶν ὁρμῆσαι πρὸς τι τῶν
 κατηκόντων ἄλλως τε καὶ τηλικαύτας ἀφορμὰς ἔχοντα
 καὶ τοιούτων τόπων κυριεύοντα καὶ τοσούτων πλη-
 θῶν, ἀλλ' εὐθέως αὐτόθεν ἀκοντι παραχωρησάμενοι βα-
 10 σιλείας τῆς ἐπιφανεστάτης καὶ μακαριωτάτης, πῶς
 οὐκ ἂν τις εἶναι φήσειε ψυχῆς ἐκτεθλυμμένης καὶ
 3 διεφθαμένης ὀλοσχερῶς; ἦν εἰ μὲν συνέβαινε φύ-
 σει περὶ Πτολεμαῖον ὑπάρχειν, τὴν φύσιν ἔδει κατα-
 μέμψασθαι καὶ μὴδενὶ τῶν ἐκτὸς τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν·
 ἐπειδὴ δὲ διὰ τῶν μετὰ ταῦτα πράξεων ἢ φύσις ὑπὲρ
 15 αὐτῆς ἀπελογηθῆ, δείξασα τὸν Πτολεμαῖον καὶ στά-
 σιμον ἱκανῶς καὶ γενναῖον ἐν τοῖς κινδύνοις ὑπάρ-
 χοντα, δῆλον ὡς εἰκότως ἂν τις τῆς τότε περὶ αὐτὸν
 γενομένης ἀγεννείας καὶ τῆς ὀργῆς τῆς εἰς τὴν Σα-
 20 μοθράκην τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν σπᾶδωνα καὶ τὴν τού-
 του συντροφίαν ἀναφέρῃ. [Exc. Vat. p. 425—426 M.
 70—71 H.]

- 18 Ὅτι Ἀντίοχος μετὰ τὸ καταλιπεῖν Ἀλεξάνδρειαν
 2 πολιορκεῖν πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥώμην ἐξέπεμπεν· οὗ-
 τοι δ' ἦσαν Μελέαγρος, Σωσιφάνης, Ἡρακλείδης·
 3 συνθεῖς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα τάλαντα, πεντήκοντα
 μὲν στέφανον Ῥωμαίοις, τὰ δὲ λοιπὰ τῶν χρημάτων
 εἰς δωρεάν τισι τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεων.
 19 Ὅτι κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας κατέπλευσαν ἐκ Ῥό-
 5 δου πρέσβεις εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ τὰς διαλύ-
 σεις οἱ περὶ Πρατίωνα, καὶ μετ' οὐ πολὺ παρήσαν
 2 εἰς τὴν παρεμβολὴν πρὸς Ἀντίοχον. γενομένης δὲ

τῆς ἐντετύξεως, πολλοὺς διετίθεντο λόγους, τὴν τε
 τῆς ἰδίας πατρίδος εὐνοίαν προφερόμενοι πρὸς ἀμφο-
 5 τέρας τὰς βασιλείας καὶ τὴν αὐτῶν τῶν βασιλέων
 ἀναγκαιότητα πρὸς ἀλλήλους καὶ τὸ συμφέρον ἑκα-
 3 τέρους ἐκ τῆς διαλύσεως. ὁ δὲ βασιλεὺς ἔτι λέγοντα
 τὸν πρεσβευτὴν ἐπιτεμῶν οὐκ ἔφη προσδεῖσθαι πολ-
 4 λῶν λόγων· τὴν μὲν γὰρ βασιλείαν εἶναι Πτολεμαίου
 τοῦ πρεσβυτέρου, πρὸς δὲ τοῦτον καὶ διαλελυσθαι πά-
 10 λαι καὶ φίλους ὑπάρχειν, καὶ νῦν βουλομένων τῶν
 ἐν τῇ πόλει καταγεῖν τοῦτον μὴ κωλύειν Ἀντίοχον.
 καὶ δὴ πεποίηκεν. [Exc. de legat. p. 148—149.] 5

FRAGMENTA LIBRI XXIX.

- 1 Ὅτι ἡ σύγκλητος πυνθανομένη τὸν Ἀντίοχον τῆς
 μὲν Αἰγύπτου κύριον γεγονέναι, τῆς δ' Ἀλεξαν-
 2 δρείας παρ' ὀλίγου, νομίζουσα πρὸς αὐτὴν τι δια-
 τείνειν τὴν αὐξήσιν τοῦ προειρημένου βασιλέως,
 κατέστῃσε πρεσβευτὰς τοὺς περὶ Γάϊου Ποπίλιον
 3 τόν τε πόλεμον λύσοντας καὶ καθόλου θεασομένους
 4 τὴν τῶν πραγμάτων διάθεσιν ποία τις ἐστίν. καὶ
 τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν τούτοις ἦν. [Exc. de le-
 gat. p. 157.]
- 1^a Ἐφη γὰρ αὐτοὺς μίαν ἔχειν διατριβὴν καὶ παρὰ
 10 τὰς συνουσίας καὶ παρὰ τὰς ἐν τοῖς περιπάτοις ὁμι-
 λίας διοικεῖν αὐτοὺς ἐν Ῥώμῃ καθημένους τὸν ἐν
 Μακεδονίᾳ πόλεμον, ποτὲ μὲν ἐπιτιμῶντας τοῖς ὑπὸ
 τῶν στρατηγῶν πραττομένοις, ποτὲ δὲ τὰ παραλει-
 2 πόμενα διεξιόντας· ἐξ ὧν ὄνησιν μὲν οὐδέποτε γίνε-
 15 σθαι τοῖς κοινοῖς πράγμασι, βλάβην δὲ πολλάκις καὶ
 ἐπὶ πολλῶν γεγονέναι· καὶ τότε δὲ τοὺς ἄρχοντας
 μεγάλα βλάπτεσθαι διὰ τὰς ἀκαίρους εὐρησιλογίας·
 3 πάσης γὰρ διαβολῆς ἐχούσης ὅξυ τι καὶ κινητικόν,
 ὅταν προκαταληφθῇ τὸ πλῆθος ἐκ τῆς συνεχοῦς λα-
 20 λιας, εὐκαταφρονήτους γίνεσθαι τοῖς ἐχθροῖς.
- 1^b Ἐπεὶ ὧν ἔργω διηπόρηκα τί δεῖ ποιεῖν· τό τε
 γὰρ γράφειν κατὰ μέρος ὑπὲρ τοιούτων ἀκριβολογού-

μενον ἂ δι' ἀπορρήτων πρὸς αὐτοὺς οἱ βασιλεῖς
 ἔπραττον εὐεπίληπτον ἐφαίνετο καὶ τελέως ἐπισφα-
 λές, τό τε παρασιωπηῆσαι πάλιν ὀλοσχεροῦς τό δοκοῦν 2
 πραγματικώτατον ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ γεγονέναι,
 5 καὶ δι' οὗ πολλὰ τῶν ὕστερον ἀπορομένων γνωρί-
 μους ἔσχε τὰς αἰτίας, τελέως τινὸς ἀργίας ἐδόκει μοι
 σημεῖον εἶναι καὶ τῆς πάσης ἀτολμίας· οὐ μὴν ἀλλὰ 3
 κατηνέχθην ἐπὶ τὸ γράφειν κεφαλαιωδῶς τό δοκοῦν,
 καὶ δι' ὧν εἰκότων καὶ σημείων ἐπὶ ταύτης ἐγενόμην
 10 τῆς γνώμης, ὑπάρχων κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς καὶ
 μᾶλλον ἐτέρου ἐκπληττόμενος ἕκαστα τῶν γενομένων.

Ὅτι μὲν οὖν Κύδας ὁ Κρής στρατευόμενος παρ' 1^c
 Εὐμένει καὶ τιμώμενος ὡς ἐνι μάλιστα, πρῶτον μὲν
 πρὸς Ἀμφίπολιν παραγενόμενος Χειμάρῳ, ἐνὶ τῶν
 15 σὺν Περσέϊ στρατευσόμενων, καὶ πάλιν πρὸς
 Δημητριάδα συνεγγίσας τῷ τείχει ἐκονολογεῖτο τὸ
 μὲν πρῶτον Μενεκράτει, τὸ δὲ δεύτερον Ἀντιμάχῳ,
 εἰρηταί· καὶ μὴν ὅτι δις Ἡροφῶν ἐπρέσβευσε πρὸς
 Εὐμένη παρὰ Περσέως, καὶ διὰ τοῦτο Ῥωμαίων οἱ 2
 20 πλείους ὑποψίαν ἔσχον οὐκ ἀπίθανον περὶ τοῦ βα-
 σιλέως Εὐμένους, δῆλον ἐκ τῶν περὶ Ἄτταλον συμ-
 βάντων· τῷ μὲν γὰρ συνεχώρησαν καὶ παραγενέσθαι
 πρὸς σφᾶς εἰς τὴν Ῥώμην ἐκ τοῦ Βρεντεσίου καὶ
 χρηματίσαι περὶ ὧν προηροεῖτο, καὶ τέλος ἀποκρισεις
 25 δόντες αὐτῷ φιλανθρωποῦς ἀπέστειλαν, οὔτε πρότε-
 ρον οὔτε κατὰ τὸν πρὸς Περσέα πόλεμον ἀξιόλογον
 αὐτοῖς συνηργηκότι· Εὐμένη δὲ τὰς μερίστας χρείας 3
 σφίσι παρεσχημένον καὶ πλείστον συνηργηκότα ἐν τε
 τοῖς πρὸς Ἀντίοχον καὶ κατὰ τὸν Περσέα πολέμοις,
 30 οὐ μόνον τῆς εἰς τὴν Ῥώμην ἀναβάσεως ἐκώλυσαν,
 ἀλλὰ καὶ προσέταξαν μέσου χειμῶνος ὄντος ἐν ἡμέ-
 ραις τακταῖς ἐκχωρεῖν ἐξ Ἰταλίας. ἐξ ὧν ὅτι μὲν γέ- 4

ρονέ τις ἐπιπλοκή τῷ Περσεί πρὸς τὸν Εὐμένη, δι' ἣν ἐπὶ τοσοῦτον ἡλλοτριώθησαν πρὸς αὐτὸν Ῥωμαῖοι, προφανὲς ἐκ τῶν εἰρημένων· τίς δ' αὕτη καὶ μέχρι τινὸς προύβη πάρεστι σκοπεῖν.

1^d Ὅτι μὲν οὖν Εὐμένης οὐκ ἂν ἠβουλήθη Περσέα 5
κρατῆσαι τῷ πολέμῳ καὶ γενέσθαι κύριον τῶν ὄλων
εὐχερὲς καταμαθεῖν· χωρὶς γὰρ τῆς πατρικῆς ἄλλο-
τριότητος καὶ δυσμενείας, ἣν εἶχον πρὸς ἀλλήλους,
καὶ τὸ τῆς ἀρχῆς ὁμογενὲς ἱκανὸν ἦν καὶ ἀπιστίαν
καὶ ζηλοτυπίαν καὶ καθόλου τὴν μερίστην ἄλλοτριό- 10
2 τητα παρασκευάζειν ἐν αὐτοῖς· λοιπὸν ἦν ἑξαπατᾶν
καὶ στρατηγεῖν ἀλλήλους δι' ἀπορρήτων· ὅπερ ἐποί-
3 ουν ἀμφοτέροισι. θεωρῶν γὰρ Εὐμένης δυσπαθοῦντα
καὶ συγκλειόμενον τὸν Περσέα πανταχόθεν καὶ πᾶν
τι ἐπιδεχόμενον χάριν τοῦ τὸν πόλεμον διαλύσασθαι, 15
καὶ διαπεμπόμενον ὑπὲρ τούτων πρὸς τοὺς στρατη-
γοὺς καθ' ἕκαστον ἔτος, τοὺς δὲ Ῥωμαίους ὅλως
δυσχρηστομένους τοῖς ὄλοις διὰ τε τὸ μηδὲν προ-
κόπτειν ἐν τῷ πολέμῳ μέχρι τῆς Παύλου στρατηγίας
καὶ διὰ τὸ τοὺς κατὰ τὴν Αἰτωλίαν μετεώρους ὑπάρ- 20
χειν, ὑπέλαβεν οὐκ ἀδύνατον εἶναι τὸ συγκатаβῆναι
Ῥωμαίους εἰς ἐξαγωγὴν τοῦ πολέμου καὶ διάλυσιν·
πρὸς δὲ τὸ μεσιτεῦσαι ταῦτα καὶ συναγαγεῖν ἐνόμι-
σεν αὐτὸν ἐπιτηδειότατον εἶναι.

1^e Ταῦτα δὲ συλλογισάμενος ἐφ' ἑαυτοῦ κατεπει- 25
ραξε τοῦ Περσέως διὰ Κύδα τοῦ Κρητὸς τῷ πρότε-
ρον ἔτει πόσον βούλοιο ἀνήσασθαι τὴν ἐλπίδα ταύ-
την. ἢ μὲν οὖν καταρχὴ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐπιπλοκῆς
2 δοκεῖ μοι διὰ ταῦτα γεγονέναι· δυεῖν δὲ συγκρινο-
μένων, τοῦ μὲν πανουργοτάτου δοκοῦντος εἶναι, τοῦ 30
δὲ φιλαργυρωτάτου, γελοῖαν συνέβαινε γίνεσθαι

τὴν διαμάχην αὐτῶν. ὁ μὲν γὰρ Εὐμένης πᾶσαν 3
ἐλπίδα προύτεινε καὶ πᾶν γένος δελέατος ὑπέριπτε,
πεπεισμένος θηρεῦσειν τὸν Περσέα ταῖς ἐπαγγελίαις·
ὁ δὲ Περσεὺς μακρόθεν ὄρμα πρὸς τὰ προτεινόμενα
5 καὶ συνετιθέτο, καταπιεῖν δὲ τῶν λεγομένων οὐδὲν
οἶος τ' ἦν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ προσέσθαι τι τῶν
αὐτοῦ. τ' δὲ γένος τῶν παλαισμάτων ἦν τοιοῦτον. 1^f
ὁ μὲν γὰρ Εὐμένης ἦται τοῦ μὲν ἡσυχίαν ἔχειν κατὰ
τὸ τέταρτον ἔτος καὶ μὴ συστρατεῦσαι Ῥωμαίοις μήτε
10 κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλατταν πεντακόσια τάλαντα,
τοῦ δὲ διαλύσαι τὸν πόλεμον χίλια πεντακόσια, καὶ
τούτων ὁμήρους δάσειν κατὰ ταῦθ' ὑπισχνεῖτο καὶ
πίστεις. ὁ δὲ Περσεὺς ἐδέχετο περὶ μὲν τῶν ὁμήρων, 2
καὶ πόσα καὶ πότε πέμπεσθαι καὶ πῶς δεήσει ταῦτα
15 τηρεῖσθαι παρὰ τοῖς Κνωσίοις· περὶ δὲ τῶν χρημά-
των ὑπὲρ μὲν τῶν πεντακοσίων τάλαντων αἰσχροὺν
ἔφησεν εἶναι καὶ τῷ διδόντι καὶ μᾶλλον ἔτι τῷ λαμ-
βάνοντι τὸ δοκεῖν μισθοῦ τὴν ἡσυχίαν ἔχειν, τὰ δὲ
χίλια καὶ πεντακόσια πέμψειν φέροντας ἔφη τοὺς
20 περὶ Πολεμοκράτην εἰς Σαμοθράκην κάκει μεσιτεῦε-
σθαι. τῆς δὲ Σαμοθράκης αὐτὸς ἦν κύριος. ὁ δὲ 3
Εὐμένης, σπουδάζων, καθάπερ οἱ μοχθηροὶ τῶν ἰα-
τρῶν, περὶ τὸ πρόδομα μᾶλλον ἢ περὶ τὸν μισθόν,
τέλος ἀπέστη τῆς ἐπιβολῆς, ἀδυνατήσας καταγωνί-
25 σασθαι τῇ σφετέρᾳ πανουργίᾳ τὴν τοῦ Περσέως μι-
κρολογίαν. καὶ δὴ τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ ποιήσαντες ἰε- 4
ρὸν τὸν στέφανον τῆς φιλαργυρίας διελύθησαν ἐπ'
ἴσης, καθάπερ ἀγαθοὶ παλαισταί. τούτων δ' ἕνια 5
μὲν ἐρρῦη παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν, ἕνια δὲ μετ' ὀλί-
30 γον εἰς τοὺς παρακειμένους τῷ Περσεί φίλους, παρ'
ἂν ἡμῖν ἐξεποίησε πυθέσθαι ὅτι πάσης κακίας ἂς
ἂν εἰ παταλεῖόν ἐστιν ἢ φιλαργυρία.

1^ε Προστίθῃμι δ' ἔτι παρ' ἑμαντοῦ τοσοῦτον, μὴ
καὶ μαροποιεῖσθαι συμβαίνει τὴν φιλαργυρίαν. τίς
γὰρ οὐκ ἂν ἐπισημήναιτο τὴν ἄγνοιαν ἀμφοτέρων
τῶν βασιλέων, Εὐμένους μὲν, κατὰ τίνα λόγον ἤλ-
πισε τηλικαύτης ἀλλοτριότητος ὑπαρχούσης πιστευ- 5
θήσεσθαι καὶ προσλήψεσθαι τοσοῦτο πλήθος χρημά-
των, μηδεμίαν δυνάμενος ἱκανὴν πίστιν παρασχέσθαι
τῷ Περσῇ τῆς ἀνακομιδῆς τούτων, ἂν μὴ βεβαιοῖ
τάς ὑποσχέσεις; πῶς δὲ λαβὼν τοσοῦτο πλήθος χρη-
2 μάτων ὑπέλαβε λῆσειν Ῥωμαίους; εἰ γὰρ καὶ κατὰ 10
τὸ παρόν, οὐκ ἂν ἔν γε τῷ μετὰ ταῦτα χρόνῳ διέ-
λαθε. λοιπὸν ἔδει πάντως ἀντὶ τῶν διδομένων χρη-
μάτων ἀλλάξασθαι τὴν πρὸς Ῥωμαίους διαφορὰν, δι'
ἣν ἔμελλε καὶ τῶν ληφθέντων χρημάτων ἅμα καὶ
τῆς ἀρχῆς, σχεδὸν δὲ καὶ τοῦ βίου στερηθήσεσθαι, πο- 15
λέμιος φανείας Ῥωμαίους. εἰ γὰρ καὶ νῦν μηδὲν πρά-
ξας, ἐπινοήσας δὲ μόνον, εἰς τοὺς μεγίστους ἤλθε
κινδύνους, τί ποτε παθεῖν αὐτῷ προσῆκεν ἐπὶ
1^η τέλος ἀχθείσης τῆς προειρημένης πράξεως. τοῦ δὲ
Περσέως πάλιν τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε πῶς ἄλλο 20
τι συμφορώτερον ἢ προουργιαίτερον ἐνόμισε τοῦ
δοῦναι τὰ χρήματα καὶ καταπιεῖν ἑᾶσαι Εὐμένη
2 τὸ δέλεαρ; εἰ μὲν γὰρ συνήργησέ τι τῶν κατὰ τὰς
ἐπαγγελίας καὶ διέλυσε τὸν πόλεμον, εἰς καλὸν ἢ
δόσις· εἰ δὲ ταύτης διεψεύσθη τῆς ἐλπίδος, εἰς γε 25
τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἔχθραν ὁμολογουμένως ἂν αὐτὸν
ἐνεβεβλήκει· τοῦ γὰρ εἰς τὸ μέσον ἐνεργεῖν ταῦτα κύ-
3 ριος ὑπῆρχεν αὐτός. πόσου δὲ τοῦτ' ἄξιον Περσῇ
καὶ κατορθοῦντι τῷ πολέμῳ καὶ πταίοντι ῥάδιον συλ-
λογίσασθαι· πάντων γὰρ τῶν συμβάντων κακῶν αἰ- 30
τιον ἐνόμιζεν Εὐμένη γεγονέναι· ὃν οὐκ ἂν ἠδυνήθη
κατ' οὐδένα τρόπον ἀμύνασθαι βέλτιον ἢ πολέμιον

ποιήσας Ῥωμαίους. τίς οὖν αἰτία τῆς οὕτως ἐκφα- 4
νοῦς ἀλογιστίας; φιλαργυρία· τί γὰρ ἂν ἄλλο τις
εἴπειεν; ὁ μὲν γὰρ χάριν τοῦ λαβεῖν τὰ μὴ καθήκοντα 5
πάντα παρεώρα τᾶλλα καὶ πάντα ἐδέχετο ποιήσειν, ὁ
5 δὲ τοῦ μὴ δοῦναι πάντα παθεῖν καὶ πᾶν ὑπεριδεῖν
ὑπέμεινεν. ἀκολούθως δὲ τούτοις Περσεὺς καὶ τὰ 6
πρὸς Γένθιον*** [Exc. Vat. p. 426—431M. 71—74 H.]

Ἵτι παραγενομένων πρὸ τοῦ χειμῶνος τῶν περὶ 2
τὸν Ἰππῖαν, οὓς ἀπεστάλκει πρεσβευτὰς ὁ Περσεὺς
10 πρὸς Γένθιον ὑπὲρ τῆς συμμαχίας, καὶ διασαφούν- 2
των ὅτι προθύμος ὁ βασιλεὺς ἐστὶν ἀναδέχεσθαι τὸν
πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον, ἂν αὐτῷ δοθῇ τριακόσια
τάλαντα καὶ πίστεις αἱ προσήκουσαι περὶ τῶν ὄλων,
πυθόμενος ταῦτα, καὶ κρίνων ἀναγκαίαν εἶναι τὴν 3
15 Γενθίου κοινοπραγίαν, προεχειρίσατο Πάνταυχον,
ἕνα τῶν πρώτων φίλων, καὶ τοῦτον ἐξαπέστειλε, δοὺς 4
ἐντολὰς πρώτον μὲν ὁμολογήσαντα περὶ τῶν χρημά-
των ὄρκους καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν ὑπὲρ τῆς συμμα-
χίας, εἶτα τοὺς ὁμήρους ἐξ αὐτῆς κἀκεῖνον πέμπειν,
20 οὓς ἂν δοκῇ Πανταύχῳ, καὶ παρ' αὐτοῦ λαμβάνειν
οὓς ἂν ἀποφῆνῃ Γένθιος διὰ τῶν ἐγγράπτων, πρὸς
δὲ τούτοις διατάξασθαι περὶ τῆς κομιδῆς τῶν τρια-
5 κοσίων τάλαντων. ὁ δὲ Πάνταυχος ἐξ αὐτῆς ποιησά-
μενος τὴν ὁρμὴν, καὶ παραγενόμενος εἰς Μεδεῶνα
25 τῆς Λαβειάτιδος ἀνταῦθα συμμίξας τῷ Γενθίῳ, τα-
χέως παρεστήσατο τὸν νεανίσκον πρὸς τὸ κοινωνεῖν
τῷ Περσῇ τῶν αὐτῶν ἐλπίδων. τμηθέντων δὲ τῶν 6
ὄρκιων ὑπὲρ τῆς συμμαχίας καὶ καταγραφέντων, εὐ-
θέως ὁ Γένθιος ἅμα τοὺς ὁμήρους ἔπεμπε τοὺς ὑπὸ
30 τοῦ Πανταύχου καταγραφέντας, καὶ σὺν τούτοις
Ὀλυμπίωνα, παραληψόμενον τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς
ὁμήρους παρὰ τοῦ Περσέως, ἑτέρους δὲ τοὺς περὶ

7 τῶν χρημάτων ἔχοντας τὴν ἐπιμέλειαν. σὺν δὲ τοῖς
προειρημένοις ἔπεισεν ὁ Πάνταυχος τὸν Γένθιον καὶ
προσβευτὰς συνεξαποστέλλειν, οἵτινες ἅμα τοῖς παρὰ
τοῦ Περσέως πεμπομένοις εἰς τὴν Ῥόδον προσβευ-
8 σουσιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς συμμαχίας. τούτου γὰρ γε-
νομένου, καὶ συνεμβάντων τῶν Ῥοδίων εἰς τὸν πό-
λεμον, τελῶς εὐκαταγωνίστους ἐσομένους ἀπέφαινε
9 τοὺς Ῥωμαίους. ὁ δὲ πεισθεὶς τοῖς παρακαλουμένοις,
καὶ προχειρισάμενος Παρμενίωνα καὶ Μόρκον ἐξα-
πέστειλε, δοὺς ἐντολάς, ὅταν λάβωσι τοὺς ὄρκους
10 παρὰ τοῦ Περσέως καὶ τοὺς ὀμήρους, καὶ περὶ τῶν
χρημάτων γένηται σύμφωνον, προσβεύειν εἰς τὴν
Ῥόδον.

3 Οὗτοι μὲν οὖν πάντες προῆγον εἰς τὴν Μα-
κεδονίαν. ὁ δὲ Πάνταυχος μένων παρὰ πλευρὰν
15 ὑπεμίμησε καὶ παρώξυνε τὸν νεανίσκον πρὸς τὸ
μὴ καθυστερεῖν ταῖς παρασκευαῖς, ἀλλ' ἔτοιμον ὄντα
προκαταλαμβάνειν καὶ τόπους καὶ πόλεις καὶ συμ-
μάχους· μάλιστα δ' αὐτὸν ἠξίου παρασκευάζεσθαι
2 πρὸς τὴν κατὰ θάλατταν μάχην· τῶν γὰρ Ῥωμαίων
εἰς τέλος ἀπαρασκευῶν ὄντων πρὸς τοῦτο τὸ μέρος,
κατὰ τε τοὺς περὶ τὴν Ἡπειρον καὶ τοὺς περὶ τὴν
Ἰλλυρίδα τόπους, ἀκουτὶ πᾶν τὸ προτεθὲν ἐπιτελε-
σθήσεσθαι δι' αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεμπομέ-
3 νων. ὁ μὲν οὖν Γένθιος τούτοις τοῖς λόγοις ἀναπει-
θόμενος ἐγίνετο περὶ τε τὰς κατὰ γῆν καὶ κατὰ θά-
4 λατταν παρασκευάς. ὁ δὲ Περσεύς, παραγενομένων
εἰς τὴν Μακεδονίαν τῶν προσβευτῶν παρὰ τοῦ Γεν-
θίου καὶ τῶν ὀμηρευόντων, ὀρηξάς ἀπὸ τῆς περὶ
τὸν Ἐνιπέα ποταμὸν παρεμβολῆς μετὰ πάντων τῶν
5 ἱππέων, ἀπήντα τοῖς προειρημένοις εἰς τὸ Δίον, καὶ
συμμίξας πρῶτον μὲν ἀπέδωκε τοὺς ὄρκους ὑπὲρ

τῆς συμμαχίας ἐναντίον πάντων τῶν ἱππέων· πάν-
γὰρ ἐβούλετο σαφῶς εἰδέναι τοὺς Μακεδόνας τὴν
τοῦ Γενθίου κοινοπραγίαν, ἐλπίζων εὐθαρσετέρους
αὐτοὺς ὑπάρξειν, προσγενομένης ταύτης τῆς ῥοπῆς.
5 ἔπειτα δὲ τοὺς ὀμήρους παρελάμβανε, καὶ παρεδίδου
6 τοὺς ἑαυτοῦ τοῖς περὶ Ὀλυμπίωνα, ὧν ἦσαν ἐπιφανέ-
στατοι Διμναῖος ὁ Πολεμοκράτους καὶ Βάλακρος ὁ
Πανταύχου. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς μὲν ἐπὶ τὰ χρή-
7 ματα παρόντας εἰς Πέλλαν ἐξέπεμπε, ὡς ἐκεῖ παρα-
10 ληφόμενους, τοὺς δὲ προσβευτὰς τοὺς εἰς τὴν Ῥόδον
εἰς Θετταλονίκην πρὸς Μητροδώρον, συντάξας ἐτοι-
μους εἶναι πρὸς τὸν πλοῦν. ἔπεισε δὲ καὶ τοὺς Ῥο-
δίους συνεμβαίνειν εἰς τὸν πόλεμον. ταῦτα δὲ διοι-
8 κήσας Ἡροφῶντα μὲν ἐξέπεμψε προσβευτὴν πρὸς τὸν
15 Εὐμένη, καὶ πρότερον ἤδη ἀπεσταλμένον, Τηλέμνα-
στον δὲ τὸν Κρηῖτα πρὸς τὸν Ἀντίοχον, μὴ παρορᾶν
9 τὸν καιρὸν μηδ' ὑπολαμβάνειν πρὸς αὐτὸν μόνον
ἀνῆκειν τὴν ὑπερηφανίαν καὶ τὴν βαρύτητα τῶν Ῥω-
μαίων, σαφῶς δὲ γιγνώσκειν ὡς ἂν μὴ καὶ νῦν ἀν-
10 τὸς συνεπιλαμβάνηται, μάλιστα μὲν διαλύων τὸν πό-
λεμον, εἰ δὲ [μὴ], βοηθῶν, ταχέως πείραθαι λήψεται
τῆς αὐτῆς ἑαυτῶ τύχης.

Ἐπιπροτεθείσης χειροτονίας τοῖς Ῥοδίοις ἐνίκων
4 οἷς ἤρесе πέμπειν τοὺς προσβευτὰς ὑπὲρ τῶν δια-
2 λύσεων. καὶ τὴν μὲν Ῥοδίων ἀντιπολιτείαν τοῦτον
3 τὸν τρόπον [ὡς ἐν τῷ περὶ Δημηγορίας τέθειται] διέ-
κρινε τὸ διαβούλιον, ἐν ᾧ πλείον ἐφάνησαν ἰσχύον-
3 τες οἱ τὰ τοῦ Περσέως αἰρούμενοι τῶν σώζειν σπου-
δαζόντων τὴν πατρίδα καὶ τοὺς νόμους. οἱ δὲ
4 πρυτάνεις παραχρημάτι προσβευτὰς κατέστησαν τοὺς
5 διαλύοντας τὸν πόλεμον εἰς μὲν τὴν Ῥώμην Ἀγέπο-
λιν, Διοπῆ, Κλεόμβροτον, πρὸς δὲ τὸν στρατηγὸν καὶ

Περσέα Δάμωνα [καὶ] Νικόστρατον [καὶ] Ἀγησίλο-
 5 χον, Τήλεφον. τούτω δ' ἐξῆς τὸ συνεχὲς ἐξειργάζοντο,
 καὶ προσετίθεσαν, ποιούντες ἀναπολόγητον τὴν ἀμαρ-
 6 τίαν. εὐθέως γὰρ εἰς τὴν Κρήτην ἔπειμπον πρεσβευ-
 τὰς τοὺς ἀκανεωσόμενους πρὸς πάντας Κρηταίους τὰ
 5 ὑπάρχοντα φιλάνθρωπα καὶ παρακαλέσοντας βλέπειν
 τοὺς καιροὺς καὶ τὴν περίστασιν καὶ συμφρονεῖν τῷ
 δήμῳ καὶ τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν αἰρεῖσθαι καὶ φίλον,
 7 ὁμοίως δὲ καὶ κατ' ἰδίαν πρὸς τὰς πόλεις ὑπὲρ τῶν
 αὐτῶν διαλεχθῆσομένους.

10 "Ὅτι τῶν περὶ τὸν Παρμενίωνα καὶ Μόρκον, τῶν
 παρὰ τοῦ Γενθίου, καὶ σὺν τούτοις τοῦ Μητροδώρου
 παραγενομένων εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ συναχθείσης τῆς
 2 βουλῆς, παντάπασι θορυβώδης ἦν ἐκκλησία, τῶν
 μὲν περὶ τὸν Δεῖνωνα φανερώς ἤδη τολμώντων λέ-
 15 γειν τὰ τοῦ Περσέως, τῶν δὲ περὶ Θεαίτητον κατα-
 3 πελληγμένων τὰ συμβαίνοντα· καὶ γὰρ ἡ τῶν λέμ-
 βων παρουσία καὶ τὸ πλήθος τῶν ἀπολωλότων
 ἱππέων καὶ ἡ τοῦ Γενθίου μετάθεσις συνέτριβεν
 4 αὐτούς. διὸ καὶ τὸ πέρας τῆς ἐκκλησίας ἀκόλουθον
 5 ἐγενήθη τοῖς προειρημένοις· ἔδοξε γὰρ τοῖς Ῥοδίοις
 ἀποκριθῆναι φιλάνθρωπως ἀμφοτέροις τοῖς βασι-
 λεῦσι, καὶ διασαφεῖν ὅτι δέδοκται διαλύειν αὐτοῖς
 τὸν πόλεμον καὶ παρακαλεῖν ἀκείνους εὐδιαλύτους
 6 ὑπάρχειν. ἐδέξαντο δὲ καὶ τοὺς πρεσβευτὰς ἐπὶ τὴν
 25 κωνὴν ἐστίαν τοὺς παρὰ τοῦ Γενθίου μετὰ πολλῆς
 φιλάνθρωπίας. [Exc. de legat. p. 149—153.]

7 Ἐν τῇ εἰκοστῇ καὶ ἐνάτῃ Πολύβιος Γένθιον φησι
 τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλέα διὰ τὴν πολυποσίαν πολλὰ
 ποιεῖν ἀσελγῆ κατὰ τὸν βίον, νύκτωρ τε ἀεὶ καὶ μεθ'
 8 ἡμέραν μεθύοντα· ἀποκτείναντα δὲ καὶ Πλεύρατον
 τὸν ἀδελφόν, γαμεῖν μέλλοντα τὴν Μενουνίου θυ-

γατέρα, αὐτὸν γῆμαι τὴν παῖδα καὶ ἀμῶς χρῆσθαι
 τοῖς ἀρχομένοις. [Athen. 10, p. 440, A.]

Τῇ δυνάμει τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν Λιγυστικῶν 6
 βυρσῶν ἀντεῖχον ἐρωμένως οἱ Ῥωμαῖοι. [Suidas v.
 5 ἀρχμῆ.]

Πρῶτος τῶν παρόντων ὁ Νασικᾶς ἐπικαλού- 2
 μενος Σκιπίαν, γαμβρὸς Ἀφρικανοῦ Σκιπίωνος, ὕστε-
 ρον δὲ μέγιστον ἐν τῇ συγκλήτῳ δυνηθεὶς, ὑπεδέξατο
 τῆς κυκλώσεως ἡγεμῶν γενέσθαι. δεύτερος δὲ Φά- 3
 10 βιος Μάξιμος ὁ πρεσβύτατος τῶν Αἰμιλίου παίδων,
 ἔτι μειράκιον ὢν, ἀνέστη προθυμούμενος. ἤσθεις 4
 οὖν Αἰμίλιος δίδωσιν αὐτοῖς οὐχ ὅσους Πολύβιος
 εἰρηκεν, ἀλλ' ὅσους αὐτὸς ὁ Νασικᾶς λαβεῖν φησι,
 γεγραφῶς περὶ τῶν πράξεων τούτων ἐπιστόλιον πρὸς
 15 τινα τῶν βασιλέων. — τῷ δὲ Περσεῖ, τὸν Αἰμιλίον 5
 ἀτρεμουῖντα κατὰ χώραν ὄρῳντι, καὶ μὴ λογιζομένῳ
 τὸ γιννόμενον, ἀποδράς ἐκ τῆς ὁδοῦ Κρής ἀντόμολος
 ἦκε μηνύων τὴν περίοδον τῶν Ῥωμαίων. ὁ δὲ συν- 6
 20 ταραχθεὶς τὸ μὲν στρατόπεδον οὐκ ἐκίνησε, μυρίους
 δὲ μισθοφόρους ξένους καὶ δισχιλίους Μακεδόνας
 Μίλωνι παραδοὺς ἐξαπέστειλε, παρακελευσάμενος
 ταχῆναι καὶ καταλαβεῖν τὰς ὑπερβολάς. τούτοις ὁ μὲν 7
 Πολύβιος φησιν ἔτι κοιμωμένοις ἐπιπεσεῖν τοὺς Ῥω-
 μαίους, ὁ δὲ Νασικᾶς ὄξυν ἀγῶνα περὶ τοῖς ἄκροις
 25 γενέσθαι καὶ κίνδυνον. [Plut. Aemil. Paul. c. 15, 16.]

"Ὅτι τῆς σελήνης ἐκλειπούσης ἐπὶ Περσέως τοῦ 8
 Μακεδόνα ἐκράτησεν ἡ φήμη παρὰ τοῖς πολλοῖς
 ὅτι βασιλέως ἐκλειψιν σημαίνει. καὶ τοῦτο τοὺς μὲν 9
 Ῥωμαίους εὐθαρσεστέρους ἐποίησε, τοὺς δὲ Μακεδό-
 30 νας ἐταπεινώσε ταῖς ψυχαῖς. οὕτως ἀληθές ἐστι τὸ 10
 περιφερόμενον ὅτι πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου. [Suidas
 v. πολλὰ κενά.]

- 11 *Λεύκιος δ' ὁ ὕπατος, οὐχ ἔορακῶς φάλαγγα τὸ παράπαν, ἀλλὰ τότε πρῶτον ἐπὶ τοῦ Περσέως, πολ- λάκις ἀνθωμολογεῖτο πρὸς τινὰς τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μετὰ ταῦτα μηδὲν ἔορακῆναι φοβερώτερον καὶ δεινό- 12*
- 12 *τερον φάλαγγος τῆς Μακεδονικῆς, καίτοι γε πολλοὺς οὐ μόνον τεθεαμένους, ἀλλὰ καὶ χειρισάμενος ἀγῶνας, εἰ καὶ τις ἄλλος. [Suidas vv. φάλαγγι, ἀνθωμολογεῖτο.]*
- 13 *Ὁ δὲ Περσεύς, μίαν ἔχων πρόληψιν ἢ νικᾶν ἢ θνήσκειν, τότε οὐχ ὑπέμεινε τῇ ψυχῇ, ἀλλ' ἀπε- 14*
- 14 *δειλία, καθάπερ οἱ προοίπται τῶν ἱππέων. — ὁ δὲ Περσεύς, προσαρόμενος τὸν χρόνον καὶ τὸν πόνον, ἐξελύετο τῇ ψυχῇ, καθάπερ οἱ καχεκτοῦντες τῶν 15*
- 15 *ἀθλητῶν· ὅτε γὰρ τὸ δεινὸν ἐγγίξει καὶ δέοι κρῖνε- 16*
- 16 *σθαι περὶ τῶν ὄλων, οὐχ ὑπέμεινε τῇ ψυχῇ. — ὁ δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλεύς, ὡς φησι Πολύβιος, τῆς 15*
- 17 *μάχης ἀρχὴν λαμβανούσης, ἀποδειλιάσας, εἰς πόλιν ἀφιππάσατο, σκηψάμενος Ἡρακλεῖ θύειν, δειλὰ παρὰ 17*
- 17 *δειλῶν ἱερὰ μὴ δεχομένῳ μηδ' εὐχὰς ἀθεμίτους ἐπι- 18*
- 18 *τελοῦντι. [Suidas vv. ἀπεδειλία, καχεκτοῦντες, tum Plutarchus Aem. Paul. c. 19.]*
- 6^a ***** πάλιν ἔτεροι περὶ τοῦ Συριακοῦ πολέμου· 20*
- 20 *τούτου δ' αἰτιὸν ἔστιν, ὅπερ ἡμῖν εἴρηται διὰ πλειό- 21*
- 21 *νων. ὅταν γὰρ ἀπλᾶς καὶ μονοειδεῖς λαβόντες ὑπο- 22*
- 22 *θέσεις βούλωνται μὴ τοῖς πράγμασιν, ἀλλὰ τῷ πλή- 23*
- 23 *θει τῶν βίβλων ἱστοριογράφοι νομίζεσθαι καὶ τὴν 25*
- 25 *2 τῆς αὐτῆς ἐφέλκεσθαι φαντασίαν, ἀναγκαῖον ἔστι τὰ μὲν μικρὰ μεγάλα ποιεῖν, τὰ δὲ βραχέως εἰρημένα 26*
- 26 *διασκευάζειν καὶ λογοποιεῖν, ἔνια δὲ τῶν ἐν παρέρ- 27*
- 27 *γῳ πεπραγμένων ἔργα καὶ πράγματα κατασκευάζειν, 28*
- 28 *ἀγῶνας διατιθεμένους καὶ παρὰτάξεις ἐξαγγέλλοντας, 29*
- 29 *ἐν αἷς ἐνίοτε περὶ μὲν ἔπεσον δέκα, ποτὲ δὲ μικρῶ 30*
- 30 *3 πλείους, ἱππεῖς δὲ τούτων ἐλάττους. πολιορκίας*

μὲν γὰρ καὶ τοπογραφίας καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις οὐκ ἂν εἴποι τις ἀξίως ἐφ' ὅσον ἐξεργάζονται διὰ τὴν 4

4 *ἀπορίαν τῶν πραγμάτων. πρὸς δὲ τοὺς τὰ καθολικὰ γράφοντας ἐναντίος ἔστιν ὁ τρόπος· διόπερ οὐ χρῆ 5*

5 *καταγιγνώσκειν ὡς ἡμῶν ἐπισυρόντων τὰς πράξεις, ὅταν τὰ παρ' ἐνίοις πολλοῦ τετευχότα λόγου καὶ δια- 6*

6 *σκευῆς ἡμεῖς ποτὲ μὲν παραλείπωμεν, ποτὲ δὲ βρα- 7*

7 *χέως ἐξαγγέλλωμεν, ἀλλὰ πιστεύειν ὅτι τὸν καθή- 8*

8 *κοντα λόγον ἐκάστοις ἀποδίδομεν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ 9*

9 *ὅταν ἐν τῇ συμπάσῃ πραγματείᾳ λόγου χάριν Φανο- 10*

10 *τείας καὶ Κορωνείας καὶ Ἀλε...οῦ πολιορκίαν γρά- 11*

11 *φωσιν, ἀναγκάζονται πάσας τὰς τῆς πολιορκίας ἐπι- 12*

12 *νοίας καὶ τόλμας καὶ διαθέσεις ἐκτίθεσθαι. πρὸς δὲ 13*

13 *τούτοις Τάραντος κατάληψιν, Κορίνθου, Σάρδεων, 14*

14 *Γάζης, Βάκτρων, ἐπὶ πᾶσι Καρχηδόνος πολιορκίαν 15*

15 *διατρέβειν καὶ προστιθέναι παρ' αὐτῶν, ἀλλ' οὐ 16*

16 *παντάπασι εὐδοκεῖν ἐὰν ψιλῶς περὶ τῶν τοιούτων 17*

17 *αὐτὸν τὸν ἀληθῆ καὶ κύριον ἀποδιδῶμεν λόγον. ἢ δ' 18*

18 *αὐτῇ καὶ περὶ παρατάξεων ἡμῖν ἔστω καὶ δημηγο- 19*

19 *20 ριῶν ἀπόφασις, παραπλησίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων με- 21*

21 *ρῶν τῆς ἱστορίας· ἐν οἷς ἅπασιν πολλῆς ἂν δικαίως 22*

22 *τυγχάνοιμεν συγγνώμης. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν λέ- 23*

23 *24 γεσθαι μελλόντων εἰ μὴ ἐπίπαν φανείημεν ἢ λήμ- 25*

25 *μασι χρώμενοι τοῖς αὐτοῖς ἢ χειρισμῶν πραγμάτων ἢ 26*

26 *27 τοῖς τῆς λέξεως σχήμασι· πρὸς δὲ τούτοις ἐὰν που πα- 28*

28 *ραπίπτωμεν ἐν ὀνομασίαις ὄρων ἢ ποταμῶν ἢ τόπων 29*

29 *ιδιότησι· τὸ γὰρ μέγεθος τῆς πραγματείας ἱκανόν 30*

30 *ἔστιν ἡμᾶς ἐν ἅπασιν τούτοις παραιτεῖσθαι· πλὴν ἐὰν 1*

1 *2 που κατὰ πρόθεσιν (καὶ) τινος ἕνεκεν εὐοισκώμεθα 3*

3 *4 ψευδογραφοῦντες· τοῦτο γὰρ οὐ παραιτούμεθα, κα- 5*

5 *6 θάπερ ἤδη καὶ πλεονάκις ἐν τῇ πραγματείᾳ περὶ 7*

7 *8 τούτου τοῦ μέρους διεστάμεθα.*

6^b Ὁ δὲ μεταλαβὼν τὴν Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον παρεκάλει τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ βλέποντας εἰς τὰ παρόντα, δεικνὺς ὑπὸ τὴν ὄψιν τὸν Περσέα, μήτε μεγαλαυχεῖν ἐπὶ τοῖς κατορθώμασι παρὰ τὸ δέον μήτε βουλευέσθαι μηδὲν ὑπερήφανον μηδ' ἀνήκεστον περὶ μηδενὸς μήτε καθόλου πιστεύειν μηδέποτε 5
2 ταῖς παρούσαις τύχαις, ἀλλ' ὅτε μάλιστα τις κατορθοίῃ κατὰ τὸν ἴδιον βίον καὶ κατὰ τὰς κοινὰς πράξεις, τότε μάλιστα παρεκάλει τῆς ἐναντίας τύχης ἐννοίαν λαμβάνειν· καὶ γὰρ οὕτω μόλις ἂν ἐν ταῖς εὐκαιρί- 10
3 αῖς ἀνθρώπου μετρίον ὄντα φανῆται. τούτῳ γὰρ διαφέρειν ἔφη τοὺς ἀνοήτους τῶν νοῦν ἔχόντων, διότι συμβαίνει τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἰδίαις ἀτυχίαις παιδεύεσθαι, τοὺς δὲ ἐν ταῖς τῶν πέλας.

6^c Ὡστε πολλάκις καὶ λίαν μνημονεύειν τῆς Δη- 15
μητρίου τοῦ Φαληρέως φωνῆς· ἐκεῖνος γὰρ ἐν τῷ περὶ τῆς τύχης ὑπομνήματι βουλόμενος ἐναργῶς ὑποδεικνύει τοῖς ἀνθρώποις τὸ ταύτης εὐμετάβολον, ἐπιστὰς ἐπὶ τοὺς κατ' Ἀλέξανδρον καιροὺς, ὅτε 2
κατέλυσε τὴν Περσῶν ἀρχήν, λέγει ταῦτα. Εἰ γὰρ 20
λάβοιτε μὴ χρόνον ἄπειρον μηδὲ γενεὰς πολλὰς, ἀλλὰ πεντήκοντα μόνον ἔτη ταυτὶ τὰ πρὸ ἡμῶν, γνοίητ' ἂν ὡς τὸ τῆς τύχης χαλεπὸν ἐνταῦθα· πεν-
τηκοστὸν γὰρ ἔτος οἴεσθ' ἂν ἢ Πέρσας ἢ βασιλέα τὸν Περσῶν ἢ Μακεδόνας ἢ βασιλέα τὸν Μακεδό- 25
νων, εἰ τις θεῶν αὐτοῖς προύλεγε τὸ μέλλον, πιστεῦσαι ποτ' ἂν ὡς εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν Περσῶν μὲν οὐδ' ὄνομα λειψθήσεται τὸ παράπαν, οἱ πάσης σχεδὸν τῆς οἰκουμένης ἐδέσποζον, Μακεδόνες δὲ πά- 3
3 σης κρατήσουσιν, ὧν οὐδ' ὄνομα πρότερον ἦν; ἀλλ' 30
ὅμως ἢ πρὸς τὸν βίον ἡμῶν ἀσύνθετος τύχη καὶ πάντα παρὰ τὸν λογισμὸν τὸν ἡμέτερον καινοποιοῦσα

καὶ τὴν αὐτῆς δύναμιν ἐν τοῖς παραδόξοις ἐνδεικνυμένη, καὶ νῦν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, δείκνυσσι πᾶσιν ἀνθρώποις, Μακεδόνας εἰς τὴν Περσῶν εὐδαιμονίαν εἰσολκίσασα, διότι καὶ τούτοις ταῦτα τάραθ' ἀκέχρημεν, ἕως 5
ἂν ἄλλο τι βουλευέσθαι περὶ αὐτῶν. ὃ νῦν γέρονε κατὰ Περσέα. ταῦτα μὲν καὶ Δημήτριος ὡς ἂν εἰ 4
θεῖω τινὶ στόματι περὶ τοῦ μέλλοντος ἀποπεφοίβακεν· ἐγὼ δὲ κατὰ τὴν γραφὴν ἐπιστὰς τοῖς καιροῖς καθ' οὓς συνέβη καταλυθῆναι τὴν Μακεδόνων βασιλείαν, 10
οὐκ ἔκρινον ἀνεπιστάτως παραδραμεῖν, ἅτε γεγονὼς αὐτόπτης τῆς πράξεως, ἀλλ' αὐτὸς τε τὸν πρόποντα λόγον ἐπιφθέγγασθαι καὶ Δημητρίου μνησθῆναι· δο- 5
κεῖ γὰρ μοι θειοτέρων ἢ κατ' ἀνθρώπου τὴν ἀπόφασιν ποιήσασθαι· σχεδὸν γὰρ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα 15
πρότερον ἔτεσι τάληθες ἀπεφῆνατο περὶ τῶν ἔπειτα συμβησομένων.

Ὅτι Εὐμένης ὁ βασιλεὺς τῆς Περσείας καὶ Ῥω- 6^d
μαίων μάχης συντετελεσμένης εἰς παράλογον ἐπέπεσε διάθεσιν, ὡς οἱ πολλοὶ φασιν, ὡς δὲ τὰ ἀνθρώπεια 20
πράγματα φύσιν ἔχει γενέσθαι κατὰ τὸ πλεῖστον, εἰς τι τῶν εἰωθότων συμβαίνειν· ἱκανὴ γὰρ ἢ τύχη τοῖς 2
παρὰ λόγον τὰ κατὰ λόγον ἐπιτροῖσαι, ἢ τινι συνεργήσῃ καὶ πρόσθῃται τὴν αὐτῆς ἄσπῃ, αὐθις οἶον ἐκ μεταμελείας ἀντισηκοῦν καὶ λυμαίνεσθαι τὰ κα- 25
τορθώματα παρὰ πόδας· ὃ καὶ τότε περὶ τὸν Εὐμένην γενέσθαι συνέπεσε· δόξας γὰρ μάλιστα τότε τὴν ἰδίαν 3
ἀρχὴν ἐν ἀσφαλεῖ βεβημέναι καὶ πολλὴν ἐπιφέρειν φαστάνην τὸν ἐξῆς χρόνον, ἅτε τοῦ Περσείας καὶ καθόλου τῆς ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείας ἄρδην ἀνηρημέ- 30
νης, τότε μεγίστοις ἐνεκέρησε κινδύνοις τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Γαλατῶν ἀνυπονοήτως ἐπαναστάντων τοῖς καιροῖς. [Exc. Vat. p. 431—436 M. 75—77 H.]

7 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ Περσεὺς ἠττηθεὶς ἀπε-
 δίδρασκεν, ἔδοξε τῇ συγκλήτῳ τοὺς παρὰ τῶν Ῥο-
 δίων πρεσβευτὰς παραγενοῦσθαι ὑπὲρ τοῦ διαλύειν
 2 τὸν πρὸς Περσέα πόλεμον προσκαλέσασθαι, τῆς τύ-
 χης ὥσπερ ἐπίτηδες ἀναβιβαζούσης ἐπὶ σκηνὴν τὴν
 τῶν Ῥοδίων ἄγνοιαν, εἰ χρὴ Ῥοδίων λέγειν, ἀλλὰ μὴ
 τῶν ἐπιπολασάντων ἀνθρώπων τότε κατὰ τὴν Ῥόδον.
 3 οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγέπολιν εἰσπορευθέντες ἐλθεῖν μὲν
 ἔφασαν διαλύσοντες τὸν πόλεμον· τὸν γὰρ δῆμον
 τῶν Ῥοδίων, ἐλκομένου τοῦ πολέμου καὶ πλείω χρό-
 10 νον, θεωροῦντα διότι πᾶσι μὲν τοῖς Ἑλλησιν ἀλυσί-
 τελής, καὶ αὐτοῖς δὲ Ῥωμαίοις διὰ τὸ μέγεθος τῶν
 4 δαπανημάτων, ἐλθεῖν ἐπὶ ταύτην τὴν γνώμην· νῦν
 δὲ λελυμένου τοῦ πολέμου κατὰ τὴν τῶν Ῥοδίων
 βούλησιν συγκαίρειν αὐτοῖς. ταῦτα μὲν οἱ περὶ τὸν
 5 Ἀγέπολιν ἐπόντες βραχέως ἐπανήλθον. ἡ δὲ σύγ-
 κλητος, χρωμένη τῷ καιρῷ, καὶ βουλομένη παρα-
 δειγματίσαι τοὺς Ῥοδίους, ἀπόκρισιν ἐξέβαλεν, ἧς ἦν
 6 τὰ συνέχοντα ταῦτα, διότι τὴν πρεσβείαν ταύτην
 οὔτε τῶν Ἑλλήνων ἔνεκεν ὑπολαμβάνουσιν ἔσταλκέ-
 20 ναι τοὺς Ῥοδίους οὔθ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ Περσέως. εἰ
 μὲν γὰρ τῶν Ἑλλήνων χάριν ἐπρέσβευον, ἐκείνον οἰ-
 κειότερον εἶναι τὸν καιρὸν, ὅτε ὁ Περσεὺς τὴν τῶν
 Ἑλλήνων χώραν ἐπόρθει καὶ τὰς πόλεις, στρατοπε-
 δεύων μὲν ἐν Θετταλίᾳ, σχεδὸν ἐπὶ δὴ ἑνιαυτούς...
 25 8 τὸ δὲ παρὲντας ἐκείνον τὸν καιρὸν νῦν παρῆναι
 σπουδάζοντας διαλύειν τὸν πόλεμον, ὅτε παρεμβε-
 βληκότων τῶν ἡμετέρων στρατοπέδων εἰς Μακεδο-
 νίαν συγκεκλειμένος ὁ Περσεὺς ὀλίγας παντάπασιν
 9 ἐλπίδας εἶχε τῆς σωτηρίας, προφανὲς εἶναι τοῖς ὀρ-
 30 θῶς σιοπουμένοις διότι τὰς πρεσβείας ἐξέπεμψαν οὐ
 διαλύειν ἐθέλοντες τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἐξελέσθαι τὸν

Περσέα καὶ σῶσαι, καθ' ὅσον εἰσὶ δυνατοί. δι' ἃς 10
 αἰτίας οὔτ' εὐεργετεῖν οὔτε φιλανθρωπίως αὐτοῖς
 ἀποκρίνεσθαι κατὰ τὸ παρὸν ὀφείλειν ἔφασαν. ταῦτα 11
 μὲν ἡ σύγκλητος ἐχορημάτισε τοῖς παρὰ τῶν Ῥοδίων
 5 πρεσβευταῖς. [Exc. de legat. p. 153—154.]

Ἐπιλαθόμενος δὲ τῶν γεγραμμένων ὑπ' αὐτοῦ 7a
 Ἀντίοχος καὶ τῶν εἰρημένων ἐξήρτυε πόλεμον κατὰ
 Πτολεμαίου, ὥστε καὶ λίαν ἀληθῆς φαίνεσθαι τὸ ρη-
 θὲν ὑπὸ Σιμωνίδου, Χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι. ἔχειν 2
 10 μὲν γὰρ ὀρθὰς ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ μέγχοι τινὸς ἀντιποιή-
 σασθαι τούτων εὐμαρῆς, ὁμαλίσαι δὲ καὶ κατὰ πᾶσαν
 περίστασιν ἐπίμονον γενέσθαι τῇ γνώμῃ, μηδὲν τοῦ
 καλοῦ καὶ τοῦ δικαίου προουργιάτερον τιθέμενον,
 δυσχερῆς. [Exc. Vat. p. 436 M. 77 H.]

15 Ὅτι κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἔτι κατὰ χειμῶνα 8
 πρεσβείας παραγενομένης παρὰ τῶν βασιλέων ἀμφο-
 τέρων, Πτολεμαίου καὶ Πτολεμαίου, περὶ βοηθείας,
 ἐγενήθη διαβούλια καὶ πλείω, πολλὴν ἔχοντα φιλο-
 τιμίαν. τοῖς μὲν γὰρ περὶ τὸν Καλλικράτην καὶ 2
 20 Διοφάνην, καὶ σὺν τούτοις Ὑπέρβατον, οὐκ ἤρεσκε
 διδόναι βοήθειαν, τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἄρχωνα καὶ 3
 Ἀνκόρταν καὶ Πολύβιον ἤρεσκε τὸ διδόναι τοῖς βα-
 σιλεῦσι κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν συμμαχίαν. ἤδη γὰρ 4
 συνέβαινε τότε τὸν νεώτερον Πτολεμαῖον ὑπὸ τῶν
 25 ὄχλων ἀναδεδείχθαι βασιλέα διὰ τὴν περίστασιν, τὸν
 δὲ πρεσβύτερον ἐκ τῆς Μέμφως καταπεπορευθῆαι
 καὶ συμβασιλεύειν τὰδελφῷ. καὶ δεόμενοι παντοδα- 5
 πῆς ἐπικουρίας, ἐξαπέστειλαν πρεσβευτὰς Εὐμένην καὶ
 Διονυσόδωρον πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς, αἰτοῦντες πεζοὺς
 30 μὲν χιλίους, ἵππεῖς δὲ διακοσίους, ἡγεμόνα δὲ τῆς
 ὄλης συμμαχίας Ἀνκόρταν, τῶν δ' ἵππέων Πολύβιον.
 πρὸς δὲ Θεοδωρίδαν τὸν Σικνώνιον διεπέμψαντο, 6

παρακαλοῦντες αὐτὸν συστήσασθαι ξενολόγιον χιλίων
 7 ἀνδρῶν. συνέβαινε δὲ τοὺς μὲν βασιλεῖς τὴν ἐπι-
 πλείον σύστασιν ἔχειν πρὸς τοὺς εἰρημένους ἄνδρας
 8 ἐκ τῶν πράξεων ὧν εἰρήκαμεν. τῶν δὲ πρεσβευτῶν
 παραγενομένων, τῆς συνόδου τῶν Ἀχαιῶν οὔσης ἐν 5
 Κορίνθῳ, καὶ τὰ τε φιλάνθρωπα πρὸς τὴν βασιλείαν
 ἀναεωσαμένον, ὄντα μεγάλα, καὶ τὴν περίστασιν
 τῶν βασιλέων ὑπὸ τὴν ὄψιν ἀγόντων καὶ δεομένων
 9 σφίσι βοηθεῖν, τὸ μὲν πλήθος τῶν Ἀχαιῶν ἔτοιμον
 ἦν οὐ μέρει τινί, πανδημεὶ δὲ συγκινδυνεύειν, εἰ 10
 δέοι, τοῖς βασιλεῦσιν· ἀμφοτέροι γὰρ εἶχον τό τε
 10 διάδημα καὶ τὴν ἐξουσίαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Καλλικρά-
 τῆν ἀντέλεγον, φάσκοντες δεῖν καθόλου μὲν μὴ πραγ-
 ματοκοπεῖν, ἐν δὲ τοῖς παροῦσι καιροῖς μὴδ' ὄλως,
 ἀλλ' ἀπερισπάστους ὑπάρχοντας Ῥωμαίοις παρέχε- 15
 11 σθαι χρείας. μάλιστα γὰρ ἦν τότε προσδόκιμος ὁ
 περὶ τῶν ὄλων κίνδυνος, ἅτε τοῦ Κοῖντου τοῦ Φι-
 λίππου τὴν παραχειμασίαν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ποιου-
 9 μένου. τῶν δὲ πολλῶν εἰς ἀπορίαν ἐπιπτόντων μὴ
 δόξωσι Ῥωμαίων ἀστοχεῖν, μεταλαβόντες τοὺς λόγους 20
 2 οἱ περὶ τὸν Λυκόρταν καὶ Πολύβιον ἐδίδασκον ἄλλα
 τε πλείω προφερόμενοι καὶ διότι τῷ πρότερον ἔτει
 ψηφισαμένων τῶν Ἀχαιῶν πανδημεὶ συστρατεύειν
 τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ πεμφάντων πρεσβευτὴν τὸν Πο-
 λύβιον, ὁ Κοῖντος ἀποδεξάμενος τὴν προθυμίαν ἀπέ- 25
 πατο μὴ χρείαν ἔχειν τῆς βοηθείας, ἐπεὶ κενεράτηκε
 3 τῆς εἰς Μακεδονίαν εἰσβολῆς. ἐξ ὧν ἀπεδείκνυσαν
 σκῆψιν οὐσαν τὴν Ῥωμαίων χρείαν πρὸς τὸ διαλύσαι
 4 τὸ βοηθεῖν. διὸ παρεκάλουν τοὺς Ἀχαιοὺς ὑποδει-
 κνύντες τὸ μέγεθος τῆς περιστάσεως, ἐν ἧ συνέβαινε 30
 τότε τὴν βασιλείαν ὑπάρχειν, μὴ παριδεῖν τὸν και-
 ρόν, ἀλλὰ μνημονεύοντας τῶν ὁμολογιῶν καὶ τῶν εὐ-

εργεσιῶν, μάλιστα δὲ τῶν ὄρων, ἐμπεδοῦν τὰς συν-
 θήκας. τῶν δὲ πολλῶν ἐπιφερομένων πάλιν βοηθεῖν, 5
 τότε μὲν οἱ περὶ τὸν Καλλικράτην ἐξέβαλον τὸ δια-
 βούλιον, διασεῖσαντες τοὺς ἄρχοντας, ὡς οὐκ οὔσης
 5 ἐξουσίας κατὰ τοὺς νόμους ἐν ἀγορᾷ βουλευέσθαι
 περὶ βοηθείας. μετὰ δὲ τινα χρόνον συγκλήτου συν- 6
 αχθείσης εἰς τὴν τῶν Σικυωνίων πόλιν, ἐν ἧ συνέ-
 βαινε μὴ μόνον συμπορεύεσθαι τὴν βουλήν, ἀλλὰ πάν-
 τας τοὺς ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν, καὶ λόγων γιγνομένων
 10 πλείονων καὶ μάλιστα τοῦ Πολυβίου διοριζομένου 7
 πρώτον μὲν περὶ τοῦ χρείαν μὴ ἔχειν τοὺς Ῥωμαίους τῆς
 βοηθείας, καὶ δοκοῦντος οὐκ εἰκῆ ταῦτα λέγειν, διὰ
 τὸ γερονέναι τὴν παρελθοῦσαν θερείαν ἐν τῇ Μακε-
 δονίᾳ παρὰ τῷ Φιλίππῳ, δευτέρον δὲ φάσκοντος, εἴαν 8
 15 καὶ δέωνται Ῥωμαῖοι τῆς συμμαχίας, οὐ διὰ τοὺς
 διακοσίους ἵππεις καὶ χιλίους πεζοὺς τοὺς ἀποσταλη-
 σομένους εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀδυνατήσκειν τοὺς Ἀχαι-
 οὺς βοηθεῖν Ῥωμαίοις· καλῶς γὰρ ποιοῦντας αὐτοὺς
 καὶ τρεῖς ἄγειν καὶ τέτταρας μυριάδας ἀνδρῶν μαχι- 20
 μων, εὐδοκοῦντες τοῖς λεγομένοις ἔρρεπον οἱ πολλοὶ 9
 πρὸς τὸ πέμπειν τὴν συμμαχίαν. τῇ δὲ δευτέρῃ τῶν 10
 ἡμερῶν, ἐν ἧ κατὰ τοὺς νόμους ἔδει τὰ ψηφίσματα
 προσφέρειν τοὺς βουλομένους, οἱ μὲν περὶ τὸν Λυ-
 κόρταν προσήνεγκαν διότι δεῖ πέμπειν τὴν βοήθειαν,
 25 οἱ δὲ περὶ τὸν Καλλικράτην διότι δεῖ πρεσβευτὰς
 ἐξαποστέλλειν τοὺς διαλύσοντας τοὺς βασιλεῖς πρὸς
 τὸν Ἀντίοχον. πάλιν δὲ τῶν διαβουλιῶν προτεθέν- 11
 των ἀγῶν ἐγίνετο νεανικός· πολὺ γε μὴν ὑπερεῖχον
 οἱ περὶ τὸν Λυκόρταν. αἱ τε γὰρ βασιλεῖαι συγκρι- 12
 νόμεναι μεγάλην εἶχον διαφορὰν· ὑπὸ μὲν γὰρ τῆς 13
 30 Ἀντιόχου σπάνιον ἦν εὑρεῖν οἰκεῖόν τι γερονδὸς κα-
 θόλου πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐν γε τοῖς ἀνώτερον χρό-

νοῖς· καὶ γὰρ ἡ τοῦ τότε βασιλεύοντος μεγαλοψυχία
 14 δῆλος ἐγένετο τοῖς Ἑλλήσιν· ὑπὸ δὲ τῆς Πτολεμαίου
 τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τοῖς Ἀχαιοῖς ἐγερόνει φιλάν-
 θρωπα κατὰ τοὺς ἀνώτερον χρόνους ὥστ' ἂν μηδενὶ
 15 πλείον ἀξίως. ἂ διατιθέμενος ὁ Ἀνκόρτας μεγάλην
 ἐποιεῖτο φαντασίαν, ἅτε τῆς παραθέσεως ὀλοσχερῆ
 16 τὴν διαφορὰν ἐχούσης. καθ' ὅσον γὰρ οὐκ ἐξαριθ-
 μῆσασθαι ῥάδιον ἦν τὰς τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασι-
 λέων εὐεργεσίας, κατὰ τοσοῦτον ἀπλῶς οὐδὲν ἦν εὐ-
 ρεῖν φιλάνθρωπον ἐκ τῆς Ἀντιόχου βασιλείας ἀπην-
 10 τημένον εἰς πραγμάτων λόγον τοῖς Ἀχαιοῖς.
 10 Ὅτι ἕως μὲν τινος οἱ περὶ τὸν Ἀνδρονίδαυ καὶ
 Καλλικράτην ἐχρῶντο τοῖς ὑπὲρ τῆς διαλύσεως λό-
 γοις, οὐθενὸς δὲ προσέχοντος αὐτοῖς ἐπεισῆγαγον
 2 μηχανήν. παρῆν γὰρ ἐκ πορείας εἰς τὸ θέατρον
 γραμματοφόρος φέρων ἐπιστολὴν παρὰ Κοῦντου
 Μαρκίου, δι' ἧς παρεκάλει τοὺς Ἀχαιοὺς ἀκολου-
 θοῦντας τῇ Ῥωμαίων προαιρέσει πειρᾶσθαι διαλύειν
 3 τοὺς βασιλεῖς· συνέβαινε γὰρ καὶ τὴν σύγκλητον
 ἀπεσταλκέναι πρεσβευτὰς τοὺς περὶ Νεμέσιον δια-
 4 λύσοντας τοὺς βασιλεῖς. ἦν δὲ τοῦτο κατὰ τῆς ὑπο-
 θέσεως· οἱ γὰρ περὶ τὸν Τίτον, ἀδυνατήσαντες δια-
 λύειν ἀνεκχωρήμεσαν εἰς τὴν Ῥώμην ἄπρακτοι
 5 τελέως. ἀλλ' οἱ περὶ τὸν Πολύβιον, οὐ βουλόμενοι
 διὰ τὸν Μάρκιον πρὸς τὴν ἐπιστολὴν ἀντιλέγειν,
 6 ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν πραγμάτων. καὶ τὰ μὲν κατὰ
 τὴν βοήθειαν οὕτω διέπεσε τοῖς βασιλεῦσι. τοῖς δ'
 Ἀχαιοῖς ἔδοξε πρεσβευτὰς ἀποστέλλειν τοὺς διαλύ-
 7 στοντας· καὶ κατεστάθησαν Ἄρχων Αἰγυρίτης, Ἄρ-
 χος Αἰγύπτου, Ἄριστων Μεγαλοπολίται. οἱ δὲ παρὰ τοῦ
 Πτολεμαίου πρεσβευταί, διαψευθεύοντες τῆς συμ-
 μαχίας, ἀνέδωκαν τοῖς ἄρχουσιν, ἐτοίμους ἔχοντες,

ἐπιστολάς παρὰ τῶν βασιλέων, δι' ὧν ἠξίουσαν τοὺς
 Ἀχαιοὺς ἐκπέμπειν Ἀνκόρταν καὶ Πολύβιον ἐπὶ τὸν
 ἐνεστῶτα πόλεμον.

Ὅτι τοῦ Ἀντιόχου πρὸς Πτολεμαίου ἔνεκεν τοῦ
 11 Πηλούσιον κατασχεῖν ἀφικόμενον, ὁ Ποπίλιος ὁ τῶν
 2 Ῥωμαίων στρατηγός, τοῦ βασιλέως πόρρωθεν ἀσπα-
 ζομένου διὰ τῆς φωνῆς καὶ τὴν δεξιὰν προτείνον-
 τος, πρόχειρον ἔχων τὸ δελτάριον, ἐν ᾧ τὸ τῆς συγ-
 κλήτου δόγμα κατεγέγραπτο, προὔτεινε αὐτῷ καὶ
 10 τοῦτ' ἐκέλευσε πρῶτον ἀναγνῶναι τὸν Ἀντιόχον, ὡς
 3 μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, πρότερον ἀπαξιώσας τὸ τῆς φιλίας σύν-
 θεμα ποιεῖν πρὶν ἢ τὴν προαίρεσιν ἐπιγνῶναι τοῦ
 δεξιουμένου πότερα φίλιος ἢ πολέμιός ἐστιν. ἐπεὶ δ'
 4 ὁ βασιλεὺς ἀναγνούς ἔφη βούλεσθαι μεταδοῦναι τοῖς
 15 φίλοις ὑπὲρ τῶν προσπεπτωκότων, ἀκούσας ὁ Πο-
 πίλιος ἐποίησε πρῶτα βαρὺ μὲν δοκοῦν εἶναι καὶ
 τελέως ὑπερήφανον· ἔχων γὰρ πρὸ χειρῶν ἀμπελί-
 5 νην βακτηρίαν, περιέγραψε τῷ κλήματι τὸν Ἀντιόχον,
 ἐν τούτῳ τε τῷ γύρῳ τὴν ἀπόφασιν ἐκέλευσε δοῦναι
 20 περὶ τῶν γεγραμμένων· ὁ δὲ βασιλεὺς ξενισθεὶς τὸ
 γινόμενον καὶ τὴν ὑπεροχὴν, βραχὺν χρόνον ἐπαπο-
 ρήσας ἔφη ποιήσειν πᾶν τὸ παρακαλούμενον ὑπὸ Ῥω-
 25 μαίων. οἱ δὲ περὶ τὸν Ποπίλιον τότε τὴν δεξιὰν
 αὐτοῦ λαμβάνοντες ἅμα πάντες ἠσπάζοντο φιλοφρό-
 7 νως. ἦν δὲ τὰ γεγραμμένα λύειν ἐξ αὐτῆς τὸν πρὸς
 8 Πτολεμαίου πόλεμον. διὸ καὶ δοθεισῶν αὐτῷ τα-
 κτῶν ἡμερῶν, οὕτως μὲν ἀπῆγε τὰς δυνάμεις εἰς
 τὴν Συρίαν, βαρυνόμενος μὲν καὶ στένων, εἰκὼν δὲ
 τοῖς καιροῖς κατὰ τὸ παρόν· οἱ δὲ περὶ τὸν Ποπίλιον
 9 καταστησάμενοι τὰ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρείαν, καὶ πα-
 30 ρακαλέσαντες τοὺς βασιλεῖς ὁμοσεῖν, ἅμα δὲ προσ-
 τάξαντες αὐτοῖς Πολυάρταον ἀναπέμπειν εἰς Ῥώμην,

- ἀνέπλευσαν ἐπὶ τῆς Κύπρου, βουλόμενοι καὶ τὰς
ἐκεῖ ὑπαρχούσας δυνάμεις ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς νήσου
10 κατὰ σπουδὴν. ἀφικόμενοι δέ, καὶ καταλαβόντες ἡτ-
τημένους μάχῃ τοὺς τοῦ Πτολεμαίου στρατηγούς καὶ
καθόλου κακῶς φερόμενα τὰ κατὰ τὴν Κύπρον, τα-
χέως ἀνέστησαν τὸ στρατόπεδον ἐκ τῆς χώρας, καὶ
παρήδρευσαν, ἕως ἀπέπλευσαν αἱ δυνάμεις ἐπὶ Συ-
11 ρίας. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ὅσον οὕτω καταπεπονημένην
τὴν Πτολεμαίου βασιλείαν τούτῳ τῷ τρόπῳ διέσω-
12 σαν, τῆς τύχης οὕτω βραβευούσης τὰ κατὰ τὸν Περ-
σέα πράγματα καὶ τοὺς Μακεδόνας ὥστε καὶ πρὸς τὸν
ἔσχατον καιρὸν ἐλθόντα τὰ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν
καὶ τὴν ὅλην Αἴγυπτον παρὰ τοῦτο πάλιν ὀρθωθῆ-
ναι, παρὰ τὸ φθάσαι κριθέντα τὰ κατὰ τὸν Περσέα
13 πράγματα· μὴ γὰρ γενομένου τούτου καὶ πιστευθέν-
15 τος οὐκ ἂν μοι δοκεῖ πειθαρχῆσαι τοῖς ἐπιτακτομέ-
νοις Ἀντίοχον. [Exc. de legat. p. 154—160.]
12 Ὅτι πολλὰ τῶν ἐπινοημάτων κατὰ μὲν τὸν λόγον
φαίνεται πιθανὰ καὶ δυνατὰ, παραγενόμενα δὲ εἰς
τὴν χρεῖαν, καθάπερ τὰ κίβδηλα τῶν νομισμάτων εἰς
20 τὸ πῦρ, οὐκέτι ποιεῖ τὸ ἀκολουθοῦν ταῖς πρώταις
ἐπινοαῖς. [Exc. Vat. p. 433 M. 76 H.]

FRAGMENTA LIBRI XXX.

Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἦλθε παρὰ τοῦ βα- 1
σιλέως Εὐμένους ἀδελφὸς Ἄτταλος, ἔχων μὲν πρό- 2
φασιν, εἰ καὶ μὴ τὸ κατὰ τοὺς Γαλάτας ἐγγόνει
σύμπτωμα περὶ τὴν βασιλείαν, ὅμως ἐλθεῖν εἰς τὴν
5 Ῥώμην ἔνεκεν τοῦ συγχαρῆναι τῇ συγκλήτῳ καὶ τυ-
χεῖν τινος ἐπισημασίας διὰ τὸ συμπεπολημέναι καὶ
πάντων εὐμενῶς σφίσι μετεσχημέναι τῶν κινδύνων·
τότε δὲ καὶ διὰ τὴν Γαλατικὴν περίστασιν ἠναγκα- 3
σμένος ἦκεν εἰς τὴν Ῥώμην. πάντων δὲ φιλοφρόνως 4
αὐτὸν ἀποδεχομένων διὰ τε τὴν ἐν τῇ στρατείᾳ γε-
γενημένην συνήθειαν καὶ διὰ τὸ δοκεῖν εὖνονν αὐ-
τοῖς ὑπάρχειν, καὶ γιγνομένης τῆς ἀπαντήσεως ὑπὲρ
τὴν προσδοκίαν, μετέωρος ἐγενήθη ταῖς ἐλπίσιν, οὐκ
εἰδὼς τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν τῆς ἀποδοχῆς. διὸ καὶ 5
15 παρ' ὀλίγον ἦλθε τοῦ λυμήνασθαι τὰ σφέτερα πράγ-
ματα καὶ τὴν ὅλην βασιλείαν. τῶν γὰρ πλείστων 6
Ῥωμαίων ἀπηλλοτριωμένων τῆς τοῦ βασιλέως Εὐμέ-
νου εὐνοίας, καὶ πεπεισμένου αὐτὸν πλάγιον ἐν τῷ
πολέμῳ γεγονέναι, λαλοῦντα τῷ Περσεῖ καὶ τοῖς και-
20 ροῖς ἐφεδρεύοντα τοῖς κατ' αὐτῶν, ἔνιοι τῶν ἐπιφα- 7
νῶν ἀνδρῶν λαμβάνοντες εἰς τὰς χεῖρας τὸν Ἄττα-
λον παρεκάλουν τὴν μὲν ὑπὲρ ἀδελφοῦ προεβείαν
ἀποθέσθαι, περὶ δὲ αὐτοῦ ποιεῖσθαι τοὺς λόγους·

8 βούλεσθαι γὰρ αὐτῷ τὴν σύγκλητον συγκατασκευά-
 9 ζειν ἰδίαν ἀρχὴν καὶ δυναστείαν διὰ τὴν ἀλλοτριό-
 10 τητα τὴν πρὸς τὸν ἀδελφόν. ἐφ' οἷς συνέβαινε τὸν
 Ἄτταλον ἐπὶ πολὺ μετεωρίζεσθαι καὶ συγκατανεύειν
 ἐν ταῖς κατ' ἰδίαν ὁμιλίαις τοῖς εἰς τοῦτο τὸ μέρος 5
 αὐτὸν παρορμῶσι. τέλος δὲ πρὸς ἐνόους τῶν ἀξιολό-
 γων ἀνδρῶν συνέθετο καὶ παρελθὼν εἰς τὴν σύγ-
 κλητον ποιήσεσθαι τοὺς περὶ τούτων λόγους.

2 Τοιαύτης δ' οὔσης τῆς διαθέσεως περὶ τὸν Ἄτ-
 ταλον, ὄττευσάμενος ὁ βασιλεὺς τὸ μέλλον ἐπιπέμπει 10
 Στρατίον τὸν ἱατρόν εἰς τὴν Ῥώμην, ὃς μερίστην
 2 παρ' αὐτῷ πίστιν εἶχε, τὰ μὲν ὑποδείξας, τὰ δὲ ἐν-
 τειλάμενος πᾶσαν εἰσενέγκασθαι μηχανὴν πρὸς τὸ μὴ
 κατακοιλιθῆσαι τὸν Ἄτταλον τοῖς βουλομένοις λυμή-
 3 νασθαι τὴν βασιλείαν αὐτῶν. ὁ δὲ παραγνεόμενος 15
 εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ λαβὼν εἰς τὰς χεῖρας τὸν Ἄττα-
 λον, πολλοὺς μὲν καὶ ποικίλους διέθετο λόγους· καὶ
 4 ἦν ὁ ἀνθρωπος ἔχων τι νουνεχὲς καὶ πειστικόν· μό-
 λης δὲ καθίκετο τῆς προθέσεως καὶ μετεκάλεσε τὸν
 Ἄτταλον ἀπὸ τῆς ἀλόγου φορᾶς, θείας ὑπὸ τὴν ὄψιν 20
 ὅτι κατὰ μὲν τὸ παρὸν συμβασιλεύει τὰδελφῶ, τούτῳ
 διαφέρων ἐκείνου τῷ μὴ διάδημα περιτίθεσθαι μηδὲ
 χρηματίζειν βασιλεὺς, τὴν δὲ λοιπὴν ἴσην καὶ τὴν
 5 αὐτὴν ἔχων ἔξουσίαν, εἰς δὲ τὸ μέλλον ὁμολογουμέ-
 νως καταλείπεται διάδοχος τῆς ἀρχῆς, οὐ μακρὰν 25
 ταύτης τῆς ἐλπίδος ὑπαρχούσης, ἅτε τοῦ βασιλέως
 διὰ μὲν τὴν σωματικὴν ἀσθένειαν ἀεὶ προσδοκῶντος
 τὴν ἐκ τοῦ βίου μετὰστασιν, διὰ δὲ τὴν ἀπαιδίαν
 οὐδ' εἰ βουλευθεῖη δυναμένου τὴν ἀρχὴν ἄλλῳ κατα-
 6 λιπεῖν· οὐδέπω γὰρ ἀναδεδειγμένος ἐτύγχανε κατὰ 30
 φύσιν υἱὸς ὢν αὐτῷ ὁ μετὰ ταῦτα διαδεξάμενος τὴν
 7 ἀρχήν. τὸ δὲ συνέχον θαυμάζειν ἔφη πόσα βλάπτει

τοὺς ἐνεστῶτας καιροὺς. μεγάλην γὰρ δεῖν εἰδέναι 8
 πᾶσι τοῖς θεοῖς χάριν, εἰ συμπνεύσαντες καὶ μιᾷ
 γνώμῃ χρώμενοι δύναιντο τὸν ἀπὸ Γαλατῶν φόβον
 ἀπόσασθαι καὶ τὸν ἀπὸ τούτων ἐφεστῶτα κίνδυνον.
 5 εἰ δὲ νῦν εἰς στάσιν καὶ διαφορὰν ἤξει πρὸς τὸν 9
 ἀδελφόν, πρόδηλον εἶναι διότι καταστρέψει τὴν βα-
 σιλείαν καὶ στερήσει μὲν αὐτὸν καὶ τῆς παρουσίας
 ἔξουσίας καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδος, στερήσει δὲ
 καὶ τοὺς ἀδελφούς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐν αὐτῇ δυνα-
 10 στείας. ταῦτα δὲ καὶ τούτοις ἔτερα παραπλήσια δια-
 τιθέμενος ὁ Στρατίος ἔπεισε τὸν Ἄτταλον μένειν ἐπὶ
 τῶν ὑποκειμένων.

Διόπερ εἰσελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον ὁ προειρη- 3
 μένος συνεχάρη μὲν ἐπὶ τοῖς γεγονόσι, καὶ περὶ τῆς
 15 καθ' αὐτὸν εὐνοίας καὶ προθυμίας, ἣν παρέσχετο
 κατὰ τὸν πρὸς Περσέα πόλεμον, ἀπελογίσατο· παρα- 2
 πλησίως δὲ καὶ περὶ τοῦ πέμψαι πρεσβευτὰς τοὺς πα-
 ρακαθέξοντας τὴν τῶν Γαλατῶν ἀπόνοιαν καὶ πάλιν
 εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτοὺς ἀποκαταστήσοντας διάθεσιν
 20 παρεκάλεσε διὰ πλειόνων. ἐποίησατο δὲ λόγους καὶ 3
 περὶ τῆς Αἰνίων καὶ τῆς Μαρωνειτῶν πόλεως, ἀξιῶν
 αὐτῷ δοθῆναι ταύτας ἐν δωρεᾷ. τὸν δὲ κατὰ τοῦ 4
 βασιλέως λόγον καὶ τὸν περὶ τοῦ μερισμοῦ τῆς ἀρ-
 5 χῆς εἰς τέλος παρεσιώπησεν. ἡ δὲ σύγκλητος, ὑπο- 5
 25 λαμβάνουσα πάλιν αὐτὸν ἰδίᾳ περὶ τούτων εἰσπορευ-
 σεσθαι, τοὺς τε πρεσβευτὰς συμπέμψειν ὑπέσχετο
 καὶ τοῖς εἰθισμένοις δώροις ἐτίμησεν αὐτὸν μεγαλο-
 μερῶς· ἐπηγγείλατο δὲ καὶ τὰς προειρημένους πόλεις
 δώσειν. ἐπεὶ δὲ παρατὰ τυχῶν τῶν φιλανθρωπῶν 6
 30 ὤρμησεν ἐκ τῆς Ῥώμης οὐδὲν ποιήσας τῶν προσδο-
 κωμένων, διαψευσθεῖσα τῶν ἐλπίδων ἡ σύγκλητος
 ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶχε ποιεῖν, ἔτι δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν 7

ὄντος αὐτοῦ τὴν μὲν Αἴνον καὶ τὴν Μαρώνειαν ἤλευθέρωσεν, ἀθετήσασα τὴν ἐπαγγελίαν, τοὺς δὲ περὶ τὸν Πόπλιον Δικίνιον ἔπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς 8 τοὺς Γαλάτας. οἷς ποίας μὲν ἔδωκεν ἐντολὰς εἰπεῖν οὐ δάδιον, στοχάζεσθαι δὲ ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα συμ- 5 9 βάντων οὐ δυσχερές. τοῦτο δ' ἔσται δῆλον ἐκ τῶν πράξεων αὐτῶν.

4 Ἦκον δὲ καὶ παρὰ Ῥοδίων πρεσβεῖς πρῶτον μὲν οἱ περὶ Φιλοκράτην, μετὰ δὲ τούτους οἱ περὶ Φιλό- 2 φρονα καὶ Ἀστυμῆδην. οἱ γὰρ Ῥόδιοι κομισάμενοι 10 τὴν ἀπόκρισιν, ἣν οἱ περὶ τὸν Ἀγέπολιν ἔλαβον εὐ- θέως μετὰ τὴν παράταξιν, καὶ θεωροῦντες ἐκ ταύτης τὴν πρὸς αὐτοὺς ὀργὴν καὶ τὴν ἀνάτασιν τῆς συγ- κλήτου, παραντίκα τὰς προειρημένας πρεσβείας ἐξέ- 3 πεμψαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀστυμῆδην καὶ Φιλόφρονα, 15 κατανοοῦντες ἐκ τῶν ἐντεύξεων καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν τὴν ὑπόφρασιν καὶ τὴν ἀλλοτριότητα τῶν ἀν- θρώπων τὴν πρὸς αὐτούς, εἰς ἀθυμίαν ὀλοσχερῇ καὶ 4 δυσχρηστίαν ἐνέπιπτον. ὡς δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν τις ἀναβὰς ἐπὶ τοὺς ἐμβόλους παρεκάλει τοὺς ὄχλους 20 5 ἐπὶ τὸν κατὰ Ῥοδίων πόλεμον, τότε δὲ παντάπασιν ἔξω τοῦ φρονεῖν γενόμενοι διὰ τὸν περὶ τῆς πατρι- δος κίνδυνον εἰς τοιαύτην ἤλθον διάθεσιν ὥστε καὶ φαιὰ λαβεῖν ἱμάτια καὶ κατὰ τὰς ἐντεύξεις μηκέτι παρακαλεῖν μηδ' ἀξιοῦν τοὺς φίλους, ἀλλὰ δεῖσθαι 25 6 μετὰ δακρύων μηδὲν ἀνήκεστον βουλευσασθαι περὶ αὐτῶν. μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας εἰσαγαρόντος αὐτοὺς Ἀντωνίου τοῦ δημάρχου, καὶ τὸν στρατηγὸν τὸν πα- ρακαλοῦντα πρὸς τὸν πόλεμον κατασπάσαντος ἀπὸ τῶν ἐμβόλων, ἐποιεῖτο τοὺς λόγους πρῶτον μὲν Φι- 30 7 λόφρων, μετὰ δὲ τοῦτον Ἀστυμῆδης. ὅτε δὴ κατὰ τὴν παροιμίαν τὸ κύκνειον ἐξάσαντες ἔλαβον ἀπο-

κρίσεις τοιαύτας, δι' ἧν τοῦ μὲν ὀλοσχεροῦς φόβου τοῦ κατὰ τὸν πόλεμον ἐδόκουν παραλελύσθαι, περὶ 8 δὲ τῶν κατὰ μέρος ἐγκλημάτων αὐτοῖς ἢ σύγκλητος πικρῶς καὶ βαρέως ἀνείδισεν. ἦν δ' ὁ νοῦς τῆς ἀπο- 9 5 κρίσεως τοιοῦτος, ὅτι εἰ μὴ δι' ὀλίγους ἀνθρώπους τοὺς αὐτῶν φίλους, καὶ μάλιστα δι' αὐτούς, ἤδισαν καλῶς καὶ δικαίως ὡς δεόν ἦν αὐτοῖς χρῆσασθαι. ὁ 10 δ' Ἀστυμῆδης αὐτῶ μὲν ἐδόκει καλῶς εἰρηκέναι περὶ τῆς πατρίδος, οὐ μὴν τοῖς γε παρεπιδημοῦσιν οὐδὲ 10 τοῖς ἐκεῖ μένουσι τῶν Ἑλλήνων οὐδαμῶς ἤρεσκεν. ἐξέβαλε γὰρ ἔγγραπτον μετὰ ταῦτα ποιήσας τὴν σύν- 11 ταξιν τῆς δικαιολογίας, ἣ τοῖς πλείστοις τῶν ἀναλαμ- βανόντων εἰς τὰς χεῖρας ἄτοπος ἐφαίνετο καὶ τελέως ἀπίθανος. συνεστήσατο γὰρ τὴν δικαιολογίαν οὐ μόνον 12 15 ἐκ τῶν τῆς πατρίδος δικαίων, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐκ τῆς τῶν ἄλλων κατηγορίας. τὰ μὲν γὰρ εὐεργετήματα καὶ συν- 13 εργήματα παραβάλλον καὶ συγκρίνων τὰ μὲν τῶν ἄλ- λων ἐπειρᾶτο ψευδοποιεῖν καὶ ταπεινοῦν, τὰ δὲ τῶν Ῥοδίων ἠϋζανε, πολλαπλασιάζων καθ' ὅσον οἷός τ' ἦν 14 20 τὰ δ' ἁμαρτήματα κατὰ τὸνναντίον τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἐξωνείδιζε πικρῶς καὶ δυσμενικῶς, τὰ δὲ τῶν Ῥοδίων ἐπειρᾶτο περιστέλλειν, ἵνα κατὰ τὴν παράθεσιν τὰ μὲν οἰκεία μικρὰ καὶ συγγνώμης ἄξια φανῆ, τὰ δὲ τῶν πέλας ἀπαραίτητα καὶ μεγάλα τελέως, ἐφ' οἷς 25 25 ἔφη συγγνώμης τετευχέναι τοὺς ἡμαρτηκότας ἅπαν- τας. τὸ δὲ γένος τοῦτο τῆς δικαιολογίας οὐδαμῶς ἂν 15 πρέπειν ἀνδρὶ πολιτικῷ δόξειεν, ἐπεῖτοι καὶ τῶν κοι- 16 νοπραγησάντων περὶ τινῶν ἀπορρήτων οὐ τοὺς διὰ φόβον ἢ πόρον μηνυτὰς γενομένους τῶν συνειδότην 30 30 ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ τοὺς πᾶσαν ἐπιδεξαμένους βάσανον καὶ τιμωρίαν καὶ μηδεὶ τῶν συνειδότην παραιτίους γενομένους τῆς αὐτῆς συμφορᾶς, τούτους ἀποδεχό-

17 μεθα καὶ τούτους ἄνδρας ἀγαθοὺς νομίζομεν. ὁ δὲ
διὰ τὸν ἄδηλον φόβον πάντα τὰ τῶν ἄλλων ἀμαρτή-
ματα τιθεὶς ὑπὸ τὴν ὄψιν τοῖς κρατοῦσι καὶ καινο-
ποιήσας, ὑπὲρ ὧν ὁ χρόνος εἰς λήθην ἀγρόχει τοὺς
ὑπερέχοντας, πῶς οὐκ ἔμελλε δυσαρεστήσειν τοῖς 5
ἱστορήσασιν;

5 Τὴν δὲ προειρημένην ἀπόκρισιν οἱ μὲν περὶ τὸν
Φιλοκράτην λαβόντες ἐξ αὐτῆς ὤρμησαν, οἱ δὲ περὶ
τὸν Ἀστυμήδην αὐτόθι μένοντες παρήδρουν, χάριν
τοῦ μηδὲν αὐτοὺς λανθάνειν τῶν προσπιπτόντων ἢ 10
2 λεγομένων κατὰ τῆς πατρίδος. προσπεσοῦσης δὲ τῆς
ἀποκρίσεως ταύτης εἰς τὴν Ῥόδον, δόξαντες ἀπολε-
λύσθαι τοῦ μεγίστου φόβου τοῦ κατὰ τὸν πόλεμον,
τάλλα καίπερ ἀκμήν ὄντα δυσχερῆ φραδίως ἔφερον.
3 οὕτως ἀεὶ τὰ μείζω τῶν προσδοκωμένων κακῶν λή- 15
4 θην ποιεῖ τῶν ἐλαττόνων συμπτωμάτων. διὸ καὶ
παραχρημα ψηφισάμενοι τῇ Ῥώμῃ στέφανον ἀπὸ μυ-
ρίων χρυσῶν, καὶ καταστήσαντες πρεσβευτὴν ἅμα
καὶ ναύαρχον Θεαίτητον, ἐξέπεμπον θερείας ἀρχομέ-
νης ἄγοντα τὸν στέφανον, καὶ μετὰ τούτου τοὺς περὶ 20
Ῥοδοφῶντα, πειρασομένους κατὰ πάντα τρόπον συμ-
5 μαχίαν συνθέσθαι πρὸς Ῥωμαίους. τοῦτο δ' ἐποίη-
σαν βουλόμενοι δίχα τοῦ ψηφίσματος καὶ πρεσβείας
ἀποτυχεῖν, ἐὰν ἄλλως δόξη Ῥωμαίοις, δι' αὐτῆς δὲ
τῆς τοῦ ναύαρχου προαιρέσεως τὴν κατάπειραν ποιή- 25
σασθαι· τὴν γὰρ ἐξουσίαν εἶχε ταύτην ὁ ναύαρχος
6 ἐκ τῶν νόμων. οὕτω γὰρ ἦν πραγματικὸν τὸ πολί-
τευμα τῶν Ῥοδίων ὡς σχεδὸν ἔτη τετταράκοντα πρὸς
τοῖς ἑκατὸν κεκοινωνηκῶς ὁ δῆμος Ῥωμαίους τῶν
ἐπιφανεστάτων καὶ καλλίστων ἔργων οὐκ ἐπεποίητο 30
7 πρὸς αὐτοὺς συμμαχίαν. τίνος δὲ χάριν οὕτως ἐχει-
ρίζον οἱ Ῥόδιοι τὰ καθ' αὐτοὺς οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν.

βουλόμενοι γὰρ μηδένα τῶν ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς καὶ 8
δυναστείαις ἀπελπίζειν τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπικουρίαν καὶ
συμμαχίαν, οὐκ ἐβούλουντο συνδυνάζειν οὐδὲ προκατα-
λαμβάνειν σφᾶς αὐτοὺς ὄρκους καὶ συνθήκας, ἀλλ' 5
ἀκέραιοι διαμένοντες κερδαίνειν τὰς ἐξ ἐκάστων ἐλ-
πίδας. τότε δὲ μεγάλην ἐποιούντο φιλοτιμίαν, βου- 9
λόμενοι ταύτης τῆς τιμῆς τυχεῖν παρὰ Ῥωμαίων, οὐ
κατεπειρόμενοι συμμαχίας οὐδ' ἀγωνιῶντες ἀπλῶς
οὐδένα κατὰ τὸ παρὸν πλὴν αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων,
10 ἀλλὰ βουλόμενοι κατὰ τὴν ὑπέφθεσιν τῆς ἐπιβολῆς 10
ἀφαιρέσθαι τὰς ὑποουσίας τῶν δυσχερῆς τι διανοουμέ-
νων περὶ τῆς πόλεως. ἄρτι δὲ τῶν περὶ τὸν Θεαίτη- 11
τον καταπεπλευκότων, ἀπέστησαν Καύριοι, κατελά-
βοντο δὲ καὶ Μυλασεῖς τὰς ἐν Εὐρώμῳ πόλεις. κατὰ δὲ 12
15 τὸν αὐτὸν καιρὸν ἢ σύγκλητος ἐξέβαλε δόγμα διότι δεῖ
Κᾶρας καὶ Λυκίους ἐλευθέρους εἶναι πάντας, ὅσους
προσέειμε Ῥοδίοις μετὰ τὸν Ἀντιοχικὸν πόλεμον. τὰ 13
μὲν οὖν κατὰ τοὺς Καυρίους καὶ τοὺς Εὐρωμεῖς τα-
χέως οἱ Ῥόδιοι διωρθώσαντο· τοὺς μὲν γὰρ Καυ- 14
20 νίους Λύκον ἀποπέμφαντες μετὰ στρατιωτῶν ἠνάγκα-
σαν πάλιν ὑφ' αὐτοὺς τάττεσθαι, καίπερ Κιβυρατῶν
αὐτοῖς παραβοηθησάντων, ἐπὶ δὲ τὰς ἐν Εὐρώμῳ 15
πόλεις στρατεύσαντες ἐνίκησαν μάχῃ Μυλασεῖς καὶ
Ἀλαβανδεῖς, ἀμφοτέρων παραγενομένων μετὰ στρα- 25
τιᾶς ἐπ' Ὀρθωσίαν. τοῦ δὲ περὶ τῶν Λυκίων καὶ 16
Καρῶν δόγματος αὐτοῖς προσπεσόντος, πάλιν ἀνεσο-
βήθησαν ταῖς διανοαῖς, δειδαντες μήποτε μάταιος μὲν
αὐτοῖς ἢ τοῦ στεφάνου δόσις γέγρονε, μάταιαι δὲ αἱ
περὶ τῆς συμμαχίας ἐλπίδες. [Exc. de leg. p. 160—167.
30 4, 16. τῶν κοινοπρ. — 17. τοῖς ἱστορήσασιν, et 5, 3. ἀεὶ
— καὶ συμπτωμάτων etiam Exc. Vat. p. 437 M. 76—77 H.]
[Ὅτι φησὶ Πολύβιος] πρότερον ἐπιστήσαντες τοὺς 6

ἀναγιγνώσκοντας ἐπὶ τὴν περὶ Δείωνος καὶ Πο-
 2 λυράτου διάληψιν· μεγάλης γὰρ οὔσης τῆς περιστά-
 σεως καὶ τῆς μεταβολῆς οὐ μόνου παρὰ τοῖς Ῥοδίοις,
 3 ἀλλὰ σχεδὸν ἀπάσαις ταῖς πολιτείαις, χρήσιμον ἂν
 εἴη τὸ τὰς προαιρέσεις τῶν παρ' ἐκάστοις πολιτευο-
 5 μένων ἐπισκέψασθαι καὶ γινῶναι τίνες φανήσονται
 τὸ κατὰ λόγον πεποιηκότες καὶ τίνες παραπεπαικότες
 4 τοῦ καθήκοντος, ἵνα οἱ ἐπιγινόμενοι, ὡς ἂν εἰ τύ-
 πων ἐκτιθεμένων, δύνωνται κατὰ τὰς ὁμοίας περι-
 στάσεις τὰ μὲν αἰρετὰ διακίειν, τὰ δὲ φευκτὰ φεύγειν
 10 ἀληθινῶς, καὶ μὴ περὶ τὸν ἔσχατον καιρὸν τῆς ζωῆς
 ἀβλεποῦντες τὸ πρέπον καὶ τὰς ἐν τῷ προγεγονότι
 5 βίῳ πράξεις αὐτῶν . . . ποιῶσι. συνέβαινε τοιγαρ-
 οῦν τρεῖς διαφορὰς γενέσθαι τῶν ἐμπεισόντων εἰς
 6 τὰς αἰτίας κατὰ τὸν πρὸς Περσέα πόλεμον. ὧν μία
 μὲν ἦν τῶν οὐχ ἠδέως μὲν ὀρώντων κρινόμενα τὰ
 ὅλα καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἐξουσίαν ὑπὸ μίαν ἀρ-
 χὴν πίπτουσαν, οὔτε δὲ συνεργούντων οὔτ' ἀντι-
 πραττόντων ἀπλῶς Ῥωμαίοις οὐδέν, ἀλλ' οἷον ἐπι-
 7 τετραφύτων τῇ τύχῃ περὶ τῶν ἀποβησομένων· ἑτέρα
 20 δὲ τῶν ἠδέως ὀρώντων κρινόμενα τὰ πράγματα καὶ
 βουλομένων νικᾶν τὸν Περσέα, μὴ δυναμένων δὲ
 συνεπισπᾶσθαι τοὺς ἰδίους πολίτας καὶ τοὺς ὁμο-
 8 εθνεῖς πρὸς τὴν αὐτῶν γνώμην· τρίτη δὲ καὶ τῶν
 συνεπισπασαμένων καὶ μεταρριψάντων τὰ πολιτεύ-
 7 ματα πρὸς τὴν Περσέως συμμαχίαν. πῶς οὖν ἕκα-
 στοὶ τούτων ἐχείρισαν τὰ καθ' αὐτοὺς σκοπεῖν πά-
 2 ρεστι. μετέρριψαν πρὸς Περσέα τὸ τῶν Μολοτῶν
 ἔθνος Ἀντίνοῦς καὶ Θεόδοτος καὶ Κέφαλος μετ'
 3 αὐτῶν· [οἱ τῶν πραγμάτων] ἀντιπεσόντων ταῖς ἐπι-
 30 βολαῖς αὐτῶν ὀλοσχερῶς, καὶ περιστάντος τοῦ κινδύ-
 νου, καὶ συνεγγίζοντος τοῦ δεινοῦ, πάντες ὁμοῦσε χω-

ρήσαντες τοῖς παροῦσιν ἀπέθανον γενναίως. διόπερ 4
 ἄξιον ἐπαινεῖν τοὺς ἄνδρας ἐπὶ τῷ μὴ προσέσθαι μηδὲ
 περιδεῖν σφᾶς αὐτοὺς εἰς ἀναξίαν διάθεσιν ἐμπεισόν-
 5 τας τοῦ προγεγονότος βίου. καὶ μὴν ἐν Ἀχαΐα καὶ 5
 5 παρὰ Θετταλοῖς καὶ Περγαίβοις ἔσχον αἰτίαν καὶ
 πλείους διὰ τὴν ἡσυχίαν, ὡς ἐφεδρεύοντες τοῖς και-
 6 ροῖς καὶ φρονοῦντες τὰ Περσέως. ἀλλ' οὔτε λόγον 6
 ἐν τῷ μέσῳ τοιοῦτον ἐξέβαλον οὔτε γράφοντες οὔτε
 διαπεμπόμενοι πρὸς τὸν Περσέα περὶ τίνος ἐφωρά-
 10 θησαν, ἀλλὰ διεφύλαξαν ἀνεπιλήπτους ἑαυτοὺς. τοι- 7
 γαρ οὖν εἰκότως οὔτοι καὶ δικαιολογίαν καὶ κρίσιν
 ὑπέμενον καὶ πάσας ἐξήλεγον τὰς ἐλπίδας· οὐ γὰρ 8
 8 ἔλαττόν ἐστιν ἀγεννείας σημεῖον τὸ μηδὲν αὐτῷ συν-
 ειδότα μοχθηρὸν προεξάγειν ἐκ τοῦ ζῆν αὐτόν, ποτὲ
 15 μὲν τὰς τῶν ἀντιπολιτευομένων ἀνατάσεις καταπλα-
 γέντα, ποτὲ δὲ τὴν τῶν κρατούντων ἐξουσίαν, τοῦ
 παρὰ τὸ καθῆκον φιλοζωεῖν.

Καὶ μὴν ἐν Ῥόδῳ καὶ Κῷ καὶ πλείοσιν ἑτέροις 9
 πόλεσιν ἐγένοντό τινες οἱ φρονοῦντες τὰ Περσέως, οἱ
 20 καὶ λέγειν ἐθάρρουν περὶ Μακεδόνων ἐν τοῖς ἰδίοις
 πολιτεύμασι καὶ κατηγορεῖν μὲν Ῥωμαίων καὶ καθό-
 λου συνίστασθαι πρὸς τὸν Περσέα κοινοπραγίαν, οὐ
 δυναθέντες δὲ μεταρρῖψαι τὰ πολιτεύματα πρὸς τὴν
 τοῦ βασιλέως συμμαχίαν. τούτων δ' ἦσαν ἐπιφα- 10
 25 νέστατοι παρὰ μὲν τοῖς Κῷοις Ἰππόκριτος καὶ Διο-
 μέδων ἀδελφοί, παρὰ δὲ Ῥοδίοις Δείων καὶ Πολυά-
 ρατος. ὧν τίς οὐκ ἂν καταμέμφαιτο τὴν προαίρεσιν; 8
 οἱ πρῶτον μὲν τοὺς πολίτας συνίστορας ἔχοντες πάν-
 των τῶν σφίσι πεπραγμένων καὶ τῶν εἰρημένων, ἔπειτα
 30 δὲ τῶν γραμμάτων ἐαλωκότων καὶ πεφωτισμένων καὶ
 τῶν παρὰ τοῦ Περσέως πρὸς ἐκείνους διαπεμπομέ-
 νων καὶ τῶν πρὸς τὸν Περσέα παρ' ἐκείνων, ἅμα δὲ 2

καὶ τῶν ἀνθρώπων ὑποχειρίων γεγονότων τῶν δια-
 πεμπομένων παρ' ἑκατέρων καὶ πρὸς ἑκατέρους, οὐχ
 οἷοί τ' ἦσαν εἰκεῖν οὐδ' ἐκποδῶν ποιεῖν ἑαυτοῦς,
 3 ἀλλ' ἀκμήν ἡμφισβήτου. τοιγαροῦν προσκαρτεροῦν-
 τες καὶ φιλοξωοῦντες πρὸς ἀπεγνωσμένης ἐλπίδας 5
 καὶ τὸ δοκοῦν εἶναι περὶ αὐτοῦς τολμηρὸν καὶ παρά-
 βολον ἀνέτρεψαν, ὥστε παρὰ τοῖς ἐπιγυνομένοις
 μηδ' ἔσχατον ἐλέω καὶ συγγνώμῃ τόπου καταλιπεῖν.
 4 ἔλεγχόμενοι γὰρ κατὰ πρόσωπον ὑπὸ τῶν ἰδίων χει-
 ρογράφων καὶ τῶν ὑπουργῶν, οὐ μόνον ἀτυχεῖν, ἔτι 10
 5 δὲ μᾶλλον ἀναίσχυντεῖν ἔδοξαν. Θόας γὰρ τις ἦν
 τῶν πλοῖζομένων, ὃς καὶ πολλάκις εἰς τὴν Μακεδο-
 νίαν ἐπεπλεύκει, διαπεσταλμένος ὑπὸ τῶν προειρη-
 6 μένων. οὗτος ἐν τῇ μεταβολῇ τῶν πραγμάτων συν-
 εἰδῶς αὐτῷ τὰ πεπραγμένα, δείσας ἀπεχώρησεν εἰς 15
 τὴν Κνίδον. τῶν δὲ Κνιδίων αὐτὸν εἰς φυλακὴν
 ἀποθεμένων, ἐξαίτηθεις ὑπὸ τῶν Ῥοδίων ἦλθεν εἰς
 7 τὴν Ῥόδον. κακεῖ διὰ τῶν βασάνων ἐλεγχόμενος ἀν-
 θωμολογεῖτο καὶ σύμφωνος ἦν πᾶσι τοῖς ἐκ τῶν
 αἰχμαλώτων γραμμάτων συνθήμασιν, ὁμοίως δὲ καὶ 20
 ταῖς ἐπιστολαῖς ταῖς παρὰ τε τοῦ Περσέως ἀποστελ-
 λομέναις πρὸς τὸν Δείωνα καὶ παρὰ τούτων πρὸς
 8 ἑκείνον. ἔξ ὧν θαυμάζειν ἦν τίνοι ποτὲ λογισμῶ χρώ-
 μενος ὁ Δείωναν προσανεῖχε τῷ ζῆν καὶ τὸν παρα-
 25 δειγματισμὸν ὑπέμενε τούτου.

9 Πολὺ δὲ κατὰ τὴν ἀβουλίαν καὶ κατὰ τὴν ἀγέν-
 2 νεικὴν ὁ Πολυάρατος ὑπερέθετο τὸν Δείωνα. τοῦ
 γὰρ Ποπιλίου προστάξαντος Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ
 τὸν Πολυάρατον ἀναπέμπειν εἰς τὴν Ῥώμην, ὁ βασι-
 λεὺς εἰς μὲν τὴν Ῥώμην οὐκ ἔκρινε πέμπειν, ἐντρο- 30
 πόμενος τὴν πατρίδα καὶ τὸν Πολυάρατον, εἰς δὲ τὴν
 Ῥόδον ἀποστέλλειν διέλαβε, κακεῖνον τοῦτο παρακα-

λοῦντος. παραστήσας οὖν λέμβον καὶ παραδοὺς αὐ- 3
 τὸν Δημητρίῳ τινὶ τῶν φίλων ἐξαπέστειλεν. ἔγραφε
 δὲ καὶ τοῖς Ῥοδίοις ὑπὲρ τῆς ἐκπομπῆς. ὁ δὲ Πολυά- 4
 ρατος, προσσχὼν Φασήλιδι κατὰ πλοῦν, καὶ διανοη-
 5 θείς ἅττα δήποτ' οὖν, λαβὼν θαλλοὺς κατέφυγεν
 ἐπὶ τὴν κοινὴν ἐστίαν. ὃν εἴ τις ἦρετο τί βούλεται, 5
 πέπεισμαι μηδ' ἂν αὐτὸν σχεῖν εἰπεῖν. εἰ μὲν γὰρ εἰς
 τὴν πατρίδα μολεῖν ἐπεθύμει, τί θαλλῶν ἔδει; τοῦτο
 γὰρ προῦκειτό που τοῖς ἄρουσιν αὐτόν. εἰ δ' εἰς τὴν 6
 10 Ῥώμην, καὶ μὴ βουλομένου κείνου τοῦτ' ἔδει γενέ-
 σθαι κατ' ἀνάγκην. τί οὖν κατελείπεθ' ἕτερον; ἄλ-
 λος γὰρ τόπος ὁ δεξιόμενος αὐτὸν μετ' ἀσφαλείας οὐκ
 ἦν. οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν Φασηλιτῶν πεμφάντων εἰς τὴν 7
 Ῥόδον, καὶ παρακαλούντων κομίζεσθαι καὶ παραλαμ-
 15 βάνειν τὸν Πολυάρατον, νουνεχῶς οἱ Ῥόδιοι διαλα-
 βόντες ἄφρακτον μὲν ἐξαπέστειλαν τὸ παραπέμψον,
 ἀναλαβεῖν δ' εἰς τὴν ναῦν ἐκώλυσαν τὸν ἄρχοντα, 8
 διὰ τὸ προστετάχθαι τοῖς ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς
 Ῥώμην ἀποκαταστήσαι τὸν ἀνθρώπον. παραγενομέ- 9
 20 νης δὲ τῆς νεῶς εἰς τὴν Φασήλιδα, καὶ τοῦ μὲν Ἐπι-
 χάρους, ὃς ἦν ἄρχων τῆς νεῶς, οὐ βουλομένου δέχε-
 σθαι τῷ πλοῖφ τὸν ἀνθρώπον, τοῦ δὲ Δημητρίου 10
 τοῦ προχειρισθέντος ὑπὸ τοῦ βασιλέως διὰ τὴν ἀνα-
 πομπήν, κελεύοντος ἀνίστασθαι καὶ πλεῖν αὐτόν, καὶ
 25 τῶν Φασηλιτῶν συνεπισχνόντων αὐτῷ διὰ τὸ δεδιέ-
 ναι μὴ τις ἐκ Ῥωμαίων σφίσι διὰ ταῦτα μέμψις ἐπα-
 κολουθήσῃ, καταπλαγείς τὴν περίστασιν ἐνέβη πάλιν 11
 τὸν λέμβον πρὸς τὸν Δημήτριον. κατὰ δὲ τὸν ἀπό- 12
 πλοῦν ἐπιλαβόμενος ἀφορμῆς εὐκαίρου, προσδραμῶν
 30 κατέφυγε πάλιν εἰς Καῦνον, κακεῖ παραπλησίως
 ἔδειτο τῶν Καυνίων βοηθεῖν. τούτων δὲ πάλιν ἀπο- 13
 τριβομένων αὐτόν διὰ τὸ τάττεσθαι μετὰ Ῥοδίων,

διεπέμπετο πρὸς Κιβυράτας, δεόμενος αὐτὸν δέξα-
 14 σθαι τῇ πόλει καὶ πέμψαι παραπομπήν. ἔσχε γὰρ
 ἀφορμὴν πρὸς τὴν πόλιν διὰ τὸ τεθρόφθαι παρ'
 15 αὐτῷ τοὺς παῖδας Παγκράτους τοῦ τυράννου. τῶν
 δὲ πεισθέντων καὶ ποιησάντων τὰ παρακαλούμενα, 5
 παραγενόμενος εἰς τὴν Κιβύραν εἰς ἀπορίαν ἐνέβα-
 λεν αὐτὸν τε καὶ τοὺς Κιβυράτας μείζω τῆς πρότε-
 16 ρου, ὅτε παρὰ τοῖς Φασηλίταις ἦν. οὔτε γὰρ ἔχειν
 παρ' αὐτοῖς ἐθάρρουν αὐτὸν διὰ τὸ δεδιέναι τὸν
 ἀπὸ Ῥωμαίων κίνδυνον, οὔτ' ἀναπέμπειν εἰς τὴν 10
 Ῥώμην ἐδύναντο διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν κατὰ θάλατ-
 17 ταν ἔργων, ἅτε μεσόγειοι τελέως ὑπάρχοντες. λοι-
 πὸν ἠναγκάζοντο πρεσβεύειν εἰς τὴν Ῥόδον καὶ πρὸς
 τὸν στρατηγὸν εἰς Μακεδονίαν, ἀξιοῦντες παραλαβεῖν
 18 τὸν ἀνθρωπον. τοῦ δὲ Λευκίου γραψαντος τοῖς μὲν 15
 Κιβυράταις τηρεῖν ἐπιμελῶς τὸν Πολυάρατον καὶ
 κομίζειν εἰς τὴν Ῥόδον, τοῖς δὲ Ῥοδίοις φροντίζειν
 τῆς κατὰ θάλατταν παραπομπῆς, ἵνα μετ' ἀσφαλείας
 εἰς τὴν Ῥωμαίων ἀνακομισθῇ. πειθαρχησάντων δ' ἀμ-
 19 φοτέρων τοῖς γραφομένοις τούτῳ τῷ τρόπῳ συνέβη τὸν 20
 Πολυάρατον ἐλθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην, ἐκθεατρίσαντα μὲν
 τὴν ἀβουλίαν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀγένειαν ἐφ' ὅσον
 οἶός τ' ἦν, ἐκδοτον δὲ γενόμενον οὐ μόνον παρὰ Πτο-
 λεμαίου τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ καὶ παρὰ Φασηλιτῶν
 καὶ παρὰ Κιβυρατῶν καὶ παρὰ Ῥοδίων διὰ τὴν ἰδίαν 25
 ἄνοιαν. τίνος οὖν χάριν τὸν πλείω λόγον πεπονημαι
 21 περὶ Πολυάρατον καὶ Δείωνος; οὐχ ἵνα συνεπεμ-
 βαίνειν δόξω ταῖς ἐκείνων ἀτυχίαις· καὶ γὰρ ἄτοπόν
 γε τοῦτο τελέως· ἀλλ' ἵνα φανεράν ποιήσας τὴν ἐκεί-
 νων ἀβουλίαν βέλτιον παρασκευάσῃ καὶ βουλευέσθαι 30
 καὶ φρονεῖν τοὺς κατὰ τὰς περιστάσεις εἰς παραπλη-
 σίους ἐμπίπτοντας καιροῦς. [Exc. Peir. p. 133.]

Ὅτι μετὰ τὴν τοῦ Περσέως κατάλυσιν, ἅμα τῷ 10
 κριθῆναι τὰ ὄλα, πανταχόθεν ἐξέπεμπον πρέσβεις
 συγκαρησομένους τοῖς στρατηγοῖς ἐπὶ τοῖς γεγονόσι.
 τῶν δὲ πραγμάτων ὀλοσχερῶς ἐπὶ Ῥωμαίους κεκι- 2
 5 κότων, ἐπιπολάζοντες διὰ τὸν καιρὸν οἱ δοκοῦντες εἶ-
 ναι φίλοι Ῥωμαίων ἐν πᾶσι τοῖς πολιτεύμασιν, εἰς τε
 τὰς πρεσβείας οὔτοι καθίσταντο καὶ τὰς ἄλλας χρείας.
 διὸ συνέδραμον εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐκ μὲν Ἀγαῖας 3
 Καλλικράτης, Ἀριστόδαμος, Ἀγησίας, Φίλιππος, ἐκ
 10 δὲ Βοιωτίας οἱ περὶ Μνάσιππον, ἐκ δὲ τῆς Ἀκαρνα- 4
 νίας οἱ περὶ Χρέμην, παρὰ δὲ τῶν Ἑπειρωτῶν οἱ
 περὶ τὸν Χάροπα καὶ Νικίαν, παρὰ δὲ τῶν Αἰτωλῶν
 οἱ περὶ τὸν Λυκίσκιον καὶ Τίσιππον. ἀπάντων δὲ 5
 15 τούτων ὁμοῦ γενομένων, καὶ πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθε-
 σιν ἀμιλλωμένων προθύμως, μηδεὶς ὑπάρχοντος
 ἀνταγωνιστοῦ διὰ τὸ τοὺς ἀντιπολιτευομένους ἅπαν-
 τας εἰκοντας τοῖς καιροῖς ἀνακεχωρημέναι τελέως, ἀκο-
 νιτὶ κατεκράτησαν τῆς ὑποθέσεως οἱ προειρημένοι.
 πρὸς μὲν οὖν τὰς ἄλλας πόλεις καὶ τὰς ἐθνικὰς συστά- 6
 20 σεις οἱ δέκα δι' αὐτῶν τῶν στρατηγῶν ἐποιήσαντο τὴν
 ἐπιταγήν, οὓς δεήσει πορεύεσθαι τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν
 Ῥώμην. οὔτοι δ' ἦσαν ὡς ἐπίπαν οὓς ἀπέγραψαν 7
 οἱ προειρημένοι κατὰ τὰς ἰδίας ἀντιπαραγωγὰς, πλὴν
 ὀλίγων τελέως τῶν ἐκδηλόν τι πεποιηκότων. πρὸς δὲ 8
 25 τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος πρεσβευτὰς ἐξέπεμψαν τοὺς
 ἐπιφανεστάτους ἀνδρας τῶν δέκα, Γάιον Κλαύδιον
 καὶ Γυάιον Δομέτιον, διὰ δύο αἰτίας, πρῶτον μὲν 9
 εὐλαβοῦμενοι τοὺς Ἀχαιοὺς μήποτ' οὐ πειθαρχήσωσι
 τοῖς γραφομένοις, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύσωσιν οἱ περὶ
 30 τὸν Καλλικράτην, δόξαντες ἐξειργάσθαι τὰς κατὰ
 πάντων τῶν Ἑλλήνων διαβολὰς, ὃ κατ' ἀλήθειαν ἦν,
 δεύτερον δὲ διὰ τὸ μηδὲν ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις γράμ- 10

- μασιν ἀκριβὲς εὐρησθαι κατὰ μηδενὸς τῶν Ἀχαιῶν.
- 11 περὶ μὲν οὖν τούτων μετὰ τινα χρόνον ἐξέπεμπεν ὁ στρατηγὸς τὰς ἐπιστολάς καὶ τοὺς πρέσβεις, καίπερ οὐκ εὐδοκούμενος κατὰ γε τὴν αὐτοῦ γνώμην ταῖς τῶν περὶ τὸν Λυσιόσκον καὶ Καλλικράτην διαβολαῖς, 5 ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὕστερον ἐγένετο καταφανές.
- 11 Ὅτι κατὰ τὴν Αἴγυπτον οἱ βασιλεῖς ἀπολελυμένοι τοῦ πρὸς Ἀντίοχον πολέμου πρῶτον μὲν εἰς Ῥώμην πρεσβευτήν ἐξέπεμψαν Νουμήριον, ἓνα τῶν φίλων, εὐχαριστήσοντα περὶ τῶν εἰς αὐτοὺς γεγονότων 10 εὐεργετημάτων· ἀπέλυσαν δὲ καὶ τὸν Λακεδαιμόνιον Μεναλκίδα, ἐνεργῶς κεχορηγούμενον τοῖς κατὰ τῆς βασιλείας καιροῖς πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπανόρθωσιν, Γαῖου Ποπιλίου τὴν ὑπὲρ τῆς ἀπολύσεως χάριν αἰ- 15 τρησαμένου παρὰ τῶν βασιλέων.
- 12 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τούτου Κότυς ὁ τῶν Ὀδρουσῶν βασιλεὺς ἀπέστειλε πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥώμην, ἀξιώων ἀποδοθῆναι τὸν υἱὸν αὐτῶ καὶ περὶ τῆς γενόμενης πρὸς Περσέα κοινοπραγίας δικαιολογούμενος. 20 οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, νομίσαντες ἠνύσθαι σφίσι τὸ προκείμενον τοῦ πρὸς τὸν Περσέα πολέμου κατὰ νοῦν προκεχωρηκότος, τὴν δὲ πρὸς Κότυν διαφορὰν πρὸς οὐδὲν 3 ἐτι διατείνειν, συνεχώρησαν αὐτῶ κομίζεσθαι τὸν υἱόν, ὃς ὀμηρείας χάριν δοθεὶς εἰς Μακεδονίαν 25 ἐαλώκει μετὰ τῶν Περσέως τέκνων, βουλούμενοι τὴν αὐτῶν πρᾶξι καὶ μεγαλοψυχίαν ἐμφαίνειν, ἅμα δὲ καὶ τὸν Κότυν ἀναδούμενοι διὰ τῆς τοιαύτης χάριτος. [Exc. de legat. p. 167—169.]
- 13 Δεύκιος δὲ Ἀνίκιος, Ἰλλυριοὺς καταπολεμήσας, 30 καὶ αἰχμάλωτον ἀγαγὼν Γένθιον τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλέα σὺν τοῖς τέκνοις, ἀγῶνας ἐπιτελῶν τοὺς

ἐπινικίους ἐν τῇ Ῥώμῃ παντὸς γέλωτος ἄξια πράγματα ἐποίησεν, ὡς Πολύβιος ἱστορεῖ ἐν τῇ τριακοστῇ. μετα- 2 πεμφάμενος γὰρ τοὺς ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐπιφανεστάτους τεχνίτας, καὶ σκηνὴν κατασκευάσας μερίστην ἐν τῷ Κίρκῳ, πρῶτους εἰσήγεν αὐλητὰς ἅμα πάντας. 5 οὔτοι δ' ἦσαν Θεόδωρος ὁ Βοιωτίος, Θεόπομπος . . ., 3 Ἐρμιππος ὁ Λυσιμαχεύς, οὔτινες ἐπιφανέστατοι ἦσαν. τούτους δὲ στήσας ἐπὶ τὸ προσκήνιον μετὰ τοῦ χοροῦ 4 αὐλεῖν ἐκέλευσεν ἅμα πάντας. τῶν δὲ διαφορευομένων 5 τὰς κρούσεις μετὰ τῆς ἀρμοζούσης κινήσεως προσπέμψας οὐκ ἔφη καλῶς αὐτοὺς αὐλεῖν, ἀλλ' ἀγωνίζεσθαι μᾶλλον ἐκέλευσε. τῶν δὲ διαφορούντων ὑπέδειξε τις 6 τῶν ῥαβδούχων ἐπιστρέψαντας ἐπαγαγεῖν ἐφ' αὐτοὺς καὶ ποιεῖν ὡς ἂν εἰ μάχην. ταχὺ δὲ συννόησαντες οἱ 7 15 αὐληταὶ καὶ λαβόντες οἰκειάν * ταῖς ἑαυτῶν ἀσελγείαις μεγάλην ἐποίησαν σύγχυσιν. συνεπιστρέψαν- 8 τες δὲ τοὺς μέσους χοροὺς πρὸς τοὺς ἄκρους οἱ μὲν αὐληταὶ φυνσῶντες ἀδιανόητα καὶ διαφέροντες τοὺς αὐλοὺς ἐπῆγον ἀνὰ μέρος ἐπ' ἀλλήλους. ἅμα δὲ τού- 9 20 τοις ἐπιτυποῦντες οἱ χοροὶ καὶ συνεπεισδιόντες τὴν σκηνὴν ἐπεφέροντο τοῖς ἐναντίοις καὶ πάλιν ἀνεχώρουν ἐκ μεταβολῆς. ὡς δὲ καὶ περιζωσάμενός τις 10 τῶν χορευτῶν ἐκ τοῦ χοροῦ στραφεὶς ἦρε τὰς χεῖρας ἀπὸ πυγμῆς πρὸς τὸν ἐπιφερόμενον αὐλητήν, τότε 25 ἤδη κρότος ἐξαισίος ἐγένετο καὶ κραυγὴ τῶν θεωμέ- 11 νων. ἐτι δὲ τούτων ἐκ παρατάξεως ἀγωνιζομένων ὀρχησται δύο εἰσήγοντο μετὰ συμφωνίας εἰς τὴν ὀρχήστραν καὶ πύκται τέτταρες ἀνέβησαν ἐπὶ τὴν σκη- 12 νὴν μετὰ σαλπικτῶν καὶ βυκανητῶν. ὁμοῦ δὲ τούτων 13 30 πάντων ἀγωνιζομένων ἄλεκτον ἦν τὸ συμβαῖνον. περὶ δὲ τῶν τραγωδῶν, φησὶν ὁ Πολύβιος, ὅτι ἂν ἐπιβάλα-

μαι λέγειν, δόξω τισὶ διαχλευάζειν. [Athen. 14, p. 615, A—E.]

- 14 "Οτι Αἰτωλοὶ τὸν βίον ἀπὸ ληστείας καὶ τῆς τοι-
2 αῦτης παρὰνομίας εἰώθεσαν ἔχειν. καὶ ἕως μὲν ἐξῆν
τοὺς Ἑλληνας φέρειν καὶ λεηλατεῖν, ἐκ τούτων ἐπο- 5
ρίζοντο τοὺς βίους, πᾶσαν γῆν ἠγούμενοι πολεμίαν·
3 μετὰ δὲ ταῦτα Ῥωμαίων ἐπιστάντων τοῖς πράγμασι
καλυπθέντες τῆς ἕξωθεν ἐπικουρίας εἰς ἑαυτοὺς κα-
4 τήνησαν. καὶ πρότερον μὲν κατὰ τὸν ἐμφύλιον πό-
5 λεμον οὐκ ἔστιν ὃ τῶν δεινῶν οὐκ ἔπραξαν· βραχεῖ 10
δ' ἀνώτερον χρόνῳ γεγενημένοι τοῦ φόνου τοῦ κατ'
ἀλλήλων ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀρσινόην σφαγαῖς ἔτοι-
μοι πρὸς πᾶν ἦσαν, ἀποτεθηριωμένοι τὰς ψυχάς,
6 ὥστε μηδὲ βουλήν διδόναι τοῖς προεστῶσι. διόπερ
ἦν ἀκρισίας καὶ παρὰνομίας καὶ φόνου πλήρη τὰ 15
κατὰ τὴν Αἰτωλίαν, καὶ τῶν πραττομένων παρ' αὐ-
τοῖς ἐκ λογισμοῦ μὲν καὶ προδέσεως οὐδὲν ἐπετε-
λεῖτο, πάντα δ' εἰκῆ καὶ φύρδην ἐπράττετο, καθά-
περ εἰ λαίλαπός τινος ἐκπεπτακυίας εἰς αὐτούς.
- 7 "Οτι κατὰ τὴν Ἠπειρον παραπλήσια τούτοις 20
8 ἔπραττον. ἐφ' ὅσον γὰρ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων
μετριώτεροι τῶν κατὰ τὴν Αἰτωλίαν ἦσαν, ἐπὶ το-
σοῦτον ὁ προεστὴς αὐτῶν ἀσεβέστερος καὶ παρὰνο-
9 μώτερος ὑπῆρχε τῶν ἄλλων. δοκῶ γὰρ μὴ γεγρονέναι
μηδ' ἔσεσθαι θηριωδέστερον ἄνθρωπον μηδὲ σκαιό- 25
τερον Χάροπος. [Exc. Peir. p. 142.]
- 15 Ἐξ ὧν μάλιστα κατίδοι τις ἂν ἅμα καὶ τὴν ὀξύ-
τητα καὶ τὴν ἀβεβαιότητα τῆς τύχης, ὅταν ἂ μάλιστ'
ἂν τις αὐτοῦ χάριν οἴηται διαπονεῖν, ταῦτα παρὰ
πόδας εὐρίσκηται τοῖς ἐχθροῖς κατασκευάζων· κίονας 30
γὰρ κατασκεύαζε Περσεύς, καὶ ταύτας καταλαβῶν

ἀτελεῖς Λεύκιος Αἰμίλιος ἐτελείωσε καὶ τὰς αὐτοῦ
εἰκόνας ἐπέστησεν. [Exc. Vat. p. 437 M. 78 H.]

Ἐπισημνηνόμενος δὲ τοῦ Σικυῶνος τὴν ὄχυρό- 1
τητα καὶ τὸ βάρος τῆς τῶν Ἀργείων πόλεως ἦλθεν
5 εἰς Ἐπίδανρον. [Suidas v. βάρος.]

Ὁ δὲ θαναμάσας τὴν τῆς πόλεως θέσιν καὶ τὴν 1^a
τῆς ἀγορῆς εὐκαιρίαν πρὸς τε τοὺς ἐντὸς Ἰσθμοῦ
καὶ πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἀπολαμβανομένους τόπους. [Sui-
das v. εὐκαιρία.]

10 Πάλαι μετέωρος ὦν πρὸς τὴν τῆς Ὀλυμπίας θεῖαν 2
ᾤρησε. [Suidas v. μετέωρος.]

Λεύκιος Αἰμίλιος παρῆν εἰς τὸ τέμενος τὸ ἐν 3
Ὀλυμπίᾳ, καὶ τὸ ἄγαλμα θεασάμενος ἐξεπλάγη καὶ
τοσοῦτον εἶπεν ὅτι μόνος αὐτῷ δοκεῖ Φειδίας τὸν 4
15 παρ' Ὀμήρῳ Δία μεμιμησθαι, διότι μεγάλην ἔχων
προσδοκίαν τῆς Ὀλυμπίας μείλιω τῆς προσδοκίας εὐ-
ρηκῶς εἶη τὴν ἀλήθειαν. [Suidas v. Φειδίας.]

"Οτι τῆς αὐτῆς ψυχῆς ἔστιν ἀγῶνάς τε διατίθε-
σθαι καλῶς καὶ παρασκευῆν καὶ πότον μεγαλομερῆ
20 χειρίσαι δεόντως καὶ παρατάξασθαι τοῖς πολεμίοις
στρατηγικῶς. [Exc. Vat. p. 437 M. 78 H.]

Τῶν Ἠπειρωτῶν ἐβδομήκοντα πόλεις Πολύβιός 5
φησιν ἀνατρέψαι Παῦλον μετὰ τὴν Μακεδόνων καὶ
Περσέως κατάλυσιν· Μολοττῶν δ' ὑπάρξαι τὰς πλεί- 6
25 στας· πέντε δὲ καὶ δέκα μυριάδας ἀνθρώπων ἔξαν-
δραποδίσασθαι. [Strabo 7, p. 322.]

"Οτι κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἦλθε καὶ Προυσίας 16
ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ῥώμην, συγχαρησόμενος τῇ συγ-
κλήτῳ καὶ τοῖς στρατηγοῖς ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν. ὁ δὲ 2
30 Προυσίας οὗτος οὐδαμῶς γέγονεν ἄξιος τοῦ τῆς βα-
σιλείας προσήματος. τεκμήριαιτο δ' ἂν τις ἐκ τούτων,

3 ὅς γε πρῶτον μὲν πρεσβευτῶν παραγενοῦτων Ῥω-
μαϊκῶν πρὸς αὐτὸν ἐξυρημένος τὴν κεφαλὴν καὶ πί-
λεον ἔχων καὶ τήβενναν καὶ καλικίους ἀπήντα τού-
τοις, καὶ καθόλου τοιαύτη διασκευὴ κεκορημένος οἶαν
ἔχουσιν οἱ προσφάτως ἡλευθερωμένοι παρὰ Ῥωμαί- 5
4 οῖς, οὓς καλοῦσι λιβέρτους· καὶ δεξιωσάμενος τοὺς
πρεσβευτάς, Ὀραῖτ', ἔφη, τὸν ὑμέτερον λιβέρτον ἐμέ,
πάντα βουλόμενον χαρίζεσθαι καὶ μιμῆσθαι τὰ παρ'
ὑμῖν. ἧς ἀγευστέραν φωνὴν οὐ ῥάδιον εἶπειν.
5 τότε δὲ κατὰ τὴν εἴσοδον γενόμενος τὴν εἰς τὴν σύγ- 10
κλητον, στὰς κατὰ τὸ θύρετρον ἀντίος τοῦ συνεδρίου,
καὶ καθεὶς τὰς χεῖρας ἀμφοτέρως προσεκύνησε τὸν
οὐδὸν καὶ τοὺς καθήμενους, ἐπιφθεγξάμενος, Χαί-
ρετε, θεοὶ σωτήρες, ὑπερβολὴν οὐ καταλιπὼν ἀναν-
δρίας, ἅμα δὲ καὶ γυναικισμοῦ καὶ κολακείας, οὐδενὶ 15
6 τῶν ἐπιγυνομένων. ἀκόλουθα δὲ τούτοις καὶ κατὰ
τὴν κοινολογίαν εἰσελθὼν ἐπετελέσατο, περὶ ᾧ καὶ
7 τὸ γράφειν ἀπρεπὲς ἦν. φανεῖς δὲ τελέως εὐκατα-
φρόνητος ἀπόκρισιν ἔλαβε δι' αὐτὸ τοῦτο φιλιάν-
θρωπον. 20

17 Ἦδη δὲ τούτου τὰς ἀποκρίσεις εἰληφότος προσ-
2 ἐπεσε παραγίνεσθαι τὸν Εὐμένη. τοῦτο δὲ τὸ πρῶγ-
μα πολλὴν ἀπορίαν παρέσχε τοῖς ἐν τῷ συνεδρίῳ·
διαβεβλημένοι γὰρ πρὸς αὐτὸν καὶ διαλήψεις ἀμετα-
θέτους ἔχοντες οὐκ ἐβούλοντο κατ' οὐδένα τρόπον 25
3 ἐμφανίζειν αὐτούς. πᾶσι γὰρ ἀναδεδειχότες πρῶτον
καὶ μέγιστον φίλον τὸν βασιλέα τοῦτον, ἐμελλον εἰς
ᾧψιν ἐλθόντες καὶ προσδεξάμενοι δικαιολογίαν, εἰ
μὲν τὸ δοκοῦν ἀποκριθεῖεν ἀκολουθοῦντες ταῖς ἰδίαις
διαλήψεσιν, ἐκθεατριεῖν αὐτούς, εἰ τοιοῦτον ἄνθρω- 30
πον ἐπὶ τοσοῦτον ἐξετίμησαν ἐν τοῖς ἀνώτερον χορ-
4 νοῖς, εἰ δὲ δουλεύοντες τῇ τῶν ἐκτὸς φαντασίᾳ φι-

λανθρόπως ἀποκριθεῖεν, παρόψεσθαι τὴν ἀλήθειαν
καὶ τὸ τῇ πατρίδι συμφέρον. διόπερ ἐξ ἑκατέρας 5
τῆς ἀποφάσεως μέλλοντος ἀπιθάνου τινὸς αὐτοῖς
ἐξακολουθήσειν, εὔροντο λύσιν τοῦ προβλήματος τοι-
5 αύτην. ὡς γὰρ καθόλου δυσαρεστούμενοι ταῖς τῶν 6
βασιλέων ἐπιδημίαις, δόγμα τι τοιοῦτον ἐξέβαλον,
Μηδένα βασιλέα παραγίνεσθαι πρὸς αὐτούς. μετὰ 7
δὲ ταῦτα πνθόμενοι τὸν Εὐμένη καταπεπλευκέναι
τῆς Ἰταλίας εἰς Βρεντέσιον, ἐπαπέστειλαν τὸν ταμίαν
10 φέροντα τὸ δόγμα καὶ κελεύοντα λέγειν πρὸς αὐτόν,
εἴ τι τυγχάνει τῆς συγκλήτου χρείαν ἔχων· εἰ δὲ μη- 8
δενὸς δεῖται, παραγγελοῦντα τὴν ταχίστην αὐτὸν ἐκ
τῆς Ἰταλίας ἀπαλλάττεσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς, συμμί- 9
ξαντος αὐτῷ τοῦ ταμίου, γνοὺς τὴν τῆς συγκλήτου
15 προαίρεσιν, εἰς τέλος ἀπεσιώπησεν, οὐδενὸς φήσας
προσδεῖσθαι. καὶ δὴ τούτῳ τῷ τρόπῳ συνέβη τὸν 10
Εὐμένη κωλυθῆναι τῆς εἰς τὴν Ῥώμην ἀναβάσεως.
συνηκολουθήκει δὲ καὶ ἕτερόν τι πραγματικὸν τούτῳ 11
τῷ διαβουλίῳ. μέγαλον γὰρ ὑπὸ τῶν Γαλατῶν ἐπι- 12
20 κρεμαμένου κινδύνου τῇ βασιλείᾳ, προφανὲς ἦν ὅτι
διὰ τὸν σκυβαλισμὸν τοῦτον οἱ μὲν τοῦ βασιλέως
σύμμαχοι ταπεινωθήσονται πάντες, οἱ δὲ Γαλάται
διπλασίως ἐπιρρωσθήσονται πρὸς τὸν πόλεμον. διὸ 13
πάντη πάντως βουλόμενοι ταπεινοῦν αὐτὸν ἐπὶ τανύ-
25 τῃν κατηνέχθησαν τὴν γνώμην. τούτων δὲ γυνομέ- 14
νων ἔτι κατ' ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος, λοιπὸν ἢ σύγκλη-
τος ἅπασιν τοῖς παραγενοῦσι κατὰ πρεσβείαν· οὐ 15
γὰρ ἦν οὔτε πόλις οὔτε δυνάστης οὔτε βασιλεὺς ὃς
οὐκ ἀπεστάλκει πρεσβείαν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν
30 τῇ συγκαρησομένῃ ἐπὶ τοῖς γεγυνοῦσιν· οἷς ἅπασιν 16
οἰκείως ἀπήντησε καὶ φιλανθρόπως πλὴν τῶν Ῥο-
δίων. τούτους δὲ παρέπεμπε ποικίλας ἐμφάσεις 17

ποιοῦσα περὶ τοῦ μέλλοντος. ἐπίεχτο δὲ καὶ κατὰ τοὺς Ἀθηναίους.

18 Ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι παρεγένοντο πρὸς βεβούλητον τὸ
2 μὲν πρῶτον ὑπὲρ τῶν Ἀλιαρτίων σωτηρίας, πα-
ρακούμενοι δὲ περὶ τούτου τοῦ μέρους ἐκ μεταθέ- 5
σεως διελέγοντο περὶ Δῆλου καὶ Ἀἴμνον καὶ τῆς τῶν
Ἀλιαρτίων χώρας, εἰς ἑαυτοὺς ἐξαιτούμενοι τὴν κτη-
3 σιν· εἶχον γὰρ διττὰς ἐντολάς. οἷς περὶ μὲν τῶν
κατὰ Δῆλον καὶ Ἀἴμνον οὐκ ἄν τις ἐπιτιμήσειε διὰ
τὸ καὶ πρότερον ἀντιπεποιήσθαι τῶν νήσων τούτων, 10
περὶ δὲ τῆς τῶν Ἀλιαρτίων χώρας εἰκότως ἄν τις
4 καταμύψαιτο. τὸ γὰρ πόλιν σχεδὸν ἀρχαιοτάτην τῶν
κατὰ τὴν Βοιωτίαν ἐπτακνίαν μὴ συνεπανορθοῦν
κατὰ πάντα τρόπον, τὸ δ' ἐναντίον ἐξαλείφειν, ἀφαι-
ρουμένους καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας τῶν ἡκλή- 15
5 ρηκότων, δῆλον ὡς οὐδενὶ μὲν ἂν δόξαι τῶν Ἑλλή-
6 νων καθήκειν, ἥμιστα δὲ τῶν ἄλλων Ἀθηναίοις. τὸ
γὰρ τὴν μὲν ἰδίαν πατρίδα κοινῆν ποιεῖν ἅπασιν, τὰς
δὲ τῶν ἄλλων ἀναιρεῖν, οὐδαμῶς οἰκτεῖον ἂν φανείη
7 τοῦ τῆς πόλεως ἥθους. πλὴν ἢ γε σύγκλητος καὶ τὴν 20
Δῆλον αὐτοῖς ἔδωκε καὶ τὴν Ἀἴμνον. καὶ τὰ μὲν
κατὰ τοὺς Ἀθηναίους τοιαύτην ἔσχε διάθεσιν. [Exc.
de legat. p. 169—172.]

18^a Καὶ τὴν μὲν Ἀἴμνον καὶ τὴν Δῆλον κατὰ τὴν
παροιμίαν τὸν λύκον τῶν ἄτων ἔλαβον· πολλὰ γὰρ 25
ὑπέμειναν δυσκληρήματα συμπλεκόμενοι τοῖς Ἀθη-
ναίοις· ἐκ δὲ τῆς τῶν Ἀλιαρτίων χώρας ὄνειδος αὐτοῖς
μᾶλλον ἢ καρπὸς τις συνεξηκολούθησεν. [Exc. Vat.
p. 437 M. 78 H.]

19 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον Θεαίτητος εἰσελθὼν 30
εἰς τὴν σύγκλητον λόγους μὲν ἐποιήσατο περὶ τῆς
2 συμμαχίας· ὑπερθεμένης δὲ τῆς συγκλήτου τὸ δια-

βούλιον οὗτος μὲν μετήλλαξε τὸν βίον κατὰ φύσιν,
ἔτι γὰρ εἶχε πλείω τῶν ὀρθοήκοντα, παραγενομένων 3
δὲ φυγάδων ἐκ τε Κάννου καὶ Στρατονικείας εἰς τὴν
Ῥώμην, καὶ παρελθόντων εἰς τὴν σύγκλητον, ἐγένετο
5 δόγμα Ῥόδιους ἐξάγειν τὰς φρουράς ἐκ τε Κάννου καὶ
Στρατονικείας. οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλόφρονα καὶ Ἄστυ- 4
μήδην λαβόντες ταύτην τὴν ἀπόκρισιν ἀπέπλευσαν
κατὰ σπουδὴν εἰς τὴν οἰκίαν, δεδιότες μὴ παρακού- 5
σαντες οἱ Ῥόδιοι περὶ τοῦ τὰς φρουράς ἐξαγαγεῖν αὐ-
10 θις ἄλλην ἀρχὴν ἐγκλημάτων ποιήσωσιν. [Exc. de
legat. p. 172—173.]

Ὅτι κατὰ τὴν Πελοπόννησον, παραγενομένων τῶν 20
πρὸς βεβούλητον, καὶ διασαφούντων τὰ κατὰ τὰς ἀποκρί-
σεις, οὐκέτι θόρυβος ἦν, ἀλλ' ὀργὴ καὶ μῖσος ἐκφα-
15 νῆς πρὸς τοὺς περὶ τὸν Καλλικράτην. [Exc. de legat.
p. 174.]

Ὅτι τοῦ περὶ Καλλικράτην μίσους καὶ Ἀνδρωνί- 2
δαν καὶ τοὺς λοιποὺς τοὺς ὁμογενώμασας τούτων
οὕτως ἂν τις τεκμήραιτο. τῆς γὰρ τῶν Ἀντιγονείων 3
20 πανηγύρεως ἐν τῷ Σικυνῶνι συντελουμένης, καὶ τῶν
βαλανείων ἀπάντων ἐχόντων τὰς τε κοινὰς μάκτρας
καὶ πυέλους ταύταις παρακειμένας, εἰς ἃς οἱ κομψό-
τεροι τῶν ἀνθρώπων εἰώθασιν κατ' ἰδίαν ἐμβαίνειν,
εἰς ταύτας ὅτε τις καθείη τῶν περὶ τὸν Ἀνδρωνίδα 4
25 καὶ Καλλικράτην, οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν ἐφεστῶτων ἐπι-
καθιέναι, πρὶν ἢ τὸν βαλανείτην τὸ μὲν ὑπάρχον
ὑδωρ ἀφεῖναι πᾶν, ἕτερον δὲ καθαρὸν ἐγγεῖαι. τοῦτο 5
δ' ἐποίουν, ὑπολαμβάνοντες ὡς ἂν εἰ μιαινέσθαι κα-
θιέντες εἰς ταῦτό τοις προειρημένοις ὑδωρ. τοὺς δὲ 6
30 συριγμοὺς τοὺς ἐν ταῖς κοιναῖς πανηγύρεσι τῶν Ἑλ-
λήνων καὶ τοὺς χλευασμοὺς, ὅτε τις ἐπιβάλοιτο κη-
ρύττειν τιὰ τῶν προειρημένων, οὐδ' ἂν ἐξηγήσαιτο

7 ῥαδίως οὐδείς. ἐθάρρει δὲ καὶ τὰ παιδάρια κατὰ
τὰς ὁδοὺς ἐκ τῶν διδασκαλείων ἐπανάγοντα κατὰ
8 πρόσωπον αὐτοῦ προδότας ἀποκαλεῖν. τοιαύτη τις
ὑπέδραμε προσκοπή καὶ μῖσος κατὰ τῶν προειρη-
μένων. [Exc. Peir. p. 142—145.] 5

